

M. 10. 0. 345

REGISTRY
REGIMENTS
CRITICAL DIPLOMATIC

AZ ÁRPÁD-HÁZI KIRÁLYOK OKLEVELEINEK
KRITIKAI JEGYZÉKE

I.

REGESTA
REGUM STIRPIS ARPADIANAE
CRITICO-DIPLOMATICA

TOMUS I.

DIPLOMATA REGUM HUNGARIAE AB ANNO MI. USQUE AD ANNUM MCCLXX.
COMPLECTENS

IUSSU HISTORICAE COMMISSIONIS ACADEMIAE LITTERARUM HUNGARICAE

CRITICE DIGESSIT

EMERICUS SZENTPÉTERY

BUDAPESTINI MCMXXIII.
SUMPTIBUS ACADEMIAE LITTERARUM HUNGARICAE

1200940

AZ
ÁRPÁD-HÁZI KIRÁLYOK OKLEVELEINEK
KRITIKAI JEGYZÉKE

I. KÖTET
1001—1270.

A M. TUDOM. AKADÉMIA TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGÁNAK MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTETTE

SZENTPÉTERY IMRE

BUDAPEST, 1923-30
KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

350812

MAGYAR TUDOMÁNYOS TÁRSULATOK SAJTÓVÁLLALATA RT. BUDAPEST, MÚZEUM-KÖRÜT 6. — SZABÓ T. ISTVÁN

I. E l ő s z ó.

A középkori magyar történelem okleveles forrásaira nézve már régóta elkövetkezett az az idő, amikor a közzététel munkáját a kritikai feldolgozásnak kell felváltania és folytatnia. A lelkes és szorgalmas gyűjtők után, kik mérhetetlen buzgalommal kutatták fel régi okleveleink tömegét és az új felfedezés gyönyörűségének érzetével közölték az ismeretlen szövegeket, a diplomatikai kritikának kellett következnie, amely az immár bőséges anyagot átvizsgálja, elbírálja, rendezi és a történeti feldolgozás számára kellőképpen előkészíti.

Különösen az Árpád-házi királyok korának eddig közzétett okleveles anyaga olyan gazdag, hogy a még remélhető gyarapodástól alig lehet már várni a történeti és oklevéltani ismereteknek döntő módon való befolyásolását. Ez az anyag érett meg tehát elsősorban a kritikai feldolgozásra. Történetek is erre irányuló alapvető s nagyjelentőségű munkálatok; ezek azonban csak egy-egy kisebb korszakot vagy egy-egy oklevélcsoportot öleltek fel és csaknem kizárólag a XI. és XII. század anyagára szorítkoztak. Az Árpád-kori anyag zömének, a XIII. század okleveleinek kritikai vizsgálata csaknem egészen a kor történetének íróira vagy az egyes történettudományi kérdések kutatóira maradt, mi sok éleselméjű megállapítást eredményezett ugyan, de a dolog természetéből kifolyólag nagyon sok esetben minden jószándék mellett is egyoldalú s nem kielégítő megítélésre vezetett.¹ Az ebből származható hibák kiküszöbölése és lehető elkerülése végett az egész okleveles anyagnak áttekinthető, a számtalan kiadásban elszórt közléseket összevető és ellenőrző s az eredeti oklevelek tanulmányozásán nyugvó egységes kritikai feldolgozására van tehát immár szükség, mely elejét veszi annak, hogy a kiadások hibái és a helytelen megállapítások félrevezessék az Árpád-kori történetünk kérdéseivel foglalkozókat.

Ezek a megfontolások vezették a Magyar Tudom. Akadémia Történelmi Bizottságát akkor, midőn az 1913. évi folyamán Árpád-kori okleveles anyagunk kritikai feldolgozását elhatározta. Először természetesen egy minden tekintetben kielégítő *Codex diplomaticus* kiadásának gondolata merült fel, mely az eredeti oklevelek vagy ilyenek híján az aránylag legjobb források (átiratok, hiteles másolatok, chartulariumok, nyomtatott szövegek) alapján foglalná magában a kritikailag megrostált Árpád-kori okleveles anyagot. Csakhamar ki kellett azonban tűnnie annak, hogy ez az újrakiadás a mi viszonyaink között annyi nehézséggel jár, hogy az ezek leküzdésére fordítandó munka és áldozat alig állna arányban az eredménnyel. Okleveleink jelentékeny része ugyanis jó és megbízható kiadásokban jelent meg; ezeknek újraközlése merőben felesleges, vagy legalább is olyan időkre halasztandó, mikor a magyar történettudománynak ennél sürgősebb és égetőbb szükségei már ki lesznek elégítve. A legfontosabb cél elérésére elegendőnek látszott egyelőre az oklevelek regestáinak összeál-

¹ V. ö. ezekre vonatkozólag A horsmonostori apátság Árpád-kori oklevelei c. munkám bevezetésében mondtakat, 3—4. l.

lítása a nyomtatott kiadásoknak lehető teljes felsorolásával, s ezzel kapcsolatosan az okleveleknek az eredetiek vizsgálatán nyugvó kritikája, mi az egyoldalú, csupán tárgyi, s esetleg a kiadások hibáin alapuló kritika ellensúlyozását fogja eredményezni. Így jött létre az Árpád-kori oklevelek kritikai jegyzékének kiadására vonatkozó határozat, melynek alapján az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke elkészítésére a Történelmi Bizottságtól megbízást nyertem.

A magam részéről a munka ezen része vállalásának az volt a speciális oka, hogy oklevéltani tanulmányaimban kezdettől fogva célul tűztem ki az Árpád-kori királyi oklevelek diplomatikai feldolgozását. Ez a cél önként kapcsolódott össze az oklevelek kritikai jegyzékének elkészítésével, mert az eredeti okleveleknek a szerteszétszórt levéltárakban való tanulmányozása mind a két célra egyaránt szükséges volt. A kritikai jegyzékhez fűződő céloknak tárgyi szempontból kétségtelenül inkább megfelelt volna az összes Árpád-kori oklevelek jegyzékének együttes, a királyi és egyéb oklevelek különválasztása nélkül való közzététele; a megjelölt oklevéltani szempont azonban reám nézve lehetetlenné tette, hogy egyidejűleg a nem királyi oklevelek jegyzékének összeállítására is vállalkozzam. De egyébként is nemcsak diplomatikai, hanem történeti szempontból is a királyi oklevelek lévén a legjelentősebbek, ezeknek egységes kritikai feldolgozása volt az első feladat. Ám a bekövetkezett események folytán s hazánknak feldarabolása következtében még az Árpád-kori királyi oklevelek feldolgozása sem válhatott egészen teljessé, amennyiben néhány levéltár talán örökre elzárult előttünk. Az egész anyag egyidejű feldolgozásába belefogva most valószínűleg az egész vállalkozásnak sajnálatos megakadásáról kellene számot adni. Így azonban legalább a meglévő eredeti királyi okleveleknek túlnyomó nagyrészét sikerült tanulmányoznom, s ha a még át nem kutatott levéltárakban őrzött eredetiek megvizsgálása szintén kívánatos volna is, az eddig összegyűjtött anyag az Árpád-kori királyi oklevelek diplomatikai feldolgozására már elégségesnek látszik, s a kritikai jegyzékben is aránylag kicsiny százalék azoknak az okleveleknek a száma, amelyekre vonatkozólag a kritikai megállapításokat az eredetiek látása még esetleg módosíthatná.

A mondottakból következik már, hogy az „Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke” lényegesen különbözik az ismeretes külföldi regestaművektől. Ezek tudvalevőleg egy-egy területnek, hatóságnak vagy személynek történetére vagy működésére vonatkozó minden adat lehető összegyűjtésére törekszenek, tehát nemcsak az illető uralkodó vagy más hatóság okleveleinek összeállítását nyújtják, hanem mások okleveleinek és az elbeszélő kútfőknek is mindazokat az adatait, amelyek az illető uralkodó vagy hatóság működésére vonatkoznak. Nem lévén céljuk az oklevelek diplomatikai és kritikai feldolgozása, nem is töreksznek mindig az eredeti oklevelekre visszamenni, és kritikai megjegyzéseik többnyire a régibb megállapításokra való utalásból állnak. Többnyire már közölt oklevelek regestáiról lévén szó, kiadatlan vagy ismeretlen oklevélszövegek ritkábban találhatók bennük.

Ezzel szemben „Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke” csak a királyi oklevelek regestáira szorítkozik, csupán a másutt említett, de sem eredetiben, sem átiratban vagy másolatban fenn nem maradt királyi oklevelek feltüntetésével egészítve ki a jegyzéket. Terübe volt véve a kritikai jegyzéknek a külföldi újabb regestaművek mintája szerint az elbeszélő kútfőknek és más forrásoknak az Árpád-házi királyok történetére vonatkozó adataival való kiegészítése is. Azonban személyi okok, és méginkább annak megfontolása, hogy ez a kiegészítés egészen eltértené a munkát eredeti céljától és idegen szempontokat keverne bele az eredeti terübe, a kiegészítés elejtését ajánlották. Így az eredetileg kitűzött diplomatikai cél a lehetőség szerint meg fog valósulni; amúgy az új, kibővített terü alig lett volna kielégítő módon megvalósítható.

A kritika valamennyi feldolgozott oklevélre kiterjedt, ha nincs is a jegyzékben külön nyoma. A megjegyzés nélküli közlés azt jelenti, hogy az oklevél hite-

lessége kifogástalan. Az erre vonatkozó előző tanulmányok eredményeit természetesen felhasználtam, feltüntetve, ahol a korábbi megállapítások nem bizonyultak elfogadhatóknak. Igen sok esetben elegendő volt a mások és a magam előző kritikai tanulmányainak eredményeire utalnom. Azonban az oklevél hitelességével szemben (vagy a hitelességet elvető nézetekkel szemben) elfoglalt állást nagyon sokszor külön meg kellett okolnom, főképen ott, ahol a kritika által még nem vizsgált oklevélről volt szó, vagy ahol az oklevél keltének vagy egyéb körülményeinek új megállapítása volt szükséges. Az indokolás ilyen esetekben a dolog természete szerint nem bővíthetett terjedelmes értekezéssé, hanem csupán a legszükségesebb megjegyzésekre kellett szorítkoznom, esetleges külön tanulmányoknak tartva fenn a bővebb részletezést. Csak itt-ott vált elkerülhetetlenné a részletes indokolás néhány XIII. századi oklevélnél. A kritikában tudatosan vetettem a súlyt a formális részre, minthogy éppen az egyoldalú tárgyi kritika ellensúlyozása volt a cél. Ez azonban egyáltalán nem jelenti azt, hogy a tárgyi szempontok figyelmen kívül maradtak volna. A mértékre és a módszerre nézve, melyet ebben a tekintetben követtem, utalok Szent István és II. András királyoknak s a borsmonostori apátságoknak okleveleiről közzétett kritikai tanulmányaimra.

Talán úgy fog feltűnni, hogy az általam gyakorolt kritika általában enyhe, vagy helyesebben szólva, hogy lehetőség szerint inkább az oklevél hitelességének fenntartására törekedtem, mint annak elvetésére. De meggyőződésem az, hogy a hyperkritika szintolyan káros, mint a teljes kritikátlanság. A hitelesség ellen felmerülő gyanúkokokat azonban sohasem hallgatom el, olyan esetekben sem, amikor ezeket nem tartom elég erőseknek a hitelesség megdöntésére. A hitelességet ilyen kétes esetekben egyelőre fenntartva, további kutatásokra és újabb adatok esetleges előkerülésére kellett bíznom a döntést. Itt-ott bizonyára sokan indokoltnak tartanák a határozottabb állásfoglalást. Szerintem azonban ilyen oklevelekkel szemben elég a kellő óvatosságra való figyelmeztetés; ez elejét veszi a tévedéseknek. A biztos ítéletnek egészen biztos alapokon, vagy legalább is nagyfokú valószínűségen kell nyugodnia.

A különböző levéltáraknak az eredeti oklevelek tanulmányozása céljából való átkutatása azzal a nem remélt eredménnyel is járt, hogy annyi kutató után még mindig jelentékeny számú kiadatlan oklevél került napfényre. 250-nél több Árpád-kori királyi, királynői és királyi hercegi oklevélnek teljes, vagy tartalmi kivonatú, eddig ismeretlen szövegét találtam, néhánynak szövegét pedig más kutatók voltak szívesek rendelkezésemre bocsátani. Ahelyett, hogy ezeknek külön kötetben való közlésével a számtalan kiadványt egy újabbal szaporítsam, célszerűbbnek látszott ezen oklevelek szövegét az illető regesta mellett mindjárt közölni is.

A kritikai jegyzék szerkesztésének egyéb elveiről csak kevés a mondanivaló. Arra törekedtem, hogy a használatot minden különösebb magyarázat nélkül lehetőleg könnyűvé tegyem.

Az egyes oklevelek kivonatának készítésében minden formális és mellékes résznek teljes mellőzésével csupán a lényegesnek kiemelésére igyekeztem. Semmiképen sem volt célom az oklevélkiadásoknak bármiképen is nélkülözhetővé, hanem igenis azoknak kritikailag használhatóvá tétele a történetkutató számára. „Ein noch so ausführlicher Auszug die Urkunde nie vollständig ersetzen werde...”, mondta már Waitz is (Hist. Zeitschr. XL. 291.) és Steinacker: „... so wenig das einzelne Regest den Abdruck der Urkunde ganz ersetzen kann, so wenig kann und soll das Regestenwerk mit dem Urkundenbuch in Wettbewerb treten”. (MlőG. XXXIV. 107.) Oklevélkivonataim tudatosan inkább szűkszavúak, mint terjengősek és csak a nézetem szerint lényegest adják az oklevélből. Aki tehát e től a kritikai jegyzéktől azt várja, hogy ez az okmánytárak forgatását és az okleveleknek teljes szövegükben való tanulmányozását szükségtelenné teszi, az várakozásában ugyancsak csalódní fog. A kritikai jegyzék célja éppen ellenkezőleg a reánk maradt oklevélszövegek tanulmányozásának és felhasználásának minél eredményesebbé tétele.

Az oklevél tárgyának és az oklevéladás indokainak rövidre fogott megjelölése mellett felvettem a kivonatba minden köztörténeti szempontból fontosabbnak látszó tulajdonnevet, főképen a dignitariusok neveit, kivéven a határleírásokban szereplőket. A szolgák stb. s olykor a nagyobbszámú birtoknevek is csak számszerint vannak feltüntetve. A dignitariusok neveinek felsorolása úgy történeti, mint oklevéltani és kritikai szempontból is fontos lévén, szükségesnek tartottam a XII. századi oklevelekben szereplő tanúknak s a XII. század vége óta a záradékban felsorolt méltóságoknak neveit is felvenni. Ugyancsak a kritika szempontjai okolják meg a keltezési formulának legalább erősen rövidített alakban való közlését is.

Ahol a tulajdonnevek alakja, vagy a záradéki formula adatai a nyomtatott kiadásokban olvasható adatoktól eltérnek, ott az eredeti (vagy az átírt) oklevél szövege volt az irányadó, tehát a regestában található adat a helyes (a kiadás hibás adataival szemben), még ha erre nézve nincs is külön megjegyzés.

Nem lehetett azonban ezt az elvet forma tekintetében is alkalmazni a keltezési záradéknál. Bizonyára fel fog tűnni, hogy az erősen rövidített keltezési záradékban az évszámot arab számjegyekkel adom vissza, mi természetesen nem felel meg a kor gyakorlatának s az oklevélszövegek közlésében erre vonatkozó szabályoknak sem. Ámde a regesta célja egészen más, mint a szövegközlésé. A záradéknak teljes és hű közlése a regestában lehetetlen is, süszégtelen is volt. A záradéknak alakilag is hű közlésére való törekvést semmi sem indokolhatta; hiszen a cél csupán az adatok tárgyi hűségének ellenőrzése volt a kiadások hibáival szemben. S ha már éppen ezért az erősen rövidítve közölt záradékban az évszámot, mely az oklevelekben igen gyakran teljesen vagy részben szóval van kiírva, szintén a lehetőségig rövid alakban kellett közölnöm, nem láttam be, hogy miért volna helytelen a (nagyobb számoknál) kevésbbé áttekinthető római számjegyek helyett arab számjegyek alkalmazása; s nem hiszem, hogy eljárásomnak oklevélkritikai szempontból bármiféle hátrányát lehetne felismerni. Az évszámon kívül a keltezés többi adatát, amelyek az oklevelekben is rendesen római számjegyekkel s nem szóval vannak írva, esetleges félreértések elkerülése végett én is római számjegyekkel jelöltem.¹ Ismételnem kell, hogy bár ekként a keltezési záradéknak alakilag nem adom hű képét, tárgyilag a záradék annál inkább hű, s az eredeti (vagy átírt) oklevél adataival a nálam közölt adatok egyeznek mindazokban az esetekben, amikor a nyomtatott kiadások adatai mást mutatnak, mint a regesták.

A regestákban felvett tulajdonnevek írásmódja annyiban nem egészen következetes, hogy ahol az oklevél a tulajdonnévnek (mégpedig elsősorban a személy- vagyis keresztnévnek, de olykor a gyakoribb helynévnek is) szokásos és általánosan ismert latin megfelelőjét mutatja (Stephanus, Johannes, Paulus stb. Strigoniensis stb.), ott ezeknek mai magyar megfelelőjét írom (István, János, esztergomi, Győr, stb., így Chepanus helyett is többnyire Csépán stb.). Ha azonban a tulajdonnév a rendes írásmódtól bármikép is eltérő alakban fordul elő, mi a kevésbbé gyakori hely- és személyneveknél a legtöbbször így van, akkor vagy csupán az oklevélben látható eredeti alakot írom, vagy pedig annak mai magyar megfelelője után zárójelben adom az eredetit, így: dubicai [Dobicha], Szöllős [Zeleus], pécsvárad i [de novo Pech in Varadino] stb. Általában a regesták szövegében szögletes zárójel között [ ] az alapul szolgáló eredeti oklevélnek vagy átíratnak betűhíven írt részei vannak, míg kerek zárójel ( ) közé a kiegészítéseket foglalom: O(mode), M(ihály), vagy néha a mai alakot olyankor, ha az eredeti áll elől, pl. Czteilan (Kosztolány).

¹ Csak az első két ív néhány regestaszámába (2. 14. 27. 33. és 41.) kerültek tévedésből ettől eltérően arab számok a rövidítve közölt keltezési záradékba, melyeknek — a következetesség kedvéért — római számjegyekkel való helyettesítését kérem.

A helynevekre vonatkozólag különben meg kell jegyezni, hogy azok mai megfelelőjének kitételében talán takarékosabb voltam, mint azt sokan kívánatosnak tartanák. Ámde minthogy a bizonytalan megoldásokat okvetlenül kerülni kellett, s ezért valamennyi helynév megoldásáról úgyis le kellett mondani, másfelől pedig túlzás lett volna az ellenkező irányban: csak az oklevélben található eredeti alak kitételében törekedni következetességre, azért legmegfelelőbbnek látszott a középút követése. Ezért ott is, ahol a mai alak kitétele annak közismert vagy könnyen kínálkozó volta miatt feleslegesnek látszott, de ott is, ahol bármily tekintetben kétesnek mutatkozott a megoldás, csupán az eredeti alakot írtam a regestába. Általában az a felfogás vezetett eljárásomban, hogy fontosabb a kiadások által úgyis annyiszor elrontott eredeti névalakok helyes kitételére, mint azoknak (esetleg téves) megoldására törekedni.

A regesták közé sorszámmal vannak felvéve mindazok a királyi oklevelek és a nem jogi természetű levelek (epistulák) is, melyek eredetiben, átiratokban, másolatokban vagy nyomtatott kiadásokban teljes szöveggel, vagy legalább az oklevél keltét és tárgyát feltüntető kivonatokban maradtak meg, ideszámítva tehát az ítéletlevelekben s hasonlókkban felhozott tartalmi kivonatokat és a későbbi átiratokban való említést is. Ugyancsak sorszámmal vettem fel, de a regesta élén *-gal jelöltem az elveszett okleveleket is (deperdita), melyeknek egykori meglétét későbbi oklevelekben vagy más forrásokban való említésükből állapíthatjuk meg. Ezeknek regestáját, ha keltezésük idejére nézve van valami támpont, az illető helyre, azokat pedig, melyeknek keltére nézve minden útmutatás hiányzik, az illető király uralkodása végére, a fennmaradt oklevelek után soroztam be. A donatiók pusztá említése, amennyiben oklevélről kifejezetten nincs szó, nem vétegett figyelembe, éppúgy, mint a mandatumok említése sem, ha nincs megmondva, hogy a mandatum írásban adatott, minthogy tudvalevőleg elég gyakori volt a megbízásnak szóval való közlése is.

Felvettem a királyi oklevelek közé azokat a XI. és XII. századi, nem királyi okleveleket is, melyeken a király pecsétje függ, amilyen pl. a Dávid hercegé Szent László király korából, vagy amelyeknek szövegéből tűnik ki a királyi pecséttel való megerősítés, amilyen pl. Fulconak 1146.-i oklevele, — valamint IV. Bélának és V. Istvánnak ifjabb királyi minőségben kibocsátott okleveleit is. A királynék és királyi hercegek okleveleinek jegyzéke a mű függeléke lesz.

A sorrendet illetőleg az oklevélnek valódi, kritikailag megállapítható kelte volt irányadó. Ha tehát az eredeti vagy átirat oklevél keltében kritikailag megállapítható hiba van (— mi azonban igen sok esetben oklevéltanilag nem a szó közönséges értelmében vett hibát jelent, hanem nem-egységes keltezéssel vagy más módon értelmezendő —), az oklevél a kritikailag megállapított valódi évszám és napi kelet alatt található; a helytelen évszámnál azonban rövid utalás mutat a helyes dátumra. Éppígy természetesen a kiadásokban helytelen évszámmal közölt oklevelek a kritikai jegyzékben szintén a maguk helyén, a helyes évszám (és napi kelet) alatt találhatóak, a helytelen évszámnál azonban ilyenkor is utalás van. Ha azonban csak egy-egy kiadás hibájáról van szó, de az oklevél jó kiadásban, helyes évszámmal is megjelent, ilyenkor az utalás feleslegesnek látszott és helykimélésből is mellőzendő volt. Az évszám nélkül vagy egészen keltezés nélkül kibocsátott oklevelek a megállapítható év alatt szerepelnek, vagy pedig, ha a kelet nem állapítható meg, az illető uralkodó utolsó uralkodási éve után. A hamisítványok állítólagos keltük éve és napja alatt, de a hasonló keltezésű valódi oklevelek után vannak a sorrendbe iktatva. Mindezen és más kétes esetekben a Névmutató segítségével mindig könnyen meg lehet találni az oklevelet a maga helyén, a helyes évszámnál.

A kivonat után az eredeti oklevél és a középkori átiratok (olykor a fontosabb másolatok) lelőhelyeinek megnevezése következik. (Újkori átiratot csak olyankor említek, ha az oklevélnek sem eredetije, sem középkori átirata nincs.) Ha a levéltár megnevezése mellett, ahol

az illető eredeti vagy átírt oklevél található, nincs megjegyzés, akkor az illető eredeti oklevelet vagy átíratot ismerem, magam láttam és tanulmányoztam, mi az eredetiben és átíratban megmaradt oklevelek túlnyomó nagy többségénél megtörtént. Ha erre nem volt alkalmam, azt „Wenzel szerint“, „Smičiklas szerint“ vagy más hasonló kitétel jelöli.

Az eljárás magától érthetőleg az volt, hogy elsősorban az eredeti oklevél vagy közelkorú átírat szolgált a kritikai vizsgálatnak és a regestának is alapjául; ilyenek híján került a sor a másolatokra és a kései átíratokra. De elég jelentékeny azoknak az okleveleknek is a száma, amelyek csak nyomtatott forrásból ismeretesek. A középkori átíratok felemlítése olyankor is, amikor az eredeti oklevél is megvan, kritikai szempontból volt szükséges, mert ez olykor a hitelességet támogatja, máskor meg a hamisítvány keletkezésének időpontjára nézve szolgálhat útmutatásul.

A kiadások felsorolásában lehetőleg megtartottam a korrendet, mert — főleg a régi kiadásoknál — ez többnyire a filiatiót is mutatja. De a szoros sorrend ellen való vétségek nem voltak mindig elkerülhetők. Ahol az oklevél szövege csak nyomtatott forrásból ismeretes, ott az illető kiadás meg van jelölve. Terube volt véve a kiadásoknak az eredeti oklevelek szövegével való összehasonlítása és az eltérések közlése is; ez azonban a vidéki levéltárakban kivihetetlennek bizonyult, s ezért a tervet el kellett ejteni. Az újabb kiadások (a Hazai okmánytár, a Hazai oklevéltár, a Pannonhalmi rendtörténet, a családi levéltárak kiadványai, Smičiklas Codex diplomaticusa, a Zimmermann-Werner-féle Urkundenbuch, a Tud. Akadémia kiadványai stb.) általában jók és megbízhatók. A régiebb kiadásokra nézve az eredetiek alapján készült, illetőleg azzal összehasonlított regesták a kiadás hibáinak ellenőrzésére és javítására is szolgálhatnak. (A használt kiadások jegyzéke alább következik.)

Hogy a jószándékkal és teljes odaadással végzett munka mellett is az eredmény nem tökéletes, azt magam érzem és tudom legjobban. Hiszen voltaképen egy egész szervezet munkáját kellett egyedül végezni. A Regesta Habsburgica például tudvalevőleg egy egész bizottság 10 esztendei együttes munkájának az eredménye. És még hozzá nekem boldogabb időkben kezdett munkámat a megpróbáltatásoknak olyan éveiben kellett folytatnom, amikor a lelki egyensúly megtartása és az akaratnak s figyelemnek tudományos kérdésekre irányítása percről-percre nehezebbé vált. Hogy ennek következtében ebben a nagy figyelmet és teljes embert igénylő munkában van elég hiba és hiány, az szinte természetesnek látszik, és hogy az átkutatott 80 levéltárban talált 250 kiadatlan oklevélszöveg még mindig nem meríti ki az ott és egyebütt rejtőző Árpád-kori királyi oklevelek sorát, az, különösen vidéki levéltáraink ismerete mellett, szintén mindenki előtt érthető lesz. Hiszen sok helyen még azt sem tudták előadni, aminek meglétéről biztos tudomásom volt! De sietek hozzátenni, hogy a jóakarató támogatás sehol sem hiányzott, ahol levéltári kutatásaim során megfordultam, és a szivesség a legtöbb helyen valóban lekötelező volt. Ebben a tekintetben úgy hazai levéltáraink tulajdonosairól és vezetőiről, mint a külföldiekről is csak a legteljesebb elismeréssel szólhatok.

Nagyon szükséges lett volna a még hátralevő levéltárak közül néhány gazdagabb levéltár anyagának ismerete. A br. Révay-család styavnickai levéltárának, a szepesi káptalan levéltárának, Német-Lipcse és Dész városok stb. okleveleinek tanulmányozása valószínűleg módosította volna a királyi oklevelek jegyzékének több számára vonatkozó kritikai álláspontomat. Sajnos, hogy ezek tanulmányozásának lehetősége egyelőre kilátástalan. Nem látszott indokoltnak a munka közzétételét tovább halasztani addig, míg a hátralevő — aránylag kicsiny — anyag is hozzáférhető lesz. Mindenesetre a legelső alkalmat fel fogom használni a még előttem ismeretlen levéltárak felkeresésére, és az innen eredő pótlások remélhetőleg már a II. kötetben közölhetők lesznek.

Különösen hiányosnak érzem és tudom az elveszett okleveleket említő források felsorolását. Az ennek teljessé tételére való törekvés lehetetlen vállalkozás lett volna részemről;

hiszen egész okleveles és elbeszélő forrás-anyagunk, az újkori is tartalmaz ilyen utalásokat és említéseket. De a középkori okleveles anyagban is bizonyára sok adat elkerülte figyelmemet. Az úgy ezen, mint egyéb tekintetben szükséges pótlásoknak velem való közlését nagy köszönettel veszem és kellő módon fogom értékesíteni.

Az átkutatott levéltáraknak és a felhasznált másolatgyűjteményeknek e helyen való felsorolása szükségtelen; a maga helyén pontosan idézve van a levéltár, ahol az illető oklevél szövegét tartalmazó eredeti oklevél vagy átirat, esetleg másolatgyűjtemény található. Ellenben szükséges a használt nyomtatott kiadványok közül azoknak felsorolása, melyek gyakrabban s rövidítve vannak idézve, vagy amelyek többféle kiadásban ismeretesek.

A jelen I. kötet (1270-ig) az egész anyagnak mennyiségben körülbelül a felerészét foglalja magában, bár időben csak az Árpád-kor utolsó három évtizede marad hátra. De az oklevelek száma ekkor nagy mértékben megszorodik s emellett a II. kötet anyagát a királynők és a királyi hercegek okleveleinek függelékül közlendő jegyzéke és a remélhető pótlék is gyarapítani fogja.

Mindazok, akik e munka készülését és megjelenését lehetővé tették és igaz jóakarátú támogatásukkal elősegítették, főképen a nm. Vallás- és Közoktatásügyi kormány, a M. Tud. Akadémia Történelmi Bizottsága és Igazgató-tanácsa, a M. Történelmi Társulat Elnöksége, továbbá a történettudomány számos művelője, valamint a levéltárak vezetői és tulajdonosai fogadják ez úton is hálás köszönetem kifejezését.

Mély kegyelettel és hálával kell e helyütt is megemlékeznem boldogult mesteremről, Fejérpataky Lászlóról, ki haláláig szorgos figyelemmel és gondoskodással kísérte e munka haladását. Kívüle dr. Csánki Dezső úr, a Tört. Bizottság elnöke, és dr. Áldásy Antal úr, a bizottság előadója, köteleztek különösen nagy hálára e munka sorsának gondozásával.

Debrecen, 1923.

II. A gyakrabban s rövidítve idézett munkák jegyzéke a használt kiadás feltüntetésével.

(A szövegben alkalmazott rövidítés-mód [ ] között van feltüntetve.)

- Anjoukori okmánytár.* I—VI. k. Szerk. Nagy Imre. Budapest, 1878—1891. VII. k. Szerk. tasnádi Nagy Gyula. 1920. [Anj. okmt.]
- A Pécz-nemzettség Apponyi-ágának az Apponyi grófok családi levéltárában őrizett oklevelei. I. Budapest, 1906. [Apponyi-oklvt.]
- Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde.* Neue Folge. XV. Bd. Hermannstadt, 1879.
- Archivalische Zeitschrift.* Herausgegeben von Dr. Franz Löher. XII. Bd. München, 1887.
- Baerwald Hermann.* Das Baumgartenberger Formelbuch. (Fontes rerum Austr. II. XXV.) Wien, 1866.
- Oklevéltár a Tomaj-nemzettségbeli losonczy Bánffy-család történetéhez. Szerk. Varju Elemér. I. k. Budapest, 1908. [Bánffy-oklvt.]
- Bárány Ágoston. Temes vármegye emléke. Nagybecskerek, 1848.
- Bárány Ágoston. Torontál vármegye hajdana. Budán, 1845.
- Bárdosy Joann. Moldavensis et Szepesiensis decimae indagatio . . . et . . . iurisdictionum evolutio. Posonii, 1802.
- Bárdosy J. Supplementum analectorum terrae Scepusiensis, auctore J. Bárdosy, adjutore Mich. Schmauk etc. Leutschoviae, 1802.
- Baronius Caesar, s. R. e. card., Od. Raynaldus et Jac. Laderchius. Annales ecclesiastici denuo excusi et ad nostra usque tempora perducti ab Augusto Theiner. Tom. XIX—XXIII. Barri Ducis, 1869—1880.
- Bartal Georgius, de Beleháza Commentariorum ad historiam status jurisque publici Hungariae aevi medii libri XV. Tomus II. Posonii, 1847.
- Régi érdekes okmányok sz. kir. Bártfa városa levéltárából. Közli R. A. I. füz. 2. kiadás. Bártfa, 1899.
- Batthyán Ignatius, comes de. Leges ecclesiasticae regni Hungariae et provinciarum adiacentium. Albae-Carolinae. Tom. I. 1785. II—III. Claudiopoli, 1827.
- Beke Antal. Az erdélyi káptalan levéltára. Gyulafehérvárt. Budapest, 1889.
- Békefi Remig dr. A pásztói apátság története. Budapest, 1898.
- Békefi Remig dr. A pilisi apátság története. I. Pécs, 1891.
- Bel Mathias. Notitia Hungariae novae historico-geographica etc. I—IV. Viennae Austriae. 1735—42. V. (Editio altera) Budapestini, 1892.
- Benkő Josephus. Milkovia, sive antiqui episcopatus Milkoviensis . . . explanatio etc. Tom. I—II. Viennae, 1781.
- Benkő Josephus. Transsilvania sive magnus Transsilvaniae principatus etc. Tom. I. Vindobonae, 1778.
- Bethlen Alexis, Gr. von. Geschichtliche Darstellung des deutschen Ordens in Siebenbürgen. Wien (Leipzig), 1831.
- A Blagay-család oklevéltára. Szerk. Thallóczy Lajos és Barabás Samu. Budapest, 1897. [Blagay-oklvt.]
- Boczek Antonius. Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae, I—IV. Olomucii, 1836—45. V. Brunae, 1850.
- Bodmann Franciscus Josephus. Codex epistolaris Rudolfi I. Romani regis etc. Lipsiae, 1806.
- Carrara Francesco dr. Archivio capitolare di Spalato etc. Spalato, 1844.
- Chmel Josef. Urkunden zur Geschichte von Oesterreich, Steiermark, Kärnten, Krain, Görz, Triest, Istrien, Tirol. (Fontes rerum Austr. 2. Abth. I. Band.) Wien, 1849.
- Az esztergomi főegyháznak okmánytára. Codex diplomaticus primat. eccl. Strigoniensis. I—II. Szerk. Knauz Nándor. Esztergom, 1863—66. (Különlenyomat a Magyar Sion I—III. kötetéből.) [Codex Strigon.]
- A körösszegi és adorjáni gróf Csáky-család története. I. kötet. Oklevéltár. Budapest, 1919. [Csáky-oklevéltár.]
- Czebe Gyula. A veszprémvölgyi oklevél görög szövege. (Érték. a tört. tud. köréből. XXIV. 3. sz.) Budapest, 1916.
- Densusianu Nic. Documente privitoare la istoria Românilor 1199—1345. Bucuresci, 1887. (Az E. de Harmuzaki, Documente privitoare la istoria Românilor I. kötete.)

- Desericius Jos. Innoc. De initiis ac majoribus Hungarorum etc. Tom. V. Pestini, 1760.
- Dreger, Friedrich von. Codex Pomeraniae vicinarumque terrarum diplomaticus etc. I. Bnd. bis auf das Jahr 1269 incl. Berlin, 1768.
- Eder Josephus Car. De initiis iuribusque primaevis Saxonum Transsilvanorum commentatio etc. Viennae, 1792.
- Eder Josephus Car. Observationes criticae et pragmaticae ad historiam Transsilvaniae sub regibus Arpadianae et mixtae propaginis. Cibinii, 1803.
- Egyházi értekezések és tudósítások. I—IV. Veszprém, 1821—24.
- Endlicher Steph. Ladislaus. Rerum Hungaricarum monumenta Arpadiana. Sangalli, 1849.
- Engel Joh. Christianus. Monumenta Ungrica. Viennae, 1809.
- Episcopatus Nitriensis eiusque praesulum memoria. Posenii, 1835.
- Az esztergomi főkáptalan fekvő s egyéb birtokaira vonatkozó okmányok tára. Pest, 1871.
- Gr. Eszterházy János. Az Eszterházy-család és oldalágainak leírásához tartozó oklevéltár. Budapest, 1901. [Eszterházy-oklevéltár.]
- Fabritius Karl. Urkundenbuch zur Geschichte des Kisdorfer Kapitels vor der Reformation. Hermannstadt, 1875.
- Farlati Daniel. Illyrici sacri tomus III—V. Venetiis, 1765—75.
- Fejér Georgius. Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. I—XI. tom. Budae, 1829—44. [Fejér, CD.]
- Fejér Georgius. Croatiae ac Slavoniae cum regno Hungariae nexus et relationes. Budae, 1839.
- Fejér Georgius. Religionis et ecclesiae Christianae apud Hungaros initia. Budae, 1846.
- Fejérpataky László. A királyi kancellária az Árpádok korában. Budapest, 1885.
- Fejérpataky László. III. Béla király oklevelei. Budapest, 1900.
- Fejérpataky László. Oklevelek II. István király korából. Budapest, 1895. (Értek. a tört. tud. köréből. XVI. 4.)
- Fejérpataky László. Kálmán király oklevelei. Budapest, 1892. (Értekezések a tört. tud. köréből. XV. 5.)
- Fekete de Galantha, A. Johan. Diplomataria sacra ducatus Styriae. Pars. I—II. Viennae, 1756.
- Fermendziu P. Euseb. Acta Bosnae potissimum ecclesiastica etc. Zagrabiae, 1892. (Monumenta spect. Slavorum meridion. XXIII.)
- Ferrarius Sigismundus. De rebus Hungaricae provinciae ordinis praedicatorum . . . commentarii. Viennae Austriae, 1637.
- A Frangepán-család oklevéltára I—II. Szerk. Thallóczy Lajos dr. és Barabás Samu. Budapest, 1910—12. [Frangepán-oklvt.]
- Fridvaldszkj Joannes. Mineralogia magni principatus Transsilvaniae etc. Claudiopoli, 1767.
- Fridvaldszkj de Fivald. Joannes. Reges Ungariae Mariani etc. Viennae, 1775.
- Fuxhoffer D. Monasteriologiae r. Hungariae libri duo. Recognovit M. Czinár I—II. Vindobonae et Strigonii, 1869.
- Ganoczy Antonius. Dissertatio historico-critica de s. Ladislao Hungariae rege etc. Viennae-Austriae, 1775.
- Gyárfás István. A jász-kunok története. II. köt. Kecskemét, 1873.
- Gyöngyös. (Hetilap.) VIII. évf. 1879.
- Győri történelmi és régészeti füzetek. Szerk. Ráth K. és Rómer Flóris. I—IV. Győr, 1861—68.
- Haan Lajos. Békés vármegye hajdana. II. kötet. Oklevéltári rész. (Diplomatarium Békésiense.) Pest, 1870.
- Hazai oklevéltár. Szerkesztették: Nagy Imre, Deák Farkas és Nagy Gyula. Bpest, 1879. [Hazai oklvt.]
- Hazai okmánytár. Kiadják: Nagy Imre, Páur Iván, Ráth Károly és Véghely Dezső. I—VIII. Győr, 1865—73. és Budapest, 1876—91. [Hazai okmt.]
- A Héderváry-család oklevéltára. Szerk. Br. Radvánszky B. és Závodszy L. I. k. Budapest, 1909. [Héderváry-oklvt.]
- Dr. Hodinka Antal. Tanulmányok a bosnyák-djakovári püspökség történetéből. (Értek. a tört. tud. köréből. XVII. köt. 3. szám.) Budapest, 1898.
- Hormayr Josephus, Freiherr von. Wien, seine Geschichte und seine Denkwürdigkeiten. I. Wien, 1823. VII. (II. Jahrgang 2. u. 3. Heft, Urkundenbuch.) Wien, 1825.
- Horvát Árpád. A diplomatikai írástan alapvonalai. Budapest, 1883.
- Horvát István. Verböztzi István emlékezete stb. II. köt. Pesten, 1819.
- Huillard-Bréholles M. Examen des chartes de l'église Romaine contenues dans les rouleaux dits r. de Cluny. Paris, 1865.
- Huillard-Bréholles. Historia diplomatica Friderici secundi etc. Parisiis, Tom. VI. 2. 1861.
- Inchofer Melchior. Annales ecclesiastici regni Hungariae. Tomus I. Romae, 1644.
- Irinyi Irinyi István dr. Az i. Irinyi-család levéltára. Szatmár, 1902.
- Ivánka Zsigmond. Hat okmány a draskóczi és jordánföldi Ivánka-család levéltárából stb. Bpest, 1895.
- Dr. Iványi Béla. Bártfa szabad királyi város levéltára 1319—1526. I. kötet. Budapest, 1910.
- Dr. Iványi Béla. A márkusfalvi Máriássy-család levéltára 1243—1803. I. Lőcse, 1917.
- Jakab Elek. Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez. I. Buda, 1870.
- von Jaksch A. Dr. Die Kärntner Geschichtsquellen. (Monumenta historica ducatus Carinthiae.) Bnd. IV. 1. 2. Klagenfurt, 1906.
- Dr. Karácsonyi János. A hamis, hibáskeltő és keltezetlen oklevelek jegyzéke 1400-ig. Budapest, 1902. [Karácsonyi, Hamis okl.]

- Karácsonyi János. Az arany bulla keletkezése és első sorsa. (Érték. a tört. tud. köréből. XVIII. köt. 7. szám.) Budapest, 1899.
- Károly János. Fejér vármegye története. I—V. k. Székesfehérvár, 1896—1904.
- A nagyk. gróf Károlyi-család oklevéltára. Szerk. Géresi Kálmán. I. k. Budapest, 1882. [Károlyi-oklvt.]
- Károlyi Laurentius. Speculum Jaurinensis ecclesiae etc. Jaurini, 1747.
- Katona Stephanus. Historia metropolitanae Colocensis ecclesiae. Pars. I—II. Colocae, 1800.
- Katona St. Historia critica regum Hungariae stirpis Arpadianae etc. I—VI. (=VII.) Pestini, 1779—1782. [Katona, Hist. crit.]
- Kayser Michael. Compendium historiae familiae Máriássy de Markusfalva, 1804.
- Kercselich Balthasar Adamus de Corbavia. De regnis Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae notitiae praeliminares. Zagrabiae. (Év nincsen.) [Kercselich, Not. praelim.]
- Kercselich Balthasar Adamus de Corbavia. Historiarum cathedralis ecclesiae Zagrabiensis partis primae tomus I. Zagrabiae. (É. n.)
- Kereszturi Jos. Aloys. Compendiaria descriptio foundationis ac vicissitudinum episcopatus et capituli M. Varadinensis. Magno-Varadini, 1806.
- Klaič Vjekoslav. Povjest Hrvata. Svezak I. 1899. Zagreb.
- Knauz Nándor. II. Endre szabadságlevelői. Pest, 1869. (Érték. a tört. tud. kör. I. köt. 10. szám.)
- Kollarius Ad. Franciscus. Historiae diplomaticae iuris patronatus apost. Hungariae regum libri tres. Vindobonae, 1762.
- Koller Josephus. Historia episcopatus Quinqueecclesiarum. I—III. 1782—1784. Posonii. Tomus VII. Pesthini, 1812.
- Koller Josephus. Prolegomena in historiam episcopatus Quinqueecclesiarum. Posonii, 1804.
- Kovachich Josephus Nic. Monumenta veteris legislationis Hungaricae etc. Claudiopoli, 1815.
- Kovachich Josephus Nic. Sylloge decretorum comitialium incluti regni Hungariae etc. Tom. I. Pestini, 1818.
- Kovachich Martinus Georgius. Supplementum ad vestigia comitiorum apud Hungaros etc. Tom. I. Buda, 1798.
- Kovachich Martinus Georgius. Vestigia comitiorum apud Hungaros etc. Buda, 1790.
- Kovács Ignác. A borsmonostori apátság története. Sopron, 1910.
- Kovacsóczy Mihály. Árpádia. I—II. Kassa, 1833—35.
- (Kövesdi László.) Status ac synopsis processus novi simplicis familiae Dacso contra v. archicapitulum Strigoniense etc. (Hely s év nélkül.)
- Kubinyi Ferenc, ifjabb. Magyar történelmi emlékek. I—II. Pest, 1867. és Budapest, 1888.
- Kubinyi Petrus. Genealogia familiae de felső Kubin. Pesthini, 1814.
- Kukuljevič Ivan. Borba Hrvatah s mongoli i tatari. Zagreb, 1863.
- Kukuljevič Iv. Codex dipl. regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. I—II. Zagreb, 1874—1875.
- Kukuljevič Joannes aliter Bassani de Sacchi. Jura regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. Pars. I. Privilegia et libertates regni Cro. Dalm. et Slav. Zagrabiae, 1862. [Kukuljevič, Jura.]
- Kukuljevič Iv. Regesta documentorum regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae saeculi XIII. (Különnyomat a Starine XXI—XXIV, XXVI—XXVIII. k.) Zagrabiae, 1896. [Kukuljevič, Reg.]
- Kukuljevič Ivan. Arkiv za povestnicu jugoslavensku. Knjiga II. U Zagrebu, 1852. Kn. III. 1854. Kn. XI. 1872.
- Laszowszki Em. Povjesni spomenici plem. općine Turopolja etc. (Monumenta hist. nob. commun. Turopolje.) I. Zagreb, 1904.
- Lehotzky Andreas. Stemmographia nobilium familiarum regni Hungariae etc. I—II. Posonii, 1796—98.
- Letopis matice slovenskej. Ročník VII. Svázok I. V B. Bystrici, 1870. Ročník IX. svázok II. Turč. sv. Martin, 1872.
- A lipői és turóci registrum. Közli Horváth Sándor. Tört. Tár, 1902. és külön is: Budapest, 1902.
- A lipői és turóci registrum §-ára való utalásnál mindig ez a kiadás értendő; azért a kiadások felsorolásánál ez nincsen is külön felemlítve.
- Lucio Giovanni. Memorie istoriche di Tragvrio ora detto Trav. Venezia, 1673. [Lucius, Mem. di Traù.]
- Lucius J. De regno Dalmatiae et Croatiae libri sex. Amsterdami, 1676.
- Magyarország melléktartományainak oklevéltára. II. és III. Szerk. Thallóczy Lajos dr., Áldásy Antal dr., Horváth Sándor dr. Budapest, 1912.
- Magyarország vármegyéi és városai. Szerk. dr. Sziklay János és dr. Borovszky Samu, utóbb dr. Borovszky S., majd dr. Csánki Dezső. 1896.
- Magyar Sion. I—III. 1863—1865. Esztergom.
- Magyar Történelmi Tár. I—XXV. Pesten, 1855—1878.
- A Magyar Tudós Társaság évkönyvei. VI. kötet. Buda, 1845.
- Magyar-zsidó oklevéltár. Kiadja az Izr. Magyar Irod. Társulat. I. köt. Szerk. dr. Friss Ármin. Budapest, 1903.
- Major Pál. Mosony megye monographiája. II. füz. Magyaróvár, 1886.
- Marczali Henrik. A magyar történet kútfőinek kézikönyve. (Enchiridion.) Budapest, 1902.
- Kellemesi Melczer István. Okmányok a kellemesi Melczer-család levéltárából. Közli és kiadja —. Budapest, 1890.

- Michnay Andreas és Lichner Paul. Ofner Stadtrecht von 1244–1421. (Buda városának törvénykönyve 1244–1421-ből.) Preßburg, 1845.
- Apsai Mihályi János. Máramarosi diplomák a XIV. és XV. századból. Egybegyűjté és jegyzetekkel kísérve kiadta . . . Máramarossziget, 1900.
- Mittheilungen aus dem vatic. Archive. II. Bnd. Wien, 1894.
- Mocsáry Antal. Nemes Nógrád vármegyének historiai, geographiai és statistikai esmertetése. I–IV. k. Pesten, 1826.
- Monumenta ecclesiae Strigoniensis. I–II. Ed. Knauz Ferdinandus. Strigonii, 1874–82. [Monum. Strigon.]
- Monumenta Romana episcopatus Vesprimiensis. (A veszprémi püspökség római oklevéltára.) Tomus I. Budapestini, 1896.
- Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium. I. (Listine o odnošajih izmedju južnoga slavenstva i Mletačke republike skupio Sime Ljubič.) Zagreb, 1868.
- Monumenta Vaticana hist. r. Hungariae illustrantia. (Vatikáni magyar okirattár.) Series I. tom. IV. Budapestini, 1889.
- Muratorius Ludov. Ant. Rerum Italicarum scriptores etc. Tom. III. Mediolani, 1723.
- Novák Chrysostom. Vindiciae diplomatis etc. Budaë, 1780.
- Ortvay Tivadar. Pozsony város története. I. kötet. Pozsony, 1892.
- Óváry Lipót. A magy. tud. akadémia történelmi bizottságának oklevélmásolatai. I. füz. Budapest, 1890.
- Palacky Franz. Der Mongolen Einfall im Jahre 1241. (Aus den Abhandl. der k. böhm. Gesellschaft des Wissens. V. Folge. 2. Band.) Prag, 1842.
- Palacky Franz. Ueber Formelbücher zunächst in Bezug auf böhmische Geschichte. Prag, I. Lieferung, 1842. II. Lieferung, 1847.
- Palásthy Pál. Palásthyak. I. köt. Budapest, 1890.
- Palma Franciscus Carolus. Heraldicae regni Hungariae specimen regia provinciarum nobiliumque scuta complectens. Vindobonae, 1766.
- A pannonhalmi szent-Benedek-rend története. Kiadja a pannonhalmi szent-Benedek-rend. Szerkeszti Erdélyi László dr. I–XII. a) és b). Bpest, 1902. [Pannonhalmi rendtört.]
- Pauler Gyula. A magyar nemzet története az Árpád-házi királyok alatt. II. javított kiadás. Bpest, 1899. (Athenaeum.)
- A péchujfalusi Péchy-család levéltári lajstroma. Szerk. Gárdonyi A. Bpest, 1909.
- Perger János. Bévezetés a diplomatikába etc. 1821.
- Pesty-Ortvay. Oklevelek Temes vármegye és Temesvár város tört. I. Budapest, 1896.
- Péterffy P. Carolus. Sacra concilia ecclesiae Romano-catholicae in regno Hungariae celebrata ab a. Chr. 1016 usque ad a. 1715. etc. Pars I. Viennae Austriae, 1742.
- Pray Georgius. Annales regum Hungariae ab anno Chr. 997. ad annum 1564. deducti. Pars I. Vindobonae, 1764.
- Pray Georgius. Diatribe in dissertationem historico-criticam de s. Ladislao Hungariae rege . . . ab Antonio Ganoczy . . . conscriptam. Posonii et Cassoviae, 1777.
- Pray Georgius. Dissertationes historico-criticae in Annales veteres Hunnorum, Avarum et Hungarorum. Vindobonae, 1775.
- Pray Georgius. Dissertatio historico-critica de prioratu Auranae. Viennae, 1773.
- Pray Georgius. Specimen hierarchiae Hungaricae etc. I–II. Posonii et Cassoviae, 1776–79. [Pray, Hierarch.]
- Pray G. Syntagma historicum de sigillis regum et reginarum Hungariae. Budaë, 1805.
- Pray Georgius. Vita s. Elisabeth viduae . . . nec non b. Margaritae virginis . . . Tyrnaviae, 1770.
- Das Recht des Eigenthums der sächsischen Nation in Siebenbürgen und denen auf dem Landtag in Klausenburg versammelten Landesständen vorgelegt von den Repräsentanten der Nation. Wien, 1791.
- Reschner Martinus. De praediis praedialibusque Andreani commentatio. Cibirii, 1824.
- Reviczky Sándor. A revisnyeí Reviczky-család okmánytára. Kiadja — — I. füz. 1272–1623. Budapest, 1878.
- Rimely Carolus. Capitulum insignis ecclesiae collegiatae Posoniensis. Posonii, 1880.
- Roka Joannes. Vitae Vesprimiensium praesulum. Posonii, 1779.
- Schier P. Xyst. Buda sacra sub priscis regibus. Viennae, 1774.
- Schier P. Xyst. Memoria provinciae Hungaricae Augustiniana antiquae. Graecii, 1778.
- Schlözer A. L. Kritische Sammlungen zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen. Göttingen, 1795–1797.
- Schmauk M. Supplementum analectorum terrae Scepusiensis. Pars II. Szepesváraljae, 1889.
- Schmitth Nicolaus. Episcopi Agrienses fide diplomatum concinnati. Tom. I. Tyrnaviae, 1768.
- Schober Karl Dr. Quellenbuch zur Geschichte der oesterr.-ung. Monarchie. I. Teil. Wien, 1886.
- Schwartner M. Introductio in artem diplomaticam. Pestini, 1790.
- Schuller J. K. Archiv für die Kenntniß von Siebenbürgens Vorzeit und Gegenwart. I. Band. Hermannstadt, 1841.
- Schwarz Godofredus. Originum et occasum Transsilvaniae auctore Laurencio Toppeltino recensio critica. Rintelii, 1766.

- (Schwarz Gottfr.) *Initia religionis Christianae inter Hungaros etc. Francofurti et Lipsiae*, 1740.
- Seivert Johann. *Nachrichten von siebenbürgischen Gelehrten und ihren Schriften*. Pressburg, 1785.
- Siebenbürgische Quartalschrift*. 1—6. Jahrg. Hermannstadt, 1801.
- Smičiklas T. *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*. Zagrabiae, II—XIV. 1904—1916. [Smičiklas, Cod. dipl.]
- Sopronvármegye története. Oklevéltár, I—II. Szerk. Nagy Imre. Sopron, 1889—91. [Sopronm. oklvt.]
- Starine. Na sviet izdaje jugosl. akademija znanosti i umjenosti. Zagreb, 1869.
- Stiltingus Joannes. *Vita s. Stephani regis Hungariae etc. Cassoviae*, 1767.
- Strehlike Ernestus. *Tabulae ordinis Theutonici*. Berolini, 1869.
- Bárfai Szabó László dr. *A Hunt-Paznan nemzetségbeli Forgách-család története*. Esztergom, 1910.
- Századok. A Magyar Történelmi Társulat folyóirata. Budapest, 1867—1916.
- (Szegeci J.) *Andreas II. dictus Hierosolymitanus etc. Saxonum in Transylvania libertatis assertor etc. Jaurini*, 1751.
- (Szegeci J.) *Assertor libertatis Ungaricae, Dalmaticae, Croatiae et Slavonicae Andreas II. rex Hierosolymitanus etc. Jaurini*, 1750.
- Székely Oklevéltár. I. és III. Szerk. Szabó Károly. Kolozsvár, 1872. és 1890.
- Szentpétery Imre. *A borsmonostori apátság Árpád-kori oklevelei*. Budapest, 1916.
- Szentpétery Imre. *Szent István király pécsváradi és pécsi alapítólevele*. (Értek. a tört. tud. kör. XXIV. köt. 10. sz.) Budapest, 1918.
- Szerdahelyi Georgius Aloysius. *Diploma Graecum s. Stephani regis monialibus coenobii Vesprimiensis b. M. V. datum*. Buda, 1804.
- Szeredai de Szent-Háromság, Antonius. *Notitia veteris et novi capituli ecclesiae Albensis Transsilvaniae etc. Albae Carolinae*, 1791.
- Szeredai de Szent-Háromság, Antonius. *Series antiquorum et recentiorum episcoporum Transsilvaniae. Albae Carolinae*, 1790.
- A magyar nemzet története. Szerk. Szilágyi Sándor. I. és II. köt. Budapest, 1896. (Millenniumi kiadvány.)
- Szirmay Antonius. *Notitia politica historica, topographica, incl. comitatus Ugochensis*. Pestini, 1805.
- Szirmay de Szirma, Antonius. *Notitia historica, politica, oeconomica montium et locorum viniferorum comitatus Zempleniensis. Cassoviae*, 1798.
- Szirmay de Szirma, Antonius. *Notitia topographica, politica incl. comitatus Zempleniensis*. Buda, 1803.
- Sz. Szirmay Antal. *Szathmár vármegye fekvése, története és polgári esmertetése*. Budán, I. r. 1809. II. r. 1810.
- Iglói Szontagh Dániel. *Felső Kubini Mesko-család nemzedékrendje és történeti emlékei*. Pest, 1861.
- Sztachovics Remigius. *Registrum anni M CCC XXX II. tabularii monasterii s. Martini de sacro monte Pannoniae. Jaurini*, 1876.
- A nagymihályi és sztárai gróf Sztáray-család oklevéltára. I. köt. Szerk. Nagy Gyula. Budapest, 1887. [Sztáray-oklvt.]
- Tafel (Dr. G. L. Fr.) und Thomas (Dr. G. M.). *Urkunden zur älteren Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig*. I—II. Th. Wien, 1856. (Fontes rerum Austriacarum, 2. Abth. XII—XIII. Band.)
- Tagányi Károly. *Magyar erdészeti oklevéltár*. I. Budapest, 1896.
- A római szt. birod. gróf széki Teleki-cs. oklevéltára. I—II. Szerk. Barabás Samu. Budapest, 1895. [Teleki-oklvt.]
- Teleki József gróf. *Hunyadiak kora Magyarországon*. X—XII. Pest, 1853—57.
- Teutsch G. D. und Firnhaber Fr. *Urkundenbuch zur Geschichte Siebenbürgens*, I. Theil. Wien, 1857. (Fontes rerum Austr. 2. Abt. XV.)
- Theiner Aug. *Vetera monumenta historica Hungariam sacram illustrantia*. Tom. I. Romae, 1859. [Theiner, Mon. Hung.]
- Theiner Aug. *Vetera monumenta Slavorum meridionalium etc.* I. Romae, 1863.
- Timon Samuel. *Epitome chronologica rerum Hungaricarum etc. Cassoviae*, 1736 és 1764.
- Timon Samuel. *Synopsis novae chronologicae regnorum Hungariae etc. Tyrnaviae, Pars I—II*. 1714.
- Tkalčić J. *Monumenta historica lib. reg. civitatis Zagrabiae*. Vol. I. Zagrab, 1889. [Tkalčić, Civ. Zagrab.]
- Tkalčić J. *Monumenta historica episcopatus Zagrabiensis saec. XII. et XIII. Zagrabiae*, I—II. 1873—74. [Tkalčić, Ep. Zagrab.]
- Toppeltinus de Medgyes, Laurentius. *Origines et occasus Transsylvanorum etc. Viennae Austriae*, 1762.
- Török János. *Magyarország primása. Második rész: Oklevelek*. Pest, 1859.
- Történelmi Tár. *Kiadja a M. Tört. Társulat közvetítése mellett a M. Tud. Akadémia Történelmi Bizottsága*. Budapest, 1878—1904.
- Történeti Lapok. Szerk. K. Papp Miklós. I. Kolozsvár, 1874.
- Transilvania. *Foia Associatiunei Transilvane etc. Brasiovu*, 1871. (Anul IV.)
- Trophaeum domus Estorasiense etc. Viennae, 1700.
- Tudományos Gyűjtemény. Pest, 1817—1841.
- Tudománytár. *Új folyam*. I—XVI. Pest, 1837—1845.
- Turul. A Herald. és Geneal. Társaság folyóirata. Budapest, 1883—1914.

- Új Magyar Múzeum. Szerk. Toldy Ferenc. Pest, 1850—1866.
- Vjestnik Kr. Hrvatsko-slavonsko dalmatinskog zemaljskog arkiva. I—XIV. Zagreb, 1899.
- Wagner Carolus. Analecta Scepusii sacri et profani. Pars I. és III. Viennae, 1774—78.
- Wagner Carolus. Collectanea genealogico-historica illustrium Hungariae familiarum, quae jam intercederunt. Decas I—IV. Posonii, Pestini et Lipsiae, 1802.
- Wagner C. Diplomatarium comitatus Sarosiensis. Posonii et Cassovie, 1780.
- Weis Joh. Nep. Urkunden des Cistercienser Stiftes Heiligenkreuz im Wiener Walde. I. Theil. Wien, 1856. (Fontes rerum Austriacarum, 2. Abth. XI. B.) II. Theil, Wien, 1859. (Fontes rerum Austr. 2. Abt. XVI. Band.)
- Wenzel Gusztáv. Adalék az erdélyi szászok történetéhez az Andreanum előtti időből. Budapest, 1873. (Értekezések a tört. tud. kör. III. k. 3. sz.)
- Wenzel Gusztáv. Árpád-kori új okmánytár I—XII. Pest, 1860—74. [Wenzel, ÁUO.]
- von Windisch K. G. Neues ungarisches Magazin etc. I. Bnd. Pressburg, 1791.
- Zalavármegye története. Oklevéltár, I—II. Szerk. Nagy Imre, Véghely Dezső és Nagy Gyula. Budapest, 1886—90. [Zalam. oklevéltár.]
- Schedius Ludwig v. Zeitschrift von und für Ungern etc. II. Band. Pesth, 1802.
- A zichi és vászonkeői gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára. Közli a Magyar Történelmi Társulat. I—XI. Pesten, 1871—1915. [Zichy-okmt.]
- Zimmermann Fr. und Werner C. Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen. I. Bnd. Hermannstadt, 1892. [Zimmermann, Urkb.]

III. Az alkalmazott jelek és rövidítések jegyzéke.

- ... az évszám rovatában azt jelenti, hogy az oklevél kibocsájtási éve nincs kitéve s nem is állapítható meg.
- ( ) 1. az évszám rovatában az oklevélben ki nem tett, de megállapítható kibocsájtási évet zárja be; 2. a regesta szövegében pedig az oklevélben olvasható adat mai megfelelőjét, kiegészítését, vagy magyarázatát jelöli.
- 1. a regesta élén a kibocsájtó neve helyett alkalmazva azt jelenti, hogy az illető oklevél ugyanattól az uralkodótól való, mint a megelőző regesta-számú oklevél; 2. két átíró oklevél közt annyit jelent, hogy a — jel előtt megnevezett oklevél a — jel után következőben át van írva. (Többszörös átírás.)
- † a regesta élén hamis vagy nagy mértékben gyanús oklevelek előtt áll.
- * elveszett oklevelet jelöl, melyről csak más oklevélből vagy egyéb forrásból tudunk a kelet és tartalom részletes ismerete nélkül.
- [ ] a regesta szövegében az illető névnek vagy kifejezésnek az oklevélben található alakját zárja be.

a. = anno, anni
au. n. = aulæ nostræ
c. = capsæ
conc. = concurrente
cthec. vagy cimth. = cimeliotheca
Chr. = Christi
cs. = család
D. = Domini, datum
d. = dominicæ
D. p. m. = Datum per manus
d. et f. = dilecti et fidelis
discr. v. = discreti viri
ep. = epacta
é. n. = év nélkül
f. vagy fasc. = fasciculus
gr. = gratiæ
inc. = incarnationis, -one

ind. = indictione
Kal. = Kalendis, Kalendas
k. n. = kelet nélkül
lad. = ladula
lvt. = levéltár, levéltárában
mag. = magistri, magister
MODL. = a budapesti Orsz. Levéltár diplomati-
kai osztálya
nb. = nemzetségből
Non. = Nonas, Nonis
n. = noster, nostri, nostræ
oklvt. = oklevéltár
okmt. = okmánytár
pp. = püspök
prép. = prépost
r. = regni

IV.
AZ OKLEVELEK KIVONATA,
ŐRZÉSI HELYÜKNEK ÉS KIADÁSAIKNAK
FELSOROLÁSA S KRITIKÁJUK.

1001. **I. István király** adománylevele a pannonhalmi apátság részére: lásd az 1002. évnél a 2. szám alatt.

(1002 előtt.) — az általa Veszprémben alapított apácamonostornak (görög nyelven írt oklevélbe foglalva) 9 falut ad; felsorolja ezek neveit a szolgáló népekkel és egyéb tartozékokkal, és megengedi a monostornak, hogy a fennhatósága alatt maradni nem akarókat területéről elűzhesse.

Átiratai: a) Kálmán király 1109. (Ennek eredetije a Nemzeti Múzeum lvt.) b) † Kálmán király 1109. (Eredetije MODL. 11.)

a) Gyomlay Gy. Szent István veszprémvölgyi donatiójának görög szövegéről, 10. l. (Érték. a Nyelvt. kör. XVII. 8.) *Facsim.* melléklet. (U. o. a 4. sk. II. az előző kiadások felsorolva.) Czebe Gy., A veszprémvölgyi oklevél görög szövege, 15. l. és magyar ford. 17. l. (Érték. a tört. tud. kör. XXIV. 3.) b) A millenn. Magyar nemz. tört. II. 243. l. *facsimile*, szöveg és magyar ford. (A régebb kiadások Gyomlaynál, i. h.)

Kritikáját lásd: Gyomlay és Czebe i. munkáin kívül: Karácsonyi, Szent István kir. okl. 25., Hóman a Századok 1917. 99. sk., Darkó J. az Egyet. Philol. Közlöny 1917. 257. sk. I. Keltére vonatkozólag: Szentpétery, Szent István kir. pécsváradi és pécsi alapítólevele 51. l. 1.

(1002.) † — Anastasius apát közbenjárására oklevélbe foglalja szent Mártonnak a Pannonia feletti hegyen épült monostora részére tett, a somogyi ispánság tizedeiből álló adományát, melyet a somogyi ispánság lázadásakor Poznan, Cuntius, Orchius dux-ok és Domonkos érsek jelenlétében fogadott; megállapítja az apátnak és a monostornak a montecassinoi monostoréval egyező kiváltságait, és záradékban felsorolja a templom felszentelésekor a monostornak Sebestyén érsek és Ceba ispán által adott falvakat és a pozsonyi vámharmadot. — Dominicus-archiepiscopus vicecancerarius (!) fecit. A. d. inc. 1001. indict. 15. anno Stephani primi regis Ungrorum secundo.

Eredetije a pannonhalmi főapátság r. lvtban. (Régi jelzete: Capsa 13. A.) Átiratainak felsorolását lásd *Fejérpataky*, A pannonh. apáts. alapító okl. 10. sk. II.

Fejérpataky i. m. 19. l. (Az oklevél szövegének előző kiadásai felsorolva u. o. 4. sk. II.) Horvát Á., A diplom. írástan alapvon. 105. *Facsim.* u. o. az oklevélhasonmások gyűjtem. 1. szám. M. Florianus, Hist. Hung. fontes dom. I. 99. A Szilágyi-f. Magyar nemz. tört. I. 236. s u. o. *facsim.* és fordítás. Szalai-Baróti, A magyar nemz. tört. I. 138. *facsim.* és szöveg. Karácsonyi, Szt. István kir. okl. 147. Récsey, Brevis hist. archivi archiab. de S. M. Pann. *Facsim.* és szöveg mellékleten. Pannonh. rendtört. I. 589. és *facsim.* u. o. 56. l. mellékl. Monum. hist. Hung. diplom. 1. sz. *facsim.*, szöveg u. o. I. melléklet.

Az eredeti hiteles oklevélnek interpolált utánzata.

Kritikája: Fejérpataky i. m. (Lásd ott az egész megelőző irodalmat.) Pauler, A magyar nemz. tört. az Árpádh. kir. kor. II. 587. Karácsonyi i. m. 146. sk. I. Baróti L. a Turul 1896. 61. l. Marczali, a millenn. tört. I. 237. Kaindl az Archiv f. öst. Gesch. 82. köt. 625. Steinacker a Mitteil. d. Instit. f. öst. Gesch. XXIV. 138. Erdélyi L. a Pannonh. rendtört. I. 56. sk. és a M. Könyvszemle 1904. 243. és Turul, 1907. 149. l. Melich J. a M. Könyvszemle 1904. 110. Sufflay a Turul 1906. 44. és 1907. 87. l. Müller a Századok 1913. 438. Bresslau H. az Archiv

f. Urk.-Forsch. VI. 71. Szentpétery, Szt. István kir. pécsi és pécsváradi alapítólevele 9. sk. 1.

Az eredeti oklevél keltét — az interpolált szöveg keltezési adatainak ellentmondásaiból és *Her. C.* írnoknak, az eredeti pannonhalmi oklevél valószínű szerkesztőjének a német császári kancelláriából 1002 közepén történt kiválásából következtetve (olv. Szentpétery i. h.) — 1002-re kell tennünk. *Hóman B.* ugyan a magyar krónikák XI. századi ősforrásáról írt tanulmányában, mint ezt velem előzetesen közölni szíves volt, Karácsonyival szemben Szent István koronázási évét 1000-ben véli megállapítandónak, (mi azonban a pécsi alapítólevél keltezési adatai mellett csak úgy tartható fenn, ha a koronázást a hagyománnyal ellenkezően aug. 15.-énél, illetőleg aug. 15.-e nyolcadánál későbbre tesszük). E szerint a pannonhalmi oklevél uralkodói éve 1001 végére (aug. 23.-ánál későbbi részére) is talál és helyes 1002 nagyobbik első felére is, a koronázás évfordulójáig. A XV. *indictio* pedig, ha nem római *indictio*t veszünk, 1001 végétől 1002 végéig helyes. (Hogy nem görög *indictio*val van dolgunk, lásd a MGH. DD. II. 2. kötetében a *Her. C.*-től való következő oklevelek *indictio*-számítását: 997. dec. 12., 999. szept. 8., szept. 22., szept. 27., okt. 3., 1000. dec. 27.) A koronázásnak 1000-re tétele mellett tehát a pannonhalmi oklevél idő-adatai 1001 végére (nov.—decemberre) összeegyeztethetők volnának. Tekintettel azonban az oklevél jelen alakjában látható keltezés formája ellen felmerülő súlyos kifogásokra (olv. erről Szentpétery i. m. 34. l. 3. j.), még inkább pedig arra, hogy a Szent István király okleveleinek mindenképen valószínű fogalmazója, *Her. C.* 1002 közepe előtt nem hagyta el a német császári kancelláriát, az eredeti alapítólevél 1002-es évszáma abban az esetben is fenn tartandó, ha a koronázás éve csakugyan 1000 volt. (A hitelesség kérdésében a koronázásnak 1000-re vagy 1001-re tétele nem bír jelentőséggel.) 2.

(1002.) — a veszprémi püspökség és ennek püspöke, István alá rendeli Wesprem, Székesfehérvár [Alba], Colon és Wsagrad megyéket [civitates], s ezen kívül a püspökségnek adja Veszprémmegyében Cari, Fehérmegyében Ausi, Cari és Bergen falvakat, Colon, Wsegrad és Hurhida megyék kerületében pedig egy-egy falut tartozékaikkal. — [Az *a*) átiratban: D. in Sool apud capellam b. Stephani prothom. a. ab inc. D. 1009.]

Átiratai: *a*) † IV. Béla 1257. nov. 20. (A veszprémi kápt. lvt. „Vesprim. eccl. 9.”) *b*) a tihanyi konvent 1295 körül. (MODL. 4.)

Schmitth, Ep. Agr. I. 16. Pray, Hierarchia I. 260. Roka J. Vitae Vespr. praesulum 10. Katona, Hist. crit. I. 145. Batthyányi, Leges eccl. I. 371. Fejér, CD. I. 289. és IV. 2. 431. U. az, Rel. et eccl. initia 228. Hazai okmánytár, VI. I. Karácsonyi, Szt. István kir. okl. 57. Károly J., Fejér vm. tört. IV. 492. Szentpétery, Szent István kir. pécsi és pécsváradi alapítólevele 60. l.

Kritikája: Horváth Mihály, A kereszténység első százada, 185. l. jegyz. Karácsonyi i. m. 56. Bresslau az Archiv. f. Urk. f. VI. 69. Szentpétery a Századok 1903. 297. és i. m. 10. l. Hogy valószínűleg 1002-ben kelt, lásd u. o. 52. és 64. l. Hogy a IV. Béla 1257-i átirata és így a veszprémi alapítólevélnek ebben föntartott keltezése (1009) nem megbízható: lásd u. o. 63. sk. 1. 3.

(1006.?) † — a nyitrai várba jöttekor ott talált kilenc papnak, kik magukat a szt. Emerám egyháza kanonkjainak mondották, adományozza a nyitrai új vár alatt elterülő falut

a telepésekkel, a mézárszék- és korcsmajövedelemmel, vásárjoggal és egyéb jövedelmekkel, továbbá Tormos falut, ennek határait is megállapítva, valamint Nyitra város és öt falu bor- és termékdézmáját, s rendeli, hogy ezen egyház kanonokjai minden zsinati és egyéb gyűlésekben az esztergomi káptalan után a második helyet foglalják el.

Másolata (?) a nyitrai káptalan levéltárában.

Desericius, De initiis, V. 181. Katona, Hist. crit. I. 124. Batthyányi, Leges eccl. I. 370. Fejér CD. I. 285. Boczek, Codex Morav. I. 107. Episc. Nitr. memoria, 92. Karácsonyi, Szent Istv. okl. 103.

Hamis. Lásd: Desericius i. m. 181. Fejér, Authentia et vis prob. 28., Karácsonyi i. m. 103. és Hamis okl. 5. l. 4.

1009.
augusztus 23.
Győr.

— a pápa beleegyezésével s követének, Azo püspöknek, valamint főuraknak és alacsonyabb rendűeknek is jelenlétében megalapítja a pécsi püspökséget, Bonipertust tévén ott püspökké, és felsorolja a püspökség határait. — D. X. Kal. Septembr. Ind. VII. A. inc. D. 1009. pio Stephano regnante a. IX. Actum in civitate Jauryana.

Átirta: II. András (1235?) — a pécsváradi konvent 1350. — a somogyi monostor 1404. júl. 22. (ennek eredetije a pécsi püspökség levéltárában van) — 1690-i másolat (MODL. 3.).

Inchoffer, Annal. eccl. I. 290. Schwartz God. Init. rel. Chr. 63. Károlyi Laur. Speculum Jaur. eccl. 17. Desericius, De initiis V. 170. Kollár, Histor. iur. patron. 77. Pray, Hierarch. I. 224. Katona, Hist. crit. I. 151. Koller, Hist. episc. Quinqu. I. 62. Batthyányi, Leges eccl. I. 373. Fejér, CD. I. 291. és Rel. et eccl. initia 229. Ortway, A pécsi egyházm. alapítása, 5. Karácsonyi, Szent István kir. oklevelei 40.

Kritikája: Horváth M., A kereszténység első százada, 184. l. jegyz. Ortway i. m. 17. Karácsonyi, i. m. 55. Pauler, A magy. nemz. tört. az Árp. kor. II. 591. Bresslau, Archiv. f. Urk. f. VI. 70. Szentpétery, Szent István király pécsi és pécsváradi alapítólevele, 37. sk. II. Az oklevél csonkán és átdolgozott formában maradt ugyan reánk, de egészben mégis hitelesnek tekintendő. (U. o. 57. l.) 5.

1009. — oklevele a veszprémi püspökség részére: lásd az 1002. évnél a 3. szám alatt.

1015. † — összeírja az általa a Vashegy tövében alapított (pécsváradi) monostor javára pápai jóváhagyással tett adományait, felsorolva [a monostornak adott szabad vitézeket, szolgáló népeket, a monostor 41 faluját ezek határaival,] a dézsmajövedelmet, az apát egyházi és igazságügyi kiváltságait, [a vásártartás jogát, a szabadok denárait, az erdők, malmok használatának, az ellenkező nemesek és egyéb személyek eltávolításának jogát és az apátság ingóságait].

Átíratok: a) II. Géza 1158., melyet II. András 1228., IV. László 1274., Nagy Lajos 1379. és I. Károly 1323-ban, ez utóbbit pedig IX. Bonifác 1403-ban írt át. Valamennyi átírat az esztergomi káptalan 1657-iki átíratában foglaltatik (ennek eredetije az esztergomi kápt. hit. h. lvt. Capsa 70. f. 5. no. 7.); IX. Bonifác oklevelének másolata megvan a vatikáni levéltárban is (Dat. apost. Reg. bull. Bonifacii IX. a. XIV. De regul. 94.). b) I. Károly 1329. — Zsigmond 1399. (Ennek eredetije az esztergomi érsekség régi egyh. lvt. no. 35.) Ebből a szövegből a fentebbi kivonatban [-be tett részek hiányzanak.

a) Péterffy, Sacra concil. I. 4. (csonkán). Kollár, Hist. dipl. iur. patron. 81. (csonkán). Stilling. Vita s. Steph. 130. (töredékesen). Ganoczy, Dissert. hist.

crit. de s. Lad. 85. l. b. Katona, Hist. crit. I. 194. Batthyányi, Leg. eccl. I. 375. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 206. (töred.) és III. 270. (teljes). Fejtása, I. 296. és III. 2. 120. U. az Rel. et eccl. initia, 229. Török, Magyarorsz. pü. I. II. 5. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 180. Monumenta Vaticana, Series, IV. k. 574. Karácsonyi, Szt. István kir. okl. 79. b) Pray, Spec. hier. II. 92 b) jegyzet. Szentpétery, Szt. István kir. pécsváradi és pécsi alapítólevele 22. l.

Szt. István kir. pannonhalmi és pécsi alapítólevelének felhasználásával készült hamisítvány. Kritikáját lásd: Knauz, Monum. Strigon. I. 21. Horváth M., A kereszténység első százada 201. Karácsonyi, Szent István kir. oklevelei 76. Pauler, A magy. nemzet tört. az Árpádok alatt, I. 49. és 400. Marczali, a millenn. tört. mű I. 236. Erdélyi L., A pannonhalmi rendtört. I. 79. és 103. Bresslau az Archiv f. Urk. f. 71. Szentpétery, Szt. István kir. pécsi és pécsváradi alapítólevele 11. sk. II. 6.

1019. † — az általa a zalai szigeten [in insula Saladiensi] alapított szt. Hadrián-monostora apátjának, a latin Péternek azt a jogot adja, hogy a Modestus és Bonipertus püspökök által felszentelt kápolnákon kívül új kápolnákat építtethet; továbbá főpapi jelvényekkel élési jogot ad neki, valamint felsorolja a monostornak adott birtokokat, dézsma- és vámhelyeket, halászóhelyeket és egyéb jövedelmeket... ab anno (!) incarnationis 1019...

Átiratai: I. Károly 1328. — Nagy Lajos 1347. — a somogyi konvent 1370. (Ennek eredetije a veszprémi kápt. hit. h. lvtárában, S. 303.) Nagy Lajos átirata megvan a kapornaki konvent 1427.-iki (hiteles másolata a zalavári apátság lvtban, I. 5.) és ugyanannak 1514.-iki átiratában is (másolata az esztergomi érseks. világi lvt. U. 8. 172. és a zalavári apáts. lvt. I. 1. 9.). Szent István oklevelét átírta Zsigmond király is 1417-ben (1764-iki másol. a zalavári apátság lvt. I. 10. és MODL. 1600.).

Kollár, Hist. iur. patron. 84. Pray, Annal. reg. Hung. I. 29. Schmitth, Ep. Agr. I. 21. (csonkán). Katona, I. 247. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 81. Batthyányi, Leg. eccl. I. 381. Fejér, CD. I. 304. és Rel. et eccl. init. 233. Boczek, Cod. Moraviae, I. 108. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 188. Knauz, Mon. Strigon. I. 40. és töred. Codex Strig. I. 5., kivon. Magyar Sion I. 54. Karácsonyi, Szent István kir. okl. 111. Pannonh. rendtört. VII. 494. és kivon. u. o. 509.

Hamisítvány. Kritikáját lásd: Karácsonyi, Szent István király oklevelei 114. és a pannonhalmi rendtört. VII. 505. (E szerint a hamisítás 1308—26 közt történt) és u. ott X. 117. 7.

1024.
augusztus 16.
Székesfehérvár.

† — Székesfehérvárt a főpapokkal s bárókkal tartott gyűlésben Péternek, a zalai szigeti (zalavári) egyház első apátjának kérésére rendeli, hogy senki a nevezett egyház dézsmáit és birtokait el ne vehesse, szolgálmányosait köteleességük alól fel ne szabadíthassa, a pachai és rokolyani kápolnák papjai az apát parancsára a gyűlésben részt vegyenek; megállapítja a zalavári egyház igazságügyi kiváltságát, a collectorok által való zaklatástól mentességét; védelmére jogi vagy birtokügyi háborgatás esetén bajvívót ígér; Barand és Zalavar falvakban vásárt engedélyez; birtokain ítélkezési jogot ad; felsorolja a halászóhelyeket, a falvakat s birtokokat, melyeket dézsmájukkal és minden jövedelmükkel a monostornak adott. A. D. 1024. in crastino festi Assumptionis b. virginis, cum essemus in Alba...

Átirta: az esztergomi káptalan 1339. — Giléffy Miklós nádor 1350. (Két példányban, az egyik a pannonhalmi r. lvtban, Capsa B. litt. D., a másik a zalavári apátság lvtban, Lad. 1. no. 4.)

Katona, Hist. crit. I. 313. Batthyányi, Leg. eccl. I. 383. Fejér, CD. I. 307. és Rel. et eccl. initia 234. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 189. Zal. oklvt. I. 1. Karácsonyi Szent István kir. okl. 124. Pannonh. rendtört. VII. 479. és kivon. 509. I.

Hamisítvány. Kritikáját lásd: Horváth M., A kereszténység első százada 205. Karácsonyi i. m. 124. Pannonhalmi rendtörténet VII. 506. (E szerint 1341—46 közt készült.)

8.

1037. † — felsorolja az általa a Bocon erdőben a Beel nevű helyen szent Móric tiszteletére alapított (bakonybéli) monostor részére tett adományait, hol a Velenczéből jövő Gellért szerzetes tartózkodott először, s mely monostort a király minden püspök hatósága alól kivett; felsorolja a monostornak adott vámjövödelmeket, halászóhelyeket, falvakat és birtokokat, melyeknek szolgáló népei ezentúl az apátnak szolgáljanak; felsorolja a monostor faizási, makkoltatási, vadászati, apátválasztási jogát, az apát egyházi, népeinek dézsmaadási kiváltságát, a kápolnaállítás és -szentelés jogát. — A. d. inc. 1037. ind. V. epacta I. conc. V. Méltóságok [existentibus]: Domonkos érsek, Modestus püspök, Vrzius, Cuntius, Thomoyrn ispánok. Dominicus archiepiscopus vicecancellarius pater est.

Átiratai: IV. Béla 1246 nov. 12. — I. Károly 1330. (Eredetije a pannonh. r. lvt. 14. A. és másolata u. o. 58. V3.) — a kapornaki konvent 1502. (Az esztergomi érsekség régi lvt. 63. sz.) és I. Ferdinand 1558. (A királyi könyvekben.) *Átirta* a pannonhalmi konvent is 1490. (Az esztergomi érseks. lvt. I. 5.)

Péterffy, Sacra conc. I. 4. Kollár, Histor. iur. patr. 88. (csonkán). Pray, Dissert. de s. Steph. 145 (csonkán) és Annal. I. 42. (csonkán). Ganoczy, Dissert. de s. Ladisl. 84. a) (csonkán). Katona, Hist. crit. I. 441. Batthyányi, Leg. eccl. I. 385. Fejér, CD. I. 327. és IV. 1. 410. U. az Rel. et eccl. initia 236. Török, Magyarország. primása, II. 8. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 158. Karácsonyi, Szent István kir. oklevelei, 134. Pannonhalmi rendtört. VIII. 224. és töred. 365. 390.

Hamisítvány. Kritikáját lásd: Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 8. I. 2. jegyz. és A királyi konc. 16. Karácsonyi, Szent István kir. oklevelei 134. Pannonhalmi rendtört. VIII. 227. (1230 körül hamisították.) Hogy 1240 ápr. 2. már megvolt, olv. a 675. sz. oklevelet.

9.

† — az általa Gellért, marosi [Morisanae eccl.] püspök tanácsára a ravennai herceggel együtt alapított s Vasas-szent-Péterről nevezett (ravennai) monostor apátja s konventje részére évi 25 ezüst márkát rendel kincstárából, egyházuk tatarozására s ruházatuk céljaira, azért, hogy a monostorban a magyar zarándokokat és a király követeit ellássák.

Sem eredetije, sem középkori átirata vagy másolata nincs.

Rubaeus, Ital. et Ravennat. hist. libri XI. (1603.) tom. VII. p. 1. p. 249. Stillingus, Vita s. Steph. 204. Pray, Annal. reg. Hung. I. 41. Katona, Hist. crit. I. 432. Fantuzzi, Monumenti Ravenn. 245. Fejér, CD. I. 331. és Rel. et eccl. initia 238. Karácsonyi, Szent István kir. oklevelei, 16.

Hamisítvány, melyet Béla ifj. király 1233-iki oklevele (I. 601. sz.) alapján valószínűleg Rubaeus készített. V. ö. Bresslau, Archiv f. Urk. f. VI. 66. Hóman, Magyar pénztörténet, 85. sk.

10.

* — királynak a székesfehérvári vendégnépek kiváltságait tárgyzó elégett okleveléről szól IV. Béla király 1237 május 6-i oklevelének kivonata, melyet Szapolyai István nádor 1496.-i oklevelében olvasunk (Wenzel, ÁUO. XI. 11), hol „privilegium sancti Stephani regis pariter et legati tum sedis apostolice“ és „per predictum sanctissimum primum regem Hungarie“ szavakkal határozottan szt. István királyról van szó. Azonban Szt. István király ilyen tárgyú oklevelének sehol másutt nincs nyoma és ilyen oklevél soha nem is létezett. 11.

* — és I. (szent) László királynak az egri egyház javára tett adományairól szóló oklevelek IV. Béla király 1261 szeptember 9.-i oklevele szerint a tatárjáráskor elpusztultak. (Fejér, CD. IV. 3. 34.) (Valószínűleg nem Szent István és Szent László okleveleire, hanem az ő adományukat említő oklevelekre kell érteni ezt az utalást.)

1055. **I. András király** felsorolja a tihanyi [Tichon] szt. Ányos-egyháza javára tett adományát, mely áll Petra (a fuki révvel), Huluuodi, a Zilu-kut és Kues-kut közti, Kerthel, Kokuzarma, a Putu-ueieze és Kuez közti, Lupa és három meg nem nevezett helyből [locus], Gamas faluból, Gisnav, Mortis helyekből, Fotudi faluból s egy lólegelőből, részint a határok megjelölésével, részint tartozékaik felsorolásával, továbbá a somogyi [Sumig] vásárvámnak, a thelenai rév és vámnak $\frac{1}{3}$ -ából, Segisto tóból és számszerint felsorolt szolgáládokból [mansio]. — Tanúkként aláírva: Benedek érsek, Mór és Kelemen püspök, Lázár apát, Gilco ispán, Zache palotaispán [comes palatii], Woiteh ispán, Miklós püspök, Lutovic, Erne, Vit, Márton, Éliás, András, Fancel ispánok, Nana főlovászmester, Cupan bíró, Preca insertor, Celu minister. — A. salutifere inc . . . 1055 . . . a. r. sui nono conscriptum est hoc privilegium a b. presule Nicolao, qui tunc temporis vicem procurabat notarii in curia regali . . .

Eredetije: a pannonh. r. lvt. (Tihan. Fasc. I. no. 1.)

Ganoczy, Diss. de s. Ladisl. 9. (csonkán). Katona, Hist. crit. II. 112. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 143. (csonkán). Batthyányi, Leg. eccl. II. 70. Fejér, CD. I. 388. és töred. VII. 5. 62. Török, Magyarorsz. primása, II. 9. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 166. Marczali, Enchiridion 81. Pannonhalmi rendtört. X. 487. és *facsim.* u. o. 16. l. Töred. u. o. 629. Erdélyi, A tihanyi apáts. krit. okl. 21. (Értek. a tört. t. kör. XXI.) *Facsim.* u. o. mellékl. Monum. hist. Hung. diplom. 2. sz. Szövege u. o. II. sz.

Kritikája: Fejérpataky, A kir. kancellária, 11. Erdélyi, A tihanyi apátság kritikus okl. 17. Századok, 1906. 174. (Dopsch, Mühlbacher és Redlich véleménye.) Hóman, A magy. nép neve stb. 52. l. (Különnyom. a Tört. Szemle 1917. évf.) 12.

1055. † — testvérének, Béla hercegnek pecsétje alatt és beleegyezésével kiadott oklevelében felsorolja az általa alapított tihanyi apátság javára tett adományait, ú. m. a tihanyi [Tichon] szigetet s várat, Cuest falut, Eurmenes, Vduory, Pechel, Vazul, Zeules, Poposka, Fyred, Aarach, Sopuc, Azofev, Lapa, három meg nem nevezett, Sag, Gamas, Igol, Cheuz, Fok, Chour, Bar, Apatlaka, Tousuk, Berend, Baklar, Pylip, Besenev, Giznouv falvakat, részint egészben, részint a bennök levő, megjelölt számú mansiokat, egyes birtokok határait is leírva; továbbá a somogyvári [Sumugar] vásárvámnak s Tolnauar falunak $\frac{1}{3}$ -át a révvel és vámmal. — Kelet mint a hiteles példányban.

Eredetije: a pannonhalmi r. lvt. (Tihan. Fasc. I. no 2.)

Erdélyi, A tihanyi apátság krit. okl. 21. Facsimile-részlet u. o. mellékl. Pannonhalmi rendtört. X. 487. és facsim. részlet u. o. 57. l.

Hamisítvány, mely Fejérpataky (Oklevelek II. István kir. korából 24. l.) szerint a XIII. században, Erdélyi (i. m. 57. l.) szerint 1416-ban készült. 13.

1057. † — testvérével, Adalbert herceggel együtt megerősíti Rado nádornak a király s Adalbert herceg engedélyével a pécsi egyház és püspöke, Maurus javára tett adományát, mely a felsorolt szolgálónepekből, egy Dunamelletti faluból s a Dráva-folyó mellett egy egyházból áll; egyéb birtokait a nádor nejének, Luciának, illetőleg ennek halála után rokonainak hagyja; a Száva [Zaua] feletti szentdemeteri monostorának kegyuraságát pedig a pécsi egyházra ruházza. — D. II. Non. Iun. Indict. X. anno incarn. Domini 1057, regni nostri anno 12. Actum in Albaregia in congregatione regni.

Átírva II. András hamis oklevelében a somogyvári konvent 1404.-i átíratában, melynek eredetije a pécsi ppség levéltárában van. Ez utóbbinak 1690.-i másolata: MODL. 3. sz.

Schmitth, Episc. Agr. I. 33. Pray, Hierarch. I. 229. Katona, Hist. crit. II. 127. Koller, Episc. Quinqu. I. 147. Batthyányi, Leges II. 73. Ganoczy, Diss. de s. Ladislao, 108. (csonkán). Fejér, CD. I. 394. Kukuljević, Cod. dipl. I. 116. Töredéke: Pray, Syntagma, 109.

Hamis. Lásd: Pauler i. m. II. 591. (de szerinte az oklevél első fele hiteles lehet) és Karácsonyi, Hamis, hibás kelt. okl. 6. 14.

1058. **Salamon (!) király** oklevelének töredéke, mely a pécsi püspökséghez tartozó Újfalú [Nova villa], Bogad, Suenye és Sarlos nevű birtokok határainak leírását tartalmazza. — A. D. 1058.

Átírva István alországbírónak 1300. júl. 14.-én kelt oklevelében, melyet viszont tartalmilag, a kérdéses oklevéltöredékekkel együtt Garai Miklós nádor 1402. nov. 14.-én írt át, az utóbbit pedig Mihály budai kanonok 1403. aug. 21. (Ennek másolata: MODL. 1430. sz.)

Kiadva a töredék: Hazai okmt. VIII. 1. (1068-ra téve.) V. ö. Koller, Hist. ep. Quinqu. III. 233.

Természetesen nemcsak a kelet hibás, mint a Hazai okmt. VIII. 2. l. jegyz. véli, hanem vagy hamisítványról, vagy pedig, ami valószínűbb, nem Salamon király okleveléről, hanem sokkal későbbi, de az átírók által félreismert oklevélről van szó. 15.

1061. † **I. Béla király** leírja a szekszárdi monostor földeinek határait, az ezen határokon belül Aracha, Chorna és Vorsad falvakban a királyi népek által bírt földeket is megjelölve. — A. ab inc. D. 1061.

Átírta IV. László 1272. nov. 16., ezt I. Károly 1327., s az utóbbinak töredéke van meg Konth Miklós nádor 1358.-i oklevelében, melyet a kalocsai káptalan 1390. máj. 31. írt át. (Ennek eredetije a Nemz. Múzeum törzslevéltárában van.)

Kiadta a töredéket Fraknoi, A szekszárdi apátság története, 61. l. (az eszterg. kápt. 1696.-i, előttem ismeretlen átíratából).

Gyanús oklevél. Lásd: Pauler i. m. I. 430. l.

16.

- ..... * **I. Béla és I. László** királyoknak a kolosmonostori apátság javára szóló elégett okleveleit emlegeti IV. Béla király 1263. február 19.-i oklevelében. (Fejér, CD. IV. 3. 106.) 17.
- (1067. A szászdi [Zasty] monostor javára Péter által Salamon király engedélyével tett körül.) adományról szóló oklevél *nem királyi oklevél!*
- (1074. * **Géza (herceg?)** levelére, melyben az apostoli szék iránt való hódolatát [reverentia] március 17. jelentette, válaszol VII. Gergely pápa 1074. márc. 17-én. előtt.) Registrum Gregorii VII. I. 58. Fejér, CD. I. 420.
I. Géza 1074. márc. 17.-én már elfoglalta volt a királyi trónt (v. ö. Pauler, A magyar nemzet tört. I. 127. sk. 1.), levelét azonban a pápához bizonyára jóval korábban intézte, mikor még csak herceg volt. Megjegyzendő azonban, hogy VII. Gergely pápa registrumában Géza még egy év múlva is „Ungariae dux“-nak van címezve. (Registr. Greg. VII. II. 63. 70.) 18.
- (1074. * **Salamon királynak** a pápához intézett levelét említi s arra válaszol VII. Gergely október 28. pápa 1074. okt. 28. előtt.) Registrum Gregorii VII. II. 13. Fejér, CD. I. 421. 19.
1075. **I. Géza király** a Garam [Gran] folyó mellett szt. Benedek monostorát alapítván, felsorolja annak javára tett adományát, mely a Garam, Zsitva [Sitoua], Duna, Vág [Wag], Füzeg [Fizegi], Tisza [Tiza], Kengelu, Meler és Körös [Crys] folyók és vizek mellett és Biharmegye határán fekvő, előszámlált s részben határaik szerint is megjelölt földekből s falvakból, ezekben szolgáló népekből, halászhelyekből, az aranyosi [Aranas] sóvából, tiszai révvából és egyéb vámokból a Dunán s a Garamon, továbbá házból, dézsmából és a knesechi egyházból áll; rendeli, hogy a monostor emberei vagy állatai közé keveredő szökevények az apát tulajdonába menjenek át. — A.D. 1075.
Átírta II. István 1124. s ezt II. András 1217. (Ennek eredetije az esztergomi kápt. mg. lvt. Lad. 9. f. 3. n° 3.) II. András oklevelét átírta 1328. jan. 20. I. Károly (u. o. n° 4.), s ezt Miksa 1570. (Egysz. másol. az eszterg. érseks. vil. lvt. D. 8.) Töredéke van Zeechi Miklós nádor 1385-i (MODL. 7119.) és Zsigmond király 1415-i oklevelében. (Másol. MODL. 10 153.)
Pray, Specimen hier. I. 332. Katona, Hist. crit. II. 366. Batthyányi, Leges eccl. II. 82. Fejér, CD. I. 428. és ismét (kihagyással) II. 68. Fuxhoffer—Czinár, I. 217. Monum. Strigon. I. 53. Kivonatosan és regesztázva: Cod. Strigon. I. 6. és II. 1. Teutsch—Firnhaber I. XIII. Wenzel, ÁUO. XI. 21. Tagányi, Erd. oklt. I. 1.
Kritikájára nézve v. ö.: Knauz, Új Magyar Sion 1886. 241. és 321. I. és A Garam-melletti szt. benedeki apátság I. 1—32. Salamon, Budapest története, III. 12. Pauler, i. m. I. 376. Fejérpataky, A kir. kanc. 13. és II. István kir. oklevelei 29. Hóman, A magyar nép neve a középkori forrásokban, Tört. Szemle 1918. 11. I. Ezek szerint az oklevél, bár II. István és II. András átíró oklevelei aligha hitelesek, legalább formulás részeiben hitelesnek fogadható el, de kétségtelenül módosításokon ment keresztül. (Az oklevél eredetije Knauz szerint — M. Sion, 1886. 340. — 1505-ben még megvolt.) 20.

1082. † I. László király János veszprémi [Besprem] püspöknek és kanonokjainak, István főesperesnek és Ondurnik dékánának kérésére kiküldvén notariusát, Barnabást, és Gwg bakonyi [Bucon] ispánt a veszprémi egyház földeinek s birtokainak körülhatárolására, ezeknek írásbeli jelentését oklevélbe foglalja és pecsétjével megerősíti. — P. m. magistri Fabiani vicec. nostri, post incarn. D. nri Iehsu Chr. 1082. III. Kal. Mai.

Eredetije a veszprémi kápt. lvt. (Külön dobozban. Jelzete: Veszpr. eccl. 2.) *Átírta* tartalmilag Pál országb. 1338. nov. 9. (MODL. 3122.), teljesen a székesfehérv. kápt. 1350. máj. 18. (A veszprémi kápt. magánlvt. Veszpr. eccl. 21. A.) és Zsigmond kir. 1407. máj. 12. (U. o. n° 31.)

Pray, Specimen Hier. I. 265. Roka, Vitae Vespr. praesul. 25. Katona, Hist. crit. II. 418. Batthyányi, Leges eccl. II. 83. Fejér, CD. I. 448. és VI. 2. 350. Hazai okmt. IV. 1. Kivonata: Wenzel, ÁUO. XI. 28.

Hamis. Lásd: Pauler i. m. II. 590. Fejérpataky, A kir. kanc. 12. és Kálmán kir. oklevelei 7. és 17. Karácsonyi, A hamis, hibáskeltű és keltezetlen okl. 6. 1327-ben már megvolt, mert Sándor országb. ekkor már hivatkozik rá ítéletében: Zalai okmt. I. 250. 21.

1086. † — saját pecsétjével erősíti meg a néhai József, béli [Beliensis] apát által a király beleegyezésével s a főurak tanácsára és bizonyosságuk mellett íratott oklevelet, mely a szent Móric monostorának Szt. Istvántól nyert s László királytól megerősített javait, ú. m. határaik megjelölésével felsorolt falvait s birtokait, továbbá névszerint előszámlált szabad népeit, lovasait s egyéb szolgáló népeit, kincseit, vámjait, halászóhelyeit, valamint később nyert javait, és végül egyházi kiváltságait s a László királytól kapott sóbányász-mansiokat és Mogos birtok határainak leírását tartalmazza. — Anno dom. inc. 1086. regnante et annuente Ungarorum rege piiss. Ladislao.

Eredetije a pannonhalmi rendi lvt. (Capsa 15. Oo.) *9.208.427*
Kajár határait kiírja belőle (de kibővítve) Urias apát 1234. (U. o. 32. B.) Töredéke megvan Bubek István orsz. b. 1368. okl. (U. o. 4. D.) — Dénes királynői tárnokmester és bírótársainak IV. Béla korában kelt ítéletlevele szerint (u. o. 51. Cc.) eredetiben mutatták fel. Az oklevélnek Martinus püspök által 1106. (1156. ?)-ban való megerősítését említi Fejér, CD. II. 143. (V. ö. Mon. Strig. I. 110.)

Wenzel, ÁUO. I. 31. Pannonh. rendtört. VIII. 267. és töredéke u. o. 283. és 365. Töredéke van még a Monum. Strigon. I. 60.

Hamis. Kritikájára nézve lásd: Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 6. (Hiteles egykorú másolatnak tartja.) Karácsonyi, Szt. István kir. oklevelei, 37. (E szerint 1135—1171 közt keletkezett.) Pannonh. rendtört. VIII. 265. (4 részben készült hamisítványnak véli; az 1. rész 1180 körül, a 2. 1200 körül, a 3. 1230 körül s a 4. a XIII. század 2. felében készült.) Hogy — legalább egy része — 1240. apr. 2-án már megvolt, olv. a 675. sz. oklevelet. 22.

(1090 körül.) — (saját pecsétjével erősíti meg) Dávid duxnak a szt. Anianus tihanyi [Tichon] monostora részére Fábián érsek, Kozma püspök, Gula nádor és Petus ispán tanuskodása mellett az aranyos helyen [in aureo loco] adott 5 mansióról, 3 eke földről, 5 halászóhelyről [Budrig, Eurim, Weimir, Plas, Sirisin] s a dunai vizahalászat jogáról szóló oklevelét.

Eredetije a pannonh. rendi lvt. (Tihan, fasc. 1. n° 3.)

Fejér, CD. I. 487. Kubinyi, Árpádk. okl. I. 1. Pannonh. rendtört. X. 496. Kivonat: Wenzel, AUO. XI. 31. *Facsimile*: Monum. graph. med. aevi (Sickel) fasc. III. tab. 4. és Pannonh. rendtört. X. 19. l.

Hogy királyi oklevélnek tekintendő, olv. Fejérpataky, A kir. kanc. 18. l. Keltére nézve: Pannonh. rendtört. X. 14. és Turul. 1910. évf. 103. l. 23.

1091. — által megerősített oklevél a somogyvári [Sumich], szt. Egyed tiszteletére emelt apátság alapításáról és annak a flaviavölgyi (Saint-Gillesről elnevezett) monostor alá rendeléséről, a király által adományozott birtokok felsorolásával. — 1091. anno d. inc., indict. XIV. Testes: dux Lambertus frater eius (t. i. a királyé), dux David consobrinus eius, Gerazclavus filius regis Rutenorum gener ipsius, Almarus Vespremensis episcopus, comes palatinus Petrus et comes Acha, Michael, Seraphin, Copan capellani illius, Robertus de Gozlaria spatarius eius, Anulsus legatus ipsius.

Másolata (a Századok közlése szerint) a saint-gillesi XII. századi chartulariumban, fol. 68_v—70. (Bibl. Nat. L. 11,018.)

Ménard, Histoire civ. eccl. et litt. de la ville Nîmes. (Paris, 1750.) I. Preuves, 24. l. Tudom. Gyűjtem. 1828. 65. Fejér, CD. I. 468. Marczali, Enchiridion, 100. Századok, 1906. 403.

Hogy a király által megerősített oklevélről van szó: Századok, 1906. 398. sk. l. Steinacker szerint azonban (MIÖG. XXIV. 139. 2. jegyz.) az oklevél ebben a formájában nem lehet hiteles. 24.

1092. † — a Kund vezértől származó Matai Visa Mártonnak részletesen felsorolt érdemeiért nemesi címet ad, őt az ország hercegei közé iktatja, Jayca várát adja neki és egyéb birtokaiban is megerősíti. — In urbe sedis nostrae Budae, anno salutis 1092. IX. Kal. lun. in conventu solenni. május 24. Buda.

Átírva a pozsonyi káptalan 1685.-i oklevelében (MODL. 24,775. a másolatok között).

Pray, Diatribe, 59. l. jegyz. (csonkán). Batthyányi, Leges eccl. I. 441. Tudom. Gyűjtem. 1822. VII. 88. Fejér, CD. I. 472.

Hamis, minden történeti érték nélkül, mint ezt már Pray megállapította i. h. Lásd még: Fejér, Authentia et vis probandi dipl. 29. és Karácsonyi, Hamis okl. 8. 25.

1093. † — Kozma tihanyi [de Tychon] apát kérésére Szt. István királynak a szt. Miklós-kápolnájáról és a Huroz nemes által épített hurozkwi celláról szóló oklevele alapján, továbbá András és Béla királyok oklevelei alapján összeiratja a tihanyi monostor falvait azok határaival és a mansiok számának megjelölésével, úgyszintén Dávid hercegnek a monostor javára tett adományait; (András király) a monostort a pannonhalmihoz hasonlóan különös kegyébe fogadta és úgy a dénárok, mint az élelmiszerek collectáját eltiltotta a tihanyi szigeten. — . . . a. sextodecimo r. n., VIII. Kal. Sept. — Tanúk: Althmar püspök, Ban ispán, Izsák, Cupan káplán, Fulbert, Viden prépost. augusztus 25.

Átírta Dénes nádor 1274. aug. 19., ezt N. Lajos király 1365. ápr. 2., ezt pedig Széchenyi Frank országb. 1399. febr. 21. (A pannonh. rendi lvt. Tihan, fasc. I. 27.) Tartalmilag megvan az oklevél István nádor 1390. nov. 4.-i oklevelében

(MODL. 2336.), töredéke Bebek Detre nádor 1402.-i (másol. MODL. 36,436.) és Garai Miklós nádor 1416.-i oklevelében, melynek a kapornaki kvttól való 1417.-i átírata a pannonh. r. lvt. Tihan, I. 32.

Töredéke: Fejér, CD. VII. 5. 78. és X. 6. 303. Teljesen: Wenzel, ÁUO. VI. 66. és a Pannonh. rendtört. X. 496. (1092 alatt).

Hamis. Lásd: Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 4. Pauler i. m. I. 404. és 443. Karácsonyi, Hamis okl. 8. Erdélyi, A tihanyi apáts. krit. okl. 83. és Pannonh. rendtört. X. 44. I. jegyzete. 26.

1093. † — István pécsi püspök szorgalmazására Desiderius kalocsai püspök vallomása és Szt. István király oklevele alapján István esztergomi érsekkel és ennek suffraganeusaival együtt megállapítja a pécsi [Peuche] püspökségnek a kalocsai püspökség felé eső határait, P . . . és Kázmér ispánt, Timót és Lőrinc káplánt, Pétert és Simont, a király ministereit nevezve meg az ítélet végrehajtói gyanánt. — A. d. inc. 1093. ep. 20. conc. 5. indict. 1. Dominicæ resurrectionis XV. Kal. Mai, in ipso episcopatu Peuche ecclesiasticæ sedis . . . hoc privilegium a Thimotheo capellanorum ultimo scriptum. — Tanúk [actorisantibus]: Fábián, Kozma és István püspökök, Spiguen, Grab, Gwth ispánok, Stegiundi(?), Erdew, Sámson káplánok, Pethes, Sella, Konstantin ministerek.

Átírta III. Béla 1190, ezt II. András é. n., s ezt a somogyi konvent 1404. (Ennek eredetije a pécsi ppség lvtban.) A somogyi átírat megvan egy 1690.-i fogalmazványban a MODL. 3. sz.

Schmitth, Episc. Agr. I. 44. Pray, Hierarch. I. 233. Katona, Hist. crit. II. 626. Koller, Episc. Quinqu. I. 171. Batthyányi, Leges eccl. II. 91. Fejér, CD. I. 480. Janzsó, Szt. László kir. oklevelei, 19. sk. I.

Hamis, de kétségtelenül egy 1091 tájáról való hiteles oklevél alapján készült. Kritikájára nézve lásd: Fejérpataky, A kir. kanc. 14. Pauler i. m. II. 591. Janzsó, Szt. László kir. oklevelei, 18. sk. II. Hóman, A magyar nép neve, 50. I. (Különnyom. a Tört. Szemle 1917—18. évf.) 27.

1093. † — a báthai monostornak több pusztát és birtokot adományozván, ezek közt Narad és Zeremlyen birtok határait körülírja.

Töredéke van Frank orsz. b. 1404.-i oklevelében. (A Zichy-okmt. szerint a Zichy-lvt. Fasc. 211. et A. n° 1.) Kaplai János orsz. b. 1394.-i oklevele szerint Szt. László király oklevelét Nagy Lajos király írta át. (Zichy-okmt. IV. 572.)

Kiadva a töredék: Zichy-okmt. I. 1. Kivonata: Wenzel, ÁUO. XI. 31.

Hamis. A báthai monostornak a pécsi püspök ellen Narad faluért 1337-ben folyó perében (Koller, Hist. ep. Quinqu. II. 468.) csak az alapításra hivatkozik az apát, de a Narad falu határait tartalmazó oklevél még nem említettik. Akkor még nem volt meg az oklevél! Ellenben a XIV. sz. végén és a XV. sz. elején, főleg a Báthmonostori László és a báthai apátság közt folyó perekben sokat szerepel. 28.

(1093.) — összeírja a pannonhalmi monostornak Szt. István királytól és másoktól nyert s szerzett egyházi szerelvényeit, könyveit, 15 tulajdon birtokát — ezek adományozása kapcsán Kopasz Péter bírót, Grabát és Zollocot nevezve meg pristaldus gyanánt —; felsorolja a népekkel [cum populis] közösen bírt helyeket, — Kuca pristaldus —, a kápolnák,

malmok, minister-mansiok, rabszolgacsaládok, különböző szolgálónépek s a marhák számát.

Eredetije a pannonthalmi r. lvt. (Capsa II. A.)

Átiratai: II. András 1213. (Pannonh. r. lvt. Capsa 4. A.) és 1223. (u. o. 31. B.); IV. Béla 1236. márc. 2. (u. o. 2. B. K.) s ezt u. az 1260. aug. 15. (u. o. 41. E). Bentvan a Liber ruberben is, fol. 3.

Schmitth, Ep. Agr. I. 134. Roka, Vitae Vespr. praes. 112. Katona, Hist. crit. II. 641. Fejér, CD. I. 482. Fuxhoffer—Czinár I. 35. (csonkán). Wenzel, ÁUO. I. 39. és 130. (mindkét helyen csonkán), és ismét VI. 361. és XI. 471. Pannonh. rendtört. I. 590. *Facsimile* u. o. 75. l.

A keltezés éve Katona hozzávetése. A Pannonh. rendtört. I. 590. szerint 1083—1095 közt kelt. Kritikájára nézve lásd: Fejérpataky, A kir. kanc. 13. és Kálmán kir. okl. 4. Melich szerint (Magyar Könyvszemle, 1904. 110.) „egykorú, hiteles eredetiek alapján készült oklevél”. 29.

1094. — megalapítja a zágrábi püspökséget.

Kivonat: Wenzel, ÁUO. XI. 31.

Wenzel hibás kivonata tulajdonképen Felicián érsek oklevelére vonatkozik, mely *nem királyi oklevél*.

1095.
április 2.
Szeged.

† — rokonának, Estoras Mihálynak, a királyi testőr csapat vezérének, és testvérének, Estoras Albert kalocsai érseknek, a csanádi ppség administratorának kérésére megerősíti az Estoras-családnak Attilától, illetőleg a Krisztus idejében élt Opostól való leszármazását és bővíti családi címerüket. — D. Szegedini, p. m. Gileti, aulae n. cano., die feria II. post dominicam in Albis, anno d. inc. 1095.

Trophaeum domus . . . Estorasiae etc. fol. R2. Fejér, CD. I. 488.

Hamis. Fejér, CD. I. 490. l. jegyz. és Authentia et vis prob. dipl. 30. Karácsonyi, Hamis okl. 8. 30.

(1091—95
közt.)

— levele Oderisius montecassinoi apáthoz, melyben magát neki ajánlja, őt a szentegyházi apátság részére tett adományáról értesíti és tőle szt. Benedek ereklyéiből kér.

Másolata (Klajić szerint) Petrus diaconus registrumában, n° 3. (A montecassinoi monostor XIII. századi codexe, folio LXX. n° 158.)

Vjestnik, III. 36. Fraknoi, Szt. László levele a montecassinoi apáthoz 3. l. (Facsimile is.) [Érték. a Tört. Tud. Kör. XIX. 8.]

Keltét Klajić teszi 1091—95-re a Vjestnikben. Fraknoi szerint 1091-ben kelt. 31.

.....

† — az általa a Plyzka mellett alapított (hahóti) egyházat a szt. Egyed somogyvári egyházának fenhatósága alá rendelve, mindenkit tilt ezen egyház háborgatásától s vagyonának csökkentésétől, a tilalom áthágóit szigorú átokkal és büntetéssel fenyegetve.

Töredéke *átírva* Waltherus somogyvári apátnak k. n. (1320 körül) kiadott oklevelében a M. Nemzeti Múzeum törzslevéltárában.

Az eddig kiadatlan töredék szövege, melyet dr. Jakubovich Emil talált meg s volt szíves velem közölni, a következő:

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat pefatam ecclesiam nostram beate Margarethe circa Plyzka temere perturbare, (aliquid) ad

eam pertinentium auferre vel ablata retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integre conseruentur eorum, pro quorum gubernatione hac sustentatione concessa sunt omnino usibus profutura. Si que igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam venire temptaverit, honoris sui dignitate careat et centum libras auri cocti componat, medium camere nostre, medium abbati Symigiensi, reumque se de perpetrata iniquitate divino iudicio cognoscat et cum Juda proditore domini nostri Jesu Christi partem habeat in inferno et coram iudice vivorum et mortuorum se mecum contendere sciat et a corpore et sanguine dei et domini nostri Jesu Christi aliena fiat et a gloriosa virgine Maria nullam misericordiam consequatur et in hoc seculo hereditario semine careat atque in extremo examine districte subiaceat ultioni.

Hamis. A töredék az 1002.-i pannonhalmi oklevélből (coram iudice vivorum et mortuorum se mecum contendere sciat) és pápai oklevelekből van összeállítva; abból a célból készült, hogy — mint ez Waltherus apát okleveléből kitűnik — a Hahót-nemzetségből származó Keled fiait visszariassza a hahóti monostor dűlásától és fosztogatásától, mert — mondja az apát — a monostort Szt. László király alapította, ő az igazi fundator és patronus, nem a Hahót-nemzetség. 32.

1101.
december 20.
Somogy.

† — szt. Adrianusnak zala-szigeti egyházához jöttekor István apát és szerzeteseinek panaszára és Szt. István király 1019.-i és 1024.-i okleveléből a monostornak ezen irányú kiváltságairól meggyőződven, rendeli, hogy a monostor népei miként minden bírónak s megyeispánnak és ezek helyetteseinek joghatósága alól mentesek, úgy az élelem, a dénárok s egyéb adók collectorainak zaklatásától is mentve legyenek. — D. in Symigio, XIII. Kal. Jan., a. D. 1101. r. a. n. 22.

Átiratai: I. Károly 1328. jan. 19. (hamis) — Nagy Lajos 1347. ápr. 4. — a somogyi konvent 1370. szept. 17. (Ennek eredetije a veszprémi kápt. hiteles helyi lvt. S. 303.) Nagy Lajos oklevelét átírta a kapornaki konvent is 1427. ápr. 8. (hiteles másolata a zalavári apátság lvt. I. 5.) és ismét 1514. szept. 20. (másolata u. o. I. 9.).

Piter, Vita s. Guntheri 165. Katona, Hist. crit. II. 565. Batthyányi, Leges eccl. II. 90. Boczek, Codex Morav. I. 187. Fejér, CD. I. 466. (a datumot 1091-re javítja). Czinár, Monasteriol. I. 190. Monum. Strigon. I. 62. Pannonh. rendtört. VII. 501. és kivonata u. o. 509. Kivonata: Magyar Sion I. 55. és Codex Strigon. I. 6.

Hamis. Lásd: Fejérpataky, A kir. kanc. 13. Pannonh. rendtört. VII. 504. (E szerint 1341—46 közt készült.) 33.

(1096.)

Kálmán király felhívja (Bouilloni) Gottfried lotharingiai herceget, hogy (a keresztesek megtámadása miatt emelt) panaszának megbeszélésére Cyperon várkastélyba jöjjön.

Chronicon Hierosolymitanum. II. 21. után Bel, Notitia Hung. V. 59. Katona, Hist. crit. III. 47. Fejér, CD. VII. 1. 136.

Valószínűleg csak a Chronicon Hieros. foglalta így levélformába a követek által vitt izenetet. 34.

- (1097.) — barátságáról biztosítja Vitalis Mihály velencei doget; eddigi késedelmét igazolva a jó viszony megszilárdítására esküt ajánl s kéri követének jó fogadtatását. Óhajtja, hogy a horvát s dalmát hercegségre nézve őseiktől rájuk maradt beigazolható jogaik kölcsönösen ne szenvedjenek csorbulást.
Másolata (Smičiklas szerint) a velencei áll. levéltárban levő Codex Trevisanus 113. l.
 Fejér, CD. VII. 4. 55. (1103.) Tafel und Thomas, I. 65. (csonkán). Monum. spect. hist. Slav. merid. I. 4—5. Kukuljević, Codex, II. 1. (1101—2.) Wenzel, ÁUO. XI. 32. (1096—1102.) és kivon. I. 45. (1111.) Smičiklas, Codex, II. 1. (1101—2.)
 Keltére nézve lásd: Pauler, I. 201. és Századok, 1888. 214. **35.**
- (1097.) — Vitalis Mihály velencei dogenak eskü alatt barátságot és szövetséget ígér, a dogenak alávetett városok, várak és egyéb helyek bántatlanságát s az ez elleni vétségek jóvátételét ígéri.
Másolata (Smičiklas szerint) a velencei áll. levéltárban levő Codex Trevisanusban.
 Monum. Slav. Merid. I. 4. Wenzel, ÁUO. I. 43. (1101-nél, Marin A. Storia . . . di Veneziani III. 33. után) és XI. 33. Smičiklas, Codex, II. 2. (A Michieli dogenak szóló levélbe illesztve.)
 Kelte Karácsonyi, Hamis okl. 45. l. szerint 1111. (a kalocsai schemat. 1885. XXIX. l. alapján), de ugyanott 88. l. (a Századok 1888. 214-re utalva) 1097-re teszi. A megelőző levéllel bizonyára közelegyidőben kelt, de csak a másolatban illesztették a levélbe. Mutatja ezt az eléje (Convenientia etc.) és utána (Haec omnia etc.) tett megjegyzés is. **36.**
1102. † — a tenger melléki Belgradban történt megkoronáztatása után a jaderai (zárai) sz. Mária-kolostor apácáinak királyi szabadságot ad, minden időkre megtiltván, hogy a kolostor javaiból bárki is valamit elvehessen. — A. inc. D. n. Iesu Chr. 1102. Tanúk: Procopius egrí (?) püspök, Sigindinus zagorai püspök, Izsák, Péter, Cladia, Saul, Arnej, Tamás, András, Kozma, Vochan és Dénes ispánok.
Másolata (Smičiklas szerint) a zárai sz. Mária-kolostor chartulariumában.
 Lucius, De regno Chroat. et Dalm. 113. Farlati, Illyricum sacrum, V. 52. Schmitth, Episc. Agr. I. 46. Pray, Annales I. 102. Katona, Hist. crit. III. 161. Batthyányi, Leges eccl. II. 214. Fejér, CD. II. 31. Kukuljević, Cod. dipl. II. 5. és Jura r. Chr. I. 23. Vjestnik, XI. 130. Smičiklas, Cod. dipl. II. 9. *Facsimile*: Sišić, Enchiridion font. hist. Chroatiae, 428. l.
 Hamis: Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 18. Századok, 1888. 326. Karácsonyi, Hamis okl. 8. **37.**
- (1102.) † — Boleszló lengyel királyt (V. Henrik német császár ellen) segítségre szólítja.
 Kadlubko, Hist. Polon. lib. III. Fejér, CD. VII. 1. 137.
 Karácsonyi, Hamis okl. 88. szerint (Pauler, I. 464-re hivatkozva) 1108-ban kelt. Azonban a levél nyelve inkább azt mutatja, hogy *hamis*. **38.**
1103. † — Crescentius spalatoei érsek érdemeiért, ugyanannak kérésére megerősíti a spalatoei érsekség részére a régi királyok és fejedelmek adományait, az érsekségnek aláveti az érsekség által jelenleg is birt püspökségeket s az egyházhoz tartozó falvakat
 junius 15.

és birtokokat, külön is felsorolva Putalo, Syrenine, Gete, Tugari, Asseti falvakat több egyházzal, úgyszintén Gosila, Ostrog, Labena falut, a sminai területet, a cleunai Sudumiriza, a zelinai Stolez falut s néhány falu dézsmáját. — Ab inc. (Dom.) 1103. die XV. Iunii.

1367.-i közjegyzői *átirata* — Smičiklas szerint — a spalatoí kápt. lvt. U. o. az 1367.-i átírat másolata a „Mensa episcopalis“ c. chartulariumban.

Lucius, De regno Chr. 451. Farlati, III. sacr. III. 164. Kerchelich, Not. praelimin. 137. Katona, Hist. crit. III. 169. Batthyányi, Leges eccl. II. 215. Fejér, CD. II. 39. Kukuljević, Cod. dipl. II. 8. és Jura r. Chr. I. 25. Vjestnik XI. 135. Smičiklas, Cod. dipl. II. 10.

Hamis: Századok, 1888. 324. Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 19. Karácsonyi, Hamis okl. 8. 39.

1105. † — iobanogovi Lapsanovich Márton karinai comesnek, lamoczki úrnak, dalmát vajdának, őse, Radula érdemeiért, ki Zvonimir dalmát király életét háromszor megmentette, és saját vitézségéért is, melyet Bulgarin fölött nyert győzelmeivel és kurucaival a Rigómezőn vívott ütközetben tanusított, adja a cettinai ispánságot, hűség feltétele mellett. — A. incarnationis salvatoris nostri 1105. Iadrae, per cancellarium Dalmatiae Petrum Beriszlauich, comitem de Bochki. Tanúk: Chachitorouich György, Chitorouich György, Guffich Pál, Cazmichitorouich Obrad és Jamnetnotorouich nemesek.

Kerchelich, Not. praelim. 114. Katona, Hist. crit. III. 210. Fejér, CD. VII. 1. 138.

Hamis. Már Kerchelich is gyanusnak mondja, pedig horvát nyelvű, az udvari dicasterium által hitelesített példányból ő fordította latinra! Hamisítványnak bélyegzi Fejér is i. h. a jegyzetben. Lásd még: Karácsonyi, Hamis okl. 8. 40.

1108. — Lőrinc érsekkel s az ország ispánjaival együtt tett eskü alatt megerősíti a traüi polgároknak az adómentességre, a püspök és a comes választására és a régi törvényeikkel való élésre vonatkozó jogait, csak a kikötővám $\frac{2}{3}$ -át kívánva a maga, $\frac{1}{3}$ -át a város comese s a tizedet a püspök részére; megállapítja, hogy a városiak engedelmé nélkül ott magyar vagy idegen nem lakhatik; ha koronázás vagy más országos ügy végett a király odajön, a szállásadás önkéntes legyen, s ha valaki másüvé akar távozni, családjával együtt szabadon mehessen. — A. d. inc. 1108. mense V. die 25. a. 12. regni mei. Tanúk: János nádor, Appa comes, Tamás fehérv., Jakab borsodi [Bosordiensi], Vgudi vasvári, Slauiz nógrádi ispán.

Másolata — Lucius szerint — a traüi levéltárban.

Lucius, De regno Dalm. 117. és olaszul: Mem. di Traù, 19. l. Farlati, III. sacr. IV. 323. Pray, Annales regni Hung. I. 107. Katona, Hist. crit. III. 229. Koller, Hist. episc. Quinqu. I. 186. Batthyányi, Leges eccl. II. 217. Fejér, CD. II. 45. Endlicher, Monum. Arpad. 376. Kukuljević, Codex II. 14. és Jura r. Chr. I. 26. Vjestnik, XI. 137. Marczali, Enchiridion, 126. Smičiklas, Cod. dipl. II. 19.

Hitelességét illetőleg lásd Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 19. és 81. sk. l. 41.

1109. — átíratja, illetőleg megújíttatja Szt. István királynak a veszprémi [Besprem] apáca-monostor részére szóló görögnyelvű oklevelét, minthogy annak pecsétje megsérült, és ennek, meg Simon pécsi püspök vizsgálatának alapján felsorolja az apáca-

(Arch. Cap. Spalat. Nr. 623. Ser. B. 28r - 29r.)

monostornak Szt. István király adományából bírt s azóta szerzett birtokait az ottlakó szolgálónépekkel, a vásár- és révvámokkal és halászóhelyekkel. — A. d. inc. 1109.

Eredetije: a) a hiteles példány a Nemz. Múzeum törzslevéltárában. (Előbb: MODL. 51. sz.) b) † a hamisított példány: MODL. 11. sz.

Átiratai (valamennyi átírás a b) példány alapján történt): 1. Lodomér eszterg. érsek 1296. máj. 12. (MODL. 1444. a görög szöveg nélkül.) 2. U. az 1296. ápr. 26. (MODL. 1442.) — I. Károly 1330. ápr. 30. (MODL. 2572.) — Nagy Lajos 1355. nov. 17. (MODL. 4473.) — Zsigmond 1425. feb. 24. (MODL. 11,614) 3. Ugyancsak az 1296. ápr. 26-i oklevelet átírta Csanád eszterg. érsek 1342. máj. 12. (MODL. 3438.) 4. Nagy Lajos 1356. dec. 21. (U. o. 4580.) 5. Nagy Lajos 1364. júl. 5. (U. o. 4473.) 6. A székesf. kápt. 1393. szept. 16. (U. o. 3625.)

a) Pray, Vita s. Elisabethae, 221. l. jegyz. (Hiányos.) Vjestnik XI. 154. Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 33. Czebe Gy., A veszprémi oklevél görög szövege 18. *Facsimile*: Schönherr, A Nemz. Múzeum levélt. 6. l. és Monum. Hung. diplomatica, 3. sz. (Szövege u. o. III. sz.) b) Szerdahelyi, Dipl. Graec. s. Steph. 36. és 47. Szegedy, Assertor lib. Ung. F+. Katona, Hist. crit. III. 263. Batthyányi, Leg. eccl. II. 219. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 181. Tudom. Gyűjtem. 1834. 84. (*facsimile*). Fejér, CD. II. 46. VI. 2. 38. VII. 1. 140. és VIII. 3. 433. Horvát Á. Oklevélhasonmások, 2. tábla (*facsim.*). Horvát Á. Dipl. írástan alapvon. 110. Vjestnik XI. 151. Magyar nemzet tört. (millennáris) II. 242. (*facsim.* és szöveg). Mind a két szöveget egymás mellett közli, de nem teljesen, Hóman a Turul XXIX. évf. 129. l.

Az a) példány hiteles, a b) ellenben *hamis*. Kritikájára nézve: Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 22. és 39. l. Karácsonyi, Hamis okl. 44. Hóman a Turul 1911. é. 123. sk. II. 42.

1111. — pecsétjével erősíti meg a zobori [de monte Zobur] monostor részére a nyitrai vámok harmada ügyében (Gaufredus zobori apát által) kiállított oklevelet, mely szerint Szt. István király Nyitra városban, Doardiban, a Vág [Waga] folyón és Trencsénben [Treinchen] szedett vámok harmadát a monostornak adta, Porcus centurio azonban és társai: Etheius, Marcus, Magiug és embereik e jogában a monostort megtámadták s ebből Lőrinc esztergomi érsek előtt per keletkezett, melynek folyamán 12 megnevezett nyitrai előkelő úr Batona pristaldus jelenlétében esküt tett és velük még 11 más, felsorolt személy tanuskodott az apátság igaza mellett; beigazolást nyert az is, hogy István király a zobori egyháznak adta az egyház népeinek minden dézsmáját. — A. 1111. conc. VI. ep. IX. ind. IV. . . . sigillatum p. m. domini Manasis episc. Zagoriensis, iussu predicti regis. — Megerősítők [confirmatores]: Pál kalocsai, Simon pécsi, Simon erdélyi, Máté veszprémi, Marcell váczai, György győri, Sixtus bihari, Wolfer egri, Lőrinc csanádi, Gergely zárai [jadrai] püspök, Felicián szfeherv. prépost, Róbert eszterg. prép., János nádor, Saul bihari, Queletde bácsi, Tamás fehervári, Thebald somogyi ispán, Merkur erdélyi princeps (!).

Eredetije (Fejérpataky szerint) a nyitrai ppség lvt. (lura dominalia I. ordinis generalia, fasc. I. n° 1.) = *Dj. 273.051*

Átírta a garamszentbenedeki konvent 1414. febr. 14. (Fejérpataky szerint u. o. Jura extraneorum I. ordinis, fasc. IV. n° 18.) = *df. 273. 161.*

Fejér, CD. VII. 4. 57. Vjestnik XI. 156. Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 42. I. Facsimile u. o. (melléklet). Facsimile-részletek: Marczali, Magyarország. tört. (Műveltség Kvtára) 103. és a millenniumis tört. II. 216.

Kritikájára nézve v. ö. Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 40. sk. II. Erdélyi L. Árpádkori társad. tört. legkritikusabb kérd. 26. és A 12 legkrit. kérdés 40. **43.**

1111. † — Cressimir király oklevelére és Pál püspök tanúira való hivatkozással megerősíti az arbei egyházat Murula, Cissa, Licçe, Buça és Boçacchi parochiák birtokában, megállapítja egyházi és igazságszolgáltatási kiváltságukat s a királyi és püspöki pristaldusoknak a dézsmákban való részesedését. — A. d. inc. 1111. ind. IV. epacta IX. conc. VI. . . . p. m. venerab. Laurentii, Strigoniensis archiep. — Jelenlevők: Marcell váci, Simon pécsi, Máté veszprémi, György győri, Sixtus váradi, Fulbert kalocsai püspökök, János nádor, Cledinus, Márk, Saul, Saunik, Ugarin, Theobald, Jandin comesek, Crescentius spalatoei érsek, Anasthasius knini, János traui, Bonus dalmátfehérvári, Márk zárai, Domonkos vegliai, Péter absari püspök.

Eredetije a zágrábi országos lvtban.

Lucius, De regno Dalm. 117. Farlati, III. sacr. III. 166. és V. 236. Schmitth, Episc. Agr. I. 52. Pray, Annales I. 109. Katona, Hist. crit. III. 276. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 183. Batthyanyi, Leges eccl. II. 222. Fejér, CD. II. 56. Endlicher, Monum. Arp. 377. Kukuljević, Cod. dipl. II. 17. és Jura I. 27. Klaić, Povjest Hrvata, I. 312. *Facsim.* u. o. 145. I. Vjestnik, I. 35. Smičiklas, Cod. dipl. II. 22. Töredék: Bel, Not. prael. III. 114. és 544.

Hamis. Írása és pecsétje is azonos Cresimir horvát kir. 1071.-i oklevelével (zágrábi orsz. lvt.) s mindkettő XIII. századi hamisítvány. (Šufflay a XIV. századra teszi.) V. ö. Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 19. és 77. és Šufflay fejtegetéseit a Századok 1905. 297. sk. II. **44.**

- (1111.) * — Zárába való bevonulásakor esküvel fogadja, hogy Dalmácia jogait és kiváltságait híven meg fogja tartani.

Másolata a Libri pactorumban. (Wien, Staatsarchiv, Liber I. fol. 239.)

Új Magyar Múzeum 1853. 538. Kukuljević, Cod. dipl. II. 5. Történelmi Tár II. 170. Wenzel, ÁUO. I. 43.

Nem oklevél, de a Libri pact. feljegyzése alapján fel kell tennünk, hogy ilyen tartalmú oklevelet állítottak ki. Keltét Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 17—18. 1105 után, Karácsonyi, Hamis okl. 88. (Schem. Coloc. 1885. XXIX. és Monum. Strigon. I. 71. alapján) 1111-re teszi. **45.**

1113. — saját pecsétjével erősíti meg Godefridus zobori [Zuburiensis] apát oklevelét, melyben az apátságának az Atha morva herceg lázadása után összeszedett birtokait Kálmán király és Lőrinc esztergomi érsek engedélye s Kozma és Moys ispánoknak, meg Ceua curialis comes és Bathona pristaldusoknak bizonyosága mellett összeírta a falvak felsorolásával és a határok megjelölésével. — A. 1113. concurr. VII. epacta XI. indict. VI. — Confirmatores: mint az 1111.-iben.

Eredetije — Fejérpataky szerint — a nyitrai püspökség lvt. (Jura dominalia I. ordinis. Generalia. fasc. I. n° 1.) = *df. 273. 152*

Átírta IV. Béla 1249. dec. 1. — a nyitrai káptalan 1592. júl. 24. — u. a. 1628. (MODL. 10. sz. A másolatok közt.) IV. Béla oklevelét átírta Zsigmond kir. is 1410. márc. 19. (A nyitrai ppség lvt. Jura dom. I. ord. Dom. Nitria. fasc. I. n° 3.) = *Df. 285-459*

Pray, Syntagma 103. (töred.) és Diatribe, 31. Katona, Hist. crit. III. 212. Episc. Nitr. memoria, 111. l. Fejér, CD. II. 41. V. 1. 311. VII. 5. 84. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. I. 193. Vjestnik, XI. 159. Töredékek: Magyar Sion, I. 56. Monum. Strigon. I. 77. Wenzel, ÁUO. VI. 76. Teljes: Hazai okmt. VIII. 2. Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 55. *Facsimile* u. o. (melléklet).

Úgy ez, mint az 1111.-i zobori oklevél tulajdonkép magánoklevelek, de királyi pecséttel megerősítve. A kritikára nézve v. ö. Fejérpataky i. m. 51. s k. II. Erdélyi L. a Tört. Szemle 1914. 540. l. és A 12 legkritik. kérdés 40. l. Mályusz E. Turócmegye kialakulása, 25. l. 3. jegyz. Hitelessége úgy ennek, mint az 1111.-inek mindenesetre *megettámadható*; azonban főleg francia hatásra valló jelek folytán — súlyosabb belső okok híján — fentarthatónak vélem hitelességét. 46.

... . † — oklevele Nezdinus és rokonai(?) részére, ezeknek dézsma- és katonáskodási mentességéről.

Átírta II. András király 1227-ben, ezt Bethlen (?) Gábor 1611. ápr. 20.-án, mely átírat állítólag Marosvásárhelyt van.

Töredékesen Fejér, CD. III. 2. 484. és IV. 2. 235. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. 42. Transsilvania, 1871. 43. l.

Hamis. Lásd: Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 16. Pauler, i. m. I. 467. 47.

... . * — (?) oklevelét, mellyel Checher földet Fridrich Jánosnak, Franka András atyjának, Zubuzlo ősének adta, 1265-ben bemutatták IV. Béla királynak. (Hazai okmt. VI. 129.)

Azonban vagy Kálmán hercegnek, ruthén királynak oklevelére értendő az utalás, (mit a IV. Béla király oklevelét nyerő Zubuzlo proavus-ának emlegetése tesz valószínűtlenné), vagy pedig hihetőleg egy IV. Béla király előtt bemutatott hamisítványról van szó. 48.

... . — adománylevelét tamásfalusi négy aratrum földjükre vonatkozólag Don és Mátyás testvérek 1246-ban bemutatták Osl tárnokmester előtt. (Fejér, CD. VI. 2. 347.)

Az utalás Kálmán szlavon hg. és ruthén király 1229.-i oklevelére vonatkozik! (Olv. ezt Wenzel, ÁUO. VI. 477.) 49.

(1118.) **II. István király** gyűlési határozatból [cum auctoritate totius concilii] s a György győri püspök által megtartott vizsgálat alapján visszaadta a szt. Anianus (tihanyi) egyházának azon, név szerint felsorolt 10 mansio maradványait, melyeket még Béla herceg, I. András király öccse rendelt volt az egyház szolgálatára, de Kálmán király idejében az udvarnokok erőszakossága királyi szolgálatra kényszerített. — . . . tertio anno regni mei . . .

Részlete *átírva* Imre nádor 1373. dec. 3.-i ítéletlevelében, melynek eredetije (a Zalam. oklt. szerint) a Mórocza-cs. lvtban van, Felső-Eörsön.

Zala-vm. története. Oklevéltár, I. 3. Pannonh. rendtört., X. 500.

Az átíró oklevél szerint: anno ab inc. domini 1118. — Kritikájára nézve v. ö.: Fejérpataky, Oklevelek II. István korából, 23. l. Erdélyi, A tihanyi apát-ság kritikus oklevelei, 76. sk. II. 50.

1124.
július hó.

— főuraival együtt eskü alatt erősíti meg azokat a kiváltságokat, melyeket Traù és Spalato polgárai Kálmán királytól nyertek. — A. d. inc. 1124. ind. II. mense Julio, nono anno regni mei. — Tanúk (aláírók): Marcell esztergomi, Gergely bácsi érsek, Simon pécsi, Ambrús győri püspök. Cledinus ispán, Márk, Lambertus ispán, Buzco ispán, Miklós, Jakab ispán, Sergius ispán.

Csak nyomtatásból ismerjük, Lucius óta.

Lucius, De regno Dalm. 117. és Memorie di Traù, 20. Bel, Not. Hung. III. 544. Desericius, De initiis, V. 153. Schmitth, Episc. Agr. I. 59. Pray, Annales r. Hung. I. 119. Katona, Hist. crit. III. 399. Kerchelich, Historia 156. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 187. Batthyányi, Leges eccl. II. 223. Fejér, CD. II. 80. Kukuljević, Cod. dipl. II. 25. és Jura I. 29. Vjestnik, XI. 137. Smičiklas, Cod. dipl. II. 37.

Hitelességére nézve olv. Fejérpataky, Oklevelek II. István korából 27. 51.

(1116—1131.)

— pecsétjével megerősített (?) oklevél Acha veszprémi nemes jobbágnak [ioubagio non ignobilis] Deda pannonhalmi apát, Ananias győri kanonok, Chiwa presbíter, Phinta clericus és Lithouch királyi bíró jelenlétében a szent Márton monostora részére tett adományáról.

Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (6. A.)

Másolata a pannonhalmi Liber ruber 8a. levelén.

Wenzel, ÁUO. I. 48. Fejérpataky, Oklevelek II. István király korából. 17. l. (Facsimile u. o. mellékelve.) Pannonh. rendtört. I. 594.

Hogy valószínűleg királyi pecsét függött rajta s ezért királyi oklevél jellegével bírt (— a Liber ruberben is „privilegium Stephani regis super donatione Acha“ felirattal van másolva —), olv. Fejérpataky, A kir. cancell. az Árpádok kor. 22. és 89. II. s Eckhart, a Mlög. IX. Ergb. 410. l. Fejérpataky véleménye (Oklev. II. István kor. 18. l.) kétségtelenül helyes abban az értelemben, hogy az oklevél adatai győri szerkesztésre és kiállításra mutatnak; a pecsét azonban valószínűleg királyi volt. 52.

(1127—1131.)

— pecsétjével megerősített (?) oklevél arról, hogy II. István király, Felicián érsek, Nana veszprémi püspök, György curialis comes idejében Fila a szt. Mihály monostorának adományozta Vrsu nevű birtokát tartozékaival, Petcu fiát Ysaacot nevezve meg impetrator gyanánt, Bratislout pristaldus gyanánt, Saulust feljegyző [notator], Zacheust író, Barnabast és Fabianust tanúk gyanánt.

Eredetije a veszprémi kápt. mg. levéltárában (Capsa 4. Felső-Eörs, n° 2).

Fejér, CD. IX. 7. 631. Fejérpataky, Oklevelek II. Istv. kor. 19. (Facsimile u. o. mellékelve.)

Épügy, mint az Acha-féle oklevélről, erről is feltehetjük, hogy a ma már hiányzó pecsét a királyé volt, mit a „regia permissio“ hangsúlyozása is támogat. Olv. Fejérpataky, A kir. cancell. 22. és 89. II. Hogy valószínűleg veszprémi írotól való: olv. Fejérpataky, Okl. II. Istv. kor. 20. l. 53.

1124. † — az Othmár barsi ispán és Henrik garamszentbenedeki [de Grana] apát közt az erdők, vadászó- és halászóhelyek miatt támadt per elintézését Marcell esztergomi érsekre és a többi püspökökre bízván, átírja s megerősíti I. Géza királynak az apát által jogai igazolására bemutatott 1075-iki, a garamszentbenedeki apátság-
nak szóló oklevelét. — A pecsételéskor jelenlevők: Marcell érsek, Gergely, Gervasius, Felicián, Nana, Ambrús, Simon, Walther, Fanchuka püspökök, Lambert, Magnold, Acus, Pál, Miklós ispánok. Megpecsételő: Péter budai prépost. — A. ab. inc. Dom. 1124. anno regni n. IX.

df. 235.997 3. n° 3.) — I. Károly 1328. jan. 20. (U. o. n° 4.) = *df. 238.483*

Batthyányi, Leges eccl. II. 224. Fejér, CD. II. 67. és tartalmilag, töredékekkel: VII. 5. 96. Monum. Strigon. I. 81. Kivonata: Codex Strigon. I. 7. és II. 1. Magyar Sion I. 56. és II. 33. *II. István 1217 s. okl. + átír.: II. 116, 125-127. III. 10. = 9-3-2 = df. 235.998.*

Hamis: Fejérpataky, Oklevelek II. István kor. 29. Karácsonyi, Hamis okl. 10. V. ö. Új Magyar Sion, 1886. 241. 321. és Knauz, A garamszentbenedeki apátság. I. 1. 54.

1130. † — Bod zalai comes parochialis és nyitrai centurio fiának Korusnak és fiainak, (1129?) Betlem és Echanak adja a nyitramegyei Illvvs nevű földet a dézsmákkal és a királyi
dec. 27. jogú jövedelmekkel, főleg azon érdeméért, hogy a királyt egyszer vadászaton medve
Buda. karmai közül szabadította ki, s azért is, hogy atyjának szerencsétlen vége után minden vagyonát elveszítette; leírja az adományozott föld határait is. — D. Budae, VI. Kal. Jan. a. d. inc. 1130.

Eredetije a szombathelyi káptalan lvt. (Metales, fasc. 9. n° 7.)

Fejér, CD. II. 81. (1738.-i átiratból.)

Hamis, mint ezt az eredeti oklevél egész külseje elárulja. V. ö. Turul, IV. 103. és V. 116. Karácsonyi, Hamis okl. 10. 55.

. . . . † — Zacha Károly fiának, Folkmannak, Khuni Baan unokájának adja Deueche felső kerületét, nevezetesen Rakas, Plevnya, Rudna, Blatna, Kucha, Preeszek, Lupniczka, Bilvalacha, Nyitvicza, Laszkefalu, Hradecz, Klunyecz falvakat és a Fakat erdőt.

Kivonatban közölte Fejér, CD. II. 64. a Turcsányi-cs. levéltárából.

Hamis: Turul, V. 116. Karácsonyi, Hamis okl. 10. I. 56.

(1131 II. Béla király saját pecsétjével erősíti meg a szent Móricnak (vagyis a bakonybéli körül.) apátság-
nak) Szt. László király által Almarius veszprémi [Wezperiensi] püspöksége idejében adományozott, de II. István király idejében Opus, az udvarnokok ispánja által vitássá tett, II. Béla által Sar ispán döntésére bízott s általa Fonsol nádor, Mutmer, Mahal, Janus, Marcus és Butca pristaldus részvételével a monostornak visszaítélte 24, névszerint felsorolt sószállító mansio ügyében hozott ítéletét. Testes: Budusa, Marcus, Lőrinc, Vros bíró, Constantinus, Samudi.

Eredetije a pannonhalmi rendi lvt. (Capsa 52. P.)

Wenzel, ÁUO. I. 38. (1092 alatt.) Pannonh. rendtört. VIII. 272.

Keltére és hitelességére nézve lásd Fejérpataky, Kálmán kir. okl. 47. és a Pannonh. rendtört. VIII. 247. 57.

- (1132 körül.) — adománylevelének töredéke az aradi káptalan számára.
Hazai okmt. VIII. 8. (1132 körül.)
Lásd III. Béla király oklevelei közt 1177. évszámmal a 127. szám alatt.
1135. — Oboncus comes és testvére, Kuiar lelki üdvéért évenként végzendő szolgálatot rendel.
Töredék: Pray, Hierarchia, II. 6. Katona, Hist. crit. III. 498. Fejér, CD. II. 86.
Az 1135.-i bakonybéli hamis oklevél töredéke!
Lásd ezt a 60. szám alatt. 58.
1135. Vác. — oklevélbe foglalja a Lampert ispán, ennek neje, Zsófia, és Miklós nevű fia által bozouki birtokán Felicián esztergomi érsek idejében emelt monostor részére az alapító által és mások által is adományozott birtokokat [Bozouk, Zeuerag, Badun, Kükezü, Zcorná, Chenka, Byn, Pauli, Morout, Kurt, Nena, Paztuh, Platna és több birtokrészlet], részben ezek határaival s a birtokokon levő szolgáknak, az adományok tanúinak és pristaldusainak megnevezésével. — A. ab inc. D. 1135. regnante glor. Bela II. ipsoque sigilli sui impressione confirmante Felicianoque archiep. Strigon. existente Joannes notarius filius Tybus de his omnibus privilegium Waciae sigillo regali consignaverat.
Átiratai: 1. IV. Béla 1262. okt. 13. — a garamszentben. konv. 1566. (MODL. 5775.) 2. Esztergomi kápt. 1745. (MODL. 5776.) 3. Pozsonyi kápt. 1749. (MODL. 24, 324.)
Schmitth, Episc. Agr. I. 60. Pray, Diatribe 155. Katona, Hist. crit. III. 493. (Kövesdi L.) Status processus fam. Dacso, A íven. Fejér, CD. II. 82. és VII. 5. 100. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. II. 7. Kivon. Mon. Strigon. I. 86.
Az 1135.-i oklevélnek, valamint átiratainak hitelességét megtámadta Kövesdi i. m., de igen gyarló érveléssel. V. ö. Pauler, i. m. I. 474. 59.
1135. † — a soproni várjobbágyok és szt. Móric béli monostora (a bakonybéli apátság) közt vitás Zalamad nevű földet káplánja, Gergely által megvizsgáltatván és az apátság részére assignáltatván, megállapítja ennek, valamint a monostor Noztup, Thes, Goun, Zelch, Vindurna, Kuiar — másképp Hongun —, Vertus és Chepel nevű birtokainak tartozékait, névszerint felsorolva az egyes birtokok szolganepeit. — A. d. inc. 1135. indict. XIII. epacta IV. conc. I. regni n. a. V. Méltóságok [existentibus]: Felicián esztergomi, Simon kalocsai érsek, Nana pécsi, Beztrius egri, Péter győri, Péter veszprémi püspök, Saul (?) nádor bácsi ispán, Bucan com. curial. bihari, Lambert bodrogi, Heidrik soproni, Pausa (!) tárnokmester mosonyi, Leuca főasztalnok pozsonyi ispán. P. m. Gotselmi. . . . per Gregorium capellanum nostrum precepimus hoc factum testimonio litterarum commendari et presentem chartam sigilli nostri impressione muniri.
Eredetije a pannonhalmi rendi lvt. (Capsa 15. Kk.) Ennek XVI. századi másolata u. o. (49. Zz.)
Átirva töredéke Zsigmond király 1409. szept. 1.-i oklevelében (MODL. 12.) és u. az 1437. jún. 19. (Pannonh. r. lvt. 17. Cc.), továbbá Kompolthy István orsz. b. 1423 (u. o. 70. A.)

Wenzel, ÁUO. I. 49. Pannonhalmi rendtört. VIII. 273. Töredéke u. o. 449., 504. és Hazai okmt. II. 271.

Hamis: lásd a Pannonhalmi rendtört. VIII. 266. l. 60.

1137. — szent Márton (pannonhalmi) leégett, de Dávid apát által újból felépített egyházának a király jelenlétében Felicián érsek által történt felszentelése alkalmából az apátságnak adja a Roz és Tarian közt fekvő s a mosonyi polgárok által bírt földet, tartozékaival. — A. inc. 1137. ep. XXVI. conc. IV. celebrato Pascha III. Id. Apr. — ... nostre impressionem regalis imaginis per Johannem notarium apposuimus.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Capsa 9. K.)

Bevezetve a Liber Ruber-be, 11. l., s tartalmilag a pannonhalmi XIV. sz. registrumba, fol. I. B.

Sickel, Monumenta graph. medii aevi. Text, 81. l. *Facsimile* u. o. fasc. 5. n° 11. Kubinyi, Magyar tört. eml. I. 2. Sztachovits, Registrum, VIII. Wenzel, ÁUO. I. 53. Pannonhalmi rendtört. I. 596, *Facsim.* u. o. 90. Töred.: Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. I. 36.

Ápr. 11. nem az oklevél keltének napját, hanem 1137-ben a húsvét idejét mutatja, tehát évjelölő adat. — Az oklevél hitelességére nézve lásd a Pannonh. rendtört. I. 90. l. 61.

1137. május 17. **II. Géza (!) király** ismeretlen tartalmú oklevele. In quindenis f. Inventionis s. Crucis, anno D. 1137.

Tartalmilag kiadva: Fejér, CD. X. 8. 322.

Lásd 1157-nél a 89. szám alatt.

1137. † **II. Béla király** a szt. Márton (pannonhalmi) leégett és Dávid apát által felépített egyházának a király jelenlétében Felicián érsek által való felszentelése alkalmából az apátságnak hét sószállító hajót ad teljesen vámmentes szállítás jogával; továbbá a foki [Fuch] vámnak és Somogy megye (vámjövödelmének) harmadát és tizedét s Pozsony megye vámjának harmadát; megújítja az apátság népeinek igazságügyi kiváltságát, megerősíti a felszentelésnél jelenlévő Hoda adományát az egyház részére, mely Nulos-on és Sebus-ön földből s felsorolt szolgálkból és marhákból áll. — A. d. inc. 1137. ep. XXVI. conc. IV. celebrato Pascha III. Id. Apr. — Impressionem regalis insignis per Johannem notarium feci apponi. Testes: Felicián érsek, Péter veszprémi, Pál győri püspök, Fanzal nádor, György és Wernolt ispánok.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Capsa 26. O.)

Átírta IV. Béla 1262. — tartalm. Széchi Miklós orsz. b. 1382. júl. 16. (u. o. 20. B. és MODL. 13.) s Garai Miklós nádor 1383. máj. 24. (Pannonh. r. lvt. 13. N.) *Átírta* a győri káptalan is 1351. jún. 14. (U. o. 13. F.) Benne van tartalmilag a pannonhalmi XIV. sz. registrumban is, fol. I. B.

Batthyányi, Leges eccl. II. 229. Katona, Hist. crit. III. 511. Novák, Vindiciae, 108. Fejér, CD. II. 86. és VII. 5, 108. Pannonhalmi rendtört. I. 793. és töredéke: II. 595. *Facsimile* u. o. I. 89. Töredéke: Monum. Strigon. I. 87.

Hamis: Pannonhalmi rendtört. I. 90. s k. II. (1228 táján készült.) 62.

1138. szept. 3. Székesfehérvár. — összeírja az atyja, Álmos herceg által alapított s Béla király által befejezett dömösi [Dumis] egyháznak Álmos hg. által, valamint Béla király és Ilona királyné

által adományozott birtokokat a szolgáló népek neveinek és ezek kötelességeinek felsorolásával, hozzátéve, hogy a váci püspökség királyi huszadát a szt. Margit egyháza kapta, az érsek kerületében [parochia] pedig minden megyéből [civitas] évenként 100 kepe jár a dömösi egyháznak. A . . 1138. ind. I. epact. XVIII. conc. V. . . a. autem regni . . VII. D. Albe, tertia Septembris. Cancellarius, qui hoc privilegium regio consignavit sigillo, Johannes filius Woth fuit, scriptor autem . . Egidius capellanus Ladizlai ducis fuit. Jelenlevők: Felicián érsek, Pál győri, Péter veszprémi, Marcharius pécsi, Marcelinus váci, Bestertius csanádi, Walter váradi püspök, Kathapán fehérvári prépost, Fonsol comes prefectus (?), Achus bihari, Máté ujjvári, Márton zalai ispánok.

Átírta I. Károly király 1329. jan. 20. (Az esztergomi kápt. magánlvt. Lad. 70. fasc. I. n° 4.) = *Df. 238. 287.*

Schmitth, Episc. Agr. I. 63. Katona, Hist. crit. III. 517. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 193. Batthyányi, Leges eccl. II. 232. Fejér, CD. II. 94. Monum. Strigon. I. 88. Kivonat: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XIII. Tagányi, Erd. okl. I. 3. *1436. XII. 4. Bl. ob. = DL. 44. 118.* 63.

1138. — a spalatoei egyháznak és Gaudius érseknek adja a salonai sz. Mária-egyházat a hozzátartozó javakkal s a malmok vámjával együtt. — A. ab inc. 1138. ind. I.

Másolata (Smiciklas szerint) a spalatoei „Mensa episcopalis“ nevű chartulariumban.

Farlati, Ill. sacr. III. 173. Kerchelich, Not. prael. 157. Katona, Hist. crit. III. 522. Batthyányi, Leges eccl. II. 230. Fejér, CD. II. 109. Kukuljević, Cod. dipl. II. 31. Smiciklas, Cod. dipl. II. 47. 64.

(1138 körül.) * — királynak Gaudius spalatoei érsek érdekében a pápához több ízben intézett leveleit említi II. Ince pápa 1138. (Fejér, CD. II. 114.) 65.

1138. † — a szent Márton (pannonhalmi) monostorába jöttekor Dávid apát által előterjesztett panaszra, hogy a nyitrai és a pozsonyi várjobbágyok a Szt. István és Szt. László királyoktól nyert, Vág melletti Sala föld birtokában háborgatják a monostort, káplánja, Lőrinc titeli [Tithil] kanonok által, mint pristaldus által a nevezett várjobbágyokat és népeket maga elé idéztetvén, az apát igazáról meggyőződött, és Lőrinc káplán által Salát elhatároltatván, leírja annak határait s megjelöli a monostornak ezen határokon belül fekvő Vduory és Stara nevű falvait. — Actum est hoc a. d. inc. 1138. conc. V. Pecsételő: Johannes notarius. Tanúk: Felicián érsek, Péter veszprémi, Pál győri püspök, Fanzal nádor, György és Vernolt ispánok.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. U. n° 166.)

Schmitth, Episc. Agr. I. 65. Katona, Hist. crit. III. 519. Roka, Vitae Vespr. praes. 48. Fejér, CD. II. 110. Monum. Strigon. I. 97. (U. o. tab. I. facsim. részlet.) Facsim. részlet: Magyar nemz. tört. (millennaris) II. 272. Kivon. Pannonhalmi rendtört. I. 95. U. o. 95. I. facsimile.

Hamis: lásd Pannonhalmi rendtört. I. 94. — A hártya felső jobb harmadába fűzött kis hártyaszeleten kívül semmi nyoma annak, hogy valaha meg lett volna pecsételve. 66.

*BL. H. o. ob. dt. 1436. XII. 4.
MOL. Q. 10., DL. 44. 118 (Műz. Források)*

- parancsa M. sárosi ispánhoz Vra és Zombat királyi servienseknek Silwan föld birtokába iktatása ügyében.
Fejér, CD. VII. 1. 144.
Lásd helyesen IV. Béla király oklevelei közt az 1003. szám alatt!
- (1131—1141.) — pecsétjével megerősített (?) oklevél András remetének, Nana veszprémi püspök volt prépostjának, a szt. Márton egyháza részére Vrodi, Besen, Karadi és Rad falvakban az oklevélben megjelölt javakból álló adományát.
Eredetije a pannonthalmi r. levéltárban. (26. C.)
Wenzel, ÁUO. I. 55. Pannonh. rendtört. I. 595.
Ámbár az oklevélen hátul bőrszalagon lógó pecsétdarabról nem állapítható meg, hogy kié volt e pecsét, a szövegből következtetve [accepta igitur regie dignitatis licentia] feltehetjük, hogy az oklevél királyi pecséttel volt megerősítve. **67.**
- (1141.) **II. Géza király** megköszöni G(audius) érseknek, Cernacha comesnek és a spalato [urbis Salonitanae] előkelőknek, hogy atyja halálakor részvétüket kifejezték s őt trónraléptekor üdvözölték; kegyéről biztosítja őket és megerősíti privilegiumukat.
Eredetije: Wien, Staatsarchiv. (Spalato oklevelek. K. 175/29.)
Farlati, III. sacr. III. 174. Katona, Hist. crit. III. 543. Kerchelich, Not. prael. 156. Fejér, CD. II. 116. Kukuljević, Jura, I. 29. és Cod. dipl., II. 34. (1142.) Smičiklas, Cod. dipl. II. 49. **68.**
1142. május. — Muchia (Macarius) érsekkel együtt esküvel erősíti meg Spalato városnak (a Kálmán király 1108.-i traui oklevelében felsoroltakkal egyező) kiváltságait, hozzátéve a városiak és az idegenek közt való bíraskodás végett a királytól rendelt bíróra, a spalatoiak vámnélküli szabad kereskedésére és a közülük a királyi udvarban tartózkodóknak túsokul vissza nem tartására vonatkozó ígérését. — A. d. inc. 1143. ind. V. ep. XXII. conc. III. mensis Maii, a secundo regni mei. — Aláírók: a bácsi érsek, Márton egri, Pál veszprémi, Verblen zágrábi, Zacheus győri, János pécsi, Pál csanádi püspök.
Farlati, III. sacr. III. 174. (1143.) (Nem tudni, honnan közölte.) Katona, Hist. crit. III. 545. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 196. Batthyányi, Leges eccl. II. 241. Kerchelich, Not. prael. 158. Fejér, CD. II. 118. Új Magyar Múzeum 1851—52. I. 73. Kukuljević, Cod. dipl. II. 35. és Jura, I. 29. Endlicher, Monum. Arpad. 379. Vjestnik, XI. 138. Smičiklas, Cod. dipl. II. 49.
Farlati 1143 alatt közli az oklevelet, azonban a többi időadat (concurr. epacta, indictio) 1142-re mutat. V. ö. Smičiklas, Cod. dipl. II. 50. l. jegyz. **69.**
- (1142.) — esküvel erősíti meg a trauiak kiváltságait.
Lásd 1151-nél a 79. számot.
1143. — megerősíti a spalato egyházat és Gaudinus érseket a Kálmán, II. István és II. Béla királyok adományából bírt, s a salonai folyó mellett fekvő sz. Mária-egyházának s tartozékainak birtokában. — A. ab inc. D. nostri Jesu Chr. 1143.
Átírta a spalatoi káptalan 1397. júl. 15. (Farlati szerint: „apud comites de Cindris.”) Másolata — Smičiklas szerint — a spalatoi „Mensa episcopalis” c. Chartulariumban.

Farlati, III. sacr. III. 174. Katona, Hist. crit. III. 550. Batthyányi, Leges eccl. II. 242. Kerchelich, Not. praelim. 157. Fejér, CD. II. 120. Kukuljević, Cod. dipl. II. 35. Smiciklas, Cod. dipl. II. 54. 70.

(1143.) — 1143-ban — Fejér szerint — megerősítette a pannonhalmi monostor minden kiváltságát. (Fejér, CD. I. 284. l. jegyz.) A megjegyzés azonban valószínűleg a gourini vizahalászatról szóló keltezetlen oklevélre értendő. *Lásd a 76. számot.*

1145. † — a Bikach-nembeli nagy Bikach főkamrás, vagyis tárnokmester által a királytól erre a célra nyert, tolnamegyei madochai területen szent Miklós tiszteletére épülő monostornak Madocha udvarnoki földet, a tolnai várhoz tartozó Kormo földet és Egyed udvarnok földjét adományozza minden tartozékaival, leírt határok közt, továbbá Kwachfalua, Egedhelese, Harangozo, Bezedespalkwtha, Naghtelek, Budichhwlese és Kwrtwel birtokokat tartozékaikkal, Dénes bodrogi ispán által assignáltatván azokat a monostornak. — A. ab inc. D. n. Jesu Chr. 1145. Tanúk: Quinquenus esztergomi érsek, Antonius pécsi püspök, Belas nádor, Rednald curialis comes, Dénes bodrogi ispán, János és más notariusok.

Átírva Pálóczi László orsz. b. 1443.-i oklevelében. (MODL. 14. sz.)

Fejér, CD. II. 120. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 268. Töredéke: Monum. Strigon. I. 103.

Hamis. Lásd: Fejérpataky, A kir. kanc. 24. Pauler i. m. I. 492. Karácsi, Hamis okl. 10. és Pannonh. rendtört. XII. b. 331. l. 71.

1146. — saját pecsétjével erősíti meg a Scines asszonynak, Dávid apát testvére: Henrik nejének férje tanácsával és a király beleegyezésével tett intézkedéséről szóló oklevelét, mely szerint Chutus nevű birtokát a felsorolt tartozékokkal s a szolganépek szolgálmányaira meg a szabad telepésekre vonatkozó kikötésekkel a szent Márton (pannonhalmi) egyházának hagyja és öt szolgáját s egy szolgálóját szabadon bocsátja. — A. d. inc. 1146. regnante glorioso Geisa rege secundo scripta, recitata et confirmata sunt hec . . . Jelenlevő tanúk: Macharius érsek, János pécsi, Zacheus győri püspök, Belus nádor és bán, János, Acus, Dénes, Julian, Sándor, Heidrik ispánok, Deda, Anto, Péter (László herceg mestere), Ceh, Henrik, Cherbela centuriok.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Capsa 5. Hh.) = *Df. 208.874*;

Átírta IV. Béla 1263. okt. 27. (U. o. 5. li.) Másolata a Liber Ruberben, = *Df. 207.082*, fol. 8. és kivonata a XIV. sz. registrumban, fol. I. C. = *Df. 208.297*

Wenzel, ÁUO. I. 56. Pannonhalmi rendtört. I. 597. *Facsimile* u. o. 81. l. Kivonata: Monum. Strigon. I. 103. Sztachovits, Registrum, VIII. 72.

1146. — királyi pecsétjével erősíti meg Fulco hospesnek, előbb Álmos herceg, majd Seraphin érsek, utóbb Máté, Nana, Martyrius, Péter és Pál veszprémi püspökök clericusának a pannonhalmi egyház, Ugron ispán Vértes [Wirthis] hegyi monostora és Fulco leánya javára szóló végrendeletét. — Actum est hoc in curia episcopali s. Andree secus Danubium, anno d. inc. 1146, anno vero regis Geize VI., presidente s. Strigon. eccl. Machario archiep., existente Belos comite palatino, curiali comite Cadario. . . . Notarius regis Barnabas huius cartule scriptor et sigillator. — Tanúk: Péter ispán László hg. magistere, Pál ispán Miklós fia, Givra ispán, Bacha blastus (?) regis, Cherubin királyi káplán, Ynam, Melchisedech, Benedek, Áron, Gervasius.

- 13. = Df. 206. 815*
- Df. 208. 291.* *Eredetije* a pannonthalmi r. lvt. (Capsa 6. B.) *Másolata* u. o. a Liber ruber 13. l. és tartalmilag a XIV. sz. registrum I. C. Pray, Syntagma, 103. Fejér, CD. II. 128. (töredék.) Wenzel, ÁUO. I. 58. Monum. Strigon. I. 71. (töred.) Pannonthalmi rendtört. I. 598. és kivon. u. o. II. 252. 73.
- (1141—46.) — pecsétjével megerősített (?) oklevél Márton ispánnak előbb II. Béla király, majd II. Géza király engedélyével tett intézkedéséről, mellyel az oklevélben felsorolt birtokait és szolgálait az általa alapított csatári monostornak adományozta, részben pedig feleségének s nagyobbik lányának hagyta, a szerzemények tanúinak és pristaldusainak megnevezése mellett.
Másolata: Codex Admont. A. fol. 54^a.
 Fejér, CD. II. 88. (1137.) Roka, Vitae, 49. (csonkán). Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol I. 237. (csonkán). Magyar Könyvszemle, 1892—93. 14.
 Az oklevélben a királyi engedély emlegetése e kor gyakorlata alapján valószínűvé teszi, hogy az oklevelet a király pecsétjével erősítették meg, bár erről a szöveg nem tesz említést. 74.
- (1141—46.) — pecsétjével megerősített (?) oklevél Márton ispán nejének, Magdolnának intézkedéséről, mellyel az oklevélben felsorolt birtokokat, javakat, szolgálakat és egyházi szereket a csatári monostornak, illetőleg Altomann nevű fiának, két lányának s menyének hagyta.
Másolata: Codex Admont. A. fol. 54^a.
 Fejér, CD. II. 92. (1137.) Roka, Vitae praes. Vespr. 54. (csonka). Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 238. (csonka). Magyar Könyvszemle 1892—93. 18. l.
 Az oklevélben ugyan sem a királyi engedélyről, sem pedig semmiféle megpecsételésről nincs szó, a Márton ispán oklevelével való egyidejű szerkesztés alapján mégis feltehetjük erről az oklevélről is, hogy királyi pecséttel erősítették meg. 75.
- (1142—46 közl.) — visszaadja a pannonthalmi apátságnak a Gourinban fogott vizák $\frac{1}{3}$ -ára vonatkozólag Szt. István királytól nyert, de Kálmán és II. István alatt elveszített jogát. — Tanúk: Macharius érsek, Zacheus püspök, Belus herceg, Culcey, Gereon. Pál, Warnold, Cadar ispánok.
Eredetije a pannonthalmi r. lvt. (Capsa 26. E.)
Másolata u. o. Liber ruber 12. l. és tartalmilag a XIV. sz. registrum fol. I. C.
 Katona, Hist. crit. III. 548. Batthyányi, Leges eccl. II. 240. Fejér, CD. II. 117. Czinár, Monaster. I. 36. Monum. Strigon. I. 103. (Kivon.) Pannonthalmi rendtört. I. 597. *Facsim.* u. o. 78. l.
 Keltét a Pannonth. rendtört. I. 597. teszi 1142—46 közé. 76.
1148. — Micu prépost kérésére a budai egyháznak adja kárpótlásul a Szt. László király által rendelt évi 360 pensáért Geyza-vásárjának, Pest és Kerepes kikötőjének vámját, az árúkat a folyón fel- és lefelé szállító hajókról is, továbbá a megyeri [Meger] révtől a nagy szigetig terjedő halászat jogát, miként ezt is már László király rendelkezte volt az egyház részére. — Anno d. inc. 1148. gl. Geyza rege in anno regni s. octavo, Nicolao vero regie capelle presidente, notario Barnaba existente hec

charta assignata est. — Jelenlevő tanúk: Belus bán, János, Antimius püspökök, Gereon udvarbíró [regie curie curam gerentis], János ispán, Apa ispán, Zásit ispán, Gábor főasztalnok, Kaifás főpohárnok. Bogoslaus kincstárnok.

Átírta: 1. a budai kápt. 1253. jún. 1. (A pozsonyi kápt. lvt. Capsa Budens. = *DL. 105. 992*
I. 1. 2.) 2. János kalocsai érsek 1295. jan. 12. (u. o. I. 1. 10.) 3. III. András 1291.

(A veszprémi kápt. hit. h. lvt. G. 119.) 4. I. Károly 1328. márc. 9. — Zsigmond király 1412. aug. 19. (Pozsonyi kápt. lvt.) 5. Guthi Ország Mihály nádor 1472. szept. 30. (Másolata MODL. 16.) *DL. 136. 86* *DL. 238. 429*
1297. V. 3. 27. 229 977

Péterfi, Sacra conc. I. 127. Schmitth, Ep. Agr. I. 68. Pray, Annales, I. 136. Katona, Hist. crit. III. 593. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 200. Batthyányi, Leges eccl. II. 243. (1149.) és II. 381. (1148.) Fejér, CD. II. 129. Kivon. Magyar Tört. Tár XII. 6.

Salamon, Budapest tört. III. 17. hamisnak mondja az oklevelet, de okai nem meggyőzők. V. ö. Pauler i. m. I. 451. 77.

1150. — Dávid apát kérésére udvarnokai közül Sculwata nevű fiaival a szent Márton (pannonhalmi) egyházának adja át halászi szolgálatra, Ahchyn falusi Vörös Gergelyt nevezve meg az ügy pristaldusa gyanánt. — Quod actum est anno ab inc. D. 1150. . . . notarius Barnabas, qui et hanc chartam scripsit et sigillo predicti regis impressit. — Jelenlevők: Martirius egri, Izbeg győri püspök, Gervasius királyi káplán, Belus bán, Heindrik curialis comes, Appa ispán.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Capsa 31. Y.)

Másolata u. o. a Liber ruber 16. l. és tartalm. a XIV. sz. registrumban (fol. II. Y.).

Pray, Syntagma 103. Fejér, CD. II. 130. (Töredék.) Kivon. Sztachovits, Registr. XII. Teljesen: Wenzel, ÁUO. I. 60. Pannonhalmi rendtört. I. 599. Facsimile u. o. 81. l. 78.

1151. — esküvel erősíti meg a traüiaknak Kálmán király 1108.-i, ugyancsak a traüiaknak szóló, s II. Gézának 1142.-i, a spalatoiaknak adott oklevelében felsoroltakkal egyező kiváltságait. — Anno d. inc. 1151. in anno regni mei II. (Farlati és utána Fejér szerint XI.)

Farlati, Ill. sacr. IV. 330. (csonkán). Lucius, De regno Dalm. VI. c. II. Katona, Hist. crit. III. 612. Kukuljević, Cod. dipl. II. 44. és Jura I. 483. Vjestnik, XI. 139. Smičiklas, Cod. dipl. II. 53. (1142.)

Smičiklas a Luciusnál olvasható II. uralkodási év alapján 1142-re teszi, s ezt a feltevést az is támogathatja, hogy az oklevél úgy a traüi 1108.-i oklevélből vett első részében, mint utolsó mondatában is (Si aliquis . . .) egyezik az 1142.-i spalatoi oklevéllel. Viszont a bevezető részben az 1148.-i budai oklevéllel találunk szembetűnő egyezést, mi mégis inkább a későbbi, 1151.-i kibocsájtás mellett szól. 79.

- (1151 körül.) — királyi pecsétjével megerősített oklevelet állíttat ki arról, hogy bizonyos udvarnoki földet (Belid-et?) 2 mansioval Bethleem püspök fia, Odo útján a szent Márton (pannonhalmi) egyházának adatott azon 20 márka fejében, melyet a király Martirius érsekké választása évében, Belus bánésága idejében az osztrák herceggel való találkozással indulva Rafael apáttól, a monostor egy birtokának eladása útján kapott.

s mely földet Henrik udvar-ispán a király parancsából Caba pristaldus által a monostornak már előbb átadott, azonban az illető udvarnokok e miatt tiltakoztak. . . . cautione cyrographi huius a Barnaba notario conscripti et regio signo signati . . .

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Capsa 31. X.)

Másolata u. o. a Liber ruber 14. l. és tartalm. a XIV. sz. registumban, fol. I. C.

Kivon. Sztachovits, Registrum, VIII. Wenzel, ÁUO. I. 60. Pannonhalmi rendtört. I. 600. és *facsimile* u. o. 81. l.

Keltére vonatkozólag lásd a Pannonh. rendtört. I. 273. l. 2. jegyz. 80.

1152. — pecsétjével megerősített oklevélbe foglaltatja Belus nádor, Hendrik curialis comes, János ispán, István ispán és Jeromos ispán ítéletét, mely szerint a somogy megyei Copul, Tat és Clech falusi felsorolt emberek, kiket a királyi szolgák társaiknak mondtak, Brigido, Hertvid és Keso veszprémi kanonokoknak Izbeg püspök előtt letett esküje szerint a veszprémi egyház szolgálai.

Eredetije a veszprémi kápt. magánlvt. (1. lad. Vesprim. eccl. et capit. n° 3.)

Az igen rongált oklevélnek eddig kiadatlan szövege a következő:

✠ Anno d[omi]nic[e] incarnationis MCL [II. r]egnante victoriosissimo rege Geysa secundi Bele [r]egis filio contigit forte, ut servi regis ex multarum eccl[es]iarum atque nobiliu[m] [h]ui[us] t[er]re hominibus socios sibi vindicare volen[tes] causam suam regi manifestaver[unt]. Eadem causa iud[i]cio Beli palatini comitis [et] Hendrici curialis comitis et Joh[ann]is com[itis] et Stephani com[itis] atque Iheronimi com[itis] a rege co[m]missa est. Q[ui] d[eu]m sincero [am]ore diligentes [et] u[er]itatis u[er]ba exequentes . . . recte . . . prenomatus in Mezeusumlu . . . gloriosorum . . . principu[m] sic ab iniusta perversorum . . . causam eiusque studuer[unt] . . . eri, ut nec regie dignitatis t[er]rore nec amicorum amore . . . declararent(?) . . . denique statuerunt, ut . . . iudicio . . . comprobare. Hec ab his iudiciis illata sententia communiter omnibus . . . servorum regis displicuit. Archi . . . splicere regie potestati obviare, quando . . . que possidebant, agros, vineas . . . quidam . . . recte Stepha . . . quidam . . . successoribus confirmabant . . . sicque . . . propriis cu . . . Pu . . . mus igitur . . . fidelitate . . . ate sic . . . ritati . . . suis omnibus . . . * santes pro aliqua . . . oppressione, sed regia donatione habitos, ut proprium suum detineret . . . idem . . . ibus etiam [ca]nonicis ecclesiarum sta . . . Sed ne tante rei dilatio(?) fieret, precepto regis episcopus Izbeg de hac re causantes ibidem in ecclesia sancti Henrici . . . [iu]rar[e?] fecit . . . sic quisque proprium ius optinuit. Fuerunt enim de canonicis Vesprimiensibus, qui iuraverunt, Brigido, Hertuidus, Keso. Ad quod confirman . . . masa datus est eis pristaldus, qui homines Sumigienses in villa Copuliensi scilicet Halaldi . . . Vosod . . . filiis suis scilicet . . . Zegen . . . in villa Tat Zahudi et Vosos, in villa Clech Both, Micha . . . e, quos servi regis iniuste requirebant, ecclesie sancti Michaelis

* 1 1/2 sor olvashatatlan.

manciparet. Huius antem . . . rei Apa comes, Gabriel comes, Gathal comes, Fulcus comes, Evstachius filius Pecli. Barnabas regis notarius, qui [iu]ssu regis hoc privilegium dictav[it] hac sigillo regie maiestatis munivit. 81.

1152. — pecsétjével megerősített oklevelet adat Margit asszonynak Márton nevű mostoha-fia, menyé, nevelt leánya, a szt. Márton egyháza, ennek apátja, szt. Péter egyháza és a fehérváriak [? Albensibus] javára ingóságait és szolgálait illetően Martirius érsek, Belos bán, Apa ispán és Heidrik udvarispán [comes curialis] beleegyezésével tett végrendekezéséről. — Anno d. inc. 1152. regnante Geysa unacum filio suo Stephano duce. — Scriptor . . . cartule Barnabas notarius, sigillator Nicolaus.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Capsa 38. A.) ~~#206.818~~

Másolata u. o. a Liber ruber 15. fol. és tartalm. a XIV. sz. registrumban, fol. I. C. = ~~Df. 208.297. (Liber ruber, 1250-1300 kötet)~~

Wenzel, ÁUO. I. 62. Pannonhalmi rendtört. I. 601. Facsimile u. o. 83. I.

Kivonatok: Fejér, CD. II. 131. Monum. Strigon. I. 107. Sztachovits, Registrum, IX. 82.

- (1153.?) — által jóváhagyott (és megpecsételt?) oklevél, melyben Adalbert, a királynak, Martyrius érseknek és az ország előkelőinek Rogerius siciliai királyhoz küldött követe, elindulása előtt javairól a szt. Márton (pannonhalmi) egyháza, valamint H(odun?) nevű testvére, Krisztina nevű unokahúga, neje és remélhető gyermeke javára R(afael) főapátnak és Tacianus fiának, a király pristaldusának tanúsága mellett birtokairól, szolgáliról, marháiról és egyéb javairól végrendeletet tesz.

Eredetije a pannonhalmi rendi lvt. (Capsa 7. B.) = ~~#206.819~~

~~1302~~ Másolata u. o. ~~#206.820~~ 18. K. és a Liber ruber 50. I.

Wenzel, ÁUO. I. 63. (1150—54.) Pannonh. rendtört. I. 602. (1153.)

Tekintve, hogy Pannonhalmán II. Géza király oklevele gyanánt kezelték, s hogy a király pristaldusa is meg van nevezve, valószínűleg a király pecsétjével volt megerősítve, mely azonban leszakadt. Ezért tekinthető a király által megerősített magánoklevélnek. 83.

1153. † II. (?) Béla király Narad ispánnak, kárpótlásul Ausztriában hagyott birtokaiért Buda. Cheh és Lenged abaujvármegyei birtokokat adja, bíraskodási kiváltsággal. — D. Bude, in octavis s. Michaelis arch. anno D. 1153.

Hazai okmánytár, VIII. 9. (1194.)

Lásd III. Béla király oklevelei közt a 158. szám alatt.

1156. II. Géza király arany- és viaszpecsétjével megerősíti Martyrius esztergomi [Stigranensis] érseknek az esztergomi káptalan javára szóló oltár- és misealapítással kapcsolatos adományát, mely az oklevélben felsorolt 70 falu dézsmájára és az esztergomi alvárosban szt. Miklós kápolnájára vonatkozik, megnevezvén a falvak decimatorait is. — Anno ab inc. D. 1156. conc. VII. ep. vero XXVI. ind. autem IV. regnante gl. Hungarorum rege Geysa secundo, anno r. eius XVI. Bele palatino comite, Henrico autem curiali comite existente. — Scriptor Barnabas regis notarius Albensis canonicus, sigillator Nicholaus. — Tanúk: Miko kalocsai érsek, Antimius pécsi, Ipolit váci, Valter erdélyi, Lukács választott egri, István vál. csanádi, Peta vál. veszprémi,

Gervasius vál. győri, Mihály vál. váradi, Gothsaldus zágrábi püspök, Rafael budai prépost, Macharius dömösi, Primogenitus aradi, Péter titeli prépost, Belus nádor, Heidrik udvarispán, Appa bodrogi, Simon esztergomi, Đirs nógrádi, Germán honti, Péter barsi ispánok.

Eredetije az esztergomi kápt. magánlvt. (Lad. 67. 1. 1.) = *Df. 238.264*

Batthyányi, Leges eccl. II. 244. Fejér, CD. II. 140. Monum. Strigon. I. 107.

Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 69. (Csak a méltóságok névsora kiírva: Schmitth, Ep. Agr. I. 74. Katona, Hist. crit. III. 663. Fejér, CD. II. 143. Mon. Strigon. I. 108.)

Királyilag megerősített magánoklevél.

84.

(1156
körül.)

— Gotfrith és Albreht jövevény vitézeknek a crocoi (karakói?) kerületben két falut és a Saar nevű erdőt 4 örrel, Sopronmegyében Lusman falut vásárvámmal, Gerolth nevű udvarnoki falut és Sopron falunak Sarud nevű földét adja, Forcos-t, Gatal ispán testvérét nevezve meg az ügy pristaldusaként. — . . . sigillo regie maiestatis per Barnabam . . . sigillare precepi. A pecsételésnél jelenvoltak: Márton érsek, Mico érsek, Izbegeh püspök, Belos bán, Heyderik udvarispán, Appa ispán, Gatal ispán, Zasc.

Átírta Rozgonyi Simon országbíró (a Soproni oklt. tévesen Széchenyi Frank-ot ír) 1412. nov. 10. — 1838.-i hiteles másolata MODL. 15. sz.

Fejér, CD. VII. 5. 119. Sopronm. oklvt. I. 1. (1156.) Kivonat: Tagányi, Erd. oklt. I. 3.

Hiteles voltát igazolja III. István 1171.-i oklevele. (*Lásd a 117. számot.*) Bemutatták Drugeth Vilmos nádor előtt 1335-ben. (Sopr. oklvt. I. 135.)

85.

1157.
március.

— Gervasius győri püspök közbenjárására szt. Adalbert (esztergomi) egyházának adja a királyt megillető nanai és cokoti sóvámot. — Anno ab inc. D. n. J. Chr. 1157. ind. V. conc. I. ep. VII. mense Martio . . . anno regni mei XVII. Martirio archiep. Stigranensi sedi presidente, Belo palatino comite existente. — Tanúk [conscii]: Mico érsek, Lukács, Ipolit, Galter püspökök, Henrik udvarispán, Appa, Gábor, Julián, Zachit ispánok.

Eredetije az esztergomi főkápt. magánlvt. (Lad. 31. 1. 1.) = *Df. 236.755*

Schmitth, Ep. Agr. I. 75. Katona, Hist. crit. III. 670. Fejér, CD. II. 146. Magyar Sion, II. 35. Codex Strigon. II. 3. Az eszterg. főkápt. birt. okm. 11. Monum. Strigon. I. 110. Wenzel, ÁUO. VI. 92. Fejérpataky, III. Béla kir. oklevelei, 27. *Facsimile* u. o. 2. l.

86.

1157.

† — oklevélbe foglaltatja és pecsétjével megerősíti Wolfer ispánnak az általa Gervasius győri püspök akaratával és segítségével alapított s a pannonhalmi monostor alá rendelt kőszegi [Quizun] monostor adományozására vonatkozólag az adományozott földek határait megállapító, a dézsmákat, birtokokat s az ott levő mansiok, rabszolgák és marhák számát felsoroló intézkedését. Anno d. inc. 1157. — Barnabas notarius ex precepto regis scripsit et idem iussu regis regali et totius regni sigillo principali roboravit. — Korjelölő méltóságok [quando . . . erat]: Martirius esztergomi, Mico kalocsai érsek, Lukács egri vál. püspök, Belus bán és nádor, Appa ispán, Heyndrik udvarispán.

Átírta a pécsváradi apát és három társa. 1230 ^{50.} táján. (A pannonhalmi r. lvt. Capsa 18. R.) Másolata a Liber ruber 7. l. = *Df. 208.291.*

Df. 206.820

(1207-50.)

Agamant. Pallad. ad argum. VI. 26. után Katona, Hist. crit. III. 666. Batthyányi, Leges eccl. II. 245. Fejér, CD. II. 144. és VII. 5. 116. Fuxhoffer—Czinár. Monasteriol. I. 243. Pannonhalmi rendtört. I. 603.

Hamis. Turul, 1913. 100. sk. II. Az invocatio és a poena a pannonhalmi alapító oklevélből, „cuius nativitate . . . gloriatur“ Hartvikból van véve. — Formáját tekintve ez is királyilag megerősített magánoklevél lenne. **87.**

1157. — megerősíti a pannonhalmi apátság privilegiumait.

Említése Fejér, CD. I. 284. l. jegyzetében, mi azonban valószínűleg tévedésen alapszik. **88.**

(1157.?) — (?) ismeretlen tartalmú oklevele. — In quindenis festi Inventionis s. Crucis, anno D. 1137. (!)

Átírta a vasvári káptalan 1390. május 17. — tartalmilag Rozgonyi Simon orszb. 1412.-i oklevelében (Fejér szerint).

Kivon. Fejér, CD. X. 8. 322.

A közlés egészen hibás és zavaros. Az egyházi ünnep szerint való napjelölés nem lehet II. Géza oklevelének kelte, s természetesen az 1137-es évszám is hibás. **89.**

(1157—58 körül.) — pecsétjével erősített meg Istvánnak, Adorján fiának oklevelét, mellyel öccse, Eusidinus halála után a királytól Gábor ispán útján nyert engedéllyel Bratka és Zamto nevű birtokait felsorolt tartozékaikkal a garamszentbenedeki [de Grana] monostornak adta. — . . . rex Geysa per notarium Barnabam hanc cartam stabiliri et per Nicolaum capelle sue comitem . . . precepit sigillari. — Jelenlevők: Apa bán, Folcus ispán, Wolfer ispán, Ders ispán. *W. G. J.*

Eredetije az esztergomi főkápt. magánlv. (Lad. 1. fasc. 1. n° 5.)

Magyar Sion II. 34. Codex Strigon. II. 2. Monum. Strigon. I. 116.

(1158.) Wenzel, ÁUO. VI. 91. (1156 körül.) Fejérpataky, III. Béla király okl. 28. (1157—58 körül.) *Facsimile* u. o. 7. l. **90.**

1158. — szent Domnius egyházának és Gaudius spalatoei érseknek adományozza a Srenina nevű falut tartozékaival, leírt határok közt, s megerősíti egyéb földek, szolgák és szolgánők birtokában is, melyeket Branimir horvát herceg és elődei adtak az érsekségnek. — D. p. m. Barnabe, aule regie cancellarii, . . . anno inc. 1158. Jelenlevők: Lukács érsek, Appa bán és más főurak.

Átírta a spalatoei káptalan 1397. júl. 15. (Farlati szerint, III. 347: apud comites de Cindris.)

Másolata (Smičiklas szerint) a Mensa episcopalis nevű spalatoei chartulariumban.

Farlati, III. sacr. III. 178. Katona, Hist. crit. III. 688. Kerchelich, Not. praelim. 158. Fejér, CD. II. 154. Kukuljević, Cod. dipl. II. 60. Smičiklas, Cod. dipl. II. 86. Kivon. Monum. Strigon. I. 115. **91.**

1158. — szent Domnius egyházának és Gaudius spalatoei érseknek adományozza a knini [Tnini] szent Bertalan-egyházat minden tartozékaival, s a salonai szent István- és szent Moyses-

monostort, szintén minden tartozékaikkal. — D. p. m. Barnabe, aule reg. canc. . . . Anno inc. Chr. 1158. Jelenlevők: Lukács érsek, Appa bán és más főurak.

Másolata — Smiciklas szerint — a spalatoji Mensa episcopalis c. másolatgyűjteményben.

Farlati, Ill. sacr. III. 179. Katona, Hist. crit. III. 701. Batthyányi, Leges eccl. űk 252. Kerchelich, Not. praelimin. 159. Fejér, CD. II. 155. Kukuljevič, Cod. dipl. II. 60. és tőred. I. 211. Smiciklas, Cod. dipl. II. 87. 92.

1158. † — szent Benedeknek a Vashegy tövében fekvő (pécsváradi) monostora számára a főurak tanácsa és beleegyezése mellett átírja s megerősíti Szent István királynak a monostor részére adott 1015.-i oklevelét, a Péter apát — Thuross ispán fia — által bemutatott másolat alapján, minthogy az eredeti oklevél Gaufredus apát idejében a szent János kápolnája égésekor elpusztult, de a bemutatott másolatot a király megelőzőleg a Gaufredus apát és Anthimius pécsi püspök közt 12 (megnevezett) falu dézsmája miatt folytatott perben az eredetivel egyezőnek találta; felsorolja ezenkívül Damaslaus duxnak a monostor részére tett adományait, úgyszintén László királynak birtok- és vásárvám-adományát, a birtokok határainak leírásával, valamint II. Béla királynak tolnai vásárvám-adományát, kit üldöztetésekor a monostorba fogadtak. — Anno inc. d. 1158. — . . . restaurari feci privilegium per Barnabam nostrum cancellarium.

Átírta II. András 1228., IV. László 1274., I. Károly 1323., ezt IX. Bonifác 1403. (Vatikáni lvt. Dataria apostolica, reg. bull. Bonif. IX. an. XIV. L. De regularibus, fol. 94.) N. Lajos 1379. Valamennyi átírat át van írva az esztergomi kápt. 1657.-i oklevelében. (Az eszterg. kpt. hit. h. lvt. Capsa 70. 5. 7.)

Schmitth, Ep. Agr. I. 77. Katona, Hist. crit. III. 683. Koller, Ep. Quinqu. I. 202. és III. 268. Batthyányi, Leges eccl. II. 249. Roka, Vitae Vespr. praes. 58. Fejér, CD. II. 147. és III. 2. 118. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 182. Monumenta Vatic. Ser. I. tom. IV. 573.

Hamis. Lásd: Szentpétery, Szent István király pécsváradi és pécsi alapítólevele, 13. és 35. l. Ezért a Damoszló hg., Szent László király és II. Béla király állítólagos okleveleire való utalás sem érdemel hitelt. 93.

1158. Nyitra. † — szent Emerám nyitrai egyházának, hol szent Zoerard és Benedek teste nyugszik, igazságügyi kiváltságot, minden birtokán a lelkiekben fenhatóságot [dominium spirituale] és birtokokat is adományoz, ú. m. Kwlthekw földet a Zsitva mellett a dunai censusszal, Modor szolgálmányos falut, Selu harmadát és prépostság alapítása céljából Corus földet. — Factum est hoc Nitrae . . . Anno ab inc. D. 1158, ind. XV. ep. XVIII. Barnabas notarius sigillo signavit meo regio. — A. regni mei XVIII. — Jelenlevők [praesentibus]: Martirius eszterg. érsek, Appa nagyobb, Imre kisebb udvarispán.

Átírta Zápolyai István nádor 1496. (Pozsony vrs. lvt. Lad. 6. no 1.)

Batthyányi, Leges eccl. II. 247. és 394. Episcop. Nitr. memoria, 130. Fejér, CD. II. 152. Kivon. Monum. Strigon I. 112.

Hamis, lásd Karácsonyi, Hamis okl. 11. — III. Béla 1183.-i oklevelében (lásd a 136. számot) hivatkozik II. Géza oklevelére, mellyel a nyitrai egyháznak a nyitrai vámból évi 200 pensát adott. Erről a 200 pensáról az 1158.-i oklevelében nincs szó. 94.

- (1161.) — VII. Lajos francia királyhoz Osbert nevű familiarisát követül küldve értesíti a francia királyt, hogy ő a német császár ellenpápájával szemben III. Sándorhoz csatlakozott, s a francia király állásfoglalásáról felvilágosítást kérve ígéri, hogy ha a császár a francia király ellen fellép, II. Géza meg fogja támadni a császár birodalmát, de hasonló támogatást vár ő is VII. Lajostól.
Du Chesne, Epist. XLIV. tom. IV. 578. Katona, Hist. crit. III. 732. Batthyányi, Leges eccl. II. 253. Fejér, CD. II. 163.
Keltére nézve lásd Pauler i. m. I. 293. I. 95.
- (1161.) — az elődeik között fennállott jóviszonyra való hivatkozással (Eberhard) salzburgi érseknek barátságát ajánlja, a császár ellenében védelmet ígér neki s felszólítja őt, hogy pettaui Frigyst [F. de Pettowe] az ország háborgatása miatt feddje meg.
Másolata — Wenzel szerint — a bécsi cs. udv. kvtár kézír. 629. sz. 55. lev.
Hansiz, Germ. sacr. II. 272. Katona, Hist. crit. III. 728. Fejér, CD. II. 161.
Wenzel, ÁUO. VI. 102.
Keltére nézve v. ö. Pauler i. m. I. 293. I. 96.
1162. † — megerősíti Fulcumarnak, Péter fiának, a király kardhordójának [spatarius], a bakonybéli monostor javára — melynek szerzetesei közé lépett — egyebek közt Ug birtok negyedrésszére s ennek tartozékaira, valamint a leírt határok közt fekvő Pulan birtokra, különböző háziállatokra, halászóhelyre s négy mansiora vonatkozólag tett adományát. — Anno D. 1162. ind. X. regni anno XXIII.
Töredéke *átírva* László opuliai herceg, nádor 1368.-i (pannonhalmi r. lvt. 51. P.) és Széchi Miklós országb. 1381.-i oklevelében (u. o. 34. Gg.).
— Pannonhalmi rendtört. VIII. 381. és 409. I.
Hamis: lásd a Pannonh. rendtört. VIII. 257. I. (Pauler i. m. I. 496. I. hitelesnek veszi.) V. ö. az (1171.-)i oklevéllel a 119. szám alatt. 97.
- ..... — oklevele a kopornuki (kapornaki) apátság birtokairól, köztük Lanch nevű földről.
Átírta IV. Béla király 1257. szept. 29. — tartalmilag Tamás országbíró 1354. (Nemz. Múzeum törzslvt.) és a vasvári káptalan 1407. máj. 17. (U. o.) II. Gézának erre az oklevelére hivatkozik Dénes nádor is a budai kápt. által 1237-ben átírt keltezetlen oklevelében. (Zalam. oklvt. I. 11.)
Tartalmilag kiadva a Zalai oklvt. I. 33. és 35. I. 98.
- ..... * — oklevelét, mellyel Somws, Kwpan, Hyuan és Etude-t a vasvári vár joghatósága alól felmentette, említi II. András király 1205. (219. szám.) (Hazai okmánytár, I. 3.) 99.
- ..... * — oklevelét, mellyel Jeruzsálemben templomot építtetett, Esztergomban pedig a keresztes vitézeknek házat alapított s azt kiváltságokkal ruházta fel, említi III. Orbán pápa 1187. június 23.-án kelt oklevelében. (Monum. Strigon. I. 132.) 100.
- ..... * — (?) oklevelét a Chak nemzetségből való Pálnak adott Temes földről, illetőleg ennek a Pécs melletti szt. Háromság-monostora és az okuri monostor részére adományozásáról említi III. Béla király 1183.-i oklevele (138. szám). Hazai okmt. I. 1. III. Béla király oklevele azonban gyanús hitelességű. 100a.

1162. **III. István király** Forcos soproni várszolgát, ki magát a hűtlenektől ostromolt Copuu-vár védelmében kitüntette, a soproni vár szolgálatából kiemelve szabaddá teszi, Widot nevezve meg az ügy pristaldusául, és Forcosnak Kacil, Vidza és Welen falvakban rétet adományoz, malmokkal. — Scripta est hec cartula anno d. inc. 1162. — . . . per notarium Bicenum scribi ac per Sudam capelle mee magistrum sigillo regali muniri precepimus. — Tanúk [assistentibus]: Lukács esztergomi, Mikó kalocsai érsek, Macharius püspök, Beloslaus prépost, Heidrik nádor, Gábor udvarispán, Ampudinus, Lőrinc, Ruben, Fulco, Dénes ispánok.
Eredetije Sopron vrs. lvt. (Lad. VIII. et H. fasc. I. n° 2.) = *Sf. 207.635*
 Schwartner, *Introductio in rem dipl.* 337. — Perger, *Bévezetés a dipl.* III. 220. Fejér, *CD.* II. 164. Sopronm. oklvt. I. 2. *Facsimile* u. o. mellékleten. Kivon. Monum. Strigon. I. 117. 101.
1162. — Gab fiát, Botust szabadsággal ajándékozta meg és Coll falu melletti földé birtokában megerősíti.
Lásd 1163—64.-i kelettel a 104. szám alatt.
1163. **IV. István király** megerősíti a zágrábi egyházat a Dumbrava [Denbrou] erdő s a hozzátartozó föld birtokában, melyet az egyháznak László király és II. Béla király adott, de még Béla király idejében Sudegna el akarta azt venni, II. Géza korában pedig Pál fia Miklós ispán és a somogyi várjobbágyok erőszakkal elfoglalták; a ; erben Belus bán Bernaldus zágrábi püspök és egyháza javára ítelt, Péter fia Lepold pristaldus által a nevezett erdőt és földet Chitamer, Scelna, Warda, Roeca, Guerdi, Boyllola, Wehle és Damasca falvakkal együtt az egyháznak elhatároltatva és visszaadatva. — Anno d. inc. 1163. ind. XI. ep. XIV. a tertio Stephano . . rege . . primo anno regni sui Hugone notario, Thoma magistro capelle Strigonii hoc privilegium factum est. — Jelenlevők: Micho bácsi érsek, Macharius pécsi, Miklós váradi [? Garadiensi], István csanádi vál. püspök, Belus bán, Tamás nádor, Hendrik bodrogi, Ézsau csanádi ispán.
Másolata a zágrábi érsekség levéltárában levő Liber privilegiorum XXXIII. fol. = *Sf. 283.555*
 Farlati, *Ill. sacr.* V. 353. Pray, *Annales* I. 149. Katona, *Hist. crit.* IV. 42. Koller, *Hist. ep. Quinqu.* I. 210. Kerceselich, *Hist. eccl. Zagr.* 76. Batthyányi, *Leges eccl.* II. 253. Fejér, *CD.* II. 165. Tkalčić, *Mon. episc. Zagrab.* I. 2. Kukuljević, *Cod. dipl.* II. 66. Smičiklas, *Cod. dipl.* II. 97. 102.
1163. **III. István király** anyjával s főuraival együtt megerősíti Péter érseket és a spalato i érsekséget a II. Géza király által neki alárendelt dalmát püspökségek és egyházak felett való hatalmában, külön kiemelve Corbavia, Buxan, Plase, Vallis Vinaria, Modrus és Novigrad parochiáját s a salonai szt. István- és szt. Mózes-kápolnát tartozékaival. — D. p. m. Stephani cancellarii et d. regine capellani in parochia Tituli . . . secundo anno regni n. Anno inc. Chr. 1163. — Jelenlevők: Rodan nonai, Lampridius scardonai és Dede horvát [Chroatiensis] püspök, Márton spalato i, Sclovin fia Gergely és Cotroman comesek.
Átírta a spalato i káptalan 1397. júl. 15. (Farlati III. 347. szerint apud comites de Cindris.)

Másolata — Smičiklas szerint — a spalatoí Mensa episcopalis c. másolatgyűjteményben.

Farlati, Illyr. sacr. III. 184. Katona, Hist. crit. III. 89. Fejér, CD. II. 167, Kukuljević, Cod. dipl. II. 66. Smičiklas, Cod. dipl. II. 96. **103.**

(1163—64.)

— a II. Géza király által a kalocsai egyház szolgálatából kivett Gab fiát, a Dénes ispán útján III. István szolgálatára rendelt Botust, ki az országból Ausztriába menekülő, majd Pozsonyba vonuló III. Istvánt híven követte, s a IV. Istvánnal Székesfehérvárnál vívott ütközetben magát kitüntette, teljes szabadsággal ajándékozta meg, és a II. Géza királytól Gabnak adott Coll falu melletti 5 eke föld birtokában megerősíti. — Per Becen notarium sigillari et scribi precepi. — Jelenlevők: Mico kalocsai érsek, Henrik nádor, Gábor udvarispán, Ruben, Dénes, Fulco, Gatal ispánok. *Eredetije* Szalay Ágoston gyűjteményében. (M. Nemz. Múzeum.)

Hazai okmt. VI. 3. (1162.)

Keltére nézve lásd: Karácsonyi, Hamis okl. 90. l.

104.

(1164.)

— oklevélbe foglaltatja és pecsétjével megerősíti Myske ispán fiának, Istvánnak vagyonára vonatkozólag tett végső intézkedését. — . . . rex Stephanus . . . per Becenum notarium suum scribi et sigillo sue maiestatis affirmari precepit . . . anno d. inc. 1174.(!) — Jelenlevők: Lukács esztergomi érsek, István csanádi, Macharius pécsi, János veszprémi, Péter egri püspök, Ompudin bán, Lőrinc udvarispán, Ruben, Fulco, Cuban, Pongrác ispánok. *Df. 200. 615., Df. 200. 615 (1)*

Eredetije a veszprémi kápt. magánlvt. (1. lad. Kisberén, n° 2.)

Fejér, CD. VI. 2. 412. (töredékesen.) Kivonata: Monum. Strigon. I. 122.

Keltére vonatkozólag lásd: Karácsonyi, Hamis okl. 46. — A nagyon rongált oklevél teljes szövege már nem állapítható meg. **105.**

(1164

körül.)

— Fulcerius veszprémi prépostnak megengedi, hogy zalai birtokát a szt. Mihály (veszprémi) egyházának hagyja, a zalai vár civiseitől vett föld birtokában őt megerősíti, a civisek közül való Lilata nevű serviensét felszabadítja, hogy a zalai birtokon szt. Mihálynak szolgáljon, és egyetlen ispán se kényszeríthesse civilis szolgálatra. — Cornellius cancellarius regis huius privilegii sigillator, Becen regis notarius eiusdem privilegii scriptor. — Tanúk [conscii]: Ompudinus nádor, Lőrinc udvarispán, János veszprémi püspök, Barnabás budai prépost, Gathal bodrogi, Pongrác veszprémi, Eustach dobokai ispán, János krasznai ispán kérelmező és pristaldus [huius rei petitor et pristaldus].

Eredetije a veszprémi kápt. magánlvt. (Lad. 85. Epp. Zalaszentmihály, 1.)

Fejér, CD. IX. 7. 634. (1169—72 közt.) Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XIV. Facsimile-részlet a Szilágyi-szerkesztette Magyar Nemzet Tört. II. 307.

Fejér i. h. 1169—72 közé teszi, azonban a tanúk sora alapján inkább 1164 tájára tehető. **106.**

1165.

— Álmos hercegnek a meszesi [Meches], szt. Margitról nevezett monostora számára minden, a Meszes [Meches] kapun átmenő sószállító kocsitól a királyt illető részből egy darab kősót vagy annak értékét rendeli. — Anno d. inc. 1165. anno regni mei IV. . . . per Bicenium notarium nostrum scribi . . . et per Sudam magistrum

capelle nostre sigillo regie maiestatis nostre muniri precepimus. — Hozzájárultak [consensu . . . principum]: Lukács esztergomi érsek, Macharius és Soma püspökök, János vál. püspök, Ompud nádor, Lőrinc udvarispán, Fulco, Lukács, Scesv, Ananias ispánok, Michud a börtönök (praecok) ispánja, Ézsau ispán. — *MOL. Q. 246. PL. 76. 136*

Eredetije — a Zichy-okmt. szerint — a Zichy-cs. lvt. (211. A. 2.)

Episc. Nitr. memor. 159. Fejér, CD. II. 170. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 296. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. 1. Zichy-okmt. I. 2. Kivon.: Monum. Strigon. I. 118. és Wenzel, ÁUO. XI. 42. **107.**

*irattárumban
1165.
1380 (XVIII.) g.
1380. II. Mátyás
irattáráról, ebben a
év: Ombud
proceres filii sancti st...*

— Ombud-t és 21 pozsonyi várszolgatársát [suburbanos castri], kik a király mellett híven kitartottak, a vár előkelői közé emeli, illetőleg István király szabadjaivá (?) [proceres filii scilicet Stephani regis] teszi. — Anno d. carn. 1165. . . . per Bicennium notarium meum adscribi et sigillo regali affirmari precepi. — Jelenlevők: Lukács érsek, Mikó érsek, Ompud nádor, Lőrinc udvarispán, Ruben ispán, Wanlegun pozsonyi ispán, Scelu, Lukács, Caba ispánok.

Eredetije (Fejér szerint) Nyék város lvt. *PL. 1329. II. 9. PL. 48578*

Átírta III. András király 1298. feb. 24. (Wenzel szerint Horvát István kéziratai közt a Nemz. Múzeumban.) Átírta még: IV. László király 1284. okt. 16., a pozsonyi káptalan (1327. Tartalmilag: Drugeth Vilmos nádor 1337. (A Nemzeti Múzeum lvt. Törzsanyag.) *PL. 39. 119* *PL. 40. 579*

Bel, Notitia Hung. I. 114. II. 232. és kivon. III. 545. Katona, Hist. crit. VI. 141. és 467. Fejér, CD. II. 173. és V. 3. 253. Kivon. Monum. Strigon. I. 117. **108.**

1165. — oklevelet ad a pannonhalmi apátságtól elcserélt Saar földről.

Eredetije Fejér szerint a pannonhalmi lvt.

Kivonatát közli Fejér, CD. II. 171.

Pray, Syntagma, 53. I. említi III. István királynak 1165-ből való oklevelét, melynek pecsétje a régiségtől csaknem teljesen elpusztult, s e megjegyzés Fejér szerint (CD. II. 171.) talán a pannonhalmi apátságnak erre a kiadatlan oklevelére vonatkozik. A pannonhalmi levéltárban azonban a Fejér által idézethez hasonló oklevél nincs, a Pray megjegyzése pedig valószínűleg a 110. sz. oklevélre értendő, melynek pecsétjéről olv. Knauz jegyzetét, Monum. Strigon. I. 119. I. jegyz. **109.**

(1165 körül.) — György barsi ispán kérésére pecsétjével erősített meg Forcosnak, Poznan fiának a szt. Benedek (garamszentbenedeki) monostora javára tett adományát, mely a Zsitva [Sitouua] mellett két Selepchen nevű s egy Edeci nevű birtokból, az ezekhez tartozó felsorolt szabados- és szolgamansiokból és egyéb tartozékokból áll. — Stephanus rex Hungarie, Geytse r. filius . . . per Bicenum notarium . . . sigillo regie maiestatis sue . . . muniri precepit. — Jelenlevők: Ompud bán, Lőrinc udvarispán, Lukács, Ruben, Fulco, Fonsol ispánok.

Eredetije az esztergomi főkápt. magánlvt. (Lad. 9. 1. 1.)

Wenzel, ÁUO. VI. 104. Magyar Sion, II. 36. Codex Strigon. II. 4. Monum. Strigon. I. 118. (1165.) **110.**

1166. okt. 24. — megerősíti Widonak, Dobica fiának a johanniták részére tett, két salai és egy cuchinuusi birtokból álló adományát, s egyéb birtokait illetőleg fia, Merrisa és neje

részére való rendelkezését. — D. IX. Kal. Nov. anno d. inc. 1166. — Jelenlevők: Vilcina erdélyi, Chemma egri, Macharius pécsi, István csanádi püspök, Ampud nádor, Lőrinc, Ruben, Wido, Smaragd ispánok.

Eredetije — a Hazai okmt. szerint — a gróf Erdődy-cs. levéltárában, Galgócon.

Schmitth, Ep. Agr. I. 91. Katona, Hist. crit. IV. 145. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 213. Fejér, CD. II. 174. Roka, Vitae Vespr. praesul. 65. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 239. és II. 139. Jakab, Kolozsvár tört. Oklevéltár, I. 5. Hazai okmt. VII. 1. Kivon. Teutsch—Firnhaber, Urkundenbuch I. XIV. és Magyar Sion, I. 60. 111.

1166. — a dalmátfehérvári [Alba] szent János-monostort megerősíti a még Cresimir és Eger. Suennimir horvát királyoktól nyert rogouai, virbicaei, chamenianai és egyéb birtokai-ban, s a birtokaira telepítendő népek számára igazságszolgáltatási kiváltságot biztosít. — Anno inc. 1166. . . Agrie . . . Jelenlevők: Sama egri püspök, István marosi vál. püspök, Ampud nádor, Lőrinc udvarispán, Weza csanádi, Seza fehérvári, Fulco szolnoki [Saunikiensi], János bihari, Lukács nyitrai ispán.

Átírták Guncellus spalatoei érsek és társai 1229. dec. (Smiciklas szerint a zárai tartom. lvt. III. n° 8.), továbbá 1258.-i közjegyzői átirata u. o. n° 6. és 1345.-i közjegyzői átir. u. o. n° 7.

Farlati, Illyr. sacr. IV. 7. Katona, Hist. crit. IV. 153. Batthyányi, Leges eccl. II. 257. Fejér, CD. II. 175. Kukuljević, Cod. dipl. I. 211. és II. 70. Bulletin di archeol. e storia Dalmatina, 1890. 13. Smiciklas, Cod. dipl. II. 106.

V. ö. III. Béla király 1188. május 6.-i oklevelével. (147. szám.) Hivatkozok reá Imre király is 1200-ban. (188. szám.) 112.

1167. — oklevele a sebenicoiak részére.

Lásd 1169-nél a 113. számot!

1169. — esküvel erősíti meg a sebenicoiaknak felsorolt, — Kálmán király 1108.-i traui oklevelével egyező, csak a városban való bíraskodásra nézve bővített — kiváltságait. — Anno d. inc. 1167. (!), anno VIII. regni mei. — Aláírók: Sayna kalocsai érsek, Wulcina erdélyi püspök, István marosi vál. püspök, Ompodinus nádor és bán, Fulcus, Gurk, Smaragdus, Tupco. *Q.281., DL-50.019 (Jura J.a.)*

Átírta II. András király 1221., ezt IV. Béla 1245. április 11. (a M. Nemz. Múzeum törzslevéltárában), ezt ismét IV. Béla 1251. nov. 24. (u. o.), ezt pedig V. István 1270. július 29., melynek I. Károlytól való 1322. okt. 1.-i átirata két példányban is megvan (u. o.).

Fejér, CD. II. 179. (1167.) és VIII. 2. 351. (1169.) Endlicher, Monum. Arpad. 381. Kukuljević, Cod. dipl. II. 74. és Jura, I. 31. Kubinyi, Magyar Tört. Emlékek, I. 4. (1167.) Vjestnik, XI. 139. (1167.) Smiciklas, Cod. dipl. II. 115. (1167.)

Keltére nézve lásd: Karácsonyi, Hamis okl. 47.

113.

1169. — oklevele a püspökségek betöltésére és az egyházi javak kezelésére vonatkozólag Veszprém. Manfred pápai követ felszólítására tett ígérteréről.

Lásd az 1171. évnél a 118. szám alatt.

- (1170.) — a székesfehérvári keresztéseknek a fehérvári szigeten lakó népeit s jobbágyait minden collecta, vám és főúri megszállás alól felmenti.
I. Ferdinand 1528.-i tartalmi átiratából közölve: Fejér, CD. II. 184. (1170.) és M. Sion, I. 60.
A kivonat V. István királynak 1272. április 6.-i okleveléből való (Fejér, CD. V. 1. 211. és XI. 67.) és Fejér önkényesen tette azt (Hevenes nyomán) 1170-re, mint III. István oklevelét. 114.
- (1170.) † — pecsétjével erősíti meg Oroznak végrendeletét, mely szerint Kövesd faluban 12 szőlőt és 67 hold földet hagyott a tihanyi egyháznak.
Tartalmilag *átírva* Bubek Detre nádor 1398. február 15.-i oklevelében. (MODL. 8389.)
Fejér, CD. X. 2. 606.
Hamis, lásd: Erdélyi, A tihanyi apáts. krit. okl. 106. s k. II. (1394 körül készült.) 115.
1171. — pecsétjével erősíti meg Benedic veszprémi [Bezprim] ispánnak vagyonára vonatkozólag szent Mihály (veszprémi) egyháza, továbbá leánya s Egyed nevű unoka-öccse javára tett intézkedését, mely szerint Ireg birtokot tartozékaival, Zamard faluban 9 szőlőt, Kaluzd birtokot tartozékaival s Kal birtokot tartozékaival a szent Mihály egyházának hagyta, felsorolt szolgálait felszabadította, lányának Kesceh földet tartozékaival, Kengerec-en és Ninu-ben szőlőket, Moysa birtokot s a felsorolt szolgálakat, Talud faluban földet hagyott, Egyednek pedig Bala, Cophus, Luos birtokokat hagyta. — Ab inc. D. anno 1171. regnante gl. rege Stephano. — Scriba regis Becen scripsit Benedicto, eodem tempore comes capelle Vido, frater Fulconis. — Korjelölő méltóságok [viventibus]: Lukács érsek, István, Makár püspök, Ampud nádor, Lőrinc udvarispán, Dénes, Fulco.
Eredetije a veszprémi kápt. mag. lvt. (1. lad. Kál. n° 2.) = *H. 200.676*
Fejér, CD. IX. 7. 632. 116.
1171. — Gothfrid és Albreht német jövevényeknek ítélettel visszaadja a II. Géza királytól nyert Luchman, Gherolth és Sarud nevű földeket (v. ö. a 85. sz.), melyeket tőlük Ivanka luchmani ispán Pesten III. István király előtt a maga ispánsága számára követelt. — Ab inc. D. anno 1171. regioque sigillo sigillatum per Wydonem capelle magistrum. Scriba fuit Beccen. — Jelenvoltak [redditionis interfuere]: Ambodinus bán, Lőrinc, Lukács, Fulcus, Dénes ispánok, Ruben (ispán) pristaldus és Calmer fia János ispán.
Átírta a vasvári kápt. 1392. (MODL. 21.) és Rozgonyi István orsz. bíró 1412. (u. o. 15.)
Fejér II. 184. és VII. 5. 121. Sopronm. tört. Okl. I. 3.
Bemutatták az oklevelet Drugeth Vilmos nádornak is 1335. (Sopr. okl. I. 135.) 117.
- (1171.) Veszprém (?) — L(ukács) esztergomi és C(hemma) kalocsai érsekhez és suffraganeusaikhoz intézett levelében M(anfred) bíboros pápai követ felszólítására s anyjának és a főuraknak tanácsára megerősíti a II. Géza király részéről III. Sándor pápának tett azon ígéretet, hogy a pápa beleegyezése nélkül püspököt letenni és áthelyezni nem fog; ígéretet tesz a megürült püspökségek javainak egyháziak által való kezelésére és épségben-

hagyására, valamint a prépostok és apátok letételének mellőzésére nézve, ez utóbbit illetőleg a kalocsai érsek és más főpapok nevében is. — Actum in civitate W. (Fejérenél: Anno 1169.)

XVII. századi *másolata* van az esztergomi érsekség régi egyházi levéltárában, n° 2. Baronius szerint „diploma asservatur in Vaticana bibliotheca libro, qui inscribitur Cencii cameraris”. = *Df. 248.962*

Baronius, Annales XIX. 343. Muratori, *Rer. Ital.* III. I. 474. Péterffy, *Conc. sacra* I. 64. Kollár, *Hist. dipl.* 120. (1179.) Pray, *Annales* I. 170. (1179.) Katona, *Hist. crit.* IV. 183. Batthyányi, *Leges eccl.* II. 257. Fejér, *CD.* II. 180. (1169.) Endlicher, *Monum. Arpad.* 382. Marczali, *Enchiridion*, 123. Kivon. *Cod. Strigon.* II. 8. Magyar *Sion* I. 57. Töredék: *Monum. Strigon.* I. 119.

Az oklevél élén az esztergomi másolatban s Muratorinál is *B.* van a név helyén, miért is Kollár, Pray stb. III. Bélának tulajdonítják és 1179-re teszik („sublato uno X.”), Pauler azonban (i. m. I. 501—502. l.) részletesen megokolt véleménnyel 1171-re teszi s III. István oklevelének tartja. Érveit eléggé meggyőzőknek vélem. 118.

(1171.) † — királyi pecsétjével erősíti meg Fulcumar ispánnak a bakonybéli apátság javára Miklós esztergomi, Macharius pécsi, János veszprémi püspök, Farkas nádor, Péter udvarispán és Dénes bácsi ispán jelenlétében tett, s Plan, Merethe és Henney birtokból és felsorolt tartozékaikból álló adományait, valamint nejét illető intézkedését.

Tartalmilag s részben szószerint *átírva* a bakonybéli apátság javainak 1171.-i összeírásában (a pannonhalmi r. lvt. 27. Mm.), melyet a pannonhalmi konvent 1334. nov. 16. írt át (u. o. 27. Nn.) = *Df. 207.749; Df. 207.368*

Wenzel, *ÁUO.* I. 67. Pannonhalmi rendtört. VIII. 275.

Hogy az 1171.-i összeírás, és ennek folytán Fulcumarnak belefoglalt adománya is *hamis*, lásd a Pannonhalmi rendtört. VIII. 256. sk. II. V. ö. Fulcumar 1181.-i végrendeletével, u. o. VIII. 277. l. = *Df. 206.827* 119.

(1169—72 közt.) — Fulcerius veszprémi prépostnak megengedi, hogy zalai birtokát a veszprémi egyháznak hagyja.

Lásd 1164 körül a 106. szám alatt.

1172. — pecsétjével erősíti meg Conradusnak, a király jobbágyának oklevelét, melyben szent Márton (pannonhalmi) egyházának adja Hecce és Sysou nevű birtokait és halála után három, esn-i szöllejét, ugyanottani birtokát pedig unokáinak hagyja. — Anno ab inc. D. 1172. — Perscripta est autem hec chartula per Bycennium notarium et per Vidonem mag. capelle sigillo regio insignitum. — Jelenlevők: Lukács esztergomi érsek, Macharius püspök, Ampudinus nádor, Lőrinc udvarispán, Fulco, Lukács, Dénes ispánok.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Capsa 9. N.) = *Df. 206.821.*

Egyszerű XVIII. sz. *másolata* a pozsonyi kápt. közlvt. Capsa 13. I. l. Bent van a pannonhalmi Liber ruberben (fol. 10.) és tartalm. u. o. a XIV. sz. registrum fol. I. H. = *Df. 208.297.*

Fejér, *CD.* II. 185. Pannonh. rendtört. I. 604. *Facsimile* u. o. 85. l. Kivon. u. o. II. 251., *Monum. Strigon.* I. 121. és Sztachovits, *Registrum*, XII. 120.

... — oklevele, melyben a berekii (berettyói?) monostor minden birtoka benfoglaltatott.
Átírta — Kerceselich szerint — IV. Béla (?) s. ezt I. Károly király 1326.
 Kivonatát közli Kerceselich, Hist. episc. Zagrab. 127. és Fejér, CD. VIII. 6. 96.
 121.

... (—?) a székesfehérvári sz. Mária-egyháznak 27 falut ad, többek között Zakswt, leírt határok közt.

Átírta III. Béla király, s ebből tartalmilag töredékkel Garai Miklós nádor 1412. nov. 19., Szent István király oklevele gyanánt. (A Zichy-okmt. szerint a Zichy-cs. lvt. 212. 1456.) Hivatkozik az oklevélre a kalocsai káptalan 1438. máj. 27. (Zichy-okmt. VIII. 617.) és Garai László nádor 1450. márc. 3. (u. o. IX. 236.).

Kiadva tartalmilag, töredékkel a Zichy-okmt. VI. 199. l.

Az utalást és idézetet, *ha nem valami hamisítványról van szó*, bizonyára III. István király oklevelére kell értenünk, bár Szt. István királynak a székesfehérvári egyház részére tett adományait máskor is emlegetik.
 122.

... † —, a Géza király fia, Deke nevű famulusának nemességét és a királyi udvarban való tartózkodási jogot ad; neki adja a Sceuleus-falusi udvarnoki föld egy részét leírt határok között, s rendeli, hogy Deke és örököse fölött csak a király vagy az általa rendelt bíró ítélkezzék. — Anno ab inc. D. 1029. (I) . . . per Becen notarium scribi et per capelle magistrum Vidonem sigillari precepi. — Tanúk: István marosi [Moysene], Macharius pécsi püspök, Ompudinus bán, Lőrinc udvarispán, Ruben ispán, Fulcumar a királyné udvarispánja, Albeus az étékfogók ispánja.

Átírta a székesfehérvári keresztesek konventje 1364. dec. 21. (MODL. 20. sz.)
 Wenzel, ÁUO. XI. 37. Bojnicic, Az oklevélhamisítás 49.

Hamis, lásd: Bojnicic, i. m. 4. és Karácsonyi, Hamis okl. 4. Pauler, i. m. I. 506. l. hitelesnek fogadja el.
 123.

... * — oklevelét, mellyel a szentjobbi apátság jogait biztosította, az apátságot csak a királynak és az esztergomi érseknek rendelte alá, Fulko és Fensuke ispánok védelmére bízta, az apátság javait pedig Boleslaus budai prépost által elhatároltatta, említi a szentjobbi apátság inventariuma. (Fejér, CD. VII. 1. 161.)
 124.

(1174.) III. Béla király kijelenti, hogy a kalocsai érsek által történt megkoronáztatása az esztergomi érsek koronázási jogát a jövőre nézve nem érinti.

Átírva III. Ince pápa 1209. máj. 15.-i oklevelében. (Az esztergomi érsekiség régi egyh. lvt. n° 7.)

Desericius, De initiis, V. 93. l. jegyz. Pray, Specimen hierarch. I. 113. Katona, Hist. crit. IV. 228. és Hist. Coloc. eccl. 191. Fejér, CD. III. 1. 92. és VII. 1. 166. Magyar Sion I. 57. Monum. Strigon. I. 123.

Fejérpataky, III. Béla kir. okl. 9. l. nem tartja oklevélnek, azonban III. Ince pápa szavai (Mon. Strigon. I. 188.): „recepto prius ab eodem electo in regem scripto . . . aperte suo sigillo bullato“ és „idem electus in regem . . . ecclesie sepefate scriptum faceret supradictum . . . in hec verba (következnek III. Béla szavai)“ — mégis oklevélre mutatnak.
 125.

- (1174—78 közt.) — megengedi, hogy Simon mester veszprémi [Bezprem] kanonok zalai [Zola] birtokát a szt. Mihály (veszprémi) egyháznak hagyhassa, és leírja a birtok tartozékait. — Jelenlevők (?): Lukács esztergomi érsek, János veszprémi püspök, Ompudinus nádor, Cumpurdinus udvarispán, Kenesa kir. kancellár, Vatha notarius.
Átírta Zsigmond király 1418. ápr. 23. és u. az 1425. feb. 24. (A veszprémi kápt. magánlvt. 8. lad. „Gyulakeszi 33.”)
 Fejérpataky, III. Béla király oklevelei, 15. l.
 Keltére nézve lásd Fejérpataky, i. m. 16. l. 126.
1175. — megerősíti a zágrábi kanonokokat a Prodanus püspök által adományozott Zelina és Novi birtokában.
Lásd az 1185. évnél a 140. szám alatt.
1177. — adománylevelének töredékei az aradi káptalan számára.
Töredékek vannak Zsigmond 1399. máj. 3.-i (MODL. 29,450.), az erdélyi kápt. 1405.-i (u. o. 31,121.), Imre király 1202—3.-i (*lásd a 202. számot*), a kolozsmonostori konvent é. n. XV. századi oklevelében (u. o. 30,477.) és egy XVI. századi feljegyzésben (u. o. 36,893.). E töredékek egy része azonban inkább Imre király okleveléből, mint a III. Béláéból valónak tekinthető. (Lásd Imre kir. oklevelét.)
 Egyik töredéke kiadva Hazai okmt. VIII. 8. (1132 körül, II. Bélának tulajdonítva.)
 A töredékekről s azok összefüggéséről olv. Fejérpataky, III. Béla kir. okl. 12. sk. l. 127.
- (1177 körül.) — oklevélbe foglaltatja és pecsétjével megerősíti Caba végrendeletét, mely szerint Caba a királytól Farkas nádor közbenjárásával nyert engedéllyel földjeit, szőleite, rabszolgáit és marháit szent Márton pannonhalmi monostorának hagyja, haláláig magának, azután nejének, Edlelmesnek tartva fenn a birtokokat az apátság védelme alatt. — P. m. Pauli prepositi et eiusdem regalis notarii presentis scripto confirmatum est et sigillo regali roboratum. — Jelenlevők: Dénes bácsi ispán, Gallus gyulafehérvári, Tamás kolozsi, Zemere semptei [de Simtei], Pongrác temesi, Ant ujjvári, Ssubanus esztergomi ispán, Sámson fia Tamás, Kornél győri ispán, Zah fia Tamás.
Eredetije a pannonhalmi főapátság r. lvt. (Capsa 6. E.)
Másolata a Liber Ruber 17. l. és tartalmilag a pannonh. XIV. sz. regi-strumban fol. I. D.
 Pray, Syntagma, 166. Töredéke: Fejér, CD. II. 203. Wenzel, ÁUO. I. 69. (1173—75.) Fejérpataky, III. Béla kir. okl. 28. (1177. körül.) *Facsimile* u. o. 23. l. Pannonhalmi rendtört. I. 605. (1173—85 közt.) *Facsimile* u. o. 85. l. Kivonatok: Fejér, CD. II. 296. (1194.) Monum. Strigon. I. 124. Sztachovits, Registrum, IX. 128.
1178. † — Rede, Luthar és Cuda testvéreket a királynak Konstantinápolyban tartózkodásakor Görögországban tett szolgálataikért a zalai vár kötelékéből kiveszi és a királyi familiába sorozza a királyi servienseket illető szabadsággal, s ősi birtokukba Laurente-falusi Joachim pristaldus által nemesi jogon vezetettve be őket, leírja e birtok határait. — D. p. m. P. Albensis prep. et au. r. canc. — Anno ab inc. D.

1178. Korjelölő méltóságok [existentibus]: L. esztergomi érsek, T. veszprémi, P. egri, B. budai, T. titeli prépostok. *92. 71. 609 951. S. d. 5. z. el. f. a. h. o. c. t.*

Atírta Kálmán hg. 1229. — Mátyás király 1468. máj. 20. — a vasvári káptalan 1589. szept. 29. — u. az 1725. nov. 9. — a zalavári konvent 1761. márc. 1. (Ennek másolata — a Tört. Tár szerint — a zalavári apátság lttnak F betűs protocollumában, 117. l.)

Történelmi Tár, 1898. évf. 338. l.

Igen fejlett oklevélrészei miatt (mi az ugyanazon Pál kezéből kelt 1177.-i és 1181.-i oklevelek primitív szerkezetével való egybevetésnél tűnik ki) s mint a nemesítésnek nagyon korai és egyedülálló példája legalább is *gyanús oklevél*. 129.

1181. — elrendelvén, hogy az előtte elintézett ügyek írásba foglaltassanak, Marcharius, Péter és Pál püspökökkel tartott tanácskozás alapján jóváhagyja, hogy Marcell prépost neje, Froa asszony, Zeles nevű birtokát, melyet előbb a johannitáknak szánt, ezen szándékát megváltoztatván, 120 márkáért eladta F(arkas) nádornak; felsorolja a zelesi szabadosmansioikat valamint az ügy tanúit, s leírja Zeles birtoknak Froue asszony udvarispánja által megállapított határait. — Anno ab inc. D. 1181. hoc cyrographum factum est a P(aulo) Ultrasilvano episcopo et eiusdem veritatis testimonio corroboratum. — Tanúk: Gilebert a pécsi johanniták mestere, Péter dékán, Lőrinc, Mátyás, Ponet, Péter mester fia Miklós és Hercules pécsi kanonokok, Custan fia Ambrus és ennek fia György, továbbá Tarian, Beca, Vid ispán, Cuban, Máté, Petus, Fábián, Obus, Dénes *bodrogi* jobbágy [eubagio], Gurgus, Nemel, Arnolt, Amplus föesperes, és a pécsi vendégek közül: Herman maior és fia Endus, Matus, Marouit, Carnoldin, Mihály, Fülöp, Pousa, János, Rudlep, Burgadi presbiter, Turus, sopudhi János, Pacas, Cefu, Pous, a Farkas provisora.

Eredetije: MODL. 22. (A kiállított oklevelek közt 2. sz.)

Koller, Hist. ep. Quinqu. VII. 272. Szeredai, Series ep. Alb. 1. Spiess E., Archivische Nebenarbeiten, I. 140. Fejér, CD. II. 198. Fejérpataky, III. Béla kir. okl. 29. *Facsimile* u. o. 13. l. *Facsimile*-részlet a Szilágyi-féle Magyar nemzet tört. II. 321. Kivonat: Teutsch—Firnhaber, Urkb. I. XV. 130.

1181. — a zágrábi kanonokoknak Fehérvárott előterjesztett panaszát megvizsgálva visszaadja a zágrábi egyháznak az egykor Elek bán által adományozott, de II. Béla király idejében Belee garestini comes és örököse, Mothmer által elvett Toplissa birtokot, Dénes bánt nevezve meg intéző [advocatus] gyanánt s leírva a birtok határait. — Anno d. inc. 1181. — Privilegium per notarium meum Wasca inscribi feci et regali sigillo et anuli mei impressione roboravi. — Korjelölők [existentibus]: Lukács esztergomi érsek, János veszprémi, Prodanus zágrábi püspök, Farkas nádor, Compurdin udvarispán, Dénes bán, Bot fehérvári ispán.

Eredetije a zágrábi káptalan levéltárában. (Fasc. 52. n° 4.)

Tkalčić, Mon. eccl. Zágr. I. 4. Kukuljević, Cod. dipl. II. 122. Wenzel, AUO. XI. 45. Smičiklas, Cod. dipl. II. 176. 131.

1181. — a johanniták Szt. Istvánról nevezett esztergomi egyházát és rendházát alapítja s ennek egyebek közt Taath falut adja leírt határok között. — Anno d. inc. 1181.

Átírta: Florentius acconi püspök 1256. — IV. Béla 1259. — tartalmilag Szécsi Miklós országbíró 1356. (MODL. 4581.)

Kiadva tartalmilag Hazai okmt. VIII. 9.

Bizonyára ugyanezt az oklevelet írta át V. István király is 1271. aug. 5.-i oklevelében, melyet Báthori István országbíró előtt 1439-ben mutattak be. (Fejér, CD. XI. 382.) 132.

1181. — Farkas nádor ítélete alapján Gervasius fia, Posa pristaldus által visszaadta a Kulchey ispán által a Szamosnál alapított monostornak Tatarhoz és Pálhoz, Maradek fiához szökött jobbágyait, kiket a nevezett monostor fiai (!), István és Konchi, Péter fiai és Achileus fia Achileus követeltek a monostor részére a király előtt; egyszersmind felsorolja a monostor birtokait a határokkal és szolgáló népekkel.

Átírta a váradi káptalan ^{VII. 70.} 1288. s ezt u. az 1366. (Egyszerű XVI. sz. másolata a M. Nemz. Múzeumban letett Kapy-ívt.) = 9. 95. / AP. 64. 073
Az oklevélnek eddig kiadatlan szövege a következő:

In nomine sancte trinitatis et individue unitatis. Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Crouacie Rameque rex in perpetuum. Regie serenitatis decus extolitur, cum cuiuslibet pauperis iura ita sicut alicuius divitis equa lance deservit et pro posse (!) satagit, ut peremniter illibata consistant. Noscat igitur omnis in Christo renatus, quod cum quidam iobagiones monasterii (!) gloriose dei genitricis semperque virginis Marie, quod Kulchey comes iuxta fluvium Zamos fondavit, ad Tatar et ad Paulum filium Maradek fugissent et eos filii predicti monasterii Stephanus scilicet et Konchi filii Petri et Achileus filius Achilei in presentia nostra requirerunt, nos eis Farkasiúm palatinum comitem iudicem constituimus, cuius iusto mediante iudicio per prestaldum nostrum Posam scilicet filium Geruasii super dictos iobagiones ad terram ecclesie in villa Geruley, de qua prius fugierant, precepimus redigi. Et ne aliquis . . . de iustitia ecclesie de cetero aliquis in . . . occuparet, predia ecclesie cum omnibus metis suis per . . . assignari. Prima igitur meta mon[aster]ii est cum villa Philipi, secunda cum villa Zizna, [tertia] cum villa . . . sunt iobagiones in equis servientes, quorum nomina sunt ibi etc. (!) Disce ultra Zamos data duo predia scilicet Tykud et Drahut. Terminus predii Tykod est cum villa Penchy et cum villa Saul, inde per viam ad Balkan et per angulos Balkan a media parte recte ad Chapunos, inde ad parvum Eger, inde ad Mies Eger circa piscinam Ana, que tota monasterio pertinet; inde per mediam partem Kerekthow et per finem Arok usque Zamos, per Zamos rursus usque metam Cuse, amplius iuxta pratum tendit ad monticulum et ad metam Macha usque ad Zamos. In eodem predio sunt iobagiones in equis servientes. Terminus predii Darovch incipit ab exitu Morothwa, que tota pertinet monasterio, inde cum Gabrian de parvo monte, a quo ad magnum montem et tendit circa silvam Gadasyn, inde ad metam Topolan et ad metam p . . . , inde iterum ultra Zamos ad metam Cuse. In eodem predio sunt iobagiones in equis servientes. Terminus predii nomine Zekeres incipit cum Bezeny de Bozan ad longam silvam, inde

ad Lizkoua, inde Otrogla transit per finem piscine Mesteri, inde perperum transit per a . . . finem eiusdem piscine ad Ered, inde ad Ocokur, inde ad lacum Sarolyan, a quo tendit ad viam ad ulmum, inde ad [p]jissc[inam] . . . Saar et per fluvium rursus iterum ad Bosan. In eodem predio sunt iobagiones in equis servientes, sicut tal . . . rem. Habet etiam in silva predictum monasterium quatuor predia, quorum nomina sunt hec: Seta, Gebusa, Mil . . . , Tur, quorum prima meta tendit cum Bechy per fluvium . . . urnu usque ad fluvium Cuni, inde . . . Sebespatak et de campo Ekewr et inde ad Sonkad, inde ultra Tur ad caput Ered et . . . montem . . . , inde iuxta Talnok, inde ad Filesd, inde Rakathya, inde ultra Chapolnuk ad montem, a quo recte ad angulum Saar, inde circa Busam ad meta (!) Penige, inde de fine Kemerew ad montem, ad angulum Saar, inde per fluvium ad silvam Veztew, inde ad Cuncul et per medium Tur usque Ticiam, per medium Ticie rursus . . . usque ad primam metam. In hiis tamen duobus prediis in dimidia parte terre scilicet Milota et T . . . versus orientem a fine Kelchei Eger et Filesd a tutamen (!) ad tutamen et defensionem ecclesie . . . ad primam metam ville Mand scilicet filiis ecclesie communiter cum abbate predia conservire, sed ita, quod ab ecclesia predia illa fas eis non sistat alienari. In predio Tur sunt duo custodes silvarum, quorum hec nomina sunt . . . et alii qui faciunt, quid eis precepitur et unum molendinum cum molendinario nomine Eleus. In predio Cheke sunt equites, quorum nomina etc. (!) et alii qui faciunt, quid eis precipitur et unus custos silvarum, cuius nomen Cheke. In predio Gebusa sunt equites, quorum nomina etc. et alii . . . autem villa singulis annis debet ecclesie bovem triennem, porcum unius anni, cubulum mellis, quelibet domus XX denarios, idriam cerevisie, cubulum annone, gallinam, duos panes. In hiis omnibus supradictis prediis sunt XXXIII mansiones servorum, duodecim aratra, septuaginta equi, centum pecora, CC porci cum pastore nomine Pud, CCC oves. Ut igitur prelibate ecclesie iustitia perenniter maneat inconcussa, nec sit, qui ei contradicere presummat, ob venerationem beate Virginis ad petitionem filiorum ecclesie presentes litteras regii sigilli munimine iussimus insigniri anno incarnationis domine Millesimo C octagesimo primo, Nicolao Strigoniensi archiepiscopo existente, Andrea Colocensi archiepiscopo, Petro Agriensi episcopo, Mico-dino Jauriensi episcopo, Jaus Vaciensi episcopo, Farcasio palatino comite, Dyonisio Bachiensi comite, Esew Bichoriensi comite, Nicolao Zathmariensi comite, Galany(?) aule ^{regie} cancellario (qui) quartam hanc annotavit.

Az egyszerű másolatban erősen megrongált szöveggel fenntartott oklevél egészben hitelesnek fogadható el. Galany bizonyára Calanus kancellár nevének elferdítése, ugyanazé, ki 1183-ban is szerepel. (Saul kancellár nevét 1183-ban csak két, nem kifogástalan hitelességű oklevél említi.)

133.

1182. — (ismeretlen tartalmú) oklevele a traüiak számára.

Említi Mauroceno Marin traüi gróf 1322. nov. 19. (A wieni Staatsarchivban, Copia de Commem. II. fol. 402.)

Az utalás közölve: Magyar Tört. Tár, IX. 15.

134.

(1182—84 közt.) — Chump, másképp Elek nevű papjának Topulza és Keschew (Tapolca és Gyulakeszi) falvak közt bizonyos ligetet ad a hozzátartozó földdel, megjelölt határok közt. — (Az évszám nem olvasható, s a tanúk közül is csak Péter udvarispán nevét lehet megállapítani.)

Átírta Zsigmond király 1418. április 23. (A veszprémi káptalan magánlvt. 7. lad. „Gyulakeszi, 30.”) Tartalmilag van átírva Tamás országbírónak olvashatlan keltű (XIV. századi) oklevelében. (U. o. 1. lad. Gyulakeszi, 3.)

Fejérpataky, III. Béla kir. okl. 16.

Keltére vonatkozólag olv. u. o. 17. l.

135.

1183. — a nyitrai egyháznak, melynek II. Géza király a nyitrai vásárvámból oklevelében évi 200 pensát adott, a narhyd-i és zuburi hídvámnak és a turz-i vámnak egyharmadát adja s ezenfelül három hajószállítmány sőt, az utóbbit a bisrai monostoréval egyező kiváltsággal s az Aradon [Orodini] vagy Szegeden [in Sigeddin] való megőrzés jogával. — Anno inc. d. 1183. Méltóságok: Miklós esztergomi érsek, Péter egri, János veszprémi, Mykud győri, Jób váci, Everard nyitrai püspök, Farkas nádor, Dénes a tenger mellék kormányzója és bácsi ispán, Tamás fehérvári, Ézsau bihari, János pozsonyi, Samodyn nyitrai ispán. — Calanus vero regis cancellarius hanc cartam annotavit.

Átírta az esztergomi káptalan 1226. — u. az 1270. (MODL. 25.)

Pray, Diatribe 43. Katona, Hist. crit. IV. 289. Fejér, CD. II. 203. Episcop. Nitr. 144. (Mind csonka.) Teljes: Wenzel, ÁUO. XI. 47. Kivonata: Pesty—Ortvay, Temesvárm. tört. 1.

136.

1183. — a Magyarországon létező és ezentúl állítandó cisztercita kolostoroknak ugyanolyan kiváltságokat ad, mint amilyennel Franciaországban bírnak, s egyszersmind kolostoraikban a szerzeteseknek szolgálkival szabad jövés-menést biztosít. — Anno ab inc. D. 1183. — Jelenlevők: Péter cisterci apát, Vticellensis (?) párisi apát, Vilmos cisterci prior, Péter és Soronius cisterci szerzetesek, Saul kancellár, Crispin mester.

Schmith, Ep. Agr. I. 95. (Nem tudni, honnan közölte.) Katona, Hist. crit. IV. 288. Fejér, CD. II. 202. és V. 1. 289. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. II. 94. Békefi, A pilisi apáts. tört. 126. l. jegyz. és kivon. u. o. 307.

Fejérpataky (III. Béla kir. okl. 21.) alakilag nem tartja hitelesnek az oklevelet. A királyi udvarból tényleg aligha származik, de talán maguk a cisterciek állították ki és III. Béla csupán pecsétjével látta el a kész oklevelet. Tartalmi hitelessége mindenestre elfogadható. (V. ö. Pauler i. m. I. 365.)

137.

1183. Csepelsziget. — Péter spalatoi érseknek, a Pécs melletti szt. Háromság-monostora (a siklósi monostor) patronusának és Zalok-nembeli Bayának, a Mindenszentek okuri monostora (az osztró-mindszenti monostor) patronusának kérésére megerősíti a nevezett monostorokat a Chaak-nembeli Pál által II. Géza király jóváhagyásával nekik adományozott Temes nevű föld birtokában, leírva annak határait. — Factum est autem hoc privilegium in insula a Saulo filio Stephani comitis. regie dignitatis prothonotario et a Redabano preposito, capelle regalis magistro sigillatum est. Anno ab inc. D. 1183. — Méltóságok [existente]: Miklós esztergomi érsek, János veszprémi püspök, Kalán (!) pécsi, Péter egri, Mikud győri püspök, Dénes bán, Farkas nádor, Péter udvarispán, Gallus kolozsi, Tamás fehérvári ispán.

- Df. 282.699*
- Átírta a pécsi káptalan 1326. feb. 13. — Vilmos pécsi püspök 1363. okt. 6. (A Hazai okmt. szerint a Szalóky-cs. lvt. I. 7.)
Wenzel, ÁUO. VI. 148. Hazai okmt. I. 1. Kivon. Monum. Strigon. I. 128.
Pauler, i. m. II. 484. szerint Kalán püspök neve hibás olvasás Makár helyett, ki 1186-ig volt pécsi püspök. Azonban az oklevél hitelessége ellen egyébként is kifogást lehet emelni zavaros szerkezete miatt, mi aligha lesz csupán az átírások következménye. 138.
1185. — Domokos és Helus győri várszolgákat, lánya dajkájának testvéreit, a várjobbágyok sorába emeli, ech-i földjük birtokában őket megerősíti, a dajka fiait pedig, Vasaard és Vendegh-et szabadságukban meghagyja. — Anno inc. d. 1185. — Méltóságok: Jób esztergomi érsek, Tamás nádor, Moch udvarispán. — Hanc regie constitutionis seriem Adrianus Budensis eccl. prepositus et au. reg. cancellarius (adnotavit).
Átírta I. Károly 1318. júl. 25. (A pannonthalmi r. lvt. 19. L.) *Df. 207. 926*
Wenzel, ÁUO. I. 78. Magyar Tört. Tár, II. 172. 139.
1185. — Ugrin választott zágrábi püspöknek és a zágrábi kanonokoknak a király székesfehérvári tartózkodásakor előterjesztett kérésére megerősíti Prodanus néhai zágrábi püspöknek Zelina és Novi [Novum predium] nevű vásárolt birtokokból álló adományát a zágrábi kanonokok részére, melyre nézve már az apostoli széktől is okleveles megerősítést nyertek. — Anno d. inc. 1175. (!) — Méltóságok [existentibus]: Jób esztergomi érsek, Adorján notarius, Farkas nádor, Suban bán, Ugrin zágrábi választott püspök.
Másolata a zágrábi érseki lvt. lévő Liber privilegiorumban, fol. 53.
Farlati, III. sacr. V. 355. Kercselich, Hist. eccl. Zagrab. 78. Katona, Hist. crit. IV. 235. Batthyányi, Leges eccl. II. 265. Fejér, CD. II. 188. Tkalčić, Mon. eccl. Zagr. I. 3. Kukuljević, Cod. dipl. II. 93. Wenzel, ÁUO. XI. 44. (kivonat). Smičiklas, Cod. dipl. II. 139.
Keltét Fejérpataky (III. Béla kir. okl. 8. l.), Karácsonyi (Hamis okl. 46.) és Sebestyén Gyula (Ki volt Anonymus? I. X. l. és Századok, 1898. 358.) 1185-re, Wertner M. (Századok, 1898. 359. és 471.) 1183-ra teszi. 140.
1185. — megerősíti Sanad nejének és fiának, a Béla király bizonyos ütközetében halálosan megsebesült Stoyzlou-nak Sarfew birtokra vonatkozó végső intézkedését, mely birtokot Stoyzlou bevallása szerint anyja az ő (Stoyzlou) atyjától kapta, Sanad neje pedig azt a zobori egyháznak adományozta. A. D. 1185.
Átírta IV. Béla király 1240. s ezt tartalmilag — Wenzel szerint — Tamás országbíró 1352.
Tartalm. Fejér, CD. V. 1. 306. és IX. 2. 203. Wenzel, ÁUO. VI. 151. 141.
1186. — megerősíti Hudának Sciget és fiai, Keve, Ab, Egyed és Buus nevű szolgáinak felszabadítására vonatkozó végső rendelkezését. — Anno inc. d. 1186. — Méltóságok: Jób esztergomi, András kalocsai érsek, Tamás nádor, Mok udvarispán. — Hanc regie confirmationis seriem Adrianus Budensis ecclesie prepositus et regalis aule cancellarius adnotavit.
Másolata a pannonthalmi Liber ruber-ben, fol. 18. *Df. 208. 297.*
Wenzel, ÁUO. VI. 161. 142.

1186. — szolgálainak számát és kötelességeiket összeírván, megállapítja, hogy Hurusun faluban 12 királyi szabad udvarnokmansio van, névszerint említve Pousat és Zeuerent. — Anno inc. d. 1186. — Méltóságok: Jób esztergomi érsek, Tamás nádor, Mok udvarispán. — Adrianus Budensis ecclesie prepositus et aule reg. cancellarius annotavit. *Átírta* I. Károly 1326. jún. 15. — a veszprémi káptalan 1328. máj. 27. (A Nemz. Múzeum törzslvt.) = *Df. 40.532*
Hazai okmánytár, VI. 4. 143.
1186. — összeírván a szabad udvarnokok számát s kötelességeit, megállapítja, hogy Luchmanban 13 szabad udvarnokmansio van, s ezek egyike Tamás ispán, a *(Symonius fia)* — Anno inc. d. 1186. Méltóságok: Tamás nádor, Mok udvarispán. — Hanc r. constitutionis paginam Adrianus Budensis eccl. prep. et reg. au. cancellarius annotavit. *(Symonius fia)*
Átírta IV. Béla király, 1265. (A Szalay-gyűjteményben a M. Nemzeti Múzeumban.) = *Df. 40.065*
Wenzel, ÁUO. VI. 164. 144.
- (1186.) * — megállapítja a vasvármegyei Zeuleus és Wepy falusi szabad udvarnokok számát. *Említi* IV. Béla király 1240. május 12. = *MOL. Q. 10, Df. 41.520*
IV. Béla oklevelét közölte Fejérpataky, III. Béla kir. okl. 11. 145.
1186. † — a pozsonymegyei Márkot és Petust, kik szabadságukat Jób esztergomi érsek ellenében igazolták, nemes servienseket illető szabadságukban, valamint a Vayka nevű föld egyharmad részének, melyet az érsek nekik átengedett, birtokában megerősíti és e birtokba őket Solomun-nembeli Mokvd nevű híve által beiktattatta. — Anno d. inc. 1186. . . . presentes litteras per Adrianum Budensem prepositum nostrumque cancellarium fecimus scribi et reg. auctoritatis sigillo muniri precepimus. — Jelenlévők: Macarius pécsi, János veszprémi, Micud győri püspök, Tamás nádor, Mok udvarispán, Dénes bácsi, Ézsau bihari ispán. *Eredetije* az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. R. 1.) = *Df. 248.601*
Átírta a pozsonyi kápt. 1753. (u. o. 28.)
Bel. Not. Hung. II. 285. (kivonat). Fejér, CD. II. 228. Magyar Sion I. 129. Monum. Strigon. I. 131. (Facsimile-részlet u. o. I. tábla.) Codex Strigon. I. 9. Wenzel, ÁUO. VI. 162. Fejérpataky, III. Béla kir. okl. 30. *Facsimile* u. o. 20. I. Eszterházy-oklvt. 1.
Hamis: lásd a Történeti Szemle, 1916. 43. sk. II. — Pauler i. m. II. 484. I. „kétségtelen hitelességűnek” mondja ugyan s hitelességét védi Tagányi is a Tört. Szemle 1916. 600. I., azonban a túlságosan fejlett szerkezet s az oklevél külsejének korszerűtlen volta a hitelesség ellen szól. Szerkezete elüt az Adorján kancellár kezéből kelt többi oklevelétől. 146.
1188. — saját neve alatt szó szerint újra kiadja III. István királynak a dalmátfehérvári szt. János-monostor részére szóló 1166.-i oklevelét. — Anno . . . inc. 1188. II. Non. Madii, ind. VI. (apud) Strigonium. D. Strigonio p. m. Sauli aule reg. (cancellarii). — Jelenlévők: Pál kalocsai vál. (érsek), István zalai [de Sala], Moch nyitrai ispán, Domokos (udvar)ispán, Damian zárai ispán, Lampredius Vitache, Bogdanus Zizonis, Detrizus, Balázs notarius, Lukács presbiter, Slauogost iupanus, Slouinia iupanus. *Df. 286.749.*

május 6.
Esztergom.

XIII. századi *másolata* — Smičiklas szerint — a zárai tartom. lvt. (Acta s. Cosmae et Dam. fasc. IV.) s u. o. a Policorion c. másolatgyűjtemény 48. l. Farlati, III. sacr. III. 222. és IV. 7. Fejér, CD. VII. 1. 177. (töredék). Kukuljević, Cod. dipl. II. 145. Starine, XXIII. 199. Monum. eccl. Strigon. I. 137. (kivon.). Bulletino di archeol. 1890. 61. Smičiklas, Cod. dipl. II. 225.

V. ö. a 112. számmal.

147.

1188. † — az esztergomi vásárvám felét már előbb, Lukács érsek idejében a szt. Adalbert (esztergomi) egyháza kanonokjainak adván, most, Jób érseksége alatt, a harmadik negyedét csatolja az adományhoz, s magának csak a negyedik negyedét tartja fenn. — Anno ab. inc. D. 1188. — Méltóságok: Jób esztergomi, Pál kalocsai vál. érsek, Péter egri, Boleszló váci, Ugrin győri, János veszprémi vál. püspök, Mogy nádor, Domokos udvarispán, István bodrogi ispán. — Saul Cenadiensis electus hanc chartam annotavit.

Eredetije az esztergomi kápt. magánlvt. (Lad. 24. 1. l.) = DL 236. 274

Katona, Hist. crit. IV. 331. Batthyányi, Leges eccl. II. 276. Fejér, CD. II. 244. és tartalm. IX. 3. 473. (1184.) Az eszterg. főkápt. birt. okmt. 12. Monum. Strigon. I. 137. Facsimile-részlet u. o. I. táb.

Hamis. Lásd a Tört. Szemle 1916. é. 44. l. és Erdélyi L., A 12 legkrit. kérdés, 163. l. Az oklevél külseje — későbbi jellegű írása és a plicán függő pecsétet jelezni akaró selyemsodrat — megerősíti az oklevél hitelessége ellen felmerült gyanú alapos voltát.

148.

(1188 körül.) — (II.) H(enrik) angol királynak írja, hogy a Szentföldre szándékolt hadjárata tervéről örömmel értesült, s az országon átvonuló seregnek megengedi az élelmiszerek vásárlását.

Katona, Hist. crit. IV. 335. (Twisden, Col. 639. után.) Fejér, CD. II. 246. 149.

(1189 előtt.) * — okleveléről, mellyel az erdélyi németek szabad prépostságát alapította, szól III. Coelestin pápa 1191. december 20.-án az esztergomi érsekhez intézett levelében (Zimmermann—Werner, Urkundenbuch, I. l.) és erre vonatkozik Gergely pápai követ 1189.-i utalása is. (Fejér, CD. II. 250.)

150.

1190. † — megerősítő oklevelének kezdete és záradéka a pécsi püspökség részére, melyben II. András kir. Boda, Narad és Maza földeket adományozó (hamis) oklevelének része van foglalva. — Anno d. inc. 1190. — Méltóságok: Jób esztergomi, Péter kalocsai érsek, Kalán praelatus pécsi püspök, Dalmát- és Horvátország kormányzója, Ugrin győri, Saul csanádi, Adorján erdélyi püspök. — P. m. Katapani vicecancelarii est hoc privilegium adnotatum.

Átírta II. András (é. n.) — a somogyi konvent 1404. (a pécsi püspökség lvt.). — 1690.-i fogalmazat (MODL. 3.). Hivatkozás történik III. Béla ezen levelére a pécsváradi konvent 1338. szept. 1. oklevelében (Anj. okmt. III. 484.), s e szerint az oklevél I. Károly átíratában volt meg.

Koller, Ep. Quinqu. I. 303. Batthyányi, Leges eccl. II. 282. Fejér, CD. II. 259.

Hamis. Pauler, i. m. II. 591. Karácsonyi, Hamis okl. 10. Történeti Szemle, 1916. 595. l. jegyz.

151.

1192. — szent Márton (pannonhalmi) monostorának 3 hajószállítmány sőt adományoz, a sóbánya és Pannonhalma közt való vámmentes szállítással. — D. p. m. mag. Cathapani Albensis prepos. aule reg. cancellarii, anno ab inc. D. 1192. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Péter egri, Ugrin győri, Adorján erdélyi, Krispin csanádi püspök, Balázs pannonhalmi apát, Mog nádor bácsi ispán, Domonkos udvarispán és bodrogi ispán, András soproni, Both bihari, Kornél győri ispán.
Másolata a pannonhalmi Liber ruberben, fol. 17. és tartalm. u. o. a XIV. sz. registrumban, fol. I. D. = *Df. 208.297*
 Wenzel, ÁUO. VI. 183. Pannonhalmi rendtört. I. 614. Kivonat: Sztachovits, Registrum, IX. 152.
1192. — oklevele, melyből kitűnik, hogy a király Elvint Párisba küldte a melodia tanulása céljából.
 Utal az oklevélre J. Laborde, Essai sur la musique, I. 160. l. (1780.) 153.
1193. — Bertalan comesnek adományozza Modrus megyét a király seregében az ország határain belül 10, azokon kívül 4 páncélos katona állításának kötelezettsége mellett s oly feltétellel, hogy fiutód nélkül való halála esetén unokaöccsei közül egyik örökölje e birtokot, melyre nézve neki igazságszolgáltatási kiváltságot ad, s a hadi-kötelezettség elmulasztása esetén a legközelebbi alkalomkor kétannyi fegyveres kiállítását teszi kötelességévé. — D. p. m. mag. Katapani Alb. prep. Hungarie cancell., anno ab inc. D. 1193. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi püspök és horvát-dalmát kormányzó, Krispin csanádi, Domonkos zágrábi püspök, Mog nádor, bácsi ispán, Domonkos udvarispán és bodrogi ispán, András soproni, Both bihari, Fulco vasvári, Macharius szolnoki ispán. *87, Df. 25.736, 25.737, 25738,9*
*Eredeti*je a zágrábi horvát országos lt. (Neoreg. a. 484. l.)
 Átírta IV. Béla király 1241. márc. 10., melynek a) és b) szövegében egyformán van meg. (Ennek átiratait lásd IV. Béla király oklevelei közt.)
 Kerceslich, Not. praelim. 167. Katona, Hist. crit. IV. 419. Fejér, CD. II. 292. és Croat. et Slavon. nexus, 10. Wenzel, ÁUO. XI. 52. Kukuljević, Cod. dipl. II. 169. és Borba Hrvatah 71. l. Klaić, Povjesti Hrvata I. 313. (Facsimile u. o. 179.) U. az: Krčki knezovi Frankapani 87. l. (Facsim.) Vjestnik, I. 38. (Facsim.) Fejérpataky, III. Béla kir. okl. 31. (Facsimile u. o. 21. l.) Smičiklas, Cod. dipl. II. 262. Frangepán-oklt. I. 3.
 Bár hamis átiratokban is benne van, maga az oklevél hiteles: lásd Frangepán-oklt. I. 3. 154.
1193. — felsorolja azokat a birtokokat, amelyeket anyja a Martyrius esztergomi érsek által kezdett s Géza király neje által befejezett székesfehérvári Szt. István-egyháznak adott, mely egyház a johanniták birtokába jutott; leírja e birtokok határait, amint azokat clericusa, Demeter, a Gábor fia megállapította, s a maga részéről az újudvari [Oiwduor] és chergoui denárokat adományozza a nevezett egyháznak 60 márka erejéig, a többlet fölötti rendelkezést utódaira bízva. — D. . . p. m. mag. Kathapani prep. Alb. aule reg. cancell. Anno ab inc. D. 1193. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Péter egri, Kalán pécsi püspök és horvát-dalmát kormányzó, Bailezlav váci, Ugrin győri, János veszprémi, Adorján erdélyi, Domonkos zágrábi püspök, Mog nádor bácsi ispán, Domonkos udvarispán és bodrogi ispán, András

soproni, Both bihari, Macharius szolnoki [Zaunuch], István varasdi, Egyed zalai, Fulco vasvári, István baranyai [Braina], Poznan tolnai ispán.

Eredetije: MODL. 27.

Átiratai: 1. IV. Ince pápa 1252. feb. 13. (U. o. 28.) 2. N. Lajos király 1372. máj. 16. — Zsigmond király 1394. júl. 8. (U. o. 29.) 3. U. az 1406. (Tud. akad. kéziratár, oklevelek, VI. köt.) 4. V. László 1453. (MODL. 30.) 5. I. Mátyás 1464. (Pozsonyi kpt. lvt. Acta crucif. II. 1. 1.)

Schmitth, Ep. Agr. I. 101. Pray, De prior. Auran. 117. Katona, Hist. crit. IV. 410. Batthyányi, Leges eccl. II. 286. Fejér, CD. II. 283. V. 1. 288. (kivon.) IX. 5. 188. (tartalm.) és IX. 7. 349. (tart.). Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. II. 137. Monum. Strigon. I. 142. Károly J., Fejérv. tört. II. 656.

Az oklevél hitelessége fölött folytatott hosszú vitát (lásd: Erdélyi L., Az első áll. egyenes adó elmélete, 28. l. 3. jegyz. Századok, 1913. 286—7. Árpádk. társad. tört. legkrit. kérd. 10. l. és A 12 legkrit. kérd. 137. Hóman B. Századok. 1913. 191. l. U. o. 397. l.) az oklevél hitelessége javára dönti el azon, az idézett vitában figyelembe nem vett körülmény, hogy az oklevél írása azonos kéztől való a Bertalan comes javára szóló, u. ezen évi oklevél írásával. (154. szám.)

155.

1194. — megerősíti, hogy Salatice, Jeremiás fia Telky faluban az őt testvéreivel megillető egy harmadrész földet, valamint a rokonaival közös örökségi részt az esztergomi keresztéseknek adományozza. — Anno ab inc. d. 1194.

Tartalmilag átírva Garai Miklós nádor 1429.-i ítéletében, mely állítólag a ~~pozsonyi kápt. lvt. var. (?)~~ MOL. DL. 2870

Tartalm.: Fejér, CD. II. 295. (Hevenesi kézirataiból) és 302. X. 7. 163. Magyar Sion, I. 209. Monum. Strigon. I. 146. 156.

1194. † — rokonának, Domonkos bánnak cserében a tőle elvett s a királyi öröknek adott Borchá nevű földért a borsodi vár joghatósága alól kivett Pel nevű földet adja leírt határok közt, melybe őt tawarnuci Barnabás által iktattatta. — D. p. m. mag. Kathapani Albensis prep., au. reg. canc. Anno d. inc. 1194. Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Péter egri, Kalán pécsi, Boleszló váci, Eberhard nyitrai püspök, Moch nádor, Domonkos bán, Izsó udvarispán, András soproni, Mihály trencsényi [de Turunsun], Lampert nyitrai, Péter pozsonyi ispán.

Eredetije MODL. 33.

Wenzel, ÁUO. XI. 56.

Hamis. Lásd: Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádk. okl. 14. l.

157.

(1194?) † — (?) a német származású nemes Narad ispánnak, ki a királyt a bolgárok és ruthének (?) elleni háborújában Ausztriából hozott erős csapattal segítette, s utóbb a király kérésére 3000-nél több némettel Magyarországra telepedett, Ausztriában hagyott birtokaiért kárpótlásul Durugh, Cheh és Lenged nevű abaujvármegyei birtokokat adja; kiveszi őt az ispánok bíraskodása alól s minderről neki privilegiális oklevelet ígér. — D. Bude, in octavis s. Michaelis arch. Anno D. 1153. (I)

Átírta IV. Béla 1261. — a leleszi konvent 1417. (A hg. Batthyányi-cs. körmendi lvt. Miscell. iur. divers. tang. 209.)

Hazai okmt. VIII. 9. (1194.)

Hamis, lásd a Hazai okmt. VIII. 10. l. jegyz. és Karácsonyi, *Hamis* okl. 10. (Szerinte a XV. sz. elején készült.) A hamisítványnak az 1194. évhez semmi köze sincs, csak a Hazai okmt. utal az oklevélben emlegetett bolgár hadjárat miatt 1194-re. 158.

1195.

† — a szentkeresztí (heiligenkreuzi) szerzetesek kérésére, kiket a király bárója, Domonkos bán az általa a német határon alapítandó monostor benépesítésére hívott, oklevélbe foglalja Domonkos bánnak a monostor részére a király előtt tett adományát, mely Meynhart, Myhse, Parasne, Hukec, Boron, Scoaka és Dag falvakból, 20 rabszolgamansióból, marhákból és 300 librából állt, minek fejében a szerzetesek a monostornak három év alatt való felépítésére kötelezték magukat. — D. p. m. mag. Kathapani Albensis prepositi au. reg. cancell. Anno ab inc. D. 1195. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Péter egri, Kalán pécsi, Boleszló váci, Eurard nyitrai püspök, Domonkos bán, Ézsau udvarispán, András soproni, Mihály trencsényi, Lampert nyitrai, Péter pozsonyi ispán.

Eredetije MODL. 36.

Átírta Jakab minoritafőnök a XIII. sz. (Pannonh. r. lvt. Abb. de Borsmon. fasc. 85. 16. l.) és János, a bécsujhelyi Szt. Háromság-kolostor apátja, a XV. sz. (Németül: MODL. 35.)

Fejér, CD. II. 300. VII. 5. 137. és németül V. 1. 290. Tudománytár, új folyam, XV. 256. Wenzel, ÁUO. XI. 58. és németül u. o. 59. Kovács J., A borsmon. apátság tört. 218.

Hamis, lásd a Történeti Szemle 1915. 338. és Szentpétery, A borsmonostori apátság okl. 10. sk. II. 159.

* — aranypecsétetes oklevelét, melyben III. (?) István királynak a székesfehérvári Sz. Mária-egyháza részére szóló oklevele volt átírva (lásd a 122. számot), 1412-ben bemutatták Garai Miklós nádor előtt.

Zichy-okmánytár, VI. 199. l.

159a.

* — oklevelét, mellyel a zirci apátságnak kiváltságokat adott és a pécsi püspök hatósága alól kivette, említi III. Ince pápa 1199. január 30-án. (Fejér, CD. II. 353.) 160.

* — aranybullájával erősítette meg Boleszló váci püspök végrendeletét, mely azonban elveszett: említi II. András király 1214-ben. (Fejér, CD. III. 1. 154.) 161.

* † — oklevelére, mellyel Slauogost corbaviai comesnek és Dragoslauusnak adta Possedaria, Suerdlaz, Briznizza, Janina loqua, Gudca, Miraccha, Zacchun, Nouo és Blachiane földeket, hivatkozik II. András király 1219.-i *hamis* oklevelében. (Lásd a 356. számot). (Smiciklas, Cod. dipl. III. 176.) 162.

* † — oklevelét mutatta be 1226-ban Miklós nádor előtt a pannonhalmi egyház négy szolgája arra nézve, hogy ők szabad emberek, az oklevél azonban *hamisnak bizonyult*. (Wenzel, ÁUO. I. 221.) 163.

* — [Belyn] oklevelét a Woyk-nemzetségnek a Pwker és Thapolcha folyók közt fekvő földére vonatkozólag említi Dénes nádor 1228.-i ítéletlevele. (Smiciklas, Cod. dipl. III. 293.) 164.

* — oklevelét, mellyel Lobnak és Tamásnak a dobokamegyei Wesscel, Omburteleke és 7 más birtokot adta, említi Béla ifj. király 1230-ban azzal, hogy az oklevél az ifj. királynál veszett el. (Hazai okmánytár, VII. 20.) 165.

* — oklevele, mellyel Cekát, ki a király mellett Rutheniában vitézkedett, a szolnoki vár jobbágyságából kivéve a királyi szerviensek közé sorozta, (V.) István ifj. királynak 1264-i oklevele szerint (eredetije az Irinyi-cs. levéltárában) a tatárdúláskor elveszett. 166.

* — királynak Zund helységre vonatkozó okleveléről szól a csázmai káptalan 1394-i oklevelében. (Wenzel, ÁUO. XI. 61.) 167.

1196. **Imre király** a cikádori egyházat megerősíti a Géza, István és Béla királyok által tett adományok birtokában, elrendelve, hogy az eszéki [Ezeek] vásáron és az egyházhoz tartozó valamennyi révben az izmaeliták, besenyők és mások is vámot fizessenek. — Anno gratie 1196.

Átírva tartalmilag töredékkal Garai László nádor 1454-i ítéletlevelében. (Másolata MODL. 4157.)

Tartalmilag: Fejér, CD. II. 303. Kukuljević, Cod. dipl. II. 180. Smičiklas, Cod. dipl. II. 280. 168.

1197. — Zerzowoy pozsonyi várjobbágyot, Sbima fiát a király és testvére közt folyt harcok idején tanúsított hűségéért minden ispán hatósága alól kiveszi s a királyi udvarban örökös szabadságot ad neki s utódainak. — D. p. m. Katapani Albensis prep. aule reg. cancell. Anno inc. d. 1197. — Méltóságok: Saul kalocsai érsek, Péter egri, Kalán pécsi, . . . győri püspök, Adorján erdélyi püspök, Ézsau nádor, bácsai ispán, Ézsau udvarispán és csanádi ispán, Dénes soproni, Péter bihari, Hermo szolnoki [Zovnuk] ispán.

Egyszerű, XVIII. századi másolata a b. Jeszenák-cs. lvt. (Nemzeti Múzeum lvt.) Tartalmilag átírta Konth Miklós nádor 1359. okt. 17., ezt V. László király 1455. május 3. (?)

Bel, Not. Hung. I. 115. és töred. II. 232. Katona, Hist. crit. IV. 466. Fejér, CD. II. 308. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XVI. és Teleki, Hunyadiak kora, X. 442. 169.

1197. — ismeretlen tartalmú kiváltságlevele a traüiak számára. Említi Mauroceno Marin traüi gróf 1322. nov. 19-i levele. (A bécsi Staatsarchivban, Copia de commem. II. 402.)

Kivonata kiadva: Magyar Tört. Tár, IX. 15. 170.

(1197 körül.) — válaszolva a spalato káptalannak azon levelére, mely szerint a jadraiak a scardonai és a nonai püspökség felett a fenhatóságot maguknak igénylik, megerősíti a káptalant minden jogában, és suffraganeusaiknak a spalato egyház iránt tartozó tisztelet megadását szigorúan parancsolja.

Eredetije: Wien, Staatsarchiv (Spalato K. 175/29.)

Lucius, De regno Dalm. 147. Pray, Annales r. Hung. I. 186. Katona, Hist. crit. IV. 472. Batthyányi, Leges eccl. II. 292. Kerceslich, Not. praelim. 168.

Fejér, CD. II. 310. (1197.) Kukuljević, Cod. dipl. II. 201. (1198 körül.) Smičiklas, Cod. dipl. II. 288. (1197 körül) és ismét u. o. 310. (1198 körül.)

Ellentétben áll a scardonai püspökhöz intézett paranccsal (lásd a 180. számot), mellyel tehát egy időben nem kelhetett. 171.

1198. — Vgurin győri püspöknek adja a Pál soproni várjobbágytól a királyi felség ellen elkövetett gonosztette miatt elvett Michal nevű birtokot, felsorolva a birtokon levő 9 mansio rabszolga, 10 nőtelen rabszolga és 4 mansio libertinusnak neveit. — D. p. m. mag. Catapani, Agriensis eccl. electi, pariter au. reg. cancellarii, anno d. inc. 1198. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Adorján erdélyi, János vál. csanádi püspök, Ézsau nádor, bácsi ispán, Egyed a királyné udvarispánja, Ézsau udvarispán, csanádi, Mika bihari ispán és magister cubiculariorum.

Eredetije a Nemzeti Múzeum lvt. (Törzsanyag.) = SL 40.001

Fejér, CD. II. 344. Tudom. Gyűjtemény, 1834. III. 97. (U. o. facsimile.)

Horvát Árpád, A dipl. írástan alapv. 113. U. az: Oklevélhasonm. gyűjteménye, 3. sz. (facsimile). Facsim.-részlet a Szilágyi-f. Magyar Nemz. Tört. II. 343. 172.

1198. — a templomos lovagok rendjének a kereszt ellenségei elleni harcokban szerzett érdemeiért és Cone rendmester, Franco lovag s a többi lovagok kérésére a rendet összes magyarországi birtokaikban s javaikban védelmébe veszi minden alattvalóikkal együtt, felmenti őket mindennemű adózás alól és szabad víz-, fű- s fahasználati jogot át nekik. — D. p. m. mag. Catapani Agriensis episc., au. reg. cancell., anno inc. d. 1198. Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Ugrin győri, Adorján erdélyi püspök, Mohe nádor, bácsi ispán, Péter udvarispán és szolnoki, Micha bihari, Dénes ujbári, János pozsonyi, Tiborc fehérvári ispán.

Átírta III. Honorius pápa 1226. május 4. (Vatik. lvt. — Theiner szerint — Reg. orig. an. X. ep. 259.) és IX. Gergely pápa 1229. (MODL. 39.)

Pray, Dissert. de prior. Auranae, 8. Katona, Hist. crit. IV. 525. Fejér, CD. II. 329. Gr. Bethlen, Gesch. Darstell. 65. Theiner, Monum. Hung. I. 68. 173.

1198. — Leussa veszprémi kanonok tanúsága alapján megerősíti a szentgotthárdi cisterci monostort összes javaiban, melyeket Simon és mások adományoztak a monostornak; felsorolja a monostor székhelyén, továbbá a szintén Simontól adott s Béla király pristaldusa, Jakab vasvári centurio által kijelölt Bothian, valamint a Lőrinc ispán, Dénes és Henche ispán által adott Wossian és Almas birtokon és az Ugrin püspök által Szentkútnál átengedett kápolnához tartozó, Egyed, volt vasvári ispántól kijelölt földön lakó szolgák neveit, a szerzeteseknek vámmentességet biztosít és a Simon által hagyott két vasvári malom birtokában megerősíti őket. — Anno inc. d. 1198. D. p. m. Catapani, Agr. ep., au. reg. cancell. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, János vál. csanádi püspök, Mogh nádor, bácsi ispán, Miklós soproni, Mika bihari ispán.

Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi lvt. (Acta antiqua, II. 8. 1.)

Wenzel, ÁUO. VI. 193. Kivon. Fejér, CD. II. 326. 174.

1198. — megerősíti az esztergomi egyház részére III. Béla király által tett, az esztergomi vám [telonium] három részéből álló adományt, minthogy az erről szóló királyi ok-

levél elégett, valamint megerősíti a vám $\frac{1}{4}$ részét illető saját adományát is. — D. p. m. mag. Chatapani, Agr. episc., domini regis canc. Anno inc. D. 1198. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Bolezlaus váci, Adorján erdélyi püspök, Mogh nádor, Turoy fia Péter udvarispán, Micha bihari, Dénes ujbári, Beneduc nyitrai ispán.

Eredetije az esztergomi főkápt. magánlvt. (Lad. 24. fasc. 1. n° 2.)

Átírta IV. László 1288. ápr. 18. (U. o.)

Schmitth, Agr. ep. I. 104. Katona, Hist. crit. IV. 506. Fejér, CD. II. 325. és tartalm. IX. 3. 473. Az eszterg. főkápt. birt. okmt. 8. Monum. Strigon. I. 156—7. (Facsimile-részlet u. o. I. tab.) Reg. Magyar Sion, II. 125. és Cod. Strigon. II. 10.

Feltűnik, hogy az oklevél III. Béla király okleveléről azt állítja, hogy ez elégett, holott az 1188.-i oklevelet eredetiben bírjuk. Ezért Erdélyi L. (A 12 legkrit. kérdés, 162. l.) Imre király oklevelét hamisnak mondja. Ámde az oklevél eredetije a hitelességnek minden külső jelével bír, s ezért nem tekinthetjük hamisnak. Ellenben az 1188.-i oklevél hamisítvány (l. a 148. számot), tehát a valódi oklevél csakugyan elégett, mint az 1198.-i is állítja. 175.

1198. — megerősíti a váradi egyházat a bihari [Bychor] várnak kewresi (Körös-folyói) vámja birtokában, melyet az egyháznak még alapításakor Szt. László király adományozott, s a maga részéről is tesz (ismeretlen tárgyú) adományt az egyház részére. — D. p. m. mag. Catapani, Agr. episc. au. reg. cancell. Anno d. inc. 1198.

Fejér, CD. VII. 5. 149. (Csonkán.) Századunk, 1839. 31. l. („Erdélyországból.”) Hazai okmt. VII. 2. (Csonkán.) 176.

1198. — rendeli, hogy az esztergomi érsek minden királyi jövedelemből tizedet kapjon, amint — úgymond — ezt már Szt. István és Szt. László királyok elrendelték, valamint övé legyen a szepesi és pozsonyi vámok tizede is; neki adja továbbá az esztergomi várban lévő, még be nem fejezett királyi házat azzal, hogy szükség esetén az érsek a királyt ott befogadni tartozik. — D. p. m. domini Kaptapani (!) episc. Agr., au. nostre canc. Anno ab inc. D. 1198.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. Lad. I fasc. 1. n° 1. = *pl. 25, 025* *pl. 248.370*

Átírta I. Mátyás király 1465. feb. 16. — II. Ulászló 1498. (U. o. 17. A.)

pl. 25, 025 Schmitth, Ep. Agr. I. 106. Pray, Spec. hier. I. 127. (töredék). Wagner, Analecta I. 24. Katona, Hist. crit. IV. 504. Batthyányi, Leges eccl. II. 288. Fejér, CD. II. 324. Teleki, Hunyadiak kora, XI. 106. Monum. Strigon. I. 156. Török, Magyarorsz. prímása, II. 12. Kivon. Cod. Strigon. I. 14. és Magyar Sion I. 134. 177.

1198. — megerősíti a zágrábi egyháznak az előző királyoktól nyert privilégiumait és immunitásait, s biztosítja a császári népektől járó jövedelmeket.

Kivonatát s töredékét közölte Farlati, III. sacr. V. 356. és utána Fejér, CD. II. 343.

V. ö. az 1199.-i (184. sz.) oklevéllel. A Farlatinál közölt töredék nem egyező az 1199.-inek arengájával. 178.

1198. † — szepesi [Czypis] Gola fiát, Márkot, Miklós unokáját és Trubi Miklós dédunokáját, ki Rómában járt mint a király küldötte, Jób esztergomi érsek kérésére meg-

erősíti Gomur és Szent Mihályur várak birtokában, melyekről szóló régibb oklevelei Márknak elvesztek. — D. p. m. domini Katapani, episc. Agr. au. n. cancell. Anno inc. D. 1198.

Eredetije — Schmauck szerint — a Máriássy-cs. lvt.

Schmauck, Supplementum, II. 3. Kayser, Compendium hist. fam. Máriássy, 27. Fejér, CD. II. 343. Töred. Monum. Strigon. I. 157.

Hamis, lásd Karácsonyi, Hamis okl. 10.

179.

(1198 körül.) — M(ihály) scardonai püspöknek megparancsolja, hogy a jaderai érsekség oklevelét megvizsgálva, annak rendelkezése szerint vesse alá magát az érsekség fenhatóságának.

Eredetije: Wien, Staatsarchiv. (Spalato K. 175/29.)

Lucius, De regno Dalm. 237. Farlati, Ill. sacr. IV. 12. Katona, Hist. crit. IV. 472. Fejér, CD. II. 309. (1197.) Kukuljević, Cod. dipl. II. 201. Smičiklas, Cod. dipl. II. 310. (1198.)

180.

(1198 körül.) * — levelét, melyben jelentette a pápának, hogy a pannonhalmi apát András herceggel összeesküdött a király ellen, említi III. Ince pápa 1198. a pannonhalmi apáthoz intézett intelmében. (Fejér, CD. II. 316.) V. ö. Pann. rendtört. I. 120—21,

181.

1199. — Onch ispán fiainak, János, Jakab és Onchnak adja a Körös folyónál Macra mellett fekvő Dyenusmonostora kegyuraságát, kivéven azt Beche fiainak, Onch ispán rokonainak, t. i. Lukácsnak, Jánosnak és rokonaiknak birtokából, kiket a király a Belus, ottani prépost bizonyosága szerint elkövetett gonosztetteikért javaiktól megfosztott. — D. p. m. Desiderii, aule regie cancel. et prepos. de Zebyn, anno d. inc. 1199. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Ugrin győri, Cathapanus egri, Boleszló váci, Kalán pécsi, János csanádi, Ellvinus váradi, Kalenda veszprémi püspök, Mogh nádor, bácsi ispán, Myke bihari, Fulko bodrogi, Csépán soproni ispán.

Eredetije (?) — Fejér, ill. Hevenesi szerint — a gr. Erdődy-cs. galgóci lvt.

Átírta a nagyváradi kápt. 1315. jan. 19. (Az esztergomi kápt. magánlvt. Lad. 70. 1. 6.) = *Df. 238.283*

Fejér, CD. II. 373. Monum. Strigon. I. 160. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XVII. Zimmermann-Werner, Urkundenb. I. 5. (töred.)

182.

1199. — Iwachin nevű vitézének s nejének, Angliának javaikra nézve szabad rendelkezést biztosít; felsorolja a szolgák neveit kötelességeikkel Cusmadomian, Kalu, Leurenta, Belch és Brenche nevű birtokaikon, melyeket nevezettek a holtig való hasznélvezet fentartásával egyéb javaikkal együtt a veszprémi egyháznak hagytak, valamint felsorolja szabadonbocsátott szolgálkat is. — Datam (!) p. m. Desiderii au. r. cancell. Anno d. inc. 1199. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalanus pécsi, Ugrin győri, Adorján erdélyi, Cathapanus egri, János csanádi, Kalenda veszprémi püspök, Mogy nádor bácsi ispán, Miklós bán zalai ispán, Legforus vajda, Micha udvarispán és bihari, Tódor bodrogi, Csépán soproni, Ampudin szolnoki, Bánk ujbári, Weyceh csanádi ispán.

Eredetije a veszprémi kápt. mg. lvt. 1. lad. „Wesprem. ecclesia, 7.”

Fejér, CD. IX. 7. 636. Hazai okmt. V. 1. = *Df. 200.678*

183.

1199. — megengedi a zágrábi egyháznak, mely a harcok idején a királyhoz való hűsége miatt sok kárt szenvedett, hogy népei a bánnak ne tartozzanak szállásadással, nyestadóval s praebendával, hanem úgy a cesmagi és dumbroi, mint a többi népek is ezt csak a püspöknek adják meg, ki püspöksége területén a marturina és az e helyett szedett jövedelmek s a sertések tizedét is teljes egészében kapja meg. — D. p. m. Desiderii, au. reg. cancell. Anno d. inc. 1199. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Adorján erdélyi, Domonkos zágrábi, Katapán egri, János csanádi, Kalenda veszprémi püspök, Mog nádor és bácsi ispán, Miklós bán zalai, Mika bihari, Fulco bodrogi, Csépán soproni, Ampudin szolnoki, Dénes ujhári ispán.

Átiratai: 1. IX. Gergely pápa 1227. július 10. (A zágrábi kápt. lvt. I. 41. és — Theiner szerint — a Vatikáni lvt. Reg. orig. an. I. ep. 147.) 2. A székesfehérvári kápt. 1272. (A zágrábi érsekség lvt. Privilegia, vol. I.) 3. V. István király 1271. június 26. (U. o.) 4. I. Károly 1318. július 4. (A zágrábi érs. lvt. lévő Liber privilegiorum c. másolatgyűjtemény 8. l.)

Farlati, III. sacr. V. 356. Katona, Hist. crit. IV. 560. Kerceslich, Hist. eccl. Zagr. 44. Fejér, CD. II. 363. Tkalčić, Hist. episc. Zagrab. I. 7. és II. 104. Theiner, Mon. Hung. I. 79. Kukuljević, Cod. dipl. II. 221. Smičiklas, Cod. dipl. II. 339. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XVII. Wenzel, ÁUO. XI. 68. Zimmermann-Werner, Urkundenb. I. 5. (töred.) **184.**

1199. — hű jobbagyának, Lőrinc ispánnak, ki a máramarosi vadászaton lováról lebukó királyt megmentette, Pakha nevű 5 eke udvarnoki földet adja a soproni kerületben, leírván az adományozott föld határait. — Anno. d. inc. 1199. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Adorján erdélyi, Katapán egri, János csanádi püspök, Micha nádor, bácsi ispán, Benedek bán zalai ispán, Veytih udvarispán és nyitrai ispán, Zegforus (? Legforus) vajda, Tódor bodrogi, István soproni, Miklós bihari, Tiborc szolnoki, Poht mosonyi ispán.

Eredetije — a Hazai okmánytár szerint — Sopron vrs. lvt. (Lad. F. fasc. 1.) (A soproni lvtárban végzett kutatásomkor nem volt fellelhető.)

Fejér, CD. II. 346. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XVII. (kivon.) Hazai okmánytár II. 1.

A méltóságok névsora 1199 végére mutat. **185.**

(1199.) — megköszönve a spalatoiaknak a király iránt tanúsított hűségét, felhívja őket, hogy B(ernát) érseknek úgy engedelmeskedjenek, mint a király személyének; meg is parancsolta az érseknek, hogy a király iránt tartozó szolgálatok teljesítésére gyakorta figyelmeztesse őket.

Eredetije: Wien, Staatsarchiv.

Farlati, III. sacr. III. 234. (1202.) Katona, Hist. crit. IV. 575. Fejér, CD. II. 369. (1199.) Carrara, Archivio, n° 39. Smičiklas, Cod. dipl. III. 18. (1202 körül.) Kukuljević, Regesta, n° 26.

1202-ben nem kelhetett, mert a királyi címben még nincs „Serviae“, pedig Imre király 1202-ben már használja ezt címében. Fejérrel inkább 1199-re tehetjük. **186.**

- (1199.) — III. Ince pápához intézett levelében előadja, hogy Boleszló váci, Elvin váradi és János veszprémi püspökök öccsét (Andrást) ellene tüzelték és segítették, s Boleszló azt a vádat emelte a király ellen, hogy kincstárát kifosztotta s őt magát megverette; elmondja, hogy a vád alapjául szolgáló eset a váci egyházban hogyan történt; előadja a botrányos életű Elvin püspök eljárását, ki, mikor a király a hűtlen nádort méltóságaitól megfosztani s Mihály ispánnal helyettesíteni akarta, Mihályt hamis okon átok alá vetette; kéri a pápát, hogy a nevezett egyháziak fölött lássson igazságot, különben a király nem fog velük szemben kíméletet gyakorolni; menti magát, hogy a kalocsai érseket miért nem engedte maga elé a pápa levelével; menti Ugrin győri püspököt is a pápánál ellene emelt vádakkal szemben, hivatkozva Coelestin pápának Ugrin iránt való jóindulatára, s ugyanezt kéri III. Incétől is; egyéb közlendőit követeire, G. prépostra és Ubald mesterre bízta, kiknek meghallgatását kéri.

XVIII. sz. másolata — Huillard-Bréholles szerint — a párisi Bibl. nation. „Fonds lat. n° 8990.“ (Rouleaux de Cluny, 3. tekercs.)

Huillard-Bréholles, Examen des chartes . . dans les rouleaux dites roul. de Cluny, 75. Wenzel, ÁUO. VI. 198. Monumenta episc. Vesprim. I. 9. (Csonkán.) 187.

1200. — megerősíti a zágrábi egyházat a Szt. László király által adományozott Chasma föld birtokában, leírván annak a király clericusa, Tamás székesfehérvári kanonok által a király parancsából megállapított határait, s rendeli, hogy a csázmái népek — a dumbroiak példájára — nyest- és gabonaadót s szállást csakis a zágrábi püspöknek tartozzanak adni. — D. p. m. Desiderii, au. reg. cancell. et prepos. de Scibin. Anno d. inc. 1200. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Domonkos zágrábi püspök, Mika nádor és bácsi ispán, Benedek bán és zalai ispán, Legforus vajda, Weyteh udvarispán, nyitrai, Tódor bodrogi, Csépán soproni ispán.

Másolata a zágrábi érsekség lvtban a Liber privilegiorum c. másolatgyűjteményben, fol. 30.

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 9. Wenzel, ÁUO. XI. 72. Smičiklas, Cod. dipl. II. 354. Kivonatok: Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 5. Kukuljević, Regesta, n° 13. 188.

1200. — megerősíti a dalmát határon a régi Alba városban (Dalmátfehérvárott) levő szt. János-monostort a Cresimir és Sve(ni)mir királyoktól nyert, és III. Béla királytól is megerősített rogowai, uirbizai és chamenianai földeknek, valamint a III. István királytól (1166-ban) nyert bíraskodási jog birtokában. — D. p. m. Desiderii, au. reg. cancell. Anno d. inc. 1200. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Domonkos zágrábi, Katapán egri püspök, Mika nádor bihari ispán, Eth vajda gyulafehérvári, Weiteh udvarispán krassói ispán.

Eredetije — Smičiklas szerint — a zárai tartományi lvt.

Farlati, Ill. sacr. IV. 7. Katona, Hist. crit. IV. 594. Fejér, CD. II. 376. Smičiklas, Cod. dipl. II. 358.

A méltóságok változott sora az év második felére mutat. 189.

1200. † — a római patricius Orsiniak nemzetségéből származó Istvánnak, Nicoloti fiának a szlapon határokat betöréseivel háborgató német nemes michouoi Albert legyőzé-

sében III. Béla király alatt tanusított szolgálatai jutalmául saját királyi címerét adományozza, amint azt neki Wodicha föld adományozásával együtt még III. Béla ígérte, de ígéretét bekövetkezett halála miatt nem teljesíthette. — D. p. m. venerab. domini Petri Albensis prep. au. n. cancell. Anno ab inc. D. 1200. regni n. primo.

Átírta Miksa király 1571. nov. 7. (A Blagay-cs. lvt. a Nemz. Múzeumban.)
Schönleben, Rosa Ursina, 7. Pray, Annales I. 179. Katona, Hist. crit. IV. 445. Fejér, CD. II. 304. (1197.) Kukuljević, Cod. dipl. II. 185. (1197.) Blagay-oklvt. 1. Smiciklas, Cod. dipl. II. 359.

Hamis, lásd: Pauler i. m. II. 593. Blagay-oklt. IX. Karácsonyi, Hamis okl. 12. 190.

(1200 körül.)

— megparancsolja Sopronvár ispánjainak, hogy a szt. Mária-hegyi (borsmonostori) monostor földjén csebreket ne szedjenek s szedni se engedjenek; megtiltja a cseberszedőknek, hogy ezen célból az egyház népeinél megszálljanak; Meinhart és Michsa falvakban vásárt engedélyez vámmal, a monostor népeinek pedig azt a kiváltságot adja, hogy csak a király vagy az általa megbízott püspök vagy ispán bíraskodjék felettük.

Eredetije: MODL. 38. (A kiállított oklevelek közt 4. sz.)

Fejér, CD. III. 1. 456. (1224 alatt, II. Andrásnak tulajdonítva.) Sopronmegyei oklt. I. 4. Kivon. Szentpétery, A borsmon. apáts. okl. 110. I. (Facsim. u. o. I. tábla.)

Hitelességét illetőleg olv. Karácsonyi, Hamis okl. 92. Erdélyi, Az első áll. egyenesadó elm. 5. I. Szentpétery, i. m. 17. sk. II. 191.

(1200 körül.)

— megerősíti Istvánt a vére ontásával tanusított hűségéért a III. Béla király által Imre király beleegyezésével adományozott Vodichan föld birtokában, mely adományról III. Béla király, közbejött halála miatt, nem adhatott oklevelet.

Tartalmilag átírva Béla szlavon hg. 1269.-i oklevelében. (Blagay-cs. lvt. 5. a Nemz. Múzeumban.)

Tartalmilag kiadva a Blagay-cs. oklvt. 20. és Smiciklas, Cod. dipl. V. 515.

Ez a valódi oklevél nem azonos az Imre király 1200.-i hamis oklevelével. V. ö. Blagay-oklvt. XXII. sk. II. 192.

1201.

— Domonkos zágrábi püspök kérésére leírja a zágrábi egyház Zágráb, Ziseria, Vgra, Kemenych, Gaurastin, Camarniza, Zdelia, Donbro, Gorra, Odera-melletti, Podogoria, Dusa, Gasca, Wasca, Chazma és Zeline nevű birtokainak a király clericusa: Tamás székesfehérvári kanonok által megállapított határait, egy szávai szigetet is adományozva; megállapítja, hogy a császári népek marturinát, élelmet, szállást csak a püspöknek adjanak és csak az ő bírósága alá tartozzanak, s megerősíti a püspökséget a nyestadó és a civilisektől szedett sertésadó után a zágrábi püspökségben járó összes tizedekhez való jogában. — D. p. m. Desiderii au. r. cancell. et Scybiniensis prepositi. Anno d. inc. 1201. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Adorján erdélyi, Katapán egri, János csanádi püspök, Mica nádor bihari ispán, Jula vajda, Achilles udvarispán és kevei ispán, Benedek bácsi ispán, Tiborc bodrogi, Péter soproni ispán.

Eredetije a zágrábi káptalan lvt. (Fasc. I. no 37.) = Af. 256.116

= Df. 206.122.

Átiratai: 1. IX. Gergely pápa 1227. júl. 10. (U. o. I. 41.) 2. A székesfehérvári kápt. 1272. április 14. (A zágrábi érsekség lvt. Privilegia, vol. I.) 3. V. István 1271. (A délszláv akadémia lvt.) 4. I. Károly 1318. — a pécsi kápt. 1337. (Másol. a Liber privileg. episc. Zagr. 29. l.)

Farlati, Ill. sacr. V. 356. Kerceslich, Hist. eccl. Zagr. 328. Katona, Hist. crit. IV. 613. Fejér, CD. II. 386. Tkalčić, Ep. Zagr. I. 11. Theiner, Mon. Hung. I. 80. Smičiklas, Cod. dipl. III. 7. Kivonatok s töredékek: Teutsch-Firnhaber, I. XVII. Tkalčić, Civit. Zagr. I. 3. Kukuljević, Regesta n° 20. Wenzel, ÁUO. I. 232. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 6. 193.

1201. — megállapítja a pataki [Potok] vendégeknek, kik a szent Miklós egyháza mellett laknak, bírósági, nehezék- és vámmentességi, s birtokukkal való szabad rendelkezési kiváltságát; tiltja, hogy őket a főurak vagy a nemesek körül bárki is zaklassa, és rendeli, hogy az elődök által javukra tett intézkedések megtartassanak. — D. p. m. Desiderii, au. reg. cancell. et prepos. Zibiniensis. Anno d. inc. 1201. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kaľocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Adorján erdélyi, Katapán egri püspök, Mike nádor bihari ispán, Jula vajda, Achilleus udvarispán és keweispán, Benedek bácsi, Tiborc bodrogi, Péter soproni, Ech újvári, Márton szolnoki, Paznan kolozsi ispán.

Átírta V. István király 1272. február 1. — IV. László 1285. július 18. (MODL. 40.)

Katona, Hist. crit. IV. 615. Schlözer, Krit. Sammlung 289. Fejér, CD. II. 387. és V. 1. 181. Endlicher, Monum. Arpad. 399. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XVIII. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 6. 194.

1201. — Ugrin győri püspöknek adja a Bodoht (Bodajk) mellett fekvő Samto (Szántó) nevű (fehértmegyei) falut tartozékaival, felsorolva a hozzátartozó szolgák neveit s leírva a falu határait. — D. p. m. Desiderii, au. reg. cancell. et prepos. de Sybin. Anno d. inc. 1201. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kaľocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, . . . , Domonkos zágrábi, Katapán egri püspök, Mica nádor bihari ispán, Jula vajda gyulafehérvári ispán, . . . , Benedek bácsi ispán, Tiborc bodrogi, Péter soproni, Márton (szolnoki) ispán, Páznán ispán, Eth újvári ispán.

Eredetije a Kisfaludy-cs. a Nemz. Múzeumban letett lvt. = Df. 67-724 p. 705.

Hazai okmt. V. 4. Facsimile: Magyar Szalon, 1888. 532. l. Töredéke: Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 5. Sigm., 1127: Df. 24. 452 ! 195.

1201. † — megerősítve III. Béla királynak az esztergomi vásárvámra vonatkozó adományát, az esztergomi egyháznak adja az esztergomi vásárhelyet a telkekkel, épületekkel és lakossággal, a leírt határok közt; meghatározza, hogy az esztergomi városi lakók és vendégek legyenek elkülönítve az olaszok [Latini] községétől, egyedül az esztergomi egyháznak tartozzanak a szokásos censussal és collectával, és csak az egyház ítélkezzék fölöttük. — D. p. m. Desiderii au. n. cancell. et prepos. de Scybin dil. et fidelis nostri. Anno d. inc. 1201., regni autem n. anno quinto. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kaľocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Adorján erdélyi püspök, Myke nádor bihari ispán, Miklós vajda, Benedek bácsi ispán, Tiborc bodrogi, Tamás soproni, Poth mosonyi ispán.

Eredetije az esztergomi káptalan mg. lvt. (Lad. 24. fasc. 1. n° 3.)

= Df. 236.276

Schmitth, Ep. Agr. I. 107. Katona, Hist. crit. IV. 607. Fejér, CD. II. 384. Monum. Strigon. I. 162. (Facsim. részlet u. o. I. tábla.) Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 12. Kivonatok: Magyar Sion. II. 125. Codex Strigon. II. 10. Teutsch—Firnhaber, Urkb. I. XVII. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 6.

Hamis, lásd az Erdélyi L. által (a Történeti Szemle 1915. é. 338. és Az Árpádk. tört. legkrit. kérd. 96. l.) felhozott érveket, s ezekhez az ekkoriban nem használatos annus regni kitételét s Miklós vajdának már 1201-ben szerepeltetését. Az oklevél eredetijének külseje is támogatja a hitelessége ellen felmerülő gyanút. 196.

1202. — hű jobbagyának, Benedek vajdának adja a III. Béla király által a budai egyháztól vásárolt Martonfalvát, leírván ennek határait. — D. p. m. Petri, Albensis prepos. et au. reg. cancell. Anno ab inc. D. 1202. — Méltóságok: Jób esztergomi, János kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Simon váradi, Dezső csanádi püspök, Benedek nádor bihari ispán, Jula udvarispán csanádi, Ipohe bácsi, Tiborc bodrogi, Csépán soproni, Tamás pozsonyi, Mór mosonyi, Ochyz fehérvári ispán.

Eredetije: Wien, Staatsarchiv. = Q. 2, Bl. 39. 249

Fejér, CD. II. 395. Sopronm. oklvt. I. 5. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XVIII. Magyar. Tört. Tár IX. 5. 197.

1202. — megengedte Benedek vajdának hű szolgálataiért és hadi érdemeiért, hogy a királytól kapott Martonfalva birtokot s Boiothh nevű falut feleségének, Thota asszonynak adhassa jegybér fejében, s ezen birtokokra Thotának szabad rendelkezési jogot adott; most Konstancia királyné kérésére, kivel szülőhazájából Thota asszony Magyarországra jött, felmenti őt Martonfalvára nézve a királynak tartozó szabad dénárok, nehezekek és csebrek fizetése alól. — D. p. m. Petri, Albensis prepos. et au. reg. cancell. Anno ab inc. D. 1202. — Méltóságok: Jób esztergomi, János kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Simon váradi, Dezső csanádi püspök, Benedek nádor és bihari ispán, Gyula udvarispán és csanádi, Ypoch bácsi, Tiborc bodrogi, Csépán soproni, Tamás pozsonyi, Mór mosonyi, Ochuz fehérvári ispán.

Eredetije (arany pecséttel): Wien, Staatsarchiv. = Q. 2, Bl. 39. 250

Átírta II. András király 1221. (U. o.)

Fejér, CD. III. 1. 318. Kivon. Magyar Tört. Tár IX. 5.

Kritikájára nézve v. ö. Erdélyi L., Az első áll. egyenes adó elmélete 16. l. és a Századok 1913. 286. l. Hóman B. Századok 1913. 191. l. — Az oklevél külseje a hitelesség mellett szól. 198.

1202. † — megerősítve III. Béla királynak az esztergomi vásárvámra vonatkozó adományát és megújítva az esztergomi egyház részére (1201-ben) tett saját adományát, Jób érsek kérésére ahoz hozzáadja még az esztergomi királyi udvarnokoknak a szt. Lőrinc egyháza mellett fekvő földét is, melynek határait leírja. — D. p. m. Desiderii, prepos. Scybin. dil. et fid. n. Anno D. 1202. regni a. n. anno sexto. — Méltóságok: Jób esztergomi, Saul kalocsai érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Adorján erdélyi püspök, Myke nádor bihari ispán, Miklós vajda, Benedek bácsi, Tiborc bodrogi, Tamás soproni, Poth mosonyi ispán.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 24. 1. 4.) = Bl. 236. 277

Schmitth, *Episc. Agr.* I. 109. Katona, *Hist. crit.* IV. 630. Fejér, *CD.* II. 391. (Csonkán.) *Magyar Sion* II. 125. *Cod. Strigon.* II. 10. *Monum. Strigon.* I. 163. Az eszterg. főkápt. birt. okmt. 13. Wenzel, *ÁUO.* VI. 224. Töredéke: Zimmermann-Werner, *Urbk.* I. 6. Kivonata: *Teutsch-Firnhaber, Urbk.* I. XVIII.

Hamis, v. ö. Fejérpataky, *Oklevelek* II. István korából, 39. l. 2. jegyzet, *Századok* 1913. 191. és Erdélyi, *Árpádk. társad. tört. legkrit. kérd.* 96. — Az ekkor szokatlan uralkodási év is az oklevél hamis voltát bizonyítja. Imre királynak szép ép pecsétje függ ugyan az oklevélen, de nyomai vannak annak, hogy ezt más oklevélről levéve függesztették reá. — Erre az oklevélre hivatkozik Miklós nádor 1221. évi oklevele (*Monum. Strigon.* I. 231.), amiből következik, hogy a hamis oklevél ekkor már megvolt, s valószínűleg éppen ekkor, az udvarnokokkal folytatott per érdekében hamisították, Imre királynak másik (ma már meg nem lévő) oklevelét bővítve ki a peres földre vonatkozó betoldással, s felhasználva a hiteles oklevél pecsétjét. 199.

1202. — a heiligenkreuzi apátságnak adja a mosonymegyei Königshofot. — Anno 1202. *Eredeti* Fejér szerint a heiligenkreuzi apátság lvt. Ott azonban nem található.

Kivonatát közli Fejér, *CD.* VII. 4. 71.

Valószínűleg a heiligenkreuzi apátságnak szóló 1203-iki oklevél hibás kivonatával van dolgunk. 200.

(1202 nov. 9. előtt.) * — levelére, melyben a Gubanus ellen való háborúja miatt a Szentföldre menetelének elhalasztását kérte, válaszol III. Ince pápa 1202. november 9-én (Fejér, *CD.* II. 393.) 201.

(1202 körül.) — felhívja a spalatoiakat a B(ernát) érsek iránti engedelmességre. *Lásd 1199-nél a 186. szám alatt.*

(1202—3 körül.) — Richard aradi prépost kérésére megerősíti és felsorolja az aradi egyháznak erdélyi és dunántúli valamennyi birtokát azok határaival és a szolgáló népek neveivel. Töredékei *átírva* a csanádi káptalan 1323.-i és 1334.-i (*MODL.* 30,572.), a váci káptalan 1337. szept. 14.-i (u. o. 30,571. sz.), László alvajda 1391.-i (u. o. 30,405.), Zsigmond király 1399.-i (u. o. 29,450.), a kolozsmonostori konvent é. n. XV. századi oklevelében (u. o. 30,477. sz.), egy XV. századi másolatban (u. o. 28,867. sz.) és egy XVI. századi feljegyzésben (u. o. 36,893. sz.).

Az oklevél töredékei közölve: az 1337.-i átiratból: Fejér, *CD.* VII. 4. 67. *Teutsch-Firnhaber, Urbk.* I. 5. és utána Wenzel, *ÁUO.* I. 85. s kivonat: Zimmermann-Werner, *Urbk.* I. 3. mindenütt 1197-re téve, az 1334.-i átiratból pedig: *Hazai okmt.* VIII. 11. (1197 körül.)

Úgy az átiratokban és másolatokban, mint a kiadásokban is össze vannak keverve III. Béla király 1177.-i és Imre király 1202—3.-i oklevelének részei, s pl. a *Teutsch-Firnhabernél* Imre király nevével közölt oklevél arengája is más, mint a *Hazai okmt.* i. h. közölt részleté. Pedig bizonyára nem Imre királynak két különböző okleveléről van szó, hanem a III. Béla és az Imre király okleveleinek összezavarásáról. Az sem dönthető el, hogy Imre király oklevelében nem volt-e valamely formában átírva vagy abba belefoglalva a

Béla királyé. A csak részleteiben megmaradt két oklevél hitelességében nincs különösebb okunk kételkedni, bár csak a XIV. század óta emlegetik őket; a megmaradt töredékek tárgyi és nyelvi okok alapján a hitelesség mellett szólnak. A részletek összefüggésére vonatkozólag olv. Fejérpataky, III. Béla király oklevelei 12—15. ll., Imre király oklevelének keltére vonatkozólag pedig Pauler i. m. II. 487.

A XV. századi másolatban (MODL. 28,867.) nem oklevél formájában, hanem egy mindkét oldalán beírt lapon maradt egy hosszú töredék, melynek a Hazai okmt. 11. l. közölt töredékkel való egyezései mutatják, hogy az aradi oklevél részéről van szó. Úgy az 1334.-i, mint az 1337.-i átírat megmondja, hogy az átírt oklevélben olvasható sok nevet (nimia prolixitas, multitudo numerosa) elhagyták. A nyelvi és történeti szempontból is jelentős felsorolást s határleírásokat célszerűnek vélem a XV. századi másolatból közölni. (Dr. Jakubovich Emil másolata.)

Jobagionum nomina: Mopad cum duobus, Petrus, Benes cum uno, Orassag cum uno, Peter cum uno. Nomina illorum qui serviunt decano: Amen, Focate cum uno, Cozma, Adrian, Michal, Janos, Tersa, Jacob cum fratre, Juna cum uno, Demeter cum tribus, Mada cum filio, Herseg, Col, Raselon. Vinitorum nomina: Petur cum uno, Paul cum uno, Gnegsi cum uno, Lesse cum fratre, Seris cum uno, Ton cum uno, Petur cum duobus, Niged, Forcos cum duobus et duobus fratribus. In eadem villa habet ecclesia duodecim vineas. In villa Juvenin vinitorum nomina: Bucud, Egud cum duobus fratribus, Miclous cum uno fratre; in eadem villa sunt tres vinee. In villa Golosa ecclesia habet septem sortes de terra, vinitorum nomina: Soncor cum uno, Johannes cum duobus, Dega cum tribus, Tompa cum filio, Carasim, Suga cum filio, Johannes cum tribus, Seryd, Wssod, Syc cum uno et isti cum aliis silvam habent communem. In eadem villa ecclesia habet decem vineas. Villa ecclesie que dicitur Sencural in orientali parte tenet metas cum villa abbatis de Pankotha in capite montium iuxta paludem usque ad nemus. Deinde vadit versus septentrionem et ibi incipit habere metam cum populo Derrisi. Deinde cum populo Sancisspiritus (!) et per quasdam reflexiones protenditur usque ad tres metas Zakarie. Deinde usque Bûquerq̄ (!) et sic eundo in orientali parte iuxta silvam vadit ad Secutelek, deinde ad Faston et sic ad nemus de Bessenyaw et per nemus protenditur usque ad villam eiusdem Bessenyaw. Deinde cum populo Agriensi et sic protenditur usque ad montes. In meridionali vero parte habet montes pro meta et sic per montes revertitur ad priorem metam. Vinitorum nomina sunt hec: Nanas cum uno, Tok, Modoros cum duobus, Bendu cum tribus, Jardan cum uno, Buna, Moxad cum uno, Vtled cum uno, Fener cum uno, Gogorz, Simak. Ductorum animalium nomina: Jacobus, Cozma cum uno, Raassasey cum uno, Teca cum duobus, Boson cum tribus. Nomina illorum qui dant mel: Ragud cum duobus, Chennu, Boka cum quatuor, Fonsol cum fratre, Varad cum uno, Otos cum uno, Colont, Rompa cum fratre. Nomina iobagionum: Joachim cum uno, Sebesthien cum duobus, Joannis. Ibi sunt undecim vinee ecclesie. In villa Mghyer (!) ecclesia habet quintam

partem de terra, homines qui ibi sunt communem silvam habent cum aliis. Vinitorum nomina: Gima cum uno, Belquer cum uno, Peta, Ehcend, Rec cum duobus, Varou cum fratre, Nemel cum duobus et cum tribus fratribus, Queus cum uno, Scarandi cum uno, Teca cum uno, Rigou cum uno, Jurgu cum duobus, Halales. Artifices sunt hii: Stephan cum uno, Zemper cum tribus fratribus. Eorum qui dant mel nomina sunt: Figud cum uno, Joan. In eadem villa vinee sunt quatuordecim et unus iobagio Ermezc. Villa Bard habet metas versus occidentem cum villa tavarnicorum que dicitur Bessenew, in Soczanon iuxta magnam viam et protenditur usque ad nemus de Bessenew. Inde vertitur versus septemtrionem et habet metas cum terra Sanctispiritus, iuxta silvam que dicitur Benaberke super ripam Eer et sic protenditur versus orientem et tenet metam cum Johanne filio Coboarcz; deinde ad Homorb, inde ad Eer et ad Mequerec, postea ad Vasaforio et ibi habet metam cum villa Alqueri et sic protenditur versus meridiem et tenet metas cum villa Felquery. Deinde cum terra ecclesie de Batur et sic revertitur ad priorem metam. Iobagionum nomina sunt hec: Becud cum duobus et uno fratre, Simon, Forc cum tribus fratribus, Scemscu cum fratre, Martin cum uno, Mogy, Haland cum uno, Clemens cum duobus, Michadeus, Stephan, Runchy cum duobus, Banis cum fratre, Marcel cum uno et cum uno fratre, Pousa, Carassum, V. cum quinque, Vink cum quinque fratribus, Viodol cum duobus, Bug cum tribus, Fermul cum uno, Peter, Paul, Peter, Mathias cum fratre, Boz cum uno et uno fratre, Marczel, Gervas, Paul magnus cum duobus, Rodus cum duobus fratribus, Jochun cum uno, Pous cum fratre, Orman cum fratre, Qucus, Brisa cum uno, Johannes cum uno, Vid cum tribus, Iniz cum uno, Mandus cum duobus fratribus, Queig, Laczy, Bal cum uno, Jog, Sakalon. Nomina illorum qui dant mel sunt hec: Petur cum duobus, Martin cum uno. Mauog vinitor cum duobus, Arden tormator(!) qui annuatim debet ecclesie quinquaginta scutellas et ibi habet ecclesia tres vineas. In villa Felquer ecclesia habet duas sortes et locum ad duas curias. Nomina iobagionum: Mondou cum duobus, Togodou cum duobus, Pousa, Albeus cum duobus, Ambreus cum uno; unusquisque istorum sortem habet cum villanis et si numerus ipsorum creverit, crescunt et sortes. Villa Chwba in occidentali parte habet metam super Crisium et de Crisio protenditur versus septemtrionem usque Sigunafuga, deinde Solumusmezew. Inde ad Hiduste et sic ad Fayg, deinde ad Scumunihoresta, inde vadit ad metas sancti Ladislai, deinde ad viam Bise, inde ad Kertfew, deinde ad Nadoshaczya, inde ad Nadatheleke, deinde ad Hongassa, inde Dabusaere et sic protenditur versus orientem ad Crisium et per Crisium revertitur ad priorem metam, que incipit in occidentali parte. In eadem villa nomina iobagionum: Vilek cum duobus filiis, Momolk cum uno, Vida cum uno, Mogd cum duobus, Beke cum uno, Heimor cum uno, Saul cum duobus, Sconnuk cum uno, Mogris cum uno, Fulcus cum duobus. Illorum nomina qui dicuntur vulgo Sulga: Filupa cum uno, Pousa cum duobus, Vnuca cum uno. * Villa Saris in orientali parte habet metam super paludem que dicitur Saris et per

paludem protenditur versus occidentem et intrat aliam paludem que dicitur Heulgies et sic protenditur versus septemtrionem et intrat in Fuk et per Fuk vadit ad fluvium qui dicitur Hodos et per Hodos iuxta pontem et molendinum versus orientem protenditur, inde per Hodus iuxta alium pontem intrat in Apakere, deinde in paludem [que] dicitur Holmohugh et sic revertitur ad priorem metam, ubi intrat Holmohwgh * in Saris. In eadem villa iobagionum nomina [sunt hec]: Vrunned cum duobus filiis, Nitra cum uno, Thomas, Fila, Modustu cum duobus, Numfy cum uno, Inus cum uno, Justa cum uno. Tavarnicorum nomina: Gusuen cum uno, Esleu cum duobus. Qui vulgo dicuntur Sulga, horum nomina sunt: Serid cum uno, Cepre cum uno, Johannes cum duobus, Totu cum uno, Cibu cum duobus, Cekas cum uno. * In alia villa Saris, ubi sunt venatores Byhoriensis castri, ecclesia habet quinque mansiones, * scilicet Verbel cum duobus filiis, Eterez cum uno, Tarcand cum uno, Furnod cum duobus, Jacob cum uno. * Isti habent terram communem cum villanis eiusdem ville, * et si numerus eorum augmentabitur, debent eis augmentari et sortes. Villa Humorok habet in occidente metas super Crisium cum villa Buken, inde ad monticulum qui dicitur Buc, deinde ad Narhod, inde Qrud (?), et sic vertitur ad septemtrionem et habet metam super fossatam et tendit ad Komlokereku, deinde ad caput fossate et sic versus orientem protenditur et sic habet metam cum villa Adia, inde ad Scily, deinde ad Archiare, inde ad Er, et sic per Er ad tres fossatas, deinde incipit cum villa Jeneu tenere in quatuor locis, inde per parvam fossatam vadit ad Olquereie, deinde per Scet ad parvam fossatam et sic ad Crisium et per Crisium vertitur versus meridiem et transit Crisium et iuxta nemus habet metam cum predio Sbanca et sic usque ad nemus predicti predii Subanca et per viam vertitur versus occidentem ad Crisium et sic ad priorem metam. In eadem villa nomina iobagionum sunt hec: Domit, Ilaris, Johannes cum uno filio, Olnus cum tribus, Benus cum duobus, Eliseus, Secad cum duobus, Bok, Pica, Chupa, Vis, Vitalius, Benjamin cum duobus. Vnuca cum tribus, Petur, Gregor, Aranduk cum duobus, Sancir cum uno, Saul, Sela cum uno, Numhiu cum quatuor, Erdeus cum uno, Kilian cum tribus, Tecsa, Boz cum uno, Micus cum uno, Sceulend cum uno, Forcus cum uno, Fulcus cum duobus, Miga, Semen cum duobus, Andre cum tribus, Sotmos, Sopus cum duobus, Solon, Bucdu cum duobus, Hobyeg cum fratre, Vederej, Benedic, Peucec cum uno, Tod, Aranduk, Mikus, Somak. Qui vulgo dicuntur Sulga, horum nomina sunt: Obus cum uno, Jordan cum uno, Ba . . iula, Simus, Bosu cum duobus fratribus, Eleus, Magus cum uno, Mica cum tribus, Toca, Vosod cum uno et cum fratre, Micusa cum tribus, Buca, Sceud cum duobus, Sous, Taca, Bedes cum uno, Tolord cum duobus, Forcos, Feit cum uno, Legen cum duobus, Egebes, Ficoc, Bena, Vsum cum tribus, Nela cum uno, Cenes cum tribus, Hedus, Vsod, Juan cum duobus. Curriferorum nomina sunt hec: Isip cum duobus, Horogis cum uno, Puca cum duobus, Fortast cum duobus, Medened cum duobus, Foimed, Sulemer, Saul cum duobus, Cosma cum uno, Benedic cum uno, Odussa cum uno, Voda cum duobus, Som cum uno, Elusa cum uno, Rema,

Leseu cum duobus, Vlcos cum uno, Dumon cum uno, Johannes cum uno, Turda cum uno, Acilleus cum tribus, Juad cum quatuor fratribus. Udornicorum nomina sunt: Herceg cum tribus filiis, Vendeg cum uno, Tata cum tribus, Tata. Villa Regnen in orientali parte incipit metas habere cum Byhoriensi castro versus orientem et sic tenet metas usque ad meridiem et ordinatim procedit versus occidentem, postea recte protenditur usque ad metas custodientium portas eiusdem castris et sic vadit ad tres fossatas, postea incipit metas tenere cum villa Paca et sic super fossatas et sic iungitur meta ecclesie cum meta Phillipi (!) comitis, deinde versus orientem protenditur et est iuxta viam meta illa que dividit metas Oliuery (?) . . . . revertitur versus meridiem et habet unam metam, cum vertitur versus orientem et protenditur versus meridiem, usque ad locum qui dicitur N . . . . nhig et versus ecclesiam et de ecclesia ad priorem metam revertitur. In eadem villa vinitorum nomina sunt hec: Moc cum quatuor filiis, Peter, Peca, Paul, Bunalci, Vhadi cum tribus, Tenca, Peter, Carthin, Munos cum duobus, Teca, Tecusa, Rada cum quatuor, Zacheus, Zachu, Fortost (!) Rauosti, Paulus cum duobus, And, Bosur, Otmar cum fratre, Lotiba cum duobus, Forcosu, Vros, Cocudi cum uno, Seca, Paul cum tribus, Wassa, Votos, Beques, Ressa cum fratre, Stepan cum uno, Capan, Bulsu, Nuqucz, Samudi, Sentu, Petur. Aratorum nomina hec: Paul cum uno filio, Nicolaus cum duobus. Nomina iobagionum sunt hec: Dersi cum uno, Bolosu cum uno, Fiza cum duobus, Petur, Petus, Borsa, Nepedi cum duobus, Sanctus, Forcossi, Senta cum duobus, Solassi cum duobus, Cosma, Ihoa(n), Obridi, Leta cum uno, Karachin, Saul, Chessuga, Mossa cum tribus, Fichur, Petessa, Kasudi cum uno, Veca, Queissi cum uno, Ta . . . . ., Tecu (?) . . . . . Villa Bodol metam incipit habere in portu Bodol et tendit usque ad villam Bwaz et inde iuxta villam vadit et protenditur in campum (?) et sic usque ad montem qui vocatur Pudas, inde protenditur prope villam Bissena(m), et inde ad montem Cisy et per montem Cisu vadit ad montem qui dicitur Orox et de monte Orox per medium stagnum procedit ad caput Orox et ibi est terminus mete de villa Gemar. Inde usque ad orientem protenditur et inter duas fossatas habet metam, postea reflectitur versus meridiem, et per geminos montes protenditur, et est una meta que dicitur Coppo, inde vadit ad altiore montem et sic protenditur ad montem qui vocatur Zeleus, postea ad montem qui est iuxta fossatam, recte ad metam unam et sic protenditur usque ad metam de villa que vocatur Begey postea ad metam unam que est prope sepulcrum cuiusdam hominis et est ibi terminus de villa Burbu et inde vertitur ad eandem fossatam et per fossatam descendit usque ad aquam Bodol et de fossata illa transit aquam Bodol, et ultra Bodol est insula que per circuitum vadit usque predictum portum. Jobagionum nomina sunt: Olodar cum tribus filiis, Teta, Pous, Petrus cum uno filio, Jarsen, Becons, Bodon, Baga, Petons, Sompos, Stephanus cum duobus, Michael cum uno, Otons cum uno, Fortasius (!) cum duobus, Kelye, Pentek, Stesus, Senus. Nomina udornicorum hec sunt: Morust cum duobus filiis, Tetus, Latamas, Agus cum quatuor, ex quibus Boda cum tribus filiis, Bodos, Orod, Bodamer

cum duobus, Casarait cum uno, Pota, Kata cum uno, Cega cum du(obus).
Villa Kemey qui alio nomine nuncupatur Ellen, habet metam iuxta
aquam Kengel et tenet metam cum filiis comit(is) . . . . .

A *—* közé foglalt részek bentvannak az 1334.-i átiratban is. (Hazai okmt.
11—12.) 202.

(1203. febr. 28. előtt.) * — „minapi“ levelére, melyben azt kérte, hogy a magyarországi királyi prépostsá-
gokra választottakat illetően a pápa akként intézkedjék, hogy azok egy éven belül
kötelesek legyenek a pápától megerősítésüket kérni, felel III. Ince pápa 1203. feb-
ruár 28. (Fejér, CD. II. 404.) 203.

1203. — Kalenda veszprémi püspök kérésére felmenti a szt. Mihály egyháza muraközi
földén lakó népeket minden, a király vagy bán iránti kötelezettség alól, így a mar-
turina alól is, a bánt, a comes curialist s mindenkit tilt, hogy őket exactioval
zaklassa, hogy e népek — miként eddig is — csupán a veszprémi egyháznak
szolgálatába tartozzanak. — D. p. m. Petri, Albensis prepos. et au. r. cancell.
Anno ab. inc. D. 1203. — Méltóságok: Jób esztergomi, János kalocsai érsek, Ugrin
győri, Kalán pécsi, Simon váradi püspök, Benedek nádor bihari ispán, Ipo**ch** bácsi
ispán, Jula udvarispán csanádi, Tiborc bodrogi, Csépán soproni, Tamás pozsonyi,
Ochiz (!) fehérvári ispán.

Eredetije a veszprémi káptalan hiteleshelyi lvt. (Decimae episc. et capit. 1.)

Hibás másolata: MODL. 36,429. *Q-376. Jota ecd.*

Fejér, CD. II. 414. Smiciklas, Cod. dipl. III. 35. Kukuljević, Reg. n° 39.

A kiadások tévesen írják a veszprémi püspök nevét Zlandusnak. Az
eredeti oklevélben Kalenda van. 204.

1203. — Kalenda veszprémi püspök kérésére leírja a veszprémi szt. Mihály-egyháznak
Szt. László király neje, Adulheynt által ajándékozott Merena nevű birtoknak Com-
purdinus ispán, a Radulf fia által a király rendeletére megállapított határait, meg-
jegyezvén, hogy az egykor Paristól a királynéra szállott föld is befoglaltatik a leírt
határokon belül és felsorolja a szolgálakat s egyéb tartozékokat is. — D. p. m. Petri Albensis
prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1203. Méltóságok: Jób esztergomi, János kalocsai
érsek, Ugrin győri, Kalán pécsi püspök, Benedek nádor bihari ispán, Ypo**ch** bácsi, Jula
udvarispán csanádi, Ratolt somogyi, Márton vasvári, Bánk zalai, Zahu veszprémi ispán.

Átírta IV. Béla 1254. jún. 2. (?) (A veszprémi kpt. lvtban nincs.)

Pray, Hierarch. II. 87. l. b) jegyz. (csonka). Katona, Hist. crit. IV. 611.

(csonka). Fejér, CD. II. 385. (csonka) (1201.), VI. 2. 360. és IX. 7. 640. 205.

1203. — az ausztriai szentkereszti (heiligenkreuzi) monostornak, melynek javára már III. Béla
király is tett adományokat, az egykor a besenyők által bírt s a mosonyi várhoz
tartozó birtokot adja tartozékaival, leírván a határokat úgy, amint pristaldusa, Mau-
rus mosonyi ispán assignálta azokat. — D. p. m. Petri, Albensis prep. et au. reg.
cancell. Anno ab inc. D. 1203. — Méltóságok: Jób esztergomi, János kalocsai
érsek, Kalán pécsi, Ugrin győri, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi püspök,
Benedek nádor bihari, Ypo**ch** bácsi, Tiborc bodrogi, Csépán soproni, Jula udvar-
ispán csanádi, Poth temesi, Tamás pozsonyi, Márton vasvári ispán, Benedek vajda,
Miklós ujbári, Mór mosonyi ispán.

Eredetije — Weis szerint — a heiligenkreuzi lvt., azonban én nem találtam.

Átírta (a záradék nélkül) II. András király 1208. (A heiligenkreuzi apát-ság lvt. Rubr. 49. fasc. I. n° 1.)

Fejér, CD. V. 1. 292. Wenzel, ÁUO. I. 97. (csonkán). Weis, Urkunden I. 35. és 38. Major, Mosonymegye monogr. II. 158. Kivonatok: Fejér, CD. II. 421. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XVIII. Győri tört. füz. I. 111.

Az oklevél stílusa erőltetett és legalább is arra mutat, hogy nem a királyi udvarban fogalmazták. 206.

1203.

— a nagyváradi egyháznak adja Biharmegye falvai és vásárjai vámjának kétharmad részét Byhor és Zarand körül, kivéve Akyel, Kwleser, Janosd és Királyné-vásárja [Forum Reginae] vásárvámját. — Anno ab inc. D. 1203.

Átírta IV. Béla király 1261. márc. 23. Tartalmilag átírta N. Lajos király 1342. dec. 8. kör. — I. Mátyás 1477. (MODL. 24,438.)

Kivonatok: Keresztúri, Compend. descr. I. 233. Teleki, Hunyadiak kora, XII. 64. Jakab, Oklevéltár I. 11. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 7. Anjoukori okmt. IV. 292. 207.

(1203.)

— értesíti III. Ince pápát, hogy Kulin bán fia büntetés terhe alatt ígérte, hogy földén (Boszniában) az eretnekséget tűrni nem fogja, illetőleg a római szék által előirt szabályokat megtartatja, s hogy a János pápai káplánnal Kulin bán földéről jött két előkelő megesküdtött a pápai követ által megállapított feltételek megtartására.

Másolata a vatikáni lvt. III. Ince registrumaiban. (Theiner szerint: Reg. an. VI. ep. 212. fol. 101.)

Farlati, Ill. sacr. IV. 46. Barónius-Raynald, Ann. eccl. (az 1202. évnél). Pray, Hier. II. 401. Fejér, CD. II. 410. Theiner, Monum. Slav. merid. I. 22. Smičiklas, Cod. dipl. III. 36. Kukuljević, Reg. n° 42. 208.

(1203.)

— megköszöni III. Ince pápának, hogy, mint erről clericusa, R. kalocsai prépost által értesült, a francia kereszteseket a magyar királyon ejtett sérelemért s a neki okozott károkért megróttá; sürgeti őt, hogy a kereszteseket elégtételadásra bírja; kéri, hogy Jób esztergomi érseknek, a király ellenségének követi megbízást ne adjon, különösen most, mikor a király fogadalma beváltására a tengeren túlra készül; ígéri, hogy ha a pápa mást küld az országba követül, azt kegyesen fogja fogadni, s e levél vivőjének szavai részére hitelt kér.

XVIII. századi *másolata* a párisi Bibl. Nat. „Fonds lat. 8990.“ sz. a. „Rouleaux de Cluny“ 3-ik tekercsén (Huillard-Bréholles szerint.)

Huillard-Bréholles, Examen des chartes . . . de Cluny, 78. Wenzel, ÁUO. VI. 239. Mon. Strigon. I. 167. Smičiklas, Cod. dipl. III. 19. 209. /

1204.

— az erdélyi németek közt Riuetel faluban lakó latin (olasz) Jánost és örököseit a nevezett németek köteleltségei alól feloldva, nekik a királyi udvarban tartózkodási szabadságot, mindennemű adó és vám alól való mentességet és igazságszolgáltatási kiváltságot ad és csak katonáskodásra kötelezi a hasonló szabadsággal bírók módján.

— D. p. m. Petri. Alb. prep. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1204. — Méltóságok: János kalocsai, Ugrin vál. esztergomi érsek, győri püspök, Kalán pécsi, Dezső csanádi.

Simon váradi, Willermus erdélyi püspök, Benedek nádor, Ypoch bán bácsi ispán, Jula udvarispán nyitrai, Tiborc bodrogi, Csépán soproni ispán.

Átírta (V.) István ifjabb király 1257. (MODL. 42.)

Wenzel, ÁUO. I. 91. és kivon. XI. 82. U. az, Adalék az erd. századok tört.

13. Densusianu, Documente 50. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 7. 210.

(1204.) * — levelét, melyben a kicsapongó Calanus pécsi püspöknek megbüntetését és méltóságától való megfosztását kérte a pápától, említi III. Ince pápa 1206. július 7.-én. (Fejér, CD. III. 1. 38.) A kérdéses levélnek 1204 közepén kellett íratnia, v. ö. Pauler, i. m. II. 35. 211.

(1204.) * — levelére felel III. Ince pápa 1204-ben (Theiner, Monum, Slav. I. 35.). A király levelének 1. pontja e szerint arról szolt, hogy a magyar királyok Szt. István király óta, így különösen III. Béla és Imre király is, mindig iparkodtak a szentszéknek kedvében járni; 2. Imre király az apostoli széknél János bolgár fejedelemhez küldött követét átengedte az országon, sőt a követ kérésére a János ellen gyűjtött sereget is elbocsátotta, pedig ez Szerbiát, a magyar korona tartományát elpusztította; 3. habár Jánost jogosan mi sem illeti s a kezén levő területeket csak erőszakosan foglalta el részint Magyarországtól, részint másoktól, a pápa — Imre király nagy csodálkozására — Jánost mégis királlyá akarja koronáztatni; 4. kifejtette az okokat, miért nem engedte Leo pápai követet Bulgáriába átmenni; 5. minthogy Zára elfoglalása ügyében a pápai szék két év leforgása alatt sem szolgáltatott igazságot, ha most Imre engedi Jánost királlyá koronáztatni, mielőtt ez a vitás ügyeket vele rendbe hozza, akkor a szentszéktől e tekintetben sem fog soha igazságot nyerni. 212.

..... * — oklevelét, mellyel a szent sír rendjét mindennemű vám alól és javaik s szőlőik után minden fizetség [pensio] alól felmentette, említi II. András király 1207. (Fejér, CD. III. 1. 43.) 213.

..... * — oklevelét, mellyel Szürch földet Ypoch ispánnak adta, említi II. András király 1212.-i oklevelében. (Hazai okmánytár, VIII. 13.) 214.

..... * — okleveléről, melyben a budai egyház kiváltságait és jövedelmeit sorolta fel, szolt II. András király 1212-ben. (Fejér, CD. III. 1. 119.) II. András király oklevele azonban hamisítvány. (Fejér, CD. III. 2.223.) 215.

..... * — oklevelét Hector ispán részére, mint érvénytelent, II. András király 1231-ben megsemmisítette. Fejér, CD. III. 2.223. 216.

..... * — oklevelét a Stochona és testvérei részére tett földadományról említi a veszprémi káptalan 1232. (Wenzel, ÁUO. VI. 514.) 216a.

1205. II. András király megállapítja Nona város polgárainak jogait s kiváltságait, mely szerint comesüket maguk választják és csakis ez bíraskodhatik felettük; exactiót senki sem követelhet tőlük, csak a király helyettese évenként egyszer való megvendéglést; 30 embernél többel a király helyettese sem mehet be a városba; idegenek fölött is comesük ítél; erődítményt a városban csak ők maguk építhetnek; kezeset nem adnak; ősi törvényeik szerint élnek; ezzel szemben hűségre és a hoz-

zájuk érkező királynak (— kísérete künnhagyásával —) illő fogadására kötelezi őket, s leírja kerületüknek [comitatus] Desiuoy comes, Prodancus fia által megállapított határait. — D. p. m. Gotfredi Orodienis eccl. prepos. au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1205. Kal. Aug. — Méltóságok: János kalocsai érsek, Kalán pécsi püspök, vál. esztergomi érsek, Boleszló váci, Kalenda veszprémi, Gothard zágrábi, Dezső csanádi, Simon váradi, Wylhalmus erdélyi, Péter vál. győri püspök, Miklós nádor nyitrai, Mercurius bán somogyi, Smaragd udvarispán szolnoki [Skowauciensis], Gyrcó bihari, Csépán bácsi, Benedek bodrogi ispán.

Átírta IV. Béla 1244. aug. 26. (Smiciklas szerint a velencei áll. lvt.) Egy-szerű másolata: MODL. 36,133. *Q 342, K. 30-30.*

Hormayr, Geschichte Tirols I. 200. Fejér, CD. VII. 5. 166. Endlicher, Monum. Arpad. 400. Smiciklas, Cod. dipl. III. 50. Kivonatok: Hormayr, Archiv 1827. 31. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XVIII. Kukuljević, Reg. n° 54. 217.

1205. — Istvánnak, Chernukey Chernuk fiának adja a vasvármegyei Zechud, másképp Lapsa nevű birtokot tartozékaival. (Az oklevélnek zavaros szövegéből nem tűnik ki, hogy István tartozik-e a várjobbágyok közé, vagy az adományozott birtokon laktak ilyenek.) — D. p. m. Buchfridi (!) Orodienis prepositi, au. reg. cancell. Anno d. inc. 1209. — Méltóságok: János kalocsai érsek, Kalán pécsi püspök, vál. esztergomi érsek, Boleszló váci, Katapán egri, Calanda veszprémi, Simon váradi püspök, Miklós nádor ujjvári ispán, Mercurius bán somogyi, Csépán bácsi, Moch bodrogi, Smaragd udvarispán szolnoki, Byula soproni. Márton vasvári, Ochuz zalai, Sol karakoi ispán.

Átírta a vasvári káptalan 1387. — a győri káptalan 1399. (Orsz. Lvt. táblái ügyvédek után maradt iratok, 23. 58.) *VII. 7. = Q. 98, D. 98. 247 (Bos. Adv. Szeskolye) 1209 02/1*

Fejér, CD. III. 1. 21. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XVIII. 218.

1205. — Lukácsot, Hozugot, Vathát és Peturt, kiknek őseit, Somwst, Kwpant, Hyuant és Etudét II. Géza király a vasvári vár hatósága alól oklevelével kivette, ezen kiváltságukban meghagyja. — D. p. m. Guthfrydi, Orodienis prepos., au. r. cancell., anno ab inc. D. n. Jehsu Chr. 1205. — Méltóságok: János kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Kalanda veszprémi, Pechsa győri püspök, Miklós nádor ujjvári, Mercurius bán somogyi, Gyrcó bihari, Csépán bácsi, Moch bodrogi, Smaragd udvarispán szolnoki, Márton vasvári ispán.

Átírta V. István 1270. — a vasvári káptalan 1330. (A Hazai okmt. szerint a Szelestey-cs. lvt.) *= Df. 262. 245*

Hazai okmánytár I. 3. Wenzel, ÁUO. VI. 300. 219.

1205. — oklevele, mely többek közt az egrusi egyház Monera nevű s más birtokainak határleírását tartalmazta. Anno d. inc. 1205.

Tartalmilag átírta: 1. Péter alvajda 1367.-i (MODL. 28,894.), 2. a kolozsmonostori konvent 1367.-i (u. o. 30,394.) és 3. Miklós erdélyi vajda (1368)-i oklevelében. (u. o. 5358.)

A tartalmi átírásnak eddig kiadatlan szövege (Péter alvajda oklevelében) a következő:

„— — quarum unius littere domini Andree condam regis Hungarie — — anno dominice incarnationis Millesimo ducentesimo quinto emanate tenor

- metas ipsius possessionis Mon(er)a et aliarum quarundam possessionum ipsius ecclesie de Egrus comprehendendo declarasset — —“ 220.
- (1205.) — Gorra földét a claravallisi szerzeteseknek adja.
Lásd az 1207. évnél a 231. szám alatt.
- (1206. július 7. előtt.) * — király levelét, melyben Calanus püspököt védte a pápa előtt az ellene gyűlölségből emelt vádakkal szemben, említi III. Ince pápa 1206. július 7. (Fejér, CD. III. 1. 41.) 221.
1206. — Tamás nevű vitézének, Macharias ispán fiának adja a Soucha nevű földet, leírt határok közt, melynek birtokába őt János akkori kalocsai érsek által beiktattatta, s neki adja a souchai várhoz tartozó Keurcha nevű halastavat és a Voyos folyót más halászóhelyekkel. — D. p. m. Guthfridi Orodienis eccl. prepos. et au. reg. cancell. Anno d. inc. 1206. — Méltóságok: János esztergomi érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Kalanda veszprémi, Boleszló [Boezlav] váci, Vilmos erdélyi, Gothard zágrábi, Pechse győri püspök, Moch nádor soproni, Mercurius bán somogyi, Csépán bácsi, Gyula bodrogi, Gyrcó bihari, Smaragd udvarispán szolnoki, Bánk ujbári ispán, Benedek vajda.
Eredetije — a Hazai okmt. szerint — a gr. Erdődy-lvt. Galgócon.
Hazai okmánytár, VII. 2. 222.)
1206. — János latin (olasz) vendégnek adja hű szolgálataiért Cwezfej nevű földet Vratotus-falusi András pristaldus, a német Márton fia által a fehérvári vár felsorolt jobbágyainak tanúsága mellett megállapított s az oklevélben leírt határok közt; megerősíti őt Imre királytól nyert bírósági kiváltságában, s neki és szolgálainak árúi után teljes vámmentességet biztosít. — D. p. m. Gotfredi, Orodienis prepos. et reg. au. cancell. Anno ab inc. D. 1206. — Méltóságok: János esztergomi érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Kalanda veszprémi, Kathapán egri, Dezső csanádi, Gothard zágrábi, Simon váradi, Péter győri püspök, Mogh nádor bihari, Csépán bán, Csépán bácsi, Gyula bodrogi, Marcell soproni ispán, Benedek vajda, Smaragd udvarispán szolnoki, Mercurius pozsonyi, Tiborc a királyné udvarispánja fehérvári, Márton vasvári, Ogyuz zalai, Miklós nyitrai, Poth mosonyi, Miklós csanádi ispán.
Átírta: (V.) István ifj. király 1257. (MODL. 42.)
Wenzel, ÁUO. XI. 83. és Adalék az erdélyi százszok tört. 14. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 8. 223.
1206. — János esztergomi érsek által történt megkoronázása emlékére rendeli, hogy az esztergomi kanonokok minden évben szent Adalbert ünnepén 100 ezüst márkát kapjanak a királyi kincstárból. — D. p. m. Gottfridi, Orodienis prepos. au. reg. cancell. Anno d. inc. 1206. — Méltóságok: János esztergomi érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Péter győri püspök, Moch nádor bihari, Mika fia Csépán bán, Benedek vajda, Csépán bácsi, Smaragd udvarispán szolnoki, Gyula bodrogi, Marcell soproni, Tiborc fehérvári, Poth mosonyi ispán,
Eredetije — Knauz szerint — az esztergomi érsekség vil. lvt. (Nem találtam.)
Átírta: III. Ince pápa 1209. ápr. 20. (Fejér CD. III. 1. 90.) = DL. 16.

Katona, Hist. crit. V. 33. Fejér, CD. III. 1. 31. Monum. Strigon. I. 185.
Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XVIII. Codex Strigon. I. 14. Magyar
Sion I. 134. 224.

1206. — az Imre király alatt szenvedett méltatlan helyzetéből a trónra jutva, jutalmazni akarja híveit, kik felemelkedését elősegítették, s ezek közt hívének, Sándor ispánnak adja Csütörtökhely [Cheturtuchyel] birtokot, leírt határok között, a vásárjövedelemmel, melyet kivesz a király a pozsonyi ispán és a vásárbíró [faristar] hatósága alól; a beiktatást András, Pedur fia végezte. — D. p. m. Gothfridi, Orodienis prepos. et au. reg. canc. Anno ab inc. D. 1206. — Méltóságok: János esztergomi, Pertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Boleszló váci, Dezső csanádi, Kalanda veszprémi püspök, Moch nádor bihari ispán, Csépán, a Mika fia, bán, Csépán bácsi, Gyula bodrogi, Mercurius pozsonyi, Poth mosonyi ispán.

Eredetije: MODL. 45. sz.

Fejér, CD. III. 2. 464. (rövidítve). Hazai okmt. VI. 6.

225.

1206. — megállapítja a karakói, crapundorphi (igeni) és ramsi vendégek bíraskodási kiváltságait, a szállásadás, a többi szászok által fizetett collecta, határörzés, katonáskodás, szőlő-, állatvám és dézsmafizetés alól való mentességét. — D. p. m. Gocholci (!) Orod. prepos. au. reg. cancell. Anno ab. inc. D. 1206. — Méltóságok: János esztergomi, Pertold kalocsai érsek, Willermus erdélyi püspök, Csépán nádor bácsi ispán, . . . vajda.

Átírta a gyulafehérvári káptalan 1290—1301 közt (MODL. 30,354.) ezt, pedig ugyancsak a gyfehérv. kápt. 1572. (A gr. Teleki-lvt. 8244.)

Benkő, Milkovia II. 178, Schlözer, Krit. Samml. 290. Eder, De initiis iuribusque Saxonum 172. Fejér, CD. III. 1. 33. és kivon. VII. 4. 71. Endlicher. Monum. Arpad. 403. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. 7. Mitteil. d. Instit. für öst. Gesch. V. 558. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 9. Teleki-okmt. I. 1. Kivonatok: Wenzel, Adalék 20. Archiv d. Ver. Sieb. Neue Folge XV. 168.

Kritikáját lásd: Teutsch, Abriss d. Gesch. Siebenbürgens 2. kiad. 24. l. Archiv d. Ver. f. sieb. Landesf. XV. 168. MJöG. V. 539. sk. 226.

1206. — János esztergomi érseknek adja Guerla falut kivéve azt a barsi vár hatósága alól, 40 eke földdel és a felsorolt lakosokkal; vásárt is engedélyez, tiltva ott minden vám- és adószedést, s a nevezett birtokot Lukács, Hipolit fia által assignáltatta az érsek számára. — D. p. m. Godefridi Orod. prepos. et au. reg. canc. Anno ab inc. D. 1206. — Méltóságok: János esztergomi, Pertold kalocsai vál. érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Péter győri, Kalanda veszprémi, Gotchard zágrábi, Simon váradi, Dezső csanádi, Vilelmus erdélyi püspök, Moch nádor bihari ispán, Mika fia Csépán bán, Smaragd vajda, Csépán bácsi, Marcell csanádi, . . . fehérvári, Gyula bodrogi, Mercurius pozsonyi, Benedek soproni, Márton vasvári, Bánk ujevári ispán.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 49. 9. l.)

Magyar Sion II. 127. Codex Strigon. II. 12. Wenzel, ÁUO. VI. 307. Monum. Strigon I. 184. 227.

1207. — Bernát spalatói érsek kérésére megerősíti a spalatói érsekséget a hozzátartozó zengi, nonai, scardonai, traui, corbaviai, knini, farói és boszniai püspökségek, a salonai szt. Mózes- és szent István-, a clobuchichi szt. Péter-, a spalatói szt. István- és a knini szt. Bertalan-egyházak és Srenina, Gethe, Szt. Györgyfalva, Ostrohe, Coziza, Lavena falvak, Byache királyi birtok és szt. Vitalis területe, továbbá Zimina, Cithina, Cleona és Mazar birtokában; hatályon kívül helyezi a trauiaknak még herceg korában szt. Vitalis területére vonatkozólag adott oklevelet, s azonkívül a Salona folyóján levő malmokban az érsekségnek vámmentességet ad. D. p. m. Roberti, Albensis prepos. et au. reg. cancell. Anno d. inc. 1207. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willelmus erdélyi, Kalenda veszprémi, Gothard zágrábi, Péter győri püspök, István fia Csépán nádor bácsi, Mika fia Csépán bán somogyi, Marcell udvarispán csanádi, Tiborc fehérvári, Moch bihari, Jula bodrogi, Péter szolnoki, Benedek soproni, Ochoz pozsonyi, Sándor mosonyi, Miklós nyitrai ispán. — Anno regni nostri secundo.

Átírta a spalatói kápt. 1397. (Farlati szerint „apud comites de Cindris.“)

Másolata a spalatói püspökség Donationales c. másolatgyűjtem. fol. 25. (Smičiklas szerint.)

Farlati, III. sacr. III. 237. Katona, Hist. crit. V. 59. Kerceslich, Not. prael. 182. Fejér, CD. III. 1. 45. Smičiklas, Cod. dipl. III. 70. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 65. Monum. Slav. merid. XXIII. 6. 228.

1207. — esküvel erősíti meg Spalato város kiváltságait, szószerint megújítva II. Géza királynak 1142.-i esküjét, csupán a nevet és az évszámot változtatván meg. — D. p. m. Roberti Albensis prepos. et au. reg. cancell. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Vlinus (! Vilmos htt.) erdélyi, Kallenda veszprémi, Gottard zágrábi, Péter győri püspök, István fia Cséffán nádor bácsi, Micha fia Cséffán bán zagorjai (! Saguriensi, somogyi htt.), Jula bodrogi, Miklós bihari, Péter a királyné udvarispánja csanádi, Benedek soproni, Sándor mosonyi, Ochuz veszprémi (!) ispán. — Regni n. anno secundo. (A. d. inc. 1207. az esküforma elején.)

Másolata — Smičiklas szerint — Wien, Staatsarchiv, a Liber pactorum c. kéziratban. (Azonban Smičiklas utalása hibás, mert a jelzett helyen az oklevél másolata nem található.)

Kukuljević, Jura r. Chro. I. 40. és kivon. Regesta n° 66. Wenzel, ÁUO. VI. 313. Vjestnik XI. 140. Smičiklas, Cod. dipl. III. 68. 229.

1207. — megerősíti a szent sír keresztesei számára még hercegsége idején Kozma, Poret, Wysumery, Prodancu, Sidouina, Turba és Drusa szlavoniai falvakra vonatkozólag tett adományát, leírva azok határait, s ezen falvak népének olyan szabadságot ad, mint amilyennel a templomosok és a johanniták falvai bírnak: a rendház számára vám- és adómentességet, a földeikre település szabadságát biztosítja, a rend marchiai házát pedig megerősíti a vám- és cseberadómentességben, melyet a bemutatott oklevél szerint még Imre királytól nyertek. D. p. m. Roberti, Albensis prepos. et au. reg. cancell. Anno d. inc. 1207. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Kalenda veszprémi, Willelmus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri (— az 1629.-i

átirat szerint szerémi —) püspök, István fia Csépán nádor bácsi, Mika fia Csépán bán somogyi, Jula bodrogi, Miklós bihari, Péter a királyné udvarispánja csanádi, Miklós szolnoki, Benedek soproni, Pot pozsonyi, Ochuz vasvári ispán. Regni n. anno tertio (l).

Átírta a csázmai káptalan 1375. (a zágrábi orsz. lvt.) s ezt Erdődi Zsigmond bán 1629. (MODL. 36,114.) *Q. 342: Fudulj-889t.*

Farlati, Ill. sacr. V. 357. (Csonka), Katona, Hist. crit. V. 53. Fejér, CD. III. 1. 42. Smičiklas, Cod. dipl. III. 72. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XIX. Kukuljević, Regesta n° 63.

Bár II. Andrásnak ezt az adományát IV. Ince pápa 1253-ban megerősítette, „ut in ipsius regis scripto authentico continetur“ (Fejér, CD. IV. 2. 201.), az oklevelet fogalmazatának némely feltűnőségei és protocollumának az 1232-ben kelt bakonybéli oklevéllel (Pann. rendtört. VIII. 281.) szószerint való egyezése gyanússá teszi; azonban a hitelesség teljes megdöntésére ezek az okok nem elegendők. **230.**

- (1207.) — Gorra földét apátság alapítására a claravallisi (clairvauxi) ciszterci szerzeteseknek adván, megparancsolja a gorraiaknak, hogy a szerzeteseknek engedelmeskedjenek s azoknak oly szolgálatokat teljesítsenek, mint herceg korában neki teljesítettek. — D. anno r. n. I.

Másolata a „Privilegia b. virg. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben, n° III. (A zágrábi érsekség lvt.)

Tkalčić, Ep. Zagr. I. 17. Wenzel, ÁUO. XI. 82. Smičiklas, Cod. dipl. III. 54. (1205.) Kukuljević, Reg. n° 56.

Keltére nézve lásd Szentpétery, II. Endre király okl. a topuszkói apáts. részére, a Fejérpataky-émlékkönyv 333. sk. I., olv. azonban ehhez a Századok 1921. évf. 83. I. 1. jegyz. a helyesbítő megjegyzést. **231.**

1207. † — (a spalatoiaknak adott 229. sz. oklevéllel szószerint egyezően) esküvel erősíti meg az almissaiak [Almusa] kiváltságait. — D. anno d. inc. 1207.

Átírta Miklós szlavon bán 1323. szept. 8. (A Nemz. Múzeum lvt. Törzsanyag.) Egyszerű másolata: MODL. 36,135.

Kukuljević, Jura I. 39. Wenzel, ÁUO. I. 93. Vjestnik XI. 141. Smičiklas, Cod. dipl. III. 71. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 1. 190. Kukuljević, Regesta n° 64. és 67.

Hamis. Lásd Smičiklas, Cod. dipl. III. 72. I. jegyzetét. **232.**

- (1207 körül.) — Vamus falu földéből egy ekényit Misca ispánnak ad. *Lásd az 1222. évnél a 390. szám alatt.*

1208. — átírja Imre királynak 1203.-i, a heiligenkreuzi monostornak az egykor a besenyők által bírt földeket adományozó oklevelét (206. sz), és egyszersmind megerősíti az apátságot a részére III. Béla és Imre királyok által évenként Szent István napján Sopronban rendelt 3000 kőso birtokában. — D. p. m. Roberti Albensis prepos. et au. reg. cancell. Anno d. inc. 1208. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Kalenda veszprémi, Péter győri püspök, István fia Csépán nádor bácsi ispán, Bánk bán, Jula bodrogi, Marcell

soproni ispán, Benedek vajda, Péter a királyné udvarispánja csanádi, Poth mosonyi ispán. — Regni nostri anno tertio.

Eredetije két példányban a heiligenkreuzi apátság lvt. (Rub. 49. fasc. I. n° 1.) *Q² = DL. 38.429*

Weis, Urkunden des Cisterziensen-Stiftes Heiligenkreuz, I. 38. l. Wenzel, ÁUO. I. 97. Major, Mosonmegye monogr. II. 159. Kivon. Győri tört. füz. I. 111.

Az egyik példányon Béla ifjabb királynak — ekkor még nem használatos — pecsétje függ. Ennek magyarázatára vonatk. lásd a 333. számú 1217.-i oklevélhez írt jegyzetet! 233.

1208. — hű szolgálataiért Tamás nyitrai ispánnak adja a pozsonyi várhoz tartozó Bazin [Bozen] földet, az oklevélben leírt határok között, miután a beiktatást Potho akkori pozsonyi ispán elvégezte, s a határokat Gergely, az ispán contubernarius kijelölte. — D. p. m. Roberti, Albensis prepos. et au. reg. cancell. Anno d. inc. 1208. — Méltóságok: János esztergomi, Pertold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Kalenda veszprémi, Vilmos erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri püspök, István fia Csépán nádor bácsi ispán, Bánk bán, Jula bodrogi, Marcell bihari, Péter a királyné udvarispánja csanádi, Miklós udvarispán kevei, Mog pozsonyi, Benedek soproni, Poth mosonyi ispán.

Eredetije: MODL. 47.

Átírta: 1. az esztergomi káptalan 1344. (U. o. 48.) 2. Nagy Lajos király 1361. (U. o. 49.) 3. Részlete átírva I. Károly király 1339.-i oklevelében. (U. o. 3205.) Fejér, CD. III. 2. 465. 234.

1208. — hű szolgálataiért Poth mosonyi ispánnak adja a mosonmegyei Chof falut, hozzáadva a soproni vár földeiből is 300 holdat bizonyos szőlőkkel, s abba Opuz-nembeli Tódor pristaldus által nevezettet Tódor fiának, Gergelynek jelenlétében az oklevélben leírt határok között beiktattatta. — D. p. m. Roberti prepos. Albensis et reg. au. cancell. In anno d. inc. 1208. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Dezső csanádi, Kalenda veszprémi, Willelmus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri püspök, István fia Csépán nádor, bácsi ispán, Bánk bán, Benedek vajda, Jula bodrogi, Smaragd bihari, Péter a királyné udvarispánja csanádi, Miklós udvarispán kevei, Marcell soproni, Mog pozsonyi ispán. — Regni nostri anno quarto.

Eredetije — Wenzel szerint — a b. Révay-cs. lvt.

Wenzel, ÁUO. VI. 324. 235.

1208. — jóváhagyja Poth mosonyi és Csépán bácsi ispánnak, és testvérük, néhai Mór ispán fiának Istvánnak, úgyszintén elhunyt testvérüknek, Sándor ispánnak az általuk a fekete barátok részére Lébényben [Libyn] alapított monostor részére tett adományait, mely áll az egykor őseik, Sándor és Szerafin ispánok által birt s Imre király által testvérük, Saul volt kalocsai érsek hűségéért a fentnevezetteknek adott Lébény faluból és Szent-Miklós-falvából, leírt határok közt, Boldozorma révvel s Lébényben 6 eke földön 11 megnevezett szolgáló és 10 halászcsaláddal és az oklevélben felsorolt szabadosokkal. Szentmiklóson 12 jobbágycsaláddal; továbbá Kumlouzorm faluból, Ban (Bánfalu), Sason (Sásony) falvakból, melyeket Sándor ispán Imre királytól kapott a Gubasel-csatában való véreontásáért, leírt határok közt;

Yuhol, Sar, Noztroy, Onduch, Burnel falvakban egyes birtokrészekből és felsorolt szolgálcsaládokból; egyszersmind a monostornak a birtokairól szállított terményekre a Rába győri és a Rábca kenezi hídján vámmentességet ad, s a Lébény birtokra és tartozékaira vonatkozólag az előbbi királyoktól származó okleveleket érvényteleneknek nyilvánítja. — D. p. m. Roberti, Albensis prepos. et au. r. cancell. Anno d. inc. 1208. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Kalenda veszprémi, Vilmos erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri püspök, István fia Csépán nádor bácsi ispán, Bánk bán, Benedek vajda, Jula bodrogi, Smaragd bihari, Péter a királyné (Fejérenél: Peyni, regine htt.) udvarispánja csanádi, Miklós kevei, Marcell soproni, Poth mosonyi ispán. Regni nostri anno quarto.

Átírta a pécsi káptalan 1359. (MODL. 50.) Egyszerű másolata u. o. 53. sz. XVIII. századi egyszerű másolata a pannonthalmi orsz. lvt. 2* sz.

Fejér, CD. III. 1. 58. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XIX. Győri tört. füz. I. 111.

A Gubasel-csatára vonatk. v. ö. a 201. sz. okl. és Pauler i. m. II. 488. 236.

1208. — hű szolgálataiért Miklós vasvári ispánnak adja a vasvári várhoz tartozó Lindwa [Lyndwa] földet, Iwachym pristaldus, Gyewche fia által iktattatva őt be annak birtokába az ugyanazon pristaldus által megállapított, s az oklevélben leírt határok között.

Átírta Nagy Lajos király 1373. okt. 14. (A hg. Batthyány-cs. körmendi lvt. Acta antiqua, Alm. II. lad. 5. n° 16.) = Q. 383. DC. 100. 138

Az oklevélnek eddig kiadatlan szövege a következő:

In nomine sancte trinitatis et individue unitatis. Andreas dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerieque rex in perpetuum. Cum ad (!) regie celsitudinis munificentia nullis terminis cohercetur, set optima in principe donandi mensura immensitas iudicetur, precipua tamen est erga benemeritos circumspectio adhibenda, ne quis apud illum sui laboris premio defraudetur, qui sue liberalitatis beneficia etiam ad extraneos usque protendit. Inde est, quod fideli nostro Nicolao, comiti de Ferreo castro ob eximia sue fidelitatis merita et servitia multipliciter nobis impensa terram quandam nomine Lyndwa ad Ferreum castrum pertinentem. que uni officiali, qui vulgo Wolpach dicitur, subesse solebat, sibi et per eum suis heredibus iure perpetuo contulimus possidendam, et eum per pristaldum nostrum Iwachym filium Gyewche in possessionem eiusdem terre fecimus introduci. Ad maiorem etiam cautelam metas eiusdem terre a prefato pristaldo erectas presenti scripto duximus inserendas, que hoc ordine disponuntur. Prima meta procedit a sancto Vencezlao in via ad orientem et conterminatur terre ville speculatorum Kurcite et inde per eandem viam vadit et conterminatur ville Wolfer et inde procedens conterminatur terre Johan et ibi est meta de terra et inde vadit ad magnam viam et conterminatur terre Zalaiensi (!) et ibi est meta de terra; et inde per eandem viam vadit versus occidentem et conterminatur terre Chef et ibi est meta de terra, et inde per viam predictam vadit et venit ad terram Johan et Wolfer, quorum terra est in medio terre comitis

Nicolai certis metis et terminis assignata. Et inde per eandem magnam viam vadit et conterminatur terre Zalaiensi, dextera pars pertinet comiti Nicolao et sinistra Zalaiensibus. Et inde vadit ad villam Bogma et ibi est meta de terra in litore aque, et inde vadit ad aquam Lyprich et ibi est meta de terra, et inde vadit ad aquam Lyndwa metis de terra interpositis et inde per eandem aquam vadit superius ad terram comitis Hendrici, quam comes Nicolaus emit ab eodem Hendrico de nostra et iobagionum nostrorum conscientia, in qua terra habitant septem ville (!). Et inde per eandem aquam Lyndwa vadit superius, donec veniat ad caput aque Lyndwa et ibi est meta de terra. Et inde vadit ad caput aque Dobra et ibi est meta de terra et inde vadens conterminatur terre ville Thohna, ubi est meta de terra. Inde vadit et conterminatur terre hospitem Ferrei castri, cuius ville nomen Rodina, ibi est meta de terra. Et inde vadit et conterminatur terre Heydrici comitis; ibi est meta de terra; dextera pars pertinet comiti Nicolao, sinistra vero Heydrico. Et inde vadit ad Kueshug et conterminatur terre Norsa et ibi est meta de terra, et inde per magnam viam venit ad aquam Hydusd et transiens aquam vadit in Bercy; dextera pars pertinet comiti Nicolao et sinistra pars terre Norse; ibi est meta de terra. Et inde vadens conterminatur terre Tompee, ibi est meta de terra. Et inde vadens conterminatur terre Jacobi Balbi, ibi est meta de terra; et inde conterminatur terre Belenug, ibi est meta de terra; et inde conterminatur terre comitis Heydrici, ibi est meta de terra, prope ad ecclesiam sancti Benedicti. Et inde vadens transit aquam Kobula in valle, ibi est meta de terra, et inde vadit ad aquam Welmer, et inde per eandem aquam vadit superius ad caput eiusdem aque; ibi est meta de terra. Et inde vadens conterminatur terre Iswna, ibi est meta de terra, et inde per viam descendens conterminatur terre Muncu, dextera pars pertinet comiti Nicolao, sinistra vero Muncu. Et inde venit ad terram speculatorum et inde redit ad priorem metam. Terram igitur predictis metis inclusam ita memoratum fidelem nostrum eiusque successores integre ac pacifice perpetuo volumus possidere, ut preter supradictos Johan et Wolfer eorum aut successorum, quorum terra, ut prediximus, infra metas prenotatas aliis metis a terra distinguitur comitis Nicolai, nullus infra easdem metas quippiam sibi iuris valeat vindicare. Ut autem hec a nobis facta donatio nullis unquam temporibus valeat retractari, presenti eam pagina in notitiam deduci posteriorum et regie auctoritatis sigillo iussimus roborari. Datum per manus Ruberti Albensis prepositi et aule regie cancellarii, anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo octavo, venerabili Johanne Strigoniensi archyepiscopo, reverendo Bertoldo Colocensi electo existentibus, Kalano Quinqueecclesiensem, Bolezlao Waciensem, Katanpano Agriensem, Simone Waradiensem, Desiderio Chanadiensem, Kalenda Wesprimiensem, Willermo Transsiluanam, Gothardo Zagrabiensem, Petro Geuriensem ecclesias feliciter gubernantibus, Chepano filio Stephani Bachiensi et palatino comite, Bankone bano, Benedicto woyuoda existentibus, Jula Bodrogiensem, Synaragdo (!) Bochoriensem (!), Petro curiali comite regine Chenadiensem, Nicolao curiali comite Keueiensem, Marcello

Soproniensem, Mog Poseniensem, Poth Musuniensem comitatus tenentibus, regni nostri anno quarto.

Az átiró okl. szerint II. András királynak ez az oklevele „*suo pendentis et autentico sigillo priori nimiaque vetustate in evis sigillo consumpto et abolito consignatum, quod sigillum eo tempore et casu inopinato, quo inclitissima principissa domina Gedrudis, consors ipsius domini regis Andree miserabili necis passione per infideles regni primates rebus eximebatur ab humanis, per quendam maleficum furatum extiterat, prout aliud privilegium eiusdem domini Andree regis exprimit hoc luculenter*” volt megerősítve.

V. ö. az 1214.-i renovációval. (292. szám.)

237.

1208. — megerősíti az Urias pannonhalmi apát által nyert Abda, Zölös és Gama falvak birtokát.

Eredetije — Fejér szerint — a pannonhalmi főapátság levéltárában van; azonban ott jelenleg nem található.

Kivonatát közli Fejér, CD. III. 1. 67.

A nevezett birtokokról II. András király 1221.-i megerősítő oklevelében van szó. (368. sz.)

238.

(1209 előtt.) * — 1209-ben említi és semmisnek nyilvánítja azt az oklevelét, mellyel a zágrábi vár szentmártoni földét Crako volpotnak adta. (Wenzel, ÁUO. XI. 100.) Az 1209.-i oklevél hamis voltából (Karácsonyi, Hamis okl. 12.) nem következik, hogy Crako volpot oklevelének emlegetése alaptalan.

239a.

(1209 előtt.) * — Csépán nádor részére 1209-ben adott oklevelében (240. szám) említi Boloc és Sumbotheil földekről szóló két oklevelet „*regie magestatis sigillo communitis*”, melyek, minthogy a saját adományáról van szó, valószínűleg II. András királytól valók voltak.

239b.

1209. — István fiának, Csépán nádornak és bácsi ispánnak hűségeért a mosonyi várhoz tartozó Boloc és Sumbotheil nevű földeket adta az utóbbi hely vámjával együtt, melyek birtokába pristaldusa, Thetfalusi Bálint ispán iktatta a jutalmazottat, s az erről szóló két királyi oklevél elveszte esetére a jelen oklevelet adja, mely a fehérvári egyház levéltárában fog őriztetni. — D. p. m. Roberti, Albensis prepos. et a. reg. cancell. Anno d. inc. 1209. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Kathapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Kalenda veszprémi, Willelmus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri püspök, István fia Csépán nádor bácsi ispán, Bánk bán, Benedek vajda, Jula bodrogi, Smaragd' bihari, Péter a királyné udvarispánja csanádi, Miklós udvarispán kevei, Marcell soproni, Mog pozsonyi, Poch mosonyi ispán. — Regni nostri anno quarto.

Eredetije — Wenzel szerint — a b. Révay-cs. lt.

Fejér, CD. III. 2. 469. Wenzel, ÁUO. VI. 333. Major, Mosonym. monogr. II. 161. Kivon. Győri tört. füz. I. 111.

Erre az oklevélre utal IV. Béla király (1267.) júl. 27-én kelt oklevelében. (Hazai okmt. VI. 160.)

240.

1209. — oklevelet ad Ivo garamszentbenedeki apátnak és utódainak a pápától de Crescencio Gergely bíboros pápai követnek az országban jártakor nyert azon jogukról, hogy főpapi jelvényeket — infula, gyűrű, szandál — viselhessenek. — D. p. m. magistri

Thome, au. reg. vicecancellarii. Anno ab inc. D. 1209. — Méltóságok: János esztergomi, Bertalan vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Kalenda veszprémi, Dezső csanádi, Péter győri püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Bánk bán, Mihály vajda, Marcell bácsi, Jula bodrogi, Miklós bihari, Márton kevei, Ochuz soproni, Moys vasvári, Moche pozsonyi ispán. — Regni n. anno quinto.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 1. fasc. 1. n° 1.)

Timon, Imago 20. Katona, Hist. crit. V. 99. Novák, Vindiciae 145. (Csonka.)
Batthyányi, Leges eccl. II. 297. Fejér, CD. III. 1. 81. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. I. 218. Monum. Strigon. I. 192. Facsimile-részlet u. o. I. tábla. Kivonatok: Magyar Sion, II. 128. Cod. Strigon. II. 13.

Az oklevélen II. András királynak második, csak 1213 óta használt (olv. Turul 1916. 4. sk. 1.) nagy pecsétje függ, (illetőleg leszakadván, most csak úgy van utólag ráakasztva), az írás pedig egyező a vasvári egyház részére adott 1224.-i oklevél írásával. Ebből azt kell következtetnünk, hogy tulajdonképpen az 1209.-i oklevélnek 1213 után kiadott renovációjával van dolgunk, melyet azonban tökéletesen az első oklevél nyomán állítottak ki, a renovatio említése és az évszám megváltoztatása nélkül. 241.

1209. — Sebes pohárnokmesternek hűségéért Szentgyörgy [Zengurg] birtokot, melyet a király Csépán bántól, Mike fiától szerzett, a hozzátartozó Ceki (Cseklész), Ioan (Ivány), Czteilan (Kosztolány) és Ybrehart (Eberhard) nevű falvakkal együtt adományozza, az ott élő népeknek a nehezék és szabad dénár fizetése, gyepüvágás és mindenemű várszolgálat alól való mentességet. Szentgyörgyön pedig vámmentes vásárlást biztosítva. — D. p. m. mag. Thome, au. reg. vicecancell. Anno ab inc. D. 1209. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Kalenda veszprémi, Péter győri püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Bánk bán, Windelik (! Benedek) vajda, Marcell bácsi, Jula bodrogi, Ochuz soproni, Moch pozsonyi, Mihály bihari, Márton ujjvári, Farkas fehérvári ispán. — Regni n. a. quinto.

Eredetije: MODL. 57., a kiállított oklevelek közt 5. sz.

Átírta 1. a győri káptalan 1359. (MODL. 58.) és 2. N. Lajos kir. 1361. (U. o. 59.)

Fejér, CD. III. 1. 73. és kiegészítése: III. 2. 468. *Facsimile*: Mon. hist. Hung. dipl. 5. sz. Szövege u. o. V. sz. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XIX.

Karácsonyi a Hamis okl. 48. l. 1216-ra teszi; azonban 1216-ban az oklevél megújítása történt. (Ugyanő a Magy. Nemzets. II. 217. helyesen 1209. évvel idézi.) Kosztolány birtokról Sebes mester külön is kapott oklevelet, lásd az 1216.-i renovációt. (307. szám.) 242.

1209. — a királyné és testvérei, Berthold kalocsai érsek, a bambergi püspök s az őrgrof kérésére, ezeknek s a királynak is a pápánál, a császárnál és más fejedelmeknél tett szolgálatokért Adolf prépostnak és a királyné által idegenből behívott nővérének bizonyos szepesi [Chypus], a Poprád mellett fekvő földet ad Lucuin, a bambergi püspök udvarispánja által kijelölt, s az oklevélben leírt határok közt, a szabad dénárokkal és minden királyi joggal, s azzal a kiváltsággal, hogy az oda telepítendő népek fölött csak a király, a nádor, vagy a király által kijelölendő más személy ítélkezhesék. — D. p. m. mag. Thome, au. reg. vicecancell. Anno ab inc. D. 1209. —

Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek és bán, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Villarmus erdélyi, Dezső csanádi, Péter győri püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Marcell bácsi, Jula bodrogi, Banco bihari, Ochuz soproni, Benedek ujevári, Moys vasvári ispán.

Q. 38. 68. 752-Átírta 1. IV. Béla király 1246. szept. 8. (a Nemz. Múzeumban letett Berzeviczy-lvt.) — a szepesi káptalan 1336. (U. o.) 2. Átírta a szepesi konvent is 1302. (u. o.)

Wagner, Analecta I. 104. Bárdosi, Supplementum 7. Katona, Hist. crit. V. 91. Fejér, CD. III. 1. 76. Turul, 1907. 65. l. (1243.-i átiratból?) Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XIX. 243.

1209. — megerősíti Poch (így Wenzelnél) nádor, mosonyi ispánt a Mochorial mosonyi várjobbágytól vásárolt Challov nevű földé birtokában s leírja ennek határait. D. p. m. mag. Thome, au. reg. cancell. Anno ab inc. D. 1209. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vál. kalocsai érsek és bán, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Willelmus erdélyi, Dezső csanádi, Péter győri, Róbert vál. veszprémi püspök, Poch nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Marcell bácsi ispán, Jula bodrogi, Bánk bihari, Miklós kevei, Ochuz soproni, Moys vasvári, Moch pozsonyi ispán. — Regni n. anno quinto.

Eredetije — Wenzel szerint — a br. Révay-cs. lvt. Q. 158.

Fejér, CD. III. 2. 470. Wenzel, ÁUO. VI. 334. Major, Mosonym. monogr. II. 160. Kivon. Győri tört. füz. I. 111. 244.

1209. — adománylevele Nona város részére a határok leírásával.

Lásd 1205 alatt a 217. számot, melynek ez Fejér, CD. III. 1. 479. l. közölt hibás kivonata. (Hibásan utal Fejér u. o. az átiratra is, mert IV. Béla király átiró oklevele nem 1267., hanem 1244. aug. 26-án kelt.)

- (1209?) — Poth nádor, mosonyi ispán kérésére Demeternek és Tamásnak adja a Győr várától kivett Capi nevű 30 hold földet tartozékaival, leírt határok közt.

Átírta a pozsonyi káptalan 1395. s ezt tartalmilag Rozgoni Simon comes országbíró 1409. (MODL. 9480.)

Kivonata: Fejér, CD. VII. 1. 190.

Rozgoni S. országbíró a pozsonyi kápt. oklevelét gyanúsna mondja. 245.

1209. † — Ráskai Demeternek, a királyné főpohárnokmesterének különböző követségekben tett szolgálataiért, a királyné és a tanácsosok kérésére, úgyszintén Ujevár várának megőrzéséért a sárosmegyei Uj-Kochma, most Ujfalu nevű helynél szedendő vámot adományozza, részletezve a fizetendő vám összegét és helyét. — D. p. m. mag. Thome, au. r. vicecanc. Anno ab inc. D. 1209. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek és bán, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Vilelmus erdélyi, Dezső csanádi, Péter győri püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Marcell bácsi ispán, Jula bodrogi, Bánk bihari, Ochuz soproni, Benedek ujevári, Moys vasvári ispán. — Regni n. anno quinto.

Eredetije a Nemzeti Múzeumban letett Péchy-lvt. Q. 147. DL. 64.645

Átírta I. Ferdinánd király 1543. márc. 9. (U. a.)

Wagner, Diplom. Sáros. 46. Bárdosi, Decim. indag. 82. Katona, Hist. crit. V. 95. Fejér, CD. III. 1. 78. Kivon. Gárdonyi, A p. Péchy-cs. lvt. lajstr. 1.

Hamis, lásd: Pauler i. m. II. 594. és Karácsonyi, Hamis okl. 12. Külseje is otromba hamisítványnak mutatja. Az Adolf prépost részére szóló 1209.-i oklevél nyomán készült, melynek bevezető és záró részeit szószerint, a contextust pedig sok kifejezésében követi. 246.

1209. † — Poth nádor, mosonyi ispán kérésére megállapítja a Warasd falusi vendégeknek, kik a királyt khenei fogsága idején híven szolgálták, kiváltságait és kötelességeit; ezek szerint fölöttük csak rihtardjuk bíraskodhatik, árúik után vámot és harmincadot csak Németországba menet fizetnek, a megírt összegben; megállapítja a vár-ispánnak köteles tartozásait, birtokuk felett szabad rendelkezési és szabad költözési jogukat s a rihtardnak városiak és idegenek közti ügyekben illetékességét; leírja földjük határait, Greben vári Gurdon és Pritice falusi Zelco pristaldusokat nevezvén meg. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1209. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold vál. kalocsai érsek és bán, István zágrábi, Kalán pécsi, Boleszló váci, Ka(ta)pán egri, Róbert vál. veszprémi, Dezső csanádi, Simon váradi, Péter győri püspök, Poch nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Zakariás *akkori* varasdi, Marcell váci, Jula bodrogi, Bánk bihari, Miklós kevei [Reueriensi], Ochur soproni, Mojs vasvári, Moc pozsonyi, Buzad győri ispán. Regni n. anno quinto.

Eredetije Varasd város lvt. Fasc. I. n° 1.

Kercselich, Not. praelim. 188. Katona, Hist. crit. V. 103. Ebner, Hist. . . . Beschreibung d. kön. Freistadt Warasdin, 29. Fejér, CD. III. 1. 86. és pótlások u. o. 479. l. Endlicher, Monum. Arpad. 405. Kukuljević, Jura I. 41. U. az, Reg. n° 76. Smičiklas, Cod. dipl. III. 89. Klaić, Povj. Hrvata I. 313. *Facsim.* u. o. 195.

Hamis, lásd: Smičiklas, III. 91. l. jegyz. Az oklevél eredetije szemmel láthatóan elárulja a hamisítványt. (IV.) Béla ifj. király 1220.-i megújító oklevele szerint II. Andrásnak a varasdiak részére adott oklevele elégett! (Smičiklas, Cod. dipl. III. 186.) 247.

1209. † — Wratizlaus comest, ki őt hercegsége idején az Imre királlyal való viszálykodásokban híven támogatta, s ezért Imre király parancsára házát fölégették s javait feldúlták, jószágaiban Tamás, Petus, Troceil, (István és Strizmer?) nevű testvéreivel együtt megerősíti, minden szállásadás kötelezettsége alól felmenti s a birtokoknak Bánk bán káplánja, Cyprian által mint királyi pristaldus által megállapított határait leírja. D. p. m. mag. Thome, au. r. vicecanc. Anno ab inc. D. 1209. — Méltóságok: J(ános) esztergomi, B(erthold) vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, B(oleszló) váci, K(atapán) egri, S(imon) váradi, K(alenda) veszprémi, G(othard) zágrábi, D(ezső) csanádi, W(ilmos) erdélyi, P(éter) győri püspök, P(oth) nádor mosonyi ispán, B(ánk) bán, M(ihály) vajda, M(arcell) bácsi, J(ula) bodrogi, M(och) pozsonyi, N. (Miklós) bihari, M(árton) kevei, A. (Sándor) somogyi, O(chuz) soproni, Moys vasvári ispán. — Regni n. anno quinto.

Eredetije a zágrábi káptalan lvtban. (Fasc. 24. n° 32.)

Kercselich, Hist. eccl. Zagr. 325. Fejér, CD. III. 1. 89. l. jegyzetében (töredék). Tkalčić, Episc. Zagr. I. 17. Wenzel, ÁUO. XI. 90. Smičiklas, Cod. dipl. III. 91. Kukuljević, Reg. n° 77.

Hamis, lásd: Szentpétery, II. Endre király oklevelei a topuszkói apátság részére, Fejérpataky-émlékkönyv 349. l. 3. jegyz. 248.

1209. † — jóváhagyja, hogy weglai Guido comes nagybátyjának, Bertalan comesnek III. Béla királytól adományul nyert földét Bertalan halála után III. Bélának erre vonatkozó engedélye alapján örökölhessen. — D. p. m. Roberti, Albensis prepos. au. n. cancell. Anno d. inc. 1209. (A b) átiratokban 1220. és 1290.) — Méltóságok: János esztergomi, Bertold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Buyslaus váci, Katpan egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Villermus erdélyi, Guthard zágrábi, Péter győri püspök, Poot nádor mosonyi ispán, Bánk bán, Benedek vajda, Marcell bácsi, Jula bodrogi, Mihály biharvárad, Miklós udvarispán kevei, Ochuz soproni, Mog pozsonyi ispán. — Regni n. a. quinto. (A b) átiratban XXI.)

Átírta IV. Béla 1251. ápr. 5. Ennek a) és b) szövegű átiratait lásd IV. Béla király oklevelei közt.

Kercselich, Not. praelim. 188. Katona, Hist. crit. V. 101. Fejér, CD. III. 1. 82. Kukuljevič, Borba Hrvatah, 73. Wenzel, ÁUO. XI. 95. Smičiklas, Cod. dipl. III. 95. Frangepán-oklvt. II. 395. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XIX. Kukuljevič, Reg. n° 78.

Hamis, lásd a Századok, 1914. 677. sk. II. 249.

1209. † — a templomosrendet az ország egész területén mindennemű szállásadás, vám- és adófizetés, szabaddénár, marturina és nehezékfizetés alól felmenti; megerősíti őket minden előzőleg nyert s Imre király által is megerősített dalmáciai és horvátországi birtokukban, ezeket határaikkal, az adományozóknak, a pristaldusoknak, az adomány tanúinak és az adományozott szolgáknak neveivel együtt felsorolván; ezekhez még a maga részéről bizonyos gorrai civilisek földjét és a zágrábi várnak szentmártoni földét adja nekik igazságszolgáltatási kiváltsággal, leírt határok közt, Vanleginus volt zágrábi comesszel végeztetve a beiktatást és semmisnek nyilvánítva az erre nézve Crako volpotnak adott adománylevelet; két szabad embert is rendel szolgálatukra és megerősíti őket bíraskodási és Béla királytól származó szállásadási mentességükben. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. Albensis prepos. Anno gr. 1209. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Kalenda veszprémi, Dezső csanádi, Gothard zágrábi, Péter győri püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Bánk bán, Benedek vajda, Marcell bácsi, Jula bodrogi, Ochiuz soproni, Mouch pozsonyi, Mich bihari, Márton ujbári, Sándor somogyi, Moys vasvári, Farkas fehérvári ispán. — Regni n. a. sexto.

Átírta Zsigmond király 1425. (A zágrábi érsekség lvt. „Fundationalia.“ Volum. I. 9/6.)

Tkalcic. Episc. Zagrab. I. 20. Wenzel, ÁUO. XI. 96. Arkiv za povj. XI. 106. Smičiklas, Cod. dipl. III. 84. Kivon.: Monum. Slav. merid. XXIII. 6. Kukuljevič, Reg. n° 79.

Hamis, lásd: Karácsonyi, Hamis okl. 12. és Az aranybulla keletk. 6. — Bár a keltezési ellentmondások esetleg magyarázhatók volnának, zavaros fogalmazata mégis inkább hamisnak mutatja. Több részében egyezik az 1210.-i oklevéllel. (253. szám.) Egy hasonló tartalmú, s egyebek közt Szt. Márton földéről is szóló oklevelet erősített meg III. Ince pápa 1211-ben (lásd a 267. számot), tehát a templomosok ekkoriban csakugyan kaptak II. Andrástól oklevelet. 250.

- (1209—1210 körül.) — Cononak, a templomosrend mesterének és rendtársainak kérésére megengedi, hogy bárki szabadon adományozhasson a lovagrendnek földet, birtokot, rabszolgákat, szabadosokat vagy egyebet.
Átírta II. András király 1235. — IX. Gergely pápa 1235. szept. 17. (MODL. 202.)
 Katona, *Hist. crit.* VI. 719. Fejér, *CD.* III. 2. 420.
 Cono 1210 táján szerepelt: Wenzel, *ÁUO.* XI. 107. 251.
- (1210 előtt.) * — 1210-ben említi a maga, Chepan nádor részére Lesnissa földről viasz-, és másik, aranypecsét alatt kiadott oklevelét, s az utóbbit, mely elveszett, semmisnek nyilvánítja. (Wenzel, *ÁUO.* XI. 106.) 252.
1210. — megerősíti a templomosrendet a Csépán nádor, bácsi ispán által nekik hagyott s egykor a posegai várhoz tartozott Lesnissa földnek, az innen járó marturinának és egyéb exactióknak, továbbá Racessan földnek birtokában; leírja e földek határait és érvénytelennek nyilvánítja a Csépán nádornak Lesnissáról adott, de utóbb elkallódott oklevelet; megerősíti őket a Borich bán unokája Odolla által nekik adott földnek, valamint a néhai István gorizai comes által nekik adott wodichai, és a Damaldus comes által hagyott gorizamegyei föld birtokában, s azon felül két embert rendel szolgálatukra. — D. p. m. mag. Thome, *Vesprimiensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1210.* — Méltóságok: János esztergomi, Bertold bán vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Vilermus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Péter a királyné udvarispánja bácsi, Miklós udvarispán kevei, Mog pozsonyi ispán. — *Regni n. a. sexto.*
Átírta IV. László király 1272. nov. 26. (MODL. 815.)
 Wenzel, *ÁUO.* XI. 105. Smiciklas, *Cod. dipl.* III. 97. Kivonat: Kukuljević, *Reg. n° 83.* 253.
1210. — a szt. Jánosról nevezett (dalmát-)fehértvári és a szt. Kozma és Damiánról nevezett szigeti (rogovoi) monostorokat megerősíti — miként ezt már hercegkorában adott oklevelében is tette — a Cresimir és Suinimir horvát királyoktól nekik adott, s III. István király által megerősített rogouai, virbizai, thini, gorizai és egyéb horvátországi birtokaikban, s az odatelepitendő idegenek fölött gyakorlandó bíraskodási jogukban. — D. p. m. mag. Thome, *Vesprimiensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1210.* — Méltóságok: János esztergomi, Bertold bán vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willelmus erdélyi, Gotard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Péter bácsi, Jula bodrogi, Bánk a királyné udvarispánja bihari, Miklós udvarispán kevei, Ochuz soproni, Mog pozsonyi ispán. — *Regni n. a. sexto.*
Átírták: 1. Guncel spalatoei érsek és társai 1229. dec. (Smiciklas szerint a zárai tartom. lvt.) 2. U. o. 1271. évi közjegyzői másolatban, s benne van a Policorion nevű másolatgyűjteményben is, 50. l.
 Starine, XXIII. 200. Smiciklas, *Cod. dipl.* III. 99. 254.
1210. — Poth nádor mosonyi ispánnak adja hű szolgálataiért a győri vártól kivett Nouac nevű földet, leírván ennek határait, neki ad továbbá a győri várszolgák Rethi nevű földéből 2 ekényit, valamint a mosonyi várnak Kamana nevű dfölét, leírt határok

közt, beiktató pristaldus gyanánt Tech falusi Bálint comest nevezve meg. — D. p. m. mag. Thome, Bezprimiensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1210. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold bán vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Kathapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willelmus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Mihály vajda, Péter bácsi ispán, Jula bodrogi, Bánk bihari, Miklós udvarispán kevei, Mog pozsonyi ispán. — Regni n. a. sexto.

Eredetije — Wenzel szerint — a br. Révay-cs. lvt.

Átírta V. István 1271. márc. 14. (U. o.)

Fejér, CD. III. 2. 472. és hibás kivon. III. 1. 101. Czech, Descriptio comit. Jaur. 13. Wenzel, ÁUO. VI. 341. Major, Mosonym. monogr. II. 162. Kivon. Győri tört. füz. I. 111. 255.

1210. — Saracen comes fiának, Domaldus sebenicoi [Scibinik] comesnek, ki a király ellen áskálódó főuraktól a Géza fiahoz Görögországba levelet vivő követeket Spalato-ban feltartóztatta és a királyhoz vitte, ezen érdeméért Zetina és Tril földeket adja, leírván ezek határait, miután a beiktatást Ulrik és Scelouigna nevű pristaldusok elvégezték. — D. anno 1210.

Átírta: 1. Nagy Lajos király 1356. (Lucius szerint a spalato-i lvt.) 2. Tartalmilag: u. az 1360. dec. 28. (MODL. 33,318.) és 3. 1365. (U. o.)

Lucius, Memor. di Traù. 27. Fejér, CD. III. 1. 100. és töred. u. o. 3. 1. jegyz. Bulletino di archeol. V. 55. Smiciklas, Cod. dipl. III. 100 (Mind csonkán.) Kivonatok: Kukuljević, Jura 44. és Reg. n° 81. és 82., Smičiklas, CD. XIII. 89. 256.

- (1211 előtt.) * — levelét, melyben arra kérte a pápát, hogy az esztergomi érseknek a koronázásra és a pénzverésből járó tizedre vonatkozó s a kalocsai érsek által is elismert jogát erősítse meg, említi III. Ince pápa 1211. (Wenzel, ÁUO. VI. 352.) 257.

1211. — felsorolja az általa alapított topuszkói [Toplica] ciszterci rendű monostornak a szlapon hercegek és a gorrai comesek által birt kiváltságokkal adományozott Gorramegye részeit (a templariusok birtokainak és a hat gorrai nemzetségnek kivételével), jövedelmeit s az ottani népek által teljesítendő szolgálmányokat, mindezek birtokába Márton comes, Woya fia által iktattatván a monostort; ezenkívül a monostor számára szabad telepítési jogot, bírósági, s a vámokra nézve az egri és a pilisi egyházéval egyező kiváltságokat ad. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. et Bezprimiensis prepos. Anno ab inc. D. 1211. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold bán vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willelmus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Péter bácsi, Jula bodrogi, Bánk a királyné udvarispánja bihari, Marcell udvarispán kevei, Ochuz soproni, Miklós pozsonyi ispán. — Regni n. a. sexto.

Másolata a „Privilegia b. Mariae v. de Toplica” c. másolatgyűjteményben, n° 1. (A zágrábi érseki lvt.) Tartalmi kivonata némi töredéssel Ugali Pál szlapon bán 1350. márc. 6-i oklevelében. (U. o. n° 16.)

Kercselich, Hist. eccl. Zagr. 39. Katona, Hist. crit. V. 129. Fejér, CD. III. 1. 111. (Csak az eschatocoll.) Teljesen: Tkalčić, Episc. Zagr. I. 25. Wenzel,

ÁUO. XI. 108. Književnik, 1864. 94. Smičiklas, Cod. dipl. III. 103. Kivonatok: Kukuljević, Jura I. 116. és Reg. n° 86. Smičiklas, CD. XI. 585.

Hitelességére vonatkozólag olv. Szentpétery, II. Endre király oklevelei a topuszkoai apáts. részére, Fejérpataky-émlékkönyv 336. s. k. ll. 258.

1211. — megerősíti III. Béla királynak a pannonhalmi egyház részére három vámmentes sószállítóhajóra vonatkozólag (1192-ben) tett adományát azzal a hozzátétellel, hogy e hajók épolyan kiváltsággal bírjanak, mint a bisztrai [Bistriensis] és aradi egyházak hajói. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. et Bezprim. prepos. Anno ab inc. D. 1211. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold bán vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Kathapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willermus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Péter bácsi ispán, Jula bodrogi, Bánk a királyné udvarispánja bihari, Marcell udvarispán kevei, Miklós pozsonyi ispán. — Regni n. a. sexto.

Másolata a pannonhalmi Liber ruber 19. l.

Wenzel, ÁUO. VI. 348. Pannonhalmi rendtört. I. 620. 259.

1211. — Bertold vál. kalocsai érsek kérésére Lenguernek adja Scento faluban 50 vendégmansionak nehezék- és szabaddénaradóját, e fölött teljesen szabad rendelkezési jogot biztosítva neki. — D. p. m. Thome, Wesprimiensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1211. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold bán vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Villermus erdélyi, Róbert veszprémi püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Péter bácsi ispán, Jula bodrogi, Bánk a királyné udvarispánja bihari, Marcell udvarispán kevei, Miklós pozsonyi ispán. — Regni n. a. sexto.

Átírta a csázmái káptalan 1384. (MODL. 61.)

Fejér, CD. III. 1. 108. 260.

1211. — a német lovagrendnek adja az erdőkön túl a kúnok felé fekvő Borza földet (a Barcaságot), leírván ennek Fecate Juna pristaldus által Mihály vajda parancsára megállapított határait; megállapítja a lovagrendnek arany- és ezüstbányászási, vásártartási, vár- és városépítési, szállásmentességi és igazságszolgáltatási kiváltságait és a szabaddénárok, nehezékek és mindennemű exactiók alól való mentességét. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. et Wesprimiensis prepos. Anno ab inc. D. 1211. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold bán vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Kathapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Vilmos erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Péter bácsi ispán, Jula bodrogi, Bánk a királyné udvarispánja bihari, Marcell udvarispán kevei, Miklós pozsonyi ispán. Regni n. a. septimo.

Átírta: 1. IX. Gergely pápa 1231. ápr. 26. (Másolata Theiner szerint a vatikáni lvtban, Registrum an. V. ep. 59.) 2. Átírta Fülöp fermoii püspök is 1278. (Zimmermann szerint a königsbergi áll. lvtban.)

Seiuert, Ung. Magazin IV. 2. 218. Fejér, CD. III. 1. 106. Bethlen, Gesch. Darstellung 70. Schuller, Archiv I. 214. Teutsch-Firnhaber, Urkundenb. I. 8. Densusianu, Documente 56. és 114. Theiner, Monum. Hung. I. 95. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 11. 261.

1211. — Uros, volt tihanyi apát kérésére megújítja I. András királynak az általa a tihanyi [Thichon] hegyen szent Anianus tiszteletére alapított monostor részére adott oklevelét; továbbá T(amás) kancellár és P(oth) nádor megállapítása szerint felsorolja a tihanyi egyház birtokait az ottani curialis comesek utódainak, a többi jobbágyoknak és a szolgáló népeknek neveivel, s leírja Colon, Mortua, Beseneu, Focud, Gamas, Lustah, Turch és Samthou birtokok határait. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. et Vesprim. prepos. Ab inc. D. anno 1211. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold bán vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Chathapanus egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Vilmos erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Péter bácsi ispán, Jula bodrogi, Bánk a királyné udvarispánja bihari, Marcell udvarispán kevei, Miklós pozsonyi ispán. Regni n. a. septimo.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Tihan. Fasc. 1. n° 5.) Fogalmazványa u. o., u. azon sz. a.

Átírta: 1. Bubek Detre nádor 1399. feb. 21. (U. o. n° 28.) 2. Garai M. nádor 1416., s töredékei gyakran.

Fejér, CD. VII. 5. 177. (és töredékek: III. 1. 110. VII. 5. 60. és 176. és X. 7. 154.) Wenzel, ÁUO. I. 106. Pannonhalmi rendtörténet, X. 502. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XIX.

A fogalmazvány írása ugyanazon kéztől származik, mint a megpecsételt oklevél, mi arra mutat, hogy az oklevelet Pannonhalmán állították ki és készen terjesztették be megerősítésre. 262.

1211. — Fábiánnak és Vincének adja a király iránt még hercegkorában Oroszországban, Lengyelországban, Németországban és Szlavóniában tanúsított hűségükért és birtokaiknak Imre király által való elpusztításáért a zalai vártól kivett Guybarth (a nádori átiratban: Gebarth) nevű 7 aratrum birtokot tartozékaival, melynek birtokába Turle (u. o. Therle) falusi Jakab által őket beiktattatta. — Anno ab inc. D. 1211. regni a. septimo.

Tartalmilag *átírta*: 1. Zsigmond király 1430. (Nemz. Múz. törzslvt.) és 2. Hédervári Lőrinc nádor 1437. (U. o.) = DL 48.844

Kiadva tartalmilag a Zalamegyei oklvt. I. 4.

263.

1211. — oklevele a székesfehérvári kereszteskonventnek Feldwary és Foud közt fekvő földje határainak leírásával.

Csak a határleírás — Fejér, illetőleg Hevenesi szerint — Garai Miklós nádor ítéletlevelében. (?)

A töredéket kiadta Fejér, CD. V. 1. 295. és VII. 5. 202. A töredék azonban nem a székesfehérvári keresztesek okleveléből való (ilyen nem is volt), s a határleírás nem is a keresztesek földjére vonatkozik, hanem az 1211.-i tihanyi oklevél részlete (lásd a 262. számot). Fejér, CD. VII. 5. 192—3., az idézett töredék előtt pár lappal közölte a tihanyi oklevél megfelelő részét! 264.

- (1211. 15. előtt.) * — királynak az esztergomi és kalocsai érsekség közt folyó viszály ügyében a pápához intézett levelére felel III. Ince pápa 1211. júl. 15. (Fejér, CD. III. 1. 112.) 265.

- (1211 körül.) — a topuszkoi apátságnak Bachusaban vásártartást engedélyezvén, mindenkit tilt az ezen vásárra igyekvők vagy onnan jövők feltartóztatásától és zaklatásától.
Másolata a „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben, n° XII. (A zágrábi érsekség lvtban.)
 Tkalcić, Ep. Zagrab. I. 34. (1213.) Wenzel, ÁUO. XI. 127. (1213.) Smičiklas, Cod. dipl. III. 121. (1213.) Kivon. Kukuljević, Reg. n° 95.
 Keltére nézve lásd: Szentpétery, II. Endre kir. okl. a topuszkoi apátság r., a Fejérpataky- emlékkönyv 350. l. 266.
- (1211 körül.) * — királynak a templomosok számára Szent-Márton és egyéb birtokról szóló adománylevelét megerősíti III. Ince pápa 1211. (Fejér, CD. III. 1. 110.) Szent-Márton földjéről az 1209.-i hamis oklevélben is szó van. (Smičiklas, CD. III. 87. l.) 267.
- (1212. febr. 12. előtt.) * — levelére, melyben az esztergomi és a kalocsai érsekség közt létrejött meg-egyezésről írt a pápának, felel III. Ince pápa 1212. febr. 12. (Fejér, CD. III. 1. 129.) 268.
1212. — megerősíti Bánk bihari ispánt, a királyné udvarispánját az Ypoch ispántól 300 márkáért vásárolt Szurch nevű föld birtokában, leírt határok közt, Ypochnak ezen birtokra nézve Imre királytól nyert adománylevelét érvénytelennek nyilvánítva, s felsorolva azon szomszédos falvakat, melyek ugyan Bánk bírói hatósága alól mentesek, mégis neki erdővám fejében bizonyos szolgálmányokkal tartoznak. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. et Vespri. prepos. Anno ab inc. D. 1212. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold szlavon bán, vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willermus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Péter bácsi ispán, Bánk a királyné udvarispánja bihari, Marcell udvarispán kevei, Ochuz soproni, Miklós pozsonyi ispán. — Regni n. a. septimo.
 Átírta az esztergomi káptalan 1339. (A Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-család galgóci levéltárában.)
 Hazai okmánytár, VIII. 12. 269.
1212. — Sebis ispánnak, ki őt a familiarisok közt a számkivetésben kísérte, szolgálatai jutalmául a trencsényi vártól kivett Rozvány [Raxovag] nevű, 2 ekealja, a nyitrai vártól kivett, de a pozsonyi kerületben fekvő Béle [Miley] nevű egy ekealja, s a temesi vártól kivett Galád [Gyad] nevű 4 ekealja földet adja, Miklós ispán, Ugrin néhai érsek testvére által vezetettve őt be annak birtokába. — D. p. m. mag. Thome, Scibiniensis et Besprimiensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1212. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold bán vál. kalocsai érsek, Kalán pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Vilelmus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Poth nádor mosonyi ispán, Mihály vajda, Péter bácsi ispán, Jula bodrogi, Bánk a királyné udvarispánja bihari, Ochuz soproni, Miklós pozsonyi ispán. — Regni n. a. septimo.
Eredetije: MODL. 64. sz.
 Fejér, CD. III. 1. 124. Pesty-Ortvai, Oklevelek Temesvárm. tört. I. 1. Bárány Á., Temesvm. emléke, Oklevelek, 36. Töredéke: Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 15. 270.

1212. — oklevele Kopácsi föld adományozásáról a Poth volt nádor által megállapított határok leírásával. — Anno ab inc. D. 1212. Regni a. septimo.
 Átírta Zsigmond király 1397. s ezt tartalmilag Marothi János macsói bán 1399. (Pozsony vrs. lvt.) = *sl. 42. 771*
 Tartalmilag kiadva az Új M. Múzeum 1857. évf. I. 277.
 A 270. sz. oklevél záradékában még Poth nádor szerepel. 271.
1212. — a főurak tanácsára visszaadja a budai egyháznak az előző királyoktól nyert, de II. András által elvett javait s birtokait, melyekbe az egyházat Marcell ispán által ismét bevezette, ellenkező értelmű intézkedéseit semmiséknek nyilvánítván; leírja a határokat; megerősíti az egyházat ezen földnek, valamint igazságszolgáltatási kiváltságának és az Imre királytól oklevélileg nyert vásárvámnak, csebreknek és sóadománynak birtokában. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. Cybiniensis et Wesprimiensis prepos. Anno ab inc. D. 1212. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vajda kalocsai érsek, Kalán [1295: Kalamanus] pécsi, Boleszló váci, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Vilmos erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Bánk nádor kevei [1295: Keurus] ispán, Mihály bán, Jula udvarispán *bácsi*, András *bodrogi*, Myke bihari, Ochuz soproni, Miklós pozsonyi ispán. — Regni n. a. octavo. *Értelet: 10. 397. sl. 105. 991*
 Átírta: 1. IV. László király 1273. aug. 24. — I. Károly 1328. (A veszprémi kápt. hitelesh. lvt. Armales, 22.) 2. Átírta János kalocsai érsek is 1295. jan. 12. (A pozsonyi kápt. lvt. Capsa Budens. I. 1. 10.)
 Katona, Hist. crit. V. 157. Batthyányi, Leges eccl. II. 299. Fejér, CD. III. 1. 121. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXI. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 15. Magyar Tört. Tár XII. 6. 272.
1212. — a Szent Sír keresztesrendjének adja a Hidegkút [Frigidus fons] és a Mediasmaiele nevű földet s egy, felsorolt patakoktól körülfolyt erdőt, melyek birtokába őket Miklós bán, akkori újvári ispán által iktattatta és ennek Lőrinc nevű embere által a határokat kijelöltette; ezenfelül adózási és bírósági kiváltságot, halászati és vadászati jogot, továbbá vásár- és révvámmentességet biztosít nekik. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. et Cybiniensis et Vesprim. prepos. Anno ab inc. 1212. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold vajda kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willermus erdélyi, Róbert veszprémi püspök, Bánk nádor kevei ispán, Mihály bán, Jula udvarispán *bácsi*, András *bodrogi*, Micha bihari, Miklós pozsonyi ispán. — Regni n. a. octavo.
 Eredetije: MODL. 65.
 Átírta: 1. IV. Béla 1244. jan. 23. — I. Károly 1340. ápr. 1. (? Wagner.)
 2. Az egri kápt. 1337. (MODL. 66.)
 Wagner, Analecta I. 389. és Dipl. Sáros. 511. Bárdosy, Supplementum 156. Katona, Hist. crit. 151. Batthyányi, Leges eccl. II. 298. Fejér, CD. III. 1. 114. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. II. 186. Wenzel, ÁUO. XI. 114. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXI. Cod. Strigon. I. 16. Magyar Sion I. 203. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 15. 273.
1212. — a királyi tanácsban hozott határozattal megerősíti Michailt és testvérét Henriket, Aenz ispán fiait, az Aenznek Cuzin monostoráért cserében [pro recompensatione]
(Kivonat)

adott kapornaki [Copernuch] monostor kegyuraságában Benz ispánnal és testvérével Fabiánnal szemben, kik azt maguknak követelték. — D. p. m. mag. Thome, Albensis prepos. et tocius Hungarie cancell. Anno ab inc. D. 1212. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold vajda kalocsai érsek, Kalán pécsi, Kathapán egri, Róbert veszprémi püspök, Bánk nádor kevei ispán, Mihály bán, Jula udvarispán bácsi, András bodrogi, Miklós pozsonyi ispán. — Regni n. a. octavo.

Éredetije az esztergomi érsekség egyh. lvt. No 8,

Batthyányi, Leges eccl. III. 573. Fejér, CD. III. 1. 125. és IX. 7. 645. és kivon. VII. 1. 191. Wenzel, ÁUO. VI. 353. Cod. Strigon. I. 17. Magyar Sion, I. 204. Monum. Strigon. I. 201. 274.

1212. — Tódor acaroni kereszteslovagnak és Erdélybe települt rendtársainak (a német lovagrendnek), kik a kúnok folytonos támadásainak vannak kitéve, kiváltságaként megállapítja, hogy a rend erdélyi földeire semmiféle pénzbeváltó tisztviselő ne mehessen, hanem a pénzbeváltók az új pénzből megfelelő mennyiséget adjanak át a lovagrend mesterének, ki nekik e pénzre nézve jótáll, s őket megfelelő módon kielégíti. — D. p. m. Thome, Albensis prepos. et tocius Hungarie cancell. Anno ab inc. D. 1212. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vajda kalocsai érsek, Kalán pécsi, Kathapán egri, Vilmos erdélyi, Róbert veszprémi püspök, Bánk nádor pozsonyi ispán, Márton bán, Jula udvarispán bácsi, András bodrogi, Mica bihari ispán. Regni n. a. octavo.

Átírta: 1. IX. Gergely pápa 1231. ápr. 26. (Theiner szerint a vatikáni lvt. registrumaiban, an. V. ep. 59.) 2. *Átírta* rövidítve Fülöp fermói püspök is 1278. (Zimmermann szerint a königsbergi áll. lvt.)

Seiuert, Ung. Magazin IV. 222. Fejér, CD. III. 1. 116. Bethlen, Gesch. Darstellung 74. Schuller, Archiv f. d. Kennt. I. 217. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. 10. Theiner, Monum. Hung. I. 95. Transsilvania, 1871. 30. Densusianu, Documente 58. és 116. Zimmermann-Werner, Urkundenb. I. 14. Kivonatok: Strehlke, Tabulae 156. Gyárfás, A jászkúnok tört. II. 394.

A Crucpurg-várra vonatkozó oklevelet, melyet a kiadások az 1212-i oklevél záradéka gyanánt közölnek, lásd az 1222. évnél a 391. sz. alatt. 275.

1212. — átírja és megerősíti Ipolitnak, Baran fiának az általa Boroksa birtokon alapított Mindenszentek-egyháza javára szóló végrendeletét. — D. p. m. Thome, Albensis prepos. et Hungarie cancell. Anno ab inc. D. 1212. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold vajda kalocsai érsek, Kalán pécsi, Kathapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Róbert veszprémi püspök, Bánk nádor pozsonyi ispán, Márton bán, Jula udvarispán bácsi, András bodrogi, Micha bihari, Miklós soproni ispán. Regni n. a. octavo.

Éredetije a szombathelyi kápt. orsz. lvt. (Litt. eccl. et famil. F. 1.)

Hazai okmt. VI. 8. Kivonata a Századok 1870. 618. I. 276.

1212. — megengedi, hogy Mór ispán fia István zalai földéből kivett egy ekényi földét, melyet Mór ispán Herdtől vásárolt, serviensének, Ryssanak adhassa leírt határok közt.

Tartalmilag *átírta* Bubeek István orsz. b. 1368. (MODL. 5636.)

Eddig kiadatlan szövege a következő:

„— — unam excellentis et magnifici principis domini Andree condam regis Hungarie felicis recordationis — — In cuius quidem priuilegii

ipsius domini Andree regis in anno domini millesimo ducentesimo duodecimo, regni autem sui anno octavo emanati tenore inter cetera per Stephanum filium Mauri comitis quandam terram ad unum aratrum sub Zala constitutam, quam idem Stephanus de propria terra sua Zala excepisset, et quam terram dictus comes Maurus ab Herd comparasset, Ryssa servienti suo in retributionem fidelis servicii eiusdem iure hereditario per ipsum possidendam sub metis in eisdem conscriptis datam et concessam fuisse per ipsum dominum Andream regem eomodo eidem Ryssa suisque heredibus confirmatam fuisse, quod nullus de generatione dicti Stephani vel filiorum suorum ipsum Ryssa ab eodemque descendentes super dicta terra posset inquietare.“

277.

1212. — Farkas, Péter és János testvérek érdemeiért, nevezetesen pedig Farkas és Péternek az ország javáért Oroszországban történt haláláért Jánosnak adja a Gepus nevű erdőt, Sol ispán pristaldus által, az oklevélben leírt határok közt.

Átírta a veszprémi káptalan 1354-ben, s ezt tartalmilag Drugeth Miklós orsz. b. 1355. jan. 27. (A Nemez. Múzeum törzslvt.)

Az eddig kiadatlan tartalmi kivonat szövege a következő:

„— — quasdam litteras patentes dicti capituli ecclesie Vesprimiensis in festo [circumcisionis domini anno eiusdem M^o CCC^{mo} L^{mo} quarto confectas] litteras privilegiales illustrissimi principis domini Andree olym incliti regis Hungarie anno ab incarnatione domini M^o CC^{mo} duodecimo confectas et emanatas transscribentes nobis presentavit, in cuius tenore conperimus haberi, quod ipse dominus Andreas rex fidele servitium trium fratrum, scilicet Farkasii, Petri et Johannis recolens, quia sibi tam in regno quam extra regnum fideliter exhibuissent, et precipue quod pro utilitate totius regni in Ruscia morti predicti duo fratres, videlicet Farkasius et Petrus succubuissent, fratri eorum scilicet Johanni et suis heredibus in recompensationem laborum suorum iure hereditario per fidelem pristaldum suum Sol comitem silvam Gepus nomine contulisset in perpetuum sub metis in eodem privilegio domini Andree regis seriose conscriptis possidendam — —“

278.

1212. — István nevű clericusának régi szabadságát visszaállítva öt királyi házába és familiájába fogadja és visszahelyezi Kyal nevű 5 eke földé birtokába, leírt határok közt, minthogy István őse, Kaal még Szt. István király idejében Gizella királynéval mint szabad ember jött Németországból és a soproni vár kerületében szabadon letelepedett, azonban Géza király idejében Lőrinc vasvári és soproni ispán előtt a soproni várjobbágyság Alykont, István atyját várjobbágynak állították, mire Imre király alatt István és testvére, Lampert András herceg szolgálatába álltak, őt híven szolgálták, s Lampert András hercegnek Imre király ellen a Rad völgyében vívott csatájában elesett, István pedig Andrást a csata után Németországba követte és híven szolgált. — Anno ab inc. D. 1212.

Tartalmilag átírva: 1. Szécsi Miklós orsz. b. (372)-i és 2. Szepesi Jakab orsz. b. (1373. nov. 17.-i oklevelében. (Mindkettő a Nemez. Múzeum törzslvt. levéltárában.)

VII. R. 22. 41. 873, 910.

22. 41. 924, 910.

A tartalmi kivonat közölve: Fejér, CD. IX. 7. 270. Wenzel, ÁUO. I. 22. Sopronm. Oklvt. I. 7. 279.

1212. † — a főurak tanácsára visszaadja a budai egyháznak általa elvett birtokait s javait, hivatkozással Imre király oklevelére, mely javakba az egyházat Marcell ispán által helyeztette vissza, érvénytelennek nyilvánítván ezzel ellenkező intézkedéseit; leírja az egyház területének határait, és az egyház számára annak népei felett igazságszolgáltatási kiváltságot biztosít. — D. p. m. mag. Thome, au. r. cancell. et Scybiensis prepos. Anno ab inc. D. 1212. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold vajda kalocsai érsek, Bánk nádor kevei ispán, Jula udvarispán bácsi, Miklós a királyné udvarispánja győri ispán. Regni n. a. octavo.
Eredetije a pozsonyi kápt. lvt. Capsa Budens. I. Fasc. 1. n° 1.
 Katona, Hist. crit. V. 154. Batthyányi, Leg. eccl. II. 305. Fejér, CD. III. 1. 118. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXI. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 15. Magyar Tört. Tár XII. 7.
Hamis. Tamás kancellár 1212-ben nem viselte a szebeni prépost címét így, magában. A méltóságok sora szokatlanul hiányos. Az oklevél írása bizonytalan, következetlen és az utánzást eláruló. Az u. ezen évi hiteles budai oklevél nyomán készült, melynek szövegével jórészt szó szerint egyezik. A hamisítás a sónak az ország határán át vám nélkül való szállítási jogának biztosítása céljából történt, mi a másik oklevélben nincs benne. 280.
- (1209—1212 közt.) * — oklevelét, mellyel Chopoch birtokot Poth nádornak adta, említi V. István király (1271.) márc. 14. kelt oklevelében. (Wenzel, ÁUO. VIII. 419.) V. ö. a 271. számmal! Poth nádorsága 1209—1212 közé esett. 280a.
- (1213 előtt.) * — oklevele Sebes mester részére, mellyel a nyitrai várhoz tartozó Costulan nevű földet adta neki, s mely a Gertrud királyné meggyilkolásakor elveszett királyi pecséttel volt megerősítve.
Lásd az oklevél renovatióját a 307. sz. alatt. Maga az első oklevél nem maradt meg. 280b.
1213. — megerősíti a Béla király által alapított szentgothardi egyházat Dobra föld birtokában Moys volt vasvári ispán és Tamás fehérvári prépost, királyi kancellár vizsgálata alapján, mely szerint a zalai örök András volt vasvári ispán rendeletére az egyház népeivel Dobra földön helyet cseréltek, majd a németek támadásai miatt az örök visszatértek régi lakóhelyeikre, az egyház népeit innen kiűzve, s így az egyház földje pusztán maradt, amint ezt Pongrác, Ebergen és Buza vasvári várjobbágyok és a felsorolt 13 tanú igazolták; leírja Dobra határait, melyek közt annak birtokába az egyházat Máté udvari clericus Moys volt vasvári ispán által, mint az ügy pristaldusa által kiküldve visszahelyezte. — D. p. m. Thome, Albensis prepos. et Hungarie cancell. Anno ab inc. D. 1213. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold vajda kalocsai érsek, Kalán pécsi, Cathapan egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willermus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi, Jakab váci püspök; Bánk nádor pozsonyi ispán, Márton bán, Jula udvarispán bácsi, András bodrogi, Hugó kevei, Micho bihari, Miklós soproni, Sándor somogyi, Bugen fehérvári, Miklós vasvári ispán. Regni n. a. octavo.

Eredetije a hg. Batthyányi-cs. körmendi lvt. (Acta antiqua, II. 8. 2.)
Wenzel, ÁUO. VI. 358. ^{Szentgyörgyi} = DL. 103.244, 937.

281.

1213. — Orez apát kérésére átírja és megerősíti Szent István királynak a pannonhalmi monostor részére adott (1002.-i) oklevelét, hozzátévén, hogy Szt. István király a pozsonyi vám harmadát adta. — D. p. m. Thome, prepos. Albensis et Ungarie cancell. Anno ab inc. D. 1213. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek s bácsi és bodrogi ispán, Kalán pécsi, Kathapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willelmus erdélyi, Gothard zágrábi, Jakab váci püspök, Jula bán vasvári ispán, Miklós nádor csanádi ispán, Miklós vajda, Bánk pozsonyi, András soproni, Tiborc mosonyi, Poth kevei ispán. Anno regni n. nono.

Eredetije a pannonhalmi rendi lvt. (34. G.) = Pannonhalmi Rendi Lvt. Gy. n. 46
= MOL. DL. 206.845

Másolata u. o. (27. Dd.) Tartalmilag bentvan a pannonhalmi XIV. sz. registrumban. (fol. I. A.) = DL. 45 = MOL. DL. 206.844.

Novák, Vindiciae 33. Agam. Pallad. 16. Katona, Hist. crit. V. 173. Fejér, CD. III. 1. 147. Pannonhalmi rendtört. I. 625. Facsimile u. o. 96. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXI. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. I. 37. Sztachovits, Registr. VI. Pannonh. rendtört. II. 251.

Kritikáját lásd: Szentpétery, II. Endre király pecsétjei, a Turul 1916. évf. 7. sk. II. 282.

1213. — Orez apát kérésére átírja Szt. László királynak keltezetlen, a pannonhalmi egyház javait felsoroló oklevelét. — D. p. m. Thome, prepos. (!) et Ungarie cancell. Anno ab inc. D. 1213. [MCCIII.] — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, bácsi és bodrogi ispán, Kalán pécsi, Katapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willelmus erdélyi, Gothard zágrábi, Jakab váci püspök, Jula bán vasvári ispán, Miklós nádor csanádi ispán, Miklós vajda, Bánk pozsonyi, András soproni, Tiborc mosonyi, Poth kevei ispán. Anno regni n. nono.

Eredetije a pannonhalmi rendi lvtban. (4. A.) = DL. n. 42
= MOL. DL. 206.841

Wenzel, ÁUO. I. 129. Pannonhalmi rendtört. I. 626. Kivonata: Sztachovits, Reg. X.

Kritikáját lásd: Szentpétery, II. Endre király pecsétjei, a Turul 1916. évf. 7. sk. II. 283.

- (1213 körül.) — a topuszkoi apátságnak Bachusaban vásártartást engedélyez.
Lásd 1211-nél a 266. szám alatt.

- (1213 körül.) — parancsa a toplicai apátság visszatartott várszolgáinak visszaadására.
Lásd az 1217. évnél a 344. szám alatt.

- (1213 körül.) — parancsa a bánhoz, hogy a toplicai egyház népeit szállásadással és más exactioval ne zaklassa.
Lásd az 1217. évnél a 345. szám alatt.

- (1213 körül.) — az erchy-i Szt. Miklós-szigetet a claravallisi rendháznak adja.
Lásd az 1222. évnél a 389. szám alatt.

(1213 körül.) — parancsa a toplicai egyház jobbágyaihoz a monostornak teljesítendő munka iránt. Lásd mint hamisítványt 1224 körüli kelettel a 417. szám alatt.

1213. † — az általa alapított topuszkoi [Toplica] ciszterci rendű monostornak adván hat nemzetség kivételével egész Gorra megyét minden tartozékaival úgy, amint ő azt herceg korában bírta, ehhez még a monostornak szállásmentességet, népeinek igazságügyi kiváltságot ad; felsorolja a monostor telepeseinek, várszolgáinak és elősorolt jobbágyainak adózási és szolgálmányos kötelességeit, s a monostor vásárvámjövendelmét, Berthold fiát, Herchet nevezve meg a monostor földeit kijelölő pristaldusként; egyszersmind feljogosítja az apátot, hogy a monostornak ezen javaiból elidegenített javakat az erről szóló oklevelekre való tekintet nélkül visszakövetelhesse; minderről Theobald akkori (!) apát kérésére oklevelet ad. — D. p. m. Thome, Albensis prepos. et Hungarie cancell. Anno ab inc. D. 1213. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vajda kalocsai érsek, Kalán pécsi, Kathapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Vilmos erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi, Jakab váci püspök, Bánk nádor pozsonyi ispán, Márton bán, Jula udvarispán bácsi, András bodrogi, Hugo kevei, Micha bihari, Miklós soproni, Sándor somogyi, Baien fehérvári ispán. Regni n. a. octavo.

Másolata a zágrábi érseki lvtban levő „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben, n° 2. Tartalmi kivonata Ugali Pál szlavon bán 1350. márc. 6.-i oklevelében. (U. o. 16.)

Tkalčić, Episc. Zagr. I. 28. Wenzel, ÁUO. XI. 116. Smičiklas, Cod. dipl. III. 116. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 92. Smičiklas, Cod. dipl. XI. 585.

Hamis. Lásd: Szentpétery, II. Endre kir. oklevelei a topuszkói apátság részére, a Fejérpataky- emlékkönyv 339. sk. II. **284.**

1213. † — Theobald apáthoz és a toplicai szerzetesekhez intézett oklevelében az általa alapított toplicai monostor gorramegyei népeinek, — mely megyét hat nemzetség kivételével minden tartozékával úgy, amint ő azt hercegsége idején bírta, a monostornak adta, — szállásmentességet és igazságügyi kiváltságot ad, s feljogosítja az apátot arra, hogy a monostornak adományozott javakból elidegenített javakat az esetleg erre vonatkozó oklevelek figyelembevétel nélkül visszakövetelhesse. — D. p. m. Thome, Albensis prepos. Hungarie cancell. Anno ab inc. D. 1213. Regni n. a. octavo.

Másolata a zágrábi érsekség lvtban levő „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben, n° 8.

Tkalčić, Episc. Zagr. I. 32. Wenzel, ÁUO. XI. 122. Smičiklas, Cod. dipl. III. 118.

Hamis. Lásd: Szentpétery, II. Endre kir. oklevelei a topuszkói apátság részére, a Fejérpataky- emlékkönyv 339. sk. II. **285.**

1213. † — az általa alapított toplicai monostornak adván hat nemzetség kivételével egész Gorra megyét tartozékaival, úgy, amint ő azt hercegsége idején bírta, megállapítja a monostor szállásadási mentességét és népeinek igazságügyi kiváltságát, akként, hogy az apát által rendelt comes curialis oly ítélkezési joggal bírjon, mint a királyi comes birt a megye eladományozása előtt; megállapítja a vendégek és várszolgák köteles szolgálmányait, Gostue és Péterre vonatkozó külön intézkedéssel, Berthold fiát Herchet nevezve meg a földeket elhatároló pristaldusként, s az apátot az

elidegenített javak visszakövetelésére jogosítja fel. — D. p. m. Thome, Albensis prepos. et Hungarie cancell. Anno ab inc. D. 1213. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold vajda kalocsai érsek, Kalán pécsi, Kathapán egri, Simon váradi, Dezső csanádi, Willermus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi, Jakab váci püspök, Bánk nádor pozsonyi ispán, Márton bán, Jula udvarispán bácsi, András bodrogi, Hugo kevei, Micha bihari, Miklós soproni, Sándor somogyi, Balgen fehérvári, Miklós vasvári ispán. Regni n. anno nono.

Másolata a zágrábi érseks. lvt. levő „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben, n° 5.

Tkalčić, Ep. Zagr. I. 30. Wenzel, ÁUO. XI. 119. Smičiklas, Cod. dipl. III. 119. (Valamennyi csonkán, az utolsó rész elhagyásával.)

Hamis. Lásd: Szentpétery, II. Endre kir. okl. a topuszkoai apáts. r. Fejérpataky-emplékkönyv, 339. sk. II. 286.

(1213 körül.) † — parancsolja, hogy a topuszkoai apátság elfoglalt földeit és népeit, vagy a király számára ott gyűjtött fertő-adót az apátságnak mindenki visszaadja, birtoka elvesztésének terhe alatt.

Másolata a „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben, n° 13. (A zágrábi érseki lvtban.)

Tkalčić, Ep. Zagr. I. 34. Wenzel, ÁUO. XI. 127. Smičiklas, Cod. dipl. III. 122.

Hamis, lásd: Szentpétery, II. Endre kir. oklevelei a topuszkoai apáts. részére, a Fejérpataky-emplékkönyv 352. l. 287.

(1213 körül.) † — megparancsolja valamennyi szlavoniai ispánnak, hogy a toplicai (topuszkoai) monostort a gonosztevőktől és rablóktól védjék meg, s egyben elrendeli, hogy ha valaki a nevezett egyháztól valamit elvett, azt haladéktalanul visszaadja.

Másolata a „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolati gyűjteményben, n^o X. (A zágrábi érseki lvt.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 33. Wenzel, ÁUO. XI. 126. Smičiklas, Cod. dipl. III. 124. Kukuljević, Reg. n° 94.

Hamis, lásd: Szentpétery, II. Endre kir. okl. a topuszkoai apáts. r., a Fejérpataky-emplékkönyv 352. l. 288.

1214. — Baranus zágrábi dékának adja Cehna és Weretk zágrábi várszolga testvéreknek földét leírt határok közt, szabad rendelkezési joggal, a föld birtokába pristaldusa, Márton akkori bán által iktattatva őt be; azonkívül 100 mansionak a királyt illető nyestadaját is neki adja. — D. p. m. Thome, au. r. cancell. et Albensis prepos. Anno ab inc. D. 1214. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Kathapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Willelmus erdélyi, Gothard zágrábi, Péter győri, Róbert veszprémi, Jakab váci püspök, Miklós nádor bodrogi, Ocuz bán somogyi, Jula vajda szolnoki, Salamon tárnokmester bácsi, Micha bihari, Smaragd pozsonyi, János soproni, Poth mosonyi, Misca vasvári, Márton udvarispán csanádi, Miklós fehérvári ispán. Regni n. a. nono.

Eredetije a zágrábi kápt. lvt. (Fasc. 23. n° 25.)

Tkalčić, Ep. Zagr. I. 35. Wenzel, ÁUO. XI. 128. Smičiklas, Cod. dipl. III. 129. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 97. 289.

1214. — hívének, Sebus ispánnak adja a Zeuleus nevű 2 eke udvarnoki földet, Wasard falusi Gothard pristaldus, Ypolit fia által, valamint Girok földet vörös Pousa pristaldus által, az oklevélben leírt határok közt.

Eredetije: MODL. 69.

Átírta a győri káptalan 1358. (MODL. 70.)

Az oklevél szövege csak 1217.-i renovált alakjában van kiadva. (Lásd a 314. számot.) A renovatio első része az invocatiótól a határleírás utolsó mondatáig igen csekély eltéréssel egyezik az 1214.-i oklevéllel; csak ettől kezdve tér el attól. Mégis, főleg a nevek írásában mutatkozó különbségek miatt célszerűnek látom nemcsak a záradéknak, hanem a kiadatlan 1214.-i oklevél teljes szövegének közlését.

** In nomine sancte trinitatis et individue unitatis ** Andreas dei gratia Hungarie, Dalmacie, Chroacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodome-rieque rex in perpetuum. Fidelitatis illorum constantiam regia liberalitas congrue remunerat, pro quibus meritorum allegat fidelitas et servitii commendabilis longanimitas favorabiliter intercedit. Dilecti igitur ac fidelis nostri Sebus comitis fidelitatis constantiam, quam nobis in omnibus exhibiuit, recolentes et dignam esse digna remuneratione propendentes, in recompensationem sui servitii quandam terram udwornicorum Zeuleus nomine ad duo aratra sibi et suis heredibus per pristaldum nostrum Gothardum filium Ypoliti de villa Wasard contulimus, que iacet inter tres villas, quarum nomina sunt hec: Monor et altera villa Monor castrensis, tertia villa est predicti comitis S. (!) et ille ville sunt mete circumquaque supradicte terre. Insuper dedit (!) quandam terram de Girok et per pristaldum nostrum Rufum Pousa iussimus assignari iure perpetuo libere et pacifice possidendam. Prima meta terre de Gyrok incipit de villa Seureg, qui sunt servi regis, et inde procedit ad aliam villam, que vocatur Wasard et postea vadit meta ad tertiam villam que vocatur Gug. Inde ad quartam villam, que vocatur Bosman. Sed ibi non est meta, est tamen quedam magna fossa, inde tendit ad predium comitis Nicolai et ibi transit aquam, que vocatur Nitra, et de illa aqua vadit ad quandam magnam viam, que tenet metam cum villa Beseneu. Inde vadit ad quandam locum, qui vocatur Gurmou . . . et inde tenet metam cum predio Urbani. Inde tendit iterum ad supradictam villam Seureg. Ut autem hec a nobis facta donatio nullis unquam temporibus velet (!) retractari, presentem paginam sibi iussimus sigilli nostri munimine roborari. Datum per manus Albensis prepositi Thome et aule regie cancellarii, anno ab incarnatione Domini Millesimo CC° XIII°, venerabili Johanne Strigoniensi archiepiscopo, reverendo Bertholdo Colochensi archiepiscopo existentibus, Calano Quinque-ecclesiensi, Cathapano Agriensi, Symone Warodiensi, Desiderio Chena-diensi, Willermo Ultrasilvano, Gothardo Zagrabiensi, Petro Geuriensi, Roberto Wezprimiensi, Jacobo Waciensi feliciter ecclesias gubernantibus, Nicolao palatino et comite Budrugiensis, Gyula woiavoda et comite Zounukiensi, Ochuz bano et comite Sumugiensi existentibus, Mika Bichoriensem, Miska Ferrei castri, Smaragdo Poseniensem, Johanne Supru-niensem comitatus tenentibus, regni nostri anno nono.

1214. — Mysca ispánnak, Salamon mester atyjának, azon érdeméért, hogy Gertrud királyné meggyilkolásakor Béla királyfit magához vette és a királynak sértetlenül visszahozta, a zalai vártól kivett Ederics [Edelych] nevű földet adja, s leírja annak határait, Zolouc nemzetségbeli Henrik ispánnal végeztetvén a beiktatást. — D. p. m. Thome, au. r. cancell. et Albensis prepos. Anno d. inc. 1214. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Gothard zágrábi, Willermus erdélyi, Péter győri, Róbert veszprémi, Jakab váci püspök, Miklós nádor bodrogi ispán, Ochuz bán, Jula vajda szolnoki, Salamon tárnokmester bácsi, Mica bihari, Smaragd pozsonyi, János soproni, Poth mosonyi, Misca vasvári, Márton udvarispán csanádi, Sándor ujbári, Miklós fehérvári ispán. Regni n. a. decimo.

Eredetije a hg. Batthyányi-cs. körmendi lvt. (Acta ant. II. 8. 72.) = ^{Ederics} Q. 383, DL. 99.833

Átírta a zalai konvent 1294. (U. o. 73. sz.) = Q. 383, DL. 99.834

Fejér, CD. VII. 1. 191. és kivon. III. 1. 151. Wenzel, ÁUO. VI. 367.

Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXII.

Pauler (i. m. II. 496.) gyanúsna mondja ezt az oklevelet, Wertner pedig (IV. Béla kir. tört. 10. I. jegyz.) keltét 1215—17 közé teszi. Az oklevél eredetijében azonban, melynek egész külseje hitelességre vall, az 1214. évszám olvasható. A záradék is föltétlenül 1214-re mutat. 291.

1214. — Miklós ispánnak adja hű szolgálataiért a vasvári várhoz tartozó Lyndua földet, az oklevélben leírt határok között, Geyche fia Joachim pristaldus által iktattatva őt annak birtokába (illetőleg megújítja ezen adományról szóló 1208. évi oklevelét). — Anno D. 1214. Regni a. decimo.

Tartalmilag átírva Nagy Lajos király 1359. máj. 10.-i oklevelében. (A hg. Batthyány-cs. körmendi lvt. Acta antiqua, II. 5. 5.) = MOL. Q. 383, DL. 100.075.

A kivonat kiadva a Hazai okmt. VIII. 16.

Hogy az 1208. évben kelt adománylevelnek (lásd a 237. számot!) a második pecsét alatt való renovatiojáról van szó, kitűnik Nagy Lajos királynak 1373. okt. 14.-i okleveléből (Körmend, Acta ant. II. 5. 16.), melyben az 1208.-i oklevél át van írva. Az 1373.-i oklevélnek erre vonatkozó szavai ugyanis a következők: „Verum quia prefatus Nicolaus banus (t. i. de Zeech, ki az 1208.-i oklevelet bemutatta) omnem suspitionem, dubietatem et ambiguitatis scrupulum, quod in dicto antiquiori privilegio ipsius domini Andree regis . . . eximia ipsius sigilli vetustate consumpti, corrupti et aboliti humanum obfuscabat ingenium et obnubilabat mentis aciem discernentis veritatem, exhibitione dicti secundi privilegii eiusdem domini Andree regis primi (!) conspicui nostro regio presentati, vero, autentico et ultimo suo sigillo communiti et etiam impressione anulei sigilli consignati anno d. inc. 1214. emanati, quod privilegium secundum premissam donationem et metarum erectionem predicti castri Lyndua et suarum pertinentiarum inter ceteras regias donationes eidem comiti Nicolao factas confirmabat et assertione verificabat, a nostris cordibus amputavit, emulctavit et penitus affugavit, nosque exinde certo reddidit certiores.” 292.

= DL. 100.090
(1373)

1214. — megerősíti a zundiai Péter, Salamon mester pristaldusa és sok jobbágy előtt az egyfelől Ananias comes fia, Tamás és Ivánka, másfelől Tubul és testvére Péter s rokonaik közt ez utóbbiak részéről Tamás és Ivánka Hongun nevű birtokán tett

pusztítás és egyéb hatalmaskodás ügyében létrejött megegyezést, mely per Tamás és Ivánka rokonainak, Péternek és Konrádnak, a Kázmér ispán fiainak vádjára előbb a király által kijelölt bírák: Salamon mester és Letro comes, a Marcell testvére előtt, s az utóbb melléjük rendelt Kalán pécsi és Róbert veszprémi püspök előtt folyt, majd a felek kérésére fogott bírák által létrehozott megegyezéssel ért véget. — Actum anno ab inc. D. 1214.

Eredetije a hg. Batthyányi-cs. körmendi lvt. (Acta ant. V. 6. 104.)¹¹⁴,
Wenzel, ÁUO. VI. 370. = MOL. Q. 383, DL. 99. 835

Az oklevél írásának egy sokkal későbbi, 1225-ből való oklevél (Pannonh. r. lvt. I. F.) írásával való egyezése, valamint a keletnek actum-mal jelölése arra mutat, hogy az oklevelet visszadatálták az intézkedés ideje szerint. Az ügynek notitiaszerű előadása is erre vall. **293.**

1214. * — (?) adománylevele Osl ispán számára.

Fejér, CD. III. 1. 167. l. jegyz. szerint (hivatkozással a Wagner-Jankovich-f. gyűjteményre, n° 155. p. 212.) „C. Mauritius de Osl” 1269-ben az esztergomi káptalantól kivette az illető királyi adományról szóló privilegialis oklevél másolatát. Lehet azonban, hogy az utalás tulajdonképen az Oslu ispán fiainak adott oklevelek valamelyikére (olv. a 358. 377. sz.) vonatkozik. **293a.**

1214. — kéri III. Ince pápát, hogy 1. fiát, Kálmánt, J(ános) esztergomi érsek által kenesse fel halicsi királlyá; 2. János érseket, kire a király az általa a Szentföldre tervezett út idejére az ország kormányzását és gyermekei gyámságát bízni akarja, továbbá a pécsi és a győri püspököt és a királyi kancellárt, kik a szentföldi útban résztvesznek, a római zsinatra való út alól mentse föl; 3. a pártosokat, kik fiát a király akarata ellenére királlyá akarnák koronázni, sujtsa egyházi átokkal; 4. másoltassa le a pápai registumból az esztergomi érsek koronázási jogáról szóló, előző évi pápai oklevelet, mely a királyné meggyilkolásakor elveszett, kiemelve, hogy a pénzverés tizede is csak az esztergomi egyházat illeti; 5. a kalocsai érseket szólítsa fel az elhunyt királyné letéteményéből jogtalanul elvett 7000 márka visszatérítésére.

Átírta IV. Ince pápa 1245. júl. 13. (Theiner szerint a vatikáni lvt. Armar. I. caps. X. n° 6.)

Baronius, Ann. eccl. XX. 332. Pray, Annal. r. Hung. I. 204. Katona, Hist. crit. V. 209. és töred. Hist. Coloc. eccl. 253. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 346. Fejér, CD. III. 1. 163. Theiner, Monum. Hung. I. 1. Monum. ep. Vespr. I. 27. (Csonkán.) Kivonatok: Magy. Tört. Tár, IV. 230. Monum. Strigon. I. 205. **294.**

1214. † — megerősíti Boleszló váci püspöknek a leleszi prémontrei monostor javára tett adományát, minthogy a püspöknek erről szóló, III. Béla király által megerősített oklevele Boleszlónak Imre király által való bántalmazása idején elveszett; különösen kiemeli, hogy az oklevélben megnevezett emberek (szolgák) közül senki sincs felszabadítva, s az egyház birtokainak tartozékaiból nem követelhet magának részt senki a püspök rokonai közül; felsorolja az adományozott birtokokat határaikkal s tartozékaikkal, több helyt a pristaldust is megnevezve; felsorolja a részben Boleszló, részben a király által és mások által is adományozott rév-, vám-, dézsma-, nehezék- és szabaddénár-, só- és egyéb jövedelmeket, a jobbágyokat, rabszolgákat és szabadosokat, s a maga részéről a monostor népeinek igazságügyi kiváltságot

biztosít. — D. p. m. Thome, au. r. cancell. et Albensis prepos. Anno ab inc. D. 1214. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Péter győri, Vilmos erdélyi, Gothard zágrábi, Róbert veszprémi, Jakab váci püspök, Miklós nádor bodrogi ispán, Ochuz bán, Jula vajda szolnoki, Salamon tárnokmester bácsi, Simon főasztalnok szabolcsi, Márton udvarispán csanádi, Mika bihari, János soproni, Poth mosonyi, Smaragd pozsonyi, Misca vasvári, Sándor újvári, Miklós (Mojs testvére) fehérvári, Sebus krassói, Miklós (Ugrin testvére) komáromi, Hetze temesi, Rodolf barsi, Jakab borsodi, Márton zempléni, Benedek ungvári, Hanno borsvai, Jula (Rátold testvére) nyitrai, Kelemen aradi ispán. — Regni n. a. nono.

Átírta: I. Erzsébet királyné 1334. máj. 23. (A leleszi kv. levéltárában.

Másolata: MODL. 72.) 2. I. Károly 1334. máj. 22. — N. Lajos 1342. okt. 1. —

U. az 1364. jún. 20. (Hit. másol. MODL. 71.) 3. N. Lajos 1362. (Másolata: MODL. 31,174.)

Katona, Hist. crit. V. 180. és IX. 43. Fejér, CD. III. 1. 153. és 471. Töred. VII. 5. 204. Kivonatok s töredékek: Szirmay, Not. top. Zempl. 307. 308. 325. és 328. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXI. Cod. Strigon. I. 18. Monum. Strigon. I. 158. Tört. Tár, 1900. 386.

Hamis. Lásd: Erdélyi L., Az első áll. egyenes adó 27. I. Érveit Hóman (Századok, 1913. 190.) is elfogadja. Az oklevelet szerkezete is hamisítványnak mutatja. 295.

1214.
Zólyom.

III-27

† — megparancsolja a vasvári ispánnak és curialis comesének, hogy semminemű, a szentgothárdi monostor privilegiaival ellenkező királyi üzenetet vagy levelet el ne fogadjanak; egyszersmind kiveszi a monostort és népeit a várispán hatósága alól; megtiltja a pénzbevéltőknek, szabad dénár- és nehezékszedőknek, hogy a monostor földeire menjenek, ott megszálljanak s a népet számlálják, kivéven a pénzhamisítás esetét; a beváltandó pénz összeszedését az apátra és konventjére bizza, szigorúan tiltva ezen célból királyi embernek a monostor népeihez menetelet. — D. p. m. mag. Cene in Zowolun, anno gr. 1214.

Eredetije a hg. Batthyányi-cs. körmendi lvt. (Acta antiqua, II. 8. 3.)

Wenzel, ÁUO. VI. 369.

Hamis. Lásd: Erdélyi L. Az első áll. egyenes adó elmélete, 28. I. 3. jegyzet. Érveit ugyan Hóman (Századok, 1913. 191. I.) nem tartja meggyőzőknek, azonban az oklevelet teljesen szokatlan formái, valamint a borsmonostori hamis oklevelekével egyező írása is hamisítványnak mutatja. 296.

1215.
jan. 17.

— kiváltságlevele a traüiak részére. — 1215. Mense Januar. XV. Chal. Febr.

Említi Mauroceno Marin traüi gróf 1322. nov. 29. (Copia de Commem. II. fol. 402. a bécsi Staatsarchiv-ban.)

A kivonat kiadva a Magyar Tört. Tár IX. 15.

297.

1215.

— megengedi Péter ikonomsnak, hogy fiutódok híján testvére, Myska ispánra hagyhassa Beren, Bele és Nyn falvakban levő javait, földeit és felsorolt szolgálait. — D. p. m. Thome, Albensis prepos. au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1215. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Kathapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Jula nádor soproni

ispán, János bán, Simon vajda, Ochuz udvarispán bácsi, Miklós bodrogi, Myka bihari, Smaragd pozsonyi, Poth mosonyi, Márton vasvári, Tiborc újvári ispán. — Regni n. a. undecimo.

DL. 7460: 1389, Avta nádor

Eredetije a veszprémi kápt. hitelesh. lvt. (B. 27.)

Tartalmi kivonata Pál országbíró 1338. nov. 9.-i oklevelében. (MODL. 3122.)

A kiadatlan oklevél igen rongált eredetije legnagyobb részében olvashatatlan. A szintén kiadatlan tartalmi kivonat szövege a következő:

— — predictum privilegium prefati domini Andree regis anno ab incarnatione domini millesimo ducentesimo quindecimo, regni autem sui anno undecimo emanatum et per prefatum procuratorem ipsarum nobilium dominarum — — coram ipso domino palatino (t. i. Imre nádor előtt 1374-ben) productum inter cetera declarasset, quod idem dominus Andreas rex Petri Ikonomi petitionem admittens, qui fructibus naturalis muneris fuisset exorbatus, concessisset, ut fratrem suum Myska comitem in heredem sibi succedentem, quod et ipse petivisset ab ipso domino Andrea rege institui, quod in sua firmans presentia contulisset eidem predictum Beren cum terris ad sex aratra et duobus servis duarum mansionum, quorum unus vocaretur Moglou cum uxore et filio, secundus autem appellaretur Martyn, et tria feneta, unum quod Succhul diceretur, secundum Sceuleuol, tertium Fyzfeu et tres vineas ac quoddam nemus, quod vulgo diceretur Ketheuen. — — 298.

1215. — Zyda és Alus várszolgákat és rokonaikat, Bucha-t és Pált, János esztergomi érsek kérésére kiveszi a pozsonyi vár hatósága alól és az esztergomi egyház jobbagyai közé sorozza őket, Corcha faluban levő földjüket örök időkre szabad birtokukban hagyva. — D. p. m. Thome, Albensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1215. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Péter győri, Willermus erdélyi, Róbert veszprémi, Jakab váci püspök, Jula nádor soproni ispán, János bán, Simon vajda, Ochuz udvarispán bácsi, Mycha bihari, Miklós bodrogi, Smaragd pozsonyi ispán. — Regni n. a. undecimo.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. R. 2.

Fejér, CD. III. 1. 168. Monum. Strigon. I. 208. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXII. Cod. Strigon. I. 19. Magyar Sion I. 206. 299.)

1215. — az esztergomi ispánságnak örökösen az érsekre ruházása mellett az esztergomi káptalannak adja Kokat érseki falu révjenek vámját és Esztergom város vásárvámját, s a kereskedőknek és egyéb átkelőknak errefelé, valamint az érsekségnek Scepenévű földje és a johanniták falva között való közlekedését szabályozza. — P. m. Thome, Albensis prepos. au. r. cancell. . . . Anno ab inc. D. 1215. — A záradékban megnevezve János esztergomi érsek.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 41. 3. 1.)

Átírta Zsigmond király 1418. feb. 24. (U. o.)

Katona, Hist. crit. V. 217. Batthyányi, Leges eccl. II. 302. Fejér, CD. III. 1. 167. Török, Magyarorsz. primása, II. 20. Monum. Strigon. I. 207. Az eszterg. főkápt. birt. okm. 14. Kivonatok: Magyar Sion II. 204. Codex Strigon. II. 18.

Az oklevél szerkezete és külső formái is több tekintetben eltérnek II. András király okleveleinek akkori formáitól, mi azonban esetleg abban lelheti magyarázatát, hogy az oklevelet nem a királyi udvarban állították ki, hanem készen terjesztették be a megpecsételés előtt; talán ezért említi a záradékban csupán az esztergomi érsek nevét. 300.

1215. — jóváhagyja, hogy Willermus, a királyné vitéze Buzad comesnek 200 márkáért eladta a királynétól kapott földet, mely a Dráva és a Mura közt feküdt, s melyet egykor Salamon, királyi tárnokmester jogtalanul elfoglalt, de a király azt tőle elvéve a királynénak visszaadta volt. — Anno d. inc. 1215.

Tartalmi *kivonata* Nagy Lajos király 1376. feb. 28.-i oklevelében. (MODL. 73.)

A kivonatot közölte Smičiklas, Cod. dipl. III. 139. Kukuljević, Reg. n° 99.

301.

- (1215.) — köszönetet mond III. Ince pápának, hogy hozzájárult fiának Halics királyává való koronázásához; elnézését kéri, hogy az utóbb Halicsban kiütött zavargások miatt a pápai futárt visszaküldte; kéri őt, hogy L(eszko) lengyel herceghez futárt küldjön Halics védelme érdekében, s Kálmán királynak koronát küldjön; a levél vivőjét pedig a pápa bizalmába ajánlja.

1413.-i *másolata* (— a Neues Archiv f. ált. d. Gesch. XIV. 371. szerint) a vatikáni ltban, Instr. misc. C. fasc. 37. n° 6. D. I. — XVIII. századi másolata a clunyi tekercsről — Huillard szerint — a párisi Bibl. Nation. Fonds lat. n° 8990. (3. tekercs.)

Huillard-Bréholles, Examen des . . . rouleaux de Cluny 84. Wenzel. ÁUO. VI. 374.

Az évszámra vonatk. lásd Huillard-Bréholles i. h. és Pauler i. m. II. 496. l. 55. jegyz. 302.

1215. — adománylevele a tihanyi egyház javára, melyben egyebek közt az egyház Gamas falusi földeit és erdejét jelöli meg. — Anno inc. D. 1215. Regni a. nono.

Fejér, CD. VII. 5. 217. és X. 6. 303. Garai Miklós nádor 1417.-i, illetőleg 1420.-i oklevele alapján közli 1215 alatt ezt a töredéket, mely azonban nem II., hanem I. András király 1055.-i okleveléből való! Lásd a 12. számot.

1216. — Péternek és testvéreinek, Strasnak hű szolgálataikért a gömöri várnak Tussa nevű földét adja, melyet előbb a nevezettek testvéreinek, Tubus ispánnak adott volt, pristaldusa, Rogas falusi Johanka által, Balázs fia által végeztetvén a beiktatást a leírt határok közt.

(Bospor m: Pauli)

Átírta István nádor 1387. nov. 8.-i oklevelében, mely két példányban van meg a Hanvay-családnak a Nemz. Múzeumban letett levéltárában. P. H. D. 56. 930

Az oklevélnek eddig kiadatlan szövege a következő: D. 56937

In nomine sancte trinitatis et individue unitatis. Andreas dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie Lodomerieque rex in perpetuum. Provida regum discretio tam circumspectum erga sibi subditos debet habere diligentiam, ut quanto quis sibi fidelius famulatur, tanto propensius largitionis sue donis remunerandus fore censeatur. Ac siqui-

dem et nos ratione muniti nobis fideliter assistentium merita digna munificentie gratia prosequi cupientes propter ingenue fidelitatis constantiam, quam nostri fideles videlicet Petrus et frater ipsius Stras a primevis iuventutis sue temporibus ad honorem nostrum et regni nostri proficuum indesinenter exhibuerunt, in sue fidelitatis recompensationem terram quandam nomine Tussa ad castrum Gumur pertinentem, quam prius comiti Tubus fratri scilicet eorundem Petri et Stras contuleramus, tam eis quam eorum heredibus et heredum successoribus contulimus in perpetuum possidendam. In cuius terre possessionem per pristaldum nostrum Johankam filium Blasii de villa Rogas ipsos fecimus introduci. Prima meta eiusdem terre incipit de villa Nicolai bani nomine Cusold, inde tendit ad predium Pauli, inde predium hunc (!) est sibi conterminale; inde vadit ad villam Wroy, inde transiens vallem vadit ad villam Hongon, inde ad villam Jene et ibi terminatur mete prime. Ut autem hec nostra donatio tam nostris quam nostrorum successorum temporibus retractari nequeat, presentem paginam posteris commendare cumque sigilli munimine dignum duximus in perpetuum roborare. Datum per manus Thome Albensis prepositi et aule regie cancellarii anno ab incarnatione domini M^o CC^{mo} sedecimo, venerabili Johanne Strigoniensi, reverendo Bertholdo Colocensi archiepiscopis existentibus, Calano Quinqueecclesiensi, Cathapano Agriensi, Symone Waradiensi, Desiderio Chanadiensi, Villelmo Transilvano, Petro Gyevriensi, Roberto Besprimiensi, Jacobo Wacyensi, Stephano Besprimiensi episcopis ecclesias feliciter gubernantibus, Jula palatino, Ochuz curiali comite, Pousa bano, Ipochoy woyvoda existentibus, regni nostri anno duodecimo.

303.

1216. — új pecsétje alatt szószerint megújítva újra kiadja Tamás nyitrai ispán részére Bazin [Bozen] pozsonyi várföld adományozásáról Gertrúd királyné meggyilkolásakor elveszett előbbi pecsétje alatt 1208-ban kiadott oklevelét. (Lásd a 234. számot). — Renov. p. m. Thome, Albensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1216. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Kathapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Willermus erdélyi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Jula nádor, Pousa bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. duodecimo.

Eredetije: MODL. 75.

Fejér, CD. III. 2. 475. (a határleírás nélkül.) Wenzel, ÁUO. XI. 137.

304.

1216. — új pecsétje alatt szószerint megújítva újra kiadja Sándor ispán részére Chetur-tuchyel adományozásáról szóló, előbbi, Gertrúd királyné meggyilkolásakor elveszett pecsétje alatt 1206-ban kiadott oklevelét. (Lásd a 225. számot.) Renov. p. m. Thome, Albensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1216. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Willermus erdélyi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Jula nádor, Pousa bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ochuz udvarispán. Regni n. a. duodecimo.

Eredetije: MODL. 76.

Átírta: 1. a győri kápt. 1353. (MODL. 77. és másik példánya a Nemz. Múzeum törzslvt.) 2. Nagy Lajos király 1365. feb. 27. (A Nemz. Múz. törzslvt.) = 0.10.
A pozsonyi káptalan 1420. (MODL. 78.) *de. 47. 673*

Fejér, CD. III. 1. 173. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXII. 305.

1216. — új pecsétje alatt szószerint megújítva újra kiadja Sebes főpohárnokmester részére Szentgyörgy [Sengurg] birtok adományozásáról szóló, előbbi, Gertrúd királyné meggyilkolásakor elveszett pecsétje alatt 1209-ben adott oklevelét. (Lásd a 242. számot.) — Renov. p. m. Thome, Albensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1216. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Willermus erdélyi, Péter győri, Róbert veszprémi püspök, Jula nádor, Pousa bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ochuz udvarispán. Regni n. a. duodecimo.
Eredetije: MODL. 80.
Átírta a győri káptalan 1358. okt. 11. (MODL. 81.)
Fejér, CD. III. 1. 178. Wenzel, ÁUO. XI. 133. 306.
1216. — új pecsétje alatt megújítva újra kiadja Sebes mesternek a nyitrai várhoz tartozó Costulan nevű földet adományozó, s a Hene pristaldus, Hyrce volt ispán rokona által megállapított határokat leíró oklevelét, mely a Gertrúd királyné meggyilkolásakor elveszett pecséttel volt megerősítve. — Renov. p. m. Thome, Albensis prepos. et au. r. cancell. Anno d. inc. 1216. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Villermus erdélyi, Dezső csanádi, Péter győri, Róbert veszprémi, István zágrábi, Jakab váci püspök, Jula nádor, Pousa bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ipoc vajda, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. duodecimo.
Átírta a győri káptalan 1397. okt. 19. (MODL. 82.)
Wenzel, ÁUO. XI. 135. 307.
1216. — megerősíti Tamás ispán fiát, Sándor főpohárnokmestert a közte és testvére, Sebes ispán közt létrejött osztozás után neki jutott birtokokban, megerősítve ezen birtokoknak Imre király és II. András király által Tamás ispánnak történt adományozását. — D. p. m. Thome, Albensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1216. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Dezső csanádi, Simon váradi, Willermus erdélyi, Péter győri, Róbert veszprémi, Jakab váci, István zágrábi püspök, Jula nádor, Pousa bán, Dénes tárnokmester szepesi ispán, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. duodecimo.
Eredetije: MODL. 74.
Fejér, CD. III. 1. 176. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXII. 308.
1216. — a Zathmárban lakó németek helységéből való Mere comesnek adja Nichola földet, melyet a király Saul comes (Szirmai: gróf) feleségétől cserélt a csanádi vártól kivett bizonyos földért, melyet Saul comes özvegye a zenthai monostornak adott; Mere comest a király pristaldusa, Jobe erdowdi comes vezette Nichola birtokába az oklevélben leírt határok közt. — Tamás mester fejevári prépostnak és a mi királyi udv. cancell. keze által, Urunk megtest. 1216. eszt. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Katapán egri, Simon váradi,

Dezső csanádi, Wilhelm erdélyi, Péter győri, Róbert veszprémi, Jakab váci, István zágrábi püspök, Jula nádor, Kousa (I) bán, Ipoche vajda, Dénes tárnokmester újvári ispán. — Országlásunknak 12. eszt. *18. 2-2 másol.: p. 123., Bl. 72. 374*

Átírta István nádor 1391. febr. 17. — tartalmilag u. az 1391. május 30.

(A Kállay-családnak a Nemz. Múzeumban letett levéltárában.)

Kiadta magyar fordításban Szirmai, Szatmár várm. II. 287. (teljes szövegében, de nem mondja, hogy ezt honnan vette), s utána Fejér, CD. VII. 3. 19. Kivonata: Tört. Tár, 1903. 118. **309.**

1216. — bizonyítja, hogy az általa Csépán nádornak, Geur-nemzetségbeli Poth ispán testvérének meggyilkolása miatt halálra ítélt Tybanak — a Tumoy-nemzetségből — javai Poth ispánra szállván, a zalamegyei tumoy-i birtokrészt Ochz bán, majd ettől kénytelenségből Pete, Leustah fia vette meg egy malomhellyel s 10, az oklevélben megnevezett szabadossal, 40 ezüst márkáért. — Anno gr. 1216.

Eredetije — a Hazai okmányt. szerint — a gr. Festetich-cs. keszthelyi lvtban.

Hazai okmánytár VI. 11. Bánffy-oklvt. I. 1. *= 73. # 91. 701*

Az oklevelet szerkezetének ekkor még szokatlan formái némileg gyanússá teszik; Thumoy birtok a Bvrinról szóló 1217.-i oklevél szerint (Monum. Strigon. I. 215.) Sebes ispáné. **310.**

1216. — megerősíti Tamást, Botch fiát Lengend föld birtokában.

Lásd a 315. számot.

- (1216 körül?) — átírta Szt. István király 1002.-i (pannonhalmi alapító) oklevelének III. Ince pápa által 1215. júl. 28. történt átírását.

Egykorú *másolata* a pannonh. r. lvtban (30. A.)

Átírta (Fejérpataky szerint) a győri káptalan 1396. (A pannonhalmi r. lvt.)

Fejérpataky, A pannonhalmi apátság alapító okl. 12. (1225.) Pannonhalmi rendtört. I. 633. Kivonat: Sztachovits, Registr. VI.

A Pann. rdt. III. Ince pápa oklevelének datuma alatt 1215-nél közli II. András király átírási záradékát, Fejérpataky pedig i. h. 1225-nek mondja az átírás évét. Az átírásnak mindenesetre 1215-nél később kellett történnie. Azonban a 20-as években, az átírás formájának végleges megállapodása után királyi oklevélben már nagyon feltűnő lenne az ilyen átírási záradék, s ezért ezt az átírást 1225-nél korábbinak tartom. **311.**

- (1217. jan. 30. előtt.) * — királynak azon levelére, melyben szentföldi útjának a latin császárrá választás terve következtében korábbra tételét határozván, mint ahogy annak időpontja megállapítva volt, kérte a pápát, hogy szólítsa fel csatlakozásra a résztvenni akarókat, felel III. Honorius pápa 1217. január 30-án. (Fejér, CD. III. 1. 187. = Theiner, Monum. Hung. I. 4.) **312.**

- (1217. febr. 25. előtt.) * — királynak a pápához intézett levelét, melyben felmentést kért a keresztesfogadalom alól azok számára, kikre az ország kormányzását s fiát távollétében bizni akarja, említi III. Honorius pápa 1217. feb. 25. (Fejér, CD. III. 1. 190. = Theiner, Monum. Hung. I. 5.) **313.**

1217. — új pecsétje alatt szó szerinti megújítja Sebus ispánnak Zeuleus földre vonatkozólag tett 1214-iki adományát (290. szám), minthogy az erről szóló előbbi oklevél a Gertrúd királyné meggyilkolásakor elveszett érvénytelen pecséttel volt megerősítve. — Renov. p. m. Thome, Albensis prepos. au. r. cancell. Anno d. inc. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Péter győri, Róbert veszprémi, Guillermus erdélyi, Jakab váci, Simon váradi, István zágrábi püspök, Jula nádor, Bánk bán, Ipóc vajda, Dénes tárnokmester, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. duodecimo.
Eredetije: MODL. 85. 1. 2. 76, 2. 90. 542
Átírta Nagy Lajos király 1365. (MODL. 1943.)
 Fejér, CD. III. 1. 201. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXII.
 Kritikájára vonatkozólag lásd a Turul 1916. évf. 3. sk. II. Azonban az ott érintett, gyanútkeltő körülmények a Tamást Lengend birtokában megerősítő oklevélnek (lásd a következő szám alatt) 1217-re tételével elesnek. 314.
1217. — megerősíti Tamást, Botch fiát a nógrádi [Nevgrad] vár Lengend nevű földé birtokában, melyet a király hű szolgálataiért és cserében az ő szepesi földéért már régebben Tamásnak adott, s abba őt Bánk akkori nádor által be is iktattatta, azonban Wylmos és társai, nógrádi várjobbágyok az adomány ellen tiltakoztak, de a király előtt pervesztesek lettek; leírja az adományozott föld határait, s hozzáad a saját földéből [de terra propria] a Mátra hajlatában egy darab földet, ennek határait is leírva. — D. p. m. Hugini, au. r. cancell. Anno d. inc. 1216. (!)
Átírta (IV.) Béla ifjabb király 1230. (MODL. 79.)
 Wenzel, ÁUO. XI. 139.
 Karácsonyi (Hamis okl. 48. l.) 1217-re teszi az oklevél keltét Fejérpataky, A kir. kancellária, 96. l. alapján. Minthogy az oklevél csak átiratban maradt ránk, a kelet javítása elfogadható. Az oklevél szerkezetének a szokásos formáktól való eltérését a kancellárváltozás indokolhatja. 315.
1217. — Tyburc ispán szigeti monostora számára a sójövedelemből Poloniában évenként fizetendő 60 márkát rendel, kárpótlásul a pesti vám feléért, melyet Imre király adott a monostornak, de II. András király azt a maga nagyszigeti jövedelméhez csatolta. — D. p. m. mag. — — — (kiszakítva) au. cancell. Anno d. inc. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Vilmos erdélyi, Róbert veszprémi, Simon váradi, Péter győri, Dezső csanádi, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ochuz udvarispán, Raphain vajda. — Regni n. a. tertiodecimo.
Eredetije MODL. 83.
 Wenzel, ÁUO. XI. 150. Kivon. Fejér, III. 1. 243. 316.
1217. — visszaadja az esztergomi érsekségnek az előbb a kracovi várhoz tartozott Turdos falut, melyet lakosságával márványfejtés céljából még Imre király adott volt az esztergomi egyháznak, de II. András király megharagudva az újításokat ellenző János érsekre, Turdost az egyháztól elvette és Paulinus ispánnak és testvérének, Jakabnak adta. — D. p. m. mag. Vgrini, au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1218. (!) — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Villelmus erdélyi, Péter győri, Róbert veszprémi, Simon váradi, Jakab váci, István

zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ochuz udvarispán. — Anno regni n. tertio decimo.

Eredetije két egyező példányban az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. C. n° 75.)

Fejér, CD. III. 1. 255. Monum. Strigon. I. 216. U. o. a II. táblán facsimile-részlet az egyik példányból. Kivonatok: Cod. Strigon. I. 22. Magyar Sion I. 289.

Bár mindkét eredeti példányban 1218 az évszám, az oklevelet úgy a Bvrin adományozásáról szóló oklevél miatt (lásd a következő számot!), mint a méltóságoknak 1217-re illő névsora és a 13. uralkodási év miatt is 1217-re kell tenni. (V. ö. Pauler i. m. II. 499. Karácsonyi, Hamis okl. 48. és Az aranybulla keletk. 7.) Különbösen az oklevél eredetijének a) példányában meg is találni a hiba elkövetésének forrását. Az évszám t. i. így van írva: M^{mo} CC^{mo} XVIII^{mo}, vagyis az írnok valószínűleg decimo septimo-t akart írni, de tévedésből egy vonással többet húzott; a b) példányban aztán erről a hibás számról másolták a XVIII°-t. 317.

1217. — Paulinus ispánnak és testvérének, Jakabnak adja a pozsonyi várhoz tartozó Bvrin falu földét örökös joghatósággal, a várszolgák kivételével, Lampert, Omode fia (pristaldus) által, cserében a Paulinustól és Jakabtól elvett s az esztergomi egyháznak adott Turdos faluért, s leírja Bvrin határait is. — D. p. m. mag. Hugrini, au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Willermus erdélyi, Simon váradi, Róbert veszprémi, Jakab váci, Péter győri, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Rophoyn vajda, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. tertio decimo.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. C. n° 76.)

Másolata megvan a Liber privil. episc. Zagrab. c. másolatgyűjtemény 50. l. (A zágrábi érsekség lvt.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 47. Magyar Sion, I. 207. Codex Strigon. I. 21. Wenzel, ÁUO. VI. 391. (1218) és XI. 151. (1217 alatt). Monum. Strigon. I. 214.

Knauz inkább 1218-ra teendőnek tartja. (Monum. Strigon. I. 215. l. jegyz.) Azonban ellenkezőleg a Turdosról szólót kell 1217-re tenni. Lásd az előző oklevélhez írt megjegyzést. 318.

1217. — Sebus ispánnak adja Cheturthuc falu vásárvámját és a diduagi útvámot, illetőleg az ebből a királyt illető részt, megparancsolva a pozsonyi ispánnak, hogy ezen adomány birtokában Sebus ne háborgassa. — D. p. m. Hugrini mag., au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Willermus erdélyi, Róbert veszprémi, Simon váradi, Péter győri, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Bánk bán, Rofojn vajda, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. tertio decimo.

Eredetije: MODL. 86.

Átírta: 1. a pozsonyi káptalan 1324. (MODL. 87.) 2. U. az 1396. (MODL. 88.) — Detre nádor 1398. (MODL. 8385.)

Wenzel, ÁUO. XI. 143. 319.

1217. — jóváhagyja, hogy Turul ispán a királytól adományul nyert paloznaki [Poloznuk] 10 mansiot földjükkel s szölleikkel a veszprémi egyháznak bizonyos pénztartozás fejében átengedte.

Átírta (IV.) Béla ifjabb király 1229. (A veszprémi kápt. magánlvt. 1. lad. Paloznak, n° 4.)

Csak tartalmi kivonatban közölve (Sándor országbíró 1327.-i okleveléből): = *PK. 103. 256*
Fejér, CD. VIII. 3. 260. és Zalam. oklvt. I. 250.

Az oklevélnek eddig kiadatlan teljes szövege a következő:

Andreas dei gratia Hungarie, Dalmacie, Crohacie, Rame, Servie, Galicie, Lodomerieque rex in perpetuum. Cum ea, que bonorum deliberatione legitima disponuntur, et maxime, que regalis pertractat auctoritas, salva semper et inconcussa permanere debeant, presentium atque posteriorum notitie clarescere volumus, quod noster fidelis et dilectus Turul comes decem mansiones habitantes in territorio Poloznuk ad castrum Zala pertinentes cum terris eorumdem et vineis, prout eas nostra donatione possederat, per nostrum beneplacitum et consensum pro summa pecunie, pro qua Wesprimiensi ecclesie tenebatur obligatus, eidem ecclesie contulit in perpetuum et pacifice possidendas, rogans nos attentius, quatenus factam inter eos huius contractus dispositionem auctoritatfs nostre munimine firmaremus. Nos igitur arcessitis utriusque partis hominibus ad eorum beneplacitum et petitionis instantiam, ut hec inter eos facta dispositio, etiamsi generalis in nostro regno facta distributio ad priorem statum redeat, per omnia successorum nostrorum tempora salva semper et inconcussa permaneat, presentem concessimus paginam sigilli nostri munimine in perpetuum roboratam. Datum per manus magistri Ugrini aule regie cancellarii, anno dominice incarnationis M° CC° XVII°, venerabili Johanne Strigoniensi, reverendo Bertholdo Colocensi archiepiscopis existentibus, Calano Quinqueelesiensi, Desiderio Chenadiensi, Roberto Wesprimiensi, Symone Waradiensi, Petro Geuriensi, Guillermo Transilvano, Jacobo Vaciensi, Stephano Zagrabiensi, Thoma Agriensi electo episcopis existentibus et ecclesias dei feliciter gubernantibus, Jvla palatino, Dionysio magistro tawarnicorum et Novi castri, Raphayn woyauoda, Bancone bano, Ochuz curiali comite et ceteris yobagionibus comitatus tenentibus, regni nostri anno XIII°.

320.

- (1217.) * — királynak azt az okleveles intézkedését, mely szerint a Szentföldre indultakor halála esetére Jolánta királynénak a neki jegybérül járó 8000 márka fejében a Maroson szállított sól, továbbá a pesti szaracénoktól járó jövedelmet s Bodrogmegye jövedelmét adja, megerősítette III. Honorius pápa 1218. május 16. (Fejér, CD. III. 1. 263. = Theiner, Monum. Hung. I. 13.)

321.

1217. — bizonyítja, hogy a Szentföldre indulása előtt a vele együtt szintén a Szentföldre készülő Péter győri püspök kérésére, főleg ennek a Yoles királynéért Konstantinápolyban jártával tett szolgálatáért a vasvári Szent-Mihály-egyház népeinek és vendégeinek védelmével Poth nádort, akkori mosonyi ispánt bizta meg; összeírja a vasvári egyház javait s birtokait ezek határainak megjelölésével, jóváhagyván

egszersmind Hercules vasvári prépostnak egyháza javára ugyanakkor tett, Ygmeleech birtokból, egy rabszolgából s egy szabadosból álló adományát. — D. p. m. mag. Vgrini, au. r. cancell. Anno ab. inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Willermus erdélyi, Róbert veszprémi, Simon váradi, Jakab váci, István zágrábi, Péter győri, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ocuz udvarispán, Rofoy vajda. — Regni n. a. tertio decimo. = MOL. 279. 125.

Átírta Zsigmond király 1412. okt. 17. (A szombathelyi kápt. lvt. Acta capit. conc. Lad. IV. 15. b.) Töredéke megvan Bebek István országb. 1363. okt. 25.-i oklevelében. (U. o. I. 3. 4.) = 113. 26. 4. 1542.

Hazai okmt. IV. 8. Wenzel, ÁUO. VI. 383. Töredéke a Sopronm. oklt. I. 347. **322.**

1217. — a Szentföldre indultakor a Szt. László király által alapított zágrábi püspökséghez és monostorhoz (!) érkezvén, a püspök és a káptalan kérésére Ugolin kancellár által nyilvánosan felolvastatta a Szent László király óta a zágrábi egyház részére tett adományokról szóló okleveleket, azokat arany pecsétje alatt megerősíti, és megállapítja az egyház népeinek igazságszolgáltatási kiváltságát, szállásadási, adó- és vámmentességét, a vásárvám tizedéhez való jogát és a királyi pénz elfogadása alól való mentességét. — D. p. m. Vgrini au. r. cancell. Anno ab. inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Willelmus erdélyi, Simon váradi, Róbert veszprémi, Dezső csanádi, Jakab váci, Péter győri, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ochuz udvarispán, Bánk bán, Rofoy vajda. — Regni n. a. tertio decimo.

Átírta: 1. IX. Gergely pápa 1227. júl. 9. és ismét júl. 10. (A zágrábi kápt. lvt. Fasc. 1. n. 41.) 2. IV. Béla király 1269. dec. 22. (Ennek átiratait lásd IV. Béla oklevelei között.) 3. V. István király 1271. jún. 26. (A zágrábi érseki lvt.) 4. A székesfehérvári káptalan 1272. ápr. 14. (A zágrábi kápt. lvt. Fasc. 1. n. 1.) 1189. IV. 27. BSK. 2A. on f. - 103. 552. 1031.

Farlati, III. sacr. V. 358. Schmitth, Ep. Agr. I. 114. (csonkán.) Katona, Hist. crit. V. 246. Kercselich, Hist. ep. Zagr. 327. Batthyányi, Leg. eccl. II. 303. Fejér, CD. III. 1. 210. Endlicher, Mon. Arpad. 409. Tkalčić, Episc. Zagr. I. 44. és II. 112. Theiner, Mon. Hung. I. 83. Kukuljević, Jura I. 46. Wenzel, ÁUO. XI. 147. Smičiklas, Cod. dipl. III. 147. Kiv. Kukuljević, Reg. n. 109. **323.**

1217. — rendeli, hogy a Maros folyón működő sótiszték a zágrábi kanonokoknak Zege-dinben évenként 50 márka értékű só t szolgáltatassanak ki, mely Zágrábig vám nélkül szállítható és szabadon eladható, s ennek végrehajtásával a kalocsai érseket bízta meg. — D. p. m. Hugrini, au. r. cancell. Anno ab. inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Vilhermus erdélyi, Róbert veszprémi, Simon váradi, Péter győri, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Bánk bán, Ochuz udvarispán, Rafajn vajda. — Regni n. a. tertio decimo.

Átírta Theophil esztergomi prépost 1324. nov. 11. (A zágrábi káptalan lvt. Fasc. 31. n. 32.)

Tkalčić, Episc. Zagr. I. 46. és Civit. Zagr. I. 6. Wenzel, ÁUO. XI. 148-9. Smičiklas, Cod. dipl. III. 146. Kukuljević, Reg. n. 110. **324.**

1217. — a Szentföldre indultakor, Ciriacus prépostnak és a káptalannak kérésére, az egyház bemutatott oklevelei alapján felsorolja a zágrábi egyháznak III. Béla királytól, Totar nemestől, Elek bántól, Péter nemestől, Jánostól a Ciriak prépost nagybátyjától, Balázs volt szentmártoni apáttól, Wthától, Márton bántól, Zomartól, Nadizlaustól és Endustól adományozott birtokait, leírva azok határait; megerősíti Baran dékánnak a zágrábi egyház javára tett adományát, valamint István zágrábi püspöknek a már egyszer adományozott, majd visszavont, de újra átadott Odra és Scitech birtokokra vonatkozó intézkedését; Imre király oklevele alapján megállapítja az egyháznak adózási, szállásadási és igazságügyi kiváltságát; jóváhagyja, hogy Ciriacus prépost és testvérei, Quincian és Bocan, leírthatárú birtokaikkal a zágrábi káptalan védelme és joghatósága alá helyezték magukat, és Bocont s népeit a bán és vicebán joghatósága alól kiveszi; Egyednek a zágrábi egyház joghatósága alá helyezését megerősíti, s a Bánknak vagy Ochuz ispánnak ezzel ellenkező értelemben adott okleveleket érvényteleníti. — D. p. m. mag. Vgrini, au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Wilielmus erdélyi, Simon váradi, Róbert veszprémi, Dezső csanádi, Jakab váci, Péter győri, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ochuz udvarispán, Bánk bán, Rofoyñ vajda. — Regni n. a. tertio decimo.

Átírta: 1. IX. Gergely pápa 1227. júl. 9. (A zágrábi kápt. lvt. Fasc. I. n° 41.)

2. A székesfehérvári káptalan 1272. (U. o. Fasc. 13. n° 91.) — Nagy Lajos király 1359. aug. 15. (A délszláv akadémia lvt. Zágrábban.)

Farlati, III. sacr. V. 359. Pray, Hierarch. II. 310. Katona, Hist. crit. V. 252. Kerceslich, Hist. eccl. Zagrab. 45. Batthyányi, Leg. eccl. II. 310. Fejér, CD. III. 1. 214. Tkalčić, Episc. Zagr. I. 38. II. 105. és töred. II. 127. U. az, Civ. Zagr. I. 4. (Töred.) Theiner, Monum. Hung. I. 73. Smičiklas, Cod. dipl. III. 150. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 107. Wenzel, ÁUO. XI. 148.

Az oklevél eredetije a zágrábi káptalan statutumai szerint (Tkalčić, Episc. Zagr. II. 114.) a gréci polgárokkal való per alkalmával Visegrádra vitetvén, Tatamér székesfehérvári prépost házában — a zágrábi egyház több oklevelével együtt — elégett. Az oklevél szerkezete zavaros és tartalmában is célzatlanság állapítható meg. Mindez némileg gyanússá teheti a zágrábi egyháznak ezt a „magnum privilegiumát”. 7269 z. l. 10393 z.; 7489: 28903.952 325.

1217. — a Szentföldre indultakor Spalato kikötőjébe érkezvén, a kanonokok kérésére nekik adja a régi, lerombolt Scolun (Salona) város falai közt levő földet, Márton comes (pristaldus) által. — D. p. m. mag. Ugrini, au. r. cancell. Anno d. inc. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Simon váradi, Villermus erdélyi, Péter győri, Róbert veszprémi, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Rafajn vajda, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. tertio decimo.

1333. jún. 26-i közjegyzői *átírata* a bécsi áll. lvtban.

Farlati, III. sacr. III. 243. Katona, Hist. crit. V. 262. Fejér, CD. III. 1. 226. Smičiklas, Cod. dipl. III. 160. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 115. Carrara, Archivio, 9. 326.

(1217.) — tudatja Péter velencei dogeival, hogy P(ontius de Cruce)-t, a johanniták magyarországi főnökét és Sándor erdélyi prépostot követül küldte hozzá; ígéri, hogy az ezekkel létesítendő megállapodásokat meg fogja tartani.

Átírva a követek által kötött szerződésről szóló közjegyzői okmányban, mely Fejér szerint a bécsi császári levéltárban van. (CD. VII. 4. 73. l. jegyz.)
Wenzel, ÁUO. VI. 380. 327.

1217. — tapasztalván a Szentföldön a Jánosvitézek áldásos működését, mesterüknek, Guarinus de Monte acuto-nak és a rendtársaknak adja a Bobeth (Babóth) nevű soproni kapu vámját, s a királyi pásztoroknak a Dráva és Chergou (Curgó) közt levő földét; az ország határain belül a Drávaig szabad sóelárúsítást biztosít nekik és azt a kiváltságot adja, hogy népeik fölött csak a király által rendelt bíró bíraskodhassék s népeik a szállásadás, szabaddénár-, nehezek- s minden más adófizetés alól mentesek legyenek; ezekről szóló aranypecsétes oklevelét két példányban állíttatta ki. — D. p. m. mag. Huguerini, au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Simon váradi, Willelmus erdélyi, Róbert veszprémi, Péter győri, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Raphayl vajda, Bánk bán, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. tertio decimo.

Átírta: 1. III. Honorius pápa 1218. jún. 26. (Másolata Theiner szerint a vatikáni lvt. Reg. orig. ann. II. ep. 1228.) 2. Aliottus Uguiccio közjegyző 1266. ~~127~~ melynek a valettai (Malta) lvt. lévő eredetijéről vett hiteles másolat: MODL. ~~38133~~ 3. I. Károly király 1322. — u. az 1324. — a székesfehérvári kápt. 1349. (MODL. 2068.)

Katona, Hist. crit. V. 283. Batthyányi, Leg. eccl. II. 307. Fejér, III. 1. 239. Theiner, Monum. Hung. I. 16. Kivon. Magyar Sion. I. 211. 328.

1217. — Guarinus de Monte acuto, a Jánosvitézek jeruzsálemi mestere által és rendtársai által szívesen fogadtatván, és látván a Szentföldön a Jánosvitézek tevékeny és áldásos működését, a szalacsi [Saloch] királyi sójövedelemből évenként húsvétkor fizetendő 500 ezüst márkát rendel számukra és a szalacsi sótiszteknak megparancsolja, hogy ezen összeg kifizetését el ne mulasszák; hozzáteszi, hogy az adomány a kíséretében levő főuraknak: Péter győri és Tamás vál. egri püspöknek, Dénes tárnokmester s újvári ispánnak, Miklós ispánnak (Borz fiának), Smaragdnak, Moysnak (a Jula testvérének), Ratholt és Sebes ispánnak (a Tamás fiának), Demeter senescalcusnak és László marescalcusnak tanácsával történt. — D. p. m. mag. Huguerini, au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Simon váradi, Wilelmus erdélyi, Róbert veszprémi, Péter győri, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Raphayl vajda, Bánk bán, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. tertio decimo.

Átírta III. Honorius pápa 1218. jún. 25. (Másolata Theiner szerint: a vatikáni lvt. Reg. orig. ann. II. ep. 1229.)

Katona, Hist. crit. V. 276. Batthyányi, Leg. eccl. II. 306. Fejér, CD. III. 1. 233. Theiner, Monum. Hung. I. 14. Kivonatok és töredékek: Schmitth, Ep. Agr. I. 120. Pray, Syntagma 62. Magyar Sion I. 211. 329.

1217. — látván a Szentföldön a Jánosvitézek áldásos működését, Acconban, Cracban és Margatban tapasztalt tiszteletadásukért a margati várban tartózkodó rendtársaiknak a szalacsi [Zolacha] sójövedelemből évenként húsvétkor fizetendő 100 ezüst márkát rendel. — D. apud Margatum, p. m. Huguerini, au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Simon váradi, Vilmos erdélyi, Péter győri, Róbert veszprémi, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ocuz udvarispán, Rafaym vajda, Bánk bán. — Regni n. a. tertio decimo.

Átírta III. Honorius pápa 1218. jún. 25. (Másolata Theiner szerint a vatikáni lvt. Reg. orig. an. II. ep. 1230.)

Katona, Hist. crit. V. 280. Batthyányi, Leg. eccl. II. 309. Fejér, CD. III. 1. 237. Theiner, Mon. Hung. I. 15. Kivon. Magyar Sion I. 211. **330.**

1217. — a Crac várában levő János-vitézeknek, hol öt Raymundus de Pignano akkori várnagy és más lovagok szívesen fogadták, főurainak tanácsára a szalacsi [Scolasche] sójövedelemből évenként húsvétkor fizetendő 100 ezüst márkát rendel, 60-at a nevezett várnagynak, 40-et a szerzetes-lovagoknak, felemlítve ezeknek érdemes munkálkodását. — D. p. m. mag. Huguerini, au. n. cancell. Anno ab inc. D. 1217. Anno regni n. tertio decimo. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Simon váradi, Vilmos erdélyi, Róbert veszprémi, Péter győri, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Razaim (Rafayn) vajda, Ocus udvarispán, Bánk bán.

Átírta III. Honorius pápa 1218. jún. 27. (Másolata Theiner szerint a vatikáni lvt. Reg. orig. an. II. ep. 1227.)

Seb. Paoli, Cod. dipl. del sacro m. ord. Gerosolimitano I. 111. Schmitth, Episc. Agr. I. 119. Batthyányi, Leg. eccl. II. 308. Fejér, CD. III. 1. 242. (töredék.) Theiner, Monum. Hung. I. 17. Wenzel, ÁUO. I. 140. Kivon. Magyar Sion I. 211. **331.**

1217. — az ausztriai szentkereszti (heiligenkreuzi) apátságnak adja az előbb a besenyők által lakott Leginthov földet, az oklevélben írt határok közt, az ott jogtalanul tartózkodó clericusok kiűzése után Potto ispán által végeztetve a beiktatást; az adományozott földet az apátság tetszése szerint használhatja; a király az apátságnak az ország határain teljes vámmentességet, jobbágyai számára a kamarahaszon alól mentességet biztosít; megerősíti III. Béla és Imre királyoknak 3000 kősót illető adományát, leginthovi curiájuknak és többi, felsorolt falvaiknak pedig teljes adómentességet ad. — D. p. m. Hugini mag., r. au. cancell. Anno d. inc. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berchtold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Vilmos erdélyi, Dezső csanádi, Péter győri, Róbert veszprémi, Tamás vál. egri, István zágrábi, Jakab váci, Simon váradi püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester, Ochuz udvarispán, Rophaym vajda. — Regni n. a. tertio. (!)

Eredetije a heiligenkreuzi apátság lvt. (Rub. 50. fasc. et n° 1.)

Katona, Hist. crit. V. 241. Fejér, CD. III. 1. 207. és kivon. VII. 4. 74. Weis, Urkundenbuch I. 50. Major, Mosonym. monogr. II. 164. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXIII. Győri tört. füz. I. 112. **332.**

1217. — a heiligenkreuzi apátságnak adja az előbb a besenyők által lakott Leginthov nevű földet, melynek birtokába — az ott jogtalanul tartózkodó clericusok elűzése után — Potto ispán által iktattatta az apátságot; leírja az adományozott föld határait (— még pedig a másik, ugyanezen tárgyú oklevéltől eltérő módon —) és újólaj megerősíti III. Béla és Imre királyoknak az apátság javára 3000 zuanus sóra vonatkozólag tett adományát. — D. p. m. Hugrini mag. r. au. cancell. Anno d. inc. 1217.

— Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Vilmos erdélyi, Dezső csanádi, Péter győri, Róbert veszprémi, Tamás vál. egri, István zágrábi, Jakab váci, Simon váradi püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester, Ochuz udvarispán, Rophaym vajda. — Regni n. a. tertio decimo.

Eredetije a heiligenkreuzi apátság lvt. (Rub. 53. fasc. VIII. n° 1.)

Weis, Urkundenbuch I. 53.

Az oklevélen Béla ifjabbik király pecsétje függ. Minthogy az ifjabb király pecsétje ekkor még különben sem volt használatos, csak évek mulva fordul elő saját oklevelein, s minthogy az oklevélnek ebben a szövegében közölt határleírás eltér a Heiligenkreuz részére adott másik, 1217.-i oklevélben olvashatótól (lásd az előző számot), az oklevélnek ezt a Béla király pecsétjével megerősített, méltán gyanút keltő példányát korábban hamisnak tartottam. (Lásd: A borsmonostori apáts. okl. 15—16. l.) Azonban azóta kétségtelenné vált az oklevél írásának több, előttem akkor még ismeretlen eredeti oklevél írásával való egyezése. (1222: Az eszterg. kpt. mg. lvt. 15. 2. 3. 1222: a veszprémi kpt. mglvt. Nagy Péccsel, n° 3.) Ez a körülmény a heiligenkreuzi oklevél hitelességét igazolja. A magyarázatot pedig valószínűleg abban kell keresnünk, hogy az oklevélnek ezt a példányát 1222-ben állították ki az 1217.-i oklevél felhasználásával és így erősítették azt meg az ifjabbik királynak (éppen akkoriban használatba vett) pecsétjével. (A teljesen eltérő határleírás azonban még így is mindenesetre feltűnő.) Valószínű, hogy az 1208.-i heiligenkreuzi oklevél b) példányára vonatkozólag, melyen szintén az ifjabb király pecsétje függ, ugyanezt a magyarázatot kell elfogadnunk, ámbár ennek hitelessége mellett az írásösszehasonlításnak nem találjuk ilyen kétségtelen bizonyítékait. Viszont azonban ott a két példánynak (az András királyéval és a királyfiéval megpecsételtnek) szövege nem tér el egymástól. (Lásd a 233. számot.) 333.

1217. — a főpohárnoki állást Sándor ispánról, ki azt hosszú időn át érdemesen viselte, a kereszteshadjáratban résztvenni kívánó Lőrinc ruhásván, Sándor ispánt a banai királyi jövedelemből évenként három részletben fizetendő 300 márkával kárpótolja. — D. p. m. Hugrini, au. r. cancell. Anno d. inc. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, (Berthold) kalocsai érsek, Kalán pécsi, Willermus erdélyi, Dezső csanádi, Péter győri, Róbert veszprémi, Simon váradi, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ochuz, a királyné (!) udvarispánja, Rafain vajda. — Regni n. a. tertio decimo.

Eredetije: MODL. 84.

Fejér, CD. III. 1. 205. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXII. 334.

1217. — Tamás ispánnak adván Zaculcza földet, Csehország határán, az oklevélben leírt határok között. Tamás ispán halála után a közben fiai, Sebus ispán és Sándor főpohárnokmester által benépesített föld határait Ugrin mester, a későbbi kancellár által

(újából?) megállapította és őket annak birtokába beiktattatta; most pedig Sebus ispán és Sándor mester kérésére erről oklevelet ad, minthogy Tamás ispán annak idején nem kapott az adományról oklevelet. — D. p. m. Hugini, au. r. cancell. Anno d. inc. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Willermus erdélyi, Róbert veszprémi, Simon váradi, Péter győri, Dezső csanádi, Jakab váci, István zágrábi, Tamás vál. egri püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Bánk bán, Rafain vajda, Ochuz királynői (!) udvarispán. — Regni n. a. tertiodecimo.

Átírta Rozgoni Simon országbíró 1410. — Báthori András comes orsz. b. 1559. (MODL. 92.)

Fejér, CD. III. 1. 199. Boczek, Cod. dipl. Moraviae II. 96. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXII. **335.**

1217. — Vruz, zalai szent-király-jobbágyát, ki Yoles királynénak az országba jövetelekor kiváló szolgálatokat tett és Boronch vár mellett is kitüntette magát, testvéreivel. Mogus, Cozma és Guepsaval és azok utódaival kiveszi a szent király jobbágyai közül Camar, Wirmile és Mura nevű birtokaikkal és a királyi serviensek sorába emeli. — D. p. m. mag. Hugini, au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Willermus erdélyi, Simon váradi, Jakab váci, Róbert veszprémi, Péter győri, István zágrábi, Tamás egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Rafajn vajda, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. tertiodecimo. *(Jelenleg szelt!)*

Eredetije a b. Jeszenák-cs. lvt. (Nemz. Múzeum.) = *9.97. 2. 56. 223*

Átírta IV. Béla király 1260. (helyesen 1263.) (MODL. 502.) — IV. László király 1282. (MODL. 89.) — a veszprémi kápt. 1348. (MODL. 90.)

Fejér, CD. III. 1. 197. Wenzel, ÁUO. XI. 141. Hazai okmt. VII. 6. (a keletben tévesen 1218.) Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXII. **336.**

1217. — a veszprémi püspök kérésére a pozsonyi várnak azon szolgálmányos embereit, kik az Apostog rév és Feldwar közt fekvő Tolooy faluban a veszprémi püspök népei közt laktak, a veszprémi egyháznak engedi át ugyanolyan szolgálati kötelezettséggel, mint amilyent előbb a várnak teljesítettek. — D. p. m. mag. Vgrini, au. r. cancell. Anno D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Willermus erdélyi, Dezső csanádi, Péter győri, Róbert veszprémi, Simon váradi, Jakab váci, István zágrábi, Tamás egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester, Rafael (!) vajda, Oguz királynői udvarispán. Regni n. a. tertiodecimo.

Eredetije a veszprémi kápt. magánlvt. Lad. 1. Colon. 2.

Hazai okmt. V. 7. **337.**

1217. — megerősíti hívének, Péter ispánnak azt az intézkedését, hogy Weyche nevű földjéből, mely előbb a zempléni várhoz tartozott, (egy részt?) hűségéért Bertalan nevű serviensének adott az oklevélben leírt határokkal. *9.116. 2. 89. 255*

XIV. századi másolata a Lónyay-család deregnyei lvt.-ban, fasc. 6. n° 7.

Az oklevélnek eddig kiadatlan szövege, melyet Döry Ferenc úr közölt velem, a következő:

In nomine sancte trinitatis et individue unitatis. Andreas dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Galicie, Lodomerieque rex in

perpetuum. Cum in hiis, que bonorum cum regno fideliter assistentium legitima deliberatione provida disposuit sedulitas, ut salva permaneant, regalis benignitas operam debeat apponere, tam modernis quam posteris notum esse volumus, quod accedens ad nostram presentiam noster fidelis Petrus comes disserit (!) de terra sua Weyche vocata ad castrum Zemplen prius pertinente, quam antea donatione possidebat, cuidam suorum (!) servienti Bartholomeo nomine et ipsius heredibus pro impenso sibi continue fidelitatis obsequio contulisse in perpetuum possidendam. Cuius terre mete sic incipiunt: Prima metha (!) incipit a fluvio Buduric et hinc vadit ad finem silve Andornici et hinc procedit ad villam Ruzka ad tres metas, inde ascendit ad declivium montis et per illud procedens descendit in Nyarus Curnug et inde vadit ad siccam paludem et per eandem redit ad Budrug. Verum quia quidem humana disponit, tamen de facile mente mortalium deserit (!) vero debito cautionis instrumento roboretur, ad nostri fidelis Petrus (!) petitionis instantiam factam ab eo donationem presenti pagine commendamus et sigilli nostri munimine in perpetuum roboramus. Datum per manus Hugrini aule nostre regie cancellarii, anno dominice incarnationis millesimo ducesimo decimo septimo, venerabili Johanne Strigoniensi, reverendo Bertholdo Colocensi archiepiscopis existentibus, Colomanno (? Calano hti.) Quinqueecclesiensi, Vilhelmo Transsilvano, Roberto Vesprimiensi, Simone Waradiensi, Petro Geuriensi, Desiderio Chanadiensi, Jacobo, Waciensi, Stephano Zagrabiensi, Thoma electo Agriensi episcopis fideliter ecclesias gubernantibus, Iwla palatino, Dionisio magistro thawernicorum comite Novi castri, Bankone bano, Rophaym wayvoda, Ocur (!) curiali comite tenentibusque (!) comitibus comitatus tenentes, regni nostri anno tertio decimo. **338.**

1217. — D(ezső) csanádi püspök és Ciriák zágrábi prépost kérésére felmenti Egyedet a bánnak tartozó szolgálattól, a királyi serviensek közé sorozza őt és Insula, Craztenica, Preulaca, Selin, Chernelec, Rucha és Quiquinik nevű földeinek határait leírja. — D. p. m. mag. Hugrini, au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Berthold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Vilmos erdélyi, Simon váradi, Jakab váci, Róbert veszprémi, Péter győri, István zágrábi, Tamás egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester újbárány ispán, Rafajn vajda, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. tertio decimo.

Eredetije a zágrábi káptalan lvt. (Fasc. 23. 1.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 36. és II. 125. Wenzel, ÁUO. XI. 144. Smičiklas, Cod. dipl. III. 157. Kivon. Kukuljević, Reg. n° 108. **339.**

1217. — Gizella [Gysela] királynénak 12 márka tiszta aranyat tartalmazó drágaköves koronájáért, melyet a Szentföldre indultakor a veszprémi egyházból elvitt, s melyet a tengeren túl 140 ezüst márkáért értékesített, a veszprémi egyháznak Polosnucon 5, Wasulon 3, Pichilen 5, Abramon 3 várszolga-, udvarnok- és szolgálmányos mansiot adományoz. — Anno d. inc. 1217.

Eredetije a veszprémi kápt. magánlvt. (1. lad. Nagy Péccsel. 1.)

Pray, Dissert. de s. Ladislao 109. Katona, Hist. crit. V. 245. Fejér, CD. III. 1. 191. jegyz. kivonatban és IX. 7. 646. hiányosan. Teljes: Hazai okmt. V. 8.

A veszprémi egyház részére ugyanazon tárgyban adott két oklevéllel, az 1217.-ivel és az 1222.-ivel (383. sz.) szemben igen nehéz a kritikai állásfoglalás. A két szöveg amellet, hogy legnagyobb részükben szószerint egyeznek egymással, az adomány részletezésében jelentékeny eltéréseket mutat, még pedig a későbbi, az 1222.-i tartalmaz kevesebbet. Minthogy az 1217.-i oklevél szerkezete több tekintetben eltér II. András király ekkori okleveleitől, (nagyon feltűnő pl. a salutatio formája,) ez, valamint az „in regnum nostrum venimus incolumes“ kifejezésnek (ha ezt a Szentföldről való visszatérésre értelmezzük) 1217-ben anachronisticus volta okvetlenül gyanússá teszi ezt az oklevelet. (Pauler azonban i. m. II. 497. l. 59. jegyz. minden fennakadás nélkül hivatkozik reá.) Ám az oklevélnek rongált eredetije nem ad különösebb okot a gyanúra, sőt az írás 1217.-i oklevelek írásával mutat egyezést, nevezetesen a Paulinus ispán és testvére részére szóló oklevélével. (318. szám.) A hamisítás vádjának fenntartását ez nagyon megnehezíti. (V. ö. a hasonló tárgyú, 386. sz. hamisítvánnyal, melynek külső formái is elárulják a hamisítást.) Az első oklevelet ezért az adományról tett ígéretnek egyszerűbb (1218-ban készített, de visszadatált?) írásba foglalásának tekintem, melyet utóbb az előbbi oklevél felhasználásával, de módosítva foglaltak teljesebb oklevélbe. (NB. az első adományról szóló oklevelek gyakorlata ekkoriban még ismeretlen; az adott esetben éppen a tett adomány módosítása szolgálhat magyarázatul.)

340.

1217. — Traù városát Domaldusnak, fiának s embereinek hatósága alól minden tekintetben mentesnek nyilvánítja; Domaldusnak s fiának megtiltja, hogy a jövőben a traüiakat bármiben zaklassák vagy tőlük adót követeljenek, s megparancsolja a templomosrend mesterének, hogy a várost Domaldus ellenében védelmezze. — D. per mano de Vgrino cancellario della corte regia, l'anno del Signore 1217.

Lucius, Memorie di Traù 29. l. (Olasz fordításban; nem mondja, hogy honnan vette) és utána: Wenzel, ÁUO. VI. 386. Smičiklas, Cod. dipl. III. 162. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 112.

341.

- (1217.) — megparancsolja a mosonyi vár mindenkori ispánjainak és comes curialisainak, hogy a szentkereszi (heiligenkreuzi) apátságot leguentoui birtokán minden adó- és vámszedés és egyéb háborgatás ellen védelmezzék.

Fejér, CD. III. 2. 459. (Schwandtner másolatából.)

Keltét a heiligenkreuzi apátságnak 1217-ben adott oklevél alapján (lásd a 333. számot) tehetjük szintén 1217-re.

342.

- (1217 körül.) — megparancsolja valamennyi bánnak és bírónak, hogy a toplicai (topuszkoi) apátságnak a szomszédok által visszatartott várszolgáit visszaadassák s az apátot és szerzeteseit védelmezzék.

Másolata a „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben, n° VII. (A zágrábi érseki lvt.)

Tkalčić, Episc. Zagr. I. 31. Wenzel, ÁUO. XI. 121. (1213.) Smičiklas, Cod. dipl. III. 122. (1213 kör.)

Keltére vonatk. olv. Szentpétery, II. Endre király okl. a topuszkoi apát. r., a Fejérpataky- emlékkönyv 352. l.

343.

(1217 körül.) — Gorramegyét tartozékaival s népeivel már régebben a toplicai (topuszkoi) egyház szolgálatára rendelve, megparancsolja a mindenkori bánnak, hogy az apátságot s népeit sem szállásadással, sem exactioval ne zaklassa, a monostor népeit s várjobbágyait pedig az apátság iránt tartozó szolgálataik teljesítésére inti.

Másolata a „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben (n° IX.) (A zágrábi érseki lvt.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 33. (1213.) Wenzel, ÁUO. XI. 125. (1213.) Smičklas, Cod. dipl. III. 123.

Keltére vonatk. olv. Szentpétery, II. Endre kir. okl. a topuszkoi apáts. r., a Fejérpataky- emlékkönyv 351. l. 344.

1217. † — Tamás apát kértére átírja s megerősíti II. István királynak 1124.-i oklevelét, melyben I. Géza királynak a garamszentbenedeki apátságot alapító (1075.-i) oklevelét írta át. — D. p. m. mag. Ugrini et au. r. cancell. Anno d. inc. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Simon váradi, Péter győri, Vilmos erdélyi, Jakab váci, István zágrábi püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Raphain vajda, Bánk bán, Ochuz udvarispán. — Regni n. a. tertio decimo. ^(1505. III. 70. f. 2. v. 2. = Df. 235. 997)

Eredetije az esztergomi főkápt. magánlvt. (Lad. 9. 3. 3.) = Df. 238. 483

Átírta I. Károly király 1328. jan. 20. (U. o. 4. sz.) = Df. 238. 483

Fejér, CD. III. 1. 194. és kivon. III. 1. 128. (1212-nél mint szt. Erzsébet oklevelé!) Monum. Strigon. I. 213. és kivon. I. 202. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXII. Magyar Sion I. 205. és II. 206. Cod. Strigon. I. 19. és II. 19.

Hamis. Lásd: Fejérpataky, Oklevelek II. Istv. kor. 41. sk. II. Karácsonyi, Hamis okl. 12. — A hamisítást az oklevél eredetijének külseje is elárulja. 345.

1217. † — a garamszentbenedeki apátság földjére települt vagy telepítendő szász, magyar, tót [Sclauil] vagy egyéb nemzetiségű embereknek Tamás apát kérésére a pesti, székesfehérvári vagy a budai vendégeivel azonos kiváltságokat biztosít, kivéve, hogy vám, szállásadás, szabaddénárok, nehezék és mindennemű kötelezettség tekintetében senki másnak, csupán az apátnak adózzanak és annak joghatósága alá tartozzanak. — D. p. m. mag. Ugrini et au. r. cancell. Anno d. inc. 1217. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Simon váradi, Péter győri, Vilmos erdélyi, Jakab váci, István zágrábi püspök, Jula nádor, Dénes tárnokmester újvári ispán, Raphain vajda, Bánk bán, Ochuz udvarispán. Regni n. a. decimo tertio. A lap alján apró cursiv betűkkel: Primo Id. Junii.

Eredetije: Az esztergomi kápt. magánlvt. (Lad. 9. 3. 1.) = Df. 235. 995.

Fejér, CD. III. 1. 196. Monum. Strigon. I. 212. Kivonatok: Magyar Sion, II. 205. Cod. Strigon. II. 19. Wenzel, ÁUO. VI. 572.

Hamis. Lásd: Fejérpataky, Oklevelek II. Istv. kor. 41. Pauler i. m. I. 510. Erdélyi L. Az első áll. egyenes adó elm. 28. 346.

1217. † — Tamás, Jónás fia és Salamon iloswái, lomperthi és badachi nemeseknek a Karazna folyón, nagy Belesnek Iklod nevű birtoka és a nevezettek Lomperth nevű birtoka közt egy mérföldnyi területen az oklevélben meghatározott módon való vámszedésre ad jogot.

Átírta somlyói Báthory István erdélyi vajda 1575. (A Sombory-családnak a Nemz. Múzeumban letett levéltárában.) 2.769, 2l.

Hamis, mint fogalmazata mutatja, de kétségtelenül egy 1217-ből való hiteles oklevélnek felhasználásával készült.

Eddig kiadatlan szövege a következő:

In nomine sancte trinitatis et individue unitatis. Andreas dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie Lodomerieque rex in perpetuum. (In)mensa regum dapsilitas licet nullis dandi limitibus cohartari debeat, ad illos ta[men] . . . e gratia tenetur effluere, qui ad regis et regni propicium sua diligenter et fideliter [im]pendunt servitia, ne condigna sue laboribus . . . eperant beneficia. Nam qui quanto fidel[ius] diligenti cura regie maiestati famulantur, tanto propensius munificentie donis remunerandi fore censeantur. Cum itaque nostri fideles, videlicet Thomas filius Jone et Salomon nobiles de lloswa, Lomperth et Badachyen (?) per eximia probitatum opera per indecidue fidelitatis merita coram oculis nostre maiestatis excellentissime studeat (!) ambulare (!), que servitia et fidelitatis insignia silentio nolentes preteriri, imo veritate in medium deducta melius elucescit. (!) Nos igitur eorundem iustis petitionibus grato volentes concurrere assensu, intuitu precum suarum et in recompensationem meritorum suorum tam fidele (!) cum etiam eis ultra facere tenemur, habito consilio omnium magnatum nostrorum in fluvio Karazna inter medium metarum possessionum Iklod magni Beles parte ex una, parte vero ab altera Lomperth eiusdem nobilium per unum miliare tale tributum donavimus, ut quilibet currus pon[de]ratus seu ligatus unum fertonem, currus salis [tres] denarios, tres panes et tres sales, currus . . . similiter tres denarios solvere teneantur, ita tamen, quod tertiam partem illius tributi comi . . . dare debeant, ipsis eorumque he[redibus] . . . contulimus possidendum . . . a nobis facta dona[tio] . . . salva semper et inconcussa . . . ac patentem concessimus. . . . in perpetuum roboratam. Datum per manus Vgrini aule regie cancellarii . . . ducentesimo decimo septimo, venerabile Johanne Strigoniensi, reverendo Bertaldo . . . Colomano (!) Quinqueecclesiensi, Desiderio . . . diensi, Simone Chyanadiensi (!) . . . Gewriensi, Roberto Wesprimiensi, . . . Vaciensi, Stephano Zagrabiensi, . . . episcopis ecclesias feliciter gubernantibus . . . no, Bancone bano . . . uoda, Dionisio magistro tavarnicorum et comite . . . Ocuz curiali comite . . . comitatus tenentibus, regni nostri anno tertio de[cimo].

347.

(1218 előtt.) — a pagran-i szőlőket a ruthén Lászlónak adta.

Említve a János esztergomi érsek részére szóló 1218.-i oklevélben. (Monum. Strigon. I. 218.)

A János érsek részére szóló oklevél ugyan nem mondja, hogy a László részére tett adomány oklevélbe volt foglalva, ez azonban ez esetben talán csak azért maradt ki, mert az 1218.-i oklevelet keltezése événél jóval később állították ki. (Olv. a 350. sz. oklevélhez írt megjegyzést.)

348.

1218. — János esztergomi érseknek Gamas faluban bizonyos, az udvarnokok földjével közös földet 8 mansioval, Copul (Kapoly) faluban 8, Egrus (Magyaregres) faluban 13, Lulha (Lullya) faluban 11 elősorolt szőlőműves mansiot ad azok földjével együtt, s a birtokbavezetést Vörös [Ruphus] András pristaldus által végeztette. — D. annis (!) ab inc. D. 1218. Regni n. a. quintodecimo.
Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. Q. n° 1.)
 Fejér, CD. III. 1. 66. (1208 alatt). Wenzel, ÁUO. VI. 393. Magyar Sion I. 206. Codex Strigon. I. 20. Monum. Strigon. I. 218.
 Olv. a következő számhoz írt jegyzetet! 349.
1218. — János esztergomi érseknek adja a pogrányi [Pagan] szőlőket, melyeket előbb a ruthén Lászlónak adott volt. — D. annis (!) ab inc. D. 1218. Regni n. a. quinto-decimo.
Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. N. n° 1.)
 Fejér, CD. III. 1. 257. Monum. Strigon. I. 218. Kivonatok: Magyar Sion, I. 289. Codex Strigon. I. 22.
 Az 1218. évből II. András királynak csak János érsek részére szóló két oklevele maradt ránk, mit a királynak az országból való távolléte és az országos felfordulás magyaráz. De erre a két oklevélre vonatkozólag is feltehető, hogy az 1218-ban tett adományt jóval később foglalták írásba, azonban az adománytétel ideje szerint keltezték. Valószínűvé teszi ezt ekkor még ritka rövid szerkezetük, még inkább azonban az 1221—25 közt kibocsájtott oklevelekével egyező írásuk. 350.
1218. † — Gorichiai István fiait, Baboneg és István wodichai comeseket, kik a római Ursiniak nemzetségéből származnak, s kik közül István comes a kereszteshadjáratkor tisztességes kísérettel csatlakozott a királyhoz, új adomány címén megerősíti Wodicha birtokában, melyet atyjuknak, Istvánnak még Imre király adott, s szabad ispánokká teszi őket, a szlapon herceg, a bán és minden más bíró hatósága alól kiveszi és a marturina alól fölmenti, eltiltva a nevezettek birtokán generalis congregatio tartását. — D. p. m. mag. Ugrini, au. n. cancell. Anno ab inc. eiusdem salvatoris nostri 1218. — Méltóságok: János esztergomi, Bertold kalocsai érsek, Kalán pécsi, Dezső csanádi, Vilmos erdélyi, Simon váradi, Róbert veszprémi, Jakab váci, Péter győri, István zágrábi, Tamás egri püspök, Jula nádor, Bánk bán, Dénes tárnokmester újvári ispán, Ropoin vajda, Ochus a királyné udvarispánja. — Regni n. a. quartodecimo.
Eredetije a Blagay-cs. lvt. A. (Nemz. Múzeum.) — *Q. 45, 28. 66. 474*
 Átírta Nagy Lajos király 1352. feb. 27. (U. o. J.) — Zsigmond király 1406. ápr. 22. (U. o. L.)
 = *Q. 7, 28. 25. 742 (NRA)*
 Schönleben, Rosa Ursina 8. (Kivon.) Valvasor, Die Ehre d. Herzogthm. Krain, XII. 379. Katona, Hist. crit. V. 294. és kivon. V. 291. Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 350. Fejér, CD. III. 1. 245. és töred. III. 1. 244. Kukuljević, Jura I. 47. és kivon. Reg. n° 119. Blagay-oklvt. 4. Smičiklas, Cod. dipl. III. 167.
Hamis. Lásd: Pauler i. m. II. 593. Blagay-oklvt. XXXVI. sk. II. Karácsonyi, Az aranybulla keletk. 11. és Hamis okl. 14. Turul, 1908. 75. sk. II. 351,

1218. — visszaadja az esztergomi érsekségnek Turdos falut, melyet attól elvett volt és Paulinus ispánnak és testvérének adott. Anno ab inc. D. 1218.
Fejér, CD. III. 1. 255. Monum. Strigon. I. 216.
Lásd az 1217. évnél a 317. szám alatt.
1219. — Heruynust, Rudguer ispán fiát, megerősíti az atyjának Imre király által adományozott zuyhplip-i (szebelébi) 20 eke föld birtokában, leírt határok közt, mely föld miatt Heruynust a honti [Hunt] és bolondóci [Blonduch] jobbágyok a király előtt bevádolták, de a király, megvizsgáltatván az ügyet Chac-nemzetségbeli Chac ispán által, Heruynus igazáról meggyőződött. — D. p. m. Hugrini, Colochensis electi et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1219. Regni n. a. quintodecimo.
Eredetije az esztergomi káptalan magánltv. (Lad. 15. 2. 1.)
Magyar Sion, II. 209. Codex Strigon. II. 22. Wenzel, ÁUO. VI. 402.
Monum. Strigon. I. 221. Kivonat: Fejér, CD. III. 1. 275. 352.
1219. — a templomosok magyarországi és szlavoniai mesterének, de Cruce Pontiusnak a kereszteshadjárat idején a királynak oda- és visszautazásakor, valamint Y(oles) királynénak tett szolgálataiért a templomosrendnek adja a horvátországi Guzke földet, mely Sten várnak, Modruznak és Bozanának földével határos; az ott lakó népnek szállásadási és adómentességet biztosít, a templomosokat az adomány birtokába Dodomer comes által beiktattatta, s a határokat is leírja. — D. p. m. Vgrini, au. r. cancell. et Coloc. archielecti. Anno d. inc. 1219. — Méltóságok: János esztergomi érsek, Willermus erdélyi, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, Bertalan pécsi, István zágrábi, Kozma győri püspök, Miklós nádor soproni ispán, Neuka vajda, Mika bihari, Demeter vasvári, Smaragd pozsonyi, Batiz mosonyi ispán. — Regni n. a. decimo sexto.
Átírta III. Honorius pápa 1226. máj. 4. (MODL. 95. — Másolata — Theiner szerint — a vatikáni ltv. Reg. orig. An. X. ep. 260.)
Katona, Hist. crit. V. 321. Koller, Hist. ep. Quinqu. II. 46. Fejér, CD. III. 1. 272. Theiner, Monum. Hung. I. 68. Wenzel, ÁUO. XI. 154. Smičiklas, Cod. dipl. III. 174. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXIII. Kukuljević, Reg. n° 144. Arkiv za povj. XI. 97. 353.
1219. — János érsek hűségéért, kire a király a Szentföldön való távolléte idejére az ország kormányát bízta, ki azonban a garázdálkodóktól üldöztetést szenvedett, sőt az országból száműzetett, az ezalatt szintén sok kárt szenvedett esztergomi kanonokoknak adja az Erdélyben fekvő Wynchy (Alvinc) földet a rajta élő udvarnokokkal; leírja az adományozott föld határait, melyek közt Nevke vajda beiktatta a kanonokokat és felsorolja az ott lakó udvarnokok neveit. — D. p. m. Cleti, au. r. cancell. et prepos. Agriensis eccl. Anno ab inc. D. 1219. — Méltóságok: János esztergomi, Vgrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Vilmos erdélyi, Róbert veszprémi, Jakab váci, István zágrábi, Tamás egri, Bertalan pécsi, Kozma győri, Sándor váradi püspök, Miklós nádor soproni ispán, Jula bán szolnoki ispán, Ochuz a királyné udvarispánja bodrogi, Dénes tárnokmester újvári, Rátold testvére: Jula udvarispán kevei, Samud fia Benedek nyitrai, János fehérvári, Batiz mosonyi, Smaragd pozsonyi ispán. — Regni n. a. sextodecimo.

Átírta IV. László király 1276. aug. 9. (Az esztergomi kápt. magánlvt. Lad. 66. 1. 1.) — a budai káptalan 1320. nov. 15. (U. o. n° 2.)

Fejér, CD. III. 1. 269. Az eszterg. főkápt. birt. okmt. 15. Magyar Sion II. 206. Codex Strigon. II. 19. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. 13. Densusianu, Documente 69. Wenzel, ÁUO. VI. 399. Monum. Strigon. I. 221. 354.

(1219.) — értesíti (III. Honorius) pápát, hogy még III. Ince pápának, majd III. Honoriusnak sürgetésére indított keresztshadjáratából hazaérkezve mily rendetlenséget talált az országban, melynek helyrehozatalára 15 esztendő sem lesz elég; kéri, hogy a pápa a maga részéről is szigorú egyházi büntetéssel sujtsa a rendetlenség előidézőit s adja hozzájárulását a király gyermekeinek Leo armeniai király leányával, Laskaris Tódor leányával és Asên bolgár cárral való házasságához, bizza meg a templomosokat és a johannitákat Armeniába küldött fiának védelmével és adja beleegyezését ahoz is, hogy a király egyik unokahugát esetleg az iconiumi szultánhoz adhassa nőül; követeit, B(ulcsu) győri prépostot és E. fehérvári főesperest a pápának ajánlja, s az ajándékküldés elmaradását a viszonyokkal menteteti.

Átírta IV. Ince pápa 1244.-i bullájában. (Theiner szerint a vatikáni lvt. Armar. I. caps. X. n° 6.)

Pray, Annales I. 214. (1219.) Katona, Hist. crit. V. 303. Fejér, CD. III. 1. 250. (1218.) Theiner, Mon. Hung. I. 20. (1219.) Densusianu, Documente 66. Kivon. Magy. Tört. Tár, IV. 230.

A levél 1219. kelt, mert III. Honorius ez év márc. 5. felel rá: Theiner, Mon. Hung. I. 21. 355.

1219. † — Albus Slauogost corbauiai comest és Dragoslaust megerősíti a III. Béla király által — ennek bemutatott oklevele szerint — nekik adományozott Possidaria, Suerdlaz, Briznizza, Janina loqua, Gudca, Miraccha, Zacchun, Nouo és Blachiane földek birtokában, leírván azok határait is. — Anno d. inc. 1209. (!) — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin vál. kalocsai érsek, Dezső csanádi, Rupert veszprémi püspök, Borch fia Miklós nádor soproni ispán, Tamás bán, Neuca vajda, Micha bocconi, Demeter tárnokmester vasvári ispán. — D. p. m. Vgrini Coloc. archiel. et au. r. cancell. Regni n. a. decimo quarto.

Másolata — Smičiklas szerint — a „Privilegi della famiglia de conti di Possidaria“ c. XVII. sz. kéziratban a gr. Begne-cs. posedarjai lvt. és I. Károly király 1322. okt. 8.-i átiratának másolata u. o.

Bulletino di archeol. 1882. 23. Smičiklas, Cod. dipl. III. 176. (1219.) Kukuljević, Reg. n° 80. (1209.)

Hamis Bár a hibák egy része a másolatnak tulajdonítható, a szokottól eltérő fogalmazata, főleg záradéka, és a határleírásnak István tengermelléki bán 1249. máj. 8.-i oklevelével való egyezése (Smičiklas, IV. 391.) hamisítványnak mutatják az oklevelet. Igaz, hogy István bán oklevele szerint 1249-ben „in registro nobis descriptas attulerunt“ a határokat, tehát a leírást II. András okleveléből vehették, azonban a szerkezeti szabálytalanságok magukban is eléggé kompromittálják az oklevelet. De mindenesetre egy hiteles oklevelet használtak fel készítésénél. 356.

1220. — a francia származású Ahalyz asszonynak, Botez nemes feleségének, Yoles királyné kérésére és Ahalyznak András királyfi körül való serénységéért a valkó-megyei Widhor nevű 60 eke földet adja úgy, hogy férjének e felett semmi joghatósága ne legyen, és Ahalyz e földet bárkinek szabadon adhassa; leírja Widhor határait, melynek birtokába Ahalyz asszonyt Ochiuz akkori szlavon bán vezette be. — D. p. m. Cleti, au. r. cancell. et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1220. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Willelmus erdélyi, Róbert veszprémi, Jakab váci, István zágrábi, Bertalan pécsi, Kozma győri, Sándor váradi, Borz fia Miklós nádor soproni, Ochiuz, a királyné udvarispánja, bán, varasdi ispán, Neuka vajda, Jula, Ratolth testvére, udvarispán, kevei, Dénes tárnokmester bácsi, fidős Jula bodrogi és szolnoki, Mika bihari, Samud fia Benedek újvári, Demeter senescalcus vasvári, Smaragd pozsonyi, Bera fia Gergely fehérvári, Pál csanádi, János nyitrai, Botez mosonyi ispán. — Regni n. a. septimodecimo.

Eredetije a zágrábi országos lvt.

Spiess, Archiv. Nebenarbeiten I. 144. Koller, Hist. ep. Quinqu. VII. 277. Schwartner, Introd. in art. dipl. 320. Perger, Bévezetés a dipl. III. 222. Fejér, CD. III. 1. 285. Smičiklas, Cod. dipl. III. 183. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXIII. Kukuljevič, Reg. n° 127. 357.

1220. — Oslu ispán fiainak, Belud és Oslunak még a Szentföldre indultakor a királyi udvarnokok földét adta, utóbb azonban az udvarnoki földek visszaszedésekor ezt is visszavette, s ezért most nekik kárpótlásul a soproni vártól kivett Mugurchs és Borborchs nevű falut adja pukui Móric nevű híve (mint pristaldus) által, s leírja a határokat is. — D. p. m. Cleti, au. cancell. Anno d. inc. 1220. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Róbert veszprémi, Guillermus erdélyi, Dezső csanádi, Jakab váci, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Tamás egri, Kozma győri püspök, Miklós nádor soproni ispán, Ochuz bán, Neuka vajda, Dénes tárnokmester bácsi ispán, Demeter főasztalnokmester vasvári, Batiz mosonyi, Jula bodrogi, László főlovászmester pozsegai, Samud fia Benedek újvári ispán. — Regni n. a. septimodecimo.

Eredetije MODL. 97.

Fejér, CD. III. 1. 300. (csonkán) és kivon. VII. 1. 203. Teljesebb: Wenzel, ÁUO. XI. 157. 358.

- (1220.) — tudatja Traù városával és clerusával, valamint a sebenicoi néppel, hogy őket meghagyta a clobici szt. Péter és szt. Vitalis (egyházának?) birtokában, mely a spalatoí választott érsek és a traui püspök közt vitás volt, s rendeli, hogy az erre nézve még esetleg felmerülő perben a trauiak és sebenicoiak csakis a király előtt legyenek felelősségre vonhatók.

Farlati, Ill. sacr. III. 246. (Nem mondja, hogy honnan közli.) Katona, Hist. crit. V. 330. Fejér, CD. III. 1. 284. Smičiklas, Cod. dipl. III. 184. (1220.) Kukuljevič, Reg. n° 116. 359

1220. — parancsa Malducushoz, a Kachetok vezéréhez intézve.
Lásd az 1221. évnél a 376. szám alatt.

- (1221 előtt.) * — 1221-ben említi saját aranybullás oklevelét, mely alatt Duruichs, Lasna, Pola és Russa földeket Tamás ispánnak, Machareus fiának adta. (Hazai okmánytár VII. 8.) **360.**
- (1221. márc. 29. előtt.) * — oklevelét, mellyel Fara, Bracza, Gorzura és Langursta szigeteket H(enrik) és S(eruido) vegliai comeseknek adta, említi III. Honorius pápa 1221. márc. 29. (Theiner, Monum. Hung. I. 27.) **361.**
1221. — Korlath fia Benedek herceg [dux] feleségének, Tota asszonynak az Imre király nejének Constantia királynénak szolgálatában, majd András király nejének szolgálatában szerzett érdemeiért visszaadja azokat a birtokokat, melyeket Benedek vajda Imre királytól kapott, de tőle azokat II. András király elvette; átírja Imre királynak 1202-iki oklevelét, melyben Imre király jóváhagyta, hogy Benedek vajda Martonfalva és Boyouth nevű falvait jegybér fejében feleségének adhassa. (Lásd a 198. sz.) — Renov. p. m. Cleti, Agriensis prepos. et au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1221. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Villermus erdélyi, Jakab váci, Tamás egri, Bertalan pécsi, Kozma győri, István zágrábi, Sándor váradi püspök, Borch fia Miklós nádor soproni, Dénes tárnokmester bácsi ispán, Ochuz bán királynői udvarispán, Neuka vajda, Jula bodrogi és szolnoki, Smaragd pozsonyi, Rátold testvére Jula udvarispán kevei [Quev] ispán. — Anno regni n. decimo septimo.
Eredeti: Wien, Staatsarchiv. : *DL. 39. 250/2.*
Fejér, CD. III. 1. 316. Kivon. Magy. Tört. Tár, IX. 5. **362.**
- (1221. jún. 14. előtt.) * — és főurainak levelét, melyben kérte a pápát, hogy a csanádi püspöknek a vithuhu-i egyházra vonatkozólag tett intézkedését hagyja jóvá, említi III. Honorius pápa 1221. jún. 14. (Fejér, CD. III. 1. 315.) **363.**
1221. — megengedi Csépán egykori bán fiának, az ifjú Istvánnak, hogy a szentgothárdi cisztercita monostorba vonulása előtt Pono szigetet a hozzátartozó Monyorokerek, Hettfehelly, Perwolff és Kewlked falvakkal a monostornak hagyhassa, és hogy az István nagyatyja, Mycha által alapított pornoi szent Margit-egyháznak patronatusa is a monostorra szálljon; leírja az adományozott birtoknak a beiktatás végett kiküldött Gattal ispán, Gergely fia által megállapított határait. — D. p. m. Cleti, au. r. cancell. et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1221. — Méltóságok: János esztergomi, Ugulin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Volfgang erdélyi, Róbert veszprémi, Tamás egri, Jakab váci, István zágrábi, Bertalan pécsi, Kozma győri, Sándor váradi püspök, Borch fia Miklós nádor szepesi ispán, Ochuz bán, Szlewka (Nevka) vajda, idősb Jula királynői főajtónálló bodrogi, Dénes tárnokmester bácsi, Bánk udvarispán fehérvári, Demeter tárnokmester vasvári, Lőrinc főpohárnok hevesi, Mika bihari, Pál csanádi, Smaragd pozsonyi, Laces (Botez) mosonyi, Pous győri ispán. — Regni n. a. decimo octavo.
Átírta IV. Béla király 1240. febr. 7., melynek 1774-i hiteles másolata (a Hazai okmt. szerint) a gr. Erdődy-cs. vörösvári lvt.
Hazai okmt. VI. 12. Kivonatok: Fejér, CD. III. 1. 329. Századok, 1870. 606. **364.**
1221. — a szentföldi hadjáratról visszatértekor kölcsönzött 200 márka fejében visszaadja Ochuz bánnak a III. Béla király által Ochuz bán atyjától, idősb Ochuztól elvett s a

zágrábi egyháznak adott Kemesnice földet Keymuk alatt a marturina, exactiók és báni ellátásra vonatkozó kiváltságok meghagyásával, melyekkel azt a zágrábi egyház bírta; a zágrábi egyháznak pedig kárpótlásul a zágrábi várhoz tartozó Rodos, Widuse, Cupuc és Braten nevű földeket adja teljes marturina-, szállásadás- és exactio-mentességgel. leírván ez utóbbi földek határait is és mindkét adományra nézve Reinolt, Pertolt fia által végeztetve a beiktatást. — D. p. m. Cleti, au. r. cancell. et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1221. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Willelmus erdélyi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi püspök, Miklós nádor soproni ispán, Ochuz bán, Pál vajda, Jula királynői udvarispán bodrogi, Dénes tárnokmester bácsi, Bánk udvarispán fehérvári, Demeter főasztalnokmester vasvári, Ochuz fia Lőrinc főpohárnok kevei ispán. — Regni n. a. decimo octavo. = MOL pp. 256. 121.

Átírta IX. Gergely pápa 1227. júl. 9. (A zágrábi kápt. lvt. Fasc. I. 41. és másolata — Theiner szerint — a vatikáni lvt. Reg. an. I. ep. 148.)

Farlati, Ill. sacr. V. 360. Kercselich, Hist. eccl. Zagr. 327. Katona, Hist. crit. V. 351. Fejér, CD. III. 1. 320. Csak a határleírás: VII. 5. 222. Theiner, Monum. Hung. I. 77. Tkalčić, Ep. Zagr. I. 49. és II. 110. Wenzel, AUO. XI. 161. Smičiklas, Cod. dipl. III. 199. Kukuljević, Reg. n° 145. 365.

1221. — jóváhagyja, hogy Tamás valkói [Wolkou] ispán, Machareus fia, a királytól kapott Duruichs, Lasna, Pola és Russa nevű földeit Ochuz bánnak Horostuncha nevű földével elcserélje, mely utóbbinak birtokába őt az oklevélben leírt határok közt Bokon, Cyriac zágrábi prépost testvére mint királyi kiküldött beiktatta. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. et Agriensis eccl. prepos. Anno d. inc. 1221. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Guillermus erdélyi, Róbert veszprémi, Dezső csanádi, Sándor váradi, Jakab váci, Bertalan pécsi, Tamás egri, Kozma győri, István zágrábi püspök, Borz fia Miklós nádor soproni ispán, Ochuz bán, Neuka vajda, Dénes tárnokmester bácsi ispán, idősb Jula királynői udvarispán bodrogi, Ochuz fia Lőrinc kevei, Bánk fehérvári, Batiz mosonyi, Smaragd pozsonyi, Micha bihari, Tamás valkói, Péter — Marcell testvére — temesi, Demeter főasztalnok vasvári, László mareschalcus pozsegi ispán. — Regni n. a. decimo octavo.

Eredetije — Smičiklas szerint — a gr. Erdődy-cs. galgóci lvt.

Hazai okmt. VII. 8. Smičiklas, Cod. dipl. III. 203. Kukuljević, Reg. n° 142. 366.

1221. — átírja és megerősíti III. István királynak a sebenicói polgárok részére 1169-ben adott oklevelét. (Lásd a 113. számot.) — D. p. m. Cleti, au. r. cancell. et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1221. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Vilmos erdélyi, Róbert veszprémi, Jakab váci, István zágrábi, Tamás egri, Bertalan pécsi, Kozma győri, Sándor váradi püspök, Miklós nádor soproni ispán, Ochuz bán, Pál vajda, Jula királynői udvarispán bodrogi, Dénes tárnokmester bácsi, Bánk udvarispán fehérvári, Demeter senescalcus vasvári ispán. — Regni n. a. decimo octavo. = Q. 267, DL. 50. 079 (Sebenic-kt.)

Átírta IV. Béla király 1245. ápr. 11. (A Nemz. Múzeum törzslvt.) — U. az 1251. nov. 24. (u. o.) — V. István király 1270. júl. 29. — I. Károly 1322. okt. 1. (2 példányban a Nemz. Múzeum törzslvt.)

Fejér, CD. III. 1. 324. és VIII. 2. 351. Smičiklas, Cod. dipl. III. 204. Kivonatok: Tud. Gyűjtem. 1819. I. 97. (1231. alatt.) Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXIV. Kubinyi, M. tört. eml. I. 9. (Javítások Fejér szövegéhez.) 367.

1221. — Wros apát kérésére megerősíti a pannonhalmi apátságot a Catlu és testvérei, Ambrüs és Opochs, valamint a Leustachius és felesége Hilta, továbbá Egyed által adományozott, úgyszintén az apátság által Geurtól, Geren fiától vásárolt földek birtokában a felsorolt lakókkal és szolgálakkal, s megerősíti egyszersmind Borz fia Miklós nádornak a nogholmi besenyők, a székesfehérvári latinok és a veszprémi püspöki népek ellen a dézsmafizetés ügyében hozott ítéletét. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1221. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Guillermus erdélyi, Tamás egri, Jakab váci, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi püspök, Borz fia Miklós nádor soproni ispán, Ochuz bán, Péter fia Pál vajda, Dénes tárnokmester bácsi, idősb Jula királynői udvarispán bodrogi ispán. — Regni n. a. decimo octavo.

Eredetije a pannonhalmi főapátság lvt. (Capsa 4. B.)

Másolata a Liber ruberben, 34. l. és Capsa 4. C. Tartalmilag bentvan a pannonhalmi XIV. sz. registrum I. G. lapján.

Fejér, CD. III. 2. 476. és V. 1. 297. és kivon. III. 1. 325. Wenzel, ÁUO. I. 171. Densusianu, Documente 71. Pannonh. rendtört. I. 650. és kivon. II. 251. Kivonat: Sztachovits, Registr. XI. 368.

1221. — a csehek és a németek ellen Pozsony táján vívott harcokban szerzett érdemeiért Szazlovnak adja a pozsonyi várhoz tartozó Tewel földnek három ekényi részét, leírván ennek a Kenz ispán fia, Iván által kijelölt határait. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1221. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, Jakab váci, István zágrábi, Bertalan pécsi, Kozma győri, Sándor váradi püspök, az erdélyi püspökség vacat; Miklós (Borz fia) nádor soproni ispán, Ochuz bán, Péter fia Pál vajda, Dénes tárnokmester bácsi ispán, idb. Jula a királyné udvarispánja bodrogi, Bánk udvarispán fehérvári, Demeter főasztalnokmester vasvári, Micha bihari, Smaragd pozsonyi, Jula (Rátolt testvére) mosonyi ispán. — Regni n. decimo et octavo anno.

Eredetije: MODL. 100.

Átírta a győri káptalan 1397. (Nemz. Múzeum törzslvt.) — *22. 705. 408, 231.*

Fejér, CD. III. 1. 322. és VII. 5. 224. Wenzel, ÁUO. XI. 172. (1223 alatt.) Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXIV.

Karácsonyi (Az aranybulla keletk. 11. és Hamis okl. 14.) ezt az oklevelet hamisnak mondja, mivel az oklevélben János esztergomi érsek már halottnak van feltüntetve (illetőleg az érseki széken üresedés van), holott János érsek csak 1223-ban halt meg. Wenzel pedig kiadásában 1223-ra tette az oklevél keltét. Azonban az eredeti oklevél külseje, főképp pedig 1224.-i oklevelekével egyező írása miatt nem szabad hamisítványnak tekintenünk; a méltóságok névsora viszont az 1223-ra tétel ellen tiltakozik. A névsor az esztergomi érsekség sedisvacantiáját leszámítva 1221 közepére talál. Ezért valószínűnek tartom, hogy az oklevelet 1221.-i intézkedés és minta alapján 1223-ban

állították ki. Az esztergomi sedisvacantia említése tévedésből került — a kiállítás időpontjakori viszonyoknak megfelelően — az 1221.-i névsor élére. Tehát az ú. n. nem egységes keltezés esetével van dolgunk. **369.**

1221. — a Jaku-nemzetségbeli Jaku falusi Topoz, Jaku, Ebad, Thuna, Gergely, Arenka és Pousa servienseknek, kik Belsei nevű rokonukat a királlyal a tengerentúlra küldték, visszajövelekor pedig Gergelyt és Pousat a király elé küldték Tornonba, — a Vasvártól kivett Vraj nevű nyolc eke földet adja Pesa-nemzetségbeli és Pesa falusi Román, György fia, királyi megbízott által; leírja Vraj föld határait is. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. Agriensis eccl. prepos. Anno d. inc. 1221. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Bereck váci püspök, Miklós nádor soproni ispán, Ochuz bán, Dénes tárnokmester bácsi ispán, Demeter főasztalnok vasvári, Smaragd pozsonyi, Boriz szolnoki ispán. — Regni n. a. decimo sexto.

Átírta I. Károly király 1324. (Fejér szerint a gr. Niczky-lvtban.) — Egyszerű másolata a Beniczky-cs. lvt. (Nemz. Múzeum.) = Q 35, 98. 63. 836
Fejér, CD. III. 1. 329.

Karácsonyi (Az ar. bulla keletk. 11. és Hamis okl. 48.) 1222-re teszi az oklevél keltét, Erdélyi L. pedig (Tört. Szemle, 1916. 48. l.) hamisnak mondja. Azonban a hitelesség ellen felhozott okok nem tekinthetők döntőknek, és 1222-re sem kell az oklevelet tennünk, mert a méltóságok sora 1221 végén is megállhat. A téves uralkodási év úgy itt, mint a következő oklevélben is valószínűleg csak az átiratnak vagy a másolatnak a hibája. **370.**

1221. — jóváhagyja a fiutóddal nem bíró Sol ispánnak azon rendelkezését, hogy az oklevélben megnevezett birtokait tartozékaikkal az almádi sz. Mária-egyháznak, a veszprémi szt. Mihály-egyháznak, feleségének, Éva, Weniuer, Helbrung és Ágnes nevű lányainak, továbbá Duboznak, Ivánkának, Sixtusnak és Feltounak, Salamon fiának, valamint a szt.-helenai szerzeteseknek hagyja, felsorolva felszabadított szolgálait és fiának születése esetére tett intézkedéseit. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. et Agriensis eccl. prep. Anno verbi incarnati 1221. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Kozma győri, Bereck váci püspök, Miklós nádor soproni ispán, Ochuz bán, Pál vajda, Dénes tárnokmester barsi (!), Demeter senescalculus vasvári, Smaragd pozsonyi, Jula királynői udvarispán bodrogi, Boris szolnoki ispán. — Regni n. a. decimo nono.

Fejér, CD. III. 1. 325. (Hevenesi másolatából.) Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXIV.

Karácsonyi (Az ar. bulla kel. 11. és Hamis okl. 48.) szerint 1222-ben kelt. V. ö. az előző oklevélhez írt megjegyzést. **371.**

1221. — Gertrúd királyné lelkiüdvéért Betreg faluban egy kápolnát a veszprémi egyháznak ad, hogy annak jövedelméből a szerzetesek Gertrúd királyné temetése évfordulóján megvendégtessenek.

Eredetije a veszprémi kápt. magánlvt. (1. lad. Betheregh, aliter Soól, n° 3.)
Az oklevélnek eddig kiadatlan szövege a következő:

[Andreas] dei gratia rex Hungarie omnibus, quibus presentes littere ostenduntur, salutem in eo, qui dat salutem regibus. Ad universorum perve[nire volumus notitiam], quod nos capellam nostram vacantem in villa Betreg, que ullo medio ad nos spectat, ecclesie beati Michaelis Vespri[miensi] . . . [pro re]medio G[ertrudis] regine dilectissime consortis nostre contulimus perpetuo possidendam, ita, quod de proventibus eiusdem capelle fratres post celebrationem divinorum officiorum reficiantur in die depositionis dicte regine. Et ut hec nostra donatio a nostris successoribus nullis umquam temporibus valeat retractari, presentem paginulam sigilli duplicis nostri munimine fecimus roborari et sequiture posteritatis memorie commendari. Anno gratie M° CC° XX° primo. 372.

1221. — az esztergomi érsek által és kanonokjai által a királynak a Szentföldön létekor szenvedett károk pótlásául rendeli, hogy az esztergomi egyháznak adományozott Oronos winch nevű helyen minden ott áthaladó sószállító szekér a káptalannak egy sót, azaz két kulus-t fizessen vám gyanánt. — D. anno D. 1231. Regni n. decimo octavo.

Átírta IV. László király 1276. aug. 9. (Az esztergomi kápt. mg. lvt. Lad. 66. 1. 1.) — a budai kápt. 1320. nov. 15. (U. o. n° 2.)

Fejér, CD. III. 2. 224. (1231.) Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. 48. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 17. Monum. Strigon. I. 277. (1231.) Kivonatok: Magyar Sion II. 290. Cod. Strig. II. 34.

Keltére vonatkozólag lásd Karácsonyi, Az ar. bulla kel. 12. és Hamis okl. 50. Az évszámot kétségtelenül az átírás rontotta el. 373.

1221. † — bizonyítja, hogy János esztergomi érsek nyitramegyei Surany nevű földét a Nyitra folyó mellett cserébe adta Erney bánnak nyitramegyei Nyarhid nevű földéért, és leírja Surany határait. — D. p. m. honorabilis mag. Koptipani prep. Budensis, au. n. vicecancell. A. D. 1221.

Átírta II. Mátyás király 1616-ban. (Fejér szerint az esztergomi érsekség levéltárában, hol azonban nem található.) Egyszerű másolata: MODL. 24,443. sz.)

Fejér, CD. III. 1. 302. Wenzel, ÁUO. XI. 160. Kivonata: Monum. Strigon. I. 225.

Hamis. Lásd: Karácsonyi, Hamis okl. 14. 374.

- (1221.) * — elrendelte [esset edictum] az erőszakosan elfoglalt várföldek visszaadását, mondja a váradi konvent (1221.). (Fejér, CD. III. 1. 353.) Azonban kérdéses, hogy erről a rendeletről volt-e ilyen, általánosságban szóló oklevél. Valószínűleg csak az egyes adott esetekre vonatkozólag bocsátott ki a király mandatumokat. 375.

- (1221 körül.) — megparancsolja Malducusnak, a Kachetok (a Kacsics-nemzetség) vezérének, hogy a két tengeri szigeten és Zernouniza-n a rablástól tartózkodjék s a kalózokat és patarénokat onnan űzze ki.

Lucius, De regno Dalm. 163. és Mem. di. Traù 36. Fejér, CD. VII. 1. 208. (1221. Kivonat.) Wenzel, ÁUO. VI. 411. (Kivon. 1222 körül, Farlati után.) Kukuljevič, Reg. n° 129. (1220.) Smiciklas, Cod. dipl. III. 187. (Kivon. 1220.)

Keltét 1221 tájára kell tennünk, mert III. Honorius pápa ekkor szőlította fel András királyt a tengeri kalózok kiirtására. (Smiciklas, III. 192.) 376.

1222. — Oslw ispán fiainak, Belud és Oslwnak adja hű szolgálataikért a soproni várhoz tartozó Moglocha földet, melynek birtokába őket Bulsw győri prépost által beiktattatta; leírja Moglocha határait. — D. p. m. Cleti au. r. cancellarii et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1222. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi püspök, Miklós nádor soproni ispán, Dénes tárnokmester bácsi ispán, Ochuz bán, Smaragd pozsonyi, Bánk újvári, Pousa borsodi ispán. — Regni n. a. decimo et nono.
- Eredetije, valamint IV. László király 1274. márc. 19.-i átírata a Nemz. = Q. 10, 22. 40. 713
Múzeum törzslévéltárában. = Q. 145. cc. 86. 744 V. 2. 195. 0775 et.
- Fejér, CD. VII. 5. 566. Magyar Akad. évk. VI. 2. 197. (Facsimile u. o.)
Wenzel, ÁUO. VI. 407. Kivon. Kubinyi, Magy. tört. emlékek I. 10. 377.

1222. — megállapítja az országban működő egyházi rendnek igazságszolgáltatási és adózási kiváltságait; megtiltja a szolgarendűeknek az egyházi rendbe való felvételét s az egyháziaknak nyereségvágyból illetlen ügyekkel való foglalkozását. — D. p. m. Cleti au. r. cancell. et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1222. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Bertalan pécsi, Kozma győri, Sándor váradi püspök, Miklós nádor soproni ispán, Ochuz bán, Pál vajda, Dénes tárnokmester bácsi ispán, Bánk udvarispán, Demeter senescalcus vasvári ispán. — Regni n. a. decimo nono.
- Átírta Jakab pápai követ 1233. márc. 25. (Másolata — Theiner szerint — a vatikáni lvt. Liber censuum cam. apost. fol. 356.)
- Katona, Hist. crit. V. 397. Batthyányi, Leges eccl. II. 317. Fejér, CD. III. 1. 379. Endlicher, Monum. Arpad. 417. Theiner, Monum. Hung. I. 111. Knauz, II. Endre szabads. lev. 29.
- Hogy az aranybulla előtt adatott ki, lásd Pauler i. m. II. 501. 378.

1222. — megállapítja az ország nemeseinek s egyébrendű népeinek jogait s kiváltságait, és más, az ország helyzetének javítását célzó, részletezett intézkedéseket tesz. (Az ú. n. aranybulla.) — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. Agriensis eccl. prepos. Anno verbi inc. 1222. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Kozma győri, Bereck (1 Knauznál tévesen: Benedek) váci püspök. — Regni n. a. decimo septimo. = Q. 10, 22. 42. 297. (Andonich)
- 1318 körüli másolata az esztergomi érseks. vil. lvt. (Lad. V. n° 1.)
- Átírta Nagy Lajos király 1351. dec. 11. (Három példányban a Nemz. Múzeum törzslvt. és egy példánya u. o. br. Perényi-cs. lvt.) Q. 148, 22. 70. 630 (223-44)
- Corpus iuris Hung. (1751. kiad.) I. 155. Pray, Annales regni Hung. I. 220. Katona, Hist. crit. V. 374. Batthyányi, Leges eccl. II. 319. (Szegedi:) Assert. libert. B₃. Schober, Quellenbuch I. 252. Fejér, CD. III. 1. 374. Mailáth, Gesch. d. Magyarén I. 24. Endlicher, Monum. Arpad. 412. Magy. Tört. Tár, X. 203. (A XIV. sz. másol. facsim.) Török, Magyarország. primása, II. 20. Knauz, II. Endre szab. lev. 19. Monum. Strigon. I. 232. Magyar Törvénytár, I. 130. Marczali,

Enchiridion 134. Smičiklas, Cod. dipl. III. 460. Helmolth, Weltgeschichte V. 374. (szöveg és német fordítás.) 379.

1222.

— Hermannak, a német lovagrend mesterének és rendtársainak adja a már 1211-ben nekik adott Burza földet, melyet a király haragjában tőlük elvett volt; adózási, igazságszolgáltatási s egyéb kiváltságokat ad nekik, annak idején Facate Juna pristaldus által iktattatva őket Burza föld birtokába, ki azt Mihály vajda parancsa szerint a leírt határok közt assignálta; ezekhez még az Olton és a Maroson 6—6 sószállító hajót, népeik számára vámmentességet, bárki részéről a rend számára való adományozási jogot, az új pénzből való királyi haszon elengedését és házuknak királyi védelembe fogadását csatolja, a pénzverés jogának fenntartásával. — D. p. m. Cleti, au. r. cancell. Agriensis prepos. Anno ab inc. D. 1222. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, István zágrábi, Tamás egri, Sándor váradi, Kozma győri, Bertalan pécsi, Bereck váci, Reginald vál. erdélyi püspök, Wetich fia Tódor nádor, Nana fia Pousa udvarispán, Miklós bácsi ispán, Tiborc pozsonyi, Éliás bihari, Mihály fia Márton újvári ispán. — Regni n. a. decimo septimo.

Átírta: 1. I. Rudolf róm. király 1280. márc. 15. (Zimmermann szerint a königsbergi áll. lvt). 2. A bécsi minoriták gvardiánja és a domonkosrendi alperjel 1260—70 körül. (U. o.) 3. Tamás eszterg. érsek 1317. (U. o.)

Dreger, Codex Pomer. I. 102. Eder, Anal. dipl. I. 8. Bethlen, Gesch. Darstell. 79. Schuller, Archiv I. 224. Siebenbürg. Quartalschrift, III. (1793.) 195. Schlözer, Krit. Samml. 317. Fejér, CD. III. 1. 370. Densusianu, Documente 74. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 18.

Kritikájára nézve v. ö. Pauler i. m. II. 502. és Karácsonyi, Az ar. bulla keletk. 22. Ámbár Karácsonyi érvelése az országos tisztségekre vonatkozólag sok valószínűséggel bír ugyan, s a Pauler által i. h. a másolók részéről feltételezett hibás olvasások nem igen tarthatók fenn, kétségtelen, hogy ez az oklevél a német lovagrend részére adott 1211.-i (261. szám), 1212.-i (275. szám) és a Crucpurg-ról szóló, 1222 körüli (391. szám) oklevelek felhasználásával, a belőlük vett részek összekapcsolása és kibővítése útján keletkezett. Ez természetesen történhetett II. András király udvarában is, vagy a lovagrend esetleg készen nyújtotta be megerősítésre a saját oklevelei felhasználásával készült szöveget. Mindez azonban lehet a hamisítás jele is, és ezért az oklevelet a magam részéről nem tartom feltétlenül kétségtelen hitelességűnek. 380.

1222.

— bizonyítja, hogy az esztergomi egyház Herruinustól, Luduger ispán fiától, és Detriktől, Herruinus ipától Zbehleb földnek őket illető részét 90 márkáért megvette, mely földnek másik felét az egyház már régtől fogva bírta; leírja e birtokrész határait, s egyszersmind az esztergomi egyház ezen földjén tartózkodó embereknek Hontmegye egész területén teljes vámmentességet biztosít. — D. p. m. Cleti, au. r. canc. et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1222. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Bertalan pécsi, Kozma győri, Sándor váradi, Bereck váci püspök, Miklós nádor soproni ispán, Ochuz bán, Pál vajda, Dénes tárnokmester bácsi, Bánk udvarispán bodrogi, Demeter senescalcus vasvári ispán. — Regni n. a. decimo nono.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 15. 2. 3.)

Magyar Sion II. 210. Codex Strigon. II. 23. Az eszterg. főkápt. birt. okmt. 181. Wenzel, ÁUO. VI. 408. Monum. Strigon. I. 236. Facs. részlet u. o. II. táb. és a Szilágyi-f. Magy. nemz. tört. II. 397. **381.**

1222. ^{forrás} (Pousanak, ki a Szentföldről hazajövő király elé ment Görögországba s ott fogóságot szenvedett, Wepur és Kis [minor] Louku nevű földeket adja, melyet a király Miklóstól, Bors fiától cserélt el; leírja a határokat, kereky-i Pousa által végeztetve a beiktatást. — D. p. m. Cleti, au. r. cancell. et Agriensis prepos. Anno d. inc. 1222. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri püspök, Jula nádor bodrogi, Miklós a királyné udvarispánja soproni, Smaragd bácsi, Buzad pozsonyi ispán. — Regni n. a. decimo nono.

Eredetije: MODL. 103.

Fejér, CD. III. 1. 368.

A méltóságok névsora alapján (Jula nádor és Miklós királynői udvarispán) ezt s a következő oklevelet az év végére kell tennünk. **382.**

1222. — a veszprémi egyháznak a Gizella királyné drágaköves arany koronájáért, melyet a Szentföldre indultakor onnan elvitt, Polusnucon négy, Wasulon három és Peschulon négy várszolga-, több szolgagyőri várszolga-, pohárnok-, udvarnok- és jobbágy-szolgálmányos mansiot ad templomi szolgálatra, s az adomány birtokába az egyházat Ratolt-nemzetségb. Mycou által beiktattatta. — D. p. m. Cleti, au. r. cancell. et Agr. prepos. Anno d. inc. 1222. — Méltóságok: János esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Bereck váci, Regnald erdélyi püspök, Jula nádor bodrogi, Salamon bán zalai, Miklós a királyné udvarispánja soproni, Botez udvarispán békési [? Bekeniensis], Buzad pozsonyi, Lőrinc újvári, Jula bihari, Márton fehérvári, Miklós csanádi ispán, Dénes tárnokmester, Demeter főasztalnok, Dénes fia Dénes főlovászmester, Jula fia Jula főpohárnok. — Regni n. a. decimo nono.

Eredetije a veszprémi kápt. magánlvt. (1. lad. „Nagy Pécsel. n° 3.”)

Átírta Béla ifj. király 1229. (U. o.) — Tartalm. Sándor orsz. b. 1327. (U. o.)

Fejér, CD. VII. 1. 221. és tartalm. VIII. 3. 260. Hazai okmt. V. 9. Kivon.

Zalam. tört. oklvt. I. 250.

Olv. a 340. sz. oklevélhez írt megjegyzést!

383.

1222. — Wros apát kérésére a pannonhalmi egyháznak adja a dunai halászhelynek [Tonya] a szolgagyőri várszolgákat s a gönyői [Gueneu] udvarnokokat illető harmadát s bizonyos halászhelynek [vulgo Eurem] a nádort illető harmadát. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. et Agriensis prepos. Anno v. inc. 1222.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (I. A.)

Tartalmi *átírata* Kont Miklós nádor 1354. jan. 24-i oklevelében (u. o. 21. A.) és a pannonhalmi XIV. sz. registr. fol. II. E.

Hazai okmt. I. 7. Wenzel, ÁUO. VI. 410. Pannonhalmi rendtört. I. 655. Kivon. u. o. II. 252. és 412. Sztachovits, Registr. X. **384.**

1222. — hivatkozással a heiligenkreuzi apátságnak Leguentou birtokra vonatkozólag adott adománylevelére, az apátságnak az odatelepített harminc mansiora nézve a szabbadénárok, nehezék, vám és egyéb fizetség alól való mentességet ad, az ottani

csebreket az apátnak biztosítja, valamint az apát mosonyi házainak, curiájának és pincéjének a vámszedők, pénzszedők és más behajtók által való zaklatását tiltja. — Anno d. inc. 1222.

Eredetije a heiligenkreuzi apátság levéltárában.

Fejér, CD. III. 2. 483. (csonkán.) Weis, Urkundenbuch I. 63. Wenzel, ÁUO. I. 183. Major, Mosonym. monogr. II. 168. Kivonat: Győri t. r. füz. I. 112. 385.

1222. † — a veszprémi egyháznak Gysela királyné drágaköves arany koronájáért, melyet onnan a kereszteshadjáratra indultakor elvitt, a somogy megyei Chaba és Morus, a zalamegyei Nagy Pechul, másik Pechul, Zeulos, Abram, Vduory, Eurmenes, Ozophev, Arach és Poloznuc, s a veszprémmegyei Beren faluban névszerint felsorolt mansiókat ad földestül, a bevezetést Jula ispán fia Jula főpohárnokkal végeztetvén. — D. p. m. Cleti, au. r. cancell. et Agr. prepos. Anno d. inc. 1222. — Méltóságok: János esztergomi, Hugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Bereck váci, Regnald erdélyi püspök, Jula nádor bodrogi, Salamon bán zalai [Zabaiensi], Miklós a királyné udvarispánja soproni, Botyz udvarispán békési [Bekeniensi], Buzad pozsonyi, Lőrinc újvári, Jula bihari, Márton fehérvári, Miklós csanádi ispán, Dénes tárnokmester, Demeter főasztalnok, Dénes fia Dénes főlovászmester. — Regni n. a. decimo octavo.

Eredetije a veszprémi kápt. magánlv. (1. lad. Nagy Pécsel 2.)

Átírta IV. László király 1276. (U. o. Lad. 2. Paloznak 4.) Tartalmi kivonata megvan: 1. I. Károly király 1330. júl. 25. (u. o.), 2. Pál orsz. b. 1338. (MODL. 3122.), 3. Imre nádor 1373. (Morócza-cs. lvt.), 4. István nádor 1389. (MODL. 7460.) oklevelében.

Fejér, CD. VII. 1. 209. és kivon. III. 1. 382. VIII. 3. 260. X. 7. 393. Kivonatok: Zalai okmt. I. 250. Pannonh. rendtört. X. 569.

Az oklevelet, mely a veszprémi egyház részére ugyanezen évben adott oklevéllel ellenkezik, amennyiben itt az adomány sokkal gazdagabb, külseje nyilvánvalóan *hamis*nak mutatja. A hamisító fufangjára jellemző, hogy a hamisítvány mintájául szolgáló (383. sz.) oklevél méltóság-sorának végén talált főpohárnokkal végezteti a beiktatást, s aztán ezt a nevet a sor végéről elhagyja. 386.

(1222.) * — egy évi érvényű parancslevelére, melyet Urias pannonhalmi apát inquisitiók s evocatiók céljaira és Hécse birtok határainak megjárására a királytól kapott, hivatkozik a budai káptalan 1222. szeptember 10.-éről keltezett *hamis* oklevele. (Pannonhalmi rendtört. I. 796.) Ez a mandatum tehát valójában sohasem bocsájtatott ki. 387.

(1222 körül.) — a honti kerületben az esztergomi káptalannak Scebehleb faluját minden vám alól fölmentvén, rendeli, hogy senki az egyháznak ottani hospeseitől és embereitől Hontmegeye területén vámot szedni ne merjen.

Eredetije az esztergomi kápt. mg. lvt. (Lad. 15. 2. 9.)

Átírta Zsigmond király 1412. jún. 16. (U. o. 15. 4. 5.)

Magyar Sion, II. 212. Codex Strigon. II. 25. Monum. Strigon. I. 310.

Keltét — az 1222.-i oklevél alapján — Knauz teszi 1222 tájára. Írása is erre az időre mutat. 388.

(1222 körül.) — az erchy-i Szt. Miklós-szigetet a clara-vallisi rendháznak adván, s Toplica és Gorra földét illető adományát megerősítvén, rendeli, hogy a nevezett földeken lakók az egyháznak s apátjának köteles szolgálataikat híven teljesítsék.

Másolata a „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben, n° 4. (A zágrábi érseki lvt.)

Tkalčić, Ep. Zagr. I. 30. Wenzel, ÁUO. XI. 119. Smiciklas, Cod. dipl. III. 121. (1213.) Károly J., Fejérv. tört. IV. 452.

Keltére vonatk. olv. Szentpétery, II. Endre kir. okl. a topuszkoai apáts. r., a Fejérpataky-emlékkönyv 351. l. 389.

(1222 körül.) — Misca ispánnak hű szolgálataiért Vamus falu földjéből egy ekényit s egy, a veszprémi ispánsághoz tartozó malmot ad 20 hold földdel.

Eredetije a hg. Batthyányi-cs. körmendi lvt. (Acta ant. III. 3. 124.)

Wenzel, ÁUO. VI. 315. (1207 kör.)

Keltére vonatk. olv. Szentpétery, II. Endre kir. pecsétjei az oklevélkritika szemp., Turul, 1916. 9. l. 390.

(1222 körül.) — a borzai keresztesek által újonnan épített Crucpurg várat a körülötte fekvő legelőkkel együtt a lovagrendnek adományozván, elrendeli, hogy senki a nevezett kereszteseket azon vár és a rétek birtokában ne háborgassa.

Átírta: 1. IX. Gergely pápa 1231. ápr. 26. (Másolata Theiner szerint a vatikáni lvt. Registr. an. V. ep. 59.) 2. Fülöp fermoii püspök 1278. (Zimmermann szerint a königsbergi áll. lvt.)

Bethlen, Gesch. Darstell. 76. Schlözer, Krit. Samml. 314. Schuller, Archiv f. d. Kenntn. I. 219. Fejér, CD. III. 1. 118. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XX. Transsilvania, 1871. 30. Theiner, Monumenta Hung. I. 96. Densusianu, Documente 59. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 14.

Hogy nem az 1212.-i oklevél utóirata, mint Theiner és Zimmermann közlik, hanem önálló oklevél, még pedig 1222 tájáról, azt mutatja 1. a II. András király 1222.-i oklevelében olvasható részlet (Zimmermann-Werner, I. 19. l. a 29—31. sor), hol meg van mondva, hogy Crucburg vár adományozása Burza földénél később [postmodum] történt, mi aligha értendő mindjárt 1212-re; még inkább 1222 tájára mutat azonban 2. fogalmazatának az 1222.-i (Weis, Urkb. I. 63.), 1223.-i (HO. V. 11.) és a szintén ezen időre tehető Wenzel, VI. 315. közölt oklevél fogalmazatával való egyezése. Valószínűleg a pápai átiratban nem volt különválasztva az oklevél, s így olvadt össze a kiadásokban is. — Ha az 1222.-i oklevél hiteles (mi nem feltétlenül bizonyos, lásd a 380. számhoz írt megjegyzést), akkor természetesen ez a Crucpurgra vonatkozó oklevél amannál előbb, 1221-ben vagy 1222 elején kelhetett. 391.

(1222 körül.) — III. Béla és Imre királyok adományleveleire való hivatkozással rendeli, hogy senki a királytól kapott oklevél alapján magát az esztergomi egyházat illető vám fizetése alól kivonni ne merje.

Átírta II. András 1235. (Az esztergomi kápt. magánlvt. Lad. 24. fasc. 1. n° 5.) — IV. László király 1288. április 18. (U. o. 41. 3. 3.)

Katona, Hist. crit. V. 717. Fejér, CD. III. 2. 419. Monum. Strigon. I. 311.

Knauz (Mon. Strig. 311. l. jegyz.) 1235 körül kibocsájtottnak tartja az oklevelet; azonban fogalmazata inkább az 1222 körül kelt oklevelekkel mutat rokonságot. 392.

1223. — az Aragoniából beköltözött Simon ispánnak hű szolgálataiért Ruhtukeuri földet adja szállásul az ő és rokonai számára, leírván Ruhtukeuri határait, melynek birtokába Puky Móric ispán iktatta be őket. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. et Agriensis eccl. prepos. Anno ab inc. D. 1223. — Méltóságok: Esztergom: vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi, Bereck váci, Bertalan pécsi, Rénald erdélyi püspök, Jula nádor bodrogi ispán, Salamon bán, Miklós királynői udvarispán soproni, Botez udvarispán békési, Buzad pozsonyi, Mike nyitrai, László vasvári, Márton — Mihály fia — mosonyi, Hedrik győri, Miklós csanádi ispán. — Regni n. a. vigesimo.

Átírta II. András király 1228., s ezt I. IV. Béla 1243. jún. 8. (MODL. 107.), 2. IV. László 1284. máj. 21. (MODL. 108.)

Fejér, CD. III. 1. 393.

393.

1223. — a szent sír lengyelországi kereszteseinek adja a Kris várhoz tartozó Laga nevű földet Szlavoniában, oly kiváltságokkal, ahogy egyéb földeiket bírják, az oklevélben leírt határok között, melyeket Jónás, Pál fia (a somogyi kerületben levő Gyog faluból) jelölt ki a király parancsára. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. et Agriensis prepos. Anno v. inc. 1223. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi, Bereck váci, Bertalan pécsi püspök, Jula nádor bodrogi, Miklós királynői udvarispán soproni ispán, Salamon bán, Bothez udvarispán békési, Pous bihari, Buzad pozsonyi ispán. — Regni n. a. vigesimo.

Átírta IV. Béla király 1245. máj. 19. (A zágrábi orsz. lvt.), s ezt Vilmos pécsi püspök 1362. (MODL. 35,814.) *Q. 313. Aka Jas-ca.*

Smičklas, Cod. dipl. III. 232. Kukuljević, Reg. n° 163.

394.

1223. — jóváhagyja, hogy clericusa, Gocelinus mester a királytól vak Eliahim fia, Pouka (pristaldus) által Erdélyben kapott Szent-Mihály-hegyet, melyet a király Borothnik földért cserében vett el a szebeni egyháztól, a kerchi monostornak adományozta; leírja az adományozott hegy határait, s egyszersmind megerősíti a monostort az oláhoktól elvett s már előbb a monostornak adott föld birtokában, ennek is leírván Benedek volt vajda által kijelölt határait. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. et Agr. prepos. Anno d. inc. 1223. — Méltóságok: Esztergom: vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, István zágrábi, Tamás egri, Bereck váci, Bertalan pécsi, Regnald erdélyi püspök, Jula nádor bodrogi ispán, Salamon bán, Miklós a királyné udvarispánja soproni, Botez udvarispán békési, Buzad pozsonyi, Márton mosonyi, Lőrinc újvári ispán. — Regni n. a. vigesimo.

Eredetije Teutsch-Firnhaber szerint Kisdisznód (Michelsberg) község lvtban volt, de Zimmermann szerint onnan eltűnt.

Átírta: 1. Nagy Lajos király 1359. (Zimmermann szerint Nagyszeben város lvt.) 2. a gyulafehérvári káptalan 1449. (u. o.) 3. László orsz. b. 1469. (u. o.) Eder, Anal. dipl. I. 268. Fejér, CD. III. 1. 399. és VII. 1. 212. Tudom. gyűjtemény, 1830. III. 99. Eder, Init. Sax. 188. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. 23. Densusianu, Documente 79. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 27. 395.

1223. — Vros pannonhalmi apát kérésére átírja és megerősíti Szt. László királynak a monostor részére szóló keltezetlen oklevelét (lásd a 29. szám alatt); azonkívül megerősíti a pannonhalmi egyházat Sala föld birtokában, melyet II. Béla király a nyitrai és pozsonyi várjobbágyok és várnép ellenében a monostornak ítél s azt káplánja, Lőrinc titeli kanonok által a monostornak visszaadatta, II. András pedig ugyanezek ellenében szintén a monostornak ítélte, Márton bodrogi főesperes által elhatároltatta s az oklevélben leírt határok közt a monostort a birtokba beiktattatta; II. Géza király oklevele alapján megerősíti a monostort a geurini vizahalászat harmadában, továbbá a dunai halászatnak a szolgagyőri várnépet s a Geney falusi udvarnokokat illető harmadának és az Eurem harmadának birtokában. — D. p. m. Clety, au. n. cancell. et Agr. prepos. Anno v. inc. 1223.

Eredetije 3 példányban a pannonhalmi rendi lvt. (31. B. és I. Z.) = Df. 206.874 / n.73. = Df. 206.875 / n.74.
Batthyányi, Leges eccles. II. 323. Fejér, CD. III. 1. 396. (csonkán.) Wenzel, ÁUO. VI. 360. (1213 alatt). Pannonhalmi rendtört. I. 658. és tartalmi kivon. II. 581. Töredékek: Novák, Vindiciae 14. Katona, Hist. crit. V. 403. Fejér, CD. III. 1. 398. Kivon. Sztachovits, Reg. VI. IX. XI. 396.

1223. — megengedi, hogy a Miklós csanádi ispánnak Mihál nevű földére szabadon jövő idegen telepeseket az adó- és vámszedők vám- vagy egyéb követeléssel ne tartóztathassák fel, s megparancsolja a soproni ispánnak, hogy nevezetteknek ezen kiáltóságát meg ne szegjék. — Anno v. incarn. 1223. Regni a. n. a. vigesimo.

Eredetije a Kisfaludy-cs. lvt. (Nemzeti Múzeum.) = Df. 67.725
Hazai okmt. V. 11. 397.

1223. — Gergelynek, Thabor fiának, Ipolthloka nevű birtokát Ugrin kalocsai érsek ítélete alapján a szekzárdi egyház kincstárából elrabolt értékek fejében tartozékaival a szekzárdi apátnak adja. — Anno D. 1223.

Átírva tartalmilag Pál orsz. b. 1338. jan. 24-i oklevelében. (A Zichy-okmt. szerint a Zichy-cs. lvt.) = D. 206, Df. 76.567. ? Meg. 1332. XI. 9. Df. 82. 073: Kál
Tartalmi kivonatát kiadta Fejér, CD. VIII. 5. 266. és a Zichy-oklvt. I. 525. Df. 45.471: 1420. XI. 6. Magyar.
398.

1223. * — adománya Melith számára. — Anno 1223.

Említi Szirmay, Not. top. comit. Zempl. 323. (elősorolva a leleszi konvent levéltárában levő okleveleket a registrumból.) 399.

1223. — megparancsolja Radun pristaldusnak, hogy Hudkonth ispánt a Rebusze nevű föld birtokába iktassa be. — Anno 1223. P. m. Joannis archiepiscopi.

Fejér, CD. III. 2. 365. (a rubrumban 1233., a Wagner-Jankovich-féle gyűjteményből.) Szontagh, A Meskó-család, 31. (Fejér után, de 1222 alatt.)
Kétségtelenül megváltoztatott formában maradt fenn. 400.

1223. † — a szlavon hercegséghez tartozó Wynodol (és Modros) földet Guido wegliai comesnek adja tartozékaival, úgy, hogy ezért Guido a királynak szolgálni tartozik. — D. p. m. mag. Stephani, au. r. cancell. Anno d. inc. 1223. Bela primogenito nostro rege Dalm. et Chroat. gubernatore. — Méltóságok: Vgrin kalocsai érsek, Róbert veszprémi, Dezső csanádi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Cletus egri, Gergely győri püspök, Jula nádor. — Regni n. a. vigesimo secundo.
 Átírva IV. Béla király 1242. márc. 10.-i oklevelének a) és b) szövegében.
 (Lásd ott.) Q. 7, Q. 25-736, Q. 25743.
 Fejér, CD. III. 1. 403. és kivon. III. 2. 80. (1226.) Kukuljević, Borba Hrvatah, 72. l. Frangepán-oklvt. II. 397. Smičiklas, Cod. dipl. III. 244. (1225.) Kivonatok: Kerceslich, Not. prael. 188. (1226.) Katona, Hist. crit. V. 492. (1226.) Kukuljević, Reg. n° 162. Starine, XXI. 274.
 Hamis. Lásd: Karácsonyi, Az ar. bulla keletk. 11. és Hamis okl. 14. Frangepán-oklvt. II. 397. Századok 1914. 677. — Smičiklas hitelesnek fogadja el, de az évszámot az uralk. év és a méltóságok névsora alapján 1225-re javítja. 401.
1223. — megerősíti Miklós nádornak a pannonhalmi apátság népeinek tartozásait megállapító oklevelét.
 Fejérnek (CD. III. 1. 429.) ez a kivonata Miklós nádor 1226 körüli oklevelének II. András király által 1233-ban történt átírására vonatkozik (lásd az 517. számot), bár Fejér 1223-at ír az idézett helyen.
1223. — Domaldus földét Gergely és István comeseknek adja.
 Lásd az 1224. évnél a 402. szám alatt.
1224. — a hozzá hűtlenné lett, horvátországi Domaldusnak földét, melyet ez rokonaival nagyatyjától, a vak Zoloynától kapott, elvévén, Gergely comes és István comes testvéreknek adja, kiknek földét Domaldus idegenből hozott sereggel elpusztította; a beiktatást Jacouh ispán fia Gergely végezte. — D. p. m. Cleti, au. n. cancell. et Agriensis prepos. Anno v. inc. 1224. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, István zágrábi, Róbert veszprémi, Tamás egri, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Bereck váci püspök, Jula nádor bodrogi, Miklós királynői udvarispán soproni ispán, Salamon bán, Batez udvarispán békési, Pous bihari, Buzad pozsonyi, Lőrinc újvári ispán. — Regni n. a. vigesimo.
 Eredetijének a) (aranypecsétes) példánya a Kállay-cs. lvt. (Nemz. Múzeum.) és b) — Smičiklas szerint — a leleszi konvent lvt.
 Katona, Hist. crit. V. 421. Fejér, CD. III. 1. 402. Wenzel, ÁUO. VI. 419. Smičiklas, Cod. dipl. III. 230. Kukuljević, Reg. n° 161.
 Az oklevelet a kiadások 1223. évszámmal közlik, pedig a Kállay-lvt. eredeti példányában 1224 van. 402.
1224. — Uros apát kérésére megerősíti a pannonhalmi egyház részére cserében Petrusnek és két testvérének a pannonhalmi egyház szolgálatából a király által történt felszabadításért tett adományát, mely gunewi 3 aratrum földből, 70 hold más földből, 2 dunai szigetből s a dunai halászatból áll, s melyet Gergely mester akkori választott győri püspök jelölt volt ki az apátságnak. — D. p. m. Cleti au. n. cancell. et Agr. prepos. Anno d.

inc. (122)4. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Bereck váci püspök, Jula nádor (bodrogi ispán, Salamon bán, Miklós királynői udvarispán, soproni, Botez udvarispán (békési), Buzad pozsonyi, Ugrin testvére Miklós csanádi ispán. — Regni n. a vicesimo.

*Eredeti*je a pannonhalmi r. lvt. I. B.

Másolata megvan a pannonhalmi Liber ruber 38. l. Tartalmilag Kont Miklós nádor 1354. jan. 24.-i oklevelében (u. o. 21. A.) és a XIV. sz. registrum I. G. l.

Wenzel, ÁUO. I. 196. Pannonhalmi rendtört. I. 662. és tartalmilag II. 251. és 412. Kivonat: Fejér, CD. VII. 4. 74. Sztachovits, Reg. XI.

Gergely még a XXI. uralkodási évvel jelölt, tehát március közepe után kelt oklevelekben is választott győri püspök. Abból, hogy a jelen oklevél tunc temporis választott püspöknek mondja őt, azt kell következtetni, hogy az oklevél kiállítására később történt, Gergely püspök megerősítése után; azonban a keltezési adatok korábbiak. Tehát *intézkedés szerint való keltezéssel* van dolgunk. 403.

(1224. márc. 12. előtt.) * — királynak a pápához a Béla ifj. királlyal való vizzálykodás ügyében írt levelére felel III. Honorius pápa 1224. márc. 12. (Fejér, CD. III. 1. 435. — Theiner, Monum. Hung. I. 48.) 404.

(1224. ápr. 2. előtt.) * — királynak a közte és az egresi apátság közt bizonyos birtokokra s egyebekre nézve létrejött csere ügyében tett okleveles intézkedését megerősíti III. Honorius pápa 1224. ápr. 2. (Fejér, CD. III. 1. 452. — Theiner, Monum. Hung. I. 50.) (Ugyanazt a pápai levelet Fejér, CD. VII. 1. 250. IX. Gergely pápa leveleként 1235.-i évszámmal közli.) 405.

1224. — ismeretlen tartalmú oklevelének záradéka. — D. p. m. Cleti, Agriensis eccl. prepos. au. r. cancell. Anno ab inc. D. 1224. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Bertalan pécsi, Sándor váradi, Tamás egri, Bereck váci, Gergely győri, Bernát (I) erdélyi, Jakab nyitrai, István zágrábi püspök, Jula nádor szepesi ispán, Miklós királynői udvarispán, László udvarispán, nyitrai ispán, Dénes fia Dénes tárnokmester, Demeter főasztalnokmester pozsonyi ispán, Mihály főlovászmester.

Schmitth, Ep. Agriens. I. 129. Fejér, CD. III. 1. 445. l. jegyz.

A névsorban több másolási hiba van, (nemcsak Bernát Raynald htt.) s ezért bajos megállapítani, hogy az év melyik részébe illik. 406.

1224. — bánsági [in banatu existentes] jobbágyainak, ú. m. Wegezlou fiainak, Welcheta fiainak, Beriou fiainak, Dachunnak, Vizlou fiának és Mortunus fiainak azt a kiváltságot adja, hogy népeiktől a fiscus számára a nyestadóban eddig szedett 42 frisaticus helyett mansionként 12 frisaticust adjanak, mint az Kálmán király alatt volt szokásos. — D. p. m. mag. Stephani, d. pape subdiac. au. n. cancell. A. d. inc. 1224. — Méltóságok: Tamás esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, István zágrábi, Róbert veszprémi, Bertalan pécsi, Raynald erdélyi, Sándor váradi, Bereck váci, Gergely vál. győri, Cletus vál. egri püspök, Jula nádor bodrogi, Miklós királynői udvarispán soproni, Salamon bán zalai, László udvarispán békési ispán, Dénes

tárnokmester, Demeter főasztalnok, Dénes fia Dénes főlovászmester. — Regni n. a. vigesimo primo.

Átírta I. Károly király 1326. jan. 24. (MODL. 35,846.) *Q. 342: Károly-97*
Smiciklas, Cod. dipl. III. 240. Kukuljević, Reg. n° 197. (1224—26.) 407.

1224. — a Domonkos bán alapította szentmáriahegyi (borsmonostori) egyháznak évenként 1000 (?) zuanus sót adományoz és megerősíti Meinarth, Laztey, Prezscine, Miske és egyéb falvakban szedendő csebreknek, szabaddénároknak és Meinarth és Miske falvak vásárvámjának birtokában, melyeket Imre király adott a nevezett egyháznak. — D. p. m. mag. Stephani, d. pape subdiaconi, au. r. cancell. A. d. inc. 1224. — Méltóságok: Tamás esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Bereck váci, Regnald erdélyi, Gergely vál. győri, Cletus vál. egri püspök, Jula nádor bodrogi, Miklós királynői udvarispán soproni, Salamon bán zalai ispán, László udvarispán, Dénes tárnokmester, Demeter főasztalnok, Dénes fia Dénes főlovászmester. — Regni n. a. vicesimo primo.

Eredetije: MODL. 110.

Fejér, CD. III. 1. 457. Sickel, Monum. graph. medii aevi, fasc. 6. n° 2. (*facsimile*) és szövege u. o. Text, 91. l. Kubinyi, Magyar tört. eml. I. 10. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXVI. Szentpétery, A borsmonostori apáts. Árpádkori okl. 113.

Kritikáját olv. a Századok, 1913. évf. 191. l. és Szentpétery i. m. 27. sk. l. (E szerint az oklevél csupán a zuanusok számára vonatkozólag interpolált.)

408.

1224. — a soproni várnak Zoac nevű földét a Rábaközben, melyet a király Péter győri püspöknek adott volt, de ennek utóda, Kozma azt elidegenítette, Gergely győri püspök kérésére a sz. Mária egyházának (a győri egyháznak) visszaadatja, Osl ispán fia Osl ispán által. — D. p. m. mag. Stephani, d. pape subdiac. au. n. cancell. Anno ab inc. D. 1224. — Méltóságok: Tamás esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Bereck váci, Régnald erdélyi püspök, Jula nádor bodrogi, Miklós királynői udvarispán soproni ispán, Salamon bán, László udvarispán békési ispán, Demeter főasztalnok, Dénes tárnokmester, Dénes fia Dénes főlovászmester. — Regni n. vicesimo primo.

Átírta Miklós pannonh. apát és konventje 1331. (MODL. 114.)

Batthyányi, Leges eccl. II. 325. Fejér, CD. III. 1. 465. Wenzel, ÁUO. XI. 174. Kivon. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXVII. 409.

1224. — a vasvári egyháznak adja a vasvári várhoz tartozó Pachun nevű 6 aratrum földet az oklevélben leírt határok között, a beiktatást Chumou fia Mihály által végeztetve. — D. p. m. mag. Stephani, d. pape subdiac. au. n. cancell. et Orodensis prepos. Anno v. inc. 1224. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Sándor váradi, Bereck váci, Regnald erdélyi, Gergely győri, Cletus egri püspök, Jula nádor soproni, Miklós királynői udvarispán pozsonyi, László udvarispán nyitrai, Tódor bihari ispán, Dénes tárnokmester, Demeter főasztalnok, Dénes fia Dénes főlovászmester. — Regni n. a. vicesimo primo.

Eredetije a szombathelyi káptalan lvt. (Acta capit. conc. Lad. I. 1. 1.)

Hazai okmánytár, IV. 11. Wenzel, ÁUO. VI. 424. 410.

1224. — frankauillai Lőrincnek bent az országban s kint Oroszországban különböző hadjáratokban szerzett érdemeiért Ysdan falu földéből, mely a királyi erdőöröké volt, a Tisza és a Bodrog mellett egy aratrum földet adott a hozzátartozó erdőrésszel, melynek birtokába Lőrincet Farkas ispán beiktatta, s melynek egy részét az oklevélben írt határok közt Lőrinc a király engedelmével testvéreinek, Mártonnak engedte át. — D. p. m. mag. Stephani, d. pape subdiac. au. n. cancell. et Orodienſis prepos. Anno d. inc. 1224. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Bereck váci, Sándor váradi, Gergely győri, Cletus egri püspök, Jula nádor soproni, Miklós királynői udvarispán pozsonyi, László udvarispán nyitrai, Tódor bihari ispán, Dénes tárnokmester, Demeter főasztalnok, Dénes fia Dénes főlovászmester. — Regni n. a. vigesimo primo. Sady Zemplén m
- Átírta a leleszi konvent 1397. (A Csicseri-cs. lvt. MODL. 31.175.) 956
- Hazai okmt. VI. 17. Kivonatok: Tagányi, Erdészeti oklvt. I. 5. Történ. 411.
- Tár 1900. 386.
1224. — Pacus nevű serviense kérésére megerősíti az ennek nagyanyja, Ábrám neje, Miska anyja által a veszprémi szt. Mihály-egyház javára tett adományt, felsorolva az adományozott szolgálónépek kötelességeit s megemlítve ugyanazon asszonynak Suppuna faluból egy aratrum föld adományát az egyház részére. — Anno d. inc. 1224. regni n. a. vigesimo primo.
- Eredetije a veszprémi kápt. magánlvt. (Lad. 1. Supunya, n° 1.)
- Fejér, CD. IX. 7. 647.
- A Fejérnél olvasható „et Head mulier“ az eredeti oklevél „etiam hec eadem mulier“ szavainak elferdítéséből keletkezett. 412.
1224. — Warastól Boraltig egységesen megállapítja az erdélyi német vendégek kormányzati, igazságügyi, egyházi, erdő- és vízhasználati, pecséthasználati, tanúállítási, sóvágási, vámmmentességi és kereskedelmi kiváltságait, s részletezett adózási, szállásadási és katonáállítási kötelességeit, valamint azt a jogukat, hogy a területükön bármely főúr részére történő királyi birtokadománynak ellentmondhassanak; közös használatra nekik adja az oláhok és besenyők erdeit is a vizekkel együtt. (Az ú. n. *Andreanum*.) — D. anno ab inc. D. 1224. Regni a. vigesimo primo.
- Átírta I. Károly király 1317. (Zimmermann szerint a nagyszebeni lvtban.)
- Nagy Lajos király 1366. (u. o.) — Mária királynő 1383. (u. o.) — Zsigmond király 1387. és 1406. (u. o.) — a gyulafehérvári kápt. 1423. és 1428. (u. o.) — Ország Mihály nádor 1478. — a kolozsmonostori konvent 1478. (Kolozsvár vrs. lvt.) (Egyéb átíratait lásd még felsorolva Zimmermannál, i. m. 33. l.)
- Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 34. (U. o. a 32. l. felsorolva a korábbi kiadások.) Monum. hist. Hung. diplomatica 6. sz. (Facsimile I. Károly király átíratáról.) Szövege u. o. VI. sz. Marczali, Enchiridion 145. Kivonat: Wenzel, Adalék 21. 413.
1224. — a Magyarországra telepedett Harcku és Welchuta jövevényeket [hospes] Othmártól vásárolt Turchy nevű földjükkel pártfogásába veszi, meghagyva a zólyomi ispánnak, hogy védelmezze őket. — Anno ab inc. D. 1224.
- Eredetije — a Hazai okmt. szerint — „Bodó Lipót úrnál Barsmegyében“. Hazai okmt. VI. 16. 414.

1224. † — a szentmáriahegyi (borsmonostori) apátnak s konventjének azon panaszára, hogy a monostornak kegyura, Bors, a Domonkos bán fia sok kárt okoz, a monostor védelmét Miklós ispánra bizza, meghagyván a kegyuraságot Bors birtokában, de úgy, hogy a monostor Meynhart, Laztay, Prezing és Mychsa nevű birtokain s egyéb földein a cseber-, vásárvám-, szabaddénár- és sójövédelmet ne Bors, hanem a monostor kapja és a monostor népei fölött senki más ne bíraskodjék, mint a király és Miklós ispán. — D. anno v. inc. 1224. Regni n. a. vigesimo primo.
Eredetije a heiligenkreuzi apátság lvt. (Rub. 48. fasc. 13. n° 7.)
 Fejér, CD. III. 1. 455. Weis, Urkunden I. 293. Kivon. Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádkori okl. 113. l.
Hamis, lásd: Szentpétery i. m. 32. sk. II. (V. ö. a Századok 1913. évf. 191. l. jegyz. és Erdélyi, Az első áll. egyenes adó elmélete 22. l.) **415.**
- (1224 körül.) * — oklevelét, melyben Pessa-nemzetségbeli Etulnak birtokaira vonatkozólag szabad rendelkezési jogot adott, Etul 1224-ben bemutatta a győri káptalannak. (Tudománytár, új folyam IX. 261.) **416.**
- (1224 körül.) † — megparancsolja a toplicai (topuszkói) egyház jobbágyainak, hogy a monostornak évenként három nap kocsival, három nap pedig személy szerint dolgozzanak.
Másolata a „Privilegia b. v. Mariae de Toplica“ c. másolatgyűjteményben, n° XI. (A zágrábi érsekség lvt.)
 Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 34. Wenzel, ÁUO. XI. 126. (1213.) Smičiklas, Cod. dipl. III. 124. (1213.)
Gyanús oklevél, lásd: Szentpétery, II. Endre kir. okl. a topuszkói apáts. részére, a Fejérpataky- emlékkönyv 352. sk. l. **417.**
- (1224 körül.) † — megtiltja a sopronvári ispánoknak, hogy a szentmáriahegyi (borsmonostori) egyháznak Meynhart, Michsa, Prusing és egyéb falvaiban csebreket szedjenek vagy szedni engedjenek; rendeli, hogy a cseberszedők e végből ott meg ne szálljanak; ezenkívül Meynhart és Michsa falvakban vásárt engedélyez vámmal, a monostor népeinek pedig azt a kiváltságot adja, hogy csak a király vagy megbízottja bíraskodjék felettük.
Eredetije: MODL. 776.
 Szentpétery: A borsmonostori apátság Árpádkori okl. 22. l. Kivon. Soproni oklvt. I. 5. l. jegyz.
Hamis. Lásd Szentpétery i. m. 22. sk. II. **418.**
- (1225. febr. 15. előtt.) * — királynak F(lorentinus) aradi örkanonok által a pápához küldött levelére felel III. Honorius pápa 1225. febr. 15. (Fejér, CD. III. 2. 27. = Theiner, Monum. Hung. I. 54.) V. ö. Theiner i. m. n^o CX. **419.**
1225. — rokonának, Bors ispánnak kérésére megerősíti a Domonkos bán által a sz. Mária tiszteletére alapított cisztercita monostort a Bors ispán atyja, Domonkos bán és anyja meg neje, a Velek dux leánya által, továbbá Iwan, lucmani vitéz által adományozott s az oklevélben határaik leírásával felsorolt birtokaiban, megemlítve a Bors által eszközölt fentartásokat, valamint a monostor kegyuraságára nézve tett intézkedést; felsorolja a maga részéről a monostornak a szabados dénárookra, csebrekre,
Miklós ispán Domonkos bán fia

a mainharthi és michsai vásárvámra, 200 zuanus sóra, a monostor népeinek igazságügyi, vám-, gyepüvágás- és adómentességi kiváltságokra nézve tett adományokat. — D. p. m. mag. Stephani, d. pape subdiac. Zagrabiensis electi, au. n. cancell. Anno ab inc. D. 1225. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Bertalan pécsi, Sándor váradi, Bereck váci, Rénard erdélyi, Gergely győri, Cletus egri püspök, Jula nádor soproni ispán, Miklós királynői udvarispán, László udvarispán nyitrai ispán, Dénes fia Dénes tárnokmester, Demeter főasztalnok pozsonyi ispán, Mihály főlovászmester. — Regni n. a. vigesimo secundo.

Eredetije a hg. Eszterházy-cs. kismartoni lvt. (Rep. 17. O. 482.) ~~482. p. 8388~~

Átírta: 1. III. András 1291. aug. 17. (U. o. 487.) — I. Károly 1317. jún. 7. — u. az 1327. jan. 14. (MODL. 120.) 2. Jakab minorita főnök (XIII. sz.) (MODL. 119.)

Fejér, CD. III. 2. 59. és kivon. VII. 5. 235. Sopronm. oklvt. I. 9. Kovács J., A borsmon. apáts. 224. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXIX. Wenzel, ÁUO. VI. 428. Szentpétery, A borsmon. apáts. Árpádk. okl. 115.

Kritikáját olv. Erdélyi L., Az első áll. egyenes adó 28. U. az: A 12 legkritikusabb kérdés 139. Századok 1913. 190. I. és Szentpétery i. m. 67. sk. II. 420.

(1225 máj. 15. előtt.) * — okleveles intézkedését, mellyel Bosnát, Soyt és Wosorát a kalocsai érseknek adta, megerősíti III. Honorius pápa 1225. máj. 15. (Theiner, Monum. Hung. I. 55.) 421.

1225. — a pannonhalmi monostor fölszentelésekor tett ígérete szerint egészen az apátság-
nak adván a monostor által $\frac{1}{3}$ részben már bírt Gynu udvarnoki falu földét 15 udvar-
nokcsaláddal és a halászóhelyekkel, megállapítja a többi udvarnokokra s a gynui
földre nézve az apátság és Mihály főlovászmester közt utóbb történt megegyezést,
az apátságot Detha, Kornél ispán fia által 'iktattatva a nevezett föld birtokába. —
D. p. m. mag. Stephani, d. pape subdiac. Zagrabiensis electi et au. n. cancell. Anno
ab inc. D. 1225. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi,
Róbert veszprémi, Bertalan pécsi, Sándor váradi, Reynald erdélyi, Bereck váci,
Gergely győri, Cletus egri püspök, Jula nádor soproni ispán, Miklós a királyné
udvarispánja, László udvarispán nyitrai ispán, Dénes fia Dénes tárnokmester, Demeter
főasztalnok pozsonyi ispán. — Regni n. a. vicesimo secundo.

Eredetije a pannonhalmi főapátság lvt. (Capsa I. F.)

Átírva tartalmilag Kont Miklós nádor 1354. jan. 24. okl. (U. o. 21. A.)

Wenzel, ÁUO. I. 209. Pannonhalmi rendtört. I. 671. és tartalm. II. 412. Sztachovits, Registr. X. Kivonat: Fejér, CD. III. 2. 71. 422.

1225. — a budai szigeten alapított szt. Mihály-egyházának két szolgagyőri [Zulgageur],
Yeneu faluban lakó, Arus és Endre nevű várszolgamansiót ad. — D. anno
v. inc. 1225. Regni n. a. vicesimo secundo.

Átírta a budai káptalan 1410. máj. 18. (MODL. 121.) Tartalmi kivonata
megvan Bubek Detre 1399.-i oklevelében. (MODL. 8388.)

Fejér, CD. III. 2. 11. és VII. 5. 234. 423.

1225. — rendeli, hogy a karakoi és crapundorphi vendégektől senki ne vegyen borvámot,
sem eladás, sem vásárlás alkalmával, minthogy ettől őket a király fölmentette. —
D. anno ab inc. D. 1225. Regni n. a. vicesimo tertio. (!)

Átírta a gyulafehérvári káptalan 1290—1300 közt. (MODL. 30,354.) — u. az 1572. (A gr. Teleki-cs. lvt. 8244.)

Fejér, CD. VII. 4. 74. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. 136. (1285 alatt.) Mitteil. d. Instit. f. öst. Gesch. V. 559. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 43. Teleki-oklvt. I. 2. 424.

(1225?) — III. Honorius pápához intézett levelében átírja 1. III. Ince pápának 1215. júl. 28. kelt, Szt. István király pannonhalmi oklevelét átíró bulláját; 2. III. Kelemen pápának 1189. márc. 11.-i, a pannonhalmi egyház kiváltságairól szóló oklevelét és 3. III. Ince pápának 1216. jún. 13.-i, a pannonhalmi egyház birtokait, egyházait s kiváltságait felsoroló és megerősítő oklevelét, melyeket Urias apát a pannonhalmi új templom felszentelésére menő király és Accontius pápai követ elé Hene faluban azért terjesztett, hogy az egyháznak B(ereck) váci, Jakab nyitrai és a zengi püspök által való fölszentelése ellen tiltakozó megyéspüspök ellenében a bármely püspök által való fölszentelést illető jogát igazolja.

Egykorú *másolata* a pannonhalmi r. levéltárban (31. G.)

Pannonhalmi rendtört. I. 653. (1222.) Kivonatok és töredékek: Novák, Vindiciae, 111. Katona, Hist. crit. V. 444. Fejér, CD. III. 1. 440. (1224.) Fejér-patak, A pannonh. alapító okl. 13. (1225.) Sztachovits, Registr. VI.

A Pannonh. rendtört. 1222 alatt közli, de az utalásokban (pl. 642. l. jegyz.) 1225-re utal. 425.

1225. — ismeretlen tartalmú oklevelének záradéka. — D. p. m. mag. Stephani, d. papae subdiac., Zagrab. electi au. n. cancell., anno ab inc. D. 1225. — Méltóságok: Esztergom vacat, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Róbert veszprémi, Bertalan pécsi, Sándor váradi, Bereck váci, Reginald erdélyi, Gergely győri, Cletus egri püspök, Gyula nádor szepesi ispán, Miklós a királyné udvarispánja, László udvarispán nyitrai ispán, Dénes fia Dénes tárnokmester, Demeter főasztalnok pozsonyi ispán, Mihály főlovászmester.

Schmitth, Episc. Agr. I. 136. Katona, Hist. crit. V. 480. Fejér, CD. III. 2. 71.

Bár a méltóságok sora egyezik az 1225.-i borsmonostori oklevélben olvashatóval, némi eltérések azt mutatják, hogy nem a borsmonostori oklevél záradékáról van itt szó, ha ugyan az eltéréseket nem a másolás okozta. 426.

1225. † — rokona és aulicusa, Estoras Mátyás, az Imre fia, számára ez utóbbinak a keresztes hadjárat alkalmával Damiata ostrománál tett szolgálataiért megerősíti az eléje terjesztett s egészen a hún Bendeguzig visszamenő családfáját, s neki az oklevélben leírt nemesi címet adja. (Záradéka egyező a 420. sz. oklevelével, melynek nyomán készült.)

Trophaeum domus Estorasiae. R₃. Fejér, CD. III. 2. 11. Lehotzky, Pro specim. stemmatogr. 19. I. = Q.62y 274.667. (Dejovits s. 4)

Hamis. Készítőjét már Fejér is „impudens compiler”-nak mondja. Az oklevél az 1225.-i borsmonostori nagy oklevél felhasználásával készült. (420. sz.) 427.

1225. — átírja III. Ince pápának 1215.-i, a pannonhalmi alapító oklevelet átíró oklevelét. Lásd a 311. számot.

- (1226 előtt.) * — oklevelét, mellyel Gumes földet Huntpázmán-nemzetségbeli Iwanch comes fiának, Ivánkának adta, bemutatták az esztergomi káptalannak 1226-ban. (Fejér, CD. III. 2. 93.) 428.
1226. — a pannonhalmi apátság és a székesfehérvári latin vendégek közt peres bortized ügyében Miklós volt nádornak és Gergely győri püspöknek előzetes ítélete után Róbert veszprémi püspöknek, Jula nádornak, Borch fia Miklósnak, ki a nádorságot ismételten viselte, és más főuraknak hozzájárulásával rendeli, hogy a nevezett vendégek megfizetve saját termésük után a szokásos dézsmát, az apátság dézmszedőjének s a király kiküldöttjének jelenlétében, vagy ha az apátsági dézmszedő odamenni vonakodnék, a király kiküldöttje és a huszadszedő jelenlétében Somogyban szabadon vásárolhassanak bort; megszabja azok büntetését, kik dézmszedési pecsét nélkül szent Mártonnap előtt szállítják el a bort. — D. anno ab inc. D. 1226. Regni. n. a. vicesimo tertio.
Másolata a pannonhalmi Liber ruber 39. I. Tartalmi kivonata u. o. a XIV. sz. registrum II. G. lapján.
 Wenzel, ÁUO. VI. 431. Pannonhalmi rendtört. I. 680. és kivon. u. o. II. 252. Kivon. Sztachovits, Registrum XI. 429.
1226. — Vros pannonhalmi apát kérésére átírja ennek 1226.-i oklevelét, mely Vrosnak az apátság javára szolgáló szerzeményeinek felsorolását és az apátság némely birtokai jövedelmének hova fordítására vonatkozó intézkedését tartalmazza. — D. anno ab inc. D. 1226. Regni n. a. vicesimo tertio.
*Eredeti*je a pannonhalmi főapátság lvt. (XVIII. T.)
Másolata a pannonhalmi Liber ruber 54. I. Tartalmi kivonata u. o. a XIV. sz. registrum II. P. I.
 Wenzel, ÁUO. I. 215. Densusianu, Documente 100. Pannonhalmi rendtört. I. 682. és tartalm. II. 252. Kiv. Sztachovits, Registr. XVI. 430.
1226. † — lyptoviai Miklósnak, Magnus fiának, a budai vár provisorának s általa András nevű fiának hű szolgálataiért a Demianyi faluban levő összes népeket, nevezetesen 12 népes (telket?) ad tartozékaikkal, leírva a határokat, és őt a birtokba beiktattatva. — D. Budae, ipso festo Purificationis Mariae virg. gl., anno 1226. Regni n. vicesimo sexto. P. m. Cleti au. n. cancell. Agriensis eccl. praepos.
Átírta a szepesi káptalan 1740. (MODL. 125.)
 Szövege kiadatlan.
 Nyilvánvalóan *hamis*, mit az oklevél egész fogalmazása, de az egyházi ünneppel való napjelölésnek királyi okleveleinkben ekkor még szokatlan módja is azonnal elárul. A minden tanulság nélkül való hamisítvány szövegének közlése nem látszik indokoltnak. 431.
1226. † — meletei Thywaldnak, ki a királyt a Szentföldön jártában 1217-ben egy bölény támadásától megmentette, a gömöri várhoz tartozó Ozoran birtokot adja Melete falu vámjának felével, nemességgel és az oklevélben leírt nemesi címerrel, az adomány birtokába Dénes tárnokmester újvári ispán által iktattatva be őt. — D. p. m. mag. Stephani prepos. Zagrab. et totius Hungarie cancell. Anno ab inc. D. 1226.

- Átírta III. András király 1291. aug. 25. (Ennek másolatát Wenzel Meletei Barna Mihálytól kapta.)
 Wenzel, ÁUO. I. 217.
Hamis. Lásd: Fejérpataky, A kir. kancell. 96. Pauler i. m. II. 498.
 Karácsonyi, Hamis okl. 14. 432.
- (1226?) † — felkéri az esztergomi káptalant, hogy Ivanca mesternek adjon bizonyítványt a neki tett királyi adományról.
 Átírva az esztergomi káptalan 1226.-i levelében. (A gr. Forgách-cs. ghimesi ágának lvt. a Nemz. Múzeumban.)
 Bel, Not. Hung. IV. 383. Katona, Hist. crit. VI. 487. Fejér, CD. III. 2. 93.
 Horvát I., Verbőtzi eml. II. 7.
Hamis, úgy ezen, mint az átíró oklevél is, melynek hamis voltát írása nyilvánvalóan mutatja. 433.
- (1226?) — (?) Ugrin volt esztergomi érsek érdemeiért ismeretlen adományosnak adja a banai ispánsághoz tartozó, s a fehérvári kerületben [parochia] fekvő Yinert, felsorolt tartozékaival, a beiktatást serviensével, berensei Buda fiával, Miklóssal végeztetve.
 — D. p. m. mag. Zlandi, lect. Albensis, n. cancell. Anno ab inc. (1226?).
Eredetije a Kisfaludy-cs. lvt. (Nemz. Múzeum.) = *89.67.1-26*
 Győri tört. és r. füz. III. 297. Wenzel, ÁUO. VI. 432.
 A rongált oklevélből a kibocsájító neve is, az évszám is kiszakadt. A kiadások II. András király okleveleként közlik, 1226 alatt. Az évszám azonban 1222-nek is nézhető az eredeti oklevél rongált helyén. Sőt *valószínűleg nem is II. András királyé az oklevél, hanem a Yoles királynőé.* Ochuz ugyanis, kit az oklevél „comes curialis noster“-nek mond, sem 1222-ben, sem 1226-ban nem volt királyi udvarispán (— az 1226.-i oklevelek végén nincs méltóság-sor, sem az 1227-iekben —), ellenben a királyné udvarispánjaként találjuk őt 1221-ben, s ismét 1228-ban és valószínűen az volt 1226—27-ben is (közben, 1226 előtt, Miklós). Zlandusnak királyi kancellárságáról sincs más adatunk. 433a.
- (1227 előtt.) * — és Béla ifj. király oklevelét (okleveleit?), mellyel jóváhagyták, hogy a kalocsai érsek Posega várát pénzért és Erdesumulna birtokért főképp az eretnekeknek a határokról való eltávolítása céljából megszerezte, említi III. Honorius pápa 1227. január 11.-én a kalocsai érsekhez intézett levelében. (Smiciklas, Cod. dipl. III. 264.) 434.
1227. — megerősíti Ganu falusi Jakab királynői jobbagynak, Zochyu fiának a pannonhalmi monostor részére a király és Yoles királyné beleegyezésével tett, Ganyu falusi egy aratrum földből s tartozékaiból álló adományát. — D. anno d. inc. 1227. Regni n. a. vicesimo quarto.
 XVIII. századi *másolata* a pannonhalmi r. lvt. (V. A.) Ugyanott megvan a Fekete könyvnek nevezett másolatgyűjtemény 209. l. Kivonata a XIV. sz. registrumban (fol. II. Y.) és Kont Miklós nádor 1354. január 24.-i oklevelében. (21. A.)
 Wenzel, ÁUO. I. 223. Pannonhalmi rendtört. I. 686. és tartalmilag u. o. II. 253. és 413. 435.

1227. — átírja Kálmán királynak a Nezdinus és rokonai részére szóló adománylevelét és ugyanazok részére maga is bizonyos földet ad, az oklevélben leírt határok közt.
— Anno D. 1227. Regni n. a. vicesimo quarto.
Átírta IV. Béla király 1250. jan. 9. — Bethlen (?) Gábor 1611. ápr. 20. (Benkőtől való másolata Teutsch-Firnhaber szerint az enyedi könyvtárban.)
Fejér, CD. III. 2. 483. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. 41. Transsilvania, 1871. 43. I. Densusianu, Documente 106.
Kálmán királynak átírt oklevele hamis (lásd a 47. számot), de az átíró oklevél szövege ellen nem lehet súlyosabb kifogást emelni. **436.**
- (1227.) — tudatja a velencei dogeval, hogy velencei kereskedők holmijának Magyarországon történt elvételéről ezideig nincs tudomása; kéri a kárt okozók neveinek a győri püspök által való közlését, sőt a károsultaknak hozzáküldését kéri és kártalanítását ígéri.
Másolata (a Monum. Slav. merid. szerint) a velencei levéltárban levő Liber communis 83. l., 1227. évszámmal.
Wenzel, ÁUO. XI. 199. Monumenta Slavorum merid. I. 41. Kivonatok Óváry, A tört. bizotts. oklevélmásolatai I. 39. Tört. Tár, 1888. 450. (1223 körül.) **437.**
1227. — megerősíti fiának, Kálmán ruthén királynak és dalmát-horvát hercegnek Treguan traui püspök és a traui egyház részére tett, Drid birtokra vonatkozó adományát, megsemmisítve Vulcina volt traui comesnek, továbbá Budislausnak, Gergely comes atyjafiának [consobrinus], valamint másmindenkinek is ezen hely fölötti joghatóságát. — D. anno inc. 1227. Regni n. a. vicesimo quarto.
Farlati, III. sacr. IV. 337. (Nem mondja, hogy honnan közli.) Katona, Hist. crit. V. 495. Fejér, CD. III. 2. 103. Smičiklas, Cod. dipl. III. 278. Ku kuljević, Reg. n° 216.
Ezt az oklevelet, valamint Kálmán hg. 1226.-i adománylevelét is, melyre itt utalás történik, fogalmazatának szokatlanságai erősen gyanússá teszik. II. András király oklevelének záradéka egészen a pápai oklevelek mintáját követi. **438.**
1227. — Péter pécsi prépost és káptalanának levele alapján előadván az egyfelől Konstantin fia János, másfelől Moyz-nemzetségbeli Perekw, Razlov, Lőrinc és Máté fia Pál közt Srebsa és Kysfolud birtokok miatt Jula ispán előtt 1214-ben folyt per lefolyását, melynek eredményeképp e két birtok, továbbá Weyk, Ban és Ruecos is Pál tulajdonába ment át, bizonyítja, hogy a branai, másképen moyzmonostori apát és a branai serviensek, kik Weyk, Ban és Ruecos birtokokat elfoglalták, Salamon bán volt ország-bíró előtt, majd Dénes nádor előtt e miatt folyó perükben Pál ellenében vesztesek maradtak, s Pálnak a kérdéses birtokokat a nádor pristaldusa, Leguend falusi Márton, Borych fia visszaadta. — D. anno ab inc. D. 1227. Regni n. a. vicesimo quarto.
Átírta Hédervári Lőrinc nádor 1443. (Br. Mednyánszky Dénes letéteménye a Nemzeti Múzeumban.)
Wenzel, ÁUO. VI. 440. **439.**

- (1228 előtt.) * — oklevelét, mellyel Neweg földet Oslu ispán fiának Tamásnak adta volt, említi II. András király 1228-ban. (445. szám.)
Wenzel, ÁUO. VI. 456. 439a.
1228. — átírja s megerősíti Dénes nádornak 1228.-i ítéletlevelét, melyet a nádor a Woyk és a Thethen nemzetségbeliek részére a Pwker és Thapolcha folyók közt fekvő földek ügyében adott. — D. p. m. mag. Bulchu, au. n. cancell. et prepos. Jauriensis. Anno ab inc. D. 1228. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Sándor váradi, Reynold erdélyi, Bertalan pécsi, Gergely győri, Cletus egri, Bereck váci, István zágrábi, Bertalan veszprémi püspök, Dénes nádor, László udvarispán, bácsi ispán, Ochuz királynői udvarispán bodrogi, idős [magnus] Jula soproni, Dénes fia Dénes tárnokmester szolnoki, Demeter főasztalnok pozsonyi, Jula főpohárnok mosonyi ispán, Miklós főlovászmester. — Regni n. a. vicesimo quinto.
Átírta I. Mátyás király 1488. aug. 5. (MODL. 147.)
Fejér, CD. III. 2. 149. Wenzel, ÁUO. VI. 454. Smičiklas, Cod. dipl. III. 296. 440.
1228. — a Gertrúd királyné meggyilkolásában részes Simon bánt, Mihály bán testvérét jószágaitól megfosztván, ezek közül az erdélyi Széplakot [Sceplok] tartozékaival Dénes fia Dénes tárnokmesternek adja, leírván e birtok határait, melynek birtokába őt Alcol bodun (?!) ispán, Abanemzetségbeli Leustach fia beiktatta; neki adja Simon bán Gyeka faluját is az oklevélben írt határok közt. — D. p. m. mag. Bulsu, au. reg. cancell. et Geuriensis prepos. Anno d. inc. 1228. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Sándor váradi, Reynald erdélyi és vál. egri, Gergely győri, Bereck váci, Bertalan pécsi, István zágrábi, Bertalan veszprémi püspök, Dénes nádor, László udvarispán bácsi, Ochuz királynői udvarispán bodrogi, idős Jula soproni, Miklós — Ugrin testvére — bihari, Demeter főasztalnok pozsonyi, Jula főpohárnok mosonyi ispán, Miklós főlovászmester. — Regni n. a. vicesimo quinto.
Átírta a váradi kápt. 1378. jan. 12. (A Bánffy-oklvtár szerint a Bánffy-cs. lvt. Kolozsvárt.)
Fridvalszki, Diploma Andreae II. Katona, Hist. crit. V. 521. és töred. V. 204. (1214.) Fejér, CD. III. 1. 152. (töred.) és teljesen III. 2. 129. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. 42. Hazai okmt. VI. 20. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 47. Smičiklas, Cod. dipl. III. 458. (csonkán) és töred. III. 115. Bánffy-oklvtár I. 3. 441.
1228. — a templomosrendnek adja az utódok nélkül elhunyt Péternek, Endus fiának Con nevű falvát a tartozékokkal, leírván annak Theth-nemzetségbeli Donatus ispán által megállapított határait, s felsorolja az ott lakó szabadosokat. — D. p. m. mag. Bulsu, au. r. cancell. et Geuriensis prepos. Anno d. inc. 1228. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Sándor váradi, Reynald erdélyi, Bertalan pécsi, Gergely győri, Cletus egri, Bereck váci, István zágrábi, Bertalan veszprémi püspök, Dénes nádor, László udvarispán, bácsi, Olchuz királynői udvarispán bodrogi, idős [magnus] Jula soproni, Dénes fia Dénes tárnokmester szolnoki, Demeter főasztalnok pozsonyi, Jula főpohárnok mosonyi ispán, Miklós a lovászok mestere és ispánja. — Regni n. a. vicesimo quinto.

Átírta: 1. II. Ulászló király 1491. dec. 13. (A győri kápt. magánlvt. Cim. theca II. 29.) 2. Ujlaki Lőrinc országbíró 1520. nov. 18. (U. o. Cim. V. 214.)
Hazai okmt. II. 2. Wenzel, ÁUO. I. 250. Kivonat: Fejér, CD. VII. 4. 77.

442.

- 1228 — aragoniai Simon vitézt Thehanus zsidó ellenében megerősíti a neki (1223-ban) adott Ruhtukeuri nevű, a soproni vár mellett a német határon fekvő földnek s tartozékainak birtokában, átírván az 1223-iki adománylevelet (*lásd a 393. szám alatt*), s Dénes tárnokmester által újból megjárattván a birtok határait; egyszersmind Thehanusnak ezzel szemben esetleg felmutatandó oklevelét semmisnek nyilvánítja. — Renov. p. m. mag. Bulchu, au. r. cancell. et Geuriensis prepos. Anno d. inc. 1228. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Sándor váradi, Rénald erdélyi, Bertalan pécsi, Gergely győri, Bereck váci, Cletus egri, István zágrábi, Bertalan veszprémi püspök, Dénes nádor, László udvarispán, bácsi ispán, Ochuz királynői udvarispán bodrogi, idős Jula soproni, Dénes tárnokmester szolnok, Demeter főasztalnok pozsonyi, Jula főpohárnok mosonyi ispán, Miklós a lovászok mestere és ispánja. — Regni n. a. vigesimo quinto.

Eredetije Fejér szerint a bácsi cs. titkos lvt., tényleg azonban ott nem található.

Átírtai: 1. IV. Béla király 1243. jun. 8. (MODL. 107.) 2. IV. László király 1284. máj. 21. (MODL. 108.)

Fejér, III. 2. 140. Magyar zsidó oklevéltár I. 8. Reg. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXX.

443.

1228. — az örökadományoknak Béla ifj. király által való visszaszedése alkalmából a soproni várjobbágyok ellenében a csornai [Chornoa] prépostnak ítélt bizonyos, András és Scemes által művelt, s a prépostságnak Oslu ispán és fiai által adott földet, s leírja annak határait. — D. anno v. inc. 1228. Regni n. a. vigesimo quinto.

Eredetije: MODL. 142. sz.

Fejér, CD. III. 2. 144. és VII. 5. 237.

444.

1228. — meghagyja Tamást, Oslu ispán fiát a neki adott Neweg nevű 3 aratrum föld birtokában, elutasítva a soproni várjobbágyokat erre vonatkozólag támasztott igényükkel, melyet az örökadományoknak Béla ifj. király által való visszaszedése alkalmából emeltek. — D. anno gr. 1228. Regni n. a. vigesimo quinto.

Eredetije: MODL. 141.

Wenzel, ÁUO. VI. 455.

445.

1228. — átírja s megerősíti II. Géza királynak 1158.-i, s ebben Szt. István királynak elégett 1015.-i oklevelét a pécsváradi apátság részére. (*Lásd a 6. és a 93. sz. oklevelet.*) — D. anno gr. 1228. Regni n. a. vigesimo quinto.

Átírta az esztergomi káptalan 1657. (Az esztergomi kpt. hiteleshelyi lvt. Capsa 70. fasc. 5. n° 7.)

Fejér, CD. III. 2. 118.

Hitelességére vonatkozólag olv. Szentpétery, Szt. István király pécsváradi és pécsi alapítólevele, 36. l.

446.

1228. — a garamszentbenedeki apátnak udvardi [Wdword] szolgálait, kik az apátság szolgálata alól magukat kivonták, s kiket e miatt Cena apát Chesev falusi Agabit pristaldus által a király elé idézett, Dénes nádorral és más híveivel az apátságnak megítéli, a szolgák neveit felsorolja s az apátság által Udvard faluban igényelt 40 eke földből 15 ekényt megad, a többire nézve később ígervén kárpótlást. — D. p. m. Bulsu, prepos. Geuriensis, au. n. cancell. Anno gr. 1228.
Átírta Béla ifj. király 1229. (MODL. 144.)
 Fejér, CD. III. 2. 143. Monum. Strigon. I. 267. 447.
- (1228.) — átírja Ugrin kalocsai érseknek a pannonhalmi apát és a száva-szent-demeteri apátság közt peres Miruht halastó ügyében adott 1228.-i oklevelét.
Lásd az 1229. évnél a 455. szám alatt.
1228. † — a Janus ispán fia Hektor ispán és Tamás fia Márton mester közt a Győr melletti dunai halászat miatt fennforgó perben bajvivók által való párbajt rendelvén, Hektor ispán bajvivóját, Csiba fiát Achillest, ki a párbaj alkalmával fegyvereit lerakva ura ellen árulást követett el, örök szolgaságra ítéli nejével és gyermekeivel együtt, őket minden vagyonukkal Hektor ispán tulajdonába bocsátja, a bácsmegyei Zathu falusi Endrét, Cherubin fiát rendelve pristaldusul ebben az ügyben. — D. p. m. Dulzin (!), au. r. cancell. et Jauriensis prepos. Anno d. inc. 1228. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Dezső csanádi, Sándor váradi, Regnald erdélyi, Cletus egri, Bertalan pécsi püspök, Dénes nádor, László udvarispán, bácsi, idős Jula királynői udvarispán bodrogi ispán, Dénes fia Dénes tárnokmester, Demeter főasztalnokmester pozsonyi ispán, Miklós a lovászok mestere és ispánja. — Regni n. a. vigesimo quinto.
 Bel, Not. Hung. III. 97. (ismeretlen forrásból.) Katona, Hist. crit. V. 524.
 Fejér, CD. III. 2. 146.
Hamis, vagy legalább is igen gyanús oklevél. Nagyon szokatlan s az egykorú oklevelekben nem használatos kifejezései teszik gyanússá. A párbaj különben is csak 1231-ben történt. (Fejér, CD. III. 2. 223.) 448.
1228. † — Tetun-nemzetségbeli Marcellus ispánt, Péter fiát, pukuri Benedek ispán unokáját, Mihály és Benedek nevű testvéreivel együtt megerősítvén a neki új adományként adott Aszuágy [Ozyagh] birtokban, leírja a birtok határait, amint azokat a pécsi káptalan Róbert esztergomi érsekkel királyi parancsra megállapította. — D. p. m. Alberti, au. n. cancell. et Orodyensis prepos. Anno d. inc. 1228. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Bulcsu csanádi, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Bereck váci, Regnald erdélyi püspök, Mayus [1423: Moys] nádor, Jula bán soproni ispán, Ocys királynői udvarispán, László udvarispán nyitrai, Miklós (Ugrin testvére) bihari, Demeter pozsonyi ispán. — Regni n. a. vigesimo septimo.
Átírta: 1. Szécsi Miklós orsz. b. 1383. júl. 4. s ezt a pécsi káptalan 1407. júl. 1. (MODL. 145.) 2. Zsigmond király 1423. júl. 27. (Egyik példánya a hg. Batthyányi-cs. körmendi lvt., Acta antiqua. V. 1. 29., másik: MODL. 146.) 3. A csázmái káptalan 1423. (MODL. 175.)
 Fejér, CD. III. 2. 134. Hazai okmt. VIII. 21. Smiciklas, Cod. dipl. III. 320. (1229.) Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 223. = Q. 383, 2l. 99-837, Amágy

Hamis, olv. Karácsonyi, Az aranybulla keletk. 12. és Hamis okl. 14. Smiciklas, Cod. dipl. III. 324. l. jegyz. — Ha az évszámot az átírás hibájának véve azt a névsor alapján 1229-re javítjuk, a „titulus novae donationis“ így is hamisításra vall. Külseje után ítélve hamis a Zsigmond kir. 1423.-i átíró oklevele is. 449.

(1228 körül.) * † — állítólagos oklevelére hivatkozott 1228-ban a zsidó Thehanus, mely szerint Ruhtukeuri földet a király neki adta volt; a király azonban ezt a (különben elő sem mutatott) oklevelet hamisnak és érvénytelennek nyilvánította. (Lásd a 443. számot.)

Fejér, CD. III. 2. 141—2.

450.

1229. — Egyed pápai delegatus közbenjárásával elintézve a szentmártoni (pannonhalmi) apátság és a székesfehérvári káptalan közt a somogyi tizedek miatt régóta folyó pert, rendeli, hogy az apátság a (székesfehérvári káptalannak járó?) királyi sóból évenként egy timinust kapjon, viszont a káptalan és népei a tizedfizetés alól mentesek legyenek; későbbi félreértések elkerülése végett felsorolja a fehérvári káptalan somogyi birtokait, amint azokat a király clericusa, Babus győri kanonok Egyed szerzetesnek, a szentmártoni apát emberének jelenlétében megállapította; hozzáteszi, hogy a káptalan egyéb, szerzendő birtokainak népei, vagy azok, kik az apátság tizedköteles népei közül a káptalannak vetnék alá magukat, a tizedet a szentmártoni apátságnak megfizetni tartoznak; erről Béla királyfinak, Kálmán ruthén királynak s a főuraknak beleegyezésével aranypecsétetes oklevelet ad. — D. p. m. mag. Bulsu, au. r. cancell. et Geur. prepos. Anno d. inc. 1229. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Csanádon üresedés, Bertalan pécsi, Gergely győri, Cletus egri, Bereck váci, Sándor váradi, Reynald erdélyi, István zágrábi, Bertalan veszprémi, Jakab nyitrai püspök, Moys nádor, László udvarbíró, bácsi ispán, Ochuz a királyné udvarispánja, Dénes fia Dénes tárnokmester szolnoki, Demeter főasztalnokmester pozsonyi, Lukács főpohárnok barsi [de Bors] ispán, Miklós a lovászok mestere és ispánja. — Regni n. anno vicesimo sexto.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (68. B.) és ennek egykorú másolata u. o. (68. C.)

Másolata a Liber ruber 23. l. Tartalmilag a pannonhalmi XIV. sz. registrum I. G. l.

Fejér, CD. III. 2. 172. és töred. V. 1. 305. VII. 5. 241. és X. 7. 150. Wenzel, ÁUO. VI. 466. Pannonhalmi rendtört. I. 694. és kivon. II. 251. Sztachovits, Registrum, XI. *1536. No. 103-581, Q. 37. (Bittk.)* 451.

1229. — megerősíti István zágrábi püspököt azon jogában, hogy egyházmegyéje területén a rendes dézsmát vagy természetben kapja, vagy pénzben minden két kepeért egy nehezéket fizessenek neki, s jóváhagyja, hogy az ez ellen vétőket a püspök egyházi átokkal sujhassa. — P. m. Bulchu, Geuriensis prepos. et au. n. cancell. . . Anno d. inc. 1229. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Sándor váradi, István zágrábi, Bereck váci püspök, Moys nádor, Ochuz a királyné udvarispánja, Demeter főasztalnokmester, Dénes fia Dénes tárnokmester. — Regni n. a. vicesimo sexto.

Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagrab. c. másolatgyűjtemény 9. l. (A zágrábi érseki lvt.)

Átírta I. Károly király 1318. jul. 4. (Másolata u. o.)

Farlati, Ill. sacrum, V. 362. Katona, Hist. crit. V. 549. Fejér, CD. III. 2. 169. Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 63. Smičiklas, Cod. dipl. III. 324. Kivonatok: Wenzel, ÁUO. XI. 213. Kukuljević, Reg. n° 240.

A szokásostól eltérő szerkezete azt mutatja, hogy nem a kancelláriában fogalmazták, hanem valószínűleg készen terjesztették be megerősítés végett. 452.

1229. — a garamszentbenedeki [de Gron] egyháznak Udvard [Wduord] falusi népeit nevezett faluban a vámok alól teljesen, egyéb vámhelyeken pedig felerészben fölmenti. — . . p. m. Bulch, au. n. cancell. Geuriensisque prepos. . . . Anno d. inc. 1229.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 40. 1. 6.)

Magyar Sion. II. 287. Codex Strigon. II. 31. Wenzel, ÁUO. VI. 483. Monum. Strigon. I. 270. 453.

1229. — Urias pannonhalmi apát kérésére átírja és megerősíti Miklós nádornak 1. a pannonhalmi apátság és a somogyi királyi udvarnokok közt 2—2 malom elcsereléséről szóló keltezetlen, 2. a pannonhalmi apátság és Beus fiai közt Barsunus nevű földet illetőleg történt megegyezésről szóló 1221.-i oklevelét, 3. ugyanannak a pannonhalmi apátság és a Wicha falusi somogyi várjobbágyok közt peres földvásár ügyében keltezetlenül adott, 4. a pannonhalmi apátság zuruncai disznópásztoraira vonatkozólag keltezetlenül kiállított, 5. az apátság Fenu nevű birtokát háborgató veszprémi udvarnokok és várszolgákra vonatkozó 1226.-i ítéletlevelét, 6. ugyanannak öt szolgát a pannonhalmi apátság szolgálatába visszarendelő 1226.-i és 7. az apátság és Domonkos, Buda s István közt a Catlu-adományozta földre vonatkozólag történt megegyezésről szóló 1220.-i oklevelét. — Actum anno d. inc. 1229. Regni n. a. vicesimo sexto.

Eredetije a pannonhalmi r. lvtban. (5. Gg.)

Kivonata a pannonhalmi XIV. sz. registrumban, fol. II. P.

Wenzel, ÁUO. I. 259. Pannonhalmi rendtört. I. 693. és kivon. II. 253. Kivon. Sztachovits, Registr. XIII. és XVI. 454.

- (1229.) — Urias pannonhalmi apát kérésére kancellárjával, az e végett a pannonhalmi monostorba küldött Bulsu győri préposttal megvizsgáltatja s átírhatja Ugrin kalocsai érseknek a pannonhalmi apát s a száva-szent-demeteri apátság közt peres Miruht nevű halastó ügyében az okiratok bemutatására határidőt kitéző 1228.-i oklevelét.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (60. Ee.) Kivonata bentvan a pannonhalmi XIV. sz. registrumban. (Fol. II. O.)

Wenzel, ÁUO. I. 248. Pannonhalmi rendtört. I. 690. Smičiklas, Cod. dipl. III. 297. Kivonatok: Sztachovits, Reg. XV. Kukuljević, Reg. n° 225. Pann. rendtört. II. 252.

Bár az oklevelet a kiadások mind 1228-ra teszik, sőt így van bevezetve a XIV. századi registrumba is, a Miklós nádor okleveleit átíró oklevéllel sokban egyező fogalmazata és hasonló írása azt mutatja, hogy amazzal (*lásd a megelőző regestaszámot*) egyidőben, 1229 első felében kelt, annál is inkább,

mert a záradék hiányozván (— 1228 az átírt oklevél kelte —), az 1228-ra tételt semmi sem indokolja. 455.

1229. — Mihály nevű serviensének, Ábrahám fiának, ki főleg az oroszországi [Rascia, v. ö. Pauler, A magy. nemz. tört. II. 504.] hadjáratban tüntette ki magát a király előtt, a fehérvári vártól kivett Chokol földet adja az oklevélben írt határok között, Pud fia Péter ispán által végeztetve a beiktatást. — D. p. m. mag. Alberti, au. n. cancell. et prepos. Orodienis. Anno d. inc. 1229. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Bulchu csanádi, Bertalan pécsi, Gergely győri, Sándor váradi, Reynald erdélyi, Cletus egri, Bereck váci, István zágrábi, Bertalan veszprémi püspök, Moys nádor bihari, László udvarbíró bácsi, Dénes fia Dénes tárnokmester szolnoki, Demeter főasztalnokmester pozsonyi ispán, Miklós a lovászok mestere és ispánja, Marcell testvére Péter királynői udvarispán. — Regni n. a. vicesimo sexto.

Átírta Béla ifj. király 1230. (Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagrab. c. másolatgyűjtemény LV. l. a zágrábi érseki lvt.) Másolata u. o. 54. l.

Kercselich, Not. Praelim. 191. Tkalčić, Episcop. Zagrab. I. 64. Wenzel, ÁUO. XI. 211. Arkiv za povj. XI. 115. Smičiklas, Cod. dipl. III. 318. Kivonatok: Fejér, CD. III. 2. 189. l. jegyz. Kukuljević, Reg. n° 238. 456.

1229. — zólyomi procuratorának, Detriknek adja a borsodi vártól kivett Zymhud nevű 10 aratrum földet, Bagyn pristaldus, Yula ispán rokona által. — D. anno gr. 122(9). Regni n. a. vicesimo sexto.

Eredetije a br. Balassa-cs. lvt. (Nemzeti Múzeum.)

Fejér, CD. III. 2. 133. (1228.) Wenzel, ÁUO. I. 263. (1229.)

A csonka évszám kiegészítését illetőleg v. ö. Karácsonyi, Az aranybulla keletk. 10. és Hamis okl. 51. l. (RA. 457. ny. Lapina, 1539. n.) 457.

1229. † — a heiligenkreuzi apátságnek leguentovi földén levő 30 mansiója után a szabad(os) Pest. dénárok, nehezékek, a vám, harmincad, kamarahaszon és mindennemű fizetség alól való mentességet biztosít, az ottani népeket a gypűvágás és árokhányás és útpénzfizetés alól felmenti, a csebreket az egyháznak biztosítja, az apátság népeinek bírósági kiváltságot és teljes vámmentességet biztosít s az adómentességet az apát mosonyi házaira is kiterjeszti. — Anno d. inc. 1229. Ind. II. conc. VII. epacta XXIII. D. in Pest.

Eredetije a heiligenkreuzi apátság lvt. (Rub. 49. fasc. 2, n° 5.)

Weis, Urkundenbuch I. 71. Wenzel, ÁUO. I. 261. Major, Mosonym. monogr. II. 168. Kivon. Győri tört. füz. I. 113.

Hamis. Lásd: Századok, 1913. 191. l. és Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádk. okl. 87. l. 458.

1229. — oklevele a székesfehérvári egyház jogairól, mely többek közt az egyháznak Szent István király által adományozott Telky falusi javait is felsorolja (s mely szerint Bannya faluban 100 mansiót, 40 hold földet és egyéb javakat birt az egyház a szent király adományából). — Anno inc. D. 1229.

Átírta Zsigmond király 1396. jan. 24. — u. az 1399. nov. 28. — tartalmilag Garai M. nádor 1419. (MODL. 10,745.) Tartalmi kivonata megvan Drugeth Miklós comes orsz. b. 1355-i oklevelében. (U. o. 4474.)

Tartalm. Fejér, CD. X. 2. 657.

A kivonat II. András királynak a pannonhalmi apátság és a székesfehérvári káptalan tizedperében adott 1229.-i oklevelére értendő (lásd ezt a 451. szám alatt), mely oklevélben a székesfehérvári egyház birtokai fel vannak sorolva, köztük a Garai nádor átiratában említett Teluki falu is; az 1355.-i kivonatban írt Bannya falu pedig helyesen Buduna (Wenzel, ÁUO. VI. 469.).

- (1230 előtt.) * — (?) oklevelét mutatta be a felesleges adományok visszaszedésekor Béla ifj. király előtt Miklós ispán, Ugrin volt esztergomi érsek testvére, birtokaira vonatkozólag, mint ezt II. András király 1230.-i (461. sz.) oklevelében olvassuk.

Hazai okmt. VI. 25.

A bemutatott oklevélről (oklevelekről?) ugyan nincs megmondva, hogy az II. András királyé volt; minthogy azonban a király a saját adományainak felülvizsgáltatásáról beszél [inofficiosas munificentias . . . a nobis factas], az oklevelet tőle valónak tarthatjuk. 459.

- (1230 előtt.) * — oklevelét a sopronmegyei Muhtsa földről Bertold fiai, Franco és István 1230-ban bemutatták az ifjabb király előtt.

Wenzel, ÁUO. VI. 485.

459a.

1230. — Beucha, Hauch és Polkonak adja Liptó területén az egykori Mogiorfolu földét, Detrik zólyomi ispánnal végeztetve a beiktatást s ott vámmentes vásárt engedélyezve, de úgy, hogy ők s utódaik azon a földön a királynak tartozzanak szolgálni.

Átírta IV. László király 1283. (A Szent-Iványi-cs. a Nemz. Múzeumban letett lvt.) Tartalmilag bentvan a liptói regisztrumban. (43. §.)

Fejér, CD. V. 3. 184. (Kivon.) és Tört. Tár, 1904. 77. (Kivonat.)

A teljes szövegében eddig kiadatlan oklevél így szól:

Andreas dei gratia rex Hungarie omnibus, quibus presens pagina patuerit, salutem et omne bonum. Ad notitiam uniuersorum tam presentium quam futurorum harum tenore volumus pervenire, quod nos fidelibus nostris, Beucha videlicet, Hauch, Polko pro suis fidelibus servitiis contulimus quandam terram vacantem, in territorio de Lyptou sitam, que quondam terra fuerat ville, que vulgo Mogiorfolu vocabatur, quam dividit a terra Lyptou torrens nomine Reuchna et torrens nomine qui vulgo dicitur Feir potok, qui in fluvium Wag cadunt, cum silvis et pratis ipsis et suis heredibus in perpetuum possidendam, et ipsos per fidelem nostrum Detricum comitem de Zolum filium Synk regia auctoritate in possessionem dicte terre fecimus introduci. Istud etiam ipsis concessimus, ut forum ipsorum super eadem terra ab omni tributo et exactione liberum esset et immune, ita tamen, quod tam ipsi quam ipsorum heredes tam nobis quam nostris successoribus super eadem dicta terra servire teneantur et corone subiaceant regie maiestatis. Et ut hoc perpetue firmitatis robur obtineat, presentem (!) concessimus duplicis sigilli nostri munimine perpetuo roboratam. Datum anno domini M° CC° XXX°, regni autem nostri anno quindecimo.

Mint hogy ilyen, rövidebb oklevélszerkezet 1220-ban még kevésbé volt szokásos, inkább az uralkodási évet kell az átiratban elhibázottnak tekintenünk, mint az évszámot. 460.

1230. — megerősíti Béla ifj. királynak a felesleges királyi adományok visszaszedése alkalmából néhai Ugrin esztergomi érsek testvérének, Miklós ispánnak birtokaira nézve tett intézkedését, felsorolván a Miklóstól visszavett, valamint a nála meghagyott csanád-, arad-, temes-, zaránd-, fehér-, krassó- és sopronmegyei birtokokat. — D. p. m. Ugrini, Colocensis archiep. et au. reg. cancell. Anno d. inc. 1230. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Cletus egri, Gergely győri, Bereck váci, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Sándor váradi, Rénard erdélyi, Bulcsu csanádi püspök, Moys nádor bihari, László udvarispán bácsi, Dénes tárnokmester szolnoki ispán, Demeter főasztalnokmester, Miklós főlovászmester soproni, L(ukács) főpohárnok barsi ispán. — Regni n. a. (vicesimo) septimo.

Eredetije a Kisfaludy-cs. lvt. (Nemzeti Múzeum.) = Q. 705. DC. 61. 727
Fejér, CD. III. 2. 204. Hazai okmt. VI. 24. 461.

1230. — Béla királyfinak és a főuraknak tanácsára megállapítja a szatmári [de Zathmar] német vendégek katonáskodási és a király megvendéglését illető kötelességeit, valamint igazságügyi, vámmentességi, papválasztási és dézsmafizetési kiváltságait, ez utóbbit Reinold erdélyi püspök beleegyezésével; ezenkívül nekik adja az egykor Simon fia Dénes által bírt szomszédos földet, Chudruk pristaldus által végeztetve a beiktatást. — D. p. m. Ugrini, Colocensis archiep. et au. r. cancell. Anno d. inc. 1230. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Gergely győri, Cletus egri, Sándor váradi, Bulchu csanádi, Rajnard erdélyi, Bereck váci, István zágrábi, Bertalan pécsi, Bertalan veszprémi püspök, Moys nádor, László udvarispán bácsi, Péter — Marcell testvére — királynői udvarispán újvári, Dénes fia Dénes tárnokmester szolnoki ispán, Demeter asztalnokmester, Lukács pohárnokmester barsi, Miklós főlovászmester soproni ispán. — Regni n. a. vigesimo septimo.

Átírta I. Lipót király 1662. (MODL. 162.)

Schmitth, Episc. Agr. I. 140. Katona, Hist. crit. V. 565. Schlözer, Krit. Sammlung 280. Fejér, CD. III. 2. 211. Szirmay, Szatmár vm. I. 144. (Magyar fordításban.) Endlicher, Monum. Arpadiana 426. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXXI. Wenzel, Adalék 18. 462.

1230. — a Béla ifj. királytól hozzá áttett ügyben, melyben előbb Béla ifj. király (Ugrin) kalocsai érsek, M(oys) nádor, Borch fia Miklós és más főurak jelenlétében a feleket meghallgatta, majd az ügyet a királyhoz tette át, — megállapítván, hogy Ayan és fiai: Endre, Lamperth és Guntheros Imre király idejében a korona ellen elkövetett árulásuk miatt Mártonfalva birtokra nézve minden korábbi jogukat elveszítették, M(oys) nádor által e birtokot a nevezettek ellenében Simon ispánnak íteltette és kamaruni István pristaldus által őt annak birtokában meghagyta. — Actum v. inc. anno 1230. Regni n. a. vigesimo septimo.

Eredetije a bécsi állami levéltárban.
Fejér, CD. III. 2. 207. 463.

1230. — a pannonhalmi apátsággal újra fölépítettvén a leégett szt. Jakab-kápolnát, az ottani szerzetesek és remeték eltartására a somogyi várszolgák, udvarnokok és hírnökök földéből összesen két ekényit hasított ki Miklós mosonyi ispán által. — D. p. m. mag. Petri, au. n. vicecancell. ac Albensis prepos. Anno v. inc. 1230. Regni n. a. vigesimo septimo.
Eredetije két példányban van meg a pannonhalmi r. lvtban. (6 M. és N.) Másolata bentvan a Liber ruber 53. l.
 A 6 M. jelzetű példányról: Wenzel, ÁUO. I. 269. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. I. 255. Pannonhalmi rendtört. I. 701. és kivon. Sztachovits, Registr. XIII. A 6 N. jelzetű példányról: Pannonhalmi rendtört. I. 701. l. jegyzetében.
 A két példány között csupán az üdvözlés formulájában van némi eltérés. 464.
- (1230 okt. 1. előtt.) * — királynak a kúnok szabadságairól s földeik birtokáról szóló aranypecsétes oklevelére hivatkozik IX. Gergely pápa 1230. okt. 1. (Fejér, CD. III. 2. 216. = Theiner, Monum. Hung. I. 90—91.) 465.
1230. — adománylevele Zobozlo földről (Buheka és Mark részére, cserében ezeknek Nemti nevű földjeért s a ruthenek elleni hadban tett szolgálataikért.) — Anno 1230. Regni a. vigesimo septimo.
Átírta az esztergomi káptalan 1285. aug. 24., s innen tartalmilag a túróci registrum 66. §. Kivonata (Wenzel szerint) a Beniczky-család levéltárának lajstromában Pribócon.
 Csak kivonatban: Bel, Not. comit. Túrócz. Fejér, CD. III. 2. 214. jegyz. és VI. 2. 413. Wenzel, ÁUO. VI. 484. Tört. Tár, 1904. 77.
 A Wenzelnél közölt levéltári kivonat valószínűleg a túróci registumba beiktatott, 1230.-i oklevélre vonatkozik, bár a kivonat évszámot nem ír. (Szebeszlavec Szebeszló v. Szoboszló Túrócmegyében.) 466.
- (1230.) nov. 30. Buda. — az esztergomi káptalanhoz intézett parancsa a Barleus esztergomi várnagynak kézbesítendő levél ügyében.
 Wenzel, ÁUO. VI. 484. és kivon. Monum. Strig. I. 272.
 Az oklevél III. András királyé, s 1300-ban kelt. (Lásd III. András király oklevelei között.) Karácsonyi, Hamis okl. 92. l.
- (1230.) — Tamás ispánnak, Machareus ispán fiának András hercegsége s az Imre királlyal való viszályok idején, majd a keresztes hadjárat alatt a király távollétében itthon és Rusciában tett szolgálataiért az örökös nélkül elhunyt Vrosnak bácsmegyei Soucha nevű földét, továbbá a csanádmegyei Chyka, a valkómegyei Sowala földet és a zágrábi halászok földét adja az oklevélben írt határok közt; a Maroson hat sószállító hajót ad neki évi három fordulóra jogosítással; valamennyi egyéb felsorolt birtokában öt megerősíti, azok határát Barancha falusi Petcu nevű megbízottja által megállapíttatván; leírja a rokonaival Ugrin kalocsai érsek, Moys nádor, Dénes tárnokmester szolnoki ispán, Jula soproni ispán, Buzad bán és más főurak jelenlétében történt megegyezését, a keteli udvarnokok ellenében Tamás javára hozott nádori ítéletet jóváhagyja és a manyslovi nyestadó birtokában, melyet még III. Béla királytól kapott volt, öt megerősíti.

Átírta Béla ifj. király 1231. (MODL. 168.) — I. Mátyás király 1482. (U. o. 3627.)

Wenzel, ÁUO. XI. 218. (1231.) Smiciklas, Cod. dipl. III. 347. (1231.) Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 257. Tkalčić, Civ. Zagr. I. 8.

A kiadások II. András királynak ezt az oklevelét 1231. évszámmal közlik, de az oklevél hihetőleg korábban kelt az átírásnál. (1231 t. i. az átíró oklevél kelte, míg az átírt oklevél záradéka hiányzik.) 467.

(1230 körül.)

† — Domonkos bán monostorának adja a Grebs nevű földet három mansioval és tartozékaival; azonkívül a monostornak adja annak népei szabadosdenárjait, nehezékeit és mindennemű adóját s jövedékét és e népeknek szállásadási, bíraskodási kiváltságot és vámmentességet biztosít.

Eredetije: MODL. 775.

Fejér, CD. III. 2. 192. Kivon. és helyesbítések: Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádkori okl. 117. l.

Hamis, olv. Szentpétery i. m. 85. sk. ll.

468.

(1230 körül.)

† — rokonának, Bors ispánnak, Domonkos bán fiának kérésére megerősíti a Bors által, valamint atyja, anyja és neje által a szentmáriahegyi (borsmonostori) monostor javára tett adományokat, melynek kegyuraságát Bors a királynak és utódainak ajánlotta fel; ezért a király a monostornak adta Meinhart, Laztay, Michse és Prezine falvakban és a monostor többi birtokain a szabadosdénárokat, nehezékeket és csebreket; Meinhart és Michsa falvakban vásárt engedélyezett vámmal, Sopronban évi 1000 zuan sőt adott a monostornak, a monostor népeinek pedig igazságügyi, szállásadás, vám, gyepüvágás és minden adó és kivetés alól való mentességet adott, mely adományait már előbb nagy privilegiumába foglalván, most újból megerősíti.

Eredetijének egyik példánya: MODL. 124., másik példánya a pannonhalmi r. lvtban. (Abb. de Borsmon. 85. 16. 4.)

Átírta I. V. István király 1270. júl. 19. (MODL. 691.) 2. I. Mátyás király 1469. — II. Ulászló király 1515. (MODL. 778.)

Batthyányi, Leges eccl. II. 340. Fejér, CD. III. 2. 189. Tudománytár, Új folyam XIV. 190. Kovács Ignác, A borsmon. apáts. tört. 239. Kivon. Szentpétery, A borsmon. apáts. Árpádk. okl. 116.

Hamis, olv. Szentpétery i. m. 84. sk. ll.

469.

(1230 körül.)

† — az ausztriai szentkereszti (heiligenkreuzi) apátságnak trutmannedorfi Ulrik fiai és wuluelinsdorfi Ulrik ellen emelt panaszára megparancsolja a mosonyi és soproni erdőőröknek, hogy az apátság erdeit, mezeit főleg a bessenyők birtokainak határán védelmezzék.

Eredetije a heiligenkreuzi apátság lvt.

Fejér, CD. III. 2. 460. Weis, Urkundenbuch I. 77. Kivonat: Tagányi, Erd. oklvt. I. 6.

Hamis, mint ezt az oklevél külseje, méginkább pedig szokatlan és szabályellenes szerkezete mutatja.

470.

- (1231 előtt.) * — oklevelére, mellyel a szatmári vártól kivett Fenteus erdőt Tamás ispánnak adta volt, utal II. András király 1231-i (471. számú) oklevelében.
Wenzel, ÁUO. XI. 231.
Azonban az 1231-i oklevél nem mentes a gyanútól. 470a.
1231. — visszaadja Sebus és Sándor ispánoknak, Tamás ispán fiainak a tőlük Béla ifj. király által a felesleges adományok visszaszedésekor elvett Keykus erdőt, melyet Imre király Cuplon-nemzetségbeli Rera (?) Kristóf pristaldus által adott volt Tamás ispánnak a bolgár hadjáratban a Morowa folyó mellett tett szolgálataiért s a szatmári várnak Fenteus nevű erdejét ugyanazon erdő őreinek földjével, melyet II. András Tamás ispánnak a cseh királynak a császár ellen való megsegítésére küldetésében tett szolgálataiért adott mátéfalvi Ábrahám — Felicián fia — pristaldus által; leírja ezek határait Hunt ispán, Albert fia pristaldus megállapítása szerint; felsorolja továbbá Sándor ispánnak Béla ifj. király által elvett, de a király által visszaadott birtokait, úgyszintén egyéb, vásárolt és adománybirtokait is. — D. p. m. Michaelis mag. et au. r. cancell. Anno d. inc. 1231. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugulin kalocsai érsek, Gergely győri, Cletus egri, Bereck váci, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Reynald erdélyi, Bulcsu csanádi, Benedek váradi püspök, Dénes nádor, Benedek udvarispán, Miklós tárnokmester, Phila főasztalnok, Mihály főlovász, István főpohárnok. — Regni n. a. vigesimo octavo.
Átírta a győri káptalan 1397. nov. 18. (MODL. 174.) 1097, 20. 205. 408 (Benedek c. 1231)
Wenzel, ÁUO. XI. 230. Kivonatok s töredékek: Katona, Hist. crit. V. 596.
Fejér, CD. III. 2. 230. és 262. (Csak a névsor.) Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXXII. Tagányi, Erdészeti oklvt. I. 6.
Az oklevelet a birtokok sommás megerősítése és a kancellár neve gyanússá teszi. 471.
1231. — a pannonhalmi monostornak adja a szolgagyőri vártól kivett Billa földet a rajtalakó várszolgákkal s egyéb tartozékaival együtt, s abba a monostort Placidus mester által beiktattatta. — D. anno d. inc. 1231. Regni a. vigesimo octavo.
Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (V. Bb.)
Wenzel, ÁUO. I. 282. Pannonhalmi rendtört. I. 705. Kivonat: Sztachovits, Reg. XIII. 472.
1231. — Ysaac ispánnak adja az utód nélkül elhalt, zamardfalusi Burhodo Hercego (I) királyi szolgának somogy megyei 22 hold földét a hozzátartozó 3 szőlővel, melyek közül kettő Miklós ispánnak, Ugrin testvérének szöllei mellett, a harmadik Zamard falu mellett a völgyben fekszik. — D. anno v. inc. 1231. Regni n. a. vigesimo octavo.
Eredetije a Kisfaludy-cs. levéltárában. (Nemzeti Múzeum.) = *Fl. 61.730*
Hazai okmt. I. 10. Wenzel, ÁUO. VI. 497. 473.
1231. — bizonyítja, hogy Mihály fia, András soproni várjobbágy Cazmer nevű 10 aratrum földjét Isaach ispánnak 20 ezüst márkán eladta; leírja a birtok határait. — Anno v. inc. 1231. Regni n. a. vigesimo octavo.
Eredetije a Kisfaludy-cs. lvt. (Nemzeti Múzeum.) = *Fl. 61.728*
Fejér, CD. III. 2. 225. 474.

1231. — visszaadja az esztergomi egyháznak a Nicolynus esztergomi prépost által a király engedélye nélkül az egyházra hagyott Sagv nevű, egykor a honti várhoz tartozott földet, valamint a prépost által Chepea fiaitól tartozás fejében nyert földet, melyeket előbb a király, mint a kincstárt illető megürült tulajdont, az esztergomi egyháztól elvett volt. — D. anno d. inc. 1231. Regni a. vigesimo octavo.
Eredetije az esztergomi káptalan magánltv. (Lad. 24. 1. 10.) *Sp 236. 283*
 Wenzel, ÁUO. VI. 498. Magyar Sion, II. 290. Codex Strigon. II. 34. Az eszterg. főkápt. birt. okmt. 17. Monum. Strigon. I. 278. **475.**
1231. — a Tamás ispán fia Márton mester és a részéről Pogona falusi Zachia pristaldus által a király elé idézett Hektor ispán közt fennforgó ügyben bajvívók által vívott párbaj eredménye alapján Márton mesternek ítéli a vitás Dunarészt Zoa birtok mellett, s Hektor ispánnak erre vonatkozólag Imre királytól nyert oklevelét érvénytelennek nyilvánítván, megsemmisítetteti. — D. anno ab inc. D. 1231. Anno r. n. vigesimo octavo.
Eredetije a gr. Héderváry-ltv. (Varia, fasc. 48. n° 2.)
 Bel, Not. Hung. III. 99. Katona, Hist. crit. V. 583. Fejér, CD. III. 2. 223. Héderváry-oklvt. I. 1. *Facsimile* u. o. 1. sz. mellékl. Kivon. Győri tört. füz. I. 114. **476.**
1231. — átírja s megerősíti Miklós ispánnak, néhai Ugrin esztergomi érsek öccsének birtokairól és ingóságairól Izsák és Lőrinc nevű fiai, valamint felesége javára keletkezés nélkül tett végső rendelkezését. — D. anno d. inc. 1231. Regni n. a. vigesimo octavo.
Eredetije a Kisfaludy-cs. ltv. (Nemzeti Múzeum.) *Sp. 67. 129*
 Fejér, CD. III. 2. 227. **477.**
- (1231. szept. 4. előtt.) * — királynak a veszprémi káptalanhoz intézett parancslevelére, hogy Pous mester zalai ispán királyi megbizzottal a tihanyi apátságnak a tihanyi sziget előtt fekvő birtokait határolja el és statuálja, hivatkozik a veszprémi káptalannak 1231. szept. 4-i hamis oklevele. (Pannonhalmi rendtört. X. 517.) **478.**
1231. — a nemesek kérésére, hogy az e miatt többször keletkezett keserűségnek véget vessen, újból megerősíti az ország nemeseknek és egyébrendű lakosainak részletesen felsorolt szabadságait, felhatalmazván az esztergomi érseket, hogy ha ő és fiai e szabadságot megsértenék, előzetes figyelmeztetés után egyházi átokkal sújthatja őket. — D. anno ab inc. D. 1231. Regni n. vigesimo nono.
Átírta Jakab praenestei bíboros pápai követ 1232. (Theiner szerint másolata a vatikáni ltv. levő Liber censuum cam. ap. fol. 353. Arm. 35. n° 18.)
 Baronius, XXI. 54. Pray, Annal. I. 233. Palma, Not. rer. Hung. I. 641. Katona, Hist. crit. V. 628. Batthyányi, Leges eccl. II. 330. Kovachich, Vestig. comit. 98. Kovachich J. N. Sylloge I. 1. Fejér, CD. III. 2. 255. Endlicher, Monum. Arpad. 428. Theiner, Monum. Hung. I. 109. Török, Magyarorsz. primása II. 25. Knauz, II. Endre szabadságlevelei 37. és kivon. Monum. Strigon. I. 279. Marczali, Enchiridion 134. **479.**

1231. — Fábián fiait, Creyniket és Andronukot, kik Béla ifj. királlyal a ruthének elleni hadjáratban magukat kitüntették és társuk, Vince fia István ott elesett, megerősíti azon Gebarth nevű föld és tartozékai birtokában, melyet II. András király Fábiánnak és Vincének még herceg korában a mucheki és raadi csatákban s különböző követségekben szerzett érdemeikért adott, de annak egy részét a király fia, Kálmán király tőlük elvette s utóbb a királynak és Béla ifj. királynak kérésére visszaadta, hozzátéve, hogy ez az adomány egyéb adományok visszaszedése esetén is érintetlenül maradjon. — Anno gr. 1231. Regni a. vigesimo octavo.
Átírta III. András király 1291. aug. 9. — tartalmilag Hédervári Lőrinc 1437. (A Nemz. Múzeum törzslvt.) *DC. 12914* *DC. 44. 52*
 Tartalmilag: Zalamegye tört. oklvt. I. 6. 480.
1231. — Gumbas földre vonatkozó oklevele.
Átírta — Fejér szerint — az erdélyi káptalan 1280.
 Utal reá Fejér, CD. V. 3. 53., Cornides kéziratai alapján, az erdélyi káptalan átíró oklevelének rubrumában II. András királyénak mondván az átírt oklevelet. Ez azonban tévedés, mert az 1231-i oklevél *nem András királyé*, hanem ugyancsak az erdélyi káptalané, amint az oklevelet az 1231. évnél maga Fejér is így közölte a CD. III. 2. 266. l. 481.
1231. — Beharnak, Semel fiának a lyptoi bobrouchi és hodosi földből hat ekényit ad, melyet Narad fia, liptói Buna ministerialis assignált; leírja a határokat is.
Átírta IV. Béla király 1262. (a Századok szerint a Nemes-cs. lvt. Beharfalván; fényképi másolata: MODL. 39,075.), s ezt II. Lajos király 1520. (fényképi másolata: MODL. 39,076.).
 Kivonata közölve: Századok, 1909. 904. l.
 Az oklevél teljes szövege (a fényképi másolat alapján) a következő:
 Andreas dei gratia rex Hungarie universis presentibus et futuris presentes litteras inspecturis salutem et omne bonum. Ad notitiam universorum tam presentium quam posteriorum harum tenore volumus pervenire, quod nos inspecta fidelitate et servitio Behar filii Semel, que nobis in Zolum existentibus fideliter exhibuit, de terra [Bobrouch et Hodos]* in Lipto terram ad sex aratra sufficientem sibi et per eum suis heredibus hac heredum successoribus iure perpetuo contulimus possidendam et per fidelem nostrum [Buna filium Narad ministerialem nostrum de Lipto] ipsam terram auctoritate regia eidem [assi]gnari facientes. Prima meta ipsius terre incipit a capite unius rivuli, ubi est dumus dictus [Buz]bukur et inde paululum [procedendo ascendit in Berch versus septemtrionem] et venit ad antiquam viam iuxta quam est stipes arboris dicte sumbukfa, ibi est meta et inde tendit ad aquilonem [et veniens] per eundem berch ad tres stipites, de quibus stipitibus descendit... ubi iuxta arbores feneufa est meta. Inde procedit superius in berch ad orientem, ubi est fons pro meta. Inde vadit in vallem ad metam... inde vadit in rivulum... potok vocatum et per ipsum rivulum descendit inferius et parumper defluendo exit ad metam, ubi sunt due arbores sumurkfa

* A [ ] közé tett szavak az 1520-i átíratból vannak kiegészítve.

vocate, de quibus arboribus flectitur ad meridiem [et ascendit] in Berch, ubi est meta, et inde descendendo [iuxta terras] populorum [ville Bobrowch] venit ad viam, que via ducit concludendo dictam terram ad primam metam. Ut autem hec nostra donatio perpetue firmitatis robor obtineat, nec possit per aliquem in irritum revocari, presentes concessimus dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M^o CC^o XXX primo, regni autem nostri anno XXVIII. 482.

1231. — az esztergomi káptalannak Oronos winchen minden sószállító szekértől egy söt rendel. — D. anno D. 1231. regni n. decimo octavo.
Lásd az 1221. évnél a 373. szám alatt.

(1231.) — Tamás ispánnak Soucha, Chyka, Sowala földeket adja egyéb javakkal.
Lásd az 1230. évnél a 467. szám alatt.

1231. — megerősíti Dénes nádor ítéletét a Bertalan veszprémi püspök és a pesti polgárok közt peres bordézsmá fizetése ügyében.
Lásd az 1232. évnél a 492. szám alatt.

1231. † — megerősíti a győri káptalan és M(árton) mester, Tamás ispán fia közt Zoa föld és bizonyos halászóhely birtokára nézve létrejött megegyezést és utóbb történt cserét, leírván Zoa föld határait. — D. Bude, anno d. inc. 1231. Anno regni n. vigesimo octavo.

Átírta Ujlaki Ferenc győri püspök 1545. (A győri káptalan magánlvt. Cimth. VI. 252.)

Wenzel, ÁUO. I. 283. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 4. 80. Győri tört. füz. I. 113.

Hamis. A szabálytalan szerkezet, a szokatlan kifejezések és a kelet helyének ekkor még nem szokásos kitétele a Zoa birtokkal kapcsolatos hamisítványok közé utalják ezt az oklevelet. V. ö. az 1228.-i hamisítvánnyal (448. sz.) és az 1231-ben adott hiteles oklevéllel. (476. sz.) 483.

1232. — a szt. Móric belyi (bakonybéli) monostora részére, melyet a tengerentúlról visszajövet meglátogatván az előbbi adományoktól megfosztva talált, a szalacsi [Zolocha] sójövedelemből évenként fizetendő 30 ezüst márkát rendel. — D. p. m. rev. Vgolini Coloc. archiep. et au. r. cancell. Anno d. inc. 1232. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Clethus egri, Gergely győri, Bertalan veszprémi, Bereck váci, Bertalan pécsi, Rénard erdélyi, Bulchu csanádi, Benedek váradi püspök, Dénes nádor, Samud fia Benedek udvarispán, László mosonyi, Miklós bácsi, Buzad soproni ispán, Miklós tárnokmester, Phyla asztalnokmester, Mihály főlovászmester, István főpohárnokmester. — Regni a. vigesimo nono.

Eredetiye a pannonhalmi r. lvt. (55. A.)

Wenzel, ÁUO. I. 292. Pannonh. rendtört. VIII. 281.

484.

(1232.) máj. 16. A bivalyok szigetén. — panaszt emel IX. Gergely pápánál azért, hogy R(óbert) esztergomi érsek az országot ok nélkül átok alá vetette és az átkot többszöri kérések után is csak rövid időre függesztette fel; kéri a pápát, hogy ezen ügyben hozzáküldött követeit: Dénes

nádort, Simon győri ispánt és Rembaldust, a johanniták magyarországi és szlavóniai mesterét hallgassa meg. — D. in insula bubalorum, in prox. dominica ante Ascens. Dom. Regni n. a. vigesimo nono.

Átirta IV. Ince pápa 1245. júl. 13. (Theiner szerint a vatikáni lvt. Arm. I. caps. X. n° 5.) XVIII. századi másolata — Huillard-Bréholles szerint — a párisi Bibl. Nation. Fonds latins, n° 8990.

Katona, Hist. crit. V. 641. D'Achéry, Specil. III. 610. Fejér, CD. III. 2. 299. Theiner, Monum. Hung. I. 104. Monum. Strigon. I. 283. Kivonatok: Huillard-Bréholles, Examen etc. 33. I. (1233.) Magy. Tört. Tár, IV. 230.

Katona, s utána mások is a levél keltét a 29. uralkodási év miatt 1233-ra teszik, minthogy — úgymond — a levél úgysis Róbert érseknek 1232 végén „lata censura“-ja után kelt. De az interdictumot Róbert érsek 1232 februárjában mondotta ki s a pápa júliusban már annak visszavonását rendeli el. (Mon. Strigon. I. 284.) Tehát az uralkodási évet kell az átiratban elhibázottnak tekintenünk. (V. ö. Pauler i. m. II. 116.) 485.

1232. — Jakab nyitrai püspöknek cserében a tőle elvett s Maradich tárnoknak adott Lelevch földért a nyitrai vártól kivett Nadas nevű 3 aratrum földet adja az oklevélben írt határok között, melynek birtokába öt Detrik akkori zólyomi ispán beiktatta. — D. anno v. incarn. 1232. Regni n. a. vicesimo nono.

Eredetije — a Hazai okmt. szerint — a Tarnóczy-cs. lvt. Hazai okmt. VII. 21. 486.

1232. — a bellyi (bakonybéli) monostorhoz tartozó bakonyi szent-kereszt-egyháza illetőleg kápolnája számára a temető közepétől számítva négy irányban két nyíllövésnyi földet ad, Lukács akkori bakonyi ispánnal jelöltetvén ki az adományozott területet. — D. anno v. inc. 1232. Regni n. a. vigesimo nono.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (14. O.)

Wenzel, ÁUO. I. 293. Pannonhalmi rendtört. VIII. 280. 487.

1232. — Tamás esztergomi prépostnak és egyháza többi tagjainak panaszára elrendeli, hogy az oklevélben felsorolt várszolgalfalvak közül úgy az udvarnokok közé soroltak, mint a zólyomi királyi birtokhoz csatoltak az esztergomi egyháznak köteles dézsmákat teljes egészben megadják. — D. anno d. inc. 1232. Regni n. a. vigesimo nono.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 45. fasc. 1. n° 1.) ~~237-412~~

Magyar Sion II. 371. Codex Strigon. II. 36. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 17. Monum. Strigon. I. 286. Wenzel, ÁUO. XI. 241. 488.

1232. — R(óbert) esztergomi érsek kérésére megállapítja, hogy az esztergomi egyház népei a királyon kívül semmi más bíró hatósága alá ne tartozzanak. — D. anno gr. 1232. Regni n. a. vigesimo nono.

Eredetije az esztergomi kápt. magánlvt. (Lad. 47. 1. 4.)

Magyar Sion II. 291. Codex Strigon. II. 35. Monum. Strigon. I. 287. Wenzel, ÁUO. XI. 240. Kivonat: Fejér, CD. III. 2. 318. 489.

1232. — 21 felsorolt pagrani nyitramegyei szolgát, néhai rutén László szolgáit, kiket a király néhai János esztergomi érseknek adott volt, majd utóbb haragjában Róbert érsektől

elvett, 25 szőlővel együtt visszaad az esztergomi egyháznak. — D. anno gr. 1232. Regni n. a. vigesimo nono.

Eredetije az esztergomi érsekség világi lvt. (Lad. N. fasc. 1. n° 2.)

Fejér, CD. III. 2. 310. Monum. Strigon. I. 287. Kivonatok: Magyar Sion I. 292. Codex Strigon. I. 25. 490.

1232. — az egykor szászok által lakott Scebehleb falut, melyet az esztergomi egyháztól jogtalanul elvett volt, visszaadja, Lampert ispán által iktattatva az egyházat a visszaadott falu birtokába. — D. anno v. inc. 1232. Regni n. a. vigesimo nono.

Eredetije az esztergomi kápt. magánlvt. (Lad. 15. 2. 4.)

Magyar Sion II. 372. Codex Strigon. II. 37. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 18. Monum. Strigon. I. 288. Wenzel, ÁUO. XI. 242. Kivonat: Fejér, CD. III. 2. 318. 491.

1232. — megerősíti a Dénes nádor által a Bertalan veszprémi püspök és a pesti polgárok közt a bordézsmanak fizetése ügyében Róbert esztergomi érsek esküje alapján Boszligh-nemzetségbeli Bozorg pristaldus közbenjöttével hozott ítéletet, mely szerint a pesti polgárok a dézsmaeredés céljaira levélszín számára helyet adni s a dézsmát ott fizetni tartoznak. — D. anno d. inc. 1232.

Átírta Zsigmond király 1395. nov. 26. (A veszprémi kápt. hit. h. lvt. Decim. ep. et cap. 7.) = *25.034*

Fejér, CD. VII. 4. 79. (1231.) Kivonat: Monum. Strig. I. 279. (1231.)

A kiadások az évszámot tévesen közlik, mert Zsigmond király átíratában 1232 van. 492.

1232. — hívének, Hotszlownak adja a trynchyni vártól kivett és a zólyomi királyi birtokhoz csatolt Ozor nevű 3 aratrum földet, leírván ennek határait, melynek birtokába István fehérvári kanonok, a király clericusa iktatta be Hotszlowot. — D. anno gr. 1232. Regni n. a. vigesimo nono.

Eredetije — a Századok szerint — az Ottlik-cs. iratai közt.

Átírta a zabori konvent 1391. (Karácsonyi szerint a nagyváradi múzeumban levő Ipolyi-gyűjteményben.)

Fejér, CD. III. 2. 402. (1234.) Századok, 1906. 626. l.

493.

1232. — visszaadja Miklós ispánnak, Ugrin testvérének a fehérvári, csanádi, aradi és zarándi vártól kivett s itt leírt határok közt felsorolt földeket, melyeket Béla ifj. király az örök adományok visszaszedésekor Miklós ispántól elvett volt; a beiktatást a visszaadás alkalmával Albert-falusi Moys, királyi megbízott végezte. — D. anno gr. 1232. Regni n. a. vigesimo nono.

Eredetije a Kisfaludy-cs. lvt. (Nemzeti Múzeum.) = *64.732*

Hazai okmt. I. 11. Wenzel, ÁUO. VI. 503. Densusianu, Documente 124.

Diplom. Békesiense 5.

494.

1232. — jóváhagyja, hogy a zsidó Teha ispán a kamarai számadásokban való hátralékának kiegyenlítése céljából a még apja által királyi adományul bírt Besenev falut Simon ispánnak 500 márkáért eladta; egyszersmind szükség esetén a felelőséget a király magára veszi. — D. anno gr. 1232. Regni n. a. vigesimo nono.

Eredetije a bécsi állami levéltárban.

Fejér, CD. III. 2. 271. Magyar zsidó oklvt. I. 13.

495.

- (1232.) — megparancsolja D(énes) nádornak, hogy Pétert ne marasztalja el, hanem engedje meg bizonyítékai előterjesztését, minthogy a király megbízásából az ország határán van elfoglalva.
Átírva Dénes nádor 1232.-i ítéletlevelében. (Wenzel szerint a br. Révay-cs. lvt.)
 Wenzel, ÁUO. VI. 506. 496.
1232. — Legirnek, beregi praediuma gondviselőjének Patroh nevű földét, melyet Legir a király adományából bírt, a beregi praediumhoz visszacsatolván, azért neki cserében a Borsova várától elszakított Muzsaj nevű öt aratrum földet adományozza s annak határait is leírja.
 Tartalmilag *átírva* István országbíró 1360.-i oklevelében. (A Tört. Tár szerint Ötvös Ágoston hagyatékából az Erdélyi Múzeum lvt.)
 Kivonata közölve a Tört. Tár 1889. évf. 524. I. és Szabó K. Az erdélyi Múzeum eredeti okl. kivonata 5. I. 497.
1232. — Korpas fiainak, Zagrab, Mentha és Lőrincnek ítéli Éliás ispán ellenében a köztük peres Kezew földet, melyhez való ősi jogukat Korpas fiai a király előtt tanúkkal igazolták, míg Éliás ispánnak a maga jogát bizonyító oklevele nem igaz úton ki-
 eszközlőnek bizonyult; leírja Kezew határait is. — A. d. inc. 1232.
Átírva tartalmilag a határleírással I. Miklós nádor 1346. febr. 14. és 2. u. a. 1347. máj. 29.-i oklevelében. (Dancs-lvt. Nemz. Múzeum.)
 Kivonata közölve: Anj. okmt. V. 83. (1232. évszámmal, az 1347.-i átiratban.) 498.
1232. † — megerősíti Belsa földnek Cun fia András által Kayl' fiától Pétertől és társaitól, Dunsla préposttól, Kamin ispántól s testvéreitől: János és Wrchou ispánoktól, továbbá Bodun ispán fiától, Ábrahám és Serechirmuz fiától 40 ezüst márkán való megvételét, s ehez Andrásnak követségeken tett hű szolgálataiért Belsa, Ketenteu és Scina földéből kihalított 2 aratrum földet ad leirt határok közt. — D. p. m. Wgrini archi-
 episc. et au. r. cancell. Anno d. inc. 1232. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Cletus egri, István zágrábi, Bertalan veszprémi püspök, Moys nádor, Dénes tárnokmester, László udvarbíró, Péter újvári, Edus pozsonyi ispán, Burich fia Miklós a királyné udvarbírája. — A. r. n. tricesimo.
Átírta a jászói konvent 1384. máj. 23. — u. az 1393. feb. 21. (MODL. 184.)
 Wenzel, ÁUO. VI. 501. A Melczer-cs. okmt. I. Töredéke: Fejér, CD. V. 1. 305.
Hamis. Olv. Karácsonyi, Az aranybulla keletk. 12. és Hamis okl. 14. — Pauler (A magyar nemz. tört. II. 507.) 1231-re teszi. Azonban az oklevélnek egész fogalmazata hamisításra mutat. 499.
- (1233 előtt.) * — korábbi oklevelét a keresztes hadjáratkor elvett arany serlegért a tihanyi apátságnak évenként rendelt 1000 kősóra vonatkozólag említi II. András király 1233. okt. 1. (508. sz.) 499a.
- (1233 előtt.) * — oklevelét a Salamon bánnak adott Byluga földről ugyancsak II. András király 1233-ban érvénytelennek nyilvánítja. (512. szám.) 499b.

1233.

aug. 20.

Beregi erdő.

— Jakab praenestei vál. püspök, apostoli követ előtt ünnepélyes esküt tesz a zsidókat, szaracénokat, izmaelitákat, az egyes egyházaknak fizetendő sót, a házassági ügyeket, az egyháziak felett való bíraskodást és az egyháziak adómentességét illetőleg megállapított pontok megtartására, az erről szóló okmány két példányát aranypecsétjével megerősíti, harmadik aranypecsétes példány adását ígéri, s megállapítja a fiai és a főurak által teendő eskü szövegét. — Anno ab inc. D. n. J. Chr. 1233. . . . die XII. exeunte Aug. . . . in silva que nominatur Bereg.

Eredetije két példányban az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. V. n° 2. aranypecséttel és n° 3. viaszpecséttel.)

Átírta 1. II. András 1233. szept. (Lásd az 501. sz. a.) 2. Róbert esztergomi érsek és püspöktársai 1234. feb. 19. (Theiner, I. 124.)

Baronius, XXI. 84. Pray, Annal. I. 237. és Hierarch. II. 67. Palma, Not. rer. Hung. I. 637. Katona, Hist. crit. V. 645. Batthyányi, Leges eccl. II. 343. Kovachich, Vestigia com. 124. és Supplementum I. 10. Fejér, CD. III. 2. 319. Endlicher, Monum. Arpad. 436. Theiner, Mon. Hung. I. 117. Knauz, II. Endre szabadságlevelei 52. Monum. Strigon. I. 292. Magyar zsidó oklvt. I. 14. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. 54. Magyar Sion I. 293. Cod. Strigon. I. 26. Békefi, Pilisi ap. tört. I. 310.

Fogalmazata mutatja, hogy a pápai követ notariususa készítette az oklevelet, csak a pecsételést végezte a király embere. Kálmán szlavon hg. oklevele is (Smiciklas, Cod. dipl. III. 384.) jellemzően így szól róla: „litteras sigillo domini Andree illustris regis Ungarie“.

500.

1233.

szept.

— a pápai követhoz intézett levélbe foglalva átírja a Jakab pápai követtel történt megállapodást magában foglaló, 1233. aug. 20.-án kelt okmányt (azonban ennek végének elhagyásával); ennek pontjaira újból megesküszik és azok megtartását utódai nevében is ígéri; megállapítja a királyfiak és a főurak esküjének szövegét, az egyes egyházaknak pedig a sóadományról okleveleket ígér. — Presentibus: R(óbert) esztergomi érsek, Mihály mester fehérvári prépost, . . . váradi apát, B. esztergomi prépost, . . . pozsegei prépost, E. veszprémi prépost, . . . sasvári főesperes, . . . barsi főesperes, . . . a minoriták magyarországi főnöke, Márk a dominikánusok főnöke, . . . „magistro sancti Sanxonis“, . . . „magistro sancti Lazari de Strigonio“. — D. p. m. ven. Ugolini Cploc. archiep. au. reg. cancell. Mense Septembri, die —, indict. VI. Anno d. inc. 1233. — Méltóságok: R(óbert) esztergomi érsek, Cletus egri, Gergely győri, Bereck váci, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Rainald erdélyi, Bulcsu csanádi, Benedek váradi püspök, Dénes nádor, Demeter udvarispán bácsi, Bors fia Miklós soproni, László mosonyi, Péter (Marcell testvére) nyitrai, István bihari, Miklós tárnokmester pozsonyi ispán, Móric főasztalnok, Mihály főlovász, Bagin főpohárnokmester. — Regni n. a. tricesimo.

Másolata — Theiner szerint — a vatikáni lvt. Liber censuum cam. apost. Fol. 351.

Batthyányi, Leges eccl. II. 356. Kovachich, Supplementum I. 10. Fejér, CD. III. 2. 326. Theiner, Monum. Hung. I. 116. Knauz, II. Endre szabadságlevelei 64. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. XXXIII. Monum. Strigon. I. 297.

501.

1233. — Nana nevű lovászának főleg Ruchiaban (l) Ytoslov váránál tett szolgálataiért a Fábián ispántól, Marcell volt kamaraispán testvérétől vett Sovskuth földet adja, melynek birtokába őt gvvgi Márk pristaldus által beiktattatta. — D. p. m. rev. Vgolini Coloc. archiep. et au. n. cancell. Anno d. inc. 1233. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Clethus egri, Gergely győri, Bereck váci, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Reynald erdélyi, Benedek váradi püspök, Dénes nádor, Demeter udvarispán bácsi, Borch fia Miklós soproni, László mosonyi, Péter — Marcell testvére — nyitrai, Tódor újvári, István bihari, Opud fia Mihály fehérvári, Ábrahám vasvári, Miklós tárnokmester pozsonyi ispán, Móric főasztalnok, Apa fia Mihály főlovász, Bagyn főpohárnokmester. — Regni n. a. tricesimo.

Átírta a budai káptalan 1239 körül. (MODL. 187.)

Wenzel, ÁUO. XI. 256. Károly J. Fejér vm. tört. V. 638.

502.

1233. — megerősíti a Miklós tárnokmester és az általa Tamás fia Márton pristaldus útján a király elé idézett Izsák, Miklós ispánnak, Ugrin testvérének fia, között vitás Petlend föld és bizonyos rábcai malmok ügyében létrejött egyezséget, Izsáknak egész Petlend birtokáról szóló régibb, szintén II. Andrástól való oklevelét megsemmisítvén. — D. p. m. rev. Vgolini, Coloc. archiep. et au. r. cancell. Anno d. inc. 1233. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Clethus egri, Gergely győri, Bereck váci, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Reynald erdélyi, Bulchu csanádi, Benedek váradi püspök, Dénes nádor, Demeter udvarispán bácsi, Borch fia Miklós soproni, László mosonyi, Péter (Marcell testvére) nyitrai, István bihari, Miklós tárnokmester pozsonyi ispán, Móric főasztalnok, Mihály főlovász, Bagyn főpohárnokmester. — Regni n. a. tricesimo.

Eredetije a Kisfaludy-cs. lvt. (Nemzeti Múzeum.) = PL. 67. 407

Átírta tartalmilag Garai Miklós nádor 1377. (U. o.) Q. 105-

Fejér, CD. III. 2. 332. Tartalmilag: Soproni oklvt. I. 443.

503.

1233. okt. 1. — a pornói [Pernou] cisztercita konventnek évenként szent Jánosnap táján Vasvárott [Woswar] adandó 1000 kősót ad a Jakab pápai követtel történt megállapodás szerint megengedve, hogy a monostor az egész sóösszeget vám nélkül megtarthassa a saját használatára; a vasvári ispánt pedig felhívja, hogy a sóhivatalnokok ellenkezésével szemben a monostort védelmezze. — D. p. m. rev. Vgrini, Colocensis archiep. au. r. cancell. Anno d. inc. 1233. indict. VI. Kal. Octobr. — Méltóságok: R(óbert) esztergomi érsek, Cletus egri, Gergely győri, Bereck váci, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Reynald erdélyi, Bulch csanádi, Benedek váradi püspök, Dénes nádor, Demeter udvarispán bácsi, Borz fia Miklós soproni, László mosonyi, Péter (Marcell testvére) nyitrai, István bihari, Miklós tárnokmester pozsonyi ispán, Móric főasztalnok, Mihály főlovász, Bagin főpohárnokmester. — Regni n. a. tricesimo.

Eredetije a hg. Batthyányi-cs. körmendi lvt. (Acta ant. V. 6. 105.)

Batthyányi, Leges eccl. II. 340. Fejér, CD. III. 2. 360. Wenzel, ÁUO. VI. 517.

Az oklevelet András királynak (az eredetiben olvasható) „tertius“ jelzője és az írásnak a szokásostól elütő jellege gyanúba keverheti. Valószínűleg — mint akkoriban több más oklevelet — ezt is idegen író állította ki.

504.

1233.
okt. 1.

— megerősíti a szentgotthárdi monostort a III. Béla királytól kapott évi 20.000 kőso birtokában, részletezve a Jakab pápai követtel történt megállapodás alapján a kiszolgáltatás és beváltás módozatait.

Eredetije a hg. Batthyányi-cs. körmendi lvt. (Acta antiqua, II. 8. 4.)

Eddig kiadatlan szövege a következő:

‡ In nomine sancte trinitatis et individue unitatis. ‡ Andreas tertius (I) dei gratia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Seruie, Rame Lodomerieque (I) rex viris religiosus abbati et conventui monasterii de sancto Gothardo Cisterciensis ordinis et eorum successoribus in perpetuum. Per presens scriptum cunctis nunc et in posterum facimus manifestum, quod cum inclite recordationis dominus Bela tertius pater noster providens in posterum sue suorumque saluti de thesauro regie celsitudinis viginti milia salium magnorum, que in curribus ad confinia Teutonie deferuntur, monasterio vestro contulit annuatim imperpetuum (I), quorum decem milia in nativitate sancti Johannis baptiste, aliaque decem milia in festo sancti Regis libere et integre in Castro Ferreo omni occasione seu contradictione remota predictis fratribus statuit persolvenda, fueritque donationi per nos adiectum, quod si statutis terminis noluerint salinarii persolvere dictos sales, per comitem Castri Ferrei vel eius curialem comitem ad solvendum compellantur, nos dicti patris nostri eandem piam collationem et nostram adiectionem ratam habemus et auctoritate regia ex certa scientia confirmamus promittentes per nos nostrosque successores supradicto modo facere vobis in Castro Ferreo annis singulis solvi sales. Et iuxta compositionem, que inter venerabilem patrem dominum Jacobum Prenestinum electum apostolice sedis legatum ex una parte et nos ex altera intercessit, hanc damus vobis et vestris successoribus libertatem, ut de predictis salibus ad usus vestros retineatis duo milia et quingentos zuanos, ceteri vero vel pars ipsorum cum vobis fuerint persoluti, libere et absque ulla contradictione et tributo in domo vestra sub sigillo salinariorum nostrorum et prelati vestri, qui pro tempore fuerit, deponantur, depositique servantur usque ad octavas sancti regis Stephani, et tunc ab illo die usque ad nativitatem beate Virginis faciemus vobis solvi argentum pro salibus, quos tunc apud vos habebitis, pro singulis octoginta zuanis unam marcam. Et si in illo termino nos aut salinarii nostri sales ipsos non emeremus, et vobis et ecclesie vestre argentum secundum dictam extimationem (I) non solveremus, extunc omni tempore omnes sales illos libere in proprium usum ecclesie vestre percipiatis et vendatis iuxta vestre arbitrium voluntatis. Et omnem lucrum, quod debemus nos vel alius rex, qui pro tempore fuerit, vel ipsi salinarii inde percipere, totaliter cedat in usus ecclesie vestre. Nec a salinariis ipsis veteribus seu novis aut aliis personis permittemus vos modo aliquo molestari, nec nos ipsi molestabimus, . . . possitis quicquid vobis placuerit facere semper de salibus ipsis, ex quo in dicto termino non fuerit vobis pecunia persoluta. Idem dicimus de secundo termino, videlicet quod a festo beati Nycolai usque ad festum beati Thome apostoli pro salibus, quos in domo vestra apud vos habebitis sub sigillo salinariorum et prelati vestri, faciemus vobis

solvi argentum secundum extimationem superius annotatam. Quod si factum non fuerit, volumus, quod idem fiat, quod in casu superiori de salibus primi termini dictum est. Argentum vero, quod vobis faciemus persolvi, erit in bonis frisaticis vel in argento, cuius decima pars comburetur. Ut autem hec nostre confirmationis et concessionis et libertatis paginna (!) robur perpetue firmitatis obtineat, contra quam scienter non veniemus, nec contra alia privilegia monasterio vestro a nobis aut predecessoribus nostris indulta, regio sigillo eam volumus communiri, statuentes, ne nos aut nostrorum aliquis successorum vel aliquis alius contra ea quicquam audeat attemptare, vel ei ausu temerario contraire. Datum per manus reverendi patris Vgrini Colocensis archiepiscopi aule regie cancellarii, anno dominice incarnationis M^o CC^o XXXIII°, indictione VI. Kalendas Octobris, regni vero nostri anno XXX°, presidentibus R. (!) venerabili Strigoniensi archiepiscopo, Bartholomeo Quinqueecclesiensi, Bricio (!) Waciensi, Bartholomeo Vesprimiensi, Stephano Zagrabiensi, Gregorio Geuriensi, Cleto Agriensi, Reynaldo Vltrasiluano, Bulchi Cenadiensi et Benedicto Waradiensi episcopis ecclesias feliciter gubernantibus, Dionisio comite palatino, Demetrio aule nostre curiali comite et Baciensi, Nycolao filio Bors Supruniensi, Latizlao Mussuniensi, Petro fratre Marcelli Nytriensi, Stephano Bichoriensi comitibus existentibus, Nycolao magistro tawarnicorum et comite Psoniensi, Mauricio dapiferorum, Michaelae agasonum, Bagin pincernarum magistris et aliis quampluribus comitatus tenentibus, regni nostri anno tricesimo (*így, még egyszer*). 505.

1233.
okt. 1.

— megerősíti III. Béla királynak a pannonhalmi egyház részére 3 hajószállítmány sóra és a szállítás vámmentességére vonatkozólag tett adományát, megállapítván a pannonhalmi egyháznak nem szükséges só visszaváltásának módozatait a Jakab pápai követtel történt megállapodás szerint. — D. p. m. rev. Vgolini, Coloc. archiep. et au. r. cancell. Anno d. inc. 1233. indict. VI. Kal. Oct. (A méltóságok névsora, mint a pornoi oklevélben. *Lásd az 504. számot.*) — Regni n. a. tricesimo. *Demeter Als*

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (XX. F.)

Másolata u. o. a Liber ruber 20. l. és tartalm. a XIV. sz. registrumban, fol. I. H.

Wenzel, ÁUO. VI. 519. és XI. 258. (állítólag a „budai országos levéltárban” őrzött eredetiről.) Pannonhalmi rendtört. I. 723. (*expressiorem concessimus libertatem* után egy mondatot kihagyva) és kivon. II. 251. Kivon. Győri tört. füz. II. 291. 506.

1233.
okt. 1.

— megerősíti a szentkereszti (heiligenkreuzi) apátság részére előbb (1208 és 1217-ben) tett adományát a Sopronban fizetendő évi 3000 kősóra vonatkozólag, megállapítván a részint természetben való fizetés, részben pénzen való megváltás módozatait a Jakab pápai követtel történt megállapodás szerint. — D. p. m. rev. Vgolini, Coloc. archiep. et au. r. cancell. anno d. inc. 1233. indict. VI. Kal. Octobr. (A méltóságok névsora, mint a pornoi oklevélben, de István zágrábi püspök kihagyva. *Lásd az 504. számot.*) — Regni n. a. tricesimo.

Eredetije — Weis szerint — a heiligenkreuzi lvtban, (én azonban nem találtam ott).

Weis, Urkundenbuch, I. 82. Wenzel, ÁUO. I. 302.

507.

1233. — a kereszteshadjáratkor elvett aranyserlegért a tihanyi apátságnak évenként fizetendő 1000 kősóra vonatkozó ígétét megújítja, a Jakab pápai követtel történt megyezés szerint megállapítván a kiszolgáltatás és visszaváltás módozatait. — D. p. m. rev. Ugulini, Coloc. archiep. et au. r. cancell. anno d. inc. 1233. (A méltóságok névsora mint a pornói oklevélben. *Lásd az 504. számot.*) — Regni n. a. tricesimo.
Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Tihan. Fasc. 1. n° 7.)
 Fejér, CD. III. 2. 352. Pannonhalmi rendtört. X. 519. 508.
- (1233. * — oklevelét, mellyel a salochi sójövedelemből a pilisi apátság számára évi okt. 1.) 100 márkát rendelt, említi IX. Gergely pápa 1236. febr. 8. (Fejér, CD. VII. 1. 256. — Theiner, Monum. Hung. I. 143.) 509.
- (1233.) — ismeretlen tartalmú oklevelének záradéka. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Vgolin kalocsai érsek és kancellár, Bertalan pécsi, István zágrábi, Cletus egri, Bulchu csanádi, Gergely győri, Jakab nyitrai, István (? Bereck helyett) váci, Benedek váradi, Rainold erdélyi, Budinus (? Bertalan) veszprémi püspök, Dénes nádor, Demeter udvarispán, bácsi ispán, Gyletus szerémi herceg, temesi ispán (?) Miklós nádor fia, Miklós tárnokmester pozsonyi ispán, Bagyin főpohárnokmester, István bihari ispán, Bors fia Miklós soproni ispán, Mihály főlovászmester, Péter (Marcell testvére) nyitrai ispán.
 Wagner kéziratából Katona, Hist. crit. V. 684. Fejér, CD. III. 2. 366.
 Nyilván nagyon hibás másolattal van dolgunk, minek folytán nem tudni, hogy ez a záradék tulajdonképen nem valamelyik ismert oklevél záradékával azonos-e. 510.
1233. — Béla ifj. király kérésére és néhai G(ertrúd) királyné lelkiüdvéért a borsmonostori apátságnak adja a soproni vár hatósága alól kivett Sedan földet, Borch fia Miklós soproni ispán által jelöltetve ki annak az oklevélben leírt határait. — D. p. m. rev. Vgulini, Coloc. archiep. au. r. cancell. anno d. inc. 1233. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Clethus egri, Gergely győri, Bereck váci, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Rénald erdélyi, Bulchu csanádi, Benedek váradi püspök, Dénes nádor, Demeter udvarispán, bácsi, Borch fia Miklós soproni, László mosonyi, Sebus nyitrai ispán, Miklós tárnokmester pozsonyi ispán, Móric főasztalnok, Mihály főlovász, Bagen főpohárnokmester. — Regni n. a. tricesimo.
Eredetije a hg. Eszterházy-cs. kismartoni lvt. (Rep. 13. KK. 255.)
 Hazai okmt. V. 12. Kovács I., A borsmon. apáts. tört. 234. Kivon. Szentpétery, A borsmonostori apáts. Árpádk. okl. 118. 511.
1233. — leírja Seg — másképp Band — továbbá Byluga és Wesun földeknek egyfelől Kálmán király szlapon herceg és a bakonyi [Bokon] királyi népek közt, másfelől Wigman-nemzetségbeli András ispán közt peres határait, amint azokat Bertalan veszprémi püspök a király megbízásából megállapította, s egyszersmind érvénytelennek nyilvánítja a néhai Salamon báznak Byluga földet illetően adott saját oklevelét, melyet Salamon özvegye állítólag elveszített. — D. p. m. rev. Vgulini, Coloc. archiep. et au. r. cancell. anno d. inc. 1233. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Cletus egri, Gergely győri, Bereck váci, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Reynald erdélyi, Bulchu csanádi, Benedek váradi püspök, Dénes nádor, Demeter udvarispán, bácsi, Borch fia Miklós soproni, László mosonyi, Sebus nyitrai ispán,

Miklós tárnokmester pozsonyi ispán, Móric főasztalnok, Mihály főlovász, Bagen fő-pohárnokmester. — Regni n. tricesimo.

Átírta a székesfehérvári káptalan 1345. máj. 16. (A veszprémi kápt. mg. lvt. 4. lad. Billege. 7.) Egyszerű másolata u. o. (Lad. 1. Essegh. 1.)

Hazai okmánytár, IV. 14. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 288. 512.

1233. — Vrias apátnak s népeinek kérésére átírja s megerősíti Enoch mester domonkos-rendi szerzetesnek a király részéről, s Cognoscens mester esztergomi kanonoknak Jakab pápai követ részéről kijelölt bírónak a pannonthalmi apátság és ennek job-bágyai s szolgáló népei közt ezeknek kötelességei ügyében 1233. jún. 6-án kiadott ítéletlevelét. — D. ab inc. D. anno 1233. regni n. a. tricesimo primo.

Eredetije a pannonthalmi r. lvt. (3. Aa.)

Kivonata bentvan a pannonthalmi XIV. századi registrumban, fol. II. Y.

Győri tört. és r. füz. II. 292. Wenzel, ÁUO. VI. 522. Pannonthalmi rendtört. I. 738. (1234.) és kivon. u. o. II. 253. Kivonatok: Monum. Strigon. I. 291. Sztachovits, Reg. XIV. és XIX.

Karácsonyi (Az aranybulla keletk. 13. és Hamis okl. 50.) szerint az oklevél 1234-ben kelt, mert Jakab praenestei püspökről mint volt pápai legatus-ról emlékezik meg; tehát csak tollhibából áll 1233 a helyes 1234 helyett. Mint-hogy azonban nemcsak ebben, hanem a következő oklevél eredeti példányában is hasonló keltezést látunk, alig hihető, hogy pusztá tévedéssel lenne dol-gunk, hanem az évszámnak tudatosan az intézkedés időpontja szerinti kitételét kell feltennünk az (uralkodási évének tanúsága szerint) 1234-ben kiállított oklevél-ben. Tehát ú. n. *nem egységes keltezés* esetével állunk szemben. Megjegy-zendő, hogy Enoch és Cognoscens mestereknek 1233. jún. 6-i keltű, itt átírt oklevelében is „tunc apostolice sedis legatus“-nak van írva Jakab püspök! (Rendtört. I. 718.) 513.

1233. — Urias apát és szerzetesei kérésére a pannonthalmi apátságnak adja a királyi lovászoknak a Sár folyó mellett fekvő 60 hold földét tartozékaival, melynek birtokába az apátságot Demeter udvarbíró bácsi ispán beiktatta. — D. anno gr. 1233. regni n. a. tricesimo primo.

Eredetije a pannonthalmi r. lvt. (II. E.) *Másolata* u. o. a Liber ruber 59. l.

Wenzel, ÁUO. I. 305. Pannonthalmi rendtört. I. 737. (1234.) *Kivonata*: Sztachovits, Reg. XIII.

Keltére vonatkozólag olv. az előző oklevélhez írt megjegyzést. 514.

1233. — megerősíti bizonyos (— az elenchus szerint Seghwar és Németh nevű —) veszprémi birtoknak Ochuz volt bán által történt eladását, leírva a határokat is. — Anno d. inc. 1233. regni a. tricesimo.

Eredetije a veszprémi kápt. hiteleshelyi lvt. (Litt. S.)

Az igen rongált s jórészt olvashatatlan oklevél szövege kiadatlan. 515.

1233. — Hudkonth nevű hívének hű szolgálataiért Reucha királyi földből 3 ekényit ad, melynek birtokába őt Radumy pristaldus által beiktattatta. — D. anno gr. 1233. regni n. tricesimo.

Átírta IV. László király 1274. aug. 21. (Valószínűleg a Meskó-család levéltárában van.)

Fejér, CD. VII. 2. 366. Kubinyi P. Geneal. familiae de Felső-Kubin, 19. Szontagh D. Meskó-család, 31. Meskó M., A felsőkub. Meskó-család, 57., 58. és 87. l. 516.

1233. — Urias apát kérésére átírja és megerősíti Miklós nádornak, Borch fiának 1226 körül kiadott oklevelét, melyben a pannonhalmi apátság népeinek köteles szolgálmányai állapították meg. — D. anno d. inc. 1233. regni n. a. tricesimo.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (28. F.) *Másolata* megvan u. o. a Liber ruber 68. l. Kivonata a XIV. sz. registrumban. (Fol. II. P.)

Wenzel, ÁUO. VI. 518. Pannonhalmi rendtört. I. 714. Kivonatok: Fejér, CD. III. 2. 361. Sztachovits, Registr. XVI. Pann. rendtört. II. 252. 517.

1233. — a szolgálatában elaggott Detrik ispán ifjabbik fiának, Miklósnak adja a királyi birtokhoz tartozó lipői Oyufoluu nevű falu földjét, melynek birtokába őt Sándor kardhordó, Moys ispán fia által mint pristaldus által iktattatta. — D. anno gr. 1233. regni n. a. tricesimo.

Eredetije a br. Balassa lvt. (Nemz. Múzeum.)

Wenzel, ÁUO. I. 304. 518.

1233. — megerősíti azokat a feltételeket, melyek alatt az esztergomi káptalan visszafogadta Zebehlebe faluba az onnan a káptalannak való kártétel és ellene való lázadás miatt királyi ítélettel kiűzött német telepeseket. — Anno v. inc. 1233. regni a. n. tricesimo.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 15. 2. 8.)

Magyar Sion, II. 373. Codex Strigon. II. 38. Wenzel, ÁUO. XI. 261. Monum. Strigon. I. 298. 519.

1233. — Porson, Lauren és Sopyn nevű jobbágyoknak 4 aratrum földet ad. — Anno 1233. regni a. tricesimo.

Tartalmi *átírata* a túróci regstrum 36. §.

Kivonatban: Bel, Not. Hung. II. 342. Fejér, CD. III. 2. 366. l. jegyz. és VI. 2. 413. Tört. Tár, 1904. 77. 520.

1233. — az örökös nélkül elhunyt Ananias zemlyeni várjobbágynak Izdethen nevű földét, melyet a király Weythe Péter nevű hívének adott, András, Symia és Chama fia Chepan zemlyeni várjobbágyok ellenében, kik arra rokonság címén pathaki Forkos királyi pristaldus útján igényt emeltek, a nevezett Péternek ítéli; ugyancsak elutasítja Martonosnak, Adulf fiának ugyanazon földet illetően támasztott igényét, valamint Jánosét, az Andronyk ispán fiáét is, az utóbbi részéről esetleg később felmutatandó oklevelet érvénytelennek nyilvánítva; az oklevél a határok leírását is tartalmazta. — Anno gr. 1233. regni a. tricesimo.

Tartalmilag *átírva* Pálóczi László országbíró 1446. nov. 1-i oklevelében.

(A Zichy-okmt. szerint a gr. Zichy-cs. lvt.)

Kiadva tartalmilag a Zichy-okmt. IX. 130. 521.

1233. † — megerősíti a szentmáriahegyi (borsmonostori) apátságnak évenként Sopronban okt. 1. adandó 1000 zuan sőt illetőleg tett adományát, megállapítván a Jakab pápai követtel történt megegyezés alapján a só kiszolgáltatásának és beváltásának módozatait. — D. p. m. rev. patr. Vgrini, Colochiensis archiep. au. reg. cancell. anno ab inc. D. 1233. indict. VI. Kal. Oct. regni a. tricesimo. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Bertalan pécsi, Bereck váci, Bertalan veszprémi (püspök).
Eredetije a heiligenkreuzi apátság lvt. (Rub. 48. fasc. XIV. n° 2.)
 Fejér, CD. III. 2. 357. Weis, Urkundenbuch, I. 295. Kivon. Szentpétery, A borsmonostori apáts. Árpádk. okl. 118.
Hamis. Olv. Szentpétery i. m. 29. l. 522.
1233. † — bizonyítja, hogy a Pous mester és a Domonkos bán szentmáriahegyi monostora (Bórsmonostra) közt vitás Sumuld, Stanch és Dunazel birtokokra nézve Bors ispán elismerte, hogy azokat ő Pous mesternek eladta, s ezért kárpótlásul a monostornak Myhcha és Flechyndorph falvakat azonnal, Hetezer falu felét pedig halála után adja. — Praesentibus: Ugrin kalocsai érsek, Dénes nádor, Borz fia Miklós, Demeter országbíró, Miklós tárnokmester, László mosonyi ispán. — D. p. m. ven. domini Ugrini, Coloc. archiep. et au. n. cancell. anno gr. 1233.
Eredetije a pannonhalmi főapátság lvt. (Abb. de Borsmon. 85. 16. 9.)
 Átírta I. Károly király 1317. okt. 21. (U. o. 85. 16. 12.)
 Katona, Hist. crit. V. 677. Fejér, CD. III. 2. 355. Tudománytár, Új folyam, XIV. 63. Kovács Ignác, A borsmonostori apátság tört. 249. Kivon. Szentpétery, A borsmon. apáts. Árpádkori okl. 119.
Hamis. Olv. Szentpétery i. m. 61. s k. II. 523.
- (1233 körül?) — Györgyöt és fiait, Aba, Us, Pál és Isaw soproni várszolgákat hű szolgálataikért és Miklós soproni ispán kérésére a vár szolgálata alól felmenti és öröklött s vásárolt földeikkel a nemes serviensek közé emeli.
 Átírva tartalmilag a győri kápt. 1278.-i oklevelében. (Fejér.)
 Kiadva tartalmilag: Fejér, CD. VII. 2. 71. (Czech kézírataiból.) 524.
- (1233 körül.) * — oklevelére, mellyel Szt. István királynak a ravennai egyház javára tett adományát megerősítette, hivatkozik Béla ifj. király 1233-ban.
 Fejér, CD. III. 2. 364. 524a.
- (1234 előtt.) * — királynak azt az oklevelét, melyet a székesfehérvári káptalan eszközölt ki a pozsonyi királyi sójövedelemre vonatkozólag a somogyi tizedek fejében, említi Jakab pápai legatus 1234.-i ítéletlevelében. (Pann. rendtört. I. 732—33.) 525.
- (1234. febr. 2. előtt.) * — levelét, melyben Jakab pápai követet kérte, hogy a pannonhalmi egyház jobbágyainak és népeinek az apátság ellen indított perét vizsgálja meg s intézze el, említi Demeter udvarispán 1234. február 2. előtt kelt oklevelében. (Pann. rendtört. I. 726.) 526.
1234. — bizonyítja, hogy Katha-nemzetségbeli István comes vejétől, ki az eladásra Coplon-nb. Moha fiának Péternek zaklatásai miatt kényszerült, 100 márkáért megvásárolta a szatmármegyei Gilien földet s a vételár fejében 50 marka értékben a szolnokmegyei

Scilovas földet adta, Acus fia Péter által vezetve őt annak birtokába, a többi 50 márkát pedig pénzben fizette meg. — D. anno D. 1234. regni n. a. tricesimo.

Eredetije (a Sztáray-oklvt. szerint) a gr. Sztáray-cs. lvt. (Sexus masc. 2.)

Koller, Hist. episc. Quinqu. I. 417. Katona, Hist. crit. V. 703. Szirmay, Szathmárv. II. 46. (magyar fordításban.) Fejér, CD. III. 2. 403. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. 58. Hazai okmt. VI. 29. Sztáray-oklvtár I. 1. *Facsimile* u. o. I. mellékl. 527.

1234.
május 14.
ékesfehérvár.

— házassági szerződése Beatrixszal, Aldebrandinus estei marchio leányával. — Actum est hoc apud Albam civitatem in ecclesia b. virg. Marie, 1234. indict. VII. Die dominico, XIV. intrante Maio.

Eredetije — a Hazai oklevéltár szerint — a modenai áll. lvt.

Pray, Annales, I. 242. Katona, Hist. crit. V. 690. Fejér, CD. III. 2. 376.

Hazai oklevéltár I. Kivon. Monum. eccl. Strigon, I. 302.

Közjegyzői okmány, nem királyi oklevél!

1234.

— Pertold ispán fiának, Francunak főleg Y(oles) királynénak az országba kísérésével s a F(rigyes) osztrák herceg elleni hadjáratban tett szolgálataiért a soproni vártól kivett Cal földet adván az oklevélben leírt határok közt, melynek birtokába Francut László mosonyi ispán iktatta, Buzad testvérét, Arnolth ispánt az általa utóbb ezen föld iránt királyi adomány címén emelt igényével elutasítja, s Arnolthnak vagy utódainak erre nézve esetleg felmutatandó oklevelét hamisnak és érvénytelennek nyilvánítja. — D. p. m. rev. Ugulini, Coloc. archiep. au. reg. cancell. anno d. inc. 1234. regni n. a. tricesimo primo. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Gergely győri, Cletus egri, Rénard erdélyi, Bulcsu csanádi, Bertalan pécsi, István zágrábi, Bertalan veszprémi, Bereck váci, Benedek váradi püspök, Dénes nádor, Demeter udvarbíró, bácsi ispán, Miklós tárnokmester, Móric főasztalnok, Bagyn főpohárnok, Apa fia Mihály főlovászmester, László mosonyi, Fyla soproni, Olasz [Latinus] Simon győri, Opud fia Mihály fehérvári, István bihari, Vetuk fia László csanádi ispán.

Eredetije: MODL. 194.

Fejér, CD. III. 2. 404. (csonka.) Wenzel, ÁUO. VI. 550. Kivonat: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXIV. 528.

1234.

— Aba-nemzetségbeli Demeter mesternek, Kálmán király főasztalnokának Kálmán király nevelése körül, majd halicsi királyságának védelmében Mykola, László és Aba nevű testvéreivel és Janus fia Tamás, János, Otho fia Juda, Wyd fia Mátyás és Pexa fia Moys nevű rokonaival a ruthének ellen vívott csatában szerzett érdemeiért a bihari vártól kivett Salan, Warassuklou és Hasay, valamint az újvári vártól kivett Peel, Patha és Byna földeket adja, holmoy-i Both fiával, János pristaldussal végeztetve a beiktatást az oklevélben leírt határok közt. — D. p. m. mag. Nicolai prepos. Scibiniensis, au. n. cancell. (I) anno d. inc. 1234. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugrin kalocsai érsek, Rénard erdélyi, Bereck váci, Gergely győri, István zágrábi, Cletus egri, Balázs (I) csanádi, Bertalan pécsi, Bertalan veszprémi, Benedek váradi, Jakab nyitrai püspök, Dénes nádor, Miklós tárnokmester pozsonyi, László udvarbíró, Jakab nyitrai püspök, Dénes nádor, Miklós tárnokmester pozsonyi, László udvarbíró, bakonyi [Bakachiensi], Móric főasztalnok mosonyi ispán, Sándor főpohárnok, Mihály a lovászok mestere és ispánja, László csanádi, Kemin nyitrai, Mihály fehérvári

ispán, Jula bán, Dénes vajda, Dees szolnoki, István bihari, ifj. Jula bodrogi ispán. — Regni n. a. tricesimo primo.

Átírta IV. Béla király 1243. (helyesen: 1242.) nov. 26. (MODL. 198.)

Fejér, CD. III. 2. 405. (csonkán.) Wenzel, ÁUO. VI. 545. Kivon. és töred. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXIV. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 61.

Az oklevél szövegének hibái valószínűleg az átírásnak tulajdonítandók. Bemutatták az oklevelet 1300-ban István al-országbíró előtt: Hazai okmt. VIII. 406. 529.

1234. — leírja a Farkas ispán Rabay nevű földét a pakusi és horasty-i királyi lovászok földétől elválasztó vitás határokat, amint azokat Mihálynak, a királyi lovászok mesterének és ispánjának jelenlétében Tamás fia, Márton mester a király megbízásából megállapította. — D. anno d. inc. 1234. regni n. a. tricesimo primo.

Átírta Zsigmond király 1392. (Egyik példánya: MODL. 199. és másik példánya a Nemz. Múzeum törzslvt.)

Wenzel, ÁUO. VI. 552. Kivonat: Fejér, CD. VII. 1. 239. 530.

1234. — Miklós ispánnak, Ugulin testvérének az erről szóló (ismeretlen) oklevélben felsorolt érdemeiért népeit a kamara haszna címén szedett adó fizetése alól fölmentvén, most Miklós ispán fiának, Izsák ispánnak Mihály és Cazmer faluban, valamint egyebütt lakó népeinek adómentességi kiváltságáról ad oklevelet. — D. anno gr. 1234. regni a. tricesimo primo.

Eredetije a Kisfaludy-cs. idősb ágának lvt. a Nemz. Múzeumban. =X. 68. 75

Fejér, CD. VII. 5. 245.

Az oklevél eredetijén látható vakarások nyilvánvalóan újkeletűek, s az oklevél hitelességét nem érintik. 531.

1234. — Uros apát kérésére a király fiainak beleegyezésével s főurainak tanácsára átírja s megerősíti IX. Gergely pápa 1232. jún. 23-i oklevelét, melyben a pápa III. Ince és III. Honorius példájára megerősítette a pannonhalmi monostor kiváltságait és birtokait. — D. anno d. inc. 1234. et regni n. tricesimo primo.

Másolata a pannonhalmi r. lvt. (68. F.), s tartalmi kivonata u. o. a XIV. sz. registrum fol. II. P. Tartalmi átírata Széchi Miklós országbíró 1356. máj. 20-i oklevelében. (U. o. Capsa 1. D.)

Pannonh. rendtört. I. 736. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 1. 239. Wenzel, ÁUO. XI. 265. Pannonh. rendt. II. 252. és 425. 532.

1234. — jóváhagyja, hogy Zelepchen falusi, az oklevélben felsorolt 10 serviense a garam-szentbenedeki [de Grana] egyház jobbágyai közé állhasson, s földjük, melynek határait Sándor ispán jelentése szerint az oklevélben leírja, utód nélkül való elhalásuk esetén az egyházra szálljon. — D. anno ab inc. D. 1234.

Átírta a zoborhegyi konvent 1364. (Az esztergomi káptalan magánlevélt. Lad. 9. fasc. 3. n° 5.) Tartalmilag megvan Szécsi Miklós országbíró 1355.-i oklevelében. (A gr. Forgách-cs. lvt. Nemz. Múzeum.)

Magyar Sion, II. 376. Codex Strigon. II. 40. Monum. Strigon. I. 305. Wenzel, ÁUO. XI. 265. 533.

1234. — átírja és megerősíti László udvarbírónak 1234.-i oklevelét, mellyel a szolnoki [Zonuc] várjobbágyok és várnép által perelt Yneu falusi egy aratrum földet az esztergomi egyháznak ítélte. — D. anno d. inc. 1234. regni a. tricesimo primo.
Eredetije az esztergomi kápt. magánlvt. (Lad. 41. fasc. 1. n° 2.) — *Df. 237.203*
 Magyar Sion, II. 375. Codex Strigon. II. 40. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 19. Wenzel, ÁUO. XI. 267. Monum. Strigon. I. 304.
 Az oklevél szabálytalan külseje, szétfolyó írása és a plica szokatlan elrendezésű bevágásai gyanúkteltők. Tartalma és szerkezete azonban kifogástalan. **534.**
1234. † — halálbüntetést hirdettet azokra a dunai hajósokra, kik Róbert esztergomi érsek
 jún. 18. Helumba-szigeti birtokáról gyümölcsöt és a Scenthmariazygete-ről szénát lopnak. — D. in octavis Pentecostes, ab inc. D. 1234.
Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. Q. n° 2.)
 Fejér, CD. III. 2. 407. és XI. 242. (1434 alatt, Albert királynak tulajdonítva.)
 Monumenta Strigon. I. 302. Kivonat: Codex Strigon. I. 27. és Magyar Sion I. 368.
Hamis oklevél, mint ezt külseje is mutatja. Írása II. András koránál jóval fiatalabb jellegű. A keltezésnek keresztény ünneppel való jelölése is teljesen szokatlan még ekkor a királyi oklevelekben, csupán a nem jogi természetű levelekben (pl. a pápához intézett levelekben) fordul elő olykor. **535.**
1234. † — a Hoholth-nemzetség tagjainak, ú. m. Hohold ispánnak s fiainak: Mihály ispán, Acus, Miklós és Dénesnek, továbbá Buzad bán fiainak: Buzad mester, Chak mester, Lancred és Tristannak, és Arnold ispánnak s fiainak: Keled és Ponythnak kérésére megállapítja, hogy az általuk alapított hoholthi szt. Margitkolostornak a nemzetség tagjai közül ki mit adományozott, s hogy a nevezett egyház kegyuraságát Arnoldnak, Kelednek és Ponythnak, Buzad bán fiainak engedték át. — D. anno gr. 1234. regni n. a. tricesimo primo.
Átírta 1. a somogyi konvent 1303. jan. 10. — a vasvári káptalan 1331. s ezt a császári káptalan 1399. A vasvári kápt. átírata tartalmilag bentvan Bebek Imre nádor 1398. jún. 17-i oklevelében (Nemz. Múzeum törzslvt.) 2. A zalavári konvent 1408. júl. 11. (U. o.) 3. XIV. századi másolata u. o. (Hóman szerint, Tört. Szemle, 1918. 3. l. jegyz., ez a hamisított eredeti példány.)
 Fejér, CD. III. 2. 408. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. I. 297. Zalamegye tört. oklvtár I. 7. és tartalm. II. 287. Kivonat: Hazai okmt. VI. 22.
Hamis, olv. a Tört. Szemle 1918. évf. 3. l. 2. jegyz. **536.**
1235. — leányát, Yolest Bertalan pécsi püspök és Bernát ispán megbízott követek útján Jakab aragoniai királynak eljegyezvén, az adandó 12.000 ezüst márka hozomány fejében az aragoniai király követei, Asselicus de Gvdal és Peregrinus de Bolas előtt eskü alatt leköti az ország egész harmincadjövedelmét addig, míg ezen jövedelem, évi 1500 márkát számítva, az egész 12.000 márka összeget nem törleszti; egyszersmind jogot ad az aragoniai királynak, hogy e jövedelem kezelését Bertalan pécsi püspökre és a johanniták és templariusok magyarországi mestereire bízassa. — D. p. m. rev. Vgvlini, Coloc. archiep. au. r. cancell. anno d. inc. 1235. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Bertalan pécsi, Gergely győri, Cletus egri, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bereck váci, Bulchu csanádi, Reynald erdélyi, Benedek

váradai püspök, Dénes fia Dénes nádor, Jula szlavon bán, Seraphyl fia András vajda, László udvarispán, bakonyi [Bacaniensi], István bihari, Dees szolnoki, Ábrahám soproni, Miklós tárnokmester pozsonyi, Móric főasztalnokmester mosonyi ispán, Apa fia Mihály főlovász, Sándor főpohárnokmester. — Regni n. a. tricesimo secundo.

Eredetije a barcelonai áll. ltban.

Századok, 1897. 583. *Facsimile* u. o. mellékl.

537.

1235. — Wigman-nemzetségbeli András ispánnak az osztrák herceg ellen viselt azon hadjáratban tett szolgálataiért, melyben Móric mester testvére, Péter Roro várnál elesett, a komáromi vár kerületében fekvő Chonuk nevű 5 eke földet adja az oklevélben leírt határok között, mely egykor a királynői praecoké volt, az olasz [Latinus] Simon ispán által végeztetvén a beiktatást. — D. p. m. Vgulini, Coloc. archiepisc. et au. r. cancell. anno d. inc. 1235. — Méltóságok: Róbert esztergomi érsek, Cletus egri, Gergely győri, Benedek (Bereck ht.) váci, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Bertalan pécsi, Regnaldus erdélyi, Bulchu csanádi, Benedek váradai püspök, Dénes fia Dénes nádor, László udvarispán, bácsi (?), Lukács pozsonyi, Osl soproni, Kemén (?) nyitrai, Bagyn mosonyi ispán, Miklós tárnokmester, Mihály főasztalnok, István főpohárnokmester bihari ispán, Sándor főlovászmester. — Regni n. a. tricesimo secundo.

Átírta a győri káptalan 1416. (MODL. 189.)

Wenzel, ÁUO. VI. 567.

538.

1235. — átírja és új kettős pecsétjével megerősíti az esztergomi egyház részére való vámfizetését mindenkire nézve elrendelő keltezetlen oklevelét. (Lásd a 392. számot.) D. anno gr. 1235. regni a. tricesimo secundo.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlt. (Lad. 24. fasc. 1. n° 5.)

Átírta IV. László király 1288. apr. 18. (u. o. 41. 3. 3.)

Katona, Hist. crit. V. 717. Fejér, CD. III. 2. 418. és tartalm. IX. 3. 473.

Az eszterg. főkápt. birtok. okmt. 32. Monum. Strigon. I. 310. Kivonatok: Codex Strigon. II. 43. Magyar Sion, II. 433.

539.

1235. — jóváhagyja, hogy néhai Y(oles) királyné vitéze, Galterius nemes, ki a király lányának, Jolethnek az aragon királlyal való egybekelésére utazott, a királytól kapott Turda birtokot, mely a Máté fia Pál meggyilkolása miatt elítélt Demeterről bírói rész gyanánt Dénes nádorra szállott volt, s tőle a király elkérte s Galteriusnak adta, Miklós ispánnak, Vgrin testvérének 200 ezüst márkáért eladhassa. — D. anno d. inc. 1235. regni n. a. tricesimo secundo.

Eredetije a Kisfaludy-cs. lt. (Nemz. Múzeum.) = 80. 61. 734

Hazai okmánytár I. 14. Wenzel, ÁUO. VI. 569.

540.

- (1235. aug. 9. előtt.) * — a lányának, Jolánthának hitbére fejében az aragon király részére a harmincadvám lekötéséről a pápához intézett leveléről szól IX. Gergely pápa 1235. augusztus 9-én. (Theiner, Monum. Hung. I. 133.)

541.

1235. — karompi R(embald)nak, a templomosok magyarországi mesterének kérésére átírja és új pecsétjével megerősíti a templomosrend számára való adományozás szabadságát biztosító keltezetlen oklevelét. (Lásd a 251. számot.) — D. anno d. inc. 1235. regni n. tricesimo secundo.

Átírta IX. Gergely pápa 1235. szept. 17. (MODL. 202.)

Katona, Hist. crit. V. 718. Fejér, CD. III. 2. 420.

542.

1235. — Radon ispánnak a két Prebouch faluban 10 aratrum földet ad. — Anno 1235. regni a. tricesimo secundo.

Tartalmilag átírva a túróci registrumban, 16. §.

Kivonata kiadva: Bel, Not. Hung. II. 339. Fejér, CD. III. 2. 440. I. jegyz.

VI. 2. 414. és IX. 1. 212. Tört. Tár, 1904. 77.

543.

(1235 körül.) — rendeli, hogy senki magát az esztergomi egyházat illető vám fizetése alól kivonni ne merje.

Monum. Strigon. I. 311. *Lásd az 1222. évnél a 392. szám alatt.*

(1235?) † — átírja Szent István királynak 1009.-i, I. Andrásnak 1057.-i, Szt. Lászlónak 1093.-i és III. Bélának 1190.-i, a pécsi egyház részére adott oklevelét; Bertalan pécsi püspök érdemeire való hivatkozással megállapítja a pécsi püspökség kiváltságait s a zágrábi és veszprémi püspökség felé eső határait.

Átírta a pécsváradi konvent 1350. — a somogyi konvent 1404. (A pécsi püspökség lvt.) — 1690.-i átirat fogalmazványa: MODL. 3. sz.

Koller, Hist. ep. Quinqu. I. 293. és II. 86. Batthyányi, Leges eccl. II. 277. Fejér, CD. III. 2. 421. és III. Béla okleveleként: II. 252. Endlicher, Monum. Arpad. 392. Töred. és kivon. Kukuljević, Reg. n° 322. Smičiklas, Cod. dipl. III. 445. Magyar zsidó oklvt. I. 19.

Hamis, lásd: Pauler, A magy. nemz. tört. II. 590. Smičiklas (i. h. jegyz.) hitelesnek veszi, indokolás nélkül. Keltét Koller tette 1235-re.

544.

— elrendeli, hogy Buda község területén a budai egyház kárára senki házát, szöllejét vagy ingó vagyonát másra át ne ruházhassa, s hogy a városban a lakosság közül, sem a királyi ház őrei közül, sem a főurak szolgálói közül senki magát a prépost igazságszolgáltatása alól kivonni ne merje.

Átírta I. IV. László király 1274. márc. 9. — I. Károly király 1328. — N. Lajos király 1365. (A pozsonyi kápt. lvt. Capsa Budens. I. 2. 3.) 2. Zsigmond király 1412. aug. 19. (U. o. Capsa I. fasc. 3. n° 2.)

Schmitth, Episc. Agr. I. 193. Katona, Hist. crit. V. 161. Batthyányi, Leges eccl. II. 427. Fejér, CD. III. 1. 127. és teljesebben: V. 2. 236. Magyar Tör. Tár, XII. 112.

Az oklevél keltét Fejér 1212-re tette, azonban ennél, ha hiteles, mindenestre később kelt, mert a budai egyház részére szóló másik, 1212.-i oklevélről azt mondja, hogy „in authentico nostro olim . . . commisso”.

545.

— oklevele, mely szerint Lona ispán (Zeke atyja) Mykus fiaitól, Márton, Buck, Lőrinc, Olup és Mykoutól vette a Bogata földdel határos földet az oklevélben leírt határok között.

Átírva tartalmilag, töredékkal, Balázs zalai apát és konventjének 1251.-i oklevelében. (MODL. 353.)

A töredéket kiadta Wenzel, ÁUO. VII. 333.

V. ö. Róbert veszprémi püspök 1226.-i oklevelével, ÁUO. VI. 433.

546.

- ..... * — oklevelét, mely szerint Pethlend birtokot Izsák, Miklós ispán fia a király adományából bírta, a király előtt megsemmisítették 1233-ban. (Fejér, CD. III. 2. 333.) 547.
- ..... * — okleveléről, mellyel Ugulin testvérének, Miklós ispánnak népeit a kamara haszna címén szedett adó fizetése alól felmentette, tesz említést II. András király 1234-ben. (Lásd az 531. számot.) 548.
- ..... * — oklevelét, mellyel Turda birtokot Galterius nemesnek, Yoles királyné vitézének adta volt, említi II. András király 1235. (Hazai okmt. I. 14.) 549.
- ..... * — oklevelére, mellyel a zalamegyei Bille földet Regnaldusnak adományozta, hivatkozik IV. Béla király 1245. ápr. 20. (Wenzel, ÁUO. VII. 192.) 549a.
- ..... * — oklevelére hivatkozik Zdenc birtok határaitra nézve a csázmai káptalan 1246.-i oklevele. (Smičiklas, Cod. dipl. IV. 304.) 550.
- ..... * — oklevelét Almas föld adományozásáról Mátyás szepesi prépost — IV. Béla király 1249. szept. 19-i oklevele szerint — a tatárjáráskor elveszítette. (Fejér, CD. IV. 2. 46.) 551.
- ..... * — oklevele modori Marcellus szolgagyőri várjobbágnak és fiainak, Benedek, Marcell és Éliásnak a vár kötelékeiből kivételéről és a király serviensei közé emeléséről a tatárok betörésekor elveszett. (Monum. Strigon. I. 395.) 551a.
- ..... * — oklevelét Hohold ispán részére, melyben ennek földvásárlását Radych, Cun és Wilkoy falvakra vonatkozólag megerősíti, említi (V.) István ifj. király 1259. (Wenzel, ÁUO. VII. 506.) V. ö. a veszprémi káptalan 1232.-i oklevelével. (Wenzel, ÁUO. VI. 514.) 551b.
- ..... * — oklevelét arról, hogy Kazmer földet Imre király Vglin érseknek adta, említi Farkas alkancellár 1266. (Fejér, CD. VII. 1. 338.) 552.
- ..... * — királynak Byligue falut a veszprémi egyháznak adományozó oklevelét említi V. István király 1272. nov. 9. (Zalam. Oklvtár, I. 67.) V. ö. a IV. Béla király 1267.-i oklevelében mondottakat. Hazai okmt. IV. 44. 553.
- ..... * — oklevelét, mellyel megerősítette Turul ispánnak a Szentföldre indultakor Zágrábban tett azon intézkedését, hogy a veszprémi egyháznak okozott károk fejében a Szentföldről való vissza nem térése vagy gyermektelen halála esetére Topulcha falu egészben a veszprémi egyházra szálljon, említi V. István király 1272. november 9-i oklevelében. (Zalamegye tört. oklevéltár, I. 68.) 554.
- ..... * — oklevelét arról, hogy keerfalusi Dara-t és Loprec-et földjükkel kivette a vasvári vár hatósága alól és a nemesek közé emelte, említi Máté nádor 1279. máj. 28. (Fejér, CD. VII. 2. 77.) 555.
- ..... * — oklevele, mellyel Alsó-Wynchnél a Maroson szállított só vámjából nagy hajó után fél márkát, közepes és kis hajó után pedig egy fertót rendelt a gyulafehérvári

egyháznak, IV. László király 1289.-i oklevelének szavai szerint a szent Mihály egyháza-
nak égése alkalmával elégett. (Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 161.) 556.

* — oklevelét, mellyel bizonyos földet adott Mixenek, Obulgan fiának, említi a
vasvári káptalannak 1272—90. közt kelt oklevele, mely a II. András király oklevelé-
ből vett határleírást is tartalmazza. (Hazai okmt. IV. 51.) V. ö. Béla ifj. királynak
Mixa és testvérei javára szóló oklevelével. (598. sz.) 557.

* — privilegiumát, melynek alapján bírta Dénes ispán, Dénes nádor fia a szolnoki
várhoz tartozó Kozar föld felét, említi III. András király 1292. márc. 27. (Hazai okmt.
VI. 380.) Dénes 1231—35. volt nádor, s az adomány valószínűleg az ő részére
történt. 558.

* — oklevelét arról, hogy a Bechegregor-nb. Onth a tengerentúl zarándokolni szán-
dékozván, örökös nélküli elhunytja esetére birtokait, köztük Beche birtokot nemzet-
ségére s rokonaira hagyta, bemutatták III. András király előtt 1297. jún. 27. (A hg.
Eszterházy-cs. kismartoni lvt.) 559.

* — oklevelére, melyből kitűnt, hogy a Dunának a Leustach szigete és Ipultu közötti
része a vizahalászattal együtt a dömösi egyházé és káptalané, hivatkozik III. András
király 1298. augusztus 15-i oklevelében. (Fejér, CD. VI. 2. 127.) 560.

* — (III. András?) királynak Dobus földről szóló oklevelét említi a váradelőfoki
konvent 1308. június 8-án (Fejér, CD. VIII. 6. 13.) A hivatkozás inkább III. András
király oklevelére érthető. 561.

* — oklevelére hivatkozik Bodislaus esztergomi érsek 1323-ban a karchai nemesek
szabadságait illetőleg (Fejér, CD. VIII. 2. 476. hol azonban a szöveg zavaros). A kar-
chaiak szabadságainak IV. Béla király által való megerősítésére nézve lásd ennek
1256. dec. 12-i oklevelét. (Bartal, Commentarii, II. Mantissa n° II.) 562.

* — oklevelét Noztup földnek Nagy Demeter, a Lukács fia részére történt adományozá-
sáról említi a veszprémi káptalan 1332. szept. 22. (Fejér, CD. VIII. 3. 586.) 563.

* — oklevelét, melynek alapján a zágrábi káptalan Prelaka birtokot bírta, s mely
Prelaka határainak leírását is tartalmazta, említi Wgali Pál szlavon-horvát bán 1350.
április 9-i oklevelében. (Smičiklas, Cod. dipl. XI. 592.) Preulaca birtok határainak
leírását lásd az Egyed részére szóló 1217.-i oklevélben (Smičiklas, III. 158.), azonban
az 1350.-i utalás aligha erre az oklevélre értendő. 564.

* — privilegiumára hivatkozik a szepesi 24 városi plébánosok dézsmajövedelme
ügyében Zsigmond király 1419. (Fejér, CD. X. 6. 183.) 565.

* — (?) királynak Mychaly és Kysfalud földét illető oklevele alapján tartanak
1426-ban határjárást: a győri káptalan 1426. szept. 16-i okl. (Sopronm. oklvtár, II.
105.) Bár a győri káptalan oklevele „nimia temporum vetustas“-ról beszél, az idé-
zett királyi oklevél esetleg a III. András királynak is vélhető. 566.

- ... — parancsa a Megyer faluról szóló kiváltságlevél kiállításáról.
Fejér, CD. III. 2. 461.
Az oklevél nem II., hanem III. András királytól való, lásd Karácsonyi, Hamis okl. 94. l.
- ... — parancsa a soproni ispánokhoz.
Fejér, CD. III. 1. 456.
Lásd helyesen Imre király oklevelei közt, 1200 körül, a 191. szám alatt.
- ... — király oklevelét, mely szerint Miklós ispán, Ivánka fia, a királyi udvarban betegen fekszik, s ezért a bíróság előtt nem jelentheti meg, említi Domonkos mesternek és bírótársainak keltezetlen, Kubinyi (Magyar tört. eml. I. 12.) szerint 1205—1235 közt kelt oklevele. Az oklevél azonban, mint ezt egész fogalmazata elárulja, jóval későbbi időből való, s a Hazai okmánytár VII. 212. helyesen van 1290-re téve. A benne foglalt utalás is e szerint nem II. hanem III. András király oklevelére vonatkozik.
- ... — oklevele Baranka vár megőrzéséről.
Fejér, CD. III. 2. 458.
Az oklevél nem II. hanem III. András királyé, lásd: Karácsonyi, Hamis okl. 94. (Fejér, CD. VI. 1. 201.)
- ... — parancsa Dénesmonostora átadásáról.
Fejér, CD. III. 2. 439.
Az oklevél nem II. hanem III. András királyé. Lásd: Karácsonyi, Hamis okl. 94. l.
- ... — parancsa Ziman föld ügyében tartandó vizsgálatról.
Monum. Strigon. I. 311.
Az oklevél nem II. hanem III. András királyé. (Lásd III. András oklevelei közt.)

1220. (IV.) Béla királyfi István zágrábi püspök, Salamon bán, Péter ispán — Osle ispán testvére — és mások biznysága alapján felsorolja a Varasd [Worost] falusi vendégek igazságügyi, vámfizetési, örökhagyási, szabad elköltözési kiváltságait és a vár-ispánnak teljesítendő fizetségüket, minthogy II. András királytól erre vonatkozólag nyert oklevelük elégett. Leírja földjük határait, Greben falusi Otochur-t és Pritice falusi Zelco terrigenát nevezve meg pristaldus gyanánt. — D. p. m. Johannis tunc temporis nostri notarii a. ab. inc. D. 1220. regni n. a. primo. Existentibus: Guncellus spalatoj érsek, István zágrábi, Márton corbaviai [Gurbouiensis] püspök, Jula ispán és mester (!), Zakariás akkori varasdi ispán, László és Lőrinc mesterek, Salamon bán, Dénes, Kozma, Miklós bán fia István, latin Simon ispánok.

Eredetije: Varasd város lvt. No 2.

Átírta a zágrábi kápt. 1369. márc. 28. — u. a. 1372 okt. 28. (U. o. no 11.) Smičiklas, Cod. dipl. III. 186. Kivonat: Kukuljević, Reg. no 343. (1236.)

Ambár az oklevél az 1209-i hamisítvánnyal szemben (247. sz.) tárgyilag a hitelesség benyomását kelti, szerkezeti sajátságai (pl. az uralkodási év kitétele), valamint keltének igen korai volta (v. ö. pl. Pauler i. m. II. 76. l.), ennek

az oklevélnek a hitelességét is gyanússá tehetné. Az eredeti oklevél külseje azonban s főleg írásának jellege a hitelességet igazolja. 567.

1222. — István zágrábi püspöknek, ki közte és atyja között a békét helyreállította, ezen érdeméért a zágrábi várhoz tartozó Psarjevo [Pzer] földet adja és annak határait leírja. — D. p. m. mag. Heymonis nostri cancellarii anno d. inc. 1222. Praesentibus: Jula nádor bodrogi ispán, Péter crapunai, Scremerius zalai, Kozma valkói ispán, Woiavoda kamarás. Assignáló és határoló pristaldus: Kochobur hatvani [Hotwon] besenyő.

Átírta IX. Gergely pápa 1227. júl. 10. (A zágrábi káptalan levéltárában, fasc. 1. n° 41. és másolata — Theiner szerint — a vatikáni lt. Reg. anni I. ep. 147.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 50. Theiner, Monum. Hung. I. 84. Wenzel, ÁUO. I. 240. és XI. 164. Smičiklas, Cod. dipl. III. 219. Kivonatok: Farlati, Illyr. sacr. V. 361. Kukuljević, Reg. n° 153. Arkiv za povj. XI. 102. 568.

1224. — Farkasnak atyjával, Halchaval, valamint nagybátyjával, Huldával, úgy szintén testvéreivel, Detk, Sank, Sandur és Nedu-lal együtt arany szabadságot [aurea et mera libertas] ad, s megengedi, hogy földeiket szabadon bírassák. . . Ab inc. D. 1224. anno, coram nostris principibus . . . episc. S(tephano) Zagrabienzi, Scak comite Budrugienzi, Martino Ferrei castri, bano Michaelae existente. D. p. m. Mathie prepos. Zagrab. et au. reg. cancell.

Átírta V. István király 1271. (A Hazai okmt. szerint Babay János levéltárában, Babán, Vasvárm.) *Q-329. kősz. okl. nyolc. Babay János okl. nál foglalt, pl. 39. 387.*

Hazai okmt. VIII. 142.

Bár az oklevél szerkezete — főleg az eschatocollumban — a szokásostól eltérő formákat mutat, fogalmazatának egyes fordulatai mégis Mátyás prépost kancellár kezéből származónak s így hitelesnek mutatják. 569.

1224. — Radust és testvéreit, Zoryant és Damiant, továbbá Cristant, Simeont, Zlabechet, Wranchot, Wleazt, Frederiket, Dobrogosztot és Wlcant testvéreikkel, kik a gorikai szent-király-jobbágyfiaktól származnak, udvari szolgálói közé sorozza, felszabadítva őket a vár hatósága alól, s nekik adja a Klokoche nevű földet, melynek határait zágrábi Jorche fiának Péter pristaldusnak assignálása szerint leírja, megállapítva az ezen földjük határain belül lakó hospesek nyestadóját és nevezettek katonaállítási kötelezettségét. — D. p. m. Mathie prepos. Zagrab. tunc tempore (I) au. reg. cancell. anno ab inc. D. 1224. IX. Kal. Jan. Testes: Chak bodrogi ispán, Aladar mester, Márton bán, Bachia zágrábi ispán, András mester, Guncellinus spalatoei érsek, Márton korbaviai, Michus knini püspök, Herebertus toplicai apát, Boncelaus gorikai ispán.

Eredetije — Kukuljević szerint — a Wojkffy-cs. levéltárában. (Jelenleg talán Augsburgban van a Fuggerek iratai közt.)

Átírta Nagy Lajos király 1381. szept. 10. — Zsigmond király 1412. nov. 24. — XVIII. századi hiteles másolata a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.

Kercselich, Not. praelim. 190. Katona, Hist. critic. V. 435. Fejér, CD. III. 1. 445. és 466. U. az, Croatiae et Slavoniae nexus, 12. Kukuljević, Jura, I. 49. Smičiklas, Cod. dipl. III. 238. 570.

1224. — bizonyoságot tesz Domald comes vallomásáról, hogy Gorra-vármegyében soha földeket nem bírt s a topuszkoai apátságnak sem adományozott.
Kivonatban: Wenzel, ÁUO. XI. 176. utalással Tkalčić, Episc. Zagrab. 17.-re. (I)
Wenzel közlésében a kivonat is és az utalás is hibás. Tkalčić, I. 17. l. Béla királyfinak nincs oklevele. Valószínűleg Domaldus comesnek — Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 52. l. közölt — 1224.-i oklevelének hibás kivonatáról van szó, melyben Domaldus Béla királyfi előtt tett vallomását foglalja írásba.
- (1224 körül.) — a szentmáriahegyi (borsmonostori) rendházat tartozékaival különös pártfogásába veszi; megerősíti minden birtokában és kiváltságában, melyeket atyja adományozott; buzdítja az ő ország részén kívül lakó híveket ezen hely tiszteletére s gyámlítására, alattvalóit pedig tiltja attól, hogy ezt az egyházat bármiképp károsítsák. —
Eredetije: MODL. 780.
Fejér, CD. III. 2. 356. (1233.) Sopronm. oklevéltár, I. 18. (1230 körül.) Kivonat: Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádkori okl. 114.
Hogy 1224 körül kelt, olv. Szentpétery i. m. 97. l. 571.
1225. — a ciszterci rendnek II. András király által alapított topuschai egyháza részére hat gorramegyei nemzetségnek nyestadójából évi 20 márkát adományoz, tiltva a bánokat és ispánokat nevezett egyháznak ezen nyestadó szedésében való háborgatásától, s egyszersmind az egyházat összes jogaiban és birtokaiban megerősíti. — D. p. m. mag. Mathie, Zagrab. eccl. prepos. au. n. cancell., Stephano venerab. electo eiusdem eccl. feliciter existente. anno gr. 1225. Testes: Guchulinus spalatoei érsek, Michus tinnini, Márton corbaviai püspök, N. istriai marchio a királyfi nagybátyja s rectora, mosonyi ispán, Chaak bodrogi, Pausa vasvári, Mihály somogyi, Wakya zágrábi ispán, Aladár tárnokmester, András főasztalnok, Bagamér főpohárnokmester.
Másolata a Liber privilegiorum b. v. Mariae de Toplica c. chartulariumban, n° XVII. (A zágrábi érseki lvt.)
Kercselich, Histor. eccl. Zagrab. 334. Fejér, CD. III. 2. 72. (Kivonat.) Tkalčić, Ep. Zagr. I. 54. Kukuljević, Reg. n° 179. (Kivonat.) Wenzel, ÁUO. XI. 184. Smičiklas, Cod. dipl. III. 250. 572.
1225. — jóváhagyja, hogy Motmer anyja a Christianus által neki egyezségileg átengedett toplicai birtokrészt a zágrábi káptalannak adományozza az életfogytiglan való haszonélvezet fenntartásával, s leírja a birtok határait, Petco kőrösi ispánt nevezve meg pristaldusnak. — D. p. m. Mathie prepos. au. n. cancell. Aladár bán, Chac bodrogi, (Tódor) mosonyi, Jula vasvári ispán. Anno D. 1225.
Eredetije a zágrábi káptalan levéltárában. (Fasc. 52. n° 5.)
Átírta IV. Béla király 1247. szept. 11. (U. o.)
Kercselich, Not. praelim. 189. és Historia eccl. Zagrabiensis. 329. Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 53. Wenzel, ÁUO. XI. 180. Smičiklas, Cod. diplom. III. 245. Kivonatok: Fejér, CD. III. 2. 72. Kukuljević, Regn. n° 181. 573.
1225. — Mergen fiát, Chakant. továbbá Turdozlaus, Tybe, Jaxa, Molibog, Péter és Hudina-t s ugyanazon nemzetség más leszármazóit fölmenti a kőrösi vár szolgálata alól és a királyi serviensek közé sorozza. — D. p. m. Mathie prepos. Zagrabiensis,

tunc temporis au. n. cancell. a. ab inc. D. 1225. Méltóságok: Ugrin kalocsai, Gunzulinus spalatói érsek, Esztergomban üresedés, Rudbert veszprémi, István zágrábi püspök, Aladár szlavon bán, Voinc tengermelléki bán, Chak bodrogi, Jula vasvári, Pous bácsi ispán, Pausa tárnokmester, András főasztalnok, Bogomér főpohárnok, Iván főlovászmester.

Eredetije a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.

Átírta a csázmái káptalan 1323. okt. 22. — I. Károly király 1324. júl. 19. (u. o.) — Mikch bán 1325. aug. 2. (u. o.)

Smiciklas, Cod. dipl. III. 247. s ehez javítások u. o. VII. 413. *Facsimile*: Laszowski, Povijest pl. općine Turopolja, I. 240. (Zagreb, 1910.)

Az oklevél eredetije külsőleg kifogástalannak mutatkozik. Tartalmára nézve azonban olv. a Századok, 1907. 482., mi gyanússá teszi. **574.**

1225. — udvarában tett szolgálataikért Zouch fiainak, Istvánnak és Henriknek adja Szlavóniában a Conscha folyó mellett fekvő, Oresya nevű 3 ekealja földet, melynek birtokába serviense és pristaldusa által, Eliseus által iktattatta be őket. — D. p. m. Mathei (!) prepos. Zagrabiensis, au. n. cancell. Anno ab inc. D. 1225. Presentibus consiliariis nostris: Chak bodrogi ispán, Pousa vasvári, Mihály somogyi ispán, Aladár tárnokmester, András főasztalnok, Bogomér főpohárnok, Bokia zágrábi ispán, Borizlaus gorikai [Goricensi] ispán.

Átírta Zsigmond király 1408. febr. 23. (A délszláv akadémia zágrábi levéltárában.)

Smiciklas, Cod. dipl. III. 249.

(A sorrendben ez az oklevél helyesen az 572. sz. után következne.) **575.**

1225. — meghatározza a perniai vendégek adózási, bírósági, szállásadási, öröknyási, faizási, a községbe költözési és lelkészválasztási kiváltságait, s nekik adja a Grachyc hegyet s Zalat földön szőlőművelésre alkalmas helyet, s a földek határait is leírja, Péter pilisi ispánt és Mirizlaus gorichai terrigenát nevezve meg pristaldusként. — D. p. m. Mathie prepos. Zagrabiensis, tunc temporis au. n. cancell. Anno gr. 1225. Méltóságok: Ugrin kalocsai, Gunzulinus spalatói érsek, István zágrábi, Márton corbaviai, Micus tinnini [Pyzeciensis] püspök, Chak bodrogi, Pol (!) bácsi, Buzad vasvári, Gecha zalai, Mykka somogyi ispán, Paula (! Pausa helyett) tárnokmester, András főasztalnok, Bogomér főpohárnok, János főlovászmester. *Q.317, NKA, zágrábi okl. 2.*

Átírta a zágrábi káptalan 1362. márc. 23. (MODL. 33,912.)

Kukuljević, Jura, I. 133. és Reg. n° 180. Wenzel, ÁUO. XI. 182. Smiciklas, Cod. dipl. III. 252.

Ennek felhasználásával szerkesztették Kálmán herceg 1240-i oklevelét. (Smiciklas, IV. 123.) **576.**

1225. † — Budune-t és testvéreit, Ivánt és Leucha-t, valamint rokonaikat: Györgyöt, Ivánt a László fiát, Pibizlaust, Miklóst, Dobche-t, Miluant, Rodust, Thole-t és Koscutot és másokat is, kik ugyanazon nemzetségrenden származnak le, kiveszi a zágrábi vár szolgasága alól [ab obligatoria servitute] s a királyi serviensek sorába emeli őket. — D. p. m. Mathie prepos. Zagrabiensis, tunc temporis au. n. cancellarii. Anno gr. 1225. Méltóságok: Ugrin kalocsai érsek, Esztergomban üresedés, Rudbert veszprémi, István zágrábi püspök, Aladár szlavon bán, Voinc (?) tengermelléki

bán, Chaak bodrogi, Pous bácsi, Jula vasvári ispán, Pausa tárnokmester, András főasztalnok, Bogomér főpohárnok, Iván főlovászmester. *II. Ágost 574-1520 II. 11.*

Átírta I. Mátyás király 1466. okt. 15. (Turopolje közönsége lvtban.) —

II. Ulászló király 1514. márc. 8. (U. o.)

Kercselich, Historia eccl. Zagrab. 326. (Kivon.) Fejér, CD. III. 2. 481. és kivon. III. 2. 72. Kukuljević, Jura, I. 52. és kivonatban Reg. n° 178. Smiciklas, Cod. diplom. III. 248. Laszowski, Pov. spomen. Turop. I. 1.

Gyanús oklevél. A neveket kivéve csaknem szözszerint egyezik az 574. sz. oklevéllel. V. ö. Századok, 1907. 842. Tört. Szemle, 1916. 49. és Laszowski i. m. I. 2. jegyz. Hamis voltát ugyan nem tekinthetjük bebizonyított-nak. (Béla címe nem egészen a Fejérnél közölt lehetetlen alakban van benne.) Azonban a csak kései átíratból ismert oklevélnek a (szintén kifogásolható) 574. számmal egyezése nagyon erős gyanút kelt. 577.

1226. — István zágrábi püspök érdemeiért a zágrábi egyháznak adományozza a somogyi vártól kivett [exceptam] Vertus helységet, s a püspököt Iseph ispán, a János fia által iktattatta be. — D. p. m. Mathie prepos. Zagradiensis, au. n. cancell. Anno ab inc. D. 1226.

Átírta I. Károly király 1325. júl. 3. (A zágrábi érsekség levéltárában.)

Másolata a Liber privilegiorum episcop. Zagrab. c. chartularium 39. lapján. (U. o.)

Tkalcic, Episc. Zagrab. I. 56. Smiciklas, Cod. dipl. III. 261. Kivonatok és töred. Kukuljević, Reg. n° 229. (1228 alatt.) Wenzel, ÁUO. XI. 193. Arkiv za povj. XI. 110. 578.

1226. — az Egyed testvérének, Pálnak megvakítása miatt elítélt Muterinus helyett István mester zágrábi püspök által fizetett 150 márka fejében Muterinus által a püspöknek lekötött muraközi birtokokat, Bistricet és Otoc Scigetet véglegesen István püspöknek ítéli, Chete ispánt nevezve meg az ügy pristaldusaként. — D. p. m. Mathie prepos. Zagradiensis, au. n. cancell. Anno ab inc. D. 1226.

Másolata a Liber privilegiorum episcop. Zagrab. c. chartularium 43. l. (A zágrábi érsekség levéltárában.)

Tkalcic, Episcop. Zagrab. I. 56. Wenzel, ÁUO. XI. 192. Smiciklas, Cod. dipl. III. 261. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 195. Csonkán: Arkiv za povj. XI. 103. 579.

1226. — megerősíti II. András királynak a szentmáriahegyi monostor (Borsmonostora) részére Grebs földet adományozó oklevelét és Meynhart, Laztay, Michsa, Prezne falvakban a szabados dénárokat a monostornak adja egyéb kiváltságokkal.

Fejér, CD. III. 2. 87. (1226.)

Lásd a 607. számot.

1227. — négy tordamegyei oranas-winci várszolgamansiót, Bicca-t, Nel-t és két társukat az esztergomi egyháznak (káptalannak) szolgálatára enged át. — D. p. m. Mathie prepos. Zagradiensis, au. n. cancell. Anno 1227. Méltóságok: Pous tárnokmester, fehérvári ispán és Pousa vajda.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlevéltárában (Lad. 66. 1. 3).

Magyar Sion, II. 215. Codex Strigon. II. 29. Az esztergomi főkápt. birtok. okmt. 16. Wenzel, ÁUO. XI. 200. Monum. Strigon. I. 265. Densussianu, Documente, 105.

Knauz kiadásában (Monum. Strigon. I, 265.) hibásan van „primogenitus regni Hungarie“ az eredetiben helyesen található *regis* helyett. 580.

1227. — egy Puzadnuk falu melletti malmot ad a budai szigeten lévő Szt. Mihály-egyháznak, s a mindenkori budai ispánokat tiltja a szerzeteseknek a malom birtokában való háborgatásától. — Anno D. 1227. *Magyar Sion, II. 215. 400*

Eredetije: MODL. 131.

Átírta: I. Mátyás király 1483. (MODL. 1483.)

Fejér, CD. III. 2. 117. és VII. 5. 231. (1220 alatt.) 581.

1229. — az anyja meggyilkolásában résztvevőknek elkobzott birtokaiból Zychan, Gechey, Rimouch és Olmas nógrádmegyei falvakat az ottani libertinusokkal Botus fiának, Pousa ispánnak adja. — D. p. m. Mathie prepos. Zagrabiensis et au. n. cancell. Anno gr. 1229. Méltóságok: Pous tárnokmester, Chak főasztalnok, Soulum fia Pousa főlovászmester.

Eredetije: MODL. 149.

Timon, Epit. chronol. 32. Katona, Hist. crit. V. 553. Fejér, CD. III. 2. 193. Hazai okmt. VIII. 25. Smičiklas, Cod. dipl. III. 325. 582.

1229. — a fölösleges örökadományok visszaszedése alkalmából Botus fiát Pousat megerősíti Nyguan, két Boron, kisebb Louqu, Zelusbic, Ratchu falu és egy kastély melletti falu birtokában, illetőleg erről neki oklevelet ad, s a birtokok határait is leírja. — D. p. m. Mathie, prepos. Zagrabiensis, au. n. cancell. Anno gr. 1229. — Méltóságok: mint 582. sz.

Eredetije a bécsi állami levéltárban.

Fejér, CD. III. 2. 194. 583.

1229. — a fölösleges örökadományok visszaszedése alkalmából átírja és megerősíti II. András királynak 1222-i, a veszprémi egyháznak Polusnuc, Wasul és Peschul falvakban több mansiót adó oklevelét. (*Lásd a 383. számot.*) — D. p. m. Mathie Zagrabiensis prepos. au. n. cancell. Anno gr. 1229. — Méltóságok: mint az 582. számnál.

Eredetije a veszprémi káptalan magánlvt. (1. doboz, Nagy-Pécsel, 4.)

Átírta IV. László király 1272. nov. 28. (U. o. Paloznak, 12.)

Fejér, CD. VII. 1. 220. 584.

1229. — a fölösleges örökadományok visszaszedése alkalmából átírja és megerősíti II. András királynak 1228-iki, a garamszentbenedeki apátság wdwordi szolgálaira vonatkozó oklevelét. (*Lásd a 447. szám alatt.*) — D. p. m. Máthie Zagrabiensis (I), au. n. cancell. Anno D. 1229. — Méltóságok: mint az 582. számnál.

Eredetije: MODL. 144.

Fejér, CD. III. 2. 195. Monum. Strigon. I. 271. 585.

1229. — átírja és megerősíti II. András királynak 1217-iki, a veszprémi egyház és Turul ispán közt létrejött jogügyletet megerősítő oklevelét. (Lásd a 320. számot.)
Eredetije a veszprémi káptalan magánlevéltárában. (1. doboz, Paloznak. 4.)
Átírta: IV. László király 1272. nov. 28. (U. o. Paloznak, 12.)
 Kivon. és töredék: Fejér, CD. IX. 7. 651. Teljes szövege a következő:
 Bela dei gratia rex primogenitus regis Hungarie universis Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in salutis auctore. Cum valde sit credibile, quod ecclesie et ecclesiarum prelati nec per malitiam nec per calumpniam vel violentiam possessiones acquirant aut acquisita possideant, ideo et saluti anime nostre invigilare volentes et utilitati ecclesiarum providere, privilegium ecclesie sancti Michaelis Wesprimiensis a patre nostro illustri A[ndrea] dei gratia rege Hungarie eidem concessum auctoritate litterarum nostrarum confirmamus, quod sic inchoatur: (Következik II. András király 1217. évi oklevelének szövege; lásd ezt a 320. szám alatt.) Igitur cum propter reverentiam matris ecclesie et copiosiores in misericordia et benigniores in conferendis beneficiis esse teneamur, donationes factas ecclesiis auctoritate regie celsitudinis et in sua integritate conservari volumus et a nullo revocari, quia elemosina ecclesiis collata medicina est anime; si enim summus medicus dominus Ihesus sanguine proprio fundavit ecclesiam, non est mirum, si reges terre temporalium bonorum possessionibus locupletent eandem; ideo nos ecclesiastice dulcedinis benignitate provocati tenorem inserti privilegii confirmamus et confirmationis seriem scribi facientes sigilli nostri munimine roboramus. Datum per manus Mathie Zagrabiensis prepositi, aule nostre cancellarii, anno gratie M^o CC^o XXVIII° Pous tawarnicorum, Chak dapi-ferorum, Michaele filio Opud pincernarum, Pousa filio Soulum agasonum nostrorum magistratus tenentibus, Julia fratre Ratholth woyauoda existente.
 586.
1229. — hivatkozással atyjának erről szóló oklevelére, mely szerint öccse, Kálmán (ruthén) király, bizonyos, 1000 márkáért szerzett birtokot Sykisd fiának, Demeter mesternek adott, az adományt a maga oklevelével is megerősíti. — D. p. m. Mathie, prepos. Zagrabiensis et au. n. cancell. Anno D. 1229.
Átírta a szepesi káptalan 1407. júl. 26. (A Magy. Tört. Tár szerint a szepesi káptalan levéltárában.)
 Pray, Syntagma 97. Fejér, CD. III. 2. 196. Kivonat: Magyar Tört. Tár, IX. 100.
 587.
- (1229 körül.) * — oklevelét, mellyel Jakab nyitrai püspökre bizta a szolgálgyőri jobbágyságok közt és sceleceni Hemyruh fiai közt Bugvna föld miatt folyó perben a tanu-vizsgálatot és az ügy elintézését, említi a nyitrai káptalan 1229-ben. (Hazai okmánytár, VII. 16.)
 588.
1230. — a fölösleges örökadományok visszaszedése alkalmával átírja és megerősíti II. András királynak Lengend földet Tamásnak, Botch fiának adományozó 1216-iki (helyesen: 1217-iki) oklevelét. (Lásd a 315. számot.) — D. p. m. Mathie prepos., au. n. cancell. Anno d. inc. 1230. Méltóságok: mint 582. sz.
Eredetije: MODL. 79.
 Wenzel, ÁUO. XI. 215.
 589.

1230. — Farkas nevű serviensét Buken ugocsamegyei két és fél ekealja föld birtokában, melyet Farkas a maga és atyja hű szolgálataiért két öccsével együtt Béla királyfi kérésére II. András királytól nyert adományul, azzal erősíti meg, hogy e földön Farkas a királyfi udvarának szolgáljon, s az ugocsai ispán őt semmiképen ne merje háborgatni. — D. p. m. Mathie prepos. Zagrabiensis, au. n. cancell. Anno gr. 1230. — Méltóságok: Pous tárnokmester, Chak főasztalnok, Soulum fia Pousa főlovász, Opud fia Mihály főpohárnokmester.
Átírta Nagy Lajos király 1368-ban. (A Hazai okmt. szerint a Beke-cs. levéltárában, Gömörmegyében.)
 Hazai okmánytár, VII. 19. 590.
1230. — a fölösleges örökadományok visszaszedése alkalmával Vgrin kalocsai érsek kérésére átírja és megerősíti II. András királynak 1229-i oklevelét, mellyel Chokol földet Ábrahám fiának, Mihálynak adományozta. (Lásd a 456. számot.) — D. p. m. Mathie, Zagrabiensis prepos., au. n. cancell. Anno gr. 1230. — Méltóságok: Pous tárnokmester, Chak főasztalnok, Opud fia Mihály főpohárnok, Soulum fia Pousa főlovászmester, Julia, Ratholt testvére, vajda.
Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagrabiensis c. másolati könyv 55. l. (A zágrábi érsekség levéltárában.)
 Kercselich, Notitiae praelim. 191. (kivon.) Fejér, CD. III. 2. 189. l. jegyz. (kivon.) Tkalcic, Episcop. Zagrab. I. 68. Wenzel, ÁUO. XI. 214. Smičiklas, Cod. diplom. III. 334. 591.
1230. — a haszontalanul tett örökadományok visszaszedése alkalmával Lob fia, Chama számára megerősíti III. Béla király adományát, mellyel Lobnak és Tamásnak Görögországban tett s Ompudin akkori bán és Leustach vajda által III. Béla királynak jelentett szolgálataikért Wessel, Omburteleke, Fizesteleke, Popteleke, Kundurmart, Mohal, Alsó- és Felső-Deuecher és Igalia nevű dobokamegyei falvakat adta, de az erről szóló oklevél Béla királyfinál elveszett. — D. p. m. Mathye Zagrabiensis prepositi, au. n. cancell. Anno gr. 1230. — Méltóságok: Pous tárnokmester, Gaab (? Chac helyett) főasztalnok, Pousa főlovász, Opud fia Mihály főpohárnokmester, Gyvla vajda.
Átírta a gyulafehérvári káptalan 1349. (A Hazai okmt. szerint a gr. Wass-cs. cegei levéltárában.)
 Pray, Annales I. 167. Katona, Hist. crit. IV. 255. és V. 568. Fejér, CD. II. 201. VII. 1. 224. és VII. 4. 82. (1235 alatt). Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. 59. (1235). Wenzel, ÁUO. VI. 486. Hazai okmt. VII. 19. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 327. Századok, 1874. 304. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 49. 592.
1230. — a fölösleges örökadományok visszaszedése alkalmából Bertold comes fiait, Francót és Istvánt atyjuknak a thuringiai küldetésében nejével tett szolgálataért és egyik testvérüknek II. András király szolgálatában történt haláláért Kálmán király beleegyezésével s főurainak tanácsára megerősíti a II. András királytól nyert sopronmegyei Muhtsa föld birtokában, ennek nagyságát tíz ekeföldben állapítva meg. — Anno inc. D. 1230. — Méltóságok: Pous tárnokmester, Schak főasztalnok, Mihály főpohárnok, Pousa főlovászmester, Julia vajda. — D. p. m. Mathie prepositi, au. n. cancell.

Eredetije: MODL. 160.

Wenzel, ÁUO. VI. 485.

593.

- (1230.) † — az örökadományok visszaszedésekor visszaadja és megerősíti elődeinek és II. András királynak az ausztriai szentkereszti (heiligenkreuzi) apátság részére tett, Királyudvar [Curia regis] és Legimthov birtokokból, 3000 zwan sóból, a cseber, szabados denárok [libertini denarii], nehezék és a monetariusok által szedni szokott collecta és egyéb fizetség alóli mentességből álló adományát, s újabb kiváltságokat, valamint évenként 200 vizahalat ad nekik. — D. p. m. Mathie Zabragiensis (!) prepos. et n. au. cancell.

Eredetije a heiligenkreuzi apátság levéltárában.

Átírta V. István király 1270. júl. 29. (U. o.) — IV. László király 1272. nov. 16. (U. o.)

Fejér, CD. IV. 2. 382. (1256.) Weis, Urkunden, I. 75. (1230 körül.) Wenzel, ÁUO. I. 270. (1230.) Major, Mosonym. monographiája, II. 170. Kivonat: Győri tört. füz. I. 115.

Hamis, olv. Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádkori okl. 87. sk. I. V. ö. Erdélyi L., Az első állami egyenes adó elmélete, 55. l. és Hóman cikkét a Századok 1913. évf. 191. l.

594.

- (1230 körül.) — a szentmáriahegyi (borsmonostori) rendházat különös párfogásába veszi, s minden birtokaiban megerősíti.

Sopronm. tört. Oklevéltár, I. 18. (1230 körül.)

Lásd helyesen az 571. szám alatt.

1231. — a fölösleges örökadományoknak Erdélyben való visszaszedésekor a latin János fiainak, Korrard és Dániel erdélyi szász vitézeknek Fejérvár [villa Albe ecclesie], Homuspotoc, Sarpotoc, Olaszfaló(?) [villa Latina] nevű falvait és Oplid falusi népeiket évi 3 arany fertó fizetésén kívül egyéb collecta alól felmenti, hadba szállásuk idején ez összeget is saját hasznukra rendelve. — D. p. m. Mathie prepositi Zagrabiensis, au. n. cancell. Anno D. 1231. — Méltóságok: Pous tárnokmester, Chac főasztalnok, Solum fia Posa főlovász, Opud fia Mihály főpohárnokmester, Ratolt testvére Jwla erdélyi vajda.

Átírta (V.) István ifjabb király 1257. (MODL. 42.)

Pray, Syntagma 96. (Csonkán.) Katona, Histor. critica V. 586. (Csonkán.) Fejér, III. 2. 253. (Csonkán.) Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. 49. (Csonkán.) Teljes: Wenzel, ÁUO. XI. 236. és Adalék, 16. Densusianu, Documente, 120. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 54.

595.

1231. — az örökadományoknak Kálmán király szlavon herceg jelenlétében történő felülvizsgálása alkalmából megerősíti Tamás volt bánnak, Machareus comes fiának összes, bemutatott okleveleit, s azoknak, nevezetesen II. András király (1230-i) oklevelének részben szószerint, részben tartalmilag való átírásával Tamást birtokaiban megerősíti. — D. p. m. Mathie prepos. Zagrabiensis eccl., au. n. cancell. Anno d. inc. 1231. — Méltóságok: Pous tárnokmester, Serephel fia András főasztalnok, Solum fia Posa főlovász, Mihály főpohárnokmester, Ratholth testvére Jula vajda.

Eredetije: MODL. 168.

Átírta I. Mátyás király 1482. (MODL. 3627.)

Wenzel, ÁUO. XI. 234. Smičiklas, Cod. diplom. III. 350. Kivonat: Fejér, CD. III. 2. 271. Kukuljevič, Reg. n° 256. 596.

1231. — az ország kárára tett adományok visszaszedése alkalmával a soproni várjobbágyok panaszát elutasítva Miklós volt pozsonyi ispán fiának, Izsák ispánnak megengedi — Imre király adományára való hivatkozással —, hogy a Rábca [Rabucha] folyón Michal nevű helyen 4 malmot építhessen azzal a feltétellel, hogy az ellenség betörése által vagy egyébként ebből az országra háramló kárt Izsák ispán megtéríteni tartozik. — A. D. 1(231.) p. m. Mathie Zagrab. prepos. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Vgolin kalocsai érsek, Moys nádorispán.

Eredetije a Kisfaludy-cs. levéltárában. (Nemz. Múzeum lvt.)

Fejér, CD. III. 2. 254.

Bár az oklevél szerkezete eltér a Béla királyfi ekkori okleveleinek formáitól, s feltűnő az oklevél végén a királyfi főtisztviselői helyett az esztergomi és a kalocsai érseknek s a nádorispánnak megemlézése is, az írásnak a MODL. 160. sz. 1230-i eredeti oklevél írásával való egyezése a valódiságot kétségtelenné teszi. 597.

232—34.) — D(emeter) királyi udvarbíró és bácsi ispánt kéri, hogy az Obulgan fiainak, Mixanak és testvéreinek földével határos földet ne foglalja el, s nevezetteket Demeter védelme alá helyezi.

Eredetije a M. Nemzeti Múzeum törzslevéltárában.

Az oklevél szövege a következő:

B. dei gratia rex, regis Hungarie primogenitus, dilecto et fideli suo D(emetrio) iudici aule regie et comiti Bachiensis, salutem et gratie plenitudinem cum dilectione. De vestra plurimum confidentes fidelitate petimus diligenter et affectuose, quatenus terram quandam, que contermina est terre Mixe et fratrum suorum, non occupetis, quia dictis, filiis Obulgan hoc ad magnum dampnum et detrimentum cedere videretur. Et hoc faciatis intuitu nostre petitionis. Eundem vero filium Obulgan, Mixam et fratres ipsius vestre committimus custodie et protectione (!)

Keltét hozzávetőleg Demeter udvarbíró akkori szereplése határozza meg. 598.

1233. — Bertalan veszprémi püspök és Cognoscens mester esztergomi kanonok, mint aug. 22. Jakab pápai követ megbizottja és káplánja előtt esküvel erősíti meg az atya és a regi erdő. pápai követ közt kötött egyezséget, melynek megtartását trónrajutása után is ígéri és arra akkor jelenlevő főurait is megeskette. — Apud silvam Bereyg, Pous magistro tavarnicorum nostrorum, Dionisio voivoda, Mathia prepos. au. n. cancellario, Luca bano de Sceurin . . . Anno D. 1233. indictione VI. Die decima exeunte Augusto.

Átirta Róbert esztergomi érsek (1234.) febr. 19. (Másolata — Theiner szerint — a vatikáni levéltárban őrzött Liber censuum cam. apost. 356. l.)

Batthyány, Leges eccl. II. 347. Kovachich, Supplementum I. 19. és 23. Fejér, CD. III. 2. 347. Theiner, Monum. Hung. I. 123. Wenzel, ÁUO. I. 306. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXIII. Densusianu, Documente, 126. Óváry, A tud. akad. tört. bizotts. oklevélmásolatai, I. 40. Történelmi Tár 1888. 451.

Az oklevél nem Béla királyfi kancelláriájának terméke, hanem valószínűleg a pápai követ írnokának fogalmazata. 599.

1233. — megerősíti II. András királynak a Domonkos bán szentmáriahegyi monostora (Borsmonostra) javára Sodan földre vonatkozólag tett adományát, leírva e föld határait, s megerősíti II. Andrásnak a monostor javára a szabad dénárookra, csebrekre és vámra nézve tett minden adományát. — D. p. m. Mathie Zagrabiensis prepos. au. n. cancell. Anno gr. 1233. — Méltóságok: Dénes vajda, Pous tárnokmester, Serafin fia András főasztalnok, Soulum fia Pousa főlovász, Osl fia Belud főpohárnokmester.

Eredetije a hg. Eszterházy-cs. levéltárában. (Rep. 13. fasc. KK. n° 256.)

Átírta: 1. IV. László király 1277. nov. 27. (U. o. n° 257.) és 2. III. András király 1291. aug. 2—4. (MODL. 1241.)

Wenzel, ÁUO. I. 308. és VI. 523. Hazai okmánytár, V. 14. Kivonata: Szentpétery, A borsmonostori apáts. Árpádkori okl. 119. 600.

1233. — megerősíti atyjának intézkedését, mellyel a Szt. István király által a ravennai Vasas-Szt.-Péter egyháza részére tett évi 25 márka ezüst adományt jóváhagyta és aranybullával megerősítette, a maga részéről is rendelve, hogy amely években a ravennai apát vagy megbízottja az évi összeget nem veszi fel, azokról az évekről együtt adassék ki számára az összeg. — Anno D. 1233. — D. p. m. Mathiae Zagrabiensis prepos. au. n. cancell. — Méltóságok: Pousa tárnokmester, Seraphim fia András főasztalnok, Soulum fia Pousa főlovász, Oslík (!) fia Belud főpohárnokmester, Dénes fia Dénes erdélyi vajda.

Rubeus, Ital. et Ravennat. hist. libri XI. (Venetiis, 1603.) tom. VII. p. 1. 389. Pray, Hierarchia, II. 281. Katona, Historia critica V. 682. Fejér, CD. III. 2. 364.

Valódiságára, valamint a Szent István-féle oklevélhez való viszonyára nézve olv. Hóman, Magyar pénztörténet, 85. sk. I. Bresslau, az Archiv f. Urkundenforsch. VI. 69. I. és Szentpétery, Szent István király pécsváradi és pécsi alapítólevele, 9. sk. I. 601.

1233. — Corlard ispánnak, Christian fiának hű szolgálataiért az Olth mellékfolyója, a Lothur vize mellett fekvő Loysta földet adja. — D. p. m. Mathie prepos. Zagrabiensis et au. n. vicecancell. (!) Anno d. inc. 1233. — Méltóságok: Pous tárnokmester, István (!) fia András főasztalnok, Oslu fia Belud főpohárnok, Solum fia — — főlovászmester, Nagyorrú [cum magno nasu] Dénes vajda.

Átírta István ifjabb király 1265. — I. Károly király 1311. (MODL. 188.)

Kovachich, Institutum dipl. hist. 46. Fejér, CD. VII. 4. 81. és kivon. VII. 1. 234. XI. 502. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch I. 56. Densusianu, Documente 127. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch I. 58.

Az oklevél szövegében található hibák (Mátyás alkancellársága, András főasztalnok atyjaként István megnevezése Serafin helyett stb.) kétségtelenül az átírásnak tulajdonítandók. 602.

1233. — a szentmáriahegyi (borsmonostori) rendházat különös pártfogásába veszi és minden birtokában s kiváltságában megerősíti.
Fejér, CD. III. 2. 356. (1233.)
Lásd helyesen az 571. szám alatt.
1233. † — király (!) bizonyítja, hogy a Pous mester és a szentmáriahegyi monostor közt vitás Sumuld, Sthanch és Dunazel nevű földekre nézve Bors ispán elismerte, hogy azokat Pous mesternek eladta és ezért kárpótlásul a monostornak Mixcha és Flechyn-dorph falvakat azonnal, Hetezer falu felét pedig halála esetére adományozta. — Jelenlevők: Dénes nádor, Jula bán, Borc fia Miklós, Demeter, András király udvarbírója, Dénes vajda, Vgrin kalocsai érsek. Anno d. inc. 1233.
Eredetije: MODL. 185.
Fejér, CD. III. 2. 363. Kivonat: Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádkori oklevelei, 119.
Hamis, olv. Szentpétery i. m. 61. sk. II. 603.
1234. — Jakab pápai legatus kérésére megesküdött, hogy országrészében, valamint a jövőben neki alávetendő földeken az eretnekeket s a keresztény hitről az izmaelita vagy a zsidó vallásra áttérőket iparkodik kiirtani s a római egyháznak engedelmességre nem akarókat engedelmességre kényszeríti. — D. Strigonii, VII. Kal. Mart. Anno gr. 1234.
Másolata — Kovachich szerint — a vatikáni levéltár codexében, Arm. 35. N° 18. fol. 275. Theiner szerint u. o. Liber Censuum cam. apost. fol. 359.
Raynald az 1234. évnél. Pray, Annales I. 241. Batthyány, Leges eccl. II. 355. Kovachich, Supplementum, I. 24. Katona, Hist. crit. V. 708. Fejér, CD. III. 2. 375. Theiner, Monum. Hung. I. 124. Densusianu, Documente, 128. Magyar zsidó oklevéltár, I. 18. Kivonat: Monum. Strigon. I. 301.
Valószínűleg a pápai követ írnokának fogalmazata. 604.
- (1234 után.) — (?) megerősíti László királyi udvarbírónak a pannonhalmi egyház javára a Szent-lélek-egyháza s bizonyos palota és földek ügyében hozott ítéletét.
Kivonata megvan a pannonhalmi XIV. századi registrumban, fol. II. P. Kivonatban a Pannonhalmi rendtörténet II. 253.
A kivonat nagyon tökéletlen. V. ö. a Pannonh. rendtört. I. 734—35. l. és 298—303. l. Nem állapítható meg, hogy az utalás melyik királyi megerősítésre vonatkozik. 605.
- (1235 előtt.) * — oklevelét, mellyel még herceg korában Pasca ispánnak adta a wolkoumegeyei Borsod nevű földet, a pozsegai káptalan előtt 1279-ben Pasca ispán fia László és Emchud fia Miklós átadták Dacyanusnak és Kristófnak. (Wenzel, ÁUO. XII. 271.) 606.
- (1230—35 közt.) † — az örökadományok visszaszedése alkalmával megerősíti II. András királynak a szentmáriahegyi monostor (Borsmonostra) részére Grebs földet adományozó oklevelét, és a maga részéről a monostornak, melynek kegyuraságát rokona, Bors ispán neki felajánlotta, Meynhart, Laztay, Michsa, Prezne falvakban s a monostor más falvaiban és földein a szabados-denárokat [libertini denarii], a kamara hasznára gyűjtött nehezékeket és a csebreket adja; továbbá elenged az egyháznak mindennemű collectát és fizetséget, Meynhart és Myschsa falvakban pedig vásárt engedélyez vámmal; a pénzszedőknek tiltja, hogy a monostor falvaiban megszáll-

janak; a monostor népeit a gyepüvágás és töltéskészítés alól és a király személyén kívül mindenkinek bírósága alól fölmenti; II. András királynak 1000 zuan sóra szóló adományát megerősíti és a monostor részére teljes vámmentességet biztosít. — D. p. m. Mathie Zagrabienis prepos. et n. au. cancell.

Eredetije: MODL. 779.

Átírta a csornai konvent 1469. (MODL. 803.)

Fejér, CD. III. 2. 87. (1226.) s u. o. 197. (év nélkül). Kivonata: Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádkori okl. 117.

Hamis, olv. Szentpétery id. m. 85. sk. II. V. ö. Erdélyi L., Az első áll. egyenes adó elm. 23—24. l. és Pauler, A magyar nemz. tört. II.² 507. **607.**

1235. **IV. Béla király** Dénes fiának, Dénes főlovászmesternek, ki II. András király kereszteshadjáratokor Béla királyfit Németországba Stahin várába kísérte, majd a bolgár hadjáratban főleg Budung vára ostrománál, azután a bolgár cár testvére ellen, Sándor ellen küldött seregben, majd a ruthének ellen indított hadjáratban Halics vára alatt s Kuzmench táján, a Lodomér ellen vezetett seregben pedig Luchuchku vár elfoglalásakor, továbbá a németek ellen viselt hadjáratban pettaui Friedrich fiának elfogásával, valamint a Danilo lodomeri herceg ellen indított hadjáratkor Yrislov vár ostrománál szerzett érdemeiért Tupulchan birtokot adományozza Taarnuk, Ylouch és Rachych falvakkal, melyeket III. Béla királytól Seud és Márton kaptak, s ezek utódáról, Mortun fiáról Turdáról ennek örökös nélkül történt elhunyásával a királyra szállottak; megerősíti Dénesnek az esztergomi keresztések mesterével e birtokra vonatkozólag történt megállapodását, és a birtok határait a Pous tárnokmester által végzett beiktatás után leírja. — D. p. m. mag. Mathie, au. n. cancell. et prepos. Zagrab. — Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugulin kalocsai érsek, Bertalan pécsi, Kletus egri, Reynald erdélyi, Gergely győri, Bereck váci, Bertalan veszprémi, Balázs csanádi, István zágrábi, Benedek váradi püspök, Calojohannes, a király rokona, Szerém ura és kwei ispán, Dénes fia Dénes nádor szolnoki ispán, Ratolth nb. Jula udvarbíró csanádi ispán, Pous tárnokmester bácsi ispán, Pousa erdélyi vajda, András pozsonyi, Chak soproni ispán, Máté főasztalnokmester temesi ispán, Dénes, a lovászok mestere és ispánja, Balduin főpohárnok, Lukács mosonyi, Lőrinc fehérvári, Aba nb. Demeter bodrogi ispán. — Anno ab inc. D. 1235. Regni n. a. secundo.

Eredetije a gr. Forgách-családnak a Nemz. Múzeumban letett levéltárában.

Fejér, CD. IV. 1. 21. Densusianu, Documente 133. Töredékek és kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXV. Monum. Strigon. I. 314. Székely oklevéltár I. 7.

Az uralkodási év hibás voltát (v. ö. Pauler, i. m. II.² 510., bár az eredetiben is secundo van) valószínűleg az magyarázza, hogy későbben kiállított, de visszadatált oklevéllel van dolgunk. (Nem egységes keltezés.) E mellett bizonyít az is, hogy itt a királyi címben már „Cumanie“ is van, holott még 1236. márc. 2-án is hiányzik ez a királyi címből. **608.**

1235. — oklevelének töredéke bizonyos nosztophi öt ekealja földről. — Anno inc. 1235. indict. 30. regni a. quinto.

Töredéke *átírva* Zsigmond király 1409-i oklevelében, mely Fejér szerint a kamarai levéltárban volt.

Fejér, CD. IV. 2. 526., VII. 5. 250. és X. 4. 727. (1239.)

Fejér közlése azonban hibás és félrevezető. A töredék Zsigmond királynak 1408-i oklevelében van átírva (a pannonh. r. lvt.), de nem IV. Béla királynak 1235-i, hanem *II. Béla királynak 1135-i hamis okleveléből való*, lásd ezt a Pannonh. rendtört. VIII. 273. l. 609.

1236.
márc. 2.

— Urias apát kérésére kancellárjával, Mátyás préposttal megnézetli és átíratja Szent László királynak a pannonhalmi apátság részére adott oklevelét (*lásd ezt a 29. szám alatt*) és II. András király 1223-i oklevele (396. sz.) megfelelő részeinek szószerinti ismétlésével megerősíti az apátságot Sala föld birtokában, ismertetve az ennek birtoka miatt az apátságnak II. Béla király idejében a nyitrai és a pozsonyi várjobbágyokkal és várnéppel folyt perét, mely II. András király alatt megújult; ugyancsak II. András okleveléből átveszi a határleírást is, hozzátevé, hogy ez a megerősítés nem új jogok szerzése végett, hanem az apátság régi jogának megóvása céljából történt. — Actum a. v. inc. 1236. Sexto Non. Martii.

*Eredeti*je két példányban a pannonhalmi főapátság levéltárában. (2 B. és K.)

Átírta IV. Béla király 1260. aug. 15. (U. o.)

Másolata a pannonhalmi Liber Ruber 62. l.

Wenzel, ÁUO. VII. 9. és XI. 470. s kivon. XI. 288. Pannonhalmi rendtört. I. 749. Kivon. Sztachovits, Registr. XI., XIV. és XVIII. és Pannonh. rendtört. II. 493. 610.

(1236.
márc. 2.)

— Urias apát kérésére Mátyás zágrábi prépost és udvari kancellárral megnézetve átíratja III. Ince pápának 1215. júl. 28-i bulláját, mely Szent István király pannonhalmi alapítólevelének átíratát foglalja magában.

Egykorú *másolata* a pannonhalmi rendi lvt. (Capsa 33. M.)

Wenzel, ÁUO. VII. 31. (1237.) Pannonhalmi rendtört. I. 750. (1236.)

Minthogy az utolsó sor III. Ince pápa oklevele keltének végső szavaival van kitöltve a szavak széthúzása által, nem valószínű, hogy az oklevél második fele — mint ahogy a Pannonh. rendtört. véli — le volna vágva. Hihetőbb, hogy csak egykorú másolattal van dolgunk, mely azonban nagy gondnal készült; vagy pedig a másik oklevéllel együtt beterjesztve utólag akarták megpecsételtetni ezt az átíratot is, azonban a megpecsételés valami okból nem történt meg. Keltét az 1236. márc. 2-i oklevéllel való tartalmi és formális egyezései határozzák meg. 611.

1236.
jún. 16.

— Detrik ispánnak a már II. András királytól nyert nógrádmegyei Stracin, a borsodmegyei Cherne földet és Zachara-ban a felében Nógrádhoz, felében Hont várhoz tartozó 7 ekealja földet adja, melyekbe öt Seraphin és Boloc pristaldusok által beiktattatta. — Actum a. gr. 1236. XVI. Kal. Julii, r. n. a. primo.

*Eredeti*je a gr. Balassa-családnak a Nemz. Múzeumban letett levéltárában.

Wenzel, ÁUO. II. 36. *= 9. 22, 2. 6588.*

Az oklevelet mindenesetre később állították ki a keltezésként irt időpontnál, mit a keltezésnek *actum* szóval való bevezetése mellett az oklevél elejének IV. Béla király 1238. május 23-án kelt oklevelével (*lásd a 641. számot*), valamint írásának ugyanazon oklevél írásával való egyezése bizonyít. 612.

- (1236. aug. 12. előtt.) * — petícióját említi IX. Gergely pápa 1236. augusztus 12-én, melyben a király előadta a pápának, hogy a szakállas Mica [Barbatus], Borch fia Miklós és Miklós mester, kiket felségsértés miatt elítéltek, sokat elvettek a koronajavakból s azokat bizonyos egyházaknál helyezték el, miért is kéri a pápát, hogy intse az illető egyháziakat, hogy a letéteményeket szolgáltassák ki.
Theiner, Mon. Hung. I. 147—8.
A pápai levél ugyan csak petícióról szól, de ez kétségtelenül levélben történt. **613.**
1236. — Wmand nevű latin vendégnek a fehérvári várhoz tartozó Chyrgov földből két ekealját ad egy malommal, a kaszáló egy harmadával s 40 hold szőlőművelésre alkalmas földdel. — D. p. m. Mathie prepos. Zagrabiensis, au. n. cancell. a. d. inc. 1236. r. a. primo.
Eredetije a Kisfaludy-cs. levéltárában. (Nemzeti Múzeum lvt.)
Győri tört. és r. füz. III. 298. Wenzel, ÁUO. VII. 8.
Az uralkodási év mutatja, hogy 1236 első felében kelt. **614.**
1236. okt. 27. Pétervárad. † — az örökadomány-visszavételből támadt perlekedés kapcsán az apostoli szék intelme folytán meghagyja az ausztriai szentkereszti (heiligenkreuzi) apátságot a Saar víz melletti Királyudvarnak [Curia regis] és a bessenyők földe felének, melyet Leguentovnak neveznek, birtokában, melyet Hohold ispán jelölt ki számukra; egyszerűsmind felsorolt árúik s termékeik számára vámmentességet biztosít az egész ország területén, s erről nekik privilegialis oklevelet ígér. — Actum anno gr. 1236. in villa Petur Warad in vigilia b. ap. Simonis et Jude.
Eredetije a heiligenkreuzi apátság levéltárában. (Rubr. 49. fasc. 2. n° 6.)
Pray, Syntagma 10. Fejér, CD. III. 2. 215. (1230 alatt) és töredéke IV. 1. 57. Weis, Urkunden, I. 93. Kivon. Győri tört. és r. füz. I. 114.
Az oklevél valóságát, ámbár IV. Bélának 1256-i oklevele az apátságnak ugyanezen földek birtokában való megerősítésekor (ld. 1093. sz.) a „nostrum privilegium ante adventum Thartarorum datum et optentum“-ra hivatkozik (Weis i. m. 132. l.), több ok nagyon is kétségessé teszi. A vámmentességnek az 1217-i (Weis i. m. 51. l.) és a hamis 1230-i (u. o. 76. l.) oklevelek megfelelő részeinek összeolvasztásával való ismétlése (v. ö. II. Frigyes 1237-i okleveleinek megfelelő részeivel, u. o. 96. és 97. l.), holott az 1236-i oklevél az 1217-ire egyébként nem utal, a sigillum privilegiale készen nem létének IV. Béla oklevelei közül ezenkívül még csak a szintén megbízhatatlan borsmonostori oklevélben emlegetése (ld. a következő számot), a napi keletnek az egyházi ünnep szerint IV. Béla okleveleiben ekkor még szokatlan jelölése, valamint az a körülmény, hogy 20 esztendő múlva e két birtok megint vitássá lett, arra mutatnak, hogy éppen az 1256-i döntés érdekében készült hamisítvánnyal van dolgunk. Ehhez járul az írásnak sokszorosan következtelen volta is, bár a heiligenkreuzi és (az ezzel összefüggő) borsmonostori hamisítványok általában nagyon sikerültek. (Olv. a borsmonostori apátság okleveleiről szóló tanulmányomat.) Dénes nádornak Weis i. m. 104. l. 1240 körül tett oklevele, mely a nádor ispáni címe és keltezés nélkül „rege referente nobis“-t ír, szintén hamisítványnak látszik. **615.**

1236. † — az örökadományok visszaszedése alkalmából támadt perlekedés kapcsán az
okt. 29. apostoli szék intelme folytán a szentmáriahegyi (borsmonostori) egyháznak adja
Pétevárad. Sydan föld felét és 500 zuan söt, és adományának a privilegialis pecséttel való
megerősítését ígéri. — D. a. gr. 1236. r. n. a. secundo. D. in Peter Warad,
IV. Kal. Nov.
Másolata a Széchenyi-féle gyűjteményben a Nemz. Múzeum kézirat-
tárában. (Quart Lat. 1280. II. 29. l.)
Batthyány, Leges eccl. II. 357. Fejér, CD. IV. 1. 57. Kivon. Szentpétery,
A borsmonostori apátság Árpádk. okl. 119.
Hamis, amint erre nézve a gyanú Szentpétery i. m. 51. sk. l. is ki
van fejezve. **616.**
1236. — Chybának és társainak, Ibur, Heym, Sid, Pocus, Karachun, Illerus, Sath, Hugel,
nov. 7. Nolch, Joanus, Clemen, Stegun és Omodiasnak, kiknek ősei III. István király be-
mutatott oklevele szerint Csehországból [de Bohemia] jöttek s III. István királytól
Oboni földet kapták, ezen földön a királyi udvarnok-jobbágyokat megillető szabad-
ságot adja, mellyel őket Dénes nádornak s más főuraknak bizonyosága szerint már
II. András király felruházta. — D. a. D. 1236. VII. Id. Nov. r. a. secundo.
1755. évi *hiteles másolata* Pozsony város levéltárában. (Lad. 28. n° 2.)
Fejér, CD. IV. 1. 58. **617.**
1236. — Apáti föld ügyében a hegymagasi és leszői udvarnokok ellenében a pannonhalmi egyháznak
oklevelet ad. — Anno D. 1236.
Kivonat: Fejér, CD. IV. 1. 66.
Az 1256. május 8-án kelt oklevél hibás kivonata.
- (1236 — a Nana mester özvegye által a szigeti Sz. Mária-egyháza részére Sovskuth földre vonatkozólag
körüli.) tett adományt megerősíti.
Máriaszigete. Wenzel, ÁUO. XI. 289. Károly J., Fejér vm. tört. V. 639.
Lásd alább 1266 körül tett kelettel.
1236. † — megerősíti és felsorolja a deeswari vendégnépeknek II. András királytól nyert,
Ercsi sziget. s a bíraskodásra, szállásadásra, sószállításra, fél-vámmentességre vonatkozó kivált-
ságait. — D. p. m. Smaragdi prepos. Albensis eccl. dil. et f. n. au. vicecanc.
anno ab incarnationis (!) D. n. Jehsu Chr. 1236. in insula Erch.
Eredeti Zimmermann-Werner szerint Dés város levéltárában.
Wenzel, ÁUO. XI. 285. Densusianu, Documente, 143. Zimmermann-
Werner, Urkundenbuch, I. 65. *Kivonat:* Történeti Lapok, 1874. 410.
Hamis. Az eredeti oklevélben ily hibásan írt évszám (— mely Kará-
csonyi, Hamis okl. 50. és az Erdélyi Múzeum XVIII. 224. szerint 1256-ra javít-
tandó —), a királyi címben „Bulgarie“, az oklevélrészek szokatlan sorrendje
(arenga a narratio után, keltezés helye legvégül), az évjelölésben Jézus neve
mutatja, hogy hamisítvánnyal van dolgunk. Olv. a Századok 1921. évf.
82. sk. II. **618.**
1237. — a székesfehérvári polgárokat [cives] megerősí összes szabadságaikban, mint-
máj. 6. hogy Szent István királynak a fehérvári vendégek részére adott oklevele elégett;

különösen kiemeli az egész országban és az országkapuknál való vámmentességüket, s azt, hogy a középük települendő vendégek is ugyanezt a kiváltságot élvezzék. — Anno d. inc. 1237. II. Non. Maii. r. a. secundo.

Tartalmilag *átírva*: 1. Rozgóni országbíró 1411. okl. (MODL. 9713.) és 2. Zápolyai István nádor 1496-i oklevelében (Pozsony város levélt. Lad. 6. n° 1.)

A kivonat *kiadva*: Tudom. Gyűjtem. 1825. II. 50. Fejér, CD. IV. 1. 73. Wenzel, ÁUO. XI. 11. Károly J., Fejér várm. tört. II. 618.

Szent István királynak a fehérvári vendégek számára adott okleveléről nincs tudomásunk, de ilyen oklevél nem is volt. Ez a körülmény az 1237-i, egyébként csak tartalmilag ismert oklevél iránt is méltán *gyanút kelthet*. 619.

1237.
máj. 11.
Darázs falunál.

—, bár trónrajutása után az örökadományokat visszaszedte, meghagyja a veszprémi egyházat a II. András király által adományozott paloznaki emberek s ezek földi birtokában, felsorolva ezek neveit s birtokait.

Eredetije a veszprémi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 1. Paloznak, 8.) Szövege a következő:

Bela dei gratia Vngarie, Dalmacie, Chrowacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus in Christo renatis tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in domino. Notitie singulorum tenore presentium volumus declarare, quod cum inclite recordationis pater noster rex Andreas pro remedio anime matris nostre pie memorie quosdam homines de villa Poloznuc ad comitatum de Zulgageuri et quosdam homines ad palatinum pertinentes pro exequiis eiusdem matris nostre celebrandis ecclesie sancti Michaelis de Vesprimio contulisset, et nos antequam regni suscepissemus gubernacula, eandem donationem ecclesie confirmassemus eidem, licet postquam deo propicio regni suscepimus gubernacula, donationes perpetuitatum fecerimus revocari, hanc tamen donationem pro remedio anime nostre matris factam piam et utilem ac honestam esse cognoscentes, eandem duximus confirmandam, relinquentes eidem ecclesie in perpetuo pacifice possidendam. Nomina vero dictorum hominum sunt hec: videlicet Benhc, Paul, Durug et habent terras in territorie (!) eiusdem ville, quod communiter colitur cum populis, triginta quinque iugera et tres vineas et unum molendinum. Item in eadem villa de supradictis populis pertinentibus ad palatinum unam mansionem nomine Legus cum quatuor filiis, quorum nomina sunt hec: Petrus, Onda, Boche, Yna, qui etiam habent terras arabiles in territorio eiusdem ville, quod communiter colitur cum populis, quadraginta iugera et quatuor vineas et duo molendina. Ut autem huius confirmationis series robur firmitatis obtineat, nec ab aliquo possit in irritum revocari, presentes concessimus litteras dupplici (!) sigilli nostri munimine perpetuo roboratas. Datum apud villam Dras, anno dominice incarnationis M° CC° XXX° VII°, V° Idus Maii, regni autem nostri anno secundo.

1237. — felsorolja az általa alapított vkurdi vagyis bélakuti [Belefons] ciszterci rendű
jún. 24. monostor javára részint a királynégyilkos Péternek, Gurwey fiának birtokaiból, részint
Sebes. királyi vásárolt és egyéb birtokokból tett adományait, s megállapítja az azokon
lakó népek szolgáltatásait, adózási és igazságügyi kiváltságát; a szerzetesek szá-
mára az egész országban vámentességet biztosít, nekik adja a Naradon s az
apátság egyéb szölleiben szedett csöböradót, és a monostort a király kegyurasága
alá helyezi. — D. in Sebus, a. d. inc. 1237. VIII. Kal. Julii, r. a. secundo.
Átírta IV. László király 1279. jan. 30. — a kői monostor 1385. jún. 28.
(MODL. 216.)
Fejér, CD. IV. 1. 68. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. II. 77. Wenzel,
ÁUO. VII. 27. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 28. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 347.
Monum. Strigon. I. 320. 621.
- (1237.) — kéri IX. Gergely pápát, hogy II. Frigyes császárt, ki a lombardoknak a császári
júl. 5. hatalom ellen szegülése miatt Italiába készül, ebben ne akadályozza, mert nagy
Zólyom. bajok származnának abból, ha a pápa a fejedelmek világi ügyeibe avatkoznék. —
D. in Zolim, III. Non. Jul.
1413-i másolata állítólag a vatikáni levéltárban. (Instr. misc. C. Fasc. 37,
n° 6. D. I.) XVIII. századi másolata — Huillard-Bréholles szerint — a párizsi
Bibl. Nation. Fonds lat. n° 8990. sz. a. (3. tekercs.)
Huillard-Bréholles, Examen etc. 96. l. és kivon. u. o. 34. l. (1236.)
Keltére nézve olv. Pauler i. m. II². 136. l. 622.
1237. — az örökadományok visszaszedésekor meghagyja a pannonhalmi egyházat a
okt. 29. királyi lovászoknak a Sár [Sar] folyó mellett fekvő 60 hold föld s a Wycha
faluban levő 2 ekealja föld birtokában, az utóbbit a Szent Jakab kápolnájában
tartózkodó szerzetesek ellátására rendelve, mely földeket az egyház II. András
királytól kapott volt adományul. — D. a. gr. 1237. IV. Kal. Nov. r. a. tertio.
Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (Capsa 5. Cc.)
Másolata — csonkán — megvan a pannonhalmi Liber ruber 54. l.
Wenzel, ÁUO. II. 55. Pannonhalmi rendtört. I. 755. 623.
1237. — átírja s megerősíti Dénes nádornak 1237-i oklevelét, mellyel Miklós nádor-
okt. 29. nak 1220-i, a feni udvarnokok, a királynéi népek és a veszprémi várnép elle-
nében a pannonhalmi apát javára megegyezés alapján hozott és itt átírt ítéletét
megerősítette, az udvarnokokra büntetést szabott és a megítélt föld határait tohi
Dénes pristaldus által kijelöltette. — Actum a. gr. 1237. IV. Kal. Nov. r. a.
tertio.
Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (Capsa 6. G.)
Átírta Roland nádor 1254. (U. o. 33. Y.)
Másolata megvan a pannonhalmi Liber ruber 57. l. s kivonata a XIV.
századi registumban, fol. II. Y.
Wenzel, ÁUO. II. 56. Pannonhalmi rendtört. I. 754. és kivon. II. 252.
Kivonat: Sztachovits, Registr. XIX.
Ezen oklevél kiállítására bizonyára később történt a keltezésben jelölt idő-
pontnál (actum!), mit az oklevél írásának az előbbi, vele egy napon kelt

oklevél írásától elütő, s az 1237. dec. 4-i oklevélével (lásd a 629. számot) egyező volta is bizonyít. 624.

1237. okt. 29. — jóváhagyja Dénes nádor ítéletét, mellyel Jákó udvarnokispánt Sala föld elfoglalása miatt elmarasztalta, s a nevezett földet a pannonhalmi apátságnak visszaadta. — Actum a. gr. 1237. IV. Kal. Nov. r. a. tertio.

Másolata megvan a pannonhalmi Liber ruber 45. l. s kivonata u. o. a XIV. századi registrumban, fol. II. S.

Pannonhalmi rendtört. I. 754. és kivon. II. 253.

Bár ennek az oklevélnek eredetijét nem bírjuk és így írásából nem vonhatunk következtetést, keltezésének *actum* szóval való bevezetése és a megelőző, valamint az 1237. dec. 4-i oklevél fogalmazatával való rokonsága szintén későbbi kiállításra mutat a keltezésben kitett időpontnál. 625.

1237. nov. 10. Zólyom. — a felesleges adományokat visszaszedve megerősíti Imre királynak az esztergomi érsekség részére tett adományát, mely a somogy megyei Lula, Egris, Copul falusi, Róbert érsek jelentése alapján felsorolt emberekből és ezek földeiből áll. — D. in Zoulum, a. ab inc. D. 1237. IV. Id. Nov. r. a. tertio.

Eredetije az esztergomi érsekség világi lvt. (Lad. Q. 3.)

Átírta Jakab, az esztergomi keresztesek mestere 1325. (A veszprémi kápt. magánlvt. Lad. 85. Ep. Lula 2.)

Fejér, CD. IV. 1. 71. Monum. Strigon. I. 321. (Facsimile-részlet u. o. a II. táblán.) Kivonatok: Magyar Sion, I. 368. Codex Strigon. I. 27. 626.

1237. nov. 19. Zólyom. — a felesleges örökadományok visszaszedése alkalmával az esztergomi egyháznak II. András király által adott, a honti [Hunth] várhoz tartozó sági két és fél ekealja és a galgóci [Golgouch] várhoz tartozó ebedi 8 ekealja földet tartozékaikkal újra adományozza, Lukács honti ispántól nyerve értesítést e földek nagyságáról és mineműségéről. — D. in Zoulum, a. d. inc. 1237. XIII. Kal. Dec. r. a. tertio.

Eredetije az esztergomi káptalan mg. levéltárában, Lad. 27. fasc. 1. n° 1.

Átírta: 1. a budai káptalan 1292. apr. 12. (u. o. n° 5.); 2. Pál aludvarbíró 1292. jún. 21. (u. o. n° 6.) s ezt III. András király 1293. febr. 1. (u. o. n° 7.)

Wenzel, ÁUO. VII. 32. Monum. Strigon. I. 322. Magyar Sion, II. 435. Codex Strigon. II. 45. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 19. Kivonat: Fejér, CD. IV. 1. 73.

A hártya alsó behajtásán egykorú írással a következő nevek vannak feljegyezve: Botha, Cel, Tyan, Pycusd, Bucar, Boxa, Nicolaus, Hele. Ugyan ezek a nevek szerepelnek (csekély eltéréssel) az 1239. márc. 6-i újraadományozó oklevélben a várszolgák neveiként. (Lásd a 654. számot.) Valószínűleg éppen azért kérték az új adományt, hogy ezek a nevek is bent legyenek az oklevélben, s az e végett benyújtott 1237. nov. 19-i oklevélre a petitiókor, tehát 1239-ben jegyezték föl a neveket. 627.

1237. nov. 20. Zólyom. — Geznecha, Gelednek és Cristur falvak vámjának harmadát, melyet a zólyomi ispán jogtalanul szedett, a garamszentbenedeki apátságnak visszaadja. — D. in Zolum, a. gr. 1237. XII. Kal. Dec. r. a. tertio.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 40. 1. 8.)
Wenzel, ÁUO. VII. 33. Magyar Sion, II. 437. Codex Strigon. II. 46.
Monum. Strigon. I. 323. Kivon.: Fejér, CD. IV. 1. 73. **628.**

1237. — átírja és megerősíti a pannonhalmi apátság számára Dénes nádornak 1237-i
dec. 4. ítéletét, mellyel a Kenesna és a Tisza összefolyásánál fekvő földet és a Miroht
Ság. tavat, melyekért a pannonhalmi apát és a szerémi szent-demeteri apát Zotumart
falusi népei közt per folyt, a pannonhalmi apátságnak visszaadta. — D. in Sag,
a. gr. 1237. II. Non. Dec. r. a. tertio.

Eredetije a pannonhalmi r. lvtban. (Capsa 34. M.)

Tartalmi *kivonata* a pannonhalmi XIV. századi registrumban, fol. II. O.

Wenzel, ÁUO. II. 57. Pannonhalmi rendtört. I. 757. és kivonata u. o.
II. 252. Kivonat: Sztachovits, Reg. XVI. **629.**

1237. — Oslu fiának, Oslu ispánnak adja a sopronmegyei Faad nevű 30 ekeföldet
dec. 27. tartozékaival, melyet Oslu már II. András király adományából bírt, néhai Belud
ispán fiainak pedig a sopronmegyei Widcha földből a Rabcha mellett 5 ekealját
adományoz. — D. a. gr. 1238. (!) VI. Kal. Jan. r. a. tertio.

Eredetije: MODL. 226. sz.

Fejér, CD. VII. 1. 261. (1238.) Wenzel, ÁUO. VII. 54. (1238.)

Bár az eredeti oklevélben az 1238. évszám olvasható, keltét a mi szá-
mításunk szerint írt 1237. évre kell tennünk, mert a 3. uralkodási év tanúsága
szerint karácsonyi évkezdettel van dolgunk. A január 1-i évkezdettel számított
1238. évben okt. 14-étől az év végéig a 4. uralkodási év a helyes. **630.**

1237. — a biharmegyei Jenő földet (ismeretlen adományosnak) adja.

Eredetije — Fejér szerint — a pozsonyi levéltárban. (?)

Kivonatát közli Fejér, CD. IV. 1. 82. (1237 alatt.)

Az oklevél a pozsonyi levéltárakban nem található, sem az Országos
Levéltárba nem került. Lehet, hogy a Fejérnél nem ritka hibás kivonatok
egyikével van dolgunk. **631.**

(1237.) — megparancsolja Arnold zalai ispánnak, hogy Haholdus ispánt Panus ispán
ellen ennek Gostolia nevű birtokán elkövetett határsértési ügyében Pál pap jelen-
létében intse meg, illetőleg idézze a király elé és erről tegyen jelentést.

Tartalmilag *átírva* Kont Miklós nádor 1360-i ítéletlevelében. (Wenzel
szerint a Mednyánszky-levéltárban, Beckón.)

Tartalmilag: Fejér, CD. IV. 1. 82. Wenzel, ÁUO. VII. 36.

Bár az oklevél Kont nádor tartalmi kivonata szerint évszám nélkül volt
kiállítva, Arnold ispánnak ugyanott kivonatosan átírt 1237-i oklevele az erre
vonatkozó királyi parancs keltét is meghatározza. **632.**

(1237.) * — mandatumát [scripta sua], amellyel Marcellusnak, Hurgoscegi Péternek,
Hunta-nb. Kесе comesnek és Cenad-nb. Mog fiának Mihálynak megparancsolta,
hogy a pannonhalmi apát és a szent-demeteri apát Zotumart falusi népei közt a
Kenesna és Tisza melléki föld s a Miroht tó miatt folyó ügyben az igazságot de-

- rítsék ki, esetleg békét hozzanak létre s az elintézésről jelentést tegyenek, említi Dénes nádor 1237-i oklevelében. (Pannonh. rendtört. I. 757.) 633.
- (1237.) * — oklevelét, mellyel a Boszniába és Rámába a patarénusok ellen induló Kálmán hercegnek összes, a királytól kapott vagy másként szerzett birtokait szabad rendelkezési jog adásával megerősítette, Phyle mester zágrábi préposttól, ki azt Kálmán hercegtől a tőle cserében kapott Heyreh föld birtokában való bizonyítékként kapta, a király bevonta s helyette újabb megerősítést ígért. Lásd IV. Béla király 1244. okt. 31-i oklevelében (787. szám, Wenzel, ÁUO. VII. 167.)
Kálmán herceg birtokainak megerősítése az 1237-i hadjárat előtt történt. (V. ö. Pauler i. m. II². 136.) 634.
1237. — átírja III. Ince pápának 1215. júl. 28-i bulláját, mely Szent István király pannonhalmi alapítólevelének átíratát tartalmazza.
Wenzel, ÁUO. VII. 31. (1237.)
Lásd 1236. márc. 2-i kelettel a 611. szám alatt.
- (1237 körül.) — Albeus mester nyitrai főesperessel elhatároltatván és összeíratván a pannonhalmi apátság birtokait, jobbágyságait, udvarnokait, szolgálónepeit, szabadosait, rabszolgáit s népeinek köteles szolgálatait, a birtokok kiterjedésének és határainak megjelölésével, ezt az összeírást oklevelébe foglalja.
Egykorú másolata (— a Pannonhalmi rendtört. szerint: eredeti fogalmazványa —) a pannonhalmi r. levéltárban. (Fasc. 68. n° 8.) XIV. századi másolata u. o. n° 10.
Fejér, CD. IV. 3. 461. (töredékesen.) Wenzel, ÁUO. II. 1. Monum. Strigon. I. 573. (töredék.) Pannonhalmi rendtört. I. 771. Facsimile-részlet u. o. 192. és 199. l.
A zárórész nélküli oklevél keltére nézve olv. Karácsonyi, Tört. Tár 1908. évf. 49. l. és a Pannonhalmi rendtört. I. 787. l. jegyz. 635.
- (1238 körül.) * — okleveléről, melyben Dénes nádort felhívta, hogy a nógrádi királyi bírák [iudices terrarum] által Thusnapya és Ruhman nevű nógrádmegyei földekre vonatkozólag egyfelől István clericus és felsorolt társai, másfelől Loudan és Gergely bilocus, nógrádi várjobbágyok közt létrehozott csere ügyében új ítéletet hozzon, szól Dénes nádor 1238. (Wenzel, ÁUO. VII. 57.) 636.
1238. jan. 29. — a fölösleges adományok visszaszedésének befejezte után voczoni Rambaldnak, a johanniták magyarországi mesterének kérésére, Kálmán király s szlavon hercegnek és az ország főurainak jelenlétében s jóváhagyásával felsorolja és megerősíti az előző adományokból az ispotályosok [domus hospitalis Jerosolymit.] részére meghagyott birtokokat és jövedelmeket, részletezett feltételekkel, valamint a renchez tartozó harcha-i monostor meghagyott birtokait s jövedelmeit. — D. p. m. mag. Stephani au. reg. cancell. et prepos. Wachiensis, a. d. inc. 1238. indict. XI. IV. Kal. Febr. Méltóságok: Róbert esztergomi, Ugolin kalocsai érsek, Cletus egri, Gergely győri, Mátyás váci, Bertalan veszprémi, Bertalan pécsi, Rajnald erdélyi, Bulchu csanádi, Benedek váradi, István zágrábi püspök, Dénes nádor szolnoki ispán, Angelus János a Szerémség ura, bácsi ispán, Pousa erdélyi vajda, Domonkos tárnokmester nyitrai

ispán, Jula udvarbíró kevei ispán, (András) pozsonyi, Máté főasztalnok temesi, Csák soproni, Demeter csanádi, Lukács mosonyi, Lőrinc bihari, Demeter bodrogi ispán, Pál — aradi ispán, Dénes főlovász, Balduin főpohárnokmester. Regni a. tertio.

Átírta I. Lajos király 1377. (A pozsonyi kápt. levélt. Capsa crucifer. Albens. I. n° 2.) = ^{III. 7.} = Q. 398, H. 706. 180.

Batthyány, Leges eccles. II. 359. Fejér, CD. IV. 1. 104. Csonkán: Bárány Á. Temesvm. emléke, oklevelek 25. és Smiciklas, Cod. dipl. IV. 48. (csonkán.) Kivonatok: Fejér, CD. IX. 5. 153. (III. Béla okleveleként). Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXV. Kukuljević, Reg. n° 354. Magyar Sion I. 215. Monum. Strigon. I. 326. Tagányi, Erdészeti oklvt. I. 7.

Ámbár a címben „Cumanie“ helyett olvasható „Bulgarie“ az átírás hibája lehet, az oklevél szövegében több feltűnő dolog van (így azok megnevezése, kik előtt az oklevél felolvastatott „coram nobis“), melyek kihívják a gyanút az oklevél ellen. Tárgyi okok híján mégis valódinak kell elfogadnunk az oklevelet, „Bulgarie“-t az átírás hibájának véve. 637.

1238. febr. 12. Szászzerked. — megállapítja a karakói és crapundorpfői szász telepések bíróválasztási, bíráskodási, szállásadási, adó- és vámmentességi kiváltságait és hadi kötelezéseit; megerősíti őket az előző királyok adományából nyert földjük birtokában, leírva a föld határait úgy, amint azt a várbirtokok visszaszedése végett az erdélyi részekre küldött királyi megbízottak megállapították. — D. in villa Saxonum de Erkud, a. d. inc. 1238. II. Id. Febr. Regni a. tertio.

Átírta a gyulafehérvári káptalan 1290—1301 közt kelt oklevelében (MODL. 30,354.) — a gyulafehérvári kápt. 1572. okt. 5. (A gr. Teleki-cs. marosvásárhelyi levélt. 8244.) A határjárás bent van a gyulafehérvári káptalan 1289-i oklevelében. (MODL. 31,172.) Hivatkozik rá I. Lajos király 1347. (MODL. 30,382.)

Fejér, CD. VII. 4. 84. Endlicher, Monum. Arpad. 447. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. 61. Mitteil. d. Inst. f. österr. Geschichtsforsch. V. 559. Denusianu, Documente, 486. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 66. Teleki-oklvtár I. 3. Töredékek és kivonatok: Fejér, CD. VII. 2. 121. és VII. 4. 258. Teutsch-Firnhaber, Urkundenb. I. 154. 638.

1238. ápr. 28. — a johannitáknak az egész országra mentességet adván a cseberadó alól, megparancsolja a mindenkori ispánoknak, hogy a cseberadó szedését a rendtől akadályozzák meg, a cseberszedőknek pedig megtiltja, hogy a johannitáktól csebreket szedjenek. — D. p. m. mag. Benedicti, prepos. Budensis et a. r. vicecancell. a. D. 1238. indict. XI. IV. Kal. Maii, r. a. tertio.

Átírta a székesfehérvári káptalan 1338. ápr. 24. (A pozsonyi káptalan levéltárában, Capsa crucif. Alb. II. f. 4. n° 31.)

Batthyány, Leges eccles. II. 359. Fejér, CD. IV. 1. 135. és ismét VII. 1. 260. Károly J. Fejérv. tört. II. 657. 639.

1238. máj. 3. Buda. — Yginig fiainak, Gergelynek és Enocnak adja a már II. András király által szigeti földjükért cserében nekik adott, s a fehérvári várhoz tartozott Perekw földet, meggyőződven Lőrinc volt fehérvári ispán jelentéséből, hogy a csereadomány a királyra előnyös volt. — D. Bude, a. gr. 1238, V. Non. Maii, r. a. tertio.

Eredetije: MODL. 223. sz.

Wenzel, ÁUO. VII. 53.

640.

1238.
máj. 23.
Az Ipoly
mellett.

— Ugolin testvérének, Miklós ispánnak a csanádi kerületben [parochia] fekvő Fegyel földből egy ekeföldet adományoz. — D. iuxta aquam Ipol, a. ab inc. D. 1238. X. Kal. lun. r. a. tertio.

Eredetije a Kisfaludy-cs. levéltárában. (Nemzeti Múzeum lvt.) = 61.138

Győri tört. és r. füz. III. 298. Wenzel, ÁUO. VII. 60.

641.

1238.
jún. 7.
Zólyom.

— ámbár Vatatzes nicaei császárral és Assen-nel is rokonsági viszonyban áll, mégis a pápa kívánsága szerint Assen bolgár cár ellen hadjáratra készülvén, kéri IX. Gergely pápát, hogy a meghódítandó területre neki követi meghatalmazást [officium legationis] adjon, a Zeuren földén lakóknak valamely püspökséghez csatolását és az Assen ellen induló sereg előtt Magyarországon a kereszt vitelét engedje meg, a király távollétében az ország ellen törőket átkoztassa ki, ellenben a prae-nestei püspök által, mint pápai követ által kimondott excommunicatiót oldja fel. — D. in Zolum, VII. Id. Jun. a. gr. 1238. r. a. tertio.

Átírta IV. Ince pápa 1245. júl. 13. (Theiner szerint a vatikáni levéltárban, arm. I. capsa X. n° 5.)

Másolata — Huillard-Bréholles szerint — a párizsi Bibl. Nation. Fonds lat. n° 8990. és — Theiner szerint — a vatikáni lvtban, arm. II. capsa VII. n° 17.

Baronius, XXI. 171. Pray, Annales r. H. I. 248. Katona, Hist. crit. V. 819, Fejér, CD. IV. 1. 111. Theiner, Monum. Hung. I. 170. Densusianu, Documente 182. Kivonatok: Magyar Tört. Tár, IV. 230. Pesty, A szörényi bánóság, III. 3. Huillard-Bréholles, Examen etc. 34.

Erre a levélre utal IX. Gergely pápa 1238. aug. 9. (Theiner, Monum. Hung. I. 167.)

642.

(1238.)
jún. 11.
Zólyom.

— oklevélbe foglalja a fehérvári káptalan és a pannonhalmi apátság közt általa a somogyi tizedek ügyében létrehozott egyezséget. — D. in Zolun, III. Id. Junii.

Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (23. S.)

Másolata u. o. a Liber ruber 40. l.

Wenzel, ÁUO. III. 2. (1261 tájára téve.) Pannonh. rendtört. I. 765. (1239.) Kivonat: Sztachovits, Registrum, XI. (1239.) és Rendtört. II. 254.

1238 vagy 1239-ben kelt-e ez az oklevél? Az 1239-i évszámot illetőleg olv. a Rendtört. I. 171. l., mi azonban IX. Gergely pápának az egyezés létrehozása érdekében IV. Béla királyhoz intézett levele keltezésének javítását is maga után vonja. (U. o. 759. l. jegyz.) Ámde IV. Béla király éppen 1239. jún. 11-én a Soulumus-erdő mellett datál (lásd a 658. számot), mit aligha érthetünk Zólyom-ra, ellenben 1238 június elején csakugyan Zólyomban járt. Dénes nádornak 1239-i ítélete a renitens bogátiak ügyében (Rendtört. I. 767.) is inkább arra mutat, hogy a Béla király által eszközölt egyezés nem ebben az évben, hanem előbb történt. Ezért Karácsonyival (Tört. Tár, 1908. 48. l.) az oklevél keltét 1238-ra teendőnek tartom, ámbár az egyezésnek pápai megerősítése csak 1240 elején történt. (Rendtört. I. 788. és 789.)

643.

1238. — a trencsénmegyei szkalkai [Sckala] monostorban időztekor tapasztalván az
jún. 23. ottani szerzetesek szegénységét, a monostornak adományozza a trencsényi várhoz
tartozó geztee-i földnek azon részét, mely a gezteei vendégtelepesek részére volt
határokkal kijelölve. — D. a. gr. 1238. IX. Kal. Jul. r. a. tertio.
Átírta I. Károly király 1328. máj. 3. (MODL. 1461.)
Katona, Hist. crit. V. 847. Fejér, CD. IV. 1. 131. Episc. Nitr. me-
moria, 169. 644.
1238. † — a szigeti János fiát, Sault megerősíti a földek visszaszedését Pozsony megyé-
szept. 29. ben intéző bíráktól neki meghagyott földek birtokában, átírva A(ndrás) pozsonyi
Szatmár. ispánnak erre vonatkozó keltezetlen jelentését, és hivatkozva J(ános) prépostnak is
azzal egyező jelentésére. — D. in Zotmar, a. gr. 1238. III. Kal. Octobr. a. r. tertio.
Átírta: 1. a győri káptalan 1355. s ezt a pozsonyi káptalan 1387. (A po-
zsonyi káptalan lvt. Capsa XIII. 1. 11.) 2. A győri káptalan 1400. máj. 1.
(MODL. 225.) 3. Tartalmilag Smylo pozsonyi kapitány 1388. — a pozsonyi
kápt. 1388. (A hg. Batthyány-cs. köpcsényi lvt.)
Új Magyar Múzeum, 1858. I. 405. Wenzel, ÁUO. VII. 34. és XI. 301.
Kivonat: Monum. Strigon. I. 321. (1237.) Hazai oklevéltár, 316.
Hamis, olv. Knauz, Új M. Múz. 1858. I. 408., ki az oklevelet stílusa
miatt véli hamisnak. Ezt a gyanút úgy a IV. Béla király átíró oklevelében,
mint András ispán átírt oklevelében található szokatlan kifejezések valóban
indokolttá teszik. (. . . sub suo sigillo nobis non incognito . . . , tenorem litte-
rarum diligenter acceptantes, silentium imponendo stb.) 645.
1238. — bizonyítja, hogy előtte Kaplyon nemzetségbeli Baas fia Moch, — András fia
Simon, Ivánka fia László, Gergely fiai: Pete és Kázmér s más rokonai jelen-
létében — ugyanazon nemzetségbeli Pete mesternek, Pethe fiának öt márka ezüstért
eladott Ekkul nevű szatmármegyei öröklött földéből négy ekeföldet bizonyos Pela-
harazta nevű berekkel, a királyi oklevélben leírt határok közt.
Tartalmilag átírva István nádor 1388-i oklevelében. (MODL. 8006. sz.)
A kivonat szövege a következő:
— — quasdám litteras privilegiales domini Bele regis anno dominice in-
carnationis M^{mo} CC^{mo} tricesimo octavo regni autem sui anno tertio con-
fectas nobis curarat exhibere, declarantes inter cetera, quod cum Moch
filius Baas de genere Kuplon ex una parte et magister Pete filius Pethe
de eodem genere ab altera presentibus quibusdam cognatis eorundem,
Simone videlicet filio Andree, Ladislao filio Iwanche, Pete et Kazmerio
filiis Gregorii et aliis quamplurimis cognatis et commetaneis suis coram
ipso domino Bela rege fuissent constituti, Moch predictus extitisset con-
fessus se vendidisse de terra sua hereditaria Ekkul nomine in comitatu
Zathmariensi existenti Pete magistro antedicto pro quinque marcis argenti
terram ad usum quatuor aratorum sufficientem cum nemore quodam Pela-
harazta nominato iure perpetuo possidendam omnimode contradictionis
obstaculo cessante. Mete autem eiusdem, prout idem dominus Bela rex ex
confessione partium percepisset, in eisdem litteris continentur. 646.

1238. — megállapítja a pozsonymegyei nagyszombati [Zumbothel] polgárok [cives] igazságügyi, hadi, bíróválasztási, a fehérvári polgárokéval egyező vámfizetési, pénzbeváltási, papválasztási, dézsmafizetési, beköltözési, szállásadási és örökgyási kiváltságait és kötelességeit s a bírójuk működésére vonatkozó jogszabályokat. — D. p. m. mag. Stephani, au. n. cancell. a. d. inc. 1238. r. a. tertio. Presentibus: Bertalan veszprémi, Mátyás váci püspök, András pozsonyi, Domonkos tárnokmester nyitrai, Miklós csongrádi, Renold veszprémi ispán, Tamás a királyi kápolna ispánja [comes capelle] szentlőrinci prépost.

Eredetije Nagyszombat város levéltárában. (XIX. sz. másolata a Tud. akadémia kéziratárában, Oklevelek I. 2. sz.)

Átírta 1447. a pozsonyi káptalan. (Michnay-Lichner szerint Nagyszombat város levélt.)

Tartalmi *átírata* Orbán vál. egi püspök, királyi kincstartó 1487-i oklevelében. (MODL. 12,795.)

Michnay-Lichner, Ofner Stadtrecht, 243. Fejér, CD. IV. 1. 132. Endlicher, Monum. Arpad. 444. Monum. hist. Hung. diplomat. IX. *Facsimile* u. o. 9. sz. Kivonatok s töredékek: Bel, Not. Hung. II. 9. Katona, Hist. crit. V. 848. Monum. Strigon. I. 327.

Bár szerkezete némileg elüt az egykorú királyi oklevelek szerkezetétől, ismert kéztől származó írása kétségtelenné teszi valódiságát. (Lásd az 1268-i oklevélnél a megjegyzést.) 647.

1238. — megerősíti a bozóki [Buzouk] apát és a korponai szászok közt bizonyos Bracku nevű föld vámja ügyében a király káplánja; János titeli kanonok közvetítésével létrejött egyezséget. — D. a. 1238. r. a. tertio.

Eredetije — Kubinyi szerint — Korpona város levéltárában.

Fejér, CD. IV. 1. 136. Kivonatát közli a Fejér szövegére vonatkozó javításokkal: Kubinyi, Magy. tört. eml. I. 15.

Az oklevél szövege és szerkezete több feltűnő dolgot tartalmaz (a szokatlan formula devotionis; Lodomeria hiányzik a címből; a megpecsételésnek a felek jelenlétében történtének hangsúlyozása). Ez az oklevél valódisága ellen gyanút kelt; azonban az oklevél eredetijének ismerete nélkül nem lehet a kérdésben határozott állást foglalni. 648.

1238. — Faad föld adományozása Oslu ispánnak és Widcha adományozása Belud ispán fiainak.
dec. 27. *Lásd 1237. dec. 27-i kelettel a 630. szám alatt.*

1238. — megerősíti a pannonthalmi apátságot bizonyos, Pozsony és Nyitra között fekvő javak birtokában. — Anno D. 1238.

Kivonatát közli Fejér, CD. VII. 5. 256.

Fejérnek (Hevenesi után közölt) kivonata valószínűleg II. Béla király 1138-i (hamis) oklevelére értendő. (Ld. 66. sz.) Igazolja ezt a Dávid apát idejére való utalás is. 649.

(1238.) *† — írásbeli parancsa András pozsonyi ispánhoz és János pozsonyi préposthoz, melynek alapján Saul birtokait Timótnak Marchamagyar nevű földétől elhatárolták. Említve IV. Béla király 1238-i oklevelében. (Hazai oklevéltár, 316.)

Maga a (hamis) királyi oklevél (645. sz.) nem szól kifejezetten írásbeli mandátumról, az 1388-i kivonat azonban „litteratorium mandatum“-ot emleget. 650.

(1238.?) * — kérését, hogy a pápa a Magyarországra telepített karthausiak számára megfelelő kolostor-helyről gondoskodjék, említi IX. Gergely pápa 1238. aug. 8-i levelében. (Theiner, Mon. Hung. I. 164.)

A pápai levélben nincs kifejezetten szó a királynak ezen ügyben a pápához írt leveléről, de az „a nobis dictus rex cum instantia postulavit“ valószínűleg így értendő. 651.

1238. — Péter fiainak: Ada, Igenith és Ambrusnak Benta nevű földét, mely (?) egykor Maria, Ibahun, Gergely fia Jób és Mihály fiai: Benta, Czegun, Ábrahám és Leui birtoka volt, a zempléni várhoz tartozó Rozwad és egyéb földekért az oklevélben írt határok közt elcseréli.

Kivonatát közli Fejér, CD. IV. 1. 145.

Lásd helyesen 1258. júl. 5-i kelet alatt.

1239. ? — meghatározza a pannonhalmi apátságához tartozó bugathi lakosok szabadságait és kötelességeit. A. D. 1239.

Kivonatát közli Fejér, CD. IV. 1. 159.

A kivonat azonban hibás. Nem IV. Béla királynak, hanem Dénes nádornak 1239-i oklevele szól a kérdéses ügyről. Lásd: Pannonhalmi rendtört. I. 767. l. 652.

(1239.) — értesíti IX. Gergely pápát, hogy a J. volt „Boçriensis“ püspök és G. pesti prior által a bolgár császárság ügyében küldött üzenetet vévén, a pápa óhajlásának engedelmességre fog, bár ez reá s az országra súlyos terhet ró; ajánlja követét, G(ergely) győri püspököt, kérve az általa előadandók meghallgatását. — D. apud Bere, ld. Jan.

XVIII. századi *másolata* — Huillard-Bréholles szerint — a párizsi Bibl. Nation. Fonds lat. n° 8990. sz. (Cluny-tekerics) 3. tek. Van azonban 1413-ból való másolata is a vatikáni levéltárban, Instr. misc. C. fasc. 37. n° 6. D. I.

Huillard-Bréholles, Examen etc. 97. és kivon. 34. (1239.)

A levelet Huillard-Bréholles 1239-re teszi. Béla király 1238. jún. 7-én (Theiner i. m. I. 171.) a győri püspökről úgy ír, mint akit a pápához küldött, azonban ez „forte propter viarum discrimina suum ad vos adventum retardaret“. Minthogy pedig a pápai felszólítás az Aszen elleni háborúra IV. Béla királyhoz 1238. jan. 27-én kelt (u. o. 159.), úgy látszik, hogy Gergely püspök igen későre jutott a pápához, s a király jelen levele csakugyan 1239 elejéről való. 653.

1239. márc. 6. Buda. — a honti várhoz tartozó Ság és a galgóci várhoz tartozó Ebed földet, melyeket már II. András király adott volt az esztergomi egyháznak, a maga részéről is adományozza, Lukács honti ispántól értesülvén azok milyenségéről, tartozékaikkal s az Ebeden levő 8 várszolgamansióval, felsorolva ezek neveit, s megállapítva,

hogy e mansiók az egyháztól semmikép el nem idegeníthetők. — D. Bude, a. d. inc. 1239. II. Non. Mart. r. a. quarto.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 27. fasc. 1. n° 2.)

Átírta: 1. a budai kápt. 1292. ápr. 12. (u. o. n° 5.) 2. Pál országbíró 1292. júl. 21. (u. o. n° 6.) — III. András király 1293. febr. 1. (u. o. n° 7.) 3. Zsigmond király 1418. (u. o. n° 9.)

Magyar Sion, II. 437. Codex Strigon. II. 47. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 20. Wenzel, ÁUO. VII. 66. Monum. Strigon. I. 327. Facsimile-részlet u. o. II. táb.

Olvasd az 1237. nov. 19-i oklevélhez írt megjegyzést a 627. sz. a. **654.**

1239.
márc. 6.
Buda.

— átírja Miklós ispán elországbíró ítéletlevelét Altolutolya föld ügyében.
Lásd 1241. évszámmal a 705. szám alatt.

1239.
márc. 20.
Buda.

— Sala birtokot és a régente Vag nevű 40 ekealja földet a pozsonyi jobbágyok és civilisek, ú. m. Chukar és társai ellenében, hivatkozással a II. András király által kijelölt és a felek által választott bírák régebbi ítéletére, Jula ispán udvarbíró, Máté főasztalnok, Dénes főlovászmester, István mester titeli prépost kancellár, Benedek budai prépost alkancellár, Sebus ispán és más főurakkal tartott tanácskozás alapján Wros apátnak, illetőleg a pannonhalmi egyháznak ítéli a (Gertrud) királyné és Berthold volt kalocsai érsek oklevelében megállapított határok között, a nevezett jobbágyokat pedig az apát és a szerzetesek kérésére felmenti a rágalmazás miatt őket sújtó büntetés alól — D. Bude, a. D. 1239. XIII. Kal. Apr. r. a. quarto.

Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (41. G.)

Másolata a pannonhalmi Liber ruber 51. l.

Wenzel, ÁUO. II. 92. Pannonhalmi rendtört. I. 764. Kivonatok: Sztachovits, Registr. XIV. Monum. Strigon. I. 328.

Wenzel i. h. az oklevelet eltérő szöveggel közli. Az eltérés nyilván IV. Béla király oklevelének Dénes nádor hasonló tárgyú és szövegében a királyi oklevéllel nagyrészt egyező oklevelével (Pannonh. rendtört. I. 763.) való összehasonlásából származott. **655.**

1239.
ápr. 19.

— Chertu-t, ki a királynak még hercegsége idején Németországban számkivetésben létekor tett hű szolgálatokat, rokonaival: Chertu, János, Iván, Pet, András, Tumpa és Sugou-val Iwanfaluból, s Tekeu, Iwanus, Ondus, Ruoz, Kvles, Bechey, Nege, Mátyás és Rohcha-val Holmfaluból, kiveszi a szekszárdi apátság lovas praecoinak sorából s az apátság szabad jobbágyai közé sorozza az apátság által nekik a leírt határok közt átengedett földdel, az apátság szolgálatába pedig cserében 16 megnevezett fehérvári várszolgácsoládót rendel; egyszersmind megállapítja Chertunek és rokonainak mindennemű adószedés alól való mentességét s azon kötelességüket, hogy a királyi seregben páncélosan megjelenni, valamint az apát kívánságára követésbe menni tartoznak. — D. p. m. mag. Benedicti prep. Budensis, au. n. vicecanc. a. D. 1239. XIII. Kal. Maii, r. a. quarto.

Eredetije a Hazai okmt. szerint a szombathelyi praemontrei főgimnázium birtokában volt; 1916-ban azonban már ott nem volt fellelhető.

Hazai okmt. IV. 22. Wenzel, ÁUO. VII. 67.

656.

1239. máj. 18. Horom. — jóváhagyja, hogy a veszprémi püspök az egyháznak a Dráva és a Zaratka folyók közt fekvő Vyzmich nevű földét Mihály királynői étekfogó mesternek, Buzad testvérének 100 márka ezüstért eladta, s leírja Vyzmich határait a veszprémi püspök oklevele szerint. — D. in Horom, a. gr. 1239. XV. Kal. Jun. r. a. quarto.

Eredetije: MODL. 233.

Wenzel, ÁUO. VII. 70. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 78. Kukuljević, Reg. n° 370. (Kivon.)

V. ö. Arnold zalai ispánnak ugyancsak 1239-i oklevelével, Wenzel, ÁUO. VII. 87. 657.

1239. jún. 11. Polymos erdő mellett. — a sopronmegyei Behu, Domona, Louch és Salaysa nevű falvakat, melyeket Sathamar fia, Miklós nemes még II. András király idejében királyi engedéllyel a templomosok rendjének hagyott, Miklós rokonai: Oslu ispán, Miklós győri ispán, Péter, György és Herbord nemesek ellenében, valamint Miklós vejének, Istvánnak, lánynegyed címén emelt igénye ellenében a lovagrendnek ítélte, s azok birtokába Carumbi Rembaldus mestert Chak soproni ispán által bevezettette. — D. prope silvam Soulumus, a. gr. 1239. III. Id. Junii, r. a. quarto.

Eredetije: MODL. 3629.

Átírta: 1. V. István király 1272. ápr. 10. (MODL. 781.), 2. a székesfehérvári káptalan 1445. ápr. 15. (Egyik példánya: MODL. 3630., a másik a Nemz. Múzeum levéltárának törzsanyagában.)

Batthyány, Leges eccl. II. 362. Fejér, CD. IV. I. 146. 658.

(1239.) jún. 11. Zólyom. — oklevélbe foglalja a fehérvári káptalan és a pannonhalmi apátság közt a somogyi tizedek ügyében létrehozott egyezséget.

Pannonhalmi rendtört. I. 765. (1239.)

Lásd 1238. jún. 11-nél a 643. szám alatt.

1239 körül) szept. 21. — megparancsolja A. budai prépostnak, hogy Nana fiának Souskuth nevű földére vonatkozólag a peres felek okleveleit írja át.

Wenzel, ÁUO. XI. 308.

Lásd alább 1266 tájára tett kelettel.

1239. szept. 29. — Mogorfolu-i Polkut a II. András királytól kapott liptómegeyi Hyba és Mogorfolu földek közül az utóbbinak birtokában meghagyja s megerősíti, Miko ispán által jelöltetve azt ki részére, míg ellenben Hyba falut saját használatára elvette tőle. — D. a. d. inc. 1239. III. Kal. Oct. r. a. quarto.

Átírta: 1. I. Károly király 1340. dec. 6. (A Nemzeti Múzeum törzslevéltárában.) 2. A szepesi káptalan 1352. nov. 20. (U. o.)

Tartalmi *kivondta* a liptói registumban, 21. §.

Hazai okmánytár, VII. 25. Kivonatok: Fejér, CD. IV. I. 160. Tört. Tár, 1904. 78. I. 659.

1239. szept. 29. — az esztergomi egyház népeinek az ország egész területén vámmentességet ad, és megengedi az esztergomi vár alatt érseki város alapítását vásártartás jogával; továbbá az esztergomi érsekségnek adja, még pedig elidegeníthetlenül, a nyitra-megyei Poonh, a komárommegyei Fedemus és a barsmegyei Oluar birtokokat a szolgáló népekkel. — D. a. D. 1239. III. Kal. Oct. r. a. quarto.

Átírta: I. Mátyás király 1465. febr. 16. — II. Ulászló király 1498. (Az esztergomi érsekség vil. levéltárában, 17. A.) Tartalmilag Garai M. nádor, 1423.

Pray, Hierarch. 128. (csonkán.) Katona, Hist. crit. V. 865. (csonkán.) Fejér, CD. IV. 1. 152. és tartalm. IV. 1. 160. X. 6. 575. és 585. Teleki, Hunyadiak kora, XI. 106. Török, Magyarország primása, II. 28. Monum. Strigon. I. 328. Kivonatok: Magyar Sion, I. 369. Codex Strigon. I. 28.

Az oklevél bevezető része egészen a narratioig teljesen azonos az esztergomi érsek udvarispánja részére Anala földről szóló 1239-i oklevélével. (Monum. Strigon. I. 330.) Több, az oklevél szövegében használt, ekkor még szokatlan kifejezés ezt az oklevelet, mely csak kései átíratból ismeretes, gyanússá teheti. Azonban olvasd az 1125. számot. 660.

1239. — Zlaudus mester, székesfehérvári olvasókanonok részére átírja Dénes nádornak 1236-i, Szántó [Samtov] birtok ügyében Zlaudus javára hozott ítéletét, s azt Benedek budai prépost alkancellár és Albert ispán nádori albíró vizsgálata alapján megerősíti. — D. a. D. 1239. r. a. quarto.

Eredetije a hg. Festetics-cs. keszthelyi levéltárában, Zala, 1a.

Hazai okmánytár, VI. 37.

661.

1239. — a komárommegyei Anala földből, mely a szolgagyőri, banai és a komáromi várnépet illette, s melyet ezért a várbirtokok visszaszedésére kiküldött bírák a nevezett várakhoz visszacsatoltak, másfél ekeföldet Mátyásnak, az esztergomi érsek udvarispánjának visszaad, Mihály itubuy-i prépost által határoltatván el e rész-birtokot. — D. a. gr. 1239., r. a. quarto.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. levéltárában. (Lad. M. n° 1.)

Fejér, CD. IV. 1. 156. Monum. Strigon. I. 330. Kivonatok: Magyar Sion, I. 370. Cod. Strigon. I. 29. 662.

- (Állítólag 1239. okt. 27. előtt.) *† — parancslevelét Lőrinc zabochi ispánhoz, hogy berkezi Belye Jánost és rokonait Wys és Chenke birtokokba iktassa, említi IV. Béla király 1239. okt. 27-i keltezésű hamis oklevele. (664. szám. Wenzel, ÁUO. VII. 73.) 663.

1239. okt. 27. Szeged. † — Wys falut és Chenke nevű földet a Bodrog folyón levő gázlóval együtt a Fridrih János mester nemzetségéből származó berkezi Belye János fiának, Simonnak, s általa atyjának Jánosnak s fiának Jóbnak, továbbá Zwbuzlo és János nevű testvéreinek s rokonainak adományozza, s a földek határait leírja, Lőrinc szabolcsi ispánnal végeztetvén a beiktatást. — D. Zegedini in vigilia Simonis et Jude ap. a. D. 1239.

Eredetije a Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.) = ^{Q. 70.} H. 70.016

Wenzel, ÁUO. VII. 72. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 1. 158. Tört. Tár, 1900. 386.

Hamis. Wenzel szerint a nemz. múzeumi példány nem eredeti, hanem XV—XVI. századi kiadvány. Ámde az oklevél eredetinek akar látszani, mint ezt IV. Béla király pecsétjének rákötött darabja is mutatja. A pecsét darab

azonban IV. Bélának második, a tatárjárás után használt pecsétjéből való! Nyelvezete sem IV. Béla király korába illő, a keltezés formája pedig ekkor még nem használatos. XV. századi hamisítvány. **664.**

1239. — jóváhagyja, hogy öccse, Kálmán király szlapon herceg a somogyi várnak garigi, nov. 7. Toplicha nevű birtokát Baylatha fiának, Drugannak Kálmán herceg verőcei [Wewche] birtokával határos földéért elcserélte, leírva Toplicha határait Kálmán herceg levele szerint. — D. a. ab inc. D. 1239. VII. Id. Novembr. r. a. quinto.
Átírta Nagy Lajos király 1363. febr. 19. (MODL. 237.) és tartalmilag István zágrábi püspök 1363. dec. 3. (u. o. 239.)
 Wenzel, ÁUO. XI. 306. (csonkán) és kivonatban VII. 74. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 89. és tart. XIII. 320. Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 377. **665.**

1239. — oklevélbe foglalja Jácint, a zeurugi monostor apátja és Buzád mester, Buzád nov. 22. bán fia közt a peres zobori birtokra nézve a király jóváhagyásával létrejött egyezséget. — Actum d. inc. 1239. X. Kal. Dec. r. a. quinto.
Eredetije: MODL. 238.
 Wenzel, ÁUO. VII. 76.
 A címből Lodomerie az eredeti oklevélben is hiányzik. Az oklevél azonban minden kétséget kizárólag valódi. **666.**

1239. — visszaadja a hantai Szent-Mihály-egyháznak az egykor az egyház részére Zach- nov. 26. nemzetségbeli Péter ispán, Leustach fia által adott oztar-i szőlőket és a nadosti Miklós ispán által adott poloznuci szőlőt, melyeket a király az örökadományok visszaszedésekor elvévén, a mosonyi várnépnek és a poloznuci udvarnokoknak adott; a beiktatást most a veszprémi káptalan és Basilleus fia Gergely ispán végezte. — D. a. gr. 1239. VI. Kal. Dec. r. a. quinto.
Eredetije a veszprémi káptalan magánlvtban. (1. lad. Hantha 1.)
 Fejér, CD. IX. 7. 656. **667.**

1239. — kéri a pápától M(átyás) váci püspöknek, az egykori királyi kancellárnak az eszter- nov. 29. gomi érsekségben való megerősítését. — D. a. gr. 1239. III. Kal. Dec. r. a. quinto.
Átírta IV. Ince pápa 1245. júl. 13. (Theiner szerint a vatikáni levéltárban, arm. I. caps. X. n° 5.)
 Fejér, CD. IV. I. 159. Theiner, Monum. Hung. I. 172. Monum. Strigon. I. 332. (Csonkán.) Kivonat: Huillard-Bréholles, Examen etc. 35. l. **668.**

(1239.) * — supplicatiojára, hogy a pápa, mint egykor a portugál királynak, úgy neki is engedje meg, hogy jövedelmeit zsidóknak vagy pogányoknak eladhassa, felel IX. Gergely pápa 1239. dec. 11. (Theiner. Mon. Hung. I. 173.)
 A supplicatio valószínűleg írásban történt. **669.**

(1239 körül.) — megparancsolja L(ászló) somogyi ispánnak, hogy azokat a dézsmákat, melyekhez való jogát a pannonhalmi apát D(énes) nádor oklevelével fogja igazolni, csakis az apát részére fizettesse.

- Átirva László somogyi ispánnak 1239 körül kelt oklevelében. (Pannonhalmi r. lvt. 34. Q.)
Pannonhalmi rendtört. I. 762. (1238—39.) Kivonata: Sztachovits, Registr. XI. (1237.) 670.
- (1239 körül.) * — oklevelét, mellyel Scezu földet a bakonybéli egyháznak visszaadta, említik Dénes ispán királynői tárnokmester és bírótársai a bakonybéli apát s a veszprémi és győri vár népei és jobbágysai közt fennforgó ügyben hozott ítéletükben 1239 körül. (Pannonhalmi rendtört. VIII. 284. — Wenzel, ÁUO. II. 91. ellenben Dénes ispánnak s társainak oklevelét 1238 körül teszi.) 671.
1240. febr. 7. Pest. — átírja és megerősíti II. András királynak 1221. évi oklevelét, melyben II. András jóváhagyta, hogy Csépán bán kiskorú fia István a ciszterciak rendjébe lépven, birtokait a szentgotthárdi monostornak adományozza. (Ld. 364. sz.) — D. in Pest, a. gr. 1240. VII. Id. Febr. r. a. quinto.
1774. dec. 20-i hiteles *átirata* — a Hazai okmánytár szerint — a gr. Erdődy-cs. vörösvári levéltárában.
Hazai okmt. VI. 38. Kivonatok: Fejér, CD. III. 1. 329. (1247-re téve.) Századok, 1870. 605. 672.
1240. márc. 13. Buda. — a királyi lovászok jobbágysai közül származó, Grabes falusi Woch-ot, ki a pozsonyi várba települt volt, az ország határán tett szolgálataiért a királyi vendég-népek [hospites] közé sorozza, felmentve őt előbbi állapotának kötelmei alól. — D. Bude, III. Id. Mart. a. gr. 1240. r. a. quinto.
Eredetije Knauz szerint a pozsonyi káptalan közlevéltárában volt (Capsa 14. fasc. 7. n° 9.), hol azonban 1918-ban nem volt fellelhető.
Monum. Strigon. I. 335. 673.
1240. márc. 21. Buda. — a ciszterci rendnek [sancto ac venerabili conventui monasterii Cistercii] adván át a barcasági Földvár [Castrum s. Mariae], Szentpéter [Mons s. Petri], Hermány [Mons mellis] és Prázsmár [Tartilleri] királyi egyházait s azok patronatusát, addig is, míg ezeket átvehetik, a jelenlegi jövedelemszedők részéről egyházankint évi 1—1, *sz* esztergomi királyi kamarából pedig évi 100 márka ezüstöt rendel számukra. — D. Bude p. m. mag. Stephani au. r. cancell. et prepos. Titulensis. Méltóságok: Esztergomban üresedés, Ugolin kalocsai érsek, Bertalan pécsi, Gergely győri, Cletus egri, Bertalan veszprémi, Mátyás váci püspök, vál. esztergomi érsek, Regnald erdélyi, István zágrábi, Basil csanádi, Benedek váradi püspök, Benedek budai prépost udvari alkancellár, Tamás szentlőrinci prépost a királyi kápolna ispánja, Dénes nádor szolnokai ispán, János a Szerémség ura, bácsi ispán, András pozsonyi ispán udvarbíró, Domonkos tárnokmester bihari, Máté főasztalnok nyitrai ispán, Dénes főlovászmester temesi ispán, Lőrinc főpohárnok a lovászok ispánja, Pousa vajda, Oslu szörényi bán, Demeter bodrogi ispán, Balázs (kevei) ispán, Pál fehérvári, Balduin vasvári, Chakiu soproni, Lukács mosonyi, Demeter csanádi, Saul aradi ispán. A. gr. 1240. XII. Kal. Apr. r. a. quinto.
Eredetije állítólag Zircen volt, ma azonban már nincs meg.
Másolata — Óváry szerint — a párizsi Bibl. Nation. Coll. Duchesne, tome 63. fol. 39,

Fejér, CD. IV. 3. 550. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. 63. Den-susianu, Documente, 184. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 68. Ki-vonatok: Monum. Strigon. I. 336. Transsilvania, 1871. 55. Békefi, A pilisi apáts. tört. 311. Óváry, A tört. bizotts. oklevélmásol. I. 40. 674.

1240. — Kajár [Quoyar] földet Szt. István és Szt. László királyoknak bemutatott oklevelei
 ápr. 2. alapján Márk, Mátyás, Domonkos és társaik, Pech-nemzetségbeli nemesek ellenében
 Buda. a béli (bakonybéli) apátságnak ítéli az ottani dusnokokkal együtt, István fehérvári kanonok által, ki a visszaiktatást is teljesítette, újból megállapíttván a határokat.
 — D. Bude, IV. Non. Apr. a. gr. 1240. r. a. quinto.
Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (14. K.)
 Wenzel, ÁUO. II. 100. Pannonhalmi rendtört. VIII. 286. Kivonat: Fejér, CD. VII. 4. 89.
 A Szt. István és Szt. László királyok hamis okleveleire való utalás, még inkább azonban a szokatlan s feltűnő kifejezések (tam manifestis documentis plus quam ad plenum instructi; cum iam luce clarius constaret stb.) gyanússá tehetnék az oklevelet. Azonban úgy írása, mint fogalmazatának az egykorú királyi oklevelekkel való rokonsága (v. ö. HO. VIII. 35. és 421.) a valódiság mellett szól. A bemutatott hamisítványok tehát 1240-ben már megvoltak. 675.
1240. — a (Gertrud) királyné meggyilkolásában résztvevő Bánk volt bán elkobzott birtokai
 ápr. 6. közül Guerthoa és Chama földeket Geche fia Geche barsi ispánnak adja, s azok
 Buda. határait Domonkos tárnokmester bihari ispán jelentése alapján leírja. — D. Bude, a. gr. 1240. VIII. Id. Apr. r. a. quinto.
Eredetije a Hazai okmánytár szerint a Gyömörey-cs. levéltárában, Gógán-fán, Zalamegyében.
 Hazai okmánytár, VIII. 35. 676.
1240. — átírja és megerősíti András királyi udvarbíró és pozsonyi ispánnak az Oboni
 ápr. 22. falusi és Caracha falusi pozsonyi várszolgák és Caracha falvi Remeg közt bizonyos
 várföld ügyében létrejött egyezsége nézve kelet nélkül kiadott oklevelét. — D. p. m. mag. Nicolai div. miser. prepos. Scybiniensis et au. n. vicecanc. Actum a. d. inc. 1240. X. Kal. Maii, r. a. quinto.
Eredetije a budapesti egyetemi könyvtár kéziratárában. (Litt. orig. n° 615.)
 Wenzel, ÁUO. XI. 312.
 Minthogy 1240. ápr. 22-én Miklós mester még nem volt alkancellár (Fejér-pataky, A kir. kanc. 103.), az oklevél kelte az oklevéladási parancs idejét jelöli, míg az oklevél kiállítása később, Miklós alkancellársága idején történt. V. ö. a 689. sz. 677.
1240. — a várszolgák kötelességeinek rendezése alkalmából megállapítja a győri vár-
 ápr. 25. hoz tartozó Saag, Nuul, Tyrian és Ecch falvak szőlőműveseinek adóját, szabályozza
 szállásadási, igazságügyi, öröklési, dézsmálási, pénzbeváltási és egyéb szabadal-
 maikat, a curialis comesre és helyettesére, illetőleg ezek bíraskodására vonatkozó megállapításokat is befoglalva oklevelébe. — D. p. m. mag. Benedicti, Budensis prepos. au. n. vicecanc. VII. Kal. Maii, r. a. quinto, a. v. d. inc. 1240.

- *Átírta* I. Károly király 1318. (A pápóci prépostságnak a győri káptalan levéltárában elhelyezett iratai közt, Cth. I. f. 3. n° 8.)
 Fejér, CD. IV. 1. 194. Endlicher, Monum. Arpad. 448. Hazai okmánytár, III. 5. 678.
1240. — a nagyszombati [Zumbothel] ferencréndi apácáknak adja a nagynénjétől [soror],
 máj. 11. Konstancia cseh királynétől megszerzett Balarad falu jövedelmeit, úgy, amint azt
 Leupusdorf eddig a király birta. — D. prope villam Theotonicorum de Leupusdorf, a. d. inc.
 mellett. 1240. V. Id. Maii, r. a. quinto.
Eredetije: MODL. 244.
 Hazai oklevéltár, 8. l. V. ö. az 1247. nov. 7. kelt oklevéllel. 679.
1240. — a királyi szabad udvarnokok számának összeírása alkalmából megállapítja,
 máj. 12. hogy a vasvármegyei Zeuleus és Wepy falvakban a Bachyd, Keekemen és Péter
 [? Petry] nemzetségéből való 18 ilyen udvarnokmansio van, kiknek III. Béla királytól
 származó régi oklevelét visszaadatja, s megállapítja, hogy nevezettek közül minden
 10 ember egy lovat tartson a király szolgálatára. — D. a. gr. 1240. IV. Id. Maii,
 r. a. quinto. = MOL. Q. 10; DR. 47-520
Átírta I. Károly király 1339. ápr. 4., s ezt a vasvári káptalan 1363.
 május 29. (A Nemzeti Múzeum levéltárában, törzsanyag.) Tartalmilag, hibás
 évszámmal, *átírta* Pál országbíró 1339. máj. 24., s ezt a vasvári káptalan
 1375. jún. 29. (A gr. Eszterházy-cs. galántai levéltárában.)
 Fejérpataky, III. Béla király oklevelei, 11. l. Tartalmi kivonatban: Hazai
 okmt. VIII. 42. és Anj. okmt. III. 561. (1244 alatt.) 680.
1240. † — vitézének és tanácsosának, Mogorovich Jánosnak Záramegyében Veterinichi
 máj. 15. és Regiane falvakat és Glube várat adja tartozékaival.
Átírta Nápolyi László 1401. (Allítólag Kukuljević gyűjteményében volt.)
 Kivonatát kiadta Kukuljević, Regesta n° 391.
Hamis, olv. Karácsonyi indokolását, Magyar nemzets. III. 221. 681.
1240. — a győri káptalan bemutatott oklevele alapján megerősíti azt az intézkedést,
 máj. 20. hogy Pot egykori nádor mosonmegyei Sasun nevű birtokának egy harmadrészét a
 Sopron vár. Ferteufeu melletti földdel az ausztriai szentkereszti (heiligenkreuzi) apátságnak, két
 harmadrészét unokaöccsének [frater] Istvánnak, Mour fiának hagyván, István halála
 után ennek fiai, Corradus és Mour az őket illető két harmadrészt is a nevezett
 egyháznak adták. — D. in castro Suprun, a. d. inc. 1240. XIII. Kal. Jun. r. a. quinto.
Eredetije a heiligenkreuzi apátság levéltárában. (Rub. 52. fasc. II. n° 71.)
 Fejér, CD. IV. 1. 197. Weis, Urkunden, I. 102. Major, Mosonym. monogr.
 II. 173. Kivonat: Győri tört. füz. I. 114. 682.
1240. — (átírja? és) megerősíti Dénes nádornak 1236-i, a dömösi egyház és Kázmér,
 máj. 25. Pongrác fia közt Chepel földre vonatkozólag létrejött egyezséget tárgyazó oklevelét.
 (Monum. Strigon. I. 317.) — Anno 1240. VIII. Kal. Jun. r. a. quinto.
Átírva tartalmilag András prépost és az esztergomi káptalan 1283. ápr. 29-i
 oklevelében. (Az esztergomi kápt. mg. lvt. 70. l. 27.)

Fejér, CD. V. 3. 193. (Hevenesi másolatából, a nádori oklevélre tévesen utalva.) Monum. Strigon. II. 164. 683.

1240. — a soproni vártól kivett Padar földet a király fiának, István hercegnek születését
máj. 26. hírül hozó Corradus királynői pohárnokmesternek adja, s annak birtokába őt patoki
István által beiktattatta. — D. VII. Kal. Jun., a. gr. 1240. r. a. quinto.

Átírta a pécsi káptalan 1357. (A Hazai okmánytár szerint a gr. Nádasdy-cs. levéltárában.)

Hazai okmt. VIII. 421.

V. ö. az 1240. júl. 28-án adott oklevéllel, mely a határok leírását is tartalmazza. 684.

1240. — a várak jogainak és állapotának reformálása alkalmából megállapítja tíz
jún. 18. Ethuruh-nemzetségbeli és tizenkét Mogor-nemzetségbeli pozsonymegyei, az ok-
sopron vára. levélben név szerint felsorolt mansioról, hogy a szent-király-jobbágai közé tartoz-
nak. — D. in castro Suprun p. m. mag. Benedicti prepos. Budensis, au. n. sub-
cancell. a. gr. 1240. XIV. Kal. Jul. r. a. quinto.

Bartal, Comment. ad hist. etc. tom. II. Mantissa, n° I. (Ismeretlen helyről, „ex autographo“) s utána Wenzel, ÁUO. II. 101. 685.

1240. — jóváhagyja, hogy Ombud fia Jakab és testvérei, továbbá Pál fia Bensa és
júl. 9. testvérei s Zobozlou fia Ambrus és testvérei a sopronmegyei Cazmer — máskép
Zólyom. Ferteud — nevű 4 ekealja földet a Rábaközén Izsák ispánnak 20 márkáért eladták.
— D. in Zoulum p. m. mag. Benedicti prepos. Albensis, au. n. cancell. a. gr. 1240.
VII. Id. Jul. r. a. quinto.

Eredetije a Kisfaludy-cs. levéltárában. (Nemz. Múzeum lvt. *Dr. 67.142*)
Fejér, CD. IV. 1. 200. Wenzel, ÁUO. II. 191. (1247 alatt.)

Hogy az évszám Fejérnél helyes és Wenzelnél hibás (v. ö. Karácsonyi, Hamis okl. 55.), kitűnik az eredetiből, melynek kelte 1240. 686.

1240. — a pannonhalmi egyház népeinek panaszára a régi törvények [leges] alapján
júl. 14. és a Szt. István király által megállapított köteleességek némi enyhítésével megállapítja
ezen egyház udvarnokainak és egyéb népeinek köteleességeit, az engedményeknek
is felsorolásával, rendelve, hogy a nevezett népek felsorolt köteleességeiket ellen-
kezés nélkül tartoznak teljesíteni. — D. p. m. dil. ac. fid. n. mag. Benedicti prepos.
Alb. au. n. canc. A. d. inc. 1240. Pridie Id. Jul. r. a. quinto.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (28. D.)

Wenzel, ÁUO. VII. 96. Pannonh. rendtört. I. 789. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 1. 194. Sztachovits, Reg. XV. és XVI. Pannonh. rendtört. II. 253.

Az oklevél némi módosításokkal való megújítása Miklós nádor 1226-i, ugyanezen tárgyú oklevelének (Pannonh. rendtört. I. 678.), de új ítélezés alakjában. 687.

1240. — a fölösleges adományok visszaszedésekor Dechyn ispántól visszavett földekből
júl. 23. visszaadja a keryskyni 5 ekealja földet az azon levő szőlőhegy kivételével, s a
föld határait a beiktatást teljesítő chasar-monostori Csépán ispánnak, Bel fiának

- jelentése alapján leírja. — D. p. m. mag. Nicolai prepos. Scybiniensis, au. n. vicecancell. a. D. 1240. X. Kal. Aug. r. a. quinto.
Eredetije a herceg Batthyány-cs. körmendi levéltárában. (Acta Korlathkőiano-Apponyiana, n° 802.)
 Hazai okmt. VIII. 38. 688.
1240. — a soproni várhoz tartozó Padar földet a királyfinak, István hercegnek születését
 júl. 28. hírülhozó Corradus királynői pohárnokmesternek adván, annak határait a beiktatást Puky-i István pristaldusszal teljesítő veszprémi káptalan jelentése alapján leírja. — D. p. m. dil. ac f. n. Nicolai prepos. Scybiniensis, au. n. vicecanc. Actum a. d. inc. 1240. V. Kal. Aug. r. a. quinto.
Átírta: 1. a pécsi káptalan 1355. (A Hazai okmt. szerint a gr. Nádasdy-család levéltárában.) 2. Istvánffy Miklós nádori helynök 1592. (Győr város levéltárában, Z. fiók, 3. doboz, 8. sz.)
 Hazai okmánytár, VIII. 422.
 V. ö. 684. sz. 689.
1240. — a váraknak Imre és II. András királyok alatt elidegenített jogainak visszavétele-
 aug. 9. kor a nyitrai várhoz tartozó Ratun földet Tulmach falusi Zeres fiaitól: Miklóstól és Tumptól, kik Ratun földet II. András királytól kapták, visszavevén, most abból két ekealját visszaad nekik, hadjárat idején egy fegyveres katona küldésének kötelezettsége mellett; a beiktatást chasari Chepan ispán által végeztette. — D. p. m. mag. Benedicti prepos. Albensis, au. n. cancell. V. Id. Aug. a. gr. 1240. r. a. quinto.
Eredetije: MODL. 12,796.
 Wenzel, ÁUO. VII. 104.
 Erre az oklevélre hivatkozik Miklós fia Peteu a zakalyi Boda elleni perében 1324. febr. 17. (Anj. II. 113.) 690.
- (1240.) — a hűtlenség bűne miatt elítélt Jula bánnak — a Kean-nemzetségből — borsod-
 aug. 12. megyei Turduna nevű birtokát főképp az orosz hadjáratban szerzett érdemeiért Gurg
 Zólyom. fiának, Miklós gömöri ispánnak adományozta, s minthogy a borsodi vár dédesi [Dedus] jobbágysai, ú. m. Zadur, Péter, Ysip, Ábrahám és ugyanazon nemzetségbeli társaik a birtokot magukénak állították, ezek ellenében azt Miklós ispánnak ítélte, s határait Holog falusi Kuna által az egri káptalan bizonyosága mellett megállapíttatván, leírja. — D. in Zolum p. m. mag. Benedicti prepos. Albensis, au. n. cancell. II. Id. Aug. r. a. quinto (Az évszám hiányzik ez eredeti oklevélben is.)
Eredetije: MODL. 246.
 Wenzel, ÁUO. VII. 100. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 395. 691.
1240. — meghatározza a barsi [Bors] vár külvárosában letelepedett magyar és német
 szept. 10. vendégeknek a király és a várispán iránt tartozó kötelezéseit, valamint igazság-
 A szigeten. ügyi kiváltságait és a barsi vásárra vonatkozó vámmentességet, és felsorolja a nekik adott s Belez pristaldus által kijelölt földeket. — D. in insula, a. gr. 1240. IV. Id. Sept. r. a. quinto.
Átírta IV. Béla 1253. máj. 31. (MODL. 248.) s ezt I. Károly király 1324. (MODL. 247.)
 Fejér, CD. IV. 1. 322. (1244. évszámmal.) Wenzel, ÁUO. VII. 103. (1240.) 692.

1240. — Dechluk fiának Sitinanak adja a Jerezniche és a Túróc folyók közt fekvő Lazkouch nevű 6 ekealja földet. — Anno gr. 1240. regni a. quinto.
Tartalmilag *átírva* a túróci registrum 40. §.
Kivonatban: Bel, Not. Hung. II. 363. Fejér, CD. IV. 1. 202. és VI. 2. 414.
Tört. Tár, 1904. 78. 693.
1240. — Tamás fiainak, Simon, Endre és Benchenek adja hű szolgálataikért a nógrádi
dec. 11. várnak Lengeld nevű földét az oklevélben leírt határok között, melynek birtokába Myhedeus grabi prépost iktatta őket.
Facsimiléje közölve: Magyarország vármegyéi és városai, Szatmár-vármegye, 567. I. (Ismeretlen helyről.) Szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Crouacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in vero salutari. Cum virtus premio et fidelitas retributionis merito nullatenus carere debeat, tanto nos subditorum meritis favorabilius respondere intendimus, quanto eosdem volumus pleniori fidelitate indesinenter famulari. Eapropter ad universorum tam modernorum, quam futurorum Christi fidelium notitiam tenore presentium volumus pervenire, quod cum dilecti ac fideles nostri servientes Symoun, Endre, Benche filii Thome a primevis iuventutis sue temporibus nobis indesinenter et indefesse fidelitatis exhibuerint servilia et iidem terris non modicum egere dinoscantur, terram quandam nomine Lengeld a castro Neugradiensi exceptam eisdem fidelibus nostris prenominatis et suis heredibus heredumque successoribus propter fidelitatis ipsorum sinceritatem expertissimam in recompensationem servitiorum contulimus iure perpetuo possidendam et eosdem in possessionem dicte terre per dilectum ac fidelem nostrum Myhedeum prepositum de Grab nostra auctoritate fecimus introduci. Cuius etiam terre mete, sicut idem nobis retulit, hoc ordine discrepantur(?). Prima meta incipit ab oriente sub ulmo cum villa Drug et vadit superius in eodem fluvio ad montem Fana et ibi sunt due metè, et vadit superius super eodem fluvio ad Nezdezuboya et revertitur ad partem occidentalem et vadit ad montem Zumus et inde descendit ad fluvium Laspotoc et ibi incipit metam tenere cum villa Batun et inde venit descendendo super eodem fluvio ad radicem alti montis et ibi sunt super salices due mete, inde vadit ascendendo super berc et sunt due mete et inde vadit ad stagnum Rocta et ibi sunt tres mete et ibi tenet metam cum Blasio; inde transiens per berc super caput vallis tenet metam Gusue et inde vadit ad metam Dyonisii, ibi sunt tres mete; inde recurrit ad metam priorem, ubi orta fuerat. Ut autem hec nostre donationis series nullis unquam temporibus per quempiam valeat retractari, sed salva semper et inconcussa permaneat, presentem super hoc concessimus paginam dupplicis sigilli nostri munimine roboratam. Datum per manus dilecti ac fidelis nostri Nicolay prepositi Scybiniensis et aule nostre vicecancellarii, anno ab incarnatione domini M^o CC^o XL°, tertio Idus Decembris, regni aulem nostri anno quinto. 694.

1240. — a szentkereszti (heiligenkreuzi) monostornak a királyi kamarából évenként 200 vizahalat rendel, s megerősíti a monostornak azt a jogát, hogy részére Ausztriába Magyarországból bort, búzát és marhát szabadon szállíthassanak. — Anno D. 1240.
Eredetije — Fejér szerint — a heiligenkreuzi apátság levéltárában volt. Ott azonban jelenleg nem található, csupán kivonata van meg a levéltárban a „Synopsis litterarum privilegialium etc.” c. jegyzékben. (Rubr. XIII. 5.)
 Kivonatát közölte: Fejér, CD. VII. 4. 88.
 V. ö. az 1230 körüli hamis oklevéllel 594. sz. a. Valószínűleg szintén hamisítvánnyal van dolgunk, vagy talán az 1230 körüli hamisítvány hibás kivonatával. **695.**
1240. — átírja III. Béla királynak 1185-i, Sanad nejének és fiának végrendeletét megerősítő oklevelét. (Lásd a 141. számot.) A. D. 1240.
 Tartalmilag átírva Tamás országbíró 1352. nov. 21-i oklevelében. (Fejér szerint a nyitrai püspökség levéltárában.)
 Kivonata közölve: Fejér, CD. V. 1. 306. (Kaprinai másolatából.) IX. 2. 203. Wenzel, ÁUO. VI. 151. (Fejér után.) **696.**
1240. — megparancsolja Donát bakonyi [de Bochon] ispánnak, hogy II. András király oklevele (l. 487. sz.) alapján a szentkereszti kápolna számára a földet jelölje ki.
 Tartalmilag átírva a veszprémi káptalan 1240-i oklevelében. (A pannonhalmi r. levéltárban, 27. V.)
 Kivonatban: Wenzel, ÁUO. II. 112. Pannonh. rendtört. VIII. 288. **697.**
1240. — megállapítja a petrinai vendégek kiváltságait Szlavóniában. Anno D. 1240.
 Átírta N. Lajos király 1362. (Fejér ezt a Fejérvári-f. másolatgyűjtemény III. k. n° 153.-ről közölte.)
 Kivonatát kiadta: Fejér, CD. IV. 1. 201. és IX. 3. 313.
 Valószínűleg a Kálmán herceg oklevelét megerősítő 1242. aug. 14-i oklevél hibás kivonataról van szó (lásd a 721. számot), bár Fejér a Kálmán hg. oklevelének kivonatát külön is közli.
- (1240 körül.) * — oklevelét, mellyel István herceg születésének hírülhozásáért a Chak-nemzet-ségből való Domonkos ispánnak, Péter ispán fiának adta Ipolitnak, Mohor neposának birtokait, említi a székesfehérvári káptalan 1268. febr. 15., illetőleg a budai káptalannak az előbbiben átírt, 1267-i oklevele. (Fejér, CD. VII. 3. 60.) V. ö. az 1240. júl. 18. kelt 689. számú oklevéllel, mellyel ez az oklevél valószínűleg egyidőben kelt. **698.**
- (1240 körül.) * — okleveléről szól M(áté) királyi főasztalnokmester 1240-ben, mellyel IV. Béla Trepk földből 70 holdat Grabnak, Egyed fiának oly kötelezettséggel adott, hogy ez a király seregében egy vitéz fegyverzetével tartozik szolgálni. (Hazai okmánytár, VII. 26.) **699.**
- (1241 előtt.) * — oklevele, mellyel Woyk földet még a tatárjárás előtt Jundnak adományozta, V. István király 1272. márc. 31-i oklevele szerint elégett. (Hazai okmánytár, VIII. 144.) **700.**

- (1241. febr. 10. előtt.) * — levelére, mely szerint Battacius (Vatatzes) népével s a görög egyházzal együtt a katolikus egyházba óhajt visszatérni, válaszol IX. Gergely pápa 1241. febr. 10-én. (Theiner, Monumenta Hung. I. 178.)
Vatatzesnek ezen szándékára céloz IV. Béla király már 1238. jún. 7-i levelében is. (Theiner i. m. I. 170.) 701.
- (1241. febr. 26. előtt.) * — petitiojára (levelére?), mely az esztergomi egyházmegye benedekrendű szerzeteseinek züllött életmódjáról szólt, utal IX. Gergely pápa 1241. február 26-án az esztergomi érsekhez intézett levelében. (Theiner, Monum. Hung. I. 179.)
Bár a pápai levélben nincs szó expressis verbis IV. Béla király leveléről, mégis minden valószínűség szerint írásba foglalt petitiot kell értenünk. 702.
- (1241. febr. 26. előtt.) * — második levelére, melyet a zsinatra nem menő főpapok kimentése érdekében intézett a pápához, válaszol IX. Gergely pápa 1241. február 26-án, említve a királynak ez ügyben írt előbbi levelét is. (Theiner, Monum. Hung. I. 181.) 703.
1241. febr. 27. — a Benedek fehérvári prépost udv. kancellár, valamint Lodomér trencsényi ispán által teljesített vizsgálat alapján úgy határoz, hogy Bense, Pepryle, Cepk és Hoztyna, Németországból bejött zamari, trencsényi szabad hospesek, kiket Pousa, András és Ipolit trencsényi várjobbágyok a trencsényi vár szállásadó várjobbágyainak mondtak, eddigi szabadságukat továbbra is megtartsák, s hat mansio után egy fegyveres kiállításán kívül más szolgálatra ne legyenek kényszeríthetők. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Nicolai prepos. Scibiniensis, au. n. vicecanc. a. D. 1241. III. Kal. Mart. r. a. sexto.
Átírta IV. Béla király 1261. dec. 8. (A Zamaróczy-cs. lvt. Vágzamárd.) —
V. István király 1270. (A Hazai okmánytár szerint a Bossányi-cs. levéltárban.)
Hazai okmánytár, VI. 39. 704.
- (1241.) — a Salomon-nemzetségből való Scirac, Thywodor, Ysac, Miklós nemesek és rokonaik kérésére átírja és megerősíti Miklós ispán alországbírónak, Karul fiának 1239. márc. 6-án kiadott oklevelét, mellyel bajvívás útján a pozsonyi várnak Modor, Vota, Ilka, Zazwaros és Legu falusi jobbágyai és várszolgái ellenében a Watán és Salamonban lakó egész Salomonnemzetségnek ítélte Altolutolya földet, s annak határait leírta. — D. p. m. mag. Nicolai prepos. Scibin. au. r. vicecancell.
Átírta a veszprémi káptalan 1339. jún. 24. s ezt szentgyörgyi és bazini Péter comes országbíró 1504. nov. 15. (Az Eszterházy-oklevéltár szerint a gr. Eszterházy-cs. kolozsvári levéltárban.) Tartalmilag átírta Báthori István országbíró 1436. (MODL. 231.)
Fejér, CD. IV. 1. 149. (1239.) Eszterházy-oklevéltár, 3—5. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXVI. Wenzel, ÁUO. VII. 84. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 69.
A veszprémi káptalan átiratában olvasható zárórész első fele (D. Bude, in dominica Letare, anno gr. 1239. regnante ill. rege Bela anno quarto) nem a királyi oklevél kelte, hanem Miklós alországbíró ítéletleveléé, amint ez Báthori István országbírónak 1436-i okleveléből világosan kitűnik. Itt ugyanis IV. Béla király oklevele van keltezettlenek s Miklós alországbíróé 1239-inek

- mondva. IV. Béla király oklevelét tehát Zimmermann-Werner i. m. I. 70. l. jegyz. s utána Karácsonyi, Hamis okl. 50. helyesen teszi 1241-re. 705.
- (1241.) — közli (IX. Gergely) pápával a tatárok betörését és pusztítását, segítséget kér tőle, s követét, István váci püspököt a pápának ajánlja. — D. Zagrabie, XV. Kal. Jun. Zágráb.
Eredetije(?) — Theiner szerint — a vatikáni levéltárban, arm. I. Capsa X. n° 5.
Átírta IV. Ince pápa 1245. júl. 13. (U. o. n° 6.)
 Fejér, CD. IV. 1. 214. Tkalčić, Hist. civ. Zagrab, I. 13. Theiner, Monum. Hung. I. 182. Densusianu, Documente, 190. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 70. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 128. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 401. Huillard-Bréholles, Examen etc. 35. 1. 706.
- (1241.) — tudósítja Konrád (vál.) német királyt a tatárok betöréséről, tőle segítséget kér és követét ajánlja neki.
Másolata — Baerwald szerint — a baumgartenbergi formulás könyvben. (Bécs, Hofbibliothek, Mss. n° 409. Blatt 52a.)
 Hormayr, Die goldene Chronik von Hohenschwangau, II. 65. Wenzel, ÁUO. II. 126. Densusianu, Documente, 191. Baerwald, Das Baumgart. Formelbuch, 347. Töredéke: Palacky, Der Mongolen-Einfall (Abhandl. d. k. böhm. Ges. d. Wiss. V. 2. 376.) 707.
- (1241.) * — leveléről, melyben II. Frigyes császárnak ígérte, hogy, ha a tatárok ellenében megsegíti, magát s országát neki aláveti, szól Ricchardus de S. Germano Chroniconja, MGH. Script. XIX. 380. 708.
1241. — gorichai István fiainak, Bobonig és István comeseknek kérésére megerősíti szept. 23. Imre király aranypecsétes oklevelét a még III. Béla király által gorichai Istvánnak a német michoi Albert ellen tanúsított hű szolgálataiért adományozott Vodichenről. (Lásd a 192. számot.) — D. p. m. mag. Benedicti prepos. Albensis et el. Coloc. — Méltóságok: Esztergomban üresedés, Bertalan pécsi, Cletus egri, Bertalan veszprémi, Bulsu csanádi, Benedek váradi, István váci püspök, Győrött és Erdélyben üresedés, a király rokona: János a Szerémség ura és bácsi ispán, Dénes szlapon bán főlovászmester, Pál udvarbíró fehérvári ispán, a tárnokmesteri állás üresedésben, Máté főasztalnok nyitrai ispán, Roland főpohárnok, Vilelmus krasznai, Demeter csanádi, Márton zalai ispán. — Anno dom. inc. 1241. IX. Kal. Oct. r. a. sexto.
Átírta 1. a zágrábi káptalan 1346. júl. 30. (A Blagay-cs. levéltárában, 2. sz. Nemz. Múzeum lvt.) 2. István tótországi és horvát bán 1352. (U. o. 32. b.)
 Tartalmi *átírata* Béla hg. 1269-i oklevelében. (U. o. 5.)
 Blagay-oklevéltár, 9. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 407. Smičiklas, Cod. dipl. V. 515.
 Kritikájára von. olv. a Blagay-oklv. XXXVIII. l. 709.
1241. † — Bobonigh és István wodychai comeseket, apjoknak, gorichai Istvánnak szept. 23. érdemeire való tekintetből, melyeket az Imre király oklevelének bizonyossága szerint myhoi Albert legyőzésével szerzett, a bán bírói hatósága alól kiveszi, a nyestadó

alól fölmenti, a báni szállást és birtokaikon congregatio generalis tartását eltiltja s a birtokaikon kézrekerülő rablók felett ítélkezés jogával ruházza fel őket. — D. p. m. mag. Benedicti prepos. Alb. et el. Coloc. Méltóságok: mint a 709. sz. oklevélben. — Anno D. inc. 1241. IX. Kal. Oct. r. a. sexto.

Átírta 1. a zágrábi káptalan 1350. febr. 11. (A Blagay-családnak a Nemz. Múzeumban letett levéltárában, 1. és 31. sz.) 2. Nagy Lajos király 1369. júl. 23. — Zsigmond király 1406. ápr. 22. (U. o. 132. sz.)

Wenzel, ÁUO. VII. 115. Blagay-oklevéltár 7. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 135. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 407.

Hamis. Olv. a Blagay-oklevéltár XXII. l. jegyzetét és a XXXVIII. l. 710.

1241. — átírja s megerősíti öccsének, néhai Kálmán (ruthén) király s szlapon hercegnek (keltezetlen) oklevelét, mellyel a zalamegyei boradó várnépeket a vár joghatósága alól kivette.

Eredetije a veszprémi káptalan hiteleshelyi levéltárában, S^{II}. n° 296.

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in vero salutari. Ad universitatis vestre notitiam presentis scripti testimonio volumus pervenire, quod litteras karissimi fratris [nostri] Colomanni regis et ducis totius S[clavo]nie felicis memorie recepimus in hunc modum:

Nos C(olomannus) dei gratia rex et dux totius Sclavonie significamus universis, quod nos populos castri nostri in comitatu Zala existentes, videlicet qui nobis vina dare tenentur, ad nos in servitio et debito, quid nobis placeret, collocandos recepimus ab omni iurisdictione castri eosdem eximentes. Unde precipimus omnibus firmiter et districte, quatenus obtentis litteris istis ipsos nullus comes de Zala quicumque pro tempore fuerit, seu curialis comes eiusdem molestare [presum]at vel aliquomodo iudicare, nisi nos personaliter vel ille, cui vices nostras commiserimus in hac parte.

Nos igitur ratam habentes ipsius ordinationis seriem, cum sit utilis et proficua, ut eadem magis ac magis robur perpetue firmitatis obtineat, auctoritate regia duximus confirmandam. Ad cuius rei testimonium presentes litteras concessimus dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Benedicti prepositi Albensis, aule nostre cancellarii, archielecti Colocensis, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo quadragesimo primo, regni autem nostri anno septimo. 711.

1241. — oklevele Komlós falusi Germanusnak, Yssabor fiának és testvéreinek a szent-király-jobbágyfiai közé sorozásáról.

Kivonat: Fejér, CD. IV. 1. 234.

Lásd 1251. évszámmal a 955. sz. a.

(1242 előtt) * — oklevele, mellyel chapai Fülöp fiának, Fülöp ispánnak birtokait, melyek a királyra szállottak, chapai Cletus ispánnak adományozta, a tatárjáráskor elveszett. (Fejér, CD. IV. 2. 379.) 711a.

- (1242 előtt.) * — oklevele, mellyel Kálmán (ruthén) királynak, IV. Béla király testvérének beleegyezésével a szepesi cisztercita monostornak bizonyos, a kolostor körül fekvő földet adott, IV. Béla király 1260. aug. 14-i oklevele szerint elégett.
Fejér, CD. IV. 3. 21. 711b.
- (1242 előtt.) * — oklevele, mellyel jóváhagyta, hogy Márton bán birtokait a sági monostornak hagyta, a tatárjáráskor elveszett. (Fejér, CD. IV. 3. 276.) 711c.
- (1242.) — értesíti a pápát, hogy előbb a váci püspököt, majd Lukács győri prépostot és István főesperest küldte hozzá, az utóbbiak azonban értesülése szerint a tengerbe fúltak; most harmadszor a dominikánusokat küldi a jelen levéllel; a pápától segítséget kér a tatárok ellen, nehogy ezek a Dunán átkelve az egész országot elborítsák; hirdettessen a pápa keresztes háborút, főleg a velenceieknél, s a keresztesek jöjjenek bőjt közepéig Magyarországra; kéri, hogy az esztergomi, kalocsai és győri egyházak ügyében a küldött szerzeteseket hallgassa meg. — D. apud Chazma, XIV. Kal. Febr.
XVIII. századi *másolata* a cluny tekercsekről a párizsi Bibl. Nation. Fonds lat. n° 8990. Van azonban 1413-ból való másolata is a vatikáni levéltárban. (Instr. misc. Fasc. 37. n° 6. D. I.)
Huillard-Bréholles, Historia dipl. Frederici II. VI. 2. 902. és kivonatban: u. az, Examen etc. 35. l. 712.
1242. — Wydo vegliai comes fiainak, János, Feldrik, Bertalan és Wydonak kérésére a tatárok által való üldöztetése idején szükséges szolgálataikért másolatokból átírja márc. 10. 1. III. Béla királynak 1193-i, Modrusmegye adományozásáról szóló (ld. 154. sz.) és Traù mellett. 2. II. András királynak 1223-i, Wynodol és Modrus adományozásáról szóló oklevelét (ld. 401. sz.), azzal, hogy kellő helyen és időben az eredetieket bemutatni tartoznak, s hogy a királyt a tengerparton időzésekor két gályával, azonfelül három, illetőleg az ország határain kívül két fegyveres katonával tartoznak szolgálni. — D. apud Tragurium, VI. Id. Mart. a. D. 1241. (!) r. a. septimo.
Eredetije: MODL. 33,177. sz.
Átírva IV. Béla király 1251. ápr. 5-i oklevelének a) szövegében. (Ennek átíratait lásd ott.)
Fejér, CD. IV. 1. 268. Kukuljević, Borba Hrvatah 71. és kivonatban u. az, Reg. n° 412. Hazai okmánytár VIII. 39. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 144. Frangepán-oklevéltár, II. 399.(a.)
Az oklevél valódi, ámbár a Frangepán-oklvt. II. 398. l. hamisítványként van közölve; de olvasd a Századok 1914. évf. 683—4. l. Hogy évszámát 1242-re kell értelmeznünk, olv. a Hazai okmt. VIII. 41. l. jegyz., Smičiklas, IV. 145 l. jegyz. és a Századok 1914. évf. 684. l. jegyz., hol azonban a megokolás, mintha az átírások hibájával lenne dolgunk, melyekben az évszámból egy l-es kimaradt, nem állhat meg, mert az eredetiben szóval van kiírva *quadragésimo primo*. Igaz, hogy Barabás (Századok i. h.) ezt a MODL. 33,177. sz. példányt nem tartja eredetinek, hanem XV. századi másolatnak. Azonban ezt a nézetet sem a hártya minősége (mellső lapján fehéritett, hátul barna, tehát dalmát hártya,) sem az írás nem támogatja. (Úgy a kezdő B díszítése, mint az írás jellege rokon, sőt azonosnak látszik az 1240. ápr. 2-i

— pannonh. r. lvt. XIV. K. — és az 1240. júl. 23-i — körmendi lvt. Apponyiana, 802. — oklevelekével.) Így alig marad más lehetőség, mint hogy a datumban a calculus Florentinusnak nálunk ritka esetét lássuk (olv. Hazai okmt. VIII. 41. l. jegyz. és Smičiklas, Cod. dipl. IV. 145. l. jegyz.), mit éppen akkor a dalmát gyakorlat hatása magyarázhat. (V. ö. Šufflay, Die dalmat. Privaturk. 140. l.) E feltevés elfogadását nehezíti ugyan az a körülmény, hogy az oklevél írója a mondottak szerint IV. Béla korábbi oklevélírói közül való volt, s méginkább az, hogy a csak pár nappal későbbi, traüi oklevelek (715. és 716. sz.) a nálunk szokásos, karácsonyi évkezdet szerint vannak keltezve (ezek azonban nem eredetiek). Mégis, eredeti oklevélről lévén szó, annak tanúságát el kell fogadnunk, és benne — más magyarázat híján — a florenci számításnak elszigetelt alkalmazását látunk. 713.

1242. † — wegliai Seruido fiainak, János, Frigyes, Bertalan és Seruidonak kérésére, a márc. 10. tatárok által való üldöztetése idején szükséges szolgálataikért másolatokból átírja Traünál. és megerősíti 1. III. Béla király 1193-i, Modrusmegye adományozásáról szóló s 2. II. András királynak 1223-i, Wynodol és Modrus adományozásáról szóló oklevelét azzal, hogy a királynak Horvátországban való tartózkodásakor egyikük saját költségén személyesen tartozik a király szolgálatára lenni; egyéb, az elődeinek okleveleiben részletezett szolgálatok alól ellenben fölmenti őket. — D. apud Traurium, VI. Id. Mart. Anno D. 1241. (!) regni a. septimo.

Átírva IV. Béla király 1251. ápr. 5-i oklevelének b) szövegében. (Ennek átíratait lásd ott.)

Kercselich, Not. praelim. 194. Wenzel, ÁUO. XI. 325. Frangepán-oklvt. II. 399. (b.)

Hamis, olv. a Frangepán-oklevéltár II. 398. l.

714.

1242. — a tatárok elől menekülve Treghuanus traüi püspök, a városbíró és a traüi márc. 18. polgárok által szívesen s hűséggel fogadtatván, Traü város szabadságait eskü alatt megerősíti és felsorolja az előző királyoktól nyert oklevelekre hivatkozva, s megjelöli — ugyancsak elődeinek okleveleire való utalással — Traü területének határait és felsorolja a hozzátartozó falvakat és helyeket, a mások által esetleg ezekre nyerendő okleveleket érvénytelennek nyilvánítván. — D. p. m. mag. Benedicti prepos. Albensis, au. n. cancell. et el. in archiep. Coloc. Méltóságok: Bertalan pécsi, István zágrábi, István váci püspök, Arnald nádor somogyi ispán, Dénes szlapon és tengermelléki bán, Máté tárnokmester nyitrai ispán, Vilmos főlovászmester, Roland főasztalnok, Móric főpohárnok, Demeter mosonyi ispán. Anno ab inc. 1242. XV. Kal. Apr. r. a. septimo.

Közjegyzői átírata 1325. okt. 1-ről a délszláv akadémia zágrábi levéltárában, s egy másik példány — Smičiklas szerint — a traüi káptalan levéltárában. — Másolata megvan a velencei Libri commemor. c. államkönyvben. (II. 403.)

Fejér, CD. IV. 1. 246. és VII. 5. 258. Kukuljević, Borba Hrvatah, 76. Wenzel, ÁUO. VII. 188. (1245. évszámmal s rövidítve.) Smičiklas, Cod. dipl. IV. 146. — Kivonatok: Lucius, Memor. di Trav, 44. Kukuljević, Reg. n° 413. és 487. Magyar tört. tár, IX. 7.

- Smiciklas (Cod. dipl. IV. 148. l. jegyz.) Nagy Lajos király 1358. szept. 3-i átíratát is felemlíti. Azonban N. Lajos királynak ebben az oklevelében IV. Bélának ugyancsak 1242. márc. 18. kelt másik, Kálmán hg. oklevelét átíró oklevele van átírva, mint ez az átíró oklevélnek Smiciklasnál (XII. 511.) közölt szövegéből is kitűnik. Valószínűleg erre az oklevélre értendő Miklós horvát bánnak 1275. jún. 16-i hivatkozása (Smiciklas, Cod. dipl. VI. 109.) és a Romanus barsi főesperesé is 1276-ban. (Fejér, CD. VII. 4. 170.) 715.
1242. — Treguanus traui püspök, a városbíró és a traui polgárság kérésére átírja s megerősíti Kálmán hercegnek a traui egyház számára szóló 1226. aug. 1-i, II. András által is megerősített oklevelét Drid hely adományozásáról, megsemmisítve a nevezett birtokra nézve Budislavus ispánnak vagy bárki másnak iurisdictionját és a traui egyházat Péter ispán, István herceg tárnokmestere által beiktattatva Drid föld birtokába. — D. p. m. mag. Benedicti prepos. Alb. au. n. cancell. et el. in archiep. Coloc. — Méltóságok: mint 715. sz. (De Renold nádor.) — Anno ab inc. D. 1242. XV. Kal. Apr. r. a. septimo.
- Átírta 1. János traui kancellár és közjegyző 1324. aug. 9. (A délszláv akademia zágrábi lvt.) 2. N. Lajos király 1358. szept. 3. (A traui káptalan levéltárában.)
- Farlati, Ill. sacr. IV. 340. Katona, Hist. crit. V. 1048. Fejér, CD. IV. 1. 250. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 188. és 414. 716.
1242. — Wyrunc mester fiának, Ronaldnak a tőle elvett két győri házhelyért, melyet a domonkosrendieknek adott, a szolgagyőri vártól kivett Terian nevű földet adja. — D. a. d. inc. 1242. tertio Id. Apr. r. a. n. a. decimo octavo (!).
- Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (XXV. S.)
Wenzel, ÁUO, II. 145.
Lásd 1252. ápr. 11. alatt. 717.
1242. — hű szolgálataikért s Miklós püspöknek és Zepregna akkori pharoi és brazzai zsupánnak kérésére megállapítja Pharo sziget lakosainak püspökválasztási kiváltságát, valamint a Givich-nemzetségbeli nemesek kiváltságait és kötelelességeit. — D. p. m. ven. patr. Stephani episc. Vaciensis, a. ab inc. D. 1243. (!) VI. Id. Maii, a. r. septimo. Méltóságok: Bertalan pécsi, Benedek váradi püspök, Benedek fehérvári prépost kancellár kalocsi vál. érsek, Dénes bán szlapon herceg, Arnold nádor, Pál fehérvári ispán, Máté tárnokmester, Roland főasztalnokmester.
- Lucius, De regno Croat. et Dalm. 165. (Ismeretlen helyről.) Farlati, Ill. sacr. IV. 247. (Csak első felét közli.) Pray, Ann. regni Hung. I. 272. Koller, Hist. ep. Quinqueeccles. II. 119. Batthyány, Leg. eccl. II. 364. Katona, Hist. crit. V. 1059. Fejér, CD. IV. 1. 252. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 151. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 417.
- Keltét már Katona is 1242-re tette. 718.
1242. — megerősíti azt a megegyezést, melyet öccse, Kálmán király a zárai (jadrai) polgárokkal a nekik a város falainak felépítésére adandó pénzüsszegre, a királytól nyerendő földekre és a királyi kamarának teljesítendő szolgálataikra nézve kötött. — D. in Clitia p. m. ven. patris Stephani Vaciensis episc. eodem Vaciense in archiepisc. Strigoniensem . . . postul. — Méltóságok: Benedek fehérvári prépost,

vál. kalocsai érsek, Bertalan pécsi, Bertalan veszprémi, István zágrábi püspök, Arnold nádor somogyi ispán, Dénes bán, Lőrinc vajda, Máté tárnokmester, Roland főasztalnokmester. Anno ab inc. D. 1242. r. a. septimo.

Másolata a Libri pactorum I. fol. 173—174. (A bécsi áll. ltiban volt.)

Kukuljević, Jura, I. 483. Wenzel, ÁUO. II. 143. Smičiklas, Cod. dipl.

IV. 162. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 4. 91. Kukuljević, Reg. n° 418. 719.

1242. (?) — De Torrente apát és konventje kérésére III. Coelestin pápa oklevele alapján (l. ezt: Smičiklas, Cod. dipl. II. 273.) felsorolja a zárai szt. Grisogonus-monostor birtokait és megerősíti jogaikat s kiváltságaikat. — D. a. ab inc. D. 1243. (!) regni a. septimo.

Eredetije — Smičiklas szerint — a zárai Paravia-könyvtárban.

Közjegyzői *átirata* 1249-ből a zárai tartom. levéltárban.

Egyszerű *másolata*: MODL. 36,183.

Smičiklas, Cod. dipl. IV. 163. és kivonatban: Kukuljević, Reg. n° 450.

Vagy az évszámnak, vagy az uralkodási évnek, ha az eredetiben is így van, hibásnak kell lennie. Smičiklas (i. m. 164. l. jegyz.) az évszámot a calculus Pisanus szerint írottak véli. Minthogy IV. Béla király 1242-ben járt Dalmáciában, az évszámot mindenesetre 1242-nek kell vennünk. Az oklevél e szerint valószínűleg a klisszai tartózkodás idején kelt. 720.

1242. † — Omodeusnak és fiának, Ompudnak a tatárjárás idején szerzett érdemeikért azt jún. 23. a kiváltságot adja, hogy csakis a király ítélkezhessek minden ügyükben.

Eredetinek látszani akaró alakban a Magy. Tud. Akad. kéziratárában (Knausz-hagyaték.)

Ügyetlen *hamisítvány*, telve íráshibákkal, a végén V. István korabeli névsorral. Szövegének közlése felesleges. 720a.

1242. — átírja s megerősíti Kálmán ruthén király és szlapon hercegnek a szlaponiai aug. 14. petrinai vendégek kiváltságait tárgyzó s nekik Gurgus és Waranik földét és Haaco, Potok és Kenesepola földeket adományozó 1240-i oklevelét. — . . . p. m. dil et f. n. mag. Benedicti prepos. Albensis et au. n. cancell. Méltóságok: Esztergomban és Kalocsán üresedés, Bertalan pécsi, Cletus egri, István zágrábi, Bazil csanádi, Benedek váradi s vál. győri, Bertalan veszprémi, István váci püspök s vál. esztergomi érsek, János, a király rokona, a Szerémség ura és bácsi ispán, Arnold nádor somogyi ispán, László al-udvarbíró, Máté tárnokmester, Roland főasztalnok, Móric főpohárnok, István főlovászmester. — D. a. D. 1242. XIX. Kal. Septembr. r. a. septimo.

Eredetije: MODL. 33,913.

Átírta V. István király 1271. szept. 27. — IV. László király 1274. — a zágrábi káptalan 1341. (MODL. 33,914. Másik példánya a Nemz. Múzeum lt.)

Wenzel, ÁUO. XII. 689. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 157. Kivonat: Fejér, CD. IV. I. 202. 721.

1242. — az utódok nélkül elhunyt Johankának, György fiának Mycola (és) Mária nevű okt. 3. földeit Kálmán király kérésére Fila zágrábi prépostnak és testvéreinek, Tamás ispán- Móríchida. nak és Péternek adományozván, e földekre utóbb (rokonsági jogon) igényt emelő Tamással, Lampert fiával és nemzetségének tagjaival, és az ugyanazon nemzetségből való Vince préposttal, meg Bagvnnal szemben, kik nővérük férjének Márton-

nak fia nevében jelentek meg, véglegesen Fila prépostnak és testvéreinek adja. — D. apud pontem Mauricii, p. m. dil. et f. n. mag. Benedicti prepositi Albensis, au. n. cancell. a. ab inc. D. 1242. V. Non. Oct. r. a. septimo.

Eredetije: MODL. 251.

Fejér, CD. XI. 398. (Töredékesen.) Wenzel, ÁUO. VII. 125. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 160. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 422. 722.

1242.
nov. 16.
Verőce mellett.

— meghatározza az általa Dénes szlavon bán és más főurak tanácsából a zágrábi Grech-hegyen alapított város vendégtelepeseinek igazságügyi, vámmmentességi, bíróválasztási, öröknyagási, vásártartási kiváltságait, katonáskodási, szállásadási és a Grech-hegy megerősítésére vonatkozó kötelességeit s a köztük érvényes igazságszolgáltatási szabályokat, leírva a hegy környékén nekik adott föld határait, melybe a beiktatást Dénes szlavon bán végezte. — D. apud Wereuzha, p. m. mag. Benedicti prepos. Albensis, au. n. cancell. electi in archiep. Coloc. Méltóságok: Bertalan pécsi, Cletus egri, István zágrábi, Bertalan veszprémi, Balázs csanádi, Benedek váradi s vál. győri, István váci püspök, vál. esztergomi érsek, Angelus János a Szerémség ura, bácsi ispán, László nádor, Máté tárnokmester, soproni ispán, Roland főasztalnok, nyitrai ispán, Móric főpohárnok, István főlovászmester, Arnold somogyi, Pál fehérvári ispán. A. ab inc. D. 1242. XVI. Kal. Dec. r. a. octavo.

Eredetije Zágráb város levéltárában. (Jelenleg a zágrábi orsz. lvt.)

Kercselich, Not. praelim. 124. (csonkán.) Katona, Hist. crit. V. 1063. (csonkán). Fejér, CD. IV. 1. 258. Endlicher, Monum. Arpad. 451. Michnay-Lichner, Ofner Stadtrecht, 244. Tkalčić, Hist. civ. Zagr. I. 15. Kukuljević, Jura, I. 63. és kivon. Reg. n° 424. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 172. Klaić, Povjest Hrvata, I. 314. Facsimile u. o. 231. 723.

1242.
nov. 21.
Verőce.

— átírja és megerősíti Dénes szlavon bánnak a király előtt felolvasott 1242-i, a Bratila-nemzetség által Ábrahám morouchai comes és testvére, Miklós részére történt földeladást tanusító oklevelét. — D. in Wereucha, a. ab inc. D. 1242. XI. Kal. Dec. r. a. octavo.

Eredetije: MODL. 33,702.

Fejér, CD. IV. 1. 255. Kukuljević, Borba Hrvatah, 78. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 176. 724.

1242.
Verőce falu.

— felsorolja s megerősíti az Oclych vár melletti samobori [Zumber] vendégtelepeseknek a király testvérétől, néhai Kálmán királytól, a petrinai vendégtelepesek szabadságának mintájára nyert kiváltságait; leírja földeik határait István comesnek, Boboneg testvérenek oklevele szerint s megállapítja collecta és vásárvám fejében évenként fizetendő adójukat. — D. in villa Vereucha, a. d. inc. 1242. r. a. octavo.

Eredetije — Smičiklas szerint — Samobor község lvtban.

Átírta 1. Károly Róbert király 1323. — Nagy Lajos király 1347. (A zágrábi orsz. lvt.) 2. Ulrik ortenburgi és zagoriai comes, szlavon bán 1416. (U. o.)

Kercselich, Not. praelim. 458. (csonka.) Katona, Hist. crit. V. 1066. Fejér, CD. IV. 1. 264. Endlicher, Monum. Arpad. 456. Kukuljević, Jura, I. 62. és kivon. Reg. n° 430. Wenzel, ÁUO. XI. 323. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 164. 725.

1242. — Aba-nemzetségbeli Syxtus ispán fiának, Demeter mesternek kérésére átírja
nov. 26. II. András királynak 1234-i, ugyanazon Demeter mester részére szóló adomány-
levelét, (lásd az 529. számot), az adományt a maga részéről is megerősítve. —
D. p. m. ven. Benedicti archiel. Coloc. au. n. cancell. a. D. 1243.(!) VI. Kal. Dec.
Méltóságok: István vál. esztergomi érsek, Bertalan pécsi, István zágrábi püspök,
László nádor somogyi ispán, Dénes szlapon bán, Demeter udvarbíró mosonyi,
Máté tárnokmester pozsonyi ispán, Rorand főasztalnokmester. — R. a. octavo.
Eredetije: MODL. 198.
Fejér, CD. IV. 3. 132. csonkán (1263 alatt). Wenzel, ÁUO. VII. 136. (1243.)
Karácsonyi (Hamis okl. 58.) 1242-re teszi az oklevelet, hivatkozva a Monum.
Strigon. I. 352. l. jegyzetére, hol Knauz az uralk. év szerint javítja az évet
1242-re. Az eredeti oklevélben az évszám írása csakugyan utólagos javításra
vagy pótlásra mutat [anno Domini M^o CC^o XL. . III°], mi feljogosít a helyes-
bítésre. (Fejér, CD. III. 2. 407. jegyzetében ezen átíró oklevelet illetőleg tévesen
utal 1262-re.) 726.
1242. — érvénytelennek nyilvánítja a spalatoiak által a traüiaktól erőszakkal kicsikart okleveleket.
dec. 3. Fejér, CD. IV. 3. 555.
Zólyom. Lásd 1243. dec. 3. alatt.
1242. — megerősíti a János toplicai apát és a glinaiai közt a guorai várföldre vonat-
Segesd. kozóan a Dénes bán kiküldöttje, Borochun fia Márk ispán által Nikolinus mester
clericus, mint a király által kiküldött pristaldusnak, továbbá a zágrábi káptalan, a gorrai
templomos praeceptor és a pernai és petrinai telepések embereinek jelenlétében létre-
hozott felosztást, s felsorolja Márk ispán oklevele alapján a felosztás szerint az
apátnak jutó birtokokat. — D. in Segust, a. d. inc. 1242. r. a. octavo.
Átírta Báthori István országbíró 1476. (A délszláv akadémia zágrábi lvt.)
Másolata megvan a Privilegia b. v. Mariae de Toplica c. chartulariumban,
n° 23. (A zágrábi érsekség lvt.)
Kercselich, Not. praelim. 192. Katona, Hist. crit. V. 1069. Fejér, CD. IV.
1. 266. Tkalčić, Episc. Zagr. I. 79. Wenzel, ÁUO. XI. 326. Smiciklas, Cod.
dipl. IV. 167. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 429. 727.
1242. — felsorolja és megerősíti a varasdi [Worosd] vendégtelepések igazságügyi, bíró-
választási, vámfizetési, öröknyújtási, szállásadási kiváltságait, amint azokat öccse,
néhai Kálmán király és szlapon herceg megállapította. — D. p. m. mag. Benedicti
prepos. Albensis, au. n. cancell. a. ab inc. D. 1242. r. a. octavo.
Átírta V. István király 1272. jún. 1. (Varasd város lvt. n° 8.)
Smiciklas, Cod. dipl. IV. 166. Kivonata: Kukuljević, Reg. n° 428. 728.
1242. — Dvor fiainak, Mykola és Draskw túróci jobbágyfiaknak a zklabonyai népek
földétől elhatárolt 4 ekealja földet ad. — Anno 1242. r. a. octavo.
Tartalmi átírata 1. a túróci registrum 70. §. és 2. Garai Miklós nádor
1416-i oklevelében. (Ivánka-cs. lvt. a Nemz. Múzeum lvt.)
Kivonatban: Fejér, CD. IV. 1. 271. és VI. 2. 414. Tört. Tár, 1904. 78. 729.

- (1242.) * — Marinus de Biasio Cernota nevű (traùii) hívének adja a Prapratuiza nevű királyi földet, főképp a tatárok lámadása után tett, s egyéb a királynak, a királynénak és István hercegnek tett szolgálataiért. Olasz kivonata Luciusnál, Mem. di Trav, 60. l. s utána: Fejér, CD. VII. 4. 94. l. jegyz. és Smitčiklas, Cod. dipl. IV. 177. (1242.)
Lásd 1250-nél s olvasd ott a megjegyzést.
1242. — káplánjának, Mártonnak s ennek testvérének, Lászlónak adja Zanasan földet az oklevélben leírt határok közt. — Anno D. 1242. r. a. decimo.
Tartelmileg átírva a tûróci registrum 41. §. Fejér CD. VII. 4. 94.
Lásd a helyes 1245-i évszámmal a 821. szám alatt.
- (1243 előtt.) * — oklevelére, mely szerint a király a szolgagyőri várnak Fyley nevű falujában négy mansiot a Sz. Mária fehérvári egyházának adott, hivatkozik Bertrandus szolgagyőri ispán 1243. (Hazai okmánytár, VIII. 41.) 730.
1243. — a spanyol [Yspanus] Simon ispánnak különböző követségekben, továbbá a
jan. 24. tatárjárás idején nyílt ütközetben és Esztergom vár megvédése által is tett szolgálataiért visszaadja a II. Andrástól kapott, de IV. Béla által tőle elvett és Techa zsidónak adott Chenke földet, Achilles prépost által iktattatva be őt annak birtokába.
Nyitra. — D. Nitrie, p. m. mag. Benedicti, au. reg. cancell. prepos. Albens. et electi Coloc. a. D. 1243. IX. Kal. Febr. r. a. octavo.
Eredetije a bécsi áll. levéltárban.
Átírta IV. László király 1277. júl. 28. (MODL. 256.)
Fejér, CD. IV. 1. 272. Magyar zsidó oklv. I. 22. Kivonata: Monum. Strigon. I. 345. 731.
1243. — Simon és Bertrand ispánoknak külföldi követségekben és a tatárjárás idején
jan. 24. nyílt csatában és Esztergom vár megvédésével tett szolgálataikért a mosonyi vártól kivett Gadundorf nevű 10 ekealja, a pozsonyi vártól kivett Zolonta nevű 4 ekealja, a soproni vártól kivett Pucyn nevű 6 ekealja, valamint a Vágközön a komáromi vártól kivett Kescew nevű 3 ekealja föld adományozását megerősíti, melyeket nekik már előbb Dénes volt nádor által kijelöltetett. — D. Nitrie, p. m. dil. et f. n. mag. Benedicti prepos. Albensis, au. r. cancell. et el. Coloc. a. gr. 1243. IX. Kal. Febr. r. a. octavo.
Eredetije MODL. 255.
Fejér, CD. IV. 1. 274. Kivonata: Győri tört. füz. I. 115. 732.
1243. † — a német Lentenk comest és testvérét Hermannt megerősíti a számukra az
jan. 27. erdélyi földeknek a tatárjárás utáni rendezésekor Lőrinc vajda által adott s a dobokai várhoz tartozó Fatateleke, Bachunateleke és Chegeteleke, valamint a rokonuk [? sponsus], Christian számára Nogfoluban adott 20 ekeföld birtokában. — D. a. D. 1243. VI. Kal. Febr. r. a. decimo.
Átírta László alvajda 1344. (MODL. 29,095.)
Pray, Annales, I. 274. Katona, Hist. crit. VI. 10. Fejér, CD. IV. 1. 275.
Teutsch—Firnhaber, Urkundenbuch, I. 65. Kivonat és töredék: Wenzel, Adalék, 23.
Hamis. Lásd: Karácsonyi, Hamis okl. 14. helyes indokolással. 733.

1243.
jan. 29.
Túróc vár
mellett.

— Budugey falusi Scemeyn mestert, Mária királyné aranyművését, főként a tatárjárás idején tett szolgálataiért a Bedegey falusi nemzetsége által a királynénak köteles szolgálatból testvérével Andronicusszal és Koz s Kaza nevű rokonaival [filiis patruelis eius] együtt kiemeli, szabad távozási jogot ad nekik, a nemesek közé emeli őket s megengedi, hogy a többi udvari nemesek módjára a királyi udvarban megfordulhassanak. — D. apud castrum Turuz, p. m. mag. Benedicti prepos. Albensis, au. n. cancell. et electi Coloc. — Méltóságok: Bertalan pécsi, Cletus egri, Bertalan veszprémi, István zágrábi, Benedek váradi és vál. győri püspök, István váci püspök s vál. esztergomi érsek, László nádor somogyi ispán, Dénes szlavon herceg, Máté tárnokmester pozsonyi ispán, Roland főasztalnok nyitrai, Móric főpohárnok győri, István főlovászmester orbászi ispán, Lőrinc erdélyi vajda, Chak fia István szörényi bán, Arnold soproni, Balduin vasvári, György zalai ispán. Anno d. inc. 1243. IV. Kal. Febr. r. a. octavo.

Eredetije a Békássy-cs. levéltárában. (Nemz. Múzeum lvt.) = Q.33, 29. 58. 005.

Győri tört. füz. I. 207. Wenzel, ÁUO. VII. 131. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 432. Densusianu, Documente, 214. 734.

1243.
márc. 31.

— az Esztergomban régebben letelepült örményeknek a tatár pusztításkor megsemmisült oklevelükbe foglalt kiváltságait — egyebek közt az egész országban árúik után vámmentességükre vonatkozólag — megújítja. — D. a. inc. d. 1243. II. Kal. Apr. r. a. octavo.

Tartalmilag átírva: 1. Zsigmond király 1435-i (? Fejér), 2. Pálóczi László országbíró 1449-i oklevelében. (MODL. 14,211.)

Kivonatban: Fejér, CD. IV. 1. 307. és X. 8. 641. Monum. Strigon. I. 345. 735.

(1243.)
ápr. 16.
Buda.

— megparancsolja komájának [compatri] A. (Sándor) comes chlich zsupánnak [comiti zupano], hogy a traüiakat támogassa, minden jogukban védelmezze s ne engedje, hogy területükön akarataik ellenére bárki is lakjék vagy földet vagy szőlőt műveljen. — D. Bude, fer. V. post Pascha.

Lucius, Mem. di Trav, 77. (Ismeretlen helyről.) Fejér, CD. IV. 2. 307. és VII. 4. 111. (1255.) Smičiklas, CD. IV. 184. (1243.) Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 434. (1243.) és 699. (1256.)

Fejér (Lucius után) ezt az oklevelet 1255-re teszi, a másik, hasonló tárgyú és keltű oklevelet pedig 1243-ra. Mind a három, azonos keltű oklevél valószínűleg 1243-ban kelt. V. ö. Pauler, A magyar nemz. tört. II. 208. és Smičiklas, CD. IV. 185. I. jegyz. 736.

(1243.
ápr. 16.)
Buda.

— a traüiak hűségét dicsérve felhívja őket, hogy Sándor cliche zsupánt támogassák; értesíti őket, hogy meghagyta Dénes szlavon hercegnek, István tengermelléki bánnak és Sándor zsupánnak, hogy a traüiak oltalmára legyenek, s hogy a kért gálya ügyében követük, Marino viszi a király üzenetét. — D. in Buda, giovedi doppo Pasqua.

Olaszul: Lucius, Mem. di Trav, 54. (ismeretlen forrásból) s utána Fejér, CD. VII. 4. 93. és Smičiklas, Cod. dipl. IV. 185. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 433. 737.

- (1243. ápr. 16.) — értesíti a traüiakat, hogy panaszaik ügyében írt Dénes bánnak, Szlavónia hercegének, s biztosítja őket kegyéről. — D. (Lucius szerint olvashatatlan.)
Olaszul: Lucius, Mem. di Trav. 54. (ismeretlen forrásból), s utána Fejér, CD. VII. 4. 91. és Smičiklas, Cod. dipl. IV. 186. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 449. 738.
1243. ápr. 23. — néhai Pousa trencsényi várjobbágyának, Radislov fiának földét, Wychapot főleg a tatárjáráskor tett szolgálatokért Bechendnek, Miklós fiának adja, leírván a föld határait a beiktatást végző Bogomér trencsényi ispán jelentése szerint. — D. a. gr. 1243. IX. Kal. Maii, r. a. octavo.
Eredetije: MODL. 257.
Wenzel, ÁUO. VII. 133. és kivonatban Kukuljević, Reg. n° 435. 739.
1243. máj. 13. — Wochv pozsonyi polgárnak, ki a tatárokkal való (sajói) ütközetben vitézül küzdött, majd a menekülő királynak kiváló szolgálatokat tett, Semptey-vár földjéből a pozsonymegyei Ablench nevű 6 ekeföldet adja, melynek birtokába őt Jacov zólyomi ispán által bevezettette, s leírja a határokat is. — D. a. gr. 1243. III. Id. Maii, r. a. octavo.
Eredetije a pozsonyi kápt. mg. lvt. Capsa D. fasc. 4. n° 39.
Átírta I. Károly 1326. (U. o. Capsa C. 5. 53.)
Monum. Strigon. I. 346. 740.
1243. máj. 14. — megerősíti a selyzi szt. Jakab-egyház kegyuraságára nézve Opour ispán és a Gewr-nemzettség tagjai: Sarol (Saul?) mester, Dersu, Corard és mások közt létrejött egyezséget. — Anno gr. 1243. II. Id. Maii, r. a. octavo.
Tartalmilag *átírta* Zsigmond király 1422. jún. 7., ezt Albert király 1438. (MODL. 36.119.) s ezt ismét II. Ulászló király 1499. nov. 7. (MODL. 11.013.)
A kivonat kiadva: Fejér, CD. IV. 1. 294. 741.
1243. máj. 31. — megállapítja a tornavai ollassy-i vendégeknek a comes parochialis hatósága alól való mentességét, igazságszolgáltatási és öröknyagási kiváltságát, s a király részére mansionként köteles fizetségük mennyiségét. — D. a. Christi 1243. II. Kal. Jun. r. a. octavo.
Átírta (V.) István ifj. király 1265. (Másolata: MODL. 579.)
Wagner, Analecta, III. 248. Bárdosy, De decimat. 40. és Supplementum ad anal. 31. Katona, Hist. crit. VI. 12. Fejér, CD. IV. 1. 278. Densúsiánu, Documente, 215. 742.
1243. jún. 2. — Newer, Buda, Orcirad, Raschoh, Radila és Damaslou trencsénmegyei wetisloui várszolgákat a tatárjáráskor Trencsén vár megvédésében és utána az osztrák herceg elleni háborúban tett szolgálataikért a szent király trencsényvári jobbágyai közé emeli. — Anno gr. 1243. IV. Non. Jun. r. a. octavo.
Átírta V. István király 1272. (Wenzel szerint a br. Mednyánszky-cs. levéltárában.)
Fejér, CD. IV. 1. 295. Wenzel, ÁUO. VII. 135. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 436. 743.

1243. — Máté fiainak, Fülöp és Detrik ispánoknak, kik közül Detrik a tatárjáráskor a sajói ütközetben, majd a király menekülésekor Ausztriában és a tengerparton, utóbb pedig Sopron ostrománál tett a királynak szolgálatokat, Fülöp pedig Kemluk várát úgy a tatárok ellen, mint bizonyos szlavóniai lázadók ellen védelmezte, néhai Bors ispánnak, Domonkos bán fiának felsorolt birtokait, s azonkívül Berzethe birtokot s a gömöri Kevy és Lincha falvakat adja, leírván azok határait a beiktatást végző Albert jászói prépost és zechi Mikó jelentése szerint. — D. iuxta Budam in insula que dicitur Leporum, p. m. mag. Benedicti prepos. Albensis, au. r. cancell. electi in archiep. Coloc. Méltóságok: Esztergomban üresedés, Bertalan veszprémi, Benedek váradi és vál. győri püspök, Erdélyben üresedés, László nádor somogyi ispán, Dénes bán szlavon herceg, Lőrinc erdélyi vajda, Demeter udvarbíró mosonyi, Mátyás (?) tárnokmester pozsonyi, Roland főasztalnok nyitrai, István főlovászmester orbászi, Móric főpohárnok győri ispán. — Anno D. 1243. Non. Jun. r. a. octavo.

Átírta 1. az egrí káptalan 1335. (Egyszerű XVIII. sz. másolata Iványi B. szerint a Máriássy-lvt.) 2. Tartalmilag: I. Károly király 1336. márc. 7., ezt Nagy Lajos király 1354. (MODL. 260.)

XVII. századi *másolata* megvan a Máriássy-cs. lvt. (Nemz. Múzeum lvt.) Bárdosy, Decimat. indag. 45. Fejér, CD. IV. 1. 287. és XI. 400. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 190. (csonkán.) Kivonatok: Bel, Not. Hung. III. 548. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXVI. Wenzel, ÁUO. XII. 685. Kukuljević, Reg. n° 437. Századok, 1872. 663. Iványi Béla, A márkusfalvi Máriássy-család levéltára, I. 12. (IV. Non. Junii kelettel.) 744.

1243. — a szepesi nemesek adózási, vámmentességi, igazságszolgáltatási, szállásadási, és öröklési kiváltságait és katonáskodási köteleességét felsorolja és megerősíti. — D. a. gr. 1243. VII. Ydus Jun. r. a. octavo.

Eredetije: MODL. 38,875.

Átírta I. Károly király 1312. (MODL. 38,877.) — u. az 1325. (XVI. sz. másolata a Görgey-cs. lvt. a Nemzeti Múzeum lvt.) Említi Szécsi Miklós országbíró 1382. május 16. (Iványi B., Bártfa sz. kir. város levéltára, I. 5. 1.)

Wagner, Analecta Scepus. I. 102. Bárdosy, Supplem. 34. és Decimat. indag. 71. Katona, Hist. crit. VI. 13. Fejér, CD. IV. 1. 279. Endlicher, Monum. Arpad. 460. Monum. Strigon. I. 347. Kivonatok: Magyar Sion, I. 371. Codex Strigon. I. 30. Századok, 1872. 217.

Az oklevél valódiságát Erdélyi L. (A 12 legkrit. kérdés, 167. 1.) tárgyi okok alapján kétségbevonta. Azonban az oklevél eredetije, s legfőképen ismert kéztől származó írása a valódiságot bizonyítja. V. ö. a Tört. Szemle 1916. 605. 1. jegyz. 745.

1243. — a spanyolországi [de Yspania] Simon ispán számára átírja s megerősíti II. András királynak 1228-i, Ruhtukeuri föld adományozásáról szóló oklevelét (443. sz.). — D. p. m. mag. Benedicti, au. reg. cancell. prepos. Albensis et el. Coloc. a. D. 1243. VI. Id. Jun.

Eredetije: MODL. 107.

Fejér, CD. IV. 1. 277.

746.

1243. — a Tamás budai prépost és az óbudai [de vetere Buda] polgárok közt fölmerült per alkalmából megerősíti a budai prépostot az óbudai polgárok fölött való bírósági és a bírónak a polgárok által állítandó hat megbizottal együtt való bírósági jogában, érvénytelennek mondván minden, ezzel ellenkező korábbi oklevelet. — D. Albe, III. Non. Jul. a. gr. 1243. r. a. octavo.
- Átírta János kalocsai érsek 1295. jan. 12. (A pozsonyi káptalan levéltárában, Capsa Budens. I. 1. 10.)
- Batthyány, Leges eccl. II. 365. Katona, Hist. crit. VI. 15. Fejér, CD. IV. 1. 296. Endlicher, Monum. Arpad. 458. Kivonat és helyesbítések: Magyar Tört. Tár, XII. 8.
- Pauler (A magy. nemz. tört. az Árp. kor. II². 522.) későbbi interpolációnak tekinti, hogy az oklevél „Vetus Buda“-t említ, „miből még az oklevél hamis volta nem következik.“ Van azonban az oklevél fogalmazatában is néhány gyanút keltő kifejezés. 747.
1243. — Rugach fiainak, Don és Barnabásnak, kik a tatárjáráskor lovukat átadták a királynak, Fay földet adja az oklevélben leírt határok között. — D. p. m. mag. Achillei prepos. au. n. vicecancell. dil. et f. n. a. D. 1243. r. a. octavo.
- Eredetije a gr. Zichy-cs. fülesi levéltárában. (Sopronm.)
- Átírta (V.) István ifj. király 1262. (A Fáy-cs. levéltárában?)
- Fejér, CD. IV. 1. 286. Fáy Ákos, A sajómezei csata 1241. 61. l. 748.
1243. — Dona, Wachyk, Dubak és Tyba-nak a tőlük elvett és Máté tárnokmesternek adott nyitramegyei Hyrenouch birtokért cserében adja a honti várhoz tartozó Palahta, Nene és Kukesu földeket, valamint a királyi udvarnokok nógrádmegyei Vztugar nevű földét, zelcheni Mátyás fia által, Gergely ispán által végeztetvén a beiktatást az esztergomi káptalan bizonyossága mellett. — D. p. m. discr. v. mag. Achillis, prepos. Al(bensis), au. n. vicecancell. dil. et f. n. a. D. 1243. r. a. octavo.
- Eredetije — Kubinyi szerint — a Dacsó-család keszihóci levéltárában.
- Átírta Zsigmond király 1412. jún. 16. (Másolata: MODL. 263. és a Nemz. Múzeum levéltárában is.) = Q. 11. 2043. 156
- (Kövesdi L.) Status processus fam. Dacsó, A. iv. Fejér, CD. IV. 1. 284. Kubinyi, Magyar tört. eml. I. 17. 749.
1243. † — a tengerparton időzte alatt a nonaiakkal együtt eléje járuló Sámson nonai (püspök) kérésére leírja Nona város földjének és legelőjének Joachim szlavón bán által a király rendeletére megállapított határait. — Anno gr. 1243. a. r. octavo.
- Átírta V. István király 1272., melynek eredetije Wenzel szerint a bécsi áll. levéltárban volt, Smičiklas szerint a velencei áll. levéltárban van.
- Wenzel, ÁUO. II. 146. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 202. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 4. 91. (1242.) Kukuljević, Reg. n° 427.
- Hamis, vagy legalább is nagymértékben gyanús. A tengerparti tartózkodás miatt 1242-re kellene tennünk, Fejérrel és Kukuljevićcsel. Ámde Joachim bán emlegetése Dénes helyett, (Smičiklas szerint az átírás hibája), a corroboratio és a sigillatio szokatlan formulája még akkor is az oklevél ellen szól,

ha V. István király átíró oklevelének előttem ismeretlen eredetije teljesen kifogástalan. Ebben az esetben közelkorú, valószínűleg V. István király uralkodása elején történt hamisítással van dolgunk. 750.

(1243.)
nov. 11. — kéri IV. Ince pápát, hogy a pápai udvar közelében tartózkodó B(ertalan) pécsi püspöknek és a király levelét vivő Simon ispánnak az ország állapotáról, s a tatárok ellen való védekezésről szóló jelentését hallgassa meg. — D. in die s. Martini ep. et conf. III. Id. Nov.

Koller, Hist. ep. Quinqu. II. 121. Fejér, CD. IV. 1. 298.

Lásd 1250. nov. 11-i kelet alatt.

1243. — oklevelének záró része a János-lovagrend számára.
Töredék: Fejér, CD. IV. 1. 283. l. jegyz. és Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXVI.
Lásd a helyes 1247-i kelet alatt.
V. ö. Karácsonyi, Hamis okl. 52. l.

1243.
nov. 26. — átírja II. András királynak 1234-i oklevelét Salan, Waarassukulo, Hasay, Peel, Potha és Byna birtokokról.

Lásd 1242. nov. 26-nál a 726. számot.

(1243.)
dec. 3. — érvénytelennek nyilvánítja a spalatoiak által a traüiaktól erőszakkal kicsikart s jogaikat sértő okleveleket. — Data in Zoln li 3 decembre.

Zólyom. Olaszul: Lucius, Mem. di Trav, 48. (ismeretlen forrásból.) Fejér, CD. IV. 3. 555. (1242.) Smičiklas, Cod. dipl. IV. 208. (1243.) Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 448. (1243.)

Az oklevél, mely 1242. dec. elején az itinerarium szerint sem kelhetett Zólyomban, Spalato és Traü 1243. szeptemberi megegyezésével kapcsolatos (Smičiklas, IV. 197. sk.), mely Traüra nézve hátrányos volt. 751.

1243.
dec. 28. — megújítja és felsorolja zólyomi népeinek pap- és bíróválasztási, igazságszolgáltatási, fa- és kövágási, vámmentességi és szállásadási kiváltságait, minthogy szabadságukat a tatárjárás folytán elveszítették. — D. anno D. 1244. (!) V. Kal. Jan. regni a. nono.

Átírta IV. Béla király 1254. ápr. 23. (A Nemzeti Múzeum régiségtárában.)

— V. István király 1271. (MODL. 2217.) és IV. László 1274. (Zólyomváros levéltárában.)

Katona, Hist. crit. VI. 53. Schlözer, Krit. Samml. 297. Fejér, CD. IV. 1. 332. Kivonat és helyesbítések: Kubinyi, Magy. tört. eml. I. 19.

Az oklevél fogalmazata sok egyezést mutat a korponai vendégnépek 1244. dec. 15-i oklevelével, ami megerősíthetné a zólyomi oklevél 1244-es évszámát. Tekintve azonban, hogy IV. Béla 1244 decemberében előbb volt Zólyomban, mint Korponán (ld. a 792. és 793. sz.), s a 9. uralk. év is 1243 végére mutat, valószínű, hogy (az ekkor szokásos, karácsonyi évkezdet szerint) a zólyomi kiváltságlevél 1243. dec. 28-án kelt, (amint ezt már Fejér is megjegyezte a IV. 1. 333. l. jegyz., de az oklevelet mégis 1244 alatt közölte.) Az egyezések oka e szerint az, hogy a zólyomi oklevél a korponainak mintájául szolgált. 752.

1243. — az esztergomi civiseknek és vendégeknek áruik után az egész országban minden vámhelyen vámmentességet ad. A. gr. 1243.

- Átírta tartalmilag Nagy Lajos király 1365. szept. 22. (Fejér szerint az esztergomi érsekség levéltárában.)
Tartalmi kivonatát kiadta Fejér, CD. IX. 3. 484.
V. ö. az 1255-i oklevéllel. (Monum. Strigon. I. 424.) 753.
1243. — oklevele fiának, Istvánnak dajkája, Margit részére Gene ispán javaira [bona] vonatkozólag. 1243.
Kivonata (Kemény Lajos közlése szerint) egy 1505 körül a város okleveleiről készült lajstromban Kassa város levéltárában. 754.
1243. — szabadalomlevele a szepesi lándzsások részére.
Eredetije állítólag Szepesvármegye levéltárában volt, de elveszett.
Kivonata: Századok, 1872. 677.
Az utalás valószínűleg a szepesi nemesek 1243. jún. 7-i oklevelére értendő.
1244. — átírja és megerősíti II. András királynak 1212-i, a szent sír szerzetesei részére szóló adománylevelét. (Lásd a 273. számot.) D. a. gr. 1244. X. Kal. Febr. r. a. IX, jan. 23.
Átírta I. Károly király 1340. ápr. 4. (? Wagner.)
1700. évi hiteles *másolata* az esztergomi érsekség vil. levéltárában, U. 115.
Wagner, Anal. Scopus. I. 389. és Diplom. comit. Sáros, 510. Bárdosy, Decim. indag. 127. Katona, Hist. crit. VI. 41. Fejér, CD. IV. 1. 316. Fuchshoffer-Czinár, Monasteriol. II. 187. Kivonatok: Magyar Sion, I. 371. Cod. Strigon. I. 30. 755.
1244. — Mihály bolondóci [Bolunduch] ispánnak, Apa ispán fiának a tatárokkal vívott rákosi [Rakus] csatában tanúsított vitézségeért a Gönyü [Gunu] falusi királyi udvarnokok földét adja tartozékaival, Tecus komáromi ispánnal iktattatva őt a föld birtokába. — D. Albe, a. d. inc. 1244. VII. Kal. Febr. r. a. decimo, jan. 26. Székesfehérvár.
Átírta az esztergomi keresztesek konventje 1333. szept. 14. (Ennek másolata a Kisfaludy-családnak a Nemz. Múzeumban letett levéltárában.)
Hazai okmánytár, I. 22. Kivonata: Wenzel, ÁUO. XI. 333.
Az uralkodási év hibás volta valószínűleg az átírásnak tulajdonítandó. 756.
1244. — adománylevele Ovvar földről Mod ispán és fia Tamás, valamint a Chem-nemzetség tagjai részére, febr. 10.
Wenzel, ÁUO. VII. 161.
Lásd a 783. számot.
- (1244.) — a traüiak hűségét köszönve, kegyéről biztosítja őket; mivel a tengermellékre febr. 23. készül, felszólítja őket, hogy hajóikat tartsák készen szolgálatára. — Data nel ottaua delle Ceneri.
Olaszul: Lucius, Mem. di Trav, 63. (Ismeretlen forrásból.) Fejér, CD. VII. 4. 95. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 216. (1244.) 757.
1244. — Bencentius esztergomi ispán kérésére átírván a pécsi káptalannak erre vonatkozó, 1243. októberében kelt oklevelét, jóváhagyja, hogy Cletus ispán özvegye és márc. 21. Győr. fiai, László, Fülöp és Gergely a pozsegamegyei Orywa föld felerészét 60 márkáért eladták Bencenc ispánnak, másik felét pedig Cletus ispán adományozta volt vejének, a nevezett Bencencnek. — D. Jaurini, a. d. inc. 1244. XII. Kal. Apr. r. a. nono.

Eredetije: MODL. 33,703.

Fejér, CD. IV. 1. 340. Kukuljević, Borba Hrvatah, 80. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 218. Kivonatok: Monum. Strigon. I. 356. Kukuljević, Reg. n° 446. és 480. 758.

1244. — László nádor somogyi ispán kérésére átírja és megerősíti ugyanannak 1244-i ítéletlevelét, mellyel Sándor fiát Mártont és Móric fiát Bertalant rablás miatt elmarasztalta s ennek alapján Mártonnak földjét Detha és Gergely számára eladatta. Győr.
— D. Jeurini, a. gr. 1244. r. a. nono, X. Kal. Apr.
Eredetije a pannonhalmi főapátság orsz. levéltárában, 7. sz.
Fejér, CD. IV. 1. 308. 759.

1244. † — Mária királyné hozzájárulásával Pago város polgárainak adja a tatárjárás márc. 30. idején tett szolgálataikért a várost és az egész Pago szigetét, a nemes városiakat illető jogokkal és kiváltságokkal, meghagyván utódainak ezen rendelkezés megtartását. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis prepos. au. n. vicecancell. anno D. inc. 1244. III. Kal. Apr. r. a. nono.
Hitelesített *másolata* Wenzel szerint Pago város levéltárában. Egyszerű másolata: MODL. 36,184.
Wenzel, ÁUO. II. 149. Magyar Tört. Tár, II. 173. Kukuljević, Borba Hrvatah, 81. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 220. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 454.
Hamisítvány, mely (egyebek közt a traüiak részére szóló 1242. márc. 18-i, 715.sz. oklevél felhasználásával) valószínűleg a XV. században készült. V. ö. Pauler, A magy. nemz. tört. II². 595. Karácsonyi, Hamis okl. 17. Smičiklas, Cod. diplom. IV. 222. l. jegyz. 760.

1244. † — Roland nádorral, Henrik bánnal, Kemen fiával Lőrincsel, Kopasz Poborral, ápr. 5. Poth Istvánnal és Mátyás fiával Mátyással Budán időzvéen, Ruch ispán és Schegzen Buda. ispán kérésére ezek rokonait, Bogan, Kyssid, Nolcz, Zaphyrus és Pál csallóközi echy-i udvarnokokat a királyi nemes serviensek közé emeli. — D. Budae a. d. inc. 1244. Non. Aprilis, r. a. quinto.
Fejér, CD. IV. 1. 333. (Kaprinay másolatából.)
Hamis, olvasd: Karácsonyi, Hamis okl. 16. Erdélyi L. a Tört. Szemle 1916. 49. l. — Az évszám esetleg „1240. IV. Non. Apr.”-nek lenne olvasható, mi az uralkodási évvel s az itinerariummal is egyeznék. (V. ö. a 675. számmal.) Ámde a királyi címben olvasható „Bulgariae”, valamint Loránt nádornak és Henrik bánnak említése s az oklevélnek szokatlan kifejezései világosan bizonyítják a hamisítást. 761.

1244. — Izsák fia, Junk comes számára megerősíti a szlavóniai Zlonyn és Worbouch ápr. 21. birtokot, melyet Junk Kálmán király és szlapon hercegtől nyert adományul, s leírja a határokat Acus pesti plébános udvari káplán jelentése szerint. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Benedicti rev. archiepisc. Coloc. au. n. cancell. Méltóságok: István esztergomi, Bertalan pécsi, ... egri, Balázs csanádi, István zágrábi, Benedek győri, Heymon váci püspök, Veszprémben és Erdélyben üresedés, László nádor somogyi ispán, Máté tárnokmester pozsonyi ispán, Dénes szlapon bán, Demeter

országbíró, Roland főasztalnok, Móric főpohárnok, István főlovászmester. Anno ab inc. D. 1244. XI. Kal. Maii, r. a. nono.

Eredetije a zágrábi érsekség levéltárában. (Privilegialia, Volumen I.)

Átírta II. Lajos király 1518. (MODL. 37,582.)

Tkalčić, Episc. Zagr. I. 80. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 223. Kivonatok: Kerceslich, Hist. eccl. Zagr. 83. Fejér, CD. IV. 1. 338. jegyz. Wenzel, ÁUO. XI. 333. Kukuljević, Reg. n° 455. 762.

1244.
ápr. 22.
Gyarmat.

† — zyudi Obichk fiának, Miklósnak a tatárjáráskor és később a király követ-ségeiben Rómában, Velencében, Orosz- és Bolgárországban tett szolgálataiért a honti várhoz tartozó Koarzeg földet adományozza, a névszerint felsorolt szomszédok-nak beleegyezésével, az oklevélben leírt határok között. — D. in Gyormoth, p. m. mag. Achillis prepos. Albensis, au. n. vicescancell. a. d. inc. 1244. X. Kal. Maii, r. a. vicesimo.

Eredetije a Hazai okmt. szerint Römer Flóris birtokában volt.

Átírta 1. III. András király 1291. (a Hazai oklevéltár, 130. szerint az Asguthy-cs. iratai közt, Kassán); 2. a váci káptalan 1296. (a Hazai okmt. szerint Ipolyi gyűjteményében).

Fejér, CD. IV. 1. 335. Wenzel, ÁUO. VII. 163. Hazai okmt. IV. 28. Ki-vonatok: Pray, Diatribe, 29. Kukuljević, Reg. n° 456. Monum. Strigon. I. 356. Hazai okmt. IV. 62.

Hamis. Az oklevelet Karácsonyi (Hamis okl. 16.) a király címében kitett „primogenitus rex“ s a hibás uralkodási év alapján és a miatt, hogy a Hont-Pázmány-nemnek itt nagykorúakként említett tagjai tulajdonkép a XIII. sz. végén voltak nagykorúak, hamisnak mondja. Pauler szerint ellenben (A magy. nemz. tört. II². 520.) „hiteles, legfeljebb dátumában talán két évvel elhibázott“ oklevél. 1296-ban IV. Béla királynak Koarzegre vonatkozó másik oklevelével szemben ezt az oklevelet nyilvánították érvényesnek (l. a váci káptalan ok-levelét, Wenzel, ÁUO. X. 242.), míg a másik oklevelet megsemmisítették. A Hazai okmánytár közlése állítólag az eredeti alapján történt, s ebben az esetben az oklevélnek fentebb jelölt hibái csakugyan menthetetlenek. Az 1296-i vizsgálat tehát a valódi oklevelet érvénytelenítette a hamisítvánnyal szemben, mi a középkorban nem éppen ritka eset. A hamisításnak azonban jóval 1296 előtt kellett történnie, mert 1281-ben a budafelhévi keresztesek konventje előtt már ez a hamis szöveg feküdt. (Hazai okmt. IV. 62.) 763.

1244.
máj. 2.

† — a nyitrai várhoz tartozó Keztelen és Suk, s a szolgagyőri várhoz tartozó Zela földet a német lovagrendnek adja az odatelepített vagy telepítendő népekre nézve a templomosok és a johanniták telepeseiével egyező kiváltságokkal, kiemelve az igazságügyi, szállásadási és a dézsmaadásra vonatkozó megállapításokat, s nekik ad egy Stumey (Hormayrnál: Scymij) falusi mansus-t Sándor ispánnak ottani szöllei-vel és a cseberadó elengedésével. — D. p. m. mag. Benedicti Albensis prepos. au. n. cancell. a. D. inc. 1244. VI. Non. Maii, r. a. decimo.

Dreger, Codex Pomeraniae diplomaticus, I. 248. („Ex cod. Pruthen. A. p. 610.“) Hormayr, Wien, VII., II. Jahrg. 2. B. 2. u. 3. Heft, Urkundenbuch, CLXXIX. Bethlen, Geschichtl. Darstell. 104. Fejér, CD. IV. 1. 313. Wenzel, ÁUO. II. 152.

Hamis, olv. Karácsonyi, Hamis okl. 14. Az oklevél fogalmazata is gyanút keltő, a záró rész hibáit pedig sehogy sem lehet a kiadás hibájára értelmezni. 764.

1244. — átírja és megerősíti Kálmán szlavon hercegnek 1231-i, a walkoui vár elő-
máj. 8. városában [suburbium] lakó vendégnépek kiváltságait megállapító s nekik Harsan
Verőce. földet adományozó oklevelét, s kérésükre leírja a nekik adott föld határait. —
D. in Wereuche, a. ab inc. D. 1244. VIII. Id. Maii, r. a. IX.
Átírta (V.) István ifj. király 1263. (MODL. 536.)
Fejér, CD. IV. 1. 315. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 227. 765.

1244. — az örökös nélkül elhunyt Leustachnak, Eleud fiának trencsénmegyei Pruska
máj. 23. nevű földét, melyet a király Máté tárnokmestertől Tunig földért cserében vett el,
lengyel- és bolgárországi követségekben, úgyszintén a tatárjáráskor, majd a lengyel
herceg segítségére küldetésekor szerzett érdemeiért Bogomér ispánnak adományozza.
— D. a. D. 1244. X. Kal. Junii, r. a. nono.
Eredetije: MODL. 266.
Wenzel, ÁUO. VII. 174. és kivon. Kukuljević, Reg. n° 457. 766.

1244. — Bogomér ispánnak és vejének, Gábornak, Gábor fiának Lengyelországban,
máj. 23. Bulgáriában és más országokban az ország ügyeiben, különösen pedig a tatár-
járáskor az ország határainak védelmében, valamint a király vejének, a lengyel
hercegnek Corrad herceg ellen való megsegítésére küldetésükor szerzett érdemeikért
az utód nélkül elhunyt Benedek, Herne és Tádénak Mortund nevű hontmegyei
földjét adja.

Eredetije a hg. Eszterházy-cs. levéltárában. (Rep. 32. fasc. G. n° 486.) = *DL. Hb. 824*

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Crohacie, Rame, Servie, Gallicie,
Lodomerie rex universis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis
salutem in salutis auctore. Cum ea, que bonorum deliberatione dis-
ponuntur, maxime que legum imperatrix regia pertractat auctoritas, salva
semper et inconcussa permanere debeant, ad universorum presentium
atque posterorum notitiam volumus pervenire, quod cum propter indecidue
fidelitatis constantiam et innumera probitatum merita, quibus ante oculos
nostre maiestatis dilecti et fideles nostri, Bogomerius comes et Gabriel
filius Gabrielis, gener eiusdem, tam in publicis quam privatis regni nostri
negotiis in Polonia, Bolgaria, ceterisque regnorum climatibus excellentis-
sime claruissent, et maxime quia nobis et corone in inpetu Tartarorum
servitia grata exhibuissent se et sua omni periculo exponendo; verum
quamvis privati parentibus et cognatis gravibusque vulneribus oppressi
manus gentis impie Tartarorum vix evaserint, tamen ex hoc non per-
territi confinia nostra eis per nos commissa nichilominus (!) integraliter
absque dampno et lesione aliqua conservaverunt, inimicis nostris, qui
eadem oppugnare conabantur, viriliter et crudeliter resistendo. Nec pre-
termittimus, quod cum eosdem cum dilecto genero nostro, duce Polo-
norum in succursum eiusdem ducis contra Corradum ducem misissemus,
ibi taliter sue probitatis exercuerint opera, quod abinde non sine magno
rediere nostre celsitudinis honoris incremento. Ob quorum fidelitatis merita

eis et per ipsos suis heredibus terram Benedicti, Herne et Tadei sine heredibus defunctorum, nomine Mortund in comitatu Hunth existentem sub eisdem metis, sub quibus B., H. et T. (!) possederant, contulimus perpetuo pacifice et quiete possidendam. Ut igitur hec nostra donatio salva et inconcussa permaneat, nec possit tractu temporis in irritum revocari, presentes eisdem concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quarto, decimo Kal. Junii, regni autem nostri anno nono.

Az oklevél fogalmazata azonos a másik, ugyanaznap kelt oklevélével (766. sz.); kritikai okokból mégis szükséges volt ennek szövegét is közölni. Ugyanis éppen ez az egyezés gyanússá teheti a 767. sz. oklevél valódiságát. Azonban a két eredeti oklevél egy írnok írása, amely írás IV. Bélának más okleveleiből is ismeretes; valódiságuk tehát nem vonható kétségbe. A 766. sz. oklevél keltében a nap utólagosan van beírva, amiből azt lehet következtetni, hogy a két adomány nem egészen egy időben történt, de az oklevelek megszerkesztésénél a korábbi felhasználták és a kelet napjával is a korábbiét írták.

767.

1244.
jún. 4.

— a soproni polgárság és Omodeus győri püspök közt vitás fertői kikötőnek vámját a győri egyház Rakus nevű birtokán a püspöknek ítéli és leírja a Sopron város és a püspöki birtok közt megállapított határokat.

Kivonata: Sopronm. oklvt. II. 137.

Lásd 1254. jún. 4. alatt.

768.

1244.
jún. 15.
Gallasvár
mellett.

— Dénes szlapon bánnak és hercegnek főképen a tatárjárás idején, majd szlapon bán korában tett szolgálataiért az örökös nélkül elhunyt Descynnek somogy megyei Vrbona és kőrösmegyei Horosth nevű birtokát, valamint néhai Kopasz Petknek kőrösmegyei Cherovaburda nevű földjét adományozza tartozékaikkal s a nyestadóval, s határaikat a beiktatást végző, Kamarcha-nemzetségbeli Wlchk fiának, Petkonak, továbbá Izsák fia Jaxa al-bánnak jelentése szerint leírja. — D. apud castrum Galaas, p. m. ven. patr. mag. Benedicti archiep. Coloc. au. reg. cancell. Méltóságok: István esztergomi érsek, Cletus egri, Bertalan pécsi, István zágrábi, Benedek csanádi, Benedek győri, Heymo váci, Artulph erdélyi, Ádám nyitrai püspök, Veszprémben üresedés, Vince prépost vál. váradi püspök, László nádor somogyi ispán, Máté tárnokmester pozsonyi ispán, Dénes bán szlapon herceg, Demeter udvarbíró mosonyi, Roland főasztalnok soproni, Móric főpohárnok győri, István főlovászmester orbázi ispán, Arnold nyitrai, Balduin vasvári ispán. Anno d. inc. 1244. XVII. Kal. Julii, r. a. nono.

Átírta 1. a csázmái káptalan 1335. (MODL. 267.) 2. U. az 1379. nov. 2. (MODL. 268.) 3. Tartalmilag Zeechi Miklós országbíró 1358. (Nemzeti Múzeum törzslvt.)

Pray, Annales, I. 49. Fejér, CD. IV. 1. 323. (csonkán.) Wenzel, ÁUO. VII. 152. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 229. Kivonatok: Deutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXVII. Kukuljević, Reg. n° 460. és 481. Anj. VII. 456.

Valószínűleg erre értendő István alországbíró 1299-i utalása is. (Kubinyi, M. tört. eml. I. 68.)

769.

1244. — Teupolo Jakab velencei doge követei előtt: Justinianus S. (István) és Dandulus P(éter) előtt esküvel erősíti meg a velencei köztársasággal kötött egyezséget Zára átengedését és a béke egyéb pontjait illetőleg. — D. in castris iuxta castrum Gallas, a. D. 1244. II. Kal. Julii.
- Másolata* a Libri pactorum c. gyűjtemény I. 338. (A bécsi állami levéltárban volt.)
- Farlati, Illyr. sacr. V. 75. Katona, Hist. crit. VI. 36. Fejér, CD. IV. 1. 317. és VII. 5. 263. Endlicher, Monum. Arpadiana, 464. Tafel u. Thomas, Urkunden, II. 419. Monum. Slav. merid. I. 65. és olaszul 66. 1. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 458. Magyar Tört. Tár, IX. 6. Óváry, A tört. bizotts. oklevélmásol. I. 41. Tört. Tár, 1888. 451. 770.
1244. — a bosnyák püspökségnek adja a valkómegyei [Vulko] Dyacou és Blezna birtokokat tartozékaikkal; megerősíti Kálmán néhai szlapon hercegnek e birtokokból a püspökség javára tett adományát; kivonja a nevezett földeket a bán és a valkói ispán joghatósága alól, mindennemű dézsma-, nyestadó- és collectaszedést a püspök jogává tévén; leírja az adományozott birtokok határait; megerősíti a püspökséget a Nyurzlaus boznai bán által adott vozorai birtokaiban leírva ezek határait is, valamint vozorai, soui és olfeldi jövedelmeiben és jogaiban, úgyszintén felsorolja a püspökségnek Naurzlaus bán és testvérei által elismert birtokait. — D. anno D. 1244. XIII. Kal. Aug. r. a. nono.
- Átírta* XI. Gergely pápa 1375. okt. 31. (Theiner szerint másolata a vatikáni levéltárban, reg. an. V. cod. chart. tom. 73. fol. 483.)
- Theiner, Monum. Slav. merid. I. 297. Hodinka, Tanulmányok a bosnyák djakovári püspökség tört. 99. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 236. Kivonat: Mon. Slav. merid. XXIII. 12. 771.
1244. — Teupulo Jakab velencei dogéval békét köt. — D. Venetiis, 1244. die VI. intrante mense Aug. aug. 6. Kivonatát közölte Fejér, CD. VII. 4. 94. Velence.
- Nem IV. Béla király okmányáról van szó, hanem a dogeéről, melynek teljes szövegét Wenzel közölte az ÁUO. II. 155—56. I. IV. Béla 1244. jún. 30-i oklevelét lásd a 770. sz. alatt.
1244. — Sámson nonai püspöknek és a nonai polgároknak kérésére átírja és megerősíti II. András király 1205-i oklevelét a nonaiak kiváltságairól és területük határainak megállapításáról (lásd a 217. számot), Dénes szlapon herceget küldvén ki ez ügyben pristaldusul a nonaiak számára. — D. Bude a. gr. 1244. VII. Kal. Sept. aug. 26. Buda. r. a. septimo.
- Eredetije* Smičiklas szerint a velencei áll. levéltárban (Busta IV. n° 37.)
- Hormayr, Gesch. Tirols, I. 200. Fejér, CD. VII. 5. 267. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 240. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 462. Századok, 1881. 224. 1.
- Az uralkodási év Smičiklas szerint az eredeti oklevélben is hibás. De az oklevél végére tett deprecatio („feliciter amen”) is szokatlan IV. Béla okleveleiben. 772.
1244. — hívének, Sup ispánnak, Albert ispán fiának adja a baranyamegyei Chun földet, szept. 29. mely az örökös nélkül elhunyt Péterről és Jánosról, János fiáról szállt a királyra,

s leírja a pécsi káptalan levele után a nevezett föld határait, melynek birtokába Miklós, dobichai ispán iktatta Sup ispánt.

Tartalmilag *átírva* András mester budai prépost 1347-i oklevelében. (Egyszerű másolata a pécsi püspökség levéltárában. 74/1347.)

A kivonat szövege a következő:

— — quasdam privilegiales litteras eiusdem domini Belae regis Hungariae piae recordationis in specie in anno Domini MCCXLIV. III. Kal. Octobris confectas nobis curavit demonstrare, in quarum tenoribus quandam terram Chun nominatam in comitatu de Barania sitam, quae Petro et Joanne filiis Joannis sine successore legitimo decedentibus in manus ipsius domini Belae condam regis Hungariae iuxta obtentam regni sui consuetudinem fuisset devoluta (per) eundem dominum Belam regem fideli suo comiti Sup filio Alberti comitis et per ipsum suis successoribus nemine contradicente conperimus perpetuo collatam fuisse et eundem per fidelem suum Nicolaum comitem de Dobicha in eandem introduci fecisse, cuius termini, quemadmodum idem dominus Bela rex inspectis litteris capituli Quinqueecclesiensis, cui commisisset, cognovisset, hoc ordine distinguerentur. Prima meta inciperet apud arbores Hana, ubi de Drawa exiret fluvius quidam nomine Fuk, a parte meridionali, et idem fluvius accedens versus septemtrionem conflueret in pratum et de prato directe procedendo iret ad Dravcham, ubi iret quidam fluvius de Dravcha et iret in aquam Themente, quae circumiens versus orientem per longum spatium caderet in Dravcham, quae circumiendo versus septemtrionem perveniret et caderet in parte orientali in Dravcham, quae teneret usque metam priorem, ibique terminaretur. 773.

1244.
szept. 29.

— Ambrus ispánnak, kinek testvére, Jakab ispán a tatárok elleni harcokban elesett, maga pedig súlyosan megsebesült, a Quazdi várnak baranyamegyei Woyzlou nevű földjét adja, melynek határait a fehérvári káptalan jelentése alapján leírja, a beiktatást almai István comesszel végeztetve. — D. a. ab inc. D. 1244. III. Kal. Octobr. r. a. octavo.

Átírta III. András király 1295. máj. 5., s ezt tartalmilag Garai Miklós nádor 1384. júl. 19. (MODL. 269.) (IV. Béla király oklevele azonban teljes szövegében bentvan a nádori átíratban.)

Wenzel, ÁUO. XI. 331. Kivonata: Kukuljevič, Reg. n° 463.

A Wenzel kiadásában a királyi címben olvasható *Bulgarie*, valamint a hibás uralkodási év gyanussá tehetné az oklevelet. Ámde a nádori átíratban *nincs Bulgarie*; az uralkodási évről pedig feltehető, hogy az eredetiben helyesen volt írva. 774.

(1244.)
szept. 30.

— megparancsolja G. zalai ispánnak, hogy Sidov ispánt Duclisa és Irev nevű birtokában ne háborgassa, sőt védelmezze addig is, míg a király a birtokokra vonatkozólag intézkedni fog. — D. in crastino s. Michaelis.

Eredetije: MODL. 700.

Wenzel, ÁUO. VIII. 143. (1266-ra téve) s XI. 606. (év nélkül.)

György zalai ispán 1243. és 1244-ben szerepel (Wenzel, VII. 133. és 184.), míg 1266 körül Chak bán a zalai ispán. Valószínűleg György ispánt kell

tehát értenünk a G. sigla alatt, bár az oklevél formája (zárt cursiva) inkább a később szokásos gyakorlatra mutatna. 775.

1244. — a zetina zsupánságot minden tartozékaival együtt hű szolgálataiért Ugolin választott spalato érseknek és általa a spalato egyháznak adja az adományozás vagy eladás joga nélkül. — D. apud monasterium Cisterciensium de Bocan(e), anno d. inc. 1244. (VI.) Non. Oct. r. a. nono.
- A ciszterciák bakonyi monostora mellett.
- Másolata* Smičiklas szerint a spalato püspökség „Donationales” c. másolatgyűjteményében, 31. l.
- Farlati, III. sacr. III. 268. Katona, Hist. crit. VI. 34. Fejér, CD. IV. 1. 324. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 243. Kivonat: Kukuljević. Reg. n° 464.
- Smičiklasnál a kelet napja: Non. Oct. Azonban a Farlati VI. Non. Oct.-e az itinerariummal is jobban egyezik. 776.

1244. — az örökös nélkül elhunyt szlavoniai Petkonak Dulypchka nevű földjét főképp a tatárjáráskor szerzett érdemekért Péter fiának, a szlavoniai Endre ispánnak adja, s a föld határait a beiktatást végző Dénes szlavon herceg levele alapján leírja. — D. apud Segusd, a. ab inc. D. 1244. III. Non. Octobr. r. a. nono.
- Segesd mellett.
- Átírta* 1. V. István király 1270. (A Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.) 2. A zágrábi káptalan 1449. (MODL. 35,969.)
- Hazai okmánytár, VII. 29. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 241. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 465. 777.

1244. — a tatárjáráskor megölt Muhornak földet, melyeket előbb Fila mester zágrábi prépostnak és testvéreinek, Tamás ispánnak és Péternek adott, Muhor egyik unoka-öccsének [nepos], Jakab fiának, ki a tatár fogságból visszajött, a Fila mester s testvérei és a Jakab fia közt létrejött egyezség alapján visszaadja, kivéven a Muhor által egykor Abeltől vásárolt 3 ekealja földet, melyet Muhor testvére, Elek és Jakabnak említett fia Fila mesternek és testvéreinek birtokában hagytak. — D. apud castrum Zala, a. ab inc. D. 1244. V. Id. Octobr. r. a. nono.
- Zalavár mellett.
- Eredetije*: MODL. 270.
- Fejér, CD. IV. 1. 342. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 244. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 466. 778.

1244. — a gonoszságaiért s főleg Ochuz bán fiának, Ochuz mesternek megöléséért a szlavoniai Puchunától elvett Lobur, Velica, Clononik és Zlogona birtokokat a tatárjárás alatt, főképpen a reábizott István herceg oltalmazásával, majd a vorosdi és petouiai határok védelmével szerzett érdemeiért Mihály varasdi ispánnak, Buzad ispán testvérének adományozza. — D. apud castrum Zala, a. d. inc. 1244. V. Id. Octobr. r. a. nono.
- Zalavár mellett.
- Eredetije*: MODL. 271.
- Wenzel, ÁUO. VII. 157. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 245. Kukuljević, Reg. n° 467. 779.

1244. — átírja és megerősíti Dénes herceg szlavon bán, Bertalan pécsi püspök, Mihály varasdi ispán és File zágrábi prépost kiküldött biráknak az általuk Spalato és Trau
- okt. 14.

városok közt létrehozott egyezségről szóló 1244. júl. 19-i oklevelét. — Dato l'anno 1244. il 14. d'ottobre, e del n. regnare l'a. nono.

Olaszul: Lucius, Mem. di Trav, 54. l. (ismeretlen forrásból.) Koller, Hist. ep. Quinqu. II. 124. (latinul, de Lucius után.) Fejér, CD. IV. 1. 319. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 247. (és a zárórészt Dénes bán levele után u. o. 236.) Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 459. 780.

1244.
(okt. 15. előtt.)

— felsorolja s megerősíti a pesti vendégek katonaállítási köteleességét, vám- és csebermentességi, szállásadási, adásvevési, öröknyújtási, plébános- és bíróválasztási, bíráskodási és vásártartási kiváltságait, kik erről szóló privilegiumukat a tatárjárás alatt elveszítették; megerősíti a tatárjárás után nyert birtokaikat, s a nekik újonnan adományozott Kuer nevű, valamint régebben birt földelkre nézve felosztási jogot ad; a hajózási és a csebermentességi kiváltságot a kisebb Pestre is kiterjeszti és a pénzbevéltési eljárást megállapítja. — D. p. m. ven. patr. Benedicti Coloc. archiep. au. n. cancell. Méltóságok: István esztergomi érsek, Bertalan pécsi, Cletus egri, István zágrábi, Balázs csanádi, Artolf erdélyi, Vince vál. váradi püspök, Győrött és Veszprémben üresedés, László nádor somogyi ispán, Dénes bán szlavon herceg, Máté tárnokmester pozsonyi, Demeter udvarbíró, mosonyi ispán, Lőrinc erdélyi vajda, Roland főasztalnok soproni, Móric főpohárnok győri, István főlovászmester orbászi, Arnold nyitrai, Henrik vasvári ispán. — Anno ab inc. D. 1244. r. a. nono et octavo Kal. Decembr.

Átírta Zápolyai István nádor 1496. jún. 15. (Másolata a Nemz. Múzeum kéziratárában, Fol. Lat. 1205. I. 256.) és tartalmilag I. Mátyás király 1476. szept. 11-i oklevelében. (MODL. 273.)

Másolata a Nyirkállai Tamásnak tulajdonított formulás könyv 361. l. (A pécsi püspökség ltában.)

Koller, Hist. ep. Quinqu. II. 130. Kaprinai, Hung. dipl. I. 476. Katona, Hist. crit. VI. 44. Kovachich, Formulae sol. styli, 361. Fejér, CD. IV. 1. 326. Michnay-Lichner, Ofner Stadtrecht, 239. Schober, Quellenbuch, I. 305. Endlicher, Monum. Arpad. 466. Turul, 1910. 76. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXVII. Wenzel, ÁUO. VII. 172.

Az oklevelet Salamon (Budapest története, III. 34. sk. l.) kéteshitelűnek állította, de alaptalanul. V. ö. Pauler, A magy. nemz. tört. II². 522. és a Turul 1910. évf. 75. sk. II. Az oklevél keltezésében a napi keltet a datumsor végére kétségtelenül utólagosan írták a kész oklevélbe, míg az oklevél kiállításának a 9. uralkodási évben, tehát október 15. előtt kellett történnie.

Nem egységes keltezés.

781.

1244.
okt. 15.
Belica falu.

†— Felső-Ezdench birtokot érdemeikért s Kálmán herceg kérésére Devecher fiainak, Sámson, György, Wik és Wlchetának adja, kik a birtokra vonatkozó régebb okleveleiket elveszítették; a csázmái káptalan levele alapján leírja a birtok határait is. — D. in villa Belyga, a. D. 1244. Id. Octobr. r. a. nono.

Eredetije: MODL. 272.

Wenzel, ÁUO. VII. 159. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 248. Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 398.

Hamis, olv. Karácsonyi, Hamis okl. 16. Az oklevelet nemcsak az elveszett *Litteralia instrumenta*-ra való hivatkozás, Kálmán hercegnek élőként feltüntetése és a hibás uralkodási év (mely 1240-re természetesen még helyteletlenebb,) mutatja valóban hamisnak, hanem írása is. V. ö. az 1245. aug. 12-i oklevéllel. 782.

1244.
(okt. 15. után.)
Nomoy falunál.

— Owwar földjét, hol régente vár állott, Mod ispánnak és fiának, Tamásnak, továbbá Márton, Mixa, Silvester, Jacobsa, Hertenic, Roland és más, Chem-nemzetségbeli servienseknek adja vár építése céljából s a föld határait leírja a beiktatást végző Henrik vasvári ispán jelentése szerint. — D. Apud villam Nomoy in partibus Zegerie, a. d. inc. 1244. IV. Id. Febr. r. a. decimo.

Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi levéltárában. (Acta antiqua, alm. I. lad. 9. n° 1.)

Wenzel, ÁUO. VII. 161.

Karácsonyi (Hamis okl. 53.) a keltezés helye és a 10. uralkodási év alapján 1245-re teszi az oklevelet. Ámde az eredeti oklevélben 1244. évszám van, s az itinerarium is kevéssé támogatja az oklevél keltének 1245 febr. 10-ére tételét. Mert igaz ugyan, hogy IV. Béla király 1245 áprilisában Brebirben járt, ámde ebből még aligha következtethetjük joggal, hogy már febr. 10-én is a délvidéken lett volna. A kérdés megoldását az oklevél eredetijén a dátumsor gondosabb megfigyelése segíti elő. Itt ugyanis a napi kelet — a tintának elütő, frissebb színéről ítélve — utólagosan van az eredetileg üresen hagyott helyre beírva, mint ez akkoriban elég gyakori eset. Lehetséges tehát, hogy az oklevelet még 1244-ben állították ki, (az uralkodási év tanúsága szerint október 14. után), de valami okból csak hónapok múlva történt a megpecsételés és kézbesítés, melynek napját anélkül vezették az üresen hagyott helyre, hogy a többi időadattal való ellenkezését javították volna. A keltezés tehát nem egységes. 1244. október második felében nem valószínűtlen egy rövid zagoriai tartózkodás feltevése; okt. 11-én a király Zalavár mellett van, 26-án (valószínűleg már a délvidékről visszajövet) Segesden, 28-án a zalamegyei Komáromban, 31-én ismét Zalán. Október 15. és 26. közé eshetett a zagoriai tartózkodás, mikorra a 10. uralkodási év is helyes. 783.

1244.
okt. 23.

— az örökös nélkül elhunyt Meffriknek túrócmegyei Rakouch nevű földét hű szolgálataiért Cherneknek adja, s a Thetus ispán által végzett beiktatás alapján leírja a birtok határait. — Anno gr. D. 1244. X. Kal. Nov. (a túróci registrum szerint: Dec.) r. a. decimo.

Hitelesített *másolata* Wenzel szerint Beniczky Márton levéltárában volt Pribócon. (Túrócm.)

Tartalmi *átirata* a túróci registrum 26. §.

Wenzel, ÁUO. VII. 165. Kivonat: Tört. Tár, 1904. 78.

784.

1244.
okt. 26.
Segesd.

— megerősíti Bothos fiait, Lászlót, Jánost (és) Quodykort(?), valamint a Choc(?)-nemzetségbeli Achilles fiait, Istvánt, Choc-ot(?), Mártont, Semet a nekik Kálmán néhai szlapon herceg által a tőlük elvett és a segusdi birtokhoz csatolt birtokért a vásárral, adó- és báni szállásmentességgel cserében adott Lusa, Bugna és

Turnoa nevű zalamegyei földek birtokában, leírva azok határait Dénes szlapon herceg emberének, Jánosnak, Zetk fiának jelentése szerint. — D. in Seguest, a. d. inc. 1244. VII. Kal. Nov. r. a. nono.

Átírta a császári kápt. 1390. — u. az 1394. (MODL. 35,900.)

Smiciklas, Cod. dipl. IV. 249. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 468.

A DL. 35,900. sz. átiratban, amelyből Smiciklas az oklevelet közölte, a kétszer is előforduló Choc (Chot? Chac? Chat?) név olvasása kétes, de semmi esetre sem lehet Chor; és kétes a Quodykor név is. (Ykor?) V. ö. Karácsonyi, Magyar nemzets. I. 384. l.; az ott oklevelünk alapján a Csór-nemzetség tagjaitként feltüntetett személyek tehát, bár a kettős átiratból biztos következtetést nem vonhatunk, aligha ezen nemzetség tagjai voltak. 785.

1244.
okt. 28.
(Kis-)
Komáromnál.

— megállapítja a körmendi [Kurmend] vendégek bíróválasztási, bíraskodási, vámmentességi, örökhatyási és a megjelölt, Rába melletti kaszálót illető kiváltságait és katonaállítási kötelezettségüket. — D. prope Kamarun, a. d. inc. 1244. V. Kal. Novembr. r. a. decimo.

Eredetije — a Hazai okmánytár szerint — a gr. Erdődy-cs. levéltárában.

Átírta V. István király 1270. — I. Károly király 1328. (A Nemz. Múzeum levéltárában.) = *h.p. 9610537* 786.

Hazai okmánytár, VI. 42.

1244.
okt. 31.

— bayothi Simon testvére, Bertrannus, illetőleg ennek neje, néhai Salamon bán felesége ellenében Heyreh és Luder földek birtokában megerősíti Phyle mester zágrábi prépostot és testvéreit, Tamás ispánt és Pétert, kik Kálmán halicsi királynak erre vonatkozó 1237-i és a pécsi káptalannak 1240. október havában kelt s itt átírt okleveleivel igazolták a nevezett birtokukhoz való jogukat, s visszaveszi tőlük előbbi, a Kálmán halicsi király egyéb adományainak megerősítését is tartalmazó aranypecsétetes oklevelét. — D. p. m. ven. patris Benedicti Coloc. archiep. au. n. cancell. Méltóságok: mint a 781. sz., de Balduin nyitrai ispán. — Anno ab inc. D. 1244. II. Kal. Nov. r. a. decimo.

Átírta a bácsi káptalan 1356. aug. 15. (MODL. 222.)

Wenzel, ÁUO. VII. 166. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 252. 787.

(1244.)
okt. 31.
Zala.

— értesíti a traüiakat, hogy követeiket örömmel fogadta s viszont követet küldött hozzájuk 200 márkával; felhívja őket, hogy küldjék hozzá megbizottjukat, hogy legyen jelen a spalatoiak okleveleinek renovatiojánál. — D. in Sala nella vigilia di tutti li Santi.

Olaszul: Lucius, Mem. di Trav, 56. (ismeretlen helyről.) Fejér, CD. VII. 4. 96.

Smiciklas, Cod. dipl. IV. 255. 788.

1244.
nov. 7.
Sabya mellett.

— Róbert fiának, Stephconak kérésére Miklós egri prépost jelentése alapján, ki az ügyben a király parancsára Dénes bán emberével, Agha-nemzetségbeli Rodveyjel és a zágrábi káptalan emberével, Gergely kanonokkal együtt járt el, megállapítja s leírja az Wstychernewz nevű föld határait, melyet Stephco blinai Dragus fiaitól, Martun, Martunus és Pousa nemes serviensektől vásárolt; megjelöli a szomszédokban utóbb beállott változást és Stephcot a birtokban Damasa scytyzi bíró jelenlétében megerősíti. — D. apud Sabya a. d. inc. 1244. VII. Id. Nov. r. a. decimo.

Átírta Nagy Lajos király 1359. márc. 19. s ezt Zsigmond király 1427. (A zágrábi káptalan lvt. fasc. 72. n° 2.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 82. Wenzel, ÁUO. II. 153. és teljesebben VII. 170. Arkiv za povj. XI. 124. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 256. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 469. 789.

1244. — podgoriai Priba felsorolt fiainak azon panaszára, hogy bár ők nemesek és őseik is azok voltak, közülük a névszerint felsorolt 31-et a podgoriai ispánok a várjobbágyok közé sorozták, Dénes szlavon bánnak az ügyről szóló jelentése alapján nevezettek a nemesek közé sorozza. — D. iuxta castrum Bors, a. d. inc. 1244. II. Id. Nov. r. a. decimo.

Átírta I. Károly király 1333. jún. 24. — Nagy Lajos király 1371. júl. 10. (a délszláv akadémia zágrábi levéltárában) — Wyngarthi Geréb Mátyás bán 1484. máj. 17. (MODL. 36.020.)

Smičiklas, Cod. dipl. IV. 258. és kivonat: Kukuljević, Reg. n° 470. és 472. Szövegét a többszörös átírás erősen megrontotta. 790.

1244. — András ispán fiainak, Dersnek és testvéreinek adja a nyitrai várhoz tartozó Dubnice nevű 10 ekealja földet, cserében a tőlük elvett s a nagyszombati [Sumbothel] vendégeknek adott pozsonymegyei Parna földért, s leírja Dubnice határait a beiktatást végző Ádám nyitrai püspöknek a nyitrai káptalan pecsétje alatt tett jelentése alapján. — D. apud monasterium quod dicitur Martini bani in Sag, a. d. inc. 1244. XVI. Kal. Decembr. r. a. decimo.

Eredetije Fejér szerint a nyitrai káptalan levéltárában.

Fejér, CD. V. 1. 307. és VII. 1. 285. Episcopatus Nitr. memor. 195. 791.

1244. — felsorolja és megerősíti a pesti vendégek kiváltságait.

nov. 24. *Lásd 1244. okt. 15. előtti kelettel a 781. szám alatt.*

1244. — főleg a bolgár hadjáratban Budin vár ostrománál s a tatárjárás alatt szerzett érdemeiért Subislaus fiának, Bogomirnak adományoz bizonyos, a lengyel határon lévő, valamint a beremi (? morva?) határon lévő, Zudchan nevű lakatlan földeket, melyeknek határait tisztelendő Ádám atya levele szerint leírja. — D. in Zolon, a. D. 1244. III. Id. Dec. r. a. nono (!)

Fejér, CD. IV. 1. 343. (a Wagner-Jankovich-f. másolatgyűjtemény I. köt. 86. lapjáról.)

A másolat egyebekben is hibás lévén, valószínűleg a hibás uralkodási év is ennek tulajdonítható. Az itt adományozott Zudchan az 1244. máj. 23-án nyert Pruska mellett feküdt. 792.

1244. — megerősíti és felsorolja a korponai vendégek pap- és bíróválasztási, igazságszolgáltatási, fa- és kővágási, vám- és szállásmentességi s az örökös nélkül elhunytak házával való rendelkezési kiváltságait, úgyszintén hadi kötelelességeiket, minthogy erről szóló oklevelüket a tatárjáráskor elveszítették; nekik adja a honti vártól kivett Pomagh földet, valamint nekik ígéri a bozóki monostortól megszerzendő Brechina földet. — D. apud Curpuna, a. D. inc. 1244. XVIII. Kal. Jan. r. a. decimo.

(7369. J)

- Átírta:* 1. V. István király 1270. (Fejér szerint Korpona-város levéltárában.)
2. IV. László király 1274. aug. 17. (u. o.) 3. N. Lajos király 1369. — Zsigmond király 1437. (A debreceni Déri-múzeum gyűjtem.) 4. Tartalmilag János tárnokmester 1361. (?)
Bel, Not. Hung. II. 474. és kivon. IV. 573. Katona, Hist. crit. VI. 50. Fejér, CD. IV. 1. 329. és tartalm. IX. 7. 506. Schlözer, Krit. Samml. 295. **793.**
1244. — megállapítja a zólyomi vendégek kiváltságait. — D. a. D. 1244. V. Kal. Jan. r. a. nono.
dec. 28. *Lásd 1243. évszámmal a 752. szám alatt.*
1244. — Tamás fiának, Benchének adja hű szolgálataiért a honti várnak Prebul nevű földét az oklevélben leírt határok közt. — A. D. 1244.
Tartalmilag átírta: 1. Pál országbíró 1332. (a Kubinyi-cs. levéltárában, Nemzeti Múzeum lt.) 2. U. annak 1333-i oklevele 1264-i oklevélként írja át tartalmilag IV. Béla királynak ezt az oklevelét. (U. o.)
IV. Béla oklevelét az 1332-i kivonat szerint V. István király megerősítette. **794.**
1244. — a német Corradnak, Harmeth fiának adja a somogyi vár Prodawyz és Bozova nevű, s a varasdi várnak Glavatuch és Barathinth nevű földeit a nyestadóval, s leírja e földek határait Péter fiának, Endrének jelentése szerint. — In anno D. 1244.
Tartalmilag átírva Miklós nádor 1366. aug. 20-i oklevelében. (Nemzeti Múzeum levéltára, törzsanyag.)
Tartalmilag: Fejér, CD. IX. 6. 295. és IX. 7. 547. Kukuljević, Reg. n° 478. Smiciklas, Cod. dipl. XIII. 556. **795.**
1244. — megállapítja a pannonhalmi egyház népeinek azon kiváltságát, hogy felettük csak az apát, vagy akit ő választ, ítélkezzék. — Anno D. 1244.
Kivonata a pannonhalmi XIV. századi registrumban, fol. II. P.
A kivonat kiadva a Pannonhalmi rendtört. II. 253. és Sztachovits, Registrum, XVII. **796.**
1244. — oklevele a Frangepánok javára.
Átírta a zágrábi káptalan 1372. szept. 16. (Fejér szerint a kamarai levéltárban volt a Frangepán iratok közt.)
Említi Fejér, CD. IX. 4. 438. az oklevél tárgyának közelebbi megjelölése nélkül. **797.**
1244. — megállapítja, hogy a vasvármegyei Zeleus faluban Bacha, Kelen és Péter nemzetségéből 18 telken vannak szabad udvarnokok, kik közül 10 ember tartozik egy lovat a király szolgálatára tartani. — Anno 1244.
Tartalmi átirat Pál országbíró 1339-i ítéletlevelében, melyet ismét a vasvári káptalan írt át 1375.
A tartalmi kivonat kiadva a Hazai okmt. VIII. 42. és Anj. okmt. III. 561.
Lásd a helyes 1240. máj. 12-i kelettel a 680. szám alatt.
1244. † — a nővére, thüringiai Erzsébet szolgálatából visszatért Farkasnak és Dávidnak engedélyt adván szent Erzsébet tiszteletére avatandó egyház építésére, felsorolja

azokat a falvakat, melyeknek népei ezen egyház parochiájához fognak tartozni. — D. p. m. discr. v. mag. Farcasii prepos. eccl. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. d. inc. 1244. r. a. decimo.

Átírta a pozsonyi káptalan 1364. (MODL. 277.)

Pray, Vita s. Elisabeth, 23. Katona, Hist. crit. VI. 40. Fejér, CD. IV. 1. 338. Hazai oklevéltár, 11.

Hamis. Fejérpataky (A kir. kancell. 108.) után Karácsonyi (Hamis okl. 53.) 1264-re teszi az oklevelet s így valódinak fogadja el. Azonban az egyező évszám és uralkodási év javítása akkor is aggályos lenne, ha az oklevél egyébként kifogástalan volna. Ámde a királyi címben olvasható „Bulgarie“ és a promulgatio és corroboratio szokatlan formulái azt mutatják, hogy az oklevél nem IV. Béla király kancelláriájából került ki, hanem XIV. századi hamisítvány. 798.

1244. † — krusi Bethleheem ispánnak a tatárjárás előtt, alatt és után szerzett érdemeiért Reichany földet és Szeptencz, Vjfalú, Iluz, Dobozd, Szedelchen, Keth Belcz, Berench, Lyuky, Onur és Lipolnuk nyitramegyei falvakat adja, melyek birtokába őt Tetus komáromi ispán vezette. — Anno D. 1244.

Eredetije Fejér szerint a Rajcsányi-cs. levéltárában volt.

1738-i hiteles *másolata*: MODL. 1487.

Lehotzky, Stemmat. II. 324. Fejér, CD. IV. 1. 347.

Hamis, olv. a Turul V. 116. és Karácsonyi, Hamis okl. 16. 799.

(1244 körül.) †* — oklevele, mellyel megengedte, hogy Cham falusi Gela a Chan, Dengeleg és Ceagald falvakban levő birtokrészeit Andrásnak és a Scenthamagus-nemzetségből való társainak adhassa, említve a győri káptalan 1244-i oklevelében. (Fejér, CD. VII. 4. 97.) Olv. Karácsonyi, Hamis okl. 16. 1. 800.

(1243–44 körül.) — oklevelét, mellyel bayothi Simonnak hű szolgálataiért bizonyos részföldeket adott, 1358-ban bemutatták Szécsi Miklós országbíró előtt. (Anj. okmt. VII. 275.)

Talán a Simon és Bertrand részére szóló, 732. sz. oklevélre értendő, ámbár az 1358-i perben más (esztergommegyei) birtokokról van szó, s az 1243-i oklevél nem mondja Simont bajothinak. V. ö. az 1244. okt. 31-i oklevéllel is. 800a.

1245. febr. 8. † — káplánjának, Pál pápai plébánosnak a tatárjárás előtt, alatt és után tett hű szolgálataiért, valamint testvéreinek, Móricnak és Thywochnak adja a nógrádi várhoz tartozó Halász föld felét 8 ekealj nagyságban, melynek birtokába őket Tetus komáromi ispán vezette. — Anno d. inc. 1245. VI. Id. Febr. r. a. undecimo.

Eredetije Fejér szerint a Nemzeti Múzeumban volt, hol azonban jelenleg nem található.

Fejér, CD. IV. 1. 377.

Hamis. Karácsonyi, Hamis okl. 16. a Turul, V. 116. alapján. Olv. a következő számhoz írt megjegyzést. 801.

1245. febr. 8. † — ilmeri István comesnek a tatárjárás előtt, alatt és után úgy az országban bent, mint a tenger melléken tett szolgálataiért Ivanka, Locz, Tarany, Ohaj és An-

dacs falvakat s Szilvás, Bessenye, Andacs, Twordemecz, Tepolcsen, Jatho és Pusthen földeket adja, melyek birtokába őt Tetus komáromi ispán által iktattatta. — Anno d. inc. 1245. VI. Id. Febr. r. a. undecimo.

Hiteles *másolata* Fejér szerint az Ürményi-levéltárban.

Fejér, CD. VII. 5. 265.

Hamis, lásd Karácsonyi, Hamis okl. 16. és Turul, V. 116. Az ott mondottakon kívül úgy ennek, mint a megelőző szám alatt közölt oklevélnek valódiságát az 1248. május 1-én kelt hamisítvánnyal való rokonság teszi kétségessé. Eredetije egyiknek sem ismeretes. Valószínű, hogy mind a három ugyanazon forrásból származó hamisítvány. **802.**

1245. — a sebenicoi polgárok kérelmére átírja és megerősíti II. András királynak 1221-i
ápr. 11. oklevelét, mely III. István királynak 1169-i, a sebenicoiak kiváltságait megerősítő
Brebir. oklevelét tartalmazza. (367. szám.) — D. in Breberio, presentibus baronibus nostris: Benedek kalocsai érsek udv. kancellár, László szlavon bán, Dénes nádor somogyi ispán. Anno d. inc. 1245. III. Id. Apr. r. a. decimo.

Eredetije a Nemzeti Múzeum levéltárában, törzsanyag.

Átírta IV. Béla király 1251. nov. 24. (u. o.) — V. István király 1270. júl. 29. — I. Károly király 1322. (u. o.) — N. Lajos király 1358. dec. 16. (u. o.)

Fejér, CD. IV. 1. 394. és VIII. 2. 350. (1248.) Smičiklas, Cod. dipl. IV. 272. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 488. Kubinyi. Magy. tört. eml. I. 21. (javítások Fejér szövegéhez.) **803.**

1245. — Regnald ispán fiának, Prinz ispánnak az országban való hűségéért és orosz-
ápr. 20. országi, továbbá Assan földén, német földön és a tenger mellékén viselt had-
A topuszkoi járatokban szerzett érdemeiért a már II. András király által Regnaldnak adott, de
monostornál. az örökadományok visszaszedésekor visszavett Bille nevű zalamegyei földet adomá-
nyozza, Lukács ispán fia által, Márk ispán által végeztetvén a beiktatást. — D. apud monasterium Cisterciensium in Topliz, a. d. inc. 1245. XII. Kal. Maii, r. a. decimo.

Eredetije: MODL. 283.

Fejér, CD. IV. 1. 389. (hiányos.) Jobban: Wenzel, ÁUO. VII. 191. Denusianu, Documente, 229. Kivonatok: Pray, Dissert. in ann. 131. Kukuljević, Reg. n° 489. **804.**

1245. † — Hudina ispánt főképp a tatárjáráskor tett vitézi szolgálataiért, valamint Péter,
ápr. 26. Gurke, Bogdanus és Potochinus nevű rokonait az udvari serviensek közé emeli,
s a Dráván túl Somogy megyében fekvő Wiscuz nevű földet adja neki, melynek határait a beiktatást teljesítő László nádor somogyi ispán levele szerint írja le. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Benedicti rever. archiep. Coloc. et au. n. cancell. Méltóságok: István esztergomi érsek, Bertalan pécsi, Cletus egri, Balázs csanádi, István zágrábi, Benedek győri, Heymo váci püspök, Veszprémben üresedés, Artolph prépost választott erdélyi püspök, László nádor somogyi, Máté tárnokmester pozsonyi ispán, Dénes szlavon bán, Demeter királyi udvarbíró mosonyi, Roland főasztalnok soproni, Arnold nyitrai, Móric főpohárnok győri, István főlovászmester orbászi, Balduin vasvári, Kázmér fehérvári ispán. Anno ab inc. D. 1245. VI. Kal. Maii, r. a. decimo.

Átírta IV. Béla király 1256. (Másolata a Liber privilegiorum ep. Zagrabiensis c. másolatgyűjtemény 57. l., az 1245-i oklevél szövege u. o. az 56. l.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 84. Kukuljević, Borba Hrvatah, 83. Wenzel, ÁUO. XI. 337. Arkiv za povj. XI. 125. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 274. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 491.

Hamis, olv. Karácsonyi, Hamis okl. 16. l. A vele összefüggő, 1246. ápr. 9-i oklevél iobagionesnek mondja Hodinát és négy társát. Az 1256-i átíró oklevél, mely az 1245-i aranybullás oklevél bemutatásáról szól, nem ad ugyan különösebb okot a gyanúra, de csak másolatban maradt meg, s így biztos ítéletet nem mondhatunk róla, ezért az 1256-i átírás nem is szolgálhat a valódiság bizonyítékául. Hogy az oklevél mennyiben függ össze az 574. számú oklevéllel, olv. a Századok, 1907. 842. l. 805.

1245.
máj. 19.
Székesfehérvár
mellett.

— Arnoldnak, a szent sír rendje golgonichai háza mesterének kérésére átírja és megerősíti II. András királynak 1223-i oklevelét, mellyel Laga földet adta a szent sír szerzeteseinek. (Ld. 394. sz.) — D. apud Albam a. D. 1245. XIV. Kal. Junii, r. a. decimo.

Eredetije a zágrábi országos levéltárban.

Átírta Vilmos pécsi püspök, királyi titkos kancellár. 1362. máj. 12. (MODL. 35,814.)

Smičiklas, Cod. dipl. IV. 278. Kivonata: Kukuljević, Reg. n° 495. és 505. 806.

1245.
(jún. 12.)
Barsnál,
aram mellett.

— István volt főlovászmester s jelenleg királyi udvarbírónak még II. András királynak, majd András halicsi hercegnek, s utóbb főkép a tatárjárás idején IV. Béla királynak tett hű szolgálataiért a rablásért felakasztott Miklósnak, Berench-nemzet-ségbeli Malsa fiának nyitramegyei két Belgyan, Scelchan, Narhid és Basman nevű földeit adta, s ezekbe öt Ába fia Tamás ispán által beiktattatta, később azonban a két utóbbi föld helyett cserében a szintén nyitramegyei Hornouc és Periese földeket adta, s ezek birtokába öt Jákó fia Mihály akkori segusti ispán által beiktattatta, s most ennek megfelelően az öt föld birtokában megerősíti őt. — D. prope Bors iuxta Granum, a. d. inc. 1245. [a plicán: II. Id. Junii] r. a. decimo.

Eredetije: MODL. 29,658.

Hazai okmánytár, VIII. 45.

A 806—809. sz. oklevelekben IV. Béla itinerariuma látszólag zavarosnak mutatkozik. Alig hihető, hogy, ha a király jún. 12-én Barsnál volt, jún. 17-én ismét Székesfehérvárt lett volna, ahol május második felében a délvidékről visszajövet állapotodott meg; hiszen júliusban már ismét a felvidéken datál. Kétségtelennek látszik, hogy vagy a 807., vagy a 809. sz. oklevél napi kelte nem a király akkori tartózkodását, hanem az oklevél kiállításának valamelyik fázisát jelzi. A 809. sz. oklevélről nem állapítható meg kétségtelenül, hogy a napi datum (amint ez különben ekkoriban elég gyakori eset) utólagosan volna az oklevélbe beírva (bár ennek lehetősége nincs teljesen kizárva). Ellenben a 807. sz. oklevélen a napi kelet csak a plicára van feljegyezve, az évszám és az uralkodási év közt üresen hagyott helyre azonban nincs beírva. Ebből

azt következtetem, hogy a barsi tartózkodás jún. 17-énél (a 809. sz. oklevél kelténél) később volt, s a 807. sz. plicájára jegyzett nap a (még Székesfehérvárt történt) oklevéladási parancs időpontját jelenti. Igaz, hogy egyes adatok arra mutatnak, hogy ekkoriban az üresen hagyott helyre utólagosan beírt napi kelet az oklevél letisztázása utáni időpontot jelöl (valószínűleg a megpecsételés idejét, lásd az 1245. szept. 9. és az 1250. dec. 29-i oklevelet). De ez a megállapítás, ha általánosítható volna is, nem lehet kivétel nélkül való. Az adott esetben a fentebbi magyarázat látszik leginkább elfogadhatónak. Az oklevél mindenesetre valódi; a szövegben olvasható „regi Andree“ az eredetiben is hibásan van „regi Hungarie“ helyett.

807.

1245.
Barsnál
a Garam mellett.

— a szabolcsmegyei Halasz, Timar, Nagyfalú [Magna villa] és Goa nevű földeket István királyi udvarbíró s volt főlovászmesternek adja ennek még II. András királynál, majd András halicsi hercegnél s később, főleg a tatárjáráskor, IV. Béla királynál szerzett érdemeiért, Péter fia Keled által iktattatván őt birtokba. — D. iuxta Bors supra Granum, a. d. inc. 1245. r. a. decimo.

Eredetije: MODL. 297.

Wenzel, ÁUO. VII. 187. Kivonata: Kukuljević, Reg. n° 502.

Az előző, 807. sz. oklevéllel teljesen azonos fogalmazata és külső kiállítása azt mutatja, hogy ez az oklevél (melyben a napi kelet helye üres) a megelőzővel egyidőben állíttatott ki. A kelet helyére vonatkozólag olv. a 807. számnál mondottakat.

808.

1245.
jún. 17.
Székesfehérvár.

— a németek betörése által birtokaiban károsított paghai Marcellnek és szamtoui Sebretnak adja a németek elleni harcokban történt vérük ontásáért és Marcell egyik rokonának halálos veszedelembé jutásáért a sopronmegyei Bujuslou földet az Icoa folyó mellett, leírva a határokat a beiktatást végző Roland főasztalnokmester, soproni ispán jelentése alapján. — D. Albe, a. d. inc. 1245. XV. Kal. Julii, r. a. decimo.

Eredetije a hg. Eszterházy-cs. lvt. (Rep. 17. fasc. P. n° 507.)

Sopronm. tört. oklvt. I. 19.

809.

1245.
jún. 17.

— Folwyne nevű hívének, ki a tatárjáráskor Komárom vára megerősítésével a környék népeit megoltalmazta, a részben a komáromi, részben a banai várhoz tartozó 5 ekeföldet adja a komárommegyei Heten faluban, s ennek birtokába őt Tecus komáromi ispánnal bevezettette. — D. a. gr. 1245. XV. Kal. Julii, r. a. decimo.

Átírta Szepesi Jakab országbíró 1380. (Fejér szerint a Milkovics-család levéltárában.)

Fejér, CD. VII. 3. 26. és 144.

810.

1245.
jún. 24.

— bizonyítja, hogy előtte weykai Márton Vosos zemleni várjobbágnak, Andrásnak és Máténak, Pyka fiainak és (?) Demeter három fiának mint szomszédoknak jelenlétében és hozzájárulásával, Weyka nevű földet eladta Voelchok fiának, Mikének 20 márkáért, mely földnek határait is leírja. — Anno ab inc. D. 1245. VIII. Kal. Julii, a. r. decimo.

Átírta az egi káptalan 1447. (A Századok i. h. szerint a br. Sennyey-lvtban. Csörgön.)

Szirmay, Not. top. com. Zemplen. 287. (teljes.) Fejér, CD. IV. 1. 395. (csonkán.) Kivonata: Századok, 1873. 244. l. **811.**

1245. — Moch fiának, Lekv-nek és testvéreinek, és Chuque fiának Péternek és testvérei-
júl. 17. nek, kik pozsonyi várjobbágy létükre Pozsony várában saját költségükön tornyot
építettek s annak védelmét ígérték, a pozsonyi vár szállásadó [salase-adv] jobbágy-
fiainak Nekv nevű földét adja a torony jókarban tartásának kötelezettségével, s
leírja a határokat a beiktatást végző Máté tárnokmester levele alapján. — D. a. D.
1245. XVI. Kal. Aug. r. a. decimo.

Eredetije Pozsony város lvt. (Lad. 28. n° 1.)

Fejér, CD. IV. 1. 380.

812.

1245. — a gömöri várhoz tartozott Kuuy földet Boloknak adományozza s a beiktatást
júl. 22, végző Albert jászói prépost levele alapján leírja a határokat. — D. Sergeő (!) a. gr.
Görgő. 1245. XI. Kal. Aug. r. a. decimo.

Átírta Garai Miklós nádor 1423. jún. 7. (Egyszerű másolata: MODL. 286.)

Fejér, CD. IV. 1. 383. (csonkán.) Teljes: Wenzel, ÁUO. VII. 193.

813.

1245. — túróci Vzdának, ki mint halász eddig önként tett a királynak ilyen szolgálatot,
aug. 2. utódait e szolgálat alól felmenti és neki a Túróc [Turuz] folyó mellett Wendeg
birtokot adja, melybe őt Jákó zólyomi ispán által bevezettette. — D. a. gr. 1245.
IV. Non. Augusti. (r. a. decimo.)

Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában, törzsanyag.

Tartalmilag *átírva* a túróci registrum 12. §. és I. Károly király 1340. okt.
14-i oklevelében. (Nemz. Múzeum lvt.)

Hazai okmt. VIII. 47. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 1. 399. és VI. 2. 414.
Tört. Tár, 1904. 78.

814.

1245. — György ispán fiának, Sándor mesternek, ki a tatárjáráskor a király parancsának
aug. 8. teljesítése közben a beyli monostornál súlyosan megsebesült, a borsodi várhoz
logd falunál. tartozó Polcona nevű 20 ekealja lakatlan földet adja, kivéve azt a vár hatósága
alól és István udvarbíró nyitrai ispán, volt főlovászmester és vrbazi ispán által
végeztetve a beiktatást. — D. apud villam Bolugd, a. gr. 1245. VI. Id. Aug.
r. a. decimo.

Eredetije — a Századok i. h. szerint — az egri káptalan magánlevél-
tárában. (Palkonya, XV. 2. 1. 1.)

Kandra, Adatok az egri egyházmegye történetéhez, I. 148. Kivonata:
Századok, 1874. 511.

815.

1245. — Moys nádor fiának Moysnak adja a Somogy megyében a Dráván túl Garig és
aug. 12. Gordua mellett fekvő Izdench földet. — Anno gr. 1245. II. (Fejérnél és Smičiklas-
nál: VI.) Id. Aug. r. a. decimo.

Tartalmilag *átírva* Garai Miklós nádor 1409-i ítéletlevelében. (MODL.
31,053.)

Tartalmilag *kiadva*: Fejér, CD. VII. 3. 27. és X. 4. 858. Smičiklas, Cod.
dipl. IV. 280. Kukuljević, Reg. n° 497.

816.

1245. — Budik fiát Tódort, Ompud fiát Visoburt, Farkas fiát Demát a bolunduchi vár szept. 3. Geureg falusi jobbágyait, kik a tatárjáráskor Danuskue nevű hegyet megerősítve a nekik alárendelt népeket megoltalmazták, ezen érdemükért a bolunduchi vár hatósága alól kiveszi és a királyi serviensek közé emeli, nevezett hegyet nekik s örököseiknek adja a király zászlaja alatt való szolgálat kötelezettségével.
Átírta István ifjabb király 1264. (Eperjes város lvt. 1. a.)
 Az oklevél kivonatát dr. Iványi Béla úr közölte velem. 816a.
- (1245.) — kéri IV. Ince pápától, hogy a győri püspökké választott Artolph erdélyi püspöknek a győri püspökségre áthelyezését hagyja jóvá; különösen kiemeli a püspök nemesi származású rokonságának az ország határainak védelmében kifejtendő szolgálatait. — D. apud Budam, VII. Id. Septembr.
Eredetije Theiner szerint a vatikáni levéltárban, Arm. II. caps. VIII. n° 11. Pray, Hierarch. II. 253. Katona, Hist. crit. VI. 58. Fejér, CD. IV. 1. 378. Theiner, Monum. Hung. I. 229. (é. n.) Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXVII. Magy. Tört. Tár, IV. 230.
 Artolph püspök megerősítése a győri székből 1245 folyamán történt, lásd a 823. számú oklevél záró részét. 817.
1245. — Márton bán özvegyének kérésére, minthogy a Márton bánnak erre vonatkozólag szept. 9. adott előbbi oklevél a tatárjáráskor elveszett, Ipolit nyitrai kanonok jelentése alapján Görgő. felsorolja a néhai Márton bán és özvegye által a sági monostornak adott javakat, felsorolva Márton bánnak saagfalusi, megnevezett szabadosaira és szolgálóira vonatkozó rendelkezéseit, kiket szolgálatuk megjelölésével adott a monostornak; leírja az adományozott falvak és földek határait is, mindezt oklevelével megerősítve. — D. in Gurgeu, a. gr. 1245. V. Id. Septembr. r. a. decimo.
Eredetije: MODL. 287.
Átírta V. István király 1270. (MODL. 297.) Tartalmi átírások (részletekkel):
 1. Benedek vál. esztergomi érsek 1275. (MODL. 904.) 2. Tamás erdélyi vajda 1342. jan. 20. (MODL. 305.) és máj. 8. (MODL. 3440.) 3. Garai M. nádor 1412., 1414. és 1415. (MODL. 288., 9714., 10,156.)
^{XI-10.} ^{II-21.} Batthyány, Leg. eccl. II. 403. (az 1270-i átírat szerint.) Fejér, CD. IV. 3. 276. (az 1270-i átíratból, 1265. évszámmal s egyébként is hibásan.) Kivonatok: Fejér, CD. VII. 5. 266. (1245.), VIII. 4. 620., X. 5. 355. 534. Monum. Strigon. I. 526., II. 51., III. 464.
 Az eredeti oklevél szövege több helyen jelentékenyen eltér az 1270-i átírat szövegétől. A főbb eltérések: az eredeti szövegből *hiányzanak* az 1270-i átíratban olvasható következő részek: Saag monostor neve után (Fejér, CD. IV. 3. 276. l. alulról 10. sor) az *in quo patres ordinis Premonstratensium collocavit* mondat; *fluvium Corpona* után (u. o. 279. l. felülről 5. sor) *tenetque metas cum terra castri Huntensis, Saag vocata* mondat (ez az eredetiben újabbkori írással a sor fölé be volt írva, de ismét kivakarva); *media vero pars* után *cum tributo vie* szavak (u. o. 279. l. alulról 16. sor); *maioris ecclesie dicitur quantitatis* után (u. o. 282. l. felülről 7. sor) *Ceterum contulit-tól metis continuis circumcinctam-ig* (Fejérnél: circumdatam) bezárólag a Leand és Nados adományozásáról szóló rész. Ellenben Iua és Hatzoc földek határainak

leírása után (*et sic terminatur* u. o. 281. l. alulról 4. sor) az 1245-i eredetiben a következő mondat olvasható, mely az 1270-i átiratból hiányzik: *Sed de eadem terra Iua predicta quandam partem usui duorum aratorum sufficientem iuxta eandem aquam Zogoa cum situ mansi unius circumquaque metis distinctam dixit Nemel sacerdoti et filiis eius Bence videlicet et Ibrahim pro servitiis Martino bano impensis esse collatam ab eodem bano in perpetuum pleno iure.* Az eltérések tárgyilag oly jelentékenyek, hogy az egyik szöveget a másikkhoz képest interpolálnak kell tekintenünk.

Az a körülmény, hogy IV. Béla oklevelét későbbi perek alkalmával rendszerint V. István átiratában mutatták be (így már 1275-ben is, Monum Strigon. II. 51., mikor éppen az eredetiben hiányzó leándi birtok ügye volt peres; hasonlóképen 1412-ben, 1414-ben és 1415-ben is), ellenben az eredeti oklevél csak 1342-ben szerepel (Monum. Strigon. III. 464., Anj. okmt. IV. 200.), — mikor is Hatzoc és Iua földek peres ügyében Tamás vajda az eredeti oklevélből utal a Nemel papnak tett adományról szóló (s az 1270-i átiratban hiányzó) szakaszra, — azt mutatja, hogy a monostornak érdekében volt az 1270-i átirat szövegéhez ragaszkodni; ennek bővítményei csakugyan a monostor előnyére szólnak. Alig tehető fel, hogy későbbi hamisítás esetén ezeket a monostorra előnyös részeket kihagyták volna.

Úgy az 1245-i, mint az 1270-i oklevél eredetije külsőleg teljesen kifogástalan; mindkettőnek írása egykorú királyi oklevelekből ismeretes kéztől származik. Az 1245-i oklevél utolsó sora, az év, nap és az uralkodási év a tinta színéből következtetve utólagosan, de az oklevél többi részével azonos írással van írva, ami a keletnek az itinerariummal ütközését megmagyarázza. IV. Béla u. i. szept. 7-én már Budán datál, a 9-i görgei tartózkodás tehát el nem fogadható. Valószínű, hogy a július végi görgei tartózkodáskor történt az oklevéladási parancs, az oklevél megpecsételése pedig csak szept. 9-én; a keltezés tehát nem egységes.

Mindebből az következik, hogy 1270-ben az átirás nem az eredeti oklevél alapján történt, hanem annak interpolált másolata alapján, s az interpolálás a valószínűleg már akkor vitás (bár perrel csak öt év múlva megtámadott) leándi birtok érdekében történt. Az 1270-i átirat (Fejér, CD. V. 1. 60.) ugyan nem szól arról, hogy az átirás másolat alapján történt volna, de elég különös módon azt állítja, hogy Lőrinc prépost IV. Béla oklevelét mutatta be, *in quo plura privilegia eiusdem monasterii nostri continebantur*, és a megerősítő részben is csak egy oklevél megerősítéséről beszél (*privilegium iamdicti patris nostri ratum habentes*), holott a valóságban IV. Bélának négy, az esztergomi káptalannak négy és Benedek esztergomi érsek egy oklevelének szövege egymásután következik az átiratban, nem IV. Bélának egy oklevelébe foglalva, hanem mind külön oklevél. A kancellária tévedését az okozhatta, hogy az átirandó oklevelek szövegét egymásután egy közös lapra írt másolatban nyújtották be a kancelláriának. Ezt mutatja az is, hogy az átirat oklevelek közül az utolsónak, IV. Béla 1268 körüli oklevelének a keltezése is hiányzik. (Fejér, CD. IV. 3. 435.)

1245. (?)
szept. 23. (?)

— Domonkos al-udvarbíró oklevelére hivatkozva megerősíti a Chibirianus fiai: Benedek és Sándor, másfelől Mátyás szepesi prépost közt Zebehne földet illetően létrejött megegyezést, mely földet a prépost Ambrus fiaitól, Jánostól és Pétertől vásárolt; leírja a nevezett föld határait is.

Átíratá (?) Kemény Lajos közlése szerint Kassa város titkos levéltárában.
(K. Szebenye, n° 1.)

Szövege, melyet Kemény Lajos úr közölt velem, a következő:

Bela dei gratia rex Vngarie omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in vero salutari. Tenore presentium innotescimus, quod cum Benedictus et Alexander, filii Chibiriani contra Mathiam prepositum de Zephs coram Dominico viceiudice curie nostre causam movissent super terram Zebehne, quam dictus prepositus emerat a filiis Ambrosi, Johanne videlicet et Petro, antequam litem inchoarent, prout per literas dicti Dominici comitis nobis constat, in hunc modum concordaverunt, ut totam terram Zhebene secundum quod predicti filii Chibiriani et prenominati filii Ambrosi possedissemus, prephati Benedictus et Alexander dividerent recte per medium in duas partes, de quibus dictus Mathias prepositus partem, quam vellet, priori (?) eligeret, reliqua vero pars eis remaneret; et ad hoc idcirco deventum fuerat, quia idem filii Chibiriani dicebant, quod nondum cum filiis Ambrosi de ipsa terra divisionem fecissent, postmodum autem facta divisione sic utraque pars personaliter accedens nobis viva voce retulerunt. Mete, per quas ipsam terram dividerunt, incipiunt a parte meridionali iuxta torrentem Bonkus et utraque parte sub salicibus, cuius torrentis medietas de parte occidentali cedit in partem Mathie prepositi, altera vero medietas, scilicet in parte orientali cedit in partem filiorum Chibiriani, deinde progreditur directe per eundem torrentem ad septemtrionem et habet metas in quodam portu ab oriente super spinas et ab occidente in loco campestri, deinde progrediens paulisper relinquit dictum torrentem ad partem orientalem et iuxta eundem torrentem sunt due methae pariter posite, quorum altera est predictorum Benedicti et Alexandri metatu (meatu?) dicti torrentis totum in partem eorundem remanente, altera vero antedicti Mathie prepositi, deinde tendit ad locum capelle sancti Egidii, certis locis positus binis metis, cuius capelle locus utraque parte pariter per medium debet cedere, deinde progrediens transit certas duas magnas sylices antiquas, deinde certis metis vadit ad quandam pirum, qui stat in meta sepe dicti prepositi, deinde vadit ad duas metas positas in loco campestri, deinde ad arborem pomiferam, que est in meta iam dictorum Benedicti et Alexandri, exinde vadit ad quandam magnam viam, per quam itur de villa Noe ad villam Fay et iuxta illam villam sunt due mete capitales, in quibus terminatur et dicta via dividit ipsam terram a terra Benedicti. Ut autem hec taliter facta divisio ne aliquo temporum cursu in irritum possit revocari, presentes eidem preposito concessimus literas sigilli nostri munimine roboratas. Datum in villa Kenys anno gratie millesimo ducentesimo quadragésimo quinto, sabbato post festum Mathey apostoli. [Istam cum prior predicatorum ad presens domi esse non potuit, cum sigillo domini plebani (?) prepositi?) Achillei fecimus roborari.]

A közlés alapjául szolgáló iratot nem láttam. A közlő szerint „a hártya jobb széléről hasított szalagon zöld viaszba nyomott, csúcsos egyházi pecsét függ”. E szerint valami hitelesített átírással lehet dolgunk, s erre vonatkozik a záradék. Vajjon ennek kelte-e a datum-rész? Feltéve, hogy az átírás IV. Béla oklevelét megcsonkította, (a királyi cím is csonka a privilegialisnak induló oklevélben) a keltezés az átírás idejére érthető, de akkor a másolat hibás; 1245-ben ilyen formájú átírás nem történhetett. Tárnyilag az oklevél nem ad különösebb okot a gyanúra. De a promulgatio formája, s az a körülmény, hogy Mátyás prépost és Domonkos al-országbíró említése 1245 tájára mutat, mégis az átírt oklevél kelteként tünteti fel a dátumot, pedig az egyházi ünnep szerint való keltezés IV. Béla okleveleiben ekkor még nem szokásos és a szeptemberi abaúji tartózkodás is nehezen volna magyarázható. Mindez csak az állítólagos eredeti (vagy átírat) vizsgálatával lenne eldönthető, mely nélkül az oklevelet a közölt formában *gyanú*snak kell tekintenünk. 819.

1245. szept. 27. — jóváhagyja a Jákó ispán fiai által Miklós ispán és Tump részére történt birtokrész-átengedést. Wenzel, ÁUO. VII. 195. (1245.)
Lásd 1246. szept. 27-i kelettel, 837. sz.

1245. — Sándor fiának, Kozma ispánnak a tatárokkal vívott ütközetben történt megsebesüléseért, majd a nyugati határoknak, nevezetesen Pozsonymegyének az osztrák herceg ellenében való megvédésével és akkor fogságba esésével és megsebesülésével szerzett érdemeiért Bozen földet adja tartozékaival. — D. a. ab inc. D. 1245. r. a. decimo.

Eredetije: MODL. 299.

Átírta V. István király 1270. (MODL. 295.)

Fejér, CD. IV. 1. 390. (a birtoknév kihagyásával). 820.

1245. — oklevele Zanosan föld adományozásáról káplánja, Márton pap s ennek testvére László részére, beiktatással és a határok kijelölésével. — A. D. 1242. r. a. decimo.

Tartalmilag átírva a túróci registrum 41. §.

Kivonata: Fejér, CD. IV. 1. 271. és VI. 2. 414. Tört. Tár, 1904. 78. l.

Bizonyára az uralkodási év mutatja a helyes keltet. V. ö. Horváth S., A lipői és túróci registrum, 81. l. 821.

1245. nov. 24. — Isou perjelnek és a prémontreiek szt. Mihályról nevezett nyúlszigeti monostorának adományozza az egész Nyulakszigetét tartozékaival; Pazanduk faluban egy malmot, Pardeu faluban két ekeföldet leírt határok közt s ugyanott két malmot, három szolgát, Jeneu faluban a szolgagyőri várhoz tartozó két megnevezett várszolgamansiót és Budán egy szőlőt ad nekik. — D. a. inc. d. 1245. VIII. Kal. Decembr. r. a. undecimo.

Átírta a keresztések budafelhévi konventje 1278. (MODL. 291.)

Fejér, CD. IV. 2. 43. (1249.) sok hibával. Jobban: Wenzel, ÁUO. VII. 196.

Az oklevél tulajdonképpen korábbi adományok összefoglalása. A szigetről maga az oklevél mondja, hogy „de gratia progenitorum nostrorum possidebant ab antiquo”. A pazanduki malom Béla ifj. királytól (ld. 581. sz.), a jení mansiók II. Andrástól (423. sz.) származó adomány. — Fejér i. h. Hevenesi má-

solataiból 1249-i évszámmal és ehhez illő, 14. ur. évvel közli az oklevelet; szövegének eltérései azonban nyilvánvaló másolási hibák (jellemző erre: progenitorum htt. primogenitorum; Pardeu falu neve után egy sor kihagyása, mi a szöveget értelmetlenné teszi; succentor htt. succensor stb.), ami bizonyossá teszi, hogy az évszám és uralkodási év is téves, illetőleg önkényes nála. 822.

1245. — Miklós ispán fiainak, Ábrahámnak és Miklósnak, valamint Tamás ispán fiainak, az ugyanazon rokon-ágból származó Tamásnak és Bertalannak külföldi követ-ségeken szerzett érdemeikért, majd a tatárjárás alatt történt megsebesülésükért és a királynak a tengerparton időzésekor tett hű szolgálataikért a szlavon hercegségben fekvő Rokonuc földet adja, melyet egykor Waia fia Márton bán, majd Róbert egykori esztergomi érsek, aztán Posa bán, utána Ocuz bán s végül Kálmán szlavon herceg bírt, kiről a királyra szállt a birtok; a birtokbavezetést végző Phile zágrábi prépost levele alapján leírja a határokat is. — D. p. m. rev. patr. Benedicti. dil. et f. n. archiep. Coloc. au. n. cancell. Méltóságok: István esztergomi érsek, Bertalan pécsi, Cletus egri, István zágrábi, Bulcsu csanádi, Artolph győri, Vince váradi, Hemo váci, Zlaudus veszprémi püspök, Erdélyben üresedés, Dénes nádor somogyi ispán, László bán Szlavónia hercege, Máté tárnokmester pozsonyi, Roland főasztalnok soproni, István udvarbíró nyitrai ispán, Móric főpohárnok, Chak főlovászmester baranyai, Pál szolnoki, Henrik vasvári, Bogomér zalai ispán. Anno ab inc. D. 1245. Pridie Id. Decembr. r. a. undecimo.

Eredetije: MODL. 33,704. *Q. 371, NRA ; Q. 237, 37, 584, 1245. 1245. 1245. 1245.*

Átírta: 1. a zágrábi káptalan 1422. (A hg. Batthyány-cs. körmendi lvt. Acta ant. III. 8. 25.) 2. II. Ulászló király 1502. (MODL. 37,583.) 3. a váradelőfoki konvent 1508. (U. o. 37,584.) *Q. 237, 37, 584, 1245. 1245.*

Fejér, CD. IV. 1. 384. Kukuljević, Borba Hrvata, 85. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 284. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXVII. Kukuljević, Reg. n° 500. 823.

1245. — Bona, Vancsich, Dubak és Tiba-nak adja a honti várhoz tartozó Palachta, Nenyé és Kis Keszi földeket. — Anno 1245.

Kivonatát közli Fejér, CD. VII. 5. 267., 1727-i periratokból, bár nem mondja, hogy oklevél, csak „donatio Belae regis“-t említ.

A 749. sz. oklevél hibás kivonata.

1245. † — Lonia fiának, Lászlónak, kinek atyja és Gyurke nevű testvére a Frigyes osztrák herceg ellen vívott ütközetben elesetek, Gurgnek, Chach fiának Scen Ivan, Kechkech, Deuecher és 11 más felsorolt faluját adja az erdélyi részeken, melyeket I. Béla király adományából bírt Gurg. — D. p. m. discr. v. mag. Farkasii, Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. d. et f. n. Anno d. inc. 1245. r. a. duodecimo.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (XXXVII. V.)

Fejér, CD. IV. 1. 392. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XXXVIII. (1247.) Csáky-oklvt. I. 5.

Hamis, mint ezt az alkancellár neve, Frigyes herceg elesetének 1245 előttre tétele, valamint bizonytalan írása is mutatja. (A pecsét azonban eredeti oklevélről való.) V. ö. Pauler, A magy. nemz. tört. II². 597. Karácsonyi,

Tört. Tár, 1908. 28. és Az első Lónyayak, 17—18. l. (De ugyanő a Magyar nemzets. I. 315. l. 1265-re teendőnek véli.) 824.

(1245 körül?) * — adományát a pozsonyi káptalan részére Vásárút nevű birtokra vonatkozólag megerősítette I. Károly király 1327. (Fejér, CD. IV. 1. 28.)

Fejér 1235-i oklevelek közé illesztve közölte kivonatát, mely IV. Bélának „circa annum 1245.” tett donatiojáról szól. IV. László 1277-ben (Monum. Strigon. II. 77.) a pozsonyi káptalant megerősíti Samud falu és Welk és Kuurth földek birtokában, minthogy az ezekre vonatkozó oklevelek elvesztek. Rupp (Magy. o. helyr. t. I. 59.) Kürthöt Vásárútra értelmezi. IV. László oklevelét I. Károly 1317-ben írta át. (Monum. Strigon. II. 738.) Ezek összekeverésével keletkezhetett Fejérnek az 1629-i visitatio actáiból vett kivonata. IV. László oklevele azonban csak Samudról mondja, hogy azt IV. Béla adta a pozsonyi prépostságnak. 825.

(1246 előtt.) * — 1246. szept. 8. kelt oklevelében (835. sz.) említi II. András király 1209-i oklevelének megerősítéséről adott korábbi oklevelét, mely azonban elveszett. (Fejér, CD. IV. 1. 416.) 826.

1246. — a részletesen felsorolt gonosztettek miatt megbűnhődött Fulcusnak, Simon fiának az oklevélben előszámlált birtokait Filek várával együtt a beiktatást végző Marchrand ujvári ispán jelentése alapján leírt határok között Móric ispán fiának, Móric pohárnokmesternek adja a tatárjárás alatt és után is tett vitézi s egyéb hű szolgálataiért, miután Móric mester István esztergomi érseknek e birtokokat terhelő igényeit kielégítette. — D. Budae apud calidas aquas, a. d. inc. 1246. IV. Idus Jan. r. a. undecimo.

Átírta — Fejér szerint — a budai káptalan 1383.

Fejér, CD. IV. 1. 401.* (Heveneszi másolataiból), s töredékét IV. 3. 384. (1267 alatt.) Töredéke: Monum. eccl. Strigon. I. 361. 827.

1246. — Iwan mesternek és Lyter fiának Lyternek főképp a tatárjáráskor Benedek kalocsai érsek udvari kancellár oldalán tett szolgálataikért a valkói [Wolcou] öröknek [speculator] Mihali nevű földének felét adományozza és annak határait a beiktatást végző Enard valkói ispán jelentése alapján leírja. — Anno gr. 1246. XVIII. Kal. Febr. r. a. undecimo.

Eredetije: MODL. 300.

Wenzel, ÁUO. VII. 209. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 288. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 506. 828.

1246. — Hodina ispánra s Gurka, Péter, Bogdan és Bothochin nevű rokonaira nézve ápr. 9. a bán követelésével szemben megállapítja, hogy a királytól kapott somogy megyei Wyschust birtokáért közülük csak egy tartozik a király vagy a bán seregében fegyveresen szolgálni, és ezt a kiváltságot utódaikra is kiterjeszti. — D. a. D. 1246. V. Id. April. r. a. undecimo.

Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagradiensis c. másolatgyűjtemény 57. l. (A zágrábi érsekség levéltárában.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 87. Wenzel, ÁUO. XI. 343. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 291. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 507.

Az 1245. ápr. 26-i hamisítvánnyal való összefüggése ezt az oklevelet is gyanússá teszi. 829.

1246. — jóváhagyja, hogy Barlabás fia Endre zalamegyei Barla(bashy)da nevű földét
ápr. 12. tartozékaival, valamint azon részbirtokkal, melyet Endre Miklós tárnokmesternek, Miklós fiának kénytelenségből adott volt el, de utóbb a királytól visszakapott, Dénes nádor és somogyi ispánnak 40 márka ezüstért eladta. — D. a. D. 1246. II. Id. April. r. a. undecimo.

Eredetije a hg. Batthyány-család körmendi lvt. (Acta maioratus, Alm. I. l. 29. n° 3. Túrje.) = *R. 101.642*

Zalam. oklvt. I. 17.

Ennek felhasználásával készült az 1247. szept. 5-ri keltezett hamisítvány. 830.

1246. — Gallus erdélyi püspök kérésére Gyulafehérvárnak és a püspök fennhatósága
máj. 6. alá tartozó Herina, Byolokol dobokai, Golou kolozsmegyei, Zylac és Tusnád szolnokmegyei falvaknak régi lakosait és odatelepülendő szabad hospeseit a vajda és minden egyéb bíróság joghatósága alól kiveszi és az erdélyi püspök és a saját bírójuk bírósága alá rendeli, nehéz ügyekben a királynak tartva fenn a döntést. — D. a. D. 1246. II. Non. Maii, r. a. undecimo.

Átírta (V.) István ifjabb király 1263. (Zimmermann szerint a gyulafehérvári káptalan levéltárában.)

Pray, Annales, I. 282. és Hierarch. II. 254. l. a) jegyz. Benkő, Milkovia, II. 305. (! hibás lapszámzás.) Katona, Hist. crit. VI. 73. Szeredai, Series episc. Trans. 15. Fejér, CD. IV. 1. 414. Tudományos Gyűjtemény, 1834. 6. 70. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. 66. Jakab, Oklevéltár, I. 19. Densusianu, Documente, 230. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 72. Kivonatok: Transsilvania, 1871. 56. Tört. Tár, 1889. 568. 831.

1246. † — vitézének, Miklós fiának Jannak, ki magát a tatárjárás idején a királynak a
júl. 8. tengerpartra futásakor és onnan visszatérésekor is vére ontásával tüntette ki, Sygra,
Buda. Zek, Ryhno és Krumpach birtokokat a nemesek állapota és szokása szerint örök birtokul adja az oklevélben leírt határok között.

Átírta IV. László király 1269. (!) jan. 3. — a győri káptalan 1338. (Kassa város titkos levéltárában, V. Pach, N° 1.)

Kivonata 1269-i kelettel a Magyar Könyvszemle, 1895. 234. l. (Valószínűleg erre értendő u. o. a 233. l. az 1249-i eredeti (?) oklevélre való utalás is.) Teljes szövege Kemény Lajos úr másolata szerint, ki azt velem közölte, a következő:

Bela dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Seruiae, Gallitiae, Lodomeriae Comaniaeque rex omnibus praesentes litteras inspecturis salutem in vero salvatore. Ut donationes regum perpetua soliditate firmentur, litterarum solent testimonio roborari, inconcussum quippe permaneat(?) atque firmum, quod regio fuerit patrocínio communitum. Proinde ad universorum notitiam tenore praesentium volumus

pervenire, quod Jan, filius Nicolai, strenuus miles noster ad nostram accedendo praesentiam nobis instantissime supplicavit, ut quasdam possessiones Sygra, Zek, Rihno et Krumpach vocatas ob respectum seu (?) servitorum suorum eidem regio cum favore conferre dignaremur. Nos itaque attendentes et considerantes fidelitates et servitorum merita praedicti comitis Jan filii Nicolai strenui militis nostri, quae in diversis regni nostri expeditionibus, et specialiter cum nos per saevissimos hostes regni nostri, videlicet Tartaros usque ad mare fugae praesidio . . . issemus, in quo cum effusione sui sanguinis et proximorum suorum periculo, necnon in reditu nostro ad regnum nostrum et specialiter contra quosdam aemulos regni nostri viriliter dimicando similiter cum effusione sanguinis sui nobis impendit et exhibuit indefesse, volentesque servitorum meritis et fidelitatibus eiusdem regio occurrere cum favore, ut etiam ipsius exemplo inducti et alii ad fidelitatis opera ferventius et citius invitentur, praedictas possessiones Sygra, Zek, Ryhno et Krumpach appellatas in terra Cipsensi sitas cum utilitatibus universis et pertinentiis suis, quocumque nomine censeantur, ipsi Jan filio Nicolai et suis haeredibus haeredumque suorum successoribus dedimus, donavimus et contulimus secundum statum et consuetudinem nobilium regni nostri perpetue et irrevocabiliter possidendas, tenendas pariter et habendas. Quae quidem possessiones his metis limitantur. Prima meta incipit iuxta fluvium Horrad a parte orientis, ubi praedicta aqua Horrad intrat in fluvium Gylnych, deinde parum ascendendo circa eandem aquam Horrad pervenit ad quandam metam lapideam vulgariter Weruskw nuncupatam, abinde tendit meridiei (!) ad montem, deinde vadit ad partem aquilonis ad magnam viam, quae ducit ad magnam viam Gylnychbanya, circa eandem plagam vadit ad fluvium memoratae possessionis Krumpach, abinde gradiendo ascendit ad unum montem lapideum Nahachyha nuncupatum, deinde descendit ad unam vallem et de eadem valle directe vadit ad unum montem, inde non descendendo tendit in unum fluvium Belapathaka nominatum et per eandem aquam gradiendo iterato cadit in aquam Harrad et circa eandem aquam vadit ad quandam aquam Olsauapathaka vocatam, deinde circa eandem plagam tendit ad metas civitatis Olazy, abhinc vadit ultra montem ad quandam aquam Segrepathaka dictam, deinde satis multum progrediendo ad aliam aquam Rudnepathaka vocatam, abhinc reflectitur ad partem orientis circa eandem aquam ad montem et paulisper descendendo de monte vadit ad viam magnam, quae ducit ad provinciam Saarus, deinde tendit ad partem meridiei ad quandam fluvium Wytezpathaka nominatum et circa eandem plagam meridiei vadit ad saepe-dictum fluvium Harrad, abhinc reflectitur ad orientem, ad priorem metam lapideam Weruskw appellatam et ibi terminantur metae praedictarum possessionum. Ut igitur huius donationis nostrae series perpetuae firmitatis nostrae (?) robur obtineat, praesentes litteras nostras eidem Jan filio Nicolai, dupplicis sigilli nostri munimine duximus roborandas. Datum Budae, per manus magistri Smaragdi praepositi ecclesiae Albensis, aulae nostrae vicecancellarii, secunda die Nonas Julii anno Domini

millesimo C° C° XL sexto, venerabilibus patribus Johanne Strigoniensi, Wgrino Colocensi archiepiscopis existentibus, Desiderio Chanadiensi, Ruperto Wesprimiensi, Thoma Agriensi episcopis ecclesias dei gubernantibus, Nicolao filio Boz palatino, Ochuz bano, Nicolao Woyuoda, Dyonisio magistro tavarnicorum et comite Bachiensi existentibus, regni autem nostri vicesimo sexto.

Hamisítvány. Záró része teljesen összeegyeztethetlen részekből van összeállítva; a méltóságok névsora valami 1220-i oklevélből való. V. ö. Smičiklas, CD. III. 184. vagy Wenzel, ÁUO. XI. 159. 832.

1246. — a prémontreiek szent Mihályról nevezett csornai [Chvrna] egyházának a soproni vár (Potuk nevű) egy ekealja földét és Wisá várföldből is egy ekealját ad. —
júl. 14. D. a. ab inc. D. 1246. II. Id. Jul. r. a. undecimo.

Eredetije: MODL. 301.

Hazai oklevéltár, 13. l.

Potuk föld neve az oklevél szövegéből kiszakadt, de a későbbi hátiratból megállapítható. 833.

1246. — Pilegrim apát és szerzetesei érdemeiért az ausztriai szentkereszti (heiligenkreuzi) egyháznak adja a nyitrai várnak Opold, Keer, Ineu, Radh, Lytkaz és Okulman nevű földeit s a pozsonymegyei királyi udvarnokoknak és a pozsonyi vár őreinek [speculatores] Scely nevű földét tartozékaival. — D. ab (!) inc. D. 1246. XIX. Kal. Sept. r. a. undecimo.

Átírta V. István 1270. júl. 29. (A heiligenkreuzi apátság lvt. Rub. 48. fasc. 1 n° 12.) — IV. László 1272. nov. 16. (U. o. n° 13.) — Albert osztrák hg. 1291. dec. 28. (U. o.)

Weis, Urkunden, I. 173.

834.

1246. — előbbi megerősítő oklevelének elveszése miatt Adolf szepesi prépost unoka-
szept. 8. öccseinek [nepotes], Ruthker fiainak, Rycolph és Hermannak részére újból átírja és megerősíti II. András királynak 1209-i, Adolf prépost számára bizonyos szepesi, a Poprád mellett fekvő földről szóló adománylevelét. (243. sz.) — D. a. D. 1246. VI. Id. Sept. r. a. undecimo.

Eredetije a Berzeviczy-cs. berzevicei levéltárában. (M. Nemz. Múzeum lvt.)

Átírta: 1. a szepesi konvent 1302. (u. o.) 2. I. Károly király 1327. (u. o.)

Wagner, Analecta, I. 103. Bárdosy, Supplementum, 317. Katona, Hist. crit. VI. 84. Fejér, CD. IV. 1. 416. Kivonat a Századok 1881. évfoly. mellékl. 70. l. 835.

1246. — a Hont várhoz tartozó Gyarmat [Gormoth] földet cserébe adja Detre fiának,
szept. 11. Miklósnak, ennek lipői Ujfalu [Noua villa] és Palugya [Polugia] nevű birtokaiért,
Zólyomban, Albert jászói [Yaszov] prépost által végezletve a beiktatást. — D. in Zolum sub
Polyána vár alatt. castro Polona, a. D. 1246. III. Id. Sept. r. a. undecimo.

Eredetije a Balassa-levéltárban. (M. Nemz. Múzeum lvt.) Q.22. 85.690
Wenzel, ÁUO. II. 189. 836.

1246. — jóváhagyja, hogy Jákó volt ispán fiai: Mihály és Mogh ispánok a királytól
szept. 27. Scepredas nevű földjükért cserében kapott földeik egy részét, nevezetesen Ratun
Zólyom. faluban öt ekeföldet és Tolmach-on három ekeföldet Miklós ispánnak és testvérének
Tumpnak scepredasi birtokrészéért átengedték. — D. in Zolim a. D. 1246. V. Kal.
Oct. r. a. undecimo.

Átírta I. Károly király 1327. (M. Nemz. Múzeum lvt. törzsanyag.)

Wenzel, ÁUO. VII. 195. (1245.)

837.

1246. † — bakonybéli látogatása alkalmával az apát és konventje kérésére átírja és
nov. 12. megerősíti Szt. István királynak a bakonybéli apátságot megajándékozó 1037-i ok-
levelét. — D. a. D. 1246. II. Id. Novembr. r. a. undecimo.

Átírta I. Károly király 1330. márc. 11. (A pannonhalmi r. lvt. 14. A.)

Tartalmilag átírva Bubek István országbíró 1368. máj. 26. (u. o. 4. D.) és
Zudor Péter országbíró 1373. febr. 1. (u. o. 56. Qq.) oklevelében.

Fejér, CD. IV. 1. 410. Pannonhalmi rendtört. VIII. 290. *Facsimile* u. o.
71. l. Monum. Strigon. III. 159. Kivonatok: Pann. rendt. VIII. 365. és 390.

Hamis. Olv. Karácsonyi, Szt. István király oklevelei 114. *Hamis* okl.
18. és Pannonh. rendtört. VIII. 266.

838.

(1246.) — kéri IV. Ince pápát, hogy Jakab, a ferencrendiek magyarországi provincialisa
nov. 15. vagy Romanus királyi gyóntató által a pápával közlendő ügyekben intézkedjék s a
megbízottakat mielőbb küldje vissza. — D. apud Castrum Ferreum, XVII. Kal. Dec.

*Eredeti*je — Theiner szerint — a vatikáni levéltárban. (Arm. II. caps
VII. n° 13.)

Theiner, Monum. Hung. I. 232. (é. n.) Wenzel, ÁUO. VII. 226. (1247.)
Kivonat: Magyar Tört. Tár, IV. 230.

A Fejér, CD. IV. 1. 458—60. közölt oklevelekből következik, hogy IV. Béla
király levele 1246-ra teendő.

839.

1246. † — Aba nemzetségbeli Demeter fiának, Sándor ispánnak, kinek apja II. András
nov. 26. kereszteshadjáratában többszörösen kitüntette magát, ő maga pedig a tatárjárás
alatt szerzett kiváló érdemeket, a Valkóvárhoz tartozó Adrian és a Bodurughvárhoz
tartozó Chatar baranyamegyei földet adja tartozékaival és a chatari vámmal, az ott
lakó jobbágyok és serviensek számára igazságszolgáltatási, adózási és szállásadási
mentességet biztosítva. — D. p. m. ven. viri Benedicti archielecti Coloc. au. n.
cancell. a. d. inc. 1246. VI. Kal. Dec. Méltóságok: István vál. esztergomi érsek,
Bertalan pécsi, Gergely győri. István zágrábi püspök, László nádor somogyi,
Demeter királyi udvarbíró bodrogi, Máté tárnokmester pozsonyi ispán, Urland fő-
asztalnokmester. R. a. undecimo.

Átírta a pécsi káptalan 1409. ápr. 13. (MODL. 302.)

Katona, Hist. crit., az V. köt. elősz. Fejér, CD. IV. 1. 417. Pesty, A szö-
rényi bánóság, I. 332. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 305. Kivonatok: Kukuljević,
Jura, I. 67. és Reg. n° 512. Densusianu, Documente, 240.

Hamis. Olv. Pauler, A magy. nemz. tört. II². 596. Karácsonyi, *Hamis*
okl. 18. és Smičiklas i. m. IV. 308. l. jegyz.

840.

1246. — a budai prépost és káptalana, másfelől a pesti vendégek közt folyó perben
dec. 15. Esztergomnál. — a budai prépost és káptalana, másfelől a pesti vendégek közt folyó perben
ügy határoz, hogy a pesti vendégek a sóvámot a szokott módon fizessék meg,
mint mások is, minthogy a királyi kamarai tisztek [camerarii] által szállított só
sincs kivéve ennek megfizetése alól.

Átírta Guti Ország Mihály nádor 1472. szept. 30. (MODL. 16.) Az oklevél
szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Galicie,
Lodomerie Cumaneque (!) rex omnibus Christi fidelibus presentem pagi-
nam inspecturis salutem in vero salutari. Ad universorum presentium
posteriorumque notitiam harum serie volumus pervenire, quod cum con-
tentio orta fuisset inter prepositum et capitulum ecclesie Budensis ex
una parte et hospites nostros Pestienses ex altera super tributo salium,
quod ipsi hospites dicebant se non debere solvere, prepositus et capi-
tulum e converso ipsos tenere in tributo salium firmiter asserebant, nos
considerantes, quod ecclesia Budensis ex antiqua progenitorum nostro-
rum ordinatione optinuerit et perceperit pacifice tributum memoratum,
et quia de iure non videbatur expedire aliquatenus, ut dicta ecclesia
debeat privari suo iure, decrevimus et statuimus, quod supradicti ho-
spites de Pest, sicut et ceteri tributum salium secundum morem con-
svetum solvere debeant preposito et capitulo supradictis, maxime cum
et sales, qui per regales camerarios deferentur, ab huiusmodi solutione
non sint exempti. Ut igitur hoc nostrum statutum robur perpetuum ob-
tineat, nec unquam processu temporum per quempiam valeat in irritum
revocari, presentes in perpetuam rei memoriam litteras nostras conces-
simus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum apud Strigonium
anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto,
decimo octavo Kalendas Januarii, regni autem nostri anno undecimo.

A hibás uralkodási év valószínűleg az átírásnak tulajdonítandó. 841.

1246. — adománylevele Fügedről.
Átírta (a Magyar Könyvszemle szerint) az egri kápt. 1414. (Kassa város
levéltárában.)

Kivonat: Magyar Könyvszemle, 1895. 234. l. 842.

1246. — (átírja? s) megerősíti Dénes nádornak 1246-i oklevelét, mely a dömösi apát és Kázmér, Pongrác
fia közt Csepel földet illetőleg létrejött egyezkedést bizonyítja. A. 1246.

Említi — Hevenesí másolatai alapján — Fejér, CD. IV. 1. 444. l. jegyz. Azonban Fejér
jegyzete téves. Tulajdonképen Dénes nádor 1236-i oklevelének 1240. máj. 25-i megerősítéséről
van szó, ld. a 683. sz. a. V. ö. Monum. Strigon. I. 318. l. jegyz.

1246. † — Gyurk unokáját, Bohnia fiát, Leustachot, kinek atyja II. András királytól
visszanyerte túróci birtokát, cserében ezen túróci földekért, meg felsorolt rokon-
ságának a tatárjáráskor való pusztultáért Ludan, Repen, Hurka és 18 más birtokkal
jutalmazza s ezek birtokában való védelmét magára vállalja. — D. p. m. discr.
v. mag. Farcasii, Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1246. r. a.
duodecimo.

Átírta IV. László király 1274. szept. 7. (M. Nemz. Múz. lvt. Törzsanyag.)
Győri tört. és rég. füz. 1866. III. 21. Wenzel, ÁUO. VII. 207. Kivonat:
Kukuljevič, Reg. n° 515.

Hamis. Olv. Karácsonyi, Hamis okl. 18. A királyi címben kitelt
Bulgarie is erre mutat. 843.

(1243—1247 közt.) * — oklevele Wycap földnek Rachlov, Zourad, Máté és Miroslou trencsényi várjobbágyok ellenében Becend ispán részére való megerősítéséről IV. Béla király 1247. jún. 22-i oklevele szerint elveszett. (Ld. 855. sz.) 844.

(1247 előtt.) * — oklevelét, mely szerint a király bizonyos földeket, köztük a hontmegyei Dolmod földet, néhai Márton bán feleségének adott, említi István esztergomi érsek 1247-ben. (Hazai okmánytár, VIII. 507-51.)

Dolmod földnek Márton bán által a sági monostor részére történt adományozásáról olv. az 1245. szept. 9-i oklevelet. (818. sz.) Az ott leírt határok több helyen érintkeznek az 1247-iekkel, de egészben mégis eltérők, tehát ott más birtokrészről van szó. Márton bán adományáról szólva az 1245-i oklevél sem Dolmod falut, hanem „terra Domold“-ot mond. (Az 1270-i átiratban: Dolmod.) 844a.

1247. — tanusítja, hogy a garamszentbenedeki apátság kisszelepcsényi [Selepchen] felsorolt lovasjobbágyai kivonták magukat a monostor szolgálatából, de később a III. István király oklevelében megszabott állapotukban visszatértek az apátság hűségére; felsorolja köteles szolgáltatásaikat. — D. a. D. 1247. Id. Januarii, r. a. duodecimo.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 9. 1. 2.)

Wenzel, ÁUO. VII. 218. Magyar Sion, II. 526. Codex Strigon. II. 53.
Monum. Strigon. I. 364. Kivonat: Fejér, CD. IV. 1. 480. 845.

(1247. január 30. előtt.) * — levelére, mely a pápához volt intézve, válaszol IV. Ince pápa a levél tárgyának érintése nélkül, a követekre bízva a felelet részletezését, 1247. január 30-án. (Theiner, Monum. Hung. I. 203.) 846.

1247. — új adomány címén megerősíti (átírja?) II. András királynak 1221-i. István bán liának Istvánnak a szentgotthárdi cisztercita monostor javára tett adományát jóváhagyó oklevelét. — Anno 1247. Kal. Febr. Pestini.

Említi (Hevenesire való utalással) Fejér, CD. III. 1. 329. l. jegyz.

Lásd 1240. febr. 7. kelettel a 672. szám alatt.

1247. † — megparancsolja a csanádi és az aradi káptalanoknak, hogy a Csanádnemzet-ségbeli Kelemen bán fiának, Pongrác ispánnak Arad, Csanád, Temes és Szerém megyében, az oklevélben felsorolt falvakban fekvő birtokait Byluk Péter mester királyi kiküldött jelenlétében határolják meg és erről tegyenek jelentést. — D. in Alba Regia in Oct. Purif. Virg. glor. a. D. 1247.

Átírta a csanádi káptalan 1247. ápr. 14. — IV. Béla király 1247. — IV. László király 1284. nov. 26. — I. Károly király 1320. jan. 19. és u. az 1323. jún. 12. — János Zsigmond 1570. — Báthori István 1572. (MODL. 322.)

- Wenzel, ÁUO. VII. 220. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 518. Pesty-Ortvay, Oklev. Temesvm. tört. 2.
Hamis. Olv. Karácsonyi, *Hamis* okl. 19. 847.
1247. — az örökös nélkül elhunyt Budulounak a Szinna [Zyna] folyó mellett fekvő
 febr. 17. földét katonáskodási és egyéb, a többi praedialisok módjára teljesítendő kötelezett-
 séggel és azzal a joggal, hogy ugyanily kötelezettséggel a földet örökös nélküli
 halála esetén rokonai közül bárkinek hagyhatja, Sarusd falusi Wolther fiának
 Pálnak adja, Detrik fiával, Micou akkori [tunc] sarusdi ispánnal iktattatva őt be a
 birtokba. — D. a. D. 1247. XIII. Kal. Mart. r. a. duodecimo.
Eredetije: MODL. 31,176. (Csicsery-letét.)
 1355-i *átírata*, a Magyar Könyvszemle 1895. 234. l. szerint, Kassa város
 levéltárában.
 Hazai okmt. VI. 45. Kivonat: Tört. Tár, 1900. 386. 848.
1247. — Miklós fiának, Bechend ispánnak a tatárjáráskor, majd Nona városának a
 márc. 31. velenceiek által való ostromakor szerzett érdemeiért és Zára alatt tanúsított vitéz-
 ségeért a szolgagyőri solymároknak, udvarnokoknak, kik zulguuztounak mondat-
 nak s a pohárnokoknak Sarkan nevű földét adja Cubulkuth és Bela falvak közt,
 és a határokat a beiktatást végző Móric főasztalnokmester nyitrai ispán jelentése
 alapján leírja. — D. a. D. 1247. II. Kal. Apr. r. a. duodecimo.
Eredetije: MODL. 307.
 Fejér, CD. IV. 1. 444.
 Az oklevél igazában április hó 4-én kelt, mint a plicára apró betűkkel
 írt, nehezen olvasható feljegyzés [II. Non. April.] mutatja. Az irnok ezt rosszul
 olvasván, helytelenül II. Kal. Apr.-t másolt. 849.
1247. — Egyednek, vlozy-i Tamás fiának a király tengerparti tartózkodása alatt a tatár-
 ápr. 4. járáskor tett szolgálataiért két Ound nevű, 10 ekeföldet ad, — az egyik a zempléni
 várhoz tartozott, a másik előbb a királyi pecéreké volt, — a többi praedialisok
 módján teendő szolgálatot kötve ki s a föld határait is leírja a beiktatást végző
 Albert túróci [Turul] prépost jelentése alapján. — D. a. gr. 1247. II. Non. Apr.
 r. a. duodecimo.
Átírta Nagy Lajos király 1359. ápr. 31. (MODL. 308.)
 Wenzel, ÁUO. VII. 223.
 Erre az oklevélre történik hivatkozás Pál országbíró 1348. szept. 20-i
 (Anj. V. 228.) és a budai káptalan 1349. nov. 8-i oklevelében, (Anj. V. 334.)
850.
1247. — zagoriai Farkasnak, Tamás fiának a tatárjárás idején tett hű szolgálataiért meg-
 máj. 7. engedeli, hogy a földén építeni kezdett várat befejezhesse és azt ő és utódai bír-
 hassák. — D. a. D. 1247. r. a. duodecimo, Non. Maii.
Átírta I. Károly király 1322. dec. 10. (MODL. 309.)
 Wenzel, ÁUO. VII. 224. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 316. Kivonat: Kukul-
 jević, Reg. n° 539. 851.

1247. — az esztergomi egyház procuratorainak, Bensa éneklőkanonoknak és Péter
jún. 1. dékának kérésére átírja a budai káptalan 1247-i oklevelét (Monum. Strigon. I. 371.),
mely az esztergomi káptalannak Inev és Theca birtokokba való bevezetését igazolta.
— D. a. D. 1247. Kal. Junii, r. a. duodecimo.
Eredetije az esztergomi káptalan hitelesh. lvt. (Lad. 91. Capsa 53.
fasc. 7. n° 2.)
Monum. Strigon. I. 366. 852.
1247. — Rembaldusszal, a johanniták praeceptorával történt megállapodás szerint a
jún. 2. szörényi [Zeurin] földet Jánosnak és Farkasnak kenézségével együtt, de Lynioy
vajda kenézségének kivételével a Jánoslovagoknak adja, magának tartván fenn a
jövedelmek felét; nekik adja továbbá a Lytua-földön lakó oláhoktól eddig nyert királyi
jövedelmek felét Harszoc föld kivételével, az oláhokat a föld védelmezésében a
johanniták segítségére rendelve; szabad sószállítást ad nekik és az ottani pénz-
jövedelem felét; megállapítja bíraskodási hatáskörüket s hadi kötelezettségüket;
nekik adja az Olton túl fekvő Cumaniát Seneslaus oláh vajda földének kivételével,
25 évig a teljes, azontúl a fele jövedelemmel s a várak építésére és a védelemre
vonatkozó megállapításokkal; ezen kívül az erdőkön túl később kijelölendő helyen
400 ekföldet, a tengerparton Scardona városát, Pezath birtokot és a krassói vártól
kivett Woyla földet adja nekik, amint azt Miklós, Ugolin testvére bírta; ezek fejé-
ben a lovagrend mestere részletezett fegyveres szolgálatot, hűséget, a föld be-
népesítésére törekvést ígér a királynak; a praeceptor az adományozott javak
birtokába Achilles mester fehérvári prépost alkancellár iktatta. — D. p. m. rev. patr.
Benedicti archiep. Coloc. et au. n. cancell. Méltóságok: István esztergomi érsek,
Bertalan pécsi, István zágrábi, Basilius csanádi, Pousa boszniai, Artolphus győri,
Zalaudus veszprémi, Vince váradi, Heymo váci, Gallus erdélyi, Lampert egri püspök,
Ratiszláv halicsi herceg és szlavon bán, István nádor, Lőrinc erdélyi vajda, Dénes
tárnokmester pozsonyi ispán, Roland királyi udvarbíró, Móric főasztalnokmester
nyitrai, Chak főlovászmester soproni, Sagin főpohárnok banai, Pál szolnoki, Benedek
mosonyi, Miklós zalai, Miklós vasvári, Henrik somogyi, Sewerit fehérvári ispán.
Anno ab inc. D. 1247. IV. Non. Junii, r. a. duodecimo.
Átírta IV. Ince pápa 1250. júl. 19. (Másolata Theiner szerint a vatikáni
levéltárban, reg. orig. an. VIII. ep. 533.)
Pray, Dissert. in ann. 134. Batthyány, Leges eccl. II. 366. Katona, Hist.
crit. VI. 95. Schlözer, Krit. Samml. 334. Fejér, CD. IV. 1. 447. Theiner,
Monum. Hung. I. 208. Densusianu, Documente, 249. Zimmermann-Werner,
Urkundenbuch, I. 73. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I.
XXXVIII. Magyar Sion, I. 295. Pesty, A szörényi bánóság, III. 4. Gyárfás,
A jászkunok tört. II. 405. Záró része (hibásan, 1243-ra téve): Fejér, CD.
283. I. jegyz. 853.
1247. — az Ivanka fia András és Vnd ispán közt vitás Woyku föld ügyének elintézését
jún. 10. István esztergomi érsekre bízván, az érseknek ezen irányú előterjesztésére Woyku
földet Vnd ispán birtokában hagyta, András ispán számára pedig az egykor a
szolgagyőri népek által birt s később a királyi udvarnokokra szállt Gorok földet
jelöltette ki az érsek levele alapján leírt határok közt, és most András ispán kéré-

sére ezt az adományt oklevelével megerősíti. — D. a. D. 1247. IV. Id. Junii, r. a. duodecimo.

Eredetije a gr. Forgách-cs. lvt. (M. Nemz. Múz. lvt.)

Fejér, CD. IV. 1. 478. Kivonat: Monum. Strigon. I. 367.

854.

1247. — Becend ispánnak, Miklós fiának újra oklevelet ad arról, hogy a már előbb
jún. 22. (lásd: 1243. ápr. 23.) neki adományozott trencsénmegyei Wycap nevű földet az arra igényt emelő Rachlov pap, Zourad, Mathei és Miroslou trencsényi várjobbágyok ellenében párviadal alapján neki ítélte, minthogy ugyanerről szóló előbbi oklevelét Becend elveszítette, az ügy igazolására azonban a nyitrai káptalantól oklevelet mutatott be. — D. a. gr. 1247. X. Kal. Julii, r. a. duodecimo.

Eredetije a M. Nemz. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)

Kubinyi, M. tört. eml. I. 23. Wenzel, ÁUO. VII. 228.

855.

1247. — Dánielnek a nyitrai várhoz tartozó Wichap földből egy ekeföldet adományoz,
jún. 29. melynek birtokába István nádor iktatta be Dánielt. — Anno D. 1247. III. Kal. Julii, r. a. duodecimo.

Átírta IV. Béla király 1257. (M. Nemz. Múzeum lvt. Törzsanyag.)

Kubinyi, Magy. tört. emlékek, I. 24. Wenzel, ÁUO. VII. 227.

856.

1247. — megerősíti a Scemura-nemzetség tagjainak, u. m. Vnga fiainak Péter és Márton-
aug. 3. nak, Tamás fiának Senának, Ivánka fiának Ivánkának, Ince fiának Tamásnak,
Zólyom. Sena fiának Godusnak, továbbá Sándornak, Leustaknak és Tamás fiának Saulnak a királytól Luchunoch másként Tamasy földért cserében kapott Stugar nógrád-megyei földnek egymás közt történt eladására vonatkozó megállapodását. — D. in Zolum, anno gr. 1247. III. Non. Aug.

Átírta az esztergomi káptalan 1247. (M. Nemz. Múzeum lvt. Törzsanyag.)
Wenzel, ÁUO. II. 193.

V. ö. az 1247. okt. 3-án kelt oklevéllel.

857.

1247. — Aba fiának, Tamás ispánnak hadi és egyéb szolgálataiért a nyitrai várhoz
aug. 12. tartozó Vduornuc földet adja, melybe őt Móric főasztalnok s nyitrai ispán által
Zólyom. beiktattatta, azonban az ott tartózkodó négy várszolgamansio számára a nevezett földből négy ekeföldet jelöltetett ki. — D. in Zolum, a. D. 1247. II. Id. Aug. r. a. duodecimo.

Eredetije: MODL. 310.

Wenzel, ÁUO. VII. 225.

858.

1247. — Aba fiának, Markv-nak kérésére átírja Móric mester királyi főétekfogónak 1247.
aug. 20. aug. 3-án kelt oklevelét, melyben Symvn és Dumbul nevű birtokait rokonának,
Marcusnak, Aba fiának adta, s a király az adományozást Móric mester előszóval való kijelentése alapján megerősíti. — D. a. D. inc. 1247. XIII. Kal. Sept. r. a. duodecimo.

Eredetije a M. Nemz. Múzeum lvt. (Abaffy-lvt.)

Wenzel, ÁUO. VII. 230.

Az oklevélben „filius Aba” mindkét helyen rasurán, újabbkori írással van írva.

859.

1247. † — megparancsolja a veszprémi káptalannak, hogy küldje ki emberét vsai Sykardus mester udvari protonotariusszal, mint királyi megbizottal a szentgróti [de S. Gerardo] Dénes bán által Barnabás fiától Endrétől vásárolt és a praemontreiek gerleui egyházának adományozott Barbashyda és Wythened nevű zalamegyei birtokokba és ezek tartozékaiba való beiktatására. — D. Bude feria V. prox. ante f. Nativitatis b. Marie virg. glor. a. D. 1247.
- Átírta a veszprémi káptalan 1247. szept. 22. (A M. Tud. Akadémia kéziratgyűjteményében, Oklevelek, I. köt. 6. sz.) — a vasvári kápt. 1483. jún. 23. (A hg. Batthyány-cs. körmendi lvt. Acta maior. I. 29. 26.)
- Zalam. oklvt. I. 18.
- Hamis, mint ekkor még teljesen szokatlan fogalmazata és a királyi itinerariummal való ellenkezése, valamint az 1247-i átiratnak a hamisítást nyilván eláruló külseje is mutatja. V. ö. 830. sz. **860.**
1247. — Fyle zágrábi prépostnak és a káptalan felsorolt tagjainak az egész káptalan szept. 11. nevében kifejezett kérésére átirja és megerősíti a saját 1225-i oklevelét, melyben Zólyom. Mothmer anyjának a zágrábi káptalan részére tett adományát hagyta jóvá (573. sz.)
- D. in Zolum, a. d. inc. 1247. III. Id. Sept. r. a. duodecimo.
- Eredetije a zágrábi káptalan lvt. (Fasc. 52. n° 5.)
- Átírta 1. Nagy Lajos király 1356. nov. 10. és 1358. máj. 26. (U. o.) 2. Leustach bán 1360. (U. o.) 3. Zsigmond király 1427. nov. 11. (U. o.)
- Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 90. Wenzel, ÁUO. XI. 348. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 325. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 529. és 530. **861.**
1247. — Fyle zágrábi prépostnak és a káptalan felsorolt tagjainak a káptalan szept. 11. nevében kifejezett kérésére a Zágráb mellett fekvő Gradyz nevű hegyet, melynek egy része Zólyom. a grezi vendégeket, egy része Wanlegent illeti, a hozzátartozó földdel a zágrábi káptalannak adja, hogy ott a káptalan erősséget emeljen, a káptalan egyes tagjai pedig építsenek tornyokat; a hegy és föld birtokába Abram morouchai ispán végezte a beiktatást. — D. in Zolum, a. d. inc. 1247. III. Id. Sept. r. a. duodecimo.
- Eredetije a zágrábi érsekség levéltárában. (Privilegialia, Volumen I.)
- Átírta Zsigmond király 1426. márc. 21. (A zágrábi káptalan levéltárában, fasc. 10. n° 3.)
- Farlati, Illyr. sacr. V. 370. Kerceslich, Hist. eccl. Zagrab. 83. Fejér, CD. IV. 1. 472. (részlet.) Tkalčić, Episc. Zagr. I. 88. II. 132. és Civ. Zagr. I. 20. Wenzel, ÁUO. XI. 346. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 323. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 531. **862.**
1247. — Macov ispánnak, Daria (? rasurán, újabb írással!) fiának különböző követ- okt. 3. ségekben, főleg pedig a tatárjáráskor tett szolgálataiért a nógrádmegyei Strugar földet adja, melyet a király Scemera-nemzetségbeli Sándor és Leustachtól a banai várhoz tartozó Kued földért cserében bírt. — D. a. d. inc. 1247. V. Non. Octobr. r. a. duodecimo.
- Eredetije a gróf Forgách-család ghymeszi ágának levéltárában. (M. Nemz. Múzeum lvt.) = Q. 77, 28. 71. 34

- Fejér, CD. IV. 1. 473. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 533.
A nemzetség neve az eredetiben Scemera, csak Fejér kiadása rontotta Scewa-ra. 863.
- (1247?) * — oklevelét (mandatumát), melynek alapján a nyitrai káptalan kiküldötte egyik emberét András ispánnal a nyitrai hospesek királyi adományból nyert földeinek elhatárolására, említi a nyitrai káptalan é. n. (valószínűleg 1247.) okt. 6-án kelt jelentésében. (Fejér, CD. IV. 2. 457.) 863a.
1247. — leírja a bártfai Szent Egyed-egyháza melletti kaproncai [Coprivnicia] cisztercita szerzeteseknek az eperjesi [Epuries] németek által háborgatott Bardfa nevű földjének és Zwkchu és Delnafew nevű birtokának határait Tegus sárosi ispán jelentése szerint. — D. a. ab inc. D. 1247. VII. Id. Novembr. r. a. tertio decimo.
Átírta II. Ulászló király 1500. febr. 7. (Iványi B., Bártfa város lvt. I. 516. szerint Bártfa város levéltárában.)
XV. századi *másolata* a M. Nemz. Múzeum lvt. (Törzsanyag.)
Wagner, Diplom. comit. Sáros. 513. Katona, Hist. crit. VI. 103. Fejér, CD. VI. 2. 375. és csonkán IV. 1. 468. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. II. 122. A felsőmagyarországi Múzeumegylet negyedik évkönyve (1882.) 44. l. Régi érdekes okmányok szab. kir. Bártfa városa oklevéltárából, 3. l. Kivonat: Iványi B., Bártfa sz. kir. város levéltára, I. 516. 864.
1247. — a nagyszombati [Terna] ferencrendi apácáknak adja Balarad falut minden jövedelemmel és tartozékaival, melyet a király nagynénjétől [soror], Constantia cseh királynétól szerzett meg, és kiveszi azt a pozsonyi ispánok és bírák hatósága alól. — D. a. D. 1247. VII. Id. Novembr. r. a. tertio decimo.
Eredetije: MODL. 311.
Átírta IV. Béla 1256. — V. István 1270. (MODL. 312.) — IV. László 1278. — III. András 1291. aug. 16. (MODL. 1243.) — a pozsonyi káptalan 1503. (U. o. 1242. sz.)
Fejér, CD. IV. 1. 469. és VI. 1. 158. (1248. évszámmal.) Kivonat: Boczek, Cod. Morav. III. 79.
V. ö. az 1240. máj. 11-én kelt oklevéllel, mellyel nagyrésztben szószerint egyezik, de a falu jövedelmének adományozását az egész falu adományozásává bővíti. 865.
1247. — a néhai Batha ispán érdemeiért testvérének, Márknak adott Tencus és Tyka földeket Mogd és Sudurman bolondóci [Bulunduc] várszolgáknak és rokonaiknak hagyván, Márknak csak bizonyos tykai várhegyet és 6 ekeföldet adott s azt számára Micus peturwasara-i ispán és András mester királyi káplán győri kanonok által kijelöltette, utóbb azonban azt Márk kérésére 50 márka ezüstért tőle visszavevén, a hegyet és földet Micou ispánnak, Detrik fiának adja. — D. a. D. 1247. VI. Kal. Decembr. r. a. tertio decimo.
Eredetije a gr. Balassa-cs. lvt. (M. Nemz. Múzeum lvt.)
Wenzel, ÁUO. II. 194. 866.

1247. — megállapítja a luprechtzazi (beregzsászi) vendégek szabad költözési, bírósági,
dec. 26. egyházi, föld- és erdőhasználati, örökhasználati és vásártartási kiváltságait s adózási és szállásadási kötelességeit. — D. anno D. 1247. octavo septimo (!) Kal. Jan. r. a. tertio decimo.

Átírta V. István 1271. — II. Ulászló 1507. — a gyulafehérvári káptalan 1643. (MODL. 314.) (Batthyány III. Ferdinándnak a leleszi konventben levő átiratára hivatkozik.)

Batthyány, Leges eccl. II. 372. Fejér, CD. IV. 1. 455. Endlicher, Monum. Arpadiana, 471. Kivonat: Monum. Strigon. I. 369.

Igen kései átiratról lévén szó, nem lehet eldönteni, hogy a hibásan írt datum hogyan értelmezendő. Valószínűleg 1248. VII. Kal. Jan.-t kell értenünk a karácsonyi évkezdet szerint. A királyi címben kitett *Bulgarie* is az átiráskor kerülhetett az oklevélbe. 867.

1247. — a szegedi [de Zegedino] vendégeknek adja a csongrádi várhoz tartozó Thapey földet, valamint egykor a Chupor-nemzetség tagjai által bírt Wartow nevű halászhelyet, melyek birtokába Leontius szőregi [Zewrwg] apáttal vezettette be őket. — D. a. ab inc. D. 1247.

Átírta I. Mátyás király 1465. — III. Károly 1719. (Fejér szerint Szeged város levéltárában.)

Fejér, CD. IV. 1. 454. Új Magyar Múzeum, 1859. I. 519. Bárány Á., Torontálm. hajdana, oklevelek, 53. 868.

1247. — Detrik ispán kérésére ennek Chulen nevű és más famulusainak adja a gömői vártól kivett Ponith földet, melynek birtokába Benedek jászói prépost által iktattatta be őket.

Tartalmilag *átírva* Miklós nádor 1343-i oklevelében. (MODL. 2871.) A tartalmi átirat szövege a következő:

— — quasdam litteras privilegiales serenissimi principis domini Bele olim incliti regis Hungarie clare memorie anno domini Millesimo ducentesimo XL^{mo} septimo emanatas presentavit, in quibus expresse vidimus contineri, quod ipse dominus Bela rex recolens strenua servitia dilecti et fidelis sui comitis Detrici terram Ponith vocatam de castro Gumur exceptam et vacuam ad petitionem eiusdem Detrici comitis Chulen famulo ipsius Detrici et quibusdam aliis famulis eiusdem et per eos ipsorum heredibus heredumque suorum successoribus perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam et habendam dedisset, donasset et contulisset et in corporalem possessionem eiusdem per Benedictum prepositum de lazow fecisset introduci. In quo quidem privilegio dicti Bele regis mete dicte possessionis Ponith expresse fuissent declarate. — —

V. ö. Pál országbíró 1340-i oklevelével, Anj. IV. 62. sk. l., hol IV. Bélának valószínűleg erre az oklevelére hivatkoznak. 869.

1247. — Demének és fiainak, Péternek és Foderiusnak (?) visszaadja a hontmegyei Alsó-Domanik nevű földjüket, rokonaiknak, Máthé és Mortunusnak a tatárok elleni harcokban történt haláláért, visszavéve a földet a királyi úrbéresektől, kiknek azt

tévesen odaadta volt; a beiktatást az oklevélben írt határok között Mikó zólyomi ispán végezte. — Anno D. 1247.

Tartalmi *átírata* Zeechi Miklós országbíró 1382. aug. 16-i oklevelében. (Ismeretlen helyen.) *Hely: Zym. 148. X-21. mand. kivonat!*

A tartalmi kivonat kiadva: (Lad. Kövesdi,) Status et synop. processus fam. Dacsó, H3. ív. Fejér, CD. XI. 447. 870.

1247. — Mykola nevű birtokra vonatkozólag intézkedik (ismeretlen módon.) — Anno 1247. *Említve* Szécsi Miklós országbírónak 1356-i (MODL. 316.) és ugyanannak 1357-i (MODL. 4641.) oklevelében.

Kivonatban kiadva: Wenzel, ÁUO. VII. 231.

Egyik Mikola birtokra vonatkozólag olv. IV. Béla király 1242. okt. 3-i oklevelét. (722. sz.) 871.

1247. † — *átírván* a csanádi és az aradi káptalanok 1247. ápr. 14-i együttes jelentését a Bylwk Péter mester királyi kiküldöttel végzett elhatárolásról, ennek alapján Csanád-nemzetségbeli Kelemenus bán fiát, Pongrác ispánt megerősíti birtokaiban, kiemelve, hogy Pongrácnak örökös nélkül való elhalálózása esetén e birtokokat Izsák ispán és utódai örököljék, s hasonló jogot biztosít Pongrácnak is Izsák ispán örökös nélküli halála esetére. — D. p. m. discr. viri Pauli prepos. Albensis au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1247.

Átírta IV. László király 1284. nov. 26. — I. Károly király 1320. jan. 19. és u. az 1323. jún. 12. — Báthory István 1572. (MODL. 322.)

Wenzel, ÁUO. VII. 221.

Hamis, lásd: Karácsonyi, Hamis okl. 19. és v. ö. 1247. febr. 9. 872.

1248. — azt, hogy Henrik curialis comes és testvérei, Ywanz és János gulzi földjüket szomszédaiknak, ú. m. a szepesi apátnak, Miklós ispánnak, Bosa, Jordan és Tibornak jelenlétében eladták Pyrin szepesi vendégtelepesnek [hospes], oly feltétellel hagyja jóvá, hogy Pyrin és utódai ezért fegyveresen tartoznak a királynak szolgálni, valamint azok is, akiknek ő esetleg e birtokot az erre nézve a királytól nyert szabad rendelkezési jog szerint átengedi. — D. a. gr. 1248. IV. Id. Jan. r. a. quartodecimo. (l)

Átírta a szepesi káptalan 1312. ápr. 14. (M. Nemz. Múzeum lvt. Törzsanyag.)

Hazai okmt. VIII. 52. 873.

1248. — Lambert egri püspöknek és egyházának Sarus, Eperyes és az oklevélben felsorolt 14 más község dézsmája helyett cserében a leirt határok közt fekvő borsodmegyei Cserep falut, melyet II. András király jóváhagyásával Kathapan egri püspök az egri egyháznak hagyott volt, de utóbb Ireneus bán azt hatalmaskodva magának akarta megszerezni, — valamint a Tisza mellett fekvő Csege falut felsorolt tartozékaival, továbbá Désaknán egy sóaknát vámmentes sószállítással, Kis-Kampnath földet, porozloui vámrészt, halastavat s egy vár építésére jogot ad azzal, hogy e birtokok ne legyenek az egri egyháztól elidegeníthetők. — D. in. Gurgeu, anno d. inc. 1248. VII. Kal. Mart. r. a. decimo tertio.

Átírta 1. I. Károly király 1326. — tartalmilag Bubek Detre nádor 1399. (MODL. 8387.) 2. A jászói konvent 1753. (MODL. 324.)

Wagner, Diplom. Sáros. 457. (csonkán.) Schmitth, Ep. Agr. I. 166. (csonkán.) Katona, Hist. crit. VI. 121. Fejér, CD. IV. 2. 16. Töredék: Zimmermann-Werner, Urkb. I. 76. 874.

1248. febr. 25. — megerősíti Hudunát a neki előbb oklevéllel adományozott Wizguz föld birtokában Benedek mosonyi ispán ellenében, ki e földet a korduai ispánsághoz tartozónak állította. — D. a. gr. 1248. VI. Kal. Mart. r. a. quartodecimo. (I)

Másolata a Liber privilegiorum episcopatus Zagrabiensis c. másolatgyűjtemény 57. l. (A zágrábi érsekség lvt.)

Tkalcic, Episc. Zagrab. I. 90. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 337. Kivonatok: Wenzel, ÁUO. XI. 361. Kukuljević, Reg. n° 450.

Bár a Wiscuz adományozásáról szóló 1245. ápr. 26-i oklevél nem megbízható, (olv. a 805. számhoz írt megjegyzést), s az 1248. febr. 25-i oklevél uralkodási éve is hibás, a csak másolatban fennmaradt oklevél valódiságát nem vehetjük el határozottan, azonban g y a n u s n a k kell tartanunk. 875.

1248. márc. 28. — Konstantin mester, székesfehérvári dékán kérésére átírja és megerősíti a székesfehérvári káptalannak három 1243-i, és a keresztesek székesfehérvári konventjének egy, szintén 1243-i, Moha földnek és bizonyos rabszolgáknak, Konstantin mester részére történt eladását tárgyazó oklevelét. — D. a. D. 1248. V. Kal. April. r. a. tertio decimo.

Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi lvt. (Acta ant. III. 2. 61.)

Wenzel, ÁUO. VII. 261. 876.

1248. ápr. 1. Vaska. — Buzad testvérének, Mihály ispánnak és Nezdese fiának, Márton varasdi várjobbágnak kérésére átírja és megerősíti a zágrábi káptalan 1247-i oklevelét, mely szerint Mihály ispán Obris nevű földjét 20 márka ezüstért eladta Mártonnak; felsorolja azok neveit is, kik az egyezés megtartására nézve Mihály ispánnal együtt kezességet vállaltak.

Eredetije a hg. Batthyány-család körmendi levéltárában. (Acta antiqua. Alm. IV. lad. 2. n° 87.)

Kivonatát közölte Smičiklas, Cod. dipl. IV. 333. l. jegyzet. Az oklevél teljes szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Choracie (!), Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex universis Christi fidelibus presentium notitiam habituris in salutis largitore salutem. Ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire, quod comes Michael frater Buzad ex una parte et Martinus filius Nezdese, iobagio castri Worosdiensis ex altera in nostra presentia constituti litteras capituli Zagrabiensis eiusdem sigillo impressas nobis exhibuerunt hanc formam continentes: (Olv. a zágrábi kápt. 1247-i oklevelének szövegét Smičiklasnál, Cod. dipl. IV. 332. l.)

Quas litteras auctoritatis nostre privilegio confirmari concorditer petiverunt. Insuper etiam comes Michael fideiussores statuit coram nobis, scilicet Bere filium Petrona, Beley filium Gordon, Forcos filium Thome de Zagoria, item de iobagionibus castri Worosdiensis Paulum filium Pouse, Wolcozlou wolpot, Fulkumar filium Welchich, qui tunc fuit wolpot de Worosd, qui manibus porrectis obligaverunt se, quod una cum comite Michaele dictam terram Obris Martino et suis heredibus conservabunt. Nos igitur iustis petentium desideriis assensum facilem adhibentes predictas litteras de verbo ad verbum presentibus insertas, simul et contractum in eisdem expressum presentis scripti patrocínio confirmamus dupplicis sigilli nostri munimine roborati. Ne igitur huius nostre confirmationis series temporum curriculo valeat per quempiam retractari, minui vel saltem infirmari, presentem paginam sic insignitam in robur perpetuum universorum notitie duximus commendandam. Datum in Waska, anno gratie Millesimo ducentesimo quadragesimo octavo, Kalendis Aprilis, regni autem nostri anno tertiodecimo. 877.

1248. — Miklós és Abram ispánok kérésére átírja és megerősíti István szlapon bán
ápr. 3. 1248-i oklevelét az egyfelől Jakab fia Jaxa és társai, másfelől Miklós és Abram
Vaska. ispánok közt Kis-Kemluk földre vonatkozólag létrejött megegyezésről. — D. in
Waska, a. D. 1248. III. Non. April. r. a. tertiodecimo.

Eredetije a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.

Smičiklas, Cod. dipl. IV. 345. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 544.

878.

(1248.) — értesíti a traüiakat, hogy panaszaiknak és sérelmeiknek orvoslására, mit eddig
ápr. 4. fontosabb ügyek késleltettek, István szlapon bánt teljhatalommal küldte hozzájuk.
Vaska. — D. in Vuaska, II. Non. April.

Lucius, Memor. di Trav, 71. és De regno Dalm. 178. Pray, Annal. I. 279.

Katona, Hist. crit. VI. 68. (1245.) Schwandtner, III. 286. Fejér, CD. IV. 1. 382.

(1245.) és VII. 4. 101. (1249.) Smičiklas, Cod. dipl. IV. 346. (1248.) Kivonat:
Kukuljević, Reg. n° 545. és 583.

Az évszámra nézve lásd: Pauler, A magy. nemz. tört. II². 523. I. 166.
jegyz. és Karácsonyi, Hamis okl. 98.

879.

1248. — Fülöp zágrábi püspököt és testvérét Tamás meghagyja és megerősíti az atyjuk-
Vaska mellett. nak, Joachim ispánnak II. András király által adott szlaponiai Zolona föld birtoká-
ban. — D. apud Waska, a. d. inc. 1248. r. a. tertiodecimo.

Átírta I. Mátyás király 1486. dec. 13. (MODL. 335.)

Wenzel, ÁUO. VII. 255. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 368. Kivonat: Kukulje-
vić, Reg. n° 563.

880.

1248. — Butka ispánnak, Julian fiának a Nynyzlaus bosznai bán által és a spalatoí
ápr. 22. polgárok által megszállt Clych és Traü várának védelmezésében, valamint a Nona
vár ostromára jövő velenceiek visszaűzésével szerzett érdemeiért a gordwai kerület-
ben [parochia] fekvő s egykor a somogyi várhoz tartozott Prunegmezey nevű földet
adja tartozékaival. — D. a. gr. 1248. X. Kal. Maii, r. a. tertiodecimo.

Eredetije a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.

Átírta Zsigmond király 1419. ápr. 6. (U. o.)

Kukuljević, Borba Hrvatah, 89. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 349. Kivonatok:
Kukuljević, Reg. n° 561. Monum. Slav. merid. XXIII. 14. **881.**

1248. — Osl ispán fiának, Herbort ispánnak az oroszországi hadjáratban a Magyar-kapunál [magna porta Gallicie, que vocatur Hungarica] és a Denisztur folyónál, később külföldi követségekben, a tatárjáráskor pedig a király oldalán a tengerparton és István királyfi védelmében, majd az osztrák herceg ellen viselt hadjáratban s Kőszeg [Kwszug] vár alatti harcban tett szolgálataiért az egykor testvére, néhai Benedek győri püspök által bírt, zalamegyei Razna nevű birtokot szabad rendelkezési joggal adományozza a Dráván túl, s ennek határait Dénes nádor pozsonyi ispán, akkori szlapon bán levele alapján leírja. — D. a. D. 1248. Kal. Maii, r. a. decimo tertio.

Átírta a vasvári káptalan a XV. században (?), mely csonka átirat Iványi Béla úr közlése szerint a gr. Teleki-cs. gyömrői levéltárában van. (I. levéltár, Elenchus XXIII. fasc. I. n° 1.)

Egyszerű másolata: MODL. 36,196.

Fejér, CD. IV. 2. 31. Wenzel, ÁUO. VII. 262. Kukuljević, Arkiv, XI. 127. (Allítólag a gr. Sermage-cs. lvtban levő eredetiről.) Smičiklas, Cod. dipl. IV. 352. Kivonat: Pray, Dissert. in annal. 131. Kukuljević, Reg. n° 548.

V. ö. az 1244. okt. 11-i eredeti oklevéllel (Smičiklas, Cod. dipl. IV. 245.), melyben István hercegnek Mihály ispán gondjaira bizásáról van szó, ámbár a kettő nem zárja ki egymást. Feltűnőbb az oklevélnek a következő számú, ugyanaznapi keltű oklevéllel való, jórészt szószerinti egyezése. Az utóbbi oklevelet Karácsonyi (i. m. 18. l.) hamisnak mondja, kapcsolatban az 1245. febr. 8-i hamisítvánnyal. A következő, Benedek ispánnak szóló oklevél nyelvezete Karácsonyi szerint a XVIII. századra mutat. Ez természetesen az Osl fia, Herbort javára szóló oklevelet is kompromittálná, pedig ezt Karácsonyi is valódinak fogadja el. (Magy. nemzets. II. 406.) Különben is az oklevél régi (XV. századi?) átiratban maradt. Ezért nem is tekinthetjük ezt az oklevelet hamisnak. **882.**

1248. † — Benedek ispánnak az oroszországi hadjáratban a Magyar-kapunál és a Demesd folyónál, hazatérte után pedig különböző követségekben, majd a tatárjáráskor s az osztrák herceg ellen viselt háborúban tett szolgálataiért a nyitrai várnak Ilmur nevű földét adja, mely Ennica földtől a Vág folyóig terjed. — D. in a. D. 1248. Kal. Maii, r. a. tertio decimo.

Fejér, CD. VII. 5. 273. (Rajcsányi Ádám másolatából.)

Hamis, olv. Karácsonyi. Hamis okl. 18.

A Herbortnak szóló, ugyanaznapi keltű oklevél szószerinti felhasználásával készült. Olv. a megjegyzést az előző oklevélnél. **883.**

1248. — a honti és a szolgagyőri várhoz tartozó Kesző [Keseu], másképp Kerd nevű 2¹/₂ ekeföldet szállásföldül [pro terra descensuali] István aranyműves mesternek adja s leírja annak határait István esztergomi érsek jelentése alapján. — D. a. D. 1248. XIV. Kal. Aug. r. a. tertio decimo.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 34. fasc. 1. n° 1.)
Átírta: 1. Zsigmond király 1397. (U. o. 13. sz.) 2. Bubek Detre nádor
 1402. (MODL. 328.)

Fejér, CD. IV. 2. 14. Monum. Strigon. I. 372. Kivonatok: Magyar Sion,
 II. 529. Codex Strigon. II. 56. 884.

1248.
 szept. 2.

— a nyitravári civiseknek, kik a tatárjáráskor a nyitrai várat vitézül védelmezték s az oda menekülőknek is oltalmat nyújtottak, a király kíséretébe pedig maguk közül fegyvereseket adtak, a székesfehérvári polgárokéval egyező igazságügyi, katonaállítási és vásártartási kiváltságokat ad; továbbá nekik ad bizonyos királyi földeket, melyekre nézve átírja a nyitrai káptalannak é. n. okt. 6-án kelt oklevelét, mely az Ivánka fia, András ispán által, a káptalan emberével végzett beiktatásról szól és a határleírást is tartalmazza. — D. a. D. 1248. IV. Non. Septembr. r. a. tertio decimo.

Átírta I. Károly király 1323. júl. 25. (Az Episc. Nitr. mem. szerint a nyitrai káptalan levéltárában.) Másolata: Kaprinay-gyűjtem. XXXVII. 345. (Bpesti Egyet. Kvtár.)

Fejér, CD. IV. 2. 455. (1258.) Episcopatus Nitr. memor. 196. Endlicher, Monum. Arpad. 498.

Az év nélkül „in octavis s. Michaelis arch.“ kelt káptalani jelentés e szerint még az előző évből való. Nincs azonban kizárva, hogy az átírás a királyi oklevél keltét megrontotta. Fejér az oklevelet az 1258-i oklevelek közt közli, de a szövegben az Episc. Nitr. mem. szerint 1248 van. Az átíró oklevél közlésénél (CD. VIII. 2. 436.) Fejér is 1248-ra utal. 885.

1248.
 szept. 2.

— Miklós nemesnek, Zochud fiának a királynak a tatárok által való üldöztetése és a tenger mellékére menekülése idején, a király védelmében történt megsebesüléseért a nyitrai várnak Kerne nevű földét adja.

Átírta III. András király 1291. nov. 1. (A Ghyczy-családnak a M. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.)

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in eo, qui est vera salus. Retinende in evum ad memoriam perpetuam fidelitatis eximie et devotionis indefesse meritum regium (!) circumspectio sollicita et sollicitudo circumspecta quo frequentius ad animum revocat et sepius recordatur, eo attentius corroborat et confirmat ea, que in ipsius fidelitatis consolatorium antidotum dinoscitur largitione regia concessisse, ut et donativum, quod largitum est, in eximii recompensatione meriti firmum et stabile perseveret apud eorum successores, qui honorem regium vite proprie pretulerunt, et ex hoc accendantur alii tanto affectuosius suas pro honore regio vitam ponere et personas, quanto certius constat illos, qui pro regibus et regno occumbunt, vita post mortem vivere gloriosa, quorum quodam modo privilegium proprii decorat rubricatio sanguinis, faciens eos post mortem per fame meritum semper vivos. Proinde universorum notitie tenore presen-

tium declaramus, quod cum regnum nostrum Tartarice persecutionis et sevitia crudeliter et immaniter fuisset desolatum et per eorundem satellites occupatum, et nos ipsis cogentibus timentes eorum tyrannidem, captionem, propter tuitionem persone nostre et nostrorum, qui tunc nobiscum presentes aderant, ad partes maritimas transitum facere debuissemus, iidem Tartari tamquam Christiani (!) fidei persecutores hostes Christi ad capiendum et interemendum (!) nos et nostros crudeliter contra nos irruerunt, nobilis vir Nicolaus filius Zochud gloriose in conspectu omnium ad aciem eorundem dimicans quemdam ex eis militem interfecit. Tandem hostium vallatus multitudine idem Nicolaus pro fidelitate corone regie debita et propter defensionem persone nostre letaliter exstitit vulneratus. Nos vero considerantes ipsius meritoria servitia, que tunc et alias nobis et regno nostro fideliter exhibuit, in acerbi doloris sui consolationem tamquam pro magnis minima et pro amplis exigua, quandam terram castri nostri Nitriensis Kerne vocatam sub certis metis et antiquis, quibus ipsum castrum tenuit et possedit, eidem comiti Nicolao et suis successoribus cum omnibus utilitatibus et pertinentiis suis dedimus, donavimus et contulimus iure perpetuo possidendam. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno domini M° CC° XL° octavo, quarto Nonas Septembris, regni autem nostri anno tertio decimo.

Kernye föld másik részét Miklós fia, Folkus 1287-ben szerezte meg. (Wenzel, ÁUO. XII. 459.) 886.

1248. szept. 23. — Mátyásnak, Snethe fiának adja a beregmegyei Chepanfuld nevű földet a beiktatást végző egri káptalan levele alapján leírt határok közt. — Anno ab inc. D. 1248. IX. Kal. Oct. r. a. tertio decimo.

Tartalmilag *átírva* pelseuchi Bubek Detre nádor 1402. nov. 2-i oklevelében. (A Zichy-okmánytár szerint a gr. Zichy-cs. lvt. 214. C. 98.)

A tartalmi kivonat kiadva: Zichy-okmtár, V. 284. 887.

(1248.) okt. 6. előtt. — bizonyítja, hogy előtte Ekch fia, Ekch bán Belud birtokot a kikötött határidőre fizetendő 20 márkáért Chak tárnokmester kérésére visszaadta Osl fiának, Tamás ispánnak.

Átírta a székesfehérvári káptalan 1248. okt. 11. (Wenzel szerint a budai kamarai levéltárban volt.)

Wenzel, ÁUO. VII. 266. (1248 alatt)

A keltezés éve az átíró oklevélből következik. 888.

1248. — a Mihály ispán, Buzad ispán testvére által a varasdi vár részére lefoglalt Budawelge nevű földet Aba-nemzetségbeli Demeter ispán és a zágrábi káptalan oklevele, valamint Ecoy varasdi [de Worost] ispán jelentése alapján Rodus fiának Isvánnak, János bajvivó testvéreinek, és unokaöccsének, Jánosnak, János fiának visszaadja, s a birtokba őket Márton ispán fia által, Balad által már beiktattatta. — D. a. D. 1248. r. a. tertio decimo.

Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi levéltárában. (Acta antiqua, alm. V. lad. 3. n° 243.)

Wenzel, ÁUO. VII. 253. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 367. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 564. 889.

1248. — a szepesi Szent Márton-egyháznak adományozza Lizka-olozy földet s Patakon egy szőlőt és házhelyet, érvénytelennek nyilvánítván mindazokat az okleveleket, melyeket Mátyás szepesi prépost e földet illetően testvérei javára a királytól s másoktól kieszközölt; leírja Lizka-olozy határait is. — D. p. m. mag. Achillis, au. n. vicecancell. dil. et f. n. a. D. 1248. r. a. tredecimo.

Eredetije Fejér szerint a szepesi káptalan levéltárában.

Átírta III. András király 1290. (Fejér szerint a kamarai levéltárban volt; az Országos levéltárban nincs meg.)

Wagner, Analecta I. 303. Katona, Hist. crit. VI. 124. Bárdosy, Supplementum, 158. Fejér, CD. IV. 2. 20. Densusianu, Documente, 501.

V. ö. Fejér, CD. IX. 4. 42. 890.

- (1248.) okt. 17. Esztergom. — a traüi polgárok panaszaira értesíti őket, hogy István szlavon bánnak meghagyta, hogy a traüiak jogait és szabadságait meg ne sértse és a sebenicoiak által elvont dézsmákra nézve igazságot szolgáltatasson. — D. Strigonii, in crastino s. Galli.

Lucius, Memor. di Trav, 77. Fejér, CD. IV. 2. 308. és VII. 4. 112. (1255.) Smiciklas, Cod. dipl. IV. 603. (1255.) Töredék és kivonat: Farlati, Illyr. sacr. IV. 346. Kukuljević, Reg. n° 682. Monum. Strigon. I. 428.

Az István szlavon bán küldetéséről szóló, április 4-i levél alapján (lásd a 879. számot) tehetjük ezt a levelet is 1248-ra. 891.

1248. okt. 26. — megerősíti Kadarkaluz-nemzetségbeli András fiát, Andronicus mestert az előbb a zegueriai várhoz tartozó Pocoy és Pruzlou földek birtokában, melyeket a király már előbb neki adott szállásbirtokul [pro terra descensuali], de oklevél híján István bán és Fülöp zágrábi püspök azokat a vár részére visszavették; leírja a határokat is Ekch ispán, Ekch fia levele szerint. — D. a. D. 1248. VII. Kal. Novembr. r. a. quartodecimo.

Eredetije a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.

Átírta V. István király 1270. (U. ott.)

Fejér, CD. VII. 5. 274. Wenzel, ÁUO. XI. 359. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 370. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 557. 892.

1248. — előtt Benedek és fiai, Marcell és Mihály, a Borich bán nemzetségéből, előbbi tiltakozásukat megmásítva beleegyeznek, hogy Loránd nádor pozsonyi ispán a Borich bán nemzetségbeli Borich fiainak, Odola, Chelch és Borichnak pozsegamegyei Golgoa és Pethna nevű birtokait megvásárolhassa, oly feltétellel, hogy Loránd nádor és utódai e birtokokat eladás esetén elsősorban Benedeknek vagy örököseinek tartoznak felajánlani vételre; a birtok határait illetőleg a király a pozsegai káptalan oklevelére utal. — D. p. m. mag. Symaragdi prepos. Albensis, au. n. vicecancell. a. D. 1248. (!) r. a. decimo quarto. (!)

Eredetije a hg. Eszterházy-cs. levéltárában. (Rep. 43. A. 1.) = 2986.829

Átírta I. Mátyás király 1470. (U. o. 43. B. 21.)

Wenzel, ÁUO. VII. 260. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 369. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 560.

Karácsonyi (Hamis okl. 54. l.) Fejérpataky, A kir. kancellária 105. lapjára való utalással az oklevél keltét 1248 helyett 1258-ra teszi. Smaragdus mester ugyanis 1255 (vagy legfeljebb 1254 vége) előtt sem alkancellár, sem fehérvári prépost nem volt. Ámde az eredeti oklevélben nemcsak „quadragésimo octavo“ van betűkkel kiírva, hanem az 1248. év végére illő „decimo quarto“ uralkodási év is. Egyszerű hibáról tehát nem lehet szó. Az oklevél valódiságának elvetésére tartalmilag nincs döntő ok; sem a cursivba hajló jellegű írás, (mely szokatlan ugyan privilegialis oklevélnél, de nem példátlan, v. ö. pl. az 1255. aug. 16-i oklevéllel, eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. F. 1.), sem az alkancellár nevének „Symaragdus“ formája, sem Loránd nádorságának talán korai említése (mely azonban a nádorok sorozatával nem összeegyeztethető, v. ö. a Turul XVI. évf. 73. sk. II.) nem döntő. Ennek folytán azt kell feltennünk, hogy az oklevelet Smaragdus alkancellársága idején állították ugyan ki, de valami okból jóval előbbre datálták. A legalább is hét esztendei időköz mindenesetre feltűnő ugyan; azonban ennek a feltevésnek a helyességét támogatja az a körülmény, hogy az oklevél utolsó sorában, bár a szavak közt ~~~ jelekkel kitöltött hézagok vannak, az uralkodási év mégis össze van szorítva így: ~~~ *anndecimo* ~~~ *quarto*, mintha ezt (nyilván az évszám alapján számítva) utólag írták volna az ~~~ *anno* ~~~ közt üresen hagyott helyre. Még azt is hozzátehetjük, hogy éppen Smaragdusnál, ki az alkancellárnak az oklevelek végén való következetesebb megnevezését hozta be, máskor is van eset, amikor megengedhetőnek látszik a feltevés, hogy az oklevél kelte a kiállítás idejénél jóval (ha nem is 6—7 évvel) korábbi időpontot jelöl. **893.**

1248. — Mikus fiának, Weytehnek, ki a királyt a tatárjáráskor a tengerpartra követte s ott hű szolgálatoakat tett s kit ő ezért halász-sorból a királyi serviensek közé emelt, az örökös nélkül elhunyt Iwan királyi serviensnek a hontmegyei Pyr faluban levő 5 ekealja földét adományozza, melynek birtokába Weyteh-t Jacow akkori zólyomi ispán iktatta be. — D. anno D. 1248.

Átírta: 1. IV. László király 1272. (A M. Nemz. Múzeum törzslévtárában.)

2. a keresztések esztergomi konventje 1321. aug. 14. (MODL. 333.) 3. Tartalmilag Zsigmond király 1407. júl. 18. (A M. Nemz. Múzeum törzslvt.)

Fejér, CD. X. 3. 260. (k. n.) Wenzel, ÁUO. VII. 256. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 562. **894.**

1248. — a nógrádi várhoz tartozó Zelev és Rendwey földeket István esztergomi érsek Buda. kérésére Miklós esztergomi érkanonoknak, sasvári [Saswar] főesperesnek és általa az egyháznak adván, megparancsolja a mindenkori nógrádi ispánnak és várjobbágyoknak, hogy Miklós kanonokot és az egyházat a nevezett birtokokban ne háborgassák. — D. Bude, a. D. 1248.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 51. fasc. I. n° 3.)

Fejér. CD. IV. 2. 14. és VII. 5. 278. Monum. Strigon. I. 374. Facsim. részlet u. o. tab. III. Az esztergomi főkápt. birtokainak okmt. 21. Kivonatok: Magyar Sion, II. 530. Codex Strigon. II. 57. **895.**

1248. — Namazlonak s fiainak, Tamás, Iwans, Bertalan és Miklósnak a túrócmegyei And (? Fejérnél: terra Andree) földből 5 ekealjat ad azzal a kötelezettséggel, hogy a többi jobbágyfiak módján fejenkint tartoznak a király seregében szolgálni. — Anno gr. 1248. r. a. quartodecimo.

Tartalmilag *átírva* a túróci registrum 47. §-ában.

Kivonatban: Fejér, CD. IV. 2. 36. és Tört. Tár, 1904. 79.

896.

1248. — Bosinnak és fiainak, Sevislau, Punak, Milath, Bohuta és Bohuret-nek, főkép a tatárjáráskor tett szolgálataikért, a Wrbicha és Okolichna föld közt fekvő 3 ekeföldet adja; leírja a határokat a beiktatást végző Miko zólyomi ispán jelentése szerint, s Bosint és fiait adózási és igazságügyi tekintetben csupán csak a zólyomi ispán alá rendeli. — D. p. m. dil. et fid. venerab. Benedicti archiep. Coloc. au. n. cancell. anno D. 1248.

Átírta IV. László király 1276. júl. 26. (Wenzel szerint az Okolicsányi-cs. levéltárában.)

Wenzel, ÁUO. VII. 258.

Az oklevél valóságát a salutatio előtt kitett *in perpetuum*, a zólyomi ispánra vonatkozólag alkalmazott *rogando et mandando* kitétel és az ispánnak *in secula seculorum* következő utódainak emlegetése, úgyszintén a széleskörű exemptiok *gyanússá teszik*. **897.**

1248. — (egyebek közt) leírja a komáromi várhoz tartozó Arpa falu határait. — Anno ab inc. D. 1248. Részlete *átírva* a budai káptalan 1378. jún. 2-i oklevelében, melyet tartalmilag írt át Szepesi Jakab országbíró 1380. (Fejér ismeretlen helyről közölte.)

Töredékét *kiadta* Fejér, CD. VII. 3. 31. és 145.

A Fejérnél a budai káptalan átíratából közölt részlet, mint erre Karácsonyi (Hemis okl. 54. l.) helyesen utalt, IV. Béla király 1268-i, Walter ispán javára szóló okleveléből való.

1248. † — Detrik királyi serviensnek, Mohol fiának különböző hadjáratokban, főképen azonban a tatárokkal a Sajónál vívott ütközetben a király megmentése által szerzett érdemeiért a gyepükön túl Sárosmegyében a lengyel határon fekvő vadászterületet Bachmezey, Torkueley és Weresalma néven nem mint királyi adományt, hanem mint örökölt szállásbirtokot adományozza, oda őt személyesen bevezette, az oklevélben leírt határok között. — D. a. gr. 1248. r. a. quartodecimo.

Átírta: 1. az egi káptalan k. n. oklevelében, s ezt I. Károly király 1320. márc. 29. (A Péchy-családnak a M. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.) 2. Az egi káptalan 1288. — u. az 1349. jan. 11. (A M. Tudom. Akadémia lvtárában, Oklevelek, I. köt. 3. sz.)

Wagner. Diplom. Sáros. 281. Katona, Hist. crit. VI. 126. Bárdosy, Supplem. 44. Fejér, CD. IV. 2. 11. Hazai Okmt. VII. 37. Kivonat: Századok, 1881. 70. és A p. Péchy-cs. lvt. lajstr. 1.

Hamis. Olv. Klebelsberg-Emlékkönyv, 232. l.

898.

- (1248 körül.) * — írásbeli mandatumát Miko zólyomi ispánhoz, hogy a Wrbicha és Okolichna közt fekvő három ekeföldet statuálja Bosinnak és fiainak, említi IV. Béla király 1248-i, 897. számú oklevelében. (Wenzel, ÁUO. VII. 258.) **899.**
1249. — néhai Fila zágrábi prépost érdemeiért és a maguk hű szolgálataiért is testvéreinek, Tamás ispánnak és Péternek adja a Fila prépost által birt Derinemty s a Valkó [Wlcou] megyei Micola földet és Szent Márton-földet s mindazon egyéb földeket is, melyeket Fila vásár útján szerzett vagy Kálmán herceg adományából birt volt. — D. a. gr. 1249. XIII. Kal. Febr. r. a. quintodecimo. (!)
Eredetije: MODL. 33,566.
 Fejér, CD. IV. 2. 47. (csonkán.) Kukuljević, Borba Hrvatah, 90. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 381. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 566. és 579.
 V. ö. 722. sz. **900.**
1249. — Pál királyi udvarbíró és zalai ispánnak a hűtlen Boyzen foglyul ejtésével, majd ennek testvére, Damald elfogásával Clich vár ostrománál, továbbá a ruthének Galich nevű várának ostrománál, aztán a németek által elfoglalt Peristhan és Landigh várak felmentésével, majd ugyancsak a németek által elzárt Mura folyó gátjának átvágásával, a tatároknak a Dunánál feltartóztatásával és a tatárjárás után a rablók irtásával, valamint az osztrák herceg elleni hadjáratban szerzett érdemeiért Biharmegyében Zwdan, Wkan, Keer, Belchyeo, Borok, Zaram, Hewyo, Bekaly, Fyld és Almas földeket, Szolnokmegyében Kazawar, Zomus, Towtoloy és Zonuk, Karaznamegyében Zwan, Nogffalw és Wolko földet adja, ígérve ezen adománynak csorbítatlan meghagyását. — D. a. D. 1249. XII. Kal. Febr. r. a. quintodecimo (?) (az átiratban quartodecimo.)
Eredetije Wenzel és Smičiklas szerint a hg. Batthyány-család körmendi levéltárában van. (Én azonban 1916-ban nem találtam a levéltárban.)
Átírta II. János (János Zsigmond) 1570. és ezt Báthory István 1572. (MODL. 322.)
 Wenzel, ÁUO. VII. 282. Densusianu, Documente, 245. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 382. Kivonatok: Wenzel, ÁUO. II. 208. Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XXXIX. Kukuljević, Reg. n° 567. **901.**
1249. — Esztergom város népét a tatárok visszatérésétől való félelem miatt a várba telepítve, ezért cserében az esztergomi királyi palotát tartozékaival István esztergomi érseknek adja, a vár falain belüli részt a káptalan és a szt. Adalbert egyháza részének fenntartásával a Szt. István egyházával együtt a polgárságnak engedi át; az érseknek erről aranypecsétetes oklevelet ígér. — D. a. ab inc. 1249. (A plicaturán: Id. Martii.)
Eredetije az esztergomi érsekség világi lvt. (Lad. J. n° 2.)
 Fejér, CD. IV. 2. 37. Monum. Strigon. I. 375. Kivonat: Magyar Sion, I. 452. és Codex Strigon. I. 34. **902.**
1249. — esztergommegyei Vrs nevű 20 ekeföldét a rajta levő, felsorolt szolgáló népekkel és udvarnokokkal együtt elcseréli az esztergomi érseknek komárommegyei Sceun nevű 2 ekeföldéért, 17 házhelyért [loca curiarum], vizafogóhelyért és 4 mansioért; az érseket Hunt-paznan-nemzetségbeli Lampert iklatta be a birtokba. — D. anno D. 1249. (A plicaturán: XIV. Kal. April.)

- Eredetije* az esztergomi érsekség világi lvt. (Lad. Q. n° 66.)
 Fejér, CD. IV. 2. 41. Monum. Strigon. I. 376. Kivonatok: Magyar Sion, I. 451. Codex Strigon. I. 33.
- V. ö. a 925. számmal; az esztergomi keresztesek konventje a következő évben igazolja a beiktatás megtörténtét és az elhatárolást, bár az 1249-i oklevél már a beiktatásról, illetőleg annak elrendeléséről szól. **903.**
1249. — Miklós dobichai ispánnak, István (ifj.) király tárnokmesterének a tatárjáráskor
 márc. 25. a Sajó mellett vívott csatában, majd a királynak tengerparti tartózkodásakor, továbbá
 Buda. a boszniai eretnekek ellen és a Frigyes osztrák herceg elleni hadjáratokban szerzett érdemeiért a Saarsumlu nevű baranyamegyei hegyet, melyen Miklós mester várat épített, és a baranyai várnépnek Harsan nevű 7 ekeföldet adja, Rembaldnak, a johanniták mesterének jelentése alapján leírva Harsan föld határait. — D. Bude, a. ab. inc. D. 1249. VIII. Kal. April. r. a. quartodecimo.
Átírta III. András király 1291. okt. 4. (MODL. 1244.)
 Katona, Hist. crit. VI. 130. Fejér, CD. IV. 2. 49. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 570. **904.**
1249. (?) — Zeleu és Rendwey földet István esztergomi érsek kérésére Miklós esztergomi
 Buda. örkanonoknak, saswari főesperesnek és általa az egyháznak adja. — D. Bude, a. D. 1239. (I) r. a. decimo. (I)
Átírta I. Károly király 1323. dec. 28. (Az esztergomi érsekség világi levéltárában, Lad. F. 154.)
 Fejér, CD. IV. 2. 53. Monum. Strigon. I. 381. (1249.) Kivonatok: Magyar Sion, I. 371. Codex Strigon. I. 29.
 Az oklevél az 1248-i adománynak (*lásd a 895. számot*) privilegialis alakba foglalása, miért is az átiratban elrontott évszámot 1249-nek vehetjük. (Olv. Knauz hasonlórtelemű megjegyzését a Monum. Strigon. i. h.) **905.**
1249. — a szinnai [Scena] hospeseknek adja az ujjvármegyei Kaetativ és Boltsschar
 ápr. 13. nevű földeket, Tecus sárosi ispán által végeztetve a beiktatást, dézsma, census, igazságszolgáltatás és egyebek tekintetében pedig a kassai hospesekével egyező kiváltságokat és köteleességeket állapít meg számukra. — D. a. gr. 1249. Id. April. r. a. quartodecimo.
Eredetije: MODL. 337.
 Wenzel, ÁUO. VII. 281. **906.**
1249. — Ivánka fiának, Andrásnak, a királyi tárnokok ispánjának azokért a szolgálatokért,
 (ápr. 18.) melyeket Turuch várában István ifj. királynak tett, a Galgóc [Golguch] megyei Manya nevű 4 ekeföldet adja a Sytwa folyó mellett, s annak birtokába öt Ádám nyitrai püspök által beiktattatta. — D. a. D. 1249. r. a. decimo quarto. (A plicaturán: XIV. Kal. Mai.)
Eredetije a gróf Forgách-cs. lvt. (M. Nemz. Múzeum lvt.)
Átírta IV. Béla király 1256. máj. 15. (U. o.)
 Fejér, CD. IV. 2. 54. **907.**

1249. máj. 8. — Tamás, Mátyás [Mastia] és Bena királyi jobbágyfiaknak a túrócmegyei Jordan faluban 3 ekeföldet ad szolgaság feltétele alatt [sub servitutis conditione]. — Anno d. inc. 1249. VIII. Id. Maii, r. a. decimo quarto.
 Átírva tartalmilag a túróci registrum 8. §.
 Kivonatban: Bel, Not. Hung. II. 336. Fejér, CD. VI. 2. 415. Tört. Tár, 1904, 79. 908.
- (1249.) jún. 8. — engedélyt ad (Ágnesnek,) Szoboszló fia Péter ispán nejének, hogy hitbérét Pozsony. unokáinak, Jákó ispán fiainak hagyhassa, s az adománynak az erre nézve bemutatandó káptalani oklevél alapján privilegiummal való megerősítését ígéri. — D. Posonii, tertia feria post quindenam Pentecostes.
 Átírta a székesfehérvári káptalan 1249. szept. 7. — IV. Béla király 1249. okt. 7. — Garai Miklós nádor 1416. (Wenzel szerint.)
 Wenzel, ÁUO. VII. 285. Kivonat: Sztáray-oklvtár, I. 3. 909.
1249. szept. 19. — a szepesmegyei [Scypus] Almas földet, melyre nézve a szepesi földek általános megvizsgálására kiküldött Akus mester fehérvári örkanonok, királynői kancellár és Miko zólyomi ispán előtt Mátyás szepesi prépost azt állította, hogy a II. András királytól erre vonatkozólag bírt adománylevele a tatárjáráskor elveszett, a szepesi egyháznak adja, s egyszersmind a szepesi várban egy torony és palota építésére a prépostnak megfelelő helyet ad. — D. a. inc. d. 1249. XIII. Kal. Octobr. r. a. quartodecimo.
 Egyszerű másolata: MODL. 339. (Zsigmond király 1388-i oklevele szerint előtte ezt az oklevelet I. Károly királynak a szepesi káptalan által átírt oklevelében mutatták be. Wagner, Anal. I. 327.)
 Wagner, Anal. Scepus. I. 294. Katona, Hist. crit. VI. 128. Bárdosy, Supplementum, 159. Fejér, CD. IV. 2. 45. 910.
1249. okt. 7. — átírja és megerősíti a székesfehérvári káptalannak 1249. szept. 7-én kelt, a Zobuslo fia Péter nejének öröknyújtási jogot adó ideiglenes, (1249.) jún. 8-i királyi engedélyt is tartalmazó oklevelét, mely szerint Zobuslo fiának Péternek neje, Ágnes, Péter leánya, a férjétől kapott Anchal(?) (a kivonatban: Myhal), Tapula s egy a Laborch folyón túl fekvő falut a felsorolt feltételekkel leányainak: Katalinnak, Jákó ispán nejének és Petronellának, Fülöp ispán nejének s ezek gyermekeinek adta és egyszersmind a hozományára nézve férje részéről történt kielégítését elismerte. — D. a. inc. d. 1249. Non. Octobr. r. a. quartodecimo.
 Átírta: 1. (Wenzel szerint) Garai Miklós nádor 1416. 2. Tartalmilag Pál országbíró 1346. dec. 10. — Garai Miklós Nádor 1416. nov. 14. (Gr. Sztáray-lvt. Sexus masc. 332.)
 Wenzel, ÁUO. VII. 285. Tartalmilag: Hazai okmánytár, VI. 55. és Sztáray-oklvt. I. 5.
 V. ö. a Sztáray-oklvt. I. 7. l. jegyz. — Anchal nyilván a Michal szó hibás olvasásából keletkezett. 911.
- (1249. okt. 7. előtt.) * — 1249. október 7-i oklevelében (913. szám) említi írásbeli rendeletét a székesfehérvári káptalanhoz, hogy Zobuslo ispán fiának Péternek és nejének Ágnesnek hagyatéki rendelkezéséről tegyen jelentést. (Wenzel, ÁUO. VII. 287.)

A 911. sz. oklevél a 913. számúval teljesen egyező módon utal a fehérvári káptalanhoz intézett mandátumra, az ott átírt káptalani oklevél viszont nem ilyen mandátumra, hanem a 909. sz. oklevél felmutatására utal. Valószínű, hogy a 911. és 913. sz. oklevélben ugyanarról a mandátumról van szó, de nem a 909. sz. oklevélről. **912.**

1249. okt. 7. — Zobuslo ispán fiának Péternek azon kérésére, hogy birtokait lányainak s unokáinak hagyassa, átírja és jóváhagyja a székesfehérvári káptalannak 1249. szept. 7-i oklevelét, mely szerint Zobuslo fia Péter Turnua, Winna és Zaluchka nevű falvait lányainak: Katalinnak, Jákó ispán nejének és Petronellának, Fülöp ispán nejének adományozta a felsorolt feltételek mellett. — D. a. inc. D. 1249. Non. Octobr. r. a. quartodecimo.

Átírta: 1. Wenzel szerint: Garai Miklós nádor 1416. 2. Tartalmilag Pál országbíró 1346. dec. 10. — Garai Miklós nádor 1416. nov. 14. (A gr. Sztáray-család lvt. Sexus masc. 332.)

Wenzel, ÁUO. VII. 286. Tartalmilag: Hazai okmt. VI. 55. és Sztáray-oklevéltár, I. 7.

Az átírásra vonatk. olv. a Sztáray-oklvt. I. 7. l. jegyz. **913.**

1249. nov. 24. — oklevele a nyúlszigeti, szt. Mihályról nevezett prémontrai monostor részére. Fejér, CD. IV. 2. 43.
Lásd 1245. nov. 24. a 822. sz. a.

1249. nov. 28. — a velencei származású Archinus kamaraispán pozsonyi polgárnak és ennek fiának, Bélának, kit Mária királyné tartott keresztvízre, Nyvr földet adja Esztergom mellett, továbbá a királynői pohárnokoknak [bucharii] és Zocho, Ivachin és más, örökös nélkül elhunyt embereknek ugyanott levő földét, a beiktatást Olivér mesterrel végző esztergomi káptalan levele alapján leírván a határokat is. — D. p. m. discr. v. mag. Achillis prepos. Albens. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1249. IV. Kal. Decembr. r. a. quartodecimo. (!)

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 29. 1. 1.)

Fejér, CD. IV. 2. 39. Monum. Strigon. I. 379. (Facsimile-részlet u. o. VI. tab.) Kivonatok: Magyar Sion, II. 531. Codex Strigon. II. 57. **914.**

(1249. dec. 1. előtt.) * — levélbeli parancsa Vince nyitrai főespereshez, hogy határolja körül a zobori apátság birtokait s azokról tegyen a királynak jelentést, említve IV. Béla király 1249. dec. 1. kelt oklevelében. (916. sz.) Fejér, CD. V. 1. 310. **915.**

1249. dec. 1. — Favus zobori apátnak és szerzeteseinek kérésére átírja Godofredus zobori apátnak Kálmán király pecsétjével megerősített 1113-i, az apátság birtokait összeíró oklevelét, miután IV. Béla megbizottja, Vince nyitrai főesperes jelentést tett arról, hogy az 1113-i oklevélben megnevezett birtokok valóban az apátság birtokában vannak; az átírt oklevél szövegébe iktatva pedig a túróci birtokok helyén felsorolja azoknak a falvakkal a határait, melyeket ő — IV. Béla — az apátságtól elvett túróci falvakért adott. — D. a. inc. D. 1249. Kal. Decembr. r. a. decimo quinto.

Átírta: 1. Zsigmond király 1410. márc. 19. (Fejérpataky, Kálmán király oklevelei 54. szerint a nyitrai püspökség levéltárában, Jura dominialia, I. ord.

Dominium Nitria, fasc. I. n° 3.) 2. a nyitrai káptalan 1592. — u. az 1628. (MODL. 10. sz.)

Fejér, CD. V. 1. 309. és VII. 5. 280. Kivonat: Monum. Strigon. I. 380. 916.

1249. — cserében azért a sárosi királyi birtokhoz tartozó földért, melyen előbb Batha és Ine laktak, s melyet a király Tobul várának a tatárjáráskor való védelméért Pop falusi Echnek adott, a Zynna mellett fekvő Zynna nevű földet adja oly feltétellel, hogy azért Ech vagy személyesen köteles a király seregében fegyverrel szolgálni, vagy maga helyett egy fegyverest küldeni; leírja Zynna föld határait is a beiktatást végző Tekus sárosi ispán jelentése alapján. — Anno D. 1249.

Tartalmilag átírta: 1. Drugeth Miklós országbíró 1355. (MODL. 31,178.

Csicsery-letét.) 2. Báthory Miklós orsz. b. 1574. (MODL. 31,177. U. o.)

Kivonatban: Hazai okmt. VIII. 54. és Tört. Tár, 1900. 387. 917.

1249. — (?) Pály, másként Szentgyörgy birtoknak vásárjogot ad. — 1249.

Fejér szerint megerősítette Zsigmond király 1425-ben.

Említi Fejér, CD. VII. 1. 296.

Fejér közléséből nem tűnik ki, hogy oklevélről, illetőleg a IV. Béla király okleveléről van-e szó. Nem lehetetlen, hogy IV. Béla 1251. máj. 24-i (947. sz.) oklevelének félrevezető kivonatával van dolgunk. 918.

(1249.) — a székesfehérvári polgárokat az ottani várba helyezi s leírja a földeknek a fehérvári prépost és a polgárok közt történt felosztását, a határok megjelölésével.

Kivonata Achilleus prépost és a fehérvári káptalan 1249. nov. 28-i oklevele alapján az esztergomi keresztések konventjének 1425-i oklevelében. (MODL. 640.)

A kivonat szövege a következő:

— — unam magistri Achillii prepositi et capituli ecclesie Albensis ac universorum civium eiusdem loci alfabeto intercism sub quatuor sigillis eorum, anno domini millesimo ducentesimo quadragésimo nono, quarto Kalendas Decembris privilegialiter editam in se transsumptive de verbo ad verbum tenorem litterarum domini Bele dei gratia regis sine anno confirmatarum, translationem eorundem civium in dictum castrum Albense factam ac divisionem terrarum dicti castri et aliarum terrarum modo et ordine litteris in eisdem denotato inter eosdem dominum prepositum et capitulum ac cives Albenses factam denotantium, in cuius tenore inter alia is articulus repertus fuisset: Terre autem, que in partem civium cesserunt, talibus metis distinguntur, scilicet incipiendo a quodam magno fossato . . . ecclesie protenditur ducere versus metas ville Byal, deinde per communem stratam itur ad pontem Mouy et inde transeundo pontem Mouy vadit ad metas Celiny et abhinc ad metas ville Nyek et deinde ad metas Bwrgwn, abhinc vero flectitur ad predium Salamonis super caput Tow ibique terminatur.

Bizonyára ugyanezen oklevélből való az a töredék is, amelyet Garai M. nádor 1426-i okleveléből IV. Béla 1249-i oklevelének részleteként közölt Fejér, CD. VII. 5. 279—80. 919.

- (1249 körül.) * — adománylevele Myco ispán részére Seyna birtokról. (Nagy. m.)
Említve IV. Béla király 1269-i oklevelében mint 20 év előtt kelt, de elégett oklevél.
Fejér, CD. IV. 3. 519. 920.
- (1250 körül.) * — oklevelét, mely szerint Ludan föld felét Zeura fia Márton adta a királynak cserében Hurt földért, bemutatták a budai káptalannak 1250. (Wenzel, ÁUO. II. 217.) 921.
1250. (?)
jan. 9. — a Nopoc—mezte-nemzetségbeliek részére átírja II. András királynak 1227-ben kelt s a tatárjáráskor megrongálódott oklevelét (lásd a 436. számot), amely oklevelet IV. Béla király hercegi pecsétjével [? sub sigillis nostri ducatus] egy ízben már megerősített volt. — D. a. gr. 1250. IV. Id. Januarii, regni a. sextodecimo. (!)
Átírta Báthory (nem Bethlen!) Gábor 1611. ápr. 20. (Benkőtől való másolata Teutsch-Firnhaber. Urkundenb. I. XXX. l. szerint az enyedi könyvtárban, maga az átírat Pauler szerint, I^o. köt. 467. l., az Orsz. Levéltárban van.)
Fejér, CD. IV. 2. 235. (Cornides kézirataiból, 1254 alatt.)
Bár 1250. jan. 9-én 15. uralkodási évet írtak, az oklevelet mégis inkább 1250-re tehetjük, mint Fejérrel 1254-re. 922.
1250.
febr. 7. † — adománya Jakab corbaviai comes fia, László számára a buxanai Gomilane és Radosloulauas nevű birtokokra vonatkozólag. 1250. VII. Id. Febr.
Tartalmilag átírta a nonai káptalan 1258. szept. 3. — a zágrábi káptalan 1384. febr. 1. (MODL. 474.) — Zsigmond király 1412. (MODL. 33,332.)
Kivonatban: Wenzel, ÁUO. VII. 495. Smičiklas, Cod. dipl. V. 102.
Hamis. A nonai káptalan ekkoriban még nem adott ki hiteleshelyi okleveleket. A nonai káptalannak tulajdonított 1253-i kiadvány is hamisítvány (Smičiklas, IV. 535.) 923.
1250.
ápr. 28. — Korrard mesternek, Albeus ispán fiának adja az örökös nélkül elhunyt Herrandnak, Miklós fiának, Borch unokájának komárommegyei Teryen és tolnamegyei Gylan és Warang nevű birtokait, beleszámítva Warang földnek azt a részét is, melyet a király előbb a királynénak adott volt, s leírja e birtokok határait a beiktatást végző Boz királyi kiküldöttnek, Boz fiának és a székesfehérvári káptalan emberének jelentése szerint. — Anno D. 1250. IV. Kal. Maii, regni a. decimo quinto.
Átírta I. Károly király 1324. (MODL. 1589.)
Hazai oklevéltár, 16. Kivonat: Békefi, A pilisi apátság, I. 315.
A királyi címben *Bulgarie* kitétele az átírásnak tulajdonítandó. 924.
1250.
(május 22. előtt.) * — írásbeli parancsáról szól az esztergomi keresztetek konventje 1250. május 22-én, hogy az esztergommegyei Vrs birtokba iktassa be Lampert ispán királyi kiküldötttel az esztergomi érsekséget, mely birtokot a király az érsekségnek Sceuri nevű birtokért adott cserében. (Monum. Strigon. I. 382. Wenzel, ÁUO. VII. 314.)
Olv. a 903. számot. 925.

1250.
jún. 23.
Győr.

— Iwachin szebeni ispánnak, Beche ispán fiának II. András királytól az Assen bolgár császár segítségére küldött seregben és a Román rutén herceg elleni hadjáratban tett szolgálataiért nyert Sczolouna nevű, a zalai vártól kivett birtokát, melyet IV. Béla király atyja halála után a birtokok visszaszedésekor visszavett, majd Iwachin fiainak: Fülöp zágrábi püspöknek és Tamás crocoui (karakói) ispánnak, az utóbbinak a tatárjáráskor a sajói ütközetben és Zára mellett tett szolgálataiért és Fülöp püspöknek még dömösi prépost korában a cseh királynál és Bajorországban követségben szerzett érdemeiért visszaadott, Felicián kalocsai prépost által elhatároltatva a megújított határokat az adomány megújítása mellett leírja, minthogy a birtok határait illetőleg a várbirtokoknak István szlavon bán és Pál országbíró által való visszaszedésekor kétség támadt.

Egyszerű XVIII. századi *másolata*: MODL. 36,224. (a másolatok közt.)

Tartalmilag *átírta* I. Mátyás király 1486. (MODL. 335.)

Csak tartalmi kivonatban: Fejér, CD. IV. 2. 521. Wenzel, ÁUO. VII. 310. Kukuljević, Reg. n° 586. és 774. (1259.) Smičiklas, Cod. dipl. IV. 421. és V. 132. (1259.) (Kukuljević bő kivonata szerint.)

Ámbár az oklevél fogalmazata (legalább a másolatban) zavaros és több szempontból kifogásolható, az 1248-i oklevél alapján (*lásd a 880. számot*) ezt az oklevelet is valódinak kell tekintenünk.

Az oklevél teljes szövege a következő:

Bela dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Chroatiae, Ramae, Seruiae, Gallitiae, Lodomeriae, Cumaniaeque rex universis Christi fidelibus praesentium notitiam habituris salutem in eo qui regibus dat salutem. Regum celsitudo requirit et sublimium dignitati debetur, ut cum fideles et expertos coronae regiae servitores remunerare teneamur, multo fortius donationes eisdem a nostris antecessoribus illustribus prius factas, quando videlicet in mentibus utrorumque illis meritoria obsequia istis obsequiosa merito divino spiraculo praeludebant, debemus provide conservare. Proinde ad universorum tam praesentium quam posterorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod nos volentes quendam possessionem nomine Sczolouna, quam a castro Szaladiensi quondam exemptam inclitae recordationis pater noster Iwachino comiti Scibiniensi bonae memoriae filio comitis Beche pro suis meritis multiplicioribus servitiis regalis privilegii more merito donaverat, filiis et universis eiusdem haeredibus immobiliter conservare, cum longum esset universa eius servitia litterali oraculo recitare, quaedam de hiis, intuitu quorum donatio digne facta debet inconcussa perpetuis temporibus merito permanere. curavimus praesentibus annotari, ut universis clarum fiat, quod ex huiusmodi servitiis tanta donatio, quanta necessario erumpat (!) tamquam conclusio ex mediis violentis. (!) Cum itaque Ascenus Burul imperator quondam Bulgarorum auxilium ab inclitae memoriae patre nostro contra infideles suos de Budino quondam ex amicitiae fiducia implorasset, rex ipse comitem Iwachinum associatis sibi Saxonibus, Olacis, Siculis et Bissenis in subsidium illi transmisit, eum ille ductorem exercitus praeferendo; qui cum super fluvium Obozt pervenisset, tres duces de Cumania ipsis occurrentes cum eis praelium commiserunt, quorum duobus in illo praelio occisis

tertium nomine Karaz comes Iwachinus vinctum transmisit ad regem. Perveniens siquidem ad castrum Budin viriliter pugnans exercitum sibi subditum in facto praelii laudabiliter confortando, ita quod duas portas civitatis igni combussisset, tandem post forte praelium ibi commissum, licet equo, cui insedebat, occiso sub eo ipse acceptis laethalibus plagis vix vivus remansit, domino exercitum conservante, tamen quatuor cognatis et aliis militibus suis ibidem per Bulgaros occisis castrum Budin ad manus eidem B. Asceni cum pleno dominio restituit ante diem. Item in exercitu quem idem pater noster illustris contra Romanum ducem Rutenorum levavit, in quo conflictu idem dux capite fuit truncatus, comes Iwachinus subsidiose virtutis opera ostendit, qui etiam omnibus expeditionibus tempore suo factis interfuit clara fidelitatis opera exercendo. Propter quae et alia multa servitia sua altae memoriae pater noster sibi et suis haeredibus haeredumque successoribus dictam possessionem Sczolouna in ius perpetuum contulit et donavit, regali privilegio confirmando. Tractu siquidem temporis, cum de patris nostri licentia donationes suas, quae perpetuitates vocabantur, revocaremus, haec sua donatio in iudicium deducta respectu servitiorum comitis Iwachini, qui iam decessaret, apud filios suos illibata permansit. Verum inclitae memoriae patre nostro rebus humanis exemplo, nos coronam regni per successionem haereditariam divina dispositione adepti omnes perpetuitates per totum regnum nostrum validiori manu coepimus revocare, tamquam per quas coronae nostrae exstiterat(?) non modicum derogatum et licet tunc etiam intenderemus hanc donationem patris nostri non recipere a filiis comitis Iwachini pro patris eorum eminentibus servitiis digne factam, sed eis potius conservare, ad evitandum tamen scandalum, quod in cordibus aliorum nobilium regni nostri oriri potuisset, si nullum revocationis vultum circa hanc donationem ostentassemus, et ut facilius transitus ad ceteras immensas donationes revocandas pateret, si nullum excipiemus privilegium, tandem a filiis recepimus comitis Iwachini et a possessione ipsos ad tempus duximus removendos eo proposito et promisso, ut vel aliam possessionem in eiusdem comitatus districtu sub forma commutationis sibi daremus, vel eandem sibi captata opportunitate reddemus privilegio innovato. . . .*) haec autem dilecti et fideles nostri Philippus venerabilis pater episcopus Zagrabiensis et Thomas comes de Crocou filii eiusdem comitis Iwachini a nobis instanter petiverunt, ut eandem possessionem Sczolouna iuxta promissionem tempore revocationis a nobis factam sibi restituere dignaremur, maxime cum non solum paterna verum etiam ipsorumdem obsequiosa fidelitas ad restitutionem obtinendam possit et debeat merito suffragari. Unde nos promissionis nostrae, quam eisdem intuitu servitiorum patris sui feceramus, non immemores eandem propter ipsorum quoque servitia numerosa, de quibus quaedam in sequentibus tangi etiam volumus, curavimus effectui mancipare. Iam dominus Th(omas) comes in minori ac hac (adhuc?) aetate constitutus in exercitu nostro contra nefandae memoriae Tartaros apud fluvium Soiow laudabiliter dimicavit

* Egy szó kiszakadt.

ubi laetale vulnus in brachio dextro accipiens amissis omnibus bonis suis vix mortis periculum evasit invalescente Tartarica tempestate. Apud Jadram etiam cum patruo suo Dionisio comite et bano totius Sclavoniae nobis ardenti studio servivit, quibusdam de nostris adversariis per manus suas in illo certamine pro defensione iurium regni nostri occisis se imminenti ibi mortis periculo exponendo. Dicitur autem venerabilis episcopus cum adhuc in minori officio constitutus praepositura Dimisiensi et cancellaria dominae reginae inclitae consortis nostrae fungeretur, nobis et regno nostro continuo studio servivit legationes nostras in regno et extra regnum et specialiter ad illustrem regem . . . niae* dilectum cognatum nostrum et ad partes Bauariae, quando illustrem filiam nostram dominam Elisaveth (!) filio illustris ducis Bauariae matrimonialiter sociavimus, fideliter defendendo (!) Quorum omnium intuitu eandem possessionem sibi restituimus in perpetuum pleno iure. Quam cum aliquo temporis intervallo tenuissent pacifice et quiete cum omnibus utilitatibus et pertinentiis et sub eisdem metis, quibus pater eorum possidebat, iuxta donationem patris nostri et nostram, tandem tempore, quo per dilectos et fideles nostros Stephanum banum totius Sclavoniae et comitem Paulum aulae nostrae iudicem occupata et confusa tempore Tartarorum iura castrorum in statum debitum revocari faciebamus, de quibusdam metis dictae possessionis dubitatione suborta cum nihil contra eos super ipsis metis probari potuit vel ostendi, quamvis circumstantias seu distinctiones saepe dictae possessionis, quibus pater ipsorum dum viveret et ipsi postmodum pacifice possederunt, ipsi per commetaneos suos sufficienter docuissent et hoc idem dilecti et fideles nostri venerabilis episcopus et dominus comes praedicti nobis fidei eorum committentibus, licet ipsis renitentibus et invitis assēruissent exhabundanti, tamen dilectum et fidelem nostrum Felicianum praepositum Colocensem a nobis hominem acceperunt, qui de mandato nostro speciali convocatis omnibus iobagionibus castrum Zaladiensis et omnibus commetaneis et vicinis, iuxta veteres metas novas erexit, quas etiam una cum praedictis baronibus nostris, qui cum eo super metis per omnia concordarunt, nobis in scriptis porrexit hoc ordine . . . tas.* Prima meta terrae Sczolouna incipit ab aquilone de terra Vulchuk a fluvio Chneck lutoso et vadit ad quandam ilicem, ubi est meta, inde per quaedam fruteta, quae mege dicuntur, ubi est meta, tendit ad magnam viam, qua itur Varasdinum, et ibi iuxta eandem viam est meta lapidea; inde protenditur iuxta quoddam nemus per viam ad magnam ilicem, ubi sunt duae metae terreae. Inde vergit ad Bedniam et transit ipsam et pervenit ad quandam fluvium Stopnik nomine, ubi ab oriente terra Horosnik est commetanea. Inde procedit superius per cursum ipsius Stopnik, unde progreditur fluvius ille, ubi est meta terrea, et per quandam bercz pervenit ad viam tendendo ad partes meridionales ad montem Gradich, in quo castrum antiquitus fuerat, et circumit ipsum montem ab oriente et vadit ad quandam pyrum, ubi est meta et per circuitum montis pervenit ad magnam viam, quae berczut dicitur, ten-

* A szó fele kiszakadt.

dendo versus meridionales, iuxta quam viam in arbore gertan et sub ipsa arbore sunt metae et per eandem viam vadit ad Zegenefeie et cadit in viam Slobiduta, ubi ab oriente est terra Vulchuk, quae Zegene vocatur, et a parte meridionali est terra Razina et in eadem via per bercz venit ad quandam vineam et transiens per eam viam descendit ad fluvium Razina et in ult(eriores?) minorem Razinam, a parte meridionali iobagiones castri Crisiensis Scibislou et cognati (eiu)s sunt commetanei, et in eodem minori Rachina (!) contra cursum aquae superius eundo pervenit at aquam Wopak, per quam ad caput eius perveniendo ascendit quandam bercz, per quod (!) tendit ad montem, ubi est holm, ubi in duabus fagis sunt cruces pro metis. Inde descendens per quandam bercz venit ad duas arbores cerasorum, in quibus sunt cruces pro metis et per idem bercz descendit ad pyrum signatam cruce; tandem in fine ipsius bercz cadit in Lizkochpotoka, ubi ultra Lyzkouczpotoka ex parte occidentali est terra Greiacou et per Lyzcochpotoka descendit in bedniam, qua ibi transiens venit ad Greiacopotoka a parte occidentali terra Greiacou existente, et in eodem rivulo eundo superius venit ad finem cuiusdam vineae, ubi est meta lapidea, inde ascendit ad bercz, ubi sub quercu est meta terrea, et per viam in eodem bercz venit ad caput Stermech, ubi est meta terrea, et altera meta in quercu, ubi a parte occidentali est terra Crehniencz, quae est Christiani. Inde per bercz in via eundo ad partes aquilonis pervenit ad magnam fagum, ubi est crux pro meta, inde per idem bercz tendit ad arbores castanearum signatas cruce, ubi ab occidente est terra Potey, quae Zohodol dicitur, hinc ad quandam vallem et pervenit ad arbores populeas et descendit ad caput Zolona-potoka, ubi in eodem rivo tendendo ad aquilonem venit ad magnam viam Worostini, ubi a parte occidentali est terra Cistien filii Zenese, ubi castrum construxit et in eadem via tendendo versus orientem pervenit ad kerezut, deinde tendens in contermini(um) . . . * vadit prope ecclesiam sancti Martini et transeundo ecclesiam per viam cadit in Ehnechpotoka, per quem rivum circumit ecclesiam Sanctae Crucis et revertitur ad locum superius nominatum et in conterminio Vulchuk ubi inceperat, terminatur. Quam donationem inclitae recordationis patris nostri nos praesentis scripti patrocínio confirmantes eandem per nostram etiam collationem sive novam donationem in perpetuum innovamus taliter, ut uterque ipsorum, videlicet tam venerabilis episcopus quam Thomas comes supradicti eandem possessionem solidam habeant et teneant et nichilominus haeredes eorum haeredumque successores iure perpetuo irrevocabiliter valeant possidere et tenere. Ne igitur temporis curriculo ipsi vel ipsorum posteritas super possessione Sczolouna possint per quempiam inquietari, sed eis omnibus sub metis iam expressis perpetuo irrevocabiliter permaneat, praesentes tradidimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine iurium ipsorum ad cautelam roboratas. Datum Seurini (!) per manus magistri Achillis praepositi Albensis, aulae nostrae vicecancellarii,

* Egy szó kiszakadt.

anno dominicae incarnationis millesimo ducentesimo quinquagesimo et nono Kalendis Julii, regni autem nostri anno quintodecimo. 926.

(1250.)
júl. 4.

A táborban,
Pettau környékén.

— bizonyítja, hogy a pannonhalmi és a somogyi apátok közt olyan egyezés jött létre, hogy Fayz községben a pannonhalmi apátnak öt jobbágmansiója legyen, a föld a somogyi apáté, az öt mansió a pannonhalmi apátnak szolgál. — D. in castris circa Petouiam in Translatione s. Martini.

Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban, Capsa VIII. E.

Wenzel, AUO. VII. 381. (1245—58.)

Lásd alább 1258. júl. 4-i kelettel.

1250.
júl. 5.

— a Sudan-nb. Abraham fiának, Joanca comesnek kérésére megerősíti őt és örököseit a pozsegamegyei Welica, Cheglyn, Bucola és Bedech, valamint a somogyeyei Turnoucha és Rebuch nevű földek birtokában, miután e földek elhatárolására kiküldött Jakab királyi káplán, segesdi plebanus János özvegyének, a pozsegai comitissának, továbbá a pozsegai káptalannak és más konventualis férfiakkal, keresztéseknek és apátoknak leveleit erre vonatkozólag bemutatta; leírja e földek határait Jakab plebanus jelentése és a pozsegai káptalan oklevele alapján.

Eredetije a gr. Hunyadi-cs. lvt.

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia Hvngarie, Dalmatie, Choroatie, Rame, Seruie, Gallitie, Lodomerie Cvmanieque rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium salvatore. Iustis petentium desideriis dignum est nos facilem prebere consensum et vota, que a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere. Proinde ad universorum tam presentium quam posteriorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod fidelis noster Joanca comes filius Abraham de genere Sudan ad nostram accedens presentiam a nobis humiliter postulavit, ut terras suas tam emptitias quam alio iusto titulo acquisitas nostro dignemur privilegio confirmare. Porro nos ad maiorem cautelam et ad omnem ambiguitatis et questionis materiam removendam dilectum et fidelem capellanum nostrum Jacobum plebanum de Seguesd, ut terras illas sub testimonio conprovincialium et in presentia commetaneorum suorum undique circuiret et metas conscriberet, duximus destinandum. Qui postmodum ad nos rediens litteras nobilis domine relicte domini Johannis, comitisse de Posoga et capituli ac aliorum virorum conventualium, cruciferorum scilicet et abbatum de eadem terra nobis presentavit. Ex quarum tenore didicimus, quod idem sub predictorum testimonio et presentibus commetaneis terras memorati Joance comitis circuvit et metas conscripsit nullo contradictore existente. Quarum terrarum nomina hec sunt: Welica scilicet, ubi castrum propriis sumptibus construxit, Cheglyn, Bucola et Bedech in Posoga et alie videlicet Turnoucha et Rebuch, site in comitatu Symigiensi, que hiis metis et terminis, sicut per memoratum Jacobum plebanum et per litteras capituli de Posoga nobis constitit, distinguntur. Prima meta terre Welica incipit iuxta aquam Welica et magnam viam iuxta ecclesiam sancte Marie et tendit per viam ad occidentem et ibi est meta terrea sub arboribus, que dicuntur cherharost. Inde ascendit ad

aquilonem et tendit ad veterem viam, iuxta quam est meta terrea et ab illa via parum recedit ad sinistram et venit ad aliam viam, iuxta quam sunt mete terree, et per eandem viam ascendit tendens per vineas ad arborem de nuce, iuxta quam est meta terrea. Inde protenditur ad summitatem montis ad metam terream sub arbore keurus positam. Abinde descendit per metas terreas ad quendam rivulum et transito rivulo tendit per latus montis, quousque pervenit ad aquam Welica, ubi est meta terrea et per Welicam ascendit usque locum, ubi rivulus Zagrabuch cadit in Welicam et inter illos duos rivulos est meta terrea. Dehinc tendit superius inter illos duos rivulos usque ad montem, qui dicitur Graduch. Inde ascendit ad culmen montis, qui dicitur Scelemen et usque ad locum illum continuatur terre Rodoanch, ubi sub arbore est meta terrea, et abinde per Scelemen tendit ad orientem et continuatur terre de Nuak, quousque venit ad locum, ubi conterminatur terre ecclesie sancti Petri, ubi sunt mete terree sub arboribus. Et abinde tendit descendendo versus meridiem usque ad locum, ubi sunt vinee, inter quas est meta terrea, et ab illa meta descendit in rivulum nomine Yelsceuch et vadit per eundem usque ad magnam viam que vadit ad Welicam et per ipsam viam vadit tendens ad occidentem usque ad duas metas terreas positas secus viam predictam. Et inde tendit ad meridiem per viam, que vadit ad castrum usque ad metas terreas positas in trivio. Et abinde tendit ad orientem ad arborem de piro, sub qua est meta terrea inter duos rivulos Yelsceuch et Bystra, et transeundo illos rivulos venit ad metam terream, a qua recedit et tendit ad meridiem usque ad metam terream iuxta nemus. Inde vadit ad orientem usque rivulum Scyrniac et in rivulo illo terminatur terra sancti Petri et descendendo ad meridiem per rivulum illum incipit conterminari terre Gradihna iobagionis castri et protenditur usque ad nemus, in quo est meta terrea. Et abinde tendit ad occidentem per metas terreas usque ad rivulum Bystra, iuxta quem est meta terrea. Et abhinc transit ad alium rivulum nomine Bratinpotok, iuxta quem est meta terrea et transeundo rivulum tendit ad rivulum nomine Rochoncha, ubi [est] meta terrea, et abhinc ascendit per rivulum illum versus aquilonem usque ad metam terream et transeundo rivulum per metas circuit per planiciem rediens ad magnam viam et per illam redit ad occidentem ad metam primam sitam iuxta ecclesiam sancte Marie et rivulum Welica et ibi terminatur cum terra generationis de Welica. — Prima meta terre Cheglyn incipit a meridie in loco, ubi rivulus Dornouch cadit in Lobsa, et inde ascendit superius per eundem rivulum versus aquilonem tendendo per magnum terre spatium, usque dum recipit alium rivulum, qui tendit ad orientem per metas terreas, quousque venit ad rivulum nomine Welchiac, et transito eo est ibi meta terrea sub arbore cerasi. Abinde tendit ad rivulum Coclerna nomine et ibi est meta terrea, a qua tendit ad aquilonem per eundem rivulum usque ad duas metas terreas. Abinde recedit et tendit ad orientem per parvulum rivulum usque ad caput ipsius rivuli, ubi sunt mete terree, et inde tendit per metas terreas ad alium rivulum nomine Guedeuch, et transeundo rivulum illum per metas terreas

venit ad alios duos rivulos, qui dicuntur Dobouca et Chuynna, inter quos duos est meta terrea. Et abhinc ascendit versus aquilonem per Schuynnam usque ad viam, que venit de Azarias, iuxta quam sunt due mete terree et usque ad locum illum continuantur terre castri de Gradista. Abhinc per eandem viam progreditur ad orientem usque ad rivulum nomine Craynna, iuxta quem sunt mete terree. Et abhinc ascendit per montem et pervenit ad fossata, que dicitur vulgo baraszda. Abhinc tendit per montem illum recedens a barazda et pervenit ad locum nomine Susoy et ibi sunt tres mete, que separant dicti Joance comitis et Marci pugilis ac terram Lisnoanoga. Abhinc progreditur per silvam magnam et per metas sub arboribus positas, quousque venit ad planiciem, in qua est arbor, que vulgo keurus dicitur, sub qua est meta terrea. Abhinc descendit versus meridiem usque ad caput rivuli, qui dicitur Doboanoga, ubi est meta terrea, et per rivulum illum descendit in aquam Lubsza, ibi est meta terrea. A Susoy vero usque ad Lubszam conterminatur terre Marci, per aquam vero Lubsza tendit ad occidentem conterminando terre iobagionum castrensium, scilicet Cosme et generationis sue, usque quo pervenit ad primam metam, ubi rivulus Durnouch cadit in Lubsza, ibique terminatur. — Prima meta terre Bucola incipit in monte lapidoso, ubi commetatur terre Marci pugilis, Helie filii Dragan et tendit per planiciem ad orientem usque ad arborem cerasi, sub qua est meta terrea, et descendit in siccam vallem, ubi est meta terrea, et ab illa valle ascendit in montem, ubi sunt mete terree et descendit in rivulum, iuxta quem est meta, et transit rivulum ascendens per collem veniens ad alium rivulum, ubi est meta. Abhinc ascendit ad nemus usque ad tres metas terreas, ubi commetatur Marco et descendit ad puteum, cuius rivulus cadit in aquam Solmos, iuxta quam est meta, et transito rivulo tendit ad meridiem usque ad nemus, iuxta quod sunt tres mete. Abhinc tendit secus viam inter duas vineas et ibi sunt tres mete. Abhinc tendit ad aliam viam, per quam progreditur ad orientem, usque quo venit ad rivulum Bribina, ubi est meta terrea, et transito rivulo tendit per planum ad viam, iuxta quam sunt tres mete, et ab illis metis tendit versus meridiem ad dumos populeos et ibi est meta terrea. Abhinc tendit ad occidentem commetando cum terris iobagionum castri, scilicet generationis Wlco, usque dum cadit in rivulum Bresteuch, ubi est meta terrea, a quo transit ad alium rivulum nomine Yelsceuch, ubi est meta terrea, et transit in rivulum nomine Scenna. Ascendit monticulum et per illum descendit ad pomum, sub qua est meta, a qua tendit ad rivulum Bucola, per quem ascendit usque ad arborem cerasi, sub qua est meta terrea. Abhinc descendens in rivulum unum et transiens ascendit ad pirum, sub qua est meta. Abhinc vertitur ad septentrionem transiens per nemus in saltum, ubi est meta sub quercu et abhinc descendit in rivulum nomine Cheznota, iuxta quem est meta, et transiens ascendit per campum ad magnam silvam, in cuius introitu est meta terrea, et per illam silvam tendit per metas terreas et per arbores notatas usque ad locum nomine Fugouch et est ibi meta terrea. Abhinc vadit versus occidentem iuxta vineas ad

montem lapidosum, ubi est meta terrea, et abinde descendit in aquam nomine Cyrconik, per quam ascendit ad aquilonem usque ad locum illum, in quo rículus Trugulov cadit in ipsam et per illum tendit usque ad caput suum, ubi est piscina. Unde ascendit ad rivulum nomine Strisceuch, transiens illum vadit ad alium nomine Sucapotok, qui cadit in aquam Cyrconik et ibi est meta terrea. Inde ascendit superius, usque dum rivulus Grabrouch cadit in Cyrconik et usque illuc conterminatur terre Abraam iobagionis castri et generationis eiusdem. Abhinc recedit a Cyrconik, tendens superius usque ad caput Grabrouch et usque illuc conterminatur terre Bratuhna iobagionis castri. Abhinc ascendit versus orientem, regrediens ad primam metam, que est in monte lapidoso et ibi terminatur. — Prima meta terre Bedech* incipit, ubi rivulus Papuc cadit in Cyrconik, a parte orientis et commetatur terre Philippi comitis, que vocatur Horsouch, a parte vero meridionali commetatur terre Abraam iobagionis castri et ascendit per montem versus occidentem, in cuius summitate est meta terrea. Abhinc descendens per montem illum ad rivulum nomine Pades, iuxta quem est meta terrea, et transiens rivulum ascendit ad montem, qui dicitur Cyrconik, in cuius culmine est meta terrea, et per montem illum vadit per metas terreas et per arbores notatas usque ad locum nomine Kemennaburda, et ibi conmetantur terre dicti Joance comitis, scilicet terra monasterii de Rodina ac monasterii de Grab. Abhinc ascendit versus septemtrionem descendendo inter duos rivulos, qui dicuntur Ylov usque ad aquam Pecur, iuxta quam sunt mete terre. Inde ascendens per aquam Pecur versus orientem commetando terre filiorum Zacharie, abinde ascendit usque ad locum illum, ubi cadit rivulus Cupsin in Pecur et ibi est meta terrea. Abhinc ascendit superius per rivulum Cupsin usque ad caput ipsius rivuli, ubi sunt mete terre et ibi finitur terra filiorum Zacharie. Abhinc ascendit per metas terreas usque ad culmen montis nomine Soysa et ibi incipit commetari terre Nuak et per montem, qui dicitur Scelemen commetando et separando terram Nuak et Posaga per metas terreas usque quo pervenit ad terram Philippi comitis, ubi sunt mete terre, a quo loco tendit ad meridiem descendendo per magnam silvam que vulgo dicitur feneufa, usque quo descendit per metas et arbores notatas et redit ad primam metam, ubi rivulus Papuc cadit in aquam Cyrconik et ibi terminatur. — Prima meta terre Turnoucha incipit per aquam nomine Imulna et ibi conterminatur terre Demetrii filii Cosme. Abhinc tendit ad occidentem in planicie per metas terreas usque ad arborem, que dicitur quercus, sub qua est meta terrea. Abinde vertitur ad aquilonem per metas terreas usque ad rivulum nomine Turnoucha et tendens in eodem rivulo paululum transit et est ibi meta terrea. Abhinc tendit usque ad locum qui dicitur Chenquezeresteueuen (!) et est ibi meta terrea. Abhinc tendit per metas terreas usque ad locum nomine Keurusag. Abinde tendit ad rivulum, qui dicitur Wisawiz et per illum tendit et cadit in aquam nomine Sudureg et usque illuc conterminatur terre Razlay filii Turde et per aquam illam tendit

* V. ö. Wenzel, ÁUO. VI. 513. és 558.

superius usque ad metam cruciferorum et usque illuc conterminatur terre populorum regis et ibi transita aqua illa tendit ad orientem per metas terreas iuxta viam que venit de Boboucha ad Cheh usque ad arborem, sub qua est meta terrea. Abinde tendit ad meridiem et transit lutum unum et tendens per magnum spatium terre cadit in aquam Imulna et in eadem aqua vadit usque ad primam metam et usque illuc conterminatur terre cruciferorum ibique terminatur. — Prima meta terre Rebuch incipit a meridie in monte campestri, cuius nomen Feldseer. Abhinc tendit ad occidentem per unum fossatum, quod dicitur Grabarka, ubi est meta terrea et usque illuc conterminatur ville de Warast. Abinde per fossatum illud tendit usque ad metam terre Pop et usque illuc conterminatur terre ville de Nylos. Abhinc tendit iuxta viam usque ad vallem, que dicitur Sylag et usque illuc conterminatur terre de Pop. Abhinc tendit ad aquilonem per eandem vallem et de valle transit ad sinistram et tendit per planiciem usque ad aridam vallem et inde ascendit ad montem usque ad magnam viam, que venit de Burun et usque illuc conterminatur terre de Burun et inde eadem via tendit ad orientem in planicie. Abhinc tendit ad aquilonem usque ad lapideam metam et inde tendit ad metam terre de Putul et usque illuc conterminatur terre ville de Keche. Abinde tendit ad insulam et pars illius insule tenetur comiti Joance et ibi transit lutum, que (!) venit de Fuk et usque ad medietatem luti illius conterminatur terre ville de Putul. Deinde tendit ad orientem usque ad metam terre Enig et usque illuc conterminatur terre filii Boch. Abhinc tendit ad meridiem usque ad metam terre de Pacha et inde tendit ad locum, qui dicitur Bertolomteluke et ibi cadit in lutum supra-dictum et usque illuc conterminatur terre de Potlond et ibi transit lutum illum ad vallem, que venit de Peel et transita valle ascendit ad montem, qui dicitur mons Peel et in eodem monte vadit usque ad viam, que vadit ad portum Copv et usque illuc conterminatur terre de Benez. Deinde tendit per unum fossatum ad meridiem usque ad locum, qui dicitur Necharasta et transit in fine illius et ascendit ad montem, qui dicitur Feldseer, ubi prima meta incipit et ibi terminatur. — Nos itaque iustis predicti Joance comitis precibus favorabiliter inclinati prenomatas terras cum suis pertinentiis infra metas prescriptas constitutis presenti privilegio confirmamus tam ab ipso quam a suis heredibus heredumque successoribus iure perpetuo pacifice possidendas. Ut igitur huius nostre confirmationis series perpetue firmitatis robur obtineat, presentes tradidimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus dilecti et fidelis nostri magistri Achillis prepositi Albensis aule nostre vice-cancellarii, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo, tertio Nonas Julii, regni autem nostri anno quintodecimo. 927.

1250. — Erne főlovászmester és szolgagyőri ispánnak, ki a tatárjárás alatt lovának a király részére való átengedésével, majd a tengerparton a tatárok kikémlésével, utóbb az osztrák herceg elleni hadjáratban egy német vitéznek és egy másik ausztriai hadjáratban Preucel impergi kapitánynak elejtésével tüntette ki magát, a júl. 7.

szatmármegyei Terebes földet adja, melyet egykor Por birt, de rablás miatt elveszített: a birtokbaiktatást zothmari Mert fia, Dénes végezte. — D. a. inc. d. 1250. Non. Jul. r. quintodecimo.

Eredetije a br. Perényi-cs. levéltárában. (M. Nemz. Múzeum lvt.)

Fejér, CD. IV. 2. 92. (1251.) Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 604. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 464. l. jegyz.

Az eredetiben az évszám 1250. V. ö. 956. sz.

928.

1250.
júl. 22.

— Rembaldusnak, a johanniták italiai, magyarországi és szlavoniai mesterének kérésére átírja és megerősíti Chaak tárnokmester soproni ispánnak 1250-i, a sopronvári toronyra és házra vonatkozólag a johanniták és a soproni várbeliek [burgenses, az átíró oklevélben: cives castri] közt létrejött egyezséget tárgyazó oklevelét. — D. a. inc. d. 1250. XI. Kal. Aug. r. a. quintodecimo.

Átírta I. Károly király 1325. nov. 30. (MODL. 342.)

Fejér, CD. IV. 2. 62. Kivonat: Magyar Sion, I. 296.

929.

1250.
aug. 1.

— servienseinek, Rodunnak és fiainak, Tamás, Modach és Tóbiásnak a tatárjárás-kor a király mellett a tengerparton, majd a visszatérés után az országban tett szolgálataiért Zólyomban a Garam mellett fekvő azon földet adja, melyet Rodun már II. András királytól nyert, s ennek határait, miután Mikó zólyomi ispán az assignálást már teljesítette, az esztergomi káptalan oklevele alapján leírja. — D. p. m. mag. Achyllei, Alb. prepos. au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1250. Kal. Aug. r. a. quintodecimo.

Átírta a váci káptalan 1353. okt. 28. (A Magy. Nemz. Múzeum lvtban. Törzsanyag.)

Fejér, CD. IV. 2. 59. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 588. Tagányi, Erdészeti okl. I. 9.

930.

1250.
aug. 11.

— jóváhagyja, hogy az erdélyi püspökség területén fekvő sarwari monostor Futog, másképp Batkay nevű bácsmegyei földét Máté fia János részére a monostor kegyurai: István szlavon bán, Privartus, Csépán fia Keled, Tyba fia Tyba, András a Miklós bán fia, Opoy fia Opoy, László és testvére Aladár eladták oly célból, hogy az eladási ár a monostor felségelésére fordíttassék. — D. a. inc. d. 1250. III. Id. Aug. r. a. quintodecimo.

Eredetije: MODL. 343.

Átírta Nagy Lajos király 1355. (1365-i megerősítéssel.) (MODL. 344.)

Fejér, CD. IV. 2. 67. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenb. I. XL. Kukuljević, Reg. n° 589.

931.

1250.
aug. 20. körül.

— Namzallo fiának Jánosnak és Sokaria fiának Doboznak azt a kiváltságot adja, hogy mint nemesek semminemű collectát ne fizessenek. — Feria III. prox. videlicet in (!) festo b. reg. Stephani, anno D. 1250.

Tartalmilag *átírva* a túróci registrum 46. §.

Kivonatban: Fejér, CD. VI. 2. 415. Tört. Tár, 1904. 79.

Aug. 20. 1250-ben szombatra esett, tehát a napi kelet az átíratban helytelen. Valószínűleg tévedés a registrumnak az a megjegyzése is, hogy az ok-

levél: sub anulari sigillo eiusdem „pendenti“ volt kiállítva. IV. Bélától függő gyűrűspecsétet nem ismerünk. 932.

1250.
okt. 7.

— az általa Szepesben a Hernád folyó mellett megkezdett s ezen föld első művelőjéről, Marcellusról elnevezett csonka várat a szepesi várhoz tartozó Heymuth és Lethon falvakkal együtt a szepesi egyháznak adományozza azokkal a jövedelmekkel együtt, melyeket innen a szepesi ispán és várnagy szoktak kapni, miután a szepesi prépost a nevezett vár befejezését és megőrzését magára vállalta. — D. p. m. mag. Achillis au. n. cancell. (l) dil. et fid. n. anno D. 1250. Non. Oct. (Wagnernél: IX. Oct.) regni a. XV. (A gr. Csáky-lvt. másolati példányában: 1269. r. a. XXXIV.)

Eredetije (?) Bárdosy szerint a szepesi káptalan levéltárában.

Átírta: 1. IV. László király 1278. — III. András király 1291. (Egyszerű másolata a gr. Csáky-lvt. illésfalvi részében, 37. cs. 3. sz. a Magy. Nemz. Múzeum lvt.) 2. Nagy Lajos király 1364. (Egyszerű másol. u. o. 37. 15.)

Wagner, *Analecta*, I. 297. Katona, *Hist. crit.* VI. 137. Bárdosy, *Supplementum*, 50. Fejér, *CD. IV. 2. 64.* Kivonat: Gr. Csáky-oklvt. I. 1. 933.

(1250. ?)
nov. 11.
Patak.

— a tatárok támadásától veszélyeztetve, nehéz helyzetének és tett intézkedéseinek ismertetése mellett támogatásra hívja fel ellenük a pápát. — D. in Potoka, in die s. Martini ep. et conf. III. Id. Novembr.

Eredetije a vatikáni levéltárban. (Theiner szerint: arm. II. c. VII. n° 18. V. ö. Turul, XXXVIII. 23. l.)

Fejér, *CD. IV. 2. 218.* Theiner, *Monum. Hung.* I. 230. Densusianu, *Documente*, 259. Gyárfás, *A jászkunok tört.* II. 407. Marczali, *Enchiridion*, 161. Kivonatok: *Magyar Sion*, I. 297. *M. Tört. Tár*, IV. 230.

A IV. Béla korabeli történetünkre vonatkozólag sok becses értesítést tartalmazó ezen levél keltének ideje vitás. Pauler (*A magy. nemz. tört.* II². 521.) 1254-re tette, (amint 1254 alatt közölte már Fejér is); azonban érvelésének csak az a része helytálló, hogy 1254-nél későbbben — IV. Ince 1254-i halála miatt — nem kelhetett a levél; ellenben a levélben a IX. Lajos keresztes hadjáratára vonatkozó célzás nem jelenti e hadjárat befejeztét, amint Pauler ezt értelmezi (regem Franciae . . . de Europae finibus vestra paternitas licentiarum sustinuit,) és így nem szolgálhat az 1254-i kelet bizonyítékául. Wertner (*IV. Béla kir. tört.* 120. l. 3. jegyz.) megfontolásraméltó érvekkel a levélnek 1248-i kelte mellett foglalt állást. Érvelése azonban egészben csak az 1254. év ellen szól, de az 1248-i kelet mellett annál kevésbbé dönthet, mert Wertner maga is megállapítja (i. m. 141. l.), hogy IV. Béla lányát, Konstanciát, halicsi Leó „1251 táján“ vette nőül, holott a szóbanforgó levél már e házasság megtörténtéről szól (duas filias nostras duobus ducibus Ruthenorum et tertiam duci Poloniae tradidimus in uxores.) Karácsonyi viszont gondos vizsgálattal a Turul XXXVII. k. 9. sk. l. 1253 nov. 11-ére teszi a levelet, főérvül IV. Béla háborúját véve a boszniai eretnekek ellen, mely szerinte 1253 augusztusában folyt, s melyről a levél is megemlékezik: „contra quos ad praesens etiam per nostrum exercitum dimicavimus“. Ez az érv IV. Béla 1253. aug. 16-i oklevelének „prope castrum Baboch“ keltezésére, valamint arra van alapítva,

hogy 1254 májusában a halomföldi kenéz IV. Béla alattvalójának iratja magát. Karácsonyi szerint IV. Béla 1253 nyarán értesült a tatárok készülődéseiről, illetőleg 1252. augusztus 15-i nagygyülésük határozatáról, ámbar a gyűlés idejét, amint Karácsonyi is utal erre, rendesen 1251-re szokás tenni. Ámde a levél keltének ezek alapján 1253-ra tételét nagyon nehezíti IV. Bélának a pápához intézett másik levele (lásd a következő szám alatt), melyben ugyancsak a tatárok elleni védekezés ügyében küldött követeit ajánlja a pápának. Ennek a másik levélnek a keltét Koller 1243-ra tette, nézetét azzal okolva meg, hogy a levélben szereplő Bertalan pécsi püspök még a tengerparti tartózkodás alatt távozott a királytól és azóta nem tudott Olaszországból hazajönni. Ez a levél azonban nemcsak a keltezésnek egyező formája miatt, hanem tartalma és szembeűnően rokon fogalmazata miatt is összefügg a Karácsonyi által 1253-ra tett levéllel. Az egybetartozást már Wertner is észrevette (i. m. 124. l.) és mind a kettőt 1248-ra tette, ami azonban a IV. Béla lányának házassága miatt, mint láttuk, nem lehetséges. De akadályba ütközik a két levél keltének 1253-ra tétele is, mert a *credentionalis* levél Bertalant pécsi püspökként említi; pedig Bertalan már 1251-ben lemondott a püspökségről; utóda, Achilles, 1251. júl. 23-án már választott püspökként szerepel (Fejér, IV. 2. 95., eredetije: MODL. 38,125.), nov. 23-án pedig a méltóságok névsorában Achilles a pécsi püspök. (Smičiklas, IV. 467.) Egyetlen megoldásul kínálkoznék az, hogy Bertalan püspöki címét „quondam”-nak értelmezzük a *credentionalis* levélben, amint a pápa is éppen 1253-ban Bertalanhoz intézett levelében „episcopus quondam Quinqueecclesiensis”-nek írja őt (Theiner, Monum. Hung. I. 218.). E feltevés valószínűségét támogatná az is, hogy Bertalannak magának is volt 1253-ban elintézni valója a curiánál, IV. Béla pedig ez év októberében is küldött követséget a pápához (Monum. Strigon. I. 411., olv. ott a levél keltéről Knauz jegyzetét) s talán ebben vett részt Bertalan is és azóta időzött „non longe a vestra curia”. Ezzel szemben azonban több körülmény az egybetartozó két levélnek inkább 1250-re tételét ajánlja. Konstancia házasságát az orosz évkönyvek 1250-nél említik (Hodinka, Az orosz évkönyvek, 433. l.). IV. Béla éppen Danilótól szerezhetett tudomást a tatárok szándékairól, hiszen Daniló járt a tatároknál (u. o. 431. l.). Az 1250-i ausztriai hadjárat (Pauler, II². 217.) visszhangját láthatjuk IV. Bélának a rossz német szomszédság elleni panaszában. A potokai keltezés (melyet Karácsonyi i. h. Pátkának vél, de Pothoka 1324-ben is = Sárospatak, Anj. II. 157.) szintén inkább 1250-re mutat. 1250 őszén IV. Béla a Felvidéken volt. Okt. 7-én Szepesben intézkedik (Fejér, IV. 2. 64.), nov. 27-én Sárosban datál (Wenzel, ÁUO. II. 221.; a mandatum az esztergomi káptalan 1251-i oklevelében van átírva, de ez éppen nem bizonyítja a mandatum 1251-i keltét, mert a káptalan oklevele 1251 elején, vagy — karácsonyi évkezdet szerint — akár a számításunk szerinti 1250. év végén is kelhetett.) Ellenben IV. Bélának 1251 novemberében kelt oklevelei mind délvidéki tárgyúak; valószínűleg ott járt akkor. 1250 őszén volt tehát lányának zólyomi férjhezadása is. Csupán a bolgár-bosnyák eretnekek ellen való hadakozás látszik 1250-ben kevésbé megokolhatónak, mint 1253-ban, bár, amint láttuk, alapjában véve az utóbbi is csak feltevés. Mindezek folytán a kérdést nem

tekinthetjük ugyan eldöntöttnek, a mondottak azonban IV. Béla összefüggő két levelének mégis inkább 1250-i, mint 1253-i kelte mellett szólnak. **933a.**

(1250. ?) — kéri IV. Ince pápát, hogy a pápai udvar közelében időző B(ertalan) pécsi
nov. 11. püspöknek és a király levelét vivő Simon ispánnak az ország állapotáról és a tatárok ellen való védekezésről szóló jelentését hallgassa meg. — D. in die s. Martini ep. et conf. III. Id. Nov.

Eredetije állítólag a vatikáni lvt. angyalvári részében. (Arm. 2. capsza 7. n° 12.)

Koller, Hist. ep. Quinqu. II. 121. (1243.) Fejér, CD. IV. 1. 298. (1243.)

Kivonat: M. Tört. Tár, IV. 230.

Keltéről olv. a megelőző számnál mondottakat. **933 b.**

1250. † — Tódor fiának, Miklós ispánnak és Duruzlaus fiának, Duruzlaus mesternek,
nov. 20. vasvármegyei nemeseknek, főképp a cseh király ellen viselt hadjáratban tett hű szolgálataikért, a vasvári várnak Rwm nevű földét adja tartozékaival. — D. p. m. discr. v. mag. Pauli prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1250. (I) XII. Kal. Decembris, r. a. vicesimo quinto. *Q. 260, 28. 49. 546 (Rung 5. 0. 1. 14. 2)*

Eredetije a M. Nemz. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.) *Q. 260, 28. 49. 557*

Átírta V. István 1272. máj. 13. — IV. László 1278. júl. 21. (U. o.) *(no. 25. 71.)*

Wenzel, ÁUO. VII. 308. Hazai okmt. VIII. 77. (1260.)

Hamis, I. Karácsonyi, Hamis okl. 18. **934.**

(1250. * — Kylianushoz, a királyné tárnokainak ispánjához intézett írásbeli parancsát a
nov. 21. előtt.) Raad-nb. Fülöpnek és Lőrincnek adott, pozsegamegyei földek elhatárolása iránt említi IV. Béla király 1250. nov. 21. (Smičiklas, Cod. dipl. IV. 433.) **935.**

1250. — a Raad-nemzetségből származó Tamás, Fülöp és Lőrinc testvéreknek, kik
nov. 21. különböző követségekben, így Görögországban is, majd a tatárjáráskor a királynénak és a királynak a tengerparton tettek szolgálatokat, Horsowch, Puzada, Coprina, Blathka és Fulko-anyja-földe [terra matris Fulkonis] nevű pozsegamegyei földeket adván, Tamás halála után Fülöpöt és Lőrincet e birtokokban megerősíti, s leírja azok határait Kylianusnak, a királynői tárnokok ispánjának írásbeli jelentése szerint, ki a határokat a pozsegai grófnő [comitisse de Posega], a kothoi (kutjevói) apát s konventje és János mester, pozsegai praeceptor s a pozsegai káptalan tanúsága mellett állapította meg. — D. inc. d. a. 1250. XI. Kal. Decembr. r. a. quintodecimo.

Átírta V. István király 1272. máj. 9. — Zsigmond király 1392. dec. 8. (MODL. 33,707.)

Kukuljević, Borba Hrvata, 92. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 433. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 592.

A hibás uralkodási év valószínűleg a kettős átírásnak tulajdonítandó. **936.**

(1250.) — megparancsolja az esztergomi káptalannak, hogy oklevelét, mellyel Dubak,
nov. 27. Tyba, Tamás és Modachnak megengedte a király adományából birt Cutera nevű földjüknek kopasz Iwanca részére való eladását, saját oklevelével erősítse meg. —
Sáros. D. in Sarus, II. feria ante festum s. Andree.

Átírta Fülöp esztergomi prépost 1251. (Az Ivánka-családnak a M. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.)

Ivánka Zs., Hat okmány stb. 10. l.

Az oklevél keltét 1250-re tehetjük, minthogy 1251 novemberében IV. Béla király horvátországi ügyekben intézkedett; valószínűleg a délvidéken járt akkor. 937.

(1250.) — megparancsolja az esztergomi káptalannak, hogy, ha a felek a káptalan előtt
nov. 27. megjelennek, Supk birtokának, Nerguesnek Mikó zólyomi ispán részére történt
Sáros. eladásáról a káptalan oklevelet állítson ki. — D. in Sarus, feria II. ante festum
s. Andree.

Átírta az esztergomi káptalan 1251. (A br. Balassa-családnak a Magy. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.)

Wenzel, ÁUO. II. 221.

A keletre vonatkozólag olv.: az előző oklevélhez írt megjegyzést. 938.

1250. — a trencsénmegyei Byucha és Hoznucha földeket, melyeket előbb a tatárjárás
(dec. 29.) után mindenéből kifosztva maradt File bánnak adott volt, ennek bizonyos orosz
hadjáratban történt halála után fiainak: Istvánnak és Miklósnak adja az eladási
engedély fenntartásával. — D. a. inc. D. 1250. r. a. sextodecimo. (A plicaturán:
primo IV. Kal. Januarii.)

Eredetije a soóvári Soós-családnak a Magy. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.

Katona, Hist. crit. VI. 139. Fejér, CD. IV. 2. 65.

A plicaturára írt feljegyzés szerint az oklevél kelte 1251. dec. 29. lenne, ami azonban a karácsonyi évkezdet folytán a mi számításunk szerint 1250. dec. 29-ének felel meg. E szerint tehát az oklevelet 1250. dec. 24. előtt írták, a napi kelet feljegyzése azonban később történt, valószínűleg a megpecsételéskor. 939.

1250. — István fiának, Simonnak, valamint Stephk, Salamon és István nevű testvérei-
nek [? fratribus suis] adja Zemelnye földet, melynek határai a lengyel havasokig
terjednek, s e határokon belül Makouicha vár s egyéb nemesi és városi földek
feküdtek.

Kivonata átírva az egri káptalan 1355. jún. 28-i oklevelében. (MODL. 4483.)

A kivonat szövege a következő:

— — Quia in quodam privilegio a domino Bela rege loquente anno domini M^o CC^{mo} quinquagesimo confecto — — — donationem cuiusdam terre Zemelnye vocate Symoni filio Stephani, Stephk, Salomoni et Stephano fratribus suis factam continenti mete eiusdem terre donatitie usque ad alpes Polonicales extendebantur et intra ipsas metas non solum ipsa terra Zemelnya donatitia, sed et castrum nostrum Makouicha et quamplures nostre et nobilium ac civitatum nostrarum terre et possessiones existere et incluse fore dicebantur — —

Zemeldene földet István fia Simon comes 1269-ben vásárolta Pud comes-tól. (Wenzel, ÁUO. VIII. 241. sk.) Zemelye birtokért Simon fiának, Demeternek IV. László idejében perlekednie kellett. (V. ö. Karácsonyi, Magyar nemzets. III. 82.) Külön birtok-rész adományozásáról van-e szó az 1250-i oklevélben, vagy hamisítvánnyal van-e dolgunk, a kivonatból nem állapítható meg. 940.

1250. — Pyuknak és négy fiának ad $5\frac{1}{2}$ ekeföldet, mely korábban Othmáré volt. Tartalmilag Szécsi M. orsz. b. 1381-i oklevelében. Említi Mályusz E., Túrócmege kialakulása, 89. l. 940a.

(1250 ?) * — Marinus de Biasio Cernota nevű (traui) hívének adja a Prapatniza nevű királyi földet, főképp a tatár támadás után tett, s más, a királynak, királynénak és István hercegnek teljesített szolgálataiért.

Olasz kivonata Luciusnál, Mem. di Trav, s utána Fejér, CD. VII. 4. 94. l. jegyz. (1250.) és Smičiklas, Cod. dipl. IV. 177. (1242.)

Lucius szövege az idézett helyen nem egészen világos. A Marinusnak tett adományról szólva említi az ő követségét, ami az 1243. ápr. 16-i oklevéllel függ össze (737. szám), s így Lucius kifejezése: *l'anno precedente* 1242-re érthető. Smičiklas (i. h.) így is értelmezi. Ámde Marinus a tatár támadás után tett, és más, a királynak, királynénak és a királyfinak teljesített szolgálataiért aligha kapott jutalmat már 1242-ben. Ez inkább később történhetett. Ezért, mivel Lucius pár sorral feljebb a templomépítésnek 1251-i befejezéséről beszél, Fejérrel együtt inkább erre értem a *l'anno precedente*-t, mely esetben az adománynak (s az erről adott oklevélnek) kelte 1250. (Figyelembe veendő azonban az is, hogy Marinus Blasius 1243-ban traui iudexként szerepel: Smičiklas, IV. 197. 198.) 941.

(1242—50 ?) — a zágrábi domonkos-rendű Szt. Miklós-konventnek ad bizonyos Blizna nevű birtokot Warheg hegyekkel Medwe vár kerületében.

Az adományt említi a zágrábi káptalan 1315. máj. 21. (Tkalcic, Civit. Zagr. I. 89.) Az erről szóló oklevelet, illetőleg az adománytételt Tkalcic (i. m. 19.) és utána Smičiklas (Cod. dipl. IV. 180.) 1242—50. közé teszi. 941a.

1251. † — megparancsolja Lőrinc mester erdélyi vajdának és walkoi ispánnak, hogy a székelyek földjének határain levő s a tatárdúláskor megrongálódott zenthlelewkhí várat állítsa helyre és őrizetét a várnagyoknak szigorú kötelességévé tegye. — jan. 5. D. a. D. 1251. IX. Id. Jan. r. a. quintodecimo.

Teutsch-Firnhaber szerint az eredeti, Zimmermann-Werner szerint (Urkundenbuch, I. 78. l. jegyz.) V. István király 1271-i átírata a kolozsmonostori konvent levéltárában. Azonban ez a Székely oklevéltár I. 9. l. szerint tévedésen alapszik, mert ilyen átíró oklevél nincs.

Arpadia, I. 71. Schuller, Archiv, I. 64. Fejér, CD. VII. 3. 33. és kivonatban VII. 4. 104. Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. 69. Densusianu, Documente, 248. Székely oklevéltár, I. 8. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 77. (töredék.)

Hamis, olv. Karácsonyi, Hamis okl. 18. Erdélyi Múzeum, XVIII. 226. és Századok, 1893. 54. l. 942.

1251. — Irislaus fiának, Iván ispánnak, ki a Lipouch hegyen saját költségén várat épített, ápr. 3. az oclinchi vártól kivett s a Bregana vár alatt fekvő földet adja, s a föld határait István szlavon bán levele szerint leírja. — D. a. D. 1251. III. Non. April. r. a. sextodecimo.

Eredetije a Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-család galgóci levéltárában.

Hazai okmánytár, VI. 59. és VII. 40. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 441. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 596. Századok, 1870. 605. l. **943.**

1251. — weglai Guido comes fiait: Frigyst, Bertalant és Guidot, kik őt a tatárok által való üldöztetése idején a tengeren hajókkal, a szárazon fegyveresekkel szolgálták és védelmezték, megerősíti a III. Béla által őseiknek adott Modoros és II. András király által adott Wynodol birtokában, semmisnek nyilvánítva ezekre nézve esetleg másoknak tett adományait, és átírja: 1. saját, 1242. márc. 10-i oklevelének a) szövegét, 2. II. András királynak 1209-i, Guido comes örökösödését jóváhagyó oklevelét, az 1242-i oklevélben megállapított kötelezettségeket akként változtatván meg, hogy a királyt a tengeren egy sajkával és egy bárkával, Wegla sziget visszanyerése után egy gályával, a horvát hadsereg fegyverbeszólításakor a Gozd hegyen innen 20, azon túl 10 fegyveressel tartoznak szolgálni, ezt a szolgálatot a király fiainak is teljesíteni, s az ellenség betörésekor is a határokat ily erővel védeni tartoznak, Modrosra és Wynodolra pedig kölcsönös örökösödést biztosít nekik. — D. a. inc. d. 1251. Non. Aprilis, r. a. sextodecimo.

Átírta V. István 1270. (a.) — IV. László 1279. (a.) — I. Károly 1322. okt. 8. — u. az 1323. nov. 7. (MODL. 33,509.) — Nagy Lajos király 1350. febr. 8. — Zsigmond 1392. nov. 11. (MODL. 33,508.)

Fejér, CD. IV. 2. 98. Kukuljević, Borba Hrvata, 70. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 442. Frangepán-oklevéltár, II. 402. (a.) Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 597.

Kritikájára vonatkozólag olv. a Turul, 1909. 146. Frangepán-oklvt. II. 402. és a Századok, 1914. 683—84. l., hol Barabás az a) szöveg valóságára ellenkorábban emelt kifogását elejti. **944.**

1251. † — weglai Seruido comes fiait: Frigyst, Bertalant és Seruidot, kik őt a tatárok által való üldöztetése idején a tengeren hajókkal, a szárazon fegyveresekkel védtek és szolgálták, megerősíti a III. Béla király által őseiknek adott Modrus és II. András király által adott Winodol birtokában, s átírja és megerősíti: 1. saját, 1242. márc. 10-i oklevelének b) szövegét, 2. II. András király 1209-i, Guido comes örökösödését jóváhagyó oklevelét azzal, hogy a királynak Horvátországban való tartózkodásakor egyikük saját költségén tartozik a királyt szolgálni, de minden egyéb, az átírt oklevelekben részletezett kötelezettségeik alól felmenti őket s kereskedőknek a Gwozd erdőben garázdálkodó rablóktól oltalmazásáért kérésükre a modrusi harmincadot is nekik adományozza, bármelyiküknek halála esetére pedig ezen adományok öröklését a többieknek biztosítja. — D. a. inc. d. 1251. Non. April. regni a. sexto (l).

Átírta V. István 1270. (b.) — IV. László 1279. (b.) — I. Károly 1322. okt. 8. — u. az 1323. nov. 7. — Nagy Lajos király 1350. febr. 8. — Zsigmond

1392. nov. 11. (XV. századi másolata: MODL. 32.) — I. Mátyás 1488. márc. 10. (MODL. 33,507.)

Kercselich, Not. praelim. 193. Katona, Hist. crit. VI. 148. Wenzel, ÁUO. XI. 370. Frangepán-oklvt. II. 402. (b.)

Hamis. V. ö. a 944. sz.

945.

1251.
(máj. 10.)

— a scynai vendégeknek már előbb, oklevélileg adományozott Ketetui és Eza-Boltchard, valamint Bolyzlaus és Sándor királyi servienseknek Petur-Boltchard nevű földjét, melyet ezeknek a földük elvett s vejenek, R(atiszláv) halicsi hercegnek adott Ratka nevű földjükért cserében adott, P. jászói [Jazow] prépost által elhatároltatván, a felmerült határpert elintézi és a nevezett földek határait a jászói prépost levele nyomán az oklevélben leírja. — D. (a kései átiratokban: Bude, mi az eredeti oklevélben nincs meg,) anno inc. D. 1251. r. a. sextodecimo. (A plicaturán: VI. Id. Maii.)

Eredetije: MODL. 354.

Wenzel, ÁUO. XI. 373. (Újkori átiratból.)

V. ö. az 1249. ápr. 13-án adott oklevéllel.

946.

1251.
máj. 24.
Buda.

— megparancsolja az egri káptalannak, hogy küldje ki emberét Iwanka ispánnal a bw-i Chede által panaszolt azon ügy megvizsgálására, hogy Thomay-nemzetségbeli Dénes, volt nádor unokaöccsei [nepotes], Priuartus fiai: János, Priuartus és Hector Chedének atyjafiát [consobrinus] Bodat a Paly birtokukon Szent György-nap táján tartott vásáron elfogták és Abaadon hajójukon meggyilkolták, — s a vizsgálatról tegyen a káptalan a királynak jelentést.

Átírta az egri káptalan (1251.) jún. 13. — Zsigmond király 1425. márc. 29. (M. Nemz. Múzeum lvt. Törzsanyag.) = *SP. 43628*

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia rex Hungarie fidelibus suis capitulo ecclesie Agriensis salutem et gratiam. Dicit nobis Chede de Bw, quod Johannes, Priuartus et Hector filii Priuarti de genere Thomay nepotes Dionysii condam palatini, consobrinum suum nomine Boda in nundinis in predio ipsorum Paly vocata (!) circa festum beati Georgii martyris celebrari consuetis captivassent in Abaadque supplicio mortis in navi eorum iniuste necassent. Quapropter fidelitati vestre firmiter mandamus, quatenus visis presentibus vestrum defis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente comes Iwanka sciat de premissis veritatem, quam nobis fideliter rescribatis. Datum Bwde proxima feria quarta ante festum Ascensionis Domini, anno eiusdem M° CC° LI°.

947.

1251.
júl. 7.

— a szatmármegyei Terebes földet Erne főlovászmesternek adja.

Fejér, CD. IV. 2. 92. (1251.)

Lásd a helyes 1250. júl. 7-i kelet alatt.

1251.
júl. 15.

— a tatárjárás által javaiban megfogyatkozott prémontrei rendnek monostor építésre Turul vár alatt helyet adván, a monostornak adja a salai rév- és hidvám $\frac{2}{3}$ részét s a Vág folyó vámiának $\frac{2}{4}$ -át Symtey várától kezdve a mocsarakig, továbbá a két

Salát a beiktatást végző Joanka fia András és Jacov fia Mihály jelentése szerint leírt határú földekkel, úgyszintén Beka, Purud, Vduorch, Borodnuk, valamint Colchud és Neguen falvakat a golgouchi várhoz tartozó ottani szolgálmányos (úrbéres) népekkel, ezeket névszerint felsorolva; nekik adja a domonkosrendiek házait Turch vár alatt két ekefölddel, Túróban [in Turch] Solumus falut, Liptóban [Lyptov] a két Stelach falut, Szepesben Zolok falut, leírva ennek határait Albert prépost írásbeli jelentése szerint, továbbá Szepesben a szászoknak Szent Erzsébet egyháza melletti falvát, az ottani telepésekre vonatkozó megállapításokkal, e falu határait is Albert prépost jelentése szerint írva le, s a monostornak adott népeknek igazságügyi kiváltságot biztosít. — D. a. gr. 1251. Id. Jul. r. a. sextodecimo.

Átírta Fülöp fermoi püspök 1281. jún. 26. (MODL. 346.)

Hazai oklevéltár, 19. l.

948.

1251. — a királyi udvarban teljesített hű szolgálatokért Achilles mester választott pécsi
júl. 23. püspöknek adja az örökös nélkül elhunyt Péternek, Márk fiának ugocsamegyei Wrbeuch nevű földjét és arra nézve neki szabad rendelkezési jogot biztosít. — D. a. inc. d. 1251. X. Kal. Augusti, r. a. sextodecimo.

Eredetije az Ujhelyi-családnak az Orsz. levéltárban letett levéltárában. (MODL. 38,125.)

Horvát I., Verbőtzi emlékezete, II. 8. Fejér, CD. IV. 2. 95.

949.

1251. † — különböző hadjáratokban szerzett érdemeiért Irnuds fiának, nagy Detriknek
aug. 27. [Detricus magnus] adja Karkou várbirtokot.

Eredetije: MODL. 1590.

Hamis. Olv. Klebelsberg-Emlékkönyv, 230. l.

Szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Bulgarie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus Christi fidelibus presentibus et futuris presentium notitiam habituris salutem in vero salutari. Regalis excellentie dignitas favorabili et pio auditu petitiones subditorum iustas et legitimas facilliter admittens omnium sibi famulantium auget et fidem. Proinde ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire, quod accedens ad nostre magestatis (!) presentiam dilectus et fidelis noster Detricus magnus filius Irnuds obsequiaque sua et servitia nostre magestati semper et ubique in regno et extra regnum fideliter exhibita proponens et declarans quandam terram seu possessionem nostram castrensem Karkou vocatam humili cum instantia supplicans per nostram magestatem perpetuo sibi dari et conferri postulavit. Nos igitur, qui omnibus fideliter nobis famulantibus pio retributionis munere de regia benignitate respondere tenemur, petitionibus ipsius Detrici magni annuentes in recompensationem servitorum suorum nobis in regno et extra regnum in omnibus expeditionibus nostris et agendis fideliter exhibitorum, ut etiam eius exemplo ceteri ad fidelitatis opera ampliora reducantur, predictam terram seu possessionem nostram castrensem Karkou nomine cum foro et tributo ac cum omnibus utilitatibus suis et pertinentiis sub suis metis et terminis antiquis eidem Detrico magno

dedimus, donavimus et contulimus in filios filiorum perpetuo possidendam, tenendam et habendam. Et ne hec nostre gratie collatio seu donatio possit ac valeat in posterum retractari aut irritari, presentes eidem Detrico magno et suis heredibus dedimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus venerabilis in Christo patris domini Benedicti archiepiscopi Cholocensis aule nostre cancellarii, reverendo Stephano archiepiscopo Strigoniensi (!) anno domini M^o CC^o quinquagesimo primo, sexto Kalendas Septembris, regni autem nostri anno XVI°, Blyso Chanadiensi, Gallo Transsilvano, Zalanka (!) Wesprimiensi, Hémone Wachiensi, Philippo Zagrabiensi, Lamperto Agriensi, Achille Quinqueecclesiensi, Ortolpho Jauriensi, Vincentio Waradiensi ecclesias dei feliciter gubernantibus et devote, magistro lob preposito Albensi aule nostre vicecancellario, Lorando palatino et comite Poseniensi, Stephano bano totius Sclavonie, Chak magistro thavarnicorum nostrorum comite Supruniensi, Laurentio wayuoda Transsilvano comite de Valkou, Paulo iudice curie nostre comite Zaladiensi, Dionysio comite de Zolnuk, Herrico comite Symigiensi, Nycholao dapiferorum, Bagum pincernarum, Moys agazonum nostrorum magistris, Erney Vorosdiensi, Benedicto Musuniensi, Nycholao Castri ferrei, Detrico Jauriensi comite aliisque comitatus regni nostri tenentibus et honores. 950.

(1251. szept. 2. előtt.) * — Zobodycha föld adományozásáról Baas ispánnak adott saját privilegiumát említí 1251. szept. 2. (Lásd a 952. számú oklevelet.) Wenzel, ÁUO. XI. 375. 951.

1251. szept. 2. — jóváhagyja, hogy Baas ispán fia Baas trencsényi ispán a királytól kapott s egykor a banai várhoz tartozó Zobodycha földet az erre nézve kapott királyi engedély alapján Aba fiának Aba mesternek 40 márka finom ezüstért eladta. — D. a. D. 1241. (!) IV. Non. Septembr. r. a. sextodecimo.

Átírta a nyitrai káptalan 1297. (MODL. 1462. és még két példányban a gr. Apponyi-cs. levéltárában is.) — III. András 1300. szept. 27. (MODL. 1486.)

Wenzel, ÁUO. XI. 375. (1251.) A Pécz-nemz. Apponyi-ágának lvt. I. 1. (1241.) Kivonat: Fejér, CD. VII. 1. 278. (1241.)

Az évszám az 1297-i átiratban (MODL. 1462.) 1241-nek (szóval), az uralkodási év pedig 16-nak van írva. Hihetőbb, hogy a másoló „quinquagesimo” helyett írt „quadragesimo”-t, semmint „sexto” helyett „sextodecimo”-t. 1241-ben különben is Lodomér volt trencsényi ispán. (Hazai okmt. VI. 40.) 952.

1251. szept. 3. Buda. — az egrí káptalan oklevele alapján jóváhagyja a Privartus fiai: János, Privartus és Hector, másfelől Chak fiai: Dénes és Tyba, valamint Dénes egykori nádor fiai: June és Samud közt az abadi rév vámját illetőleg a felsorolt feltételek mellett létrejött egyezséget.

Átírta Ilsvai Leustach nádor 1395. (MODL. 8003.); tartalmilag Imre nádor 1372. okt. 9. (M. Nemz. Múzeum levélt.) és Garai Miklós nádor 1409. jún. 11. (MODL. 349.)

Kivonata kiadva: Fejér, CD. VII. 1. 296. Wenzel, ÁUO. VII. 324. Turul, I. 96.

Az oklevél szövege a következő:

Nos Bela dei gratia rex Hungarie commendantes memorie universis significamus, quod in causa, que inter Iohannem, Privartum et Hectorem filios Privarti ex una parte et Dionisium ac Tybam filios Chak vertebatur ex altera super portum Abad, sicut nobis per litteras Agriensis capituli innotuit, mediantibus probis viris talis compositio intervenit, quod totum tributum *stb.* (Lásd innen szó szerint az egri káptalan oklevelét, Hazai okmt. VI. 61. et pristaldum communiter placare tenerentur *szavakig bezárólag*, u. o. 62. l., *azonban IV. Béla oklevelében*: . . . placare communiter tenebuntur.) Nos igitur ad instantiam partium cum ratihabitione nostra processum in omnibus approbamus. In cuius rei testimonium et cautelam presentes duximus litteras concedendas. Datum Bude, anno domini millesimo CC^{mo} L. primo, III° Nonas Septembris. **953.**

1251. — Sándornak, Demeter ispán fiának kérésére oklevelet ad arról, hogy Jula bán
okt. 8. nekchai rabszolgáit a király Jula rokonának, a nevezett Sándornak adta, s Pál országbíró, zalai ispánnak ezen rabszolgákra vonatkozó peres ügyben 1250-ben adott és ugyanannak egy év nélküli oklevelét átírja. — D. a. D. 1251. VIII. Id. Octobris, r. a. sextodecimo.

Eredetije: MODL. 350.

Fejér, CD. IV. 2. 103. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 610.

954.

1251. — Komlós falusi Germanus ujvári servilist, Wysobur fiát főleg a Danilo ruthén
herceghez való követségben teljesített szolgálataiért Rennaldus és Iwud nevű testvéreivel a nevezett várnak szent-király-jobbágyfiai közé sorozza.

Átírta Zsigmond király 1414-ben. (A M. Tud. Akadémia kéziratárában, Oklevelek, VII. köt.) Tartalmilag bentvan Bubek Detre nádor 1460-i oklevelében.

Kivonatát (1241. évszám alatt) kiadta Fejér, CD. IV. 1. 234. és tartalm. X. 3. 231.

Teljes szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium salvatore. Circumspectio regum provida condignis premiis sibi obsequentibus occurrere consuevit, ut alii eorum exemplo provocati ad fidelitatis opera fortius accendantur. Hac igitur consideratione ducti presentibus et posteris fieri volumus manifestum, quod cum Germanus filius Wysobur de villa Cumlous, servilis Novi castri a tempore iuventutis sue grata servitia et fidelitatis opera in legationibus nostris ad dilectum cognatum nostrum Danilam illustrem ducem Ruthenorum deferendis et in aliis multis inpendisset, volentes eidem ob tante fidelitatis meritum consideratisque suis laboribus et sudoribus providere iuxta debitum nostre celsitudinis, ipsum et fratres suos predictos (l) Rennaldum videlicet et Iwud et filios si quos habent et habebunt filiorum successores in iobagiones eiusdem castri, qui vulgo filii iobagionum sancti regis appellantur, duximus transferendos. Et ut ipsorum

libertas in posterum inconcussa permaneant, nec unquam ratione prioris libertatis (!) a comite castri predicti pro tempore constituti seu ab aliis impetantur vel molestentur aut aggraventur, in perpetuam firmitatem eisdem presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, regni autem nostri anno sextodecimo.

Bár az uralkodási évet 1251-ben okt. 14. után is 16-nak írták, mégis ezt az oklevelet inkább okt. 14. előtti időre teheljük. V. ö. az 1259. nov. 18-i oklevéllel. (Wenzel, ÁUO. VII. 505.) 955.

1251.
nov. 2.

— megerősíti a Brebiriek privilegiumait. Anno 1251. IV. Non. Nov.

Farlati, Ill. Sacr. III. 278. után említi Katona, Hist. crit. VI. 147. Minthogy azonban ennek az oklevélnek nincs másutt nyoma, itt valószínűleg az 1251. nov. 23-i oklevélre való téves utalással van dolgunk, amint téves u. o. a sebenicoiak kiváltságait megerősítő oklevélre való utalás is, mely helyesen 1251. nov. 24-re értendő.

1251.
nov. 17.

— Erne mester varasdi [Worost] ispánnak a 928. sz. oklevéllel egyezően felsorolt érdemeiért négy szlavoniai falut ad Varasdme gyében, azért is, mert Erne főlovászmesterségét a király a varasdi ispánsággal cserélte fel, s e falvak határait a birtokba-vezetést teljesítő Tamás herusueui (!) ispán jelentése alapján leírja. — D. a. ab inc. D. 1251. XV. Kal. Decembris, r. a. sextodecimo.

Átírta: 1. Zsigmond király 1409. júl. 25. (MODL. 34,001.) 2. A császmái káptalan 1409. (A hg. Batthyány-család körmendi lvt. Acta ant. IV. 2. 80.) 3. Zsigmond király 1418. ápr. 22. (Varasd város lvt.)

Kukuljević, Borba Hrvata, 100. és 103. l. Wenzel, ÁUO. VII. 321. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 463. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 612.

Az oklevelet a vele nagyrésztében szó szerint egyező 1250. júl. 7-i oklevél alapján fogalmazták. — Az uralkodási év az 1251. okt. 14. után kiadott többi oklevélben (az eredetiekben is) hibás. 956.

1251.
nov. 23.

— István szlapon bánnak, ki előbb a király öccsének, András hercegnek, majd ennek halála után a királyhoz csatlakozva a királynak a tatárjáráskor a (sajói) ütközetben és a tengerparton, továbbá az osztrák herceg ellen viselt hadjáratban és egyéb alkalmakkor is hű szolgálatokat tett, s ezért országbíró és nyitrai ispán, majd nádor és somogyi ispán, végül szlapon bán lett, mely tisztében a hűtlenség megfélemezése iránt tevékenyen működött, Szalath, továbbá Grahova és Verh birtokokat adja. — D. p. m. ven. patr. Benedicti archiep. Coloc. au. n. cancell. Méltóságok: István esztergomi érsek, Basilius csanádi, Gallus erdélyi, Zelandus veszprémi, Heymo váci, Fülöp zágrábi, Lampert egri, Achilles pécsi, Artolphus győri, Vince váradi püspök, Jób mester székesfehérvári prépost alkancellár, Roland nádor pozsonyi ispán, István szlapon bán, Chak tárnokmester soproni, Lőrinc erdélyi vajda valkói, Pál királyi udvarbíró zalai, Dénes szolnoki, Henrik somogyi ispánok, Miklós főasztalnok, Bagon főpohárnok banai ispán, Moys marescalcus, Benedek mosonyi, Miklós vasvári, Detrik győri [Zavariensis], Ernei varasdi ispán. Anno D. 1251. IX. Kal. Decembr. r. a. sextodecimo.

Másolata: Mikoczy, Banorum Dalm. Cro. et Slav. series c. kézír. 77. l. (A délszláv akadémia zágrábi levéltárában.)

Kukuljević, Borba Hrvata, 97. és Arkiv za povj. XI. 134. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 468. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 614. 957.

1251.
nov. 23.

— István comes fiait: Stephco comest és Jákót, valamint Bribina comes fiait: Gergelyt és Dánielt, továbbá Obradot és unokaöccseit [? nepotes] Budyzlaus comes fiait, breberi nemeseket, a hűtlen Damaldus, Boyzym s ezek rokonai elleni küzdelmükért, s a tatárjáráskor a királynak a tengerparton való időzésekor tett szolgálataikért a már nekik elődei által adott s II. András király által oklevélileg megerősített Brebir megye birtokában megerősíti, minthogy a birtokra II. Andrástól nyert oklevelük elveszett. — D. p. m. ven. patr. Benedicti archiep. Coloc. au. n. cancell. Méltóságok mint az ugyanezen napon kelt másik oklevélben (lásd az előző 957. sz. oklevelet). Anno D. 1251. IX. Kal. Decembr. r. a. sextodecimo.

Eredetije a Kállay-családnak a M. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.

Lucius, De regno Dalm. 177. Pray, Annales, I. 289. Katona, Hist. crit. VI. 153. Fejér, CD. IV. 2. 106. Wenzel, ÁUO. VII. 319. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 466. Kivonatok: Teutsch-Firnhaber, Urkundenb. I. XL. Kukuljević, Reg. n° 613. 958.

1251.
nov. 23.

† — possedariai Slauogostus kérésére átírja és megerősíti István tenger melléki bánaknak 1249. május 8-i oklevelét, mely Possedaria birtok határainak leírását tartalmazza. — D. p. m. ven. patr. Benedicti archiep. Coloc. n. au. cancell. Méltóságok úgy, mint az ugyanazon napon datált oklevelekben, de egri püspökként Lampert helyett Justus van megnevezve. — Anno D. 1251. IX. Kal. Decembris, r. a. sextodecimo.

Eredetije Smičiklas szerint a gr. Begna-család possedarjei levéltárában.

Bulletino di archeol. e storia Dalm. 1891. 93. l. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 470.

Hamis. Az oklevelet úgy az átíró, mint a benne átírt oklevélnek szokatlan fogalmazata, a királyi címben „Clomarieque“, a méltóságok közt pedig az egri püspök nevének elhibázása, — ha az eredeti oklevélben is csakugyan így van, — hamisítványnak mutatja, mely valamelyik e napon kelt oklevél nyomán készült. Hogy a benne átírt oklevél hamis, olv. Karácsonyi, Magy. nemzets. III. 221. 959.

1251.
nov. 24.

— Dániel sebenicoi comes és Stanymir archipresbiter kérésére, István szlavyon bán jelentése alapján megerősíti a sebenicoiak kiváltságait, átírva a saját, 1245. április 11-i oklevelét, mely II. András királynak 1221-i s ebben III. István király 1169-i oklevelét tartalmazza, Boscilina, Grebech, Morigne, Mocro s egyéb birtokaikban leírt határok közt a sebenicoiakat megerősíti és a királynak tengerparti időzése esetére kötelességeiket megállapítja. — D. p. m. ven. patr. Benedicti archiep. Coloc. au. n. cancell. Méltóságok mint a nov. 23-i oklevelekben, de Jób alkancellár székesfehérvári prépost kihagyásával. — D. (!) anno D. 1251. VIII. Kal. Decembr. r. a. sextodecimo.

Eredetije a M. Nemz. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)

Átírta V. István 1270. júl. 29. — I. Károly 1322. okt. 8. (2 példányban a M. Nemz. Múzeum lvt.) — Nagy Lajos király 1358. dec. 16. (U. o.)

= Q. 267, DL. 50. 019. (Sebenicoi v. st.)

Fejér, CD. IV. 2. 97. és VIII. 2. 350. Wenzel, ÁUO. XII. 690. Kubinyi, Monum. Hung. hist. I. 27. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 465. Kivonatok: Lucius, Mem. di Trav, 72. Tud. Gyűjtem. 1819. I. 97. Kukuljević, Reg. n° 615.

Az oklevél szerkezetében több feltűnő dolog van; azonban az eredetinek külseje és ismert kéztől való írása a valódiságot igazolja. Fogalmazata a brebiriek nov. 23-i oklevelével mutat rokonságot. **960.**

1251. — megerősíti a traüiak privilegiumait, és területüket Bestriza királyi földdel növeli.
nov. 25. Anno 1251. VII. Kal. Decembris.

Említése Mauroceno Marin 1322. nov. 29-i oklevelében. (Másolata a Copia de Commem. c. kézirat II. 402. l., mely a bécsi állami lvtban volt.)

Kivonata kiadva: Farlati, Illyr. sacr. III. 278. Katona, Hist. crit. VI. 148. Magyar Tört. Tár, IX. 15. **961.**

1251. — megállapítja a keresztények és zsidók közötti zálog- és bűnügyekre, valamint a
dec. 5. zsidóknak egymásközi ügyeire, a zsidók vámjára, eskütételére, szállásadási mentességére és kölcsönügyeikre vonatkozó szabályzatokat s azoknak a városbíró által való megtartásának elmozdítás terhe alatt kötelező voltát. — D. anno ab inc. D. 1251. Non. Decembr. r. a. sextodecimo.

Átírta: 1. a székesfehérvári káptalan 1256. márc. 22. — u. az 1396. — u. az 1406. (Fejér, CD. X. 2. 382.) 2. Zsigmond király 1422. aug. 12. (Pozsony város lvt. Lad. XX. n° 19.) — u. az 1431. — u. az 1436. — Albert király 1438. — V. László 1453. — I. Mátyás 1464. — II. Ulászló 1493. (Fejér szerint Kassa város lvt.) 3. II. Ulászló 1494. jan. 10. (Pozsony város levéltárában. Lad. XX. n° 18.)

Kaprinai, Hung. Dipl. I. 466. Katona, Hist. crit. VI. 158. Fejér, CD. IV. 2. 108. Endlicher, Monum. Arpadiana, 473. Marczali, Enchiridion, 158. Magyar zsidó oklevéltár, I. 27. Magyarul: Kohn Sámuel, A zsidók története Magyarországon, I. 102. **962.**

1251. — Pestechnuk várnak Rezycha nevű földét István szlapon bán kérésére és Apa
érdemeiért, melyeket a horvátországi hűtlenek ellenében és Stroycha vár ostromakor szerzett, István bán rokonának, Apa al-bánnak, Lőrinc ispán fiának adja. — D. anno D. 1251.

Átírta a pozsegei káptalan 1378. jún. 23. (A Blagay-családnak a M. Nemz. Múzeum levéltárában letett lvt. 52. sz.)

Blagay-oklevéltár, 13. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 471. Kivonat: Kukuljević, Regesta, n° 618. **963.**

(1252 előtt.) * — oklevelét, mellyel a király Mártonnak, Zuerd fiának Busan és ^{V. 30. m.}Ludan falvakban levő birtokrészeit cserében (?) a bars megyei Walkaz nevű földért elvette és Mikó zólyomi ispánnak adta, bemutatták Fülöp esztergomi prépostnak és káptalanának 1252. (Wenzel, ÁUO. II. 230.) V. ö. a Ludan felére vonatkozólag 1250 körül tett intézkedéssel (921.). Lehet, hogy az 1250-i és 1252-i említés IV. Bélának ugyanazon oklevelére vonatkozik. **964.**

- (1252 körül.) * — 1252-i oklevelében (Monum. Strig. I. 395.) említi saját memorialis oklevelét arról, hogy II. András király modori Marcellus szolgagyőri várjobbágyot fiaival együtt kivette a vár kötelékéből és a király serviensei közé sorozta. (II. András királynak erről szóló oklevele a tatárjáráskor elveszett.) 965.
- (1252. febr. 21. előtt.) * — oklevelét, mellyel a Püspökvárnak [castrum episcopi] nevezett birtokot a a zágrábi egyháznak adta, említi IV. Ince pápa 1252. február 21. (Smičiklas, Cod. dipl. IV. 481.) 966.
1252. márc. 26. — Temer fiainak: Simonnak, Istvánnak és Péternek, s Pwke fiának Sándornak, továbbá Eliásnak a tőlük elvett kerd-i és kezyv-i földeikért, melyet a zalkai vendégtelepeseknek adott, a Hont-vártól kivett Hwsan nevű három ekeföldet adja, a beiktatást végző Baach mester jelentése szerint írván le a határokat. — D. a. d. inc. 1252. VII. Kal. April. r. a. decimo octavo. (!)
Eredetije az esztergomi káptalan magánltv. (Lad. 34. 1. 2.) = *Sl.* 236. 799
 Magyar Sion, II. 599. Codex Strigon. II. 62. Wenzel, ÁUO. VII. 341.
 Monum. eccl. Strigon. I. 390. Kivonat: Fejér, CD. IV. 2. 170.
 Az uralkodási év az 1252. év első felében egészen augusztusig hibásan 18-iknak van írva az eredeti oklevelekben is, míg 1251 végén — szintén hibásan — 16-ot írtak. 967.
1252. ápr. 11. — Wyrunc mester fiának, Ronaldusnak a tőle elvett két győri házhelyért, melyet a domonkosrendieknek adott, a szolgagyőri vártól kivett Terian nevű egy ekealja földet adja tartozékaival. — D. a. d. inc. 1242. tertio Id. April. r. a. n. decimo octavo.
Eredetije a pannonh. r. lvt. (XXV. S.)
 Wenzel, ÁUO. II. 145. (1242.)
 Az oklevél évszáma az eredetiben 1242, s eredeti oklevélben hiba feltevése többnyire aggodalomkeltő. Azonban az oklevél fogalmazatának és írásának is a 967. sz. oklevélével egyezése, valamint az eredetiben olvasható 18. uralkodási év, (mely Wenzelnél hibásan van közölve,) mégis arra mutat, hogy itt csakugyan az eredeti oklevél hibájával van dolgunk s ez az oklevél is 1252-ből való. 1242 elején IV. Béla — a tengerparton — nem is intézkedhetett az oklevél tárgyául szolgáló ügyben. 967a.
1252. ápr. 22. — a Gurka ispán nemzetségéből való Petrus fiának, Oltumanusnak, ki az ausztriai hadjáratban Walterstorph vára alatt vitézül harcolt, Korsalach vár ostrománál pedig Moys mester seregében súlyosan megsebesült, Ozlar nevű 3 ekealja lakatlan földet adja, melynek határait a birtokbavezetést végző Jób mester budai prépost jelentése alapján leírja. — D. a. d. inc. 1252. X. Kal. Maii, r. a. decimo octavo.
Eredetije: MODL. 363.
 Wenzel, ÁUO. VII. 338. Kivonat: Fejér, CD. IV. 2. 170. 968.
1252. ápr. 24. — hű szolgálataiért Myko zólyomi ispánnak adja Hydweg földet tartozékaival, leírt határok között. — D. a. d. inc. 1252. VIII. Kal. Maii, r. a. decimo octavo.
Átírta V. István király 1270. júl. 29. (A br. Balassa-család levéltárában, M. Nemz. Múzeum lvt.) = *Q.* 22, *Sl.* 65. 706
 Wenzel, ÁUO. XI. 377. 969.

1252. — Protasius fiának: Péter ispánnak adja — a király előtt megjelent szomszédok-
 apr. 25. nak: Jank, Domoszló, Demeter és Pálnak beleegyezésével — Witalis gömöri vár-
 jobbágy földét s a királyi serviensek nemzetségéből való néhai Nymhyr és Róbert-
 nek a királyra szállott gömörmezei földeit, melyekbe Pétert Tekus ispán bevezette
 s a határokat kijelölte. — D. a. d. inc. 1252. VII. Kal. Maii, r. a. octavodecimo.
Eredetije: MODL. 364.
 Wenzel, ÁUO. VII. 340. 970.
1252. — bizonyítja, hogy Leustach és fia András, meg testvére Yezdres, továbbá Tiborc
 apr. 25. fia Mikó és fiai: Péter és Máté hontmezei abai várjobbágyok Aba nevű földjüket
 29 márka ezüstért eladták Mykov zólyomi ispánnak. — D. a. D. inc. 1252. VII. Kal.
 Maii, a. r. decimo octavo.
Eredetije a br. Balassa-cs. levéltárában. (M. Nemz. Múzeum lvt.) *22, 2.65.695*
 Wenzel, ÁUO. II. 224. 971.
1252. — vrs-falusi Márk fiainak: Máténak és Wydnek, továbbá Nogus fiainak: Chone,
 jún. 2. Lampert, Nog és Ochuznak kérésére átírja és megerősíti a győri káptalan 1247-i
 oklevelét, mely Gothonc földnek eclý-i Olthuman fia, András és társai részéről a
 neveztettek részére történt eladását bizonyítja. — D. apud Posonium in castris, a.
 d. inc. 1252. IV. Non. Junii, r. a. decimo octavo.
Átírta a győri káptalan 1376. (Az esztergomi érsekség vil. levéltárában.
 Lad. T. n° 226.)
 Magyar Sion, I. 531. Codex Strigon. I. 36. Monum. Strigon. I. 391. 972.
1252. — Miloztot és fiait: Budul és Damianus deheri pohárnokokat [bucharii], minthogy
 jún. 15. a két fiú a király seregében a P(rzemysl) őgróf ellen, a cseh király fia ellen viselt
 Bécs mellett a táborban. hadjáratban saját fegyverzetében jelent meg, s ott Jób vál. pécsi püspök s királyi
 alkancellár jelentése szerint magukat hasznosaknak mutatták, a pohárnoki állapot-
 ból kiemelve őket s leszármazóikat a királyi harcosok [exercituales regii] köz-
 sorozza, míg a király hadi vállalataiban hasonló módon részt fognak venni. —
 D. in castris iuxta Viennam castrametatis contra ducem predictum, a. d. inc. 1252.
 XVII. Kal. Julii, r. a. decimo octavo.
Eredetije: MODL. 366.
 Wenzel, ÁUO. VII. 342. 973.
- (1252.) — bizonyítja, hogy Aba-nemzetségbeli György fia Péter Chobay nevű földjét
 jún. 20. 30 (32?) márkáért eladta Luk falusi El fiainak: Antal, Csépán és Bethe-
 nek, s az utóbbiak a jövő Szent Mihály-napig Péternek a visszavásárlásra jogot engedtek. —
 Bécs mellett a táborban. D. in castris iuxta Viennam in crastino s. Gervasii et Protasii martyrum.
Átírta az egri káptalan 1252. (Fejér az oklevél szövegét Cornides máso-
 latából közli.)
 Fejér, CD. IV. 2. 167.
 Az évszám az átíró oklevél keltéből s a kelet helyéből is következik. 974.
- (1252.) — megparancsolja a székesfehérvári káptalannak, hogy Lőrinc ispán fiának,
 aug. 10. Sándornak a káptalan levéltárában levő, régi szokás szerint pecsételetlen oklevelét,
 királyné új faluja mellett. mely Sándor birtokairól szól, keresse ki, és pecsét alatt újítsa meg.

Átírta a székesfehérvári káptalan 1252. aug. 21. (A M. Nemz. Múzeum levéltárában. Törzsanyag.)

Az oklevél szövege a következő:

B(ela) dei gratia rex Hungarie dilectis et fidelibus suis, capitulo Albensi salutem et gratiam plenam. Retulit nobis Alexander filius comitis Laurencii, quod in camera vestra secundum modum antiquum sine sigillo haberet cartam super possessionibus suis confectam. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus eandem cartam diligenter et fideliter inquiri faciatis, et si inventa fuerit, non per subreptionem ibidem appositam renovetis eandem secundum consuetudinem modernam sigillando, caventes tamen, ne aliquod falsum occasione huiusmodi committatur. Datum apud novam villam regine in festo sancti Laurencii. 975.

1252. — Marcellus ispán fiának Sándornak az ország határán lévő Mortun nevű földéért, melynek birtoka Sándor számára az *osztrákok* [Australes] folytonos háborgatásai miatt nem volt békés, cserében a pozsonyi és mosonyi várhoz tartozó Durug nevű 5 ekföldet adja, megjelölve ennek határait. — D. a. D. 1252. Pridie Id. Augusti, r. a. decimo septimo.

Eredetije a pannonhalmi rendi lt. (LXVIII. O.)

Wenzel, ÁUO. II. 223. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 4. 105. Sztachovits, Registrum, XIX.

V. ö. az 1258. ápr. 14-i oklevéllel.

976.

1252. — a kyrchi oláhok, barasui szászok és sebusi székelyek földei közt fekvő Zek földet, mely egykor a szász Fulkuné volt, különböző követségekben tett szolgálataiért Akadas fiának, a sebusi székely Vince ispánnak adja, s a határokat Lőrinc erdélyi vajda és valkói ispán jelentése alapján leírja. — Anno D. 1252. XIII. Kal. Sept. r. a. septimodecimo.

Eredetije Benkő szerint a gr. Nemes-cs. levéltárában volt.

A marosvásárhelyi kir. tábla 1758. jan. 14-i átíratának *másolata* Zimmermann-Werner szerint a nagyszebeni Bruckenthal-múzeumban. (Soterius kézír. XII. köt.)

Tartalmilag *átírta* wyngarthy Geréb Péter erdélyi vajda 1479. jan. 23. (Az Erdélyi Múzeum levéltárában.)

Benkő, Transsilvania, I. 446. Katona, Hist. crit. VI. 182. Bethlen, Gesch. Darstellung, 107. Fejér, CD. IV. 2. 147. Teutsch-Firnhaber, Urkundenb. I. 70. Székely oklvt. I. 9. és kivon. 228. Densusianu, Documente, 254. Zimmermann-Werner, Urkb. I. 78. Kivonat: Wenzel, Adalék, 23.

Valószínűleg erre értendő Fejér, CD. VII. 5. 323. (1258.) hibás kivonata. 977.

1252. — István esztergomi érsek, praenestei püspök, bíbornok kérésére modori Marcellus szolgagyőri várjobbágy fiait: Benedek, Marcellus és Éliást IV. Béla királynak az érsek által bemutatott memorialis oklevele szerint II. András királytól atyjukkal együtt nyert királyi serviensi szabadságukban megerősíti, felmentve őket a szolgagyőri vár szolgálata alól. — D. a. D. 1252. r. a. decimo septimo.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 49. 1. 4.)

Fejér, CD. IV. 2. 138. Monum. Strigon. I. 395. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 2. 170. Magyar Sion, II. 600. Codex Strigon. II. 63.

A keletre vonatkozólag olvasd Knauz jegyzetét a Monum. Strigon. I. 395. 978.

1252.

— felsorolja az általa a prémontrei szerzetesek részére a túróci [Thuruch] vár alatt alapított monostornak adott javakat, nevezetesen: a salai rév- és hidvámnak, valamint a Vág folyó vámjának $\frac{2}{3}$ -át, a két Sala, Beke, Vdworch, Purud, Palatha, két Chumboy falut és földet, Brodnuk és Stroyka falvakat, melyek birtokába a monostort Joanca fia András ispán és Jákó fia Mihály ispán iktatták az oklevélben leírt határok közt, amint azt a beiktatók és Miklós nógrádi főesperes jelentették; továbbá négy, Potok és Oloz közt levő vincellérmansiót, leírva ezek földének is határait Cyprianus sárosi ispán jelentése szerint; azonkívül öt, a zobori apáttól elcserélt túróci falut, a beiktatást végző Tamás mester királyi hostiarius jelentése után leírt határok közt; Solumus falut Túróban, leírt határok közt; két Scelech nevű liptói falut leírt határokkal; név szerint felsorolt sokorui vincelléreket, kik a nádort és a pohárnokok ispánját illető borrhézt a monostornak fizessék, s a nádor és a pohárnok-ispán szolgálata alól teljesen fel legyenek mentve; Kwlchud és Negewen falvakat felsorolt szolgálmányos népeikkel, leírt határok közt, hozzátéve, hogy e szolgáló népek és a sokorui vincellérek minden vámnak és collectának csak a felét fizessék, a monostornak összes népei pedig a várispánok joghatósága alól mentesek legyenek. — D. et actum p. m. rev. patr. Benedicti archiep. Coloc. au. n. cancell. Méltóságok: István esztergomi érsek, Bertalan pécsi, Zlaudus veszprémi, Artolf győri, Fülöp zágrábi, Haymo váci, Lampert egri, Gallus erdélyi, Pousa boszniai, Olivér szerémi, Vince váradi, Ádám nyitrai püspök, Dénes nádor, István szlapon bán, Chak főkamárás soproni ispán, Rorandus senescalcus. — Anno D. 1252. regni a. decimo septimo.

Eredetije: MODL. 369. (A kiállításban n° 10.)

Átírta V. István 1270. (MODL. 370.) — N. Lajos király 1364. (MODL. 11,615.)

Bel, Not. Hung. II. 351. és töred. III. 116. Koller, Hist. ep. Quinqu. II. 134. Batthyány, Leges eccl. II. 378. Katona, Hist. crit. VI. 169. Fridvaldszky, Reges Ung. 55. Fejér, CD. IV. 2. 135. és teljesen: VII. 5. 294. Fuxhoffer-Czinár, Monasteriol. II. 58. Sickel, Monum. graphica med. aevi, Text, 93. *Facsimile* u. o. fasc. 6. n° 6. Hazai okmánytár, VI. 65. Kivonat: Teutsch-Firnhaber, Urkb. I. XLI. Századok, 1875. 183.

Weriner (Századok, 1896. 560. és utána Karácsonyi is, i. m. 54.) a méltóságok névsora alapján az oklevél keltét 1248-ra tette, majd utóbb (Századok, 1912. 598. sk.) részletesebb vizsgálattal hamisítványnak minősítette, mely Wertner szerint 1281—97 közt készült. Ennek a megállapításnak nagy hiánya, hogy úgy az 1252-i oklevél, mint az 1270-i átírat eredetijének ismeretét nélkülözi, sőt az utóbbinak (kiadatlan) szövegéről sem tud. V. István 1270-i átíró oklevele ennek egész külsejét, de különösen V. István egyéb okleveleiből is ismeretes írását tekintve föltétlenül valódi, és mivel a benne átírt szöveg — a helyesírási eltéréseket nem számítva — az 1252-i eredetivel egészben egyező, megdől Wertnernek az a feltevése, hogy az 1252-i oklevél 1281-ben még nem volt meg, hanem utóbb hamisították. De az 1252-i oklevél ellen

sem lehet külső tekintetében súlyos kifogást emelni. A columnált invocationnak és a szöveg kezdőbetűinek is piros és kék festése szokatlan dolog ugyan, azonban az invocatio egész rajza egyező jellegű IV. Béla 1243. jan. 29-i oklevelének díszítésével (ez utóbbi tintával, a nemz. múzeumi Békássy-lvtban.) és alig hihető, hogy más oklevélről másolták volna; az írás IV. Béla közelkorú oklevelei egyikének írásával sem azonos ugyan, de végig következetes és korszerű. Valószínű, hogy nem az udvar írópapjainak kezéből származik, hanem a túróci monostor írója tisztázta, a miniált díszítés azonban kancelláriai írotól való. A (rongált) aranypecsét felfüggesztése is épnek látszik; nem valószínű, hogy más oklevélről vették volna le. A tárgyi tekintetben felhozható kifogások sem döntő jellegűek. Az 1270-i átírás apróbb eltéréseit az is magyarázhatja, hogy az átíró oklevél szerint az átírat nem az eredeti aranybullás oklevél alapján készült, hanem ennek viaszpecsétes „rescriptum seu exemplare“-ja alapján. (MODL. 370.) Mint Wertner is elismerte, az 1251-i adománylevélhez képest mutatkozó bővítés magában véve nem szólhat az 1252-i oklevél ellen. Az általa döntő érveknek tekintett körülmény, hogy a Patak és Olaszi közti 4 vincellér adományozása a Szent Ágoston-rend részére szóló 1257-i oklevélből van véve, inkább az utóbbi oklevél ellen volna fordítható, mert ezt csak XVIII. századi átíratból ismerjük. (MODL. 1608. sz.) Ámde az sincs kizárva, hogy 1257-ben voltaképp az 1252-i (esetleg még korábbi) adomány megújításáról van szó ugyancsak a túróci monostor számára, s a Szt. Ágoston rendje (a kései átíratban talán meg is rontott alakban) itt is éppúgy a prémontreiekre értendő, mint ahogy Béla királyfi 1227-i oklevelének (egykorú) utóíratában is a „fratribus sancti Augustini“ a (Szent Ágoston szabályai szerint szervezett) prémontreiekre értendő. (Fejér, CD. III. 2. 117. MODL. 131. sz.) A „második haláldöfés“ (Wertner i. h. 601. l.), hogy t. i. a túróci dézsmákra vonatkozó rész az 1252-i oklevélben egy 1270-i oklevél adatainak becsempészése volna, sem feltétlenül döntő, mert az 1270-i oklevél lehet régibb intézkedésnek megerősítése, illetőleg írásbafoglalása is, amit a sysi Kozma neve után írt „qui tunc etiam conservator . . . existebat“ is valószínűvé tesz; igaz, hogy az 1270-i oklevélben nincs semmiféle célzás a korábbi okleveles intézkedésre. Súlyosabbak az oklevélben szereplő egyes személyekre nézve felmerülő kifogások, így Miklós nógrádi főesperesnek (Wertner, 599. l.) és a méltóságok névsorában Dénes nádornak, Roland senescalcusnak, különösen pedig Bertalan pécsi püspöknek (v. ö. 933a.) szereplése miatt. (Ciprián ellenben 1252-ben éppennyí lehetett sárosi ispán, mint 1257-ben, Wertner, 601. l.) Wertner régebben éppen a névsor alapján 1248-ra tette az oklevelet, de Karácsonyi (Hamis okl. 55. l.) helyesen jegyezte meg, hogy a névsor „még 1248-ra nézve is hiányos“, illetőleg nem egészen megfelelő. Alig hihető, hogy a hamisító (ha ilyenek volna dolgunk,) önkényesen állította össze a névsort, s nem valamelyik korábbi oklevélnek legalább egy bizonyos (bár korábbi) időpontra helyes névsorát vette volna át változtatás nélkül. Ez ugyan IV. Béla alatt annyival nehezebb volt, mert az ő oklevelei közül rendszerint csak az aranybullás oklevelek végén vannak felsorolva a méltóságok és így az aranypecsétes oklevelek aránylagos ritkása miatt nehéz volt korábbi mintát találni. De ez viszont ránk nézve is megnehezíti a névsor helyességének ellenőrzését. (Éppen 1248—1253 közt a

túróci oklevélen kívül — egy hamisítványt nem számítva — csak 1251-ből bírnak okleveleket nov. 23-ról és 24-ről keltezve, melyek végén méltóságnévsor van.) Ámde az 1252-i oklevél keltezését bevezető „Datum et actum“ annak lehetőségére is enged következtetni, hogy a keltezés nem egységes, ami esetleg a névsor ellentmondásainak magyarázatát adhatná: a névsor 1252-nél korábbi lehet. Hogy Fülöp pápai legatus 1281-ben nem az 1252-i, hanem az 1251-i szöveget írta át és erősítette meg, annak oka (egyebek közt) az is lehetett, hogy az 1252-i szövegből hiányzik a szepesi adományokról szóló fontos rész, mely az 1251-iben bentvan (Hazai oklevéltár 21—23. l.; e körülmény fölött Wertner röviden siklik át, i. h. 602. l.). Mindezek alapján annak hangsúlyozása mellett, hogy az oklevél megbízhatósága ellen többé-kevésbé súlyos aggályok merülnek fel, amelyek teljes elosztatását ezidőszerint részben csak feltevésekkel kísérhetjük meg, a kérdést nem tekinthetjük lezártnak, s a döntést további vizsgálatoktól kell várnunk. Az oklevél hamis volta azonban nem tekinthető bebizonyítottnak.

979.

1252. — hívének, András ispánnak, néhai Miklós bán fiának adja hű szolgálataiért a szent keresztről nevezett leleszi [Lelez] monostor kegyuraságát, mely kegyuraságot Bogyzlaus néhai váci püspök, ki a monostort II. András király engedélyével alapította, engedte át a királynak. — D. p. m. mag. Thome Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1252. r. a. decimo septimo.

Eredetije a s. Soós-cs. levéltárában. (M. Nemz. Múzeum lvt.)

Katona, Hist. crit. VI. 172. Fejér, CD. IV. 2. 140. Kivonat: Magy. Tört. Tár, IX. 101.

980.

1252. nov. 10. — Drauch és Cudmen birtokokat Serefyl fiának, András királyi udvarbírónak ítélete alapján, melyet ez Kálmán király s hercegnek Fyla prépost részére szóló adománylevelére való hivatkozással Fyla javára hozott, Ruch és Donath birtokokat pedig Tamás ispánnak és Péternek, Fyla testvéreinek tíz, megnevezett nemes emberrel letett esküje alapján Tamásnak és Péternek ítéli, elutasítva Abel fiának, Echuruchnak a birtokok iránt emelt igényét. — D. a. ab inc. D. 1252. IV. Id. Novembr. r. a. decimo octavo.

Eredetije: MODL. 367.

Hazai okmt. VI. 62. Kivonat: Kukuljević, Reg. 635.

981.

(1252. 25. előtt.) * — írásbeli parancsát, hogy Roland nádor pozsonyi ispán adja vissza Miklósnak, Tpusz fiának, a pozsonyi várföldek visszaszedésekor tőle elvett s a pozsonyi várhoz csatolt Chondol földet, említi Roland nádor 1252. november 25. (Monum. Strigon. I. 400.) V. ö. az 1253. április 16-i, 990. számú oklevéllel.

982.

(1252. c. 9. előtt.) * — aranybullás oklevelét, mellyel az előbb elvett birtokokat s javakat a templomosrendnek visszaadta és kiváltságokat is adott nekik, említi IV. Ince pápa 1252. december 9. (Smiciklas, Cod. dipl. IV. 515.)

983.

1252. — Pousa fiának: Nana ispánnak, cserében a tőle elvett Dunaszekcső földért a baranyamegyei Csuzsa földet adja a Duna mellett, az oklevélben leírt határok közt, kivévén azt a bodrogi vártól.

Tartalmi átírat Bubeek István országbíró 1360-i oklevelében. (MODL. 4902.)

A tartalmi átírat szövege a következő:

— — quedam duo privilegia serenissimi principis domini Bele quarti olym illustris regis Hungarie felicis memorie — — presentasset, in quorum uno anno dominice incarnationis M^o CC^o L^{mo} secundo emanato comperisset haberi inter cetera, quod ipse dominus Bela rex terram Zekchew iuxta Danubium a comite Nana filio Pouse, cuius fuisset hereditaria, de benivolo consensu eiusdem recepisset, in cuius commutationem terram Chuza in comitatu de Baranya iuxta Danubium existentem a castro Bodrogiensi exemptam usui quatuor aratorum sufficere inventam cum silvis et terris arabilibus preter paludes et arundineta, feneta et loca piscationum ac parte in Danubio, que omnia quinque villarum usibus essent communiter deputata metarum distinctionem non habentes, predicto comiti Nane et suis heredibus heredumque suorum successoribus sub his metis in perpetuum contulisset, quod prima meta inciperet iuxta terram ville Chataar super capite putei iuxta vallem, que dicitur Apa-uelgye a parte orientali et esset ibi meta terrea, unde iret iuxta eandem vallem versus partem australem et veniret ad metam sub ilice, hinc iuxta dictam vallem ad tres metas, quarum una esset sub arbore nyrfa, deinde iret ad viam, iuxta quam essent tres mete, quarum due essent sub illice, tertia sub corulo et procedendo iuxta eandem viam veniret ad magnam illicem, ubi essent tres mete, et eundo iuxta eandem veniret ad arborem zylfa ubi essent tres mete et tenens diu eandem viam iret ad quatuor metas sitas sub arboribus illiceis una magna et aliis minoribus; hinc ad tres metas, quarum due essent sub magna illice et tertia sub minori, deinde ad tres metas, quarum una esset sub cherfa, secunda sub magyalfa et tertia per se, hinc ad tres metas, quarum due essent sub arboribus illiceis et tertia per se, hinc declinaret a via versus partem occidentalem et iret ad tres metas antiquas, quarum due essent sub arbore magyalfa et tertia sub gymulchen, deinde iret ad antiquam fossotam (!) et sub magyalfa essent due mete antique, deinde iuxta eandem fossotam et prope essent due mete sub arboribus cherfa, hinc iuxta eandem fossam iret ad tres metas, unam sub cherfa, alteram magyal, tertiam per se in terra, hinc declinaret iuxta vallem inferius et iret cum duabus metis iuxta terram Mathei filii Chaba ad pratum antedictum. 984.

(1252
körül.)

— megbizsa L(ambert) egri püspököt, hogy tudja meg Benedek bán lányaitól, vajjon akarnak-e Osl bán özvegyénél tartózkodni, s ha igen, úgy a király megengedi nekik, hogy minden vagyonukkal oda költözzenek. — D. in Alba curia in Media Quadragesima.

Hazai okmánytár, VII. 43.

Lásd 1256. márc. 22-i kelettel.

(1253
előtt.)

* — oklevelét, mellyel Vra és Zombat servienseknek bizonyos Silwan nevű rész-földet adott, említi 1253 körül adott oklevelében IV. Béla király. (Ld. az 1003. számot.) (Fejér, CD. VII. 1. 144.)

985.

1253. † — megparancsolja a nonai káptalannak, hogy likai Péter comesnek, Tholimir
 jan. 26. fiának Podgorye nevű, a királytól Pochitel földért cserében kapott birtokát, melynek
 Belgrad. birtokában őt Mogorovich-nemzetségbeli Disislaws háborgatja, starowsani Pruti-
 cheuich Iván, vagy Stupich-nemzetségbeli Buntich Mladocuit, vagy kerselci Prib-
 chwal, vagy Thugomerich-nemzetségbeti Wyd királyi megbizottal határolják el. —
 D. in Belgrad, secundo die post festum Convers. b. Pauli ap. a. ab inc. D. 1253.
 r. a. decimo nono.
Átírva a nonai káptalan 1253. aug. 14-ről keltezett hamis oklevelében.
 (MODL. 38,472.)
 Smičiklas, Cod. dipl. IV. 522. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 643.
Hamis. Olv. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 523. I. jegyz. 986.
1253. — András mesternek, Ivánka fiának, ki a sajói ütközetkor lovát a király számára
 márc. 13. átengedte, és Turuch vár építésével is érdemeket szerzett, András mester Dyun nevű
 földje mellett fekvő Gymus földet adja, s a határokat Miklós nyitrai püspök írásbeli
 jelentése után leírja. — D. a. D. 1253. III. Id. Martii, r. a. decimo octavo.
Eredetije a gr. Forgách-cs. levéltárában. (M. Nemz. Múzeum lvt.)
Átírta IV. Béla 1256. (U. o.)
 Bel, Not. Hung. IV. 384. (1256.) és töred. II. 350. Katona, Hist. crit. VI.
 253. (1256.) Fejér, CD. IV. 2. 206. Szabó L., A Forgách-cs. tört. 661. *Facsi-*
mile u. o. 27. l.
 Bel, s utána Katona az 1256-i átíró oklevél zárórészét írják az 1253.
 oklevél végére. 987.
1253. — bizonyítja, hogy előtte egyfelől Nana fia Márton és ennek fia Motmerius, Egyed
 ápr. 3. fia Egyed és testvére Tiborc, másfelől a Smaragdus pozsonyi prépost, Péter orvos
 [fiscus] és Jakab zágrábi kanonok által képviselt zágrábi káptalan között a Motmerius
 ispán özvegye által a zágrábi egyháznak adott Toplica föld negyede iránt (v. ö.
 573. sz.) oly megegyezés jött létre, hogy Márton és társai e földet 29 márkáért
 átengedték a káptalannak. — D. a. d. inc. 1253. III. Non. Aprilis, r. a. decimo octavo.
Eredetije a zágrábi káptalan levéltárában. (Fasc. 52. n° 5.)
 Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 98. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 525. Kivonatok:
 Kukuljević, Reg. n° 645. Wenzel, ÁUO. XI. 392. 988.
1253. — Ethuruch, pozsonymegyei karchani várjobbágnak s fiainak: Simon, Seraphinus
 ápr. 14. és Péternek kérésére átírja és megerősíti Dénes volt nádor pozsonyi ispán 1248-i és
 Roland nádor pozsonyi ispán 1249-i oklevelét arról, hogy Dénes nádor bizonyos
 karchani két ekeföldet a király parancsából Ethuruch pozsonyi várjobbágnak és
 fiainak adott. — D. a. d. inc. 1253. XVIII. Kal. Maii, r. a. decimo octavo.
Átírta — Bartal szerint — IV. László király 1279. s ezt N. Lajos király
 1356. jan. 28-i oklevelében.
 Bartal, Commentariorum etc. II. Mantissa, XI. l. Wenzel, ÁUO. II. 232.
 (Bartal után.) 989.
1253. — Miklósnek, Tpusz fiának kérésére átírja és megerősíti Roland nádornak Chondol
 ápr. 16. föld visszaadásáról szóló, 1252. nov. 25. kelt oklevelét, és Miklósnek a tőle elvett

s a pozsonyi várhoz csatolt malomért a Palasa folyón, az egykor a Peech pozsonyi várszolga által bírt, ugyancsak Chundol nevű 36 hold földet adja, a nádor által assignáltatván azt számára. — D. a. D. 1253. XVI. Kal. Maii, r. a. decimo octavo.

Eredetije a pozsonyi káptalan magánlevéltárában. (Capsa D. fasc. 8. n° 73.)
Monum. Strigon. I. 404.

Erre az oklevélre utalnak Roland nádor pozsonyi ispán és Vince nyitrai püspök 1255-i oklevelükben. (Wenzel, ÁUO. II. 261.) **990.**

(1253.)
máj. 11.
Nyulakszigete.

— hivatkozva korábbi, meg nem hallgatott supplicatiojára, B(enedek) kalocsai érsek s udvari kancellárnak az esztergomi érsekségben való megerősítését kéri IV. Ince pápától. — D. in Insula leporum, V. Id. Maii.

Eredetije Theiner szerint a vatikáni levéltárban. (Arm. II. capsa VII. n° 21.)

Péterffy, Concil. I. 70. Pray, Annales, I. 291. Kollár, Hist. iur. patr. 161. Katona, Hist. crit. VI. 174. és Hist. Coloc. eccl. I. 296. Fejér, CD. IV. 2. 141. Theiner, Monum. Hung. I. 232. (é. n.) Török, Magyarország primása, II. 30. Monum. Strigon. I. 406. Densusianu, Documente, 262. (1254.) Gyárfás, A jászkunok tört. II. 405.

A levél keltét Knauz helyes megokolással (408. l. jegyz.) 1253-ra teszi, a többi kiadó 1252-re, Densusianu pedig 1254-re. **991.**

1253.
máj. 27.

— a rablás miatt felakasztott Györgynek, Bálint fiának földét Vngyney faluban a prémontreiek Szt. Mihályról nevezett budaszigeti egyházának adván, ennek birtokában Opour-nemzetségbeli Aba ellenében, ki ehhez való jogát nem tudta igazolni s a szomszédok bizonyosága is ellene szólt, a nevezett egyházat megerősíti s a föld tartozékait Jakabnak, az esztergomi keresztesek mesterének jelentése alapján leírja s a szomszédokat felsorolja. — D. a. gr. 1253. VI. Kal. Junii, r. a. decimo octavo.

Eredetije: MODL. 378.

Átírta IV. László 1272. dec. elején. (MODL. 379.) — a budai káptalan 1410. máj. 18. (MODL. 121.). Tartalmilag átírva Bubek Detre nádor 1399-i oklevelében. (MODL. 8388.)

Fejér, CD. IV. 2. 173. Wenzel, ÁUO. VII. 351. Kivonatok: Fejér, CD. X. 2. 712. Monum. Strigon. I. 408. **992.**

1253.
máj. 27.

— a Vagh folyó melletti Ujhely királyi falu polgárainak a tatárjárás idején tanúsított hűségükért a többi polgárokéhoz hasonló kiváltságokat ad. — D. a. D. 1253. VI. Kal. Junii.

Fejér, CD. IV. 2. 174. (A Jankovich-f. másolatokból.)

Az oklevél Fejérnél közölt formájában nagyon meg van csonkítva. **993.**

1253.
máj. 31.

— a barsi [Bors] alvárosi vendégnépek kérésére átírja és megújítja számukra 1240. szept. 10-én adott kiváltságlevelét (lásd a 692. számot), minthogy az eredeti a tatárjárás idején megrongálódott. — D. a. D. 1253. Pridie Kal. Junii, r. a. decimo octavo.

Eredetije: MODL. 248.

Átírta I. Károly 1324. (MODL. 247.)

Wenzel, ÁUO. VII. 352. **994.**

1253. — rokonának, Leonak, Rusia hercegének kérésére Witknek ad bizonyos erdőt a szepesi kerületben [in ambitu Scipsiensi] Kurtues falu mellett a Hernád [Hornad] folyó két partján, s az erdő határait leírja. — D. p. m. discr. v. mag. Smaragdi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. 1253. VII. Id. Junii, r. a. octavo. (!)

Átírta Erzsébet idősb királyné 1280. — IV. László 1282. márc. 16. (A Hazai okmt. szerint a szepesi káptalan levéltárában.)

Hazai okmt. VI. 272. Kivonat: Fejér, CD. IV. 2. 211.

Smaragdusnak 1253-i alkancellárságáról nem lehet szó (olv. az 1023. sz.). Viszont a Witknek adott oklevél valódiságát, melyet a május 31-i oklevél fogalmazatával való rokonság is támogat, nincs okunk kétségbe vonni. A hibás uralkodási év bizonyára a kétszeres átírásnak tulajdonítandó. Ezért valószínű, hogy olyan oklevéllel van dolgunk, amelyet már 1253-ban megfogalmaztak, de csak Smaragdusnak alkancellárrá létele után állítottak ki, a kiadásért felelős alkancellár nevét írva az oklevélbe. (V. ö. a 893. sz. oklevéllel.) 995.

1253. — István szlapon bán kérésére átírja s megerősíti ugyanennek 1252 április 24-én kelt, a körösi [Cris] vendégnépek kiváltságait tárgyzó oklevelét. — D. prope castrum Baboch, a. D. 1253. XVII. Kal. Septembr. r. a. decimo octavo.

Eredetije Smičiklas szerint Körös város lvt. n° 2.

Átírta: 1. Béla szlapon hg. 1269. (u. o. n° 3.) 2. N. Lajos király 1356. máj. 8. — u. az 1380. jan. 12. (u. o.)

Fejér, CD. IV. 2. 172. Kukuljević, Jura, I. 69. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 538. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 631. 996.

1253. — István fiának, Mergenek és zlaynai Wilkosa fiának Mochkonak egy körösmegyei birtokrészt ad, melyet a király maga megtekintett, határait György körösi ispán és Prelsa ispán által kijelöltette s ezek jelentése alapján az oklevélben leírja; felmenti (?) Mergét és Mochkót a hadbaszállás kötelessége alól, megszabja évi adójukat pénzben és gabonában, de nyestadófizetés kötelessége nélkül. — D. prope castrum Baboth a. D. 1253. VII. Kal. Sept. r. a. decimo octavo.

Átírta a császmái káptalan 1525. (A zágrábi káptalan levéltárában, fasc. 55. n° 18.)

Tkalcic, Episc. Zagrab. I. 99. Wenzel, ÁUO. XI. 390. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 536. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 646.

A hadi kötelezettség alól való felmentésről szóló rész fogalmazatát (*nullum unquam tempore . . . non teneantur*) bizonyára az átírás rontotta el. 997.

1253. — jóváhagyja, hogy Lőrinc, Besenev falusi bírónak [villicus], kit Leppoldus és társai, szerémi pénzverő tisztek [camerarii], fiával, Demeterrel s Jánossal, Gergely vejével, pénzhamisításon kaptak, s ezért őket Benedek kalocsai érsek, mint a király által kiküldött bíró elítélte, házat s egyéb javait, melyek Benedek érseknek, mint bírónak jutottak, úgy szintén az ezekből a pénzverő tiszteknek jutó s tőlük Benedek érsek által megvásárolt részt Benedek érsek odaadta tárnokmesterének, Joannak, és Joan mester a Benedek érsek által rokonának, Péter ispánnak adott két szőlőt is megszerezte. — D. Jaurini, a. D. 1253. V. Non. Octobris, r. a. decimo octavo.

Eredetije: MODL. 381.

Pray, Annales, 176. Katona, Hist. crit. VI. 200. és Hist. Coloc. eccl. I. 304. Fejér, CD. IV. 2. 171. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 539. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 648. 998.

1253. — Stepco, Isan, Woynch és Cuach nemeseknek adja Drasnik ispánságot tartozékai-
okt. 8. val, cserében a tőlük elvett tengermelléki birtokaikért. — D. apud Kamarun, a. ab
Komáromnál. inc. D. 1253. VIII. Id. Octobris, r. a. decimo octavo.

Átírta I. Károly 1322. okt. 11. (A hg. Eszterházy-cs. levéltárában. Rep. 42. A. 4.)

Vjestnik, VII. 138. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 540. 999.

(1253.) — újra sürgeti a pápánál Benedek postulált esztergomi érsek megerősítését. —
okt. 11. D. in Kamarun, V. (Id.) Octobris.

Komárom. *Eredetije* Theiner szerint a vatikáni levéltárban. (Arm. II. capsza VII. n° 14.) Péterffy, Sacra conc. I. 69. Pray, Annales, I. 290. Kollár, Hist. iur. patr. 159. Katona, Hist. crit. VI. 180. és Hist. Coloc. eccl. I. 301. Fejér, CD. IV. 2. 145. (1252.) Theiner, Monum. Hung. I. 230. (é. n.) Monum. Strigon. I. 411.

A keletre vonatkozólag olv. Knauz jegyzetét a Monum. Strigon. I. 411. l. Érvelését a keltezés helye is támogatja. 1000.

(1253 ?) — a tatárok támadásától veszélyeztetve, nehéz helyzetének és tett intézkedéseinek ismertetése mellett
nov. 11. támogatásra hívja fel ellenük a pápát. — D. in Potoka, in die s. Martini ep. et conf. III. Id. Novembr.
Patak. Theiner, Monum. Hung. I. 230. Fejér, CD. IV. 2. 218.

A levél keltét Karácsonyi a Turul XXXVII. 9. sk. l. 1253-ra teszi.

Lásd 1250. nov. 11-i kelet alatt.

1253. — jóváhagyja, hogy Róbert ispán fia Stepk mester Culpateu nevű öröklött és
Chernehteu nevű vásárolt birtokát a Szent István király zágrábi monostorának s az ottani káptalannak adja, s átírja a zágrábi káptalannak 1228. aug. 27-i, Culpateu birtoknak Abel fia, Róbert ispán részéről történt megszerzéséről szóló, s ugyanazon káptalan 1245. márc. 22-i, Chernehtu birtoknak Stepk mester által való megvásárlásáról szóló oklevelét. — D. ab inc. D. 1253. r. a. decimo octavo.

Átírta N. Lajos király 1359. s ezt Zsigmond király 1427. (A zágrábi káptalan levéltárában. Fasc. 72. n° 2.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 100. Wenzel, ÁUO. II. 233. és VII. 349. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 546. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 652. Wenzel, ÁUO. XI. 392. 1001.

1253. — Miklós főasztalnokmesterre ruhazza a Baranya vár melletti Szt. Mihály-monostor
kegyuraságát.

Kivonatát közölte: Fejér, CD. VI. 2. 410. 1002.

1253. — oklevele (?) a brochinai nemesek Beluch, Sorva, Ottróchk, Siuaine és Miauicha nevű pozsega-
megyei királyi (l) birtokainak határaitól.

Kivonatát közli: Fejér, CD. IV. 2. 211. a Fejérváry—Jankovich-gyűjtemény III. köt. 153. sz. után.

A kivonat szövegéből nem tűnik ki, hogy királyi oklevélről van-e szó. Valószínűleg Mária királyné 1258-i oklevelének elrontott kivonatával van dolgunk (Wenzel, ÁUO. XI. 445.), hol azonban Beluch, Sewa és Otrochk a tulajdonosok nevei, a föld neve pedig Ozyawicha.

(1253
körül.)
Esztergom.

— megparancsolja Mihály sárosi ispánnak, hogy Vra és Zombat királyi servienseket iktassa be és védje a nekik adományozott Silwan föld birtokában. — D. Strigonii.

Eredetije a pécsi püspökség levéltárában. (Cimel. I. 3.)

Fejér, CD. VII. 1. 144. (II. Béla királynak tulajdonítva) és ⁵kivon. VII. 1. 298. (1253 körül.) Kivonatok: Tudom. Gyűjtemény, 1821. IV. 101. Monum. Strigon. 1. 411.

A Tört. Szemle 1916. 51. 1. Erdélyi L. kifogást emel ellene (mint II. Béla király oklevele ellen), Tagányi pedig u. o. 595. l. jegyzetében hamisnak mondja a kétségtelenül hamis 1270-i (Wenzel, ÁUO. VIII. 296.) oklevéllel való összefüggése miatt. Azonban IV. Béla keltezetlen oklevelének eredetije formailag valódinak mutatkozik; írását IV. Béla 1248. márc. 28-i oklevele írójának (fejlettebb s cursivjellegű) írásaként ismerjük fel. Így, bár az oklevél fogalmazata igen fejlettnak mutatkozik, hamis volta annál kevésbé tekinthető bebizonyítottnak, mert az 1270-i hamisítvány nem is erre a mandatumra, hanem Béla király privilegiumára hivatkozik, s az 1270-ben Fvlsclua-nak nevezett adományföld határainak leírását adja és azonfelül újabb adományt is tartalmaz. Úgy látszik, hogy éppen a (valószínűleg bővített) határleírás és az állítólagos újabb adomány volt az 1270-i hamisítvány készítésének az oka, amiből azonban IV. Béla mandatumának hamis volta nem következik. Fejérnek (a sárosi ispán nevére alapított) keletmeghatározása (v. ö. Fejér, CD. IV. 2. 205. Wenzel, ÁUO. VII. 361. stb.) elfogadható. 1003.

(1254
előtt.)

— a vasvári káptalannak a tőle elvett s a dominikánusoknak adott területért [area] kárpótlásul a vasvári várnak Lapsa nevű két ekeföldét adja s ennek határait leírja.

Átirata — csonkán — Roland nádor 1254. szept. 29-i oklevelében. (A vasvár—szombathelyi káptalan levéltárában. Acta capit. tang. I. 13.)

Wenzel, ÁUO. VII. 151. Hazai okmt. IV. 27.

1004.

1254.
jan. 15.

— átírja II. András királynak 1227-ben kelt, a Nopoc-mezte-nemzetségbeliek részére szóló, Kálmán királynak adománylevelét tartalmazó s Gemelchen földet adományozó oklevelét.

Fejér, CD. IV. 2. 235.

Lásd 1250. jan. 9-i kelettel a 922. szám alatt.

1254.
márc. 24.

— megerősíti a szepesi sumugfalusi szászokat az ottani királvi pecérektől [caniferi] vásárolt föld birtokában, megállapítva, hogy úgy ők, mint az ezután ide települendők ugyanolyan szolgálatot tartoznak teljesíteni, mint a sumugi pecérek; földjüket más, hasonló szabadságokat élvező embernek vagy vendégtelepesnek eladhatják, és csakis ispánjuk vagy centuriojuk bíraskodhatik felettük a többi szepesi szászok szokásai szerint. — D. a. D. 1254. IX. Kal. Aprilis, r. a. decimo nono.

Eredetije: MODL. 2514.

Wagner, Anal. Scepus. I. 188. (másolatból.) Katona, Hist. crit. VI. 212. Bárosy, Supplementum, 61. Schlözer, Krit. Sammlung, 300. Fejér, CD. IV. 2. 211. Kivonat: Csáky-oklvt. I. 2. 1005.

1254. — megengedi, hogy Lanceretus ispán, a Buzad ispán fia megvehesse Péter fia Ioan, ápr. 5. Jura fia Abraam és Abraank fia Domokos zalai várjobbágyoknak Bela nevű földjét a Dráva és a Mura között, melyet tőlük Lanceretus egy ízben már megvásárolt, de István szlavon bán és Pál akkori országbíró azt mint várbirtokot a zalai várhoz visszacsatolták; elrendeli, hogy a visszatérítendő első vételár fejében kapott Tornua földet Lanceretus ispán Joannak visszaadja, és a Cupan fia Ioahun, Wlchuc fia Wlchuk, Cozna fia Glauch, Vorank fia László, Gurg fia Petizlo és Valcodrug, s István fia Cuplen, zalai várjobbágyok által írásban benyújtott jelentés szerint leírja Bela föld határait, melynek birtokába Lanceretus ispánt zegariai Farkas királyi kiküldött iktatta be. — D. a. D. 1254. Non. Aprilis, r. a. decimo nono.

Átírta a vasvári káptalan 1378. júl. 14. (A hg. Festetics-család keszthelyi levéltárában.) = Q. 73. DE. 91. 845

Hazai okmánytár, VI. 81. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 548. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 655.

Az oklevél kivonatát a Hazai okmt. szövege alapján közlöm, minthogy az 1378-i átíró oklevél 1926-ban a keszthelyi levéltárban nem volt megtalálható. 1006.

1254. — bizonyítja, hogy a Gutkelád-nemzetségbeli István szlavon bán a Chak-nemzet- ápr. 23. ségbeli Miklósnak, Ugrin testvérének fiától, Jánostól annak fehérmegyei Guth nevű földét 33 márkáért, továbbá a tatárjárás utáni inség idején Mokian fiától Bechtól ennek szabolcsmegyei Dada nevű földjét 43 márkáért, és Hunt ispán fiától Gergelytől ennek Garabsa, Budilo és Garus nevű s egyéb, Zemplénmegyében a Tisza és a Bodrog között Karacha mellett fekvő földeit 100 marka ezüstért megvásárolta, kiemelve, hogy Dada eladása ellen Menhardus ispán mint szomszéd tiltakozott, de tiltakozását utóbb visszavonta. — D. a. D. 1254. IX. Kal. Maii, r. a. decimo nono.

Eredetije a M. Nemz. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.) = Pl. 40. 033, 040.

Fejér, CD. IV. 2. 226. Hazai okmánytár, VII. 43. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 1. 302. Kukuljević, Reg. n° 657. Csáky-ívt. I. 2. 1007.

1254. — a Zoulum falusi vendégnépeknek vízcseppek által megsérült 1243-i szabadság- ápr. 23. levelét (lásd a 752. számot) megerősítve átírja; nekik adja a Zólyom mellett fekvő Halaz falu földét, Mihály zólyomi ispán levele alapján leírván ennek határait, s megállapítja a zólyomi vendégnépek hadi kötelességét. — D. a. D. 1254. IX. Kal. Maii, regni a. decimo nono.

Eredetije a M. Nemz. Múzeum régiségtárában. = Q. 11. DE. 40. 034

Átírta V. István király 1271. (MODL. 2217.) és IV. László 1274. (Zólyom város levéltárában.) 1542-s: DE. 2221

Katona, Hist. crit. VI. 213. Fejér, CD. IV. 2. 213. (Hibáit javítja Kubinyi, Monum. hist. Hung. I. 30.) 1008.

1254. — a veszprémi püspökség által Merena birtok határainak megsértése miatt Chak- jún. 2. nemzetségbeli Demeter mester ellen s a zalai vár jobbágyai és korusi népei ellen indított perben a veszprémi egyház javára mondván ítéletet, átírja s megerősíti Imre királynak 1203-i oklevelét, mely a László király neje, Adulheith által a vesz-

prémi egyháznak adományozott Merena föld határleírását tartalmazza. (Lásd a 205. számot.) — D. a. D. 1254. IV. Non. Junii, r. a. decimo nono.

Eredetije a veszprémi káptalan levéltárában volt (az elenchus szerint jelzete: Merenye 4.), hol azonban jelenleg nem található.

Fejér, CD. VI. 2. 382.

1009.

1254. (?)
jún. 4.

— a soproni polgárság és Omodeus győri püspök között vitás fertői kikötőnek vámját a győri egyház Rakus nevű birtokán a püspöknek ítéli, s leírja a Sopron város és Rakus birtok közt Osl-nemzetségbeli nagy Herbordus által a pannonhalmi monostor bizonyosága mellett megállapított határokat. — Anno D. 1244. (l) II. Non. Junii, r. a. decimo octavo (l).

Tartalmilag *átírta* Zsigmond király 1429. nov. 3. (Másolata Sopron város levéltárában, D. II. 21.)

A tartalmi kivonat: Sopronm. oklvt. II. 137.

Omodeus püspök szereplése miatt nem lehet 1244-ből való, amint az 1429-i kivonatban olvasható. Ezért Sopron város tört. I. rész, I. 3. l. 1254-re van téve. Azonban a 18. uralk. év még így is hibás.

1010.

1254.
jún. 28.

— a pilisi apátság számára, melynek oklevelei a tatárjáráskor Esztergom feldúlása alkalmával elpusztultak, János apát kérésére, ennek különböző követségekben szerzett érdemeiért felsorolja s megerősíti az egyház vámjövendelmeit, javait, birtokait, szállásadás- és vámmentességi és bírósági kiváltságait. — D. p. m. ven. patr. Benedicti archiep. Strigon. au. n. cancell. a. D. 1254. r. a. decimo nono. Acta sunt hec . . . (méltóságok:) Kalocsán üresedés, Jób pécsi, Lampert egri, Homodeus győri, Zlaudus veszprémi, Heymo váci, Miklós nyitrai, Fülöp zágrábi, Balázs csanádi, Gallus erdélyi, Vince váradi, Olivér szerémi, Pousa boszniai püspök, Ratizlaus halicsi herceg Machou ura, a király veje, Roland nádor .pozsonyi ispán, István szlavon bán, Chak tárnokmester soproni, Henrik országbíró somogyi ispán, Miklós főasztalnok, Moys főlovászmester goroi (l) ispán, Bagyn főpohárnok. . . nostri regni decimo nono. IV. Kal. Julii.

Eredetije a zirci apátság levéltárában.

Horváth J., Egyh. értek. 1823. I. 168. Fejér, CD. IV. 2. 214. Békefi,

A pilisi apátság, I. 316. *Facsimile* u. o. mellékl.

1011.

1254.
aug. 5.

† — megerősíti a Szent István király által alapított székesfehérvári egyház nemes és úrbéres jobbágyainak igazságszolgáltatási kiváltságát, nádori, ispáni vagy főúri ellátás és szállásadás alól, úgyszintén mindennemű vámfizetés alól való mentességét. — D. a. inc. d. 1254. Non. Augusti, per m. Benedicti archiepisc. Strigon. au. n. cancell. r. a. decimo quinto. (l)

Fejér, CD. IV. 2. 230. (Kaprinai másolataiból.) Endlicher, Monum. Arpad. 484. Károly J., Fejérv. tört. II. 640.

Hamis, olv. Magyar Nyelv, 1917. 238. l. (a iudices nobilium említése alapján), mit különben a talán hibás másolatnak tulajdonítható helytelen uralkodási éven kívül az oklevél egész fogalmazata is bizonyít (firmo statuumus edicto stb.)

1012.

1254.
aug. 30. — a zólyommegyei dobrunai és babusceky-i vendégnépeknek papjuk és bírójuk választására, a bíraskodásra és tanuzásra, vámentességükre, a várszolgalattól való mentességükre, szabad embereknek közjük településére, szállásadási mentességükre, hadba szálláskor a korponai vendégnépekkel egysorba jutásukra vonatkozó, eddig is élvezett szabadságait felsorolja és megerősíti, földjük birtokában is megerősítve őket a régi határok közt, favágási és kőfejtési joggal. — D. a. D. 1254. III. Kal. Septembris, r. a. decimo nono.
Átírta V. István király 1270. (A Hazai okmt. szerint Dobrona város levéltárában.) Ezt átírta: 1. IV. László király 1274. (A Hazai okmt. szerint u. o.) — tartalmilag János tárnokmester 1361. okt. 20. (A M. Nemz. Múzeum levéltárában, törzsanyag.) 2. Zsigmond király 1419. aug. 22. (Katona, Hist. crit. XII. 328.) = Q. 11. 384. 495
Fejér, CD. IV. 2. 228. Endlicher, Monum. Arpad. 482. Hazai okmánytár, VI. 76. Kivonatok: Fejér, CD. IX. 7. 506. Monum. Strigon. I. 419. **1013.**
1254.
aug. 31. — különböző követségekben szerzett érdemeiért megerősíti a Zalamegyéből való Andrást a nógrádmegyei Zerdahely nevű, a belchei monostor mellett fekvő föld birtokában a királyi jegyzékben [regestum] megállapított határok között, mely földet a király már előbb adományozta volt neki, s kiveszi azt a nógrádi vár hatósága alól. — D. a. D. 1254. II. Kal. Septembris, r. a. decimo nono.
Katona, Hist. crit. VI. 215. (Ismeretlen helyről.) Fejér, CD. IV. 2. 234. (Katona után.) **1014.**
- (1254.)
szept. 16.
Zólyom. — a fia, Béla, s a pápa unokahuga közt kötendő házasság ügyében küldött követét, Smaragdus pozsonyi prépostot ajánlja, s kéri (IV. Ince) pápát, hogy a házassági szerződés megkötésére követeket küldjön. — D. in Zoulum, XVI. Kal. Octobris.
Eredeti a vatikáni levéltárban. (Theiner szerint: Arm. II. c. VII. n° 19. V. ö. Turul, XXXVIII. 23. 1.)
Fejér, CD. IV. 2. 242. (1254.) Theiner, Monum. Hung. I. 229. Kivonat: Monum. Strigon. I. 419.
Az oklevél keltét Smaragdus pozsonyi prépostsága miatt (v. ö. Monum. Strigon. I. 402. 410.) 1253-ra vagy 1254-re kell tenni. 1253 októberében azonban más követség járt a pápánál (1000. sz.), miért is az 1254. szept. 16-i kelet a valószínű. **1015.**
- (1254.)
okt. 2.
Győr. — megállapítván, hogy Rembaldus frater a király által egykor Bertalan pécsi püspöknek adott Szent Márton-földét Waska mellett a király engedélyével Fülöp zágrábi püspöknek eladta, valamennyi bírónak megparancsolja, hogy a püspök felett ebben az ügyben a szomszédokkal törvényt látni ne merészeljenek. — D. Jaurini feria VI. post festum s. Michaelis. (Fejérnél: anno d. inc. 1254.)
Átírta V. István király 1270. júl. 29. (Másolata a Liber privil. episcopatus Zagrabiensis c. másolatgyűjtemény 7. és 49. l. a zágrábi érseki levéltárban.)
Koller, Episc. Quinqueecl. II. 168. (1254.) Fejér, CD. IV. 2. 224. Tkalcic, Episc. Zagrab. I. 101. (1254.) Wenzel, ÁUO. XI. 395. (1254.) Smiciklas, Cod. dipl. IV. 570. (1254.) Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 668. (1254.)
1255. márc. 17. Szt. Márton-földe már a zágrábi püspök birtoka. (Lásd az 1034. számot.) **1016.**

- (1254.) * — 1254-i oklevelében (1018. szám) szól Hemo váci püspökhöz intézett írásbeli parancsáról, hogy kókai Lőrinc fiának, Egyed mesternek assignálja a királyi kovácsok Koachi nevű földjét. (Wenzel, ÁUO. VII. 360.) 1017.
1254. — a királyi kovácsoknak Koachi nevű lakatlan földét hívének, kókai Lőrinc fiának, Egyed mesternek adja, melynek birtokába őt Hemo váci püspök által már beiktattatta. — D. p. m. mag. Thome, electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1254. r. a. decimo nono.
Eredetije a M. Tud. Akademia kéziratárában. (Oklevelek, I. köt. 9.)
Fejér, CD. VI. 2. 379. Új Magy. Múzeum, 1851—52. I. 465. Wenzel, ÁUO. VII. 360. 1018.
1254. — Ivánka nevű ozlani officialisát a számára a leleuchi királyi földből Miko ispán által már kijelölt 3 ekeföld birtokában megerősíti. — D. a. d. inc. 1254. r. a. decimo nono.
Átírta Nagy Lajos király 1367. (A Hazai okmt. szerint a Tarnóczi-levéltárban, Laszkáron.) Tartalmilag átírta Imre nádor 1374. — Garai Miklós nádor 1378. (A gr. Berényi-család levéltárában a M. Nemz. Múzeum lvt.)
Hazai okmánytár, VII. 46. és tartalmilag VIII. 58. 1019.
- (1254. okt. 17. előtt.) * — írásbeli mandatumát Ákosnak, Dénes sonuci ispán rokonának özvegye érdekében, melynek alapján a vasvári káptalan zekenyei Miklóssal, János fiával mint királyi megbizzottal kiküldte emberét Boge zalamegyei birtok elhatárolására, említi a vasvári káptalan 1254. okt. 17-i oklevele. (Zalamegye tört. oklevéltár, I. 27.) 1020.
1254. okt. 18. — borsodi serviensének, Damianusnak és testvéreinek, Elkének és Muhulnak adja a gömörmegyei Neproad földet, Benedek esztergomi érsek officialisának, Hytlen ispánnak levele alapján leírt határok közt, cserében a tőlük elvett és Erney borsodi ispánnak, Erdew fiának adott Malyn nevű földjükért.
Átírta a győri káptalan 1364. s ezt az egri káptalan 1399. szept. 21. (A Hamvay-családnak a M. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.)
Az oklevél szövege a következő:
Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Galicie, Lodomerie Comanieque rex omnibus, ad quos presentes pervenerint, salutem in salutis largitore. Regie convenit maiestati, ut si aliqua a suis fidelibus recipit, que sibi utilia esse conspicit, aut ut suis conferat nobilibus, quos tali donatione vult ad exymye fidelitatis opera invitare, regalis providentia eisdem, a quibus aufert, respondeat in simili vel maiori. Proinde ad universorum tam presentium quam posterorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod accedens ad nostram presentiam Damianus serviens noster Borsodiensis humiliter nostre magnitudini supplicavit, ut terram Neproad in comitatu Gumuriensi existentem, quam ab eodem castro auferentes sibi et suis fratribus, Elke videlicet et Muhul contulimus in concambium terre eorum Malyn nomine, quam dilecto et fidei nostro Erney, filio Erdew, comiti Borsodiensi propter prerogativam meritorum suorum et servilia, que nobis fideliter exhibuit et corone, quia castro

eiusdem de Duchkwe nomine utilis et necessaria admodum existebat, duximus conferendam solita benignitate, nostro dignaremur privilegio confirmare. Cuius quidem terre mete, sicut per litteras fidelis nostri Hytlen comitis, officialis venerabilis patris Benedicti Strigoniensis archiepiscopi didicimus, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a parte orientali iuxta terram Zabrag in vertice montis nomine Wyzoga et ibi sunt mete; descendens de monte declinat ad meridiem ad unam vallem et in longitudine eundo pervenit ad unum puteum nomine Nagkwth, inde ad montem, de illo monte descendens transit vallem nomine Zekenew; inde transit modicum flumen nomine Lazych, inde per montem vadit ad vallem Marci, ibi tangit terram Ladislai, transit dictam vallem, pervenit ad metas angulares, que sunt inter predictam vallem et Hologus, inde declinat ad occidentem et ibi transit unum nemus nomine Dedberke inter Hologus et vallem prenominatam metas dictas tangit terra . . . et Stephani et in Dedberke tangit terra(m) Petus. Inde ad montem Mychaelis et per eundem montem descendit ad . . . eas, inde ad magnam viam et ibi sunt mete, et ibi tangit terra(m) Nysk, in eadem via tendit ad aquilonem et transiens unam vallem nomine Nauoyuelge, inde ad montem ascendit et de eo monte ascendendo transit vallem nomine Ladisca, inde ascendit ad montem et ibi tangit terra(m) Zabrag, per eundem montem vadit ad montem nomine . . . linheg iuxta terram Raccha et per eundem vadit usque priorem metam et ibi est finis. Nos itaque ex animo pietatis, quia subiectionum opulentiam gratulamur, predictam terram Ne-proad Damiano et fratribus suis prenotatis ac eorum heredibus heredumve successoribus auctoritate presentium duximus confirmandam in sua ac filiorum suorum potestate perpetuo duraturam. In cuius rei testimonium et conservationem inviolabilem ac perpetuam presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto. XV. Kalendas Novembris, regni autem nostri anno vigesimo. 1021.

1254. — a trencsényi [Trinchen] várhoz tartozó Yesesin földet, mely egykor Zubuzlou
okt. 24. fiáé, Bogoméré volt, érdemeikért Mihály zólyomi és Detrik székesi ispánoknak adja. — D. a. D. 1254. IX. Kal. Novembris, r. a. vigesimo.

Eredetije a br. Balassa-levéltárban. (M. Nemz. Múzeum lvt.)

Wenzel, ÁUO. II. 246.

1022.

1254. — Namzolou^r fiának Jánosnak, ki a csehországi hadjáratban a király seregében katonáskodott, a tőle elvett és Tholus mesternek adott trencsénmegyei Hyrychou földért cserében a túrócmegyei Kus-Moys földet adja az oklevélben leírt határok közt, Mycou zólyomi ispán jelentéséből értesülve az adomány megfelelő voltáról, s Jánost a túróci nemesek hadi szabadságával ruházza fel. — D. p. m. mag. Symaragdi (!) electi Albensis eccl. au. n. vicecancell. dil. et fid. n. a. D. 1254. r. a. decimo nono.

Eredetije a M. Tud. Akadémia kéziratárában. (Oklevelek, I. köt. 8.)

Átírta IV. László 1282. márc. 11. (Túróci reg. 46. §.)

Beiktatva a túróci registrum 46. §.

Engel, Monum. Ungrica, 104. Fejér, CD. IV. 2. 241. és VI. 2. 380. Kivonatok: Fejér, CD. VI. 2. 415. Történelmi Tár, 1904. 79.

Smaragdusnak itt alkancellárként szereplése miatt Karácsonyi (Hamis okl. 54. l.) 1257-re teszi az oklevelet. Ámde 1257-ben Smaragdus már nem electus Albensis, pedig oklevelünkben még így nevezik. De az oklevélnek 1254-nél későbbre tétele nem is szükséges. Fejérpataky ugyan (A kir. cancell. 105.) Smaragdus alkancellárságának kezdetét 1255. febr. 12. utáni időre teszi IV. Sándor pápa oklevele alapján, minthogy itt még Tamás fordul elő királyi alkancellárként. (Theiner, I. 234.: Thoma electo Colocensi, tunc preposito Albensi, carissimi in Christo filii nostri... illustris regis Ungarie vicecancellario.) Azonban a „tunc“, amely nézetem szerint az alkancellárságra is értendő, 1255. febr. 12-énél korábbi időpontra mutat. Viszont IV. Béla (1254.) szept. 16-i levele (1015. sz.) Smaragdust még pozsonyi prépostnak mondja; a fehérvári préposttá választás és alkancellári kinevezés tehát 1254. szept. 16. és 1255. febr. 12. közt történhetett. Minthogy Tamás ebben a minőségben utoljára az 1018. sz. oklevélben szerepel, mely oklevél az év közepe táján kelt, Smaragdus alkancellársága 1254 végén már elfogadható. Azonban a 19. uralkodási év szerint a Kismajsról szóló oklevél okt. 15. előtt kelt; pedig nem valószínű, hogy Smaragdus október első felében már itthon lett volna Rómából. (V. ö. 1015. sz.) Feltűnő az is, hogy a túróci regstrum 46. §-a Kismajs és Hricsó elcsereléséről az 1254-in kívül (ebben tévesen Hybuchlo-t írva, de az eredetiben Hyrychou van,) egy 1266-i oklevelet is említ, mely utóbbi gyűrűspecséttel volt megerősítve. Miért kellett a cserének 12 esztendő múlva ismétlődnie? Talán más birtokrészekről volt ekkor szó, vagy a második oklevél kelte téves a regstrumban. Minthogy az 1254-i oklevél eredetije külsőleg nem ad okot gyanúra, (írása más oklevelekből nem ismeretes ugyan, de korszerű,) a mondottak szem előtt tartásával az oklevél keltét 1254 október végére vagy november elejére teszem, az uralkodási évet hibásnak véve. Az utóbbinak feltevését az alkancellár nevének hibás írása is támogatja. 1023.

(1254.)
nov. 11.
Patak.

— a tatárok támadásától veszélyeztetve, nehéz helyzetének és tett intézkedéseinek ismertetése mellett támogatásra hívja fel ellenük a pápát. — D. in Potoka, in die s. Martini ep. et conf. III. Id. Novembr. Fejér, CD. IV. 2. 218. (1254.)
Lásd (1250.) nov. 11-i kelet alatt.

1254.
nov. 19.

— Edeuchnek, Péter ispán fiának a tatárjáráskor, majd az ausztriai, stájerországi és morvaországi várak ostromakor tett szolgálataiért megerősíti a nyitramegyei Been földnek a ferencrendi szerzetesek közé lépő Dénes által, ki azt a királytól kapta, testvére: Edeuch részére történt adományozását, s leírja a határokat a nyitrai káptalan oklevele alapján.

Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi levéltárában. (Acta Korlathkőiano-Apponyiana, 817. sz.) = 938. Sc. 102. 712

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus, ad quos presentes pervenerint salutem in eo, qui regibus dat salutem. Regia liberalitas fideliter sibi

famulantes munere suo prosequitur et gratia ampliori, ut ex hoc alii ad fidelitatis opera fortius accendantur, dum de impensis digna remuneratio exhibetur. Proinde ad universorum notitiam volumus pervenire, quod accedens ad nostram presentiam fidelis iuvenis noster Edeuch filius comitis Petri a nobis humiliter postulavit, ut terram Been nomine existentem in comitatu Nitriensi, quam antea Dionisio fratri suo contuleramus, et eo habitum fratrum minorum assumente, quantum in ipso erat, ipsi Edeuch reliquit, et nos similiter eidem contulimus, nostro dignaremur privilegio confirmare. Nos igitur ipsius servitia, que tempore Tartarorum nobis circa maritima commorantibus et postmodum in expugnatione castrorum in Austria, Stiria et Moravia seu alias nobis in fervore fidelitatis exhibuit, per que remuneratione ampliori fuerat attollendus, ad animum revocantes, predictam terram Been cum silvis et fenetis sibi et liberis suis ac descendantibus ab eisdem auctoritate presentium confirmamus. Cuius quidem mete, prout per litteras Nitriensis capituli nobis constitit, hoc ordine distinguntur. Incipit enim prima meta iuxta fluvium Wag, ubi quedam palus Boguna nominata cadit in ipsum flumen Wag, et per medium eiusdem paludis tendens superius versus septemtrionem venit ad arborem populeam, et ibi exit in terram et sunt due mete de terra erecte sub ipsa arbore. Inde procedens versus occidentem venit ad viam publicam et iuxta viam sunt due mete erecte de terra, et transiens viam vadit in campo per metas ad quoddam nemus et iuxta illud nemus est una meta terrea et transiens illud nemus venit ad flumen Dudwag vocatum, et per illud flumen tendens superius venit usque magnam viam et ibi exit de fluvio Dudwag ad magnam viam et per eandem viam in nemore exit ad pratum, et ibi est meta iuxta nemus. Hinc declinans iuxta idem nemus tendit versus septemtrionem per metas singulas usque metas terre ville Beseneu nominate. Hinc tendit ad pratum et per pratum procedens per singulas metas venit usque ad magnam viam, que ducit ad villam Sancti Viti. Hinc tendens per ipsam viam venit ad quandam ulmum sitam in extremitate eiusdem vie, inde declinans ab ulmo et a via versus orientem vadit per quandam viam in prato per metas binas usque metas terre ville Medeuch et ibi sunt tres mete terre. Hinc procedens in prato per metas binas cadit in viam, ibi transiens viam venit ad paludem Choncu vocatam et transiens paludem vadit ad aliam paludem Wasna nomine per binas metas et trinas et transiens illam paludem vadit per metas singulas usque flumen Wag et per fluvium Wag descendens venit ad priorem metam, ubi predicta palus Boguna cadit in Wag ibique omnino terminatur. Ut igitur huius collationis series robur perpetue firmitatis optineat, nec possit per quempiam revocari, presentes litteras concessimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus dilecti et fidelis nostri magistri Smaragdi prepositi Albensis, aule nostre vicecancellarii, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, tertio decimo Kalendas Decembris, regni autem nostri anno vicesimo.

Smaragdus alkancellársága az 1023. számnál mondottak szerint 1254 vége felé elfogadható, ám bár az oklevelek záró része csak 1255 közepe óta nevezi meg őt következetesebben. Székesfehérvári prépostsága azonban 1256 második fele előtt annyiban nem következetes, hogy bár a megerősítés csak 1256 szeptembere táján történt meg (Fejérpataky i. m. 106. l.), az oklevelekben ezelőtt az időpont előtt is többször találjuk őt praepositusként, s nem electusként említve, még pedig nemcsak későbbi átiratokban, (mikor is feltehető, hogy legalább az esetek egy részében az átirat hibájával van dolgunk,) hanem eredeti oklevelekben is. (Így az 1254. nov. 19-in kívül az 1255. febr. 21-i, aug. 10-i, 1256. febr. 16-i és szept. 7-i oklevelekben.) Lehetséges, hogy a megerősítést nehezen váró Smaragdus annak közeli megvalósulását remélve olykor előlegezte magának a címet, szándékosan elhagyva az electus jelzőt. (Az 1255. febr. 21-i, 1033. számú és aug. 10-i oklevelek, melyekben az „electus” el van hagyva, ugyanazon személy fogalmazatának látszanak, s ez talán maga az alkancellár volt.) Lehet azonban, sőt valószínű, hogy egyes esetekben olyan oklevelekkel van dolgunk, amelyeket korábban történt intézkedésekről utóbb állítottak ki, az intézkedés vagy az oklevéladási parancs időpontja szerint keltezett oklevelekbe Smaragdusnak a kiállítás idejekor viselt címét írván. Így a keltezés nem egységessé vált, amiben azonban, egyébként teljesen kifogástalan oklevelekről lévén szó, nem kell a valódiságot kétségessé tevő okot látnunk. 1024.

1254. — Nata fiának Gergelynek a tőle elvett és Twbul várához csatolt Gykeu, Poya, Holoscegh és Egerpothaka nevű népes földekért az azelőtt Mycuta és Navalyad által lakott Lezna és Chemerna nevű 30 ekealja lakatlan földet adja Zemplén-megyében, melynek határait a birtokbavezetést végző Mihály sárosi ispán jelentése alapján leírja. — D. a. D. 1254. VI. Kal. Januarii, r. a. vigesimo.

Átirta: 1. az egri káptalan 1360. júl. 6. (MODL. 385.) — a leleszi konvent 1436. (MODL. 24,663.) 2. Fejér, CD. IX. 3. 544. szerint Nagy Lajos király 1366. 3. Tartalmilag: Bubek István orsz. bíró 1366. okt. 21. (MODL. 5360. Másolat.)

Wagner, Diplom. Sáros. 283. Katona, Hist. crit. VI. 217. Fejér, CD. IV. 2. 225. Wenzel, ÁUO. VII. 361. Hazai okmt. VI. 78. Kivonatok: Szirmay, Not. top. comit. Zempl. 365. Wenzel, ÁUO. XI. 394. Századok, 1870. 606.

Az évszám a karácsonyi évkezdet folytán a mi számításunk szerinti 1253. évnek felelne meg, amihez azonban a 20. uralkodási év nem talál; pedig nemcsak az egri káptalan átirata szerint, hanem Bubek István országbíró tartalmi kivonata szerint is 20. uralkodási év volt az eredetiben. Ezért Knauz a Kortan 524. lapján („Ha itt nincs tollhiba” fenntartással) 1254-nek veszi az évet és a január 1-i évkezdet első példáját látja benne. Ez a következtetés azonban nagyon kevés alappal bír. Sokkal valószínűbb — bár az oklevél eredetije nem maradt ránk —, hogy a napi keltet, amint az ekkoriban gyakran történt, az előbb kiállított oklevélnek erre a célra üresen hagyott helyére utólagosan írták be, az előre írt évszámnak és uralkodási évnek változtatása nélkül. Így keletkezett az 1254. dec. 25. előtt (tehát a 20. uralkodási évben) kiállított oklevélnek évszáma s uralkodási éve meg a később beírt napi kelet között az ellentmondás. Az oklevél tehát csakugyan az 1254. évre teendő. 1025.

1254.

† — az erdélyi Pál és Saul felsőgerendi nemeseket(!) a németek ellen és a cseh király ellen viselt hadjáratokban vérük ontásával tanusított hűségükért kiveszi az erdélyi ispánok joghatósága alól és a királyi serviensek közé sorozza birtokaikkal s azon kötelességgel, hogy a harcos nemesek módjára tartoznak a király zászlaja alatt harcolni; ezenkívül nekik adja a tordamegyei Fyged völgyet, illetőleg birtokot tartozékaival.

Átírta a gyulafehérvári káptalan 1786. (MODL. 30,096.)

Hamis. Az oklevél egész fogalmazata mutatja a hamisítást; azonban valódi oklevél felhasználásával készült.

Szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie, Bulgarie Comanieque rex omnibus presentium inspectoribus salutem et gratiam. Ad regalem dignoscitur celsitudinem pro merita famulantium occurrere commodis premiorum. Proinde ad universorum notitiam tam presentium quam futurorum volumus pervenire, quod Paulus et Saulus partis Transsilvane nobiles de Gerend superiori dilecti et fideles nostri serenitati nostre devotissime supplicarunt, ut servitiis eorundem recensitis in cetum et numerum servientum regalium benignitate regia [eos] transferre dignaremur. Nos itaque ex officio regalis culminis interne considerationis affectu plenarie recolentes, qualiter iidem comites Paulus et Saulus nominati in exercitu nostro generali tunc cum contra Theutonicos et regem Bohemie exercitum habuissemus, cunctis cernentibus fidelitates animo conceptas predicti Paulus et Saulus cum effusione suorum sanguinum demonstrarunt, se ipsos fortune casibus committendo sauciati extiterunt viriliter dimicando, sibi ipsis potius mortem quam vitam cupientes. Et etiam in aliis expeditionibus regni nostri multa servitia impenderunt. Nos itaque eorundem sudoribus et fidelitatibus et memoratorum Pauli et Sauli perspicuis meritis, que recensere per singula longum esset enarrare, ex nostra munificentia ex condigno et pro meritis respondere ipsorum petitionibus annuentes cum heredibus heredumque successoribus ab omni iurisdictione omnium comitum partis Transsilvane eximendo in cetum et servientum numerum regalium perpetuo directe iure ac simpliciter transferendos et exhimendos cum omnibus possessionibus eorundem, quas actenus habuerunt et pacifice possederunt, ita, ut sub vexillo teneantur regio sicut exercitiales nobiles militari eorundem, quorum ipsos applicavimus cetui, in omnibus de cetero legibus servituri. Preterea iidem fideles nostri Paulus et Saulus prenominati a nobis humiliter petierunt quasdam terras seu possessiones nostre maiestati attinentes, videlicet vallem Fyged vocatam in comitatu de Thorda existentem. Unde quia nostre serenitati veraciter constitit in nostra congregatione generali, ut prefate possessiones Fyged vocate maiestati attineret(!) et quia iidem Paulus et Saulus longe ampliora et maiora . . . munera promererentur, tamen in aliqualem recompensationem suorum sanguinum et fidelitatum precipuis meritis predictas terras seu possessiones nostras Fyged vocatas iustis et legitimis petitionibus eorundem Pauli et Sauli inclinati dedimus, donavimus et contulimus cum omnibus utilitatibus et

pertinentiis suis universis, videlicet silvis, pratis, fenetis et terris arabilibus intra veteres et antiquas metas eisdem fidelibus nostris Paulo et Saulo antedictis et per ipsos heredibus heredumque ipsorum successoribus iure perpetuo et inrevocabiliter possidendas pariter et habendas. Ut igitur nostre donationis seu collationis (!) robur optineat perpetue firmitatis, nec per quempiam lapsu temporum possit seu valeat in irritum retractari, presentes concessimus litteras dotalias (!) sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, regni autem nostri anno vicesimo. _____ 1026.

(1254–55 körül.)

— visszaad Móric mesternek bizonyos földet és ligetet, melyet az udvarnoki földek visszaszedésére kiküldött Balog [Sinister] Miklós főasztalnok elvett tőle; a zalai apát által visszaiktattatja Móric mestert a föld s liget birtokába.

Tartalmi *átirata* Perényi Péter országbírónak 1420 körül kelt csonka oklevelében. (MODL. 24,794.)

A töredék keltére vonatkozólag v. ö. Wenzel, ÁUO. VII. 371. Hazai okmt. V. 26. és Pannonh. rendtört. VIII. 292. közölt okleveleket. 1027.

(1255 előtt.)

* — 1255-i oklevelében említi előbbi oklevelét arról, hogy a király Buchk földet, melyet Simon néhai bántól hűtlenség bűne miatt II. András király elvett s László bachi ispánnak adott, ettől pedig Renoldus és Dama kapták, Simon bán fiának, Jánosnak visszaadta, Renoldus és Dama fiainak pedig cserében Barchan földet adta. (Wenzel, ÁUO. VII. 384.) 1028.

(1255 előtt.)

* — 1255-i oklevelében szól arról az okleveléről, mellyel a pestmegyei Kezv földet, mely egykor a János fiaié: Péter és Jánosé volt, Seywredus fehérmegyei ispánnak adta. (Wenzel, ÁUO. VII. 386.) 1029.

(1255. febr. 9. előtt.)

* — írásbeli mandatumáról, mellyel Omodeus győri püspököt megbízta, hogy István és Péter királyi kürtösöknek [tubicinarii] Oblanch nevű vasvármegyei földjét statuálja Olper fiának Györgynek, szól Omodeus püspök 1255. febr. 9. (Hazai okmánytár, I. 30.) V. ö. az 1257-i oklevéllel. (U. o. 33. l.) *Q. 12, 9L. 42091 (1255. febr. 9.)* 1029a.

(1255. febr. 17. Vaska.

— Ponith ispánt, részben Iharus fiának fogságba vetéséért, s mert az országbíró ítéletlevelét hamisnak mondotta, összesen 30 márka fizetésében marasztalja el, megállapítva a lefizetés módozatait. — D. in Vasca, IV. feria post dominicam Invocavit.

Fejér, CD. IV. 3. 284. (1265 alatt, állítólag a Mérey-családnál levő autentikus példányból.) Kivonat: Tudom. Gyűjtemény, 1820. III. 95.

Az évszámra vonatkozólag I. Karácsonyi, Hamis okl. 100. l. 1030.

1255. febr. 21.

— a scynnai vendégnépeknek adja Marcellus, Moch fia, abaujvári várjobbágy Chon nevű földjét, s a beiktatást teljesítőeknek, ú. m. Aba-nemzetségbeli Menyhárt ispánnak és Smaragdus alkancellár s fejérvári prépost vitézének, Fyl szerémi ispánnak jelentése alapján leírja a határokat. — D. a. D. 1(2)55. IX. Kal. Martii, r. a. vicesimo.

Eredetije: MODL. 392.

Átírta: 1. V. István ifjabb király 1261. (MODL. 518.) 2. Garai Miklós nádor 1406. — Perényi Imre nádor 1505. (MODL. 393.)

Fejér, CD. IV. 2. 317. Wenzel, ÁUO. XI. 410.

Smaragdus alkancellárnak fehérvári préposti címéről olv. az 1024. számnál mondottakat. Az oklevél fogalmazata (és írása is) rokon az 1255. aug. 10-i oklevelével, melyben Smaragdus szintén fehérvári prépostnak, nem electusnak van írva. 1031.

1255. febr. 21. — megerősíti a szentmáriahegyi monostor apátját Sydan föld felének birtokában, melyet a monostor II. András király adományából egészben bírt, de felét IV. Béla király az örökadományok visszaszedésekor visszavette. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis electi, au. n. vicecancell. a. D. 12(5)5. IX. Kal. Martii, r. a. (viges)imo.

Átírta V. István 1270. júl. 29. (MODL. 694.)

Fejér, CD. IV. 2. 485. (1259 alatt.) Kivonat: Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádkori okl. 122.

Keltét illetőleg olv. Szentpétery i. m. 53. l.

1032.

1255. febr. 26. — Herrandusnak, Dénes fiának, Werenherth győri kanonok rokonának adja az ausztriai, stájer- és morvaországi hadjáratban szerzett érdemeiért a Werenherth által IV. Béla királyra hagyott Scentkut birtokot az ugyanazon határok közt fekvő öt faluval. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. a. D. 1255. IV. Kal. Martii, r. a. vigesimo.

Eredetije a Hazai oklevéltár szerint a Héderváry-család levéltárában. (Viczyay-rész, fasc. 48. n° 3.)

Hazai oklevéltár, 27. Kivonat: Héderváry-oklvt. I. 2.

1033.

1255. márc. 17. Vaska mellett. — Fülöp zágrábi püspöknek a Waska melletti Szent Márton-földén lakó jobbágyainak és népeinek olyan igazságügyi és egyébtermészetű kiváltságokat biztosít, mint amilyennel a püspöknek többi, nevezetesen vaskai jobbágyai és népei bírnak. — D. apud Waskam a. D. 1255. XVI. Kal. Aprilis, r. a. vicesimo.

Eredetije Wenzel szerint a budai kir. kamarai levéltárnak Zágrábban levő részében volt; jelenleg azonban sem Zágrábban, sem a budapesti Orsz. Levéltárban nem található.

Átírta: 1. IV. László 1275. okt. 27. (Másolata a Liber privil. ep. Zagrab. c. másolatgyűjtemény 49. l. a zágrábi érsekség lvt.) — a császmái káptalan 1615. (MODL. 34,002.) 2. I. Károly 1318. jún. 29. (Másolata a Liber privil. ep. Zagr. 7. l.)

Farlati, Illyr. sacr. V. 372. (töredék.) · Kerceslich, Hist. eccl. Zagrab. 86. Schmitth, Episc. Agr. I. 198. Katona, Hist. crit. VI. 232. Fejér, CD. IV. 2. 294. Tkalčić, Episc. Zagr. I. 103. Wenzel, ÁUO. XI. 411. Arkiv za povj. XI. 149. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 593. Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 675. 1034.

1255. (febr. v. márc.) Vaska. — a győri főesperesek és kanonokok és a győri egyházmegyei papság közt a javadalmakra nézve felmerült ügyben O(modeus) győri püspök hozzájárulásával akként ítélt, hogy a dézsmanegyed $\frac{1}{4}$ -e a papságot, $\frac{3}{4}$ -e a kanonokokat illesse, egyéb kisebb jövedelmek egészen a papságéi legyenek; megállapítja a főesperesi látogatások alkalmával teljesítendő szolgáltatásokat, az elmozdított papok visszahelyezését

s a kölcsönös kártételek elengedését; e megállapodás megtartására királyi védelmet ígér, s minden, ezen megállapodással ellenkező korábbi oklevelet érvénytelennek nyilvánít. — D. et actum in Vaska, a. D. 1255.

Átírta: I. a pannonhalmi konvent 1331. jún. 4. — a fehérvári káptalan 1418. febr. 18. (A veszprémi kápt. hit. h. lvt. 109. fasc. misc. 45.) 2. II. Ulászló király 1504. (MODL. 422. sz.)

Wenzel, ÁUO. VII. 387. Hazai okmt. VIII. 63.

Az oklevél megbízhatósága kétséges. Olv. a következő számhoz írt megjegyzést. 1035.

1255.
(febr. v. márc.)
Vaska.

— a veszprémi esperesek és kanonokok s másfelől a veszprémi egyházmegyei papság közt a dézsmanegyed ügyében a főuraknak és Z(laudus) veszprémi püspöknek tanácsára s hozzájárulása mellett akként ítélkezik, hogy a dézsmanegyed felét a kanonokok, másik felét a papság kapja, megállapítván egyszersmind, hogy egyéb jövedelmek kit illetnek, és e megállapodás megtartására királyi védelmet ígér. — D. et actum in Waska, a. D. 1255.

Eredetiye a veszprémi káptalan mg. lvt. (Lad. 1. Szalad. com. decim. 4.)

Átírta Zsigmond király 1423. — tartalmilag I. Mátyás 1482. — II. Ulászló 1496. — II. Lajos 1516. (Kovachich Cornides gyűjteményéből közölte.)

Az oklevél csak tartalmilag kiadva: Kovachich, Supplementum, II. 376. Egyházi Értekezések, 1824. I. 166. Wenzel, ÁUO. II. 255. Szövege a nevek kivételével s a dézsmanegyedek felére vonatkozó kitétel leszámításával szó szerint egyező a győri kanonokok és papság részére szóló oklevéllel.

Gyanús oklevél. Az Egyh. Értekezések i. h. (és utána Wenzel) szerint IV. Bélának ezt az oklevelét a káptalan ellenében a somogymegyei papság mutatta be Mátyás király előtt, azonban a Péter kalocsai érsek vezetésével megtartott vizsgálat az oklevelet hamisítványnak és érvénytelennek nyilvánította. Ez az előadás ugyan éppen ellenkezője annak, amit I. Mátyás királynak Kovachichnál (Suppl. II. 374. sk. 1.) közölt oklevelében olvasunk. E szerint ugyanis az oklevelet nem a somogymegyei papság, hanem éppen a veszprémi káptalan megbízottai mutatták fel, s a király előtt és Péter érsek előtt folytatott vizsgálat nem ezt, hanem a somogyiak által felmutatott okleveleket nyilvánította hamisaknak, illetőleg érvényteleneknek. Azonban IV. Béla oklevele ennek dacára is kétségtelenül gyanús; azzá teszi a győri oklevéllel való feltűnő egyezése (ennek szövege is megvan a veszprémi káptalan levéltárában!), valamint az eredetinek kurzívba hajló írása, a szövegnek igen fejlett stílusa és a keltezésnek is szokatlan formája. Ámde a (csak átiratban fennmaradt) győri oklevélben is így vannak ezek és ott van éppúgy, mint a veszprémiben IV. Béla királynak ezidőt nem viselt, s 1256-ban is csak egyszer felbukkanó „dux Styriae“ címe is. (Olv. az 1256. dec. 16-i oklevelekhez írt megjegyzést.) Hogy IV. Béla király felvette s aztán ismét letette a stájer hercegi címet, az nem lehetetlen; de ez nem történhetett ötletszerűen és következtelenül. Minthogy pedig a szóban forgó győri és veszprémi okleveleken kívül a stájer hercegi címnek 1256 végéig semmi nyoma, a győri oklevelet sem tartom teljesen megbízhatónak. (Lásd az 1516-i pert, Kovachich, Suppl. II. 360. sk. 1.) 1036.

1255. — az (esztergomi egyház) főesperesei (és) kanonokjai és másrésről az ugyanazon egyházmegyei papság közt a dézsmamegyed ügyében az érsek tanácsával és hozzájárulásával ítéletet hoz. — D. et act. in Vaska, a. D. 1255.
 (febr. v. márc.)
 Vaska.
 Fejér szerint *átírta* és megerősítette II. Ulászló 1504. nov. 6-án, s (ezen?) átirat az esztergomi káptalan levéltárában van.
 Batthyány, Leges eccl. II. 388. Fejér, CD. IV. 2. 290. Endlicher, Monum. Arpad. 487.
 Ugy Batthyány, mint Fejér az 1035. számúval egyébként egyező szöveget Hevenesi másolataiból közölte, de míg Fejérnél az egyház, ill. egyházmegye hiányzik és csupán a püspök neve helyén (név nélkül) olvasható „domini archiepiscopi“ engedhetne következtetést az esztergomi vonatkozásra, addig Batthyánynál az „inter archidiaconos ecclesiae“ után „Strigoniensis“ van betoldva. Valószínű, hogy csak Hevenesi hibás másolatával, illetőleg annak kiegészítésével van dolgunk (amint ezt a Hazai okmt. VIII. 64. l. jegyz. is felteszi), s a II. Ulászló átiratára való utalás is a győri oklevél átiratára értendő. 1037.
-
1255. — az egykor János fiai: Péter és János által bírt Kezv nevű pestmegyei földet a telki [de Telky] monostor apátja s a monostor patronusai: Woywoda és fia János ellenében Seywredus fehérmegyei ispánnak ítéli ennek Egyed nevű társával letett esküje alapján. — D. in Waska, a. D. 1255. r. a. vicesimo.
 (febr. v. márc.)
 Vaska.
Eredetije: MODL. 412.
 Wenzel, ÁUO. VII. 385. 1038.
-
1255. — megerősíti a szent sír rendházát az egykor nekik Jula mester által adományozott Noak föld birtokában, melyet a felesleges adományok visszaszedésekor Kálmán herceg is meghagyott volt nekik; kiveszi a birtokot Prezde bán hatósága alól, kinek a király a nouaki zsupánságot adta, s clericusa, pécsi Benedek mester jelentése alapján leírja a határokat. — Anno D. 1255. III. Kal. Aprilis, r. a. vicesimo.
 márc. 30.
Átírta Vilmos pécsi püspök 1362. (A zágrábi érsekség levéltárában, Privilegialia, volumen I.)
 Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 103. Wenzel, ÁUO. XI. 406. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 594. Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 676. 1039.
-
1255. — parancsa A. comes chlich zsupánhoz a traüiak támogatása érdekében.
 ápr. 1.
 Buda.
Lásd 1243. ápr. 16. alatt.
-
1255. — megparancsolja a győri ispánnak, s a győri, abdai és fizegtui vámszedőknek, hogy a jelzett helyeken a vámot O(modeus) győri püspöknek a jelen oklevélben részletezett megállapításai szerint szedjék.
 ápr. 24.
 Csurgó.
 Fejér, CD. IV. 2. 323. Endlicher, Monum. Arpad. 491.
Lásd alább 1260. (április 24-i) kelettel. 1040.
-
1255. — hermani (Herman-nb., v. ö. Hazai okmt. VII. 117.) Dees ispánnak szolgálataiért s az általa Körmend faluban épített torony fenntartásának céljából a vasvári várhoz tartozó Torwoy nevű három ekeföldet adja azzal a kötelességgel, hogy a tornyot befejezze és megóvja, ellenkező esetben ő vagy örökösei az adományt elveszítik; Péter mester vasvári prépost levele nyomán leírja az adományozott föld határait.
 jún. 25.
Átírta 1371-ben a budai káptalan. (A hg. Festetics-cs. keszthelyi levéltárában, Sallér-lvt. fasc. 95. n° 22.) = Q.74. DL.94.098

Szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Crouacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in auctore salutis. Etsi regalis culminis celsitudo utilitati prospiciat singulorum, illis tamen dignum ducimus propensiori beneficio succurrendum, qui ad utilitatem regni pariter et corone indefesso studio et alacri invigilant voluntate. Proinde ad universorum notitiam volumus pervenire, quod nos dilecti et fidelis nostri comitis Dees de (genere?) Herman servitiorum merita, quibus in conspectu regie maiestatis meruit commendabilis reputari, tota benignitate pensantes, ad utilitatem et conservationem turris sue, quam iuxta fluvium Curmend in ipsa villa Curmend construxit, terram quandam Torwoy nuncupatam vacuam et habitatoribus carentem, que ad ius castri Ferrei pertinebat, sufficientem usui trium aratorum, cum suis utilitatibus exemptam a castro prenotato contulimus sibi et per eum suis heredibus unacum ipsa turri ab¹ ipso constructa iure perpetuo possidendam. Hoc adiecto, ut turrin suam in Curmend ad completionem bonam perducere et eam conservare fideliter et firmiter teneatur. Alioquin si in ipsa turri conservanda ipse vel heredes sui incauti² fuerint negligentes, concessio huiusmodi beneficio in totum privari poterunt ex condigno. Mete autem eiusdem terre, prout in litteris magistri Petri prepositi Castri Ferrei vidimus contineri, taliter distinguntur. Prima meta est a parte orientali et habet conmetaneam villam abbatis de Beel que Toruory (!) vocatur et per viam tendit ad partem meridionalem et vadit ad vallem et ibi est meta. Deinde vadit ad partem occidentalem et pervenit ad viam, que venit de Fanchca et per eandem viam descendit usque ad caput eiusdem vallis, deinde descendit ad partem septentrionalem et sub duabus arboribus ilicis est meta et ibi incipit habere conmetaneam villam Telcus, deinde vadit superius et in virgulto parvo est meta. Deinde descendit et venit ad stagnum Chek, deinde ascendit usque ilicem unam et ibi est meta. Deinde procedit et sub arbore piri est meta, deinde vadit superius et iuxta viam sunt due mete, inde procedit et in angulo eiusdem terre ex parte ville Telcus sunt quatuor mete. Procedit autem inde et sub una pomo est meta et ibidem meta altera est sub ilice, inde tendit ad partem orientalem et habet conmetaneos Stephanum, Alus et cognatos eorundem, qui sunt iobagiones castri et separatur a terra eorum in duabus metis continuatis et descendit ad fenestram ad partem orientalem et ibi sub arbore, que egurfa vocatur, est meta, inde procedit et vadit ad priorem metam et ibi terminatur. Ne itaque huius nostre collationis series valeat in posterum aliquatenus per quempiam retractari, et ad perpetuam firmitatem presentes litteras concessimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Smaragdi Albensis ecclesie electi aule nostre vicecancellarii, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, septimo Kal. Julii, regni autem nostri anno vicesimo.

¹ Az átiratban hibásan: curru sub.

² Az átiratban hibásan: in tanti.

Dees comes ugyancsak a körmendi torony építéséért 1269-ben is kapott adományt. (Hazai okmt. VII. 117.) Az 1255-ben nyert Torwoy a határleírás szerint Vas—Zala határán feküdt, s minthogy a béli apátság hasonló nevű falujával volt szomszédos, természetesen ez az utóbbi sem azonosítható a somogy megyei Torvajjal. (V. ö. Pannonh. rendtört. VIII. 81. l.) Péter vasvári prépost 1255-i említése ellentétben van a Wenzelnél (ÁUO. XII. 127.) 1274 alatt közölt oklevéllel, amely utóbbinak kelte éppen ezért nem is lehet 1274. **1041.**

(1255. ?)
júl. 6.
Pozsony.

— valamennyi bírónak megtiltja, hogy Ombud fiait: Tamást és Demont s Karcha-falusi társaikat, ú. m. András fiát Guthát, Vega fiát Zoyzlot és Milvan fiát Tamást, a szent-király-jobbágyfiat, kiket pozsony megyei ellenségeik szabadságaikban meg akarnak támadni, szabadságukban a jogosság ellenére háborgassák. — D. Posonii in oct. apl. Petri et Pauli.

Átírta Roland nádor 1255. dec. 13. (M. Nemz. Múzeum lvt.) — IV. Béla 1256. dec. 12. (Bartal szerint.)

Bartal, Commentarii, II. Mantissa n° II. Wenzel, ÁUO. II. 257. **1042.**

1255.
júl. 25.

— a tatárjárás után általa épített pesti vár vásárvámját s ugyanott a Sz. Mária egyházának kegyuraságát a nyúlzigeti apácák általa alapított zárdájának adja. — A. D. 1255. VIII. Kal. Aug. r. a. vicesimo.

Eredetije Fejér szerint a pozsonyi káptalan levéltárában volt. Jelenleg ott nem található.

Átírta: 1. IV. László 1279. (A M. Nemz. Múzeum levéltárában, törzsanyag, s egy másik példány MODL. 1030.) — I. Károly 1326. (MODL. 2344. és 3632.) és Zsigmond király 1411. márc. 11. (MODL. 400.) 2. A székesfehérvári keresztesek konventje 1348. (MODL. 402.)

Schmitth, Episc. Agr. I. 170. Schier, Buda sacra, 101. Kaprinai, Hung. dipl. I. 480. Batthyány, Leges eccl. II. 390. Katona, Hist. crit. VI. 235. Fejér, CD. IV. 2. 320. és 453. (1258.) Endlicher, Monum. Arpad. 493. **1043.**

1255.
júl. 25.

— a pesti várban és a váron kívül a királynak járó vásárvámot a nyúlzigeti apácáknak adván, megállapítja az egyes árúk után szedendő vámok mennyiségét és módozatait. — D. p. m. mag. Smaragdi, au. n. vicecancell. Albensis eccl. electi a. D. 1255. VIII. Kal. Aug. r. a. vicesimo.

Eredetije: MODL. 398.

Átiratai: 1. V. István 1270. (MODL. 401.) 2. III. András 1291. szept. 21. (MODL. 1245.) 3. I. Károly 1320. jún. 7. (MODL. 2023.) — V. László 1453. (MODL. 403.) 4. I. Károly 1326. okt. 26. (MODL. 2343.) 5. A budai káptalan 1448. (MODL. 1246.)

Fejér, CD. IV. 2. 310. Kivonat: Monum. Strigon. I. 421. **1044.**

1255.
aug. 1.
Buda.

— megparancsolja az egi káptalannak, hogy a Hermann-nemzetségbeli Antoleus ispánnak, Mátyás szepesi prépost testvérének zemplénmegyei Mescses nevű földét tolchuai István ispánnal, Cadar fiával, vagy Andronicusszal mint királyi kiküldöttel újra határolja el és annak birtokába Antoleust iktassa be. — D. Bude in octavis b. Jacobi ap. a. D. 1255.

Eredetije a Századok közlése szerint a gr. Erdődy-cs. vörösvári levéltárában volt.

Átírta az egri káptalan 1255. (Egyszerű másolata a Rákóczi-Aspremont-levélt. M. Nemb. Múz. lvt. Capsa 61. fasc. 9.)

Katona, Hist. crit. VI. 230. Fejér, CD. IV. 2. 304. és VII. 4. 113. Wenzel, ÁUO. VII. 383. Kivonat: Századok, 1870. 606. 1045.

1255. — Scyลิปche föld felét két ekeföld nagyságban Dobrinának és fiainak: Miko és
aug. 10. Woyznak, valamint Woyzlausnak és Tamásnak, a garamszentbenedeki egyház jobbágyainak ítéli Bala fia Pousa és felsorolt társai ellenében, minthogy Dobrina és társai a nyitrai káptalan oklevelével igazolták ahhoz való jogukat; Scyลิปche másik, nem peres felét meghagyja Pousa és társai birtokában. — D. p. m. mag. Smaragdi, Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1255. IV. Id. Augusti, r. a. vicesimo.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 9. 2. 2.)

Magyar Sion, II. 680. Codex Strigon. II. 67. Wenzel, ÁUO. XI. 405. Monum. Strigon. I. 421. Kivonat: Fejér, CD. IV. 2. 360.

Az alkancellár „praepositus” címére vonatkozólag mindazon oklevelekre nézve, amelyekben 1256. szeptembere előtt az „electus” jelző hiányzik, olv. az 1024. számnál mondottakat. 1046.

1255. — átírja és megerősíti Pál országbírónak 1251-i oklevelét, mely az igrichi ioculatorok földje határainak leírását tartalmazza. — D. p. m. mag. Smaragdi, Alb. eccl. electi, au. n. vicecancell. a. d. inc. 1255. VIII° X^o (!) Kal. Septembr. r. a. vigesimo.

Eredetije: MODL. 407.

Wenzel, ÁUO. VII. 382. 1047.

1255. — Benedek esztergomi érseknek a Nógrád, Hont és Gömörmegye területén a tatárjárás után elfoglalt vagy gazdátlanul maradt birtokok ügyében Vácon tartott
aug. 16. gyűlésen a király előtt előterjesztett panaszára az esztergomi érseknek felsorolt szökevény uodkertí harcos jobbágyait és conditionariusait az érsek szolgálatába való visszatérésre kényszeríti, leírva uodkertí földjük határait, amint azokat Tekus ispán, zecheni Fulkus és zihigi Lorandus királyi megbízottak megállapították és a földet közöttük felosztották. — D. p. m. mag. Smagrardi (!) Alb. eccl. electi, dil. et f. n. a. D. 1255. r. a. vicesimo primo, XVII. Kal. Septembris.

Eredetije az esztergomi érsekség. vil. levéltárában. (F. n° 1.) = H. 248. 179

Átírta: 1. az esztergomi ker. konv. 1318. (U. o. F. 3.) 2. Az esztergomi káptalan 1437. (U. o. F. 75.) 3. Tartalmilag Pál országbíró 1343. (F. n° 155.) = H. 248. 187

Magyar Sion, I. 533. Codex Strigon. I. 38. Monum. Strigon. I. 422. Kivonat: Fejér, CD. IV. 2. 292. és 359. és IX. 1. 170. = H. 248. 333

Kritikájára von. olv. Klebelsberg-Emlékkönyv, 235. l. A 21. uralkodási év aug. 16-án még hibás ugyan, de ebben a tekintetben 1255-ben egyébként is zavart találunk az oklevelekben. Olv. az 1054. számnál. 1048.

1255. — megállapítván a túróci [Turuch] jobbágyiak számát s kötelességeit, közülük
aug. 19. Vzda négy fiának: Mechk, Scremen, Mortun és Drahmel-nek az általuk lakott

8 ekeföldet adja, melynek határait Cypou ispán megállapítása szerint leírja. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1255. XIV. Kal. Septembr. r. a. vicesimo.

Eredetije Zathureczky árvaszéki elnök birtokában. (Fotografiai másolata a budapesti Orsz. Levéltárban.)

Tartalmi *kivonata* a túróci registrum 11. §. (Okt. 19-i kelettel.)

Fejér, CD. IV. 2. 295. Kivonatok: Bel, Not. Hung. II. 332. Fejér, CD. IV. 2. 359. és VI. 2. 414. (1235.) Engel, Monum. Ungrica, 107. Tört. Tár, 1904. 79. 1049.

1255.
aug. 20.

— Porson, Sopyn és Lauren részére újból adományozza a már II. András király által (1233-ban) nekik adott négy ekeföldet. — Anno gr. 1255. XIII. Kal. Septembris, r. a. vicesimo.

Tartalmilag *átírva* a túróci registrum 36. §.

Kivonata: Fejér, CD. IV. 2. 359. és 362. Tört. Tár, 1904. 79. I. 1050.

1255.
aug. 30.

— Pertoldus mester zólyomi kőfaragónak a királyi várak építésében tett szolgálataiért a Bochorou falu és a banai erdő közt fekvő, s a zólyomi vártól kivett Duboudyl földet adja a zólyomi vendégnépek szabadsága szerint, melynek birtokába őt Mihály zólyomi ispán által beiktattatta.

Átírta IV. László király 1287. márc. 27. (A M. Nemz. Múzeum levéltárában. Törzsanyag.)

Szövege a következő:

(B)ela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium salvatore. (R)egie convenit excellentie singulorum servitia et merita sic metiri, ut eos, qui plus (se) ceteris offerunt ad opera fidelitatis promptiores, gratuitis prosequantur specialius donativis. (A)d universorum igitur notitiam tenore presentium volumus pervenire, quod magister Pertoldus lapedica noster de Zolum nobis humiliter supplicavit, ut terram nostram nomine Duboudyl sitam inter villam Bochorou et inter silvam de Bana vacuum et habitatoribus [destitu]tam sibi conferre dignemur. Nos autem ipsius fidelitati et servitiis, que nobis in fervore fidelitatis impendit, favorabiliter inclinati, eo, quod in faciendo opere castrorum nostrorum semper inventus est sollicitus et fidelis, dictam terram Doboudyl, exemptam a castro nostro de Zolum sibi et heredibus suis sub metis antiquis contulimus secundum libertatem hospitem nostrorum de Zolum perpetuo possidendam, per Michaellem comitem de Zolum fidelem nostrum ipsum in possessionem eiusdem introduci pacificam facientes. (U)t itaque hec nostra donatio robur perpetue optineat firmitatis, presentes litteras in testimonium dari fecimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. (D)atum per manus magistri Smaragdi Albensis ecclesie electi, aule nostre vicecancellarii dilecti et fidelis nostri, anno Domini M^o CC^o quinquagesimo quinto, tertio Kalendas Septembris. (R)egni autem nostri anno vicesimo. 1051.

Bacut es
a belabányai
erdő közt fekvő
Duboudyl
Zólyomi ispán

1255. — néhai Mortunusnak, János fiának Karcha nevű földjét Atanas fia Iván, Bodun
okt. 2. fia Heym és Remigius fia Bertalan ellenében Zolougoz fiának Damasának ítéli, átírva
a pozsonyi káptalan 1243-i, karashafalusi Mortunus özvegyének hitbére s leányának
negyede ügyében kiadott oklevelét. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis eccl.
electi, au. n. vicecancell. dil. et f. n. a. D. 1255. VI. Non. Octobr. r. a. vicesimo.
Eredetije a Bartal-családnak a M. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.
Tartalmilag *átírta* Giléffi Miklós nádor 1349. (U. o.)
Bartal, Commentarii, II. Mantissa n° III. Hazai okmt. VII. 47. Tartalmi-
lag: Hazai oklevéltár, 32. 1052.
- (1255. * — írásbeli mandatumát, hogy a veszprémi káptalan a beeli apát pristaldusával
okt. 10. előtt.) küldje ki egyik tagját a beeli apát és officialisa által Endred föld ügyében okt. 10-én
teendő eskü kivételére és a monostornak jutó föld elhatárolására, tartalmilag ismétli
a veszprémi káptalan k. n. jelentésében. (Pannonh. rendtört. VIII. 294.)
A káptalani jelentés IV. Béla 1256. febr. 16-i oklevelébe van foglalva, s
így az eskü letétele valószínűleg 1255. okt. 10-én történt volna (tényleg azon-
ban elmaradt). 1053.
1255. — levele a traüi polgárokhoz.
okt. 17. Fejér, CD. IV. 2. 308. VII. 4. 112. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 603.
Lásd 1248. okt. 17. alatt.
1255. — rokonának, Zeyhanus kún hercegnek [dux] kérésére a Bodrog [Budrug] várához
okt. 21. tartozó Zeuleus földet a hozzátartozó Barsunus mocsárral s a Veyzhel nevű
halászóhellyel együtt a király servienseitől származó Salamon, Chere és Jakabnak,
Albert fiainak adja, s a határokat a birtokbavezetést végző Gergely krassói [Crasu]
ispán jelentése szerint leírja. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi, Albensis
eccl. electi, au. n. vicecanc. a. D. 1255. XII. Kal. Novembris, r. a. vicesimo.
Eredetije a Hazai okmánytár szerint a Vay-cs. levéltárában.
Kiadva: Hazai okmánytár, VIII. 62.
Az uralkodási év 1255-ben okt. 14-ike után is 20. maradt, eredeti ok-
levelekben is (egyetlen eset kivételével, *lásd az 1066. számot*); viszont egy
izben már aug. 16-án 21-et írtak. Ezért a napi kelet nélkül 20. uralkodási
évvel keltezett oklevelekről nem tudjuk, hogy okt. 14. előtt vagy után állít-
tattak-e ki. 1054.
1255. — Tamás fiának, Andrásnak a tatárjáráskor, majd a Frigyes osztrák és stájer
nov. 20. herceg ellen viselt hadjáratban tett szolgálataiért s végül Kryslag vár ostromakor
történt haláláért öccsének, Illuynus mesternek adja a somogy megyei Chazmafeut és
néhai Haleta nemesnek földét, melyet a király Probezlaus ispántól Suden földért
cserélt vissza, leírván a határokat a császári káptalan levele alapján. — D. p. m.
Smaragdi electi Colochensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1255. XII. Kal. De-
cembris, r. a. vigesimo.
Eredetije: MODL. 411.
Kiadásai: Fejér, CD. IV. 2. 313. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 608. Kivonat:
Kukuljevič, Reg. n° 686. Töredék: Zahn, Urkundenb. III. 265.

Karácsonyi (Hamis okl. 20.) az oklevelet a kancellár nevének (illetőleg címének) és az uralkodási évnél hibás feljegyzése miatt hamisnak minősíti; Pauler ellenben (A magy. nemz. tört. II². 525.) nem emel kifogást ellene. Az uralkodási évet 1255. okt. 14. után más eredeti oklevélben is 20-nak találjuk (lásd az 1054. számot). Az oklevél külseje, bár a pecsét le van róla szakítva, nem ad okot gyanúra. Az írás 1262-i oklevélben ismerhető fel újra (Pannonh. r. lvt. III. M.), a fogalmazat pedig egy 1267-i oklevéllel (Wenzel, VIII. 164.) mutat közeli rokonságot. Mindez óvatosságra int az oklevél megbízhatóságának elvetésével szemben, annál is inkább, mert a zágrábi káptalan 1354-i oklevelében is hivatkozás történik oklevelünkre. (Smiciklas, Cod. dipl. XII. 233.) Az ellenben kétségtelen, hogy Smaragdus alkancellár 1255-ben még nem lehetett kalocsai electus, csak 1257 májusa óta lett azzá. (Fejérpataky, A kir. kanc. 106.) Minthogy az oklevél ellen tárgyi tekintetben sem merül fel gyanú, a jelzett körülmények figyelembevételével a valódiságnak elvetése helyett a Smaragdus által signált oklevelek közt máskor is előforduló nem egységes keltezés eseteinek egyikét lehet a jelen esetben is keresnünk: az 1257 vagy 1258-ban írásba foglalt oklevelet valószínűleg az oklevéladási parancs ideje szerint keltezték, de az írnok — megfontolatlanul — Smaragdusnak a kiállításakor viselt címét írta, s a hiba, mint annyi más esetben, itt is kikerülte a kancelláriai ellenőrzés figyelmét.

1055.

(1255.
dec. 13. előtt.)

* — oklevelét, mely szerint a király saapi Boto-nak, Pousa fiának, cserében a tőle elvett s a pozsonyi vár használatára rendelt malmokért Saap föld két részét adta, említi Roland nádor és Vince nyitrai püspök 1255. december 13. (Hazai okmánytár, VI. 84.)

1056.

1255.

— István szlavon bán, Stájerország kapitánya kérésére átírja és megerősíti ugyanennek a zágrábi várjobbágyok erdejének határait megállapító 1255-i oklevelét. — D. a. ab inc. D. 1255. (a napi kelet helye üresen hagyva) r. a. vigesimo.

Eredetije Turopolje közönségének levéltárában.

Átírta Zsigmond király 1436. febr. 9. (U. o.)

Fejér, CD. IV. 2. 288. Laszowski, Povj. spomen. Turopolja, I. 11. Smiciklas, Cod. dipl. IV. 617. Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 688.

1057.

1255.

— olozkai Bocholeriusnak, Vida fiának a cseh hadjáratban szerzett érdemeiért, hol rokona, Márton, a Lőrinc fia, elesett, a vasvári várhoz tartozó Zarakad földet adja az oklevélben leírt határok közt.

Eredetije a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.

Átírta III. András király 1291. jan. 2. (U. o.)

Az oklevél szövege a következő:

(B)ela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus, ad quos presentes pervenerint, salutem in omnium salvatore. Regie convenit maiestati, ut in eos magnificentie sue dona specialiter extendantur, qui se per eximie fidelitatis merita corone regie devotos et acceptos iugiter reddiderunt, ut sic alacritas devotorum premiis invitata ad potiora fidelitatis merita accendantur. (I)

Ad universorum igitur notitiam harum serie volumus pervenire, quod accedens ad nostram presentiam Bocholerius filius Vida de Olozka dilectus et fidelis noster a nobis humiliter postulavit, ut quandam terram castrensiam Zarakad vocatam ad castrum Ferreum spectantem sibi conferre ex plenitudine regalis gratie dignaremur. Nos vero precibus ipsius inclinati sua recolentes merita ad animum duximus revocanda, inter que ad notitiam singulorum pauca de plurimis referemus. Cum enim primo essemus in Boyemia sub castro Pirillo nuncupato, idem Bocholerius laudabiliter dimicando captivum in conspectu nostro captivavit et ad nostrum duxit presentiam binis letabilibus vulneratus vulneribus ipse idem remanendo, et insuper unus ex ipsius proximis, videlicet Martinus filius Laurencii in eodem conflictu nostro occubuit. Hec itaque et alia ipsius merita, que recitata per singula occuparent locum spatiosi sermonis, ad animum revocantes, ipsam terram Zarakad vocatam sub metis et terminis, quibus predicti castrenses eam dinoscuntur possedissee, exemptam penitus a castro memorato cum utilitatibus suis et pertinentiis eidem Bocholeri habita deliberatione cum nostris barronibus, Lorando palatino comite Supruniensi, Paulo comite iudice curie nostre comite de (!) Zaladiensi, Herrico comite Symigiensi, Chak magistro tavarnicorum nostrorum, Nycolao comite Ferrei castri et aliis omnibus benignitate regia dedimus, donavimus et contulimus irrevocabiliter iure perpetuo ipsi Bocholerio et per eum suis heredibus heredumque suorum successoribus possidendam et habendam. Cuius terre prima meta incipit ab occidente a fluvio Vervize et procedit in viciatione terre capituli Ferrei castri ad orientem perveniens ad metam terream, ubi continguatur terre Olozka vocate. Deinde per metas tendens venit ad duas metas terreas, que sunt sub arbore piri prope viam magnam, que ducit ad villam Ferrei castri et ibi terre Corkoy vocate vicinatur. Exinde per silvam means per assiduas metas venit ad duas metas terreas, ubi attingit terram nobilium de Tyloy. Abinde reflectitur ad meridiem iuxta terram prefatorum nobilium de Tyloy per arbores et metas terreas, venit ad terram populorum abbatis, qui sunt apud ecclesiam sancte Marie; abhinc ad terram Nempti vocatam, deinde reflectitur ad occidentem in viciatione terre Zarakad vocate, venit ad viam Charadaoth vocatam, per quam tendens inferius venit ad aliam viam, que ducit in Olozca, ubi sunt due mete terree, per quam in modico spatio tendens reflectitur ad occidentem, perveniens ad metas terreas, ubi sunt arbores zilfa. Inde per quoddam nemus tendens venit ad fluvium Vervize vocatum in viciatione terre Geruar vocate. Inde superius per ipsum fluvium in magno spatio venit ad metam primitus nominatam et ibi terminatur. Datum per manus magistri Smaragdi Albensis ecclesie electi aule nostre vicecancellarii, anno domini M^o CC^o quinquagesimo quinto.

Az oklevél szövegében feltűnik Lóránt nádor sopróni comes címe, s méginkább az, hogy 1272-ben IV. László Zarakadot Bachalernak újra adományozván (Smiciklas, VII. 415.), atyjának, tehát V. Istvánnak adományára utal. Azonban Bachaler (1300 körüli?) végrendeletében (Smiciklas, VII. 418.)

maga is IV. Béla adományára és ennek IV. László és III. András által való megerősítésére hivatkozik, s így IV. László oklevelében tévedésnek kell lennie. IV. Béla oklevelének eredetije formailag kifogástalan. **1058.**

1255. — megállapítja a Lipcse [Lyppcha] melletti Bystrice új falu vendégnépeinek pap- és bíróválasztási, bányászási, igazságügyi, szállásadási, adózási, pénzbeváltási, vámfizetési kiváltságait és katonáskodási kötelességét, s leírja a nekik adott földek határait, amint azokat Baas mester által megállapította, nekik adván az ú. n. várrélet [pratum quod vocatur castr] is. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1255. r. a. vicesimo.

Átírta: 1. V. István 1271. szept. 12. — az esztergomi káptalan 1338. (Az esztergomi káptalan hit. h. levélt. Lad. 53. fasc. 6. n° 1.), s újból 1519. (Az esztergomi érsekség vil. lvt. Lad. T. n° 84.) 2. IV. László 1287. márc. 25. (Fejér szerint.) 3. I. Károly 1340. nov. 11. (Katona, Hist. crit. IX. 191.)

Fejér, CD. IV. 2. 296. Endlicher, Monum. Arpad. 489. Monum. Strigon. I. 426. Kivonatok: Bel. Not. Hung. II. 412. Fejér, CD. IV. 2. 360. Magyar Sion, I. 536. Codex Strigon. I. 41. **1059.**

1255. — felerészben Mytschelethet, felerészben Gyurko özvegyét s fiait megerősíti a nekik Akus(?) mester által kijelölt szepesi 4 ekföld birtokában, melyért azonban Mytscheleth és Gyurko fiai a többi szepesi jobbágyfiak módján hadiszolgálatot tartoznak teljesíteni. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1255. r. a. vicesimo.

Bárdosy, Supplementum, 73. Fejér, CD. IV. 2. 287.

A szepesi földek rendezésére 1255—56-ban Aba mester volt kiküldve. (Hazai oklvt. 30. Wenzel, ÁUO. VII. 432.) **1060.**

1255. — Kunch ispánnak, szepesi Jordanus ispán vejének különböző követségekben szerzett érdemeiért Myloy földet adja a szepesi kerületben [districtus], a Hernád két partján elterülő erdővel s oly szabadsággal, mint amilyent az ország nemesei élveznek; leírja a határokat is a szepesi földek rendezésével megbízott Aba mester jelentése szerint; ezenfelül Kunchot és utódait kiveszi a szepesi ispán igazságszolgáltatása alól s megengedi, hogy az adományozott földre telepítendő jobbágyai közt felmerülő ügyekben Kunch maga bíráskodhassék. — D. p. m. Smaragdi, Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1255. r. a. vicesimo.

Átírta III. András király 1295. — a szepesi káptalan 1318. júl. 14. (Iványi, A Máriássy-cs. lvt. szerint a Máriássy-cs. lvtban.)

Hazai oklevéltár, 29. Kivonat: Iványi Béla, A márkusfalvi Máriássy-család levéltára, I. 12. **1061.**

1255. — Albert prépostnak és konventjének kérésére felsorolja a jászói egyháznak a király elődjei által és Kálmán herceg által adott birtokok határait, minthogy a konvent oklevelei a tatárjáráskor elpusztultak; nekik adja a népeiktől való vámszedés jogát és népeik collectáját; megállapítja igazságszolgáltatási kiváltságukat; felsorolja a Kálmán herceg által adott, valamint a király által újraadományozott falvakat; megállapítja a monostor népei által az egyháznak fizetendő tizedeket s azon jogot, hogy a konvent által birtok- s egyéb ügyekben kiadott oklevelek

100 márka erejéig érvényesek legyenek, a Szt. Mihály egyházára nézve pedig a prépostnak szabad rendelkezési jogot ad. — D. p. m. discr. viri mag. Smaragdi, Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1255. regni a. vicesimo.

Átírta: 1. a szepesi káptalan 1392. (XIX. századi hiteles másolata: MODL. 425.) 2. Zsigmond király 1436. (Az Orsz. Levéltárban letett Keglevich-levéltárban, MODL. 16.087.)

Katona, Hist. crit. VI. 226. Bárdosy, Supplementum, 453. Fejér, CD. IV. 2. 299. és töred. VII. 5. 314. **1062.**

1255. — az esztergomi káptalannak az oklevélben felsorolt tagjai és tanui által Esztergomban, Lóránt nádor közbenjöttével [mediante] letett eskű alapján megállapítja, hogy az esztergomi polgárok az Esztergomba behozott mindennemű árúk után az esztergomi káptalannak vámot fizetni tartoznak, bárhonnán szállítják is az árút Esztergomba, csupán az Esztergomból kivitt s ugyanoda ismét behozott árúkat véve ki. — D. a. D. 1255. r. a. vicesimo.

Átírta IV. László 1288. ápr. 18. (Az esztergomi káptalan magánlevéltárában, Lad. 40. fasc. 3. n° 3.)

Katona, Hist. crit. VI. 219. Fejér, CD. IV. 2. 304. Monum. Strigon. I. 424. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 33. Kivonatok: Fejér, CD. IX. 3. 474. Magyar Sion, II. 681. Codex Strigon. II. 68. **1063.**

1255. — Porsu fiának Latibornak 2 ekeföldet ad. — Anno D. 1255. r. a. vicesimo.

Átírta Nagy Lajos király 1358. nov. 2.; tartalmilag átírva a túróci registrum 63. §.

Kivonatban: Bel, Not. Hung. II. 341. Fejér, CD. IV. 2. 359. és 361. Tört. Tár, 1904. 80. **1064.**

1255. — Obusknak két ekealja, Obud, Preysl, Bylegen, Raak és Jakabnak hat ekealja földet ad a túróci jobbágyok közé való sorolás mellett. — A. gr. 1255. r. a. vigesimo.

Átírta N. Lajos király 1381. — tartalmilag a túróci registrum 32. §.

Kivonat: Bel, Not. Hung. II. 337. Fejér, CD. IV. 2. 359. és 361. Tört. Tár, 1904. 80.

Bél szerint „terra Obusk“ a föld neve = Kis-Jeszen. **1065.**

1255. — Renoldus és Dama fiainak birtokában hagyja az egykor a nyitrai várhoz tartozó Barchan földet, melyre nézve Prannaius mester, királynői udvarbíró s nyitrai ispán előtt a nyitrai várjobbágyok igényt emeltek, de Renoldus és Dama fiai oklevéllel igazolták, hogy azt a hűtlen Simon bánról László ispánra és erről szüleikre szállt Buchk földért cserében kapták a királytól. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1255. r. a. vigesimo primo.

Fejér, CD. IV. 2. 319. és teljesen: VII. 5. 312. Wenzel, ÁUO. VII. 384.

Az oklevelet Fejér Kaprinai másolataiból, Wenzel pedig Rajcsányi kézirati gyűjteményéből közli. Az uralkodási évről olv. az 1054. számnál. **1066.**

1255. — Dedach fiainak, Chakannak és Welchnek adja a Rêthe nevű 4 ekeföldet, katonáskodás és egyéb szolgálatok kötelezettségével. — Anno D. 1255.

- Eredetije* Fejér szerint a szepesi káptalan ltv.
Kivonatát közölte: Fejér, CD. IV. 2. 324. 1067.
1255. — jardani Andrásnak és fiának Ahyleusnak, túróci jobbágyiaknak, 2¹/₂ ekeföldet ad. — Anno D. 1255.
Tartalmilag *átírva* a túróci registrum 68. §.
Kivonatban kiadva: Bel, Not. Hung. II. 336. Fejér, CD. IV. 2. 359. és 362.
Tört. Tár, 1904. 80. 1068.
- Anglián-herceg okm.*
VT⁴ 371 } 1255. — cserében Metse birtokért Salmar és Kezekuthy pestmegyei birtokokat adja. — Anno 1255.
Eredetije Fejér szerint a pozsonyi levéltárban (?)
Homályos kivonatát közölte: Fejér, CD. IV. 2. 360. 1069.
1255. — Vogryának és dobicamegyei tolzconthi egész nemzetségének nyestadó, 7 dénáros Pest. adó, vám, szállásadás és ispáni bíraskodás tekintetében való kiváltságait István szlavon bán szóbeli jelentése alapján megállapítja. — D. in Pest iuxta Danubium p. m. mag. Smaragdi au. n. vicecanc. a. D. 1255.
Átírta a császmái káptalan 1422. (A Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.)
Hazai okmánytár, VII. 49. Alsószlavon okmánytár, 2. Smičiklas, Cod. dipl. IV. 612. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 687.
Az oklevél fogalmazatában több feltűnő dolog van, ami azonban talán — legalább részben — a kései átírásnak tulajdonítandó. A királyi címre nézve olv. a Klebelsberg-Emlékkönyv 236. l. 1070.
- (1255.) — adománylevele [lehenbrief] pettaui Frigyes számára Polstraw váráról, a Tra toronyról [den turn Tra] és Anchelstain várról, 1245-i (l) kelettel.
Kivonat egy XV. századi levéltári jegyzékben. (Steiermarkisches Landesarchiv, Graz, n° 601.)
Zahn, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark, III. 273.
A kivonatban hibásan írt évszámot Zahn 1255-re teszi. 1071.
1255. † — Zeng várost adományozza weglai Feldric és Bertalan nemeseknek.
Fejér, CD. IV. 2. 308.
Lásd e hamisítványt alább, 1260-i évszámmal.
- (1255 körül.) * — írásbeli parancsára, hogy a vasvári káptalan küldje ki emberét annak megvizsgálására, vajjon Sech fia Pál ispán kiűzte-e Fanchka, Kuzepfolu, Gykynus, Pinche és Puzba falvak birtokából Gerege fiát Barnabás ispánt, kinek pedig Pál ispán e birtokokat cserében adta volt, hivatkozik a vasvári káptalan é. n. kelt jelentésében. (Wenzel, ÁUO. XI. 423.)
Pál ispán és Barnabás ispán között 1255-ben történt a csere. (Wenzel, ÁUO. VII. 413.) Hogy azonban azután az összetűzés és Barnabásnak a birtokokból való kivetése is még 1255-ben történt volna, mint Wenzel állapítja meg, az kétséges. 1072.

- (1256 előtt.) * — oklevelét, mellyel Botha fiát Farkast a várjobbágyság alól felszabadította s neki földet adott, bemutatták Rorandus királyi udvarbírónak 1256. (Wenzel, ÁUO. XI. 429.) 1073.
1256. jan. 9. — Mochwrka fiának, Péter honli várjobbágnak cserében Wysk föld feléért Saag föld felét adja, őt a királyi serviensek közé emelve.
Lásd 1266. jan. 9-i kelettel.
1256. febr. 12. — a Sopronból kihágásai miatt elűzött Péter várnagytól [purcravius] elvett soproni házakat és tornyot Dénes, Fyoch bíró és testvére Pál, továbbá Zonuk, valamint ennek fiai: András és Adorján bobuti polgároknak adja, azzal, hogy ezentúl ezek a királynak tartoznak szolgálni. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. II. Id. Februarii, r. a. vicesimo primo.
Átírta a vasvári káptalan 1339. jún. 29. (A M. Nemz. Múzeum levéltárában, törzsanyag.) = Q. 10, 2. 40.804
Hazai okmánytár, I. 32. 1074.
1256. febr. 16. — Jakab beeli apát kérésére megerősíti a (bakony)béli apátságot Endreed föld birtokában, átírván a veszprémi káptalannak keltezetlen oklevelét, mely Endreed földnek Dénes ispán részéről a bakonybéli apátság részére történt átengedését bizonyítja s a határok leírását is tartalmazza. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. XV. Kal. Martii, r. a. vigesimo primo.
Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (XIV. B.)
Wenzel, ÁUO. II. 264. Pannonhalmi rendtörténet, VIII. 293. 1075.
1256. febr. 21. † — Jakab bán fiának, Gerlize unokájának, Jakabnak, ki a Danislaus lodoméri herceg ellen viselt hadjáratban Yrizlow várának ostrománál, és a sajói ütközetben és a király tengermelléki tartózkodásakor is kitüntette magát, az egykor Dénes fia Reroldus birtokában volt, a tengermelléken levő Wrych földet adja a Zwplych földön levő 3 mansioval és igazságszolgáltatási kiváltságot is biztosít számára. — D. p. m. dil. ac fid. n. mag. Smaragdi prepos. Albensis, au. n. vicecanc. a. D. 1256. X. Kal. Martii, regni a. decimo tertio.
Kovacsóczy, Arpadia, I. 189. (Fejérvári Dobó József kézír. gyűjt. másolatából.) Fejér, CD. VII. 3. 36. Densusianu, Documente, 278. Smičiklas, Cod. dipl. V. 2. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 4. 119. Kukuljević, Reg. n° 691.
Hamis, olv. Pauler, A magyar nemz. tört. II². 596. Karácsonyi, Hamis okl. 20. Egész fogalmazata hamisítványnak mutatja. 1076.
1256. febr. 26. — engedélyt ad Preyzlow fiának, Isownak, hogy ha fiutód nélkül halna el, birtokait vejeire hagyhassa ugyanazon szolgálat kötelezettsége mellett, mint azokat Isow bírja. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. V. Kal. Martii, r. a. vicesimo primo.
Átírta a vasvári káptalan 1409. máj. 2. (A Hazai okmánytár szerint Somogy megye régészeti múzeumában. Sopronvármegye levéltárának Elenchus litterarumja szerint a vasvári káptalan átíró oklevelének a petőházi Zeke-család levelesládájában fasc. 21. n° 1. alatt kellene lennie, mely leveles láda jelenleg

Sopronvármegye levéltárában van. A fasciculusból azonban az illető szám hiányzik. Valószínűleg ez került a Hazai okmánytár által jelzett helyre.)

Hazai okmánytár, VIII. 66.

1077.

1256.
márc. 16.

— Phyla fiának, Fylának, Seceken 3 ekeföldet ad akként, hogy Fyla ezért a király hadjárataiban résztvenni s egyéb szolgálatokat akként tartozik teljesíteni, mint a többi szepesi jobbágyok, s a szepesi földek rendezésére kiküldött Aba mester jelentése alapján leírja e föld határait. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. XVII. Kal. Aprilis, r. a. vicesimo primo.

Átírta a szepesi káptalan 1314. dec. 16. (Wenzel szerint Poprád város levéltárában.) — I. Károly 1323. dec. 27. (Egyszerű XVIII. sz. másolata a Berzeviczy-cs. kakaslomnici levéltárában, M. N. Múzeum Ivt.)

Schmauk, Supplementum, II. 8. Wenzel, ÁUO. VII. 432.

1078.

1256.
márc. 21.
Alba curia.

— a zágrábi Grech-hegyen Szt. Márk evangelista napja előtt a nyolcadik naptól az ünnep octavájáig tartandó vásárt engedélyez minden vám nélkül, s mindenkit tilt e vásárra igyekvők és onnan hazatérők zaklatásától. — D. apud Albam curiam in f. s. Benedicti, a. D. 1256.

Átírta V. István 1270. (A délszláv akadémia zágrábi levéltárában.) — I. Mátyás 1464. (Zágráb város levéltárában.)

Tkalcić, Civit. Zagrab. I. 26. Smičiklas, Cod. dipl. V. 5. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 582. (1250.) és 694.

1079.

(1256.)
márc. 22.
Alba curia.

— megbízza L(ambert) egri püspököt, hogy tudja meg Benedek bán lányaitól, vajjon akarnak-e Osl bán özvegyénél tartózkodni, s ha igen, úgy a király megengedi nekik, hogy minden vagyonukkal oda költözhessenek. — D. in Alba curia in Media quadragesima.

Eredetije a Hazai okmánytár szerint az Ostffyok levéltárában. (M. N.)

Hazai okmánytár, VII. 43. (1252 körül.)

Az oklevél keltének évszámát a kelet helyéből állapíthatni meg. (V. ö. Karácsonyi, Magyar nemzets. II. 404.)

1080.

(1256.)
márc. 24. előtt.)

* — 1256. márc. 24-i oklevelében (1082. szám) mondja, hogy a hat gorai nemzetiség bemutatta IV. Béla privilegiumát, mely szerint a király Moys gorai ispán által tőlük visszavenni szándékolt földek birtokában István szlapon bán ítélete alapján őket meghagyta. (Smičiklas, Cod. dipl. V. 5.)

1081.

1256.
márc. 24.

— a jogtalanul birt várföldek visszaszedésekor Chak gorai [de Gara] ispán által visszavenni szándékolt földeket 6 gorai nemzetségnek, köztük a Bracon nemzetségnek is birtokában meghagyja, hivatkozással a királynak előző oklevelére, mely szerint e nemzetségek földeikhez való jogukat István szlapon bán előtt egyszer már igazolták. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. IX. Kal. Aprilis, r. a. vicesimo primo.

Eredetije: MODL. 430.

Átírta N. Lajos király 1356. jún. 12. — a zágrábi káptalan 1357. márc. 25. (MODL. 431.)

Wenzel, ÁUO. VII. 421. Smičiklas, Cod. dipl. V. 5. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 696. Ugyanennek az oklevélnek a (hibás) kivonatát közlik még: Fejér, CD. IV. 2. 413. Kukuljević, Reg. n° 722. és Smičiklas, Cod. dipl. V. 43. 1082.

1256. márc. 29. — a drávántúli várföldek ügyében István szlapon bán által indított vizsgálat alkalmából Imre királynak aranypecsétes oklevele és a saját megerősítő oklevele alapján Wodychan földet, továbbá Bezdig és Mekuyn falvakat meghagyja Bobonig és István comesek birtokában s e birtokok határait Imre király oklevele alapján leírja. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. IV. Kal. Aprilis, r. a. vicesimo primo.

Átírta István szlapon és horvát bán 1352. nov. 14. (A Blagay-családnak a M. Nemz. Múzeumban letett lvt. 32. a) szám.)

Fejér, CD. VII. 4. 117. Blagay-oklevéltár, 14. Smičiklas, Cod. dipl. V. 8. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 697. 1083.

(1256.) márc. 29. Aranyos. — oklevélbe foglalja az Eachy fia, Pál ispán és Chanad-nemzetségbeli Pongrác fiai: László és Tamás között Berchem, Sunculus, Telegd és Zabolch birtokok határai ügyében a király előtt Móric tárnokmester, Rorandus nádor és István szlapon bán közbejöttével létesített azon megállapodást, hogy Pál ispán két fiával, Miklóssal és Istvánnal a nagyváradi káptalan előtt a nevezett földeknek a Pongrác fiai birtokába igaz határok közt való visszabocsájtását illetőleg esküt fog tenni. — D. in Oronos in octavis Medii quadragesime.

Átírta a váradi káptalan 1257. — u. a. 1283. szept. 14. — IV. László 1284. nov. 26. — a váradi káptalan 1294. (Másolata: MODL. 463.) — János Zsigmond 1570. — Báthory István 1572. (MODL. 322.)

Wenzel, ÁUO. VII. 458. (1257.)

Az oklevél keltét, melyet Wenzel 1257-re tett, Karácsonyi 1256-ra teszi: Hamis okl. 57. l. 1084.

1256. ápr. 30. előtt.) †* — írásbeli parancsára hivatkozik a zágrábi káptalan 1256. április 30-án, hogy a káptalan küldje ki emberét, ki Bernaldus mesterrel, a király orvosával együtt Glaunicha birtokot, mely egykor Velizlausé volt, a glaunichai várszolgák birtokaival együtt Pertlinus ispán graci (gréchegy) kapitánynak assignálja. (Wenzel, ÁUO. VII. 444.) V. ö. Karácsonyi, Hamis okl. 20. l. 114. sz. 1085.

1256. máj. 8. — a pannonhalmi apátság és a hegymagosi [Hygmogos] s keszői [Kezv] királyi udvarnokok közt vitás határokat Smaragdus alkancellárral megállapítván, azokat az oklevélben leírja, megjegyezve, hogy e megállapításból az apát részére jutó földet illetően joggal bírókra nézve semmi joghátrány nem származhatik. — D. p. m. mag. Smaragdi electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1256. VIII. Id. Maii, r. a. vicesimo primo.

Eredetiye a pannonhalmi rendi lvt. (Capsa X. G.)

Tartalmilag átírta: 1. Szécsi Miklós orsz. b. 1370. jún. 9. (U. o. V. Oo.)
2. Szepesi Jakab orsz. b. 1378. febr. 18. (U. o. XXXV. Dd.) Kivonata bent van a pannonhalmi XIV. sz. registr. fol. II. Z.

Wenzel, ÁUO. II. 266. Pannonhalmi rendtört. II. 294. Kivonatok: Sztachovits, Registr. XX. Pannonh. rendtört. II. 253. 533. és 549. 1086.

1256. — átírja és megerősíti Sándor mester vicebán és zágrábi ispán 1256-i oklevelét a zágrábi káptalan és Hoholdus ispán közt Hoholdusnak s népeinek dézsmái és a Gyüre[Guri]-nemzetség földjéről járó dézsmák ügyében kötött egyezségről. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. Id. Maii, r. a. vicesimo primo.

Eredetije a zágrábi érsekség levéltárában. (Decimalia, Vol. I. 3/1.)

Átírta N. Lajos király 1359. szept. 14. (A zágrábi káptalan levéltárában, fasc. 17. n° 4.) Hivatkozik rá Miklós zágrábi püspök 1355. aug. 27. (Smiciklas, Cod. dipl. XII. 304.)

Kercselich, Hist. eccl. Zagrab. 86. Smiciklas, Cod. dipl. V. 16. Kivonat: Fejér, CD. IV. 2. 414. 1087.

1256. — a királyi várak jogtalanul elfoglalt javainak visszaszedése idején András, a tárnokok ispánja részére átírja s újból megerősíti a Golgouch várához tartozó s a Zsitva mellett fekvő Manyá nevű földre vonatkozó, 1249-i saját adománylevelét (907. szám), Benedek esztergomi érsek udvari kancellár leveléből győződven meg az illető földbirtok minőségéről és nagyságáról. — D. p. m. mag. Smaragdi, electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. Id. Maii, r. a. vicesimo primo.

Eredetije a M. Nemz. Múzeumban letett Forgách-levéltárban.

Hazai okmánytár, VIII. 68.

1088.

1256. — az István szlavon bán, Stájerország kapitánya által megejtett vizsgálat alapján a worosdi vendégnépeknek ítéli azt a szigetet, melyet György ispán, Lukács ispán fia, Tursoy sziget néven magának követelt. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. XV. Kal. Junii, r. a. vicesimo primo.

Eredetije Varasd város levéltárában. (Fasc. I. n° 4.)

Átírta Zsigmond király 1407. (U. o.)

Smiciklas, Cod. dipl. V. 16. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 701.

1089.

1256. — jóváhagyja a királyi tárnokok ispánja: András és Aba fia Aba mester közt András ispán tudta nélkül atyafiai [fratres]: Miluan fia Michel és Tamás fia Jordán által Aba mesternek eladott Kamnati nevű földre vonatkozólag létrejött egyezséget. — D. p. m. mag. Smaragdi, electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. Primo Id. Junii, r. a. vicesimo primo.

Eredetije a M. Nemz. Múzeumban letett Forgách-levéltárban; *Bl. 58.393*

Fejér, CD. IV. 2. 365. és csonkán 377. Mocsáry, Nemes Nógrádv. esmert. IV. 121. 1090.

1256. — a jogtalanul elfoglalt várbirtokok visszaszedése alkalmával az egykor a pozsonyi várhoz tartozó Bazin [Bozin] földet Kozma és Achilleus ispánok birtokában hagyja a sajátj ütközetben tanúsított vitézségükért, majd a királynak a tengerparton tartózkodása alatt az ország határainak az osztrák herceg elleni megvédéseért, a király visszatérése után pedig az osztrák herceg ellen viselt hadjáratban szerzett érdemükért, s a birtok határait, melyet már atyjuk is birt, Vince nyitrai püspök írásbeli

jelentése alapján leírja. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. XI. Kal. Julii, r. a. vicesimo primo.

Eredetije: MODL. 434.

1339: DL. 105. 408

Átírta az esztergomi káptalan 1338. (MODL. 435.)

Fejér, CD. IV. 2. 388. Wenzel, ÁUO. II. 269. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 702. 1091.

1256. — a jogtalanul elfoglalt várbirtokok visszaszedése alkalmával az egykor a nyitrai várhoz tartozó Szakolca [Zokolcha] földet meghagyja Kozma és Achilleus ispánok birtokában ezeknek (az 1091. sz. oklevéllel egyező módon felsorolt) érdemeiért, s Vince nyitrai püspök írásbeli jelentése alapján leírja Zakolcha határait, melyet már atyjuk is bírt. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. XI. Kal. Julii, r. a. vicesimo primo.

Átírta: 1. Rozgóni Simon orsz. b. 1410. — Báthory András comes orsz. b. 1559. (MODL. 92.) 2. II. Ulászló király 1515. (? Fejér közlése.)

Fejér, CD. IV. 2. 390.

Teljesen egyező fogalmazat a másik, e napon kelt oklevéllel. Feltűnhetik, hogy a két megerősítés két külön oklevélbe van foglalva. 1092.

1256. — a tatárjárás által megzavart várbirtokok ügyének rendezése alkalmából az ausztriai szentkereszti (heiligenkreuzi) apátságtól néhány várföldet visszavéve meghagyja az apátságot a Saar folyó mellett fekvő Királyudvarnak [Curia regis] és a bessenyők földje felének, melyet Legvontovnak neveznek, birtokában, s a királyudvari föld határait leírja. — D. Jeurini, a. D. 1256. IX. Kal. Julii, r. a. vicesimo primo.

Eredetije a heiligenkreuzi apátság levéltárában. (Rubr. 49. fasc. I. n° 7.)

Weis, Urkunden, I. 131. Wenzel, ÁUO. II. 271. Major, Mosonmegye monogr. II. 175.

V. ö. 615. sz.

1093.

(1256.) — értesíti a székesfehérvári káptalant a Miklós ispán fiának, Elecnek adott engedélyről.

Wenzel, ÁUO. VII. 433.

Lásd 1258. aug. 6 alatt.

1256. — megparancsolja az egri káptalannak, hogy a jászói prépostságnak Kálmán herceg adományából bírt Pochey, Pochym, Monaykeddi és Neste, valamint a IV. Béla által adományozott Noe nevű birtokát Kynis-nemzetségbeli Micxa királyi kiküldötttel határolja el s a prépostságot azok birtokába iktassa. — D. in Salona in vigilia b. Laurentii mart. a. 1256.

Átírta az egri káptalan 1256. szept. 15. — IV. Béla 1256. nov. 8. (Fejér ezt 1766-i periratokból közli.)

Fejér, CD. VII. 5. 317.

Az oklevelet nagyon fejlett stílusa, valamint a mandatumokban szokatlanul kitett évszám is gyanússá teszi, ámbár nem tudni, hogy a kései másolat mit s hogyan rontott el. A IV. Béla átíró oklevelének fogalmazata is olyan, hogy gyanúra ad okot. (Karácsonyi a Magy. nemzets. II. 323. l. valódinak fogadja el.) 1094.

1256. † — főkép a tatárjárás után a Drávántúl és Horvátországban szerzett érdemekért
aug. 28. agari Zoch fiának Sándornak adja a királyi hálósoknak [retiator] nyitrai megyei Sag
nevű földét, s a birtok határait a beiktatást végző szentjánosi [de Sancto Johanne]
Vyda fiának Simonnak és a nyitrai káptalannak jelentése szerint leírja. — D. p.
m. discr. v. mag. Farkasii, prepos. Albensis, dil. et fid. n. a. D. 1256. V. Kal.
Septembr. r. a. vicesimo secundo.
Eredetije: MODL. 438.
Wenzel, ÁUO. VII. 422. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 704.
Hamis. Karácsonyi (Hamis okl. 56.) 1266-ra teszi az oklevél keltét.
Hogy azonban hamis, olv. Klebelsberg-Emlékkönyv, 236. l. **1095.**
1256. — András comes besztercebányai [Bersterzebanya] bírónak ad egy lipői erdőt
szept. 3. Zelniche falu fölött. — Anno ab inc. D. 1256. III. Non. Septembris, r. a. vice-
simo primo.
Megerősítette (átírta?) IV. László 1287. — III. András 1295. — I. Károly
1319. — tartalmilag a lipői registrum 2. §.
Kivonata: Fejér, CD. IV. 2. 415. Tört. Tár, 1904. 80.
V. ö. az 1263-i keletű adománylevellel, és lásd ott a megjegyzést. **1096.**
1256. — Pelsőc [Plyseuch] faluból való Budizlaus centurionak, a zólyomi királyi erdők
szept. 7. őrének a Lampna vize közt fekvő földet adja azzal a joggal, hogy azt örökös
nélküli halála esetére testvéreinek vagy rokonainak hagyhatja. — D. p. m. dil. et
f. n. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. VII. Id. Septem-
bris, r. a. vicesimo secundo. (1)
Eredetije a Hazai okmt. szerint Zólyomlipcse város levéltárában.
Hazai okmánytár, VI. 85. Kivonat: Tagányi, Erdészeti oklv. I. 9.
Az oklevelet valószínűleg nem szeptemberben, hanem később, okt. 14-e
után állították ki, a napot azonban utólagosan írták be az oklevéladási
parancsnak megfelelően. **1097.**
1256. — Jurke fiait: Pétert és Karachinust, továbbá Máté fiait: Mátyást és Mátét és
szept. 22. Chuda fiát Paulus clericust a Pacha mellékéről, kiket Balázs zalai hadnagy és a
zalai várjobbágyok jobbágytársaiknak állítottak, Dénes országbíró ítélete alapján
régii nemességükben megerősíti és földjük határait a szomszédok jóváhagyásának
hangsúlyozásával leírja. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis eccl. electi, au. n.
vicecanc. dil. et f. n. a. d. inc. 1256. X. Kal. Octobris, r. a. vicesimo primo.
Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi levéltárában. (Acta miscell. fam.
Heim, n° 3.)
Átírta a veszprémi kápt. 1332. márc. 16. (U. o. Raykyana, n° 5.)
Zalamegye tört. oklv. I. 29.
Az oklevelet az igrichi ioculatorok részére 1255. aug. 15-én adott ok-
levélnek (lásd 1047. sz.) felhasználásával fogalmazták, mellyel a bevezető és
befejező részben szó szerint egyezik. Lehetséges, hogy Smaragdus alkancellár
„electus” címe is az 1255-i oklevélből jutott — helytelenül — az 1256-iba,
mely esetben Smaragdusnak a prépostságban való megerősítését már 1256.
aug. végére tehetnők, minthogy ezentúl nincs eredeti oklevél, mely őt electus-

nak írni. Minthogy Dénes országbíró oklevele nincs a királyi oklevélben átírva, a „de verbo ad verbum inserti“ kifejezés csak a határleírásra érthető és bizonyára a mintául szolgáló oklevélből került a jelen oklevélbe is. 1098.

1256. — a Mortunus fiától, Bolizlaustól és testvéreitől cserében elvett Nemety földet a zabroud-i vendégnépeknek adja, kik a dyuchei vendégnépekkel tartoznak a királynak szolgálni, s a birtokba Detrik szepesi és zólyomi ispánnal iktattatta őket. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi, Albensis electi, au. n. vicecanc. a. D. 1256. r. a. vicesimo primo.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 18. 1. 11.)

Magyar Sion, II. 776. Codex Strigon. II. 76. Monum. Strigon. I. 434.

Kivonat: Fejér, CD. IV. 2. 413.

Smaragdus alkancellár „electus“ címe szerint valószínűleg szeptember vége előtt kelt. 1099.

(1256.?) — a ruthén Maladiknak a királynak kölcsönzött 30 márka aranyért a túróci királyi birtokhoz tartozó Tarnouc nevű földet adja s a határokat Detrik zólyomi ispán szóbeli jelentése alapján leírja. — D. p. m. mag. Smaragdi electi eccl. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262. (I) regni a. vicesimo septimo (de a túróci registrumban: vicesimo secundo).

Átírta Szécsi Miklós orsz. b. 1381. — Thurzó György nádor 1612. (A Hazai okmánytár szerint a Tarnóczy-cs. laszkári levéltárában.) Tartalmi átirata a túróci regstrum 64. §.

Wagner, Analecta, III. 198. Katona, Hist. crit. VI. 344. Fejér, CD. IV. 3. 59. Hazai okmánytár, VII. 83. Kivonatok: Bel, Not. Hung. II. 330. Fejér, CD. IV. 3. 65. Tört. Tár, 1904. 81.

Az évszám Smaragdus alkancellársága miatt nem lehet 1262, s ezért Karácsonyi (Hamis okl. 58.) 1257-re teszi az oklevél keltét. A túróci registrumban az uralkodási év ugyan 22-nek van mondva, s ez 1257 első felére helyes, ámde az évszám a túróci regstrum szerint is 1262. Smaragdus viszont már 1257-ben sem „electus“, mert a prépostságban való megerősítése 1256 szeptemberében (sőt talán már augusztusában) megtörtént. (Olv. az 1024. számhoz írt megjegyzést.) Így mindenképen nehezen kiegyenlíthető ellentmondásokhoz jutunk, melyek alapján joggal kételkedhetünk az oklevél valódiságában is. Ám a túróci regstrum 64. §. szerint IV. Béla király 1266. aug. 6-án újra megerősítette az adományt, illetőleg a szóban forgó 1262-i (I) oklevelet „pro abolenda quadam ambiguitate“. Mi lehetett a megszüntetendő kétség, az a csupán kivonatban ismeretes 1266-i oklevélből nem állapítható meg; nincs kizárva, hogy talán éppen a téves évszám. Ennek következtében, rámutatván a vázolt nehézségekre, az oklevelet Smaragdus *electus* voltának idejére, tehát mindenesetre 1256. okt. 6. előtti időbe tehetjük. 1100.

(1256. szept. előtt.) * — levélbeli parancsát említi András varasdi ispán 1256 szeptember havában arra vonatkozólag, hogy Buzad bán testvére Mihály és Buzad bán fia Lancredus nemesek közt birtokaikra nézve András ispán cserét eszközöljön. (Smiciklas, Cod. dipl. V. 22.)

1101.

1256. okt. 6. — a csallóközi [Chollokuz] vitás Ouga földet, melyre vonatkozólag Rolandus nádor pozsonyi ispán előtt hosszabb idő óta folyt a per, Tpuh fia Miklós és társai, ú. m. zouori Buda és Benke, rethei Péter, ilkai Bereyn, sapi Botho és Ivanka, suri Bolch és borsai Márton, pozsonyi várjobbágyok ellenében Endresnek, Farkas fiának és nemzetségének, ú. m. András fiai: Péter és Farkas, Muik fiai: Modurc és Mixa, Saul fia Buhtus és Farkas fia Endre — szintén pozsonyi várjobbágyok — birtokában hagyja, Endresnek és nemzetségének hasznos szolgálataira való tekintettel. — D. p. m. mag. Smaragdi, prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. II. Non. Octobris, r. a. vicesimo primo.
Eredetije az Olgyay-cs. levéltárában: MODL. 37,460. sz.
 Fejér, CD. IV. 2. 368.
 Bemutatták az oklevelet Vince nyitrai püspöknek 1257. febr. 12. (Fejér, CD. IV. 2. 439.) 1102.
1256. — Bolezlaus fiának Buzadnak és nemzetségének Nemety nevű birtokát elvévén, a honti várnak Zuud nevű földét adja helyette, melynek birtokába őket Smaragdus alkancellár Bolezlaus Hont vári hadnagynak, Zazyn és Ambrüs semberi nemeseknek és más szomszédoknak jelenlétében beiktatta. — D. p. m. mag. Smaragdi, prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. r. a. vicesimo primo.
Átírta V. István 1272. — IV. László 1275. júl. 11. (Kubinyi szerint a szudi Sembery-cs. ltban.) — III. András 1293. (A Palásthy-Nedeczky-családnak az esztergomi káptalan hit. helyi lt. letett levéltárában, fasc. I. 1.)
 Kubinyi, Magyar tört. eml. II. 1. Kivonat: Új M. Múzeum, 1859. I. 85. V. ö. 1099. sz. 1103.
1256. — a királyi várak jogtalanul elfoglalt javainak visszaszedése alkalmával Andrásnak, a királyi tárnokok ispánjának, Béla herceg magisterének részére átírja és megerősíti a saját, 1253. márc. 13. kelt, Gymus föld adományozásáról szóló oklevelét. (987. sz.) — D. p. m. mag. Smaragdi, prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. r. a. vicesimo primo.
Eredetije a gr. Forgách-családnak a M. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.
 Fejér, CD. IV. 2. 366. 1104.
1256. — a Rutheniában és Lengyelországban teljesített követi szolgálatokért és a szepesi földre külföldi népek behívásáért Jardanus ispánnak, Arnold szepesi ispán fiának adja nemesi jogon, igazságügyi kiváltsággal a szepesi kerületben [districtus] a Poprad folyó mindkét partján levő királyi erdőt a gyepük, a Scymina hegy és a Thortol alpesek között, Mikou fia Detrik szepesi ispán és Albert szepesi apát által végeztetve a beiktatást. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. regni a. vicesimo primo.
Eredetije a Görgey-cs. levéltárában. (Letéve a M. Nemz. Múzeum ltban.)
Átírta N. Lajos király 1357. febr. 11. (U. o.) (Ll. 83. 604)
 Pray, Spec. hierarch. I. 27. (csonkán.) Wagner, Analecta, I. 134. Bár-dosy, Supplementum, 79. Katona, Hist. crit. VI. 250. Fejér, CD. IV. 2. 380. Kivonat: Századok, 1872. 218. 1105.

1256. — a várbirtokoknak a Dráván túl István szlavon bán, Stájerország kapitánya által való megvizsgálása alkalmából IV. Béla királynak Hudina által bemutatott 1245. ápr. 26-i oklevele alapján (lásd a 805. számot) meghagyja Hudina ispánt Wyzkuz föld birtokában, átírva és megerősítve a kérdéses oklevelet. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. r. a. vicesimo primo.
Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagrab. c. másolatgyűjtemény 57. l.
 Tkalčić, Episcop. Zagrab. I. 112. Smičiklas, Cod. dipl. V. 24. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 723.
 Olvasd a 805. számnál mondottakat. 1106.
1256. okt. 30. — chapai Cletus ispán fiai: László, Fülöp és Gergely részére megerősíti a Cletus ispán számára chapai Fülöp fia Fülöp ispán birtokaira nézve tett adományát, mint-hogy az erről szóló oklevél a tatárjáráskor elveszett. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. III. Kal. Novembris, r. a. vicesimo secundo.
Eredetije: MODL. 441.
 Fejér, CD. IV. 2. 379. 1107.
1256. okt. 30. — a Kalán nemzetségéből származó Nana ispánnak megengedi, hogy gyermektelen létére birtokai felett monostora, neje s rokonai javára szabadon rendelkezessék, megszabva, hogy mit hagyhat a János-lovagok részére. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1256. III. Kal. Novembris, r. a. vicesimo secundo.
Eredetije: MODL. 442.
 Fejér, CD. IV. 2. 377. Kivonat: Magy. Sion, I. 298. 1108.
1256. nov. 6. — Vince nyitrai püspök és Pál pozsonyi prépost vizsgálata és jelentése alapján Remigius ispánnak ítél 6 ekealja karachai földet, melyből 3 ekeföld iránt az oklevélben megnevezett pozsonyi várjobbágyok, továbbá az Oboni falusi és Karacha falusi várszolgák a vár nevében igényt emeltek; leírja a határokat is a nyitrai püspök és a pozsonyi prépost levele nyomán, megemlítve Remigius ispánnak réjtjét és kaszálóját is, melyet a Karacha falusiak ellenében R(olandus) nádor Remigius ispánnak ítélte. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi, Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. VIII. Id. Novembr. r. a. vicesimo secundo.
Eredetije a budapesti tudományegyetemi könyvtárban. (Litt. orig. n° 616.)
 Wenzel, ÁUO. XI. 425. 1109.
1256. nov. 8. — Albert jászói prépost kérésére Kynis-nemzetségbeli Micxa királyi kiküldött által az egi káptalan bizonyosága mellett elhatároltatván a kegyuraságához tartozó jászói prépostságnak Pochey, Pochym, Monaykeddi, Neste és Noe nevű birtokait, azokban a monostort megerősíti, átírva az egi káptalannak az elhatárolásról és beiktatásról szóló, a határok leírását és az 1256. aug. 9-én kelt királyi parancsot is magábanfoglaló, 1256. szept. 15-i oklevelét. — D. p. m. discr. v. mag. Smaragdi, Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. VI. Id. Novembris, a. D. 1256. r. a. vicesimo primo.
Kiadta: Fejér, CD. VII. 5. 316. (1766-i periratokból.)
 Az oklevelet az eljárás elrendelésére vonatkozó, igen fejlett kifejezések gyanússá teszik, éppúgy, mint a benne átírt királyi mandatumot is. Mégis,

bár az uralkodási év is hibás, valódiságának elvetésére nincs biztos ok.
(Lásd az 1094. számú oklevelet is.) 1110.

1256. — az egyfelől Henrik somogyi ispán s a garigi várnép és másfelől a garigi vár-
nov. 10. jobbágyságok közt peres határok megállapítására Henrik ispánt és pécsi Benedek mestert küldvén ki, Berizlaus fiainak, Péter, Gergely, Márton, Bertalan, János és Domonkos várjobbágyságoknak Palichna (?), Ebrisk, Lezebuch, Disnicha nevű, valamint a Brezhal fiaitól vásárolt földeknek határait Benedek mesternek és Pongrácnak, Henrik ispán officialisának jelentése alapján leírja. — D. p. m. mag. Smaragdi, prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1256. IV. Id. Novembris, r. a. vicesimo secundo.

Eredetije a zágrábi érsekség lvtban. (Privilegialia. Volumen I.)

Tkalčić, Episc. Zagr. I. 106. Wenzel, ÁUO. XI. 412. (1255.) Smičiklas, Cod. dipl. V. 26. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 710. 1111.

1256. — az egyfelől Henrik somogyi ispán és a garygi várnép, másfelől a garygi vár-
nov. 10. jobbágyságok közt peres határok megállapítására Henrik ispánt és pécsi Benedek mestert küldvén ki, Tusk fiának Márton ispánnak és testvérének Gordusnak Borsonouch nevű földé határait az elhatárolás végett kiküldött pécsi Benedek mesternek és Pongrácnak, Henrik ispán officialisának jelentése alapján leírja. — (Zárórész mint az 1111. számnál.)

Eredetije a hg. Batthyány-család körmendi levéltárában. (Acta antiqua. Alm. V. lad. 1. n° 39.)

Tartalmilag átírta a pozsegi káptalan 1373. aug. 4. (A M. Nemz. Múzeum levéltárában. Törzsanyag.)

Wenzel, ÁUO. VII. 424. Smičiklas, Cod. dipl. V. 35. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 709. Smičiklas, Cod. dipl. XIV. 534. 1112.

1256. — az egyfelől Henrik somogyi ispán és a garighi várnép, másfelől a garighi vár-
nov. 10. jobbágyságok közt peres határok megállapítására Henrik ispánt és pécsi Benedek mestert küldvén ki, leírja Chenke fia Mortunus és testvérei: István és Márton, továbbá veje, Cheh, somogyi várjobbágyság földének határait, s külön Cheh Lokouch nevű földének határait. (A zárórész mint az 1111. sz.)

Átírta a császári káptalan 1357. okt. 11. (A Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.)

Hazai okmt. VII. 53. Smičiklas, Cod. dipl. V. 32. 1113.

1256. — az egyfelől Henrik somogyi ispán és a garigi várnép, másfelől a garigi vár-
nov. 10. jobbágyságok közt peres határok megállapítása alkalmából bizonyos földnek, mely Wolcan fiának és Tosk fiának Mártonnak földével s Otmich szöllejével határos, határait leírja. (Zárórész mint az 1111. sz.)

Eredetije: MODL. 35,145. (Nagyon rongált állapotban.)

Smičiklas, Cod. dipl. V. 34. 1114.

1256. — az egyfelől Henrik somogyi ispán és a garigi várnép, másfelől a garigi vár-
nov. 10. jobbágyságok közt peres határok megállapítására Henrik ispánt és pécsi Benedek

mestert küldvén ki, Zelk fia: comorei Kokot földének határait pécsi Benedek mesternek s Pongrácnak, Henrik ispán officialisának jelentése alapján leírja. (Zárórész mint 1111. sz.)

Eredetije: MODL. 443.

Wenzel, ÁUO. VII. 427. Smičiklas, Cod. dipl. V. 31. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 708. Valószínűleg ennek az oklevélnek a hibás kivonata olvasható Fejér, CD. IV. 2. 415. I. 1115.

1256. — az egyfelől Henrik somogyi ispán és a garigi várnép, másfelől a garigi vár-
nov. 11. jobbágyok közt peres határok megállapítására Henrik ispánt és pécsi Benedek mestert küldvén ki, Brezwal fiai: Márton és György várjobbágyok Descha, Scranefelde és Yzdench nevű földeinek határait pécsi Benedek mesternek és Pongrácnak, Henrik ispán officialisának jelentése alapján leírja. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 12(5)6. III. Id. Novembris, r. a. vicesimo secundo.

Eredetije a Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-család galgóci levéltárában.

Hazai okmánytár, VII. 56. Smičiklas, Cod. dipl. V. 40. 1116.

1256. — az egyfelől Henrik somogyi ispán és a garigi várnép, másfelől a garigi vár-
nov. 11. jobbágyok közt peres határok megállapítására Henrik ispánt és pécsi Benedek mestert küldvén ki, Wolkan fia János várjobbágy Lokouch és Desnicha nevű földeinek, valamint görbe [curvus] Gordusnak Ilsoa és Chasma nevű, s Welchetének Zaburna és Dedech nevű földének határait Benedek mesternek és Pongrácnak, Henrik ispán officialisának jelentése alapján leírja. — (Zárórésze mint az 1116. sz.)

Eredetije a zágrábi érsekség levéltárában. (Privilegialia. Volumen I.)

Tkalčić, Episc. Zagr. I. 110. Wenzel, ÁUO. XI. 418. Smičiklas, Cod. dipl. V. 37. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 711. 1117.

1256. — (medleki) Sebritus ispánnak adja a komáromi vár Vrs falusi földét s egy másik
nov. 18. Vrs nevű, a Szt. Lázár rendjétől vásárolt földet, továbbá a banai és a szolgagyőri várhoz tartozó Queztev és a banai várhoz tartozó Werth nevű föld egy részét az eladás megengedésének fenntartásával, úgyszintén az vduordi vámot is, melyről Sebritusnak a király külön oklevelet is adott. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. XIV. Kal. Decembris, r. a. vicesimo secundo.

Rongált *eredetije* az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. Q. n° 67.)

Fejér, CD. IV. 2. 367. Monum. Strigon. I. 435. Kivonatok: Magyar Sion, I. 612. Codex Strigon. I. 42.

V. ö. Monum. eccl. I. 518. 1118.

1256. — oklevélbe foglalja a rendeletére András worosdi ispán által létrehozott azon
dec. 6. egyezséget, hogy a nagy Buzad bán testvére, Mihály ispán négy Comor nevű és két Welyke nevű földet, melyeket Otyoz bán fiától Jurkotól csere útján szerzett, továbbá Pyanchuch és Bykunch nevű földeket Buzad bán fiának Lanchretus ispán-

nak Zumbathel, Bela és Tornoua nevű földeiért elcserélte. — A. D. 1256. VIII. Id. Decembris, r. a. vicesimo secundo.

Tartalmi *átírata* Nagy Lajos király 1376. febr. 28-i oklevelében. (Wenzel szerint a kamarai levéltárban volt.)

Kivonatban: Wenzel, ÁUO. XI. 428. Kukuljević, Reg. n° 712. 1119.

1256. — Roland nádor és Vince nyitrai püspök 1255. dec. 13-i oklevelének átírásával, dec. 12. mely oklevél IV. Béla királynak (1255?) júl. 6-án kelt oklevelét (ld. 1042. sz.) is magában foglalja, nevezetteknek azon intézkedését, hogy Ombud fiait és Karcha falusi társaikat a szent-király-jobbágyfiak megillető szabadságukban meghagyták, Ombud fia Tamás, Gutha, Heyder, Condra, Deman, Zoyzlou és Milvan fia Tamás részére megerősíti, főképen azért, mert a pozsonyi szent-király-jobbágyfiak a pozsonyi vár tornyainak védelmét teljesítik. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. II. Id. Decembris, r. a. vicesimo secundo.

Bartal, Commentarii etc., II. Mantissa n° II. (Ex autographo.) 1120.

(1256?) — hivatkozással az egyfelől Bernoldus és testvérei, másfelől Bogizlaus közt fogadott dec. 13. bajvívók által vívandó párbajt ítélő királyi udvarbírói oklevélre, úgy ítélt, hogy Aranyos. Vízkereszt quindenáján Bernoldus a maga és testvérei nevében s Yllev a maga és atyja, Bogizlaus nevében lovaspárbajt fognak a király előtt víni Vduorch és Zyguth földek fele miatt és 50 márka kártétel s házfelégetés miatt; az Ilmerius fia Ylmerius és Bernoldus közt ugyancsak Vduorch és Zygeth miatt felmerült perben majd a párbaj napján fog a király ítéletet mondani, s ha Bernoldus megesküszik, hogy előbb a bajvívónak 5 márkát adott, ezt Bogizlaus megtéríteni tartozik. — D. in Oronos in octava s. Nicolai.

Eredetije a Guary-levéltárban Pannonhalmán. N° 2041.
Történelmi Tár, 1908. 163.

Datum pro memoria, de világosan királyi oklevél; hátlapján a királyi pecsét mellső lapja van rányomva. A kelet éve a Történelmi Tár i. h. szerint 1256. 1121.

1256. — B(enedek) esztergomi érsek panaszára megerősíti az esztergomi egyház igazság- dec. 16. ügyi, szállásadási, adózási kiváltságait, a székelyektől és oláhoktól való és az ezüst- és aranybányászatból eredő királyi jövedelmek dézsmáját, a lucrum cameraeből való részesedést, valamint a pénzverés felügyeletét illető jogait, úgy, amint ez az érsek panaszában részletezve van, s elrendeli, hogy az esztergomi egyházat ezen szabadságaiban és jogaiban senki háborgatni ne merje. — D. p. m. dil. n. et f. mag. Smaragdi, Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256. XVII. Kal. Januarii, r. a. vicesimo secundo.

Átírta I. Károly 1332. márc. 15. (Az esztergomi érsekség vil. levéltárában. A. 4.)

Pray, Hierarchia, I. 137. Katona, Hist. crit. VI. 245. Fejér, CD. IV. 2. 384. Török, Magyarorsz. prímása, II. 31. és 46. Monum. Strigon. I. 436. Densusianu, Documente, 276. Zimmermann-Werner, Urkundenbuch, I. 80.

Kivonatok és töredékek: Teutsch-Firnhaber, Urkundenb. I. XLI. Székely oklevéltár, I. 13. Magyar Sion, I. 613. Codex Strigon. I. 43. 1122.

1256. — bizonyítja, hogy Benedek mester zágrábi kanonok és gerchai főesperes nem
dec. 16. mint a zágrábi püspök embere, hanem mint István bán megbízottja tartózkodik a pucruchi kamarában, s nehogy az esztergomi egyháznak és B(enedek) érseknek ebből joghátránya származzék, erről az érseknek oklevelet ad. — D. p. m. d. et f. n. mag. Smaragdi, Alb. eccl. prep. au. n. vicecanc. a. D. 1256. XVII. Kal. Jan. r. a. vicesimo secundo.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. Lad. B. 113.

Átírta I. Károly kir. 1332. (U. o. B. 3.)

Fejér, CD. IV. 2. 371. Monum. Strigon. I. 438. Turul, 1916. 101. Kivonatok: Magyar Sion, I. 614. Cod. Strigon. I. 44. Kukuljević, Reg. n° 714.

Olv. a Turul 1916. 101. sk.

A királynak „dux Stiriae” címére vonatkozólag I. a következő számhoz írt megjegyzést. 1123.

1256. † — bizonyítja, hogy a drávántúli kamarai tized az esztergomi érseket illeti, mert
dec. 16. Benedek zágrábi kanonok gerchai főesperes nem mint a zágrábi püspök embere, hanem mint István bán megbízottja tartózkodik ott. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi, prepos. Albensis, au. n. vicecanc. a. D. 1256. XVII. Kal. Januarii, r. a. vicesimo secundo.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. (Lad. B. 112.)

Átírta: I. I. Károly 1332. márc. 15. (U. o. B. 3.) 2. I. Mátyás 1465. febr. 16. — II. Ulászló 1498. (U. o. A. 17.)

Pray, Hierarch. 139. Batthyány, Leges eccl. II. 391. Katona, Hist. crit. VI. 249. Fejér, CD. IV. 2. 370. és 393. Teleki, Hunyadiak kora, XI. 108. Monum. Strigon. I. 439. Török, Magyarország. prímása, II. 32. Alsószlavyon okmt. 4. Smičiklas, Cod. dipl. V. 42. Turul, 1916. 101. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 713. Magyar Sion, I. 613. Codex Strigon. I. 43.

Ha mis. Olv. a Turul 1916. évf. 101. sk. II.

Smičiklas (i. h.) a dux Stiriae magyarázatául (— mi egyébként a pucruchi kamarára vonatkozó oklevélben is így van! —) „rex Hungariae” után „etc. et Stephanus banus totius Sclavoniae et” szavakat told be. Guthkeled-nb. István azonban, (ki olykor „dux et banus totius Sclavoniae”) nem *dux Styriae*, hanem *capitaneus Styriae* volt. S különben is nagyon valószínűtlen, hogy a király a bánnal együtt adott volna ki oklevelet ilyen ügyben. A magyar király címeként a *dux Styriae* 1255-ben is előfordul, de csupán gyanús oklevelekben, (1035. és 1036. sz.). 1256-ban is csak elszigetelten, a pucruchi és drávai oklevél-párban fordul elő, ami, tekintve e címnek már dec. 17-én is hiányát, a pucruchi oklevelet is gyanússá tehetné. Minthogy azonban kevéssel utóbb, 1257-ben e cím újra feltűnik, (nem ugyan királyi oklevélben, hanem a Chac tárnokmesterében: Wenzel, ÁUO. VII. 465.), úgy látszik, hogy IV. Béla király e címet 1256 végén, legalább igen rövid ideig csakugyan használta. 1124.

1256. — visszavonva azt a cserét, melyet még István esztergomi érsekkel az ottani
dec. 17. királyi palotára és az érsek várára vonatkozólag tett (lásd a 902. számot), a palotát az érseknek örökadományként adja, a polgárok számára pedig a régi helyet jelöli ki építkezésre. — D. p. m. dil. et fid. mag. Smaragdi prepos. Albensis (l a vicecanc. hiányzik), a. D. 1256. XVI. Kal. Januarii, r. a. vigesimo secundo.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. levéltárában. (Lad. J. 4.)

Fejér, CD. IV. 2. 374. Monum. Strigon. I. 439. Kivonatok s töredékek: Fejér, CD. IV. 2. 413. Magyar Sion, I. 614. Codex Strigon. I. 44.

Az oklevél kiállításában (elején másfél sor uncialisokkal írva), s méginkább szövegében (írás hibák, Smaragdus alkancellár voltának hiánya, szokatlan fogalmazat) feltűnő körülmények, valamint a szintén kifogásolható, 660. sz. oklevéllel való összefüggés az oklevél megbízhatósága ellen gyanút kelt. Azonban a kétségtelenül valódi, 902. sz. oklevéllel való kapcsolata folytán a valódiság kétségbe vonása helyett inkább azt kell feltennünk, hogy ezt az 1256-i oklevelet (s talán a 660. számút is) az esztergomi érsek embere fogalmazta (legalább a contextust) és írta is, csak a megpecsételést történt a királyi kancelláriában. 1125.

1256. — bizonyítja, hogy előtte egyfelől Belinyk fiának Kelemenus bánnak fiai: Pongrác,
dec. 17. Chumur, Izsák és Elek, másfelől ugyancsak Belinyk fiának Woffa ispánnak fiai: Chanad ispán, Barlabás és Fülöp — fiaik nevében is — a Tisza, a Temes, a Borswa és a Maros mellett és Erdélyben fekvő felsorolt birtokaikon, továbbá a Thembes szigeti, a kanisai és a kemenchei monostorokon s ezek tartozékain megosztottak, az orozlanusi monostort az egész nemzetség közös birtokául hagyták, Belinyk testvérének pedig, Boguzlonak unokáinak [nepotibus], ú. m. Kechele fiainak Chanad és Tamásnak, Tódor fiainak Mihály és Weytehnek s Chemu fiainak Lőrinc és Gergelynek bizonyos csanád-, temes- és szerémmegyei, Macsó [Mako] kerületi, vasvár-, győr- és mosonymegyei birtokokat engedtek át a megállapított feltételek mellett. — D. p. m. dil. n. et f. mag. Smaragdi, prepos. Albensis, au. n. vicecanc. a. D. 1256. XVI. Kal. Januarii, r. a. vicesimo secundo.

Eredetije a Történelmi Tár szerint az Erdélyi Múzeum oklevélgyűjteményében.

Átírta IV. László 1284. nov. 26. — I. Mátyás 1484. — János Zsigmond 1570. — Báthory István 1572. (MODL. 322.)

Wenzel, ÁUO. VII. 429. Kivonatok: Tört. Tár, 1889. 525. Magyarország. melléktartom. oklvt. II. 4. Szabó K., Az Erdélyi Múzeum eredeti okl. kivonata, 6. l. 1126.

1256. — Hotynnak és társainak: Hene, Zustomel, Jacob, Basan, Holata, Kocha és Baas-
nak, a király zólyomi kertészeinek [? custodes hortus] adja a honti várhoz tartozó Zud nevű 10 ekeföldet, Dubak ispán által jelölve azt ki számukra. — D. p. m. dil. et f. n. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. a. D. 1256.

Katona, Hist. crit. VI. 255. (csonkán.) Fejér, CD. IV. 2. 394. (csonkán.) Schmauk, Supplementum, II. 9. (A leleszi konvent átiratából.) 1127.

1256. — leírja bizonyos Otthroc nemesnek Oryawycha nevű földe határait.
Kivonatát közölte Fejér, CD. IV. 2. 414. (A Fejérvári-Jankovich-féle másolatgyűjteményből.)
IV. Béla királynak ilyen okleveléről máshonnan nincs tudomásunk; ellenben Mária királyné 1258. jan. 20-i oklevelében olvasható Beluch, Sewa és Otrochk jobbágyok Oryawicha nevű földének határleírása. (Smiciklas, Cod. dipl. V. 84.) Fejér kivonata talán erre vonatkozik, hibásan. 1128.
1256. — oklevelét 1256-ból említi a pozsegai káptalan két. 1373. aug. 4-i oklevelében. (Smiciklas, Cod. dipl. XIV. 534. és 536.)
Mind a két esetben valószínűleg az 1112. sz. oklevélről van szó.
1256. (?) — Vydas túróci [de Turuch] nemesnek, ki őt a csehországi hadjáratban híven szolgálta, a két Jezernica patak közt fekvő egy eké földet ad, leírván annak határait Mykou zólyomi ispán jelentése alapján. — D. p. m. mag. Symaragdi electi Albensis ecclesie, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1260. (!) r. a. vicesimo quarto. (!)
Eredetije Körmöcbánya város levéltárában, fons 16. 1. 2. (Fotografiai másolat a M. Nemz. Múzeum levéltárában és MODL. 39,094.)
Fejér, CD. VI. 2. 385. Kivonat: Századok, 1875. 158.
Az oklevél keltezésében kiegyenlíthetlen ellenmondások vannak, melyek — a fotografiai másolat szerint — az eredetiben is így találhatók. Karácsonyi (Hamis okl. 56. l.) szerint az oklevél keltét 1256-ra kell tennünk. Az uralkodási év azonban még így is helytelen marad. V. ö. a túróci registrum 24. §. 1129.
1256. — átírja és megerősíti a nagyszombati apácáknak szóló, Balarad adományozását tárgyazó, 1247. nov. 7-én kelt oklevelét (lásd a 865. számot), s Hench nagyszombati bíró levele nyomán leírja Balarad föld határait. — D. p. m. mag. Smaragdi, prepos. Albensis, au. n. vicecanc. a. D. 1256.
Átírta V. István 1270. (MODL. 312.) — IV. László 1278. — III. András 1291. aug. 16. (MODL. 1243.) — a pozsonyi káptalan 1503. (MODL. 1242.)
Fejér, CD. IV. 2. 372. Töredék: Székely oklvt. I. 13.
Az 1270-i átiratban IV. Béla címében nincs Bulgarie. Fejér az oklevelet a későbbi, hibás átiratokból közölte. 1130.
1256. † — állítólagos oklevelét Krecz, Ingerchich (Kupissa) és Raak testvérek számára, melyet Fejér (CD. IV. 2. 409.) 1256, majd (u. o. 522.) 1260 és (VII. 3. 49.) 1264 alatt közöl, ld. alább 1264. okt. 7-i kelettel.
- (1256 körül.) * — írásbeli parancsára hivatkoznak 1256-ban Tamás kalocsai érsek, Olivér szerémi püspök és András, bácsi ispán, hogy Deninius ispán fia, Sándor számára a bodrogi várhoz tartozó Zounuc földből, melyen Sándornak monostora épült, 4 eké földet elhatárolva visszaadjanak. (Wenzel, ÁUO. VII. 436.) 1131.
- (1256 körül.) * — oklevelét, mellyel az vduordi vámot medleki Sebritus ispánnak adta, említi IV. Béla király 1256. nov. 18-i oklevelében. (Monum. Strigon. I. 436.) 1132.

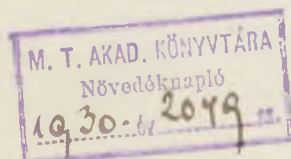
- (1256 körül?) * — oklevelét arról, hogy Saulus mester soproni főesperes, checheni Péter, Corradus borsodi ispán és Dezső fia György a Geur-nemzetségből Sándor sanai ispánnak és Moys főasztalnokmesternek Loyk, Beilen, Scuezla és Bayan birtokok váltságaként bizonyos pénzösszeget tartoztak fizetni, említi a székesfehérvári káptalan é. n. (a Hazai okmt. szerint 1258—59 körül) kelt oklevele. (Hazai okmánytár, VI. 96.)
Karácsonyi (Magy. nemzets. II. 105.) a káptalan oklevelében foglaltató ügyet 1256 tájára teszi. 1133.
- (1255—1257 között.) * — 1257-i oklevelében (Hazai okmt. I. 33.) említi saját oklevelét, mellyel Oblanch földet Olper fiának Györgynek adta. (V. ö. 1029 a. sz.) 1134.
Q. 10. 98. 40. 091 (M. J. a.)
- (1242—1257 között.) * — 1257-i oklevelében szól előbbi okleveléről, mellyel megerősítette, hogy Bala fiai s ezek rokonai, a Szt. Benedek garami egyházának jobbágysai zelepchen-i földjüket Dobrinának s társainak, szintén a garamszentbenedeki egyház jobbágysainak eladják. (Hazai okmt. VIII. 426.) 1135.
1257. jan. 12. — a podgoriamegyei jaztrabarckai vendégnépeknek a petrinai és zomoburi vendégnépekével egyező igazságügyi és egyéb kiváltságokat ad, s azonfelül a podgoriai várjobbágysok és várnép földéből 3 ekealjat ad nekik, melynek határait a földet assignáló István szlavon bán, Stájerország kapitánya jelentése alapján leírja. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. ab inc. D. 1257. II. Id. Januarii, r. a. vigesimo secundo.
Eredetije Smičiklas szerint Jasztrebarszka helység levéltárában.
Átírta: 1. Mikch bán 1340. ápr. 24. — I. Mátyás király 1480. — Korvin János 1495. — III. Ferdinand 1648. — I. Lipót király 1670. (U. o.) 2. A zágrábi káptalan 1508. (A Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.) 3. Frangepán Márton dalmát bán 1481. (Hamis! Lásd: Frangepán-oklvt. II. 435.) (XVII. sz. másolata a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.)
Másolata: MODL. 12,798.
Kercselich, Not. praelim. 459. Katona, Hist. crit. VI. 257. Fejér, CD. IV. 2. 416. és részlete: VII. 5. 578. Endlicher, Monum. Arpad. 496. Kukuljevič, Jura, I. 486. Hazai okmt. VII. 62. Smičiklas, Cod. dipl. V. 51. Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 727. 1136.
1257. márc. 4. — orvosának, Tiborc mesternek a maga és testvérei érdemeiért, kik közül Trisztán a fellázadó Spalato város alatt esett el, ketten pedig a tatárjáráskor pusztultak el, maga Tiborc Fülöp zágrábi püspökkel a király követségében járva egy évig időzött a pápai széknél és Corradus király udvarában, — a guersenichamegyei Felguersenicha, Olguersenicha és Stupna földeket adja oly kötelezettséggel, mint a paraznuk nevű többi praedialisták bírják birtokaikat; leírja a földek határait is a császári káptalan jelentése alapján. — D. p. m. mag. Smaragdi prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1257. IV. Non. Martii, r. a. vicesimo secundo.
Eredetije a Hazai okmánytár szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.
Hazai okmánytár, VII. 64. Smičiklas, Cod. dipl. V. 53. Kukuljevič, Reg. n° 729. 1137.

1257. márc. 28. — megerősíti az illetéktelenül elfoglalt várjavak visszaszedésére Gerzenchemegyébe küldött Chac mester fegyvernök [ensifer] azon intézkedését, hogy Draso fiainak, Tamás, Dezső és Ysumpnit várjobbágyoknak az általuk régóta békésen birt Gradista és Tehno nevű földeiket újra elhatárolta, s leírja ezek határait Chac mesternek a császmái káptalan pecsétje alatt benyújtott írása szerint. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1257. V. Kal. April. r. a. vicesimo secundo.
Eredetije a zágrábi érsekség levéltárában. (Privilegialia. Volumen I.)
 Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 115. Wenzel, ÁUO. XI. 437. Smičiklas, Cod. dipl. V. 61. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 733. 1138.
1257. márc. 28. — megerősíti az illetéktelenül elfoglalt várbirtokok visszaszedése végett Gerzenchemegyébe küldött Chac mester fegyvernök azon intézkedését, hogy Tiborc várjobbágy, Gábor testvére az általa régóta békésen birt Girzincha nevű földet újra elhatárolta, s leírja a határokat Chac mesternek a császmái káptalan pecsétje alatt tett jelentése szerint. (Zárórésze mint 1138. sz.)
Átírta a császmái káptalan 1351. ápr. 28. (A Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.)
 Hazai okmánytár, VII. 67. Smičiklas, Cod. dipl. V. 59. Kukuljević, Reg. n° 732. 1139.
1257. márc. 30. előtt. * — 1257. márc. 30-i oklevelében (Smičiklas, Cod. dipl. V. 64.) említi István szlapon bánnak, Stájerország kapitányának adott megbizását, hogy a Péter zágrábi főesperes által az Egyed-szigeti egyháznak tenni szándékolt adomány ügyében tegyen jelentést. Az 1257-i oklevél ugyan nem szól kifejezetten írásbeli megbizásról, azonban a „rescriptsit“ kifejezés erre mutat. 1140.
1257. márc. 30. — oklevelével megerősíti az illetéktelenül elfoglalt várjavaknak visszaszedése végett Guersenchamegyébe küldött Chak mester fegyvernök azon intézkedését, hogy Sebret fiának, Farkas várjobbágy az általa régóta békésen birt Lipig nevű földet újra elhatárolta, s leírja Lipig föld határait Chak mesternek a császmái káptalan pecsétje alatt betejesztett írása szerint, valamint Farkas testvére, Drusk földjének határait is. — D. p. m. mag. Smaragdi Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1257. III. Kal. Apr. r. a. vicesimo secundo.
Eredetije a Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci lt.
 Hazai okmt. VII. 69. Smičiklas, Cod. dipl. V. 62. 1141.
1257. márc. 30. — István szlapon bánnak, Stájerország kapitányának erre vonatkozó jelentése alapján megerősíti Péter mester zágrábi főesperesnek az Egyed-szigetén a Sz. Máriáról nevezett cisztercita egyház javára tett adományait. (Zárórész mint 1141. sz.)
Átírta a zágrábi káptalan 1557. (Smičiklas szerint a zágrábi káptalan levéltárában van, hol azonban én nem találtam.)
 Kercselich, Hist. eccl. Zagrab. 33. Katona, Hist. crit. VI. 259. Tkalčić, Monum. episc. Zagrab. I. 116. és Civit. Zagrab. I. 26. Fejér, CD. IV. 2. 447. Smičiklas, Cod. dipl. V. 64. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 734. Wenzel, ÁUO. XI. 441. 1142.

1257. — oklevelével megerősíti az illetéktelenül elfoglalt várjavak visszaszedése végett
(márc. 30. körül.) Gresenchamegyébe küldött Chaak mester fegyvernök azon intézkedését, hogy Vzma gresenchai várjobbágnak az általa régóta békésen bírt Borsonouch és Lesnou nevű földeit újra elhatárolta, s leírja a határokat Chaak mesternek a császmái káptalan pecsétje alatt benyújtott írása szerint. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi Albensis prepos. a. n. vicecanc. a. D. 1257. r. a. vicesimo secundo.
Átírta a császmái káptalan 1344. máj. 20. — u. az 1416. júl. 11.
(MODL. 35,146.)
Smičiklas, Cod. dipl. V. 75. Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 742. 1143.
1257. — oklevelével megerősíti az illetéktelenül elfoglalt várjavak visszaszedése végett
(márc. 30. körül.) Gerzenchemegyébe küldött Chak mester fegyvernöknek azon intézkedését, hogy Tusk fia, Márton ispán gerzenchei várjobbágnak az általa régóta békésen bírt Desniche, Bursonoch, Pukur és Lunchetu nevű földeit újra elhatárolta, s leírja a határokat Chak ispánnak a császmái káptalan pecsétje alatt beterjesztett írása szerint. (Zárórésze mint 1143. sz.)
Eredetije: MODL. 458.
Wenzel, ÁUO. VII. 453. Smičiklas, Cod. dipl. V. 73. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 2. 447. Kukuljevič, Reg. n° 743.
Erre az oklevélre hivatkozik I. Károly király 1322. jan. 22. (Smičiklas, Cod. dipl. IX. 44.) 1144.
1257. — bizonyítja, hogy Tódor fiai: Tódor és Thyba, atyafiuknak [fratri], a nemzet-
ségükből való Miklós ispán alországbírónak átengedtek Merka nevű földükből két ekeföldet bizonyos erdőre és Miklós ispánnak a Rolandus nádor, pozsonyi ispán oklevele szerint Tywa paptól s a beui egyháztól meg Izsép fiától Jánostól szerzett Terpech nevű földéhez vezető útra vonatkozó kikötésekkel. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis prepositi au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1257. r. a. vicesimo secundo.
Eredetije a M. Nemz. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)
Hazai okmánytár, VII. 74. 1145.
1257. — megerősíti a Dem-nemzetségből származó Pétert, Demetert, Miklóst, Csépánt és Istvánt s ezek rokonait; Mortunust, Miklóst, Lőrincet s rokonaikat; Benedeket, Fülöpöt, Chedét, Enuruht, Mortunust s rokonaikat; Cheert, Pált, Poukát, Jakabot s rokonaikat; Degut, Petthot s rokonaikat; végül Péter fiát Dénest és testvéreit a nekik a tatárjárás után adományozott Bew föld birtokában a Tisza mellett, melyet azelőtt a szaracénok birtak, kikötve, hogy mindannyian fegyveresen tartoznak a király hadjárataiban résztvenni; a beiktatást Ekch fia Pál ispán végezte. (Zárórésze mint 1143. sz.)
Átírta IV. László 1279. — Kont Miklós nádor 1361. (A Magy. Tört. Tár szerint a szepesi káptalan lvt.) Egyszerű másolat: MODL. 32,888. Q.311.1124
Fejér, CD. IV. 2. 424. Kivonatok: Fejér, CD. IX. 3. 286. Magyar Tört. Tár, IX. 101. 1146.

1257. máj. 30. — (Cosma fiát Hala-l) és Bodich fiait: (Malad)echwet és Wolcoyn zágrábi várjobbágyokat, akik a szent sír (golgonichai) rendházának szolgálatába álltak, (István) szlavon bán vizsgálata alapján a vár szolgálatába visszahelyezi Macha mester stabularius által újonnan elhatárolt földeikkel. — D. p. m. mag. Smaragdi, Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. electi in archiep. Coloc. d. et f. n. a. D. 1257. III. Kal. Jun. r. a. vicesimo secundo.
Eredetije a zágrábi érsekség lvt. (Privilegialia. Vol. I.)
Másolata a Liber privileg. episc. Zagr. c. másolatgyűjteményben, fol. XLIII. (U. o.)
 Tkalčić, Monum. episc. Zagr. I. 117. Wenzel, ÁUO. XI. 439. Smičiklas, Cod. dipl. V. 67. Kivonat: Fejér, CD. IV. 2. 447. Kukuljević, Reg. n° 735. és 744.
 A rongált eredetiből kiszakadt nevek a Liber privileg.-ből vannak kiegészítve. 1147.
1257. jún. 3. — a királyi lovászoknak Chonuk nevű földét mint lakatlant a tatárjárás után wigmani András ispánnak adván, abból egy harmadrészt a visszatérő lovászoknak visszaad, s az András ispánnak maradó két harmadrész határait Smaragdus alkancellár jelentése szerint leírja. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi Albensis prepos. au. n. vicecanc. electi in archiep. Coloc. a. D. 1257. III. Non. Junii, r. a. vicesimo secundo.
 Átírta a győri káptalan 1416. (MODL. 189.)
 Wenzel, ÁUO. VII. 456. 1148.
1257. jún. 9. — Fauus apát kérésére és hivalkozással a saját cursilis oklevelére megerősíti a pannonhalmi apátságna azt a kiváltságát, hogy az apát és népei csak a király vagy a nádor előtt foghatók perbe, s egyszersmind a foki [Fuk] vámnak és a somogyi vár vámjának tizedét és harmadát biztosítja az apátság számára. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. et electi in archiep. Coloc. dil. et f. n. a. D. 1257. V. Id. Junii, r. a. vicesimo secundo.
Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (Capsa XIII. E.) Kivonata bent van a pannonhalmi XIV. sz. registrumban, fol. Q.
 Fejér, CD. IV. 2. 426. Wenzel, ÁUO. II. 279. Pannonh. rendtört. II. 298.
 Kivonat: Sztachovits, Registrum, XVI. 1149.
- (1257?) jún. 10. előtt.) * — 1257. (illetőleg 1259., olv. 1216. sz.) június 10-én kelt oklevelében említi a nagyváradai káptalanhoz intézett parancslevelét, hogy Wathasomlyowa földet határolja el. (Hazai okmánytár, VI. 90.) 1150.
1257. jún. 10. — Róland nádor pozsonyi ispán és Móric mester királynői udvarbíró, nyitrai ispán részére megerősíti a fehérvári káptalannak 1251-i (!) oklevelét Wathasomlyowa megvásárlásáról, s leírja a határokat.
 Hazai okmt. VI. 89.
 Lásd 1259. jún. 10-i kelet alatt. 1151.
1257. jún. 12. — a turóci és lipthói kiköltözött királyi népeket Zequi és Bolug királyi földekre és a zequii udvarnoki földre visszahíván, meghatározza szabad költözködési, villicusválasztási, igazságügyi kiváltságaikat és adózási, katonáskodási s egyéb kötelezettségeiket, amint az Turócban és Liptóban szokásos. — D. p. m. mag. Smaragdi

Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. et electi in archiep. Coloc. dil. et f. n. a. D. 1257. II. Idus Junii, r. a. vicesimo secundo.

Eredetije a M. N. Múzeum lvtban letett br. Balassa-levéltárban.
Wenzel, ÁUO. II. 280.

1152.

1257.
jún. 26.

— Chekteu centurio fiait, Wroch-t és Jánost, akik kicsiny korukban tatárfogságba estek s onnan kiszabadulva a királyhoz visszatértek, az apjuk által Etey faluban bírt földdel a királyi hirdető [praeco] sorából kivesszi és a királyi serviensek sorába emeli. *Átírta* V. István 1270. (A M. N. Múzeum levéltárában.) Tartalmilag átírta Pál országbíró 1335. s ezt a székesfehérvári káptalan 1335. ápr. 26. (A Zichy-okmt. szerint a gr. Zichy-cs. zsélyi levéltárában.)

Tartalmilag kiadva: Zichy-okmt. I. 451.

Teljes szövege a következő:

Bela dei gratia Ungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in eo, qui regibus dat salutem. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod cum Wroch et Johannes filii Chekteu centurionis in captivitate Tartarorum, cum essent parvuli, adducti fuissent et postmodum fidelitatem debitam observantes de ipsorum Tartarorum captivitate liberati domino concedente ad nos redissent, volentes ipsorum fidelitati regio occurrere cum (favore) ipsos e conditione preconum nostrorum simulcum terra, quam pater ipsorum in villa Etey possidebat, exhimendo in numerum servientium nostrorum perpetuo duximus transferendos. Ut igitur hec a nobis . . . concessa libertas salva semper et inconcussa permaneat, presentes litteras dedimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus dilecti et fidelis nostri magistri Symaragdy (!) Albensis prepositi, aule nostre vicecancellarii, electi in archiepiscopum Colochensem, anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo, VI. Kalendas Julii, regni autem nostri anno vicesimo secundo.

1153.

1257.
jún. 27.

— Myka kérelmére ennek s rokonságának Yuren nevű földét Yrus faluból való Jurko királyi megbízott által a győri káptalan tanúsága mellett meghatározatván, a határokat a káptalan levele alapján leírja. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi Albensis prepos. au. n. vicecanc. electi in archiep. Coloc. a. D. 1257. V. Kal. Julii, r. a. vicesimo secundo.

Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (III. Q.)

Kiírva belőle a határok a somogyvári konvent 1361. (u. o. III. C.) és a veszprémi káptalan 1361-i oklevelében. (U. o.)

Wenzel, ÁUO. II. 282. Kivonat: Hazai okmánytár, I. 34. és 237. Pannonhalmi rendtört. II. 478.

Erre az oklevélre értendő a veszprémi káptalan 1262-i utalása. Pannonhalmi rendtört. II. 321.

1154.

1257.
júl. 8.

— Heym és Cheyd fiainak s rokonaiknak, a zalai vár Zelch faluból való jobbágyainak, kik azt állították volt magukról, hogy a várjobbágyok közül a serviensek közé

helyeztettek, akiket azonban a király a várbirtokok visszaszedése idején visszahelyezett a várjobbágyok közé, a Karka mellett fekvő s tőlük előbb elvett földet Chak tárnokmester zalai ispánnak és Felicián kalocsai prépostnak az oklevélben átírt, 1257. jún. 25-i oklevele alapján visszaadja. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. electi in archiep. Coloc. dil. et fid. n. a. D. 1257. VIII. Id. Julii, r. a. vicesimo secundo.

Eredetije: MODL. 454.

Wenzel, ÁUO. VII. 452.

1155.

1257. — János ispán fiának, Chaba ispánnak kérésére átírja és megerősíti a nyitrai káptalan (1257?) május 8-i oklevelét Doran és Rozwog földeknek Gothardus által Chaba ispán részére történt átengedéséről.

Eredetije az Ocskay-családnak a M. Nemzeti Múzeum lvt. elhelyezett levéltárában.

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Crouacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in eo, qui regibus dat salutem. Excellentia regia solet lites iuris ordine terminatas litterarum memorie commendare, ne processu temporis veritati prevaleat falsitas et lites ex litibus oriantur. Proinde ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire, quod comes Chaba filius comitis Johannis fidelis noster litteras fidelium nostrorum capituli Nitriensis nobis obtulit sub hac forma:

Nos capitulum Nitriense damus pro memoria, quod sicut ex litteris memorialibus Henrici iudicis curie domini regis nobis constitit, comes Chaba debebat prestare sacramentum coram nobis in quindena sancti Georgii cum Cosma filio prepositi Indruh, Gurdud et Stephano filiis Leustachii, Leustachio filio Cosme, Leustachio filio Gunter, Luka de Elephant, Benus de Kurtuely, Bolyzlae sacerdote de Kunuk, Martino, Isou filio Grisogonis super eo, quod Gothardus nichil iuris habuerit nec habere deberet in terris Doran et Rozwog nominatis, eo quod comes Johannes pater ipsius Chaba ipsas terras comparaverit de propria pecunia sua patre eiusdem Gothardi permittente. Die igitur iuramenti predictus Gothardus pro petitione quorundam proborum hominum et causa cognationis illorum, qui iurare debebant, remisit iuramentum dicti comitis Chaba et illorum, qui cum eo ad iurandum fuerant deputati, permittens dictas terras eidem comiti Chaba pacifice ac libere possidendas hoc modo, quod si umquam idem Chaba nominatas terras distrahere voluerit, nulli nisi predicto Gothardo vendere poterit. Datum in quindena antedicta.

Ne igitur per prefatum Gothardum super terris prenominatis possit contra comitem Chaba questio suscitari, ad petitionem eiusdem comitis Chaba prefatas Nitriensis capituli litteras presentibus fecimus inseri et sigilli nostri duplicis munimine roborari. Datum anno domini millesimo ducesimo quinquagesimo septimo, quarto Idus Augusti, regni autem nostri anno vicesimo secundo.

1156.

1257. — Zuhthen fia Lendeger(!) számára a győri káptalan bemutatott oklevele és vossyani
aug. 27. Bos királyi kiküldött által végzett elhatárolás és beiktatás alapján oklevelébe foglalja Lendegernek Baba nevű földé határait, s Lendegert hű szolgálataiért a király zászlai alatt szolgáló nemesek közé emeli. — D. p. m. mag. Smaragdi au. n. vicecanc. d. et f. n. venerab. archiep. Coloc. a. D. 1257. VI. Kal. Sept. r. a. vicesimo tertio.
1771-i hitelesített másolatnak 1824-i hitelesített *másolata* a zalavári apátság lvt. (Loc. 2. f. 2. n° 48.)
Pannonhalmi rendtört. VII. 510.
A helytelen uralkodási év, valamint a királyi címben „Bulgarie“ bizonyosan a kései, kettős másolat hibája. 1157.
1257. — megengedi, hogy dénár- vagy élelemcollecta kivetése esetén a selyzi Szt. Jakabmonostor népeitől a collectát István fia Corradus mester és örökösei szedjék, s tiltja a collectaszedőket, hogy Corradus mesternek a nevezett monostorhoz tartozó népeit ezen intézkedés ellenére zaklassák. — D. p. m. mag. Smaragdi Alb. eccl. prep. au. n. vicecanc. el. eccl. Coloch. dil. et f. n. a. D. 1257. V. Id. Sept. r. a. vicesimo secundo.
Eredetije a Hazai okmt. szerint két példányban a br. Révay-cs. lvt. Fejér, CD. VII. 5. 322. (csonkán.) Hazai okmt. VI. 94. 1158.
1257. — jóváhagyja chernai Istvánnak, István fiának, testvére: Iván beleegyezésével a chernai egyház részére tett adományát chernai földére és kaszálójára vonatkozólag. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi prepos. Albensis, au. n. vicecanc. electi in archiep. Coloch. a. D. 1257. XVII. Kal. Octobris, r. a. vicesimo secundo.
Eredetije: MODL. 455.
Hazai oklevéltár, 35. l. 1159.
1257. — megerősíti a kapornaki [Kopornuk] apátságot birtokaiban, átírván II. Géza király oklevelét. (*Lásd a 98. számot.*) — Anno D. 1257. III. Kal. Octobris, r. a. vicesimo secundo.
Tartalmilag *átírta*: 1. Tamás országbíró 1354. (A M. Nemz. Múzeum lvt. Törzsanyag.) 2. A vasvári káptalan 1407. máj. 17. (U. o.) = 20.42.979
Tartalmilag kiadva: Zalamegye tört. Oklvt. I. 33. és 35. 1160.
1257. — megerősíti az illetéktelenül elfoglalt várjavak visszaszedése végett Guerzencha megyébe küldött Chak mester fegyvernök azon intézkedését, hogy Wecherinus várjobbágnak a Száva [Zowa] mellett fekvő Zapolsycha, Lonarue (? alább: Lounatewe), Pukurtu, valamint Kyus Gersenche nevű földeit újra elhatárolta, és Chak mesternek a császmái káptalan pecsétje alatt beterjesztett írása szerint leírja a határokat. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. et electi in archiep. Coloc. a. D. 1257. V. Id. Oct. r. a. vicesimo secundo.
Eredetije a Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában. Hazai okmánytár, VII. 71. Smičiklas, Cod. dipl. V. 71. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 738. 1161.

1257. — a soproni várhoz tartozó Harka földet kurui Fülöp mesternek adja, főkép követ-
 okt. 11. ségekben szerzett érdemeiért, Lőrinc soproni ispán által iktattatván őt annak bir-
 tokába. — D. p. m. mag. Smaragdi electi eccl. Coloc. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. 1257. V. Id. Octobris, r. a. vicesimo tertio. (!)
Átírta V. István király 1270. (Sopron város levéltárában, lad. C. 1. 2.)
 Wenzel, ÁUO. II. 284. Kivonat: Magyar Tört. Tár, IX. 101.
 Az oklevelet 1284. okt. 3-án bemutatták IV. László királynak. (Hazai okmánytár, II. 17.) 1162.
1257. — átírván 1247. június 29-én Dánielnek Wichap földet illetően adott oklevelét
 (lásd a 856. számot), ezen föld birtokában megerősíti Dániel fiát, Pétert. — D. p. m. mag. . . . . (anno) D. 1257. (r. a.) vicesimo secundo.
Eredetije (de csak az oklevélnek jobboldali fele) a M. Nemz. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)
 Kubinyi, Magy. tört. emlékek, I. 32. 1163.
1257. — a Kalán-nemzetségből való Nana ispánnak gyermektelen létére birtokaival szabad
 okt. 18. rendelkezési jogot adván (v. ö. 1108. sz.), jóváhagyja, hogy ez feleségének, Moys volt nádor lányának hagyta a Dráva és Vrman közt Baranya megyében fekvő Samud birtokot 13 faluval, amelyeknek határát a pécsi káptalan levele alapján leírja, amint azokat István csanádi ispán megállapította. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi electi eccl. Coloc. au. n. vicecanc. a. D. 1257. XV. Kal. Novembris, r. a. vigesimo tertio.
Eredetije: MODL. 456.
Átírta: 1. a budai káptalan 1257 körül. (MODL. 457.) 2. (V.) István ifj. király 1263. (MODL. 538.) 3. Tartalmilag: Pál országbíró 1347. (MODL. 3793.) és részletét Miklós nádor 1347. (MODL. 3861.)
 Fejér, CD. IV. 2. 418. Wenzel, ÁUO. XI. 434. Kivonat: Fejér, CD. IV. 2. 448. Anj. okmt. V. 70. 1164.
- (1257.) (—) megállapítja, hogy királyi ítélet alapján Favus pannonhalmi apát a legközelebbi
 okt. 19. böjtközépen Peteunek és rokonainak, Guler faluból való szolgagyőri várjobbágyoknak Zamtoun földért 25 márkát és iudicium regale fejében mint őket illető részt 2 márkát tartozik fizetni, aminek ellenében a várjobbágyok Zamtoura vonatkozó okleveleiket tartoznak az apátnak átadni, vagy pedig ezeket az okleveleket érvényteleneknek nyilváníttatni; Peteu és társai épületeiket onnan elvihetik s őszi vetésüket idejében learathatják. — D. prope Budam (in) Chepel in crastino Luce evang.
Átírta a győri káptalan 1258. (febr. 27). (A pannonhalmi rendi levéltárban, VI. D.)
 Wenzel, ÁUO. II. 299. Pannonh. rendtört. II. 299. (1256.)
 Datum pro memoria, de a győri káptalan átíró oklevele szerint királyi. Keltét az átíró oklevél datuma alapján 1257-re kell tennünk. 1165.
1257. (—?) bizonyítja, hogy Iván és bilsai Mikol Marhardus ispánnal résztvettek a stájer-
 nov. 10. országi hadjáratban. — D. in f. s. Martini pape, prope Varasdinum, a. D. 1257.
Eredetije a Máriássy-cs. levéltárának a M. Nemz. Múzeum levéltárában letett részében.

Hazai okmánytár, VI. 94. Századok, 1872. 668.

Datum pro memoria, de a zárópecsét darabjából következtetve valószínűleg királyi oklevél. 1166.

(1257. nov. 20. előtt.) * — említi előbbi oklevelét arról, hogy Zalaudus veszprémi püspök Thadeuka nevű várát törvényes úton szerezte Thadeuka nemesől az egyház népeinek pusztítása és kifosztása váltságául. (1257. nov. 20. 1168. szám.) Fejér, CD. IV. 2. 430. 1167.

1257. nov. 20. — jóváhagyja, hogy Zalaudus veszprémi püspök testvéreinek: Márton mesternek és Kázmér ispánnak beleegyezésével a veszprémi egyháznak adta zalamegyei Thadeuka nevű várát és Zantov falut minden tartozékával. — D. p. m. Simiragdi (!) Albensis prepos. et Coloc. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1257. XII. Kal. Decembris, r. a. vigesimo tertio.

Eredetije a veszprémi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 85. Epp. Tátika 2.) Egyh. értekezések, 1821. III. 180. Fejér, CD. IV. 2. 429. és IX. 7. 669.

Bár az alkancellár neve hibásan van írva, az oklevél írásának az 1256. nov. 6-i oklevelével egyező volta igazolja a tartalmilag is kétségtelen valódiságot. V. ö. az 1266. nov. 20-i oklevéllel. 1168.

1257. nov. 20. † — Pál (!) veszprémi püspök kérésére átírja és megerősíti Szt. István királynak 1009-i (!), a veszprémi egyház részére szóló oklevelét. — D. p. m. mag. Samaragdi (!) Alb. prep. et Coloc. el. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1257. XII. Kal. Dec. r. a. vigesimo tertio.

Eredetije a veszprémi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 1. Vesprim. eccl. et capit. n° 9.)

Schmitth, Agr. episc. I. 16. Katona, Hist. crit. VI. 261. Róka, Vitae Vespr. praes. 142. Fejér, CD. IV. 2. 430. Szentpétery, Szt. István kir. pécsi és pécsváradi alapítólev. 60.

Hamis, olv. Karácsonyi, Szt. István kir. oklevelei, 57. l. 2. jegyz. és Szentpétery i. m. 63. l. Az oklevélben szereplő Pál csak 1263 óta volt veszprémi püspök (ld. Mon. Rom. episc. Vespr. IV. XC.), s a másik, e napról kelt, ugyancsak eredetiben meglevő oklevél (1168. sz.) helyesen Zalaudust mondja veszprémi püspöknek. A két oklevél írása eltér, bár fogalmazatuk a bevezető s a záró részben is rokon. Feltehető, hogy a Szt. István oklevelét átíró oklevelet később, Pál püspök idejében állították ki, felhasználva mintául a másik e napi oklevelet, s valami okból mindenestül megtartották annak datumsorát. (Smaragdus 1258 után nem alkancellár.) Azonban ennek az egészen rendkívüli eljárásnak a feltevése csak akkor volna megengedhető, ha az oklevél egyébként mind a belső, mind a külső tulajdonságok tekintetében kifogástalan volna. Ámde főként a Szt. István-féle oklevél átírásának az 1295 körüli tihanyi átíráshoz képest hibásabb volta (pedig ugyanazok a hibák is megvannak benne, mint a tihanyi átíratban, v. ö. idézett munkám 63. l.), s különösen a teljesen lehetetlen datum a Szt. István oklevele végén, (amelynek helyén a tihanyi átíratban a helyes signumsort találjuk), azt mutatja, hogy itt olyan átírással van dolgunk, amely nem az eredetinek, hanem a tihanyi átíratnak alapján, ennek javításával

(azaz elrontásával) készült, olyankor, amikor az eredeti híján a tihanyi átiratot nem tartották elegendő tekintélyűnek, valószínűleg a XIV. században. Ezzel a mindenképen valószínű megállapítással szemben legfeljebb azt lehet felhozni, hogy XIV. századi hamisítás esetén miért változtatták meg Zlaudus nevét és miért írtak helyette Paulust? Erre a kérdésre nem igen lehet más feleletet adni, mint hogy a hamisító előtt a Zlaudus név ismeretlen lévén, az ismertebb Paulusszal helyettesítette, ahogy a minta-oklevélben talált, hibás Simiragdi is javította (de nem egészen szerencsésen) Samaragdi-ra.

A IV. Béla-féle átiró oklevélnek (a mondottak szerint) hamis volta természetesen nem befolyásolhatja a tihanyi átiratban különben is jobb szöveggel fenntartott Szent István-oklevélnek megbízhatóságát. De lehetséges, sőt valószínű, hogy ennek eredetije már a XIII. század végén sem volt meg, s már a tihanyi átirat is egy némileg módosított másolat alapján készült. Éppen ez teszi érthetővé, hogy miért akarták a hiányzó eredetit a később is nagy tekintélyű IV. Béla királynak tulajdonított átirattal pótolni. 1169.

1257. — Beter fiának Farkasnak kérésére és a királynak korábbi, bemutatott oklevelére való hivatkozással átirja és megerősíti Rorandus akkori országbírónak, a mostani nádornak 1246. (?) október 23(?)-án (olv. Karácsonyi, A magyar nemzets. III. 140.) kelt oklevelét, mely Betha (!) fiának Farkasnak szabad voltát s földének határait állapította meg. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi, ven. archielecti Coloc. au. n. vicecanc. a. D. 1257. XV. Kal. Januarii, r. a. vicesimo tertio.

Eredetije: MODL. 440.

Fejér, CD. IV. 2. 421. 1170.

1257. — Bertrandus ispánt főleg a Frigyes osztrák herceg ellen viselt hadjáratban szenvedett fogságért a soproni határon a szolgagyőri várhoz tartozó három, egy néven Chaladnak nevezett falu birtokában megerősíti, melyeket kevéssel előbb adott neki; valamint rendeli, hogy a kisebb Rabcha folyóban, ahol az e földeket érinti, Bertrandusnak része legyen. — D. p. m. dil. et fid. n. Smaragdi, vener. archiel. Coloc. au. n. vicecanc. anno D. 1257. regni a. vigesimo tertio.

Eredetije: MODL. 459.

Fejér, CD. IV. 2. 427. 1171.

1257. — a turóci [de Turul] szentágostonrendi szerzeteseknek (?) ad Potok és Oloz falvak közt négy vincellérmansiót — nevük: Fehér Miklós, Fekete Miklós, Buus és Vincha —, a földdel együtt, amelyen élnek, olyan szolgálatok teljesítésének kötelezettségével, mint amelyeket eddig a királynak teljesítettek, s leírja Chybrianus sárosi ispán levele után e föld határait. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Smaragdi, ven. electi Coloc. au. n. vicecanc. a. D. 1257. r. a. vicesimo tertio.

Átírta a leleszi konvent 1761. (MODL. 1608.) Egyszerű másolat: MODL. 8778.

Szirmay, Not. topogr. comit. Zempl. 302. Fejér, CD. IV. 2. 423. (a határleírás kihagyásával.)

V. ö. a 979. számnál mondottakkal, melyek szerint valószínűleg a turóci monostornak 1252-ben tett adomány megújításáról van szó. Az *ordinis* szót

- a *fratribus sancti Augustini* kifejezésbe talán csak a XVIII. századi átirás keverte. V. ö. az 1227-i (581. sz.) oklevél utóiratával: Fejér, CD. III. 2. 117. 1172.
1257. — (Olper fiának) Györgynek (Oblanch nevű) birtokát Erunsd földével [terram Erunsd] cseréli el, leírván ennek határait Miklós vasvári ispán levele alapján. — D. p. m. mag. Smaragdi prepos. Albensis, electi Coloc. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1257. r. a. vicesimo tertio.
 Átírta V. István 1270. (A M. Nemz. Múzeum levélfárában. Törzsanyag.)
 Hazai okmánytár, I. 33. Wenzel, ÁUO. VII. 459.
 V. ö. az 1029 a. sz. 1173.
1257. — bizonyítja, hogy Dobrina és Vyzlov testvérek s nagybátyjuk Tamás, valamint Dobrina fia Mykov és Vyzlov fia Voyun, akik a nemes serviensek sorából a király engedélyével a garamszentbenedeki egyház jobbágjai közé álltak, visszaadták rokonaiknak: a garamszentbenedeki egyház Domonkos és Pousa, Bala fiai, Bwd fia György és Bwd testvére Mykus, valamint Egyed és Iwanch nevű jobbágyainak az ezektől vásárolt zelepcheni 2 ekeföldet, visszakövetelve IV. Béla királynak és a nyitrai káptalannak a vásárlásról szóló oklevelét. — Anno D. 1257.
 Tartalmilag átírta Szécsi Miklós országbíró 1355. okt. 13. (A gr. Forgách-család ghymesi ágának a M. Nemz. Múzeum lvtban letelt levéltárában.) = 28. 28540
 Kivonatban: Hazai okmánytár, VIII. 426.
 V. ö. az 1255. aug. 10-i, 1046. sz. oklevéllel. 1174.
1257. — a Szt. András-monostorának adja a visegrádi vámot a Dunán.
 Kivonatát adja Fejér, CD. IV. 2. 448. (a paulinusok okleveleinek másolataiból.) 1175.
- 1257 körül. * — oklevelét jogaik és helyzetük igazolására Cuppan, Hada és László, kik a tatárjárás idején a zalamegyei karkai örökhöz csatlakoztak, bemutatták Chak királyi tárnokmesternek 1257-ben, s a király őket serviensei sorába helyezte vissza. (Wenzel, ÁUO. VII. 465.) 1176.
- (1257 körül?) * — oklevelét, mellyel bizonyos földet adott gresenchei Olupnak és rokonának Jánosnak, említi a csázmai káptalan 1273-i oklevelében. (Smiciklas, Cod. dipl. VI. 59.) Olup mint gerzenchei birtokos szerepel már 1257-ben (u. o. V. 72.). Ezért az egyébként ismeretlen oklevelet némi valószínűséggel 1257 tájára tehetjük. 1176a.
1258. febr. 28. — az abaujvári várhoz tartozó Glup földet oly feltétellel adja Mátyás mester szepesi prépost testvérének [frater], Andronicusnak, hogy ez a király seregében két páncéllal (páncélossal) tartozik szolgálni, s a beiktatást végző Mihály zana ispán levele alapján leírja Glup föld határait. — D. p. m. mag. Smaragdi electi eccl. Coloc. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1258. Pridie Kal. Martii, r. a. vicesimo tertio.
 Eredetije: MODL. 467.
 Wenzel, ÁUO. VII. 480.
 Andronicusra vonatkozólag olv. Karácsonyi, A magyar nemzetségek, II. 169—70. l. 1177.

1258. márc. 9. -- a Becha—Gregor-nemzetségből való János ispán fia Apa, Demeter fia Dénes, továbbá János, Erney és Lőrinc mester szenternei [S. Irenei] prépost, másfelől ugyanazon nemzetségbeli Becha fia Dénes ispán és Lőrinc fia Lőrinc között a peturmonusturai és dyenusmonusturai egyház kegyurasága és Taman föld birtoka ügyében, mely utóbbi egykor a Both ispáné volt, az István ifj. király és a főurak közbenjárásával párviadal helyett létrejött egyezséget az oklevélben foglalt feltételek mellett megerősíti. — D. p. m. mag. Smaragdi au. n. vicecanc. electi Coloc. dil. et f. n. a. D. 1258. VII. Idus Martii, r. a. vicesimo tertio.

Eredetije: MODL. 470.

Pray, Hierarch. II. 383. l. c) jegyzet. Katona, Hist. crit. VI. 277. Wagner, Collectanea. IV. 5. Fejér, CD. IV. 2. 461. és VII. 4. 120. Történeti Lapok, 1874. 395. Kivonatok: Lehotzky, Stemat. II. 12. Kukuljević, Reg. n° 752. 1178.

1258. ápr. 14. — Favus apát kérésére jóváhagyja, hogy Marcellus fia Sándor a királytól Mortun nevű pozsonymegyei földéért cserében kapott Durug nevű 5 ekeföldét, mely előbb a pozsonyi és a mosonyi váré volt, a szentmártoni monostornak eladta, és a birtokról szóló királyi oklevelet is (lásd ezt a 976. sz. alatt) átadta az apátnak. — D. p. m. mag. Smaragdi, ven. electi eccl. Coloc. dil. et f. n. au. n. vicecanc. a. D. 1258. XVIII. Kal. Madii, r. a. vicesimo tertio.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (Capsa IX. D.)

Kivonata bentvan a pannonhalmi XIV. sz. registrumban, fol. II. X.

Wenzel, ÁUO. II. 297. Pannonhalmi rendtört. II. 301. Kivonatok: Hazai okmt. I. 36. Sztachovits, Registrum, XIX. Pannonhalmi rendtört. II. 254. 1179.

1258. ápr. 17. — jóváhagyja, hogy a német Seueridus ispán a királytól kapott kezui, a szolgálói és bánai [Banya] várhoz tartozott földnek az oklevélben meghatározott részét Marcellus ispán fiainak, Marcellus ispánnak és Éliásnak, valamint a komáromi vár Simon és Symuna nevű jobbágyainak 10 márka ezüstért eladta, s a vevők a birtokon megosztottak. — D. p. m. mag. Smaragdi prepos. Albensis, electi eccl. Coloc. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1258. XV. Kal. Maii, r. a. vicesimo tertio.

Eredetije: MODL. 471.

Fejér, CD. VI. 2. 384. és X. 3. 253.

Fejérnél (VI. 2. 385.) a *Salic* név a *scilicet* szó hibás olvasásából keletkezett. V. ö. az 1118. sz. 1180.

(1258. jún. 15. előtt) * — oklevelét, mellyel a szepesi Nadosth földet censusfizetés kötelezettségével a szláv hospeseknek adta, említi IV. Béla 1258. június 15. (1182. szám.) (Fejér, CD. IV. 2. 463.) 1181.

1258. jún. 15. — a szepesi Nadosth földből előbb bizonyos Corradus által birt 4 ekeföldet Geubulinus és Termanus testvéreknek ad, megállapítva, hogy ezért censusul évenként egy ferfo aranyat fizessenek, és a terragiumot fizető többi szepesiek szabadságát élvezzék; az assignálást M(átyás) szepesi prépost és Detrik zólyomi és szepesi ispán végezte, és az utóbbinak írásbeli jelentése alapján az oklevél a határokat is leírja. — D. p. m. mag. Smaragdi, electi Coloc. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1258. XVII. Kal. Julii, r. a. vicesimo tertio.

Eredetije a Görgey-családnak a M. Nemz. Múzeum ltiban letett levéltárában.

Átírta a szepesi káptalan 1342. jún. 1. (U. o.)

Wagner, Anal. Scep. I. 80. Katona, Hist. crit. VI. 274. Bárdosy, Supplementum, 91. Fejér, CD. IV. 2. 463. (a határleírás a jegyzetben.) Kivonat: Századok, 1872. 218.

V. ö. 1377. sz.

1182.

1258.
jún. 20.

— Otrmarius fiát, Andrást és atyafiait: Bankot, Sdik fiát, Benest, Pált és Berechket, István fiait és Ratha-t, Sdzlo fiát a tatárjáráskor a tengerparton, majd a Frigyes osztrák hg. ellen viselt hadjáratban tett hű szolgálataikért kiveszi a nyitrai vár jobbágyságából Alsó-Jechy nevű földjükkel, és a királyi serviensek közé sorozza őket utódaikkal.

Átírta III. András 1294. febr. 22. Ennek XV. századi egyszerű másolata az Orsz. Levéltár táblai osztályában. (Acta post advoc. 26—27.)

Az oklevél szövege, amelyet dr. Döry Ferenc úr közölt velem, a következő:

Bela dei gratia rex(!) Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodmerie(!) Cumanieque rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium salvatore. Regalis benignitatis immensitas licet alta contempletur sumpmo consilio providendo, humillima tamen prospicit ad altiora misericorditer sublevando, ut temporalia equa deliberatione moderetur, in (! et helyett) eterna pia remuneratione feliciter consecatur; utilitati quippe reipublice eo decentius consulitur, quo nobilium numerus et bellatorum ex superadditis et adiunctis crescit incrementis. Hac igitur studiosa consideratione salubriter inducti ad universorum presentium ac posteriorum notiliam harum serie volumus pervenire, quod consideratis diversis et plurimis fidelibus servitiis Andree filii Otrmarii et fratrum suorum videlicet Bank filii Sdik, Benes, Pauli et Berechk filiorum Steffani, Rathe filii Sdzlo, qui in diversis eventibus personis et rebus non parcentes nostris servitiis indefesse adherentes coram nostre maiestatis oculis indesinenter studuerunt complacere, quorum servitiorum pluralitatem longum esset per singula enarrare, quamquam omnia sint digna memoria, cum de die in diem virtutem virtuti cumulaverunt, tamen inter cetera cum rabies barbare gentis scilicet Tartarorum regnum nostrum hostiliter adierat, idem Andreas et fratres sui prenotati solitudine solita nos sequentes in partibus maritimis nobis ad tempora commorantibus fidelissimum exhibuerunt famulatum. Adhec cum processu temporis contra Fridericum bone memorie quondam ducem Austrie congressum habuissemus, in quo et idem vitam terminavit, et in aliis multis regni nostri expeditionibus pro[ut] nobis constilit evidenter, cum effusione sanguinis . . . nobis et regno nostro debite fidelitatis ob[sequ]ium laudabiliter impenderunt. Nos itaque, quibus ex [officio] suscepti regiminis incumbit [meliri] merita sing[ulorum et] unicuique pro meritis respondere, commendabilem fidelitatem meritoriaque obsequia ad actus strenuos eorundem Andree et fratrum suorum predictorum prospicientes oculo pietatis, volentesque ob hoc eis manum munificentie

favorabiliter aperire, ut exemplo eorum alii invitentur ad fidelitatis fervorem, discant suo naturali domino ferventius adherere, eundem Andream et fratres suos pretaxatos a iobagionatu castris nostri Nitriensis ex certa scientia et mera liberalitate eximentes cum terra eorum hereditaria . . . inferiori Jechy vocata haecenus pacifice possidenda (?) transtulimus in numerum, cetum et consortium regalium servientium, ita pure et simpliciter, quod tam ipsi quam eorum filii ac illorum in posterum successores sine reprehensione prioris status eorundem illa semper et eadem gaudeant et fruantur libertatis prerogativa, qua meri (!) et naturales regni nostri nobiles gratulantur. Ut igitur huius nostre translationis series salva semper et inconcussa perseveret, nec possit curriculo temporis per quempiam in irritum revocari, ad instantiam et petitionem memoratorum Andree et fratrum suorum presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Smaragdi electi Collocensis, aule nostre vicecancellarii, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° quinquagesimo VIII°, XII. Kalendas Julii, regni autem nostri anno XX° III°.

1183.

1258.
júl. 4.

— jóváhagyja a Maladyn fia György, Bogdan, Pozobuch, a Farkas által képviselt Wlkyna és Zesztup fia György dubicai [Dobicha] várjobbágyok és másfelől Hytynk között Coztanicha földre vonatkozólag a zágrábi káptalan jelentése szerint olyanképen létrejött egyezséget, hogy Hytynk Coztanicha egy részét a királyi oklevélben leírt határok között a dubicai várnak engedte át. — D. p. m. mag. Smaragdi Albensis prepos. au. n. vicecanc. electi Coloc. dil. et f. n. a. D. 1258. IV. Non. Julii, r. a. vicesimo tertio.

Átírta V. István 1272. jún. 8. (MODL. 783.)

Wenzel, ÁUO. VII. 483. Alsószlapon okmt. 5. Smičiklas, Cod. dipl. V. 98.

Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 756.

1184.

(1258.)
júl. 4.Pettau mellett
a táborban.

— bizonyítja, hogy a pannonhalmi (szentmártoni) és a somogyvári apátok között olyan megegyezés jött létre, hogy a pannonhalmi apátnak Fayz faluban öt jobbágmansiója legyen, a föld tulajdonjoga azonban a somogyvári monostoré; az öt mansio, melyeknek száma nem szaporítható, a pannonhalmi apátnak szolgál, a somogyvári apátnak felettük semmi joghatósága nincs, viszont a pannonhalmi apát a földből másoknak bérbé nem adhat. — D. in castris circa Petouiam in translatione s. Martini.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (Capsa VIII. E.)

Wenzel, ÁUO. VII. 381.

Az oklevél keltét Wenzel 1245—58 közé, a Pannonh. rendtört. (II. 168.) pedig 1250-re teszi, hivatkozással Huber-Baróti, Ausztria tört. I. 424. és 429. l.-ra. Huber Pettau megszállását csakugyan 1250-re teszi, az 1250-i nyári hadjárára értelmezve Hermann altaichi apát értesítését Pettau elfoglalásáról. (I. h. és Mlög. IV. köt. 48. és 50. l.) Ámde a salzburgi annalesben az 1258. évnél van szó Pettaunak a magyar király által való megszállásáról, (Pez, Script. rer. Austr. I. 366: „Dominus Ulricus archiepiscopus . . . regem Ungariae, qui cum maximo exercitu marchiam intraverat et Petoviensem civitatem obsedit, . . . sub quadam

forma compositionis ab obsidione amovit.“) Huber ezt nem IV. Bélára, hanem az ifjabb királyra érti. (Ausztr. tört. I. 437.) Tekintve azonban, hogy a jelen oklevél fogalmazata és IV. Béla királynak 1258. júl. 4-én kelt oklevelének (1184. sz.) fogalmazata közt némi rokonság is mutatkozik, Paulerrel elfogadhatjuk, hogy az 1258-i vállalatban IV. Béla király személyesen is résztvett (A magyar nemz. tört. II.² 231.), s oklevelünk ekkor, 1258. júl. 4-én kelt. A ríme: krónika XLVIII. fejezete ugyan Peltau megszállását Istvánnak tulajdonítja (a fejezet címe: „Wie der Jung Kunig Stephan gelegen ist fur der Stat zu Peltaw“ Pez, III. köt.), de a következő fejezetben Ulrik érsek nála is Bélához és Istvánhoz fordul kérésével. Különben a rímes krónika megbízhatóságát éppen Huber vonta kétségbe. (Mlög. IV. 47. sk. II.)

A Fayz helységre vonatkozó egyezség Dénes nádor 1239-i ítéletének megújítása. (V. ö. a Rendtört. I. 314. l.) 1185.

1258. — Péter fiainak: Ade, Ingenet és Ambrusnak s felsorolt társaiknak Bech nevű földét a szepesi hospeseknek adván, nekik ezért cserében a zempléni várhoz tartozó Rozuad és Zerus (Géres?) nevű földeket adja, s ezeknek határait a beiktatást végző Mihály, akkori sárosi ispán levele nyomán leírja. — D. p. m. mag. Smaragdi, prepos. Albensis, electi Coloc. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1258. III. Non. Julii, r. a. vicesimo tertio.

Katona, Hist. crit. VI. 275. (Ex autographo.) Bárdosy, Supplementum, 441. Fejér, CD. IV. 2. 449. 452. 465. és kivonatban: IV. 1. 145. (1238.) 1186.

1258. — jóváhagyja István szlapon bánnak, Stájerország kapitányának azon intézkedését, hogy a zágrábi grech-hegyi hospesek évi censusát 200 pensára szállította le s kijelölte nekik a Cyblan nevű királyi földet tartozékaival. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis prepos. au. n. vicecanc. venerab. electi eccl. Coloch. dil. et f. n. a. D. 1258. III. Non. Julii, r. a. vicesimo tertio.

Eredetije Zágráb város levéltárában.

Átírta V. István 1270. május 26. (u. o.) — tartalmilag: Lőrinc tárnokmester 1346. április 11. (u. o.)

Tkalčić, Civit. Zagrab. I. 28. Smičiklas, Cod. dipl. V. 100. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 757. Smičiklas, Cod. dipl. XI. 292. és XIII. 115. 1187.

1258. — Benedek, István ifj. kir. udvari notarius testvéreinek: Cuppan, Hada és Lászlónak kérésére átírja és megerősíti Chak tárnokmesternek 1257-iki oklevelét nevezetteknek a királyi serviensek sorába történt visszahelyezéséről és földeik elhatárolásáról. — D. p. m. mag. Smaragdi, electi Coloc. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1258. XVI. Kal. Augusti, r. a. vicesimo tertio.

Eredetije: MODL. 462.

Wenzel, ÁUO. VII. 486. 1188.

1258. — Banana fia Pál és Wachod fia László turóci jobbágylaknak egy ekeföldet ad olyan kötelezettséggel, hogy a turóci népek módjára ők is minden 6 mansio után egy fegyverest küldjenek a királyi seregbe, s leírja az adományozott föld határait is. — A. ab inc. D. 1258. V. Kal. Augusti, r. anno vicesimo tertio.

- Tartalmilag átírva a turóci registrum 6. §.
Kivonatban kiadva: Bél, Not. Hung. II. 343. Fejér, CD. IV. 2. 481. Tört.
Tár, 1904. 80. 1189.
1258. — Cletus ispán fiainak: László, Fülöp és Gergelynek, főleg a tatárjáráskor a király-
aug. 6. nak a tengerparlon tett szolgálataikért a walkoi vártól kivett Koos, Dumbrou és
Kendchapa nevű földeket adományozza tartozékaikkal. — D. p. m. Smaragdi
Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. electi eccl. Coloc. dil. et f. n. a. D. 1258.
VIII. Id. Augusti, r. a. vicesimo tertio.
Eredetije: MODL. 473.
Átírta: V. István 1270. — Garai Miklós nádor 1417. febr. 25. (MODL. 33,212.)
Wenzel, ÁUO. VII. 481. Kukuljević, Borba Hrvata, 106. Smičiklas, Cod.
dipl. V. 101. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 758. 1190.
- (1258.) — a székesfehérvári káptalannak tudomására hozza, hogy engedélyt adott Miklós
aug. 6. ispán fiának Elec-nek arra, hogy ez pozsonymegyei Dyenis nevű birtokát tartozása
Zólyom. fejében a pannonhalmi egyháznak engedhesse át. — D. in Zolum in festo s. Sixti.
Átírta a székesfehérvári káptalan 1258. aug. 14. (A pannonhalmi r. levél-
tárban, Capsa XLI. K.)
Fejér, CD. VII. 1. 304. (1257.) Wenzel, ÁUO. VII. 433. (1256.) Pannon-
halmi rendtört. II. 303. (1258., de hibásan április 6.-ra téve.)
A székesfehérvári káptalan okleveléből kitűnik, hogy IV. Béla oklevele
1258-ban kelt.
V. ö. 1208. sz. 1191.
- (1258.) * — 1258. augusztus 7-iki (1193. számú) oklevelében említi azt a privilegiumát,
aug. 7. mellyel kopasz De'rik ispán igazolni akarta, hogyan bírja Ruzyzna földet. (Hazai
előtt.) okmánytár, VII. 76.) 1192.
1258. — a Jób mester pécsi püspök és kopasz Detrik ispán közt peres Ruzyzna nevű
aug. 7. föld ügyének elintézését előbb Arnold, Sup, ennek testvére Miklós és Nana ispánokra
bizván, mivel Ákos mester budai prépost, Mária királyné kancellárja, Detrik test-
vére, tiltakozást jelentett, a nevezett bírák esküje alapján Ruzyzna földet tartozékai-
val Jób püspöknek ítéli s a határokat az esztergomi káptalan oklevele alapján
leírja, miután Jób püspököt agaryi Simon által a birtokba beiktattatta. — D. p. m.
mag. Smaragdi electi Coloc. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1258. VII. Id. Augusti,
r. a. vicesimo tertio.
Átírta Pál országbíró 1334. márc. 20. (A M. Nemz. Múzeum levéltárában. = 20.40.664
Törzsanyag.) Tartalmilag a határokkal: I. Károly 1336. márc. 7. — N. Lajos király
1354. — U. az 1365. (MODL. 260.)
Hazai okmánytár, VII. 76. Kivonat: Wenzel, ÁUO. XII. 685. 1193.
1258. — Sama fiának Benedek comesnek és fiának Mersének azt a kiváltságot adja, hogy
aug. 15. a királyi adományból bírt Ugroug faluban népeik minden collecta és exactio alól men-
Lipcse. tettek legyenek s minden collecta a föld urainak maradjon. — D. in Lipcha, a. D.
1258. in die Assumptionis b. Virg.

Eredetije a Szinnyei-Merse-családnak a M. Nemz. Múzeum ltiban letett levéltárában. = Q.269, ~~Q.70.776~~
Wagner, Diplom. Sáros. 560. Katona, Hist. crit. VI. 276. Fejér, CD. IV. 2. 466. 1194.

1258.
szept. 2.

— a nyitravári civiseknek kiváltságokat és földet ad.
Fejér, CD. IV. 2. 455. Michnay-Lichner, Ofner Stadtrecht, 258.
Lásd 1248-i évszámmal a 885. sz. alatt.

1258.
szept. 21.
Hidvég.

— István ispán fia: Corradus ispán ellenében (másod)unokanővéreit [sorores], Poth lányait, ú. m. Ekch fia Pál ispán nejét és Chak ispán fiának István bánnak nejét, kiket a király előtt procuratoraik: Miklós fia Aba, Achillesus fia Mátyás és István bán képviseltek, az őket lánynegyed címén illető IIsowa és Rohocha föld birtokában megerősíti, s Corradust, minthogy a nevezett nők már 30 év óta bírják a birtokokat, keresetével elutasítva, őt és utódait a visszaváltástól is tiltja, s az ügyről privilegialis oklevelet ígér. — D. in Hydueg, in festo b. Mathei ap. a. D. 1258.
Eredetije: MODL. 475.
Wenzel, ÁUO. XI. 444. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 760. 1195.

1258.
szept. 21.
Hidvég.

— IIswa és Bohocha (? Rohocha) birtokokat Corradus ispán ellenében leánynegyed címén (másod)unokanővéreinek, Poth lányainak, ú. m. Ekch fia Pál ispán nejének és Chak ispán fia István bán nejének ítélvén, megállapítja, hogy ezzel a nevezett nők leánynegyedükre nézve ki vannak elégítve, tehát Corradus ispánt ezen a címen többé nem háborgathatják. — D. in Hydueg in festo Mathei ap. et ew. a. 1258.
Eredetije Wenzel szerint a br. Révay-cs. levéltárában.
Wenzel, ÁUO. VII. 487. 1196.

1258.
szept. 26.

— Chepan fiainak: Benedek és Péter királyi kőfaragóknak Zoczowcz földből 4 ekeföldet ad a turóci jobbágyiak szabadságaival, s leírja a határokat a beiktatást végző Detrik zólyomi ispán írásbeli jelentése alapján.
Átírta a turóci konvent 1639. (MODL. 477.)
Tartalmilag *átírva* a turóci registrum 45. §.
Kivonata kiadva: Fejér, CD. IV. 2. 482. Tört. Tár, 1904. 80.
Teljes szövege a következő:

Bela dei gratia Vngariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Gal-
litiae, Lodomeriae Cumaniaeque rex omnibus praesentes litteras inspec-
turis salutem in omnium salvatore. Ut collationes regum perpetua firmitate
solidentur, litterarum solent testimonio communiri, inconcussum quippe
permanet, quod regio patrocinio communitur. Proinde ad universorum
notitiam tenore praesentium volumus pervenire, quod nos in Thurocz
de terra nostra Zoczowcz vocata terram ab eadem exceptam ad quatuor
aratra sufficientem a parte occidentali et metis undique distinctam de
plenitudine nostrae gratiae Benedicto et Petro filiis Chepani lapicidis
nostris et per eos suis haeredibus haeredumque suorum successoribus
pro sua fidelitate et servitio duximus perpetuo conferendam, ut iidem
eandem libertatem per omnia habeant, qua filii iobagionum de Thurocz
perfruuntur, eosque per fidelem nostrum Detricum comitem de Zoulum

in possessionem dictae terrae fecimus introduci. Et sicut idem Detricus comes nobis in suis litteris intimavit, metae terrae memoratae taliter distinguuntur. Prima meta eius incipit a parte orientali in rivulo, qui oritur inter ipsam terram Zochowcz et per eundem rivulum vadit superius inter paludem ad partem meridionalem et de ipsa palude exiens tendit ad partem occidentalem et tenet metam cum villanis Gernallow (?), ubi sunt metae terreae, hinc vadit per fruteta usque terram Rechkouy et ibi tenet metam cum ipso Rechkoue et inde vadit per unam viam ad occidentem per fenetum usque fluvium Thwroc et ibi pro meta est arbor salicis et hinc per dictum fluvium Thwroc vadit inferius ad plagam septemtrionalem usque montem, qui est sub ecclesia virginis gloriosae et inde ascendit superius usque ecclesiam nominatam et iuxta ipsam ecclesiam pergit ad locum fori et transeundo ipsum locum fori vadit iuxta arborem ilicis usque ad arborem pomi et hinc descendit per locum lutosum usque praedictum rivulum ibique terminatur. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem praesentes dedimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Smaragdi electi ecclesiae Colocensis, aulae nostrae vicecancellarii dilecti et fidelis nostri, anno dominicae incarnationis millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, sexto Calendas Octobris, regni autem nostri anno vicesimo tertio.

Smaragdusnak ekkori alkancellárságára vonatkozólag olv. az 1205. sz. 1197.

1258. — a Landstrass melletti marienbrunni [de fonte s. Marie de Landestrost] ciszterciának a Szt. János-egyháza mellett a Turia és Ceryka folyók közt Orbász megyében három ekeföldet ad olyan kiváltságokkal, amilyeneket azon a vidéken a ciszterciák élveznek. — D. p. m. mag. Smaragdi prepos. Albensis, electi eccl. Colocensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1258. r. a. vicesimo tertio.

*Eredeti*je a Magyarorsz. mellékt. oklvt. szerint a laibachi tartom. lvt.

Magyarorsz. melléktart. oklevéltára, III. 7.

1198.

1258. — jóváhagyja, hogy István szlavón bán, Stájerország kapitánya a bűneiért felakasztott Gurbusenek, Mico fiának, Zala megyében a Dráván túl fekvő földét, mely Gurbuseről István bánra szállott, serviensének, Scemének, Poucha fiának adta akként, hogy Sceme azt csak a bánnak vagy örököseinek adhatja el, Sceme, testvérei és örököseik azt bírhatják, s ha fiutódok nélkül halnak el, a föld István bánra vagy örököseire száll vissza; leírja a határokat is István bán oklevele szerint. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Smaragdi Albensis prepos. au. n. vicecanc. electi Coloc. a. D. 1258. r. a. vicesimo tertio.

*Eredeti*je: MODL. 478.

Wenzel, ÁUO. VII. 484. Smičiklas, Cod. dipl. V. 104. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 763.

1199.

1258. — Ozur comes és Rados almissai nemeseket és az egész községet [communitas] kegyeibe fogadja, szabadságukban megtartásukat ígéri, várukat fogoly társaik kiszabadítása céljából még megtartja, őket véd- és dacszövetségbe fogadja, a bán és várnagy ellenében őket védi; e pontokra az oklevélben felsorolt főurakkal esküt [fides] tett; nekik vámnélküli közlekedést biztosít és földeik birtokában megerősíti őket. —

D. p. m. mag. Smaragdi, electi Coloc. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1258. r. a. vicesimo tertio.

Eredetije a M. Nemz. Múzeum lvt. (Törzsanyag.) = *el. 40.046*

Fejér, CD. IV. 2. 450. Smičiklas, Cod. dipl. V. 105. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 762. Kubinyi, Magyar tört. eml. I. 34. 1200.

1258. — Sixtus mester esztergomi olvasókanonoknak engedélyt ad, hogy Hetyn faluban levő öröklött földét unokaöccseinek, Sceuleus faluból való Lőrinc fiainak, Arnold unokáinak hagyhassa. — D. anno D. 1258. regni a. vicesimo tertio.

Eredetije az esztergomi érsekség egyh. levéltárában, n° 14.

Magyar Sion I. 616. Codex Strigon. I. 46. Monum. Strigon. I. 451. 1201.

1258. — thuroczi Gergely fiának Mártonnak azon panasza ügyében, hogy (jardani) földét thuroczi Tamás és Ivánka elfoglalták, Detrik zólyomi ispán által vizsgálatot tartatván, Detrik ispán levele alapján, mely szerint az ispán Mártont az elfoglalt két ekefeld birtokába a turóci jobbágyfiak módjára leendő szolgálás kötelessége mellett visszahelyezte, megnevezve a szomszédokat is, — Detrik ispán intézkedését megerősíti. — Anno D. 1258. regni vicesimo tertio.

Tartalmilag *átírva* a turóci registrum 71. §-ban és Garai Miklós nádor 1416-i oklevelében is. (Az Ivánka-családnak a M. Nemz. Múzeum lvtban lelet levéltárában.)

Kivonatosan kiadva: Fejér, CD. IV. 2. 483. Tört. Tár, 1904. 81. 1202.

1258. † — bizonyítja, hogy a Zlaudus veszprémi püspök és káptalana, másfelől Jakab mester és a johanniták esztergomi háza közt a miatt folyó perben, hogy a keresztesek népeinek dézsmája a püspököt s a káptalant illeti-e, míg a keresztesek egyházukat és népeiknek dézsmáját minden érseki, megyéspüspöki és más főpapi iurisdictio alól mentesnek állították, a keresztesek felmutatták a király, István esztergomi érsek és más bárók előtt [mediantibus] III. Orbán pápának Florentius acconi püspök oklevelében átirított oklevelét; Zlaudus püspök erre káptalana nevében is elállt a további perlekedéstől, eskü alatt ígérve, hogy a dézsmák ügyében soha többé pert indítani nem fognak. — D. p. m. mag. Achillis prepositi Albensis au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1258. r. a. vicesimo tertio.

Egyszerű újkori *másolata* a veszprémi káptalan hit. h. lvt. (A. 1).

Szentpétery, Középkori oklevélszövegek, 100. l.

A csupán újkori másolatból ismert oklevélszöveg elbírálása elég rehez. Tárgyi valószínűségét III. Orbán pápa 1187-i oklevele (Monum. Strigon. I. 132.), amely a megyés püspök részéről a dézsmamentességet is tartalmazza, valamint IV. Sándor pápának az addig szerzett birtokokra nézve ugyancsak a dézsmamentességet biztosító 1258-i (Monum. Strigon. I. 455. és Potthast 17722. sz. szerint 1259-i) oklevele (Theiner, I. 242.) igazolhatja. Azonban nemcsak az oklevél elbeszélésének sajátosságai (Florentius pecsétjének részletes leírása; Zlaudus püspök „tamquam viso fulgore exterritus” mond le a perlekedésről), hanem méginkább az össze nem illő nevek és időadatok erősen felköltik a gyanút. Az évszám és uralkodási év összeillik, de Achilles alkancellársága 1250 után nem állhat meg. (V. ö. Fejérpataky, A kir. kanc. 104. l.) Hibásnak

tekintve az évszámot és az uralkodási évet. Achilles alkancellársága (1243—50.) és István esztergomi érseksége (1243—1252.) alapján 1248-ra tehetnők az oklevelet; de ennek Florentius acconi püspöksége mond ellent, mert Florentius ezt a címet 1256—62 közt viselte. (Gams, Series episc. 434. és Eubel, Hierarchia, I. 104. Florentiusnak ugyancsak az esztergomi johanniták számára 1256-ból volt egy oklevele. Hazai okmt. VIII. 9. l.) Ezeket az ellentmondásokat, amelyeket még István érseknek kancellárként említése is szaporít (v. ö. Fejérpataky i. m. 100. sk.), nagyon nehéz összeegyeztetni. Úgy látszik, egy olyan hamisítvánnyal van dolgunk, amelyet több forrásból állítottak össze; az egyik valószínűleg Florentiusnak 1256-i oklevele volt. A johannitáknak a XIV. század elején évtizedekig tartó perük volt a veszprémi püspökkel, egyebek közt a felhévizi dézsmák miatt is. 1329-ben azt mondják az elkeseredett perlekedésről, hogy „per viginti quinque annos et amplius” folyik (Monum. Rom. episc. Vespr. II. 50.), s valóban a per kezdeteit már 1295-ben találjuk. (U. o. 16. és IV. 312.) A hamisítás idejét és alkalmát itt kereshetjük. De mi szükség volt a hamisításra, mikor III. Orbán pápa oklevele eredetiben volt meg és megvan ma is? Talán, hogy III. Orbán oklevelében, mint később a IV. Sándoréban, a dézsmamentesség csak az akkorig szerzett birtokokra szólt, míg 1329-ben a felhévizi dézsmákról van szó. (Monum. Vespr. II. 50.) Az 1258-i királyi oklevél nem is részletezi a pápai oklevél tartalmát; általános bizonyítékul van szánva. S talán a XIV. századi hosszú per hatása alatt írták a IV. Béla állítólagos oklevelébe azt is, hogy a dézsmák miatt már akkor „per spatium multorum annorum” folyt a per. Pedig akkoriban ilyen, sok évig tartó perlekedésről nem tudunk. 1203.

(1258.) (—) megállapítja, hogy F(avus) pannonthalmi apát Zemeke fiának Pálnak a tőle visszakövetelt eurkeni birtokért a jövő február 9-én 5 márkát tartozik fizetni, aminek ellenében Pál a birtok vásárlásáról szóló oklevelet s a birtokot is tartozik az apátnak átadni; ha az egyik fél kötelességét elmulasztja, a föld a másiknak tulajdonába megy át. — D. in festo Luce evang.

Átírta a győri kápt. 1259. — u. az 1396. (Pannonh. r. lvt. III. D.)

Wenzel, ÁUO. II. 316. Pannonhalmi rendtört. II. 308. (1258.)

Datum pro memoria, de a győri káptalan átirata szerint királyi oklevél.

Az átiró oklevél a szövegezés alapján ítélve a fizetésre megállapított terminuskor, február 9-ikén kelt. Az átiró oklevelet tehát 1258-ra kell tennünk. 1204.

1258. (?) — a pécsvárad [? de novo Pech in Varadino] hospesek kérésére átirja s megerősíti Benedek esztergomi érsek és udvari kancellárnak 1258-ban a (pécs)várad [Varadiensis] apát és a pécsvárad(?) polgárok közt Olozfalva és 8 mansio ügyében történt megegyezésről adott oklevelét. — D. p. m. mag. Smaragdi, Albensis prepos. electi Coloc. au. n. vicecanc. dil. et fid. n. anno D. 1259. regni a. vicesimo quarto.

Fejér i. h. szerint (és a dr. Karácsonyi János úrtól nyert értesítés szerint is) eredetije Nagyvárad város levéltárában volt.

Kereszturi, Compend. descriptio ep. et cap. M. Varad. I. 126. Perger, Bévezetés a diplom. III. 226. (Mindkettőnél Nagyváradra értve.) Fejér, CD. IV. 2. 490.

Az évszámot Karácsonyi (Hamis okl. 56.) 1258-ra javítja, Fejérpataky, A kir. kanc. 106. l.-ra utalva, illetőleg — hozzám intézett nb. soraiban — az 1258. december 25.—31. közé tételnek lehetőségét veti fel, ami a december 25-i évkezdet szerint már 1259. Ennek ugyan ellentmond Fülöpnek 1258-ban alkancellárként való emlegetése. (Fejérpataky i. m. 107.) Ha azonban tudjuk, hogy Fülöpöt csak a fehérvári káptalan oklevelei említik alkancellárként (eredetiek: Smičiklas, V. 95. Pannonh. rendtört. II. 305. Wenzel, II. 305.), IV. Bélának azonban egyetlen oklevele sem kelt az ő kezéből, viszont Smaragdus ugyanakkor számos királyi oklevélben szerepel, akkor olyasmi tűnik ki, hogy Fülöp nem volt IV. Bélának tényleges alkancellárja, csak a vál. prépostsággal emelt ez állásra igényt. Smaragdus azonban ezt, sőt — úgy látszik — a vál. prépostságot sem ismerte el. E szerint Smaragdus az év végén is alkancellár volt.

Nehezebb az oklevél tárgyi elbírálása. Kereszturi (i. m. I. 46.) Nagyváradra értelmezte az oklevelet, s így Perger is (i. h.). Fejér azonban a IV. 2. 493. l. jegyz. ezt tévesnek mondva Pécsváradra érti, amit az újabb irodalom is elfogad. Ámde a Beatus ekkori pécsváradai apátságát mutató adatok vagy kétesek, vagy hamis oklevélből valók. (Fejér, IV. 3. 188. = Wenzel, VIII. 87. olv. Karácsonyi i. m. 22. l. A többi adatot ld. a Pannonh. rendtört. XII. B. 18. l.) Az oklevélben előforduló Olaszfalvának és Váraljának a baranyamegyei Olaszival és Váraljával való azonosítása is nehézségekkel jár. (V. ö. Csánki, II. 512. 534.) Csak az előttem ismeretlen eredeti oklevél alapján lehetne a kérdésben biztosan állást foglalni. E nélkül, a mondottak alapján, az oklevelet nem tartom teljesen megbízhatónak.

1205.

1258. — jóváhagyja azt az adományt, melyet szolgálgyőri Cynardus (I) ispánnak, Smaragdus alkancellárnak és testvérüknek Gyletusnak ősei [? praedecessores] a számboki [Samboch] Szent János-monostora részére tettek.

A zavaros kivonatot közölte Fejér, CD. IV. 2. 482. a paulinusok okleveleinek másolataiból. Azonban azt sem lehet megállapítani, hogy külön oklevélről van-e szó, vagy csak a megerősítésnek valahol említéséről. (V. ö. Századok, 1893. 217. sk.)

1206.

1258. — (a Nemes grófok őseinek) adja az erdélyi Szék földet.

Kivonatát közölte Fejér, CD. VII. 5. 323. (1253., a rubrumban 1258. alatt.)

Lásd helyesen 1252. aug. 20-i kelettel a 977. szám alatt.

1258. — a Cunta fiai: Zochud ispán, Serefeel és testvéreik által bírt Buguna földet, melyet Cunta Zelechen faluból való Hemyruh fiaitól: Kozmától és Pétertől vásárolt volt, de az erről szóló királyi oklevél elveszett, a nyitrai káptalan által megvizsgáltván, annak határait a békés birtoklást is igazoló jelentés alapján leírja, amint e föld ügyében nekik az örökadományok visszaszedésekor is oklevelet adott. — D. anno D. 1258.

Eredetije: MODL. 2207.

Wenzel, ÁUO. VII. 488.

1207.

- (1258.) * — írásbeli parancsát, hogy a győri káptalan küldje ki emberét Favus pannonhalmi apáttal s Gug ispán fiával János ispánnal, mint a király pristaldusával, úgy-

- szintén Miklós fiával Elec-kel, ez utóbbinak Dyonis (I) nevű pozsonymegyei földre elhatárolására, említi a győri káptalan 1258. (Pannonh. rendtört. II. 305.) V. ö. az 1191. sz., melynél ez a parancs valószínűleg később kelt. **1208.**
- (1259. * — oklevelét, mellyel II. András királynak oklevelét erősítette meg, arra vonatkozólag, hogy néhai Hoholdus ispán vásárlás útján szerezte birtokait, említi István ifj. király 1259. (Fejér, CD. IV. 2. 498. és Wenzel, ÁUO. VII. 506.) V. ö. Karácsonyi, A magy. nemzets. II. 128. **1209.**
1259. — megerősíti a szentmáriahegyi monostort Sydan föld felének birtokában.
márc. 1. Fejér, CD. IV. 2. 485.
Lásd a helyes 1255. febr. 21-i kelettel az 1032. szám alatt.
1259. (— ?) oklevélbe foglalja az előtte egyfelől Márton ispán fia Márton ispán és másfelől a Ják-nemzetségből való Tristan, Myke, Márton és Rajnold között létrejött megegyezést a Márton ispán által Jakab ispán fiaitól: Istvántól és Bertalantól szerzett s ezek beleegyezésével az O(modeus) győri püspök által végeztetett assignálás szerint Tristannak és társainak adott dabrapataki részirtok ügyében és ezenfelül 10 márka fizetése, valamint az utóbb nevezettek részéről Márton ispánnak visszaadott Har föld ügyében, továbbá a néhai Csépán bán birtokaira vonatkozó osztály befejezett voltára, a székesfehérvári káptalan előtt Márton ispán részére adandó felmentvényre s egyéb, az üggyel kapcsolatos pontokra vonatkozólag. — D. in Oronas in dominica Judica, anno D. 1259.
Eredetiye a Hazai okmánytár szerint a gr. Niczky-cs. ligvándi levéltárában.
Hazai okmánytár, IV. 38. Wenzel, ÁUO. VII. 511.
Datum pro memoria, azonban a szövegből következtelve (de nostro mandato, feceramus introduci) valószínűleg királyi oklevél. **1210.**
1259. — a Péter mester zágrábi főesperes által épített Szt. Egyed-szigeti cisztercita monostornak a király által adott két malmot, melyekre nézve Péter mester és a grechi polgárok közt viszálykodás támadt, a nevezett egyház birtokában hagyja, mindenkit tiltva attól, hogy e miatt az egyházat vagy Péter mestert, annak patronusát zaklassa. — D. anno D. 1259. III. Non. Aprilis, regni a. vicesimo quarto.
Átírta IV. Sándor pápa 1259. dec. 3. (Smičiklas szerint a zágrábi káptalan levéltárában.)
Egyszerű másolata a zágrábi érsekség lvt. (Ecclesiast. Vol. I. 8/3.)
Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 121. és Civit. Zagr. I. 29. Smičiklas, Cod. dipl. V. 126. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 771. Wenzel, ÁUO. XI. 457.
Olv. az 1257. márc. 30-i oklevelet az 1142. sz. a. **1211.**
1259. — Reynoldus mesternek és Ponyth ispánnak kérésére, valamint István ifjabb királynak kérésére is átírja és megerősíti az ifj. királynak 1259-ben kelt oklevelét, melyben ez Sehtyr és Cheztuoy birtokokat jegyajándokul Ponith ispán lányának adományozta. — D. p. m. mag. Pauli, dil. et fid. n. prepos. Posoniensis, au. n. vicecanc. anno D. 1259. XVI. Kal. Junii, regni a. vicesimo quarto.
Átírta I. Mátyás király 1469. dec. 4. (A Kisfaludy-cs. levéltárában.) — *Sp. 67795*
Hazai okmánytár, II. 5. Kivonat: Wenzel, ÁUO. XI. 460.

A csak XV. századi átíratban fennmaradt oklevél megbízhatóságát a benne átírt, ifjabb királyi oklevél kétesse tehetné, minthogy Sejter és Csesztve birtokokról Mária királyné 1383-ban mint örökös nélkül elhunyt várjobbágyok (hominum castrensium) javairól rendelkezik. (Zalam. oklvt. II. 196.) Felső- és Alsó-Sejter azonban a XIV. században is a Hahótoké volt (u. o. I. 567. 568.), ami az 1259-i szerzeményt igazolja. Valószínűleg két különböző Sejterre kell tehát gondolnunk (v. ö. Csánki, Magy. o. tört. földrajza, III. 101.). IV. Béla átíró oklevele ellen nem lehet kifogást emelni. Pál alkancellárságát 1259. máj. 29-én már eredeti oklevél igazolja, (lásd alább,) amivel szemben Fülöpnek 1259. júl. 1-i királyi alkancellárságát (Hazai okmt. V. 32. v. ö. Fejérpataky i. m. 107.) annál kevésbbé fogadhatjuk el, mert Fülöp mester (István ifjabb királynak 1257-ben kancellárja, Wenzel, ÁUO. XI. 441.) 1259. májusának végén is István ifjabb király mellett működik Stájerországban. (Zahn, Urkundenbuch des Herzogtums Steiermark, III. 358.)

1212.

(1259.) — felhívja a pécsi káptalant, hogy abban az esetben, ha Kletus fiai: László, Fülöp és Gergely a Káta-nemzetségből való Julának a Szent János-földéért járó 65 márkát csakugyan megfizették, nekik erről privilegialis oklevelet adjon, s Julától követelje vissza az ügyről szóló előbbi oklevelet. — D. Budae dominica prox. post Ascensionem Domini.

Átírta a pécsi káptalan 1259. júl. hóban, melyet Fejér a Széchenyi-féle másolatgyűjteményből közölt.

Fejér, CD. IV. 2. 520.

1213.

1259. — Kálmán király bemutatott oklevele alapján, valamint a fehérvári káptalannak az ezen ügyben tartott vizsgálatról és S. bokoni apát, J(akab) bakonybéli apát, laurentai Saul, Ivánka mester, chayagi János és a veszprémi apácáknak még hat, meg nem nevezett tanuja által letett esküről szóló oklevele alapján Dénes fia Benedek ispán és rokonai: Miklós és Dénes (a Farkas fiai) ellenében a veszprémi Sz. Mária-egyháza apácáinak ítéli a madachai révi vizahalászóhelyet, s egyszersmind bizonyítja, hogy a Benedek ispán által már előbb az apácáknak visszaadott blycchai föld határait tengurdi Pousa a fehérvári káptalan biznysága mellett megállapította. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Pauli prepos. Poson. au. n. vicecanc. anno D. 1259. IV. Kal. Junii, regni a. vicesimo quarto.

Eredetije: MODL. 485.

Átírta I. Károly király 1330. (MODL. 2573.)

Fejér, CD. V. 1. 321.

1214.

1259. — a fehérvári várhoz és a szolgagyőri várhoz tartozó földet, melyen egykor Rechun fehérvári és Regun szolgagyőri várszolga lakott s azt róluk nevezték el, Eymereh fiának Miklósnak adja s annak birtokába őt Gallus, szigeti ispán által bevezettette. — D. p. m. mag. Pauli Posoniensis prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. anno D. 1259. VI. Id. Junii, regni a. vicesimo quarto.

Átírta V. István király 1270. (MODL. 486.)

Fejér, CD. IV. 2. 495. (csonka.) Wenzel, ÁUO. VII. 504.

1215.

1259. (?) — Rolandus nádor pozsonyi ispán és Móric mester királynői udvarbíró, nyitrai ispán részére a fehérvári káptalan 1251 (I) nov. 10-i, Wathasomlyowa eladásáról szóló oklevelét átírván és megerősítvén, leírja a krasznavármegyei Wathasomlyowa (Szilágy-somlyó) határait a nagyváradi káptalan jelentése szerint. — D. a. D. 1257. IV. Id. Junii, r. a. vicesimo tertio.

Átírta: 1. Pálóci László országbíró 1466. (A Rákóczi-Aspremont-ívt. M. Nemz. Múzeum. Capsa 35. fasc. 1. n° 4.) 2. II. Ulászló 1494. (MODL. 31,054.) Tartalmilag: 1. Bubek Imre országbíró 1390. (MODL. 29,992.) — Garai M. nádor 1406. (MODL. 30,099.) 2. Garai M. nádor 1409. (MODL. 31,053.)

Hazai okmánytár, VI. 89. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 3. 38. és X. 4. 844. Századok, 1870. 606.

Az oklevél kelte — az uralk. év tanúsága szerint — az átiratban el van rontva, valamint hibás a fehérvári káptalan áírt oklevelének kelte is. Ez utóbbit Karácsonyi (i. m. 54. l.) Fülöpnek vál. prépostként és királyi alkancellárként említése miatt 1258-ra, IV. Béla oklevelét pedig 1259-re teszi (u. o. 56. l.). Így azonban az uralkodási év lesz hibás. Fülöp mester királyi alkancellári címe azonban csak 1258-ban fogadható el (v. ö. Fejérpataky i. m. 107. l. s az 1205. és 1212. számnál mondottakkal) és így a csak XV. századi átiratban (illetőleg XIV. századvégi említésben) megmaradt oklevél keltezését az átírásban egészen megrontottnak tekintve, Karácsonyi megállapításait elfogadhatjuk. 1216.

1259. — átírja és megerősíti a Gál erdélyi püspök és Ákos budai prépost, a királyné kancellárja által a bakonybéli apátság akoli [Ocol] népeinek kötelezettségei ügyében királyi megbízás folytán hozott ítéletről általuk 1254. július 4-én kiadott oklevelet. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Pauli prepos. Psoniensis au. n. vicecanc. anno D. 1259. XV. Kal. Julii, regni a. vicesimo quarto.

Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. Capsa XV. Ji.

Wenzel, ÁUO. VII. 503. Pannonhalmi rendtört. VIII. 297.

1217.

(1259. * — oklevelét, mely egyfelől Kletus ispán fiai: László, Fülöp és Gergely, másfelől a a Káta-nemzetségből való Jula által képviselt Chen asszony, Péter ispán özvegye, Fülöp mester lánya, Fülöp ispán nővére közt Fülöp zágrábi püspök, Smaragdus mester akkori fehérvári prépost udvari alkancellár, Sándor zanaí ispán és Bach mester közvetítésével létrejött azon egyezséget hagyta jóvá, hogy Chen asszony Scent Iwan földet összesen 65 márka lefizetése ellenében Kletus ispán fiainak engedte át, tartalmilag ismétli lurko pécsi prépostnak és káptalanának 1259. július havában kelt oklevele. (Fejér, CD. IV. 2. 518.) V. ö. 1213. sz., melyet az egyezés megelőzött. 1218.

(1259. * — oklevelét arról, hogy Crisius fiait: Euze papot, Legét és Wagát, s Lege fiát Azyát júl. 1. előtt.) mint szolgálkat Chaba faluból való János, Pongrác fia, és Mihály, István fia a király előtt a veszprémi káptalantól visszakövetelték, említi a székesfehérvári káptalan 1259. július 1. (Hazai okmánytár, V. 31—32.) 1219.

1259. — visszaadja Iwachin fiainak: Fülöp zágrábi püspöknek és Tamás karakói ispánnak Sczolouna (Zolouna) júl. 1. birtokot.

Lásd helyesen 1250. jún. 23-i kelettel a 926. szám alatt.

1259. — R(olandus) nádor pozsonyi ispán kérésére az örökös nélkül elhunyt Rexit pozsonyi várjobbágnak Kuzeyben a Sárffőnél [Sarfeu] levő 60 hold földét vagai Damianusnak adományozza. — D. in Magna insula, in festo s. Egidii, anno D. 1259. *Eredetije* a M. Nemez. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.) = *Sl. 40.048*
Hazai okmánytár, II. 7. Kivonat: Wenzel, ÁUO. XI. 460. 1220.
1259. — Szt. Márton-földét, mely egykor Borich báné volt, Borich fia Pál ellenében okt. 2. Fülöp zágrábi püspöknek ítéli, aki Rembaldusnak, a johanniták magyarországi és Székesfehérvár. szlavóniai volt maior praeceptorának oklevelével igazolta jogát, míg Pálra királyi oklevél hamisítása bizonyult. — D. et actum Albe, V. feria post festum s. Michaelis anno D. 1259.
Átírta a császári káptalan 1615. (MODL. 34,002.)
Másolata bentvan a Liber privilegiorum episc. Zagradiensis c. másolatgyűjteményben, fol. 48.
Farlati, Illyr. sacr. V. 372. Koller, Hist. episcop. Quinqu. II. 169. Katona, Hist. crit. VI. 281. Batthyány, Leges eccl. II. 395. Fejér, CD. IV. 2. 493. Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 122. Wenzel, ÁUO. XI. 456. Smičiklas, Cod. dipl. V. 135. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 690. (1255.) és 775. (1259.) 1221.
- (1259. * — levelét, melyben a tatárok ellen a pápai széktől hasztalan való segélykérését okt. 14. előtt.) elpanaszolva előadta, hogy ha ezentúl sem kap segítséget, kénytelen lesz a tatárok által kínált szövetkezést elfogadni, sőt fiát vagy lányát azok közül valakivel a részletezett feltételek mellett összeházasítani, tartalmilag ismétli IV. Sándor pápa 1259. okt. 14. (Theiner, Monum. Hung. I. 239.) 1222.
1259. — a tatárjárás után a királyné által a pelysi erdőben a királytól e célra kapott hegyen saját költségén épített várat a pilisi ispánsággal és kerülettel együtt a királynénak adja főleg azért, hogy a dunaszigeti kolostor apácái veszedelem idején odamenekülhessenek, s a főurak tanácsából megengedi, hogy a királyné a várat életében vagy halálakor egyik gyermekének adhassa. — D. p. m. ven. patr. Benedicti archiep. Strigon. au. n. canc. Méltóságok: Smaragdus kalocsai érsek, Zlaudus veszprémi, Lampert egri, Fülöp zágrábi, Gallus erdélyi, Jób pécsi, Mátyás váci, Bereck csanádi, Omodeus győri püspök, Rolandus nádor pozsonyi ispán, István szlavónbán, Henrik udvarbíró somogyi, Chak főkamrás zalai, Móric mester királynői udvarbíró nyitrai, Péter fia Lőrinc senescalcus soproni, Kamin fia Lőrinc marescalcus győri ispán. — Anno d. inc. 1259. regni a. vicesimo quarto.
Átírta IV. Orbán pápa 1263. dec. 21. (Másolata a vatikáni levéltárban, Theiner szerint: Reg. orig. anni III. ep. 1416.)
Theiner, Monum. Hung. I. 253. Wenzel, ÁUO. VII. 501. Töredéke: Monum. Strigon. I. 506. l. jegyz. 1223.
1259. — átírja és megerősíti Mihály zólyomi és szepesi ispán oklevelét a Dochyk és és társai: Orbán, Salman és Mihály, s másfelől Wask, Mylech és Jank közt bizonyos két és fél ekeföld felosztásáról. — Anno D. 1269. (I) regni a. vicesimo quarto.
Átírva tartalmilag a turóci registrum 5. §.

Kivonatban kiadva: Fejér, CD. IV. 2. 522. (1259.) és VI. 2. 415. (1269. IV. Lászlónak tulajdonítva.) Tört. Tár, 1904. 81.

A helyes évszámot az uralkodási év határozza meg. 1224.

1259. — az egykori Nyulakszigetén domonkosrendi zárdát alapítván, s oda leányát, Margit asszonyt az apácák közé helyezvén, a zárdának adományozza Ó-Pest mellett [prope villam veteris Pest, v. ö. Csánki, I. 23.] Vzlar és Sul, Rákos mellett Cinkota [Scyngata], Nemus és Nogus, továbbá Akusnyre mellett Vkurd földet, tartozékaikkal. — D. p. m. mag. Pauli electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. anno D. 1259. regni a. vicesimo quarto.

Eredetije: MODL. 492.

Átírta: István ifj. király 1264. (MODL. 539.) — V. István király 1270. — Zsigmond király 1420. (MODL. 499.)

Pray, Vita s. Elizabeth, 224. Schmitth, Episc. Agr. I. 174. Katona, Hist. crit. VI. 283. Fejér, CD. IV. 2. 486. Wenzel, ÁUO. XI. 458.

Pál alkancellárnak választott székesfehérvári prépostként említése, holott ő még 1260. augusztus 14. és 15-én is pozsonyi prépostként szerepel (*lásd az 1239. és 1240. számokat*), valamint a cikornyás fogalmazat az oklevelet gyanússá teheti. Ámde az eredeti oklevél külső sajátságai s főképp ekkoriban más oklevelekből is ismeretes írása föltétlenül a valóság mellett szólnak. 1259-ből még egy eredeti oklevél van, mely Pált székesfehérvári electusnak írja (*lásd az 1226. számot*). Ismert kéztől származó írása ezt is valódinak mutatja, bár uralkodási éve is hibás. Ennek az utóbbi oklevélnek keltében az évszám az eredeti kéz által javítva van, ilyféleképp: Q^on nono, ahol a Q javítva van L-ből s utána az n rasurán. Ez a javítgatás azt a feltevést engedi meg, hogy az oklevelet szándékosan visszadatálták, s valószínűleg a „vicesimo“ uralkodási év után is kellett volna még valaminek (a szám egyesének) jönnie, ami azonban elmaradt. Ilyen visszadatálást tehetünk fel a másik oklevélről is. Ekként mind a két oklevélre nézve kielégítő magyarázatnak látszik, hogy akkor állították ki őket, amikor Pál alkancellár már választott fehérvári prépost volt s a cím az akkori viszonyoknak megfelelő, datumként azonban mind a kettőbe korábbi évszámot írtak, bizonyára az intézkedésnek megfelelően. (A királyi címben Wenzelnél olvasható *Bulgarie* az eredetiben nincs meg.) 1225.

1259. — Premyslnek és testvéreinek Nosknak, trencsényi várjobbágyoknak a tatáriáraskor Bogumerius trencsényi ispán oldalán a trencsényi vár és a határok megvédésében, majd a morvaországi hadjáratban a király vejének, Rozyslaus (l. alább: Rocizlaus) hercegnek seregében tett szolgálataikért, mikor is Nosk elesett, Premysl és Nosk fiait: S[er?]adokot és Balázst a királyi serviensek közé emeli, megengedve nekik a király házában arany szabadság élvezését; ezenfelül a trencsényi megyei Dulow földet adja nekik, leírva ennek határait a Benedek királynői tárnokmester trencsényi ispán által végzett beiktatás alapján, és Premysl kérésére ennek mint gyermektelennek birtokait nevezett unokaöccseinek [fratres] adja át. — D. p. m. Pauli electi Albensis eccl. au. n. vicecanc. dil. et f. n. anno D. 1259. regni a. vicesimo. (!)

Eredetije a M. Tudom. Akadémia kéziratgyűjteményében (I. cs. 11. sz.)

Hazai okmánytár, VI. 97.

- A keltezésben található ellentmondásokra nézve olv. az előző 1225. sz. oklevélhez írt megjegyzést és a Győri tört. füz. III. 361—3. l., hol szintén az uralkodási év *quarto*-jának kimaradása van feltételezve. 1226.
1259. — átírja és megerősíti Benedek esztergomi érsek és udvari kancellárnak 1258-ban a pécsváradi (?) apát és a pécsváradi (?) polgárok közt Olaszfalva birtokára vonatkozólag létrejött egyezségről adott oklevelét.
Lásd 1258. évszámmal az 1205. szám alatt.
1259. — Germanust Cumlous faluból, aki Oroszországban [Ruscia] követségben járva szerzett érdemeket, a sárosi ispán iránt való minden tartozásától [debitum] felmenti, az oroszországi követségben való szolgálatot ezentúl is kötelességévé tévén Germanusnak, és rendeli, hogy őt Cumlous föld birtokában senki se háborgassa. — D. in Portu equorum in oct. s. Marlini, 1259.
Átírta IV. Béla király 1261. márc. 28. — István ifj. király 1264. (MODL. 491.) — Szécsi Miklós orsz. b. 1371. márc. 19. — tartalm. Bebek Detre nádor 1400. máj. 9. (Fejér szerint Szirmay gyűjtem.)
Katona, Hist. crit. VI. 280. (töredék.) Fejér, CD. IV. 2. 495. (töredék.)
Wenzel, ÁUO. VII. 505. Kivonat: Fejér, CD. X. 3. 233. (1249.)
V. ö. a 955. sz. oklevéllel. 1227.
1259. — felmutatott aranypecsétes oklevele alapján megerősíti a Grech-hegyen lakó civiseket az Ambrosinus-földe birtokában, érvénytelennek nyilvánítva a Perynus kereskedő által igényei támogatására bemutatott okleveleket. — D. anno D. 1259.
Eredetije a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.
Átírta V. István király 1272. (U. o.)
Tkalčić, Civit. Zagrab. I. 30. Smičiklas, Cod. dipl. V. 140. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 782. 1228.
1259. — Granna földét Kozmának adományozza.
Eredetije (a Magyar Könyvszemle szerint) Kassa város levéltárában.
Átírta (? megerősítette) Erzsébet királyné 1278. (A M. Könyvsz. szerint u. o.)
Kivonat: Magyar Könyvszemle, 1895. 233. l. 1229.
1259. — átírja Florentius acconi püspök 1256-i oklevelét, melyben III. Béla királynak 1181-i, a johanniták esztergomi egyházának egyebek közt Taath falu földét adó oklevelét írta át. (*Lásd ezt a 132. sz. alatt.*) Anno D. 1259.
Tartalmilag átírva Szécsi Miklós országbíró 1356-i oklevelében. (MODL. 4581.)
Kiadva tartalmilag: Hazai okmánytár, VIII. 9. 1230.
1259. — privilegiuma Dyonus faluról. — D. a. D. 1259.
Említve a pannonhalmi XIV. századi registrumban, fol. II. litt. R.
Sztachovits, Registrum, XVII. Pannonh. rendtört. II. 253.
V. ö. az 1191. és 1208. sz. 1230 a.
1259. — (?) Zobislaus fiának, Wolcknak Gabrecelo, Gurgis, Wrabrech, Gordisla, Wraksao és Halapoul nevű (?) földeiről privilegialis határleíró oklevelet ad.
Kivonatát kiadta Fejér, CD. IV. 2. 521. (a Jankovich—Fejérvári-f. másolat-gyűjteményből.)

IV. Béla királynak ilyen oklevele másunnan nem ismeretes. Valószínű, hogy az utalás hibás, és talán az István szlavón bán 1256-i oklevelében foglalt határleírásról van szó (Wenzel, ÁUO. VII. 440. l.), amely oklevél kivonatát különben Fejér is közölte. (CD. IV. 2. 414.) 1231.

(1259.) *— írásbeli parancsára hivatkozik 1259-ben Balázs zalavári apát, hogy Hoholt mesternek statuálja a Salamon fia Demeter által bírt Legene földet. (Wenzel, ÁUO. VII. 520.) 1232.

1259. †— a sárosi várhoz tartozó Therne földet Aadam lengyel jövevény királyi szervienseknek adja a király üldöztetésekor történt vérehullásáért és megcsönkíttatásáért, s azokat, akik Aadamot ezen adományban háborgatnák, a király haragjával és Szt. István király büntetésével fenyegeti. — D. in Potok, p. m. Benedicti Scepusiensis praepos. au. n. vicecanc. a. D. 1259.

Wagner, Diplom. Sáros. 284. (ismeretlen helyről.) Kalona, Hist. crit. VI. 279. Fejér, CD. IV. 2. 489.

Hamis, olv. Karácsonytól a Tört. Tár, 1908. 28. l. Érvei (a címben kitett Bulgariae rex s a szokatlan poena spiritualis) magukban még nem lennének elegendők a valódiság megdöntésére; hiszen az is kérdés, hogy az (ismeretlen) eredetiben bentvan-e a Bulgariae rex? Azonban ez az egyetlen oklevél, amelyben Benedek IV. Béla alkancellárjaként szerepel. Benedek szebeni, később aradi prépost István ifj. királynak, majd Istvánnak mint királynak volt alkancellárja. Talán István ifj. király okleveléből vették a nevet, megtéve Benedeket szepesi prépostnak. A datumsor egész formája is szokatlan. Valószínűleg Ternyének a Theke'e-nemzetség által a XIV. sz. elején való megszerzése idején keletkezett a hamisítvány (v. ö. Karácsonyi, A magy. nemzets. III. 82.), az eladó Ádám-fia Jakab tulajdonjogának bizonyítására. 1233.

1260. — Pridislaus és Ludugarus földjét Crala-t a ciszterciák toplicai apátságának adja febr. 27. tartozékaival, az általuk a Szent László- (előbb Wyhugh nevű) szigeten épített torony és házak fenntartása céljára. — Anno ab inc. D. 12(60). IV. Kal. Martii, regni a. vicesimo quinto.

Másolata a Privilegia b. v. Mariae de Toplica c. másolatgyűjteményben, n° XVIII. (A zágrábi érsekség levéltárában.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 124. Wenzel, ÁUO. XI. 478. Smičiklas, Cod. dipl. V. 156. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 788. 1234.

1260. — Baas mestert meghagyja az egykor a trencsényi várhoz tartozó arlouch-i két eke- márc. 10. töld birtokában, melyet Baas a gyermektelenül elhunyt Poucatól, György kikeresztelkedett zsidónak vejétől vásárolt volt. — D. a. ab inc. D. 1260. VI. Id. Martii, regni a. vicesimo quinto.

Eredetije a Magyar Nemz. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)

Tartalmilag átírta Demeter tárnokmester 1333. január 13. — I. Károly király 1333. jan. 14. (A Forgách-cs. lvt. M. Nemz. Múz. lvt.) 22. 58. 474

Wenzel, ÁUO. II. 319. és III. 135. (1266.) Kivonat: Kubinyi, Magy. tört. eml. I. 37. (javításokkal Wenzel szövegéhez.) Anj. okmt. III. 2. 1235.

(1260. ?) — közli a domonkos-rendiek mesterével és az argentinai (strassburgi) generalis káptalan definitoraival János volt boszniai püspöknek, majd a rend mesterének szent életét, ékesszólását és csudatételeit, ki a királyt is meggyógyította; felhívja őket a püspök életének és csudatételeinek nyilvánossá tételére. — D. apud nostram curiam in dominica, qua cantatur Laetare.

Ferrarius, De rebus Vng. prov. etc. 103. (Castilius, pars I. lib. 1. cap. 20. után.) Farlati, Illyr. sacr. V. 52. Katona, Hist. crit. VI. 320. Fejér, CD. IV. 3. 22. (1260.) Smičiklas, Cod. dipl. V. 157. (1260.)

IV. Béla ezen levelének keltét Farlati után 1260-ra szokás tenni, minthogy a praedicatorok generalis káptalana, amely János püspök csudatételeivel foglalkozott, 1260-ban volt. (Ferrarius i. m. 130. l.) Mária királynénak ugyanazon tárgyban írt levele ellenben a kiadásokban (Fejér, CD. IV. 3. 68.) 1262-i keltűként szerepel. (V. ö. Pauler, i. m. II.² 249.) Mind a két levelet talán 1256-ra lehetne tenni egyrészt IV. Béla levelének keltezése miatt (v. ö. 1079. és 1080. sz.), másrészt Mária királyné levelében a „Styriae ducissa” cím miatt, amely 1256-ban valószínűbb, mint 1262-ben (olv. az 1124. számot). Ámde ennek ellene szól a királyné levelében a Béla és István küzdelmének emlegetése, ami 1262 előtt nem történhetett. Ezeket az ellentmondásokat bajos összeegyeztetni, miért is sem IV. Béla, sem Mária királyné levelét a Ferrariusnál közölt formában nem tartom egészen megbízhatónak

1236.

1260.
ápr. 3.

— megállapítja a lipitoui lypchei hospesek kiváltságait és községük határait.

Fejér, CD. IV. 3. 9.

Lásd hátrább, 1263. április 5-i kelettel.

1260.
(ápr. 24. ?)
(Csurgó ?)

— O(modeus) győri püspöknek a Győrött, Abdán és Fizegtu-n szedendő vámokról szóló oklevele alapján részletesen felsorolván a kocsik, hajók, marhák s különböző áruk után szedendő vámokat, megtiltja a győri ispánnak s a győri, abdai és fizegtui vámszedőknek, hogy a régóta szokásos vámnál többet szedjenek. — D. (in Churgou, in festo s. Georgii ?) anno D. 1260.

Átírta V. István király 1270. (Bécs város lvt. Urkunde n° 7.) — IV. László király 1279. júl. 20. (U. o. Urkunde n° 14.).

Hormayr, Wien, I. Urkb. 86. n° 30. Fejér, CD. IV. 2. 323. (1255.) Endlicher, Monum. Arpad. 491. (1255.) Densusianu, Documente, 286. Teleki, Hunyadiak kora, X. 373. Wenzel, ÁUO. VII. 523. Kivonat: Magyar Tört. Tár, IX. 102. Quellen zur Gesch. d. Stadt Wien, II. I. 2. Házi, Sopron sz. kir. vrs. tört. I. r. I. köt. 3. l.

Fejér az oklevelet (állítólag a Bécs város levéltárában levő eredetiről) 1255. ápr. 24-i, csurgói kelettel közli (s utána Endlicher s mások is így), megjegyezve, hogy V. István király átírata „nonnihil” eltér az eredetitől. Wenzel pedig XIV. (? helyesen: XVI., olv. Sopron vrs. oklvt. i. h.) századi másolatból 1260-i évszámot közöl ugyan, de a hely s a napi kelet megtartásával. Bécs város levéltárában IV. Béla ezen oklevelének eredetije nincs, csak V. István királynak (IV. László által is megerősített) 1270-i átírata, melyben az évszám 1260, hely és napi kelet pedig nincs. Így az eredeti oklevél ismeretének híján az 1260-as évszámot kell megtartanunk, míg az eredeti oklevél elő nem kerül. (Domanovszky, A harminczadvám eredete, 25. l. 1255-re teszi.)

1237.

1260. máj. 12. — druzmothi András fiainak: Wysunguth és Andronicusnak kérésére átírja s megerősíti Miklós alországbírónak a vitás druzmothi másfél ekeföldet Jacapus fia Péter ellenében Wysunguthnak és Andronicusnak megítélő keltezetlen oklevelét, megerősítve őket a kérdéses föld birtokában. — Anno ab inc. D. 1260. IV. Id. Maii, regni a. vicesimo quinto.

Fejér, CD. IV. 3. 19. (A Fejérvári-f. másolatgyűjteményből.)

1238.

1260. aug. 14. — Albert apát és konventje kérésére újra megerősíti a szepesi (savniki) cisztercita monostort a kolostor mellett fekvő, régebben néhai Kálmán királynak, IV. Béla testvérének beleegyezésével adományozott föld birtokában, amelyről szóló oklevelük elégett; Mátyás szepesi prépost oklevele után leírja a határokat is. — D. p. m. mag. Pauli prep. Poson. au. n. vicecanc. a. D. 1260. XIX. Kal. Sept. r. a. vicesimo quinto.

Átírta V. István király 1271. szept. 20. (MODL. 25,052.)

Wagner, Analecta, I. 391. Katona, Hist. crit. VI. 319. Bárdosy, Supplementum, 221. Fejér, CD. IV. 3. 21. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. II. 85. Kivonat: Csáky-oklvtár, I. 2.

V. István átíró oklevele eredetinek látszani akaró formában, de jóval későbbi írással van írva, ami IV. Béla átírt oklevelét is *gyanússá teszi*, bár ennek szövege ellen nem igen lehet kifogást emelni.

1239.

1260. aug. 15. — Fauus apát kérésére átírja és megerősíti a pannonhalmi apátság részére szóló s Szt. László király oklevelét átíró, 1236. március 2-án kelt oklevelet. (*Lásd ezt a 610. szám alatt.*) — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Pauli prepos. Poson. au. n. vicecanc. a. D. 1260. XVIII. Kal. Septembris, regni a. vicesimo quinto.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban, XLI. E.

Wenzel, ÁUO. XI. 470. Kivonat: Sztachovics, Registrum, XI. XIV.

1240.

(1260.) szept. 3. Zólyom. — hivatkozással a pápától és a püspöktől kapott levelekre értesíti O(tto) passai püspököt arról, hogy a kúnok már megtértek, a köztük levő szerzeteseket szívesen látják; tudatja, hogy ő iparkodik megtartani a békét a cseh királlyal, de a cseh király a nála kezesül levő főurat [princeps] nem küldi vissza s emberei Warasd megyét pusztították; kéri tehát a püspököt, hogy a cseh királyt bírja rá a béke megtartására és elégtételadásra. — D. in Zolum, sabbatho post festum s. Egydii.

Hormayr, Archiv, 1828. okt. Fejér, CD. IV. 3. 30. (1261.) és IV. 3. 338.

(1266.) Densusianu, Documente, 295. (1261.) Smičiklas, Cod. dipl. V. 196. (1261.)

Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 56. Kukuljevič, Reg. n° 814.

Hogy 1260-ban kelt, olv. Pauler, A magyar nemz. tört. II.^a 530. I. 182. jegyz.

1241.

1260. okt. 4. — megparancsolja a szepesi káptalannak, hogy küldje ki emberét a gyrgowi Jordanus ispán fiai: Arnoldus, János és Helyas által adományul kért, s a Dunajec [Donays] és Poprád közt fekvő erdőrésznek István ispán szepesi várnaggyal mint királyi kiküldöttel való elhatárolása s Jordanus fiainak birtokbaiktatása végett, s az elintézésről tegyen jelentést. — D. anno D. 1260. IV. Non. Octobris.

Átírta a szepesi káptalan 1260. nov. 3. — IV. Béla király 1260. dec. 7.

(A Görgey-családnak a M. Nemz. Múzeumban letett levéltárában.) = 22.63.606

Hazai okmánytár, VI. 103. Kivonat: Századok, 1872. 218.

1242.

1260. †— a Róma város senatorainak sarjai közül származó Feldricus és Bertalan vegliai
okt. 5. nemeseket főleg a tatárjáráskor a tengerparton a királynak tett szolgálataikért s
Mária királyné tanácsára az ország főurainak [primates] sorába emeli, őket kizáró-
lag a király személyes bírósága alá rendeli s kéri utódait ezen kiváltságok meg-
tartására. — D. p. m. discr. viri mag. Farcasii Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc.
dil. et f. n. a. gr. 1260. III. Non. Octobris, regni a. vigesimo quarto.

Eredetije: MODL. 38,473.

Átírta: 1. N. Lajos király 1380. febr. 28. — a zágrábi káptalan 1452.
máj. 21. (A hg. Esterházy-cs. VI. 42. A. 1.). 2. A csázmai káptalan 1484.
(MODL. 38,474.) 3. U. az 1487. (MODL. 38,475.)

Fejér, CD. IV. 3. 108. (1263.) Wenzel, ÁUO. XI. 476. Kukuljević, Jura, I. 70.
Frangepán-oklvtár, II. 418. Smičiklas, Cod. dipl. V. 173. Kivonat: Kukuljević,
Reg. n° 840. (1263.)

Hamis, olv. Pauler, A magy. nemz. tört. II.² 594. Karácsonyi, Hamis okl.
20. és 22. Blagay-oklvt. XLVI. Smičiklas, V. 175. I. jegyz. 1243.

1260. — hivatkozással a tatárjárás után báróinak tanácsából tett azon elhatározására,
hogy várépítésre alkalmas helyeket fog egyeseknek és egyházaknak is adományozni,
a Balaton szigetét, mely egykor a zalai várhoz tartozott, majd Ogyz bán, aztán
Kalianus zalai ispán bírta, s erről István ifj. királyra szállott, az utóbbinak beleegye-
zésével a tartozékokkal együtt a pannonhalmi apátságnak ajándékozta, igérvén
Favus apátnak, hogy a monostort az adomány birtokában megvédi, s minden
ezzel ellenkező adománylevelet érvénytelennek nyilvánít. — D. p. m. mag. Pauli
prepositi Poson. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1260. regni a. n. a. vicesimo. (!)

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban, Capsa IV. K.

Tartalmilag *átírta* a győri káptalan 1415. ápr. 1. (U. o. IV. W.)

Wenzel, ÁUO. II. 320. Pannonhalmi rendtört. II. 309. Kivonat: Fejér,
CD. IV. 3. 22. Sztachovics, Registrum. XV. 1244.

1260. — Wacik fiainak: Marcellus, Bater, Supk és Hraburnak, Dubuk ispán rokonainak
cserében a tőlük elvett s Máté volt tárnokmester és pozsonyi ispánnak adott Hernoch
nevű, és az e helyett nyert, de tőlük ismét elvett Strogar nevű földért a hontmegyei
Kelena földet adja; ennek fele a honti várhoz tartozott, s ehhez a honti vár felsorolt
jobbágyaitól vett részbirtokot csatolja, másik felét a király morusi Bors és Budoutól
s nemzetségétől szerezte; ezen felül a honti vár Trebogost nevű földjéből két ekényit
ad; a földeket nekik fedemusi Jákó által assignáltatta, s az esztergomi káptalan
jelentése alapján leírja a határokat. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Pauli prepos.
Poson. au. n. vicecanc. a. D. 1260. regni a. vicesimo quinto.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 17. I. 1.)

Átírta Zsigmond király 1398. szept. 1. (A Palásthy—Nedeczky-családnak
az esztergomi kápt. hit. h. levéltárában elhelyezett lvt.), s töredékesen Garai
Miklós nádor is 1418. (MODL. 506.)

Wenzel, ÁUO. XI. 481. Magyar Sion, II. 779. Codex Strigon. II. 79. Monum.
Strigon. I. 458. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 12. és 30. Wenzel, ÁUO. VII. 522.
(töredék.) Kubinyi, Magy. tört. eml. I. 37.

V. ö. 749. sz.

7435: XL 4: Q. 112, DL. 69. 454

1245.

1260. — a komáromi [Kamarun] várhoz tartozó Werth földet, melyet azelőtt bizonyos kúnoknak adott, hadi s egyéb szolgálataiért Macharias testvérének, István ispánnak adja s a határokat a tatai [de Talha] apát jelentése után leírja. — D. p. m. mag. Pauli, prepos. Poseniensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1260. regni a. vicesimo quinto.
Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi levéltárában. (Acta Korlathkőiano-Apponyiana, 486.)
 Hazai okmánytár, VIII. 80. 1246.
1260. — Moysnak, Béla herceg tárnokmesterének, somogyi és varasdi ispánnak megengedi, hogy birtokait s javait feleségének és leányainak, úgyszintén monostorának szabadon adományozhassa vagy hagyhassa. — D. anno D. 1260. regni a. vicesimo quinto.
Átírta V. István király 1270. nov. 17. — a budai káptalan 1289. aug. 27. (MODL. 503.)
 Fejér, CD. V. 1. 43. Hazai oklevéltár, 38. Smičiklas, Cod. dipl. V. 175. 1247.
1260. nov. 20. — Tódor fiának: Miklósnak és Duruzlaus fiának: Duruzlaus mesternek Rwm földet adományozza.
 Hazai okmánytár, VIII. 77.
Lásd 1250. nov. 20-i kelettel a 934. szám alatt.
1260. dec. 7. — Anthaleusnak, Mátyás szepesi prépost testvérének adja Redyolcz birtokot. — Anno D. 1260. VII. Id. Decembris.
Átírta tartalmilag Jegerdorfi Pál, a szepesi prépost vicarius 1347. máj. 18. *H. 83257*
 (Az Anjou-kori okmt. szerint a Bárczay-cs. levéltárában.)
 Kiadva tartalmilag: Anj. okmt. V. 65.
 V. ö. Hazai okmánytár, V. 58. és 60. 1248.
1260. dec. 7. — átírván a szepesi káptalannak az István comes szepesi várnaggyal mint királyi kiküldöttel végzett beiktatásról és elhatárolásról szóló 1260. november 3-i jelentését, mely az 1260. október 4-én kelt királyi mandatumot is tartalmazza (*lásd ezt az 1242. szám alatt*), gyrgowi Jordanus ispán fiainak, Arnoldusnak, Jánosnak és Helyasnak adományozza a Donays és Popprad közt fekvő erdőt. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Pauli electi Albensis, au. n. vicecanc. a. inc. D. 1260. VII. Id. Decembris, regni a. vicesimo sexto.
Eredetije a Görgey-cs. levéltárában. (Letéve a M. Nemz. Múzeum lvtban.) *H. 63-606*
 Hazai okmánytár, VI. 103. Kivonat: Századok, 1872. 219. 1249.
1260. dec. 19. — megengedi a gyermektelen Tiborc mesternek, hogy birtokait és midennemű javait a keresztéseket kivéve bárkinek hagyhassa. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Pauli electi Albensis, au. n. vicecanc. a. D. 1260. XIII. Kal. Januarii, regni a. vicesimo sexto.
Átírta I. a császári káptalan 1314. apr. 29. (MODL. 35,147.) 2. u. az 1416. (MODL. 35,148.)
 Fejér, CD. IV. 3. 44. (1261.) Smičiklas, Cod. dipl. V. 177. (1260.) és 318. (1264.) Kivonatok: Magyar Sion, I. 374. Kukuljevič, Reg. n° 804. (1260.) és 873. (1264.) 1250.

1260. — Vydas turuchi nemesnek ad egy ekeföldet a két Jezernica patak között.
Fejér, CD. VI. 2. 385.
Lásd 1256. évszámmal az 1129. szám alatt.
1260. — átírja és megerősíti II. Andrásnak 1217-i, Wruz a serviensek közé emelő oklevelét; Wruz fiainak Kyuskolusd földet adja.
Wenzel, ÁUO. XI. 479.
Lásd hátrább, 1263. évszámmal.
1260. † — Perchinus ispánnak a Velencéből való áruszállítással tett szolgálataiért és a királynak 120 márka tartozása fejében a morochai várhoz tartozó Glaunicha földet adományozza tartozékaival, melyen Welezlaus és rokonai laktak, kiemelve a báróknak, érsekeknek és püspököknek hozzájárulását, s a jobbágyokat(?) a morochai és egyéb várak szolgálatából kivéve(?) — D. p. m. mag. Smaragdi, prepos. Alb. au. n. vicecanc. a. D. 1260. r. a. vigesimo octavo.
Átírta a székesfehérvári kápt. 1329. jan. 13. (MODL. 504.)
Wenzel, ÁUO. VII. 520. Smičiklas, Cod. dipl. V. 185. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 2. 414. (1256.) Kukuljević, Reg. n° 801.
Az oklevelet az összeegyeztethetellen datum-részek miatt s XIV. századi nyelvezete miatt Karácsonyi (Hamis okl. 20. l.) hamisnak mondja. Glaunichának Perchinus részére történt adományozásáról szól a zágrábi káptalan 1256-i oklevele (olv. 1085. sz.); a káptalani oklevél az elvégzett beiktatásról szól. Bármilyen aggodalomkeltő egyszerre két adatnak elrontott voitát feltenni, IV. Béla oklevelét, az évszámot és az uralkodási évet is az átírás hibájának tekintve, Smaragdus címei alapján 1256. szept.—1257. ápr. közé tehetnők. Ám a zágrábi kápt. oklevelének kelte 1256. ápr. 30. Miért nincs hát a királyi oklevélben a beiktatás megemlítése? Még súlyosabb, hogy Glaunicha adományozását IV. László 1275-ben megerősítette ugyan (Smičiklas, VI. 122.), de nem IV. Bélának, hanem V. Istvánnak adományáról beszél, IV. Bélát nem is említi. A IV. László eredetiben maradt s teljesen kifogástalan oklevelében is hiba volna? A megoldást valószínűleg IV. László 1279-i oklevele nyomán kell keresnünk (Smičiklas, VI. 329.). Perchinus halála után birtokait rokonai kapták, s valószínűleg ebből származó bonyodalmak tették szükségessé IV. Béla hiányzó oklevelének előmutatását a XIV. században. (1330-ban a zágrábi kápt. 1256-i oklevelét is átírták; Smičiklas, IX. 529.) — Ez a magyarázat ugyan nem minden irányban kielégítő, de nagyjában mégis elegendő arra, hogy Karácsonyinak fent idézett megállapítását, mint az adott körülmények közt a legvalószínűbbet elfogadhatóvá tegye. V. ö. 1228. sz. 1251.
1260. † — weglai Feldrick és Bertalan nemeseknek a tatárjáráskor szerzett érdemeikért s 20,000 márkánál többet kitevő pénzbeli ajándékukért Mária királynénak s a báróknak tanácsára Zengg [Scen] várost adományozza a vámokkal s egyéb tartozékokkal, és ha az egyiknek örököse nem volna, a birtokolást a másik örökösének biztosítja. — D. p. m. discr. v. mag. Farkasii electi Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1260. regni a. vigesimo.
Átírta I. Károly király 1322. okt. 8. — u. az 1323. nov. 6. (MODL. 34,003.) — N. Lajos király 1350. febr. 18. — Zsigmond király 1392. nov. 11. (MODL. 33,097.)

Lucius, De regno Dalm. 175. Farlati, Ill. sacr. IV. 115. és V. 299. Pray, Annales r. H. I. 297. Katona, Hist. crit. VI. 223. Fejér, CD. IV. 2. 308. (1255.) és IV. 3. 13. Kukuljević, Arkiv, III. 169. Vjestnik, I. 263. Smičiklas, Cod. dipl. V. 177. Frangepán-oklvt. II. 410. (a. szöveg.)

Hamis. Olv. Karácsonyi, Hamis okl. 21. Frangepán-oklvt. II. 409. Smičiklas i. h. Gazdaságtört. Szemle, VII. 48. 1252.

1260. † — adománylevele Vinodolról és Zenggről Frigyes és Bertalan vegliai comesek számára a határok leírásával. (Horvát nyelven.)

XVIII. századi hitelesített *másolata*: MODL. 33,514. (A másolatok közt.) Frangepán-oklevéltár, II. 410. (b. szöveg.)

Hamis. Az a. szövegnek horvát nyelvű, interpolált fordítása. Ld. Frangepán-oklvt. II. 409. 1253.

1260. † — Francopany Frigyesnek és Bertalannak adja a tatárjáráskor tett hű szolgálataikért Vinodolt és Zengget tartozékaikkal, leírva a határokat is. — D. p. m. prudentis v. magnifici Volffgangi el. in Alba et fid. n. vicecanc. in bonis nostris, anno D. 1260. vicesimo nostri regiminis.

Másolata: MODL. 35,804. (A másolatok közt.)

Frangepán-oklevéltár, II. 411. (c. szöveg.)

Hamis. Ld. Frangepán-oklvt. II. 409. 1254.

1260. † — Frangepani Frigyesnek és Bertalannak adja a tatárjáráskor tett szolgálataikért Dobra. Vinodolt és Zengget, leírva a határokat, s ha az egyiknek nem volna örököse, a másik örököseinek biztosítja a birtoklást. — P. m. prud. hominis mag. Farkassa (I) el. in Alba cancell. in Dobra, anno D. 1260. regiminis n. vigesimo.

XVII. századi *másolata*: MODL. 33,514. (A másolatok közt.)

Kercselich, Not. praeliminares, 195. Kukuljević, Jura r. Chr. I. 71. Smičiklas Cod. dipl. V. 179. Frangepán-oklevéltár, II. 411. (d. szöveg.) Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 799,

Hamis. Ld. Kukuljević, Reg. 240. I. Smičiklas, Cod. dipl. V. 180. és Frangepán-oklvt. II. 409. 1255.

(1260.) † — megparancsolja a pozsonyi káptalannak, hogy mod-i Losabanak és rokonainak Mod nevű földjét eghazaskarchai Remeg fiával, Eliással [Ellye], vagy János fiával: Péterrel határolja el, Losabanak statuálja, s az ügyről a királynak jelentést tegyen.

Átírta a pozsonyi káptalan 1260. szept. 22. s ezt 1) a győri káptalan 1404. (a Bogyay-cs. lvt. Magy. Nemz. Múzeum lvt.) — a pozsonyi káptalan 1407. (u. o.) és u. az 1413. (u. o.) 2) Erdődy Pálffy Miklós XVI. sz. átírata: MODL. 25,753.

Magyar Nyelv, 1906. 153. I.

Hamis a pozsonyi káptalan jelentésével együtt, melyben foglaltatik. Olv. Jakubovichtól a M. Nyelv, 1906. 154. I. A mandatum ilyen szerkezete, főleg a királyi címben a „Hungarie, Dalmacie, Croacie etc.” csak Mária királyné, illetőleg Zsigmond óta szokásos. Tehát a hamisítás kevéssel az 1404-i átírás előtt történt, s az idézett tanulmány szerint valószínűleg a madiak hamisították

- (talán éppen az oklevelet 1404-ben felmutató Péter, győri kanonok?) birtokuk nagyságának és határainak igazolására. 1256.
- (1260 körül.) * — oklevelét Bere fia Vitimerius Obrys nevű földjének Fülöp zágrábi püspök részére történt eladásáról említi a császári káptalan 1260. (Smiciklas, Cod. dipl. V. 183.) 1257.
- (1260 körül.) — átírja a pozsonyi káptalannak 1260-i oklevelét Kurth, Paka, Beke és Chuturtukhelwelgy falvakról. Wenzel, ÁUO. VII. 543.
Lásd alább, 1266. tájára tett kelettel.
- (1254—60 táján?) * — oklevelét Vrkund fia Péter bemutatta a győri káptalan előtt arra nézve, hogy mivel Péter Chak mester helyett adósa Osl bán özvegyének, Chak mester pedig Bulgáriában van a király szolgálatában, a tartozás megfizetése Chak mester visszatértéig halasztassék el. (Wenzel, ÁUO. VII. 542., a győri káptalan oklevelét 1254—60 tájára téve. Kubinyi, M. tört. eml. I. 38.) 1258.
1261. márc. 23. — átírja és megerősíti Imre királynak 1203-i oklevelét, mellyel a nagyváradai egyháznak adta Bihar megye falvai és vásárjai vámjának kétharmad részét. (Lásd ezt a 207. szám alatt.) — Anno ab inc. 1261. X. Kal. Aprilis, regni a. vigesimo sexto.
Átírta István ifj. kir. 1262. szept. 3. — IV. László király 1277. május 23. — I. Károly király 1322. — tartalmilag guthi Ország Mihály nádor 1478. ápr. 5. s ezt I. a kolozsmonostori konvent 1478. (Kolozsvár város lvt.) 2. I. Mátyás király 1480. (Zimmermann szerint a nagyszebeni levéltárban.) — a gyulafehérvári káptalan 1485. (u. o.) 3. II. Ulászló király 1492. (Zimmermann szerint a nagyszebeni levéltárban.)
Kivonatban: Kereszturi, Compend. descr. I. 233. Jakab, Oklevéltár Kolozsvár vrs. tört. I. 11. Zimmermann—Werner, Urkundenbuch, I. 84. Bunyitay, A váradai kápt. legr. stat. 7. l. 1259.
1261. márc. 28. — Cumlous faluból való German kérésére átírja és megerősíti 1259. nov. 18. kelt oklevelét, mellyel Germanust a sárosi ispán hatósága alól felmentette. (Lásd ezt az 1227. szám alatt.) — D. anno D. 1261. V. Kal. Aprilis, regni a. vicesimo sexto.
Átírta István ifj. király 1264. (MODL. 491.) — Szécsi Miklós országbíró 1371. márc. 19. — tartalmilag Bebek Detre nádor 1400. máj. 9. (Fejér a Szirmay gyűjteményéből közölte.)
Wenzel! ÁUO. VIII. 3. Kivonat: Fejér, CD. X. 3. 234. (1251.) 1260.
- (1261. márc. 31.) * — oklevele a II. Otokár cseh királlyal kötött békéről.
A békéről kiállított okleveleket említi Otto passauai püspöknek és társainak 1261. márc. 31-i (Wenzel, ÁUO. III. 10.) és Otto püspöknek ápr. 7-i levele (u. o. 11.) A II. Otokár által kiállított oklevél töredéke Henricus Italicus formuláskönyvében (Archiv f. K. österr. Gesch. XXIX. 40. l.). IV. Béla oklevelének szövege nem ismeretes. 1260 a.
- (1261. ápr. 30. előtt.) * — írásbeli parancsa Jurko pécsi préposthoz és káptalanához, hogy S. guechi apáttal min királyi kiküldötttel határolja el az esztergomi egyháznak Ceel fiától Ceeltől vásárolt Isep nevű földjét; említve a pécsi káptalan 1261. ápr. 30-i oklevelében. (Monum. Strigon. I. 459.) 1261.

- (1261.)
jún. 11.
Zólyom. — oklevélbe foglalja a fehérvári káptalan és a pannonhalmi apátság közt általa a somogyi tizedek ügyében létrehozott egyezséget.
Wenzel, ÁUO. III. 2. (1261. körül.)
Lásd 1238. jún. 11-nél a 643. sz.
1261.
júl. 1.
Zólyom. — megerősíti a Hunt—Paznan-nemzetség tagjai közt Szegh és Kutha birtokok ügyében létrejött egyezséget.
Fejér, CD. IV. 3. 45.
Lásd alább a helyes 1267. évszámmal.
- (1261.
júl. 2. előtt.) * — ítéletlevelére az esztergomi érsek és káptalan és másfelől a lethkesi szekerészek [colnucearii] közt Hurt földére vonatkozólag fennforgó ügyben hivatkozik s az abban foglalt ítéletet ismétli az esztergomi keresztesek konventje 1261. július 2. (Monum. Strigon. I. 461.)
A királyi oklevél valószínűleg ugyancsak 1261-ből való, mert az eskünek a királyi ítélet alapján a kereszteskonvent előtt kellett volna tételnie, de e helyett megegyezés történt. **1262.**
1261.
aug. 11. — a honti várhoz tartozó Zazd földet szolgálataikért István és Myke honti várjobbágyoknak, Márton fiainak adja, akiknek testvére, Csépán a király hadjáratában esett el, ők maguk pedig a vártól elidegenített javak visszaszerzésében tették magukat hasznossá; a birtokbavezetést végző Detrik zólyomi ispán a földet el is határolta. — Anno D. 1261. III. Id. Augusti, r. a. vicesimo sexto. = *pl. 40. 250*
Eredetije a M. Nemz. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)
Hazai okmánytár, VIII. 81. **1263.**
1261.
aug. 13. — megállapítja lipitói népeinek kiváltságait és kötelelességeit.
Wenzel, ÁUO. XI. 499.
Lásd alább 1265. aug. 11-i kelettel.
- (1261. ?)
aug. 15.
Buda. — a semptei comitatust [comitatum de Semptey], melyet előbb Trusleph bírt, ennek testvére Lyuppoldusra ruházta tett szolgálataiért; Lyuppoldus a várat s tartozékait testvéreire vagy rokonaira hagyhatja, de el nem adhatja s el nem idegenítheti, s azért a többi nemesek módjára a köteles hűséggel tartozik szolgálni; népei felett neki bíraskodási kiváltságot biztosít, s ezért a pozsonyi és nyitrai ispánokat tiltja az e népek felett való bíraskodástól. — D. Bude in Assumptione s. Marie.
Átírta IV. László király 1279. aug. 18. (A M. Nemz. Múzeum levéltárában, törzsanyag.)
Wenzel, ÁUO. III. 1. (1261 körül.) Kivonat: Kubinyi, Magyar tört. eml. I. 69. (javításokkal Wenzel szövegéhez.)
Az évszám Wenzel hozzávetése. V. ö. Pauler, II.² 227—8. l. **1264.**
1261.
aug. 21. — Mich bán testvérenek, koaznai Cosmas ispánnak, ki az Otokár ellen a Morva mellett vívott ütközetben Fülöp zágrábi püspökkel együtt résztvevett s ott megsebesült, a somogyi (vár)földnek Wycha nevű részét és a királyi hirdetők [praeco] szintén Wycha nevű földét adja, miután adományozási jogáról Henrik országbíró, somogyi ispánnak és Pobornak, a királyi hirdetők ispánjának jelentéséből meggyőződött, s a beiktatást Jordan fiával Aba mesterrel végző somogyvári konvent oklevele nyomán leírja az adományozott földek határait. — D. et act. p. m. viri discr. mag. Pauli

Albensis prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. d. inc. 1261. XII. Kal. Septembris, regni a. vicesimo septimo. (Wenzelnél hibásan: VII.)

Eredetije a hg. Esterházy-cs. levéltárában. (Rep. 45. fasc. A. n° 1.)
Wenzel, ÁUO. VIII. 1.

A keltezésnek *datum et actum*-mal bevezetése és az október 14. után érvényes uralkodási év arra enged következtetni, hogy a későbben kiállított oklevélbe a napi keltet korábbi időpontnak megfelelően írták, tehát a keltezés nem egységes.

Pál alkancellár egyházi címéről: Fejérpataky, A kir. kanc. 107. l. 1265.

1261. — az örökös nélkül elhunyt Fodor(?) Miklós fiának Eleknek balatonmelléki Wrs
szept. 2. nevű birtokát Buzad fiának Chak bánnak adja s a határokat az oklevélben leírja. — Anno ab inc. D. 1261. IV. Non. Septembris, regni a. tricesimo (!) sexto.

Átirta tartalmilag Garai Miklós nádor 1412. nov. 16. (A hg. Festetics-cs. keszthelyi levéltárában. Somogy, 19.)

Kiadva kivonatban: Hazai okmánytár, VIII. 83. 1266.

1261. — a szomszédok, főurak, nemesek, várjobbágyok jelentése s az esztergomi, váci
szept. 9. és budai káptalanok által végzett vizsgálat alapján felsorolja s megerősíti a Szent István király által alapított és Szent László király által adományokkal ellátott egri egyház összes püspöki birtokait s halászhelyeit tartozékaikkal s a határok leírásával, megemlítve, hogy az egri káptalan birtokai külön (királyi?) oklevélben soroltatnak fel; megállapítja az egyháznak püspöki és káptalani birtokain való adózási, szállásmentességi, igazságügyi kiváltságát, dézsmaszedési, a püspöknek a negyedik királyfi felügyeletét [custodiet] illető, továbbá a vámok tizedére vonatkozó és az egri egyháznak a III. Béla s II. András királyok által az új művelés alá vett ugocsai és beregi királyi birtokokból adományozott tizedjövedelemhez való jogát, mindezt azért íratva össze, mert a tatárjáráskor az egyház oklevelei elégték. — D. p. m. discr. viri mag. Pauli, Albensis eccl. electi, a. inc. D. 1261. V. Id. Septembris, r. a. vicesimo sexto.

Átirta: 1. V. István király 1271. (Az egri érseki levéltárban?) 2. Fülöp nádor 1323. — Mátyás király, 1459. (Kaprinai.) 3. I. Ferdinánd király 1560. júl. 6. (Másolata: MODL. 516. a másolatok közt.)

Schmitth, Episc. Agr. I. 5. Pray, Hierarch. I. 195. Kaprinai, Hung. Dipl. II. 257. Katona, Hist. crit. VI. 335. Bárdosy, Decim. indag. 78. Fejér, CD. IV. 3. 33. Gyárfás, A jászkunok tört. II. 410. Kivonatok és töredékek: Teutsch-Firnhaber, Urkundenbuch, I. XLII. Bartakovics-émlékkönyv (1865.) 181. l. Századok, 1875. 472. Bánffy-oklvt. I. 10. 1267.

(1261. * — írásbeli mandatumára, melyben Á(kos) mester budai prépostnak, a királyné
okt. 13. kancellárjának megparancsolta, hogy a tynai állítólagos szolgagyőri várjobbágyok
előtt.) ügyében vizsgálatot tartson, hivatkozik u. azon Ákos mester IV. Béla király által 1261. okt. 13-án átírt relatiojában. A parancs végrehajtása aug. 15. körül történt. (1269. sz.) MODL. 25,755. sz.

Ugyanott utalás a király privilegiumára, amely a nevezett várjobbágyok közti földfelosztást megerősítette. 1268.

1261. — átírja Á(kos) mester budai prépost, királynői kancellár keltezetlen jelentését
 okt. 13. arról, hogy a prépost augusztus 15-e táján a király parancsa értelmében Tyna
 Füzitő. földön vizsgálatot tartott a magukat szolgagyőri várjobbágyoknak mondók ügyében,
 s megtudta, hogy ezek az öt nehezéket fizetők rendjébe tartoznak, s hogy földjük
 várföld volt, melyet maguk közt elosztottak. —

Eredetije: MODL. 25,755.

Az oklevél szövege a következő:

Nos B(ela) dei gratia rex Vngarie damus pro memoria recepisse nos litteras fidelis nostri magistri A. Budensis prepositi sub hac forma:

Excellentissimo domino suo et benefactori speciali B(ele) dei gratia inclito regi Vngarie magister A. divina miseratione prepositus Budensis et domine regine cancellarius inclinationem cum fideli famulatu. Noverit excellentia vestra, quod iuxta mandatum vestrum, quod in litteris vestris recepi, personaliter accessi super terram Tyna circa Assumptionem beate Virginis et diligenter inquisivi de conditione illorum, qui gerebant se pro iobagionibus castri Svlgageuri(ensis), utrum essent veri iobagiones nec ne, et sicut potui scire, fuerunt de eadem conditione, de qua sunt illi, quos de mandato vestro assignavi ecclesie sancte Marie, scilicet de datoribus quinque ponderum. Et etiam scivi de tali homine, qui dicebat se habere centum triginta annos. Scivi etiam, quod terra, quam modo ipsi habent, fuit terra supradicti castri, quam mixlim colebant cum castrensibus. Sed postquam facti sunt iobagiones castri, privilegio vestro confirmante, ut dicunt, diviserunt terram castri vestri inter se, quam nunc possident. Unde sicut videbitur maiestati vestre, potestis ordinare de personis et de terris eorundem.

Hec litterarum series continebat. Datum in Fyzegtev feria quinta post festum sancti Dyonisii, anno domini Millesimo ducentesimo sexagesimo primo. **1269.**

1261. — a neki és István ifj. királynak tett szolgálatokért Cvrei worosdi civisnek adja az utód nélkül elhunyt kopasz [calvus] Péter zalai várjobbágy 10 ekeföldét tartozékaival a beiktatást végző Chak bán zovnuci ispán írásbeli jelentése nyomán leírt határok közt, azzal, hogy Cvrei mint civis ezért Worosdon köteles tartózkodni. — D. p. m. mag. Pauli electi Albensis au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1261. r. a. vicesimo sexto.

Átírta a császmái káptalan 1265. (Varasd város levéltárában, fasc. 1. n° 5.)
 Smičiklas, Cod. dipl. V. 197. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 818. **1270.**

1261. — a szolgagyőri várhoz tartozó, csallóközi [Chyllokuz] Thena föld három részét, melyen az oklevélben felsorolt várszolgák és szolgalmányosok laktak, a Wyluinus kamaraispánt és a királyi tárnokokat illető egy-egy rész kivételével az általa alapított, szigeti apácazárdának adja. — D. p. m. dil. et fid. n. mag. Pauli electi Albensis au. n. vicecanc. a. D. 1261. r. a. vicesimo sexto.

Eredetije: MODL. 517.

Átírta V. István király 1270. (MODL. 696.)

Wenzel, ÁUO. XI. 503. Kivonat: Fejér, CD. IV. 3. 56. **1271.**

1261. — fehérvári [de Alba] Odolphusnak a németek ellen viselt harcokban történt elestéért fiainak két, a Sar folyón levő malmot adván, ezek közül az egyiket az ottani udvarnokoknak visszaadta, a másikat a folyó mellett a malomhoz tartozó szántófölddel Odolphus fiainak birtokában hagyja, a folyón túl a malomhoz tartozó rétet pedig az udvarnokoknak engedi, azzal a feltétellel, hogy Odolphus fiai a malmot s tartozékait másnak mint az udvarnokoknak nem adhatják el.

Eredetije a veszprémi kápt. hit. h. lvt. (S. II. 298.)

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in salutis largitore. Grata fidelitatis obsequia, que [vir]tutum prerogativam optinent, dignis sunt beneficiorum premiis prosequenda, que quanto uberior benemeritis impenduntur, tanto propensius et numerus et affectus obsequentium propagatur. Proinde ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire, quod cum Odolphus de Alba immenso fidelitatis zelo accensus vigili sedulaque obsequiorum sollicitudine nobis desiderans complacere asperis conflictuum Teutonicorum discriminibus olim nobis hostiliter adversantium intrepide se obiectans ad nanciscendam regalis culminis benivolentiam fuisset crudeliter interemptus, quamquam tanta probitatis et fidelitatis ipsius merita longe lateque ampliora ex condigno debuissent promereri, filiis eiusdem tamquam exigua pro eximiis et minima pro maximis duo nostra molendina in fluvio Sar existentia dederamus. Quibus quia udvornici nostri degentes inibi carere non poterant, aliud eorundem, quod est inferius in fluvio supradicto, demum ab eisdem recipientes nostris restituimus udvornicis, aliud vero molendinum in superiori parte dicti fluvii existens cum modica terra arabili citra predictum fluvium ad ipsum molendinum pertinente contulimus et reliquimus predictis filiis Odolphi perpetuo possidendum. Pratum autem modicum ultra ipsum fluvium existens, quod ad illa duo pertinebat molendina, predictis dimisimus udvornicis, ita, quod dicti udvornici de predicto molendino filiorum Odolphi et terra eidem adiecta nullum sibi ius in posterum valeant vendicare; hoc proviso, quod quancumque iidem filii Odolphi dictum voluerint vendere molendinum cum terra arabili eidem adiecta, udvornicis nostris inibi existentibus et non aliis vendere teneantur. Ut igitur huius nostre collationis series rata semper inconcussa que permaneat, presentes litteras prefatis filiis Odolphi concessimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Pauli electi Albensis, aule nostre vicecancellarii dilecti et fidelis nostri, anno domini millesimo ducentesimo sexagesimo primo (*a nap helye üresen hagyva*) regni autem nostri anno vicesimo sexto. 1272.

1261. — átírja és megerősíti Henrik nádor és pozsonyi ispán 1261-i oklevelét, mely a győri káptalan és a barathy-i udvarnokok közt a barathy-i földre vonatkozólag történt megegyezést tartalmazza. — Anno D. 1261. regni a. vicesimo sexto.

Tartalmilag *átírva* — Fejér szerint — Perényi Péter országbíró 1420-i és Garai M. nádor 1423-i oklevelében. (?)

Kiadva kivonatban: Fejér, CD. VII. 1. 321. VII. 5. 335. és X. 6. 344. 1273.

1261. — Bees mesternek adja érdemeiért a Bees mester gyermektelenül elhunyt rokonának, Gurechenek, Duba fiának birtokaiból a király részére megtartott Guchun (a M. Tört. Tár i. h. Duchun) falut. — Anno D. 1261. regni a. vicesimo sexto.

Átírva tartalmilag Szécsi Miklós országbírónak 1383-iki oklevelében. (Botka szerint a nyitrai kpt. lvt.)

Kiadva kivonatban: Botka T. Bars m. monographiája, 66. l. Palásthy Pál, Palásthyak, I. 5. és 157. Magy. Tört. Tár, 1861. X. 227. 1274.

1261. — Tamás comes fiának, Simon comesnek kérésére átírja és megerősíti Béla királynak 1153-i (l), Narad ispán részére szóló (hamis) adománylevelét (lásd a 158. számot), és azonkívül Simon ispánnak a Frigyes herceg ellen viselt hadjáratban szerzett érdemeiért, valamint atyja szolgálataiért, amelyeket ez Kálmán hercegnek a ruthének ellen folytatott hadjáratban tett, visszaadja a szepesi kerületben [districtus] fekvő két Thamasy (Tamásfalva) falut, amelyeket előbb tőle Babuna birtokért cserélt el. — D. p. m. mag. Pauli, Alb. eccl. prep. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1261. r. a. vicesimo sexto.

Átírta a leleszi konvent 1417. (A hg. Batthyány-cs. körmendi lvt. Miscell. iura div. tang. n° 209.)

Hazai okmt. VIII. 84.

Karácsonyi, A magy. nemzets. I. 159. l. gyanus hitelűnek, Hamis okl., 23. l. pedig hamisnak mondja. Ezt azonban nem látom teljesen bebizonyítottnak. Az átírt 1153-i (1194-i?) oklevél kétségtelenül hamis; ebből azonban az átíró oklevél hamis volta nem következik. Nem tudom, hogy pontosabban mire alapítja Karácsonyi azt, hogy az 1261-i oklevél „nyelvezete a XV. század elejére mutat”. Arengája egy IV. Béla alatt előforduló arenga változata (v. ö. Fejér, CD. IV. 2. 287.), azonban ebben az alakban másutt nem ismerem, s XV. századi hamisító aligha tudta volna ilyen ritmikus alakban megszerkeszteni. A záró részben Pál prépostsága (nem „electus”), ami különben eredeti oklevélben is előfordul (ld. az 1278. számot), lehet az átírás hibája is. Az „in quo exercitu idem dux per nos exstitit interemtus” kifejezés nem jelenti okvetlenül azt, hogy IV. Béla személyesen ölte meg B. Frigyeset. A Baksák csakugyan birták Tamásit, de III. András alatt azt elveszítették. Igaz, hogy a XIV. században ezért pereskedtek; de már 1344-ben, 70 évvel a leleszi átírás előtt akartak joguk igazolására okleveleket felmutatni (Anj. okmt. IV. 445.), de ebben megakadályozták őket. Mindezek folytán az 1261-i oklevél a benne foglalt hamisítvány miatt és a XIV. századi perlekedés miatt gyanút kelthet ugyan, de hamis voltát nem tekinthetjük bebizonyítottnak. 1275.

1261. † — Tamás mester királyi ajtónállót érdemeiért liptói ispánná nevezi ki azzal, hogy míg likovai földjén magának várat építhet, addig Liptouwar várában lakhassék. — D. in Zolum a. 1261. r. a. vicesimo sexto.

Wenzel, ÁUO. XI. 504. (Rajcsányi gyűjteményéből.)

Hamis, olv. Karácsonyi, Hamis okl. 22. l. és Horváth Sándor, A liptói és turóci registrum, 6. l. 2. jegyzet. Szerintük Rajcsányi Ádám készítette IV. Bélának 1269-i (Wenzel, ÁUO. III. 198.) oklevele nyomán. 1276.

1261. dec. 8. — a trencsénmegyei Zamar faluból való Peprile fia Supk, Cepk fia István, Doby fia Mortunus, továbbá Hoztina kérésére átírja és megerősíti 1241. február 27-én kelt oklevelét Bense és társai zamari szabad hospesek kiváltságairól. (Lásd ezt a 704. szám alatt.) — Anno ab inc. D. 1261. VI. Id. Decembris, r. a. vicesimo septimo.
Eredetije a Zamaróczy-cs. lvt. (Vágzamárd, Trencsénm.)
Átírta V. István király 1270. (A M. Tud. Akadémia kéziratárában.)
 Hazai okmánytár, VI. 108. 1277.
1261. — wasardi Chuda fiának Ipolitusnak főleg az Otokár király ellen Marchyk mellett vívott csatában szerzett érdemeiért a nyitrai várhoz tartozó Wruuskap földet adja, s a határokat leírja a bevezetést végző Móric nyitrai ispán jelentése alapján. — D. p. m. mag. Pauli prepos. Albensis eccl. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1261. r. a. vicesimo septimo.
Eredetije Ipolyi Arnold gyűjteményében. (Esztergom, érs. lvt.)
 Fejér, CD. IV. 3. 48. Wenzel, ÁUO. VIII. 4. Hazai okmánytár, VI. 109.
 Kritikáját olv. a Klebelsberg- emlékkönyv 237. l. 1278.
1261. — baabi Pazman fiának Istvánnak Baab földet adja leírt határok közt,
 Apponyi-oklevéltár, I. 4.
 Lásd alább 1267. évszámmal.
1261. — ismeretlen tartalmú oklevele. 1261.
 Fejér szerint (CD. VIII. 1. 361.) az esztergomi keresztesek konventje átírja IV. Béla király oklevelét, s Fejér 1261-re utal. Azonban nem állapítható meg, hogy ez az utalás IV. Béla királynak melyik oklevelére vonatkozik, olyanra-e, melynek szövege egyébként is ismeretes, vagy pedig valamely elveszett szövegű oklevélről van szó. 1279.
- (1244—1262. közt.) * — oklevelét, mellyel Chychow birtokot a Nyweg völgyben a veszprémi egyháznak adta néhai Zlaudus püspök érdemeiért, említi V. István király 1272. június 9. (Fejér, CD. VII. 2. 18. = Zala vm. tört. Oklvt. I. 67.) 1280.
- (1262 előtt.) * — 1262-ben említi saját előbbeni oklevelét, mellyel a somogymegyei chesmiczai földet Sagud ispánnak, Henrik nádor vitézének adta volt a praedialisok módján való birtokul. (Lásd az 1311. számú oklevelet.) (Smiciklas, Cod. dipl. V. 235.) 1281.
- (1262 körül.) * — oklevelét, mellyel Jób pécsi püspök és Péter ispán, másfelől Fülöp fia Lukács és testvérei meg Detrik ispán és fiai közt Sueta, Prelaz és Lyponuk földek miatt folyó perben Jób püspök javára döntött, megerősíti István ifj. király 1262-ben. (Wenzel, ÁUO. XI. 517.) Karácsonyi (A magy. nemzets. III. 146.) 1262-re teszi. 1282.
1262. jan. 9. — bizonyítja, hogy Guug fia János lemondott az esztergomi káptalan javára a peres Isep föld iránt emelt igényéről, melyet a káptalan Ceel fiától Ceeltől vásárolt, s melynek előbb lerontott határait János fiai: Péter és Guugh helyreállították; átírja

a pécsi káptalannak Isep föld határait megállapító 1261. április 30-i oklevelét. — Anno ab inc. D. 1262. V. Id. Januarii, r. a. vicesimo septimo.

*Eredeti*je az esztergomi káptalan magánlt. (Lad. 31. f. 1. n° 9.)

Magyar Sion, II. 783. Codex Strigon. II. 83. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 185. Wenzel, ÁUO. VIII. 29. Monum. Strigon. I. 463. 1283.

1262.

febr. 9.

Hudina házánál.

— meghagyja az ország valamennyi bírójának, hogy Beriwoy kiskorú fiai felett, u. m. István, Iván és János felett a birtokokra, szolgálakra és szolganőkre vonatkozólag még atyjuk idejében indított ügyekben a gyermekek nagykorúságáig ne ítékezzenek. — D. apud domum Hudina in octavis Purif. b. Virg. anno D. 1262.

*Eredeti*je a hg. Batthyány-cs. körmendi lt. (Acta ant. Alm. IV. Lad. 7. n° 161.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 30. Smičiklas, Cod. dipl. V. 213. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 822. 1284.

1262.

márc. 7.

Bihacs.

— Hudina ispán érdemeiért és Fülöp zágrábi püspök udvari kancellár, választott esztergomi érsek kérésére megengedi, hogy a régebben Hudina ispánnak adott Megeriza földet, melynek Hudina comes gyermektelen elhúnyta folytán a királyra kellett volna visszaszállni, Grobesa fia Gergely ispán és Hudina testvérei és rokonai a birtokadományról szóló aranypecsétes oklevél feltételei szerint bírassák, s az említett régi oklevél megújítását igéri. — D. in Byhyg fer. III. post domin. Remiscere, a. D. 1262.

Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagrabiensis c. másolatgyűjtemény 58. l. (a zágrábi érsekség levéltárában.)

Tkalčić, Episc. Zagr. I. 127. Arkiv za povj. XI. 158. Smičiklas, Cod. dipl. V. 216. Kivonatok: Kercselich, Hist. ep. Zagr. 87. Kukuljević, Reg. n° 824. Wenzel, ÁUO. XI. 516. Monum. Strigon. I. 470.

Megeriza = az 1245-i oklevélben (805. sz.) szereplő Wiscuz. (Olv. Blagay-oklevéltár LXIII. l.) Az 1245-i oklevél, legalább ránk maradt formájában, nem fogadható el valódinak. Pedig 1256-ban IV. Béla azt Hudina számára átírta (1106. sz.), s most, 1262-ben ismét innovalioját igéri „quandocumque copiam (?) integri sigilli nostri habebitur(?)“, még pedig most már Hudina örökösei számára. 1299-ben aztán mind Grobesa utódai (Smičiklas, VII. 327.), mind pedig Hudina többi rokonai (u. o. 330—31.) a zágrábi püspök javára lemondottak Megerizáról, a IV. Béla aranybullás privilegiuma szerint őket illető jog alapján. Meg kell még jegyezni, hogy az egész, idetartozó oklevélcsoport csak a fent idézett, XIV. századi másolati könyvből ismeretes. (Megerunchye birtokokat a hasonlónevű várral, mint örökös nélkül elhunyt ember birtokait, I. Károly király 1316-ban Baboneg fiának, János bánnak adományozta. Blagay-oklevéltár, 82. sk.) Mindez az 1245-i oklevélen kívül az oklevélcsoport többi tagjait is (a 829. számút is) gyanússá teheti. Ezzel szemben azonban az 1262-i oklevélben Fülöp kancellárnak postulált érsekként említése (v. ö. IV. Orbán pápa levelével, Monum. Strigon. I. 470.), úgyszintén a keltezés helye is (v. ö. az 1284. számmal) bizalmat gerjeszt az oklevél iránt. Nagyobb világosságot vethetne a dologra a zágrábi püspökség birtokügyeinek alaposabb ismerete, mint amennyire ez a rendelkezésre álló adatok alapján lehetséges. Valószínű,

hogy a 805. számú oklevélen kívül, amelynek szövege mai alakjában nagyon erős kifogásra ad okot, a többi, idetartozó oklevél sem mentes bizonyos változtatásoktól, kapcsolatban az 1299-i birtokátruházással. Szorosabb értelemben vett hamisítványnak azonban legfeljebb az 1245-i tekinthető, s még arra nézve is lehetséges, hogy Hudina részére szóló valódi oklevél nyomán készült. 1285.

1262.
márc. 22.

† — bizonyítja, hogy Sebus comes lánya, Berbur, pozsonymegyei Varkun és Korcha nevű birtokait a felsorolt szolgákkal és egyéb tartozékokkal vejeire: Omodeus comes fiára Lothardusra és Pál fiára Zeech-re hagyta, s az intézkedéshez Sebus comes fia Abraam comes is hozzájárult, sőt az intézkedésnek utódai által is megtartására pozsonymegyei Scentyurg nevű birtokát kötötte le, minthogy Abraam comes nővérenek Zanka nevű jegybér-birtokát a maga hasznára eladta.

Eredetinek látszó alakban a M. Tud. Akadémia kéziratárában. (Knauz-hagyaték.)

Az oklevél érdekesen egészíthetné ki a Szentgyörgyiekre és az Amadékra vonatkozó ismereteinket s megoldaná azt a kérdést, hogy az Amadék első ízben hogy jutottak Várkonyhoz és Karcsához. (V. ö. Karácsonyi, A magyar nemzets. II. 41.) Azonban az eredetinek látszani akaró oklevél *hamisítványnak* bizonyul, amely valószínűleg az 1327—28-i per folyamán keletkezett. (Olv. Karácsonyi i. m. II. 218. s az ott 14. jegyzetben idézett forrásokat.) Elárulja ezt (a szövegben levő számos hibán kívül) Farkas alkancellár emlegetése, aki csak 1262. okt. óta alkancellár, (akkor is még fehérvári *electus*), a lehetetlen uralkodási év s az oklevél szétfolyó írása. Mintául tehát egy 1262-nél, sőt 1263-nál is későbbi oklevél szolgált. Az oklevél az Amadék javára szól a Szentgyörgyiek ellen. S mivel az Amadék Karcsát IV. László alatt már csakugyan birták, (Hazai okmt. I. 81.), a hamisításra 1327—28-ban legfeljebb Várkony érdekében lehetett szükségük.

A hamisítvány szövege, amelynek közlése tanulságosnak látszik, a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Crovacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerye Cumanieque rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam intuentibus salutem in salutis auctore. Quod regia auctoritate sancitur, fundamento innititur perpetue firmitatis. Hinc est (!) ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire, quod nobilis domina filia comitis Sebus Berbur nomine in nostri presentia personaliter constituta possessiones suas Varkun et Korcha vocatas in comitatu Posoniensi co(n)stitutas, quas, ipsa sicut nobis dixit, pater suus suas hereditarias, dum ad Soyou in exercitum contra Thartaros proficisceretur, cum servis et aliis pertinentiis suis sibi donaverat, cum servo nomine Beud et cum quinque filiis suis, Nicholao videlicet et Vendek, Husueth, Jacobo et Petro et una filia eiusdem Beud, Margareta nomine, ac uno libertino nomine Paulo in eisdem possessionibus constitutis et cum omnibus utilitatibus ac circumstantiis suis Lothardo filio comitis Omodey et Zeech filio Pauli generis suis, qui in nostri sunt similiter presentia constituti, dedisset et contulisset perpetuo in filios filiorum inrevocabiliter possidendas. Ita tamen, quod quamdiu ipsa viveret, usum et fructuum (!) percipiet, post obitum vero eius in proprietatem dictorum generorum suorum pleno iure

ipse possessiones cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis devoluentur. Ac comes Abraam filius dicti comitis Sebus soror(!) eiusdem domine, qui eadem ora in nostri presentia similiter aderat personaliter, dictas possessiones cum servis et ea plenitudine, ut prescriptum est, locandi(!) vel quovis voto conferendi ut proprias deceat, ipse(!) domine consensum prebuit liberum et assensum, assumendo et obligando se, ut ullo unquam tempore nec idem nec heredum suorum aliqui possessores dictarum possessionum ratione earumdem inquietare valeant seu etiam perturbare. Et si quispiam ex suis successoribus dictas possessiones ordine iudiciario repeteret aut potentialiter occuparet, possessionem suam Scentyurg vocatam in eodem comitatu Poseniensi existentem cum omnibus utilitatibus suis, circumstantiis et pertinentiis universis amittat et cedat in ius et proprietatem Lothardi et Zeech aut suorum heredibus(!) predictorum, maxime pro eo, quia idem comes Abraam possessionem ipsius domine sororis sue Zanka vocatam pro dote et dotalitiis suis per Ochuz banum maritum suum perpetuo sibi traditam et donatam dixit se vendidisse et pretium eiusdem possessionis pro libito sue voluntatis penitus et per omnia expendisse. Ut igitur presens donatio robur obtineat perpetue firmitatis, ad petitionem partium presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus discreti viri magistri Farcasii prepositi Albensis, dilecti et fidelis nostri aule nostre vicecancellarii anno domini M^o CC^o LX° secundo, XI. Kalendas Aprilis, regni autem nostri anno tricesimo sexto. (!) 1286.

1262.
jún. 30.

— a zagoriai várhoz tartozó Batina nevű három ekeföldet János bajvivónak [pugil], János fiának adja s a határokat a beiktatást végző Moys mester akkori somogyi ispán officialisának, Lambert ispánnak levele nyomán leírja. — D. p. m. mag. Pauli electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. ab inc. D. 1262. Pridie Kal. Julii, r. a. vicesimo septimo.

Eredetije Wenzel szerint a priberdi Jankovich-cs. levéltárában, (de Smičiklas kiadványa szerint nem található ott).

Fejér, CD. VII. 3. 42. Wenzel, ÁUO. III. 16. Smičiklas, Cod. dipl. V. 227. Kivon.: Kukuljević, Reg. n° 825. 1287.

(1262.
aug. 3.
előtt.)

* — 1262. augusztus 3-i (1289. számú) oklevelében említi a császári káptalanhoz írásban intézett parancsát, hogy Oliuerius királynői tárnokmester s gresenchei ispán emberével járják körül Petlenna földet s határaitól tegyenek jelentést. (Hazai okmánytár, VII. 82.) 1288.

1262.
aug. 3.

— a gresenchai várhoz tartozó Petlenna földet az Oliverius királynői tárnokmesterrel együtt tett szolgálataikért Farkas, Petre és Péter testvéreknek adja a többi prae-dialisták módján, s a határokat a császári káptalannak az Oliverius mester gresenchei ispán emberével végzett határjárásról szóló jelentése nyomán leírja. — D. p. m. mag. Pauli prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1262. III. Non. Augusti, r. a. vicesimo septimo.

Eredetije a Hazai okmánytár szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.

Hazai okmánytár, VII. 81. Smičiklas, Cod. dipl. V. 231. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 827. 1289.

1262. — Herrandus főlovászmester és trencsényi ispánnak a cseh király elleni s az
aug. 11. ausztriai, stájerországi és morvaországi hadjáratokban tett szolgálataiért, különösen
Stájerországban Dobronuc vára alatt tanúsított vitézségéért, a morvaországi Penó
várnak megtartásáért és Ausztriában Kurchulas vár ostromakor való vitézkedéseért
az egykor Simon ispán által bírt Royka birtokot adja, Olfeld és Melchmolad földek-
kel s egyéb tartozékaival, leírt határok közt, a győri káptalan bizonyága mellett
Benedek mester királynői udvarbíró és vasvári ispán által végeztetve a beiktatást;
egyszersmind elrendeli, hogy a Herrandus mester által Royka birtokra telepített és
telepítendő népek felett a mosonyi comes parochialis ne merészljen bíraskodni. —
D. p. m. dil. et f. n. mag. Pauli electi eccl. Alb. au. n. vicecanc. a. D. 1267. (I)
III. Id. Augusti, r. a. vicesimo septimo.

Átírta IV. Béla király 1269. (A Századok i. h. szerint a gr. Zichy-család
zsélyi levéltárában.)

Századok, 1906. 628. Kivon.: Héderváry-oklvt. II. 326.

Az évszámot az alkancellár címe, Benedek vasvári ispánsága és az ural-
kodási év alapján tehetjük 1262-re. V. ö. Századok, 1906. 625. l. 1290.

1262. † — megparancsolja az egri káptalannak, hogy küldje ki emberét koxoi Magius
aug. 24. fiának Lythwa (I) Mártonnak Koxo (Koksó) nevű abaújvármegyei birtokán a király
Torna. emberével, alsó-koxoi Istvánnal, Csépán fiával tartandó határjárás végett. — D. in
Torna feria V. proxima post festum s. Stephani regis, a. D. 1262.

Átírta az egri káptalan 1262. okt. 2. (Wenzel szerint a Bárczay-család
levéltárában.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 28.

Hamis, olv. Wenzel i. h. jegyz. és Karácsonyi, Hamis okl. 22. Az átíró
káptalani oklevél a végén levő, lehetetlen névsorral (Wenzel. VIII. 41.) eredeti-
nek akar látszani, s éppen ezzel árulja el a hamisítást. (Mintául azonban az
egri káptalannak egyik valódi oklevele szolgált.) Hamis természetesen az átírt
mandatum is. Karácsonyi a XV. századra teszi. A káptalani oklevélben foglalt
határleírás szerint azonban XIV. századnak látszik. 1291.

1262. — a maga részéről Hermanus comes, esztergomi civisnek adja a Cholnuk mellett
aug. 25. fekvő, Dag nevű királyi és királynői földet, amint erre nézve az adományt a királyné
is megtette; leírja a határokat Fülöp pilisi ispán levele nyomán, aki az esztergomi
káptalan tanúsága mellett a beiktatást végezte. — A. ab inc. D. 1262. VIII. Kal. Sept.
r. a. n. a. vicesimo septimo.

Átírta V. István 1270. — IV. László 1275. (Pap Ernő úr gyűjteményében.)

Az oklevél kivonatát Schier, Memor. prov. Hung. Augustinianae, 99. és
utána Fejér, CD. IV. 3. 91. l. jegyz. és Knauz a Monum. Strigon. I. 483. l.
azzal az eltéréssel közlik, hogy az oklevélben Hermanusnak Daag falut illetően
az ágostonrendiek monostora részére tett adományának IV. Béla által való
megerősítéséről van szó, s hogy ezt V. István 1270. és 1272-ben megerősítette.
A Pap Ernő gyűjteményében levő oklevél IV. Lászlónak 1275-i átírata, melyet
a király V. István 1270-i oklevelének szövegéről (a Schiernél is említett) Péter
comesnek, Hermanus fiának kérésére ad ki. Azonban sem V. István és IV. László
átírataiban, sem IV. Béla 1262-i adománylevelében nincs szó az ágostonrendiek

monostoráról. Vagy más oklevélre vonatkozik tehát a Schier kivonata, (ami nem valószínű), vagy hibás a nála közölt kivonat.

Az oklevél teljes szövege csak Pap Ernő úr engedélyével volna közölhető. 1292.

(1262.) — megerősíti Hermanus comes esztergomi civisnek az ágostonrendiek esztergomi monostora részére
aug. 25. szülő, 1262. évi adományát a Kolnuk mellett fekvő Daag faluról. — VIII. Kal. Sept. (1262.)

Átírta (Schier szerint) V. István 1270, és 1272.

Kivonat: Schier, Memor. prov. Hung. Augustinianae, 99. Fejér, CD. IV. 3. 91. l. jegyz. Monum. Strigon. I. 483.

Valószínűleg az előbbi számú oklevélnek hibás kivonata.

1293.

1262. — Omodeus győri püspök, Henrik nádor, Rolandus szlapon bán, Móric tárnokmester, Chak bán és Herrandus főlovászmester vallomása alapján visszaállítja Belyd fiainak: Jánosnak és Belidnek, Osl fiainak: Jakabnak és Oslnak és Tamás fiainak: Tamásnak és Imrének Scyplak faluban való vásárját, melyet Lőrinc ispán és a soproni várjobbágyok Igku faluba tettek volt át, s Jánost és nemes társait a vásár birtokjogába Omodeus győri püspök által beiktattatta. — D. p. m. ven. patris Philippi archiep. Strigon. au. n. canc. a. D. 1262. r. a. vicesimo septimo.

Eredetije a Sopronm. oklvt. szerint a Héderváry-cs. levéltárában. (Draskovits-akták, 17. 1.)

Sopron vármegye tört. Oklevéltár, I. 25., (ahol a közölt szöveg — a másolat hibájából? — több helyen hibás.)

Egyike az ekkoriban már ritka olyan okleveleknek, amelyek viaszpecsét alatt a kancellár (s nem az alkancellár) kezéből keltek. Valószínű, hogy ez Pál és Farkas alkancellársága közti időben (aug. 11.—okt. 13.) történt, amikor az alkancellárság még nem volt betöltve. 1294.

1262. — István bozóki prémontrei prépost kérésére átírja II. Béla királynak a bozóki apátság birtokait összeíró 1135-i oklevelét (lásd ezt az 59. szám alatt) és (kivonatban?) az apátságnak megszökött, de Sándor és Cryspinus apátok által visszanyert szolgáliról szóló (1139-i?) királyi pecsétes oklevelet; megerősíti a prépostságot a Hunt-Paznan-nemzetségből való Hont ispán és István ispán által adományozott Konzka és Prybel, valamint Domonyk falu birtokában, s a maga részéről az apátságnak adja a Hontvár hatósága alól kivett Terpen és Badon földeket, s a prépostság népei részére igazságügyi kiváltságot biztosít. — D. p. m. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. ab inc. D. 1262. III. Id. Octobris, r. a. vicesimo septimo.

Átírta a garamszentbenedeki konvent 1566. jan. 13. (MODL. 5775.) s tartalmilag 1. Tamás orsz. bíró 1350. (MODL. 39,180.) 2. Szécsi Miklós orsz. bíró 1382. (?)

(L. Kövesdi:) Status et synops. proc. fam. Dacso, A) iv. Katona, Hist. crit. VI. 348. Fejér, CD. IV. 3. 62. és jobban: VII. 5. 100.; kivonatban VII. 5. 338. XI. 448.

Az oklevelet Kövesdi i. m. megtámadta; azonban a gyanúra nincs különösebb ok. 1295.

1262. — a ruthén Maladiknak a turóci királyi birtokhoz tartozó Tarnouc nevű földet adja.
Wagner, *Analecta*, III. 198. Katona, *Hist. crit.* VI. 344. Fejér, *CD.* IV. 3. 59. Hazai okmánytár, VII. 83. Turóci registr. 64. §.
Lásd az 1256. évnél az 1100. szám alatt.
1262. — Ayanduk fiát Zonukot és fiait: Andrást és Adorjánt megerősíti babóti [Bobut] malmuknak és Monorous nevű házhelyüknek birtokában, a vizsgálatot végző Herbordus ispán, Osl fia jelentése alapján. — D. p. m. mag. Farcasii Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262. r. a. vicesimo septimo.
Átírta V. István király 1270. (A Hazai okmánytár szerint a Kisbabót községi közbirtokosság levéltárában.)
Hazai okmánytár, I. 36. 1296.
1262. — jóváhagyja, hogy a jobbágyfiak közül való András rokonai: Éliás, Rynaldus, Mihály, Gergely és Asop Andrásnak földét megvásárolhassák, mely föld után, valamint öröklött földjük után önként fognak évenként egy uncia aranyat fizetni a királynak s e föld határait István comes szepesi várnagy jelentése nyomán leírja. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262. r. a. vicesimo septimo.
Átírta a szepesi káptalan 1318. dec. 12. (MODL. 527.)
Bárdosy, *Supplementum*, 94. Wenzel, *ÁUO.* VIII. 26. Kivonat: Gr. Csáky-oklevéltár, I. 3. 1297.
1262. — Ramzolan (a turóci registrumban: Namzalo) fiának, János turóci várnagynak a turóci várnak háború idején az ellenséggel szemben való megtartásával tett hű szolgálataiért a Thuroch és Trnova közt fekvő Chernakou (turóci reg.: Chornakw) nevű 4 ekeföldet adja, leírva a határokat is. — D. p. m. mag. Farchasii electi Albensis eccl. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1262. r. a. vicesimo septimo.
Eredetije a Századok szerint a körmöcbányai városi levéltárban.
Tartalmilag a turóci registrumban, 48. §.
Fejér, *CD.* IV. 3. 57. és VI. 2. 387. Engel, *Monum. Ungrica*, 105. Kivonatok: Fejér, *CD.* IV. 3. 64. Századok, 1875. 159. Tört. Tár, 1904. 81. 1298.
1262. — Isombar hajítógépésznek [balistarius] és Hough kőfaragónak Liptóujvár alatt 3 ekeföldet ad. — Anno D. 1262. regni a. vicesimo septimo.
Eredetije állítólag Bobrovniczky László levéltárában, Rózsahegyen.
Átírta I. Károly király 1341. március 31.; ez s az 1262-i oklevél is tartalmilag bentvan a liptói registrumban, 82. §.
Kivonatban kiadva: Fejér, *CD.* IV. 3. 66. 1299.
1262. — Sebestyén, Dank és Stenk liptói jobbágyfiaknak a Chemerna és Libele patakok közt „ad utendum” 3 ekeföldet ad. — Anno D. 1262. regni a. vicesimo septimo.
Átírva tartalmilag a liptói registrumban, 28. §.
Kiadva kivonatban: Fejér, *CD.* IV. 3. 66. Tört. tár, 1904. 82. 1300.
1262. — Behar fiainak: Dénes, Péter, Voislaus és Sebestyén liptói nemeseknek kérésére átírja és megerősíti II. András királynak 1231-i oklevelét (lásd ezt a 482. szám alatt), mely szerint a király Semel fiának Beharnak Bobrouch és Hodos földből Liptóban hat ekeföldet adott s egyszersmind az illető föld határait is megállapította.

*Eredeti*je a Nemes-cs. levéltárában, Beharfalván. Ennek fotogr. másolata: MODL. 39.075.

Átirta II. Lajos király 1520. (Fotogr. másolata: MODL. 39.076.)

Kivonata kiadva: Századok, 1909. 904.

A teljes szöveg a következő:

(B)ela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Crouacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex universis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem im vero salutari. Quoniam per scriptum diutina fit rerum mutabilium memoria, idcirco presentium insinuatione tam modernis quam posteris volumus fieri manifestum, quod accedentes ad nostram presentiam Dionysius, Petrus, Voislaus et Sebastianus filii Behar nobiles de Lipto exhibuerunt nobis privilegium patris nostri regis Andree super terram ipsorum confectum, petentes a nobis cum instantia, ut nos ipsum privilegium karissimi patris nostri ratum habere et nostro dignaremur privilegio confirmare. Cuius quidem privilegii tenor talis est: (*Következik II. András király 1231. évi oklevele Semel fia Behar részére.*) Nos itaque considerantes ipsum privilegium karissimi patris nostri non cancellatum, non abrasum, nec in aliqua sui parte viciatum, ymo iustum ac legitimum... de verbo ad verbum Dionysio et fratribus suis auctoritate presentium fecimus confirmari. Datum per manus magistri Farchasii prepositi Albensis aule nostre vicecancellarii dilecti et fidelis nostri, anno domini M^o CC^o LXII°, regni autem nostri anno vicesimo septimo.

Farkas alkancellár préposti címe előtt kimaradt az *electus*, ami nála (ritkán ugyan) eredeti oklevelekben is előfordul. 1301.

1262.
okt. 27.

— a turóci jobbágyfiak által jogtalanul elfoglalt földek visszavételére kiküldött... zólyomi ispán és Th... mester királyi ajtónálló jelentése alapján Jordan föld bizonyos (két ekényi?) részét meghagyja (kopasz Ivánka turóci jobbágyfinak) birtokában. — D. p. m. mag. Farkasii... n. vicecanc. dil. et f. n. a. ab inc. D. 1262. VI. Kal. Novembris, r. a. vicesimo octavo.

*Eredeti*je az Ivánka-cs. levéltárában. (M. Nemz. Múzeum lvt.)

Tartalmilag a turóci registrumban, 9. §.

Ivánka Zs. Hat okmány, 14. l. Kivonatok: Bél, Not. Hung. II. 337. Fejér, CD. IV. 3. 64. és VI. 2. 415. Tört. Tár, 1904. 81.

Bár a turóci registrumban olvasható kivonat nem fedi teljesen a rongált. oklevél kivehető tartalmát, mégis bizonyára ugyanarról az egy oklevélről van szó, melyet azonban talán már a XIV. sz. végén sem lehetett jól olvasni. 1302

(1262. ?)
okt. 28.

— Fülöp esztergomi érsek kérésére, Mária királynénak és az országnagyoknak tanácsára jelen oklevelében összefoglalva felsorolja és megerősíti az esztergomi egyháznak különböző régi királyi oklevelekben foglalt bírósági kiváltságait, a királyi urburák tizedéhez és a kamarajövedelem tizedéhez, az oláhok és székelyek barmainak dézsmájához való jogát, s azt, hogy az ország nemesei birtokaikat az esztergomi egyháznak hagyhatják és magukat más harcos nemesek [nobilium exercituantium] módjára az esztergomi egyháznak szolgálatra alávetessék, úgyszintén bányászási, adómentességi kiváltságait és az egyház olyan nemeseinek, akiket

bíróilag kivégeztek, birtokaihoz való jogát, s ezt az oklevelet eredetinek [pro totali originali] kívánja tekinteni. — D. p. m. mag. Farkasii electi Zagrabiensis, au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1270. (!) V. Kal. Nov. r. a. vigesimo octavo.

Eredetije az esztergomi érseks. vil. lvt. (Lad. A. fasc. 1. no 2.)

Átírta I. Károly 1332. jún. 14. (Egyéb átíratait lásd felsorolva Monum. Strigon. I. 475. I. jegyz. és III. 211. I.)

Pray, Hierarchia, I. 131. Katona, Hist. crit. VI. 391. Batthyány, Leges eccl. II. 399. Fejér, CD. IV. 3. 133. és VII. 5. 331. Endlicher, Mon. Arpad. 500. Teleki, Hunyadiak kora, XI. 109. Török, Magyarország. primása, II. 33. Densu-sianu, Documente, 307. Monum. Strigon. I. 473. Kivonatok: Teutsch—Firnhaber, Urkundenbuch, I. XLIV. Magyar Sion, I. 698. Codex Strigon. I. 49. és II. 86. Székely oklvt. I. 14. Zimmermann—Werner, Urkb. I. 87.

Hogy az oklevél, amelynek eredetijében is 1270. évszám van, akkor nem kelhetett, azt már régen megállapították, s a kiadások általában 1263. évszámmal közlik, az uralkodási év alapján. Knauz azonban (Mon. Strigon. I. 476.) éppen az uralkodási év miatt, amely 1263-ban csak okt. 15-ig helyes, 1262-re tette az oklevelet, s utána Karácsonyi is. (Hamis okl. 58—59.) E szerint az oklevél kelte 1262. okt. 28. volna. Farkas alkancellár azonban, aki 1262. okt. 13-án tűnik fel oklevélben először (ld. 1295. sz.), ekkor, s egy csomó, nemcsak 27., hanem 28. uralk. évvel, tehát okt. 14. után kiállított oklevélben mint *electus Albensis* szerepel. Kár, hogy ezen oklevelek egyike sincs napi kelettel ellátva. (Az esztergomi egyház oklevelén kívül csak az okt. 27-i oklevél bír ekkoriban napi keltezéssel; de ebben a rongált oklevélben Farkas alkancellár egyházi címe nem állapítható meg.) 1262-ből — ugyancsak az esztergomi oklevelén kívül — egyetlen oklevél írja Farkast *electus Zagrabiensis*-nek (és fehérvári administratornak), s ugyancsak zágrábi vál. püspök néhány 1263-i, az év elejére teendő oklevélben. (Olv. 1324. sz.) Ezért Fejérpataky megállapítása (i. m. 109. I.), hogy Farkas 1262. végén és 1263. elején volt vál. zágrábi püspök, helyesnek fogadható el. Ezzel a megállapítással azonban nem egyezik a fentebbiek szerint 1262. okt. 28-ra tett esztergomi oklevél „*electus Zagrabiensis*“-e. Mert semmikép sem valószínű, hogy az okt. 15. után kelt s *electus Albensis*-t író oklevelek mind okt. 15.—okt. 28. közt keltek volna, s viszont okt. 28. óta az év végéig csak két oklevél maradt (ez az 1302a. és az 1314. szám.) Azért azt hiszem, hogy az esztergomi oklevélben okt. 28. talán az oklevéladási parancs idejét jelöli, de az oklevél kiállítása később, karácsony felé történt, amikor Farkast zágrábi püspökké választották. — Az oklevél írása (kevésbé gyakorlott, nehezebb kezű írás) arra vall, hogy nem udvari író másolta, hanem valamelyik esztergomi pap, kivéve a kezdő B-t, amelyet — észrevehetően más tollal — udvari író rajzolt be. Ez is hozzájárulhat a rendellenességek magyarázatához.

1302a.

1262.
dec. 5. előtt.
(Pozsony).

* — oklevelét, melyben az István ifj. királlyal való pozsonyi kibéküléskor egy várat ígért fiának, említi István ifj. király 1262. dec. 5. (Fejér, CD. IV. 3. 71.)

1303.

1262.

— Zochud ispánnak és testvéreinek: Serefel, Ders és Lászlónak adja a Wag folyón túl a nyitrai várhoz tartozó Zahurch és Cheteruch földeket, melyek birtokába Mihály

szepesi ispán által vezettette őket; leírja a határokat is a nyitrai káptalan oklevele szerint. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Farcasii el. Albensis au. n. vicecanc. a. D. 1262. (a nap helye üres) r. a. vicesimo octavo.

Eredetije: MODL. 528.

Wenzel, ÁUO. VIII. 22. s töredékét Fejér, CD. IV. 3. 163. (1263. alatt.) 1304.

1262. † — Serefelnek a galgóci [Golgouch] várhoz tartozó Ozus, Rupov, Haradicha és Dumbou, valamint a nyitrai várhoz tartozó Zahurch és Ceteruch nevű földeket adja, melyek birtokába Mihály szepesi ispán vezette Serefelt; leírja a határokat is a nyitrai káptalan oklevele alapján. — D. p. m. mag. Farcasii au. n. vicecanc. electi eccl. Albensis dil. et f. n. a. D. 1262.

Eredetije: MODL. 529.

Átírta V. István király 1270. (MODL. 530.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 24.

A megelőző számú s a jelen oklevél tartalmilag ellentmondanak egymásnak; mind a kettőben Zahurch és C(h)eteruch birtokok adományozásáról van szó, teljesen egyező határleírással. Csakhogy az 1304. sz. oklevélben e földeket a király Serefelnek és *testvéreinek* adja, az 1305. alattiban egyedül Serefelnek, ezen felül is még más birtokokkal együtt. Serefel, illetőleg Zochud és testvérei többször kapnak együttes adományt: 1258-ban (1207. sz.), 1268-ban (Wenzel, ÁUO. XI. 572.), s most 1262-ben is. Még ugyanazon évben megváltoztatta volna a király előbbeni intézkedését Serefel javára? Vagy Serefel részére történt az adomány előbb, s ezt változtatta meg utóbb a király? A két oklevél nem tud egymásról, ami elég feltűnő. Viszont Serefel adománylevelének megerősítése 1270-ben, V. István által, Serefel kérésére történik (Wenzel, XII. 26.) Ha mármost figyelembe vesszük azt, hogy a MODL. 528. sz. oklevél kifogástalan datum-sorával (melyben a nap helye — akkoriban gyakori módon — üres,) és ismert kéztől való írásával (a MODL. 33715. sz. oklevél írója írta,) valódinak bizonyul, míg a MODL. 529. sz. (uralkodási év nélkül kiállított) oklevél írása bizonytalan, (megfigyelendő pl. a *g* következetlen alakítása!); szövegében hibák vannak; gondosabban megfigyelve az írás itt-ott erőltetett vonásaival az utánzás jellegét mutatja: akkor — ámbár tárgyi szempontból talán inkább a másik oklevélnek a testvérek utódai érdekében történt hamisítására gondolhatnánk, — a második, tehát a jelen 1305. sz. oklevelet *hamisítványnak* fogjuk felismerni, amellyel Serefel 1270-ben testvérei ellenében jutott a kérdéses birtokokhoz. (Az 1305. sz. oklevélben még leginkább bizalomgerjesztő a kezdő B, mely az egykorú gyakorlatnak teljesen megfelel. Minthogy nem valószínű, hogy lesikált hárttyával volna dolgunk, úgy látszik, hogy a B-t — igen ügyesen — más oklevél után rajzolták. Az 1304. sz. kezdő B-jének helye üresen van hagyva.) Az 1270-i átíró oklevél azonban valódi. 1305.

1262. — megengedi, hogy Pikud asszony, Péter leánya, Cozmach özvegye, aki a király előtt Albina nevű lányával jelent meg, Tamasy és Peterd nevű birtokait a pannonhalmi apátságnak adhassa. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis eccl. au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1262. r. a. vicesimo octavo.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (IV. J.)

- Wenzel, ÁUO. III. 21. Pannonhalmi rendtört. II. 316. Kivonat: Sztachovics, Registrum, XIII. 1306.
1262. — Favus pannonhalmi apát kérésére átírja és megerősíti a fejevári káptalannak 1262. június 2-án kelt oklevelét, mely szerint Pykud asszony, Gwg fiának, Cozmachnak özvegye, Leustachius ispán fiának, Péternek lánya, Thamasi és Peturd nevű birtokait életfogytig való ellátás kötelezettsége mellett a pannonhalmi apátságnak adta. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis eccl. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262. r. a. vicesimo octavo.
Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (IV. G.)
 Wenzel, ÁUO. III. 22. Pannonhalmi rendtört. II. 315. Kivonat: Sztachovics, Registrum, XIII. 1307.
1262. — Favus pannonhalmi apát kérésére átírja és megerősíti a győri káptalannak 1222-i oklevelét, mely szerint a mosonyi várjobbágyok a rendelt eskü letételétől elállván, Nulos falut a pannonhalmi apátság birtokában hagyták. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262. r. a. vicesimo octavo.
Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (III. M.)
 Kivonata a pannonhalmi XIV. századi registrumban, fol. II. T.
 Wenzel, ÁUO. III. 20. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 64. Sztachovics, Registrum, XVIII. Pannonhalmi rendt. II. 254. 1308.
1262. — cserében az egykor Kalianus által birt balatoni szigetért [insula iuxta Balatinum], melyet a király a pannonhalmi monostornak adott és ott Favus apát várat épített, a zalamegyei Bok, a nyitrai várhoz tartozó Debreta és a somogyi várhoz tartozó Alma nevű földeket adja a pannonhalmi apátságnak, még pedig az elsőt olyan szabadsággal és kötelességgel is, amilyennel az ottani vendégek a királynak tartoztak. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262. r. a. vigesimo octavo.
Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (XXVII. W.)
 Kivonatban a pannonhalmi XIV. sz. registrumban, fol. II. N.
 Wenzel, ÁUO. III. 18. Pannonhalmi rendt. II. 319. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 63. Sztachovics, Registrum, XV. Pannonh. rendtört. II. 252. 1309.
1262. — a pannonhalmi apátságnak az egykor Kalianus által birt balatoni szigetért, melyet a pannonhalmi monostornak adott volt s ott Favus apát várat épített, cserében a zalamegyei Bok birtokot adja olyan igazságügyi kiváltsággal, amilyennel az ottani vendégnépek bírtak, és azzal, hogy egyebekben a boki népek a pannonhalmi monostor többi népeivel egyező kiváltságokkal bírjanak, s a szintén a monostornak adott Alma és Debrete földekre telepítendő népekre is kiterjeszti a monostor egyéb népeinek kiváltságait. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262. r. a. vigesimo octavo.
Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (XXXVII. F.)
 Wenzel, ÁUO. III. 19. Pannonhalmi rendtört. II. 319. Kivonat: Fejér, CD. IV. 3. 64.
 Az előbbi oklevélnek a kiváltságok részletezésével és kiterjesztésével való kibővítése; szövegük csak a rendelkező részben tér el egymástól. 1310.

1262. — az utód nélkül elhunyt Mykounak somogymegyei chesmiczai földét már előbb Sagud ispánnak, Henrik nádor pozsonyi ispán vitézének adván a praedialisták módján való birtoklásra, most Sagudnak különböző hadjáratokban és a határok védelmében szerzett érdemeiért kiveszi a nevezett földet a somogyi ispán hatósága alól és rendeli, hogy ezen földért Sagud és utódai csakis Béla hercegnek tartozzanak szolgálattal. — D. p. m. mag. Farcasii electi eccl. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262. r. a. vicesimo octavo.
- XVI. sz. egyszerű másolata a zágrábi orsz. levéltárban, s egyszerű másolat MODL. 36,231. sz. alatt is.
- Smičiklas, Cod. dipl. V. 235. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 958. (1268.) és Smičiklas, Cod. dipl. V. 483. (1268.) **1311.**
1262. — Benedek fiának Mersének több alkalommal, de főleg a bolgár hadjáratban tanúsított vitézségeért, hol testvére Miklós elesett, az ujjvármegyei Scinefalva, Vyfolu és Jerne falvakat adja tartozékaikkal, leírván a határokat, mely birtokok a hűtlen Bánk bánról szálltak volt a királyra; a beiktatást Tekus mester sárosi várnagy végezte. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. d. inc. 1262. r. a. vicesimo octavo.
- Átírta 1) az esztergomi keresztesek konventje 1311. (A Szinyei-Merse-cs. levéltárában, M. Nemz. Múzeum lvt.) 2) az egri káptalan 1342. (u. o.)
- Wagner, Diplom. Sáros. 285. Bárdosy, Decim. indag. 84. Katona, Hist. crit. VI. 346. Fejér, CD. IV. 3. 60. Densusianu, Documente, 298. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 832. **1312.**
1262. — a lipthói vallon [Gallicus] Jánost megerősíti a neki adott és János zotmari főesperes által már assignált négy eke lipthói föld birtokában azzal a feltétellel, hogy az adományos és utódai általános hadbakelés idején a lipthói vár védelmére a várban maradnak; leírja a föld határait János főesperes jelentése alapján. — D. p. m. mag. Farchasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262.
- Átírta IV. László király 1278. (A M. Tud. Akadémia kéziratárában.)
- Tartalmilag átírva a lipthói registrumban, 23. §.
- Hazai okmánytár, VI. 232. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 65. Tört. Tár, 1904. 82. — Valószínűleg erre az oklevélre értendő a Fejér, CD. V. 2. 488. olvasható utalás is. **1313.**
1262. — Fauus pannonhalmi apát kérésére átírja és megerősíti II. Béla királynak 1137-i (hamis) oklevelét. (Lásd ezt a 62. szám alatt.) — D. p. m. mag. Farcasii electi Zagrabiensis, administratoris eccl. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1262. r. a. vicesimo octavo.
- Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (XIII. L.)
- Tartalmilag átírta 1) Szécsi Miklós orsz. b. 1382. (u. o. XX. B. és MODL. 13.) 2) Garai Miklós nádor 1383. (u. o. XIII. N.) 3) Ilswai Leustach nádor 1394. (u. o. XXXIII. G.) 4) Bebek Detre nádor 1398. (u. o. XXXII. F.)
- Fejér, CD. IV. 3. 58. Kivonatban: Fejér, CD. X. 4. 633. Pannonh. rendtört. II. 253. 562. 571. és 595. Békefi, A pilisi apátság, I. 383.
- IV. Béla királynak ez az átíró oklevele valódi, bár (az 1228. táján készült)

- hamisítvány van benne átirva. Az alkancellár címéből következő az oklevél az év végén kelt. 1314.
1262. — hű szolgálataiért Chepanus fiának, Lampertus keychi királyi serviensnek adja a soproni várnak Tord nevű 3 ekeföldét a mosonyi határon. — Anno D. 1262.
Átirta V. István király 1270. — tartalmilag Pál országbíró 1342. jún. 2. (A Sopronm. oklvt. szerint a Héderváry-cs. levéltárban.)
Kiadva tartalmilag: Sopron vármegye tört. Oklevéltár, I. 168. 1315.
1262. — privilegiuma a pannonhalmi egyház Starduna nevű szigetének s tartozékainak vásárlásáról. — Anno D. 1262.
Tartalmilag *bevezetve* a pannonhalmi XIV. századi registrumba, fol. II. X.
Kiadva kivonatban: Sztachovics, Registrum, XIX. Pannonh. rendtört. II. 254.
A vásárlásról az apátságnak a győri káptalantól van oklevele (Rendtört. II. 320.) A XIV. századi registrum azonban IV. Béla király privilegiumáról is szól, s a győri káptalan oklevelét külön említi. (U. o. 255. l.) 1316.
1262. — megerősíti a (porowai) Szent Imre-kápolnának István ifj. király által a pannonhalmi egyház részére történt adományozását. — D. a. D. 1262.
Tartalmilag *bevezetve* a pannonhalmi XIV. száz. registrumba, fol. II. Y.
Kivonatban kiadva: Sztachovics, Registrum, XIX. Pannonhalmi rendtört. II. 254. 1317.
1262. — megerősíti néhai Othmár és Lénárt 4 ekeföldének András és Jakab turóci jobbágyfiak, Albert fiai részére történt statutióját. — Anno d. inc. 1262. r. a. vigesimo secundo. (l)
Tartalmilag *bevezetve* a turóci registrumba, 51. §.
Kivonatban kiadva: Fejér, CD. IV. 3. 65. Tört. Tár, 1904. 81.
Valószínű, hogy a registrumban az uralkodási évet az évszám secundo-jától vezetve másolták hibásan. 1318.
- (1262.?) — a nyitramegyei Belez birtoknak Péter fia Hektor által Buken ispán fia Kozma részére történt eladását megerősíti.
Kivonatban kiadva: Tudom. Gyűjtemény, 1820. III. 96. (ismeretlen helyről.)
Fejér, CD. IV. 3. 66. (Évszám nélkül, 1262-i oklevelek közt.) 1319.
1262. — adománylevele az óbudai konvent javára. — Anno 1262.
Kivonatát közli Fejér, CD. IV. 3. 66. (állítólag a pozsonyi levéltárból.)
Ilyen tartalmú oklevél az 1262. évből nem ismeretes. 1320.
- 1262 körül. — parancsa a veszprémi káptalanhoz a Jwre. nemzetségnek birtokba-visszahelyezése ügyében. (Wenzel, ÁUO. VIII. 19.)
Lásd 1267. szept. 7. alatt.
- 1263 előtt. * — oklevelének azon intézkedését, hogy a lébényi monostor népeitől szedendő denáros vagy élelem-collectát István fia Konrád mester és utódai kapják, IV. László király é. n. adott oklevelében megerősíti. (Wenzel, ÁUO. XII. 492.) V. ö. Wenzel, ÁUO. VIII. 51. és Karácsonyi, A magyar nemzets. II. 99. 1321.

- (1263 előtt.) * — é. n. (1268. máj. 8.?) kiadott oklevelében hivatkozik Ábrahám fiának Izsáknak a jászói egyház részére Myluk földre vonatkozó adományáról szóló előbbi oklevelére. (Fejér, CD. V. 2. 439.) V. ö. 1345. sz., mely azonban mandatum s így az utalás erre nem érthető. 1322.
- (1263 előtt.) * — oklevelét arról, hogy a Ratk fiainak elköltözése által lakatlanul maradt garigfeui földet a király Simon fiának, Mihály mesternek adta „more predialium“, bemutatták IV. Béla előtt 1263-ban. (Smičiklas, Cod. dipl. V. 259.) 1323.
1263. — az elhunyt István szepesi aranymíves földét, melyet évi census fejében birt a királytól, ugyancsak évi census mellett Gobul ispánnak Languardus fiának, a szepesi szászok bírójának adja. — D. p. m. mag. Farcasii electi Zagrabiensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.
Átírta V. István király 1272. febr. 9. (A Hazai okmt. szerint a Bárczay-cs. levéltárában.)
 Hazai okmánytár, V. 35. Kivonat: Századok, 1875. 46.
 Az itt következő 8 oklevél (1324—1333. sz. az 1325. és 1330. sz. kivételével, melyek korábban kelhettek,) az 1263. év első feléből (a 28. uralk. évből) van keltezve. Farkas alkancellár zágrábi vál. püspöki címe alapján azonban 1262. dec. 25. (karácsonyi évkezdet szerint szintén már 1263.) és 1263. jan. 6. közé kell őket tennünk, mert jan. 7-én Farkas már ismét csak electus Albensis. Ily rövid idő alatt 8 oklevél soknak tűnik ugyan fel; azonban az oklevelek keltezését nem igen lehet másként magyarázni. V. ö. az 1314. számmal és az 1263. jan. 7-iki (1335. sz.) és jan. 29-i (1336. sz.) okleveleknél mondandókkal. 1324.
1263. * — írásbeli parancsát, melyet Felicián mester székesfehérvári örkanonokhoz aziránt intézett, hogy a zalai vár Bylle és Warou nevű földeinek nagyságáról és milyenségéről jelentést tegyen, említi IV. Béla király 1263-iki, 1326. számú oklevelében. (Wenzel, ÁUO. VIII. 64.) 1325.
1263. — cserében a camari Zemere, Gubas, Bench és Mikától elvett s a camari hospeseknek adott földért a zalai várhoz tartozó Bylle és Warou nevű, együtt 12 eke földet adja s a határokat Felicián mester székesfehérvári örkanonok jelentése alapján leírja. — D. p. m. mag. Farcasii electi Zagrabiensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.
Eredeti: MODL. 545.
 Tartalmilag *átírta* 1) Miklós nádor 1352. (MODL. 4242.) 2) Szepesi Jakab országbíró 1375. máj. 18. (MODL. 557.)
 Wenzel, ÁUO. VIII. 64. és kivon. XI. 526. 1326.
1263. — Lőrinc főasztalnokmester és soproni ispánnak különböző hadjáratokban és a soproni határ megőrzésével szerzett érdemeiért és cserében az óvári [de Ouwar] Konrádtól hűtlensége miatt elvett s Lőrincnek adott, de utóbb István ifj. király közbenjárására Konrádnak visszaadott birtokokért az egész Luchman megyét adja Lanser várával és a tartozékokkal, kötelezve az ottani kelthiobagfyukat és a várnépet, hogy ezentúl Lőrincnek teljesítsenek szolgálatokat, vagy pedig földjüket Lőrinc mesternek hagyva másfelé távozzanak. — D. p. m. mag. Farcasii electi Zagr. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

- Eredetije:* MODL. 550.
Átírta I. Károly király 1329. (U. o. 551.)
 Fejér, CD. IV. 3. 148. Wenzel, ÁUO. VIII. 49.
 V. ö. az u. e. évi dec. 17-én kelt oklevéllel, melynek fogalmazásánál ezt mint megelőző oklevelet felhasználták. **1327.**
1263. — Domokosnak, István ifj. király főpohárnokának, a király unokája: László herceg születése hírülhözásáért s egyéb érdemeiért is a gyermektelenül elhunyt Ipolitusnak, Mohor unokájának [nepos] birtokát adományozza s a határokat a pécsi káptalan oklevele nyomán leírja, gumbai Ehelleus által végeztetve a beiktatást. — D. p. m. mag. Farcasii, Zagrab. electi, au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.
Eredetije: MODL. 33,715.
 Fejér, CD. IV. 3. 138. Gyárfás. A jászkunok tört. II. 412. Smičiklas, Cod. dipl. V. 264. Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 846. **1328.**
1263. — megerősíti Preusa ispánt, Juanch fiát a neki Jursa riuchai ispán által adott Klokocheuch nevű riucha-megyei föld birtokában, melyért a praedialisták módjára teljesít szolgálatot, s átírja Jursa ispánnak az adományról szóló s a határok leírását is tartalmazó, 1262. július 20-án kelt oklevelét. — D. p. m. mag. Farcasii electi Zagrab. eccl. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.
Eredetije a zágrábi országos levéltárban.
 Smičiklas, Cod. dipl. V. 263. **1329.**
- (1263 körül) * — 1263-i oklevelében (Fejér, CD. IV. 3. 123.) van átírva Favus pannonhalmi apát k. n. oklevele, melyben a királynak hozzáintézett írásbeli parancsáról szól, hogy a móríchidai monostor birtokait vizsgálja meg. **1330.**
1263. — átírván Móric tárnokmesternek 1251-i, a móríchidai [Mauruchhida] prémontrei monostor részére szóló adománylevelét, valamint Favus pannonhalmi apátnak a monostor birtokairól szóló k. n. jelentését, megerősíti a monostort ezeknek a Móric tárnokmestertől nyert javaknak a birtokában. — D. p. m. mag. Farcasii electi eccl. Zagrab. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.
Átírta a csornai konvent 1398. (MODL. 355.) — u. az 1510. (MODL. 356.)
 Fejér, CD. IV. 3. 122. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. II. 47. Kivonat: Fejér, CD. IV. 3. 151. **1331.**
1263. — András ispán besztercebányai [Byzterchebana] villicusnak főleg az ottani ezüstbányák körül szerzett érdemeiért egy Besztercebánya és Lipcse [Lypsche] közt fekvő erdőt ad, leírva a határokat a beiktatást végző Detrik zólyomi ispán, Myke ispán fia levele nyomán. — D. p. m. mag. Farcasii Zagrab. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.
Átírta V. István király 1272. — az esztergomi káptalan 1338. máj. 26. (Az esztergomi káptalan hit. h. levéltárában. Lad. 53. capsza 34. f. 6. n° 1.)
 Wenzel, ÁUO. III. 40. Monum. Strigon. I. 492. Kivonat: Tagányi, Erd. oklvt. I. 11.
 V. ö. az 1096. sz. oklevéllel, melyben egy, a lipctói provincia területén, emitt pedig egy Zólyomban fekvő erdő adományozásáról van szó. **1332.**

1263. — Péter mester csázmái prépostot és testvérét, András mestert megerősíti néhai guerchei Hualusnak Kemenchke nevű földé birtokában, melyet néhai István bán Chaknak, rokonának adott volt, majd bizonyos Myrizlaus királyi adomány nélkül foglalta azt el; leírja a határokat Rolandus bánnak és az ennek megbízásából a beiktatást végző Fábián zágrábi ispánnak levele nyomán. — D. p. m. mag. Farcasii, Zagrab. eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo. *Átírta a zágrábi káptalan 1463. (MODL. 35,151.)*
Smiciklas, Cod. dipl. V. 260. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 847.
Olv. a következő 1334. sz. oklevélhez írt megjegyzést. 1333.
1263. † — Ivánt és Márkot, Ramk fiának (?), gorichai Wokownak (?) fiait megerősíti a néhai gorichei Hualusnak Kemenchke nevű földé birtokában, leírva a határokat Rolandus bánnak, s az ennek megbízásából a beiktatást végző Fábián ispánnak levele nyomán. — D. p. m. mag. Farcasii Zag. eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. anno D. 1263. regni a. vicesimo octavo.
Átírta Cillei Herman bán 1424. márc. 11. — a budai káptalan 1455. máj. 22. (MODL. 35,152.)
Smiciklas, Cod. dipl. V. 261. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 848.
Az 1333. és 1334. sz. oklevelek ellenkeznek egymással, mert bár szövegük egyébként szószerint egyező, az elsőben az intézkedés Péter prépost és testvére részére, a másodikban gorichai Wokow fiai részére szól. Ezért Smiciklas (V. 261. l. jegyz.) a kettő közül az egyiket hamisnak és mindkettőt gyanúsak mondja. Abból, hogy az 1333. sz. oklevél későbbi átíratból ismeretes, ez utóbbinak hamis voltát lehetne következtetni. Ámde eredetiben van meg a zágrábi káptalan 1261-i oklevele (Smiciklas, V. 203.), amely Kemynuchka földnek IV. Béla király által ugyancsak Péter prépost és testvére részére történt adományozásáról szól. (Az egyező határleírás mutatja, hogy ugyanarról a birtokról van szó.) Ez az adománynak Péter prépost és testvére részére történetét igazolja. Miért adta ki IV. Béla 1263-ban az oklevelet az adományról, a beiktatásnak eltérő előadásával, de ugyanazon határleírással? erre bajos lenne kielégítő feleletet adni. A Kemenickát később emlegető oklevelek sem nyujtanak útbaigazítást. (Smiciklas, VIII. 291. X. 599. XI. 432.) Ha azonban a zágrábi káptalan 1261-iki oklevelét nem tekintjük hamisnak, amire nincs különösebb ok, akkor ebben az 1333. sz. oklevél igazolását és az 1334. sz. hamis voltának bizonyítékát kell látnunk. A hamisítás a másik oklevél felhasználásával Wokow utódainak érdekében valószínűleg a XV. század elején történt. (Cillei Herman a Wokow örökösei kérésére írta át 1424-ben az oklevelet.) 1334.
1263. — bogudi Tóbiás mester zágrábi prépostnak, Béla szlapon herceg kancellárjának különböző, főleg pedig a király unokájának a cseh királlyal kötendő házassága ügyében a római követségben szerzett érdemeiért a karniola-i (krajnai) dominiumot tartozékaival adományozza, mely a király matertera-járól, néhai . . . (!) karinthiai hercegasszonyról . . . (!) meraniai herceg lányáról szállott a királyra; tiltakozik ezen, esküvel erősített adománynak az oklevél kevésbé ünnepélyes volta miatt vagy az adomány nagysága miatt való megtámadása ellen. — D. p. m. mag. Farcasii au. n. vicecanc. electi eccl. Albensis dil. et f. n. a. D. 1263. VII. Id. Januarii, r. a. vicesimo octavo.

Eredetije: MODL. 540.

Schumi, Archiv, I. 207. Katona, Hist. crit. VI. 377. Fejér, CD. IV. 3. 100. Smičiklas, Cod. dipl. V. 243. Kivonatok: Kerceslich, Not. praelim. 98. és 508. Kukuljević, Reg. n° 835. Monum. hist. duc. Carinth. IV. 2. 592.

Az adomány nagysága és az Andechsiek krajnai dominiumának (Oefele, Gesch. d. Grafen v. Andechs, 67. l. 6. jegyz. szerint Ágnesről, Berthold hg.-nek nem leányáról, hanem unokájáról) IV. Bélára szállásának valószínűllensége (Oefele i. h.) és Farkas „electus Albensis” címe (v. ö. az 1314—1334. számokkal) az oklevél megbízhatóságát kétségessé teheti. Azonban eredetije kifogástalan, sőt írása jól ismert kéztől való. Valószínűleg úgy áll a dolog, hogy az egész ügyet, mint az Ágnes hgnő halálával (Oefele i. m. 40. l.) felmerült lehetőséget Tóbiás prépost tervelte ki, de bizonyára már eleve kétes reményekkel. (Jellemző, hogy a királyi kancelláriában a hgnő és atyja nevének helyét üresen hagyták.) 1263. jan. 7. körül tehát e szerint Farkas alkancellár már ismét csak electus Albensis volt. Olv. az 1324. és az 1336. számot. **1335.**

1263.
jan. 29.

— megerősíti lycai Péter ispánt a tőle várépítés céljára elvett Pochotil föld helyett neki adott Kazeg, Scycheu, Grebenar és Bratan nevű lykai várföldek birtokában, leírva a határokat Rolandus szlapon bán és István tengermelléki bán levele nyomán. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Farcasii electi Zagrabiensis, habentis administrationem in eccl. Albensi, au. n. vicecanc. a. D. 1263. IV. Kal. Februarii, r. a. vicesimo octavo.

Eredetije: MODL. 38,476.

Átírta a zágrábi káptalan 1411. (A hg. Esterházy-cs. levéltárában. Rep. 42. f. F. n° 46.)

Vjestnik, VII. 138. Smičiklas, Cod. dipl. V. 245. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 836. Starine, XXV. 319.

Farkas alkancellárnak zágrábi vál. préposti címe jan. végére már nem talál. (V. ö. az 1263. jan. 7-i oklevéllel.) A magyarázatot megadja a jelen oklevél eredetije, amelybe a napi kelet szemmel láthatólag utólagosan van beírva (más tinta, más toll.) Tehát az oklevelet még 1262. végén vagy 1263. elején írták meg, s a napnak üresen hagyott helyre a megpecsételési parancs idejét vezették be. **1336.**

(1263.
febr. 4.
előtt.)

* — oklevelét, mellyel a tőlük előbb elvett Cheyd nevű birtokot a Karaka folyón túl IV. Béla király kegyéből visszakapták, Vida, Márton, Junus és Gergely bemutatták a veszprémi káptalan előtt 1263. febr. 4. (Wenzel, ÁUO. VIII. 75.) **1337.**

1263.
febr. 19.
Buda.

† — összeírja az (I.?) Béla király által alapított kolozsmonostori [Clusmonustura] egyház birtokait, javait, jövedelmeit, minthogy a monostor régi oklevelei elpusztultak. — D. Bude, fer. II. prox. post domin. Invocavit, a. D. 1263.

Átírta I. Károly király 1324. nov. 21. — a kolozsmonostori konvent requisitorai 1580. (Egyszerű, XVII. századi másolata: MODL. 37,213. a másolatok közt.)

Kaprinai, Hung. dipl. I. 38. Katona, Hist. crit. VI. 381. (Kaprinai után.) M. Simon, Supplem. ad dissert. stb. 118. (Vacii, 1797.) (Szintén Kaprinai ut.) Fridvaldszky, Reges Ung. 58. Fejér, CD. IV. 3. 106. Teutsch—Firnhaber, Urkundenbuch, I. 76. (Kaprinai ut.) Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 208. (Fejér ut.)

A kiadások a szöveget mind csonkán közlik; Kaprinai és az őt követők a birtokok felsorolását hagyják ki, Fejér pedig ezenfelül még a hosszú arengát is. Valamennyinél hiányzik a datum előtt a privilegialis oklevél kiadására vonatkozó ígéret is.

Hamis, olv. Karácsonyi megjegyzését az Erdélyi Múzeum 1915. 35. I. 17. jegyz. (bővebb megokolás nélkül.) A (Kaprinai közölte) szövegből kitűnik, hogy a memorialis formának megfelelő bevezető és befejező rész közé egy privilegialis formájú oklevél átdolgozása van illesztve. Ez a privilegium pedig nem más, mint az egri egyház 1261. szept. 9-i oklevele (1267. szám), amelyet az állítólagos kolozsmonostori oklevél az arengától kezdve (Rex regum et dominus dominantium . . .), természetesen az egri egyházra vonatkozó adatok megfelelő megváltoztatásával, végig (a „mercedem sempiternam . . . ordinaverunt” szavakig) hűségesen követ. Mindenestül átveszi a privilegiumból a feltűnően terjedelmes arengát is, amelynek persze a memorialis oklevélben nincs helye. (V. ö. Fejér, IV. 3. 33—43. és Kaprinai i. h.) Semmikép sem tehetjük fel, hogy az egri egyház oklevelét talán IV. Béla kancelláriája vette volna mintául a kolozsmonostori oklevél kiállításához; ezt az idegen oklevél szolgáló utánpótlása és a szokásos oklevélformák elleni vétség egyaránt kizárja. Tehát a kolozsmonostori oklevél nem IV. Béla korában jött létre. Vajjon I. Károly idejében? Nem igen; mert I. Károly oklevele, ámbár az 1580-i átírás által fentartott formájában szokásos szerkezetű átíró oklevélnek mutatkozik, (Fejér, CD. VIII. 2. 518.), bizonyára szintén hamis. Az 1263-i oklevélben felsorolt birtokok egy részéért ugyanis, amelyeket az idézett kiadások nem közölnek, (egy részük felsorolva Csánki, M. o. tört. földr. V. 524. 789. 940., de azonkívül fehérmegyei és egyéb birtokok is vannak az oklevélben), az apátság a XIV. század 2. felében, s főleg a XV. században perlekedett, de eredménytelenül. (Olv. Csánki i. m. V. 525. 789. 940.) Bizonyos, hogy a nem nagy leleményességgel készült hamisítvány e perlekedés céljaira keletkezett, ami I. Károly oklevelének is hamis voltát mutatja. Az I. Béla által alapítás hagyományára is valószínűleg későbbi keletű a XIII. századnál. (V. ö. Csánki i. m. V. 308.) A monostor régi okleveleinek elpusztultja azonban nem pusztán kitalálás; v. ö. III. Honorius pápa 1222-i vizsgálatrendelő parancsát az iránt, hogy W(illermus) erdélyi püspök a kolozsi monostor pápai oklevelét „igne combussit”, királyi oklevelét (regale privilegium) pedig „aqua delevit”. (Theiner, I. 34.)

1338.

1263. — a pannonhalmi monostornak a tőle még II. András király által elvett Kuscen várért s a monostortól a tatárjárásakor kapott 800 márka ezüstért Vyhel, Lubo, Seredahel és Potworich birtokokat (falvakat) adja az ott lakó népek bírósági kiváltságával, Mutmerius szepesi prépost, királynői kancellárral iktattatva birtokba Favus apátot és a monostort. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Farcasii, electi Albensis, au. n. vicecanc. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (XXXVI. T.).

Átírva tartalmilag Bebek Detre nádor 1400. márc. 3-i oklevelében (u. o. XXXVI. Q.) és a pannonhalmi XIV. századi registrumban is. (Fol. I. J.).

Pannonhalmi rendt. II. 324. I. jegyz. Tartalmilag: u. o. II. 252. 604. Sztachovics, Registrum, XIII.

Ez a viaszpecsétetes oklevél az ugyanezen tárgyú, aranypecsétetes oklevélnél (1340. sz.) kevesebbet tartalmaz; valószínűleg amannál korábban, körülbelül február hónapban kelt. 1339.

1263.
márc. 18.

— a pannonhalmi monostortól még II. András király által elvett Kuzyn másképp Wywar váráért és a monostortól a tatárjáráskor kapott 800 márka ezüstért a nyitra-megyei Vyhel másképp Királyfalu [Regia villa], Lubo, Seredahel, Potworich falvakat és a Kalianus balatoni szigetéért cserében adott Debreta nevű földet adja tartozékaikkal s az ottani népek bírósági kiváltságaival, Favus apátot és a monostort Mutmerius szepesi prépost, királynői kancellár által iktattatva birtokba; leírja Vyhel, Lubo és Debreta határait is és erről aranypecsétetes oklevelet ad. — D. p. m. ven. patris dei gr. Philippi Strigon. archiep. au. n. cancell. dil. et. f. n. a. D. 1263. regni a. vicesimo octavo, XV. Kal. Aprilis.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (XXXVI. R.)

Átírta IV. László király 1273. jún. 28. (u. o. XXXVI. S.) és tartalmilag Bebek Detre nádor 1400. márc. 3. (u. o. XXXVI. Q.) Bentvan tartalmilag a pannonhalmi XIV. századi registumban is. (Fol. I. J.)

Fejér, CD. IV. 3. 116. Pannonh. rendtört. II. 321. Kivonatok: Bél, Not. Hung. IV. 462. Katona, Hist. crit. VI. 387. Pannonh. rendt. II. 252. és 604.

V. ö. Mária királyné 1263-i oklevelével (Wenzel, ÁUO. III. 42—43.), amely királynői adományként adja elő a dolgot, a király hozzájárulásával. A király oklevele viszont a királyné hozzájárulását, de adományát is (donante) említi. Az adomány tehát kettejük által, egyetértően történt. 1340.

1263.
márc. 18.

† — előadván Tata falunak Geyza vezér és Szent István király által Deodatus comes részére átadását, Deodatus részéről pedig az általa alapított tatai monostornak adományozását, ezt az intézkedést a maga részéről megerősíti. — D. p. m. ven. patr. Philippi, dei gr. Strigoniensis archiep. au. n. canc. d. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo, XV. Kal. Apr.

Átírta IV. László király 1273. jún. 28. (Alul megcsonkított, pecsételetlen példánya a pannonhalmi r. lvt. VIII. J.) — IX. Bonifác pápa 1400. nov. 16. (Reg. anni XII. Lib. C. f. 78.)

Egyszerű másolatai: MODL. 25,042. 36,434. sz. (Ezek valamelyikére utal Fejér mint eredetire a CD. IV. 3. 105. l. jegyz.)

Schmitth, Episc. Agr. I. 10. Pray, Dissert. de S. Steph. 123. Katona, Hist. crit. VI. 384. Batthyány, Leges eccl. II. 68. Fejér, CD. IV. 3. 103. Fuxhoffer—Czinár, Monasteriol. I. 197. Monum. Vatic. Ser. I. tom. IV. 264.

Hamis. Az oklevelet Pauler (A magy. nemz. tört. I.² 400. l. 101. jegyz.) gyanúsna mondta, mert szerinte úgy látszik, hogy ez már a Krónika behatása alatt készült. (V. ö. a Kép. Krón. 20. és a Dubnici Krón. 40. f.) Sörös P. ellenben (Pannonh. rendt. XII. B. 201.) valódinak fogadta el; az oklevél szerinte IV. Sándor pápának IV. Bélához 1260-ban intézett felszólítása (Wenzel, II. 325.) kapcsán keletkezett, s IV. Béla „átírta a Deodatus-féle alapításról szóló tudósítást, levelet, biztosította a monostor jogait” stb. (Pann. rendtört. i. h.) Oklevélátírásról nincs szó IV. Béla oklevelében, de az 1263-i oklevél létrejöttének nincs is közvetlen köze IV. Sándor felszólításához, (legalább nincs

olyan értelemben, ahogyan azt Sörös P. gondolta.) A monostor Tata falut 1260 után sem kapta vissza. Legalább is Tata falu bírásának a monostor részéről nincs nyoma. (V. ö. Csánki, M. o. tört. földr. III. 491.)

Az oklevél szinte iskolai példája a hamisítványnak. Szövegét IV. László 1273. jún. 28-i átíratából ismerjük, amelynek egy alul csonka példánya a pannonthalmi levéltárban van, teljes szövegét pedig IX. Bonifác pápa 1400-i átíró oklevele tartotta fenn. (Monum. Vat. id. h.) IV. Lászlónak ugyancsak 1273. jún. 28-áról egy másik, eredetiben meglévő oklevele van a pannonthalmi egyház számára (Pann. rendt. II. 338—9.), amely szintén átíró oklevél és mutatis mutandis csaknem egyező a tatai oklevelet átíró oklevéllel. Ebben IV. László IV. Bélának a pannonthalmi apátság részére szóló, ugyancsak 1263. márc. 18-án kelt, aranybullás oklevelét írta át. IV. Lászlónak a tatai oklevelet átíró oklevele épen az aranybullára vonatkozó kitételben, a tatai monostorra, illetőleg IV. Béla intézkedésének megtartására vonatkozó részben és a méltóság-névsor végén . . . *tenentibus et honores* után tett, következő, furcsa hozzátételben tér el: *etiam aliis pluribus personis tam spiritualibus, quam secularibus in hoc facto et tempore presentibus, fidedignis, sapientibus, ydoneis et honestis*. XIII. századi királyi okleveleinkben soha elő nem forduló rész ez! Az átíró pápai kancellária pótolta ezt IV. László okleveléhez? Semmikép sem. Ha IV. László átíró okleveleinek és IV. Béla átírt pannonthalmi és tatai okleveleinek azonos kelte már magában is feltűnő, még feltűnőbb IV. Béla pannonthalmi és tatai okleveleinek az a további egyezése, hogy mind a kettő invocatioval kezdődik és Fülöp érsek kancellár kezéből kelt. (V. ö. Pannonh. rendtört. II. 321. és Monum. Vatic. Ser. I. IV. 264.) Ez a pannonthalmi aranypecsétetes oklevélben helyénvaló, mert invocatio és a kancellár kezéből keltezés IV. Béla alatt rendszerint az aranybullás oklevelekben fordul elő. Ellenben a tatai oklevél a kettős pecséttel volt megerősítve, s ez mégis ebben is pontosan a másik (aranybullás) oklevelet követi. Világos, hogy nincs itt másról szó, mint a IV. Béla-féle pannonthalmi oklevélnek és az ezt átíró IV. László-féle oklevélnek egyszerű, de az akkori kancelláriai szokások ismerete nélküli átalakításáról. Ezt igazolja IV. László átíró oklevelének csonka darabja is (ld. fent!), amely IV. László okleveleinek megfigyelésével elég ügyesen készült ugyan, de egész külsejével, egyes betűk alakításával, következetlenségekkel stb. mégis elárulja a sokkal későbbi kéztől származást, ami különösen a Pannonhalmi részére szóló valódi oklevéllel való összehasonlításnál tűnik szembe. Az 1263-i oklevél elbeszélése tehát a krónika nyomán, megszerkesztése pedig a másik (pannonthalmi) oklevélnek s ennek IV. Lászlótól való átíratának felhasználásával jött létre, s így mutatták be IX. Bonifác pápának. Mindez 1400-ban történt, bizonyára az oklevél megkomponálása is; és nyilván az átírást kérő Egyed somogyvári szerzetesnek, a tatai apátság kirendelt gubernátorának és conservatorának, a későbbi tatai apátnak a műve volt, aki így akart az apátság körül érdemeket szerezni. (V. ö. a Pannonh. rendt. XII. B. köt. 203. l. az Egyed működéséről mondottakkal.)

1341.

1263. — a székesfehérvári káptalan 1262. május 23-iki oklevelét, mely szerint Egyed
márc. 19. fiai: Egyed, Tiborc és Péter kenesei erdejük használatát Reynoldus ispán fiának,
Prynch ispánnak meghatározott feltételek mellett eladták, ugyanezek kérésére átírja
és megerősíti. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n.
a. D. 1263. XIV. Kal. Aprilis, r. a. vicesimo octavo.

Eredetije: MODL. 535.

Wenzel, ÁUO. VIII. 62.

1342.

1263. — bizonyítja, hogy kanisai Egyed fiai: Egyed, Tiborc és Péter bizonyos kanisai
márc. 19. szigetüknek Renoldus ispán fia: Prench ispán részére 50 márka ezüstért történt el-
adását, melyhez Chak fia Gug hozzájárulását a fehérvári káptalan oklevelével iga-
zolták, előtte bevallották, s kérésükre a fehérvári káptalannak az adásvételről szóló,
1262. május 23-iki oklevelét átírja és megerősíti.

Eredetije: MODL. 37,359.

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Crowacie, Rame, Servie, Gallicie,
Lodomerie Cumanieque rex universis Christi fidelibus salutem in domino
sempiternam. Ad universitatis vestre notitiam pervenire volumus litterarum
presentium per tenorem, quod Egidius, Tyburtius et Petrus filii Egidii de
Kanisa in nostri presentia personaliter constituti quendam insulam suam,
quam in Kanisa sitam habent, vicinam et contiguam predio comitis
Prench Kanisa vocato, in quo ecclesia est in honore beate Margarete
fundata, dixerunt se ipsi comiti Prench filio Renoldi comitis vendidisse
pro quinquaginta marcis argenti perpetuo possidendam, habito consensu
Gug filii Chak, cuius consensum in litteris Albensis capituli vidimus con-
tineri, super qua etiam venditione exhibuerunt nobis litteras capituli
Albensis, que palo (!) inferius exprimentur, supplicantes nobis, quod ipsas
litteras nostro privilegio dignaremur confirmare. Quarum quidem litterarum
tenor talis est: (Következik a székesfehérvári káptalan 1262. máj. 23-i
oklevele, mely szerint Egyed fiai, Egyed, Tiborc és Péter a káptalan előtt
megjelenvén, vallották, hogy bizonyos kenysa-i (!) szigetjüket rokonaik
hozzájárulásával 50 márka ezüstért eladták Renoldus ispán fiának, Prynch
ispánnak az oklevélben leírt határok között.) Nos igitur iustis petitionibus
eorundem assensum favorabilem adhibentes eisdem litteras capituli
presentibus de verbo ad verbum insertas duximus confirmandas. In cuius
rei testimonium et perpetuam ac inrevocabilem firmitatem ad petitionem
dictorum filiorum Egidii presentes eidem comiti Prench et per eum suis
heredibus heredumque successoribus concessimus litteras duplicis sigilli
nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Farcasii Albensis
ecclesie electi, aule nostre vicecancellarii dilecti et fidelis nostri, anno
Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio, XIII. Kalendas Aprilis,
regni autem nostri anno vicesimo octavo.

Erre az oklevélre hivatkozik a zalai konvent 1322-ben. (Zalai oklv. I.
161.)

1343.

1263. † — megállapítja a Lypche falusi lyptoui hospesek bíróválasztási [iudicem seu
apr. 5. villicum], bíraskodási, szállásadás-mentességi, halászati, bányászati, vám- és harmincad-
mentességi kiváltságait, évi terragiumukat, a plebanusuk által az esztergomi érseknek
fizetendő évi összeget, és leírja a község [villa] határait. — D. p. m. mag. Farkasii
Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1263. Non. Apr. r. a. vicesimo tertio.

Eredetije (a Századok alább i. h. szerint) Német-Lipcse város lvt. (Egyszerű másol. MODL. 542.)

Fejér, CD. IV. 3. 9. (1260.) és 124. (1263.) Magyar Sion, 1865. 525. (az eredetiből.) Letopis, IX. 2. 62. (az eredetiből.) Kivon. Monum. Strigon. I. 483. Századok, 1909. 860.

Karácsonyi a Tört. Tár 1908. 29. I. az oklevelet hamisnak mondja a hibás uralkodási év, a lipcsei ispán említése és a király címében írt „Bulgarie rex” miatt. Az utóbbi érv ugyan elesik, mert IV. Béla éppen 1263-ban valóban írta Bulgáriát királyi címében (olv. Klebelsberg-émlékkönyv 239. I.) Azonban az eredetiben (illetőleg az eredetiről vett mindkét közlésben) hibásan írt uralkodási év, s legfőképpen a „comites de Lyptou” említése az oklevél valódisága ellen csakugyan alapos gyanút kelt. Az erre vonatkozó tanulmányok szerint ugyanis Liptó a XIII. században Turóccal együtt a zólyomi megyésispánsághoz tartozott, külön megyésispánja nem volt. Zólyomtól való elszakadása csak 1339 felé történt; külön lipcsei ispánról tehát csak ezóta lehet szó. (Olv. Botkától a Századok 1871. 388. Majláthtól a Tört. Tár 1879. 290. és Mályusz Elemér, Turóc m. kialakulása, 151., 157., 178. Német-Lipcse privilegiumát „belső okokból” i. m. 112. I. jegyz. Mályusz is hamisnak mondja.) Feltehetően ugyan, hogy az oklevélnek ezt a kifejezését a lipcsei curialis comesre kell érteni, akit a lipcsei részére IV. László által adott 1279-i kiváltságlevél is egyszer röviden comesnek ír (. . . sed quemcumque in comitem eis preficere voluerit . . . Wenzel, ÁUO. XII. 257. és az eredetiből: Századok, 1909. 881. I.) Azonban míg egyrészt a „comes de Lyptou” kifejezést egy másik, oklevélünkkel rokon, s a legnagyobb valószínűség szerint hamis oklevélben, a hibbeiek 1265-i oklevelében is ott találjuk (ld. az 1449. számot), másrészt a lipcseiek 1263-i oklevele ellen egyéb, súlyos gyanuokaink is vannak. A Farkas alkancellár címéből hiányzó „electus”-t mellőzve, (ami 1263-ban eredeti oklevelekben is előfordul, ld. 1378. és 1379. sz.), felhozhatjuk a Reucha patakon engedélyezett halászatot, amit pedig IV. Béla az 1265-i lipcsei kiváltságlevélben is tilt, mert azt — nyilván a gyakori zólyomi tartózkodás céljaira — magának tartotta fenn. (Századok, 1909. 879. I. Reuge-nek írva.) A rózsashegyiek ugyan 1340-ben I. Károlytól ezt a halászati jogot megkapták, (Fejér, VIII. 4. 376; évszámáról: Századok, 1909. 871.), de akkor már az uralkodónak erre nem is volt szüksége. És ez rátereli a figyelmet a rózsashegyieknek erre a kiváltságlevelére. I. Károly idézett oklevele a rózsashegyieknek a lipcsei hospesek kiváltságait adja, s az oklevél jórésztben csakugyan egyezik a lipcsei kiváltságlevelével. Itt is említve van a lipcsei comes, de ez, mint láttuk, 1340-ben már nem anachronismus. A rózsashegyi kiváltságlevél két, jelentős pontban kevesebbet tartalmaz, mint a lipcsei: nincs benne szó a szabad vásártartás jogáról, sem a korponai és banai egyházakéhoz hasonló dézsma kiváltságról. Ez a rózsashegyi kiváltságlevél valódi. (E mellett szól keltezési helye is, v. ö. Teleki-cs. oklt. I. 65.) Mivel pedig azok az adatok, melyek a rózsashegyi oklevélben már korszerűek, a lipcsei oklevélben részben még anachronistikusak, úgy tűnik fel, hogy a lipcseiek éppen a rózsashegyi oklevél tanúsága szerint bírtak ugyan a felsorolt kiváltságoknak egy részével, de maga a IV. Béla-féle oklevél valószínűleg a rózsashegyi oklevél felhasználásával készült reconstructio, tényleg

nem, vagy legalább a XIII. században még nem létezett kiváltságok betoldásával. Ezt a feltevést még valószínűbbé teszi a lipcsei registrum 52. §-a, amire — s általában a lipcsei oklevelek kérdésére — először dr. Hóman B. volt szíves figyelmeztetni. Ott t. i. az van előadva, hogy az 1391-i oklevélvizsgálat alkalmával a lipcseiek csak egyetlen oklevelet mutattak be kiváltságaikról, I. Károlynak 1340-i, IV. László 1274-i oklevelét átíró oklevelét, amely utóbbi V. István 1270-i oklevelének szövegét tartalmazta. Azt mondták, hogy több oklevelük nincs, mert eredeti okleveleiket (primordiales litteras) harmadéve bírájuktól Zólyomban elrabolták. Pedig hát a Századok 1909. évf. i. h. a jelentés Lipcse város levéltárában IV. Béla oklevelének eredetijén kívül a IV. László oklevelének is eredetijéről és még egy csomó, 1391. előtti eredeti oklevélről számol be. Vagy az történt tehát, hogy 1391 után mégis csak megkerültek az elveszett oklevelek, vagy pedig 1391-ben eltagadták ezeket az eredeti okleveleket, mert nem merték a vizsgálat elé terjeszteni. Kétségtelenül az utóbbi esetet kell feltennünk, nemcsak azért, mert az 1340-ben átírt V. István-féle állítólagos oklevélben is lipcsei comesről van szó, hanem főként a következő okból.

Sem IV. Béla 1263-i oklevelét, sem IV. László 1274-i oklevelét eredetiben nem volt alkalmam látni. (A Letopis i. h. a pecsétről olvasható különös leírás semmiképp sem alkalmas a bizalom megszilárdítására.) De ismerem a hibbeieknek szóló 1265-i oklevél III. Andrástól való átíratának állítólagos eredetijét. IV. Bélának ott olvasható oklevele egészen más mintára van ugyan szerkesztve, mint a lipcsei 1263-i oklevél, de a kettő mégis rokon. A lipcsei comes itt is említve van, éppen olyan vonatkozásban, mint a lipcseiben; a dézsmamentesség is megvan az esztergomi érseknek minden 50 mansio után fizetendő egy márka ezüst ellenében. Már pedig III. Andrásnak ez a hibbei oklevele kétségtelenül hamis (ld. az 1449. számot.) Ha az 1263-i oklevél kifogástalan lenne, akkor ezt a rokonságot úgy magyarázhatnók, hogy a hibbei hamisítvány az említett adatokban a lipcsei oklevelet követte; a mondottak azonban azt mutatják, hogy a két oklevél valószínűleg egy műhelyből került ki. Így a fentebbiekben ismertetett, alig, vagy csak nagyon nehezen menthető gyanúokkok alapján addig is, amíg az eredetinek vizsgálata e megállapítást kétségtelenül meg nem cáfolja, IV. Béla 1263-i lipcsei oklevelét is hamisítványnak kell tekintenünk. (V. ö. még a Századok, 1909. 863. l. 17. sz.)

Módosíthatja-e ezt az a körülmény, hogy V. Istvánnak IV. László átíratában fenmaradt 1270. jún. 21-i, fentebb érintett oklevele a lipcsei hospesek kiváltságairól (Fejér, CD. V. 1. 26. és Magyar Sion, 1865. 534.) két ízben is hivatkozik atyjának intézkedésére, s ezek az intézkedések az 1263-i oklevélben megtalálhatók? Azt hiszem, hogy nem. V. István IV. Bélának nem oklevelére, hanem intézkedésére utal, pedig az 1270-i oklevél legnagyobb részében szószerint egyezik az 1263-i-val, egyebek közt a lipcsei comes is emlegetve. (Az 1263. és 1270-i oklevelek egyezésére szintén dr. Hóman B. volt szíves figyelmemet ráterelni.) A IV. Bélára való egyik hivatkozás viszont éppen a kritikus revucai halászatjognál történik. Ha tehát az 1263-i oklevélnél mondottak megállhatnak, akkor ugyanezek az 1270-i oklevél megítélésében is irányadók. Ezért annak szükségszerű fenntartásával, hogy a IV. László-féle

átirat (s az V. István oklevelét átíró többi oklevél) eredetije esetleg — bár ez semmikép sem valószínű — más irányban dönthet, azt kell mondanunk, hogy az 1270-i oklevél egyezése az 1263-ival nem az utóbbinak igazolására, hanem a két oklevélnek egyforma megítélésére jogosít. **1344.**

1263. — János jászói prépost panasza alapján megparancsolja az egi káptalannak, aug. 1. hogy a Kynis-nemzetségből való Micxa ispán jelenlétében a monostort iktassa Lórév. Pereche birtokba, melyet a király adott a monostornak, de István ifj. király ezért cserébe a kisebb értékű Kerch birtokot adta, továbbá az Aba-nemzetségből való Izsák, Ábrahám fia által a monostornak adott Mezluk és a Jácint fiától Sceputól, Doma fiától Demetertől és gechei Marcellus fiától Gallustól törvényesen visszakapott Supch nevű birtokait határolja el. — D. in Portu equorum, in octavis b. Jacobi ap. anno D. 1263.

Átírta az egi káptalan 1263. aug. 17. s ezt IV. Béla király 1264. márc. 12. (Katona közölte a Wagner kézirataiból.)

Katona, Hist. crit. VI. 375. Fejér, CD. IV. 3. 146. és 191.

A Pereche és Myluk (Mezluk) birtokokra vonatkozó jászói okleveleket (1345. 1398. 1569. sz.), melyeknek egyike sem ismeretes eredetiben, gyanússá teszi igen fejlett formájuk, s azonkívül az 1345-i számnak az itinerariummal nehezen egyeztethető volta, s az 1398. sz. privilegialis oklevél keltezésének szokatlan formája. Ez megbízhatóságukat kétségessé teheti ugyan, azonban a valódiság határozott elvetésére nem elegendő. **1345.**

1263. — értesíti IV. Orbán pápát, hogy miután közte és István ifj. király között az esz- aug. 3. tergomi és a kalocsai érsek közbenjárására békés megegyezés jött létre, a pápa Lipcse. által ugyanezen célból kiküldött Velascus pápai penitentiarius és káplán egyházi átok terhe alatt újabb megegyezést akart létrehozni; a király azonban helyesebbnek tartván a már megkötött egyezség megerősítését, a penitentiarius előtt a felsorolt egyházi és világi méltóságok jelenlétében megesküdött, hogy István ifj. királyt és nejét s embereiket, birtokaikat nem fogja bántani, ellenük hadat nem visel, váraikat, városaikat nem foglalja el és nem engedi elfoglalni, a fiával kötött egyezség megtartását kiátkozás terhe alatt igéri. — D. apud Lypcha, a. D. 1263. III. Non. Augusti.

Eredetije Theiner szerint két példányban a vatikáni levéltárban.

Theiner, Monum. Hung. I. 244. Wenzel, ÁUO. III. 34. Kivonat: Monum. Strigon. I. 488. **1346.**

(1263.) — megerősíti a golombuki és alba curia-i hospesek közt vitás Golombuk földre aug. 3. vonatkozólag László mester királyi notarius és Tamás mester ajtónálló által a király Lipcse. parancsából eszközölt osztályt. — D. in Lippche, tertio die post octavas s. Jacobi ap.

Átírta Erzsébet anyakirályné 1275. — I. Károly 1322. (A pannonthalmi hit. h. lvt.)

Fejér, CD. VII. 1. 364.

Az évszámot az itinerarium alapján vehetjük 1263-nak. László notarius 1263—65. táján szerepel: Fejérpataky, A kir. cancell. 110. Alba Curia-ra vonatkozólag olv. Magy. Nyelv, 1927. 513. 1. **1347.**

(1263. ?) — bizonyítja, hogy Zubozlaus és rokonai, az ungi vár jobbágyai a peres Checher
 aug. 28. földből 2 ekeföldet János fiának Myxának átengedtek az oklevélben leírt határok
 Verőce. között, minthogy ezt a földet Myxa nagyatyja [avus], Mykeus pap vásárolta volt.
 — D. in Vereuche in festo b. Augustini episc.

Átírta 1) az egri káptalan 1263. — u. az 1390. (a Csicsery-cs. levéltárában: MODL. 31,179.) 2) az egri káptalan 1379. (a gr. Vay-cs. levéltárában.)
 3) Mária királyné 1384. (Csicsery-levéltár, MODL. 31,180.)

Hazai okmánytár, VIII. 91. (1263.) Kivonat: Tört. Tár, 1900. 387. (1263.)

Nem állapítható meg, hogy az oklevél 1263-ból, vagy korábról való-e, mert a káptalani átíró oklevél napi kelte ismeretlen. V. ö. az 1265. febr. 17-i oklevéllel, amelyben Mixa már néhai gyanánt szerepel. **1348.**

1263. — az utód nélkül elhunyt István aranyműves Odorin nevű földének, melyet
 aug. 29. Genbulnak (!), a szepesi szászok bírójának adott, (v. ö. 1324. szám), felét, melyre nézve szepesi Eberhardus özvegye és fiai IV. Béla király oklevelével igazolták, hogy azt Eberhardus István aranyművestől per útján szerezte meg, Eberhardus özvegyének és fiainak visszaadja, leírván az elvászló határokat Albert szepesi apát, Rikolphus ispán és Arnold fia Detrik levele alapján.

Átírta IV. László király 1278. nov. 12. — a szepesi káptalan 1424. (Egyszerű másolat a gr. Csáky-cs. levéltárának illyésfalvi részében, fasc. 32. n° 1. Letéve a M. N. Múzeum levéltárában.) Tartalmilag Pálóczi Máté nádor 1436-i oklevelében. (A Thöke-cs. lvt. MODL 13,467.)

Kivonatban *kiadva*: Századok, 1872. 678. l. Gr. Csáky-oklvt. I. 3.

Teljes szövege (a másolatból) a következő:

Bela dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae Cumaniaeque rex omnibus tam praesentibus quam futuris litteras praesentes inspecturis salutem in omnium salvatore. Ad universorum notitiam tenore praesentium volumus pervenire, quod Genbul (!) iudex Saxonum de Scepus ad nostram accedens praesentiam postulavit, ut terram Stephani aurifabri decedentis sine solatio liberorum in Scepus existentem nomine Odorin sibi conferre dignaremur, quam nos sibi contulimus tamquam ad manus nostras pertinentem, et eidem nostro confirmavimus privilegio. Sed cum postmodum relictæ et filii Eberhardi de Scepus ad nostram accedentes praesentiam medietatem eiusdem terrae ad se dixissent pertinere, obtentam in litigio per dictum Eberhardum a Stephano aurifabro memorato, fuissetque inter partes aliquamdiu super hoc altercatum, tandem inspectis litteris nostris memorabilibus (!), quas relictæ et filii Eberhardi exhibuerunt, medietatem eiusdem terrae, prout iustitia requirebat, cum pertinentiis suis relictæ et filiis Eberhardi restituimus perpetuo possidendam, alia medietate dicto Genbulino iudici remanente. Et ne contentio in posterum possit excitari inter ipsam relictam et pupillos suos ex una parte et iudicem Genbul ex altera, metas, per quas eadem duae particulae sunt separatae ab invicem, quemadmodum in litteris Alberti abbatis de Scepus, Rikolphi comitis et Detrici filii Arnoldi inspeximus, praesentibus duximus inserendas. Incipit enim a parte meridionali iuxta viam, qua itur in Iszak (?) et vadit ad partem septemtrionalem

directe super Corrad(!) et ibi est meta, deinde ascendit in dicto fluvio usque pontem, et ibi iuxta pontem est meta, unde ascendit in via . . . (!) pontem est meta; deinde vadit super molendinum et ibi est meta, quod tamen molendinum eisdem aequaliter divisimus. Deinde girat ad pontem, qui est super fluvium Leucha positus, et ibi est meta. Deinde vadit super piscinam ad partem septemtrionalem et sunt in utroque fine metae; deinde vadit super viam, qua itur in Leucham, et ibi est meta iuxta viam. Deinde girat ad partem occidentalem et super eandem viam et ibi est meta, et meta etiam est tertia super eandem viam. Deinde ascendit ad partem septemtrionalem et vadit usque ad terram villae Edelin per duas metas, et ita dicta divisio finitur, ita tamen, quod ex parte occidentali filiis Eberhardi antedicti divisimus, alteram vero partem Stephano aurifabro(!). In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem praesentes dedimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Farcasii electi Albensis, aulae nostrae vicecancellarii, dilecti et fidelis nostri, anno domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio, quarto Kalendas Septembris, regni autem nostri anno vigesimo octavo. 1349.

1263. — Vzda fiait: Márton, Stremen és Drahmel-t és Mechk fiát Mechket, turóci hospeseket, kik majd a halászat, majd a vadászat körül bérért önként teljesítettek a királynak szolgálatot, szabad állapotukban és szabadságaikban megerősíti azon hozzátétellel, hogy egyikük a királyt hadjáratában kísérni tartozik. — D. p. m. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. IV. Kal. Septembris, r. a. (vicesimo) octavo.

Eredetije a M. Nemz. Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)

Tartalmilag *átírva* a turóci registrumban, 11. §.

Hazai okmánytár, VIII. 92. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 150. Tagányi, Erdészeti oklvt. I. 11. Tört. Tár, 1904. 82.

V. ö. 1049. sz.

1350.

1263. — Sudrun fiait, Jankot és Paulykot s Churnok faluból való rokonaikat: Krupech, Rubyna, Mylozt, Mladen, Tyuan, Pemplad, Zuntar és Potuh-t, kik mint hospesek eddigelé halászaton s vadászaton önként szolgálták a királyt megfelelő bérért, szabad állapotukban megerősíti, arra kötelezve őket, hogy egyik közülük a királyt hadjáratában köteles kísérni. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis eccl. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Eredetije Körmöcbánya város levéltárában. Fotogr. másolata: MODL. 39,095. Facsim.: Magyarország várm. és városai, Bars várm., 108. l.

Átírta III. András király 1290. (Körmöcbánya város lvt.)

Fejér, CD. VI. 1. 49. Wenzel, ÁUO. VIII. 55. Kivonat: Századok, 1875. 159.

Egyező fogalmazata az 1350. számú oklevéllel egy időben kiadottnak mutatja.

1351.

(1263. ?) — megállapítja és megerősíti a Princh ispán, másfelől Domonkos, Gergely mester, Boxa és egész rokonságuk közt Bylle földre vonatkozólag az oklevélben részletezett feltételekkel létrejött megegyezést azzal, hogy Domonkos és Gergely kötelezték magukat, hogy Princh comes és Herch fia Herch ellen Bylle föld ügyében pert

szept. 3.
Buda.

többé nem indíthatnak és a határok leírását a felek az újudvari keresztesek oklevelében tartoznak a királynak bemutatni; az ügy pristaldusa Cuth volt. — D. Bude in quindena s. Regis.

Eredetije a Szalay-gyűjteményben a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. Fejér, CD. VII. 5. 599. (a nevek elferdítésével.)

Minthogy a megerősítő oklevél (ld. 1412. sz.) az uralk. év szerint 1264. okt. közepe előtti időből való, az év nélkül adott oklevél 1263. tájára tehető. **1352.**

1263.
szept. 30.
Margit-
sziget.

— szepesi serviensének, Leonardusnak adja érdemeiért a Thothpataka folyó mellett levő erdőt és lakatlan földet, hivatkozva Detrik zólyomi és szepesi ispán oklevelére. — D. in crastino b. Michaelis arch. in insula b. Virginis, a. D. 1263.

Átírta III. András király 1294. — a szepesi káptalan 1418. ápr. 19. — u. az 1539. — I. Ferdinánd király 1540. (Weber szerint Szepesbéla város levéltárában.) Említi IV. László 1282. (Hazai okmt. VI. 276.)

Bárdosy, Supplementum, 376. Fejér, CD. IV. 3. 128. Perger, Bévez. a diplom. III. 229. S. Weber, Gesch. d. Stadt Béla. (Igló, 1892.) 406. l.

IV. László király 1282. márc. 20-i megerősítő oklevelében (Akad. kéziratár, Oklevelek, 32.) a folyó neve: Toycapataka. **1353.**

1263.

— Sudrun fiai: Jank és Paulyk, Hayk fiai: Hurubina és Crupech s Byhis fia Mylozt hospeseknek adja a turóci Muthna nevű erdőt s annak határait Jacov zólyomi ispán (szóbeli) jelentése alapján leírja, kikötvé, hogy a nevezettek egyike a királyt hadjáratában követni tartozik. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vigesimo octavo.

Átírta III. András király 1295. (Körmöcbánya város levéltárában.) Facsim.: Magyarország várm. és városai, Bars vármegye, 108. l.

Wenzel, ÁUO. VIII. 56.

Az 1295-i átiratban IV. Béla címében Bulgaria is szerepel, (ámbár Wenzel közléséből hiányzik.) Olv. erre vonatkozólag a Klebelsberg-émlékkönyv 239. sk. l. De feltűnő Jacov zólyomi ispánsága.

V. ö. az 1351. sz.

1354.

1263.

— László mester, honti esperes és udvari notariusnak adja a honti vár földjét Gerky faluban, melyen Janus és még két más várszolga lakott, a tartozékokkal és szabad rendelkezési joggal. — D. p. m. mag. Farcasii el. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. anno D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 19. f. 1. 2.)

Magyar Sion, II. 839. Codex Strigon. II. 86. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 21. Wenzel, ÁUO. VIII. 61. Monum. Strigon. I. 491. Kivonat: Fejér, CD. IV. 3. 66. (1262.) **1355.**

1263.

— megerősíti Cochot Povsa fiát, Cosswthot Math fiát és Voizlowot Voya fiát, turóci nemeseket, a királytól kapott föld birtokában, még pedig Cochot a föld két-harmadát, Cosswthot és Voizlowot együtt annak egyharmadát illetően, melyre vonatkozólag IV. Béla királytól nyert első oklevelüket Mykou fia Detrik zólyomi ispán megsemmisítette; leírja a határokat, miután a dolog igaz voltáról a turóci konvent okleveléből meggyőződött. — D. p. m. mag. Farcasii el. Albensis, au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Eredetije Záborszky Károly levéltárában, Záboron. Fotogr. másolata az az Orsz. Levéltárban.

Tartalmilag átírva a turóci registrum 2. §.

Fejér, CD. V. 1. 326. Kivonatok: Bél, Not. Hung. II. 337. Fejér, CD. IV. 3. 150. Engel, Monum. Ungrica, 60. Tört. Tár, 1904. 82. **1356.**

1263.

— megerősíti Moysnak, Béla herceg tárnokmesterének, somogyi és varasdi ispánnak, Miklós mesternek és Istvánnak, Miklós ispán fiainak az abraami monostor javára tett, Abraam, Olfalu, Both, Chyka, Thenguld, Kurd, Kerushyg, (Chipli?) és Irug falvakban levő birtokrészekből és az oklevélben felsorolt javakból álló adományát. — D. p. m. mag. Farcasii (electi) Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Átírta: IV. László király 1273. — I. Károly király 1324. (Az esztergomi káptalan magánlv. Lad. 73. 1. 1. Litterae mon. b. Virg. de Ábrahám.)

Koller, Hist. episc. Quinqu. VII. 280. Fejér, CD. IV. 3. 111. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 850. **1357.**

1263.

— a kamari hospeseknek adja a várjobbágyoknak Kamar nevű földjét, továbbá Gubas, Zemere és rokonaik földjét és a kanysai szent-kereszt-egyháza Choth nevű földjét, melyeket a király csere útján szerzett a tulajdonosoktól, valamint a somogyi várnak bizonyos földjét, melyek birtokába Farkas akkori notarius specialis, most alkancellár iktatta be a vendégnépeket; megállapítja villicus-választási, igazságügyi, szabad költözési, vagyonukkal való szabad rendelkezési jogukat, fizetendő censuukat, és heti vásárt engedélyez nekik. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 12(6)3. r. a. vicesimo octavo.

Átírta 1) Erzsébet anyakirályné 1275. (Fejér szerint a Czech gyűjteményében. 2) I. Károly király 1322. (A pannonhalmi hit. h. lev.)

Fejér, CD. VII. 1. 322. Endlicher, Monum. Arp. 503.

V. ö. az 1326. sz. oklevéllel, melynél valamivel későbben kelt. **1358.**

1263.

— Fehér [Albus] Hench nevű hívét a Regkétől és fiaitól vett szepesi kulchuai föld birtokában, minthogy ez a királyi adományozás körébe tartozik, megerősíti és őt Mihály szepesi ispán által a birtokba beiktattatta, kikötvén, hogy Hench a birtok után évenként egy uncia aranyat tartozik fizetni. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Átírta IV. László király 1282. márc. 16. — 1) a szepesi káptalan 1327.

(A Görgey-családnak a M. N. Múzeumban letett levéltárában.) 2) tartalmilag a szepesi káptalan 1418. (A Thőke-cs. levéltárában, letéve az Orsz. Levéltárban.)

Hazai okmánytár, VI. 115. Kivonat: Századok, 1872. 219. Illésy J. Igló . . város levéltára, 13. l. **1359.**

1263.

— lipthói Bogomerius ispánnak, Lauren fiának adja a Wezueres nevű sik földet, leírt határok közt, melyet Dobak ispán által assignáltatott neki.

Átírta III. András király 1293. márc. 21. (A Szent-Iványi-családnak a Magy. Nemzeti Múzeumban letett levéltárában.) Tartalmilag átírva a lipthói registruban, 42. §.

Kivonatban kiadva: Fejér, CD. IV. 3. 151. Tört. Tár, 1904. 83.

Az oklevél teljes szövege a következő:

(B)ela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie Comanieque rex universis presentes litteras inspecturis salutem in omnium salvatore. Ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire, quod cum Bogomerius fidelis noster, filius Lauren de Liptou nobis assidue fidelitatem omnimodam et in omnibus fidele servitium ad nostram impendit voluntatem, nos consideratis ipsius servitiis, que nobis cum omni fidelitate et diligentia exhibuit indefesse loco et tempore opportunis et exhibere poterit in futurum, volentes eidem condigna recompensatione ex liberalitate regia respondere, ad ipsius supplicationem et petitionem meritoriam quandam planiciem terre Wezueres appellatam, continentem in se de terra arabili circa aratrum, ex[istente]m circa fluvium Seunicha, ubi cuiusdam ioculatoris filius dicebatur residere, eidem Bogomerio de plenitudine nostre gratie perpetuo duximus conferendam ac suis heredibus potestate (?) in[revocabilit]er duraturam, et eandem per fidelem nostrum comitem Dobak eidem fecimus assignari. Cuius terre mete, prout idem comes Bobak (!) coram nobis personaliter constitutus retulit, hoc ordine [dis]tinguntur: prima meta incipit de fluvio Ploschyn a parte meridionali et parum currens cadit in aquam Wagh in Seunichareu, inde per aquam Wagh tendit . . . oriente . . . ad aquam Bucha vocatam et inde tendit ad caput Seuniche et de Seuniche ad caput Plosnicha ad metam priorem et sic mete iam dicte . . . [per]petue firmitatis optineat, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Farcasii electi . . . vicecancellarii dilecti et fidelis nostri, anno Domini M^o CC^o sexagesimo tertio, regni autem nostri anno vicesimo octavo. 1360.

1263. — Simon fiát, Mihály mestert garigi Ratk fiai: Wolkey és Keremer s Ratk unokatestvérei (? nepotes): Borokun és Forkos ellenében megerősíti a garigfeui Ratkfelde föld birtokában, minthogy bemutatott előbbi okleveléből arról győződött meg, hogy nevezettek emberölés miatt elveszítették e földet, s a király azt már előbb „more praedialium“ Mihálynak adta. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. (!) Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. ab inc. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Másolata a Liber privil. episc. Zagradiensis c. másolatkönyv 52. l. (A zágrábi érsekség lvt.)

Tkalcic, Episcop. Zagrab. I. 128. Smičiklas, Cod. dipl. V. 259. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 849. Wenzel, ÁUO. XI. 525.

V. ö. az 1266. márc. 20-i oklevéllel, melyben erre hivatkozás történik. 1361.

1263. — a vasvármegyei Kyzun új várat veszélyes fekvése miatt Móric tárnokmesterre és Jánosra, Béla szlapon hg. népeinek ispánjára és Detára, Omodeus győri püspök testvéreire bízta, kik is ott tornyot s egyéb épületeket emeltek; ezért nekik a vasvári várhoz tartozó Ruum és Buad nevű földeket adja, még pedig felerészben Móric mesternek, felerészben Jánosnak és Detának, s a határokat a birtokbaiktatást teljesítő Benedek mester királynői udvarbíró, vasvári ispánnak és a vasvári káptalannak

jelentése nyomán leírja. — D. p. m. mag. Farcasii Albensis electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)

Fejér, CD. IV. 3. 114. Hazai okmt. VII. 84.

1362.

1263.

— kueskuthi György ispán testvérének, Tybának főképen a cseh király ellen viselt hadjáratban tanusított vitézségéért és fogságbaeséséért a vasvári várhoz tartozó Sah nevű három ekeföldet adja s a határokat leírja Benedek mesternek, a királyné udvarbírájának, vasvári ispánnak oklevele alapján. — D. p. m. mag. Farcasii in prepos. Albensem electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi levéltárában. (Acta antiqua, I. 9. 55.)

Átírta V. István király 1270. jún. 19. (U. o. I. 9. 56.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 59.

1363.

1263.

— Jakab mesternek, a király kardhordójának [ensifer] kérésére a veszprémi várhoz tartozó Tothrada földet Ibrachin fiának, Banko veszprémi várjobbágnak, Jakab mester serviensének adományozza, miután a föld minőségéről a szentmártoni apát jelentéséből tudomást szerzett. — D. p. m. mag. Farcasii electi Alb. eccl. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Átírta a székesfehérvári káptalan 1348. (A Hazai okmt. szerint a gr. Wass család levéltárában.)

Katona, Hist. crit. VI. 389. Fejér, CD. IV. 3. 112. Hazai okmánytár, VI. 113. Kivonat: Századok, 1874. 304.

1364.

1263.

— jóváhagyja az vrsi-i szepesi szászok és a királyi darócok [draucarii] közt Mihály, szepesi ispán által az Vrsi és Drauch faluk között fekvő földre vonatkozólag tett felosztást. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.

Átírta I. Károly király 1320. nov. 28. — u. az 1323. dec. 26. — Szepes megye hatósága 1787. (Másolata a gr. Csáky-cs. levéltárának illésfalvi részében. 23. cs. 51. sz. a M. Nemz. Múzeum levéltárában.)

Bárdosy, Supplementum, 96. Fejér, CD. IV. 3. 137. Kivonatok: Századok, 1872. 678. Gr. Csáky-oklvt. I. 4.

1365.

1263.

— jóváhagyja és megerősíti Miklós mesternek, a királyi étékfogók kancellárjának s kemluc-i ispánnak, valamint testvérének, Iwachinusnak, Béla herceg pohárnokmesterének azt az intézkedését, hogy a Dráva és a Plutuycha közt fekvő, Zemefelde nevű földjüket a nekik és atyjuknak, István volt szlavon bánnak tett szolgálatokért servienseiknek, Karulnak és Lászlónak, Reynoldus fiainak adták és a Miklósnak és Iwachinusnak most még kiskorú testvérei által netán emelhető igényekkel szemben Karulnak és Lászlónak védelmét e földet illetőleg elvállalták. — D. p. m. mag. Farcasii el. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1263. r. a. n. a. vicesimo octavo.

Eredetije: MODL. 548.

- Átírta Zsigmond király 1389. jún. 13. (MODL. 549.)
Wenzel, ÁUO. VIII. 58. Smiciklas, Cod. dipl. V. 257. Kivonat: Kukuljević,
Reg. n° 844. 1366.
1263. — visszaadja a zólyomi hospeseknek a tőlük néhai Mikó zólyomi ispán által
elfoglalt s ennek fia: Detrik ispán által is bírt földet a királyi vadaskert mellett, s
a határokat Detrik ispán jelentése nyomán leírja, Detrik ispánt csereadománnyal
elégítve ki. — D. p. m. dil. et f. n. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc.
a. D. 1263. r. a. vicesimo octavo.
Eredetije (a Levéltári Közlemények szerint) Zólyom város levéltárában.
Átírta IV. László 1274. — 1772-i hiteles másolata: MODL. 24885. és 24886.
Fejér, CD. IV. 3. 142. V. 2. 187. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 150.
Tagányi, Erdészeti oklvt. I. 12. Levéltári Közlemények, III. 236. 1367.
1263. — átírván a pozsonyi káptalan 1263. május 9. kelt oklevelét a Moyus és testvére:
Sándor közt birtokaikra nézve létrejött osztozkodásról, bizonyítja, hogy előtte a
nevezett Moyus, Béla hg. tárnokmestere és testvére [frater]: Sándor fia Sándor állí-
tották, hogy magyarországi minden birtokukra nézve az osztályt megtették, de
Kaparusko birtokot, Visz, Csaba, Dalatha és Olhohma(?) falvakat közös használatra
hagyták. — Anno D. 1263. r. a. vicesimo octavo.
Átírta V. István király 1270. nov. 22. — tartalmilag Szécsi Miklós orsz. b.
1384. jan. 21. (Fejér szerint.)
Kiadva tartalmilag: Fejér, CD. V. 1. 97. (1270.) és X. 1. 195. (1263.) 1368.
1263. — előtt a zalavári monostornak rokolyani kovácsai és az oklevélben név szerint
október. felsorolt radai conditionariusai, kik előbb szabad népnek vallották magukat, alá-
vetik magukat a zalavári konventnek. — Anno D. 1263.
Átírta N. Lajos király 1347. júl. 1. (A szombathely—vasvári káptalan
levéltárában, Litt. eccl. et famil. fasc. D. 44.) — tartalmilag Konth Miklós nádor
(keltezés nélkül.) (A veszprémi káptalan hit. h. lvt. R. 261.)
Hazai okmánytár, VII. 89. Pannonhalmi rendtört. VII. 521. Kivonat: Fejér,
CD. IV. 3. 146.
A keltezéshez tartozó „...Dyonisii“ (Rendtört. VII. 521.) szerint októ-
berben kelt. 1369.
1263. — Fauus apát kérésére átírja és megerősíti a Scines asszonynak II. Géza király jóvá-
okt. 27. hagyásával 1146-ban a pannonhalmi apátság számára tett adományáról szóló
oklevelet. (Lásd a 72. számot.) — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n.
vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. VI. Kal. Novembris, r. a. vigesimo nono.
Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (Capsa V. Ji.)
Wenzel, ÁUO. III. 37. 1370.
1263. — átírja II. András királynak Salan, Waarassukulo, Hasey, Peel, Patha, Byna birtokokról szóló 1234 i
nov. 26. adománylevelét.
Lásd helyesen a 726. szám alatt.

1263. — a zalavári monostornak zalawari földje mellett fekvő Burulfeulde nevű földjén
dec. 6. letelepedni akaró szabad emberek számára a letelepedésre engedélyt ad, ha a
Segesd. terragiumot illő módon megfizetik, s ezen intézkedésnek ünnepélyes nyilvános
kihirdetését rendeli el. — D. in Segusd, in festo b. Nicolai conf. a. D. 1263.

Átírta Imre nádor 1374. okt. 15. (A zalavári apátság levéltárában, loc. 5.
f. 1. n° 6.)

Zala vármegye tört. Oklvtár, I. 41. Kivonat: Pannonh. rendt. VII. 512. 1371.

1263. — Lőrinc főasztalnokmesternek a saját ütöközetben s azután is, az ország határ-
dec. 17. részein pedig soproni comesi minőségében szerzett érdemeiért, cserében az előbb
neki adott zanamegyei Hurbuchan birtokért, valamint az előszámlált bűnök miatt
felségsértésbe esett óvári Konrádtól elvett s Lőrinc mesternek adott Owar váráért,
a lybini monostor kegyuraságáért és pozsony- és mosonymegyei birtokokért, ame-
lyeket a király utóbb István ifj. király kérésére Konrádnak visszaadott, Luchman
ispánságot [comitatum] hozzátartozó birtokokkal s a várjobbágyok földeivel, és az
előbb Baroch fia Miklós által bírt Lanser várat adományozza, az ottani nemesi
birtokok kivételével és a nemes várjobbágyok földeinek és Beze fia István öröklött s
adományul nyert birtokainak is kivételével; leírja az adományozott terület határait
a kedheli apát és Osl fia Herbord ispán oklevele alapján. — D. p. m. ven.
patris Philippi archiep. Strigon. au. n. cancell. dil. et f. n. a. d. inc. 1263.
XVI. Kal. Januarii, r. a. vicesimo nono. Méltóságok: Fülöp esztergomi, Smaragdus
kalocsai érsek, Lampertus egri, Gál erdélyi, Omodeus győri, Zuzimus váradi, Pál
veszprémi, Fülöp váci püspök, Zágrábban üresedés, Henrik nádor pozsonyi ispán,
Móric tárnokmester, Lőrinc főasztalnokmester soproni ispán, Fülöp főpohárnok,
Herrandus főlovászmester trencsényi, Ádám fia Lőrinc királyi udvarbíró zalai ispán,
Benedek királynői udvarbíró.

Átírta Istvánffy M. nádori helyettes 1591. (Wenzel szerint a hg. Esterházy-lyt.)
Wenzel, ÁUO, VIII. 50. Alsószlapon okmánytár, 9. (kihagyással.) 1372.

(1263. * — patens oklevelét, mellyel Nyitra, Pozsony, Mosony és Sopron várakat Béla
dec. 21. szlapon hercegnek adta, említi IV. Orbán pápa 1263. december 21-én Béla herceghez
előtt.) intézett levelében, (Theiner, Monum. Hung. I. 254.), s e várak felsorolásához még
Vasvárt is hozzáteszi 1264. július 15. (U. o. 272. l.) 1373.

(1263. * — patens oklevelét, mellyel Pozsega várát a szlapon hercegségben István ifj. király,
dec. 21. Béla szlapon herceg és a főurak hozzájárulásával Mária királynénak adta, említi
előtt.) IV. Orbán pápa 1263. december 21-én. (Theiner, Monum. Hung. I. 254.) 1374.

1263. — a pannonhalmi szentmártoni monostornak Fyzedtu nevű földjére szabad vendég-
népeket [hospites] telepítvén, megállapítja, hogy ezek az apátságnak évi két nehezéket
fizetnek, a falunagyra [villicus] s a bíraskodásra vonatkozólag pedig Buda város
[civitas] szabadságaival birjanak; megállapítja a fyzedtui malmokra és vámra
vonatkozó kikötéseket, szabad örökgyási jogukat, a villicus elleni pereskedés
módját, szállásmentességüket; nekik adja a fyzedtui halászatot és a dunarévi vám
kétharmadát. — D. p. m. mag. Farcasii el. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a.
D. 1263. r. a. vicesimo nono.

- Eredetije* a pannonhalmi rendi levéltárban (II. G.)
Átírta I. Károly király 1320. (u. o. II. H.) és II. Ulászló király 1494. (u. o. XLVII. M.).
 Bevezetve a pannonhalmi XIV. századi regisztrumba, fol. II. S.
 Wenzel, ÁUO. III. 38. Pannonhalmi rendtört. II. 325. Kivonatok: Sztachovics, Registrum, XVIII. Pann. rendtört. II. 254. **1375.**
1263. — átirván Rolandus szlavon bánnak István és más lapuchi nemesek által a király elé terjesztett levelét, melyben nevezetteknek szabadságukban való megerősítését kérte a királytól, őket szabadságukban megerősíti azzal, hogy a királynak és Béla hercegnek közéljük érkezésekor szállást adni tartoznak. — D. p. m. mag. Farkasii el. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo nono.
Átírta I. Károly király 1322. okt. 13. (A zágrábi orsz. levéltárban.) — N. Lajos király 1345. júl. 20. — u. az 1355. júl. 26. (A délszláv akadémia zágrábi levéltárában.)
 Smičiklas, Cod. dipl. V. 267. **1376.**
1263. — a szepesmegyei Nados földet hű szolgálataiért szepesi Loduardus fiának, Guebel(inus) ispánnak adja, hogy azt a szepesi szászok módjára bírja, s azt Detrik szepesi ispán által assignáltatta neki. — D. p. m. mag. Farcasii Alb. eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1263. r. a. vicesimo nono.
Átírta 1) V. István király 1272. febr. 9. — a szepesi káptalan 1317. aug. 10. (A Görgy-cs. levéltárában, M. Nemz. Múzeum lvt.) 2) Erzsébet királyné 1280. (A M. T. Akadémia kéziratárában, Oklevelek, I. 30.)
 Wenzel, ÁUO. III. 39. Hazai okmánytár, VI. 114. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 2. 83. Századok, 1872. 219.
 V. ö. az 1258. jún. 15-i (1182. sz.) adománnyal. Feltűnhetik, hogy erről a korábbi adományról az 1263-i oklevél meg nem emlékszik. Az 1258-i, eredetiben is ismert oklevél feltétlenül valódi. De nem igen vonhatjuk kétségbe az 1263-inak valóságát sem. Valószínűleg itt Nádasd másik részének adományozásáról van szó. Erre mutat az, hogy 1342-ben az 1258-i adománylevelet is átiratták. **1377.**
1263. — a tornai kerület [districtus] terménydézsmáját az esztergomi érsektől a maga görgei [Gurgeu] curiájának ellátására veszi át akként, hogy annak értékét az érseknek évenként pénzben téríti meg a királynak és a királynénak egy-egy, úgyszintén az érseknek két megnevezett jelenlegi vagy a jövőben megbizandó officialisa által történő becslés szerint, fenntartva az érsek és utódai számára ezen megállapodás visszavonásának jogát, valamint Torna és Wendegy falvak szabad dézsmáinak az érsek és elődei által a papok részére történt engedését. — D. p. m. mag. Farkasii au. n. vicecanc. a. D. 1263.
Eredetije Knauz szerint a rozsnyói püspökség birtokában.
 Fejér, CD. IV. 3. 126. Monum. Strigon. I. 496. Töredékek: Wagner, Analecta, III. 207. Katona, Hist. crit. VI. 395. **1378.**
1263. — Aladár mesternek érdemeiért átírja és megerősíti István ifj. királynak 1263-i oklevelét, mellyel ez Aladárnak, az ifj. királyné tárnokmesterének több, Munkács mellett

fekvő s beregmegyei földet adományozott. — D. p. m. discr. viri mag. Farcasii prepos. (I) Albensis eccl. au. n. vicecanc. dil. et f. n. anno D. 1263.

Eredetije: MODL. 553.

Wenzel, ÁUO. VIII. 63.

Olv. Klebelsberg- emlékkönyv, 237. l. a királyi címben kitett „Bulgarie“-ről. Minthogy Farkas mester 1264—65-ben is csak *electus*, ennek elmaradását a jelen s a következő oklevélben (s hasonlóan az 1396. sz. csak átiratban fenn tartott oklevélben is) tévesnek (ha ugyan nem szándékosnak, lásd 1380. sz.) kell tekintenünk, azonban az oklevél valódiságát ez nem érinti. **1379.**

1263. (?) — átírja és megerősíti II. András királynak 1217-iki, Wruzt a szent király zalai jobbágyságai közül a királyi serviensek közé emelő oklevelét (lásd ezt a 336. szám alatt), s Wruz fiainak, Budue, Jakab és Korochnak Komar nevű földjükért cserében a zalai várhoz tartozó Kyuskolusd földet adja azzal, hogy nevezettek az ország igaz és első nemeseinek arany szabadságát élvezzék; a zalavári konvent oklevele nyomán leírja Kyuskolusd határait. — D. p. m. mag. Farcasii au. n. vicecanc. prepos. Albensis, dil. et f. n. a. D. 1260. (I)

Eredetije: MODL. 502.

Átírta IV. László király 1282. (MODL. 89.) — a veszprémi kápt. 1348. (MODL. 90.)

Wenzel, ÁUO. XI. 479.

Az oklevél megbízhatóságának kérdése nehezen dönthető el. Keltéről és kritikájáról olv. a Klebelsberg- emlékkönyv 236. l. Az ott mondottakhoz még Farkas alkancellár címéből az *electus* hiánya is járul. Ennek ellenére is az oklevelet (mint az 1379. számút) valódinak fogadhatjuk el. Nincs kizárva, hogy az *electus* elhagyása 1263 végén (— sem az 1379., sem az 1380. számban nincs uralkodási év —) szándékos volt. (V. ö. az 1024. számnál mondottakkal.) **1380.**

1263. — átírja és megerősíti Mihály volt szepesi ispán 1263-i oklevelét, mely szerint István aranyműves a Lócse folyó mellett fekvő földét 8 hold kivételével eladta odorimi Brum-nak 20 márka ezüstért.

Tartalmilag átírva Pálóczi Máté nádor 1436-i oklevelében. (MODL. 13,467. Thöke-levéltár.)

A kivonat szövege a következő:

„ . . . quarum prima prefati Bele regis anno Domini Millesimo ducentesimo sexagesimo tertio suborta seriem et continentiam litterarum quondam Michaelis comitis de Scepus in dicto anno Domini Millesimo ducentesimo sexagesimo tertio emanatarum transsumptive et confirmative in se habens expressisset, quod constituti coram ipso Michaele comite Stephanus aurifaber ab una, ab altera vero parte Brum de dicta Odorim, idem Stephanus aurifaber proposuisset viva voce, quod terram suam, que ipsum contigisset, sitam iuxta fluvium Leuche et Odorim, exceptis octo iugeribus, que haberentur iuxta rivulum Odorim (?), vendidisset antedicto Brum pro viginti marcis argenti perpetuo possidendam, prefatus vero dominus Bela rex premissas litteras ipsius comitis Michaelis pro eodem Brum et suis heredibus petitionibus ipsius inclinans confirmasset in perpetuum duraturas.“

- Az átírt oklevélnek 1263-nál korabbinak kell lennie, mert István aranyműves 1263. első felében már elhunyt. V. ö. 1324. és 1349. sz. De az egész kivonat nem nagyon bizalomgerjesztő. 1380a.
1263. — Bosey, Stoysa, Sadrek, Kozma, Koyzlo, Vithko, Egyed és Mylath nevű pecéreinek a dézsma- és censusfizetés tekintetében engedményt tesz. — A. D. 1263.
Beiktatva a lipthói registumba, 81. §.
Kivonata a Tört. Tár, 1904. évf. 83. l. 1381.
1263. — privilegiuma a pannonhalmi apátság Assoanthu, Wenik, Erechchu és Ujfalu [Nova villa] nevű falvainak szabadságairól. — Anno D. 1263.
Beiktatva a pannonhalmi XIV. századi registumba, fol. II. Y.
Kivonata kiadva: Sztachovics, Registrum, XX. Pannonhalmi rendtört. II. 253. (Y.) 1382.
1263. — Radwana faluban bizonyos szántóföldet ad Zvechl fiainak, Gechednek és Péternek.
Kivonatát kiadta Wenzel, ÁUO. VIII. 66. l. (a Radvánszky-cs. levéltárának lajstromából.) 1383.
1263. — a somogyi monostor apáljának és szerzeteseinek kérésére felsorolja a monostor birtokait s az oklevélben többek közt Fayz falunak határait leírja. — Anno 1263.
Tartalmilag átírta Garai Miklós nádor 1422. nov. 14. (A Hazai okmánytár szerint az Inkey-cs. iharosberényi levéltárban.)
Kivonata Fayz falu határainak leírásával kiadva: Hazai okmánytár, III. 326. 1384.
1263. — a szigeti Szt. Pantaleon-monostora kegyuraságát a Sudan-nemzetségből való Csepel-sziget mellett. Gábor mestertől elvéve, ki a monostor helyrehozására nézve tett ígéretét immár 23 év alatt sem váltotta be, Fülöp esztergomi érsekre és általa az esztergomi egyházra ruházza. — D. apud Magnam insulam, anno D. 1263. regni a. (A szám hiányzik.)
Eredetije az esztergomi érsekség levéltárban, (Lad. A. No 1.)
Batthyány, Leges eccl. III. 574. Fejér, CD. IV. 3. 144. Monum. Strigon. I. 495. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 150. Magyar Sion, I. 698. Codex Strigon. I. 50. 1385.
1263. — oklevele, melyben a határleírásban bizonyos, Juren föld határain (v. ö. 1154. sz.) kívül fekvő föld volt említve. — In anno d. incarn. 1263.
Említve a veszprémi káptalan 1361-i oklevelében. (A pannonhalmi r. levéltárban, III. C.)
Kivonata közölve: Hazai okmánytár, I. 237. Pannonh. rendt. II. 478. 1386.
- (1263.) * — 1263-i oklevelében (1388. szám) említi a (somogyi) ispánhoz és a somogyi konventhez intézett írásbeli parancsát arra nézve, hogy a hethysi Herbordus által kért három ekeföld minőségéről tegyenek jelentést. (Hazai okmánytár, VII. 88.) 1387.

1263. — a somogy megyei hethysi Leustachius fiának, Herbordusnak, ki az Otakár elleni hadjáratban a királynak, továbbá Rolandus nádor pozsonyi ispánnak, István szlavyon bánnak, Henrik udvarbíró és somogyi ispánnak szemeláttára vitézkedve foglyul esett, a fogságban kínzást szenvedett és 100 márka váltságdíjat fizetett, illetőleg ennek lefizetéséig fiát, Miklóst és Leuka fiát, Leut hagyta kezesül, ezért Herbordus hethysi birtoka mellett a Rengeusaar nevű mocsáron túl három eke udvarnoki földet ad, miután annak minőségéről a somogyi ispán és a konvent jelentéséből meggyőződött. — D. p. m. mag. Farkasii electi eccl. Alb. au. n. cancell. (I) dil. et f. n. anno D. 1263. regni a. tricesimo secundo. (I)
- Átírta I. Károly 1323. (A Hazai okmt. szerint a gr. Draskovics-ívt.)
Hazai okmt. VII. 87. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 845.
Az oklevél szövegében, legalább a közlés szerint, nagyon erős hibák vannak, amelyeket azonban az átírásnak kell tulajdonítani, annál is inkább, mert I. Károly oklevelének eredetijét nem ismerve, nem tudom, hogy a közlés is nem szaporította-e az átírás hibáit. 1388.
- (1263.) * — parancslevelét, hogy az egri káptalan küldje ki emberét, aki Byrs fiával, Jakow királyi megbizzottal Checher föld egy részét határolja el, s annak birtokába János fiát, Mixát iktassa be, említi az egri káptalan 1263-ban. (Hazai okmánytár, VIII. 94.) 1389.
- (1263.) * — parancslevelére, hogy Erney nyitrai ispán a pannonhalmi monostornak Debretha és Lubou nevű birtokait assignálja, hivatkozik Erney ispán 1263. (Wenzel, ÁUO. VIII. 81.) V. ö. 1340. sz.; ennek alapján történt az assignálás. 1390.
1263. — Fülöp esztergomi érsek kérésére összefoglalja és megerősíti az esztergomi egyháznak régi oklevelekben megállapított kiváltságait.
Lásd az 1262. évnél az 1302a. szám alatt.
1263. † — likai Skalich Fülöpnek és Bertalannak a tatárjáráskor a tengerpartra menekült királynak tett szolgálataikért az oklevélben leírt címert adományozza, s őket a király bajtársai [commilito] közé emeli; nekik adja azonkívül Zkrad várát és a Hun mellett fekvő földet tartozékaikkal, kérve utódait ezen adomány épségben hagyására. — Datis (I) iuxta Boznam p. m. discr. v. mag. Farcasii Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. 1263. r. a. vigesimo quarto. (I)
- XIX. századi egyszerű másolata a M. Tud. Akadémia kéziratárában.
(Oklevelek, I. 17. sz.)
Fejér, CD. IV. 3. 129. Smičiklas, Cod. dipl. V. 277.
Hamis. Olv. Bojničić, Oklevélhamisítás, 13. Pauler, A magyar nemz. tört. II². 595. Karácsonyi, Hamis okl. 23. Barabás a Századok 1914. évf. 675. I. 1391.
- (1263 körül.) * — oklevelét, melyben megengedte Jenev falusi Istvánnak, Cheka fiának, és nejének, hogy Jenev falusi földjüket tartozékaival a veszprémi káptalannak adják, említi a székesfehérvári káptalan 1263-i oklevele. (Fejér, CD. IX. 7. 673.) 1392.

- (1263. vagy 1264.) szept. 20. A Dunánál, Szent-János mellett. — oundi Gergelynek és sukuroudi Izsépnek Ponith ispán ellen folytatott perében, minthogy a Fülöp esztergomi érsek, Symaragdus kalocsai érsek és több főúr által mint a király és István ifj. király által ez ügyben kirendelt bírák által kiállított és Gergely s Izsép által felmutatott oklevéllel szemben Ponith ispán ugyanazon főuraknak más oklevelét kívánta bemutatni. Szt. Mihály quindenáját tűzi ki a felek részére okleveleik bemutatásának határnapjául, s minthogy Ponith ispán Farkas mester alkancellár ellen kifogást emelt, az oklevelet L(őrinc) udvarbíró mosonyi ispán, Moys, Béla herceg tárnokmestere somogyi ispán és Erney bán nyitrai ispán pecsétjével erősítette meg. — D. iuxta Danubium prope S. Johannem, quinto die octav. Nativitatis b. Virginis.
Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)
Wenzel, ÁUO. VIII. 47. Kubinyi, Magyar tört. eml. I. 53. Kivonatok: Monum. Strigon. I. 545. I. jegyz. és Wenzel, ÁUO. XI. 555.
Keltére vonatkozólag olv. Karácsonyi, Hamis okl. 100. l. **1393.**
- 1263—70 körül. Buda. — előtt Demeter zólyomi ispán egyezsége lép András mesterrel Kuarzeg és Ryba föld iránt.
Kiadva: Hazai okmánytár, IV. 40.
Lásd helyesen III. András király oklevelei közt, 1296 körül.
- (1264 előtt.) * — (?) oklevelét a Boch fia Jordan és szepesi Tiborc közt létrejött megegyezésről, mely szerint a Toplicha és Donkpotoka folyók közt fekvő erdő felét a király Jordannak adta, felmutatták IV. Béla király előtt 1264-ben. (Wenzel, ÁUO. VIII. 90.) A szövegből nem tűnik ki ugyan egész világosan, de valószínű, hogy a megegyezést megerősítő királyi oklevélről van szó. — Ugyanott említve a Detrik szepesi comeshez intézett oklevél a nevezett erdőnek Tiborc részére leendő assignálásáról. **1394.**
- (1264 előtt.) * — patens oklevelét említi az esztergomi káptalan 1264-ben, mellyel Dénes, chermeli nemesnek engedélyt adott arra, hogy örökölt földét a nyitrai káptalannak hagyhassa, minek fejében őt a káptalan életfogytiglan ellátja. (Fejér, CD. IV. 3. 241.) **1395.**
1264. márc. 2. — a zalai várnak Gueztered nevű földjét, melyet előbb bebusi Butknak és Simonnak adott volt, ezektől visszavéve Gergelynek, Jula ispán fiának, Fülöp esztergomi érsek és udvari kancellár étekfogómesterének adja az érsek kérésére és Gergelynek különböző hadjáratokban szerzett érdemeiért, leírva a határokat a beiktatást végző Balázs zalavári apát jelentése után. — D. p. m. mag. Farcasii Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. ab inc. D. 1264. VI. Non. Martii, r. a. vicesimo nono.
Átírta V. István király 1271. júl. 24. (A hg. Batthyány-cs. körmendi lvt. Acta misc. fam. Heim, n° 5.)
Zala vm. tört. Oklvt. I. 41.
Farkas alkancellár címére vonatk. olv. az 1379. sz. **1396.**
1264. márc. 9. Füzitőnél. — Bahna földet, melyet egykor Dénes bánnak, a türjei [de Ghurle] monostor patronusának adott volt, ennek halála után a vasvári vár hatósága alól kivéve a b. Szűz türjei monostorának adja, részben cserében is a monostortól elvett s a zalavári [Zalawar] vendégtelepeseknek adott Zalawari nevű földért, részben pedig adományképpen, s a monostor prépostját, Santhust, valamint prémontrei szerzeteseit

Bahna birtokába István, királynői udvarbíró s vasvári ispán által beiktattatta, — D. apud Fyzegtuu p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. anno d. inc. 1264. VII. Id. Martii, regni a. vicesimo nono.

Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi levéltárában. (Acta major. I. 29. 8.)

Átírta a kapornaki konvent 1470. jún. 15. (U. o. n° 21.)

Zala vármegye tört. Oklvt. I. 44.

Az oklevél fogalmazatában több feltűnő dolog van (a kettős arenga, a corroboratióban: in perpetuum privilegium, stb.) Valószínűleg kancellárián kívüli munka: a monostorban fogalmazták és írták is. 1397.

1264. márc. 12. — János jászói prépost kérésére átírja és megerősíti az egri káptalannak 1263. aug. 17-én kelt oklevelét Pereche birtok határainak megállapításáról, mely oklevél a királynak 1263. aug. 1-én erre vonatkozólag adott parancsát is tartalmazza. (*Lásd az 1345. számot.*) — D. in octavis diei Cinerum, a. D. 1264. r. a. vicesimo nono. Katona, Hist. crit. VI. 423. (Wagner kézirataiból.) Fejér, CD. IV. 3. 191. és 194.

Az oklevelet a privilegialis oklevélben szokatlan keltezési forma gyanússá teszi, amint gyanús a benne átírt mandatum is. (V. ö. 1345. sz.) Habár eredetijének híján hamis volta nem állapítható is meg kétségtelenül, megbízhatósága nem teljes. 1398.

1264. márc. 25. — Lippoldus mosonyi civisnek a már előbb neki adott Perun faluhoz még a mosonyi vár erdőőrei Kaal nevű földének felét adományozza, melynek minőségéről Chaak mester mosonyi ispán előszóval tett jelentést. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. VIII. Kal. Aprilis, r. a. vicesimo (s javítva: tricesimo.)

Átírta Miklós győri püspök 1313. (MODL. 558.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 89. (az uralk. évet önkényesen javítja.)

Átírátról lévén szó, a helytelen uralkodási évből és az alkancellár helytelen címéből következtetést nem vonhatunk. 1399.

(1264. ápr. 8. előtt.) *† — írásbeli parancsa az egri káptalanhoz Borsua elhatárolása és statualása iránt említve az 1401. sz. oklevélben, amely azonban nagy valószínűség szerint hamis. 1400.

1264. ápr. 8. — szepesi Márk ispán fiának, Miklós mesternek Werbyce birtokot adja. Hazai okmánytár, VIII. 96. *Lásd* 1269. ápr. 8.

1264. ápr. 8. † — a Lengyelországból származó Chyzkerei comesnek, Bogomér fiának különböző követségekben tett szolgálataiért az abaujvármegyei Borsua földet a többi természetes nemesek [naturales nobiles regni nostri] szabadságai szerint való birtokul adományozza s a határokat leírja a bugathi-i János comes, Farkas fia, által megállapított módon, az egri káptalan jelentése nyomán. — D. p. m. mag. Demetrii Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. VI. Id. Aprilis, regni a. tricesimo. *Átírta* 1) a szepesi káptalan, 1324. (A Rákóczi-Aspremont-lvt. N. Múz.) 2) Az egri káptalan 1356. (U. o.)

Kiadva: Hazai okmánytár, VI. 121. Kivonat: Századok, 1870. 606.

Karácsonyi (Hamis okl. 25. l.) hamisnak állapítja meg az oklevelet Demeter alkancellársága, a hibás uralk. év és a — szerinte — XIV. századi stylus miatt. Ám szószerint ugyanezt a záró részt találjuk IV. Bélának egy eredetiben maradt oklevelében is (Hazai okmt. VIII. 96.). Az utóbbi eredeti oklevél keltezési ellentmondását (lásd 1269. ápr. 8.) megfejthetőnek, illetőleg magyarázhatónak tartom. Ez esetleg a jelen (1401. sz.) oklevél datumának hasonló magyarázatát tenné lehetővé. Azonban ugyanannak a tévedésnek az ismétlődése, ha nem lehetetlen is, kevésbé valószínű. A mellett itt csak XIV. századi átiratokból ismert oklevélről van szó, amely stylusa miatt — Karácsonyi szerint — a valódi oklevelekkel ellentétbe jut. (Karácsonyi ezt bővebben nem fejti ki.) Az igaz, hogy ennek az oklevélnek a szövegében ekkor még kevésbé szokásos kitételek vannak. (. . . qua ceteri naturales nobiles regni nostri suas possessiones possident stb.) Ezért valószínű, hogy ez az oklevél az említett másik oklevél felhasználásával készült, amellyel nemcsak a záró részben (In cuius rei . . . szavaktól végig), hanem a bevezető részben is egyezik. Más kérdés, hogy a hamisító a XIV. században hogyan jutott hozzá ehhez az idegen tárgyú másik oklevélhez. Erre a kérdésre nem tudok feleletet adni, s ezért a bizonyítást nem is tartom teljes erejűnek, annál kevésbé, mert a hamisítás célját és alkalmát sem tudjuk közelebbről megjelölni. 1401.

1264.
ápr. 10.

— Moys mester somogyi és bihari ispánnak meg a csázmái káptalannak okleveleire való hivatkozás mellett Simonnak, Salamon fiának adja a Predemych nevű chezmicei földet, mely egykor Danych fiai: Danych és Guruzlou, meg Jurk fia Brasan somogyi chezmicei várjobbágyoknak birtokában volt, s ezek azt magyar [Hungarus] Salamonnak, Gallus fiának eladták, kiről a birtok megszakadás folytán a királyra szállott; leírja Predemych föld határait Moys mester és a csázmái káptalan oklevele nyomán. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. IV. Id. Aprilis, r. a. vicesimo nono.

Átírta V. István király 1270. máj. 27. — IV. László király 1273. márc. 1. (A Rajki-cs. levéltárában a M. Nemz. Múzeum lvt.)

Győri tört. és rég. füzetek, II. 299. Smičiklas, Cod. dipl. V. 294. Kivonat: Vjesnik, IX. 18. V. ö. Smičiklas, V. 253. 1402.

1264.
ápr. 13.

— Lőrinc királyi udvarbíró és mosonyi ispánnak a király veje: Ratiszló halicsi hg. szolgálatában, a ruthének ellen Iroslo vára alatt, majd Ratiszlónak Dániel ruthén király elleni csatájában, utóbb IV. Béla királynak Frigyes osztrák és stájer herceg ellen viselt hadjáratában, továbbá Parduch, Karchalag vára és Zrinhaus alatt, valamint a cseh király ellen viselt háború idejében a szörényi bánságnak a bolgárok ellen való megvédésével szerzett érdemeiért a baranyamegyei Rend, Henche és Letnuk falvakat adja tartozékaikkal. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis eccl. au. n. vicecanc. dil. ac fid. n. a. D. 1264. Id. Aprilis, r. a. vicesimo nono.

Eredetije: MODL. 559.

Fejér, CD. IV. 3. 196. Densusianu, Documente, 315. Kivonatok és töredékek: Bél, Not. Hung. V. 16. Katona, Hist. crit. VI. 424. Fejér, CD. IV. 1. 396. (1245.) Pesty, A szörényi bánság, III. 5. 1403.

1264. máj. 10. — clericusának, Sixtus mester esztergomi olvasókanonoknak a király követségében a római curiánál tett szolgálataiért Hethen földet adja szabad rendelkezési joggal, hol előbb királyi conditionalis lovászok, komáromi várszolgák s egy királyi praeco laktak. — D. p. m. mag. Farcasii Albensis electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. inc. 1264. VI. Id. Maii, r. a. vicesimo nono.

Átírta II. Ulászló király 1504. (Az esztergomi érsekség vil. levéltárában. Lad. C. n° 23.)

Fejér, CD. IV. 3. 200. (rövidítve.) Magyar Sion, I. 699. Codex Strigon. I. 50. Monum. Strigon. I. 500. 1404.

1264. jún. 22. — jóváhagyja, hogy Mária királyné a szolgagyőri várhoz tartozó Bős és Apardsuka(!) nevű földeket, melyeket a király neki juh- és ökörpásztor szolgák telepítése céljaira adott, Omodeus fiának, Lothardus mesternek adta az oklevélben írt határok közt.

Átírta a székesfehérvári káptalan 1278. (M. Tud. Akad. kéziratára, Knauz-hagyaték) és tartalmilag: 1) N. Lajos király 1359. (1265. évszámmal, a hg. Batthyány-cs. körmendi levéltárában.) 2) Konth Miklós nádor 1359. jan. 24. (1264. évszámmal, a M. Nemzeti Múzeum levéltárában, törzsanyag.) 3) Széchenyi Frank országbíró 1399. (Fejér szerint a Kondé-cs. levéltárában)

Tartalmilag: Fejér, CD. X. 2. 727. Anj. okmt. VII. 561. Hazai okmánytár, VIII. 98. (1265.)

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus tam presentibus quam futuris presentibus litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad universorum notitiam tam presentium quam futurorum harum serie volumus pervenire, quod cum karissima consors nostra domina Maria quasdā terras castri nostri Zulgageur vocati Beus et Apardsuka nominatas a nobis sibi dari petiisset diligenter, ut in eisdem cum ovibus et bobus servos sibi famulantes collocaret, nos eius petitionibus pie faventes, ut tenemur, terras antedictas cum omnibus utilitatibus suis et pertinentiis sibi duximus conferendas. Demum ipsas terras sue iurisdictioni subiectas diu possidendo, inspectis fidelitatibus et servitiis diversis magistri Lothardi filii Omodei fidelis nostri nobis et regno nostro in diversis regni negotiis fideliter exhibitis prenotatas terras Beus et Apardsuka in comitatu Posoniensi existentes cum pertinentiis et utilitatibus suis universis magistro Luthardo supradicto et per eum suis heredibus heredumque successoribus petita nostra licentia et optenta dedit et contulit perpetuo iure et irrevocabiliter possidendas. Quarum terrarum mete, prout in litteris capituli Jauriensis vidimus contineri, taliter distinguntur. Incipit enim terra Beus a parte orientali iuxta fluvium Huzywegues vocatum que est domini palatini, ubi est una meta erecta; inde venit directe ad aquam Chakatrola (?) vocatam, que est Lothardi. Hinc vergit ad aquam Suutsam, que est palatini, ubi est una meta; deinde tendit ad pontem situm in eadem aqua, hinc vadit ad aquam Balwan nuncupatam, que est Syke de genere Opour et cognatorum eiusdem, ubi directe secus eandem aquam tres mete sunt erecte. Inde venit ad aquam Peturagatue

vocatam, ubi contiguatur terris Buken filii Buken et Abraam filii Sebes ac udvornicorum de Chyk in parte occidentali, unde retorquetur ad partem orientalem et venit ad pontem udvornicorum et Buken ac Abraam prefatorum Raghahyda vocatum, ubi sunt erecte due mete, quarum una a parte occidentali est meta terre Buken, Abraam et udvornicorum predictorum, ab orientali vero terre Luthardi. Inde venit ad aquam Elevag dictam que est dictorum Buken, Abraam et udvornicorum et ad aliam aquam Noger vocatam, inter quas sunt due mete elevate. Hinc venit ad aquam Telketuu vocatam, ubi sunt erecte due mete, quarum una a parte occidentali existens separat terram ipsorum Buken et Abraam ac udvornicorum a terra Lothardi, a parte vero orientali existens distinguit terram Lothardi de terra eorundem, ubi terra ipsorum udvornicorum terminatur. Deinde vergit parumper directe ad quendam locum molendini. Deinde exit ad aquam Poley, cuius medietas a parte occidentali est dictorum Buken et Abraam, ab orientali vero dicti Lothardi, ubi sunt due mete. Deinde venit ad aquam Megag vocatam, que est Abraam et Buken predictorum, ubi sunt due mete. Dehinc venit ad aquam Tyloh, ubi sunt due mete, quam transiens venit iterum ad aquam Megag, ubi contiguatur terre udvornicorum de Baka, iuxta quam in competenti spatio per binas metas vergendo pervenit ad aquam Luuth, ubi contiguatur terre Wa(r)kun(?), que est ipsius Abraam, ubi sunt due mete, ubi et terra Beus terminatur. Prefata autem terra Apardsuka iuxta terram Arkun incipiens venit adhuc ad partem orientalem ad aquam Eurem, que est Abraam et Lothardi prefatorum. Inde vergit ad aquam Aruksarteu, cuius medietas a parte occidentali est Arkun prefati, a parte vero orientali Lothardi, ubi terra Arkun terminatur. Deinde venit ad partem meridionalem ad quandam magnam viam, ubi contiguatur terre castrensiu Posoniensiu de villa Zazus, que videlicet via a parte orientali recipit terram ipsorum castrensiu, a meridionali vero terram ipsius Lothardi, ubi sunt due mete. Hinc tendit ad aquam Kamari, que a parte orientali est ipsorum castrensiu, a meridionali vero Lothardi. Inde venit ad aquam Okolto, que simili modo dividitur. Dehinc vadit ad aquam Barch, que est ipsius Lothardi. Hinc tendit ad salicem metam antiquam hatarfyz vocatam, ubi terra Apardsuka finitur. Deinde incipit iterum terra Beus et venit ad dictam aquam Chulch, cuius medietas a parte orientali dictorum castrensiu, a parte vero meridionali est Lothardi, quam transiens venit ad aquam Byty, ubi contiguatur terre pulsatorum de Balon, cuius aque medietas est ipsorum pulsatorum, medietas vero Lothardi. Hinc vergit ad villam prenominati Buken Tunyg vocatam. Hinc venit ad aquam Feuldhg vocatam, que a parte superiori est Lothardi, ab inferiori vero populorum de villa Tunug. Inde pervenit iterum ad aquam Huzyuegves, ubi conterminatur terre domini palatini, Lothardi et populorum de Tunyg predictorum. Ut igitur terrarum predictarum donatio per karissimam consortem nostram ex nostra licentia prenominato magistro Lothardo facta robur optineat perpetue firmitatis et ne per quempiam ipse magister Lothardus vel sui heredes processu temporis ratione ipsarum terrarum

valeant molestari, presentes litteras nostras concessimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus dilecti et fidelis nostri magistri Farcasii Albensis electi, aule nostre vicecancellarii, anno dominice incarnationis M^o CC^o sexagesimo quarto, decimo Kal. Julii, regni autem nostri XX° nono. 1405.

(1264. * — patens oklevelét, mellyel Belin és Szent-Demeter földeket néhai Radislaus halicsi hercegnek és nejének Agnának adta volt, említi IV. Orbán pápa 1264. július 15-én előtt.) Agna halicsi, boszniai és macsói hercegnőhöz intézett levelében. (Theiner, Monum. Hung. I. 273.) 1406.

1264. — Botyz ispánnak, Márk ispán fiának, ki a cseh király ellen folyt harcban István ifj. király megmeneküléséről hírt hozott a királynak, a szepesi kerületben [districtus] a Tortol havas alján a Veresviz és Poprad folyók közt fekvő Chetene nevű puszta erdőt adja, meghatározva az esetleg később idetelepítendő népek plebánosválasztási és bírósági kiváltságait, valamint Botyznak és testvéreinek igazságügyi kiváltságait is. — D. p. m. discr. viri mag. Farcasii prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. X. Kal. Augusti, r. a. tricesimo.

Eredetije Iványi B. i. m. szerint a Máriássy-cs. márkusfalvi levéltárában. Wagner, Analecta, III. 244. Katona, Hist. crit. VI. 426. Bárdosy, Supplementum, 98. Fejér, CD. IV. 3. 185. Kayser, Historia fam. Máriássy, 29. Kivonatok: Századok, 1872. 661. Iványi B. A márkusfalvi Máriássy-cs. levéltára, I. 13.

Nem tudom, hogy az alkancellár hibás címe és a hibás uralkodási év az eredetiben is így van-e? Iványi i. h. a datumot az eredetiből csonkán közli. 1407.

1264. — copulchi Leustachius comest, Vyd comes fiát, azokért a szolgálataiért, melyeket aug. 25. urával, Rolandus szlavon bánnal együtt tett a királynak, megerősíti a kemnuki várhoz tartozó Preznicha föld birtokában, átírva az assignálással megbízott Miklós kemnuki ispánnak a határok leírását is tartalmazó keltezetlen jelentését. — D. p. m. mag. Farcasii electi in prepos. Albensem, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. d. inc. 1264. VIII. Kal. Septembris, r. a. vicesimo nono.

Eredetije a zágrábi érsekség levéltárában. (Privilegialia, Vol. I.)

Tkalčić, Episcop. Zagrab. I. 129. Smičiklas, Cod. dipl. V. 304. Kivonatok: Wenzel, ÁUO. XI. 537. Kukuljević, Reg. n° 869. 1408.

1264. — felsorolja a Beryn faluból való hospeseknek kiváltságait és kötelelességeit, nevezetesen az általuk mansionkint fizetendő évi összeget, az örökös nélkül elhunytak javaira, bírságfizetésre, az ökörfogat-adás alóli mentességre, küldönci szolgálatukra, a dézsmafizetésre, hadi kötelelességükre, a villicus részéről való bíraskodásra, a királynak és a segusdi ispánnak tartozó szolgáltatásra és az eskütétel díjára vonatkozó megállapításokat. — D. a. D. 1264. V. Id. Septembris, r. a. (vicesimo) octavo. (!)

Átírta Béla herceg 1269. — V. István király 1270. (MODL. 561.)

Fejér, CD. IV. 3. 201. Endlicher, Monum. Arpad. 506. Wenzel, ÁUO. XI. 532.

Az uralkodási év az átíratban voltaképp csak „octavo” s későbbi kézzel van fölébe írva: XX. Az eredetiben bizonyára nem így volt. 1409.

1264. † — a szerémi származású Kres, Igerchich (illetőleg Cupissa) és Raak-nak a
okt. 7. tatárjáráskor a tengerpartra menekülő királynak tett szolgálataikért nemességet
ad, s nekik adja a topolzkai apátsággal, továbbá a Salach és a (D)resnyk nemzetség
földjével határos, zágrábmegyei földeket, melyet számukra Farkas mester fehérvári
prépost udvari kancellár (I) határolt el; meghatározza hadi és dézsmaadási kötelezett-
ségeiket és igazságszolgáltatási kiváltságaikat. — D. p. m. ven. viri mag. Farcasii
Albensis eccl. prepos. cancell. n. maiestatis, d. et f. n. a. inc. d. 1264. Non. Octobris,
r. a. vigesimo sexto.
Átírta Nagy Lajos király 1364. — II. Ulászló király 1499. — II. Lajos király
1519. — I. Ferdinánd király 1548. — Miksa király 1571. — Rudolf király 1583.
(Egyszerű másolata MODL. 36,107. a másolatok közt.)
Kercselich, Hist. eccl. Zagrab. 329. Katona, Hist. crit. VI. 322. Fejér, CD.
IV. 2. 409. (csonkán, 1256. alatt.) IV. 2. 522. (kiegészítés az előbbi közléshez,
1260. alatt.) VII. 3. 49. (1264.) Kukuljević, Jura, I. 74. és Borba Hrvata, 107.
Densusianu, Documente, 291. (1260.) Smičiklas, Cod. dipl. V. 308. Kivonat:
Kukuljević, Reg. n° 870.
Hamis, olv. Katona, i. m. VI. 326. Pauler, A magyar nemzet tört. II.²
595. Karácsonyi, Hamis okl. 21. és 25. Smičiklas, i. m. V. 311. I. jegyz. 1410.
1264. — Kurla fiainak: Wylkina, Mark és Mirennnek kérésére átírja és megerősíti István
szlavon bán 1249-i oklevelét, mellyel Corla (I) fiait Odra föld birtokába visszahelyezte.
— D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D.
1264. r. a. vicesimo nono.
Eredetije: a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.
Laszowski, Povj. spomenici Turopolja, I. 17. Smičiklas, Cod. dipl. V.
323. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 580. 1411.
- (1264. ?) * — oklevelére hivatkozik Symon, a chorgoui keresztések házfőnöke billei Domonkos
földjének elhatárolásakor, 1264-ben. (Wenzel, ÁUO. VIII. 117.) V. ö. az ezt átíró
királyi oklevéllel (1413. szám). 1412.
1264. — billei Domonkos. zalai várjobbágy kérésére átírja a keresztések csurgói [Chorgou]
praeceptorának billei Domonkos földjének elhatárolásáról szóló, keltezetlen jelen-
tését és királyi oklevél alapján megerősíti a Domonkos és Princh ispán közt 5 szőlőre
vonatkozólag létrejött megegyezést. — D. p. m. mag. Farcasii Albensis eccl. el. au.
n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. r. vicesimo anno nono. (I)
Átírta a zalavári konvent 1372. (MODL. 566.)
Wenzel, ÁUO. VIII. 91. 1413.
1264. — Fauus pannonhalmi apát kérésére átírja és megerősíti Erney nyitrai ispán 1263-i
oklevelét Debreta és Lubov birtokok elhatárolásáról. — D. p. m. mag. Farcasii
electi Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1264. r. a. vicesimo nono.
Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. (Capsa XLV. T.)
Bevezetve tartalmilag a pannonhalmi XIV. századi registrumba, fol. I. J.
Wenzel, ÁUO. VIII. 92. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 164. (1263.) és IV. 3.
202. (1264.) Sztachovics, Registrum, XIII. Pannonhalmi rendtört. II. 252. 1414.

1264. — felsorolja az általa alapított chwthi monostornak adott birtokokat, megállapítva a chwthi hospesek kiváltságait, kötelességeit s az adományozott falvak egy részének határait, a monostor népeit pedig kiveszi a várispánok joghatósága alól. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. r. a. vicesimo nono.
Átírta a budai káptalan 1393. jún. 5. — u. az 1466. máj. 13. (Az esztergomi káptalan hiteleshelyi lvt. Lad. 23. Capsa 18. f. 3. n° 8.)
 Monum. Strigon. I. 509. Károly J. Fejér vm. története, III. 422. Kivonat: Fejér, CD. VII. 5. 340.
 A királyi címre von. olv. Klebelsberg- emlékkönyv, 240. l. Mindenesetre feltűnhetik, hogy a közel egyidőben kelt két oklevél (1415. és 1416. sz.) tartalmilag független egymástól. **1415.**
1264. — Narhyd falut a hozzátartozó felsorolt falvakkal és tartozékaikkal együtt a kúnoktól kihágásaik miatt elvéve a prémontreieknek IV. Béla király által alapított chwthi monostorának adja, leírva a határokat az assignálást végző Mihály, zólyomi ispán oklevele szerint, s hozzáteszi, hogy a Nyitra folyó vízének fele, ahol a monostor földjeit érinti, valamint a Nyitra folyón levő malom is a monostort illeti. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. r. a. vicesimo nono.
*Eredeti*je az esztergomi érsekség vil. levéltárában. (Lad. M. n° 3.)
Átírta III. András király 1291. jún. 3. (u. o. n° 9.)
 Fejér, CD. IV. 3. 184. Magyar Sion, I. 700. Codex Strigon. I. 52. Monum. Strigon. I. 514. Densusianu, Documente, 320. Gyárfás I. A jászkúnok tört. II. 414. Károly J. Fejér vármegye tört. III. 425. **1416.**
1264. — Domonkos fiának, Ivánka comesnek adja az utód nélkül elhunyt kún Konchának nyitramegyei Nemchich nevű földjét az elidegeníthetés joga nélkül, s a földet neki Budou ispánnal, Sándor fiával assignáltatta. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis, au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1264. r. a. vigesimo nono.
Átírta Pál turóci prépost 1358. aug. 16. (Az Ivánka-cs. levéltárában. M. Nemzeti Múzeum lvt.)
 Fejér, CD. IV. 3. 183. Gyárfás, A jászkúnok tört. II. 416. **1417.**
1264. — a Toplicha és Donkpotoka folyók közt fekvő erdőnek, melyet szepesi Tiborc magának kért, s a király annak Detrik szepesi ispán által való assignálását el is rendelte, felét Boch fiának Jordanusnak tiltakozására és a királynak bemutatott oklevél alapján, mely szerint Tiborc és Jordanus közt erre nézve már megegyezés jött létre, Detrik ispán jelenlétében Jordanusnak hagyja. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. r. a. vicesimo nono.
*Eredeti*je: MODL. 564.
 Wenzel, ÁUO. VIII. 90. **1418.**
1264. — a Buditha fia Buthk, Mortunus és más rokonai által a szentmártoni monostornak Vyhel és Pothworch falvainak földéből követelt 15 ekeföldet, melyet egykor Damana

fia Ivánka ispán és a királyné birtak, s melyre vonatkozólag Favus apát egy szerzetessel és két nemessel teendő esküre kész volt, a nyitrai káptalan oklevelére való hivatkozással Vyhel és Pothworch falvaknak ítéli. — D. p. m. mag. Farkasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. r. a. vicesimo nono.

Eredetije a pannonhalmi rendi levéltárban. Capsa XXXVI. W.

Wenzel, ÁUO. III. 73. Pannonhalmi rendtört. II. 328. Kivonat: Sztachovics, Registrum, XIII. 1419.

1264. — jóváhagyja a Bees mester, Ludugeris(?) fia és Miklós, Dénes fia közt a peres Lemeche földre vonatkozólag akként történt megegyezést, hogy Bees Lemeche földet Bodon(?) ispánnak engedte át, Miklós Chulle testvéreinek Ture nevű földjét, mely Beesnek Nogud nevű földjével határos, adta Beesnek, Bees pedig Kozlan földet is Bodonnak engedte át. — Anno 1264. r. a. vicesimo nono.

Tartalmilag *átírta* Szécsi Miklós országbíró 1383. (A bpesti Orsz. Levéltárban, az ügyvédek után maradt iratok közt.)

Kivonatban: Palásthy P. Palásthyak, I. 8. és 158. és Botka, Barsmegye monogr. I. 66. M. Tört. Tár, 1861. 227. l. 1420.

1264. — clericusának, Muthmerius mester szepesi prépostnak panaszára meghagyja a szepesi prépostságot Willam, a szepesi darócok [draucharii] centurioja és a drauchi népek által a királytól adományul kért Vizoka föld birtokában, minthogy a prépost az egyháznak e földhöz való jogát oklevéllel igazolta, s Willam a király előtt igényéről lemondott. — D. Jaurini, in vigilia Lucae ev. a. D. 1264.

Wagner, Analecta, I. 295. Katona, Hist. crit. VI. 429. Bárdosy, Supplementum, 222. Fejér, CD. IV. 3. 195. (Mindannyian Wagner után.) 1421.

(1264. *— 1264. november 1. kelt (1423. számú) oklevelében említi előbbi oklevelét a bakonybéli apátság népeinek a parochialis comesek joghatósága alól való mentességéről. (Pannonhalmi rendtört. VIII. 297.) 1422.

1264. — korábbi oklevelére való hivatkozással megparancsolja a veszprémi, győri, vasvári és zalai parochialis comeseknek és curialis comeseknek, hogy a bakonybéli monostor népei fölött ne bíraskodjanak, minthogy a monostor Szt. István király privilegiuma szerint a parochialis comesek joghatósága alól mentes. — D. in Porowa, in festivitate Omnium Sanctorum, a. D. 1264.

Átírta Nagy Lajos király 1374. nov. 12. (A pannonhalmi r. levéltárban, Capsa LVI. J.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 94. Pannonh. rendtört. VIII. 297.

A Pannonh. rendtört. VIII. 221. l. szerint ezt az oklevelet a Szt. István király hamis oklevelére való hivatkozás gyanússá teszi. Azonban a kérdéses hamisítvány már 1240-ben megvolt (ld. 675. sz.), 1264-ben tehát már hivatkozhattak reá, s így a felhozott érv nem elegendő az oklevél megbízhatóságának megdöntésére. 1423.

1264. Toplica. — a nagyszombati [de Tyrna] apácáknak azt a kiváltságot adván, hogy a kolostoron kívül fekvő curiájuk, melyben officialisaik laknak, minden kötelezettség és exactio alól „que ad ordinem ville iure exigitur,” mentes legyen, megtiltja a nagyszombati villicusoknak, iudexeknek és hospeseknek, hogy a jelölt helyen collectát szedjenek. — D. in Toplicha, a. D. 1264.
Átírta IV. László 1280. márc. 31. (MODL. 565.)
 Wenzel, ÁUO. VIII. 93. 1424.
1264. — teplai népeinek földjéből elkülönített 3 ekeföldet ad Clementinusnak s a határokat Mihály zólyomi ispán oklevele szerint leírja. — D. a. D. 1264.
 Tartalmilag *beiktatva* a lipthói registrumba, 70. §.
 Fejér, CD. IV. 3. 195. (ismeretlen helyről.) Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 209. Tört. Tár, 1904. 83. 1425.
1264. — Demeternek, Pál fiának ad bizonyos földet a Seremnapataka folyók között. — A. D. 1264.
Beiktatva tartalmilag a lipthói registrumba, 17. §.
 Kivonatban *kiadta* Fejér, CD. IV. 3. 209. 1426.
1264. — a vallon [Galicus] János mesternek bizonyos rélet ad.
 Kivonatát *kiadta* Fejér, CD. V. 2. 489. Nem IV. Béla király okleveléről, hanem Mihály zólyomi és szepesi ispánnak IV. Béla király parancsából tett intézkedéséről van szó a lipthói regstrum 25. § ában, melyből Fejér ezt az oklevélkivonatot csinálta.
1264. — Tamás fiának, Benchének adja a honti várnak Prebul nevű földét. — Anno D. 1264.
 Tartalmilag *átírva* Pál országbíró 1333-i oklevelében. (Kubinyi-cs. lvt. A Nemz. Múzeum lvt.)
 Lásd 1244-i kelettel a 794. szám alatt.
1264. † — a baranyai várhoz tartozó Drauch nevű földet Dénesnek és Istvánnak adja, s a határokat B(eatus) (pécs)várad [Waradiensis] apát jelentése szerint leírja. — D. p. m. mag. Farcasii, electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et. f. n. a. D. 1264 r. a. vicesimo nono.
Eredetiye: MODL. 563.
Átírta Maróthi János macsói bán 1399. (A M. Nemzeti Múzeum levéltárában. Törzsanyag.)
 Fejér, CD. IV. 3. 188. Új Magyar Múzeum, 1857. I. 275. Wenzel, ÁUO. VIII. 86. XIV. századi *hamisítvány*, amit írása és egész külseje elárul. Már Maróthi János bán hamisnak nyilvánította 1399-ben. V. ö. Karácsonyi, Hamis okl. 22. 1427.
- (1264.) * — oklevelét Wrs földnek Kompold ispán részére való adományozásáról említi III. András király 1294. (Wenzel, ÁUO. XII. 706.) Minthogy III. András oklevele szerint IV. Béla adománya „iuxta collationem ipsius domini Stephani regis” történt, István ifj. király adománylevele pedig 1264-ben kelt, IV. Béla oklevele is valószínűleg ebből az évből való volt. 1428.

- (1264 körül.) * — patens oklevelét, amelyben megengedte, hogy a medleki német Sebridus ispán a királytól kapott wduordi vámot, úgyszintén Wrs falusi és Werth nevű földeit (v. ö. 1118. sz.) az esztergomi érseknek eladhassa, említi a győri káptalan 1264-ben (Monum. Strigon. I. 518. és 519. V. ö. az 1268-i oklevéllel is. u. o. 548. l.) Ámbár a győri káptalan két oklevele külön utal az udvardi vám eladását, s külön Wrs és Werth eladását megengedő patensre, valószínű, hogy az engedély egy oklevélbe volt foglalva. 1429.
- (1265 előtt.) * — é. n. adott (1447. számú) oklevelében szól előbbi okleveléről, melyben lyuteri Salamonra és társaira bízta a veszprémi és székesfehérvári káptalan közt fennforgó ügy elintézését. (Hazai okmánytár, IV. 19.) 1430.
- (1265 előtt.) * — oklevelére, mely szerint Welchek fia Myke Veyke nevű földét vétel útján szerezte Mártontól, nővérének fiától, történik hivatkozás István ifj. királynak 1265-i Pálóczi László országbíró által 1446. november 1-én tartalmilag ismertetett oklevelében (Zichy-okmánytár, IX. 137.) Az oklevelet azonban Myke nem tudta előmutatni. 1431.
1265. jan. 14. — egyfelől Mark, Jursa és Myruzlaus ryuchei ispánok, másfelől a szabad magyar praedialisok [prediales] s a ryuchei várjobbágyok közt a comes parochialisnak fizetendő szállásdénárookra nézve [super denariis descensualibus] felmerült perben Fülöp esztergomi érsek, udvari kancellár közbejöttével [mediante] ítéletet mond, érvénytelennek nyilvánítva a ryuchei ispánok részére a garygi praedialisok kiváltságainak megfelelően adott oklevelét, s megállapítja, hogy a praedialisok és várjobbágyok s népeik felett a nevezett ispánok csak Izsák fia Inco ispán, Tolomerius fia Farkas vagy Belus bán fia István szlavon nemesek egyikének bírótársul vevése mellett ítélezhetnek, és a praedialisok s népeik a comesek elé csak káptalani vagy konventi bizonyság mellett idézhetők. — D. p. m. mag. Farcasii el. in prepos. Alb. au. n. vicecanc. a. d. inc. 1265. XIX. Kal. Febr. r. a. tricesimo
Átírta N. Lajos király 1380. jún. 26. (MODL. 581.)
Wenzel, ÁUO. VIII. 124. Smičiklas, Cod. dipl. V. 329. Kivonatok: Monum. Strigon. I. 520. Kukuljević, Reg. n° 883. 1432.
1265. jan. 27. — notariusának, Tamás mesternek és János, Kristóf, Pál és István nevű testvéreinek adja — Béla szlavon herceg jóváhagyásával — az utód nélkül elhunyt Bolosk kemnuki várjobbágy földjét szabad rendelkezési joggal, kivéve azt a kemnuki vár hatósága alól s Miklós mester kemnuki ispán által végeztetve a beiktatást. — D. a. d. inc. 1265. VI. Kal. Februarii, regni a. tricesimo.
Éredetije a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.
Átírta V. István király 1270. aug. 26. (U. o.)
Smičiklas, Cod. dipl. V. 330.
V. ö. az ugyanezen évi május 25. kelt oklevéllel. (1445. szám.) Az adományt Béla szlavon herceg is megerősítette 1268-ban. (Smičiklas, Cod. dipl. V. 478.) 1433.
1265. febr. 17. — az örökös nélkül elhunyt Mixének Checher nevű földjét, melyet a király előtt bemutatott oklevél szerint egykoron Kálmán király adományozott Franka András atyjának, Fridrih Jánosnak, az adományos ősének, — Checher falusi Zubuzlonak,

Mixe rokonának, valamint Lőrinc, Simon és Loránd nevű rokonainak adja, s a határokat Kálmán király oklevele alapján leírja; az ellentmondás nélkül történt beiktatásról Gergely akkori [tunc] ungi ispán jelentést tett a királynak. — D. a. D. 1265. XIII. Kal. Martii, r. a. tricesimo.

Eredetije a Hazai okmt. szerint csicseryi Orosz András lvt.; azonban az Orsz. Levt.-ban lelt Csicsery-levéltárban nincs meg.

Egyszerű XVIII. sz. másolata a Csicsery-levéltárban, MODL. 36,799.

Fejér. CD. IV. 3. 267. Hazai okmt. VI. 129. Kivon. Kukuljević, Reg. n° 885. Tört. Tár, 1900. 387.

A bemutatott oklevél valószínűleg hamisítvány volt. Olv. 48. sz. 1434.

(1265.) — megparancsolja biki Pous fiának, Agabitnak, hogy Jant és testvérét, Istvánt, márc. 13. valamint boroni Rubinust, Achilles, Buzadot és Baturt és Jan egész nemzetségét Pozsony. [generationem] idézze a király elé a soproni szentmáriahegyi monostor apátja ellenében. — D. Posonii, sexta feria proxima post mediam Quadragesimam.

Eredetije: MODL. 2025.

Wenzel, AUO. XI. 607. Kivonat: Szentpétery, A borsmonostori apátság Árpádk. okl. 122.

Keltére vonatkozólag olv. Szentpétery i. m. 105. l. 1435.

(1265.) — a szepesi kisebb Tamásfalú-beli hospeseknek arra a panaszára, hogy rájuk 10 márc. 18. ekeföld után róttak kötelezettséget, Detrik szepesi ispánnal megvizsgáltatván a Pozsony mellett. dolgot, minthogy Detrik ispán jelentése szerint a nevezett vendégnépek földje csak 8 ekényi, őket a két eke utáni kötelezettség alól felmenti és a mindenkori szepesi ispánt tiltja több mint 8 eke utáni kötelezettséggel terhelésüktől.

Átírta IV. László király 1282. (Egyszerű másolata MODL. 1031. és a gr. Csáky-levéltár illésfalvi részében is, fasc. 37. n° 7. M. Nemz. Múzeum lvt.)

Kivonatban kiadva: Századok, 1872. 677. Gr. Csáky-oklevéltár, I. 3. (1260 körül téve.)

A kelet az itinerarium alapján tehető 1265-re. Hogy Detrik 1264-ben még szepesi ispán volt, lásd Wenzel, AUO. VIII. 91.

A teljes szöveg a következő:

Nos Bela dei gratia rex Hungariae memoriae commendantes significamus universis, quod cum hospites nostri de nostra minori villa Tamassy de Scepus conquesti fuissent de debito decem aratorum, quod eis impositum fuerat, propter terrae suae paucitatem non sufficere, nos Detrico comiti de Scepus dedimus in mandatis, ut praedictae terrae inspicerent (!) quantitatem et nos de ipsa redderet certiores. Verum cum idem nostrum mandatum fuisset, ut debuit, exsecutus, nobis in suis litteris intimavit dictam terram esse octo aratorum, et quod nos ipsorum conquestionem iustam esse comperimus, dictos hospites a debito duorum aratorum exhonerandos duximus et pariter eximendos, volentes et praecipientes, ut deinceps comes de Scepus pro tempore constitutus ipsos audeat (!) vel debeat ultra debitum octo aratorum aliquatenus molestare. Datum apud Posonium, quarta feria post dominicam Laetare. 1436.

(1265.)
márc. 22.
Füzítő. — megparancsolja a győri káptalannak, hogy megbízottját küldje ki Szent György-
nap nyolcadára az egyfelől Chak fia Tyba és János fia Kelemen, másfelől Miklós
ispán fia János és testvérei közt peres Kazmer föld határainak és nagyságának
II. András király privilegiuma alapján Móric ispánnal együtt leendő megállapítása
végett. — D. in Fyzegtu, in dominica Judica.

Eredetije a Kisfaludy-cs. levéltárában. (M. Nemzeti Múzeum levélt.) *2. 67-150*

Hazai okmánytár, V. 39. Bánffy-oklevéltár. I. 11.

Keltére vonatkozólag v. ö. Wenzel, ÁUO. II. 167. Karácsonyi, Hamis
okl. 99. és Theiner, Mon. Hung. I. 279. **1437.**

1265.
márc. 28.
Füzítő. — IV. Kelemennek pápává választása felett örömét fejezi ki s jelenti, hogy a
pápához küldi clericusát. László mester pápai káplán esztergomi főesperest
notarius familiaris és udvari apocrisiariust, s kéri a pápát a király és fia, István
ifj. király közt az esztergomi és kalocsai érsekek közvetítésével létrejött egyezség
megerősítésére. — D. apud Phyzegtu, anno D. 1265. V. Kal. Aprilis.

Eredetije Theiner szerint a vatikáni levéltárban. (V. ö. Turul, XXXVIII. 23. 1.)

Baronius, XXII. 148. Pray, Annales, I. 319. Katona, Hist. crit. VI. 442.

Fejér, CD. IV. 3. 258. Theiner, Vet. Monum. Hung. I. 279. Kivonat: Monum.
Strigon. I. 520. **1438.**

1265.
ápr. 1. — Walterus kamaraispánnak, mivel a Henel néhai kamaraispán fiaitól: Wluelinus,
Oltmanus és Neklinus zsidóktól a kincstár iránti, nagy pénzösszegű tartozásuk fejében
a királyra szállott s a király által ugyanolyan összegért Walterusnak adott komáromi
várat ez nagy költséggel helyreállította, Kamarun falut adományozza, az ottani királyi
udvarnokokat máshová telepítvén, a Komáromba települő vendégeknek pedig a
budai [de novo monte Pestiensi] polgárokéhoz hasonló kiváltságokat biztosít.
— D. p. m. mag. Farcasii Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a.
D. 1265. Kal. Aprilis, r. a. tricesimo.

Átírta II. Ulászló király 1504. (Az esztergomi érsekség vil. lvt. Lad. Q. n° 24.)

Fejér, CD. IV. 3. 282. Monum. Strigon. I. 520. Magyar zsidó oklevéltár,
I. 34. Kivonatok: Magyar Sion, I. 761. Codex Strigon. I. 57.

Olv. alább az 1268-i (Monum. Strigon. I. 550.) oklevélnél mondottakat
a látszólagos ellentmondásról, melyben a két oklevél egymással áll. **1439.**

1265.
ápr. 10. — Tholomerius, guerzenchei praedialis fiainak: Nodulk és Horvatinnak kérésére
átírja és megerősíti a csázmai káptalannak a nevezettek birtokának határait leíró
1264-i oklevelét, e birtokot a többi guerzenchei praedialis módján és kiváltságaival
[more et libertate] hagyván birtokukban. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis,
au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1265. IV. Id. Aprilis, r. a. tricesimo.

Eredetije a Hazai okmánytár szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.

Hazai okmánytár, VII. 93. Smičiklas, Cod. dipl. V. 334. **1440.**

1265.
ápr. 11. — a Lőrinc mester, András és Kenesius keresztesek által képviselt esztergomi
rendháznak ítéli meg Szoch(?) fiának Jánosnak és fiainak somogy megyei Telky nevű
birtokát a János által a kereszteseknek okozott károkért. — A. d. inc. 1265. III. Id.
Aprilis, r. a. tricesimo.

Tartalmilag átírta Garai Miklós nádor 1429. (Fejér szerint a pozsonyi káptalan levéltárában.)

Kivonatban kiadva: Fejér, CD. IV. 3. 311. és X. 7. 164. Magyar Sion, I. 375. 1441.

1265. — Benedek mester aradi prépost kérésére és a prépost servienseinek, Gabrianus fiainak: Simonnak és Synkének hű szolgálataiért az utóbbiaknak adja néhány Fenyés zalai várjobbágy zalamegyei hét ekeföldjét, amelynek határait a vasvári káptalan jelentése nyomán leírja; a beiktatásnak a vasvári káptalan tanúsága mellett való végzésére a király István fiát, Mike comest küldte volt ki. — D. p. m. mag. Farcasii electi in. prep. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1265. XVI. Kal. Maii, r. a. n. a. tricesimo.

Eredetije a hg. Festetics-cs. készthelyi levéltárában, Zala, 5.

Hazai okmt. VI. 130. 1442.

(1265.?) — bizonyítja, hogy Pál fia Pál, Zah fia Brondez, Brondez fia István és ennek testvérei: Endre, Gervasius és Korrard, továbbá Artun fiai: Ugrin, Tódor és Márk, Tiborc fia Joanka és Jakab fia András a velük egy nemzetségből származó vezekeni Dénesnek, Bertalan fiának engedték át néhány vezekeni Salamonnak Zyrak nevű földet és Zekos föld közt fekvő azon földet, melyet a király mint kezére szállott birtokot már előbb Dénesnek adott volt; megjelöli a birtok kiterjedését; a határok kijelölését és a beiktatást Szt. György quindenáján a beui praeceptor fogja végezni. — D. apud villam Dobrun, in f. s. Georgii.

Eredetije a Soproni oklv. szerint a gr. Esterházy-cs. galánthai levéltárában. Sopron vmegye tört. Oklevéltár, I. 31. (1265. körül.)

A kelet évét a Sopronvm. oklevéltár az u. o. I. 30. közölt oklevél alapján tette 1265-re, ami az itinerariumnak is körülbelül megfelel. Karácsonyi (Magy. Nemzets. III. 135.) 1266 tájára teszi. 1443.

(1265. * — azon oklevelét, mellyel bizonyos drávántúli, koruskai földet kemnuki várföld címén Carachinus körösi ispánnak adott, 1265. máj. 25-én semmisnek nyilvánítja. (Smičiklas, Cod. dipl. V. 336.) 1444.

1265. — visszavonván a Carachinus körösi ispán javára egy drávántúli koruskai részföldre vonatkozólag, amelyen Pousa és Wiche laktak, a kemnuki várhoz tartozó föld címén tett adományát, a kemnuki Bolysk egész földét illetően tett (1265. jan. 27-i) adomány megerősítésével és a Carachinusnak szóló adománylevél érvénytelenné nyilvánításával a nevezett részföldet Bolysk más földével együtt a király Tamás mester notariusnak és testvérének, Jánosnak s testvéreiknek birtokában hagyja. — D. a. d. inc. 1265. VIII. Kal. Jun. r. a. n. a. tricesimo.

Eredetije: MODL. 35,831.

Átírta IV. László kir. 1275. júl. 27. (A délszláv akadémia zágrábi levéltárában.)

Smičiklas, Cod. dipl. V. 335. Kivonat: Kukuljević, Reg. no. 890. 1445.

(1265.)
jún. 2.
(Ó-)Buda,
a királyné
udvarában.

— bizonyítja, hogy előtte mérei Likarch fiai: Miklós, Péter és Maran, másfelől Gabrianus fia Gabrianus *de eadem* bevallást tettek arról, hogy Likarch fiai a Szt. Lőrinc egyháza mellett a Kapos folyón levő malom felét egy márka és egy fertő ezüstért Gabrianusnak eladták, szavatosságot vállalva Gabrianusnak a malom miatt esetleg támadó perben való védelmét illetően, s ha őt megvédeni nem tudnák, neki öt márkát fizetnek; az adásvételt a fehérvári káptalan oklevelével is meg fogják erősíteni.

Átírta a fehérvári káptalan 1265. jún. 4. (A M. Nemzeti Múzeum levéltárában letett Szalay-gyűjteményben.) *Al. 48.220*

A keltezés évét az átírás datuma határozza meg.

Az oklevél szövege a következő:

Nos Bela dei gratia rex Hungarie damus pro memoria, quod Nicolaus, Petrus et Maran filii Likarch de Merey ab una parte, Gabrianus filius Gabriani de eadem ex altera coram nobis personaliter constituti confessi sunt viva voce, quod predicti filii Likarch medietatem loci cuiusdam molendini prope ecclesiam sancti Laurentii in fluvio Kopus existentis ad se iure hereditario spectantem, cuius quidem molendini alteram medietatem dictus Gabrianus, sicut partes relulerunt, possidet similiter iure hereditario, eidem Gabriano pro marca et fertone communis argenti, quam pecuniam ab eodem dixerunt plenarie recepisse, reliquisent et vendidissent perpetuo possidendam, in dicto molendino et clausura eiusdem nullo sibi iure reservato, obligantes se eundem Gabrianum et suos heredes expedire et defendere ab omni lite et actione, si que ratione predictae medietatis ipsius loci molendini contra ipsum vel suos heredes processu temporis moverentur, sub tali conditione, quod si eundem non possent in eodem defensare, extunc predicto Gabriano iidem filii Likarch debent solvere quinque marcas in argento de necessitate obligationis facte coram nobis. Inter partes etiam extulit ordinatum, quod premissam venditionem et obligationes factas coram nobis partes feria quinta proxima post octavas Pentecostes coram capitulo Albensi comparendo privilegio eiusdem capituli facient confirmari sub pena iudicii, si terminum prenotatum coram ipso capitulo ommiserint (!) comparendi. Datum Bude in curia domine regine, tertio die post octavas Pentecostes. **1446.**

(1265.)
jún. 5.
(Ó-)Buda,
a királyné
udvarában.

— felszólítja lyuteri Salamont, Gergelyt és Imrét, továbbá Bulchu fiait: Mártont és Jakabot, Balázst, a szentmártoni apát saari procuratorát, saari Azariast és Domonkost, hogy a fehérvári és a veszprémi káptalanok közt fennforgó s a Sowl vizi malomra vonatkozó ügyben már előbb kiadott királyi rendelet szerint mint megbízott bírák intézkedjenek; megállapítja az ítéletet el nem fogadó bírságát s a király előtt való megjelenés idejét és módját. — D. Bude in curia domine regine, infra quindenas Pentecostes feria VI.

Eredetije a veszprémi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 2. Csopak 2.) Wenzel, ÁUO. VII. 2. Hazai okmánytár, IV. 19.

Az évet a másik, ugyanott kelt oklevél alapján (lásd az 1446. számot) tehetjük 1265-re. A napi kelet az oklevélnek mind a két kiadásában el van torzítva. 1447.

1265. — jóváhagyja, hogy Mária királyné Beus és Apardsuka földeket Omodeus fiának, Lothard mesternek adta.

Tartalmilag: Hazai okmánytár, VIII. 98.

Lásd a helyes 1264. évszámmal az 1405. szám alatt.

(1265. * — írásbeli parancsát arra nézve, hogy Roland szlavon bán jelölje ki a 25 ryuchei szabad praedialis földjét, említi Roland bán 1265. június 24. (Smičiklas, Cod. dipl. V. 337.) V. ö. IV. Béla királynak 1265. jan. 14-én kelt, 1432. számú oklevelével. 1448.

1265. † — a liptómegyei hibbei [Hybe] hospeseknek a korponai hospesekéhez hasonló kiváltságokat ad, megállapítván villicus-választási, bíraskodási, papválasztási, királyi dézsma-mentességi, vadászati, halászati, a liptói ispán megszállásától és bíraskodása alól mentességi jogukat, mansionkint egy arany fizetési köteleységüket és Hibbe föld határait. — D. p. m. discr. v. mag. Farkasii Alb. eccl. electi, au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1265. XII. Kal. Aug. r. a. tricesimo.

Átírta V. István király 1270. (az átíró oklevélben 1278., de 1. uralk. év) — IV. László király 1285. — III. András 1297. (a M. Tud. Akad. kézirat-tárában) — Zsigmond király 1397. (Wenzel szerint Rajcsányi gyűjteményében volt.)

Beiktatva a liptói registumba, 54. §.

Wenzel, ÁUO. VIII. 126. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 312. Monum. Strigon. I. 523. Tört. Tár, 1904. 83.

Nyilván az 1391-i oklevélvizsgálat által valódinak elfogadott hamisítványok egyikével van dolgunk. A lipcsei, 1263-i oklevéllel való összefüggéséről olv. az 1344. számot. III. Andrásnak 1297-i átíró oklevele Tódort fehérvári prépostnak írja, holott ő csak 1295. ápr. 24-ig viselte ezt a címet; ezóta választott, jún. 1. óta pedig megerősített győri püspök. (Fejérpataky, A kir. kanc. 143.) Pedig az 1296. júl. 23. — 1297. júl. 22. közé illő 7. uralk. év mutatja, hogy az 1297. év tudatosan van írva. IV. Lászlónak ebben az 1297-i oklevélben átírt, 1285-ös keltű oklevele (15. uralk. év!) Tamás váci püspököt alkancellárnak írja, holott ő ekkor IV. László kancellárja volt. (V. ö. Fejérpataky i. m. 128. Azonban az 1284-ből és 1285-ből előttem ismeretes eredeti oklevelek kivétel nélkül kancellárnak írják Tamás püspököt; néhány esetben a kiadásokban vicecancellariust látunk ugyan, de az eredetiekből meggyőződhetünk, hogy ott helyesen, cancellarius áll; így Fejér, CD. V. 3. 251. hibás közlésével szemben a Soós-levéltár eredetijében cancellarii áll, valamint a Wenzel, IX. 424. is téves a MODL. 1185. sz. eredetivel szemben, s a Hazai okmt. VIII. 246. közlése hibás I. Károly 1315-i átíratával szemben, MODL. 38956. Egy-két kései, egyébként is hibás átírat — így Wenzel, IX. 422. l. XVI. századi átíratból, Smičiklas, VI. 533. a zárai káptalannak egyébként is hibás XIV. századi átíratából — nem jöhet figyelembe. Egyetlen figyelmet érdemlő adat lenne a Hazai okmt. VI. 302. l. közlése állítólag az eredetiből; azonban a

többi, jelentékeny számú eredeti oklevél egyhangú tanuságából következtetve bizonyosan itt is vagy közlési tévedéssel, vagy hamisítvánnyal van dolgunk.) Az 1297-i oklevélben átírt V. István-féle oklevél évszáma pedig 1278! Ennyi erős hibát III. András kancelláriája egyszerre nem követhetett el.

Megjegyzendő, hogy Wenzel III. András átíró oklevelének és a benne foglalt átiratoknak szövegét Rajcsányi gyűjteményéből Zsigmond király 1397-i átiratából közölte. (ÁUO. VIII. 126. és 311. IX. 422. X. 257.) Az ő közlésében a fentebb említett hibák — Tamás alkancellárságának kivételével — hiányzanak, illetőleg javítva vannak. Zsigmond királynak ezt az átíró oklevelét nem ismerem, s így nem tudom megállapítani, hogy ezek a javítások s a szövegben is apróbb íráseltérések kitől származnak. Az a körülmény azonban, hogy Tamás alkancellári címe Wenzelnél is így, hibásan olvasható, valamint az, hogy a nála a VIII. k. 126. l. az oklevél 8. sorában írt *emulantibus* a III. András eredeti (?) oklevelének megfelelő helyén *famulantibus*-nak felel meg, ahol az *f* a hártya kilyukadása miatt hiányzik, s ugyanott a 4. sor *recompensans*-a az eredetinek *recto pensans*-ából jött létre (mely az oklevélben némi felületességgel *recompensans*-nak olvasható), azt mutatja, hogy vagy az (előttem ismeretlen) 1397-i átírásnak, vagy Wenzel szövegének mégis ez a III. András-féle kritikus példány szolgált alapjául. De ugyanezt állapíthatjuk meg a lipcsei regisztrumról is, amely (52. §.) IV. László oklevelének uralk. évét 15-nek írja, amint a III. András oklevelében is látjuk ezt, (de Wenzelnél a IX. k. 423. l.: *decimo quarto*); ellenben V. István átírt oklevelének évszámát a lipcsei regisztrum nem közli, valószínűleg azért, mert az átiratban látható 1278-as évszám lehetetlen voltát nem akarták feszegetni.

Bármint legyen is, bizonyos, hogy a III. András oklevelének szövege nem lehet valódi. De az állítólagos eredetinek (1297.) a külseje is mutatja, hogy hamisítvánnyal van dolgunk. Írása reszkető kéztől származik; de úgy látszik, hogy ez a reszketés szándékos, és az író itt-ott megfedkedezik ennek megtartásáról, így pl. az oklevél utolsó szavaiban. Ez az írás hasonlít III. András ugyancsak 1297-i, luchei András udvarnokot és testvéreit nemesítő oklevelének írásához, (a gr. Forgách-cs. ghimesi ágának lvt. a M. Nemz. Múzeum levéltárában; kiadva: Wenzel, X. 258.) Ez is első részében ilyen reszketős jellegű, és ez is gyanús több okból is, bár ilyen feltűnő hibákat nem tartalmaz.

Ezért III. András hibbei oklevelét, ámbár Béla királynak 1265. júliusi felvidéki tartózkodása (ld. 1450. sz.) bizonyos fokig mellette szólhatna, a benne foglalt átiratokkal együtt *hamisnak* tartom, természetesen az 1344. számnál felhozott belső okok (*comes de Lyptou stb.*) miatt is. Azonban a hamisító ezen oklevelek megszerkesztésénél valódi okleveleket használt fel, persze nem a hibbeieknek szóló, hanem — egyelőre — ismeretlen idegen okleveleket. Eljárására jellemző, hogy III. András, IV. László és V. István oklevelében is a promulgatiót egyformán *Proinde* szóval kezdi, amint ez arengás oklevelekben volna helyén, pedig egyiknek sincs arengája. 1449.

1265. — oklevélbe foglalja az egyfelől Fülöp esztergomi érsek és másfelől Péter, Peturka, júl. 29. Syxtus és Iwan zului nemesek közt Zalaúnya, Verebuna, Zelw falvak és a Lipcse. Szt. Miklós-egyháza ügyében a király engedélyével történt megegyezést, mely fal-

vaknak állítólag még István, volt esztergomi érsek, most praenesi püspök által történt elfoglalása miatt a nevezett nemesek még néhai Benedek érsek ellen indítottak volt pert. — D. et actum in Lypcha, a. D. 1265. indict. VIII. die tertio exeunte mense Julio.

Eredetije két egyező példányban az esztergomi érsekség vil. levéltárában. (Lad. F. n° 153. és Q. n° 7.)

Fejér, CD. IV. 3. 269. Monum. Strigon. I. 523. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 1. 328. Codex Strigon. I. 57. 1450.

1265. — Hrichou várát a Beych-nemzetségből származó Miklósnak, Pál fiának, Farkas választott fehérvári prépost s udvari alkancellár unokaöccsének [nepos] adományozza a falvakkal és egyéb tartozékaival, melyet egykor a király Farkas fiának, Tolusnak adott volt s ennek utód nélkül való elhúnyta után a vár visszaszállt a királyra. — D. p. m. ven. patr. Ph(ilippi), sancte Strigon. eccl. archiep. au. n. cancell. dil. et f. n. a. D. 1265. in Kal. Augusti, regni a. tricesimo.

Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.) *DL. 40.060*

Átírta V. István király 1271. (U. o.) = *DL. 40.096*

Wenzel, ÁUO. III. 118. Kivonat s javítások: Kubinyi, Magy. tört. eml. I. 50. 1451.

1265. — megállapítja liptói népeinek kötelezettségeit és szolgáltatásait a király és az ispán részére, évi censusukat, korlátolt vadászati és halászati jogukat, örökösödési jogukat, bírósági és dézsmaadási kiváltságukat, a vámfizetésre és lovaik eladására vonatkozó megállapításokat. — D. a. D. 1265. III. Id. Augusti, r. a. vicesimo sexto.

Átírta egy pont kihagyásával — ... eodem articulo omisso — V. István király 1270. aug. 11. (A Századok szerint Tarnóc helység levéltárában, Liptó megyében.)

Wenzel, ÁUO. XI. 499. (1261.) Századok, 1909. 878. (1265.)

Wenzel (i. m. 502. l.) gyanúsnak mondja az 1261. évszámmal közölt oklevelet, megokolás nélkül. A Századok (i. h.) közlésében olvasható évszám, melyhez az uralkodási év sehogysem illik, s a szolgáltatások feltűnő részletezése alkalmas lehet a gyanú erősítésére. Viszont a comes (pro ipsis constitutus, comes suus pro tempore constitutus) mellett sehol sem találjuk a későbbi viszonyokra mutató „de Liptou” jelölést (v. ö. az 1344. és 1449. számmal), s így a liptói népek fölé is rendelt zólyomi comest érthetjük; a részletes szolgáltatás-felsorolás pedig — úgy látszik — nem korszerűtlen (v. ö. Mályusz E. Turócmegye kialakulása, 43. sk.) Ezért, az uralkodási évet az átírás hibájának véve, az oklevél valóságát fenntarthatónak vélem, illetőleg hamis voltát nem látom bebizonyítottnak. 1452.

1265. — Pynk(?) fiainak, Gyuge és Suthnak, valamint turóci Zok Lászlónak birtokába adja a nekik Mihály zólyomi ispán által assignált Vida földet(-földét?), melyet Gyugétól és Suthtól elidegenítettek volt. — In vigilia f. b. Bartholomei ap. a. D. 1265.

Beiktatva a turóci registrumba, 39. §. (V. ö. 940a. sz.)

Kivonatban: Fejér, CD. IV. 3. 298. és VI. 2. 415. Tört. Tár, 1904. 84. 1453.

1265. szept. 9. Görgő. — felsorolja a néhai Márton bán által a sági monostornak adott javakat. Fejér, CD. IV. 3. 276.
Lásd a helyes 1245. évszámmal a 818. szám alatt.
- (1265. október előtt?) * — okleveles parancsát, hogy a győri káptalan állapítsa meg Bertrandus ispán három Család (Fejérenél: Schaladen) nevű falujának szomszédait, említi a győri káptalan 1265. okt. elején. (Fejér, CD. IV. 3. 306.) Fejér hibás közlése kétségessé teszi, hogy a győri káptalan oklevele 1265-ből való-e. V. ö. IV. Béla király 1257-i, 1171. számú oklevelével. 1454.
1265. okt. 13. Visegrádi vár. — Demeter mester barsi főesperest, a király menyének (Béla herceg nejének, brandenburgi Kunigundának) kancellárját, és Pál minorita szerzetest, a király gyóntatóját a zágrábi egyház ügyében IV. Kelemen pápához küldvén, őket a pápának ajánlja. — D. in castro Visagrad, III. Id. Octobris, a. D. 1265.
Eredetije Theiner szerint a vatikáni levéltárban. (Arm. II. caps. VII. n° 17.) Farlati, III. sacr. V. 374. Katona, Hist. crit. VI. 447. Fejér, CD. IV. 3. 266. Theiner, Monum. Hung. I. 281. Smiciklas, Cod. dipl. V. 352. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 895. Monum. Strigon. I. 527. 1455.
1265. okt. 17. — átírja és megerősíti Zozimas, váradi püspök 1265. október 12-i oklevelét, mellyel Berey nevű földjét tartozékaival és három szolgáját az esztergomi káptalannak adta. — D. a. D. 1265. XVI. Kal. Novembris, r. a. tricesimo.
Eredetije az esztergomi káptalan magánlvt. (Lad. 67. fasc. 1. n° 5.) Fejér, CD. IV. 3. 263. Az esztergomi főkápt. birt. okmt. 114. Monum. Strigon. I. 528. Kivonat: Codex Strigon. II. 91.
Az uralkodási év 1265-ben még novemberben is 30-nak van írva. Ezért a 30. uralkodási évvel napi kelet nélkül kiadott oklevelekről csak annyit állapíthatunk meg, hogy december előtt keltek. 1456.
1265. nov. 12. — morouchai Abram ispánnak mint a király által ebben az ügyben kiküldött bírónak, s a nyitrai káptalannak, meg a keresztesek esztergomi konventjének okleveleire való hivatkozással, mely szerint az esztergomi káptalan képviselői a nyitrai káptalan tantsága és Péter, az esztergomi keresztesek mestere előtt az esküt letenni készek voltak, megerősíti az egyfelől Abram prépost, Bálint éneklő-kanonok, Gergely mester és Wytka dékán által képviselt esztergomi káptalan, másfelől András banai ispán között vitás aha-i földet és birtokrészeket illetően létrejött megegyezést, leírva a káptalan és a konvent oklevele alapján az elválasztó határokat. — D. p. m. mag. Farcasii electi Alb. au. n. cancell. (!) dil. et f. n. a. D. 1265. II. Id. Novembris, r. a. tricesimo.
Eredetije: MODL. 584.
Fejér, CD. IV. 3. 273. Töredék: Monum. Strigon. I. 528.
Az oklevél eredetije külsőleg teljesen kifogástalan; az írás egy 1267-i (Wenzel, III. 158. l.) oklevelével egyező. Ebből következik, hogy mind a két oklevelet a kir. kancelláriában írták. Ha ennek ellenére Farkas mester címe s az uralkodási év is hibás (v. ö. az 1456. sz.), ez az ellenőrzésnek Farkas

alkancellársága idején fogyatékos voltára mutat, amit az ekkoriban előforduló egyéb hibáknak (pl. Farkas préposti címének) megítélésénél is figyelembe kell venni.

1457.

1265. — Ryhter fiainak: Péternek és Pálnak panaszára a köztük és Haholdus fia nov. 30. Haholdus ispán közt az elcserélt Chernech birtok miatt támadt viszály ügyében a Komár- Fülöp esztergomi érsek udvari kancellár és Lőrinc ispán kir. udvarbíró pecsétje alatt város. kelt egyezséglevélre való hivatkozással határozza, hogy ha a nevezettek vagy Domonkos Haholdus ispán által vagy ennek felbujtására életüket veszítenék, azért Haholdus ispán személyében és vagyonával bűnhődik, Chak mester zalai ispán pedig, aki vele együtt tett esküt, esküszegésért lako; azonkívül Haholdus ispán a cserében adott hét falura nézve Péternek és Pálnak perbeli szavatossággal tartozik, illetőleg ezek elvesztéséért őket duplán kárpótolni köteles. — D. in Kamar, in festo Andree ap. a. D. 1265.

Eredetije a M. Nemz. Múzeum lvt. (Törzsanyag.)

Győri tört. és rég. füz. I. 210. Wenzel, ÁUO. VIII. 130. Kivonat: Monum. Strigon. I. 529.

1458.

1265. — Balog [Sinister] Miklós mester fiaitól: Miklóstól és Györgytől a guethi monostor kegyuraságát, melyet még atyjuk kapott a királytól, visszaveszi, és e helyett cserében Zederyes és Momad birtokokat adja nekik az ott lakó királyi íjgyártók által bírt határok között. — D. p. m. mag. Farcasii Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et fid. n. a. D. 1265. r. a. tricesimo.

Átírta V. István király 1270. szept. 16. (A győri káptalan országos levéltárában, Cth. II. 30.)

Hazai okmt. IV. 41. Kivonat: Fejér, CD. VII. I. 328. Wenzel, ÁUO. XI. 543.

1459.

1265. — zalamelléki [de iuxta Zala] Demeter mesternek, Salamon fiának az ura, István, Stájerország [Stiriensem] volt kapitánya által bizonyított hű szolgálataiért, melyeket a határszéli hadjáratokban teljesített, Zyger zalamegyei öt eke várföldet adja, melynek birtokába öt Imre, Hercheg fia a zalavári konvent oklevele nyomán itt leírt határok közt beiktatta. — D. p. m. discr. viri mag. Farcasii el. eccl. Alb. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1265. r. a. tricesimo.

Eredetije: MODL. 1591.

Hazai oklevéltár, 45. l.

1460.

1265. — bizonyítja, hogy előtte Rorandus szlapon bán zagariai Vyvduor nevű földét, mely előbb Gergelyé, Abramus fiáé volt, s melyet a király Béla herceg hozzájárulásával Rorandus bánnak adott, elcserélte zagariai Farkas ispán és fia, Gergely sirnonichai és stopnichai részirtokaiért, mely cserére Rorandus bán még 220 márkát fizetett reá. — D. p. m. mag. Farcasii Alb. eccl. el. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1265. r. a. tricesimo.

Eredetije: MODL. 33,333.

Átírta a zágrábi káptalan 1372. szept. 16. (MODL. 33,919.)

- Fejér, CD. IV. 3. 260. Wenzel, ÁUO. XI. 543. Smičiklas, Cod. dipl. V. 347. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 897. 1461.
1265. — megengedi, hogy a tornuai (apácasomlyai) apácák úrbéres [conditionales] népei collecta-szedés alkalmával a collectáknak csak a felét fizessék. — D. a. D. 1265. r. a. tricesimo.
Átírta V. István király 1270. (MODL. 586.)
 Hazai oklevéltár, 44. l. Kivon. Lukcsics P., A vásárh. apácák tört. 76. 1462.
1265. — wezekeni Dénes mesternek, Bertalan fiának, főkép a cseh királlyal a Morva mellett vívott ütközetben a király személyének védelmével szerzett érdemeiért a rábai királyi erdőöröknek sopronmegyei Scekas nevű földét adja, leírva a határokat Lőrinc főasztalnokmester, soproni ispán jelentése szerint. — D. p. m. mag. Farcasii Alb. el. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1265. r. a. tricesimo.
Eredetije a Sopronmegyei oklvt. szerint a gr. Esterházy-cs. galánthai levéltárában.
 Sopron vmegye tört. Oklevélt. I. 30. Kivonat: Tagányi, M. erdészeti oklvt. I. 12. 1463.
1265. — Salamon fiainak: Saul és Saulus (!) padani tárnokoknak és rokonaiknak, Joka fiainak: Theber, Elias és Ilareusnak (Fejérnél: Marcus), valamint Pyrimus, Jeke, Chenkeu, Jakou és Kopesh-nek azt a kiváltságot adja, hogy hadjárat idején a nemesek közé számíttassanak és csak a királlyal tartozzanak katonáskodni. — D. p. m. Farcasii el. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1265. r. a. tricesimo.
Átírta V. István király 1270. — az esztergomi káptalan 1290. aug. 9. — u. az 1291. okt. 13. — III. András király 1299. júl. 5. (XVIII. századi egyszerű másolata 2 példányban a pápai ref. főisk. könyvtárában.)
 Fejér, CD. IV. 3. 262. 1464.
1265. — Teka, Tumpoch, Guebus és társai, összesen 13 vasvármegyei Syra falusi udvarnokmansio számára átírja és megerősíti III. Béla királynak 1186-i oklevelét a luchmani szabad udvarnokok számának megállapításáról (lásd a 144. számot), hivatkozva előző, másik pecsétje alatt adott megerősítő oklevelére is. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. d. inc. 1265. r. a. tricesimo.
Eredetije a Szalay-gyűjteményben, a M. Nemzeti Múzeum lvt.
 Wenzel, ÁUO. VIII. 129. 1465.
1265. — Herardus főlovászmester, trencsényi ispán kérésére néhai Celinus, trencsényi hospes Kubra nevű földjét adományozza Herardus serviensének: Márton fia Tamás, vasvármegyei nemesnek, megemlékezve Tamás testvérének, a király szolgálatában volt Wollframnak haláláról, s a határokat Mihály zomlini (? Fejérnél: zolumi) ispán jelentése alapján leírja. — D. p. m. mag. Farcasii Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1265. r. a. tricesimo.
 1718. évi hit. másolata: MODL. 587.
 Fejér, CD. X. 3. 255. (a gr. Illésházy-levéltárból.) Wenzel, ÁUO. VIII. 122.
 Kivonat: Héderváry-oklvt. II. 327. 1466.

1265. — a császmái káptalannak 1263-i oklevelét, mely szerint garygi Márton és társai a Csázma folyó mellett levő, vásárolt földjüket Ruh comesnek eladták, Ruh comes kérésére átírja és megerősíti. — D. p. m. mag. Farcasii electi Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1265. r. a. tricesimo.
 Átírta a császmái káptalan 1373. (A Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.)
 Hazai okmánytár, VII. 100. Smičiklas, Cod. dipl. V. 351. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 898. 1467.
- (1265.) * — 1265-i oklevelében (1469. szám) említi parancslevelét, melyben Moys somogyi és varasdi ispánt azzal bizta meg, hogy a Ruh comes által kért, a Zalatinyk mellett fekvő hat ekeföldet ennek assignálja. (Hazai okmánytár, VII. 96.) 1468.
1265. — Ruh comesnek a garygi vár földjéből a Zalatinyk mellett 6 ekealját adományozván, azt Moys mes'er somogyi és varasdi ispán által assignáltatta s határait a császmái káptalan oklevele alapján leírja. — D. p. m. mag. Farcasii electi Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 126(5). regni a. tricesimo.
 Eredetije a Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában.
 Hazai okmánytár, VII. 96. Smičiklas, Cod. dipl. V. 348. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 901. 1469.
- (1265.) * — parancslevele Chaak zalai ispánhoz Antalius fiai földének Priazo falutól elhatárolása iránt említve IV. Béla 1265-i oklevelében. (1471. szám.) 1470.
1265. — oklevele, amely megerősítve tartalmazta Chaak zalai ispán 1265-i jelentő oklevelét; e szerint a király Antalius fiait: Illarest, Boxat, Tamást és Andornicust a vár jobbságából kivévén, serviensei közé sorozta, s felhívta Chaak comest, küldje ki emberét, hogy ennek jelenlétében Mogh királyi kiküldött az újudvari keresztesek bizonyága mellett nevezetteknek földét a várszolgák földétől, t. i. Priazo falutól elkülönítse, és erre Chaak comes a nevezetteknek földeit a várszolgák földeitől az oklevélben írt határok közt elkülönítette. — A. D. 1265. r. a. tricesimo.
 Egyszerű másolata említve a hg. Festetics-cs. keszthelyi levéltárában a csáktornyai oklevelek elenchusában, n° 1.
 Tartalmi kivonatban Perényi P. orsz. b. 1421-i oklevelében. (A Zalam. oklvt. szerint ez a Törjék-cs. levéltárában.)
 A kivonat kiadva: Fejér, CD. VI. 2. 410. (1269.) VII. 5. 343. és X. 6. 435. Zala vm. tört. Oklvt. I. 50. 1471.
- (1265. dec. 23. előtt.) * — 1265. dec. 23. említi a nyitrai káptalanhoz intézett parancslevelét, hogy a fehérvári várhoz tartozó, Gyemes vár mellett fekvő föld minőségéről, melyet András baniai comes adományul kért, tegyen jelentést. (Fejér, CD. IV. 3. 256.) 1472.
1265. dec. 23. — András baniai comesnek, Johanca comes fiának adja a fehérvári várhoz tartozó s András comes gymesi vára mellett fekvő 3 ekeföldet, miután annak milyenségéről előbb a nyitrai káptalan, majd Demeter fehérvári ispán jelentéséből meggyőződött, s az adományt azzal indokolja, hogy az ország védelmére a várak ellátásáról

- gondoskodni kell. — D. p. m. Farcasii Albensis eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1265. X. Kal. Januarii, r. a. tricesimo primo.
Eredetije a gr. Forgách-cs. levéltárában. (M. Nemz. Múzeum lvt.)
 Fejér, CD. IV. 3. 256. 1473.
1265. — a Nyulak szigetén lévő apácáknak adja a zárda népeitől szedett collectákat.
 Fejér, CD. IV. 3. 265.
Lásd hátrább, 1266. évszámmal.
1265. — privilegiuma Dyonus faluról a pannonhalmi monostor részére. — Anno D. 1265.
Kivonata a pannonhalmi XIV. századi registrumban, II. R.
 Kivonata: Sztachovics, Registrum, XVII. Pannonh. rendtört. II. 253. 1474.
1265. — Lothardus fiának, Istvánnak a nyitrai vár Kokos nevű földét adja.
Lásd hátrább, 1266. évszámmal.
- (1265 körül.) * — oklevelét, melyben Empsének és soproni várjobbágytársainak engedélyt adott, hogy Pughyna nevű földjüket Bertrandus comes, Mortun faluból való nemesnek eladhassák, említi a győri káptalan 1265. (Fejér, CD. IV. 3. 302.) 1475.
- (1266 előtt.) * — patens oklevelére, mely szerint a király a Chataber és fia Tódor, somogyvári várszolgák által a veszprémi püspöknek Santus fia Péter nevű jobbágyán elkövetett gyilkosság miatt Chataber és fia achai földjének felét a veszprémi püspök számára István somogyi curialis comes és Endre hadnagy által assignáltatta, hivatkozik a székesfehérvári káptalan 1266-ban. (Fejér, CD. IX. 7. 676.) 1476.
- (1266 előtt.) * — azt az oklevelét, melyet a zágrábi gréc-hegyi podestaságra [potestaria] vonatkozólag Archinus comesnek adott volt, 1266-ban érvénytelennek nyilvánítja. (Smiciklas, Cod. dipl. V. 410.) 1477.
1266. (?)
 jan. 9. — wyski Mochwrka fiának, Péter honti várjobbágyának a király részére átengedett Wysk nevű hontmegyei föld feléért a honti várhoz tartozó saag-i föld felét adja cserébe, Pétert a királyi serviensek közé emeli, Bach mester által iktattatva őt Saag birtokába, melynek határait is leírja. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1256. (I) V. Id. Januarii, r. a. vicesimo septimo. (I)
Átírta a sági prémontreiek konventje 1297. aug. 20. Zsigmond király
DL 58047=408.) — Ujlaki Lőrinc országbíró 1520. (Az esztergomi káptalan magánlevéltárában, Lad. 19. f. 4. n° 4.)
 Magyar Sion, II. 682. és III. 948. Codex Strigon. II. 70. Wenzel, ÁUO. VII. 418. Monum. Strigon. I. 432.
 Az évszámra nézve olv. Karácsonyi, Hamis okl. 56.; azonban az uralkodási év 1266-ra sem talál, s az *electus* hiánya is feltűnő. Nem dönthető el, hogy a többszörös átírásban mi s mennyire van elrontva. 1478.

- (1266. ?
márc. 17. ?)
Margit-
sziget. — kijelenti, hogy a (Nána-Beszter-nb.) Nana mester özvegye által, fiának, Nanának akaratóból a szigeti Szűz Mária-egyháznak adományozott Sovskuth földet ő sem Demeternek, sem másnak nem adta és nem adja, sőt ez adomány birtokában az egyházat megerősíti. — D. in insula b. Virg. feria IV. ante dominicam Ramis Palmarum.
Átírta a budai káptalan é. n. oklevelében: MODL. 187. sz.
Wenzel, ÁUO. XI. 289. (1236 kör.) Károly J. Fejér vm. tört. V. 639. (1236 körül.)
Az oklevél Karácsonyi, Hamis okl. 96. l. szerint 1256—70 közt, illetőleg 1266. körül kelt. V. ö. az 1481. sz. oklevél keltezésével. 1478a.
1266.
márc. 20. — jóváhagyja, hogy Simon fia, Mihály mester garigi Garigfeu nevű birtokát, melyet a királytól kapott volt, 100 márka ezüstért eladta Pasca fiainak: Pongrác ispánnak és Pálnak, átadván a birtokról nyert királyi adománylevelet is; érvénytelennek nyilvánítja Tamás bán fiának: Gergelynek az adásvétel ellen emelt óvását és kiköti, hogy a vevők a birtok után ugyanazt a szolgálatot fogják teljesíteni, mint amelyet Mihály mester teljesített volt. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. XIII. Kal. Aprilis, r. a. tricesimo primo.
Másolata a Liber privilegiorum episcop. Zagradiensis c. másolati könyv 52. l. (A zágrábi érseki levéltárban.)
Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 130. Smičiklas, Cod. diplom. V. 372. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 906. Wenzel, ÁUO. XI. 556.
V. ö. az 1361. és 1480. számmal. 1479.
1266.
márc. 23. — az évekkel előbb Mihály mesternek, Simon fiának adott s általa utóbb eladóvá tett Garigfeu nevű földet kezéhez visszavéve, azt Pasca fiainak, Pongrác ispánnak és Pálnak adja, Mihály mestert Pongrác és Pál által árban kellőképp kárpótoltatva. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. X. Kal. Aprilis, r. a. tricesimo primo.
Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagrab. c. másolati könyv 52. l.
Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 131. Smičiklas, Cod. dipl. V. 373. Kivonat: Wenzel, ÁUO. XI. 556.
Az oklevél tartalma részben ellentmondásban van a márc. 20-i oklevéllel. De lehetséges, hogy az épen ott említett óvás következtében kérték így, adomány formájában az újabb intézkedést, hogy az óvás ekként egészen alaptalanná váljék. 1480.
1266.
márc. 23.
Margit-
sziget. — István ifj. királlyal kibékülvén, a megelőző megállapodásokon felül meghatározza az egymás emberei közt felmerülő ügyekben való kölcsönös bíraskodás módjára és idejére, az egymás báróinak és servienseinek népeitől való collectaszedésnek, a népek várépítési munkára kényszerítésének, tőlük fuvar és szállás követelésének tilalmára, illetőleg módjára, egymás kúnjainak, báróinak és servienseinek el nem csalogatására, az átszökő bűnösök kölcsönös megbüntetésére vonatkozó megállapításokat; a király, a királyné, Béla herceg és Anna hercegnő ígéri, hogy az ifjabb királlyal és hozzátartozóival a békét megtartják, István ifj. király pedig hasonlóan ígér a nevezettekkel s (macsói) Béla hg.-gel, a cseh királlyal, Boleszló krakói, Boleszló

gneseni herceggel és Lynznykkel, Kázmér herceg fiával szemben; ígérk egymás alattvalói javainak gyors visszaadását; e pontok megtartására a király az esztergomi érsek előtt megesküdött, az érsek pedig írásba foglalta az egyházi átkot, mely a megállapodás megsértőit minden további nélkül sújtani fogja. — Act. et d. in insula b. Virginis a. ab inc. D. 1266. indict. IX. nono die Martio exeunte.

Átírta IV. Kelemen pápa 1266. jún. 22. (Theiner szerint IV. Kelemen registromaiban, a vatikáni levéltárban.)

Theiner, Monum. Hung. I. 284. Wenzel, ÁUO. III. 128. Monum. Strigon. I. 533. (töredék.) Gyárfás, A jászkunok tört. II. 417. (Csonka.) **1481.**

1266.
ápr. 27.
Ercsi.

— jelenti IV. Kelemen pápának, hogy Demeter mester esztergomi főesperest, menyének (Béla herceg nejének) kancellárját hozzáküldi a pápa részéről IV. Béla királyhoz intézett intelmek ügyében. — D. in Erchy, V. Kal. Maii, a. D. 1266.

Eredetije Theiner szerint a vatikáni levéltárban. (V. ö. Turul, 1924. 23. l. jegyz.)

Fejér, CD. IV. 3. 341. Theiner, Monum. Hung. I. 282. Töredék s kivonat: Monum. Strigon. I. 534. Magyar Tört. Tár, IV. 230. **1482.**

1266.

— Győr mellett Ech, Zeuleusmeger, Brath, Nwl, Tharian, nagyobb Megyer és Nagy-Ech falvakban lakó sukuroi vincelléreit és Kulchud és Negewen falusi szekeres [curriferos] conditionariusait vagyis udvarnokait földeikkel s addigi(?) szabadságukban a turóci monostornak adván, megparancsolja adó- és vámszedőinek, hogy nevezett udvarnokoktól a szokásos adónak és vámnak csak a felét szedjék ezentúl is, mert ezek eddig is az adó és vám fele alól mentesek voltak; továbbá megengedte, hogy ezek az udvarnokok a Dunán földjük mellett malmokat építsenek; s rendeli, hogy dézsmájukat továbbra is az eddig szokásos módon fizessék. — D. p. m. mag. Farkasii, Alb. eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. r. a. tricesimo primo.

Átírta V. István király 1270. — II. Ulászló király 1499. (MODL. 3634.)

Fejér, CD. VII. 5. 345.

Ha az 1252-i oklevél valódi (ld. 979. sz.), a jelen intézkedést a régi adomány alapján történőnek kell felfognunk; lehet, hogy a szöveget a kései átírás is módosította. **1483.**

(1266 ?.)
máj. 4.
Csúth.

— a turóci prépost kérdésére határozza, hogy a Győr melletti vincellérek ingó és ingatlan vagyona, ha gyermektelenül halnak el, a prépost kezére szálljon, kivéve, ha az özvegy újra ilyen szolgálatot vállaló vincellérhez megy férjhez. — D. in Chuth, feria III. ante quindenas s. Georgii.

Átírta Fülöp pápai követ 1279. (A Hazai okmt. szerint a br. Révay-cs. levéltárában.)

Hazai okmánytár, VI. 159. Töredék: Fejér, CD. VII. 1. 362. Kivonat: Századok, 1875. 43.

Lehet, hogy kb. egyidőben kelt az 1483. sz. oklevéllel. **1484.**

1266. máj. 4. — az egykor Cheken fiai: Balázs és Bálint által birt, de utóbb a királyra szállott Wruszwar birtokot a vámmal és egyéb tartozékokkal Herrandus főlovászmester és trencsényi ispánnak adja érdemeiért, a győri káptalan oklevele alapján leírva a határokat, melyek közt gumbai Leuca Herrandus ispánt beiktatta; a Cheken fiainak adott oklevelet érvénytelennek nyilvánítja s megállapítja, hogy a szomszédok, t. i. a mosonyi vár jobbágysai, Pál fia Pál, Wendig testvére Csépán és (?) a mosonyi curialis comesek, továbbá Andurka fia Sándor, Welk fia Miklós, Maharias fia Maharias, István, Marcell, Mihály és rokonaik jelen voltak, de a beiktatás ellen nem tiltakoztak. — D. p. m. mag. Farcasii, Alb. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. IV. Non. Maii, r. a. tricesimo primo.

Átírta IV. Béla király 1269. (A Századok közlése szerint a gr. Zichy-cs. zsélyi levéltárában.)

Századok, 1906. 629. I. Kivonat: Héderváry-oklvt. II. 327.

1485.

1266. máj. 5. — a Kalán-[Kolan-] nemzetségből való Nana comesnek, Pousa comes fiának, birtokaira nézve szabad rendelkezési jogot adván, jóváhagyja Nana comesnek és feleségének, Moys egykori nádor leányának ezen alapon tett azt az intézkedését, hogy Nana comes a Buda melletti Solomar, a baranyamegyei Chelei, Caplan, Schemel, Chusach, Samud, a pestmegyei Gvanda, Mischla, Foncol földeket, a csongrádmegyei Thul falut, a Kalanguerusy erdő részét, Suat, Chakan, Buken, Legen, Ethey, Olup földeket, a Tisza mellett Olpar föld részét, Buchur földet, Turba, Egeupha földet, a Tiszán túl Kera birtokot, Feeyryhu, Gurg, Soud, Dama, Wisarahel földek részét, Qurtuelus rév negyedét, a Tisza mellett Pispuki földet, Beregdu föld s a Burha folyó részét, Erdélyben [ultra silvas] Helya falu részét, Latybar földet, Etyń föld, Leel föld, Forcu föld, Wosun föld részét, Mousa földet, Sarus föld részét s mindezeknek felsorolt tartozékait utód nélkül való elhalálozása esetére a szigeti Szűz Mária-egyházának s az ottani apácáknak hagyja, de a haszonélvezet jogát életére fenntartja, fia születése esetére minden birtokát erre hagyja, halála után nejjének csupán a jegybérül kapott birtokok haszonélvezetét hagyja életfogytiglan, s minden utóbb, ezzel esetleg ellenkező értelemben teendő adományát eleve érvénytelennek minősíti. — D. p. m. mag. Farcasii electi Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. III. Non. Maii, r. a. tricesimo primo.

Eredetije: MODL. 604.

Tartalmilag átírta 1) Pál udvarbíró 1342. (MODL. 3442.) 2) Bubeek István orsz. bíró 1360. (MODL. 4902.) 3) Bubeek Imre orsz. b. 1388. (MODL. 7342.) Fejér, CD. IV. 3. 315. és tartalmilag VII. 2. 32.

1486.

(1266. máj. 9. előtt.) * — az esztergomi káptalanhoz Sixtus mester beiktatása iránt intézett parancslevele említve az 1487. sz. oklevélben. 1486a.

1266. máj. 9. — Sixtus mester komáromi [Kamarun] főesperesnek a királynak és a korona jogainak védelmében a római curiánál éveken át tett szolgálataiért szabad rendelkezési joggal adományozza Heten földet, melyen királyi lovászok, praecók, komáromi és banai várszolgák és királynői népek laktak; annak birtokába őt Ábrahám esztergomi prépost által az esztergomi káptalan tanúsága mellett s Pál fia Donk

ispán, Gurgus és János, az esztergomi érsek officialisai, valamint az oklevélben felsorolt heteni lovászok és lovászbobbyok, várszolgák, várjobbágyok és királynői emberek jelenlétében beiktattatta, Sixtusnak heteni öröklött birtokát a nevezett királyi és királynői emberek földétől elhatároltatván; egyszersmind megerősíti Mária királynénak ugyancsak heteni földére vonatkozólag Sixtus mester részére tett adományát s leírja a földek határait, illetőleg szomszédait. — D. p. m. mag. Farkasii Alb. eccl. electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. d. inc. 1266. VII. Id. Maii, r. a. tricesimo. (!)

Átírta Pál orsz. bíró 1345. (Az esztergomi érsekség vil. levéltárában, Lad. C. 13.) Tartalmilag u. az 1345. nov. 19. (U. o. C. 12.)

Monum. Strigon. I. 534. Kivon. u. o. III. 581.

Az oklevél az 1264. máj. 10-iki adománylevelnek (1404. sz.) részben szövszerinti felhasználásával készült, ámbár ezt a korábbi nem említi. Az 1266-i oklevél az 1264-ihez képest jelentékenyen bővítve van. Hetény miatt 1345-ben per folyt (Monum. Strigon. III. 577.), s az 1266-i oklevél szövege csak az ekkor történt átírásból ismeretes. (Az 1264-i pedig csak 1504-i átíratból.) Mindez az 1266-i oklevél iránt gyanút kelthet. Ámde Hetényről 1258-tól 1345-ig egy csomó oklevél szól. (Mon. Strig. I. 451. 517. 607. 611. II. 124. 221. stb.), s köztük az esztergomi káptalan 1285-i eredeti oklevele (u. o. II. 194.) Béla királynak három oklevelére hivatkozva az utalásban az 1266-i nak szövegét követi. Ez az oklevél iránt esetleg keletkező gyanút eloszlatja. Az 1264-i pedig, éppen rövidebb szövege miatt, nem is lehet gyanús. 1487.

1266.
jún. 27.
Turóc.

— a turóci [Turuch] monostor népeit a királyon és a préposton kívül minden ispán és bíró hatósága alól felmentvén, minden bírót tilt a monostornak és népeinek ezen intézkedéssel ellenkező zaklatásától. — D. in Turuch, in dominica post festum s. Johannis bapt. a. D. 1266.

Átírta Fülöp pápai követ 1279. szept. 6. (A Hazai okmt. szerint a br. Révay-cs. levéltárában.)

Fejér, CD. VII. 1. 332. Hazai okmánytár, VI. 137. Kivonat: Századok, 1875. 41. l. 1488.

1266.
jún. 30.

— Pous és testvére: Benedek mester királyi udvari notariusoknak különböző követségekben tett szolgálataikért, úgyszintén testvérüknek, Mihálynak adja a Bakony mellett fekvő Wsol nevű 3 ekealja udvarnoki földet, s azt nekik a bakonybéli apát jelentése szerint Farkas, a pápai [de Papa] udvarnokok ispánja assignálta. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. Pridie Kal. Julii, r. a. vicesimo sexto. (!)

Átírta IV. László király 1275. dec. 30. (A M. Nemz. Múzeum levéltárában. Törzsanyag.)

Fejér, CD. IV. 3. 313. és VII. 1. 332.

Az alkancellár címében az *electus* hiányánál sokkal feltünőbb az uralkodási év, mely 1261-re illenék. Akkor azonban még nem Farkas volt az alkancellár és így mégis csak az uralkodási évet kell az átírás hibájának tartanunk. 1489.

1266. — Miklósnak, a vallon [Galicus] Bastinus fiának adja a Jezernaluchka nevű egy ekealja földet, s megállapítja, hogy Miklós nemes jobbágy. — A. D. 1266.
Átírta IV. László király 1278. — tartalmilag a liptói registrum 4. §.
 Kivonatban: Fejér, CD. IV. 3. 384. Tört. Tár, 1904. 85.
 A statutio u. a. évben „in festo b. Petri ap.” volt (liptói registr. 4. §.),
 tehát a királyi oklevél is akkortájt, de bizonyára későbbben kelt. **1490.**
1266. — hivének, Monthusnak adja a királyi fegyvernökök [fegwernuk] által bírt nógrád-
 megyei Olwar föld felét s a határokat a sági prépost levele nyomán leírja, Farkassal,
 Jákó fiával végeztetvén a beiktatást; kiköti, hogy Monthus a kapott földet sem
 eladás útján, sem más módon el nem idegenítheti. — D. p. m. Farcasii, Alb. eccl.
 electi, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. r. a. tricesimo primo.
Eredetije a br. Balassa-cs. levéltárában. (M. Nemz. Múzeum lvt.)
 Wenzel, ÁUO. III. 133.
 Ez s a következő két, napi datum nélkül kiadott oklevél 1266. júl. 4.
 előtt, IV. Kelemen pápának Farkas alkancellárt a prépostságban megerősítő
 oklevele előtt (Wenzel, ÁUO. III. 146.) kelt. **1491.**
1266. — Rolandus szlavon bán 1265. jún. 24-iki oklevelét, melyben ez Miklós fia Bense
 ryucheí praedialis (Konyzka nevű) birtokának határait állapította meg, ugyanazon
 Bense kérésére átírja és megerősíti, e földet a többi praedialisok szabadságai mel-
 lett hagyván Bense birtokában. — D. p. m. mag. Farcasii electi in prepos. Alb.
 au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. r. a. tricesimo primo.
Eredetije a Tört. Társulat letéteményében a M. Nemzeti Múzeum levél-
 tárában.
 Hazai okmt. VII. 103. Smiciklas, Cod. dipl. V. 409. Kivonat: Kukuljević,
 Reg. n° 922. **1492.**
1266. — megerősíti a zágrábi gréchegyi civiseket a nekik adott „arany privilegiumban”
 (1242. nov. 16.) biztosított szabad podesta-, vagyis bíró-választó jogukban és
 érvénytelennek nyilvánítja Archynus comesnek a podestaságra [potestaria] vonat-
 kozólag adott privilegiumát. — D. p. m. mag. Farcasii electi Alb. au. n. vicecanc.
 dil. et f. n. a. D. 1266. r. a. tricesimo primo.
Eredetije a délszláv akadémia zágrábi levéltárában.
Átírta a zágrábi káptalan 1318. nov. 15. (Zágráb város lvt.) — I. Károly
 király 1319. márc. 22. (U. o.)
 Fejér, CD. IV. 3. 337. Tkalčić, Mon. civit. Zagrab. I. 39. Smiciklas,
 Cod. dipl. V. 410. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 921. Smiciklas, Cod.
 dipl. XIII. 116. **1493.**
1266. — Vydast és fiait, kiknek turóci nemes jobbágyfiú volta a király régebben készült
 aug. 6. registrumából kitűnt, ezen szabadságban meghagyta s nekik a Sornouca mellett 6 eke-
 Hidegkút. alja földet assignáltatott. — D. apud Frigidum Fontem, in festo s. Sixti pape, a. D. 1266.
Eredetije a Századok közlése szerint Körmöcbánya város levéltárában.
 (Fotografiai másolata: MODL. 39,096.)

Átírta a nyitrai káptalan 1271. (Tartalmilag a turóci registrum 24. §-ban.)
 Fejér, CD. VI. 2. 392. Századok, 1875. 160. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3.
 383. Tört. Tár, 1904. 84. 1494.

1266. — bizonyos kétség megszüntetése céljából megerősíti 1262-i oklevelét Tarnouch
 aug. 6. földnek Mladik részére történt adományozásáról. (Lásd az 1100. számot.) — In
 festo b. Sixti pape, a. D. 1266.

Kivonata *beiktatva* a turóci regisztrumba, 64. §.

Kivonatban: Fejér, CD. IV. 3. 383. Tört. Tár, 1904. 84.

Olv. az 1100. számhoz írt megjegyzést.

1495.

1266. — Burene fiát Pált és Wahud fiait: Lászlót, Gergelyt, Itimeriust és Benedeket,
 aug. 6. kiknek nemes jobbágyfiú volta a király régebben készült regisztrumából kitűnt, ezen
 szabadságban meghagyta nekik a Sernovicha nevű 2 ekeföldet assignáltatta.
 — In f. b. Sixti pape, a. D. 1266.

Kivonata *beiktatva* a turóci regisztrumba, 7. §.

Kivonatban: Fejér, CD. IV. 3. 382. Tört. Tár, 1904. 84.

Olv. a következő számhoz írt megjegyzést.

1496.

1266. — Draskot és Myculát, kiknek turóci nemes jobbágyfiú volta a régebben készült
 aug. 7. regisztrumból kitűnt, ezen szabadságban meghagyta és a Sclounan nevű négy
 Hideg- ekealja földet assignáltatta nekik, azzal a kikötéssel, hogy ha valaha ennél többet
 kút. foglalnának el, az adományozott 4 ekeföldet is elveszítsék. — D. apud Frigidum
 Puteum, sabbato prox. ante festum s. Laurentii, a. D. 1266.

Eredetije a Buócz-cs. levéltárában. (Fotogr. másolata az Orsz. Levéltárban.)

Fejér, CD. IV. 3. 336. Kivonat: Tört. Tár, 1904. 84. V. ö. 729. sz.,
 melynek, úgy látszik, ez megerősítése.

Horváth S. a Tört. Tár 1904. 84–5. l. ezt, valamint a következő (1498. számú) oklevelet is, minthogy Fejér jegyzete (ill. az 1416-i átírat) szerint IV. Bélának vörös viaszba nyomott gyűrűpecsétjével vannak megerősítve, holott IV. Béla fennmaradt gyűrűpecsétjei nem vörös, hanem sárga viaszból valók, hamisnak, még pedig János deák hamisítványának minősítette, s ezt a megállapítást Karácsonyi is elfogadta (Tört. Tár, 1908. 28. l.) E szerint tehát hamis lenne az 1496. sz. oklevél is, mert a turóci registrum 7. §-a szerint ez is „sub . . sigillo anulari rubeo cere impresso” volt kiállítva, sőt ebbe a hamisítványcsoportba tartozónak kellene vennünk (1271-i átíratával) az 1494. és az 1499. sz. oklevelet is, amelyek tartalmilag és szövegezésükben is teljesen ide tartozók. Ámde az 1497. sz. oklevélre hivatkozik M(ihály) zólyomi és szepesi ispánnak s Pascasius mesternek 1273-i oklevele (eredetije a Buócz-levéltárban, fotogr. másol. az Orsz. Levéltárban), melyet a fentebbi feltevés szerint tehát szintén hamisítványnak kellene minősítenünk; az 1499. sz. oklevelet pedig Tamás országbíró tartalmilag már 1352-ben átírta, tehát vagy ez az átírat is hamis, vagy pedig egyáltalán nem beszélhetünk itt János deák hamisítványairól. Tudvalevőleg IV. Béla király kortársa, Cornwallis Richard német király következetesen vörös viaszba nyomta pecsétjeit (Bresslau

Urkundenlehre, I. 933. I. 2. jegyz. és Erben, Kaiser- und Königsurk. 229.); elvértve való alkalmazása tehát ekkoriban nálunk sem annyira lehetetlen és valószínűtlen, hogy benne a hamisításnak *biztos* kriteriumát kellene látnunk. Nem lehetetlen ugyan, hogy — persze János deák koránál vagy 40 évvel előbb — Turóc megyében nagyobbbszabású oklevélhamisítás történt; azonban a mondottak alapján ez nem látszik valószínűnek. 1497.

1266. — Gergely fiát Mártont és testvérét, akiknek turóci nemes jobbágyfiú volta a már régebben készült registrumból kitűnt, ezen szabadságban meghagyta és nekik Jordan nevű két ekealja földet assignáltatott azzal a kikötéssel, hogy ha valaha ennél többet foglalnának el, ezt a két ekealját is elveszítsék. — D. apud Frigidum Puteum, in crastino b. Sixti, a. D. 1266.

Átírta Garai M. nádor 1416. (Ivánka-cs. lvt. M. Nemz. Múz. lvt.)

Fejér, CD. IV. 3. 336. Kivon. Tört. Tár, 1904. 85.

Olv. az 1497. számhoz írt megjegyzést. Valószínűleg erre értendő a turóci registrum csonka 71. §-ában olvasható kivonat is. 1498.

1266. — Bene fiát Erdent és testvérét Lukas-t, akiknek turóci nemes jobbágyfiú volta a király régebben készült registrumából kitűnt, meghagyta ezen szabadságban s nekik (az 1498. sz.-hoz hasonló feltétellel) 2 ekeföldet assignáltatott.

Tartalmilag *átírva* Tamás orsz. bíró 1352-i oklevelében. (Körmöcbánya város levéltárában.)

Az oklevél tartalmi szövegét dr. Mályusz Elemér úr közölte velem. Olv. Mályusz E., Turócm. kialakulása, 161—162. l. IV. Béla királynak az Erden 2 ekeföldjére vonatkozó, 1312-ben felmutatott okleveléről, ami valószínűleg ugyanerre az 1266. aug. 7-i oklevélre vonatkozik.

A kivonat szövege a következő:

... In cuius contrarium predictus Johannes filius Bene quosdam litteras domini Bele quondam illustris regis Hungarie felicis recordationis sabbato proximo ante festum s. Laurentii martiris in anno Domini M^{mo} CC^{mo} sexagesimo sexto emanatas anulari suo sigillo consignatas nobis presentavit, in quarum tenoribus vidimus contineri manifeste, quod idem dominus Bela rex, sicut in suo registro tunc dudum confecto et per eundem sepius approbato invenisset contineri Erden filium Bene cum fratre suo Lukas nomine fuisse et esse veros nobiles filios iobagionum de Turuch, ita eosdem in eadem libertate cum filiis suis reliquisset perpetuo duraturos, quibus etiam ad sustentandos se terram duorum aratrorum mensurando, quam extirpasset, sub certis metis fecisset assignari, tali conditione mediante, quod si ullo unquam tempore idem Erden cum fratre suo Lukas de terra populorum suorum regalium ultra quantitatem collationis sue regalis inventi fierent occupasse, extunc illam terram duorum aratrorum per eundem dominum Belam regem eis collatam amitterent ipso facto ... 1499.

1266. — serviensének, turóci Rechknek hű szolgálataiért Dubowaprehod nevű földet
Hideg- assignáltatta a Prehod és Turóc folyók közt.
kút. *Átírta V. István király k. n. (Egyszerű, csonka másolata a Beniczky-cs. levéltárában, M. Nemz. Múzeum lvt.)*
A turóci tárgyú intézkedés és a kelet helye alapján is augusztus elejére tehető.
Az oklevél szövege a következő:
Nos Bela dei gratia rex Hungarie significamus, quibus expedit, memorie commendantes, quod cum Rechk de Thurocz sic dictus et fidelis ac familiaris serviens noster nobisque (!) a tenera etate incipiens usque presens tempus cum ardore summe fidelitatis servitia indefessa impenderet, in recompensationem eorundem servitiorum suorum, licet a nobis maiora et ampliora mereretur, quendam terram Dubowaprehod dictam inter aquas Prehod et Turocz nuncupatas adiacentes (!) cum silva ex alia parte fluvii Thurocz existentem (?) iure perpetuo et irrevocabiliter ipsi Rechk et per eum suis heredibus heredumque suorum successoribus fecimus assignari. Datum in Hydegkwth, anno Domini M^o ducentesimo sexagesimo sexto. 1500.
- 1268¹
(1266. — megparancsolja a pécsváradi konventnek, hogy négy koasth-i várjobbágnak:
körü.) Pawa, Petre, Suluk és Jónásnak, kik magukat a Sz. Mária (szigeti) kolostorának
szept. 3. földeikkel együtt felajánlották, földét a nevezett monostor részére Miklós királyi
Buda. megbízottal, Botiz testvérelével statválja és assignálja, az illetőknek használatára
megfelelő földet hagyva. — D. Bude, in quindenis Sancti Regis.
Eredetije: MODL. 2024.
Wenzel, ÁUO. VIII. 143. és XI. 606.
Az évszám Wenzel hozzávetése, amit az írás, mely 1267 körül működő
írnöké, megerősít. 1501.
- (1266.) — megparancsolja G. zalai ispánnak, hogy Sidov ispánt Duclisa és Irev birtokában védje.
szept. 30. *Wenzel, ÁUO. VIII. 143.*
Lásd 1244. szept. 30. kelettel a 775. szám alatt.
1266. — Pál veszprémi püspöknek azon panaszára, hogy elődje, Zlaudus püspök halá-
nov. 20. lakor ennek testvére, Márton ispán és fiai: János ispán, Márton és Myke a püs-
pökségnek a Tadeuka fiától Tadeukától nyert területen Zlaudus püspök által a
Tadeuka hegyen épített két várat a püspökség kincseivel és okleveleivel együt
elfoglalták, — miután ebben az ügyben Márton ispán és fiai királyi ítélet és több-
szöri intés után az ország hat bárója előtt, ú. m. Fülöp esztergomi és Smaragdus
kalocsai érsek, R(olandus) szlapon bán, Móric tárnokmester, L(ászló) erdélyi vajda
és Baas mester, István ifjabb király udvarbírója előtt, sem pedig utóbb, (1266 ?)
január 13-án Kosuk faluban a király és Fülöp érsek, Móric tárnokmester, Fülöp
váci püspök és tohi Demeter ispán előtt meg nem jelentek, Pál püspök pedig
Kumleudön szeptember 15-én a király és főurai: Móric tárnokmester baranyai
ispán, Farkas mester fehérvári prépost udvari alkancellár és Osl fia Herbordus
ispán, valamint az ifjabb király részéről Fülöp váci püspök, tohi Demeter és János
fia Apa ispánok jelenlétében újra kérte perének elintézését, s azt a király e főurakra

bizta, Márton ispán és fiai pedig újabb határidőt kértek, de arra ismét nem jelentek meg, — a püspök által előterjesztett bizonyítékok alapján a két várnak a veszprémi püspökség részére való visszaadását határozza, az okozott 5400 márka ezüst értékű kár fejében pedig Márton ispánnak és fiainak Zamtov, Errad és Scelch nevű falvait Márton rokonainak: Kázmér ispán fiának, Istvánnak és Bertalan mesternek beleegyezésével a püspökségnek ítéli s ezek birtokába a püspököt Guillermus, a johanniták csurgói [Churgou] praeceptora által a fehérvári káptalan bizonyosága mellett beiktattatta. — D. p. m. Farcasii prepos. eccl. Alb. au. n. vicecanc. a. D. 1266. r. a. tricesimo primo, XII. Kal. Decembris.

Eredetije a veszprémi káptalan magánlevéltárában, 85. ladula, „Epp. Tátika 3.“ (Másolata u. o. 4. sz.)

Egyházi értekezések, 1821. IV. 185. Fejér, CD. IV. 3. 322. Kivonat: Teutsch—Firnhaber, Urkb. I. XLVI. 1.

Az uralkodási év október után is 31. marad, sőt olv. 1541. sz. 1502.

1266. — Márton fiának, Márton ispánnak és fiainak, kik a veszprémi káptalan procuratora :
nov. 23. Márk mester dékán által azért törvénybe idézve, mert a veszprémi egyháznak a királytól adományul nyert arany kelyhét és 120 márkáját Zlaudus püspöknek Tadeuka várában történt halálakor magukhoz vették és azóta négy évig húzván a pert, a király által István ifj. király kérésére nekik kitűzött határidőre, nov. 1-re sem jelentek meg, Egurzug nevű birtokát Mandeu földdel és a tartozékokkal, Márton rokonainak: Kázmér ispán fiának, Csépánnak és Jakab fiának, Bertalan mesternek jelenlétében és beleegyezésével a veszprémi káptalannak ítéli és a káptalant e birtokba Guillermus, a johanniták csurgói praeceptora által a fehérvári káptalan bizonyosága mellett beiktattatta. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. IX. Kal. Dec. r. a. tricesimo primo.

Eredetije a veszprémi káptalan mg. levéltárában, 85. lad. Epp. Egerszeg I. Fejér, CD. IX. 7. 680. Zala vm. tört. Oklevéltár, I. 48. 1503.

1266. — az ország és a szlapon hercegség határainak a latrok támadásai ellen való
nov. 23. védelmére a Zágráb melletti Grech hegyen épített vár felépítésében kifejtett buzgó szolgálataikért megállapítja e vár civiseinek katonáskodás- és collectamentességi, igazságügyi, vámmentességi, bíróválasztási, vagyonukkal rendelkezési és vásártartási kiváltságait és kötelezéseiket; leírja a várban lakó hospeseknek a Grech hegy körül adott föld határait, melynek birtokába őket Dénes, volt szlapon bán iktatta be; a civiseknek előbb adott okleveleit is érvényesnek nyilvánítja. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1266. IX. Kal. Dec. r. a. trigesimo primo.

Eredetije a délszláv akadémia zágrábi levéltárában,

Átírta 1) a zágrábi káptalan 1318. nov. 15. (Zágráb város lvt.) 2) I. Károly király 1322. okt. 14. (A délszláv akad. lvt.) — u. az 1324. márc. 8. (Zágráb város lvt.), ezt átírta a) N. Lajos király 1345. jún. 27. — u. az 1359. szept. 27. (u. o.) — u. az 1364. febr. 25. (A délszláv akad. lvt.) b) Zsigmond király 1406. (Zágráb város lvt.) — a zágrábi káptalan 1417. (u. o.)

Kercselich, Not. praelim. 125. Katona, Hist. crit. VI. 460. Fejér, CD. IV. 3. 330. s külön a határok: VII. 5. 586. Endlicher, Monum. Arpad. 507. Tkalčić, Mon. civil. Zagr. I. 40. Smičiklas, Cod. dipl. V. 401. Töredék és kivonat: Tkalčić, Episc. Zagr. II. 131. Kukuljević, Reg. n° 918. 1504.

1266. — Bonifác pannonthalmi apát kérésére átírja és megerősíti a győri káptalan 1254. évi oklevelét, mely szerint Opour-nemzetségbeli Sándor fiai: Sándor és Belud Vrukang falu földjének felét a pannonthalmi apátságnak eladták, és ugyancsak a győri káptalannak 1216. évi oklevelét, mely szerint Urias pannonthalmi apát és Antal ispán fia János a Runka falusi föld vitás egyharmad részére nézve meg-egyeztek. — D. p. m. mag. Farkasii Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et. f. n. a. D. 1266. r. a. tricesimo primo.

Eredetije a pannonthalmi r. levéltárban. (XII. K.)

Kivonata *beiktatva* a pannonthalmi XIV. századi registrumba, fol. II. V. Wenzel, ÁUO. III. 132. Pannonthalmi rendtört. II. 329. Kivonatok: Fejér, CD. VII. 4. 110. Pannonth. rend. tört. II. 254.

Minthogy 1266-ban okt. 14. után is 31. uralk. évet írtak, a napi kelet nélkül való oklevelekről Farkas alkancellár préposti (nem electus) címe alapján csak annyit állapíthatunk meg, hogy az év második felében, júl. 4-e után keltek. 1505.

1266. — a pozsonyi, nyitrai, győri, komáromi, zalai, veszprémi, tolnai, somogyi ispánokkal és minden más bíróval és bíróhelyettessel [viceiudices] tudatja, hogy Szent István királynak II. András király által megerősített és Bonifác pannonthalmi apát által bemutatott okleveléből meggyőződött arról, hogy a monostor népei felett csak a király vagy az apát által választandó bíró ítélkezhetik; ezért megtiltja, hogy a nevezett ispánok és bírák közül bárki is ítélkezzen a pannonthalmi monostor népei felett. — D. p. m. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. r. a. tricesimo primo.

Eredetije a pannonthalmi főapátság r. lvt. (47. F.)

Pannonthalmi rendtört. II. 330. Kivonatok: Sztachovics, Registrum, XVII. Pannonth. rendt. II. 253. V. ö. 1520. sz. 1506.

1266. — Farkas ispán fiainak: Dénes ispánnak és testvérének, Miklósnak különböző hadjáratokban szerzett érdemeikért, és atyjuknak a sajói ütközetben történt elestéért a Koasth várhoz tartozó Mislény [Myslen] nevű baranyamegyei négy ekeföldet adja, melyet Farkas ispán II. András király adományából bírt, de nemtyi István ispán fiai, Balázs és Ugudinus azt az igazság elhallgatásával maguknak kérték; a beiktatást Saulus székesfehérvári kanonok végezte; egyszersmind érvénytelennek nyilvánítja a király az ugyanazon földre vonatkozólag Balázsnak és Ugudinusként előbb adott adománylevelét. — D. p. m. mag. F(arcasii) prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1266. r. a. tricesimo primo.

Eredetije: MODL. 609.

Átírta V. István király 1270. (MODL. 610.)

Fejér, CD. IV. 3. 320.

1507.

1266. — bizonyítja, hogy a sági [Saag] monostor mellett az Ipolyon [Ypul] levő híd vámját a monostornak adományozta. — D. Strigonii, a. D. 1266.
 — *Átírta* V. István király 1270. (MODL. 292.)
 Fejér, CD. IV. 3. 313. Kivonat: Monum. Strigon. I. 539. 1508.

1266. — és Mária királyné Béla szlavon herceg akarata szerint a szentgotthárdi monostornak adják, cserében ennek a stájer határon fekvő Dobra nevű földéért, a vasvári vár mellett fekvő Györgyvár királynői földet, a Herman-nemzetségből való Dees ispán és János mester, veszprémi kanonok jelentése alapján leírt határok között.
 — *Átírta* V. István király 1270. és I. Károly király 1326. márc. 5. Tartalmilag átírva Szepesi Jakab országbírónak 1377-iki oklevelében. (Egyszerű másolata a szombathelyi káptalan levéltárában. Acta capit. conc. III. 26.)

A tartalmi kivonat szövege a következő:

— — — — — domini Belae regis et Mariae reginae anno Domini 1266. regni autem ipsius Belae regis anno 31. emanatarum continentia inter caetera per eosdem dominum Belam regem et dominam reginam consortem suam carissimam quandam terram reginalem Györgyvár vocatam sitam prope Castrum Ferreum cum omnibus utilitatibus, appendiciis et cohaerentiis suis monasterio sancti Gotthardi in concambialem receptationem terrae eiusdem monasterii Dobra vocatae in confinio Styriae sitae, quam abbas, celerarius et conventus eiusdem monasterii ordinis Cisterciensis propter devastationes et spolia pacifice possidere nequivisset, in qua propter insultus confiniorum repentinos damna et gravamina quam plura exceperunt, maxime pro salute animarum suarum ex voluntate Belae ducis totius Sclavoniae, filii eorum carissimi iure perpetuo et pacifice irrevocabiliter collatam fore expressisset. Metae autem eiusdem terrae Györgyvár, prout ipsis per fidelem eorum Dees comitem de generatione Herman et magistrum Joannem canonicum ecclesiae Vesprimiensis, quos ad videndam faciem eiusdem terrae misissent, constitisset, in eisdem privilegiis serialim continentur; ipsa vero reliqua duo privilegia scilicet Stephani anno Domini 1270. regni autem sui anno primo ac ipsius Caroli regum anno Domini 1326. tertio Nonas Martii regni autem sui anno similiter 26. emanata praedictum privilegium ipsius domini Belae regis transscripsissent et confirmassent. 1509.

1266. — Jánosnak, Namzalo fiának adja Kysmayus birtokot, cserében ennek Hyricho nevű földéért. — A. D. 1266.

Beiktatva a turóci registrumba, 46. §.

Kivonatban kiadva: Bél, Not. Hung. II. 346. (1250.) Fejér, CD. IV. 3. 383. V. 3. 185. Tört. Tár, 1904. 85.

V. ö. az 1254-i oklevéllel (1023. szám.)

1510.

1266. — Takach fiainak a körösi várhoz tartozó 4 ekealja földét Izsák fiának: Junk ispánnak és Péternek, Jaxa fiának, Junk unokaöccsének adja Junknak véreontásáért és stájerországi fogságáért, valamint Jaxának az osztrák herceg ellen vívott ütközetben történt haláláért. — A. D. 1266.
Tartalmilag *átírva* Jakab mester körösi és ryuchai ispánnak és társainak 1348. aug. 26-i oklevelében. (A délszláv akadémia zágrábi levéltárában.)
Kivonata kiadva: Smičiklas, Cod. dipl. V. 411. és XI. 485. 1511.
1266. (?) — az egykor Nyulak-szigetének nevezett szigeti zárdában leánya és ennek apáca-társai részére azt a kiváltságot adja, hogy valahányszor az országban collectát szednek, a nevezett apácák népeinek collectája az apácáké legyen, s a collectorok ne zaklassák e népeket. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. a. D. 1265(!) r. v. tricesimo secundo. (!)
Eredetije: MODL. 585.
Átírta I. Mátyás király 1465. (MODL. 2208.) — a budai káptalan 1465. (MODL. 2209.) IV. Honorius pápa oklevele szerint (Monum. Vat. episc. Vespri. II. 11.) V. István, ezt pedig IV. László is megerősítette.
Fejér, CD. IV. 3. 265.
Bár az évszám az eredeti oklevélben is 1265-nek van írva, keltét Farkas alkancellár préposti címe és a 32. uralkodási év miatt inkább 1266. második felére vagy éppen 1267-re tehetjük. 1512.
- (1266 körül.) — a Huntpaznan-nemzetségből származó Buken ispánnak, Buken ispán fiának kérésére *átírja* a pozsonyi káptalannak 1260-i oklevelét, mely szerint Buken ispán anyjának, Erzsébet asszonynak, II. András király nővére lányának [? filia sororis regis Andree] hitbére fejében chollokuzi Kurth, Paka, Beke és Chuturtukhelwigy nevű falvait adta, mely birtokokat Erzsébet asszony unokájának, Katha-nak statuíta. — D. anno D. 12 . . . (a többi kivágva.)
Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)
Wenzel, ÁUO. VII. 543. (1260. körül.)
Hogy 1266 táján kelt, v. ö. a Wenzel, ÁUO. VIII. 158. 226. és 249. I. között oklevelekkel. 1513.
- (1262—66 körül.) * — ítéletleveléről, melynek folytán a Bechegregor nemzetségnek egyik őse Beche földet elveszítette, van szó III. András király 1297. jún. 27-i oklevelében. (A hg. Esterházy-cs. levéltárában.)
V. ö. Karácsonyi, A magyar nemzets. I. 216. Az ő feltevése alapján az ítélet a IV. Béla és István ifj. király viszálykodásának idejére tehető. 1514.
- (1263—67 közt.) — megparancsolja István vasvári ispánnak, a királyné udvarbírájának, hogy a győri káptalan kiküldöttjével Ebed fiait: Kemen-t, Reynolih-ot és Gak-ot Nykch birtoknak Arnold fiát, Ponithot illető részébe beiktassa és annak birtokában őket védelmezze. szept. 22. Füzítő. — D. in Fyzegtu, in crastino Mathei ap.
Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)
Fejér, CD. VII. 1. 365. Wenzel, ÁUO. VIII. 169. (1267.) Kivonat: Fejér, CD. VII. 1. 344. Kubinyi, M. tört. eml. I. 62. (Javítások Fejér szövegéhez.)

Az évszámot Kubinyi (i. m. Pótlék, 12. l.) és Karácsonyi, (Hamis okl. 102. l.) 1267-re teszik; azonban az 1267-i ítéletkor már Erne a vasvári ispán (1532. sz.); ezért az oklevél a per korábbi fázisára vonatkozik. 1514a.

- (1267 körül.) — Ponith ispánt Ebed fiai és oundi Gergely elleni perében meg nem jelenése miatt bírsággal sújtja. — D. . . . octavis Pentecostes.
Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)
 Wenzel, ÁUO. X. 464. Kubinyi, Magyar tört. eml. I. 61. (1269.)
 A „damus pro memoria“ oklevélnek csak fele van meg, de megállapítható, hogy királyi kiadvány. Keltére vonatkozólag olv. Kubinyi i. m. Pótlék, 12. l. Karácsonyi, Hamis okl. 103. 1515.
- (1267. előtt.) * — aranypecsétetes oklevelét arról, hogy Péter, honti ispán és testvérei Arwa, liptómegyei Werbuce, turócmegyei Turbuztou, Bene, Mulhnaturch és Turnouk nevű birtokaikért cserében kapták a királytól a trencsénmegyei Toplucha, Warna és Sylna nevű földeket, említi IV. Béla király 1267-i oklevelében. (Wenzel, ÁUO. III. 156.) 1516.
- (1267. febr. előtt.) * — (?*pie* *memorie*!) oklevelét arról, hogy a Beche-gregor-nemzetségből való Boch ispán nejjének a király engedélyt adott, hogy baranyamegyei Peturd nevű földet a szekszárdi monostornak adományozhassa, említi a Peturd föld elhatárolására nézve adott mandatummal együtt a pécsváradai konvent 1267 februárjában kelt oklevelében. (Wenzel, ÁUO. III. 172. 173.)
 A „*pie memorie*“ dacára sem igen gondolhatunk másra, mint IV. Béla királyra, (v. ö. Karácsonyi, A magyar nemzets. I. 222.) 1517.
1267. febr. 9. Füzítő. — lányának, Margitnak kérésére a szigeti apácázárda mellett levő telket [aream seu fundum] Miklósnak, a zárda officialisának adja. — D. in Fyzegeteu, in octavis Purif. b. Virginis a. D. 1267.
Átírta IV. László király 1277. május 30. (MODL. 617.)
 Wenzel, ÁUO. VIII. 168. 1518.
1267. febr. 23. — a Grech hegyen épült új várbeli polgároknak [cives seu hospites] azon panaszára, hogy a különböző vámok és harmincadok miatt árúikkal nem boldogulhatnak, a királyné és a főurak beleegyezésével megengedi, hogy az ország határain belül sem vízen, sem szárazon semminemű vámot vagy harmincadot ne fizessenek, és ennek megtartását egyéb kiváltságaikkal együtt igéri. — D. p. m. Farcasii prepos. Alb. eccl. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1267. VII. Kal. Martii, r. a. tricesimo secundo.
Átírta 1) a zágrábi káptalan 1329. nov. 7. (Zágráb város lvt.), 2) a székesfehérvári káptalan 1329. nov. 13. (U. o.)
 Fejér, CD. IV. 3. 396. Tkalčić, Civit. Zagrab. I. 44. Kukuljević, Jura, I. 78. Smičiklas, Cod. dipl. V. 423. Kivonat: Kukuljević, Reg. no 928. 1519.
1267. márc. 10. — tudatva a pozsonyi, nyitrai, győri, komáromi, zalai, veszprémi, tolnai, somogyi ispánokkal s minden más bíróval s helyetteseikkel, hogy Szt. István királynak II. András által megerősített s Bonifác pannonhalmi apát által bemutatott okleveléből

meggyőződött arról, hogy a nevezett egyház népei felett a királyon és az apát által kiválasztandó bírón kívül más nem ítélkezhetik, szigorúan megparancsolja, hogy a nevezettek közül a pannonhalmi egyház népei felett senki se ítélkezzék, mert az ítélkezést a király a maga vagy az apát által kiválasztandó bíró számára tartja fenn. — D. p. m. Farcasii Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. verbi inc. 1267. r. a. n. tricesimo secundo, VI. Id. Mart.

Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (47. B.)

A pannonhalmi XIV. századi (1400 körül írt) registrum — fol. II. Q. — egy ilyen tárgyú oklevelet említ 1267-ből, napi kelet nélkül. Mivel azonban a jegyzék a napi keltet általában elhagyja, nem tudni, hogy erről, vagy a másik, napi keltezés nélküli oklevélről van-e szó.

Pannonh. rendtört. II. 330. Facsim. u. o. 181. I. Kivonat: Sztachovics, Registrum, XVII. Pann. rendtört. II. 253.

A pannonhalmi apátságna három, azonos tárgyú oklevele maradt meg eredetiben: az 1266-i (1506. sz.), a jelen oklevél s 1267-ből még egy, (Rendtört. II. 331. De v. ö. a 796. sz. is!) E három oklevél szövege csekély eltéréssel egyező; az 1267-iek tehát az 1266-i oklevélben foglalt intézkedés megújításai. Az 1267-i oklevelek külsőleg kifogástalanok; az írás ismert kéztől való. Arra kellene gondolnunk, hogy 1267-ben olyan, máskor is előforduló, egyidejű két példánnyal van dolgunk, amikor az egyik díszesebb, a másik egyszerűbb. A jelen esetben azonban másról van szó. Először is az 1267. márc. 10-i keltű oklevél aranybullás szerkezetűnek indul ugyan, (invocatio, in perpetuum), de mégis az alkancellár kezéből kelt viaszpecsétetes oklevél lett belőle. Úgy látszik, hogy aranypecsétetesnek szánták, de utóbb, még az oklevél írása közben megváltozott ez a szándék, s valószínűleg ezért maradt el a pecsételés formáját megjelölő corroboratio is. Így az oklevél szerkezete felemás, ami ugyan nem példátlan, de mindenesetre szabálytalan. Lehet, hogy éppen ennek észrevétele adott okot utóbb az oklevélnek még ugyancsak 1267-ben kifogástalan formában való, újabb kiállítására. E mellett azonban az újabb oklevél kiállítását egyszersmind némi módosításra is felhasználták: a bírói általános mentességnél a monostor népei felett lopás-, dézsma- és pénzügyekben való ítélkezést külön kiemelték. (Ld. 1550. sz.) Nyilván ez az oka aztán annak, hogy a későbbi megújítások (ld. Wenzel, III. 230.) és átírások nem a márc. 10-i példány alapján, hanem a másik, napi kelet nélküli példány alapján történtek. (Feltűnhetik, hogy a márc. 10-i oklevele helyén monasterium helyett következetesen ecclesia-t írtak.)

1520.

(1267. máj. 8. előtt.) * — 1267. május 8-i oklevelében (lásd az 1522. számot) említi saját memorialis oklevelét az atyjuk meggyilkolása miatt elítélt Chepanus földjének Isip fiai részére ítélésére nézve (Hazai okmánytár, VI. 146.), s részletesebben szól ugyanerről az oklevélről (egyéb oklevelekkel együtt) a pécsi káptalan 1267. (Hazai okmánytár, VI. 148).

1521.

(1267. máj. 8. Füzítő.) — megparancsolja a pécsi káptalannak, hogy amint a király memorialisában és az országbíró oklevelében látni fogja, hogy Chepanus földjének birtokában atyjuk megöletéseért Isip fiai: István és testvérei megerősítették [... terram Chepani ...

filiis Isip . . . videritis fuisse roboratam], ezt Isip fiai számára oklevelével erősítse meg. — D. in Phyzegthev, in quindena s. Georgii.

Átírta a pécsi kápt. 1267. okt. (A hg. Festetics-cs. keszthelyi lvt. Ignota miscell. 10.)

Hazai okmt. VI. 145.

Az évszámot a káptalani oklevél éve határozza meg.

1522.

1267.
júl. 1.
Zólyom.

— megerősíti az egyik nagyapától származó: Ivan fiai, Benedek és Joachim, Ibrahim fia Paznan és testvére György, Calmanus fia Heem, Ivanka fiai, Mocha és Kemen, s a másik nagyapától származó Gyuge fia Amade, Amade fia Lukács, János fia László és Mihály fia Dedalch, a Huntpaznan-nemzetségből, továbbá Rubay fia Lama (alább: Chama) és zugi Moys fia Bodouk közt (ugyanazon nemzetségből) Zug és Kutha birtokok ügyében az oklevélben foglalt feltételek mellett létrejött egyezséget. — D. in Zolum, in octavis s. Joannis bapt. A. D. 1267.

Átírta az esztergomi keresztesek konventje 1309. (Fejér a Gyurikovich gyűjteményéből közölte.) XVIII. századi hitelesített másolata (1261. évvel) a gr. Forgách-cs. ghymesi lvt. (M. Nemz. Múz. lvt.) = *8.77, D. 71.345*.

Fejér, CD. IV. 3. 45. (1261. XVIII. sz. másolatból) és u. o. 47. l. (1261. Rajcsányi másolatából); u. az IV. 3. 401. (1267. az 1309-i átíratból.)

Az 1261-es évszámú két másolat, melyeket Fejér IV. 3. 45. és 47. l. közöl, egymástól is, meg az 1309-i átíratól is eltér, a szövegre, a nevekre s az évszámra vonatkozólag is. Valószínű, hogy az 1261-re tett másolati szövegek szándékosan vannak megváltoztatva. Karácsonyi (A magy. nemzets. II. 208. és Hamis okl. 58. l.) az 1309-i átírat szövegét fogadja el. Azonban a Gyurikovich-f. másolatban ez is hibás; eredetije pedig nem ismeretes. 1523.

(1267.)
júl. 3.
Zólyom.

— megparancsolja Witku ispánnak, hogy a nyitrai püspököt a banai tizedek birtokába iktassa be, minthogy e tizedeket a nevezett egyház Mica királyi al-udvarbíró előtt „ordine iuris” elnyerte. — D. in Zolum, in dominica post octavas Johannis bapt.

Átírta az esztergomi káptalan 1312. jan. 13. (MODL. 750.)

Hazai okmánytár, VII. 125.

Az évszámra nézve I. Karácsonyi, Hamis okl. 104.

1524.

(1267.)
júl. 13.
Lipcse.

— az Ebed fiai és Ponyth közt folyó peres ügyben, melynek elintézését (a király) előbb P(ál) veszprémi püspökre és Ch(ak) mester zalai ispánra bízta, az ollari Miklós által képviselt Ponyth és Ebed fiai számára szeptember 15-ét tűzi ki a megjelenés terminusául. — D. in Lipche, in festo s. Margarete.

Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)

Wenzel, ÁUO. X. 463. Kubinyi, Magy. tört. emlékek, I. 55.

Datum pro memoria, de a hátul rányomott nagy pecsét is mutatja, hogy királyi oklevél. Az évszámra nézve olv. Kubinyi i. m. Pötlék, 12. és Karácsonyi, Hamis okl. 132.

1525.

- (1267.)
júl. 15.
Lipcse. — bizonyítja, hogy a Ják nemzetség tagjai, u. m. Tristanus ispán és testvérei: Tamás és Mihály, továbbá Jak fia Myka, Artuna fia Márton, Gergely fia Sandur, Bertalan fiai: Dániel és Miklós, Chuna fia Joan és Pousa fia Csépán a Rebcha és Keurus közt fekvő föld egyheted részét átengedték Ebed fiainak: Kemen ispánnak, Renoldusnak és Jaknak, az assignálást augusztus 30-ára tűzve ki, a mindkét fél részéről felsorolt választott bírák ítélete alapján, a vasvári káptalan és ladi Balas bizonyága mellett, aki az ügy pristaldusa lesz; az oklevél a megegyezéstől való visszalépésre és a (király előtt való) megjelenésre vonatkozó megállapításokat is tartalmazza. — D. in Lipche, sexta feria post quindenas Johannis bapt.
Eredetijének egyik példánya a M. Nemzeti Múzeum levéltárában (törzsanyag), a másik a bécsi Staatsarchivban. (Saec. XIII.)
Fejér, CD. VII. 2. 219. és VII. 5. 386. Wenzel, ÁUO. X. 449. Kivonat és javítások Fejér szövegéhez: Kubinyi, M. tört. emlékek, I. 67.
Datum pro memoria, de írásából, a keltezésből s a tartalomtól is következő királyi kiadvány. Az évszámra vonatkozólag olv. Karácsonyi, Hamis okl. 102. és 132. l. 1526.
1267.
júl. 20.
Zólyom. — a Churla (Türje)-nemzetségből való Joachim ispán fiának, nemes Tamás ispánnak érdemeiért, melyeket néhai Kálmánnál, Szlavonia hercegénél, majd a királynál szerzett, valamint atyja, és testvére: Fülöp esztergomi érsek érdemeiért, — ez utóbbi még zágrábi püspök korában a királytól küldve a római kúriánál megbízatásának derekasán megfelelt, érsek korában pedig a király és az ifj. király közt folyt viszályok idején közvetítő volt, — a treuni Corradustól és ennek Corradus nevű fiától elvett, a Dráva mellett Szlavoniában fekvő Praudauiz nevű földet adja Mária királynénak és Béla szlavon hercegnek beleegyezésével, s rendeli, hogy e föld és lakói, miként előbb, ezentúl is minden adó és közszolgáltatás alól [publice functionis] mentesek legyenek. — D. in Zolum, in octavis b. Margarethe XIII. Kal. Aug. (a Vjesnik közlésében Julii,) p. m. mag. Farcasii prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1267.
Átírta V. István király 1270. szept. 8. (Borsod m. lvt.)
Wenzel, ÁUO. VIII. 162. Magyar Sion, III. 359. Monum. Strigon. I. 541. (csonka.) Vjesnik, VI. 267. Smičiklas, Cod. dipl. V. 435. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 934. V. ö. 795. sz. 1527.
- (1267.)
júl. 27.
Zólyom. — Fertőfő-Szombathely [Zumbothel] falut, melyet II. András király a bemutatott oklevél szerint (ld. 240. sz.) István fia Csépán nádor és bácsi ispánnak adott volt, de IV. Béla király Corradustól elvette s a mosonyi várhoz csatolta, Corradusnak, István fiának visszaadja a hozzátartozó vámmal együtt, a mosonyi várnak erre vonatkozó, minden oklevelét érvénytelennek nyilvánítva. — D. in Zolum, feria quarta prox. post festum s. Jacobi ap.
Eredetije a Hazai okmt. szerint a br. Révay-cs. styavniczkai levéltárában. Hazai okmánytár, VI. 160. Kivonat: Századok, 1875. 43.
Az évszámra nézve olv. Karácsonyi, Hamis okl. 104. 1528.
- (1267.)
júl. 27.
Zólyom. — a lébényi [Lyben] monostornak Rajka [Reugen] és Sásony [Sassun] falvait, melyeket Imre király Sándornak, Poth nádor mosonyi ispán testvéreinek adott volt, de IV. Béla király a monostortól elvette, a mosonyi vártól és Bálinttól, Cequen

fiától visszavéve István fia Corradus mester kérésére a monostornak visszaadja, hivatkozással II. András király oklevelére; Bálint ispánnak s a mosonyi várnak a birtokra vonatkozó okleveleit pedig érvényteleneknek nyilvánítja. — D. in Zowlum, feria IV. post festum s. Jacobi ap.

Eredetije Wenzel szerint a br. Révay-cs. levéltárában.

Fejér, CD. IV. 1. 199. (é. n. 1240-i oklevelek közt.) Wenzel, ÁUO. VII. 1. (1235—1241 közé téve). Major, Mosonym. monogr. II. 174.

Az évszámra vonatkozólag olv. Karácsonyi, Hamis okl. 95. l. V. ö. a 236. sz., ahol azonban Rajka csak a határleírásban szerepel. **1529.**

(1267.) — Ebed ispán fiainak, s Isepnek és rokonainak Ponith ispán ellen folytatott perében júli. 29. a Ph. (Fülöp) esztergomi és S. (Smaragdus?) kalocsai érsek, valamint István ifj. király ítélete alapján való végleges döntést szeptember 15-ére tűzi ki, melyre Ponithot Lipcse. P(ál) veszprémi püspök által megidézttette. — D. in Lypche, VI. feria ante octavas s. Jacobi ap.

Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 264. (é. n.) Kubinyi, M. tört. emlékek, I. 56. (1267. körül.) Kivonat: Monum. Strigon. I. 545. l. jegyz.

Az évszámra nézve olv. Kubinyi i. m. Pótlék, 12. l. és Karácsonyi, Hamis okl. 100 l. **1530.**

(1267. ?) — a nemesektől elidegenített birtokok visszaadására vonatkozó határozatra hivatkozással megparancsolja a veszprémi káptalannak, hogy küldje ki emberét a király megbízottjával, Paznanus fiával Paznanussal a Gyüre [Iwre] nemzetségnek a tőle jogtalanul [indebite] elvett birtokokba való visszahelyezése végett. — D. Bude, feria quarta ante festum Nativitatis b. Virg.

Eredetije: MODL. 701.

Wenzel, ÁUO. VIII. 19. (1262 körül.)

Wenzel az oklevelet megokolás nélkül tette 1262 tájára, talán a IV. Béla és István ifj. király közt 1262 őszén kötött béke intézkedésére gondolva (olv. Pauler i. m. II°. 249—50.). Karácsonyi (A magy. nemzets. II. 115.) a király intézkedését a Hahót által lefoglalt Gyüre-birtokok visszaadására értelmezi. Ez valószínű, s ezen az alapon az oklevelet 1265—67. közé tehetjük. (V. ö. az 1267. nov. 16-i kibéküléssel, Fejér, CD. IV. 3. 403.) Más kérdés, hogy a határozat, melyre a király hivatkozik, az 1267-i törvénnyel, illetőleg az esztergomi gyűléssel kapcsolatos-e. (Ebben az esetben szept. 7. az esztergomi gyűlésre nézve terminus ante quem lehetne.) 1267-re mindenesetre több valószínűséggel tehetjük az oklevelet, mint 1262-re. **1531.**

1267. — Arnold fiának, Ponythnak, kinek Nykh falusi birtokrészét Fülöp esztergomi érsek, (szept. 15. Rolandus volt szlavón bán és Móric tárnokmester mint a király részéről, Smaragdus kalocsai érsek, László volt erdélyi vajda és Baas mester mint István ifj. király részéről rendelt bírák Ebed fiainak, Kemin, Reinoldus és Jaknak ítélték, Ponyth azonban Ebed fiait e birtokból ismételtlen kiűzte, a szept. 15. körül Henrik szlavón bánnal, körül.)

Lőrinc nádor somogyi ispánnal, Pál veszprémi püspök királynői kancellárral, Erney bán udvarbíró vasvári ispánnal, Chak bán zalai ispánnal, a Ponyth testvérével és István pozsonyi ispán királynői udvarbíróval tartott törvénykezésben mindennemű birtokát Kemin, Reinoldus és Jaknak, valamint ondi Gergely és Márton, és succurodi Isep és Keneznek ítéli, nyilvánosan kihirdetve, hogy ha Ponyth kézrekerül, a királyi udvarba vitessék, hogy patvarkodásért [nota calumniae] a szokásos jeggyel bélyegezzék meg. — D. a. D. 1267. r. a. tricesimo secundo.

Fejér, CD. IV. 3. 384. (A Jankovich-f. gyűjteményből.) Kivonatok: Teutsch—Firnhaber, Urkb. I. XLVII. Kukuljević, Reg. n° 942.

Az ítélet az oklevél szövege szerint a szept. 15-i törvénykezésből kelt. 1532.

(1267.) — megparancsolja a parochialis comeseknek, villicusoknak és minden más bírónak, hogy az Ebed fiai: Kemynus, Reynaldus és Jak ellenében patvarkodás [calumnie nota] miatt elmarasztalt Ponythra, Arnold fiára nézve hozott ítéletet, mely szerint Ponyth minden birtokát Ebed fiai kapják, Ponyth pedig bárhol elfogatván, a király elé vitessék a patvarkodásért való megbélyegeztetés végett, az ország minden részében hirdessék ki. — D. in Lureu, in festo b. Michaelis arch.

Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag)

Fejér, CD. VII. 1. 364. (Javítja Kubinyi, M. tört. eml. I. 61.) Wenzel, ÁUO. VIII. 264. (é. n.)

Az évszámra vonatkozólag olv. Karácsonyi, Hamis okl. 102. Az oklevél az 1532. sz. ítélet végrehajtásával kapcsolatos. 1533.

(1267) * — oklevelére hivatkozik a győri káptalan 1267. november 8-i oklevelében (Hazai okmánytár, V. 39.), Ebed fiainak és succurodi társaiknak Arnold fia Ponyth Laztey nevű birtokába való beiktatásáról tévén jelentést. Szintén a fentebbi ítélet végrehajtásának egy részéről van szó. 1534.

1267. — bizonyítja, hogy Petre és Pál, a kuazthi vár jobbágysai Woyzlo(w) nevű földjüket a szigeli Sz. Mária-egyházának adták és ők maguk is az egyház jobbágysai lettek, a földnek egy részét az egyház szabad jobbágysaiként kapva vissza, a többit az egyháznak hagyva. — D. in Oronas, in octavis Omnium Sanctorum, a. D. 1267.

Átírta 1) István ifj. kir. 1268. (MODL. 642.) 2) V. István kir. 1270. szept. 18. — III. András kir. 1300. máj. 25. (MODL. 1488.) 3) a budai káptalan 1293. jún. 13. (MODL. 620.) 4) Tartalmilag Garai M. nádor 1384. (MODL. 269.)

Schmitth, Episc. Agr. I. 182. Katona, Hist. crit. VI. 472. Fejér, CD. IV. 3. 396. és V. 1. 56. Wenzel, ÁUO. VIII. 169. Kivon. Wenzel, ÁUO. XI. 569. V. ö. Hazai oklvt. 51. l.

Az oklevél bizonyítékul szerepelt abban a nagy perben, amelyet Vajszló birtok miatt a Némeli-(Nempty) nemzetség tagjai a nyúlszigeti apácák ellen 1295 óta 1384-ig folytattak. A peres felek a per folyamán nagyszámú oklevelet mutattak be, amelyek egy része eredetiben is megvan, nagy részük azonban csak átiratban (— részben tartalmilag —) maradt meg. Az apácák jogait tartal-

mazó oklevelek közül egyebek közt István ifj. király 1268-i (MODL. 642. = Wenzel, VIII. 202.), a budai káptalan 1293-i (IV. Béla és III. András egy-egy oklevelét átíró) oklevele (MODL. 620. = Wenzel, X. 123.), Márton alországbíró 1295-i (MODL. 1359. = Wenzel, X. 196., benne III. András oklevele), és III. András 1300-i oklevele (MODL. 1488. = Fejér, VI. 2. 255.) eredetiben is megvan. Ellenben a Németi-nemzetség okleveleit csak Garai Miklós nádor 1384-i nagy oklevele tartotta fenn részint teljes szövegükben, részint kivonatban. (MODL. 269. sz.; részleteket közölt belőle Wenzel, XI. 568. 575. XII. 565. 567., hibákkal.) Ez az 1384-i ítéletlevél pedig, amely IV. Bélának 1244. szept. 29-i (lásd a 774. sz.) és IV. Lászlónak 1273-i (Wenzel, XII. 77.) okleveleit szószerint tartalmazza, számos oklevelet pedig kivonatban, a felperest, Miklós fia Jakabot az apácák ellenében elmarasztalta, mégpedig hamis oklevelek beletérjesztése miatt, s IV. Bélának 1244-i és IV. Lászlónak 1273-i oklevelét hamisnak nyilvánította. Ez a nádori ítélet azonban, vagy legalább is annak erre a két oklevélre vonatkozó része tévesnek látszik. A nádori oklevél erről a két oklevélről a megejtett vizsgálat alapján azt mondja, hogy *tam in dictaminibus quam in scripturis, sillabis et orthographis false malitioseque in membranis scripte et emanate fore . . . manifeste patuerint.* (MODL. 269.) Ám a két oklevél szövege, amint azt a nádori oklevél fenntartotta, erre a megbélyegzésre semmi okot sem ad. Amint a 774. számnál említettük, IV. Béla címébe a *Bulgarieque* csak Wenzel kiadásában került, és szintén csak Wenzel hibájából van IV. László oklevelében Miklósnak és Jakabnak atyjaként feltüntetve Jakab (Wenzel, XII. 77.), ami egyéb adatokkal ellentéző (olv. Karácsonyi, A magy. nemzets. II. 398.); Garai nádor átiratában e helyen *Nicolaus et Jacobus filii comitis Ambrosii . . .* van, ami helyes is. IV. Béla 1244-i oklevelének fogalmazata egészen kifogástalan; a határleírásban Pousa fiának, Nana comesnek szomszédként említése (Wenzel, XI. 332.) nyomós bizonyíték a valódiság mellett, (v. ö. Hazai oklvt. 10. Wenzel, XI. 436. Fejér, IV. 3. 315.), amit már 2—3 évtized múlva sem írhattak volna így. (Olv. Karácsonyi i. m. 144.) Csak az uralk. év téves az oklevélben (nono helyett octavo), ami azonban, mint annyi más esetben, valószínűleg az átírás hibája. IV. László oklevele ellen sem lehet egyebet felhozni, mint a méltóságok közt a Krassu helyett írt Wrassu-t, amit az átírás rontott. Ellenben a csehek elleni, 1273 eleji háború említése (olv. Pauler i. m. II°. 306.) s az egész fogalmazat a valódiság mellett szól. Az 1384-i oklevélvizsgálók sem lehettek egészen biztosak a dologban, mert — feltűnő módon — nemcsak nem szólnak a pecsétről, hanem egyéb okokkal iparkodnak támogatni a határozatot, így az apácák 37 évi birtokolásával is, ami — úgymond — döntő, *si adhuc prescripte littere per sepe-dictum Jacobum actorem exhibite universaliter vere et iusto modo fuissent emanate.* A Németiek tényleg hibásaknak látszanak abban, hogy 1295-ben Mihály, Apor országbíró notariusra számukra oklevelet állított ki Márton alországbíró nevében (Wenzel, X. 197.), ami jogilag véve hamisítás, bár az így keletkezett oklevél formailag nem volt hamis. Ennek megállapítása, amit Márton alországbíró idézett oklevele (eredetiben: MODL. 1359.) leleplezett, befolyásolta Garai M. nádort és oklevélvizsgáló társait 1384-ben s mondatta velük hamisnak IV. Béla és IV. László okleveleit.

Ám az alperes apácáknak is igazuk volt. Az ő okleveleik is valódiak, amint az eredetiben is megmaradt oklevelek (ld. fentebb) ezt kétségtelenné teszik. Ezt az ellentmondást az oldhatja meg, hogy a Némethiek okleveleiben és az apácákéban valószínűleg nem egy, hanem több Vajszló nevű birtokról van szó. Jakab fia János is 1322-ben három Vayzlo-t emleget. (*Item alias duas villas Vayzlo vocatas . . .*, a pécsi káptalan 1322-i oklevelében, mely kivonatossan van meg Garai nádor 1384-i ítéletében.) 1391-ben is *possessio Wayzlow et altera W.*-t emlitenek (Csánki, II. 533.) s 1404-ben: *interior Woyzlo-t.* (U. o.) Az is bizonyos, hogy Petre és Pál várjobbágyok földje nem lehetett az egész Vajszló (Wenzel, VIII. 169.); hiszen földjüknek felét mindössze 3 márka ezüstért zálogosították el az apácáknak. (Hazai oklvt. 51.) Valószínű, hogy a Némethiek Vajszló egy részét kapták 1244-ben IV. Bélától, amit István ifj. király 1268-ban (Wenzel, XI. 575.), IV. László 1273-ban, s III. András 1295-ben (Wenzel, XII. 565.) megerősített. Hogyan keletkezett ebből az oklevelek helytelen értelmezésével, erőszakoskodással, visszaélésekkel a százszentlendős per, azt további kutatások nélkül nehéz kibogozni, de nem is tartozik ide. Annyi bizonyos, hogy az 1384-i ítélet nem látszik elegendőnek az 1244-i és az 1273-i oklevelek valódiságának megdöntésére, amint hogy — érdekes módon — István ifj. királynak 1268-i és III. Andrásnak 1295. máj. 5-i (Wenzel, XII. 565.) okleveleinek részletesebb vizsgálatába 1384-ben nem is bocsátkoztak, ezzel is igazolva az eljárásnak kevéssé alapos voltát. 1535.

(1267
körül.)
nov. 11.
Billege.

— megparancsolja Ebed fiainak, Kemennek és Chaknak, hogy Kelad fiait: Farkast és Keladot elfogván, a király elébe vigyék, vagy ha ez nem lehet, megölhetik, s e parancs végrehajtása esetén javuk előmozdítását igéri. — D. in Bylige, in f. s. Martini.

Eredetije a M. Nemz. Múz. lvt. (Törzsanyag.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 265. Kubinyi, Magy. tört. eml. I. 73.

Mindenesetre 1267 tájára tehető; de hogy éppen 1267-re, amint Karácsi (Hamis okl. 103.) véli, az a keltezés helye miatt kétes: az aranyosi tartózkodásnak megszakítása legfeljebb valamelyik oklevél keltezésének nem egységes voltával lenne magyarázható, amiről azonban — nem privilegialis oklevelek! — alig lehet szó. 1536.

1267.
nov. 16.
Aranyos.

— oklevélbe foglalja a Hoholdus fia Hoholdus mester és a Jure (Gyüre)-ng. tagjai, u. m. Pál és testvére Péter, Ibur, Izsák, Stephk, Miklós, Jure, továbbá Budywoy fia Márton közt gyilkosságok miatt régóta húzódó viszálykodásban Chak bán zalai ispán közvetítésével létrejött egyezség feltételeit az egyezségben szereplő földfelosztásra, a Hahót- és a Gyüre-ng. tagjainak kölcsönös eskütételére és a Hoholdus által teljesítendő fizetésre és szenvedendő bebörtönzésre vonatkozó megállapításokkal; ha az egyezség alapjául szolgáló földfelosztásra nézve a felek nem tudnának megegyezni, a király előtt fogják a pert folytatni. — D. in Oronos, IV. fer. prox. post f. s. Martini, a. D. 1267.

Eredetije: MODL. 25,759.

Fejér, CD. IV. 3. 403. Kivon. Kukuljević, Reg. no 939.

1537.

1267. — Sixtus mester esztergomi scholasticusnak és unokaöccseinek, heteni Lőrinc
 nov. 26. fiainak adományozza a komárommegyei Rodowan földnek a királyi lovászokat és
 baccifereket illető részeit szigettel, dunai halászattal és egyéb tartozékokkal, Sixtus
 mesternek az ország ügyei védelmében a római kúriánál éveken át tett szolgálataiért; a birtokbavezetést Péter, a keresztesek esztergomi mestere végezte. — D.
 p. m. mag. Farcasii, Alb. prep. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. d. inc. 1267. VI. Kal.
 Dec. r. a. tricesimo. (!)

Eredetije: MODL. 3795.

Wenzel, ÁOU. VIII. 166. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 430. Monum.
 Strigon. I. 542.

V. ö. a következő számmal!

1538.

1267. — oklevele az előző (1538. sz.) oklevél szövegének az adományozás jogára, a
 nov. 26. beiktatásnál jelenvoltak megnevezésére és a határok leírására vonatkozó bővítésével.

Eredetije: MODL. 621.

Az oklevélnek az 1538. számától eltérő része így szól (v. ö. Wenzel,
 ÁOU. VIII. 166. l.):

... iure perpetuo pacifice et inrevocabiler possidendam. Ita, quod ipsam terram vendendi, donandi in vita vel etiam in morte relinquendi, quibuscunque voluerit, utpote ex huiusmodi donatione nostra dominus dicte terre effectus, liberam potestatem habeat pro sue libito voluntatis. In cuius terre et agriculturaliarum ac insule necnon et pertinentiarum eiusdem ac iurium corporalem possessionem eundem magistrum Sixtum per fratrem Petrum magistrum domus hospitalis sancti regis de Strigonio dilectum et fidelem nostrum fecimus introduci. Qui vocatis et presentibus nobiles de villa Moch, scilicet Petro filio Adriani et Abraam ac aliis hominibus dicte ville et nobiles de Machala ac ipsis bacciferis et agasonibus nostris et hominibus domine regine karissime consortis nostre de alia villa Machala et generaliter omnibus vicinis et commetaneis dicte terre Rodowan, quorum intererat, terram ipsam cum ipsius pertinentiis dicto magistro Sixto, nullo contradictore apparente pacifice statuit sub eisdem certis metis, quibus prius concludabatur, novas tamen metas iuxta ipsas veteres nichilominus erigendo. Quarum prima incipit iuxta terram Keltukeu vocatam in superiori parte Danubii prope ripam eiusdem, et deinde sequentes mete procedunt per ordinem iuxta eandem terram Keltukeu et contingunt terram dictorum hominum domine regine de Machala. Deinde ipse mete contiguntur terre dictorum nobilium de Machala et sic postea reflectuntur ad inferiorem partem dicte terre Rodowan usque ad Danubium inclusive iuxta terram castris de Bana, in qua dictus Petrus filius Adriani et Theodorus filius ipsius residere dicuntur et sic mete circa terram ipsam Rodowan extra Danubium et eius insulam posite terminantur. Ut igitur huius nostre donationis *stb. mint a MODL. 3795. sz. oklevélben.*

Lehet, hogy egy időben kiállított két példányról van szó, (az írás a két példányban azonos); de valószínűbb, hogy a nem jelentéktelen módon bővített szöveget a korábbi datum megtartásával valamivel később állították ki. Ezért tekintjük két oklevélnek. 1539.

(1267.
dec. 11.?)
Buda.

— Weyteh, Dragchynus, Kol, Scegen, Miklós, Lukács és Péter budafelhévízi és jenői [Yneu] libertinusokat lányának, Margitnak, és általa a nyúlszigeti zárdának engedi át István ifj. királynak és Béla hercegnek akarata szerint. — D. Bude, in dominica Gaudete, per mag. Farcasium.

Eredetije: MODL. 784.

Wenzel ÁUO. VIII. 262.

A kelet után azonos kézzel írt *per magistrum Farcasium* alapján az oklevél 1262–68. közti időből való. Az István ifj. király és Béla herceg akaratára való hivatkozásból 1267-re következtethetünk, amit a cursívának 1267-i oklevelek írásával egyezése is támogat. 1540.

1267.

— Tamás mester notarius specialisnak s János nevű és többi testvéreinek adományozza a zalai várhoz tartozott Bugna földet, melynek birtokába Chak bán zalai ispán által iktattatta őket. — D. p. m. mag. Farcasii, prepos. Albensis, au. n: vicecanc. d. et f. n. a. ab inc. D. 1267. r. a. tricesimo. (!)

Eredetije: MODL. 623.

Átírta V. István király 1270. aug. 30. (A délszláv akadémia zágrábi lvt.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 164. Smičiklas, Cod. dipl. V. 452.

Az 1267. évben, melynek első fele (okt. 15-ig) IV. Béla uralkodásának 32. éve, eredeti oklevelekben is találjuk az uralkodási évet 30. és 31-nek írva. A 31. uralk. évvel jelölt oklevelek talán az év elején, a 33. uralk. évvel jelöltek pedig bizonyára az év végén keltek. 1541.

1267.

— lányának, Margitnak kérésére a Sz. Szűz szigeti egyházának adományozza a Chollo és Wag közt fekvő Zoluntazacalus falut tartozékaival. — D. p. m. mag. Farcasii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. a. D. 1267. r. a. tricesimo primo. (!)

Eredetije: MODL. 626.

Átírta 1) V. István király 1270. (MODL. 627.) 2) IV. László király 1276. (MODL. 628.) 3) Tartalmilag Szepesi Jakab országbíró 1378. (MODL. 25,148.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 167. 1542.

1267.

— Tamás mester királyi notariusnak s testvéreinek: Jánosnak, kik a király házában nevelkedtek fel, és Kristóf, Pál és István nevű testvéreiknek adományozza a varasdi várhoz tartozó Kumur földet Zagoriában, melynek birtokába őket János varasdi ispánnal, Béla herceg tárnokmesterével beiktattatta.

Átírta V. István király 1270. aug. 4., s ez át van írva Wngnad Kristóf varasdi ispán 1582-i oklevelében (MODL. 36,105. a másolatok közt.) Tartal-

milag átírta Bathynai Kwhinger István varasdi ispán 1431. s ezi Zsigmond király 1435. jun. 24. (MODL. 637.)

Kiadva tartalmilag s töredékben: Katona, *Hist. crit.* VI. 471. Fejér, *CD.* IV. 3. 395. Wenzel, *ÁUO.* VIII. 170. Smiciklas, *Cod. dipl.* V. 453. Kukuljević, *Reg.* n° 941.

A teljes szöveg a következő:

Bela dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Seruiae, Galitiae, Lodomeriae Cumaniaequae rex omnibus praesentes litteras inspecturis salutem in vero salutari. Superillustris amministrationis regiae circumspectio librata et libratione (!) circumspecta eo sollicitiori animo et discretiori sollertia attendere et pensare debet merita singulorum, quo certius officio suo dignoscitur incumbere, ut bonos et illos praesertim, qui virtutes multiplices fidelitate fulciunt, attollat favore debito et multiplici munificentiae beneficio prosequatur. Sane considerantes dilectum et fidelem nostrum magistrum Thomam aulae nostrae notarium specialem et Joannem fratrem eiusdem in domo nostra educatos ab ipsis iuventutis suae primordiis locupletatos virtutibus et fidelitatis meritis, quae virtutum stabilitrix est, multipliciter redimitos, non immerito ipsorum iustis desideriis et petitionibus debuimus et debemus favorem benevolum imperitari. Cum itaque iidem magister Thomas et Joannes frater eiusdem quandam terram castri nostri Worosdiensis Kukur vocatam in Zagoria existentem certis melis ab omnibus aliis terris eiusdem castri separatam et distinctam a nobis petivissent sibi dari, nos attendentes eosdem in suis iustis desideriis favore regio prosequendos, licet in ipsa instantia petitionis eorum voluissimus, quod petebant, largiri eisdem liberaliter et libenter, volumus tamen, ut eo stabilior in hac parte nostra donatio persisteret, quo praesentibus et posteris apparere posset, eandem non omissa gravitate deliberationis regiae esse factam, dilecto et fideli nostro magistro Joanni comiti Worosdiensi dedimus in praeceptis, ut idem dictam terram inspiceret et ipsius quantitatem ac qualitatem nobis fideli insinuatione, prout de ipsius probitate confidimus, declararet. Redditi igitur tandem per ipsum super quantitate et qualitate dictae terrae certiores, quod ipsa terra sit sufficiens quindecim aratris et quod vineae, sylvae et pratium sint in eadem, quia petitionem magistri Thomae et Joannis fratris eiusdem iustam novimus, dictam terram, quam petierant, ex certa scientia nostra ab omni honore castri et iurisdictione comitis pro tempore constituli exceptam penitus et exemptam sibi et fratribus suis Joanni scilicet, Christophoro, Paulo et Stephano ac ipsorum haeredibus haeredumque successoribus ex regali benevolentia sub eisdem melis antiquis et terminis, quibus dictum castrum tenuit et possedit, contulimus, dedimus, concessimus et donavimus perpetuo et irrevocabiliter donationis huiusmodi titulo possidendam, ac ad ipsius terrae possessionem corporalem praefatos magistrum Thomam et fratres suos per magistrum Joannem tavernicorum Belae ducis totius Sclavoniae karissimi filii nostri et comitem Worosdiensem fecimus introduci. Et ne semiplenis

nostrae donationis cumulus angustiis coerctetur, cum beneficia principum ab ipsorum procedentia maiestate plenissimo favore debeant dilatari, annuimus, ut ipsam terram donandi, commutandi vel vendendi inter vivos et testandi de ipsa in extremis cuicunque voluerint, liberam et securam habeant facultatem. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem litteras nostras praesentes concessimus duplicis sigilli nostri munimine roborando. Datum anno Domini millesimo ducesimo sexagesimo septimo, regni autem nostri anno tricesimo primo.

Ez a szöveg — mutandis mutatis — legnagyobb részében szó szerint egyező az István kamaramesternek szóló, 1268-i oklevél szövegével (Hazai okmt. VII. 107.), mely utóbbi oklevél eredetiben van meg. Viszont Béla hg.-nek ezt az 1267-i adományt megerősítő 1268-i oklevele, amelyet szintén Wngnad Kristóf 1582-i átirata tartott fenn, (MODL. 36,105.; Smičiklas, V. 483. csak kivonatát közölte Kukuljević után,) szintén csaknem szószerint egyező a kemluki adomány megerősítésével. (Ezt az eredetiből közölte Smičiklas, V. 478.) A Béla hg. okleveleinek egyezése, ugyanazon Tamás mester részére, eléggé érthető. De kevésbbé mondhatjuk ezt a IV. Béla 1267-i oklevelének egy későbbi, egészen más személynek szóló oklevéllel való egyezéséről. Legfeljebb azt mondhatnók, hogy Tamás mester mint királyi notarius specialis a saját részére szóló oklevelet használta fel (vagy engedte át) 1268-ban egy idegen oklevél megszerkesztéséhez. Ezzel szemben az oklevélnek először 1431-ben peres alkalommal felbukkanása (Wenzel, VIII. 171.), s az egyébként ismeretlen János, varasdi ispánnak, Béla hg. tárnokmesterének emlegetése az oklevél iránt gyanút kelt. Mivel azonban nem igen érthető, hogyan jutottak volna a XV. században az 1268-i oklevélhez, hogy azt mintául vegyék, a fentebbiek alapján meg kell elégednünk az oklevél gyanús voltának megállapításával. 1543.

1267. * — 1267-i oklevelében (lásd az 1545. számot) hivatkozik Erney bán nyitrai ispánhoz írásban intézett parancsára, hogy Erney bán menjen a Kunch nagyszombati villicus által adományul kért nyitrai Kupusd várföldre s azt vizsgálja meg. (A Pécz-nemzetség Apponyi-ágának okl. I. 7.) 1544.

1267. — Kunch nagyszombati [de Tyrna] villicusnak és Konrad nevű s többi testvéreinek adja a nyitrai várnak Kupusd nevű lakatlan földét az assignálást végző Erney bán nyitrai ispán oklevele alapján leírt határok közt. — D. p. m. mag. Farcasii, prepos. Albensis, au. n. vicecanc. a. D. 1267. r. a. tricesimo primo. (!)

Átírta V. István király 1270. (A gr. Apponyi-cs. levéltárában.) — IV. László király 1278. (U. o.)

A Pécz-nemz. Apponyi ágának oklevelei, I. 7.

Erne bán nyitrai ispánsága az év első felére mutat. 1545.

1267. — az Esztergomnál összegyűlt nemesek, illetőleg királyi serviensek kérésére a Dubruzlou fiától Dubruzloutól elvett s Belus fiának Belusnak adott birtokokat Dubruzlou testvéreinek, Joanca és Mikónak visszaadja. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1267. r. a. tricesimo secundo.

Eredetije a hg. Batthyány-cs. körmendi levéltárában. (Acta antiqua, V. 7. 187.)
Hazai okmánytár, VIII. 108. 1546.

1267. —, István ifj. király és ifj. Béla Szlavónia hercege a főurak tanácsával és hozzájárulásával megerősítve az ország nemességét, akiket királyi servienseknek mondanak, a Szt. István királytól nyert szabadságukban, megállapítják ezek népeinek adó- és szállásmentességét, elrendelik a vár és udvarnoki földeknek a vár s az udvarnokok részére való visszaadását, a nemeseknek csak törvényes bíraskodás útján elítélhető voltát, a nemeseknek az oklevéladók bármelyikétől a másikkhoz távozási szabadságát, a nemeseknek a királyi szabad falvak népe, vagy az udvarnokok vagy a várnép által elfoglalt földeinek visszaadását, az örökös nélkül elhunyt nemesek birtokai felett való intézkedés rendjét, a nemesek hadviselésére vonatkozó megállapításokat, a Szt. István-napi törvénynap tartását, a hadjáratban elesett nemesek öröklött birtokának a nemzetségre, a szerzett birtokoknak pedig arra szállását, akinek azt a nemes életében hagyni akarta, és a nemesség ügyeinek petitio nélkül elintézését; e pontok megtartását eskü alatt és az esztergomi érsek által való kiátkozás terhe alatt ígérik. — D. a. D. 1267.

Eredetije: MODL. 622.

Kovachich M. Vestigia, 134. Kovachich J. N. Sylloge, I. 11. Fejér, CD. IV. 3. 391. Endlicher, Monum. Arpad. 512. Török, Magyarország primása, II. 35. Densusianu, Documente, 333. A magy. nemz. tört. (Millennaris kiad.) II. 526. (Facsimile, szöveg és fordítás.) Marczali, Enchiridion, 168. Magyarul: Magyar orsz. gy. törvénykönyv (Pest, 1866.) 44. l. Kivonatok: Teutsch—Firnhaber, Urkb. I. XLVII. Magyar Sion, I. 764. Codex Strigon. I. 59. Monum Strigon. I. 544. 1547.

1267. — jóváhagyja, hogy Mois mester somogyi és worosdi ispánnak Igol, két Posony, Burhud, Vzlar, Derekche nevű somogymegyei, a Dráván túl fekvő Raccha és a hozzátartozó Sudyn, Musyna és Bokoa, továbbá Izdench nevű birtokaira vonatkozólag fiutód nélkül való halála esetére neje s leányai javára történő rendelkezését, mihez testvére [frater suus] Sándor, a Sándor ispán fia is beleegyezését adta. — D. p. m. mag. Farcasii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1267. r. a. tricesimo secundo.

Átírta IV. László király 1273. máj. 12. (MODL. 629.) — tartalmilag Bubek Detre nádor 1402. ápr. 16. (Másolata: MODL. 36,436.)

Wenzel, ÁUO. XI. 566. Smičiklas, Cod. dipl. V. 446. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 943. Pannonhalmi rendtört. X. 616. 1548.

1267. — Sebestyént, Zolat fiát, a szolgálgyőri várnak 5 nehezéket fizető várszolgáját Oronos faluból főleg a kémlelésben [exploratio] tett szolgálataiért a királyi serviensek sorába emeli az őt illető földdel, s mindenkit tilt Sebestyénnek előbbi szolgálatai okán való zaklatásától. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1267. r. a. tricesimo secundo.

Eredetije a pannonhalmi országos levéltárban, 12. sz.

Bevezetve a Liber ruberbe is.

Fejér, CD. VII. 1. 343. Wenzel, ÁUO. III. 158. 1549.

1267. — a pannonhalmi monostor népei fölött való bíraskodás ügyében az 1267. márc. 10-i (1520. sz.) oklevél szövegével egyező módon intézkedik, a lopást, dézsma- és pénz-ügyet külön kiemelve. — D. p. m. mag. Farkasii prepos. Alb. au. n. vicec. d. et f. n. a. D. 1267. r. a. n. a. tricesimo secundo.
Eredetije a pannonhalmi r. lvt. (47. E.)
 Átírta I. Károly király 1325. nov. 19. (47. A.) — II. Ulászló 1494. jan. 13. (u. o. 47. M.)
 Batthyány, Leges eccl. II. 413. Fejér, CD. XI. 430. Wenzel, ÁUO. III. 154. Pannonh. rendtört. II. 331.
 Olv. az 1520. számnál mondottakat. 1550.
1267. — Béla szlavón herceggel, Henrik szlavón bánnal, Lőrinc nádor somogyi ispánnal, Pál veszprémi püspök királynői kancellárral, Erney bán udvarbíró vasvári ispánnal, Chak bán zalai ispánnal és István pozsonyi ispán királynői udvarbíróval tartott törvénykezésben Mykou ispán fiainak: Péter honti ispánnak, Othouchnak és Mykounak ítéli Toplucha, Warna és Sylna trencsényi birtokokat, melyeket néhai Mihály mester fiai: Jakab trencsényi ispán, Pál mester királyi ensifer és Mihály, II. András király adományára és oklevelére való hivatkozással Péter ispán és testvérei, valamint Detrik ispán fiai ellenében magukénak állítottak, Péter ispán és társai pedig IV. Béla király aranypecsétes oklevelével igazolták, hogy azt Arwa, a lipői Werbuces a turóci Turbuztou, Bene, Muthnaturch és Turnouk nevű birtokaikért cserében kapták; atyjának említett oklevelét érvénytelennek nyilvánítja, Jakab mestert és testvéreit azonban felmenti a jogtalan perindítás miatt megérdemelt büntetés alól. — D. p. m. mag. Farcasii prep. Alb. au. n. vicec. dil. et. f. n. a. D. 1267. r. a. tricesimo secundo.
Eredetije a br. Balassa-család lvt. (M. Nemzeti Múzeum lvt.)
 Wenzel, ÁUO. III. 156. 1551.
1267. — előadván Bylga falunak II. András király által a veszprémi egyház részére történt adományozását, majd visszavételét és Salamon bánra átruházását, mióta a birtok többször cserélt gazdát, majd IV. Béla alatt a revocatiók idején a birtoknak ismét a veszprémi egyház tulajdonába visszaadását, a most ezen ítélet ellenében a veszprémi egyházat ismét támadni akarókra perpetuum silentiumot mond ki. — D. p. m. Farcasii prep. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1267. r. a. tricesimo secundo.
Eredetije a veszprémi kápt. magánlvt (Lad. 1. Billege 1.)
 Átírta IV. László kir. 1276. aug 3. (U. o. Lad. 2. Billege 3.)
 Fejér CD. IV. 3. 387. Hazai okmt. IV. 44.
 V. ö. 512. sz. és Zalam. tört. Oklvt. I. 67. 1552.
1267. — a turóci [de Turuch] monostornak adja a királyi hálósoknak [halous] Vduorch nevű földét hozzácsatolva azt a monostor Sala, Beka és Wduorch (!) nevű földjeihez, s megengedi, hogy a monostor a Vág folyón a monostor földje s a turmochi hálósok földje közt hidat verethessen, minthogy a monostor népei előbbi hidjának helyét Bertalan és Orbán wecchei nemesek elfoglalták. — D. p. m.

mag. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1267. r. a. tricesimo secundo.

Eredetije: MODL. 624. sz.

Hazai oklevéltár, 51. Kivonat: Századok, 1875. 184.

1553.

1267.

— Aba-nemzetségbeli Püed ispánnak, Artolphus fiának, a szászdi [Zazty] monostor patronusának kérésére Szt. László király oklevele gyanánt átírja és megerősíti Péter ispánnak a szászdi monostort alapító oklevelét. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1267. r. a. tricesimo secundo.

Eredetije: MODL. 7. sz.

Wenzel, ÁUO. III. 155. (csonkán.) Foltin János, A zaztyi apátság. (Eger, 1883.) 20. l.

IV. Béla átíró oklevele kétségtelenül valódi; azonban az átírt oklevél, bár régi elemek vannak benne, átírt formájában nem megbízható. (V. ö. A pannonh. Szt. Benedek-r. tört. XII. B) 364. l.)

1554.

(1267.)

* — (írásbeli?) parancsa Péter zólyomi ispánhoz, hogy az Arnoldus banai villicus által kért Dras föld minőségét vizsgálja meg, említve IV. Béla 1267-i (1556. sz.) oklevelében. (Turul, XLII. 81.)

A „rescripts” kifejezésből írásbeli parancsra következtethetünk. 1555.

1267.

— Arnoldus banai villicusnak és általa örököseinek adja a honti várnak Dras nevű földjét, miután annak lakatlan voltáról Péter zólyomi ispán jelentést tett. — D. p. m. mag. Farcasii prep. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1267. r. a. n. a. tricesimo secundo.

Átírta IV. László király 1287. márc. 27. (M. Nemzeti Múzeum lvt. Törzsanyag.) = Q.10, R.40.187

Turul, XLII. (1928.) 81.

Péter zólyomi ispánsága feltűnő; talán az átírás hibája.

1556.

1267.

— megerősíti a szentmáriahegyi monostort (Borsmonostorát) Menharth, Laztay, Mychsa, Prezyna falvaknak s a monostor egyéb népeinek cseberadója birtokában II. András király bemutatott adománylevele és Osl fiának, Herbordus ispánnak azon jelentése alapján, hogy a monostor e csebreket II. András király adománya óta mindig békén szedte. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Alb. eccl. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. ab inc. D. 1267. r. a. tricesimo secundo. (A b) példányban: tricesimo tertio.)

Eredetije: a) MODL. 625. b) a pannonhalmi levéltárban. (Abb. de Borsmonostra, fasc. 85. 16. 10.)

a) Szentpétery, A borsmonostori apátság. Árpádk. okl. 36. l. és kivonat u. o. 123. l. b) Tudománytár, új folyam XV. 190. Fejér, CD. IV. 3. 398. Wenzel, ÁUO. XI. 567.

1557.

1267. — Bogislausnak és testvéreinek, Wz, István, Bertalan és Domonkosnak, valamint rokonuknak, Marcellusnak, honti várjobbágyoknak, cserében ezeknek Bat nevű birtokáért a honti várhoz tartozó Nadosd és Dolmod földeket adja. — D. p. m. mag. Farcasii Alb. eccl. prep. au. n. vicecanc. d. et f. n. (a. D.) 1267. r. a. n. a. tricesimo tertio.

Átírta V. István kir. 1270. (M. Nemz. Múzeum lvt. Törzsanyag.) — 9-11, 2. 40089
Turul, XLII. (1928.) 81. 1558.

1267. † — lipői Bogomeriusnak, Lauren fiának az ausztriai és csehországi hadjáratokban és ruthenai követségekben tett szolgálataiért bizonyos lakatlan erdőt át leírt határok közt, irtás végett s telepítés céljaira, azzal, hogy az ide települők tíz évig semmi fizetést teljesíteni nem tartoznak, azután pedig Bogomeriusnak a szokásos kötelezettségekkel tartozzanak; Bogomerius e földön kápolnát állítson, melynek a telepések dézsmát adjanak, s e telepések sehol az országban adót vagy vámot ne fizesenek; a beiktatást Mihály zólyomi és szepesi ispán és Albert szepesi apát végezte.

Átírta a szepesi kápt. 1318. szept. 25. (A Szent-Iványi-cs. lvt. a M. Nemz. Múz. lvt.)

Az oklevél szövege a következő:

Bela dei gratia Vngarie, Dalmatie, Chorouacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus Christi fidelibus salutem in omnium salvatore. Ut iustitia predominetur malitie et malitia cesset litium in futurum, quidquid geritur in tempore, litterarum testimonio consuevimus solidare. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod cum Bogomerius filius Lauren de Lypto in omni exercitu nostro generali tam in Austria, quam in Bochiemia (!) nobiscum exercituando fideliter nobis et nostro regno serviverit indefesse et honeste, et cum etiam idem in nostris legationibus solempnibus tam in Polonia, quam in Ruthenia nobis perfecte fidelitatis debitum exhibuit, et in omnibus factis fidelis extitit et honestus, nos ipsi Bogomerio et suis heredibus heredumque successoribus pro multiplici fidelitate et strenua probitate nobis et nostro regno exhibita quandam silvam nostram desertam, cuius quidem silve prima meta incipit a parte Scepus circa metas abbatis super magnam viam, ubi puteus oritur super ipsam viam, que magna via vadit de Scepus in Lypto, transeundo ipsam viam vadit ad unum fluvium, transit ipsum fluvium, ascendit ad unum berch, post hoc vadit per silvam ad alterum berch, descendit ad caput fluvii Honorad, inde tendit ad alpes, de ipsis alpibus ascendit ad montem Quenez, inde descendit ad fluvium Bocha, per ipsum fluvium descendendo cadit in fluvium Vag, ascendit per ipsum ad partem orientalem et cadit in fluvium Wasech et per ipsum fluvium ascendit, ubi Feier Potok cadit in ipsum fluvium Wasech, exeundo ascendit per ipsum fluvium Feierpotok usque ad caput fluvii Bela, inde vertitur versus orientem ad alpes Tortol et vadit ad montem, ubi exit fluvius Poprad eundo per plenam silvam vadit ad priorem metam, ubi puteus oritur super magnam viam et sic mete ipsius silve

terminantur, dedimus, donavimus et contulimus iure hereditario et irrevocabiliter in perpetuum possidendam et habendam ex nostra gratia et favore per Michaellem comitem de Zolum et de Scepus et per Albertum abbatem Scepsiensem ipsam silvam cum pratis et aliis utilitatibus suis dicto Bogomerio assignando et statuendo ad extirpandam eandem silvam et in terram arabilem redigendam ac etiam pro villa super eadem congreganda volentes et (!) homines libere conditionis ubicunque et undecunque super eadem (!) terram et silvam causa commorandi venire voluerint, libere convenient et secure commorentur usque revolutionem decem annorum nullum debitum penitus persolvendo, revolutis dictis decem annis legitima cuncta debita et alias exactiones secundum consuetudinem terre dicto Bogomerio prout domino terre dare et solvere teneantur. Volumus etiam et optantes (!) ob remedium nostre salutis ac successorum nostre geniture, ut dicta terra tytulo donationis dicto Bogomerio collata et perpetuata per Bogomerium capella in honore sancti Eustachii erigatur, decimas autem hospitum in ipsa terra congregantium et commorantium ipsi capelle ministrare faciendo. Volumus etiam firmiter iniungentes, quatenus hospites sepedicte terre thelonia vel tributa ubicunque locorum in nostro regno dare non teneantur. Ut igitur hec nostra donatio seu collatio robur obtineat perpetue firmitatis, litteras presentes duplicis sigilli nostri munimine confecimus roboratas. Datum per manus magistri Farchasii prepositi Albensis, aule nostre vicecancellarii dilecti et fidelis nostri, anno Domini M^o CC^o sexagesimo VII°, regni autem nostri anno vicesimo VII°. (!)

A hibák és a rossz uralkodási év is természetesen az átírásból is származhatnak. Azonban egy hasonló adományról 1269. okt. 25-ről (lásd ott!) kifogástalan oklevelünk van, amely kevesebbet tartalmaz, mint ez az 1267-i. (Határleírás, a hospesek vámmentessége.) IV. László 1273-ban ezt az utóbbi, patens oklevélbe foglalt adományt megerősítette (Középk. okl. szöv. 109. l.) és a patenst a lipői oklevélvizsgálatkor is bemutatták (Lipt. reg. 48. §), míg az 1267-i privilegiumot nem. Az 1318-i átírás megokolása gyanús: a rongált oklevelet a király által meg akarják újítani s nem akarják az utak veszélyeinek kitenni. Az 1267-i határleírás a IV. László rendeletére 1274-ben megállapított határokkal (Fejér, V. 2. 181.) részben, de nem egészen egyezik. Nincs kizárva, hogy az 1267-i adomány másik, az 1269-ivel határos területre vonatkozott. Az érintett körülmények folytán mégis valószínűbb, hogy 1318 táján (a vámmentesség érdekében?) készült *hamisítvánnyal* van dolgunk. 1559.

(1267.) * — említi 1267-i oklevelében Chak bán zalai ispánhoz intézett parancsát [scripsimus], hogy Itemerius fiát Imrét iktassa be a Pach-on neki adott egy ckealja várföld birtokába. (Zala vm. tört. Oklevéltár, I. 51.) 1560.

1267. — István pozsonyi ispán kérésére és Itemerius fiának, Imrének [Emiricus] érdemeiért az utóbbinak adja a (régebben) a zalai vár vincellérei és szántói által lakott pach-i

egy ekealja földet, melynek birtokába Imrét Chak bán zalai ispán a király rendeletére, beiktatta. — D. a. D. 1267.

Eredetije (a Zala vm. oklevéltár szerint) a gr. Esterházy-cs. cseszneki ágának pozsonyi levéltárában.

Zala vm. tört. Oklevéltár, I. 51.

1561.

1267. (?)

— baabi Pazmanius fiának, Istvánnak főképp az Otokár ellen a Morva folyó mellett vívott ütközetben szerzett érdemeiért az ő Baab nevű földje mellett fekvő, szintén Baab nevű földeket ad a nyitrai káptalan oklevele alapján leírt határok közt. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. eccl. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1261. (!)

Átírta II. Lajos király 1519. nov. 16. (XVII. sz. egyszerű másolata a gr. Apponyi-cs. lvt.)

A Pécz-ng. Apponyi ágának okl. I. 4. (1261.)

Az oklevél nem származhatik 1261-ből, hanem az alkancellár címe alapján leginkább 1267-re vagy 1268-ra tehető. A második Baab föld határainak leírása sokban egyezik a Konch-nak 1268-ban adott föld határainak leírásával. (Apponyi-oklvt. I. 10. l.) Ez — a legalább az átiratban hibás évszámmal együtt — az oklevéllel szemben való bizalmatlanság felköltésére alkalmas, különösen, ha az 1519-i átiratnak egy kancelláriai notarius érdekében s egy másiknak közbejöttével történt kiállítását is figyelembe vesszük. (Apponyi-oklvt. I. 465—7.) Mivel azonban valószínűleg erre az oklevélre értendő az 1327-i hivatkozás is (u. o. 81. l.), a mondottak nem lehetnek elegendők arra, hogy az oklevelet hamisítványnak tekintsük; de nincs kizárva, hogy az átírás alkalmával némi változtatáson ment keresztül. 1562.

(1267. ?)

— (?) Miklós királyi főlovászmesternek és a királyi praecok ispánjának, Wech unokájának adja az esztergommegyei Labatlan és Bykul földeket, leírva azok határait.

Kivonatát közli Fejér, CD. IV. 3. 430. (a Jankovich-f. másolatgyűjteményből.)

Fejér a kivonatot az 1267. évi oklevelek közt közli évszám nélkül és az uralkodó neve nélkül. Nem állapítható meg, hogy a kivonat s az 1267-re tétel mennyiben helyes. Karácsonyi (A magy. nemzets. III. 150.) helyesnek fogadja el. 1563.

1267.

— megállapítja a nagyszombati [Tyrnavia] vendégnépek szabadságait. — D. prope Tyrnauiam, p. m. mag. Demetrii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1267. r. a. tricesimo septimo.

Fejér, CD. IV. 3. 393.

Lásd az 1269. évnél.

1267.
dec. 19.

† — különböző hadjáratokban s főleg Liptóvár megőrzésével szerzett érdemeikért Gekminus és Tywan Oloscy faluból való liptói nemeseknek adja az örökös nélkül elhunyt Vidának liptói Vidafelde nevű földét, leírván annak határait a beiktatást végző Mihály zólyomi ispán írásbeli jelentése alapján. — D. p. m. discr. v. mag.

Benedicti, Orodensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1267. r. a. tricesimo secundo, XIV. Kal. Januarii.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. levéltárában. „Liptói birtokokra vonatkozó oklevelek.“

Átírta Zsigmond király 1411. márc. 18. (A M. Nemzeti Múzeum lvt. Törzssanyag.) Beiktatva a liptói registrumba, 8. §.

Wenzel, ÁUO. III. 159. Letopis, VII. 87. Kivonatok: Bél, Not. Hung. II. 344. Fejér, CD. IV. 3. 429. Tört. Tár, 1904. 85.

Bár az oklevelet a liptói oklevélvizsgálatkor elfogadták s később Zsigmond király is átírta, az eredetinek szorgosabb vizsgálata *hamisnak* mutatja. (Olv. a Klebelsberg-emlékkönyv 237. l.) Tehát mindenesetre XIV. századi hamisítvány, (valószínűleg János deáktól való), de szerencsésen kiállta a próbát a vizsgálatkor. 1564.

(1263—68. ?)
okt. (18. után.)
Forna falu
mellett.

— elismeri, hogy a lueldi egyház minden tartozékaival, dézsmáival s egyéb jogaival a veszprémi püspököt illeti; de kéri a püspököt, hogy a nevezett egyházat adja Beatus papnak, csak a püspöki dézsmát vonja le a maga számára.

Eredetije a veszprémi káptalan magánlevéltárában. (85. lad. Epp. Leveld 1.)

Keltét a levéltári elenchus 1237-re teszi; ez azonban nem igazolható. Ha a *P.* sigla Paulus-t jelent, akkor az oklevél IV. Béla uralkodásának végéről való.

Szövege a következő:

Nos B(ela) dei gratia rex Vngarie memorie commendantes significamus, quibus expedit, per presentes, quod ecclesiam de Lueld recognoscimus cum omnibus suis pertinentiis, decimis videlicet ac aliis iuribus spiritualibus ad venerabilem patrem episcopum Vesprimiensem pleno iure pertinere. Requirimus tamen venerabilem p. (!) episcopum Vesprimiensem dilectum et fidelem nostrum, quod velit agere misericorditer cum Beato sacerdote ecclesiam ipsam ei conferendo de gratia speciali ac portione episcopali in decimis deducta ei sustentationem congruam relinquendo. Datum apud villam Forná, tertia feria proxima post festum Luce evangeliste. 1565.

(1268
előtt.)

* — 1268-ban említi Guzlowyg földének Bertalan ispán részére történt adományozásáról szóló korábbi oklevelét. (Wenzel, ÁUO. VIII. 190.) 1566.

(1268. ?)
jan. 6.
Aranyos.

— megparancsolja (Ákos) budai prépostnak, hogy neuegi Benedek fehérvári várjobbágyot s testvérét, kik önként léptek a szigeti zárda jobbágyi szolgálatába, neuegi földjükkel együtt a zárda birtokába iktassa. — D. in Oronos, in festo Epiphaniarum D.

Átírta A(kos) mester budai prépost k. n. (MODL. 426.)
Wenzel, ÁUO. VIII. 193. (1268.)

1567.

1268. márc. 7. — oklevelének része, mellyel Szt. István, Szt. László és II. Béla királyok oklevelei alapján leírja a pannonhalmi apátság birtokának (Deákinak, vagyis Salának) határait. — A. v. inc. a. 1268. Nono (!) Martii. Fejér, CD. IV. 3. 458. Hevenesiből közölte, azzal a jegyzettel, hogy az oklevelet Zsigmond király 1368-ban (!) átírta és megerősítette.
A közölt rész, elrontott keltezéssel, IV. Béla 1236. márc. 2-i okleveléből (610. sz.) való, ld. a Pannonh. rendtört. I. 750. l. felülről a 6. sorban . . . *inspectisque* szótól végig a II. András 1223-i okleveléből (396. sz.) vett részt és IV. Béla oklevelének befejező részét.
-
- (1268. máj. 7.?) Lipcse. — bizonyáglevele arról, hogy tyloyi Phylkey és (?) Domonkos vizzályba keveredjén Ops ispánnal három ekeföld miatt, végre azt neki átengedik, sőt egy kúriát is.
— D. in Lypcha, II. feria post dominicam Cantate.
Eredetije a Századok közleménye szerint az egri káptalan magánlevéltárában.
Kivonata kiadva: Századok, 1874. 511,
Karácsonyi, A magyar nemzets. I. 213. szerint 1267 táján folyt a per. A lipcsei tartózkodás azonban a keltezés idejében 1268-ban valószínűbb, mert 1267-ben — az 1525. és 1526. számnál mondottak szerint — a zólyomi tartózkodás közben, július közepén járt a király Lipcsében. 1568.
-
- (1268.?) máj. 8. Lipcse. — meghagyja a jászói egyházat az Aba-nemzetségből való Ábrahám fia Izsák által az okozott károk pótlásául adományozott Myluk nevű föld részletének birtokában, hivatkozással erről szóló előbbi oklevelére. — D. in Lypcha, in quindena s. Georgii.
Átírta IV. László király 1275. jan. 1. — u. az 1278. (Fejér szerint Bártfa város levéltárában. Azonban Iványi B. regestái szerint ott sem eredetiben, sem pedig középkori átíratban nincs.)
Fejér, CD. V. 2. 439.
A Myluk (Mezhluk) birtokra vonatkozó korábbi oklevél (1345. sz.) megbízhatósága nem teljes, ami ezt az oklevelet is gyanússá teheti. Ha valódi, akkor a korábbi oklevélre utalás alapján 1264—70 közt kelt, s ebben az időben keltezése szerint 1268-ra tehető. (V. ö. az 1568. számmal.) 1569.
-
1268. — a királyi conditionalisok és várszolgák elidegenített földeinek visszaszedésére kiküldött Pál veszprémi püspök által Barnabás somogyi várhadnagy és Endre várnagy jelenlétében tartott vizsgálat alapján, mely után a püspök a feleket a király elé idézte, Izsép fiának János ispánnak adja a somogyi várnak Mogorey falusi földét, melyet János ispán az ottani conditionalisokkal és várszolgákkal közösen birt; az adományozást János atyjának, Kálmán király volt pohárnokmesterének a Sajó hídjánál a tatárok által történt megöletésével és János ispánnak ugyanott Kálmán király csapatában történt megsebesülésével okolja meg; a földet iliei Ipolitus ispán által a somogyvári konvent bizonyága mellett assignáltatta, s a határokat a konvent oklevele után leírja. — D. p. m. discr. v. mag. Farcasii prep. eccl. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. 1268. r. a. tricesimo tertio.
Átírta V. István király 1270., ezt III. András király 1291. júl. 12. (Ennek eredetije a Hazai okmt. szerint Inkey József iharosberényi lvt.) V. István átíró

oklevelét átírta I. Károly király is 1323-ban, melynek tartalmi kivonata Garai Miklós nádor 1410. nov. 15-i oklevelében van meg. (U. o.)

Hazai okmt. III. 14. Kivonatok: Wenzel, XI. 574. Kukuljevič, Regesta, n° 960. Tartalmilag: Hazai okmt. III. 275. 1570.

- (1268.) * — 1268-i oklevelében (lásd az 1572. számot) hivatkozik Erney bán nyitrai ispánhoz, majd utódjához, Dénes nyitrai ispánhoz intézett parancsára, hogy a Konch nagyszombati villicus által adományul kért nyitrai Bab földre menjenek s azt vizsgálják meg. (A Pécz-nemzetség Apponyi-ágának oklev. I. 9.) 1571

1268. — a nyitrai várhoz tartozó Bab földnek, melyet Konch nagyszombati [de Tyrna] villicus adományul kért, megvizsgálására előbb Erney bán nyitrai ispánnak, majd ennek utódjának, Dénes nyitrai ispánnak parancsot adva, azt Dénes ispán által Konchnak, Konrádnak és más testvéreinek statuáltatta s a határokat Dénes ispán oklevele alapján leírja. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.

Eredetije a gr. Apponyi-cs. levéltárában (N^o V.).

Átírta V. István király 1270. (u. o.) — IV. László király 1278. (u. o.) —

III. András király 1291. dec. 10. (u. o.)

A Pécz-nemzetség Apponyi-ágának okl. I. 9. V. ö. az 1562. számmal. 1572.

1268. — Guztowyg föld $\frac{1}{3}$ részét a körösi vár népei, nevezetesen Demeter, Márk, Pribk, Chornouch, Pribenuk és rokonaik ellenében — előbbi adománylevelére és István volt szlavón bán oklevelére való hivatkozással — véglegesen Bertalan ispán fiainak: Ábrahám, Bertalan és Domokosnak ítéli s a körösi vár ottani népeinek megparancsolja, hogy másfelé költözzenek. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.

Eredetije: MODL. 648.

Átírta Béla szlavón-dalmát herceg 1268. (MODL. 652.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 190. Smičiklas, Cod. Dipl. V. 476. Kivonat: Kukuljevič, Reg. n° 965. 1573.

- (1268.) * — írásbeli parancsát, hogy a vasvári káptalan tegyen jelentést az István pozsonyi comes által adományul kért Nezdyn föld milyenségéről, említi IV. Béla 1268. (Fejér, CD. IV. 3. 437.) 1574.

1268. — István pozsonyi ispánnak, a királyné udvarbírájának adja a részben Karakó [Korkou], részben Vasvár várhoz tartozó s Perezteg mellett fekvő Nezdyn nevű 15 ekeföldet, megjelölve a határokat a vasvári káptalan jelentése nyomán. — D. p. m. mag. Farcasii prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.

Átírta a vasvári káptalan 1358 ápr. 6. (MODL. 654.)

Fejér, CD. IV. 3. 437. 1575

1268. — a bold. Szűz keedheli ciszterciarendű egyházának kegyuraságát Lőrinc főasztal-
 aug. nokra és soproni ispánra ruházza, az ottani szerzetesek privilegiumának épségben
 elején. hagyása mellett. — D. p. (m.) mag. Demetrii, electi Alb. eccl. au. n. vicecanc. dil.
 et f. n. a. D. 1268. V. Non. Augusti, r. a. tricesimo tertio.

Eredetije: MODL. 645.

Átírta I. Károly király 1324. május 20. (MODL. 646.)

Fejér, CD. IV. 3. 436. Kivonat: Szentpétery, A borsmonostori apátság
 Árpádk. okl. 123. l.

Nem dönthető el, hogy a hibásan írt napi kelet minek felel meg. 1576.

1268. — jóváhagyja Komárom [Camarun] várának s tartozékainak, amely Henel fiairól,
 a zsidó Wluen, Nekkul és Oltmanusról ezeknek a királynétól bérelt harmincadért
 való s 800 márka ezüstöt tevő tartozásuk és a büntetésösszeg fejében szállott a
 királynéra a thothai malommal együtt, a királyné által Walterus ispánnak ugyan-
 csak 800 márka ezüstért történt eladását; leírja a várhoz tartozó földek s falvak
 határait a beiktatást végző Oliverius királynői tárnokmester és Nena mester, az eszter-
 gomi káptalan kiküldöttje jelentése szerint; ezenkívül a maga részéről Walterus
 ispánnak adományozta Camarun falut, a beiktatást ugyancsak Oliverius királynői
 tárnokmesterrel végeztetvén, s minderről aranypecsétes oklevelet ad. — a) D. p. m. ven.
 patr. Philippi, s. Strigon. eccl. archiep. au. n. canc. d. et f. n. a. ab inc. D. 1268. Méltó-
 ságok: Fülöp kanc. esztergomi, István kalocsai érsek, Lampert egri, Pál veszprémi,
 Fülöp váci, Farkas győri, Jób pécsi, Vince nyitrai, Gallus erdélyi, Bereck csanádi, Timót
 zágrábi, Lodomér váradi, Pousa boszniai, János szerémi püspök, Lőrinc nádor
 somogyi ispán, Henrik szlavon bán, István pozsonyi ispán a királyné udvarbírája,
 Erney vasvári ispán királyi udvarbíró, Chak bán zalai ispán, Lőrinc soproni ispán
 királyi főasztalnokmester, Herrandus mosonyi ispán, Móric mester baranyai ispán
 királyi tárnokmester. b) Az oklevélnek van (átíratban) egy másik példánya is, amely
 a kettős pecsét alatt kelt, ilyen zárórésszel: D. p. m. mag. Demetrii, Alb. eccl. electi,
 au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.

Átíratok: a) a budai káptalan 1347. (az esztergomi ér. világi lvt. Lad.
 Q. 26. bis) és b) II. Ulászló 1504. (U. o. Q. 25.)

a) Fejér, CD. IV. 3. 443. és 457. s a határleírás töredéke: VII. 3. 31. és
 145. Monum. Strigon. I. 550. Magyar zsidó oklevéltár, I. 35. Kivonat: Deutsch—
 Firnhaber, Urkb. I. LIX. Töredék: (Szepesi Jakab o. b. 1376-i okleveléből)
 Wenzel, ÁUO. XI. 573. b) Csak a zárórész: Monum. Strigon. I. 560. l. jegyz.

Bizonyára erre az oklevélre értendő Mária királyné 1383-i hivatkozása
 Nandor föld határait illetőleg. (Fejér, CD. X. 1. 82.)

Az oklevél látszólag ellentétben van az 1265-i (1439. sz.) oklevéllel, amely
 szerint Komárom vára Henel fiairól „ex administratione camere fisco regio“
 tartozásukért a királyra szállott, s a király adta azt Walter kamaraispánnak,
 míg az 1268-i oklevél szerint a királyné vette azt el tőlük a királynétól bérelt
 harmincadból eredő tartozásukért, s ő adta ei Walter ispánnak. (Egyik oklevél
 sem maradt meg eredetiben; az 1268-it már a XIV. században átírták, II. Ulászló
 pedig az 1265-it és az 1268-it is átírta és megerősítette 1504-ben.) Ez az ellent-
 mondás a komáromi vár nagyon változatos sorsának ismerete mellett (olv.
 Csánki, M. o. tört. földr. III. 487.) gyanússá teheti az okleveleket. Azonban

1268-ban kétségtelenül összefoglalással van dolgunk, mert az 1268-i oklevél, bár az 1265-öt nem említi, Komárom falu adományozását is magában foglalja, még pedig az ott még hiányzó beiktatásról is szólva. A Henel-fiak tartozása pedig, úgy látszik, kétféle volt: kamarabérleti és harmincadbérleti (v. ö. az 1268-i oklevél arengájával), s innen van a két oklevélnek kétfélének látszó elbeszélése. V. ö. egyébként IV. Bélának és Mária királynénak a pannonhalmi monostor javára szóló 1263-i, látszólag szintén eltérő, de alapjában azonos intézkedésével. (1340. sz.) 1577.

1268. — Istvánnak, a királyi kamara mesterének a királyi praecók és pohárnokok [bucharii] Agar nevű esztergommegyei földjét adományozza s a határokat az esztergomi keresztetek jelentése nyomán leírja. — D. p. m. mag. Demetrii, eccl. Alb. electi, au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.

Eredetije (a Hazai okmt. szerint) a gr. Erdődy-cs. galgóci levéltárában. Hazai okmánytár, VII. 107. V. ö. 1543. sz. 1578.

1268. * — parancsa Márk szolgagyőri ispánhoz és a nyitrai káptalanhoz, hogy a Zochyd ispán és testvérei által kért Buda nevű várföld minőségét vizsgálják meg, említve IV. Béla király 1268-i oklevelében. (Wenzel, XI. 572.) A „rescripserunt“ ismételt kitétele írásbeli parancsra mutat. 1578a.

1268. — a szolgagyőri várhoz tartozó, de a nyitrai vár megyéjében fekvő Buda földet Cunta fiainak: Zochyd ispánnak, Serefelnek, Lászlónak és Dezsőnek adja s a határokat Márk szolgagyőri ispán és a nyitrai káptalan jelentése után leírja. — a) D. p. m. mag. Demetrii, electi eccl. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio. b) D. a. 1268.

Eredetije két példányban a) és b): MODL. 649. sz.

Átírta a b) példányt István ifj. király 1269. (MODL. 653.)

Kiadta az a) példány szövegét Wenzel, ÁUO. XI. 572.

A b) példány patens formában, hátul rányomott pecséttel, a határleírás után (corroboratio nélkül) a kelettel végződik.

Valószínűleg erre értendő a Fejérnél IV. 3. 487. I. 4. szám alatt közölt, hibás kivonat is. Ő a pozsonyi káptalan levéltárára hivatkozik, de ott nincs ilyen oklevél. 1579.

1268. — András banai ispánnak hű szolgálataiért a nyitramegyei Hymd és Harsan falusi udvarnokok földjéből 2 ekényit ad, a nyitrai püspökkel végeztetvén a beiktatást. — D. p. m. mag. Demetrii, electi Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1268. r. a. tricesimo secundo. (l)

Eredetije a gr. Forgách-cs. levéltárában. (M. Nemzeti Múzeum lvt.)

Fejér, CD. IV. 3. 430. 1580.

1268. — Márton ispánt, hecchei Mihály szolgagyőri várjobbágy fiát atyjának a tatárok ellen való harcban történt elestéért és saját érdemeiért is, melyeket a németek és a csehek ellen folytatott hadjáratokban szerzett, a szolgagyőri várjobbágyból a királyi nemes serviensek közé emeli. — D. p. m. mag. Demetrii, electi eccl. Albensis, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.

Eredetije két példányban (a és b) a gr. Forgách-cs. levéltárában. (M. Nemzeti Múzeum lvt.)

Átírta (a) V. István király 1270. júl. 29. (U. o.)

Kiadta az a) szöveggel Fejér, CD. IV. 3. 432.

Az oklevél patens b) példányának szövege csak annyiban tér el az a) példányétól, hogy a királyi címből a felsorolás, a záró részből pedig a corroboratio hiányzik. (Ez is az alkancellár kezéből kelt.) **1581.**

1268. — bizonyítja, hogy Zeghen fiai: Pamlen és Péter csallóközi [Chollokuuz] nemesek Potunban levő egy ekealja földjüket királyi engedéllyel Jurk királyi tárnoknak és testvéreinek: Vdus, Bene és Benedeknek 18 márkáért eladták, s leírja a határokat a pozsonyi káptalan oklevele nyomán. — D. p. m. mag. Demetrii, eccl. Alb. electi, au. n. vicecanc. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.

Eredetije a pozsonyi káptalan közlevéltárában. (Capsa XII. fasc. 1. n° 1.)

Átírta I. Károly király 1325. ápr. 29. (U. o. n° 2.)

Wenzel, ÁUO. III. 178.

Rongált oklevél, szövege azonban az átiratból kiegészíthető. **1582.**

1268. — a Saar nevű nádast, rétel és halászóhelyet, melyet H(enrik) nádor oklevele szerint az udvarnoki [Vduornuk] királyi udvarnokok bajvívás útján nyertek meg a nádor előtt az öt Ethey faluból való udvarnokokkal szemben, de amelyet a király az öt Ethey falu udvarnokainak adott, ez utóbbiaktól visszavéve az udvarnoki udvarnokoknak visszaadja, érvénytelennek nyilvánítván az etheyi udvarnokok javára szóló okleveleit. — D. p. m. mag. Demetrii, electi eccl. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.

Eredetije a Kondé-cs. levéltárában (Pozsony vm. levéltárában letéve.)

Wenzel, ÁUO. III. 180.

1583.

1268. — a tatárjárás után a király hívására betelepülőknek földeket és javakat adományozván, egyebek közt Resul német vitéznek adta Udvard [Vduord] birtokot, az ottani vámot pedig egy másik vitéznek, Sebretnek adományozta; Resulról a birtok egy általa meggyilkolt nagyszombati polgár özvegyére szállott királyi ítélettel, majd az özvegytől a királyné váltotta magához 100 márkáért, s a birtokot Domonkos ispán a királyné officialisa átvette; végre a királyné Udvard falut Fülöp érsek kérésére a 100 marka megtérítése fejében az esztergomi érsekségnek adta s M. mester szepesi prépost által az érsekséget beiktattatta. A király ezen ügyletet jóváhagyván, egyszersmind az udvardi vámnak Sebret vitéz által 100 marka ezüstért az érsekség részére történt eladását is jóváhagyja. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. eccl. el. au. n. vicec. dil. et f. n. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.

Eredetije az esztergomi érsekség vil. lvt. (M. 6.) Nagy Lajos király 1382. márc. 23-i átirata u. o. (M. 19.)

Pray, Dissert. in an. vet. 129. Katona, Hist. crit. VI. 488. (töredék.) Fejér, CD. IV. 3. 438. és töred. 486. Mon. Strigon. I. 548. Densusianu, 338. (töred.) Kivonat: Magyar Sion, I. 764. és Cod. Strig. I. 60.

V. ö. az 1118. számmal.

1584.

1268. — a főuraktól és nemesektől megtudván azt, hogy Buzad-nembeli Panith ispánt, Arnold fiát ellenségeinek vádaskodása alapján a királyi kegyvesztés és ezzel személyének elítélése s birtokainak elvétele igazságtalanul sújtotta, őt királyi kegyébe visszafogadja, s azt rendeli, hogy Panith ispán az oklevélben megnevezett minden birtokát, köztük Senlhrinitast, Kakonya-t és Rakatya-t visszakapja, a Panith ellen-ségei által ellene kieszközölt királyi, főúri, bírói, káptalani és konventi okleveleket érvényteleneknek nyilvánítva. — A. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.
Tartalmilag *átírva* Szécsi Miklós országbíró 1372. jan. 17-i ítéletlevelében. M. Nemz. Múz. Ivt. (Törzsanyag.)
Kivonatban: Hazai okmánytár, VII. 109. és Kukuljević, Regesta n° 959. V. ö. az 1532. számmal. 1585.
1268. — a sági monostor kegyuraságát Saagh faluval együtt, amelyet neki néhai Márton bán ajánlott fel testvérei: Mohud és István s ennek fia Jákó és többi rokonai jelenlétében s megkérdezésével, elfogadva, a monostort királyi pártfogásába veszi s a monostor prépostjának kérésére megújítja a kegyuraságra vonatkozó oklevelét, mely a tatárok támadásakor elveszett. — D. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.
Átírta V. István király 1270. (MODL. 292.) s tartalmilag Pál honti vicecomes 1347. (MODL. 893.)
Batthyány, Leges eccl. II. 407. (csonkán.) Fejér, CD. IV. 3. 433.
Említi az oklevelet V. István király 1270. máj. 21-én is (Fejér, CD. V. I. 22.) V. ö. a 818. sz., melynek fogalmazatával a jelen oklevél itt-ott rokon. 1586.
1268. — lipthói Marcusnak és fiának Miklósnak 4 ekeföldet ad házhellyel és templommal [cum loco curie et ecclesia]. — A. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.
Beiktatva tartalmilag a lipthói registumba, 67. §.
Kivonatban: Fejér, CD. IV. 3. 487. Tört. Tár, 1904. 86. l. 1587.
1268. — Herrandus királyi főlovászmester és mosonyi ispán érdemeiért fiának Domonkosnak adta a mosonyi várnak Inse nevű földjét tartozékaival, ouuari Conradus mester által iktattatva be őt a birtokba; a győri káptalan oklevele alapján leírja a határokat, s kiemeli, hogy a következő mosonyi várjobbágyok: Tuled, Heymo, Lukács, Urcund fia János, Euzy falusi Benedek, Andurka fia Sándor és testvére Pál „de Kala de Nogfolu” (l), Lőrinc fiai Rubinus és Pál és byllei Lénárt s Rénold (a beiktatásnál) jelen voltak s nem tiltakoztak. — D. a. D. 1268. r. a. tricesimo tertio.
Átírta IV. Béla király 1269. (A Századok közleménye szerint a gr. Zichy-cs. zsélyi levéltárában.)
Századok, 1906. 632. l. Kivonat: Héderváry-oklvt. II. 328. 1588.
- (1268. okt. 26. előtt.) * — előbbi oklevelét D(énes) győri püspökhöz intézve, melyben őt a koyari tizedek szedésétől eltiltotta, említi IV. Béla király é. n. kiadott oklevelében. (1590. szám.) (Pannonhalmi rendtört. VIII. 298.) 1589.
- (1268.) okt. 26. Füzítő. — megparancsolja D(énes) győri püspöknek, hogy a bakonybéli apátság koyari tizedeit ne foglalja le, hanem esetleges igényét bírói úton érvényesítse, a monostor adószedőjének megveretéseért pedig adjon elégtételt. — D. in Fyzeztu, in festo s. Demetrii.

Eredetije a pannonhalmi rendtört. szerint a pannonhalmi r. levéltárban. Wenzel, ÁUO. III. 119. (1265.) Pannonhalmi rendtörténet, VIII. 298. (1269.)

Az oklevél nem lehet 1265-ből való, mint Wenzel hitte, mert Dénes még 1268. első felében sem volt győri püspök. (V. ö. az 1577. számú oklevélben a méltóságok névsorával.) Viszont 1269. október 25-én IV. Béla király Zólyomban datál, mi csaknem egészen kizárja azt, hogy a következő napon már Füzitőn adjon oklevelet. Legvalószínűbb tehát 1268. okt. 26-ra tennünk az oklevelet, ha ugyan ekkor Dénes püspök már hivatalban volt. 1590.

1268. — Wybech földet a rajta levő palotával a szigeti Sz. Mária-kolostornak adta és Á(kos) budai prépost és Ambrus mester, a királyné kápolnaispánja által a kolostort annak birtokába beiktattatta. — D. ab inc. D. a. 1268.

Eredetije: MODL. 651.

Átírta V. István király 1270. (MODL. 698.)

Wenzel, ÁUO. III. 181. és VIII. 192. Kivonat: Fejér, CD. IV. 3. 487.

Péter királyi tárnokmester 1281-ben hivatkozik erre az oklevélre. (Wenzel, ÁUO. XII. 339.) 1591.

1268. — Miklós ispán fiának, Herricus ispánnak érdemeiért a fejérmegyei Noe földet adja, mely egykor Vydus fiáé, Istváné és testvéreé Sándoré volt, és Istvánnak Sándor által való meggyilkolása után a királyra szállott.

Kivonata *átírva* az esztergomi keresztesek konventjének 1425-iki oklevelében: MODL. 640. sz.

A kivonat szövege a következő:

— — quarum prima domini Bele regis privilegialis duplici suo sigillo communita, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo edita expressisset, quod ipse dominus Bela rex considerans fidelia servitia Herrici comitis filii comitis Nicolai quandam terram Noe vocatam in comitatu Albensi sitam, que condam Stephani filii Vydus et Allexandri fratris eiusdem prefuisset, ad manus suas regias propter defectum seminis eiusdem Stephani ac interemptionem eiusdem per prefatum Allexandrum commissam (! az értelem csonka) eidem comiti Herrico propter premissum nefandissimum facinus et necem ipsius Stephani et (!) suis heredibus perpetuo et irrevocabiliter dedisset et contulisset. 1592.

1268. — a gyepükön túl fekvő Hosszúmező birtokot az oklevélben leírt határok közt érdemeiért Walen fiának, Razlounak adja.

Tartalmilag *átírva* guthi Ország M. nádor 1478-i oklevelében: MODL. 658. sz.

A kivonat szövege a következő:

— — quasdam litteras pretitulati capituli Agriensis patentes in anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo tertio emanatas, continentes in se et transscribentes litteras privilegiales olim domini Bele regis anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo confectas super collatione cuiusdam terre ultra indagines Hozzywmezew

vocate adiacentis (?) per eundem dominum Belam regem Razlou filio Walen propter meritoria eiusdem obsequia facta emanatas metasque et terminos metas eiusdem possessionis Hozzywmezew in se continentes ipsi domino Nicolao Konth palatino demonstrasset. . . 1593.

1268. — privilegiuma a pannonhalmi egyház zselici [in Silisio] földjéről. — D. anno D. 1268. Tartalmilag *beiktatva* a pannonhalmi XIV. sz. (1400 k.) registrumba, fol. II. N. Kivonatban kiadva: Sztachovics, Registrum, XV. Pannonhalmi rendtört. II. 252. 1594.

1268. — megerősíti azt az egyezséget, melyet thoboli Ilarus fia Marcell és Jakab tárnok az Ahsunwasara birtokért indított perben kötöttek Myke székesfehérvári éneklőkánonok közvetítésével. *Átírta* V. István király 1270. (A Tört. Tár közleménye szerint a gr. Pongrácz-család nedeci levéltárában.) Kivonata kiadva: Tört. Tár, 1896. 505. l. 1595.

(1268. ?) — a sági monostor prépostjának és konventjének azt a kiváltságot adja, hogy jobbágyaik és mindennemű népeik csupán a királyné által kijelölt bíró előtt tartoznak perbe állni. *Átírta* V. István király 1270. (MODL. 292.) Fejér, CD. IV. 3. 435. s tartalmilag u. az VIII. 4. 639. IX. 1. 352. IX. 2. 625. IX. 4. 104. IX. 7. 125. A keltezeilen oklevél évszámát Fejér 1268-ra tette. V. ö. az 1586. számú oklevéllel, mellyel talán egyidőben adatott ki. 1596.

1268. — megállapítja a nagyszombati [Tyrnavia] vendégnépek szabadságait. Az oklevélben 1267-nek írt évet Karácsonyi (Hamis okl. 60. l.) 1268-ra teszi. Azonban, ha az oklevél valódi, inkább 1269-re teendő. Lásd ott.

(1268. vagy 1269. ?) nov. 9. Győr. — megparancsolja H(errandus) lovászmester és mosonyi ispánnak, hogy gunodi Lorántnak Guza mosonyi villicus és veje Herbordus ellenében a Loránt által felmutatandó bírói oklevelek alapján szolgáltatasson igazságot. — D. in Jaurino, tertio octavarum Omnium Sanctorum. *Eredetije*: MODL. 690. Wenzel, ÁUO. XI. 605. Az évszámot Karácsonyi (Hamis okl. 104.) teszi Herrand szereplése alapján 1268—69-re. 1597.

(1268. vagy 1269.) nov. 25. Szentgróth. — megtiltja a körösi ispánnak, hogy Tamás udvari notarius és veszprémi főesperes, valamint János nevű és többi testvére felett s ezeknek körösmegyei népei felett ítélezzék, minthogy a király azt a kiváltságot adta nekik, hogy csakis a bán előtt lehet ellenük pert indítani. — D. in villa Scentgerolth, in quindenis s. Martini. *Átírta* III. András kir. 1292. júl. 18. (A Vjesnik szerint a belovár—körösmegyei Sv. Jelena Koruska lvt.) Vjesnik, VI. 242. (1267.) Smičiklas, Cod. dipl. V. 451. (1267.)

- A kiadások 1267-re teszik az oklevelet. Mivel azonban Tamás 1265—1267-ben egyházi cím nélkül szerepel, talán inkább későbbre, 1268 vagy 1269-re tehetjük. 1598.
- (1268 körül.) * — memorialis oklevelét Guench föld felosztásáról Bulphath és társai genchi nemesek és Joachim fia Benedek s társai vasvári várjobbágyok a győri káptalannak bemutatták 1268. (Hazai okmánytár, I. 38.) 1599.
- (1268 körül.) * — parancslevelére hivatkozik a budai káptalan 1268 körül, amidőn Walterus comesnek és civis-társainak „de castro Pestiensi” Chom fiai: Mihály és István ellenében a király elé idézéséről tesz jelentést. (Zichy-okmánytár, I. 19.) 1600.
- (1269 előtt.) * — 1269-i oklevelében szól Dag soproni várföldet Péter soproni civisnek adományozó előbbi okleveléről, melyet Lőrinc főasztalnokmester soproni ispán elvett és megsemmisített. (Fejér, CD. IV. 3. 494.) 1601.
- (1269 előtt.) * — 1269-i oklevelében említi előbbi oklevelét a turóci prépost és az Opour-nemzetségből való Syke, Ernei, Puus és Velpech közt 8, Barathy faluból való vincellér átengedésére nézve történt megegyezésről. (Fejér, CD. VII. 5. 356.) 1602.
- (1269 előtt.) * — oklevelével bizonyította Béla szlavón herceg előtt a zágrábi káptalan azt, hogy három falut, melyekben Bratonát és nemzetségét a káptalan állítólag jogtalanul hajtja a maga szolgálatába, már 49 év óta békén bírja. (Smiciklas, Cod. dipl. V. 517.) 1603.
1269. ?
ápr. 8. — szepesi Márk ispán fiának, Miklós mesternek, István pozsonyi ispán s királynői udvarbíró serviensének főleg azon érdeméért, hogy az Vros szerb király felett a nevezett István comes kapitánysága alatt küldött sereg által nyert győzelmet hírül hozta, mikor éppen a görög, bolgár, cseh, tatár és francia követek, valamint a király lányai: Konstancia halicsi és ladoméri, Kyngve krakói és sandomiri s Jolen calisi hercegnők a királynál látogatóban voltak, a lipői Werbyce birtokot adományozza, melyet a király Suchan birtokért cserében szerzett volt Mikó egykori zólyomi ispántól. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1264. (I) sexto Id. April. r. a. tricesimo. (I)
- Eredetije* a herceg Batthyány-cs. körmendi lvt. (Acta Korlathkőiano-Apponyiana, n° 799.)
- Hazai okmt. VIII. 96. (1264.) Kivonat: Magyarország. melléktart. oklvt. II. 4. Smiciklas, Cod. dipl. V. 484. (1268—9.)
- Az oklevél keltezésében súlyos ellentmondások vannak, amelyeknek kiegyenlítése, illetőleg értelmezése nehéz. Demeter csak 1268 közepe óta alkancellár, akkor is — 1268 folyamán — választott fehérvári prépost. Ezért keltét Magyarország. melléktart. oklvt. i. h. 1268 vagy 1269-re, Pauler i. m. II.^a 538. szintén 1268 vagy 1269-re, Karácsonyi pedig (Hamis okl. 59. l.) 1270-re teszi. Az eredeti oklevél, amelyben a keltezés csakugyan 1264-es évszámot és 30. uralk. évet mutat, külsőleg kifogástalan; az írás ugyan az akkoriban ismert írók egyikének írásával sem azonosítható, azonban határozott és következetes. Tartalmi adatai is kifogástalanok. A keltezés ellentmondásaiból tehát

nem szabad egyszerűen hamisításra következtetni, hanem kielégítő magyarázatot kell keresnünk.

Legegyszerűbb lenne a szándékosan korábbi keltezés magyarázata, hogy t. i. az oklevelet Demeter alkancellársága alatt szerkesztették, de valami okból 1264-ről datálták. Ezt a feltevést azonban nehezíti egyrészt az, hogy bár a 30. uralk. év is talál 1264-re, de annak csak a végére, nem ápr. 8-ára, s így vagy azt kellene mondanunk, hogy a napi kelet talán az oklevél kiállításának idejét, nem az 1264. év napját jelöli, vagy azt, hogy aki a datumot korábbinak írta, eltévesztette azt, hogy a 30. uralk. év nem az egész 1264. évre talál. De még nyomósabb az a körülmény, hogy az oklevél egész elbeszélése István pozsonyi comesnek a szerb hadjáratban szereplésével, illetőleg Miklós mester hírhozásának körülményeivel foglalkozik, ez pedig csak 1267 után történhetett; érthetetlen tehát egy ezt jóval megelőző időpontnak keltezésül írása. A szándékosan korábbinak írt datum lehetősége e szerint nincs ugyan kizárva, de nem is valószínű.

Marad tehát az évszám hibás írásának a lehetősége. A mellett, hogy eredeti oklevélben az évszám hibás voltát csak a legritkább esetben tehetjük fel, (ámbar vannak reá példák,) itt nehezíti a dolgot az, hogy ha az évszám hibás, akkor az uralkodási évnek is hibásnak kell lennie. Éppen ezért, ha Karácsonyival fel is tesszük, hogy „az uralkodói évszámból elmaradt a *quinto*” (i. h.), bajos elfogadni, hogy a *sexagesimo III°*-t *septuagesimo* helyett írták. Vagy az történt, hogy a *III°* előtt kimaradt a *V*, a *tricesimo* után pedig még „*quarto*”-nak kellene következnie; vagy pedig éppen az uralk. év *quarto*-ja okozott valahogy tévedést talán már a fogalmazatban vagy pedig a tisztázás alkalmával, s a *III°* valahogy a „*nono*” helyére került. Ez némiképp érthetővé teheti azt a különben feltűnő dolgot, hogy az évszám és az uralk. év egyidejűleg hibás.

Ehhez járul az, hogy a következő (1605. sz.) oklevél, habár fogalmazata eltérő, (de látni fogjuk, hogy oklevelünkkel nem is egészen egyidejű,) annyit mégis mutathat, hogy éppen ekkoriban szolgált mások jutalmazásának jogcíméül is a szerb hadjárat, ami oklevelünknek is ekkoriban történt kiadását támogathatja.

Ezekért teszem az oklevél keltét 1269. ápr. 8-ára és ezért sorozom ide, nem az 1264-i oklevelek közé. 1604.

1269.
április 9.

— a Chak-nemzetségből való Péter fiának, Mihálynak a Béla herceg megsegítésére Wros szerb király ellen küldött seregben való vitézkedéseért, miről Anna hercegnő és Béla machoi herceg tettek bizonyosságot, valamint a Mihálytól kapott drágaköves aranykeresztért a somogymegyei Erdeuchucunát, valamint az oklevélben felsorolt egyéb földeket adja a királyné hozzájárulásával, azzal, hogyha utódai közül valaki ezen adományt visszavonni akarná, az átkozott legyen. — D. p. m. mag. Demetrii dil. et f. n. el. Alb. au. n. vicecanc. a. D. 1269. V. Id. Apr. r. a. n. a. tricesimo quarto.

Átírta 1) (Fejér szerint) V. István király 1272. 2) IV. László király 1275. jul. 13. (MODL. 671.)

Fejér, CD. IV. 3. 490. Károly, Fehér vm. tört. IV. 444. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 974. Magyarorsz. mellékt. okl. II. 5.

Az oklevél ellentmondásban van V. Istvánnak 1270. jún. 15-i oklevelével (Fejér, V. 1. 24.; eredetije: MODL. 712. sz.), amely szerint IV. Béla adományá Mihálynak és Domonkos nevű testvérének szült, de csak Erdőcsokonyából állt (az 1269-i oklevélben felsorolt többi birtokról nincs szó); viszont az adományhoz bírósági exemptio is volt fűzve. V. Istvánnak ez az 1270-i oklevele valódi, amit egyebek közt az is mutat, hogy eredetijén Istvánnak ifj. királyi pecsétje függ, éppúgy, amint 1270. jún. 19-ig megmaradt valamennyi eredeti oklevelén; hamisító ezt aligha használta volna. Az 1269-i oklevél szövegét V. Istvánnak 1272-i, eredetiben nem ismeretes oklevelén kívül (Fejér, V. 1. 185.) IV. Lászlónak 1275. júl. 13-i oklevele tartotta fenn. (Fejér, V. 2. 248.; eredetije: MODL. 671.) Az utóbbi oklevél keltezésével baj van, mert Demeter, fehérvári vál. prépostot mondja alkancellárnak s *quinto*-ból *quarto*-ra javított uralk. évet mutat. Minthogy Demeter 1275-ben nem lehetett alkancellár, Fejérpataky (i. m. 131—2.) és utána Pauler (i. m. II.² 550.) meg Karácsonyi (i. m. 60. 1.) az oklevél keltét 1277-re tették; az „electus” azonban így is hibás. (Lásd Fejérpataky i. h.) Az oklevél elbeszélése is IV. Béla oklevelének elvesztéről s Demeter akkori alkancellár által igazolásáról, valamint az 1269-i oklevélben az átok is elég különös. Ámde V. Istvánnak egy másik oklevele, amely ugyancsak Domonkos és Mihály részére szól 1272-ből (Fejér, V. 1. 238., eredetije: MODL. 825.) szintén csak Mihálynak a szerb háboruban való szerepléséről beszél, egyezően az 1269-i s az ezt átíró oklevelekkel. Ezeket az ellentmondásokat (legalább részben) áthidalja Karácsonyi feltevése. (A magy. nemzets. I. 301.) Ő IV. Bélának több intézkedését („nemsokára...”), tehát több oklevelét veszi fel. Ez ugyan nem oldja meg az összes, felmerülő kérdéseket, (pl. hogy miért nincs szó később az exemptióról?), s különösen IV. László 1275-ös keltű oklevelének értelmezését semmivel sem könnyíti meg; azonban IV. Béla 1269-i oklevelének valódiságát elfogadhatóvá teszi. (Hogy IV. Bélának a feltevés szerint különböző két oklevele egyformán volt szerkesztve, azt IV. Béla 1269-i és V. István 1270-i oklevelének egybevetése mutatja.) Azonban az 1604. számnál mondottak szerint Demeter választott préposli címe ápr. 9-én már kései; tehát a napi kelet bizonyára a korábban megírt oklevél megpecsételésének, illetőleg a megpecsételési parancsnak az időpontját jelenti, amint ezt eredeti oklevelekben akkoriban gyakran meg lehet állapítani.

1605.

1269.
jún. 22.

— bizonyítja, hogy egyfelől András fia Miklós és Péter fia Péter, másfelől Gergely ispán, a kúnok bírása és testvérének Tamásnak [Th.] fiai: Tamás és István, monuzlai nemesek, a magyarországi és szlavóniai birtokaikon való osztózás ügyében meg-egyezővén, Gergely ispán és unokaöccsei a Zaua, Lona, Chernehc és Hodra folyók között fekvő földeket Miklósnak és Péternek átengedték. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. eccl. prep. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1269. X. Kal. Julii, r. a. tricesimo quarto.

Átírta Henrik szlavón bán 1269. aug. 1. (A Hazai okmt. szerint a gr. Erdődy-cs. galgóci lvt.)

Hazai okmt. VII. 114. Gyárfás, A jászkúnok tört. II. 423. Smičiklas, Cod

- dipl. V. 495. Illés J. Bevezetés a magyar jog tört. (2. kiad.) 386. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 980. 1606.
1269. — bizonyítja, hogy Ehelleus fiai: Farkas, Álmos, Dénes és Balázs és másfelől
jún. 29. holostoui Zoym fia Markys közt választott bírák által oly egyezés jött létre, hogy Markys a peres Holostou birtokot az oklevélben néhai Kázmér veszprémi prépost, Hoholdus vasvári és Pál fehérvári akkori ispánok oklevele alapján leírt határok közt Ehelleus fiainak engedte át. — D. p. m. mag. Demetrii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1269. III. Kal. Julii, r. a. tricesimo tertio.(!)
Eredetije a hg. Festetics-cs. keszthelyi levéltárában, Ignota miscell. 11.
Hazai okmánytár, VI. 156. 1607.
- (1269. * — oklevelét, amely kuroli Baas fiának, Vrka királyi tárnoknak (a királyi oklevél
júl. 8. szerint: claviger noster de Liptou) Wezeken nevű hontmegyei földjére vonatkozott,
előtt.) 1269. júl. 8-án Vrka megbizottja az esztergomi káptalan előtt átadta a birtok új tulajdonosának, Omodeus comes fiának, István mesternek, illetőleg ennek megbizottjának. (Monum. Strigon. I. 565.) 1608.
- (1269.) — felszólítja az esztergomi káptalant, hogy az Vrka királyi kulcsárnak járó 10 már-
júl. 8. kának Omodeus fia István által az Vrka embere részére való megfizetéséről gondos-
Lipcse. kodjék, viszont Istvánnak adja át az Vrka részéről küldött privilegiumot és az elin-
tézésről a királynak tegyen jelentést. — D. in Lypche, in quindena b. Johannis bapt.
Átírta az esztergomi káptalan 1269. júl. 13. (Az esztergomi érsekség vil.
levéltárában, Lad. T. n° 2.)
Magyar Sion, I. 766. Codex Strigon. I. 62. Monum. Strigon. I. 565.
Az évszám az átíró oklevélből tűnik ki. 1609.
- (1269.) — megparancsolja Zala megye összes nemeseinek, hogy ondi Gergelynek s fiának,
júl. 10. valamint Joanca-nak, az Ebedfiak officialisának Ponyth ispán és fia által való
Lipcse. meggyilkolása ügyében tartsanak vizsgálatot s erről Dénes zalai ispán pecsétje
alatt tegyenek jelentést. — D. in Lypche, IV. feria post quindenam Johannis bapt.
Eredetije a M. Nemzeti Múzeum levéltárában. (Törzsanyag.)
Wenzel, ÁUO. VIII. 263. Kubinyi, Magy. tört. eml. I. 57.
Az oklevél keltét Karácsonyi (Hamis okl. 100 l.) teszi 1269-re. Kubinyi
szerint (i. m. Pótlék, 11. l.) 1267 előtt kellett kiadatnia. Az itinerarium Kará-
csonyi megállapításának helyességét igazolja. 1610.
- (1269.) — Laurynus fiának, Bagameriusnak adja Nadasd falut, cserében annak Paloucha
aug. 6. és Sygra nevű földjeiért. — In crastino s. Dominici conf.
Tartalmilag *beiktatva* a liptói registrumba, 44. §.
Kivonatban kiadva: Fejér, CD. V. 1. 94. Tört. Tár, 1904. 86.
Az évszám az 1269. évi, ugyanazon tárgyú privilegialis oklevélből
tűnik ki. Lásd ugyancsak a liptói registrum 44. §-át. (A Turul, 1890. 12.
l. 1267-re van téve.) 1611.

(1269. ?) — a Sz. Mária-szigete monostorának adja a királyi tárnokok és praecóknak a szolgálgyőri várhoz tartozó Kuldu nevű földjét s erről privilegialis oklevelet ígér, ha a monostor őt eziránt megkeresi. — D. in Chuth, in festo Nativitatis b. Virginis.

szept. 8.
Csúth.

Átírta I) V. István király (1271.) szeptember 18. (MODL. 786.) 2) u. az 1272. febr. 27. (MODL. 787.) — tartalmilag Miklós nádor 1342. (MODL. 3444.) Fejér, CD. V. 1. 208.

Mindenesetre 1254 után kellett kiadatnia. (V. ö. Karácsonyi, Hamis okl. 97.) IV. Bélát valószínűleg halála akadályozta meg abban, hogy az adományról privilegiumot adjon. V. ö. a következő oklevél keltével. **1612.**

(1269. ?) — bizonyítja, hogy Macha, a fehérvári várnak Wosyan falusi jobbágya testvéreivel együtt a szigeti apácák jobbágyai közé állt. — D. in Chuth, in quindena Nativitatis b. Virginis.

szept. 22.

Csúth.

Átírta V. István király 1270. szeptember 18. (MODL. 699.)

Hazai oklevéltár, 57. (1269 körül.)

1613.

1269. — főuraival, ú. m. Móric tárnokmester, Lőrinc nádor somogyi ispán, Lőrinc főasztalnokmester soproni ispán és Csák bán nyitrai ispánnal ítélkezve elutasítja Henrik bánt, Henrik fiát Jakab ispánt, (Omodeus) fiát Lothardust és Buken fiát Bukent tiltakozásukkal, amelyet szomszédság címén az ellen emeltek, hogy a királyné vitéze [miles], Péter fia Miklós ispán a királynétól kapott Bews nevű szolgálgyőri és Arpadsuka nevű pozsonyi várföldeket a Csallóközben [Chollokuz] Hedrik honti ispánnak, Dénes ispán fiának a győri káptalan előtt 70 márka ezüstért eladta; a király a vásárolt földeket Hedrik ispán birtokában hagyja azzal, hogy Miklós ispán e birtokok miatt esetleg indítandó perekben Hedrik ispán védelmére nézve szavatosságot vállalt. — D. p. m. mag. Demetrii, prep. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. (12)69. r. a. tricesimo tertio.

Eredetije a M. Nemz. Múzeum. lvt. (Törzsanyag.)

Átírta N. Lajos király 1368. aug. 30. (A gr. Héderváry-cs. lvt. fasc. 3. n° 8.)

Wenzel, ÁUO. VIII. 225. Héderváry-oklvt. I. 5. Kivonat: Fejér, CD. VII. 1. 357.

V. ö. az 1405. számú oklevéllel. Az akkor nyert birtokokat Lothár 1269 előtt elveszítette, majd 1270-ben Erzsébet királynétól ismét visszakapta. (Hazai okmt. I. 48. sk.) V. ö. Karácsonyi, A magyar nemzets. II. 40—41. l.

Az 1269. évben IV. Béla okleveleiben jún. 22. után az előbb helyesen írt 34. uralk. év helyett 33-at kezdenek írni, okt. elejéig, amikor is megint 34. uralk. évet találunk. Ez azután a napi kelettel bíró oklevelekben — megint helytelenül — az év végéig megmarad. Ezért a napi kelettel nem jelölt és 33. uralk. évet író okleveleket jún. 22.—okt. 3. közé kell sorozni. **1614.**

1269. — megújítja Péter soproni civis javára tett, a soproni várhoz tartozó Dag földre vonatkozó adományát, amelyről szóló előbbi adománylevelét Lőrinc főasztalnokmester, soproni ispán elvette és megsemmisítette. — D. p. m. mag. Demetrii prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo tertio.

Eredetije: MODL. 678.

Fejér, CD. IV. 3. 494.

1615.

(1269. ?) — a Tuburchuk faluból való besenyő Máténak és Chuturnak a királyi praecók Fanch nevű 2 ekeföldét adja a besenyők szabadságai szerint, Pobornak, a királyi praecók ispánjának jelentése alapján. — D. p. m. Demetrii prepos. Alb. au. r. vicecanc. r. a. tricesimo tertio.

Kivonatban kiadva: Fejér, CD. VIII. 5. 288. (1269. alatt. „Ex analectis fam. Fanch.“) és Károly J. Fejér vm. tört. I. 552. 1616.

1269. okt. 3. — fiának, Béla szlavón hercegnek halála által lesújtva, az István ifj. királlyal való kibékülés után jóvá akarja tenni azt, amivel előbb Zalaudusnak a király akarata ellenére püspökké választása miatt való haragjában a veszprémi egyházat sújtotta, s ezért Pál püspököt magához híván, az általa gyakorta felpanaszolt sérelmekért kárpótlást ígér; nevezetesen visszahelyezi a veszprémi egyházat a budai egyház által az oklevélben felsorolt helyeken jogtalanul magának elfoglalt dézsmáknak s borvámnak s a Tamás volt nádor által az erchyi monostornak adott waali, valamint a durgucheyi dézsmáknak birtokába, aláveti neki a budafelhévvízi, budahegyi, kelenföldi [Kreynfeld] és segusdi egyházakat, s Mária királynénak és a főuraknak beleegyezésével megerősíti a veszprémi püspök jogát a királyné koronázására és az 500 márka salariummal járó királynői kancellárságra. — D. p. m. mag. Demetrii, prep. Alb. au. n. vicec. dil. et f. n. a. D. 1269. V. Non. Oct. r. a. tricesimo quarto.

Eredetije a veszprémi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 85. Epp. Decimae Budenses 3.)

Átírta András erdélyi és Miklós győri püspök 1330. (M. Nemzeti Múzeum lvt. Törzsanyag.)

Batthyány, *Leges eccl.* II. 409. Egyh. értekez. 1821. II. 172. Fejér, CD. IV. 3. 495. Kivonatok: Magyar Sion, I. 768. Codex Strigon. I. 64. Monum. Strigon. I. 568. Kukuljević, Reg. n° 985.

Salamon (Budapest története, III. 32. sk.) az eredeti ismerete nélkül, nem kielégítő érveléssel „több mint gyanús” oklevélnek mondta. Pedig az eredeti oklevél kifogástalan. 1617.

1269. okt. 25. Zólyom. — Bagamér ispánnak adja a Hybe vize és Szepes megye határa közt fekvő elhagyott erdőt, melyben Turapola és Vihadna rétek és a Wasuch patak vannak, telepítés céljából, meghatározva, hogy az odateleplő népek tiz esztendeig semmi-féle fizetést nem tartoznak teljesíteni, 10 év múlva pedig Bagamér ispánnak a szokásos censust fizessék.

Eredetije a Szent-Iványi-cs. levéltárában. (M. Nemzeti Múzeum lvt.)

Tartalmilag *beiktatva* a liptói registrumba, 48. §.

Kivonata kiadva: Fejér, CD. IV. 3. 544. Tört. Tár, 1904. 86. I.

Teljes szövege a következő:

Nos B(ela) dei gratia rex Vngarie memorie commendantes significamus, quibus expedit, universis, quod nos quandam silvam nostram desertam existentem inter aquam Hybe et limites seu terminos comitatus de Scepys, in quibus terminis ex parte Scepys dicte silve terra abbatis de Scepys commetatur, in qua siquidem silva pratum Turapola et pratum Vihadna vocatum et rivulus Wasuch noncupatus existunt, ad

extirpandam eandem et in terram arabilem redigendam ac etiam pro villa super eadem congreganda dedimus et contulimus fideli nostro comiti Bagamerio et per eum heredibus suis perpetuo et inrevocabiliter possidendam et habendam volentes, quod homines libere conditionis, quicumque undecunque super eandem terram causa commorandi venire voluerint, libere conveniant et secure commorentur, salvis rebus eorundem et personis, nec aliquis eosdem audeat molestare, qui usque revolutionem decem annorum nullum debitum persolvant, decimo vero anno transacto census et alias exactiones secundum consuetudinem terre dicto Bogomerio (!) dare et solvere teneantur. Datum in Zoulum, feria sexta post festum beati Luce ewangeliste, anno Domini M^o CC^o LX° nono.

Az oklevél kifogástalan eredetije igazolja, hogy az oklevél valódi, amit — a lipői regisztrumba való beiktatás mellett is — az 1559. számnál mondottak miatt kell kiemelni. 1618.

(1269.)
okt. 26.
Füzítő.

— megparancsolja D(énes) győri püspöknek, hogy a bakonybéli apátság koyari tizedeit ne foglalja le Pannonhalmi rendtört. VIII. 298.
Lásd 1268. október 26.-nál az 1590. szám alatt.

1269.
okt. 30.

— a pannonhalmi apátság conditionarius népeit régi szabadságuknak megfelelően mindennemű adószedés [tallie, exactiones et collecte] fizetésének fele alól felmenti, akár pénzben, akár élelemben, akár egyebekben szedett collectáról legyen is szó. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. prep. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1269. III. Kal. Novembris, r. a. tricesimo quarto.

Eredetije a pannonhalmi r. levéltárban. (Capsa XLVII. C.)

Átírta V. István 1270. nov. 8. (U. o. XLVII. D.)

Beiktatva a pannonhalmi XIV. századi (1400 k.) regisztrumba, fol. II. Q. Wenzel, ÁUO. III. 197. Pannonh. rendtört. II. 332. Kivonatok: Sztachovics, Registrum, XVII. Pannonh. rendtört. II. 253. 1619.

1269.
dec. 19.

— a székesfehérvári egyház jobbágyainak nemessége és helyzete miatt minduntalan megújuló perlekedésnek véget vetve megállapítja, hogy a nevezett egyháznak mindazon jobbágyai, kik a jelenlegi prépost, Demeter mester udvari alkancellár idejéig jobbágy néven nevezettek, mindannyian ugyanazt a szabadságot élvezzék, mint az egyház első, igazi, természetes jobbágyai, s szabadságuk ügyét ezentúl egy prépost se feszegethesse; s hogy e jobbágyok a királyi hadjáratokban való szolgálataikat annál jobban teljesíthessék, fiutód nélkül való haláluk esetére a javaikkal szabadon rendelkezés jogát adja nekik, a prépost officialisa részére tett kikötéssel, s azt is megengedi, hogy az officialis ítélete ellen minden esetben a préposthoz fordulhassanak. — D. p. m. mag. Demetrii, prep. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1269. XIV. Kal. Januarii, r. a. tricesimo quarto.

Fejér, CD. IV. 3. 517. (Hevenesí másolataiból.)

1620.

(1269.)
dec. 21.
előtt.)

* — előbbi patens oklevele nyomán írja le Lepled föld határait 1269. dec. 21-i oklevelében. (Smiciklas, Cod. dipl. V. 506.) 1621.

1269. — jóváhagyja, hogy Sámson nonai püspök — néhai Béla szlavón, dalmát és
dec. 21. horvát herceg engedelmével — még életében átengedte Péter mester csázmái
prépost testvérének András comesnek a somogy megyei Lepled földet, melyet a
király előbb, András jogát nem ismerve, Sámson püspöknek adott volt, majd az
igazságról Izsóp fia János, Iharus fia Gergely, Ders fia István és Dedus ispánoknak
erre vonatkozó jelentéséből meggyőződve úgy intézkedett, hogy Lepledet Sámson
püspök bírja haláláig, azután pedig András ispán kapja vissza; leírja a birtok
határait előbbi patens oklevele alapján. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. prep. au.
n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1269. XII. Kal. Jan. r. a. tricesimo quarto.

Eredetije: MODL. 676.

Wenzel, ÁUO. VIII. 228. Smičiklas, Cod. dipl. V. 505. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 986. 1622.

1269. — Timotheus zágrábi püspök kérésére átírja és megerősíti II. András királynak
dec. 22. 1217-i oklevelét, mellyel a zágrábi egyház adományleveleit és kiváltságait erősítette meg, (ld. 323. sz.) s egyszersmind a zágrábi egyház népeinek igazságügyi kiváltságot és a szállásadás alól mentességet ad s a tőlük néhai Béla herceg házassága alkalmával és azután is néhány évig szedett hétdenáros collectát megszünteti. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. inc. 1269. XI. Kal. Januarii, r. a. tricesimo quarto.

Eredetije a zágrábi káptalan levéltárában. (Fasc. I. n° 2.)

Átírta 1) V. István király 1272. jún. 17. — IV. László király 1273. okt. 5. (u. o.) s ugyanő 1277. márc. 3. (Egysz. másol. MODL. 30,097.) 2) A székesfehérvári káptalan 1272. (A zágrábi kápt. lvt. I. 2.) 3) István szlavón herceg 1353. (XV. sz. egyszerű másolata a délszláv akad. zágrábi lvt.) 4) Tartalmilag Péter veszprémi püspök 1340. jún. 26. (A Liber privilegior. ep. Zagr. 77. l.) 5) IV. László király 1273-i átíratát átírta a csázmái káptalan is 1334. (A zágrábi káptalan lvt.)

Farlati III. sacr. V. 375. Kerceslich, Not. praelim. 199. Batthyány, Leg. eccl. II. 420. Katona, Hist. crit. VI. 503. Fejér, CD. IV. 3. 503. Tkalčić, Ep. Zagr. I. 145. Smičiklas, Cod. dipl. V. 507. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 988. Wenzel, ÁUO. XI. 584. Smičiklas, Cod. dipl. X. 565. 1623.

1269. — Timotheus zágrábi püspök kérésére megállapítja a zágrábi püspök Wertus, Elias, Budun és Tikud nevű somogyi falvakban levő szentségvivő [sanctiferi] népeinek és jobbágyainak a főuraknak való szállásadás alól és a somogyi curialis comes bíraskodása alól való mentességét. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. d. inc. 1269. XI. Kal. Januarii, r. a. tricesimo quarto.

Átírta I. Károly király 1325. júl. 7. (Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagrabiensis c. másolati könyv 40. l.)

Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 144. Smičiklas, Cod. dipl. V. 509. Kivonatok: Wenzel, ÁUO. XI. 584. Kukuljević, Reg. n° 987. 1624.

1269. — megállapítja Timotheus zágrábi püspök orbázmegyei [Vrbas] népeinek a főuri szállás alól és az orbázi ispánok s curialis comesek bíraskodása alól való mentességét. — D. p. m. mag. Demetrii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.

- Eredetije* a zágrábi érsekség levéltárában. (Privilegialia, Volumen I.)
Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagr. XXXVII. fol.
 Tkalčić, Episc. Zagrab. I. 146. Wenzel, ÁUO. XI. 582. Alsó-szlavon.
 okmt. 12. Smičiklas, Cod dipl. V. 503. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 980.
 Fogalmazata egészen azonos a december 22-i oklevéllel (*lásd az 1624. számot*), mellyel nyilván egy napon kelt. **1625.**
1269. — megújítja Myco ispán fiai: Péter, Egnoch és Miklós részére az atyjuknak Seyna (?) birtokra nézve 20 év előtt tett adományát, miután az erről szóló oklevél elégett, s a vizsgálatot teljesítő Mihály mester jelentése alapján leírja Seyna határait. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. prepos. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
 Egyszerű XIX. századi *másolata* a lukanényei Luka-cs. levéltárában. (M. Nemzeti Múzeum lvt.)
 Mocsáry, Nógrád vm. esm. I. 130. és töredéke 132. Fejér, CD. IV. 3. 519. és töred. 521. l. jegyz. **1626.**
1269. — a turóci [Thuruch] prépostnak ítéli azt a nyolc, Baraty falusi megnevezett vincellért, akiknek átengedésére nézve a prépost és Opour-nemzetségbeli Syke, Ernei, Puus és Velpech közt az előző királyi oklevélben foglalt megegyezés történt, de az e nemzetségből való Sándor fia Sándor a pénz átvétele ellen óvást emelt és ezzel a megegyezést megsértette. — D. p. m. mag. Demetrii prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
Eredetije: MODL. 677.
 Fejér, CD. VII. 5. 356. **1627.**
1269. — a nyitrai várhoz tartozó Keer földet a Nyitra folyó mellett Fülöp esztergomi érseknek adja tartozékaival, leírva a határokat Chak bán nyitrai ispán oklevele nyomán. — D. p. m. mag. Demetrii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
 Wenzel, ÁUO. III. 200. (Hevenesi másolataiból.) Kivonat: Mon. Strig. I. 569.
 A nyitramegyei Kért (illetőleg annak egy részét) IV. Béla 1246-ban a heiligenkreuzi apátságnak adta. Ld. 834. sz. **1628.**
- (1269.) * — (írásbeli) parancsa [rescripts] Ector, győri őrkanonokhoz, hogy a Puk-nb. Tamás mester, királyi ajtónálló által adományul kért Teth föld ügyében tegyen jelentést, említve IV. Béla 1630. sz. oklevelében. **1629.**
1269. — az egykor a besenyők által bírt Teth nevű három ekeföldet a Puk-nemzetségből való Tamás mester királyi ajtónállónak adja, megjelölve a határokat Ector mester győri őrkanonok írásbeli jelentése alapján. — D. p. m. mag. Demetrii, au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
 Fejér, CD. VII. 1. 354. (a Czech-gyűjteményből.) Wenzel, ÁUO. III. 198. (Horvát István kézírataiból.)
 Az adományt V. István 1270. júl. 1. (Fejér, CD. V. 1. 28.) és IV. László 1272. (u. o. V. 2. 57.) megerősítette. **1630.**

- (1269.) * — (írásbeli) parancsa [rescriptum] István pozsonyi ispánhoz, hogy Baar föld birtokába Budou comest beiktassa és 6 várszolga mansio részére megfelelő részt assignáljon, említve az 1632. sz. oklevélben. 1631.
1269. — Budounak, a királyi udvarnokok ispánjának a pozsonyi várhoz tartozó Baar földet adta, az ottani hat várszolga mansio számára kellő mennyiségű földet assignálva; a többinek határait a birtokbavezetést végző István pozsonyi ispán jelentése alapján leírja. — D. p. m. mag. Demetrii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
Eredetije a Hazai okmánytár szerint a gr. Batthyány-cs. köpcsényi levéltárában.
Átírta a pozsonyi káptalan 1410. (A gr. Forgách-cs. ghymesi ágának levéltárában a M. Nemzeti Múzeum lvt.)
 Wenzel, ÁUO. VIII. 227. (Az 1410-i, hibás átíratból.) Hazai okmánytár, VII. 117. (az eredetiről, de Budon-t ír.) 1632.
1269. — thuruchi Imre fiait, Tamást, Benedeket és Mártont a turóci jobbágyfiúk szolgálatának kötelezettsége alatt [sub servitio filiorum iobagionum de Thuruch] meghagyja az atyjuknak adott Bene-földe birtokában. — D. p. m. mag. Demetrii, prep. Alb. d. et f. n. au. n. vicecanc. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
 Tartalmilag bevezetve a turóci registrum 27. §. (V. ö. u. o. 75. §.)
 Teljes szövege (ismeretlen helyről) közölve: Dugovich T., Beniczky-album (1913.) 31. l. 1. jegyz. Kivonatban: Bél, Not. Hung. II. 330. Fejér, CD. IV. 3. 543. Tört. Tár, 1904. 86. 1633.
- (1269 körül.) * — írásbeli parancsát említi Mihály zólyomi és szepesi ispán bizonyos liptói földnek Albert fia András ispán részére leendő statuálásáról, 1269 körül. (Wenzel, ÁUO. VIII. 251.) V. ö. 1635. sz. 1634.
1269. — András ispán kérésére átírja Mihály zólyomi és szepesi ispán keltezetlen oklevélét, amely szerint ez a király parancsára Albert fiát András ispánt egy a Cermule és Luhela (?Lubela) folyók s a hegység közt fekvő liptói föld birtokába beiktatta. — D. p. m. mag. Demetrii Alb. prep. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
Átírta III. András király 1290 (Másolata Wenzel szerint Körmöcbánya város levéltárában.)
 Wenzel, ÁUO. VIII. 231. 1635.
1269. — megállapítja a szepesi késmárki [Kasmark] vendégtelepesek szabadságait és kötelességeit, mely szerint a villicust szabadon választják, ki felettük az oklevélben jelzett módon bíraskodik; census illetőleg terragium fejében évi 20 márkát fizetnek, szabad vásártartási jogot kapnak, a dézsmát a többi szászok módjára fizetik, templomukat s temetőjüket szabadon bírják; leírja földjük határait is a turóci prépost oklevele alapján. — D. p. m. mag. Demetrii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
Átírta V. István király 1270. — Zsigmond király 1399. febr. 27. — u. az 1399. nov. 28. (A Hazai okmánytár szerint Késmárk város levéltárában.) — a szepesi kápt. 1424. — u. az 1440. (Domanovszky i. m. szerint u. o.)

- Wagner, *Analecta*, I. 48. Katona, *Hist. crit.* VI. 502. Bárdosy, *Supplementum*, 223. Schmauk, *Supplementum*, II. 10. Schlözer, *Krit. Sammlung*, 301. Fejér, *CD.* IV. 3. 514. Endlicher, *Monum. Arpad.* 517. Hazai okmánytár, VI. 157. Kivonat: *Századok*, 1872. 679. Domanovszky, *A szepesi városok áru-megállító-joga*, 195. l. **1636.**
1269. — Mortun falusi Marcellus fiának, Sándornak a tőle a tatárjárás után elvett, de Sándor által utóbb ismét visszaszerzett s 20 év óta békén birt, pozsonymegyei Mortun föld birtokáról oklevelet ad. — D. p. m. mag. Demetrii Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
Átírta I. Károly király 1326. jún. 11. (MODL. 680.)
 Fejér, *CD.* VIII. 3. 83. és VIII. 7. 183. Wenzel, *ÁUO.* VIII. 235. **1637.**
1269. ? — Lothardus fiának, Istvánnak a cseh király ellen a Morava mellett vívott csatában szerzett érdemeiért, hol István öccse, Leustachius elesett, a nyitrai várhoz tartozó Kokos földet adta, melynek birtokába őt Chaak bán nyitrai ispánnal beiktattatta. — D. p. m. mag. Demetrii Albensis eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1265. (!) r. a. tricesimo quarto.
Átírta IV. László király 1277. (A M. Nemzeti Múzeum levéltárában. Törzsanyag.)
 Wenzel, *ÁUO.* VIII. 128. (1265.)
 Az átíratban helytelenül fenntartott évszámot Karácsonyi (Hamis okl. 58.) 1268-ra javítja. Azonban Demeter préposti (nem „választott“) címe miatt inkább 1269-re tehető. **1638.**
1269. ? — megállapítja a nagyszombati [Tirnauia] vendégnépek papválasztási, bírósági, fa- és kövágási, vámentességi, a comes curialis-szal szemben szállásmentességi, az elhúnytak házainak átadását illető, valamint mindennemű collecta alól mentességi szabadságait, minthogy erre vonatkozó oklevelük a tatárjáráskor elveszett, s a királyi szállásokkal okozott terhek fejében Girinch földet zálogosítja el nekik. — D. prope Tirnauiam, p. m. mag. Demetrii prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1267. (!) r. a. tricesimo septimo. (!)
Eredetije Fejér szerint Nagyszombat város levéltárában.
 Fejér, *CD.* IV. 3. 393.
 Az oklevél keltét Karácsonyi (Hamis okl. 60. Fejérpataky, *A kir. kanc.* 110. l.-ra hivatkozva) 1268-ra teszi, azonban Demeter préposti címe csak 1269. óta helyes. Az uralkodási év természetesen még így is hibás. De más baj is van. Az oklevél szerint a nagyszombatiak korábbi oklevele a tatárjáráskor elveszett, holott ez a régibb, 1238-i oklevél tényleg megvan (647. sz.), s az új oklevél a régihez képest jelentékenyen bővíti a város kiváltságait. Az előttem ismeretlen 1267-i (illetőleg 1269-i) oklevél eredetijének vizsgálata dönthetné el, hogy hamisítással van-e dolgunk, vagy pedig az 1238-i oklevél meglétének elhallgatásával szerezte a város az új, előnyösebb oklevelet. Az eredetinek ismerete híján az oklevelet *gyanús*nak tartom. **1639.**
- Nagyszombat mellett.

1269. — Laurynus fiának, Bagameriusnak Paloucha és Sygra nevű földeiért cserében Nadasd falut adta. — Anno 1269. r. a. tricesimo quarto.
Átírta V. István király 1270. és III. András király 1293. Mindkettő tartalmilag bevezetve a lipcsei registrumba, 44. §.
 Kivonatban kiadva: Fejér, CD. IV. 3. 543.
 V. ö. az (1269.) aug. 6-án ugyanezen tárgyban adott patens formájú oklevéllel (1611. szám.) 1640.
1269. — a füzítői [Fyzeghtu] vendégeknek adta Chak vrbazi ispánnak, Chak bán nyitrai ispán fiának Saar nevű földjét az oklevélben írt határok közt, amint azokat Dezső fia György, a királyi étékfogók kancellárja megállapította, mely földért cserében Chak ispánnak adta a zalai várnak Petrethe és Bezzegd nevű földeit, Dénes, György fia, zalai (l) ispán által assignáltatván azokat neki. — D. p. m. mag. Demetrii Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
Eredetije a pannonhalmi főapátság orsz. levéltárában, 13. sz.
Átírta V. István király 1272. (u. o. 14. sz.)
Beiktatva a pannonhalmi 1400 körüli registrumba, fol. II. S.
 Fejér, CD. VII. 1. 356. Kivonatok: Fejér, CD. IV. 3. 522. Teutsch—Firnhaber, Urkundenb. I. 92. Sztachovics, Registrum, XVIII. Pannonhalmi rendtört. II. 254. 1641.
1269. — a soproni civiseknek az ország határán a németek ellen való harcokban s pénzszolgáltatással is tett szolgálataikért a királyi udvarnokoknak Wdwornuk nevű földjét adta, rendelve, hogy az ideköltöző soproni polgárok Sopron városban bírt jogaikban azért rövidülést ne szenvedjenek. — D. a. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
Eredetije Sopron város levéltárában. (Lad L. fasc. 1. n° 1.)
 Fejér, CD. IV. 3. 513. Sopron vm. tört. Oklevéltár, I. 32. Kivon. Sopron sz. kir. város tört. I. r. I. köt. 4. l. 1642.
1269. — a Herman-nemzetségből való Kachow fiának, kurmendi Dees ispánnak a a Kurmend faluban épített torony fenntartására a vasvári várhoz tartozó Zalak földet adta leírt határok közt. — A. D. 1269. r. a. tricesimo quarto.
Átírta tartalmilag Szécsi Miklós orsz. b. 1381. s ezt a vasvári káptalan 1381. (A M. Nemzeti Múzeum levéltárában.)
 Tartalm. Hazai okmánytár, VII. 117.
 V. ö. az 1041. sz. oklevéllel. 1643.
1269. — megerősíti Herrandus főlovászmestert és mosonyi ispánt a neki adományozott minden birtokban, átírva a részére 1262. augusztus 11-én Royka birtok adományozásáról (1290. szám) és 1266. május 4-én Wruszwar adományozásáról (1485. szám) szóló, valamint a Herrandus fiának, Domonkosnak Inse földet adományozó 1268-i oklevelet (1588. szám), azzal, hogy a jelzett adományban esetleg fennforgó defectust kiegészíti, s erről aranypecsétes oklevelet ad. — D. p. m. cancell. n. Philippi archiep. Strigon. d. et f. n. a. D. 1269. Méltóságok: Fülöp esztergomi érsek kancellár, István kalocsai érsek, Lampert egri, Pál veszprémi, Fülöp váci, Farkas győri, Jób pécsi, Vince nyitrai, Gallus erdélyi, Bereck csanádi, Timót zágrábi, Lodomér váradi, Pousa boszniai, János szerémi püspök, Lőrinc nádor somogyi ispán, Henrik

szlavón bán, István pozsonyi ispán, királynői udvarbíró, Erney vasvári ispán, királyi udvarbíró, Chak bán nyitrai, Lőrinc főasztalnok soproni, Herrandus főlovászmester mosonyi ispán, Móric tárnokmester.

Eredetije a Századok közleménye szerint a gr. Zichy-cs. zsélyi levéltárában.

Századok, 1906. 627. l. Kivonat: Héderváry-oklvt. II. 328.

1644.

1269.

— bizonyos mocsaras földet, mely miatt előbb Lőrinc nádor somogyi ispán előtt, majd a király előtt folyt per, a Vatán lakó Salamon-nembeli nemesek ellenében a Leg-en és Poton-ban lakó csallóközi [Chollocuz] udvarnokok részére ítelt meg, azt nekik Mihály zólyomi ispán által assignáltatta, s a határokat a pozsonyi káptalan oklevele alapján leírja. — D. a. D. 1269. r. (a. tricesimo quarto.)

Eredetije: MODL. 679.

Tartalmilag *átirta* Báthory István országbíró 1436. (MODL. 231.)

Fejér, CD. IV. 3. 488. Hazai okmánytár, I. 40. Wenzel, ÁUO. XI. 584. Eszterházy-oklevéltár, 7. Kivonat: Wenzel, ÁUO. VIII. 232.

V. ö. a Salamon-nembeliek 1239-i perével. (Fejér, CD. IV. 1. 150.) Az ottani határok érintkeznek az 1269-i leírással, de nem azonosak.

1645.

1269.

— *átírja* és megerősíti néhai Béla, szlavón, dalmát, horvát hercegnek a Francoval, a templomosok magyar-, szlavón-, dalmát- és horvátországi házának praeceptorával Scennia város és Guechke comitatus (districtus) ügyében létrejött egyezségről szóló, keltezés nélküli oklevelét. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. prep. au. n. vicecanc. a. D. 1269.

Átírta V. István király 1270. dec. 12. — IV. László 1272. nov. 18. — X. Gergely pápa 1275. szept. 18. (Másolata Theiner szerint a vatikáni lvt. X. Gergely registrumaiban.) Tartalmilag Garai M. nádor 1429. (MODL. 34,004. Dubica határainak leírása nem IV. Béla okleveléhez tartozik!)

Theiner, Mon. Hung. I. 311. Kivon. Fejér, CD. IV. 3. 506. Alsószlavón. okmt. 167. Smičiklas, Cod. dipl. V. 510. Kukuljević, Reg. n° 989.

1646.

1269.

— *átírja* és megerősíti Pál veszprémi püspök, királynői kancellárnak és Farkas mester volt székesfehérvári prépost, királyi alkancellárnak, most győri püspöknek 1266-i, Sándor fiának, Paris mesternek az Óbuda melletti szigeti apácák javára a valkómegyei Benchench nevű s egyéb birtokokra vonatkozólag tett adományáról szóló oklevelét. (Lásd ezt Fejérnél, CD. IV. 3. 79. hibásan 1262-iki kelettel.) — D. p. m. mag. Demetrii prepos. Alb. dil. et f. n. au. n. vicecanc. a. D. 1269.

Eredetije: MODL. 669.

Tartalmilag *átirta* Bubek István orsz. bíró 1365. (MODL. 5359.)

Fejér, CD. IV. 3. 505.

1647.

1269.

— Leek fiainak: Ivánka és István pozsonyi várjobbágyoknak a pozsonyi várhoz tartozó Taxond földből 5 ekealját adott s annak birtokába őket István pozsonyi ispán az oklevélben leírt határok közt beiktatta. — Anno verbi inc. 1269.

Tartalmilag *átirta* Zsigmond király 1411. jún. 9. (MODL. 689. sz.)

Tartalmilag kiadva: Wenzel, ÁUO. VIII. 234.

1648.

1269. — a B. Szűz pilisi egyházának, melyben ciszterci rendű szerzetesek buzgólkodtak, Marót és Szántó nevű hontmegyei falvakat adta az ottani szolgákkal és szolgálónőkkel, a saját, anyja és fia, Béla herceg lelkiüdvéért.
Tartalmi kivonata Tamás országbíró 1350. júl. 29-i oklevelében: MODL. 39,181.
A tartalmi kivonat szövege a következő:
— — privilegium domini Bele regis condam Hungarie illustris felicis memorie sub anno Domini M^o CC^o LX° nono confectum nobis demonstravit continens inter cetera isto modo, quod ipse dominus Bela rex considerans ecclesie virginis gloriose de Pylys specialius inter alias ecclesias utilitat[em] et honorem, quia in eadem viri religiosi fratres ordinis Cysterkiensis laudabilis conversationis Domino famularentur, presertim quia remedium anime sue precibus et intercessionibus eiusdem beatissime Virginis, quam devotione veneraretur speciali, sperans optinere, — — — meritis bonorum temporalium prosperitatibus adiutus regni sui gubernacula feliciter tenuisset, eidem ecclesie beatissime Virginis et fratribus in eadem Domino famulantibus in duabus villis, quarum una vocaretur Morouth, in qua fuissent servi sui et ancille, et alia Zanthow, sitis in comitatu Huntensi, cum omnibus utilitatibus et pertinentiis ad easdem duxisset providendum dando easdem villas, servos et ancillas cum filiis et filiabus suis donando, conferendo et [t]radendo dicte ecclesie in elemosinam suam perpetuam et pro amore (?) anime sue et anime matris sue ac ducis Bele karissimi filii sui remedio perpetuo possidendas et habendas. _____ 1649.
1269. — átírja és megerősíti Mihály zólyomi és szepesi ispán oklevelét a Dochyk és társai, s másfelől Wask és társai közt bizonyos két és fél ekeföld felosztásáról.
Átírata tartalmilag a turóci registr. 5. §.
Lásd 1259. évszámmal az 1224. szám alatt.
1269. — a Marcellről elnevezett várat Heymuth és Lethon falvakkal együtt a szepesi egyháznak adományozza. (Kivon. Illésy J., Igló város lvt. 13. l.)
Lásd 1250. okt. 7-i kelettel a 933. szám alatt.
1269. — adománya Zsigrá és egyéb birtokokra vonatkozólag
Kivonat a Magy. Könyvszemle, 1895, 234. l.
Lásd a 832. sz. alatt.
- (1266—69 közt) — megparancsolja A(kos) budai prépostnak, hogy (Nána-Beszter-nb.) Nana fiának Nanának Souskuth nevű földjére vonatkozólag a szigeti zárda officialisa és Beztur fia Demeter közt per támadván, a felek okleveleit a káptalannal együtt írja át s a királynak az átíratot küldje meg. — D. prope monasterium MODOCHA, in festo Mathei ap.
Átírta a budai káptalan é. n. oklevelében. (MODL. 187.)
Wenzel, ÁUO. XI. 308. (1239 körül.)
Keltét Karácsonyi (Hamis okl. 96.) 1256—70 közé, illetőleg 1266 körül teszi. Azonban az 1270-i egyezkedés miatt (Wenzel, ÁUO. XI. 601.), amelyre i. h. Karácsonyi is utal, inkább későbbre tehető. V. ö. 1478a. szám. 1650.

- (1251–69.)
dec. 29.
Füzítő. — megparancsolja a turóci monostornak adott Sala földön átvonuló főuraknak, hogy e birtokon erőszakosan megszállani ne merjenek, mert az ezt tevők falvait földig fogja romboltatni. — D. in Fyzeztu, in crastino Innocentum.
Átírta Fülöp pápai követ 1279. szept. 6. (A Hazai okmt. szerint a br. Révay-cs. styavniczkai levéltárában.)
Fejér, CD. VII. 1. 363. Hazai okmánytár, VI. 161. Kivonat: Századok, 1875. 43.
Az oklevél keltére vonatkozólag nem igen lehet többet megállapítani, mint azt, hogy a 948. sz. után adatott ki. **1651.**
- (1269
körül.) * — írásbeli parancsáról szól a zalavári konvent, melynek alapján kiküldte emberét Ponith és fia Jakab megidézésére Ebed fiai ellenében. (Wenzel, ÁUO. VIII. 269.)
Keltére vonatkozólag olv. Karácsonyi, Hamis okl. 100. l. **1652.**
1270.
jan. 21. — Favus mester, veszprémi prépost kérésére átírja és megerősíti a győri káptalan 1263-i oklevelét, mely szerint soki Demeter lánya, Froca asszony, poloznuki Vilibaldus özvegye a férje testvérével, Leonardusszal közösen bírt javaknak őt illető részét halála esetére a veszprémi Szt. Mihály-egyháznak hagyta azzal a kikötéssel, hogy férjének rokonai e javakat 60 márkáért az egyháztól magukhoz válthatják.
— D. p. m. mag. Demetrii, Albensis prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1270. XII. Kal. Februarii, r. a. tricesimo quarto.
Eredetije a veszprémi káptalan magánlevéltárában. (Lad. 1. Jutas 3.)
Fejér, CD. IX. 7. 682. (hibás napi kelettel.) **1653.**
1270.
márc. 18. — a Szt. István királytól adott kiváltságot a pannonhalmi monostor más népeire is kiterjesztve a monostornak pozsonymegyei Dyenws falusi népeit a Csallóközben [Chylloukuz] a pozsonyi comes és curialis comes bírósági hatósága alól kiveszi.
— D. p. m. mag. Demetrii, Alb. eccl. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. d. inc. 1270. XV. Kal. Aprilis, r. a. tricesimo quarto.
Átírta I. Mátyás király 1468. (A pannonh. r. levéltárban, Capsa XLIII. Z.)
— II. Ulászló király 1510. (U. o. XLI. M.)
Kivonata bevezetve a pannonhalmi 1400 körüli registrumba, fol. II. R.
Hazai okmánytár, IV. 48. Wenzel, ÁUO. III. 196. (1269.) Pannonhalmi rendtört. II. 333. Kivonatok: Sztachovics, Registrum, XVII. Wenzel, ÁUO. XI. 597. Pannonh. rendtört. II. 253. **1654.**
- (1270.
márc. 30.
előtt.) * — írásbeli parancsa Myke mester, fehérvári éneklőkanonokhoz Kethelaka birtok határainak a Szt. László király okleveléből kikeresése ügyében, említve IV. Béla 1270. márc. 30-i oklevelének kivonatában. (1656. sz.) **1655.**
1270.
márc. 30.
Füzítő. — oklevele, melyben a Myke mester, fehérvári éneklőkanonok által IV. Béla király rendeletére Szt. László király (hamis) bakonybéli oklevelében a Kethelaka birtok határaitra vonatkozólag talált rész volt benne. — In Fizegthtu, in dominica Judica a. D. 1270.
Tartalmilag (a határleírási részlettel) Zsigmond király 1411. szept. 5-i oklevelében. (Pannonhalmi r. lvt. Capsa XV. M.)
A kivonat: Pannonhalmi rendtört. VIII. 299. és u. o. 436. **1656.**

- (1270.) — megkeresi D(énes) győri püspököt aziránt, hogy bár Wytaz faluban új kápolna épül, az anyaegyházaknak, ú. m. a lébényi [Lybun] Szt. Margit-egyházának és Szt. Miklós-egyházának az ezeket illető jövedelmeket [necessarias obventiones] megfizettesse, s az (új) egyházzal a felszentelés előtt a patronusnak kell a püspök tanácsa szerint gondoskodnia. — D. in Fyzegtu, III. feria post domin. Judica.
Eredetije a M. Nemz. Múzeum lvt. (Törzsanyag.)
 Hazai okmt. VII. 122.
 Az évszámra vonatk. olv. Karácsonyi, Hamis okl. 103. 1657.
1270. — bizonyítja, hogy előtte a zobori [de Zubur] apát a zobori egyház patronusainak beleegyezésével, kiknek képviselőjében sys-i Kozma jelent meg, a Dániel prépost és egy procurator által képviselt turóci [de Turuch] monostor javára lemondott turóci tizedeiről, viszont a turóci prépost ezért évenként három márkát fizet a zobori apátnak; a király pedig a zobori monostor turóci birtokait a turóci monostornak adván, e helyett a nyitrai várhoz tartozó Zuchan, Rachich és Vduornuk falvakat adta a zobori egyháznak. — D. p. m. mag. Demetrii, Alb. prepos. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1270. r. a. tricesimo quarto. (Fejér, CD. VII. 1. 358.: tricesimo quinto.)
 Átírta Fülöp pápai követ 1279. szept. 6. (A Hazai okmánytár szerint a br. Révay-cs. styavniczkai levéltárában.)
 Fejér, CD. VII. 1. 358. és VII. 5. 359. Hazai okmánytár, VI. 169. Kivonat: Századok, 1875. 41. l.
 V. ö. a 979. számnál mondottakkal. 1658.
1270. — jóváhagyja, hogy Curey varasdi civis és fiai: Compolt és Leo a királytól kapott zalamegyei földjüket Fülöp esztergomi érsek és királyi kancellár testvére: Tamás ispán fiának, Dénesnek, a királyné serviensének, s testvéreinek egy varasdi [Worosd] palotáért, az ehhez tartozó öt curiáért és 43 márka ezüstért eladták, s leírja az eladott föld határait. — D. p. m. mag. Demetrii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1270. r. a. tricesimo quinto.
Eredetije Varasd város levéltárában, I. n° 6.
 Smičiklas, Cod. dipl. V. 538. Kivonat: Kukuljević, Reg. n° 1004.
 V. ö. 1270. sz. 1659.
1270. — Timotheus zágrábi püspök kérésére átírja és megerősíti Pál prépost és a pécsi káptalan 1269. június havában kelt oklevelét, mely szerint Pobrad fia Orbán Wasca mellett levő földjét az oklevélben írt határok közt Timotheus püspöknek eladta. — D. p. m. mag. Demetrii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. dil. et f. n. a. D. 1270. r. a. tricesimo quinto.
Másolata a Liber privilegiorum episc. Zagradiensis c. chartulariumban, fol. 47. (A zágrábi érsekség lvt.)
 Tkalčić, Episcop. Zagrab. I. 151. Smičiklas, Cod. dipl. V. 534. Kivonatok: Kukuljević, Reg. n° 1005. Wenzel, ÁUO. XI. 597. 1660.

1270. — a hontmegyei Baka, Gukes és Bagana falvakat, melyeket már egyszer Wernelius, Wyllam, Thamar és Albert banai civiseknek adott volt, de tőlük azokat utóbb elvette s a honti várhoz visszacsatolta, nekik ismét visszaadja. — D. p. m. mag. Demetrii, prep. Alb. au. n. vicec. d. et f. n. a. D. 1270. r. a. n. a. tricesimo quinto. *Átírta* V. István kir. 1270. aug. 2. — IV. László 1272. (MODL. 702.) Wenzel, ÁUO. VIII. 253. 1661.
- (1270.) * — írásbeli parancsára, hogy a ryuicemegyei Macek villicatus birtokába Prencholos zágrábi kamaraispánt iktassa be, hivatkozik Lőrinc mester ryuchei ispán 1270. (Smičiklas, Cod. dipl. V. 574.) V. ö. IV. Béla király 1663. számú oklevelével. 1662.
1270. — a Riuche várához tartozó Machich villicatust a Welike vize mellett Perchinus ispán gréci (zágrábi) civisnek adta s a határokat a zágrábi káptalan oklevele alapján leírja, kiemelve, hogy Perchinus ispánnak jobbágyai a nevezett birtokon csupán a király vagy a bán bírósági hatósága alá tartozzanak. — D. p. m. mag. Demetrii, prepos. Alb. au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1270. r. a. tricesimo quinto. *Átírta* V. István király 1270. — Erzsébet királyné 1272. szept. 29. (MODL. 4705.) Hazai okmánytár, VIII. 123. Smičiklas, Cod. dipl. V. 535. 1663.
- (1270.) — halálát közeledni érezvén, nejét, leányát és hű főurait II. Otokár cseh királyhoz intézett levelében ennek oltalmába ajánlja, ha ezek oda menekülnének. *Másolata* Kunigunda királynő formulás könyvének 57. l. (A bécsi egykori Hofbibliothekban.) Palacky, Über Formelbücher, 268. Wenzel, ÁUO. III. 204. 1664.
1270. — oklevele a szepesi (savnikai) apátság részére. Fejér, CD. V. 1. 128. utal rá. Az 1260. augusztus 14-i oklevélre értendő a helytelen utalás. *Lásd az 1239. számot.*
1270. — összefoglalóan felsorolja és megerősíti az esztergomi egyház kiváltságait. *Lásd 1262. okt. 28. az 1302a. számot.*
- okt. 28.
- (1242—70 közt.) * — oklevelét a Lőrinc vajda és Domonkos ispán és társai közt a dunai hajóvontató út miatt tolyt perre vonatkozólag említi István ifj. király 1270-ben. (Wenzel, ÁUO. VIII. 294.) Az oklevél valószínűleg még Lőrinc vajda-korában, még a 40—50-es években kelt; ez azonban a (Wenzelnél csonkán is közöli) szövegből nem állapítható meg egészen biztosan. 1665.
- (1251—70 közt.) * — okleveléről, mellyel Mikud bánnak a cseh király Minen nevű várának ostrománál és Karchulag váránál szerzett érdemeiért a veszprémi vár Suey, Sepene és Band nevű földet adta, szól IV. László király 1279. (Fejér, CD. V. 2. 496.) (Fejér, CD. VII. 3. 84. a birtokok nevei: Zucy, Zepene, Band.) Kirchs Schlag ostroma 1250-ben történt: Pauler i. m. II.² 218. 1666.

(1259—70
közt.)

— a Raduanus, Ztanizlaus, Zlonik és a baranyai várnak egyéb vendégtelepesei, s másfelől László ispán, Fülöp és Gergely mesterek, a Keled fiai közt Aszuágy és Kos birtokok határai miatt folyó per elintézése céljából Baldinus baranyai ispánt küldvén ki, ennek a határok megállapítására vonatkozó s az oklevélben bennfoglalt intézkedéseit jóváhagyja.

Egyszerű, csonka *másolat* hártján, melyben az oklevél zárórésze hiányzik :
MODL. 1877. sz.

Szövege a következő :

Bela dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie, Rame, Seruie, Gallitie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium salvatore. Quamquam regie celsitudinis intersit generaliter subditorum tranquillitati prospicere et quieti, specialiter tamen regalis benignitas promptiori debet eos animo refovere, qui se obsequiosis famulatibus sublimitati regie semper promptos reddiderunt. Proinde ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod cum inter Raduanum, Ztanizlaum et Zlonik ac alios hospites castri nostri de Barana super terram seu possessione nostra Azyag vocata residentes ab una parte et comitem Ladislaum, Philippum et Gregorium magistros filios Keled ex altera super terminis seu distinctionibus metarum possessionum nostrarum (!) Azyag et possessionum ipsius comitis Ladislai et fratrum suorum predictorum Cos vocatarum diversarum et multiplicum disceptationum iurgia mota et suscitata fuissent super eo videlicet, quod idem comes Ladislaus et fratres sui antedicti quandam villam, que Sancta villa nuncupatur, appellant esse villam beate Virginis, econverso autem hospites nostri de eadem terra Azyag predictam Sanctam villam volebant appellari nomine Sancte crucis, que quidem ambe ecclesie sunt site et constructe in commetaneitate possessionis Azyag et Cos predictarum, quam quidem ecclesiam beate Virginis comes Ladislaus et fratres sui antedicti, item hospites nostri de eadem terra Azyag predictam ecclesiam Sancte crucis pro metis possessionum Cos et Azyag nitebantur contrainvicem reservare, et ut huiusmodi altercatio seu ambiguitas de distinctione terminorum seu metarum predictarum possessionum attollatur, Baldinum comitem de Barana dilectum et fidelem nostrum ad separandas seu distingendas supradictas possessiones Cos et Azyag certis metis et terminis duximus transmittendum. Qui videlicet postmodum comes Baldinus ad nos rediens nobis exposuit oraculo vive vocis, quod convocatis quibusdam nobilibus de Barana et commetaneis predictarum possessionum talem distinctionem et separationem fecissent (!) inter ipsos, quod (!) a fluvio Bryzlice, qui separat possessionem Nekche, Azyag et Cos antedictas, progreditur et transit directe per magnas silvas et desertas ad partem septemtrionalem et ibi iungitur ad unum antiquum fossatum, per quod itur per longitudinem ad fluvium Krasu ad partem orientis, ita, quod terre, que a parte meridionali iuxta predictum fossatum per longitudinem adiacent et existunt, remanebunt (!) et cesserunt comiti Ladislao et Phi(lippo) ac Gregorio antedictis, alia parte videlicet a parte septemtrionali hospitibus de Azyag

remanente, deinde de ipso fluvio Krasu de predicto fossato, quod quidem fossatum vulgariter Wrdugbarazdaya nuncupatur, vadit ad partem meridionalem et pervenit ad terram cruciferorum et inde vadit et pervenit ad terras ipsius comitis Ladislai et fratrum suorum predictorum. Nos itaque, cui inest proprium unumquemque in suis iuribus indempniter conservare, ne etiam lites ex litibus oriantur et iurgia ex iurgiis procreentur, separationi seu distinctioni predictarum possessionum Azyag et Cos vocatarum per easdem metas et distinctiones, quemadmodum per predictum comitem Baldinum fuerunt ordinata, consensum benivolum prebuimus et assensum hospitibus nostris super ipsa possessione Azyag, seu etiam comiti de Barana pro tempore constituto vel cuicumque in futurum super distinctionibus seu terminis possessionum Azyag et Cos predictorum insurgere volentibus silentium perpetuum imponentes, sed idem comes Ladislaus, Philippus et Gregorius et eorum in posterum successores possessionem ipsorum Cos vocatam absque ulla inquietatione sub hiisdem metis et terminis ac distinctionibus, sicut superius est expressum, perpetuo pacifice possidere valeant et habere. Et igitur. (*Nincs több.*)

V. ö. az 1190. számmal.

1667.

- (1263—70.) * — oklevelét, mellyel az egykor Hovran által lakott földet a Vág és Medekus potoke mellett a bolgárok ellen Lom várán túl hadakozó István ifj. király egészségéről hozott jó hírért Ilarius fiának: Miklósnak és Marcellusnak adta, említi IV. László király 1284. július 9. (Wenzel, ÁUO. IV. 282.) 1668.
- (1263—70.) * — oklevele Dumuslou földnek Compolth ispán részére adományozásáról, említve III. András király 1294. november 26-i oklevelében. (Wenzel, ÁUO. X. 149.) István ifj. királynak ugyanerről szóló okleveleit lásd: Wenzel, ÁUO. VIII. 69. és XI. 498. l. E szerint IV. Béla oklevele is 1263 körül, illetőleg 1263—70 közt kelt. 1669.
- (1265—70.) * — oklevelét arról, hogy a liptói népeinek adott 1265. aug. 11-i oklevelének rendelkezését bizonyos, a királyi clitium részére szolgáltatandó öt akó terményre nézve akként változtatta meg, hogy azt ne mansionként, hanem minden eke után fizessék, említi és megerősíti V. István 1270. aug. 11. (Századok, 1909. 878. l.) 1670.
- (1265—70.) * — oklevelét arról, hogy az egy ideig Balog Miklóstól bírt seth-i (1265: guethi) monostor kegyuraságát és Donouch birtokot visszavéve, azokat János comes fiának, Selke-nek és testvéreinek visszaadta, említi V. István 1270. (Wenzel, XII. 10.) V. ö. az 1459. számmal. 1671.
- (1267—70 táján.) (—) az Ebed fia Kemen ispán és Keled fia Keled közt felmerült ügy tárgyalására határnapot tűz ki azon esetre, ha előbb Herman-(nb.) Dees ispán, Endre fia András, Jaac fia Myke, Péter fia András, másrészt Franc ispán, Pousa boroni ispán, pungarthei Pouca és Lőrinc fia János arbitriuma alapján meg nem egyezhetnek; az elintézésről a felek a vasvári káptalan oklevelében tartoznak jelentést tenni.

Eredetije Kubinyi szerint a M. Nemzeti Múzeum levéltárában.

Kubínyi, Magyar tört. emlékek, I. 72. Wenzel, ÁUO. X. 461.

Datum pro memoria s Kubínyi szerint királyi oklevél, ami azonban nem tűnik ki világosan a szövegből. 1672.

(1267—70.) * — oklevelét, amellyel Péter mester, Henrik bán notariususa igazolta, hogy a Temerd falusi vasvári népek által igényelt 2 ekeföldet IV. Béla király adta neki, említi V. István király 1270. (Wenzel, ÁUO. VIII. 302.) 1673.

(1268—70.) * — megerősítette Mária királyné (1268-iki) oklevelét, mellyel Kezu nyitramegyei földet wechhai Bertalan ispánnak adta. Említve Miklós nádor 1347. május 20-i oklevelében. (A Pécz-nemzetség Apponyi ágának okl. I. 150.) 1674.

.....
jan. 2—7. Segesd. — megparancsolja a bakonyi [de Bokon] ispánnak, hogy a veszprémvölgyi apácának engedje meg, hogy épületfát vihessenek a Bakonyerdőből, minthogy erre királyi engedélyt nyertek; ezért szigorúan tiltja a comes curialist és az erdőörököt az apácák szekereinek feltartóztatásától. — D. in Segusdyno, in Dominica prox. post octavas Nativitatis Domini.

Átírta N. Lajos király 1373. aug. 2. (MODL. 5983.)

Fejér, CD. VII. 1. 362. és IX. 4. 497. Kivonat: Tagányi, Erdész. oklvt. I. 8.

Nagy Lajos király már 1367. nov. 1. is hivatkozik IV. Béla királynak erre az oklevelére: Fejér, CD. IX. 4. 44. 1675.

.....
aug. 12. Ványa. — megparancsolja a saagi prépostnak és konventjének, hogy küldje ki emberét Bors fia Zadus királyi megbízottal Markeb fiának Péternek, Albeusnak, zemeredi Mikounak s szolgáinak Pénteknek és Mártonnak, továbbá huruathi Péternek, hunthyi Bolezlausnak és Péternek s Dezsőnek, Hunth fiainak, kik az első terminusra nem jelentek meg, a király elé idézése végett. — D. in Wania, tertio die post festum s. Laurentii.

Eredetije a gr. Forgách-cs. levéltárában. (M. Nemzeti Múzeum lvt.)

Fejér, CD. IV. 3. 546.

A mandatum formája IV. Béla uralkodásának második felére mutat. 1676.

.....
— a waghí székelyeknek [Siculi de Wagh], akik a király erről szóló oklevelének megállapítása szerint eddig a király seregébe 100 fegyverest tartoztak állítani, hű szolgálatukért azt a kiváltságot adja, hogy a királyi serviensek módjára személyesen vegyenek részt a király seregében.

A Sambucus-féle 1581-i Bonfini-kiadás függelékében, s innen: Pray, Dissert. in ann. 123. Fejér, CD. IV. 3. 547. Jerney, Keleti utazás, I. 255. Székely oklevéltár, I. 14.

Az oklevél záró része a Sambucus-féle kiadásban hiányzik. 1677.

.....
— megállapítja a selmecebányai bányászoknak és a magyarországi többi bányászoknak szabadságait, főleg igazságszolgáltatás tekintetében.

Németre fordított részlete a selmeci városi és bányajogkönyvben. (XIV. századi codex Selmecebánya város lvtban.)

Kachelmann, Geschichte d. ung. Bergstädte, II. 177. Wenzel, ÁUO. III. 206—7.

A selmecebányai bányajogkönyv jelen formájában Zycha (Das böhm. Bergrecht d. MA. I. 81.) szerint nem eredeti, hanem XIV. sz. végi fordítás. (Ellenkező értelműen szól Wenzel, Mo. városai és a városi jog, Függelek.) IV. Béla oklevelének töredéke mindenesetre csak fordítás lehet, s a fordítás hűségét erősen kétségbe kell vonnunk. Ha Zycha megállapítása helyes (i. m. I. 64.), akkor a selmeci jogkönyv az igloui jogkönyv azon redactiója alapján készült, mely szerinte valószínűleg 1265—1280 közti időből való. (Azonban Zycha munkájának megállapításaira von. olv. MIÖG. 23. 329. sk.) **1678.**

— a Guthkeled-nemzetségből való István ispánnak, Guth fiának adja a nyitrai ispánságtól kivett Kezw földet, leírva a határokat.

Kiírva belőle a határleírás IV. László király 1274. febr. 16-i oklevelében, melyet átírt N. Lajos király 1356. (A gr. Forgách-cs. ghymesi ágának levéltárában a M. Nemzeti Múzeum lvt.)

Kiadva a határleírás: Wenzel, ÁUO. IX. 52. Karácsonyi (A magy. nemzets. II. 89.) is csak annyit állapít meg, hogy „1270 előtt.” **1679.**

— átírja III. István királynak a berkii (berettyói, szentjobbi) monostor javait megerősítő oklevelét. (Lásd a 121. számot.)

Átírta I. Károly király 1326. (Kercselich szerint.)

Kivonata kiadva: Kercselich, Episc. Zagr. 127. Fejér, CD. VIII. 6. 96. **1680.**

† — a luprechzazai (beregzsászi) vendégeknek adja a Cibikfeulde nevű várföldet. (Záró része nincs.)

Átírta V. István király 1261.(I) jan. 14., ezt Bubek György királynői tárnokmester 1365.^{x. 95.} s ennek 1603-i közjegyzői átíratának egyszerű másolata: MODL. 24,664. (a másolatok közt.) **Q.311.**

Hamisítvány, amely kiadatlan ugyan, de nem is érdemes szövegét közölni. Az V. Istvántól való állítólagos 1261-i (I) átíró oklevél Lodomeriust mondja alkancellárnak, aki 1264—66. közt volt az ifj. király alkancellárja (Fejérpataky i. m. 119. l.). Eszerint az oklevél István ifj. királysága idejéből való lenne, pedig intitulióként Istvánnak teljes királyi címe van írva. Ugyanitt a keltezés után néhány egyházfő van megemlítve, akik így együtt 1254—61. közt működtek. Ez a névsor tehát IV. Bélának valamelyik (aranybullás) okleveléből van véve. IV. Bélának az 1261-iben átírt oklevele nem ily otrombán összetakolt ugyan, de már corroboratiójával is elárulja hamis voltát, (In cuius rei memoriam dedimus praesens scriptum,) s ezzel végződik is. Az egész valószínűleg újkori hamisítvány, az állítólagos 1365-i átíró oklevéllel együtt. **1681.**

1271. † — Miklós fiainak: Henrik és Miklós comeseknek ítéli a rablást elkövető Domokosnak, Domokos fiának, Mihálynak, Wros fiának és Gergelynek, Pous fiának Dabra nevű valkómegyei földjét, leírva a határokat. — D. p. m. discr. v. mag. Demetrii prepos. Albensis, au. n. vicecanc. d. et f. n. a. D. 1271. regni a. tricesimo septimo.

Eredetije: MODL. 33,722. sz.

Fejér, CD. IV. 3. 544. (1270.) Smičiklas, Cod. dipl. V. 537. Kivonat: Kukuljević, Reg. no. 1003.

Hamis, olv. Pauler, A magy. nemz. tört. II.² 539. („tekintve egész formáját“); Karácsonyi, Hamis okl. 24. (Paulerre utalva); Smičiklas, Cod. dipl. V. 538. I. jegyz. (a hibás év és uralk. év alapján.) Eredeti oklevélben az évnek ily módon való kettős hibája csakugyan nem menthető, amihez még a IV. Béla királyi címében írt „Bulgarieque“ is járul, amelyet Demeter alkancellársága idején (1268—70) IV. Béla nem használt. (V. ö. Klebelsberg- emlékkönyv, 238. sk.) Az oklevélen függő pecsét is gyanús módon van az oklevélre téve. E szerint tehát hamisítvánnyal van dolgunk. 1275-ben (Smičiklas, Cod. dipl. VI. 106.) Henrik, Miklós fia a hamisítványban birtokosként szereplő Jákó comes fiától, Gabrianustól vásárolt egy dobrai birtokrészt, mégpedig szomszédsági jogon; tehát neki is volt ott birtoka, amit különben a hamisítvány is érint a határok megjelölésében. Kétségtelenül ezeknek a rész-birtokoknak a kiegészítésére készült ez a hamisítvány, amelynek kora közelebből nem állapítható meg. **1682.**

* — oklevelét guedechi N. (Miklós) comes, U(grin) esztergomi érsek testvére (?) felmutatta az egresi konvent kiküldöttjei előtt arról, hogy birtokainak felosztására nézve hogyan intézkedett. II. András király és a fehérvári káptalan oklevelével együtt említi az egresi konvent 1239-i oklevele (Hazai okmt. I. 21.). IV. Béla oklevele e szerint *1239 előtti időből való*. V. ö. Karácsonyi, A m. nemzets. I. 310. sk. **1683.**

* — oklevelét Chuetchk-nek és nemzetségének Podgoria vár jobbágyságából való kivételéről megerősítette III. András király 1294., s ezt I. Károly 1333. Kivonata: Vjesnik kr. državnog arkiva u Zagrebu, 1926. 44. l., hol IV. Béla oklevele 1244 körül van téve. V. ö. 790. sz. (Lehet, hogy ugyanerről az oklevélről van szó!) **1684.**

* — írásbeli parancsát említi a székesfehérvári káptalan k. n. jelentése, arra nézve, hogy a káptalan embere Mour fiával, kesceei Domonkos királyi kiküldötttel határolja el a veszprémi püspökség összes földjeit. (Hazai okmánytár, VI. 163.) Karácsonyi, A magyar nemzets. III. 78. a fehérvári káptalan keltezetlen jelentését 1240 tájára teszi. Azonban fogalmazata inkább későbből valónak mutatja. Az oklevélben szereplő Absolon Zlaudus püspök officialisa volt és 1256-ban mint a püspök vice-camerarius szerepel. Fejér, CD. IV. 2. 403. **1685.**

* — oklevelét, mellyel István fiának, owari Corraldus mesternek azért, hogy az ország határainak védelmére várat épített, a Saar (Lajta) folyó hidján vámszedést engedett, említi V. István király (1270.) október 1. (Wenzel, ÁUO. VIII. 420.) V. ö. Karácsonyi, A magyar nemzets. II. 99. Az engedélyadás inkább a kegyvesztés előtt történhetett, mint később. **1686.**

* — okleveléről, mellyel Cynge krakói és sandomiri hercegnő kérésére bizonyos szepesi földet egy aratrum nagyságban Bolosey és Marcellusnak, a hercegnő servienseinek adott, szól, a benne foglalt intézkedést megváltoztatva, V. István király

1270. augusztus 10. (Hazai okmánytár, VII. 125.) A kérdéses oklevél mindenestre 1239. után kelt, de inkább az uralkodás második felében. **1687.**

*— oklevelét, mellyel dyueki Baan fiától, Barleus mestertől és nemzetségétől elvette Lazkouch nevű s egy másik, Wysegradhoz tartozó turóci földjüket s a zólyomi várhoz csatolta, ezért nekik cserében más földeket ígérve, említi IV. László király 1277. (Hazai okmánytár, VI. 226.) V. ö. Karácsonyi, A m. nemzets. I. 400—401., minek alapján IV. Béla uralkodásának második felébe teendő. **1688.**

*— két(?) okleveléről, amelyek két gueztenchei rész-birtoknak és a mosonyi vár Warasbolog nevű földjének Mihály mester fia Jakab mester részére adományozásáról szóltak, mint elveszettekről szól a győri káptalan 1279. (Hazai okmt. VI. 251.) V. ö. Karácsonyi, A magy. nemzets. II. 108., mely szerint Saul 1262. táján halt meg. E szerint az adományozásnak ez után kellett történnie. **1689.**

* — oklevelét, mellyel Péter mesternek, a szolgagyőri vár tárnokainak, az esztergomi várnak és a királynénak közös néven Cholnuk nevű birtokát a szigeti apácáknak adta, megerősítette V. István király 1270. (Fejér, CD. V. I. 58.) **1690.**

* — oklevelét, melyben a királyi lovászok Potos nevű földjét a Chelch mocsárral, valamint a szolgagyőri várhoz tartozó Petend és Gumulch nevű földeket adta a szigeti apácáknak, említi V. István király 1270. (Wenzel, ÁUO. VIII. 295.) s ugyanő megerősítette 1272-ben is (u. o. VIII. 380.) **1691.**

* — oklevelét arról, hogy horvathi Mihály fiává fogadta vejét, Wyllamot és Scelen földet neki adta, Wyllam 1270-ben bemutatta V. István királynak. (Hazai okmánytár, I. 44.) **1692.**

* — oklevelét István fiának, Corradus mesternek Chopoch nevű birtokára vonatkozólag említi V. István király (1271.) márc. 14-i oklevelében. (Wenzel, ÁUO. VIII. 419.) **1693.**

— oklevelét, mellyel a Szentföldre induló Turul ispánnak a zágrábi püspök előtt tett vallomását és Topulcha falura vonatkozólag a veszprémi egyház javára tett intézkedését (illetőleg az erről szóló oklevelet?) megerősítette, említi — zavarosan — V. István 1272. jún. 9. (Zalam. oklvt. I. 68.) V. ö. a. 320. és 586. számú oklevelekkel. **1694.**

* — oklevelét, mellyel a komárommegyei Kiskeszi [Kiskezu] földet Walentinus esztergomi éneklőkanonoknak adta, Walentinus átadta 1272-ben az esztergomi egyháznak. (Monum. Strigon. I. 607—8.) **1695.**

* — oklevelét, mellyel Dénes nádor fiainak, Miklósnak és Dénesnek Losunch nevű földjéből ezüstbánya céljára 20 ekealját elvett a bányajövedelemből való részesedés biztosításával és a földnek az ezüstbánya kimerülése esetére Dénes nádor fiaira visszaszállásával, valamint az ottani hospesekre vonatkozó intézkedési joggal, tartalmilag idézi IV. László 1275. (Hazai okmt. VII. 156.) **1696.**

- * — okleveléről, mellyel a somogymegyei Merenye és Mocsolya [Machula] földeket érdemes szolgálataiért Miklós ispán fiának, Herbordus mesternek adta, szól Máté nádor 1278. (Fejér, CD. V. 2. 477.) 1697.
- * — oklevele Farkas fiának, Fyothának Churm(un)a nevű 3 ekeföldjéről IV. László király 1279-i oklevele szerint a háborúk idején elveszett. (Wenzel, ÁUO. XII. 255.) 1698.
- * — oklevelét Basal [Bosol] földről említi a pécsi káptalan é. n. (1280 táján kelt, v. ö. Karácsonyi, A magy. nemzets. II. 109.) oklevele; az oklevél a határleírást is tartalmazta. (Wenzel, ÁUO. X. 432.) 1699.
- * — oklevelére, melyet V. István király is megerősített, utal IV. László király 1281. szeptember 22-én, mely oklevél a toplicai egyház birtokainak, nevezetesen Graznichnak adományozásáról szól. (Smiciklas, Cod. dipl. VI. 393.) 1700.
- * — oklevelére, mellyel Gyoloka földet Jakabusnak, vlcheyi Zubuzlou fiának adta, hivatkozik a győri káptalan 1284-ben. (Kubinyi, Magyar tört. eml. I. 69.) 1701.
- * — oklevelét, mellyel Fülöp soproni civisnek megengedte, hogy a várban lakva is szabadon bírja kívülfekvő birtokait és a soproni vendégnépek szabadságai szerint teljesítsen szolgálatot, említi IV. László király (1284.) október 3. (Hazai okmánytár, II. 18.) 1702.
- * — oklevelét, mely szerint a gamszentbenedeki apátság népeit a király minden parochialis iudex bíraskodása alól kivette, bemutatták IV. László királynak 1285. január 1. (Wenzel, ÁUO. IX. 426.) V. ö. Miklós nádor 1249-i (?) oklevelének kivonatával, Mon. Strigon. I. 381. 1703.
- * — oklevelét Stark, Pál, Miklós és rokonaik Ruthk nevű földjének adományozásáról említi IV. László király 1285. augusztus 1. (Hazai okmánytár, VIII. 240.) 1704.
- * — privilegiumára és patens oklevelére, melyek a Suzetől (Guzetől) és ipától, Herbordustól Konrád mester által megvásárolt Zenthmarton és Zwerk nevű földekre vonatkoztak, hivatkozik István fia Konrád mester é. n. (1285 körül, olv. Karácsonyi, Hamis okl. 132.) adott oklevelében. (Wenzel, ÁUO. X. 453.) V. ö. Karácsonyi, A magyar nemzets. II. 102. 1705.
- * — oklevelét a hontmegyei Palasth földnek István mester, Máté mester fia részére történt s IV. László király által is megerősített adományozásáról említi az esztergomi káptalan 1288. január 19. (Wenzel, ÁUO. IV. 326. és Kubinyi, II. 9.) 1706.
- * — oklevelét a Torda megyében az Aranas folyó mellett fekvő Scenthmyklous birtok adományozásáról, melyet V. István és IV. László királyok megerősítettek, említi Mykud ispán fia, Mykud bán 1288. (Wenzel, ÁUO. IV. 332.) 1707.
- * — oklevelét, melyet a korokoui vendégnépek IV. Béla és (V.) István királyoktól a Morus mellett fekvő Gomord földre vonatkozólag kaptak, említi és semmisnek nyilvánítja IV. László király 1289. október 19.

(Zimmermann—Werner, Urkb. I. 164.) Azonban nyilván csak István ifj. királytól volt ilyen oklevél. Olv. u. o. 97. l.

* — „patentes et protestationales“ oklevelét, melyet owari Corradus mester Houf, Chwn és Meynharth nevű birtokaira, illetőleg azoknak Vgudinus mester és Chakh bán által jogtalanul elfoglalására vonatkozólag bírt, említi IV. László é. n. adott oklevelében. (Wenzel, ÁUO. XII. 494.) V. ö. Karácsonyi, A magy. nemzets. II. 99. **1708.**

* — oklevelét, amellyel Bezerken, Aladár fia, Sepere unokája, továbbá Tódor és Zeikou Béla királytól Lipche földért Bobrouch földjét kapták cserében, említi Myke comes és lipói várnagy év nélküli, a turóci konvent által 1290-ben átirított oklevele. (Turul, 1890. 2. l.) **1709.**

* — kiváltságlevele a désaknai vendégnépek számára IV. László király idejében a tatárok támadása folytán elpusztult, olvassuk III. András király 1291. január 6-i oklevelében. (Wenzel, ÁUO. V. 20.) **1710.**

* — oklevele, mellyel Izsa [Ysa] birtokot a budai-szigeti apácáknak adta, említve az esztergomi káptalan 1291. május 30-i (Monum. Strigon. II. 287.), valamint III. András király 1291. június 3-i oklevelében. (U. o. 289.) **1711.**

* — oklevelét a IV. Béla adományából bírt Kyzer(?), Buzech, Pathbanteluk, Sylk, Colbaz és Wezeken nevű bars megyei földjeikről és Rohosnycha harmadáról a morouthi keresztény kúnok az egi káptalan előtt átadták András ispán fiainak 1292. július 5-én. (Wenzel, ÁUO. XII. 534.) **1712.**

* — (és V. István király) okleveleit említi a zágrábi egyház Harastuicha nevű birtokára vonatkozólag János zágrábi püspök 1292. szeptember 13. (Smičiklas, Cod. dipl. VII. 107.) **1713.**

* — oklevelét, melyet Szlavónia összes nemesei arra nézve kaptak, hogy az egyház a nemeseknek semmiféle birtokát nem bitorolhatja [usurpare] sem zálog, sem vásárlás címén, említi János zágrábi püspök 1292. szeptember 13. (Smičiklas, Cod. dipl. VII. 107.) **1714.**

* — oklevelét, melynek alapján bírta babyi Móric ispán Zyla föld felét, említi az esztergomi keresztések konventje 1292. (A Pécz-nemzets. Apponyi ágának oklev. I. 22.) **1715.**

* — okleveléről, mellyel a veszprémi várhoz tartozó Heney nevű földet IV. Béla király Ladomérnak „ut personae nostrae, non dignitati“ adta, szól Ladomér esztergomi érsek 1292. (Fejér, CD. VI. 1. 227.) **1716.**

* — privilegiumára, melyet IV. László megerősített, hivatkozik a szepesi Sumugy falu földje határainak leírásánál III. András 1293. máj. 12. (Csáky-oklvt. I. 23.) V. ö. 1005. sz. **1717.**

* — oklevelét a Rubert ispán fia István comes, fia és vejei által Stoyanus Miklós ispánnak eladott Gnaynik (Wenzel, ÁUO. X. 167. szerint Gnaynge) föld határait

nézve „cum omni libertate ac utilitate“ említi a szepesi káptalan 1294. (Hazai okmánytár, VI. 412.) Fejér, CD. VII. 2. 180. a szepesi káptalan oklevelébe Béla király neve mellé tévesen két ízben is „tertius“ jelzöt tesz, III. Bélának tulajdonítva a szóban forgó oklevelet. 1718.

* — oklevelét, mely szerint Paad földet Péter és László Béla király adományából bírták, bemutatták III. András királynak 1296. július 20. (Fejér, CD. VI. 2. 25.) 1719.

* — Kuarzegre vonatkozó egyik oklevelét 1296-ban per alkalmával mint érvénytelenent a váci káptalan előtt megsemmisítették. (Hazai okmánytár, IV. 92.) V. ö. az 1244. ápr. 22-i oklevéllel kapcsolatban mondottakkal. (763. szám.) 1720.

* — oklevelének ratificatioja ügyében a baranyai Saulfelde nevű föld miatt folyó per folyamán óvári Konrád mesternek a pécsi káptalan 1298-i oklevele szerint esküt kellett volna tennie. (Wenzel, ÁUO. XII. 624.) 1721.

* — Lászlónak, chorbauiai Jakab comes fiának Dramotischa, Poteribafye, Plachotinauas, Chouachiche, Bafignare és Domachofci nevű birtokokat adta; az erről szóló oklevelet említi Pál horvát bán 1298. dec. 26. (Smiciklas, Cod. dipl. VII. 322.) A hibás szöveg egész előadása kevéssé bizalomkeltő. V. ö. 923. sz. 1722.

* — oklevelét, mellyel László mester titeli prépost és rokonai a Dráván túl fekvő Nekcse [Nekche], Podgorács [Pagraach], Radván [Radauan] és Szentmihály [Scentmihal] birtokokhoz való jogukat igazolták, említi III. András király 1299. július 28. (Wenzel, ÁUO. X. 330.) 1723.

* — oklevelét a kapulnai Szt. Erzsébet-egyház alapításáról és az ezen egyháznak alávetett falvakról említi Tamás esztergomi érsek 1313-ban. (Anj. okmt. I. 291.) 1724.

* — oklevelére, mellyel a Nesuld (Fertőfőszombathely = Nezsider) falu mellett fekvő erdőt tartozékaival Lepoldusnak (Lepold mosonyi civis atyjának) adta, hivatkozik a győri káptalan 1313. aug. 1. (Anj. okmt. I. 320.) 1725.

* — oklevele, mellyel a zemplénmegyei Zadany (Zsadány) nevű birtokot Marcellus és Juche ispánoknak adta, I. Károly király 1322. jan. 26-iki oklevele szerint a domonkosrendiek pataki kolostorában elégett. (Fejér, CD. VIII. 2. 343.) 1726.

* — és V. István okleveleit, mellyel Ayac, Thos és Patroh szabolcsmegyei birtokokat Thescench-nek és Baliarnak adták, 1322. július 5-én az esztergomi káptalan előtt érvénytelennek nyilvánították. (Zichy-okmánytár, I. 215.) 1727.

* — oklevele Csápor [Chapur] birtoknak Nyitra város részére történt adományozásáról, melyet V. István és IV. László király is megerősített, említve volt I. Károly király 1326. júl. 13-i oklevelében. (Fejér, CD. VIII. 3. 104.) 1728.

* — oklevelét, amelyből kitűnt, hogy gormothi Gergely comes az esztergomi egyház iránti conditionalisságtól mentes, említi az esztergomi kápt. 1326. (Fejér, CD. VIII. 3. 122. = Mon. Strig. III. 78.) 1729.

- ... * — oklevelét, mely Miklós domonkosrendi lector és testvére Dániel őseinek Felső Saagh nevű birtoka(?) perpetuatiójáról szólt, Sándor ispán országbíró 1327-ben „tam in sigillo, quam in litteris seu scriptis suis et modo dictandi“ hamisnak nyilvánította és megsemmisítette. (Sopronmegye tört. Oklevéltár, I. 272.) 1730.
- ... * — oklevelét Dimychk-folde birtokról említi Mykch bán 1329. június 22. (Smiciklas, Cod. dipl. IX. 468.) 1731.
- ... * — oklevele Borch birtok (Borcfalva) adományozásáról a (turóci) szentmáriai egyházban, ahol azt Serephel elhelyezte, trencsényi Máté idejében a turóci konvent 1331-i oklevele szerint elégett. (Fejér, CD. VIII. 6. 123.) 1732.
- ... * — oklevelét a külső-szolnokmegyei Zarwad birtokra vonatkozólag említi Pál országbíró 1331-i oklevelében. (Fejér, CD. VIII. 3. 557. helyesen: 567. l.) 1733.
- ... * — oklevelét, mellyel a jeneui rév és a pesti hajósok réve közt levő révet a budai alvárosi hajósoknak adta, I. Károly király 1336. december 13-án érvényteleníti, minthogy az illetők ezen, az igazság elhallgatásával kieszközölt oklevelet 40 évig nem hozták nyilvánosságra. (Anj. okmt. III. 313.) 1734
- ... * — oklevelét a Medur, Kysthupuncz(l), Nogythupuncz(l), Senwaldt, Szt. Margitha Hedvigvágása(?), Richwald, Fellyupnik és Krig birtokokra vonatkozólag az Éliás fia Hanck és Arnold fiai s társaik közt folyó perben említi Drugeth Vilmos nádor 1338. jan. 2. (Fejér, CD. VIII. 4. 353.) 1735.
- ... * — oklevelére utal a gewch-i birtokrész miatt folyó perben Drugeth Wyllermus nádor 1339. nov. 22. (Anj. okmt. III. 610.) 1736.
- ... * — oklevelét, melyben H. birtok határai közt bizonyos halastó is említve van, említi Erzsébet királynénak (ismeretlen keltezésű) oklevele. (Kovachich, Formulae solennes styli, 17. l.) Nem dönthető el, hogy vajjon tényleges oklevéllel, vagy csak az Ars notarialis fictiv mintájával van-e dolgunk. 1737.
- ... * — oklevelét Fülöp nádor átíratában a heweswywarmegyei Kömlő [Kumleu] föld határaitra vonatkozólag említi Pál országbíró 1343. május 24. (Anj. okmt. IV. 342.) V. ö. 1267. szám. 1738.
- ... * — oklevelét Kurpee bácsmegyei birtok harmadrészének Chak-nb. Wgrinus fia Miklós mester ősei részére adományozásáról említi a kői kápt. 1345. febr. 28. (Anj. okmt. IV. 486.) és a bácsi kápt. 1348. jan. 9. (U. o. V. 165.) 1739.
- ... * — aranypecsétes oklevelét említi a zalamegyei Szerencse [Zerenche] birtokot Szentgrót [Scengeroulth] birtoktól elválasztó határookra vonatkozólag Miklós nádor 1346. dec. 15. (Zala vm. tört. Oklevéltár, I. 434.) 1740.
- ... * — oklevelét (egyéb oklevelekkel együtt) a sopronmegyei Derekce, a gömörmegyei Dabacha, továbbá Harkan földre és Meger falu földjére Pesth közelében,

- illetőleg (?) a sopronm. Luchman, Guerolth és Franklowra vonatkozóan említi N. Lajos király 1347. június 3. (A Pécz-nemzetség Apponyi-ágának okl. I. 158.) 1741.
- * — (?) oklevelét a fejérmegyei Peturmonustora és Palmonustora birtokokról említi a háji káptalan oklevele 1349. március 18. (Zichy-okmánytár, II. 359.) 1742.
- * — oklevelét Kwer Miklós és Mihály őseinek Zala megyében a Kapurnuk folyó mellett fekvő birtokára vonatkozólag említi Tamás országbíró 1352. október 3. (Zala vm. tört. Oklevéltár, I. 524. 527.) 1743.
- * — oklevelét az esztergommegyei Taat és Monyaros birtokok határaitra vonatkozólag említi az esztergomi káptalan 1356. november 13. (Anj. okmt. VI. 514.) 1744.
- * — oklevelét Pál fiának, luchynichai Lukácsnak Dragotyn, Lezkouech és Zwodna birtokok részeit illető jogaira vonatkozólag a zágrábi káptalan előtt 1370. szeptember 17-én érvénytelennek nyilvánítják. (Blagay-oklevéltár, 158.) 1745.
- * — oklevele alapján, melyet Johannes litteratus de Tornallya mutatott fel, írja le a gömörmegyei Kwn föld határait Szécsi Miklós országbíró 1372-ben. (Wenzel, ÁUO. XI. 612.) 1746.
- * — oklevelére hivatkoznak a fejérmegyei Barch föld határaitra vonatkozólag Imre nádor 1374-i oklevelében. (Fejér, CD. IX. 4. 627.) Az oklevél Nagy Lajos király átiratában volt meg, s a benne foglalt határleírás valószínűleg az volt, amelyet a veszprémi káptalan 1340-i oklevelében olvasunk. (Fejér, CD. VIII. 4. 466.) 1747.
- * — oklevelét, mely szerint Lemecha földet Dénes vásárolta Urbanus volt tamati (?) ispántól, említi Szécsi Miklós országbíró 1383. (A Palásthyak, I. 158.) V. ö. az 1420. számú oklevéllel. 1748.
- * — Leschina nevű plantatioról, Kolbin birtok határain belül, szóló oklevele ellen mint János deák hamisítványa ellen tiltakoznak a turóci konvent előtt 1390. november 2. (Szontagh D., Meskó-család, 49. l.) 1749.
- * — oklevelét Zbugya birtok határaitra vonatkozólag említi Garai M. nádor 1409. (Sztáray-oklvt. II. 66.) 1750.
- oklevelét, mellyel Wra fiának, Tóbiás ispánnak adta a sárosi várhoz tartozó Fvlscilva* föld egy részét, említi V. István király 1270. május 2-i hamis oklevelében. (Wenzel, ÁUO. VIII. 296.) Mivel azonban V. István oklevele hamis (olv. 1003. sz. és Karácsonyi, Hamis okl. 24.), IV. Bélának ilyen oklevele nem is volt.

Pótlások és igazítások az I. kötethez.

Az igazítások az 1923-ban megjelent 1. és az 1927-ben megjelent 2. füzet végén, külön lapon közölt javításokat is felölelik. A pótlások és igazítások egy részét DÖRY FERENC, HOLUB JÓZSEF, JAKUBOVICH EMIL és MÁLYUSZ ELEMÉR urak szíveségének köszönöm.

Az 1., 12., 57., 108., 116., 155., 172. számú oklevelek szövege és a 63., 262., 635. számúak részlete legújabbán kiadva: Jakubovich—Pais, Ó-magyar olvasókönyv (1929.) 15., 19., 26., 44., 46., 53., 62. és 29., 73., 93. (sk.) lapjain.

A 12. szám 2. sorában olv. *Huluoodi*, 3. sorában: *Knez*

A 20. számhoz: Az 1075-i oklevélre már 1327-ben hivatkoznak. Monum. Strig. III. (1924.) 107. l.

A 22. számra vonatk. olv. újabbán Jakubovich E.-től a M. Nyelv 1924. 13. sk. l.

A 23. szám 4. sorában olvasd: *Strisin*

A 37. számhoz: Olv. Šufflaytól az Ung. Rundschau IV. 889. l. is. Szerinte az oklevél valódi, de 1106-ban kelt. Ugyanezen szám után pótlandó: *Kálmán kir. oklevelét a Šubić-nemzetségből való Marmogna számára említi Kercselich a zágrábi egyh. történetében (74. l.), de az oklevél *hamisítvány* (olv. Ung. Rundschau, IV. 896.).

A 37., 39., 41., 42., 43., 46., 51., 69., 79., 113., 229. és 232. számoknál a Vjesnik XI. évf.-ra való utalás ezen évfolyamnak külön lapszámozással megjelent 3. és 4. füzetére (N. Tomašić dolgozatára) értendő.

A 42. szám utolsóelőtti sorában 22. és 39. helyett olv.: 21—40.

A 44. számnál olv. helyesen: Irása és pecsétje is azonos eredetű . . . stb. A hamisítás idejét Šufflayval a XIV. századra tehetjük.

A 47. szám 3. sorában Bethlen (?) helyett olv. *Báthory Gábor*

Az 50. szám után pótlandó: 1121. II. István király saját pecsétjével erősített meg a Bánd fia Ogiuz által az almádi monostornak átadott javakról szóló oklevelet. Zsigmond király 1420-i átiratából (gr. Hunyadi-lvt.) közölve: Magyar Nyelv, 1927. 361. sk. l. Ugyanott ld. az oklevél részletes kritikáját.

Az 52. szám után pótlandó: (1125—28 ?) II. István király ismeretlen tartalmú oklevelének záró része a gyulafehérvári Batthyány-ktár Psalterium Davidicum c. kéziratából közölve a Magyar Könyvszemle 1900. 31. l. Olv. Akad. Értes. 1900. 546. l.

Az 55. szám 2. sorában *Illvvs* helyett olv.: *Illus*

A 63. szám 10. sorában *Marcelinus* helyett olv.: *Macelinus*

A 66. szám után pótlandó: (1139?) II. Béla kir. pecsétjével megerősített oklevél a bozóki apátság megszökött, de Sándor és Crispinus apátok által visszanyert szolgálóknak ügyéről. IV. Béla 1262 okt. 21-i átiró oklevelében az 1135-i oklevél szövege után következik egy zavaros rész, melyet egy külön (1139-i) oklevél kivonatának (?) tekinthetünk. Fejér, CD. VII. 5. 105—6. V. ö. az 1295. sz.

A 79. számnál a kiadások közül kimaradt: Fejér, CD. II. 130.

A 83. számú oklevél valódisága a Turul XXXI. 104. l. kétségbe van vonva, de a felhozott érvek nem elegendők az eredeti oklevél valódiságának megdöntésére.

A 84. szám 6. sorában olvasd: *Belo palatino*

A 85. szám 3. sorában olv. helyesen: és *Sarud nevű soproni falu földjét adja,*

A 87. szám 3. sorában kőszegi helyett olv.: *küszéni*

A 105. számú oklevél teljes szövege Zsigmond kir. 1419-i átiratából (a veszprémi kápt. mg. lvt.) újabbán ki van adva a Levéltári Közlemények, 1924. 156. l.

A 108. szám 1. sorában olv.: *Ombud*-ot. 12. sorában: *Katona*, Hist. crit. IV.

A 112. szám utolsó sorában olv.: (189. szám.).

A 115. szám 5. sorában olv.: Fejér, CD. X. 2. 608.

A 120. szám 3. sorában olv.: *esu-i*

A 121. szám 1. és az 1680. szám 1. sorában olv.: *berekys-i*

A 124. szám után pótlandó: *III. István király oklevele arról, hogy Chyba és felsorolt társainak ősei Csehországból jöttek Magyarországba s III. Istvántól földet kaptak, hogy azon szabadon maradhassanak, említve IV. Béla király 1236-i oklevelében, Fejér, CD. IV. 1. 59. l.

A 133. szám 7. sorában olv. XV. sz. és 27. sorában olv.: *Drahuc*

A 156. szám 1. sorában *Salatice* helyett olv.: *Salatiel*. Garai M. nádor 1429-i oklevele a MODL. 2870. sz. a. van.

A 164. sz. alatti utalás I. Bélához tartozik (8. l.); de nyilván hamisítványról van szó.

A 167. szám után pótlandó: *(III.) Béla kir. oklevelét Lugaas birtoknak Gergely részére adományozásáról említi a veszprémi kpt. 1353. (Anj. okmt. VI. 61. és v. ö. VII. 306.) Olv. Karácsonyi, A magy. nemzets. II. 4.

- A 173. szám 5. sorában olv.: jogot *ád* nekik. Ugyanazon oklevélnél a MODL. 39. szám III. Honorius átiró oklevelére vonatkozik.
- A 182. szám 1. és 2. sorában az 1315-i átirat nyomán írt Onch név helyes alakja valószínűleg *Onth*. V. ö. 559. sz. és a Turul 1929. 96. l.
- A 194. szám 3. sorában olv.: a nemesek *közül*
- A 195. szám után pótlendő: Imre kir. 1201-i oklevelének kivonata Zsigmond kir. 1424-i oklevelében. (Másolata: MODL. 24.452. sz.) A kivonat szövege így szól: „...tenor litterarum privilegialium condam Emerici regis Hungarie predecessoris nostri anno dominice incarnationis M^o CC^o primo exortarum metasque terre Hraschyne et Marowche, quas condam dux Andreas dedisset comiti Chrachen in concambio pro terra Vrboucize, que fuisset eiusdem comitis, serialim continentium...”
- A 201. szám után pótlendő: (*?) Imre király 1202-i oklevele (a kassaiak számára?) említve Bonbardinál (Topographia m. regni Hung. 1718. 131. l. V. ö. Cassovia vetus ac nova. 31. l.) Valószínűleg téves adat. Olv. Krones, Zur ältesten Gesch. d. oberung. Freistadt Kaschau, 12—13. l. és Tört. Tár, 1893. 384. l.
- A 207. szám 2—3. sorában Királynévásárja helyett olv. *Asszonyvására*. U. o. a kiadások közé pótlendő: Bunyitay, A váradi kápt. legr. statutumai, 7. és 12. l. Ennek alapján az adomány Újvár és Békés megyék területére is kiterjedt.
- A 215. szám 3. sorában (Fejér, CD. III. 2. 223.) helyett olv.: *Lásd a 280. sz.*
- A 220. szám alatt közölt kivonat ki van adva: Zimmermann—Werner, Urkundenbuch, II. 295. l.
- A 242. szám 3. sorában: (Kosztolány) *törlendő*. A méltóságok sorában az eredetiben a vajda neve *Benedek*, az ispánok közt pedig Sándor somogyi és Moys vasvári ispán is ott van.
- A 255. szám 3. sorában olv.: Kamana nevű *földjét*
- A 262. szám 5. sorában olv.: *Fotud*
- A 277. sz. alatt közölt kivonat ki van adva: Zalam. oklevéltár, II. 21. l.
- A 281. és 364. számoknál: szentgothardi helyett olv. *szentgotthárdi*
- A 293. szám 1. sorában olv.: *zundiai Pál*
- A 293 a. sz. alatt említett 1214-i oklevél, melyet Fejér i. h. tévesen királyi adománynak mond, nem II. Andrástól, hanem az *esztergomi káptalantól* való, ugyanennek 1269-i átiratában, amely Ostffy L. úr ajándékképp (a tőle vett szíves értesítés szerint) újabban Sopron vm. levéltárába került.
- A 298. számú oklevél kivonata István nádor 1389-i oklevelében is megvan (MODL. 7460. sz.), s a közölt szöveg innen való. A szöveg 9. sorában *predictum* helyett *predium* olvasandó.
- A 303. számnál az 1387-i átirat hibás voltáról (Tubus = Tubul, Rogas = Rogal, Tussa = Susa) olv. a Magyar Nyelv, 1925. évi 47—49. l.
- A 327. szám 1. sorában „P(ontius de Cruce)-t, a johanniták magyarországi főnökét” helyett olv.: *P.-t, a johanniták magyarországi priorját...*
- A 347. szám 1. sorában olv.: *badachyeni*
- A 354. szám 4. sorában (Alvinc) *törlendő*.
- A 357. szám 9. sorában olv.: váradi *püspök*
- A 361. szám 2. sorában olv.: *S(chinella)*
- A 375. szám alatt említett rendeletre vonatk. olv. a Váradi regestrum 361., 366., 368. pontjait.
- A 385. szám után pótlendő: (1222?) II. András kir. adománya Cena mester számára. III. András 1291-i átiratából közölve ld. a Turul, 1928. 124. l.
- A 393. szám 3. sorában olv.: *puky-i Móric*
- A 400. számot v. ö. az 516. számmal, mely szerint az előbbi is 1233-ból való, s a „P. m. Joannis archiepiscopi” későbbi hozzászólás.
- A 402. számú oklevélre nézve újabban tudtam meg, hogy a leleszi példányban a kelet betűkkel „...vigesimo tertio”-nak van írva. Tehát az aranypecsétetes példányt később, 1224 elején állították ki.
- A 412. szám 4. sorában olv.: Suppuna *faluban*
- A 423. szám kiadva (hibásan): Wenzel, ÁUO. XI. 179.
- A 436. szám 4. sorában olv.: *Báthory Gábor*. (V. ö. Pauler i. m. 1°. 467. l.)
- A 441. szám 15. sorában olv.: *Fridvaldszky*
- A 458. szám 9. sorában olv.: Weis, *Urkunden*
- A 466. szám 1. sorában olv.: *Buhtha és Natk részére*. Az 1285-i átirat a Beniczky-cs. lvt. van. Olv. Mályusz, Turóc megye kialakulása, 20. l.
- A 467. számú oklevél, melyet Wenzel is (ÁUO. XI. 218—30.), Smičiklas is (CD. III. 347—50., kihagyásokkal) II. András király okleveleként közölt, nem teljesen II. Andrástól való, hanem, amint Béla királyi átiró okleveléből is kitűnik (Smičiklas, CD. III. 351.), *más oklevelekből vett részeket is tartalmaz*. Hogy azonban a „Partem vero, que uxori Gab pertinebat...” résztől kezdve (Wenzel, ÁUO. XI. 224.) mi származik II. András okleveléből, mi egyebűn, — azt nem lehet megállapítani.
- A 473. szám 1. sorában olv.: *Hercegv*
- A 494. szám 4. sorában olv.: *Moys (de villa Alberti)*,
- Az 522. szám 4. sorában olv.: *Colochensis*

Az 527. szám 1. sorában: vejétől htt. olv. *nejétől*

Az 528. szám 12. és az 538. szám 4. sorában: olasz *törlendő*.

Az 536. szám 1. és 3. sorában: s fiainak, 6. sorában: Buzad bán fiainak *törlendő*.

Az 595. szám 2. sorában Fejérvár helyett olv.: *Fehéregyháza*

A 612. szám 5. sorában és a 866. szám 8. sorában olv.: br. Balassa

A 630. szám 1. sorában és a 648. szám után az 1. sorban olv.: *Frad*

A 644. szám után pótlendő IV. Béla 1238 július 9-i oklevelének szövege, mellyel vigánti Illésnek a Zalába küldött királyi bírák által kapolcsi javaiban meghagyását erősítette meg. Az oklevél eredetije a Tolnavármegyei Múzeumban van Szekszárdon. Kivonatát ld. a Levélt. Közlem. V. 272. l. Teljes szövege a következő:

Bela dei gratia Hungarie, Dalmatie, Chroatie, Rame, Seruie, Galitie, Lodomerie Cumanieque rex omnibus in Christo pie viventibus salutem in vero salutari. Ad universorum notitiam presentium ac posterorum harum serie volumus pervenire, quod nos litteras iudicum, quos ad revocanda iura castris in parrochiam Zaladiensem destinaveramus, recepimus sub hac forma:

Arnoldus comes, Cazmerius prepositus Wesprimiensis, Reynaldus, Trepc, Marcus, Lucach et Vitalis comites universis presens scriptum inspecturis salutem in vero salutari. Tam presens noscat etas, quam secutura posteritas, quod cum a domino Bela rege Hungarie super terris et aliis iuribus ecclesiarum, servientum regis, castrensium, udvornicorum, populorum regine ac diversarum conditionum essemus iudices in comitalu Zaladiensi constituti, ad villam Copulch accessimus et ibidem multorum testimonio proborum occulta subtilique invenimus inquisitione, quod Ellylas de Wygant habuit duo molendina et terram hereditariam ad unum aratrum, que mixtim colitur cum habitatoribus eiusdem ville. Sed quia super altero molendino suo per Ilarium, Nicolaum et cognatos suos, videlicet bacciferos regis sibi contradicebatur, [i]psos ad nostram fecimus evocari presentiam, qui nec eidem Elye, nec litteris priorum iudicum confirmatis litteris domini regis aliquid rationabile poterant obicere, (idcirco? *kimaradt!*) prenominatam terram suam et duo molendina iuste et inconcusse hereditario ab antiquo possessa eidem Elie restituumus in pace et quiete perpetualiter possidenda, confirmantes eadem litteris nostris. Anno dominice incarnationis M^o CC^o XXX° VII°.

Nos igitur processum iudicum nostrorum tamquam iustum et legitimum approbantes ac ratum habentes et firmum, presentium litterarum munimine ac duplicis sigilli nostri patrocínio duximus perpetuo confirmandum. Datum Bude, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo tricesimo octavo, VII^{mo} Idus Julii, regni autem nostri anno tertio.

A 657. szám 3., a 779. szám 5., a 877. szám 1., a 889. szám 1., az 1101. szám 2. és az 1119. szám 2. sorában testvérének, ill. testvére helyett olv.: *atyjafiának*, ill. *atyjafia*

A 659. szám 1. és az 1449. szám 1. sorában: líptómegeyi helyett olv. *líptói*

A 666. számú oklevél szövege és facsim. újabban közölve van Juhász K., Die Stifte d. Tschanader Diöz. im MA. (1927.) 218. l. és Abbild. 7.

A 698. számú utalás az 1328. számú oklevélre értendő!

A 747. szám alatt gyanúsnak mondott oklevél Salamon, Budapest tört. III. 27. l. szerint hamisítvány.

A 763. számú hamisítvány eredetije jelenleg a M. Nemz. Múzeum levéltárában letett Madách-lvtban van.

A 774. számnál pótlendő: *Olv. az 1535. számot.*

A 784. szám 1., a 896. szám 1. és az 1023. szám 3. sorában: turócmegyei helyett olv.: *turóci*

A 803. szám keltezési helye: *in Berberio*

A 805. számhoz olv. az 1285. számot.

A 822. számú oklevelet Salamon i. m. III. 30. l. Fejér hibás közlése alapján, nem ismerve Wenzelnek jobb közlését, teljesen elégtelen megokolással hamisnak állította.

A 850. szám után pótlendő: (1247.) máj. 4. A Csepel-szigeten. IV. Béla király megbízta Priuarthus ispánt, hogy az egyfelől Mátyás szepesi prépost és György fia Péter, másfelől Chemper testvére: Pousa közt fennforgó ügyet intézze el. Átírva Priuarthus ispán 1247-i, s ezzel együtt az egri kápt. 1331-i oklevelében. (A M. Nemz. Múzeum lvt. Törzsanyag.) Szövege a következő:

B(ela) dei gratia rex Hungarie dilecto ac fideli suo Priuartho comiti salutem et gratiam. Vestram fidelitatem requirimus, quatenus in causa, que vertitur inter Mathiam prepositum de Scepus et Petrum filium Georgii ex una parte et Pousam fratrem Chemper ex altera nostra auctoritate facialis complementum, et qualiter in ipsa causa cognoveritis, nobis in vestris litteris rescribatis, cum vobis ipsam causam commisimus petitione partium utrarumque. Datum in magna insula, sabbato post Inventionem sancte crucis.

A 868. számú oklevél ki van adva: Varga F. Szeged vrs. tört. I. 288. Reizner, Szeged tört. IV. 3. és Juhász K. i. m. 26. lap 10. jegyz.

A 897. szám 2. sorában olv.: Wrbicha és Okolichna *falvak* közt

A 278. l. felülről a 18. sorban olv.: *decesserat*

A 284. l. alulról a 6--7. sorban olv.: *Chenquez-eresteueuen*

A 932. szám 2. sorában olv.: *mint a nemesek*

- A 936. szám 7. sorában grófnő helyett olv.: *comitissa*
 A 981. szám 5. sorában olv.: *Echuruh-*
 Az 1020. szám 3. sorában olv.: *Boge*
 Az 1111. szám 4. sorában olv.: *Lezcbuch*
 Az 1124. számnál mondottakhoz olv. a Mitteil. a. d. vatic. Archive, II. 6. l., ahol Otokárnak egy év nélkül okt. 16-án, valószínűleg 1256-ban kelt oklevelében IV. Béla „Ungarorum rex et dux Styrie“-nek van címezve. (Zahn, Urkundenbuch, III. 369. 1259-re tette.)
 Az 1135. számú utalás bizonyára az 1255. aug. 10-i oklevélre értendő (1046. szám), s így fölösleges.
 Az 1174. szám 6. sorában: visszakövetelve helyett olv.: *visszakapva (!)* (Az 1355-i kivonat t. i. a végén tévesen Bala fiait mondja vevőknek!) U. o. a 9. sorban „család ghymesí ágának“ htt. olv.: családnak
 Az 1224. számú oklevélkivonat, amelyet az uralk. év alapján Fejérrel és Horváth Sándorral (Tört. Tár, 1904. 81. l.) 1259-re tettem, Mihály zólyomi és szepesi ispánsága miatt (v. ö. Fejér, CD. V. l. 76. és Kubinyi, Magy. tört. eml. I. 63.) inkább 1269-re teendő, tehát a turóci regi-strumban az uralk. év hibás. (U. o. az 1. sor végén az és törlendő.)
 Az 1290. szám 3. sorában: Stájerországban helyett olv. a *stájerországi hadjáratban*
 Az 1295. szám 6. sorában a tévesen odakerült „az apátságak“ kifejezés *törlendő*.
 Az 1346. szám 3. és 5. sorában olv.: *poenitentarius*
 Az 1352. szám utolsóelőtti sorában olv.: *(ld. 1413. sz.)*
 Az 1360. szám 1. sorában: Bogomerius ispánnak helyett olv.: *Bogomeriusnak*
 Az 1362. szám 3. sorában: testvéreire helyett olv.: *atyjafiaira*
 Az 1398. szám 2. sorában olv.: Pereche birtok *statuálásáról s Mezluk és Supch birtokok határainak stb.*
 Az 1431. számú utalás a 811. számú oklevélre vonatkozik.
 Az 1474. szám után következő utalásban: 1268. helyett olv. *1269*.
 Az 1497. szám 2. sorában: Sclounan helyett olv.: *Scloouan*
 Az 1501. számú oklevél kelte az 1535. számmal való összefüggés miatt későbbre (1268-ra ?) tehető.
 Az 1606. szám 2. sorában: monuzlai helyett olv. *monuzloi*
 Az 1637. számnál pótlendő: V. ö. 976. és 1179. sz.
 Az 1697. szám 1. sorában olv.: Merenye (Mernye) és Machula (Mocsolád)
 Az 1701. szám 2. sorában: 1284-ben helyett olv. *1281-ben*.

Névmutató az I. kötethez.

(1., 2. és 3. füzet.)

Tartalmazza az egyes oklevelek tárgyalásának regista-részében és a közölt oklevélszövegekben előforduló tulajdonneveket (személy- és helyneveket) s az ezekből képzett mellékneveket. (Utolsó címszóként néhány méltóságnevet is felvettem: nádor, kancellár stb. Ellenben a királyoknak saját okleveleikben előforduló neve a mutatóba nincs felvéve.) A neveknek az oklevélben látható eredeti alakja, valamint a megyének, ahol az illető hely fekszik, az oklevélben olvasható (esetleg a mai beosztástól eltérő) megjelölése *dült betűkkel* van szedve. (A megyéket illetően a „ma” és „mai” kitétel az 1920 előtti értelemben veendő!) A számok annak az oklevélnek a sorszámát jelentik a Kritikai Jegyzékben, ahol az illető személy- vagy helynév előfordul. (A személynév után írt számok azonban természetesen nem minden esetben jelentik a személynév is azonosságát!) Az egyező (de nem azonos személyt jelentő) személynéveknél a rangfokozat szerint való vagy más, többé-kevésbé komplikált rendszer szerinti elrendezés helyett célszerűbbnek látszott a címszó utáni első jelző (megkülönböztető) szó abc-rendjét követni. Az ugyanolyan alakú helynév a személynév után következik. Az abc-rendben az *i* betűt a *j* és *y*-nal, az *u*-t a *v* és *w*-vel egyenlő értékűnek vettem.

A névmutatóban alkalmazott rövidítések a következők:

alkanc. = alkancellár
egyh. = egyház
érs. = érsek
f. = folyóvíz
hg. = herceg
hn. = helynév
jb. = jobbágy
isp. = ispán, ispánja
kanc. = kancellár, kancellárja
kápt. = káptalan
kir. = király, királyi

ld. = lásd
m. = mester, mestere
mon. = monostor
mtt. = mellett
nb. = nemzetségbeli
ng. = nemzetség
okl. = oklevele
(P.) a szám után téve a Pótlásokról utal.
ppk. = püspök
ppkség = püspökség

prép. = prépost
szn. = személynév
testv. = testvére
vál. = választott
vjb. = várjobbágy
vm. = vármegye, várispánság
vrs. = város
— = a megelőző legközelebbi címszó ismétlése.

A (Á)

Aarach, ld. Arács.
Ab, szolga (*Sciget* fia) 142.
Aba, Apor nb. szn. 992.
—, (Demeter testv.) *Aba* nb. 529.
— fia: *Markv* 859.
— fia: Tamás isp. 807. 858.
— (György fia), soproni várszolga 524.
— m. 1061. 1078.
— m. (*Aba* fia), *Aba* nb. 952. 1090.
— m. (*Jordan* fia) 1265.
— (Miklós fia) 1195.
— ng. 441. 529. 726. 840. 889. 974. 1031. 1345. 1554. 1569.
— *Hont* (Hont vm.) 971.
Abád, *Abaad*, hn. (ma: Jász-Nagykun-Szolnok vm.) 947. —i rév 953.
Abaujvár 1177. —i vjb. 1031.
Abda, hn. (Győr vm.) 238. 1040. 1237.

Abel fia: *Echuruh* 981.
— fia: Róbert isp. 1001.
—, szn. 778.
Ablanc, *Oblanch*, hn. (Vas vm.) 1029a, 1134. 1173.
Ablench, hn. (Pozsony vm.) 740.
Abony, *Oboni*, hn. (Pozsony vm.) 617. — falusi várszolgák 677. 1109.
Abrahám (Bertalan isp. fia) 1573.
—, borsodi várjobbágy 691.
—, *Abram*, esztergomi prép. 1457. 1487.
— (*Abraank*) fia: Domokos, zalai vjb. 1006.
— (*Abramus*) fia: Gergely 1461.
— fia: *Joanca* isp. 927.
— fia: Izsák 1322. 1345. 1569.
— fia: Mihály serviens 456. 591.
—, *Abram*, isp. 878.
—, *Abraam* isp. (Sebus fia), Hont-Pázmán nb. 1286. 1405.

—, *Abraam*, (*Jura* fia), zalai vjb. 1006.
—, marócsai isp. 724. 862. 1457.
— (Miklós isp. fia) 823.
—, Mocs-falusi nemes 1539.
— (Ábrám) nejce 412.
— *pristaldus*, (Felicián fia) 471.
—, szn. 499.
—, *Abavári* isp. 502. Soproni isp. 537.
Abrahám, *Abram*, hn. (Zala vm.) 340. 386.
Abrahámi mon. (Tolna vm.) 1357.
Absarusi ppk. ld. Péter.
Accon, hn. 330. —i ppk. ld. Florentius.
Accontius, pápai követ 425.
Acha, ld. Acsa.
Achileus fia: *Achileus* 133.
Achilles (Csiba fia), bajvivó 448.
— fia: István, Choc, Márton, Sem 785.
—, *Hont-Pázmán* nb. prép. 731. Fez

- hervári prép. alkanc. 748-9. 762. 853. 890. 914. 926-7. 930. 933. 1203. Vál. pécsi ppk. 949. Pécsi ppk. 950. 957-60.
 —, szn. 1435.
 — udvarisp. kévei isp. 193 4.
 Achilleus, *Ahyleus* (András fia) 1068.
 — fia: Mátyás 1195.
 — isp. 1091-2.
 — plebános 819.
Acilleus, curifer 202.
Acus, ld. Ákos.
Acsa, Acha isp. 24.
 —, *Acha*, veszprémi nemes jb. 52.
Acsa, Acha, hn. (Somogy vm.) 1476.
 Adalbert hg. 14.
 —, szn. 83.
 Ádám fia: Lőrinc, udvarbíró 1372.
 — nyitrai ppk. 769. 791-2. 907. 979.
 —, *Adam*, serviens 1233.
Ade (Péter fia) 1186.
Adia, ld. Ágya.
 Adolf, *Odolphus*, fehérvári, szn. 1272.
 — fia: Martonos 521.
 — prép. 243. Szepesi prép. 835.
 Adorján fia: István 90.
 — (*Adrianus*) fia: Péter 1539.
 —, *Adrianus*, notarius 140. budai prép. kanc. 139. 142-4. 146. Erdélyi ppk. 151-2. 155. 169. 172-3. 175. 183-5. 193-4. 196. 199.
 —, *Adrian*, szolga 202.
 — (*Zonuk* fia), babóti polgár 1074. 1296.
 * *Adrian*, hn. (Valkóvárhoz tart.) 840.
Adulheyt, Adulheith, Szt. László kir. neje 205. 1009.
Aenz isp. 274.
Agabit (*Pous* fia) 1435.
 — pristaldus (*Chesev-falusi*) 447.
Agar, hn. (*Esztergom* vm.) 1578.
Agari Zoch fia: Sándor 1095.
Agarysi Simon 1193.
Ágfalva, Dag, hn. (Sopron vm.) 159. 1601. 1615.
Agha ng. 789.
 Ágnes (Péter neje) 909. 911-2.
 —, *Sol* isp. lánya 371.
Agus, udvarnok 202.
 Ágya, *Adia*, hn. (Zaránd vm.) 202.
 Aha, hn. (Bars vm.) 1457.
Ahalyz asszony 357.
Ahchyn, hn. 78.
Ahsunwasara, ld. Asszonyvására.
 Ajak, *Ayac*, hn. (Szabolcs vm.) 1727.
Ayan és fiai: Endre, Lambert, *Gunter* 463.
Ayanduk fia: *Zonuk* 1296.
Akadas fia: Vince isp. 977.
Akyel (?), hn. 207.
 Akol (Akli), *Ocol*, hn. (Veszprém vm.) 1217.
 Ákos, *Acus*, bihari isp. 54. 63. 72.
 — (*Acus*) fia: Péter 527.
 —, Hahót nb. 536.
 —, *Akus* m. 1060.
 —, *Akus* m. fehérvári custos, a királyné kanc. 1193. 1217. 1268. 9. 1567. 1591. 1650.
 — özvegye 1020.
 —, *Acus*, pesti plebános 762.
Akusnyre (víz?) 1225.
 Aladár, az ifj. királyné tárnok-mestere 1379.
 —, *Olodar*, jb. 202.
 — (László testv.) Gút-Keled nb. 931.
 — m. 570. — tárnokm. 572. 575. — bán 573-4. 577.
 — (Sepere fia) 1709.
Alba, ld. Dalmátfehérvár; Gyulafehérvár; Székesfehérvár.
Alba curia, ld. Kiskomárom.
 Albert, banai civis 1661.
 — fia: András isp. 1634-5.
 — fia: *Hunt* isp. 471.
 — fiai: András és Jakab 1318.
 — fiai: Salamon, *Chere* és Jakab 1054.
 — *Jászói* prép. 744. 813. 836. 948(?). 1062. 1110.
 — isp. 661.
 — isp. fia: *Sup* isp. 773.
 —, *Albertus*, kanc. aradi prép. 449. 456.
 —, (*michosi, michouosi, myho-si*), 190. 709-10.
 — szepesi (savniki) apát 1105. 1239. 1349. 1559.
 — turóci prép. 850.
Alberti villa 494.
Albeus, az étekfogók ispánja 123. — jb. 202.
 — isp. fia: Korrard m. 924.
 — nyitrai főesperes 635.
 —, szn. 1676.
 Albina, *Pikud* asszony lánya 1306.
Albreht, Albreht, szn. 85. 117.
Albus Slauogost, ld. Slauogost.
Alcol bodun isp. Aba nb. 441.
Alykon, szn. 279.
 Alkér, *Alqueri*, hn. (Zaránd vm.) 202.
 Alma, hn. (Somogy vm.) 774. 1309-10.
 Almád (= Monostorapáti, Zala vm.), hn. 50. (P.) 371.
Almarus, Almarus, Althmarus, veszprémi ppk. 24. 26. 57.
 Almás, (Farkas), *Olmas*, hn. (*Nógrád* vm.) 582.
 Almás(d), hn. (Vas vm.) 174. (Szepes vm.) 551. 910. (*Bihar*, ma Kolozs vm.) 901.
 Almíssa, *Almusa*, hn. 232. —i nemesek 1200.
 Almos (*Ehelleus* fia) 1607.
 — hg. 63. 73. 107.
Álpár, Olpar, hn. (a Tisza mtt.) 1486.
Alsó-Jechy, hn. 1183.
Alsó-Koksó, Koxo, hn. (Abaúj vm.) 1291.
Altalutolya, hn. (a Csallóközben) 705.
Altomann, szn. 75.
 Alvinc, *Wynch*, hn. (Gyulafehérvár mtt.) 556.
Alus, vjb. (vasvári) 1041.
 — várszolga (pozsonyi) 299.
 Amade fia: Ampod 720a.
 — (*Omodeus*) fia: István 1609.
 — (*Omode*) fia: Lambert 318.
 — fia: *Lothardus* (m.) 1286. 1405.
 — fia: Lukács 1523.
 —, *Omodeus, Homodeus* győri ppk. Pok nb. 768. 1010-11. 1029a. 1035. 1040. 1210. 1223. 1237. 1294. 1362. 1372.
 — (Gyuge fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
 —, *Omodeus*, szn. 720a.
Ambreus, jb. 202.
Ambrosinus földje 1228.
Ambrús, (Catlu testv.) 368.
 — (*Custan* fia) és fia: György 130.
 — fiai: János és Péter 819.
 — győri ppk. 51. 54.
 — isp. Németsi nb. 774.
 — m., királynői kápolnaisp. 1591.
 — (Péter fia) 1186.
 —, semberi nemes 1103.
 — (Szoboszló fia) 686.
 Amen, szolga 202.
 Amplus főesperes 130.
 Ampod, *Ompud* (Amade fia) 720a.
 — fia: Dénes, *ld.* Dénes.
 — (*Ompud*) fia: Visobur 816a.
Ampodinus, Ampudinus, Ompudinus, Ampud, Ompud isp. 101. Bán 105. 110. 117. 123. 592. Nádor 106-8. 111-2. 116. 120. 126. Nádor és bán 113. (Fia:) *Ampudinus, szolnoki* isp. 183-4.
Ana, halastó 133.
Anala, ld. Anyala.
 Ananias, győri kanonok 52.
 — isp. 107.
 — isp. fiai: Tamás, Ivánka, 293.
 —, zempléni vjb. 521.
 Anastasius, knini ppk. 44.
 —, pannonhalmi apát 2.
Anchal (?), hn. 911.
Anchelstain vár 1071.
 And, szőlőműves 202.
And, hn. (Turócbán) 896.
 Andacs, hn. (Nyitra vm.) 802.
 Andi (*ound-si*) Gergely *ld.* Gergely.
Andornicus (Antalius fia) 1471.
 — erdeje 338.
 András, bácsi isp. 1131.
 —, bodrogi isp. 272-6. 281. 284. 286.
 — (*Cun* fia) 499.
 — (Endre fia) 1672.
 — fia: *Gutha* 1042. 1120.
 — fia: Miklós 1606.
 — fia: Simon 646.
 — fiai, pozsonyi várjobbágyok 1102.
 — fiai: *Wysunguth* és *Andronicus* 1238.
 — hg. (II. András) 181. 187. 279. 467.
 — hg. (IV. Béla öccse) 357. 807-8. 957.
 — (Jakab fia) 1443.
 —, jardani 1068.
 —, jobbágyfi 1297.
 — isp. 12. 37.
 — isp. (Albert fia) 1634-5.
 — isp., beszterecbányai bíró 1096. 1332.
 — isp. fiai: Ders és testv. 791.
 — isp., Igmánd (*Wigman*) nb. 512. 538. 1148.

- isp. (Miklós bán fia), Gút-Keled nb. 931. 980.
- (Ivánka fia), Hont-Pázmán nb. isp. 854. 863a. 885. 948. 979. A tárnokok isp. 907. 1088. 1090. 1104. Mester 987. Banai isp. 1457. 1472-3. 1580.
- kalocsai érs. 133. 142.
- keresztes lovag 1441.
- (I.) kir. 26. 50. — okl. 262. 544.
- (II.) kir. 567. 572. 590. 593-4. 600. 608. 612. 617-8. 620. 627. 630. 640. 654-55. 658-9. 690. 697. 716. 731. 804. 807-8. 840. 843. 880. 926. 930. 965. 978. 980. 1028. 1032. 1050. 1267. 1339-40. 1506-7. 1513. 1520. 1552. — okl. 151. 584-7. 589. 591. 596. 601. 607. 610. 672. 713-4. 726. 746. 755. 772. 803. 806. 826. 835. 910. 922. 944-5. 958. 960. 1209. 1301. 1380. 1437. 1528-9. 1551. 1557. 1623.
- (III.) kir. 561.
- (Leustach fia) 971.
- (lyptoviai Miklós fia) 431.
- m. győri kanonok 866.
- m. isp. (Péter császári prép. testv.) 1333. 1622.
- m. (Serephel—Seraphin fia) 570. Béla ifj. kir. főasztalnokmestere: 572. 574-7. 596. 600-2. Vajda 537. Pozsonyi isp. 608 637. 645. 647. — és kir. udvarbíró 674. 677. 981.
- (Olthuman fia) 972.
- (Otrmarius fia) 1183.
- (Pedur fia) 225.
- (Péter fia) 1672.
- (Pyka fia) 811.
- , pristaldus, (Márton fia) 223.
- , pristaldus, (Vörös), 349.
- remete 67.
- , soproni isp. 152. 154-5. 157. 159.; 282-3.
- , soproni vjb. (Mihály fia) 474.
- szn. 444.; 656.; 800.; 1014.
- (Tamás fia) 1055.
- , trencsényi vjb. 704.
- , turóci jobbágyfiú (Albert fia) 1318.
- , varasdi isp. 1101. 1119.
- , vasvári isp. 281.
- , zempléni vjb. 521.
- (Zonuk fia), babóti polgár 1074. 1296.
- Andre, jb. 202.
- Andronicus, (dozmáti András fia) 1238.
- , királyi kiküldött 1045.
- (Mátyás szepesi prép. testv.) Herman nb. 1177.
- m. Kadarkalász nb. 892.
- , Scemeyn testv. 734.
- Andronyk fia: János 521.
- Andronuk (Fábián fia) 480.
- Andurka fia: Sándor, vjb. 1485. 1588.
- Anglia (Iwachin neje) 183.
- Anna, Agna hgnő (Ratiszló hg. neje) 1406. 1481. 1605.
- Ant, újjvári isp. 128.
- Antal (El fia) 974.
- (Antalius) fiai: Illares, Boxa, Tamás, Andornicus 1470-1.
- isp. fia: János 1505.
- Anthaleus, Antoleus, (Mátyás prép. testv.) Hermán nb. 1045. 1248.
- Antimius, Antonius, pécsi ppk. 71. 77. 84. 93.
- Anto, szn. 72.
- Antonius, ld. Antimius.
- Anulus legatus 24.
- Anyala, Anala, hn. (Komárom vm.) 662.
- Apa, albán 963.
- fia: Mihály, ld.: Mihály főlovászmester.
- (János isp. fia) Beese-Gergely nb. 1178. 1502.
- , Appa isp. 41. 77-8. 81-2. Bodrogi isp.: 84-7. Bán: 90-2. Udvarisp. 94.
- Apácasomlyai apácák 1462.
- Apaj, Opoy, (Opoy fia) Gút-Keled nb. 931.
- Apakere, víz (?) 202.
- Apardsuka, ld. Arpadsuka.
- Apátlaka, hn. (Zala vm.) 13.
- Apauelgye, völgy 984.
- Apoc, Opuz ng. 235.
- Apor, Opour isp. 741.
- Opour ng. 992. 1405. 1505. 1602. 1627.
- Apostog rév 337.
- Aracs, Aarach, Arach, hn. (Zala vm.) 13. 386.
- Aracsá, Aracha, hn. (Tolna vm.) 16.
- Arad, Orodinum, hn. 136. 259. —i egyház 202. 259. —i isp. ld.: Keslemen; Saul. —i kápt. 127. 847. 872. —i prép. ld.: Albert; Benedek; Gottfried; István; Primogenitus; Richárd. —i prép. serbiensei 1442. —i vár 494.
- vm. 461. 847.
- Aragon kir. 537. 540 1.
- Aragonia 393.
- Aranduk, jb. 202.
- Aranyos, Aranas, f. 1707.
- Aranyos hely, Aranyos 23.
- Aranyos, Oronos, Oronas, hn. 1084. 1121. 1210. 1535. 1537. 1549. 1567.
- Aranyosi sóvám 20.
- Aranyosvine (Felvine), Oranaswine, Oronoswinch, hn. (Torda vm.) 373. 580.
- Arbei egyház 44.
- Archiare, víz (?) 202.
- Archinus comes 1477. 1493.
- kamaraisp. és fia: Béla 914.
- Arden, tornator 202.
- Arenka, serbiens, Ják nb. 370.
- Argentina (Strassburg) 1236.
- Arkiesalán, Salan, hn. (Bihari várszék volt, a mai Arad vm.) 529.
- Arkun, szn. 1405.
- Arlóc, Arlouch, hn. (Trencsény vm.) 1235.
- Armenia 355.
- Arnej isp. 37.
- Arnold, Arnoldus, banai villicus 1555 ó.
- fia: Detrik 1349.
- fia: Panith isp. ld. Panith.
- (gyrgowi Jordanus fia) 1242. 1249.
- isp. Hahót nb. (Arnald, Arnolth) a) 528. b) 536. Zalai ispán 632. 644. (P.) Nádor, somogyi isp. 715-6. 718-9. 721. Somogyi isp. 723. Soproni 734. Nyitrai 769. 781. 805.
- isp. 1193.
- , Arnolt, szn. 130.
- , a szt. sírrend m. 806.
- szepesi isp. fia: Jardanus isp. 1105.
- unokái 1201.
- Arok, víz (?) 133.
- Áron, tanu neve 73.
- Arpadsuka, Apardsuka, hn. (Pozsony vm.) 1405. 1614.
- Artolph, Artulph, Ortolphus, erdélyi ppk. 769. 781. 787. 817. (Prép., vál. erdélyi ppk. 805.) Győri ppk.: 823. 853. 950. 957-60. 979.
- fia: Puded isp. 1554.
- Artun fiai: Ugrin, Tódor, Márk 1443.
- Artuna fia: Márton 1210. 1526.
- Árva, Arwa, hn. 1516. 1551.
- Aruksarteu, víz 1405.
- Arus, szolgagyőri várszolga 423.
- Asen, Assan, Assen, bolgár cár 355. 642. 804. 926.
- Asop, szn. 1297.
- Asselicus de Gvdal, aragoniai kösvet 537.
- Asseti, hn. (Osik?) 39.
- Assoanthu, ld. Ásványtő.
- Asszonyvására, Ahsunwasara, Forum reginae, hn. (Bihar vm.) 207. (P.) 1595.
- Ásványtő, Assoanthu, hn. (Komárom vm.) 1382.
- Aszófő, Azofev, Ozophev, hn. (Zala vm.) 13. 386.
- Aszuágy, Azyag, Ozyagh, hn. (a mai Verőce vm.) 449. 1667.
- Atanas fia Iván 1052.
- Atha, morva hg. 46.
- Attila kir. 30.
- Atyusz, ld. Ochuz.
- Ausi, hn. (Ósi?) 3.
- Ausztria 104. 158. 695. 744. 1024. 1033. 1559.
- Azarias, saarsz, szn. 1447.
- Azurias, hn. (Valkó vm.) 927.
- Azya (Lege fia) 1219.
- Azyag, ld. Aszuágy.
- Azo ppk. 5.
- Azofev, ld. Aszófő.

B

- B. budai prép. 129.
- Baab, ld.: Báb.
- Baach m. 967.
- Baan fia Barleus m. 1688.
- Baar, ld. Bár.
- Baas fia: Moch 646.
- isp. fia: Baas, trencsényi isp. 951-2.

- (kuroli) fia: *Vrka* 1608-9.
— m. 1059. 1235. 1532. István ifj. kir. udvarbírója 1502.
—, zólyomi kert-őr (?) 1127.
Báb, *Baab*, *Baby*, hn. (Nyitra vm.) 1562. 1571-2. 1715.
Baba (ma: Boba) föld (Vas vm.) 1157.
Bábaszék, *Babusceky*, hn. (Zólyom vm.) 1013.
Babócsa, *Boboucha*, hn. (Somogy vm.) 927.
Baboneg ld. *Bobonig*.
Babót, *Bobut*, *Bobeth*, hn. (Sopron vm.) 328. 1074. 1296.
Baboth, *Baboch*, vár 996 7.
Babuna, hn. 1275.
Babus, győri kanonok 451.
Bach m. 1218. 1478.
Bacha blastus regis 73.
Bachia, *Bokia*, *Wakya*, zágrábi isp. 570. 572. 575.
Bachyd ng. 680.
Bachmezey, *Bathamezey*, hn. (Sáros vm.) 898.
Bachunateleke, hn. (a dobokai vár tartozéka) 733.
Bachusa, hn. 266.
Bács vm. 931.
Bácsi érs., ld.: *Gergely*; *Mikó*.
— isp., ld.: *András*; *Benedek*; *Berthold* érs.; *Calojohannes*; *Csépán*; *Demeter*; *Dénes*; *Ézsau nádor*; *Gyula*; *Ipohc*; *László*; *Marcell*; *Mika*; *Miklós*; *Moch nádor*; *Ochuz*; *Péter*; *Pós*; *Queletdc*; *Salamon*; *Saul*; *Smaragdu*.
— prép. ld. *István*.
Badacson, *Badachyen*, hn. (a mai Szilágy vm.) 347.
Badány, *Badon*, *Badun*, hn. (Hont vm.) 59. 1295.
Bafignare, hn. (*Korbávia*) 1722.
Baga, jb. 202.
Bagamér, ld. *Bogomerius*.
Bagin, *Bagyn*, *Bagon*, *Bagum*, *Sagin* főpohárnokm. 501-8. 510-12. 528. 950. Mosoni isp. 538. Főpohárnokm. banai isp. 853. 957-60. 1011.
Bagyn pristaldus 457.
Bagonya, *Bagana*, hn. (Hont vm.) 1661.
Bagota, *Bogata*, hn. (Zala vm.) 546.
Bagvn, szn. 722.
Bahna, hn. (a vasvári várhoz tartozott) 1307.
Baya, Szalók nb., szn. 138.
Baien, *Balgen*, ld. *Bugen*.
Baylatha, szn. 665.
Bajom, *Bayan*, hn. (Somogy vm.) 1133.
Bajót, *Bayoth*, *Boiott*, *Boyouth*, hn. (Esztergom vm.) 198. 362. 787. 800a.
Bak, *Bok*, hn. (Zala vm.) 1309-10.
Baka, hn. (Hont vm.) 1661.
Baka, hn. (Pozsony vm.) 1405.
Baklar, ld. *Boglár*.
Bakony, *Bocon*, *Bochon*, *Bokon*, hn. 487. 512. 697. 1489. — erdő 9. 1675. —i apát: *S.* 1214. —i isp. 1675. *Ld. még:* *Donát*; *Gwg*; *László*; *Lukács*.
Bakonybél, *Bel*, *Beel*, *Bely*, hn. 9. 484. 487. 838. —i apát 671. 1041. 1053. 1489. *Ld. még:* *Jakab*; *József*. —i apátság 57. 60. 119. 675. 1075. 1217. 1422-3. 1590. —i egyh. 671. —i mon. 9. 22. 97. 815.
Bakonyi mon. 776.
Bakva (*Bukovica*), *Bokoa*, hn. (a mai Verőce vm.) 1548.
Bal, jb. 202.
Bala fia: *Pousa* 1046.
Bala fiai 1174.
Bala, hn. 116.
Balad (*Márton* isp. fia) 889.
Balarad, ld. *Boleraz*.
Balaton szigete 1244. 1309-10. 1340.
Balázs (*Cheken* fia) 1485.
— csanádi ppk. *ld.*: *Bulcsu*.
— (*Ehellus* fia) 1607.
— fia: *Johanka* 303.
— *Kévei* isp. 674.
— *lad*-i 1526.
— (németi *István* fia) 1507.
— (*Nosk* fia) 1226.
— notarius 147.
—, pannonhalmi apát 152. 325.
—, *saar*-i procurator 1447.
—, szn. 694.
—, zalai hadnagy 1098
—, zalavári apát 1232. 1396
Baldinus, baranyai isp. 1667.
Balduin, főpohárnokm. 608. 637.
Vasvári isp.: 674. 734. 769. 805.
Nyitrai isp.: 787.
Baliar, szn. 1727.
Bálint (*Cheken* — *Cequen* — fia) 1485. 1529.
—, esztergomi cantor 1457. 1695.
— fia: *György* 992.
— isp., thetfalusi 240. 255.
Balkan, f. 133.
Ballyon, *Balon*, hn. (Győr vm.) 1405.
Balog (*Sinister*) *Miklós*, dubicai isp. 773. 904. Főasztalnokm. 950. 957-60. 1002. 1011. 1027. 1671. Fiai: *Miklós* és *György* 1459.
Balogd (*Váras*, *Pfingsmark*). *Bolocht*, hn. (Moson vm.) 239b. 240. 1689.
—, *Bolugd*, hn. 815.
Balwan, víz 1405.
Bambergi ppk.: *Ekkert* 243.
Ban isp. 26.
Bán, *Ban*, hn. (Baranya vm.) 439.
—, *Ban*, hn. (Moson vm.) 236.
Banai erdő 1051. — jövedelem 334.
— isp. *ld.* *András*; *Bagin*. — isp. pánság 433a. — tizedek 1524. — vár 810. 863. 952. 1118. 1180. 1539.
— várncp 662. — várszolgák 1487. — villicus: *Arnoldus* 1555-6.
Banana (*Burene*) fia: *Pál* 1189. 1496.
Bánd fia: *Ogiuz* 50. (P.)
Bánd, *Band*, hn. (Veszprém vm.) 512. 1666.
Banis, jb. 202.

Bánk, *Banco*, (Baár-Kalán nb.) újvári isp. 183. 222. 227. 377. Zalai isp.: 205. Bán: 233-7. 240-2. 248-50. 314. 316 20. 322-6. 328-39. 345-7. 351. 676. 1312. Bihari isp.: 243-4. 246-7. 255. A királyné udvarisp., bihari isp.: 254. 258-62. 269-70. Nádor, *kövei* isp.: 272-4. 280. 315. Nádor, pozsonyi isp.: 275-6. 281. 284. 286. Pozsonyi isp.: 282-3. Udvarisp., fehérvári isp.: 364-7. 369. 378. Udvarisp., bodrogi isp.: 381. *Isp.*: 269. *Szn.* 325.

Bank (*Sdik* fia) 1183.
Banko, veszprémi vjb. 1364.
Bár, hn. (Somogy vm.) 13.
—, *Baar*, hn. (Pozsony vm.) 1631-2.
Baracska, *Boroksa*, hn. (Fejér vm.) 276.
Baran fia: *Hippolytus* 276.
Baran, *Baranus*, zágrábi dékán 289. 325.
Barancha, hn. 467.
Barancs, *Boroch*, vár 336.
Báránd, *Barand*, hn. (Zala vm.) 8.
Baranya vm. 773-4. 840. 904. 984.
—i isp. *ld.*: *Baldinus*; *Csák*; *István*; *Móric*. —i (brantai) *serviensek* 439. —i vár 1002. 1427. —i vár hospesei 1667.

Barasu-i szászok 977.
Barathinth, varasdi várföld 795.
Baráti, *Barathy*, *Brath*, hn. (Győr vm.) 1273. 1483. 1602. 1627.
Barátka (*Baracska*), *Bratka*, hn. (*Bars* vm.) 90.
Barbacs, *Borborchs*, hn. (Sopron vm.) 358.
Barc (*Baroch*, *Borch*, *Bors*, *Borz*, *Boz*, *Burich*) fia *Miklós*, *ld.*: *Miklós*.
— unokája, *ld.*: *Herrandus*.
Barc, *Barch*, hn. (Fejér vm.) 1747.
Barca, *Borcha*, hn. (Borsod vm.) 157.
Barcaság, *Borza*, *Burza* föld 261. 380. 674.

Barch vize 1405.
Barchan, ld. *Borsán*.
Bárd, *Bard*, hn. (Zaránd vm.) 202.
Bar(*la*)*bashyda*, hn. (Zala vm.) 830. 860.

Barleus m., divéki 1688.
Barnabás, budai prép. 106.
— (*Barlabás*) fia: *Endre* 830. 860.
— isp. (*Gerege* fia), *Geregye* nb. 1072.
— notarius, kanc. (fehérvári kanonok) (21.) 73. 77-8. 81-2. 84-5. 87. 90-4.
— (*Rugach* fia) 748.
—, somogyi várhadnagy 1570.
—, *tawarnuc*-i, szn. 157.
— (*Woffa* isp. fia) *Csanád* nb. 1126.
Barom, *Boron*, hn. (Sopron vm.) 159. 583. 1435.
Barót, *Boralt*, hn. 413.
Bars, *Bors*, hn. 807-8.
— vm. 964. —i isp. *ld.*: *Gechu*; *György*; *Lukács*; *Othmár*; *Péter*; *Rudolf*, —i vár 227. 790. —i

- vári vendégnépek 692. 994. — i vásár 692.
- Báronyos, Barsunus**, hn. (Veszprém vm.) 454.
- Barsunus** mocsár 1054.
- Bártfa, Bardfa**, hn. 864. — i Szt. Egyed egyháza 864.
- Basal, Bosol**, hn. (Somogy vm.) 1699.
- Basan**, zólyomi kir. kert-őr (?) 1127.
- Basilleus** fia: Gergely isp. 667.
- Basman, Bosman**, hn. (Nyitra vm.) 290. 807.
- Bastinus** fia: Miklós 1490.
- Bát, Bat**, hn. (Hont vm.) 1558.
- Bátai** mon. 28.
- Bater (Wacik** fia), Dobák nb. 1245.
- Batha** isp. 866.
- , szn. 917.
- Batina**, zagoriai várföld volt 1287.
- Batiz, Botez**, mosoni isp. 353-4. 357-8. 364. 366. Udvarisp., békési isp.: 383. 386. 393-5. 402-3.
- Batkay** (= Futak), hn. (Bács vm.) 931.
- Batona, Bathona**, pristaldus 43. 46.
- Bátony, Batun**, hn. (Heves vm.) 694.
- Bátor, Batur**, hn. (Zaránd vm.) 202.
- Battacius**, ld. Vatatész.
- Battyán, Bothián**, hn. (Vas vm.) 174.
- Batur**, szn. 1435.
- Batyk, Bogc**, hn. (Zala vm.) 1020.
- Bazin, Bozen, Bozin**, hn. (Pozsony vm.) 234. 304. 820. 1091.
- Beatus**, pap 1565.
- pécsváradi apát 1427.
- Bébes, Bebus**, hn. (Zala vm.) 1396.
- Beca**, szn. 130.
- Becen, Bicenun, Bicennius** notarius 101. 104-8. 110. 116-7. 120. 123.
- Becend, Bechend** isp. 739. 844. 849. 855.
- Bech**, hn. 1186.
- Becha** fia: Dénes isp. 1178.
- (Mokian fia) Aba nb. 1007.
- Beche** fiai: Lukács, János 182.
- Beche** isp. fia: Ivachin, ld. Joachim.
- Bechey**, a szekszárdi apátság jobbágya. 656.
- Bechy**, szn. 133.
- Becons**, jb. 202.
- Becud**, jb. 202.
- Bécs, Vienna** 973-4.
- Beese, Beche**, hn. (Fejér. ma: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.) 559. 1514.
- Beese-Gergely, Becha (Beche-) Gergor** ng. 559. 1178. 1514. 1517.
- Bedeck**, hn. (Pozsega vm.) 927.
- Bedege (Bödöge), Bedegey, Budugey**, hn. (Veszprém vm.) 734.
- Bedes**, szolga (sulga) 202.
- Bednja, Bednia**, f. 926.
- Beel, ld.** Bakonybél.
- Bees** m. 1274.
- m. (Ludugeris fia) 1420.
- Begey villa** 202.
- Behar** fiai: Dénes, Péter, Voislaus. Sebestyén 1301.
- (Semel fia) 482. 1301.
- Behu, ld.** Bé.
- Beje, Beych**, ng. 1451.
- Beka, Beke**, hn. 948. 979. 1553.
- Bekaly**, hn. ld. Bikal.
- Beke**, jb. 202.
- Beke**, hn. (Pozsony vm.) 1513.
- Bekény, Buken**, hn. (Csongrád vm.) 1486.
- Békési** isp. ld.: Batiz; László.
- Bel, Beel, Bely, ld.** Bakonybél.
- Béla** (Archinus fia) 914.
- hg. 13. 50.
- (I.) kir. 824. 1338. — okl. 26. 164.
- (II.) kir. 70. 74. 93. 102. 131. 396. 610. — okl. 1295. 1314.
- (III.) kir. 168. 189-90. 192. 196-7. 199. 206. 212. 233. 249-50. 259. 281. 295. 325. 332. 356. 365. 467. 505-6. 592. 608. 709. 944-5. 1267. — okl. 392. 544. 680. 696. 713-4. 1230. 1275. 1465.
- (IV.) mint ifj. kir. 291. 444. 451. 461-3. 471. 480. 494. 511.
- , machoi hg. 1481. 1605.
- , Szlavónia hgc 1311. 1335. 1357. 1366. 1368. 1373-4. 1376. 1393. 1433. 1455. 1461. 1481. 1482. 1509. 1527. 1540. 1543. 1547. 1551. 1603. 1617. 1622-3. 1646. 1649. — házasságának ügye 1015. — hg. magistere, András 1104. — hg. nejje 1455. 1482.
- Béla, Bela** f. (Liptóban) 1559.
- , hn. (Esztergom vm.) 849.
- , **Billa**, hn. (Komárom vm.) 472.
- (Belica), hn. (Zala vm.) 1006. 1119.
- Bélakúti** (pétervárad) mon. 621.
- Belapathaka** f. 832.
- Belch**, hn. 183.
- Belchei** mon. (Nógrád vm.) 1014.
- Belchyeo** (?) ld. Bölcsi.
- Bele**, hn. 298.
- Beled, Belud**, hn. (Sopron vm.) 888.
- Belee**, garestini (varasdi) comes 131.
- Beley (Gordon** fia) 877.
- Belenug**, szn. (terra —) 237.
- Beles**, „nagy”, szn. 347.
- Belesz, Belez**, hn. (Nyitra vm.) 1319.
- Belez** pristaldus 692.
- Belgrad, ld.** Dalmátfehérvár.
- Belgyan**, ld. Bölgyén.
- Belic, Keth Belcz**, hn. (Nyitra vm.) 799.
- Belica, Belyga**, hn. 782.
- Belyd** fiai: János és Belid, Osl nb. 1294.
- Belid**, hn. (Komárom vm.) 80.
- Belye** János. *berkez-i*. 663-4.
- Belin**, hn. 1406.
- Belinyk** fiának: **Kelemenus** bánnak fiai 1126.
- fiának: **Woffa** ispánnak fiai 1126.
- testvérének: **Boguzlonak** unokái 1126.
- Beloslaus** prép. 101.
- Belquer**, szőlőműves 202.
- Belsa, ld.** Bölzse.
- Be'sei**, szn. 370.
- Belud** isp. fiai 630.
- (Osl fia) 358. 377. Béla ifj. kir. főpohárnoka 600-2.
- (Sándor fia), Apor nb. 1505.
- Belus, Belos, Belas**, bán; nádor; hg. 71-3. 76-8. 80-2. 84-7. 102.
- bán fia: István 1432.
- fia: **Belus** 1546.
- prép. 182.
- Bena**, kir. jobbágyfi 908.
- , szolga (sulga), 202.
- Benaberke**, erdő 202.
- Bencentius**, esztergomi isp. 758.
- Bench, camar-i**, szn. 1326.
- Benche** (Tamás fia) 694. 794.
- Benchench**, hn. (Valkó vm.) 1647.
- Bendegüz**, hún fejed. 427.
- Bendu**, szőlőműves 202.
- Bene** fia: Erden 1499.
- (földre), hn. (Turócban) 1516. 1551. 1633.
- (Jurk testv.) 1582.
- Benedek** bán leányai 1080.
- budai prép. alkanc. 639. 655-6. 661. 674. 678. 685. Fehérvári prép. kanc. 686-7. 690-1. 704. 721-2. 728. 764. Fehérvári prép. kanc. és vál. kalocsai ér. 709. 711. 715-6. 718-9. 723. 726. 731-2. 734. 744. 746. Kalocsai ér. kanc. 762. 769. 781. 787. 803. 805. 823. 828. 840. 853. 897. 950. 957-60. 979. 998. Postulatioja az esztergomi érsekségre 991. 1000. Esztergomi ér. kanc. 1011-2. 1021. 1048. 1088. 1122. 1205. 1223. 1450.
- (Chibirianus fia) 819.
- esanádi ppk. 769.
- (Csépan fia), kőfaragó 1197.
- ér. 12.
- esztergomi ér. officialisa 1021.
- és fiai, a Borich bán ngéből 893.
- jászói prép. 869.
- (Imre fia), turóci jobbágyfiú 1633.
- isp. 883.
- isp. (Dénes fia) 1214.
- isp. *pukur-i*, Tócsény nb. 449.
- isp. (Sama fia) 1194. Fia: Merse, ld. ott.
- (Iván fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
- (Jurk testv.) 1582.
- (Korlath — Konrád — fia) vajda 197-8. 206. 222-4. (Bodrogi isp. 217. Soproni isp. 227-30. 234.) Vajda 233. 235-7. 240. 242. 249-50. 395. Újvári isp. 243. 246. Dux 362.
- m. aradi prép. 1442. — alkanc. 1564.
- m., pécsi, a kir. clericusa 1039. 1111-3. 1115-7.
- m. udvari notarius 1489.
- m. zágrábi kanonok, *gercha-i* főesperes 1123-4.
- (modori Marcellus fia) 551a. 978.
- mosoni isp. 853. 875. 950. 957-60. Királynői tárnokm. trencsényi isp. 1226. Királynői udvarbíró, vásvári isp. 1290. 1362-3. 1372.
- notarius 1188.
- nyitrai isp. (Beneduc) 175. Bán. zalai isp. 185. 188. Bácsai isp. 193.

- 195-7. Nádor, bihari isp. 197-8. 204-6. Nádor 210.
 — (Samud fia), nyitrai isp. 354. Ujvári isp.: 357-8. Udvarisp. 471. 484.
 —, szn. 73.; 767.; 893.; 1146.
 —, szepesi prép. alkanc. 1232.
 —, Tétény nb. 449.
 — (Wahud fia) 1496.
 —, váradi ppk. Osl nb. 471. 484. 501-12. 528-9. 537-8. 608. 637. 674. 709. 718. — vál. győri ppk. 721. 723. 734. 744. Győri ppk. 762. 769. 805. 882.
 — vjb., Euzy-falusi 1588.
 — vjb. neueg-i 1567.
 — vásvári vjb. (Joachim fia) 1599.
 — ungvári isp. 295.
Benedic, currifir 202.
 —, vészprémi isp. 116.
Benes, jb. 202.
 — (István fia) 1183.
Benez, terra de —, 927.
Benhc, szn. 620.
 Benjámín, jb. 202.
 Benke, vjb. zavari 1102.
Bensa, cantor 852.
 — (Pál fia) 686.
Bense, hospes 704. 1277.
 — (Miklós fia) 1492.
Benus, jb. 202.
Benz isp. 274.
 Bény, *Been*, hn. (Nyitra vm.) 1024.
 —, *Byn*, hn. (Hont vm.) 59.
Beques, szőlőműves 202.
Bera fia: Gergely isp. 357.
Berbur (*Sebus* isp. lánya) 1286.
Berchem hn. (Bihar vm.) 1084.
Bere fia: Vitimerius 1257.
 — (Petrona fia) 877.
 —, hn. 653.
Berechk (István fia) 1183.
Bereck, csanádi ppk. 1223. 1577. 1644.
 —, váci ppk. 370-1. 379. 81. 383. 386. 393-5. 402-3. 406-11. 420. 422. 425-6. 440-3. 449. 451-2. 456. 461-2. 471. 484. 501-8. 510-12. 522. 528-9. 537-8. 608.
 Bereg vm. 887. 1379.
Beregdu, hn. 1486.
Beregí praedium 497. 1267.
Beregszász, *Luprech(t)zaza*, hn. 867. 1681.
Berey, hn. (Somogy vm.) 1456.
Bereyn (ilkai) vjb. 1102.
Berekys-i (berettyói, szentjobbi) mon. 121. (P.) 1680.
Berem (?) határa 792.
Berench ng. 807.
 Berencs. *Berench*, hn. (Nyitra vm.) 799.
 Berénd, hn. (Veszprém vm.) 13.
 Berény. *Beren*, hn. (Veszprém vm.) 386.
 —, (Iharos—), *Beryn*, hn. (Somogy vm.) 1409.
 —, (Nagy—), *Beren*, *Burun*, hn. (Somogy vm.) 298. 927.
Bergen(i), hn. 3.
Beriou fiai, bánági jobbágycok 407.
*Berizlauich Petrus, comes de Bochk*i 40.
Beriwoy fiai: István, Iván, János 1284.
Berizlaus fiai: Péter, Gergely, Márton, Bertalan, János és Domonkos várjobbágycok 1111.
 Berkezi Simon, *ld.*: Simon.
Bernaldus m., a kir. orvosa 1085.
 —, zágrábi ppk. 102.
 Bernát isp. 537.
 —, spalatoí érs. 186. 228.
Bernoldus, szn. 1121.
 Bertalan (Bertalan isp. fia) 1573.
 — fia: Dénes m. 1443. 1463.
 — fiai: Dániel és Miklós 1526.
 — honti vjb. 1558.
 — (Jakab isp. fia) 1210.
 — isp. 1566.
 — isp. fiai: Abrahám, Bertalan, Domokos 1573.
 — m. (Jakab fia) 1502-3.
 — (Móric fia) 759.
 — (Namazlo fia) 896.
 —, pécsi ppk. 353-4. 357-8. 362. 364-71. 378-81. 383. 386. 393-5. 401-2. 406-11. 420. 422. 426. 440-3. 448-9. 456. 461-2. 471. 484. 501-8. 510-2. 522. 528-9. 537-8. 544. 608. 637. 674. 709. 715-6. 718-9. 721. 723. 726. 734. 762. 769. 780-1. 787. 805. 823. 840. 853. 933b. 979. 1016.
 — (Remigius fia) 1052.
 — serviens 338.
 — (Tamás isp. fia) 823.
 — vjb. (Berizlaus fia) 1111.
 —, vecsei nemes, isp. 1553. 1674.
 —, vegliai a) 154. 249. b) 713-4. 944-5. 1243. 1252-5.
 —, vészprémi ppk. 440-3. 449. 451. 456. 461-2. 471. 484. 492. 499. 501-8. 510-2. 522. 528-9. 537-8. 599. 608. 637. 647. 674. 709. 719. 721. 723. 734. 744.
 Berthold fia: *Herch* 284.
 —, *Pertolt*, fia: Reinolt 365.
 — fiai: Franco és István 459a. 528. 593.
 —, *Berchtold*, *Pertold*, kalocsai vál. érs. 225-30. 233-7. 240. (Bertalan: 241-2.) 248-50. Kalocsai vál. érs. és bán: 243-4. 246. 7. 253-5. 258-62. 269-70. Kalocsai érs., vajda: 272. 6. 280-1. 284. 286. Kalocsai érs. bácsi és bodrogi isp. 282-3. Kalocsai érs. 289-91. 295. 298-9. 303. 9. 314. 316-20. 322-6. 328-39. 345. 7. 351. 655.
 —, *Pertoldus* m. zólyomi köfaragó 1051.
Bertolomteluke, hn. 927.
Bertrandus, *Bertrannus*, szolgálgyőri isp. 730. Isp. 732. 1171. 1454. 1475. Cim nélkül 787.
 Berzéthe, hn. (Gömör vm.) 744.
Besen, (Bezsény?) hn. (Somogy vm.) 67.
 Besenyő, *Besenev*, *Beseneu*, hn. (Bodrog vm.) 13. 262.
 —, *Beseneu*, *Bessenye*, hn. (Nyitra vm.) a) 290. b) 802. 1024.
 —, *Bessenyeu*, hn. (Zaránd vm.) 202. *ld.* még: *Bissena villa*.
 —, *Besenev*, hn. 495.
 —, *Besenev*-falusi villicus 998.
Besprem, *ld.* Veszprém.
 Bessenyők, *Bissen* 926. — birtokai 470. — földje 615. 1093.
Bestertius, csanádi ppk. 63.
Bestriza, hn. 961.
 Besztercebánya, *Byzterchebana*, hn. (Zólyom vm.) 1332. —i bíró 1096.
 —i vendégnépek kiváltságai 1059.
Beter fia: Farkas 1073. 1170.
Bethe (*El* fia) 974.
Bethleem ppk. 80.
Bethleheem isp. (*krus-i*) 799.
Betlem, *Korus* fia 55.
Betten, hn. 1133.
Betreg, *ld.* Soly.
Beu, *Bew*, *ld.* Bő.
Beucha, szn. 460.
Beud, szn. 1286.
Beus, szn. 454.
Bews, *ld.* Bős.
Bezdig, hn. (Dubica vm.) 1083.
Beze fia: István 1372.
Bezedespalkwtha, hn. 71.
Bezeny, szn. (?) 133.
Bezerken (Aladár fia) 1709.
Beztrius, egri ppk. 60.
Beztur fia: Demeter 1650.
Bezzegd, hn. (Zala vm.) 1641.
Byache, hn. 228.
Byal, hn. (Fejér vm.) 919.
Bicca, várszolga-mansio 580.
 Biccse, *Byucha*, hn. (Trencsén vm.) 939.
 Bihacs, *Byhyg*, hn. 1285.
 Bihar, *Byhor*, hn. 207.
 Bihar vm. 20. 207. 901. 1259. —i isp., *ld.*: Akos; Bánk; Benedek; Bot; Bucan; Domonkos; Éliás; Ézsau; Gyrcó; Gyula; János; István; Lőrinc; Marcell; Mihály; Mika; Miklós; Moch; Moys; Péter; Pös; Saul; Smaragdus; Tódor.
 Bihari ppk. *ld.* Sixtus. — vár 176. 529.
Byhis fia: *Mylozt* 1351. 1354.
Bikach, főkamárás. (*Bikach* nb.) 71.
 Bikal, *Bekaly*, hn. (Bihar, ma Kozlozs vm.) 901.
 Biki Pous, 1435.
 Bicol, *Bykul*, hn. (Esztergom vm.) 1563.
 Bikovec, *Bykunch*, hn. (Varasd vm.) 1119.
 Bilak, *Byolokol*, hn. (Doboka, ma: Beszterce-Naszód vm.) 831.
Bylegen, turóci jb. 1065.
Billa *ld.* Béla.
 Billege, *Byligue*, *Bylga*, *Byluga*, hn. (Veszprém vm.) 499b. 512. 1536. 1552.
 Billeve, *Bylle*, hn. (Moson vm.) 1588.
 —, *Bille*, *Bylle*, hn. (Zala vm.) 549a. 804. 1325-6. 1352. 1412-3.

- Bilvalacha*, hn. 56.
Byluk, *Bylwk* Péter m. 847. 872.
Byn, ld. Bény.
Byna (ma: Szurdok), hn. (Abauj vm.) 529.
Byolokol, ld. Bilak.
Byrs fia: *Jakow* 1389.
Bise, via *Bise* 202.
Bissena villa 202.
Bystra patak 927.
Bistric, hn. (a Muraközben) 579.
Bisztriai (biszerai) egyh., mon. (*de Bisra*, *Bistriensis*) 136. 259.
Byty, víz 1405.
Byucha, ld. Biccse.
Byula (Gyula?) ,soproni isp. 218.
Blachiane, hn. 162. 356.
Blathka, hn. (*Pozsega vm.*) 936.
Blatna, hn. 56.
Blezna, hn. (Valkó, ma: Pozsega vm.) 771.
Blyccha, hn. 1214.
Blizna, hn. (Zágráb vm.) 941/a.
Blonduch, ld. Bolondóc.
Bobonig comes 351. 709-10. 1083.
Boboucha, ld. Babócsa.
Bobróc, *Bobrouch*, hn. (Liptóban) 482. 1301. 1709.
Bobut, *Bobeth*, ld. Babót.
Boçacchi, (Bocsác), zsupánság 44.
Bocan, *Bokon*, (Ciriacus zágrábi prép. testv.) 325. 366.
Boch fia földje 927.
 — fia: *Jordan* 1394. 1418.
 — isp., *Becse-Gergely* nb. 1517.
Bocha f. 1559.
Boche (Legus fia) 620.
Bocholerius (Vida fia) 1058.
Bochorou, hn. 1051.
Bocon, *Bochon*, ld. Bakony.
Bocriensis (?) ppk. 653.
 Bocsárd. *Boltsschar*, hn. (Abauj vm.) 906. *Ld.* még: *Eza-Boltsschar* és *Peturboltsschar*.
Bod, zalai comes parochialis 55.
Boda, szn. 947.
 —, udvarnok 202.
 —, hn. (Baranya vm.) 151.
Bodajk, *Bodoht*, hn. (Fejér vm.) 195.
Bodamer, udvarnok 202.
Bodich fiai: *Maladechwet* és *Wolcoyn* 1147.
Bodol portus és víz 202.
 — *villa* 202.
Bodoló, *Budilo*, hn. (Zemplén vm.) 1007.
Bodon, jb. 202.
 —, isp. 1420.
 —, *Budung*, *Budin* vár 608. 792. 926.
Bodony, *Budun*, hn. (Somogy vm.) 1624.
Bodos, udvarnok 202.
Bodouk, (*zug-i Moys* fia), *Hont-Pázmán* nb. 1523.
Bodrog, *Budrig*, halászhely 23.
 —, *Buduric* f. 338. 411. 604. 1007.
 — vm. 321.
 —i isp. *ld.*: *András*; *Apa*; *Bánk*; *Benedek*; *Berthold* érs.; *Csák*; *Demeter*; *Dénes*; *Domonkos*; *Fulco*; *Gatal*; *Gyula*; *Hendrik*; *István*; *Lambert*; *Miklós*; *Moch*; *Ochuz*; *Tibore*; *Tódor*.
 —i vár (*Bodurugh*, *Budrug*) 840. 984. 1054. 1131.
Bodun fia: *Heym* 1052.
 — isp. fiai 499.
Bogád (Püspök-), hn. (Baranya vm.) 15.
Bogan, *echyi* udvarnok 761.
Bogát, *Bugath*, hn. (Somogy vm.) 652.
Bogata ld. Bagota.
Bogc ld. Batyk.
Bogdan, *bubcai* vjb. 1184.
Bogdan(us) (Hudina rokona) 805. 829.
 — (*Zizo* fia) 147.
Bogislaus, *honti* vjb. 1558.
Bogizlaus, szn. 1121.
Boglár, *Baklar*, hn. (Somogy vm.) 13.
Bogma, szn. *villa* —, 237.
Bogomcrius fia: *Chyzkerei* comes 1401.
Bogomerius, *Bogumerius*, *Bagamerius* (*Lauren—Laurynus* fia) 1360. 1559. 1611. 1640. *Isp.* 1618.
 —, (*Subislaus—Zobuzlou* fia), (*Ludány* nb.?) *Béla* ij. kir. főpohárnokm. 572. 574-7. *Trencsényi* isp. 739. 1226. *Isp.* 766-7. *Cím nélkül* 792. 1022. *Veje*: 767.
 —, *zalai* isp. 823.
Bogoslaus, *kinestárnok* 77.
Boguna *mocsár* 1024.
Bogyoszló (= *Sopronkeresztúr*), *Buzjoulou*, hn. (Sopron vm.) 809.
Bohnia fia: *Leustach* 843.
Bohuret (*Bosin* fia) 897.
Bohuta (*Bosin* fia) 897.
Boyllola, hn. 102.
Boioth, *Boyouth*, ld. Bajót.
Boyzen, *Boyzym*, szn. 901. 958.
Bok, jb. 202.
 —, hn. *ld.* *Bak*.
Boka, *mézadó* 202.
Bokia, *zágrábi* isp. *ld.* *Bachia*.
Bokoa, *ld.* *Bakva*.
Bokon, *ld.* *Bakony* és *Bocan*.
Bo'ch (*sur-i*) vjb. 1102.
Boldozorma, *rév* (Moson vm.?) 236.
Boleráz, *Balarad*, hn. (Pozsony vm.) 679. 865. 1130.
Boleszló, *Boleslaus*, *budai* prép. 124.
 — fia: *Buzad* 1103.
 —, *gneseni* hg. 1481.
 —, *Bolezlaus*, *honti* hadnagy 1103. 1676.
 —, *krakói* hg. 1481.
 —, *Bolyzlaus*, *kunuk-i* pap 1156.
 —, *lengyel* kir. 38.
 —, *Bolizlaus*, (*Mortunus* fia) 1099.
 —, *Bolyzlaus*, *serviens* 946.
 —, *Bolezlaus*, *Bailezlav*, *váci* ppk. 148. 155. 157. 159. 161. 175. 182. 187. 217-9. 222-5. 227-30. 233-7. 240-4. 246-50. 253-5. 258-62. 269. 270. 272. 295. 980.
Boloc *pristaldus* 612.
Boloc, *ld.* *Balogd*.
Bolok, szn. 813.
Bolondóci (*Blonduch*, *Bolunduch*, *Bulunduc*) *várjobbágyok* 352. 816a. — *várszolgák* 866. — *isp.* *ld.*: *Mihály*.
Bolosey, *Cynge* hgnő *serviense* 1687.
Bolosk, *Bolysk*, vjb. 1433. 1445.
Bo osu, jb. 202.
Boltsschar, *ld.* *Bocsárd*.
Bolug, *királyi föld* 1152.
Boncelaus, *Borizlaus*, *goricai* isp. 570. 575.
Bonifác, *pannonhalmi apát* 1505 6. 1520.
Bonipertus, *pécsi* ppk. 5. 7.
Bonkus patak 819.
Bonus, *dalmátfehérvári* ppk. 44.
Boralt, *ld.* *Barót*.
Borborchs, *ld.* *Barbaacs*.
Borefalva, *Borch*, hn. (Turócbán) 1732.
Borcha, *ld.* *Barca*.
Borcsán, *Barchan*, hn. (Nyitra vm.) 1028. 1066.
Borhod, *Burhud*, hn. (Somogy vm.) 1548.
Borich bán 253. 1221. — *nemzetsége* 893.
 — *fiai*: *Odola*, *Chelch* és *Borich* 893.
Borych fia: *Márton* 439.
Boris, *Boriz*, *szolnoki* isp. 370-1.
Borizlaus, *ld.* *Boncelaus*.
Borochun fia: *Márk* isp. 727.
Borodnuk, *Brodnuk*, hn. (Nyitra vm.) 948. 979.
Borok, hn. (*Bihar* vm.) 901.
Boroksa, *ld.* *Baracska*.
Borokun (*Ratk* *neposa*) 1361.
Borolfölde, *Burulfelude*, hn. (*Zala* vm.) 1371.
Boron, *ld.* *Barom*.
Boronch, *ld.* *Barancs*.
Boron-i isp. *ld.*: *Pósa*.
Boron-i *Rubinus* 1435.
Borochnik, hn. 395.
Bors fia: *Zadus* 1676.
 — *isp.* (*Domonkos bán* *fia*, *Miskolc* nb.) 415. 420. 469. 523. 603. 607. 744.
 —, *morusi*, szn. 1245.
 —, *ld.* *Bars*.
Borsa jb. 202.
 —, hn. (Pozsony vm.) 1102.
Borsmonostor (*Borsmonostra*), *Domonkos bán* *monostora*, *Szentmáriahegye*, egyh. mon. (Sopron vm.) 191. 408. 415. 418. 420. 468-9. 511. 522-3. 571. 600. 603. 607. 616. 1032. 1435. 1557. *Ld.* még: *Keedhel*.
Borsod, hn. (*Valkó* vm.) 606.
 — vm. 612. 691. —i isp. *ld.*: *Erney*; *Jakab*; *Konrád*; *Pósa*.
 —i vár 157. 457. 815. — *várjobbágyok* 691.

- Borsonouch, Bursonoch* (Brsljanica), hn. (Garity és Gerzence vm.) 1112. 1143-4.
- Borsova* vára 497.
- Borswa* f. 1126.
- Borsua, ld.*: Bózsua.
- Borsua* isp. *ld.*: Hanno.
- Borz, Borch, ld.*: Barc.
- Borza föld, ld.* Barcaság. —i keresztsek 391.
- Bos, vossyani, szn.* 1157.
- Bosa, szn.* 873.
- Boscilina, hn.* 960.
- Bosey, peccér* 1381.
- Bosin, szn.* 897, 899.
- fiai: Sevislau, Punak, Milath, Bohuta, Bohuret 897.
- Bosman, ld.* Basman.
- Bosol, ld.* Basal.
- Boson, hajcsár* 202.
- Bosu, szolgál (sulga)* 202.
- Bosur, szállóműves* 202.
- Boszligh* ng. 492.
- Boszna f.* 1391.
- Bosznia, Bosna, terra* 208. 421. —i bán, *ld.* Ninoszláv. —i patarcusok 634. 904. (eretnekck.) —i püspök, *ld.*: János; Pósa. —i ppkség 228. 771.
- Bot, Both, fehérvári isp.* 131. bihari isp. 152. 154-5.
- Bót, Both, hn.* (Tolna vm.) 1357.
- Botch* fia: Tamás 315. 589.
- Botez* nemes 357.
- , *ld.* Batiz.
- Both* isp. Becse-Gergely nb. 1178. —, szn. 529.
- Bothian, ld.* Battyán.
- Bothochin, Potochinus, szn.* 805. 829.
- Bothos* fiai: László, János, Quodya kor (?) 785.
- Botyz* isp. (Márk isp. fia) 1407. *Ld. még:* Batiz.
- Boto, Botho, saap-i, vjb.* 1056. 1102.
- Botus* fia: Pousa 382. 582-3.
- Botus (Gab* fia) 104.
- Boxa (Antalius* fia) 1471.
- , szn. 1352.
- Boz (Boz* fia) 924.
- Bozan, Bosan, Busam, hn.* (Szatinár vm.) 133.
- Bozana, ld.* Busán.
- Bozen, Bozin, ld.* Bazin.
- Bozók, Bozouk, hn.* (Hont vm.) 59. —i apát, *ld.*: Crispinus; Sándor. —i apát 648. —i apátság 66. (P.) 1295. —i mon. 793. —i prép. *ld.*: István.
- Bozorg* pristaldus 492.
- Bozova, a somogyi vár földje* 795.
- Bózsua, Borsua, hn.* (Abaúj vm.) 1400-1.
- Bő, Bew, Bw, hn.* (Heves, ma Jász-Nagykun-Szolnok vm.) 947. 1146.
- , *Beu, hn.* (Somogy vm.) 1145.
- *Behu, hn.* (Sopron vm.) 658. —i praecceptor 1443.
- Bökény, Buken, hn.* (Ugocsa vm.) 590.
- Bököny, Buken* hn. (Zaránd vm.) 202.
- Bölcsi, Belchyeo* (?) hn. (Bihar vm.) 901.
- Bölgyén, Belgyan, hu.* (Nyitra vm.) 807.
- Bölzse, Belsa, hn.* (Abaúj vm.) 499.
- Börgönd, Bwrgwn* hn. (Fejér vm.) 919.
- Bös, Bews, hn.* (Pozsony vm.) 1405. 1614.
- Bracku föld* 648.
- Bracon* ng. 1082.
- Branimir* horvát hg. 91.
- Brasan (Jurk* fia), vjb. 1402.
- Bratan, hn.* (likai várföld) 1336.
- Braten, terra —, terra Bratonis* 365.
- Brath, ld.* Baráti.
- Bratila* ng. 724.
- Bratinpofok* f. 927.
- Bratislou* pristaldus 53.
- Bratka, ld.* Barátka.
- Bratona, szn.* 1603.
- Bratuhna* vjb. 927.
- Brazza, Bracza, sziget* 361.
- Brebir, Berberium, hn.* 803.
- megye (zsupánság), *comitalus Breberiensis* 958.
- Brechina föld* 793.
- Bregana* vár 943.
- Brenche, hn.* 183.
- Bresteuch* patak 927.
- Brezwal (Brezhal)* fiai: Márton és György várjobbágyok 1111. 1116.
- Bribina* comes fiai: Gergely és Dániel 958.
- patak 927.
- Brigido, veszprémi kanonok* 81.
- Brisa, jb.* 202.
- Bryzlice* f. 1667.
- Brizizza* hn. 162. 356.
- Brodnuk, ld.* Borodnuk.
- Brondez* fiai: István, Endre, Gervasius, Korrard 1443.
- (Záh fia) Veszékény nb. 1443.
- Brum, odorini, szn.* 1380a.
- Bw, ld.* Bő.
- Buad, hn.* (Vas vm.) 1362.
- Bwaz, hn.* (?) 202.
- Buc, domb* 202.
- Buca, szolgál (sulga)* 202.
- Buca, ld.* Busán.
- Bucan, comes cur. bihari isp.* 60.
- Bucha, szn.* 299. — víz 1360.
- Buchfridus, ld.* Gottfried.
- Buchk, hn.* 1028. 1066.
- Buchur, hn.* 1486.
- Buck, (Mykus* fia) 546.
- Bucola, hn.* (Pozsega vm.) 927. — patak 927.
- Bucud, szállóműves* 202.
- Bwd* fia: György jb. 1174.
- Buda (berense-i)* fia: Miklós 433a.
- , szn. 454.
- , várszolga 743.
- , zavari, vjb. 1102.
- , hn. 25. 158. 545. 640. 654-5. 673-6. 736-7. 761. 772. 817. 822. 832. 860. 895. 904. 1045. 1213. 1264. 1338. 1375. 1531. 1540. —i alváros 1734. —i egyház 77. 197. 215. 272. 280. 545. 1617. —i kápt. 1267. —i kápt. okl. 852. —i polgárok 1439. —i prép. *ld.*: Adorján; Akos; B.; Barnabás; Benedek; Boleszló; Jób; Micu; Péter; Rafael; Tamás. —i prép. 747. 841. —i sziget 423. 581. —i vár 431. —i vendégek 346. *Ld. még:* Ó-Buda.
- , hn. (Nyitra vm.) 1578a. 1579.
- Budafelhévíz* 827. 1540. 1617.
- Budaszigeti Szt. Mihály* egyh. 423. 992.
- Budawelge, hn.* 889.
- Budichhwlese, hn.* 71.
- Budik* fia: Tódor, vjb. 816a.
- Budilo, ld.* Bodoló.
- Budislaus, szn.* 438.
- Budislavus* isp. 716.
- Buditha* fia: *Buthk* 1419.
- Budiwoy* fia: Márton 1537.
- Budizlaus* centurio 1097.
- Budyzlaus* comes fia 958.
- Budou* isp. 1631-2.
- isp. (Sándor fia) 1417.
- , szn. 1245.
- Budrig, Buduric. ld.* Bodrog.
- Budue (Wrur* fia) 1380.
- Budugey, ld.* Bedege.
- Budul (Milozt* fia), pohárnok, 973.
- Budulou, szn.* 848.
- Budun, ld.* Bodony.
- Budune, szn.* 577.
- Budung, ld.* Bodon.
- Budusa, szn.* 57.
- Bugath, ld.* Bogát.
- Bugathi, hn.* 1401.
- Bugen, Baien, Balgen, fehérvári isp.* 281. 284. 286.
- Bugna, hn.* (Zala vm.) 785. 1541.
- Bugvna, hn.* 588. 1207.
- Buhtha, szn.* 466.
- Buhthus (Saul* fia) vjb. 1102.
- Bujuslou, ld.* Bogyoszló.
- Buken* fia: *Buken, Hont-Pázmán* nb. 1405. 1513. 1614.
- isp. fia: Kozma 1319.
- Buken, ld.* Bekény, Bökény, Bököny.
- Bulesu (Bulchu)* fiai 1447.
- , *Bulchu, Bulsu, Bulsw, Dulzin, Balázs, Basil, győri prép.* Lád nb. 355. 377. Kanc., győri prép. 440-3. 447-8. 451-3. (455.) Csanádi ppk. 449. 456. 461-2. 471. 484. 501. 503-8. 511-2. 528-9. 537-8. 608. 637. 674. 709. 721. 723. 762. 781. 787. 805. 823. 853. 950. 957 60. 1011.
- Bulgaria* 212. 766 7.
- Bulgarin, szn.* 40.
- Bulphath, geneci nemes* 1599.
- Buna ministerialis* 482.
- , szállóműves 202.
- Bunalc, szállóműves* 202.
- Buntich Mladocuit, Stupich* nb. 986.
- Buquerq, hn.* (?) (Zaránd vm.) 202.
- Burba, villa* —, 202.
- Burene, ld.* Banana.
- Burgadi* presbiter 130.
- Bwrgwn, ld.* Börgönd.
- Burha* f. 1486.

Burhodo Hercegv., királyi szolga 473.
Burhud, ld. Borhod.
Burin, hn. (a pozsonyi váré volt) 318.
Burnel hn. 236.
Burulfeulde, ld. Borolfölde.
Burun, ld. Berény.
Burza föld, ld. Barcaság.
Busan, hn. (Bussa?) 964.
Busán, iuppa Buçani 44. *parochia Buxani* 103. *terra de Bozane* 353. *Buxane* 923.
Butca pristaldus 57.
Buthk (*Buditha* fia) 1419.
Butk, bébesi, szn. 1396.
Butka isp. 881.
Buus, szolga (*Sciget* fia) 142.
Buus, szállóműves 1172.
Buxan, ld. Busán.
Buza, vasvári vjb. 281.
Buzad bán fia 536.
 —, (*Bolezlaus* fia) 1103.
 — fia: *Chak* bán, *Hahót* nb. ld. Csák.
 — *Hahót* nb. győri isp. 247. *Isp.* 301. *Pozsonyi isp.* 382-3. 386. 393-5. 402-3. *Vasvári isp.* 576. *Bán* 467. *Soproni isp.* 484.
 — *isp. fia: Lanceretus* isp. 536. 1006. 1101. 1119.
 — m. (*Buzad bán* fia), *Hahót* nb. 536. 666.
 — ng. 1585.
 —, szn. 1435.
Buzco isp. 51.
Buzech föld, (*Bars* vm.) 1712.

C

A C kezdetű neveket lásd K alatt is!
 A szókezdő Ch magánhangzó előtt rendszerint Cs-vel van átírva, illetőleg a Cs betűhöz van osztva.

Caba (isp.) 108. 128.
 — pristaldus 80.
Cadar fia: *tolchua*-i *István* isp. 1045.
Cadarius, curialis comes 73. — *isp.* 76.
Cal, ld. Kál.
Calanda, ld. *Kalenda*.
Calanus, *Galany*, *Kalanus*, *Kalán*, kancellár 133. 136. *Pécsi ppk.* 138. *Pécsi ppk.* és horvát-dalmát kormányzó 151. 154-5. *Pécsi ppk.:* 157. 159. 169. 172. 174-5. 182-5. 188-9. 193-9. 204-6. 210-1. 219. *Pécsi ppk.* és vál. esztergomi ér. 217-8. *Pécsi ppk.* 222-5. 227-30. 233-7. 240-4. 246-50. 253-5. 258-62. 269-70. 272-6. 231-4. 286. 289-91. 293. 295. 298-9. 303-9. 314. 316-20. 322-6. 328-39. 345-7. 351. *Ppk.* 221.
Calmanus fia: *Heem* 1528.
Calmer fia: *János* isp. 117.
Calojohannes (*Angelosz János*). *Szerém* ura, *kegyi* isp. 608. — *bácsi* isp. 637. 674. 709. 721. 723.
Camar, ld. *Komárvaros*.
Camarniza, ld. *Komarnica*.
Camarun, ld. *Komárom*.
Capan, szállóműves 202.
Capi, ld. *Kapi*.

Caplan, hn. (*Baranya* vm.) 1486.
Carachinus, körösi isp. 1444-5.
Carasim, szállóműves 202.
Carassum, jb. 202.
Cari, hn. 3.
Carnoldin, szn. 130.
Carthin, szállóműves 202.
Casarait, udvarnok 202.
Castrum s. Mariae, ld. *Földvár*.
Cathapanus, ld. *Katapán*.
Catlu, szn. 368. 454.
Cazmer, ld. *Kistalud*.
Cazmichitorouich Obrad, szn. 40.
Cazteilan, hn. (*Pozsony* vm.) 242.
Ceagald (*Ragáld?*) hn. 800.
Ceba isp. 2.
Ceel (*Ceel* fia) 1261. 1283.
Cefu, szn. 130.
Cega, udvarnok 202.
Ceh centurio 72.
Cehna, várszolga 289.
Ceka, kir. serviens 166.
Cekas, szolga (*sulga*) 202.
Ceki, ld. *Cseklész*.
Celiny (helyesen: *Celum*) hn. (*Fejér* vm.) 919.
Celinus, trencsényi hospes 1466.
Celu, minister 12.
Cena, garamszentbenedeki apát 447. — m. 296. 385. (P.)
Cenes, szolga (*sulga*) 202.
Cepk fia: *István* 1277.
 —, hospes 704.
Cepre, szolga (*sulga*) 202.
Cequen fia: *Bálint* 1529.
Cercyka f. 1198.
Cermule, ld. *Chemerna*.
Cernacha comes 68.
Cesmagi (csázmai) népek 184.
Cethus, ld. *Cletus*.
Cetina, *Cithina*, *Zetina*, zsupánság 39. 40. 228. 256. 776.
Ceua, curialis comes 46.
Chachitorouich György 40.
Chameniana, (*Kamenjani*), hn. (*Dalmáciában*) 112. 189.
Cherubin fia: *Endre* 448.
Cherubin káplán 73.
Chibirianus fiai: *Benodek* és *Sándor* 819.
Chybrianus, ld. *Cyprianus*.
Chypus, (*Szepes*), terület 243.
Chitorouich György 40.
Ch ich-i (klisszai) zsupán, ld.: *Sándor*.
Chopoch, ld. *Kopács*.
Chouachiche, hn. (*Korbávia*) 1722.
Chrachen comes 195. (P.)
Chrenóc, *Hernoch*, *Hyrenouch*, *Hornouc*, hn. (*Nyitra* vm.) 749. 807. 1245.
Christian, *Christianus*, szn. 573. 602. 733. 926.
Chun, ld. *Cún*.
Chutus, ld. *Kutas*.
 (Egyéb, Ch kezdetű neveket ld. Cs alatt!)
Cibikfeulde, hn. 1681.
Cyblan, hn. (*Zágráb* vm.) 1187.
Cikádori egyház 168.

Cynardus isp., szolgagyőri 1206.
Cynge, ld. *Kyngve*.
Cinkota, *Scyngata*, hn. (*Pest* vm.) 1225.
Cyperon, hn. 34.
Cypou isp. 1049.
Cyprian káplán 248.
Cyprianus, *Chybrianus*, sárosi isp. 979. 1172.
Cirák, *Zyrak*, hn. (*Sopron* vm.) 1443.
Cyrconik, viz 927.
Ciriacus, *Cyriacus*, *Ciriák*, zágrábi prép. 325. 339. 366.
Cisy, *Cisu* hegy 202.
Cissa, (*Pago*), sziget 44.
Cistien (*Zenese* fia) 926.
Cisztercita kolostorok kiváltságai 137. — rend 674.
Cladia isp. 37.
Claravallis, *Clairvaux*, hn. 231. 389.
Clech, hn. (*Somogy* vm.) 81.
Cledinus isp. 44. 51.
Clemen, kir. udvarnokjb. 617.
Clementinus, szn. 1425.
Cleona, *Cleuna*, (*Hlivno*), zsupa 39. 228.
Cletus, *Keled*, *Kletus* isp. (*Chapa-i*) 711a. 758. — *isp. fiai:* *László*, *Fülöp*, *Gergely* 758. 1107. 1190. 1213. 1218. 1667.
Cletus, *Clethus*, kanc. egri prép. 354. 357-8. 362. 364-71. 377-384. 386. 393-6. 402-3. 431. *Vál.* egri ppk. 407-8. *Egri ppk.* 401. 410-11. 420. 422. 426. 440. 442-3. 448. 451. 456. 461-2. 471. 484. 499. 501-8. 510-2. 528-9. 537-8. 608. 637. 674. 709. 721. 723. 734. 769. 781. 787. 805. 823.
Clych, *Chlich*, *Clitia*, ld. *Klissza*.
Clobic, hn. 359.
Clobuchich-i egyh. 228.
Clononik, ld. *Klenovnik*.
Clusmonustura, ld. *Kolozsmonostor*.
Coboarcz, szn. 202.
Coch, turóci nemes, (*Pósa* fia) 1356.
Coelena patak 927.
Cocudi, szállóműves 202.
Coelestin pápa 187.
 — (III.) pápa okl. 720.
Cognoscens m. esztergomi kanonok 513. 599.
Cokot, ld. *Kakat*.
Col, szolga 202.
Colbaz, hn. (*Bars* vm.) 1712.
Colchud, ld. *Kulcsod*.
Coll falu 104.
Colon, civitas, (*Kolon?* *Zala* vm.) 3. —, hn. (*Fejér* vm.?) 262.
Colont, mézadó 202.
Comor, ld. *Komor*.
Comore-i Kokot (*Zelk* fia) 1115.
Compolt (*Curey* fia) 1659.
Compolth isp. *Aba* nb. 1669.
Compurdinus isp. (*Radulf* fia) 205.
Con, ld. *Köny*.
Condra, szent-király-jobbágyfia 1120.
Cone, *Cono*, templomos rendm. 173. 251.

Conradus, Corrad(us), Corlard(us), ld. Konrád.
Conscha f. 575.
Constantia, Constantinus, ld. K alatt.
Copan, capellanus 24.
Copernuch, ld. Kapornak.
Cophus, hn. 116.
Coplon, Cupton, ld. Kaplyon ng.
Coppo, meta 202.
Coprina, ld. Koprivna.
Copryvnicia, ld. Kapronca.
Copv, portus —, 927.
Copul, ld. Kapoly.
Copulch, hn. 1408.
 —, ld. Kapolcs.
Copuu, ld. Kapu.
Corbavia, Chorbauiia, ld. Korbávia.
Corcha, ld. Karcsa.
Corkoy, ld. Korkó.
Corla, ld. Kurla.
Cornellius kanc. 106.
Corrad f. ld. Hernád.
Corus, ld. Koros.
Cos, ld. Kos.
Cosmas, Cosma, Cozma, ld. Kozma.
Cosswth, turóci nemes, (*Math* fia) 1356.
Costulan, ld. Kosztolány.
Cotroman comes 103.
Coziza, hn. 228.
Cozmach özvegye: Pikud 1306-7.
Cozna fia: *Glauch* 1006.
Coztanicha, ld. Kostajnica.
Crac vára 330-1.
Craynna patak 927.
Crako volpot 239a. 250.
Crala, hn. 1234.
Crapunai isp. ld.: Péter.
Crapundorph, hn. (= Magyarigen, Fehér vm., Erdély) 424. —i szász telepések 638. —i vendégnépek 226.
Craztenica hn. (Zágráb vm.) 339.
Crehniencz, hn. 926.
Creynik (Fabián fia) 480.
Crescentius, spatóti érs. 39. 44.
Cressimir kir. 44. 112. 189. 254.
Crys, Crisius, ld.: Körös.
Crisius fiai: *Euze, Lege, Waga* 1219.
Crispin m. 137.
Cryspinus, bozóki apát 66. (P.) 1295.
 — csanádi ppk. 152. 154.
Cristan, udvari szolga 570.
Cristur, ld. Keresztúr.
Crnec, Wstychernewz, hn. (a Száva mtt.) 789.
Crocou, ld. Karakó.
Crucpurg (Kreuzburg) vár 391.
Crupech, (Hayk fia) 1351. 1354.
Cuach, nemes 999.
Cuban isp. 105.
 —, szn. 130.
Cubulcuth, ld. Kőbölkút
Cuchinuis, hn. 111.
Cuda, szn. 129.
Cudmen, hn. 981.
Cuest, ld. Kövesd.

Cwezefey, hn. (a mai Nagy-Küküllő vm.) 223.
Culcey isp. 76.
Culpateu, hn. 1001.
Cumania, 853.
Cumlous, ld. Komlós.
Cumpurdinus, Compurdinus udvar-isp. 126. 131.
Cun fia: András 499.
Cún, Chun, hn. (Baranya vm.) 773.
Cun, hn. 551b.
Cuncul, hn. (?) 133.
Cuni f. 133.
Cunfa fiai: *Zochud (Zochyd)* isp., *Serefeel*, László és Dezső (Ders) 1207. 1304. 1579.
Cuntius dux 2. — isp. 9.
Cupan, bíró 12.
 — fia: *Joahan*, zalai vjb. 1006.
 —, káplán 26.
Cupissa, szn. 1410.
Cuplen, zalai vjb. 1006.
Cuplon, ld. Kaplyon.
Cuppan, kir. serviens 1176. 1188.
Cupsin patak 927.
Cupuc, terra —, 365.
Cvrei, Curey, varasdi civis 1270. 1659. — fiai: *Compolt* és *Leo* 1659.
Curia regis, ld. Királyudvar.
Curmend, ld. Körmend.
Curpuna, ld. Korpona.
Cursola, Gorzura, sziget 361
Cuse, meta —, 133.
Cusmadomian, ld. Kozmadamján.
Cusold, hn. (Gömör vm.) 303.
Custan fia: Ambrús 130.
Cutera, ld. Kucsera.
Cuth, szn. 1352.
Cuzin, ld. Küszén.

Cs (Ch)

Chaak, ld. Csák és Szák.
Csaba fia: Máté 984.
 —, *Chaba* isp. (János isp. fia) 1156.
 —, *Chaba*, hn. (Somogy vm.) 386.
 —, *Chaba*, hn. 1219.
 —, (?)hn. 1368.
Chach fia: *Gurg* 824.
Csajág, Chayag, hn. (Veszprém vm.) 1214.
Csák, Chak, Chaak, Chac, (Buzád fia, Hahót nb.) m. 536. Tárnokm. 1058. Tárnokm. és zalai isp. 1155. Tárnokm. 1176. 1188. Főkamarás, zalai isp. 1223. Bán 1266. 1294. 1708. Bán, szolnoki isp. 1270. M., zalai isp. 1458. 1470-1. 1525. Bán, zalai isp. 1532. 1537. 1541. 1551. 1560-1. 1577. Bán, nyitrai isp. 1614. 1628. 1638. 1644. Fia: Csák, orbászi isp. 1641.
 —, *Chaak, Chac, Chak, Chakiu, Gaab, Scak, Schak*, (Csák nb.) isp. 352. Bodrogi isp. 569-70. 572-7. Béla ifj. kir. főasztalnokm. 582-6. 589-93. 595. Soproni isp. 608. 637. 658. 674. [Főlovászm. baranyai isp. 823. Főlovászm. soproni isp. 853. Tárnokm. 888. Tár-

nokm. soproni isp. 929. 950. 957-60. 1011. (Főkamarás, soproni isp. 979.)?]
 — fia: Dénes 953.
 — fia: Gug 1343.
 — fia: Tyba 953. 1437.
 — gorai isp. 1082.
 — isp. fia: István bán, ld. ott!
 — m. 1258.
 —, *Chac, Chak, Chaak* m. fegyver-
 nők 1138-9. 1141. 1143-4. 1161.
 —, *Chaak*, m., mosoni isp. 1399.
 —, *Chac, Chak* ng. 352. 698. 1007. 1009. 1605. 1739.
 — szn. 1333.
Chak, ld. még Ják.
Chakan (Dedach fia) 1067.
 — (*Mergen* fia) 574.
 —, hn. 1486.
Chakontrola víz 1405.
Család, Chalad, hn. (Sopron vm.) 1171. 1454.
Csallóköz, Chollokuz, Chyllokuz, Chyloukuz 1102. 1271. 1513. 1582. 1614. 1645. 1654. —i udvarnokok 761.
Challov, hn. (Moson vm.) 244.
Chama fia: *Chepan* vjb. 521.
 — (*Lama*), (*Rubay* fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
 — (*Lob* fia) 592.
Chama, (Csoma), hn. (Gömör vm.) 676.
Chan, Cham, hn. 800.
Csanád, Chanad isp. (*Woffa* isp. fia) Csanád nb. 1126.
 — (*Kechele* fia) Csanád nb. 1126.
 —, *Cenad* ng. 633. 847. 872. 1084.
 — vm. 461. 847. —i birtokok 1126.
 —i isp. 1164. *Ld. még:* Demeter; Ézsau; Gyula; István; László; Marcell; Márton; Miklós; Pál; Péter; Weyteh; Weza.
 —i kápt. 847. 872.
 —i kerület 641.
 —i ppk. 363. *Ld. még:* Benedek; Bereck; Bestertius; Bulcsu; Dezső; János; István; Cryspinus; Lőrinc; Pál; Saul; Simon.
 —i vár 309. 494.
Csanak, Chonuk, hn. (Komárom vm.) 538. 1148.
Csandal, Chondol, Chundol, hn. (Pórszony vm.) 982. 990.
Csány, Chon, hn. (Abaúj vm.) 1031.
Chapai Cletus isp. fiai: László, Fülöp, Gergely 1107.
 —i Fülöp fia: Fülöp 711a.
Csapodi (de Sopudh) János, pécsi hospes 130.
Chapolnak, hn. (?) 133.
Csápor, Chapur, hn. (Nyitra vm.) 1728.
Chapunos, hn. (?) 133.
Charadooth, út 1058.
Chatuber, várszolga 1476.
Csatár, Chatar, Chataar, hn. (Baranya vm.) 840. 984.
Csatári mon. (*Zala* vm.) 74-5.

- Csázma, *Chasma*, *Chazma*, hn. (a mai Belovár-Körös vm.) 188. 193. 712. 1117.
 —i kápt. 782. 1137-9. 1141. 1143-4. 1161. 1288-9. 1440. —i kápt. okl. 1055. 1176a. 1402. 1467. 1469.
 —i népek 178. 184. 188. 193.
 —i prép. *Id.*: Péter m.
 — f. 1467.
 Csázmafő, *Chazmafeu*, hn. (*Somogy vm.*) 1055.
 Csécsényi (*de Chechen*) Péter, Győr nb. 1133.
Checher, *Id.* Csicsér.
Chede, bői, szn. 947. 1146.
Cheer, szn. 1146.
Chef, szn. (?) 237.
 Csege, hn. (Szabolcs, ma: Hajdú vm.) 874.
Chegeteleke, hn. 733.
Cheglyn, (Čaglin), hn. (Pozsega vm.) 927.
Cheh, (*Mortunus* veje) 1113.
Cheh, hn. (*Abauj vm.*) 158.
 Cseh (Kálmánca), *Cheh*, hn. (*Somogy vm.*) 927.
 Cseh király 1241. 1335. 1463. —or^s szág 124. (P.) 335. 617. 1058. 1559.
Cheyd fiai. zalai várjobbágyok 1155.
Cheyd, hn. (Zala vm.) 1337.
Chek, víz 1041.
Cheka fia: István 1392.
Cheke, erdőőr 133.
 Cseke, *Cheke*, hn. (Szatmár vm.) 133.
Cheken fiai: Balázs és Bálint 1485.
 Cseklész, *Ceki*, hn. (Pozsony vm.) 242.
Chektau centurio fiai 1153.
Chelch (*Borich* fia) 893.
 —, (Csiliz), mocsár 1691.
Chelei hn. (*Baranya vm.*) 1486.
 Csém, *Chem* ng. 783.
Chemerna, *Cermule*, f. 1300. 1635.
 Csemernye, *Chemerna*, hn. (Zemp^s lén vm.) 1025.
Chemma, *Sayna*, *Sama*, *Soma*, ppk. 107. Egri ppk. 111-2. Kalocsai érs. 113. 118.
Chemu fiai: Lőrinc és Gergely 1126.
Chen asszony, (Péter isp. özvegye) 1218.
Chenka, hn. 59.
Chenke fia: *Mortunus* vjb. 1113.
 —, hn. (Esztergom vm.) 731.
 —, hn. (Szabolcs vm.) 663-4.
Chenkeu, szn. 1464.
Chennu, mézadó 202.
Chenquezeresteueuen, hn. 927.
 Csépán, *Chepanus*, bán (Mika fia) Ják nb. 223-5. 227. 242. — somogyi isp. 228-30. — nchai 1210. Fia: István 364. 672.
 —, *Dem* nb. 1146.
 —, (*El* fia) 974.
 — fia: István, alsókoksói 1291.
 — fia: Keled 931.
 — fia: Lampertus serviens 1315.
 — fiai: Benedek és Péter, kőfaragók 1197.
 — isp., *chasari*, *chasarmonostori* 688. 690.
 — (István fia), Győr nb. soproni isp. 182-4. 188. 197-8. 204. 206. 210. Bácsi isp. 217-9. 222-5. 227. Nádor, bácsi isp. 226. 228-30. 233-7. 239b-40. 252-3. Nádor 310. 1528.
 — (Kázmér isp. fia) Kaplyon nb. 1502-3.
 — (Márton fia) 1263.
 —, (Pósa fia), Ják nb. 1526.
 — szn. 1521-2.
 —, vjb. (Chama fia) 521.
 — (*Wendig* testv.), vjb. 1485.
 Csépanföldre (= Dobrony), *Chepanfuld*, hn. (Bereg vm.) 887.
Chepea fiai 475.
 Csepel, hn. (Fejér, ma: Pest vm.) 1165.
Chepel, hn. (Hont vm.) 683.
 —, hn. (Veszprém vm.) 60.
 Csepelsziget, Nagy sziget 77. 138. 316. 692. 850. (P.) 1385.
 Csepin (Čepin), *Kendchapa*, hn. (Valkó, ma: Verőce vm.) 1190.
Cherbela, centurio 72.
Chere (Albert fia) 1054.
 Cserép (=falú), hn. (Borsod vm.) 874.
Chergou, *Id.* Csurgó.
Chermel (Csermend?), hn. (Nyitra vm.) 1395.
 Csernákov, *Chernakou*, *Chornakw*, hn. (Turócbán) 1298.
 Csernec, *Cherneck*, hn. (Zala vm.) 1458.
Chernehc (Črnc) f. 1606.
Chernehtu, *Chernehiteu*, hn. 1001.
Chernek, szn. 784.
Chernelec, hn. 339.
 Csernely, *Cherne*, hn. (Borsod vm.) 612.
Chernuk fia: István 218.
Cherनुkey, hn. (Vas vm.) 218.
Cherovaburda, hn. (Körös vm.) 769.
Cherlu, a szekszárdi apátság lovas praecoja 656.
Chessuga, jb. 202.
 Csesztve, *Cheztuoy*, hn. (Zala vm.) 1212.
Chete isp. 579.
Chetene, erdő 1407.
Cheteruch, *Ceteruch*, *Id.* Sterusz.
Cheturthuc, *Id.*: Csötörtök.
Cheuz, *Id.*: Csősz.
 Csezmicc, *Chesmica*, *Chezmicc*, tésrület, (Somogy vm. tartozéka) 1281. 1311. 1402.
Cheznota, patak 927.
 Csiba fia Achilles, bajvivó 448.
Chyba, szn. 124. (P.) 617.
 Csicsér, *Checher*, hn. (Ung vm.) 48. 1348. 1389. 1434.
 Csicsó, *Sysou*, hn. (Komárom vm.) 120.
 —, *Chychow*, hn. (Zala vm.) 1280.
Chyk, hn. 1405.
 Csika, *Chyka*, hn. (Csanád vm.) 467.
 —, *Chyka*, hn. (Tolna vm.) 1357.
Chipli (?), hn. 1357.
Chyrgov, *Id.* Csurgó.
Chifamer, hn. 102.
Chiwa presbiter 52.
Chyzkerei comes, (Bogomer fia) 1401.
 Csobaj, *Chobay*, hn. (Szabolcs vm.) 974.
Choc (?) ng. 785.
 — (?), szn. 785.
Chof, hn. (*Moson vm.*) 235.
Chokol, hn. (a fehérvári várhoz tartozott) 456. 591.
Chollo, f. 1542.
 Csolnok, *Cholnuk*, *Kolnuk*, hn. (Esztergom vm.) 1292-3. 1690.
Chom fiai: Mihály és István 1600.
 Csombaj, *Chumboy*, hn. (Nyitra vm.) 979.
Chon, *Id.* Csány.
Choncu mocsár 1024.
Chondol, *Chundol*, *Id.* Csandal.
Chone, (*Nogus* fia) 972.
 Csongrádi isp. *Id.*: Miklós.
 — vár 868.
Chonuk, *Id.*: Csanak.
 Csopak, *Sopuc*, hn. (Zala vm.) 13.
 Csór, *Chour*, hn. (Fejér vm.) 13.
Chorgou, *Id.*: Csurgó.
Chorna, hn. 16.
 Csorna, *Chornoa*, *Chvrna*, hn. (Sop^s ron vm.) 444. 833.
 —i (*Cherna*) egyh. 1159.
 —i prép. 444.
 Csornok, *Churnok*, hn. (Nyitra vm.) 1351.
Chornouch, körösi várszolga 1573.
Choth, hn. 1358.
 Csősz, *Cheuz*, hn. (Veszprém vm.) 13.
 Csötörtök, *Cheturthuc*, hn. (Pozsony vm.) 319.
 Csötörtökhely, *Cheturtychel*, hn. (Pozsony vm.) 225. 305.
Chwba, villa —, 202.
Chuda fia: Ipolitus 1278.
 — fia: Pál clericus 1098.
Chudruk pristaldus 462.
Chuetchk, vjb. 1684.
Chuyinna, *Schuyinna*, patak 927.
Chukar, jb. 655.
Chulch víz 1405.
Chulen, famulus 869.
Chulle, szn. 1420.
Chumboy, *Id.*: Csombaj.
Chumou fia: Mihály 410.
Chump, másképp Elek, pap 135.
Chumur, Csanád nb. (*Kelemenus* bán fia) 1126.
Chuna fia *Joan* 1526.
 Csúny, *Chwn*, hn. (Moson vm.) 1708.
Chupa, jb. 202.
Chupor ng. 868.
Chuque fia: Péter 812.
 Csurgó, *Chyrgov*, hn. (Fejér vm.) 614.
 —, *Chergou*, *Chorgou*, *Churgou*, hn. (Somogy vm.) 155. 328. 1237.

1412-3. —i johanniták praeciposa: Guillermus 1502-3.
Churla, ld.: Túrje.
Churm(un)a, hn. 1698.
Churnok, ld.: Csornok.
Chuth, *Chwth*, —i mon. 1415-6. 1484. 1612.
Chutur, besenyő 1616.
Chuturikhelwigy, hn. (Csallóköz) 1513.
Csuza, *Chusach*, *Chuza*, hn. (Baranya vm.) 984. 1486.

D

Dabacha, ld.: Dobóca.
Dabra, hn. (Valkó vm.) 1682.
Dabrapatak, hn. (Vas vm.) 1210.
Dabrony, *Dobrun*, hn. (Veszprém vm.) 1443.
Dabusaere, f. (?) 202.
Dachun, jb. 407.
Dada, hn. (Szabolcs vm.) 1007.
Dág, *Dag*, *Daag*, hn. (Esztergom vm.) 1292-3.
Dag, ld.: Agfalva.
Dalatha, hn. 1368.
Dalmácia 45. 250.
Dalmad, *Dolmod*, hn. (Hont vm.) 844a. 1558.
Dalmátfehérvár, *Alba*, *Belgrad*, 37. 112. 189. 254. 986. —i mon. 112. 147. 254. —i ppk. ld.: Bonus.
Dama fiai 1066.
 —, szn. 1028.
 —, hn. 1486.
Damaldus, ld. Domaldus.
Damana fia: Ivánka isp. 1419.
Damasa, scytyzi bíró 789.
 —, (*Zolougoz* fia) 1052.
Damasca, hn. 102.
Damaslaus, dux 93.
Damaslou, várszolga 743.
Damian(us), zárai comes 147.
Damianus, borsodi kir. serviens 1021.
 —, (*Milozt* fia), pohárnok 973.
 —, vágási 1220.
 —, udvari szolga 570.
Damiata (*Damicette*), hn. 427.
Damonya, *Domona*, hn. (Sopron vm.) 658.
Dandulus Péter, követ 770.
Danych fiai: *Danych* és *Guruzlou* 1402.
Dániel (*Bertalan* fia), Ják nb. 1526.
 — (*Bribina* fia) 958.
 — fia: Péter 1163.
 — ruthén kir. 1403.
 — sebenicoi comes 960.
 —, szász vitéz 595.
 —, szn. 856. 1163.; 1730.
 — turóci prép. 1658.
Danilo, *Danislaus*, lodomeri hg. 608. 955. 1076.
Dank, lipthói jobbagyfiú 1300.
Danóc, *Donouch*, hn. (Baranya vm.) 1671.
Danuskue, hegy 816a.
Dara, *Keersfalusi*, 555.

Darázs, *Dras*, falu 620.
Daria fia: *Macov* isp. 863.
Daróc, *Drauch*, hn. (Baranya vm.) 1427.
 —, *Drahuc*, *Darovch*, hn. (Szatmár vm. Fülöpösdaróc) 133.
 —, hn. (Valkó vm.) 981.
Dávid dux 23-4. 26.
 —, pannonhalmi apát 61-2. 66. 72. 78. —, szn. 798.
Debrete (= *Trebete*), *Debreta*, *Debrete*, hn. (Nyitra vm.) 1309-10. 1340. 1390. 1414.
Dechyn isp. 688.
Dechluk fia: *Sitina* 693.
Deda, pannonhalmi apát 52.
 —, szn. 72.
Dedach fiai: *Chakan* és *Welch* 1067.
Dedalch, (Mihály fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
Dedberke, berek 1021.
Dede, horvát ppk. 103.
Dedech, hn. 1117.
Dédes, *Dedus*, hn. (Borsod vm.) 691.
Dedus isp. 1622.
Dees isp. (*Kachow* fia), Herman nb. 1041. 1509. 1643. 1672.
 —, szolnoki isp. 529. 537.
Deeswar, ld. Désvár.
Dega, szállóműves 202.
Değu (de genere?) 1146.
Dehter-i pohárnokok 973.
Deke famulus 123.
Deklesin, *Duclisa*, hn. (Zala vm.) 775.
Delnafew, hn. (Sáros vm.) 864.
Dem ng. 1146.
Dema (Farkas fia), vjb. 816a.
Deman, szent-király-jobbágyfia 1120.
Deme, szn. 870.
Demesd f. 883.
Demeter (Aba nb. Syxtus fia), Kálmán, halicsi kir. főasztalnoka 529. Bodrogi isp. 608. 637. 674. Mester: 587. 726. Fia: Sándor isp. 840. 954.
 — (*Beztur* fia), Nána-Besztur nb. 1478a. 1650.
 —, clericus (Gábor fia) 155.
 —, Csák nb. főasztalnokm. 329. Vasvári isp. 353. Főasztalnok, vasvári isp. 356-8. 364-7. 369-71. 378. 381. Főasztalnokm. 383. 386. 407-11. Főasztalnokm. pozsonyi isp. 406. 420. 422. 426. 440-3. 448-9. 451-2. 456. Főasztalnokm. 461-2. Udvarisp. bácsi isp. 501-8. 510-2. 514. 523. 603. 528. 598. (Csanádi isp. 637. 674. 709.) Mosoni isp. 715-6. Udvarisp., mosoni isp. 726. 744. 769. 781. 787. 805. Udvarisp. 762. Udvarisp., bodrogi isp. 840. Mester 1009.
 —, *Dem* nb. 1146.
 — (*Doma* fia) 1345.
 —, fehérvári isp. 1473.
 —, fehérvári vál. prép. alkanc. 1576-84. 1604. Fehérvári prép. alk. 1605-6. 1614-7. 1619-20. 1622-8.

1630. 1632-33. 1635-9. 1641. 1646-7. 1653-4. 1658-61. 1663. 1682.
 — fia: Dénes 1178.
 — fiai 811.
 — isp. 889.
 — isp. (*tohsi*) 1502.
 — (*Kozma* fia) 927.
 —, körösi várszolga 1573.
 — (*Lőrinc* fia) 998.
 — m. barsi főesperes 1455. Esztergomi főesperes 1482.
 — m. (zalamelléki), (Salamon fia) 1232. 1460.
 —, Nagy —, (Lukács fia) 563.
 — (*Pál* fia) 1426.
 —, soki 1653.
 —, szn. 245.; 540.; 970.
Demianyi, hn. 431.
Demon (Ombud fia) 1042.
Dénes (Ampod fia), tárnokm., újvári isp. 304-7. 309. Tárnokm.: szepesi isp. 308. Tárnokm. 314. Tárnokm. újvári isp.: 316-20. 322-6. 328-39. 345-7. 351. 354. 432. Tárnokmester, bácsi isp.: 357-8. 362. 364-71. 377-8. 381. 832. Tárnokm.: 383. 386. 407-11. Nádor 439-43. 447-8. 471. 484-5. 492. 496. 501-8. 510-2. 523. 528-9. 603.
 —, babóti polgár 1074.
 —, bácsi isp. 119. 128. 133. 146. — és a tengeremell. kormányzója 136. bán 131. 138.
 — (*Behar* fia) 1301.
 —, bodrogi jb. 130.
 —, bodrogi isp. 71.
 — (*Chak* fia) 953.
 —, *chermel*-i nemes 1395.
 — (*Demeter* fia), *Becse*-*Gergely* nb. 1178.
 — (*Dénes* fia, *Tomaj* nb.) főlovászm., 383. 386. 407-11. Tárnokm. 406. (!) 420. 422. 426. 499. Tárnokm. és szolnoki isp. 440-3. 448. 451-2. 456. 461-2. 467. *Vajda*: 599-603. 529. Nádor 537-8. 540. Nádor, szolnoki isp. 608. 617. 624-5. 629. 636-7. 661. 670. 674. 683. Volt nádor 732. Fiai: 953. 1696. Fia: Dénes 558. 1696. June 953. Miklós 1696. Neposai 947.
 — (*Ehellus* fia) 1607.
 —, ferencrendi szerzetes, (*Edeuch* testv.) 1024.
 — fia: *Benedek* isp. 1214.
 — fia: *Hedrik* 1614.
 — fia: *Herrandus*, ld.: *Herrandus*.
 — fia: *Miklós* 1420.
 — fia: *Reroldus* 1076.
 — (*György* fia), *Péc* nb. zalai isp. 1610. 1641.
 —, győri ppk. 1589-90. 1657.
 — (*Hahót* nb.) 536.
 — isp. 37.; 72. 101. 104. 116-7. 120. 174.; 567.; 1075.
 — isp. (*Becha* fia), *Becse*-*Gergely* nb. 1178.
 — isp. (*Farkas* fia) 1214. 1507.
 — isp., királynői tárnokm. 671.

- (*Mert* fia), szatmári 928.
 —, nyitrai isp. 1571-2.
 —, országbíró 1098.
 —, (Péter fia) 1146.
 —, prisdaldus (*fohi*) 624.
 —, (Simon fia), szn. 462.
 —, soproni isp. 169. Ujvári isp. 173. 175. 184.
 —, szn. 694.; 1427.; 1748.
 —, szolnoki isp. rokona: Akos 1020.
 —, (Tamás isp. fia), Türje nb. 1659.
 —, (Türje nb. Szentgróti), főlovászm. 608. 637. 655. — és temesi isp. 674. Szlavón bán, főlovászm. 709. Szlavón és tenger melléki bán 715-6. Bán, Szlavónia hercege 718. Bán 719. 723-4. 726-7. 860. Szlavónia hgc (és bán): 734. 738. 744. 762. 769. 772. 777. 780. 781. 785. 787. Szlavón bán 789-90. 805. 926. Nádor, somogyi isp.: 803. 823. 830. Tárnokm., pozsonyi isp.: 853. Nádor, pozsonyi isp. 882. Szolnoki isp.: 950. 957-60. Nádor 979. Bán, a türjei mon. patrónusa 1397. Volt szlavón bán 1504.
 —, veszkényi, Veszkény nb. (Bertalan fia) 1443. 1463.
 Dénesd, *Dyenis*, *Dyonis*, *Dyonus*, *Dyenws*, hn. (Pozsony vm.) 1191. 1208. 1230a. 1474. 1654.
 Dénesmonostora, *Dyenusmonustura*, hn. (Zaránd vm.) 182. 1178.
 Dengeleg, hn. (Sztmár vm.) 800.
 Deninius isp. fia: Sándor 1131.
 Denisztur f. 882.
 Decodatus comes 1341.
 Derecske, *Derekce*, hn. (Sopron vm.) 1741.
Derekche, ld. Döröcske.
 Derinemy, hn. 900.
 Derrisi, szn? hn.? 202.
 Ders, (András isp. fia), szn. 791.
 —, *Desiderius*, (*Cunta* fia) 1304. 1579.
 — fia: István isp. 1622.
 —, *Dirs*, (nógrádi) isp. 84. 90.
Dersi, jb. 202.
Dersu, Győr nb. szn. 741.
 Désakna, hn. (Szolnok vm.) 874. —i vendégnépek 1710.
Descha, hn. (Garityban) 1116.
Descyn, szn. 769.
Desiderius, ld. Dezső.
Desiuoy comes 217.
Desnicha, *Desniche*, *Disnicha*, hn. (a mai Belovár-Körös vm.) 1111. 1117. 1144.
 Désvár, *Deeswar*, hn. (Szolnok vm.) 618.
Detá, (Pok nb.) 1362.
Dettha (Kornél isp. fia) 422.
 —, szn. 759.
Detk, szn. 569.
 Detrik, Detre, (Arnold fia) 1349.
 — fia: Miklós 836.
 — fia: *Mikou* isp. 848.
 —, győri isp. 950. 957-8. 960.
 — (*Irnuud* fia) 950.
 — isp. 518.; 612.; 869.; 1282.
 — isp. fiai 1551.
 — isp., Kopasz, 1192-3.
 — isp. (Máté fia), Akos nb. 744.
 — (*Mikou* fia) szepesi isp. 1022. 1105. 1377. 1394. 1418. 1436. Szepesi és zólyomi isp.: 1099. 1182. 1353. Zólyomi isp.: 1100. 1197. 1202. 1263. 1332. 1356. Isp.: 1367.
 — serviens, (Mohol fia) Apoc nb. 898.
 —, szn. 381.
 —, zólyomi isp. (Synk fia) 460. 486.
 —, zólyomi procurator 457.
Detrizus, szn. 147.
Deueche kerület 56.
Devecher fiai: Sámson, György, Wlk és Wlcheta 782.
Devecer, *Deuecher*, hn. (*Doboka* vm.) 592. 824.
 Dezső (*Cunta* fia), ld. *Ders*.
 — fia: György 1133.
 —, (*Hunth* fia) 1676.
 — (*Ders?*), *Desiderius*, kalocsai ppk. 27.
 —, *Desiderius*, kanc., szebeni prep. 183-4. 188-9. 193-6. 199. Csanádi ppk. 197-8. 206. 210. 217. 222-3. 225. 227-30. 234-7. 240-1. 243-4. 246-50. 253-5. 258-62. 269-70. 272-3. 276. 281-4. 286. 289-91. 295. 298-9. 303-9. 314. 316-20. 322-6. 328-39. 345-7. 351. 353-4. 356-8. 362. 364-71. 377-83. 386. 393-5. 401-3. 406-11. 420. 422. 426. 440-3. 448. 832.
 —, *Desiderius*, vjb. (*Draso* fia) 1138.
 Diakó (Diakóvár), *Dyacou*, hn. (Valkó vm.) 771.
Diduag, (Dudvág f.?) 319.
Dyenis, *Dyonus*, ld. Dénesd.
Dyenusmonustura, ld. Dénesmonostora.
Dimychkfolde, hn. (a mai Pozsega vm.) 1731.
Dirs, ld. *Ders*.
Disislaw, *Mogorovich* nb. 986.
Dyuchezi (devicsci) vendégnépek 1099.
 Divék, *Dyuek*, hn. (Nyitra vm.) 1688.
Dyun, hn., ill. hegy neve, (Nyitra vm.) 987.
Doardi, hn. 43.
Dobak, *Dubak*, *Dubuk* isp. 749. 1127. 1245. 1360.
Dobche, szn. 577.
Dobica fia: *Wido*, 111.
Dobicha, ld. *Dubica*.
Dobyn fia: *Mortunus* 1277.
Doboanoga, patak 927.
Dobúca, *Dabacha*, hn. (Gömör vm.) 1741.
Doboka vm. 592. 831. —i isp. ld.: Eustach. —i vár 733.
Dobouca, patak 927.
Doboz (*Sokaria* fia) 932.
Dobozd, hn. (Nyitra vm.) 799.
Dobra, hn. (Vas vm.) 281. 1509.
 —, hn. 1255.
 — vice 237.
Dobrina, a garamszentbenedeki cgyh. jobbagya 1046. 1174.
Dobrogost, udvari szolga 570.
Dobronuc, vár 1290.
 Dobronyai (*Dobruna*) vendégnépek (Zólyom vm.) 1013.
Dobrun, ld. *Dabrony*.
Dobus, hn. 561.
Dochyk, szn. 1224.
Dodomer comes 353.
Dolmod, ld. *Dalmad*.
Doma fia: Demeter 1345.
Domachofci, hn. 1722.
Domaldus, *Damaldus*, comes 253. 256. 341. 402. 901. 958.
Domanik, *Domonyk*, hn. (Hont vm.) 870. 1295.
Dombó, *Dumbou*, hn. (Pozsony vm.) 1305.
Dombró (*Dubrava*), *Donbro*, hn. (Körös vm.) 193. —i (*Dumbro*) népek 184. 188.
Domit, jb. 202.
Domona, ld. *Damonya*.
Domonkos (*Abraank* fia), zalai vjb. 1006.
 —, *Domokos*, aludvarbíró 819.
 — bán (Miskolc nb.) udvarisp. 147-8. — és bodrogi isp. 152. 154-5. Bán 157. 159. 408. 420.
 — bán fia: Bors, ld. Bors.
 — bán monostora ld. Borsmonostor.
 —, (Bertalan isp. fia) 1573.
 —, *billei*, szn. 1412-3.
 — érs. alkanc. 2. 9.
 — fia: *Domokos* 1682.
 — fia: Ivánka isp. 1417.
 —, győri várszolga 139.
 — (Herrandus fia) 1588. 1644.
 —, honti vjb. 1558.
 —, jb. (Bala fia) 1174.
 — isp. 1584.; 1665.
 —, István ifj. kir. főpohárnoka (Csák nb.) 698. 1328.
 —, *kesceei* 1685.
 —, Péc nb. 675.
 —, (Rátót nb.) tárnokm., nyitrai isp. 637. 647. — bihari isp. 674. 676. — szn. 454.; 1352.; 1458.; 1568.
 — vjb. (*Berizlaus* fia) 1111.
 —, vegliai ppk. 44.
 —, zágrábi ppk. 155. 184. 188-9. 193. 195.
Domonkosrendiek 712. 717. 948. 967a. 1004. 1236.
Domoszló, *Dumustlou*, hn. (*Abauj* vm.) 1669.
Don (*Rugach* fia) 748.
 —, szn. 49.
Dona, szn. (Dobák nb.) 749.
Donát, bakonyi isp. 697.
Donath, hn. (Valkó vm.) 981.
Donatus isp. Tét nb. 442.
Donbro, ld. *Dombró*.
Donk isp. (Pál fia) 1487.
Donkpotoka f. 1394. 1418.
Donouch, ld. *Danóc*.
Doran, föld 1156.
Dornouch, patak 927.
Dorog, *Durugh*, hn. (*Abauj* vm.) 158.
Dorog(háza), *Drug*, hn. (Heves vm.) 694.

Dozmát, *Druzmoth*, hn. (Vas vm.) 1238.
 Dömösi egyh. 63. 560. 683. — prép. 926. *Ld.* még: Macharius.
 Dörgicse, *Durguchey*, hn. (Zala vm.) 1617.
 Döröcske, *Derekche*, hn. (Somogy vm.) 1548.
 Dörög, *Durug*, hn. (Győr vm.) 976. 1179.
 Dragan fia: Éliás 927.
Dragchynus, libertinus 1540.
Dragoslauus, *Dragoslaus*, szn. 162. 356.
Dragotyn, hn. 1745.
Dragus (blinai) fiai: *Martun*, *Mars tunus*, *Pousa* 789.
Drahmel, turóci hospes, ill. jobb- bányfi (*Vzda* fia) 1049. 1350.
Drahuc, *ld.* Daróc.
Dramotischa, hn. 1722.
Dras, hn. honti várföld 1555-6. — falu, *ld.* Darázs.
Draskw, *Drask* (Dvor fia), turóci jobbányfi 729. 1497.
Drasnik, (Drežnik), comitatus 999.
Draso fiai: Tamás, Dezső, Ysump- nit várjobbányok 1138.
Dráva f. 14. 301. 328. 657. 773. 816. 1006. 1095. 1106. 1164. 1199. 1366. 1527. 1548. 1723.
Drauch, *ld.* Daróc és Dravec.
Dravcha f. 773.
Dravec, (Daróc), *Drauch*, hn. (Sze- pes vm.) 1365. 1421.
Dresnyk (*resnyk-i?*) ng. 1410.
Drid, hn. (Trau mtt.) 438. 716.
Drug, *ld.* Dorog.
Drugan, szn. 665.
Druse, *villa* —, 230.
Drusk, (Farkas testv.) 1141.
Druzmoth, *ld.* Dozmát.
Duba fia: *Gureche* 1274.
Dubak, *Dubuk* isp. *ld.* Dobak. — szn. 937.
Dubica vm. 1070. —i isp. *ld.* Balog Miklós. —i várjobbányok 1184.
Dubnica, *Dubnice*, hn. (Nyitra vm.) 791.
Dubowaprehod, hn. (Turóc terüle- tén) 1500.
Duboudyl, hn. 1051.
Duboz, szn. 371.
Dubruzlou fia: *Dubruzlou* 1546.
Duchkwe vár 1021.
Duclisa, *ld.* Dcklesin.
Dudwag f. 1024.
Dulypchka, hn. (Körös vm.) 777.
Duló(-újfalú), *Dulow*, hn. (Tren- csén vm.) 1226.
Dumbou, *ld.* Dombó.
Du(m)brava (*Denbrou*) erdő 102. *Ld.* még: Dombró.
Dumbro, *ld.* Dombró.
Dumbrou, hn. (a valkói várhoz tar- tozott) 1190.
Dumbul, hn. 859.
Dumon, *currifur* 202.
Dumuslou, *ld.* Domoszló.

Duna f. 14. 20. 476. 560. 712. 901. 984. 1175. 1483. 1539. —i hajósok 535. —i hajóvontató út 1665. —i halászat 396. 403. 448. —i halá- szóhely 384. —i sziget 403. — révi vám 1375.
 Dunajec, *Donays* f. 1242. 1249.
 Dunaszekcső, *ld.* Szekcső.
Dunazel, hn. 523. 603.
Dunsla prép. 499.
 Dvor fiai: *Mykola* és *Draskw* jobb- bányfiak 729. 1497.
Durguche, *ld.* Dörgicse.
Durug, szn. 620.
Durug, *ld.* Dörög.
Durugh, *ld.* Dorog.
Duruichs (valószínű *Durnichs* — Drnek), hn. (Zágráb vm.) 360. 366.
Duruzlaus m. 934.
Dusa hn. 193.

E (É)

E., fchérvári főesperes 355.
Eachy fia: Pál, *ld.* Pál, Geregye nb.
Ebad, servius, *Jaku* nb. 370.
 Ehad fia: Kemen isp. *ld.* Kemin. — fiai: *Kemin*, *Reinoldus*, *Jak* (*Gak*) 1514a. 1526. 1532-3. — fiai 1515. 1525. 1530. 1534. 1652.
 Ehad, hn. (A galgóci várhoz tartoz- zott, Esztergom vm.) 627. 654.
Ebergen, vasvári vjb. 281.
 Eberhard, *Everard*, *Eurard*, nyitrai ppk. 136. 157. 159. — özvegye 1349. — salzburgi érs. 96.
 Eberhard, *Ybrehart*, hn. (Pozsony vm.) 242.
Ebrisk, hn. 1111.
Ech, *Pop-falusi*, szn. 917.
Ech, *ld.* Eth.
Echa (Korus fia), szn. 55.
Echuruh (Abel fia) 981.
Ecly, *ld.* Ekel.
Ecoy, varasdi isp. 889.
Ector, *ld.* Hector.
 Écs, *Esu*, *Ecch*, hn. (Győr vm.) 120. 139. 1483. — falusi szőlőművesek 678. *Ld.* még: Nagyécs.
Edeci, hn. 110.
Edelin, *ld.* Odorin.
 Ederics (Puszta), *Edelych*, hn (Zala vm.) 291.
Edeuch (Péter isp. fia) 1024.
Edlelmes, (*Caba* neje) 128.
Edus, pozsonyi isp. 499.
Eer, víz 202.
Egebes, szolga (*sulga*) 202.
Egedhelese, hn. 71.
 Eger f. 133.
Egerpothaka, hn. 1025.
 Egerszeg, *Egurzug*, hn. (Zala vm.) 1503.
Egeupha, hn. 1486.
Eghazas, *ld.*: Egyházasa.
Egnoch (*Mycó* isp. fia) 1626.
 Egres, *Egris*, *Egrus*, hn. (Somogy vm.) 349. 626.
 Egresi apátság 405.

— egyh. 220. — konvent 1683.
 Egri egyh. 258. 874. 1267.
 — kápt. 691. 887. 947. 953. 1045. 1094. 1110. 1267. 1291. 1345. 1389. 1400-1. — kápt. okl. 1398.
 — prép. *ld.* P.
 — ppk. *ld.*: Beztrius; Chemma; Cletus; Katapán; Lambert; Lu- kács; Martyrius; Márton; Mik- lós; Péter; Tamás; Wolfer.
Egud, szőlőműves 202.
Egurzug, *ld.* Egerszeg.
 Egyed, *Egidius*, (Egyed fia) 988.
 — fia: *Grab* 699.
 — fiai: Egyed, Tiborc, Péter 1342-3. — jb. 1174.
 —, káplán 63.
 — m. (*koukai* Lőrinc fia) 1017-8.
 —, pápai delegátus 451.
 —, pecér 1381.
 —, szn. 116.; 325. 339.; 368.; 1038.
 —, szerzetes 451.
 —, szolga (*Sciget* fia) 142.
 — (Tamás fia) 850.
 — testv.: Pál, szn. 579.
 — testv.: Tiborc 988.
 —, udvarnok 71.
 —, zalai isp. 155. A királyné udvar- ispánja 172. Volt vasvári isp. 174.
 Egyed-szigeti egyh. 1140. 1142.
 Egyházaskarcsa, *Eghazaskarcha*, hn. (Pozsony vm.) 1256.
Ehcend, szőlőműves 202.
Elhelleus, *gumba-i*, szn. 1328.
 — fiai: Farkas, Almos, Dénes, Ba- lázs 1607.
Ehnechpotoka, *Chneck* f. 926.
Eymereh fia: Miklós 1215.
Ekch, bán (Ekch fia) 888. 892.
 — fia: Pál *ld.*: Pál, Geregye nb.
Ekel, *Ecly*, hn. (Komárom vm.) 972.
Ekewr, campus 133.
Ekkul, hn. (*Szatmár* vm.) 646.
El fiai: Antal, Cscpán, *Bethe* 974.
 Elefánti Lukács, szn. 1156.
 Elek, bán 131. 325.
 — (Fodor Miklós fia) 1266.
 — (Kelemen bán fia) Csanád nb. 1126.
 —, *Elec* (Miklós isp. fia) 1191. 1208.
 — (*Muhor* testv.? *frater*) 778.
Elevag, víz 1405.
Fleus, szn. 133.
 — szolga (*sulga*) 202.
Eliuhim fia: *Pouka* pristaldus 395.
 Éliás, (Illés) bihari isp. 380.
 — (Dragan fia) 927.
 — (*Joka* fia) 1464.
 — isp. 12.; 498.
 — (Marcellus fia) 551a. 978. 1180.
 — (Remeg fia) 1256.
 —, szn. 967.; 1297. *Ld.* még: *Helyas*. —, vigánti 644. (P.)
Elias, hn. (Somogy vm.) 1624.
 Eliseus, jb. 202.
 —, pristaldus 575.
Elke (Damianus testv.) 1021.
 Előd (*Eleud*) fia: Leustach 766.
 Elvin, szn. 153.
 Elvinus, váradi ppk. 182. 187.

- Elusa, currifer* 202.
Empse, soproni vjb. 1475.
 Enard, valkói isp. 828.
 Endre (*Ayan* fia) 463.
 — (Barlabás fia) 830. 860.
 — (*Cherubin* fia) 448.
 — (Farkas fia) vjb. 1102.
 — fia: András 1672.
 —, hadnagy 1476.
 — isp. (Péter fia) 777. 795.
 — (István testv.) Veszkény nb. 1443.
 —, (Tamás fia) 694.
 —, várnagy 1570.
 —, várszolga 423.
Endres (Farkas fia) vjb. 1102.
 Endröd, *Endreed*, *Endred*, hn. (Veszprém vm.) 1053. 1075.
Endus fia: Péter 442.
 —, (Hermann fia) 130.
 —, szn. 325.
Enig földje 927.
Ennica, hn. (Nyitra vm.) 883.
Enoc (*Yginig* fia) 640.
Enoch m. domonkosrendi szerzetes 513.
Enuruh, szn. 1146.
Eperjes, *Epuries*, *Eperyes*, hn. (Sáros vm.) 864. 874.
 Ercsi, *Erchy*, hn. (Fejér vm.) 389. 1482. 1617.
 Ercsi sziget 618.
 Erdély 202. 275. 354. 395. 595. 1126. 1486. —i ispánok 1026. —i németek 210. 413. —i németek prépostsága 150. —i prép. ld.: *Sándor*. —i ppk. ld.: *Adorján*; *Artolph*; *Gál* (*Gallus*); *Pál*; *Rénald*; *Simon*; *Walter*; *Vilcina*; *Vilmos*. —i ppk. 931.
Erden (*Bene* fia) 1499.
Erdesumuna, hn. 434.
Erdew fia: *Erney*, ld. *Erney*.
 —, káplán 27.
Erdeus, jb. 202.
 Erdősokonya, *Erdeuchucuna*, hn. (Somogy vm.) 1605.
 Erdőd, *Erdowd*, hn. (Szatmár vm.) 309.
 Erecstő, *Erechchu* (*Erechthu?*), hn. (Komárom vm.) 1382.
Ered, f. (?) 133.
 Erked (Szászkerked), *Erkud*, hn. (Kolozs vm.) 638.
Ermeicz, jb. 202.
Erne isp. 12.
Erney, *Erne*, (Akos nb. *Erdew* fia) főlovászm. szolgagyőri isp. 928. varasdi isp. 950. 956. 60. Borsodi isp. 1021. Nyitrai isp. 1390. 1414. Bán, nyitrai isp. 1393. 1544-5. 1571-2. Bán, udvarbíró. vasvári isp. 1532. 1551. 1577. Vasvári isp. 1644.
 —, (Apor, *Opour* nb.) 1602. 1627.
 — bán 374.
 —, szn. 1178.
Errud, hn. 1502.
Erunds földje 1173.
 Erzsébet, (IV. Béla lánya) 926.
 —, (Bukén isp. anyja) 1513.
 —, thüringiai, (IV. Béla testv.) 798.
 Esegvár, *Seg*, *Seghwar*, hn. (Veszprém vm.) 512. 515.
Esew, ld. *Ézsau*.
Esleu, tárnok 202.
Estoras Albert kalocsai ér. 30. — Mátyás 427. — Mihály 30.
Esu, ld. *Écs*.
 Eszék, *Ezeek*, hn. (Valkó vm.) 168.
 Esztergály, *Stugar*, *Strogar*, *Strugar*, *Vztugar*, hn. (Nógrád vm.) 749. 857. 863. 1245.
 Esztergom vm. 903. 925. —i isp. ld.: *Bencentius*; *Simon*; *Ssubanus*. —i ispánság 300.
 — vrs. *Strigonium*, 84. 102. 300. 735. 891. 902. 914. 1003. 1063. 1508. 1546. — feldúlása 1011. —i ágostonrendű mon. 1293. —i cantor, ld. *Bálint*; *Bensa*. —i civisek 753. 1063. —i custos, ld. *Miklós*. —i dékán, ld. *Péter*; *Wytku*. —i egyh. 86. 148. 175. 196. 199. 299. 373. 381. 392. 475. 488-91. 534. 539. 580. 627. 654. 660. 712. 852. 1122-3. 1261. 1302a. 1385. 1729. —i ér. 125. 177. 257. 294. 300. 373. 479. 903. 1262. 1344. 1346. 1378. 1429. 1438. 1481. 1547. *Ld. még*: *Benedek*; *Felicián*; *Fülöp*; *János*; *Jób*; *István*; *Ladomér*; *Lőrinc*; *Lukács*; *Macharius*; *Marscell*; *Martirius*; *Miklós*; *Quinquenus*; *Róbert*; *Tamás*; *Ugrin*. —i ér. és kápt. 1262. —i érsekség 265. 268. 317. 626. 925. 1584. —i főesperesek és kanonokok 1037. —i johanniták 1203. —i kanonok, ld. *Cognoscens*; *Sixtus*. —i kanonokok 224. 354. 373. —i kápt. 4. 84. 300. 388. 433. 519. 749. 852. 937-8. 1063. 1245. 1267. 1283. 1292. 1395. 1456-7. 1486a. 1487. 1609. —i kápt. okl. 914. 930. 1193. —i keresztetek 100. 156. 608. 1441. 1457. 1578. —i örmények 735. —i palota 1125. —i prép. ld.: *Abrahám*; *Nicolynus*; *Róbert*; *Tamás*. —i vám 175. —i vár 177. 731-2. 1690. —i vásárvám 148. 196. 199.
 Ete, *Etey*, hn. (Komárom vm.) 1153.
 Éte, *Ethey*, hn. (Pozsony vm.) 1583.
Eterez, mansio neve 202.
Eth, *Ech*, vajda, gyulafehérvári isp. 189. Újvári isp. 194-5.
Ethey, hn. (?) 1486. *Ld. még*: *Éte*.
Etheius, szn. 43.
Ethuruch, karcsai vjb. 989. *Ld. még*: *Étre*.
*Ety*n, hn. 1486.
 Étre (*Ethuruh*) ng. 685.
Etude, szn. 99. 219.
Etul, Pöse nb. 416.
 Éva (*Sol* isp. lánya) 371.
Everard, ld. *Eberhard*.
 Eurem, víz 1405.
Eurem, *Eurim*, ld. *Örvény*.
Eurken, ld. *Örkény*.
Eurmenes, ld. *Örményes*.
Eusidinus, szn. 90.
Eustach, dobokai isp. 106.
Eustachius (*Pecli* fia) 81.
Étze, pap 1219.
Eza-Boltchard, hn. (Abaúj vm.) 946. *Ld. még*: *Bocsárd*.
Ezdench, ld. *Zdenci*.
 Ézsau, csanádi isp. 102. 107. Bihari isp. 133. 136. 146. Udvarisp. 157. 159. udvarisp. és csanádi isp. 169. 172.
 — nádor, bácsi isp. 169. 172.
 F
 Fábían (*Benz* isp. testv.) 274.
 — ér. 23.
 — fiai: *Creynik* és *Andronuk* 480.
 — isp. 502.
 — ppk. 27.
 — szn. 53.; 130.; 263.
 —, *Fabianus vicecancellarius* 21.
 —, zágrábi isp. 1333-4.
Facate Juna, pristaldus 380. *Ld. még*: *Fecate*.
 Fadd, *Fotud*, *Fotudi*, *Foud*, hn. (Tolna vm.) 12. 262. 264.
 Fáj, *Fay*, hn. (Abaúj vm.) 748. 819.
Fayg, hn. 202.
Faisz, *Fayz*, hn. (Somogy vm.) 1185. 1384.
Fakat erdő 56.
Fana hegy 694.
Fancel isp. 12.
Fanchuka ppk. 54.
 Fánecs, *Fanch*, hn. (Fejér vm.) 1616.
 Fancska, *Fanchca*, hn. (Zala vm.) 1041. 1072.
Fanzal, *Fonsol*, nádor 57. 62-3. 66.
Fara, *Faro* (*Phara*) sziget 361. 718. —i ppk. 228.
 Farád, *Frad*, hn. (Sopron vm.) 630.
 Farkas (*András* fia) vjb. 1102.
 —, *Farcasius*, *Farchasius*, *Farkasius*, *Farkassa*, *Volfgangus*, (Bejc nb.) fehérvári vál. prép., alkanc. 1243. 1252. 1254-5. 1295. 8. 1304-13. 1335. 6. 1342-3. 1349. -51. 1354-9. 1360. 1362-7. 1370. 1375-77. 1388. 1391. 1393. 1397. 1402-5. 1408. 1411. 1413-9. 1427. 1432. 1439-40. 1442. 1449. 1451. 1457. 1459-61. 1463-5. 1467. 1469. 1473. 1479-80. 1485-7. 1491-3. Fehérvári prép., alkanc. 798. 824. 843. 1095. 1286. 1301-2. 1344. 1361. 1378-9. 1380. 1393. 1396. 1399. 1407. 1410. 1466. 1478. 1489. 1502-7. 1512. 1519-20. 1527. 1538-9. 1541. 1542. 1545-6. 1548-54. 1556-9. 1562. 1570. 1572-3. 1575. Zágrábi vál. ppk. alkanc. 1302a. 1314. 1324. 1326-9. 1331-4. Győri ppk. 1577. 1644. 1646.
 —, (*Beter* fia) 1073. 1170.
 — (*Ehelleus* fia) 1607.
 —, fehérvári isp. 242. 250.
 — fia: *Dema*, bolondóci vjb. 816a.
 — fia: *Endre* vjb. 1102.
 — fia: *Endres* vjb. 1102.
 — fia: *Fyotha* 1698.

- fia: János isp. 1401.
 — fia: *Tolus* 1451.
 — (*Halcha* fia) 569.
 — (Jákó fia) 1491.
 —, *Fortasius*, jb. 202.
 — isp. 411.; 530.
 — isp. fiai: Dénes (isp.) és Miklós 1214. 1507.
 — isp., zagorai 1461. Fia: Gergely 1461.
 — (*Kelad* fia) 1536.
 — kenézsege 853.
 — nádor 119. 128. 130-1. 133. 136. 138. 140.
 —, *Forcos* (*Poznan* fia) 110.
 —, praedialista 1289.
 —, *Forcos*, *Forkos*, pristaldus a) 85. b) 521.
 —, *Forkos*, (*Ratk* neposa) 1361.
 —, serviens 590.
 —, *Forcos*, soproni várszolga 101.
 —, *Forcos*, *Forcosu*, szn. 130.; 278.; 798.
 —, *Forcos*, szöllőműves 202.
 — (Tamás fia), zagorai 851. 877. 1006.
 — (Tolomerius fia) 1432.
 — vjb. (*Sebret* fia) 1141.
 — udvarnokisp. 1489.
Faston, hn. (Zaránd vm.) 202.
Fatateleke, hn. 733.
Favus m. veszprémi prép. 1653.
 —, *Fauus*, pannonhalmi apát 1149. 1165. 1179. 1204. 1208. 1240. 1244. 1307-10. 1314. 1330-1. 1339-40. 1370. 1414. 1419.
 —, zabori apát 916.
Fecate Juna, pristaldus 261. *Ld.* még: *Facate*.
Fedemus, hn. (*Komárom* vm.) 660. *Ld.* még: Födemes.
Feeryhu, hn. 1486.
Fegel, hn. 641.
 Fehér Miklós, szöllőműves 1172.
 Fehéregyháza, *villa Albae ecclesiae*, hn. (a mai Nagy-Küküllő vm.) 595.
 Fehérvár, *Alba*, hn. *Ld.* Dalmát-
 fehérvár; Gyulafehérvár; Szé-
 kesfehérvár.
 Fehérvári vár (Erdélyben) 223.
 — (gyulafehérvári) isp. *ld.* Eth;
 Gál; Gyula vajda; Pócs.
 — vár (Fejér vm.) 456. (?) 494.
 614. 640. 919. 1215. 1472-3. — isp.
ld. Bánk; Both; Bugen; Demeter;
 Farkas; Gergely; János; Kázmér;
 Lőrinc; Márton; Mihály; Mik-
 lós; Ochuz; Pál; Seywredus;
 Seza; Tamás; Tiborc. — kerület
 433a. — sziget 114.
 Fejér vm. 461.
Feir potok, f. 460. 1559.
Feit, szolga (*sulga*) 202.
 Fekete Miklós, szöllőműves 1172.
 Feldrik, *Feldricus*, *ld.* Frigyes.
Feldseer, hegy 927.
Feldwar, hn. 337.
Felgerzenca, *Felguersenicha*, hn.
 (Gerzenca vm.) 1137.
 Felicián, esztergomi érs. 53. 59-63.
 66.
 — fia: Abrahám 471.
 —, kalocsai prép. 926. 1155.
 — m., székesfehérvári örkanonok
 1325-6.
 — ppk. 54.
 — székesfehérvári prép. 43.
 Felkér, *Felquery*, hn. (Zaránd vm.)
 202.
Fellyupnik, *ld.* Lipnik.
 Felsőgerendi nemések 1026.
 Felsőség, *Saagh*, hn. (Sopron vm.)
 1730.
Feltou (Salamon fia), 371.
 Felvinc, *Wynchy*, hn. (a mai Torda-
 Aranyos vm.) 354. *Ld.* még:
 Aranyosvinc.
Fener, szöllőműves 202.
Fensuke isp. 124.
Fenteus erdő (Szatmár vm.) 470a.
 471.
 Fény, *Fen*, *Fenu*, hn. (Veszprém
 vm.) 454. 624.
 Fenyves, zalai vjb. 1442.
 Ferencendi szerzetcsék 1024.
Fermul, jb. 202.
Ferteud, *ld.* Kisfalud.
 Fertőfő, *Ferteufeu*, 682.
 Fertőfő-szombathely (Nezsider), *Ne-*
suld, *Sumbotheil*, *Zumbothel*, hn.
 (Moson vm.) 239b. 240. 1528. 1725.
 Fertői kikötő vámjá 768. 1010.
Feuldhgy, viz 1405.
Fichur, jb. 202.
Ficoc, szolga (*sulga*) 202.
Fyged (Füged) völgy és hn. (*Torda*
 vm.) 1026.
Fygud, mézadó 202.
Fyl, szerémi isp. 1031.
Fila, *Fyla* (Fila fia) 1078.
 —, *Phila*, főasztalnokm. 471. 484.
 Soproni isp. 528.
 — jb. 202.
 —, szn. 53.
 —, *Fyle*, *Phyle*, zágrábi prép. Mis-
 kolc nb. 634. 722. 778. 780. 787.
 823. 861-2. 900. 981.
Fyld, *ld.* Föld.
File bán 939.
Fyley, hn. 730.
Filek, *ld.* Fülel.
Filesd, *ld.* Füleld.
Filupa, szolga (*sulga*) 202.
Fyoch bíró 1074. — testv.: Pál 1074.
Fyotha (Farkas fia) 1698.
Fyred, *ld.* Füred.
Fiza, jb. 202.
Fizegi, *ld.* Füzeg.
Fyzegtu, *ld.* Füzítő.
Fizes, *ld.* Füzess.
 Flaviavölgyi mon. 24.
Flechyndorph, hn. 523. 603.
 Florentinus, aradi örkanonok 419.
 Florentius, acconi ppk. 1203. 1230.
Focate, szolga 202.
Foderius (*Deme* fia) 870.
 Fodor Miklós fia: Elek 1266.
Foimed, *currifer* 202.
 Fok, *Fuk*, hn. 927.
 Fok (Siófok), hn. (ma Veszprém
 vm.) 13.
 —i rév 12.
 —i (*Fuk*) vám 62. 1149.
Folcus isp. 90.
Folkman (*Zacha* Károly fia) 56.
Folwyne, szn. 810.
Foncol, hn. (*Pest* vm.) 1486.
Fonsol isp. 110.
 —, mézadó 202. *Ld.* még: *Fanzal*.
Forc, jb. 202.
Forcossi, jb. 202.
Forcu, hn. 1486.
 Forna, hn. (Fejér vm.) 1565.
Fortost, *currifer* 202.
Forum reginae, *ld.* Asszonyvására.
Fotud, *Fotudi*, *Foud*, *ld.* Fadd.
 Födemes, *Fedemus*, hn. (Hont
 vm.) 1245.
 Földvár, *Castrum s. Mariae*, hn.
 (Brassó mtt.) 674.
 Földvár (Duna —), *Feldwary*, hn.
 (Tolna vm.) 264.
Frad, *ld.* Farád.
Franc isp. 1672.
 Franciaország 137.
Franco, *Francu* (Bertold isp. fia) 459a.
 593. 528.
 —, templomos lovag 173. — temp-
 lomos praceptor 1646.
 Frangepánok 797. 1254.
 Franka András 48. 1434.
Frankauilla, hn. 411.
 Frankó, (Sarud), *Franklow*, *Sarud*,
 hn. (Sopron vm.) 85. 117. 1741.
Frederic, udvari szolga 570.
Fridrih János 48. 664. 1434.
 Frigyes (II.) császár 622. 708.
 —, *de Pettowe* 96.
 —, osztrák hg. 528. 824. 904. 1055.
 1171. 1183. 1275. 1403.
 —, Friedrich, pettaui 608. 1071.
 —, Feldrick, Feldrik, Feldricus,
 vegliai 713-4. 944-5. 1243. 1252-5.
Froa, *Froue* asszony 130.
Froca asszony 1653.
Fugouch, hn. 927.
Fuk, f. 202.; 773.
 Fulbert, kalocsai ppk. 44.
 —, szn. 26.
 Fulcerius, veszprémi prép. 106.
Fulco hospes 73.
 —, *Fulcus*, *Fulko* isp. 81. 101. 104-5.
 107. 110. 117. 120. 124. Szolnoki
 isp.: 112. Vasvári isp.: 154 5. Bod-
 rogi isp. 182. 184.
 —, szn. 113. 116.
Fulcumar isp. 119.
 —, a királyné udvarispánja 123.
 — (Péter fia) 97.
Fulcus, jb. 202.
 —, (Simon fia) 827.
 Fulko anyja földje 936.
Fulkumar (*Welchich* fia) 877.
Fulkun, szász 977.
Fulkus, zecheni, szn. 1048.
Furnod, mansio neve 202.
 Futak, *Futog*, hn. (Bács vm.) 931.
 Füged, hn. (Abaúj vm.) 842.

- Füld, *Fyld*, hn. (Bihar, ma Kolozs vm.) 901.
 Füle, *Filek*, vár (Nógrád vm.) 827.
 Füle, *Filesd*, hn. (Szatmár vm.) 133.
 Fülöp (Cletus isp. fia) 758. 1107. 1190. 1213. 1218. 1667.
 — fia: Lukács 1282.
 — főpohárnok 1372.
 — isp. 927.
 — isp. (*chapa-i Fülöp* fia) 711a. 1107.
 — (Máté fia), Ákos nb. 744.
 — m., *kuru-i* 1162.
 —, pilisi isp. 1292.
 —, Rád nb. 935-6.
 —, soproni civis 1702.
 —, szn. 130.; 1146.
 —, váci ppk. 1372. 1502. 1577. 1644.
 — (*Woffa* isp. fia) Csanád nb. 1126.
 — zágrábi ppk. (Türje nb.) 880. 892. 926. 950. 957-60. 979. 1011. 1016. 1034. 1137. 1218. 1221. 1223. 1257. 1265. Esztergomi vál. érs. kanc. 1285. Esztergomi érs. kanc. 1294. 1302a. 1340-1. 1372. 1385. 1393. 1396. 1432. 1450. 1458. 1502. 1530. 1532. 1577. 1584. 1628. 1644. 1659.
 —, *Pyliip*, hn. (Zala vm.) 13.
 Fülöp, *villa Philipi*, (Szatmár vm.) 133.
 Füred (Balaton —), *Fyred*, hn. (Zala vm.) 13.
 Füzeg, *Fizegi*, f. 20.
 Füzesteleke, *Fizesteleke*, hn. (*Doboka* vm.) 592.
 Füzítő, *Fyzegtu*, *Fyzegthu*, *Fyzzedtu*, hn. (Komárom vm.) 1237. 1375. 1397. 1437-8. 1514a. 1518. 1522. 1590. 1641. 1651. 1656-57.
 —i vámszedők 1040.
- G**
- G. pesti prior 653.
 G. prép. 187.
 G. (György?), zalai isp. 775.
 Gab, szn. 104.
 Gábor fia: Demeter 155.
 —, *Gabriel*, főasztalnok 77.
 — (Gábor fia) 767.
 — isp. 81. 86. 90.
 — m. Zsadány nb. 1385.
 — (Tiborc vjb. testv.) 1139.
 — udvarisp. 101. 104.
Gabrecolo, hn. (?) 1231.
Gabrian, ld. Géberjén.
Gabrianus fia: *Gabrianus* 1446.
 — fiai: *Simon* és *Synke* 1442.
 Gacišće, *Gasca*, hn. (a mai Verőce vm.) 193.
Gadasyn, *silva* —, 133.
 Gadóc, *Gothonc* (*Gothouc* helyett), hn. (Komárom vm.) 972.
Gudundorf, ld. Gáta.
 Gál, *Gallus*, erdélyi ppk. 831. 853. 950. 957-60. 979. 1011. 1217. 1223. 1372. 1577. 1644.
 — fia: *Salamon* 1402.
 —, gecei, (*Marcellus* fia) 1345.
 —, gyulafehérvári isp. 128. Kolozsi isp. 138.
 —, szigeti isp. 1215.
 Galambok, *Golombuk*, hn. (Zala vm.) 1347.
Galany, ld. Calanus.
 Galgóc, *Golguch* vm. 907.
 —i (*Golgouch*) vár 627. 654. 948. 1088. 1305.
Galich vár 901.
Gallas vár 769-70.
Galsa, *Golosa*, hn. (Zaránd vm.) 202.
Galterius nemes 540. 549.
Galter(us) ppk. ld. *Walter(us)*.
 Gamás, *Gamas*, *Gama*, hn. (Somogy vm.) 12-3. 238. 262. 349.
 Gány, *Ganu*, *Ganyu*, hn. (Somogy vm.) 435.
Garabsa, (Gerepse), hn. (*Zemplén vm.*) 1007.
Garam, *Gron*, f. 20. 453. 930.
Garamszentbenedek, hn. (Bars vm.) 241. 345-6. 447. —i apát, ld. *Cena*; *Henrik*; *Ivo*; *Tamás*. —i apátság 54. 585. 628. 845. 1703. —i egyh. 453. 533. —i egyh. jobbágyai 1046. 1174. —i mon. 20. 90. 110.
Garigjeu, hn. 1323. 1361. 1479-80.
Garity (*Garić*), *Garig*, *Garyg*, hn. vár, terület 665. 816. 1361. 1467. 1469. 1479. —i praedialisok 1432. —i várnépés várjobbágyok 1111-7.
Garus, (*Karos*?), hn. (*Zemplén vm.*) 1007.
Gasca, ld. Gacišće.
 Gáta, *Gadundorf*, hn. (Moson vm.) 732.
Gatal, *Gathal*, *Gattal* isp. 81. 85. 104. Bodrogi isp. 106.
Gattal isp. (Gergely fia) 364.
 Gáva, *Goa*, hn. (Szabolcs vm.) 808.
Gaudius, spalatói érs. 64-5. 68 70. 91-2.
Gaufredus, pécsváradi apát 93.
 —, zobori apát, ld. *Godefridus*.
Gaurastin, ld. *Varasd*.
 Gebárt, *Gebarth*, *Guybarth*, hn. (Zala vm.) 263. 480.
 Géberjén, *Gabrian*, hn. (Szatmár vm.) 133.
Gebusa, praedium 133.
 Géc, *Gechey*, hn. (Nógrád vm.) 582.
Gecha, *Geche*, (Türje nb.), zalai isp. 576. Barsi isp. 676.
Geched (*Zwechl* fia) 1383.
Geese, *Geche*, hn. (Abaúj vm.) 1345.
Geeske, *Gechke*, *Guechke*, *Guzke* comitatus, terra 353. 1646.
Geyche (*Gyewche*) fia *Joachim* 237. 292.
Geyza-vásárja hn. 77.
Gekminus, lipitói nemes 1564.
Gela, *Cham-falusi*, szn. 800.
 Geletnek, *Gelednek*, hn. (Bars vm.) 628.
 Gellér, *Guler*, hn. (Komárom vm.) 1165.
 Gellért, szerzetes, márosi ppk. 9. 10.
- Gelyénes, *Gilien* (?) hn. (*Szatmár vm.*) 527.
Gemar, villa 202.
Genbul, *Geubul*, *Gobul*, *Guebel* (Lenguardus fia), 1182. A szepesi szászok bírása 1324. 1349. Isp. 1377.
Gencs, *Gench*, *Guench*, hn. (Vas vm.) 1599.
Gene isp. javai 754.
Geney, *Gynu*, ld. Gönyő.
Gepus erdő 278.
Gerazclavus, a ruthén kir. fia 24.
Gerchasi főesperes: *Benedek* m. 1123-4.
Gerege fia: *Barnabás* isp. 1072.
Geren fia: *Geur* 368.
Gerencs(ér?), *Girinich*, hn. (Pozsony vm.) 1639.
Gerend, *Felsőz*, hn. (Torda vm.) 1026.
Gereon isp. 76. Udvarbíró 77.
Gergely (*Abramus* fia) 1461.
 —, andi 1393. 1515. 1532. 1610.
 —, bácsi érs. 51.
 — (Bera fia), fehérvári isp. 357.
 — bilocus 636.
 — (Bribina fia) 958.
 — (*Chemu* fia) 1126.
 — (Cletus isp. fia) 758. 1107. 1190. 1213. 1218. 1667.
 — comes (brebiri) 402.
 — comes consobrinusa: *Budislaus* 438.
 — comes, gyarmati 1729.
 — comes, (*Sclovin* fia) 103.
 —, *de Crescencio* 241.
 — fia: *Gattal* isp. 364.
 — fia: Márton, jobbágyfiú 1202. 1498.
 — fia: *Sandur* 1526.
 — fiai: *Pete* és *Kázmér* 646.
 — győri ppk. 401. 406. (Vál. győri ppk. 403. 407-8.) Győri ppk. 410-1. 420. 422. 426. 429. 440-3. 451. 456. 461-2. 471. 484. 501-8. 510-2. 528-9. 537-8. 608. 637. 674. 653. 840.
 — (*Hunt* isp. fia) 1007.
 — (*Jacouh* isp. fia) 402.
 — (*Yginig* fia) 640.
 — (*Iharus* fia) 1622.
 — isp. (*Basilleus* fia) 667.
 — isp. (*Grobese* fia) 1285.
 — isp., a kúnok bírása, Monoszló nb. 1606.
 — (*Jula* isp. fia) 1396.
 — káplán 60.
 — m. 1352.; 1457.
 — (*Nata* fia) 1025.
 — (VII.) pápa 18-9.
 — (IX.) pápa 465. 485. 532. 613. 622. 642. 653. 669. 701-3. 706.
 — (*Pous* fia) 1682.
 — ppk. 54.
 — serviens 370.
 — szn. 234.; 759.; 1297.; 1337.; 1447.
 — (Tamás bán fia, Monoszló nb.) 1479. *Krassói* isp. 1054.
 — (*Thabor* fia) 398.
 — (Tódor fia), Apoc nb. 235.

- (*Wahud* fia) 1496.
 — vjb. (*Berizlaus* fia) 1111.
 — veje: János 998.
 —, ungi isp. 1434.
 —, „vörös”, pristaldus 78.
 —, (zagariai Farkas isp. fia) 1461.
 —, zágrábi kanonok 789.
 —, zárai ppk. 43.
 — (*zelchens*i Mátyás fia) 749.
Gerky, ld. Gyerk.
Gerleu, ld. Türje.
Gerlize unokája: Jakab 1076.
 Germán, honti isp. 84.
German, *Germanus*, (*Wysobur* fia) Komlós-falusi, újvári servilis 955. 1227. 1260.
Gernallow (?), hn. 1197.
Gerolt, *Gherolt*, ld. Gyirót.
 Gertrúd királyné 280b. 291. 304-7. 314. 372. 441. 511. 655. 676.
Geruar, ld. Győrvár.
Gervas, jb. 202.
 Gervasius fia: Pósa 133.
 —, (István testv.) Veszvény nb. 1443.
 — ppk. 54. Vál. győri ppk. 84. Győri ppk. 86-7.
 —, szn. 73. Kir. káplán 78.
Geruley, villa —, 133.
 Gerzence, (*Gračenica*), *Girzincha*, föld. (Gerzence vm.) 1139.
 —i (*Gresenche*) *Olup*, szn. 1176a.
 —, *Gerzenche*, *Guersenicha*, *Gresencha*, *Guerzencha*, vm. (és várjobbágyságok) 1137-39. 1141. 1143-4. 1161. —i isp.: *Oliuerius* 1288-9. —i praedialisok 1440. —i vár 1289.
 Gesztes, *Geztee*, hn. (Trencsén vm.) 644.
Gete, *Gethe*, hn. 39. 228.
 Géti (*Gueth*, *Seth*) mon. (Baranya vm.) 1459. 1671. — (*Guech*) apát 1261.
Geubulinus, ld. *Genbul*.
Gewch, hn. 1736.
Geur (*Geren* fia) 368.
Geur, *Gewr*, ld. Győr.
Geureg, hn. 816a.
Geurin, ld. Győr.
 Géza hg. 18.
 — (hg.) fiai 256.
 — (I.) kir. okl. 54. 345.
 — (II.) kir. 102-4. 117-8. 123. 138. 168. 279. (?) — neje 155. — okl. 136. 219. 229. 396. 446. 1160. 1370.
 —, *Geyza* vezér 1341.
Geznecha, hn. (Bars vm.) 628.
Geztee, ld. Gesztes.
 Ghymes, *Gumes*, *Gymus*, hn. (Nyitra vm.) 428. 987. 1104.
 — vár 1472-3.
Ghurle, ld. Türje.
Gyad (Galád?), hn. (a temesi várhoz tartozott) 270.
Gykew, hn. 1025.
Gykynus, ld. Gyékényes.
Gylan, ld. Gyalán.
Gilco isp. 12.
Gilebert, johannita mester 130.
Giletus kanc. 30.
Gyletus, szn. 1206.
 —, szerémi hg. temesi (?) isp. 510.
Gilien, ld. Gelyénes.
Gy.nych, ld. Gölnic.
Gima, szölluműves 202.
Gyrco, bihari isp. 217. 219. 222.
Gyrgow, *Gurgeu*, ld. Görgő.
Girinch, ld. Gerencsér.
Girok, ld. Gyarak.
Girzincha, ld. Gerzence.
Gisnav, *Giznouu*, ld. Gyisznó.
Givich ng. 718.
Givra isp. 73.
Gizella, *Gysela* királyné 279. 340. 383. 386.
Glavatusch, hn. (a varasdi váré volt) 795.
Glauch, zalai vjb. 1006.
Glavnica, *Glaunicha*, hn. (a marocsaai várhoz tartozott) 1085. 1251.
 Glnaiak 727.
Glube vár 681.
Glup, ld. Golop.
Gnaynik, *Gnaynge*, hn. 1718.
Gnegsi, szölluműves 202.
 Goa, ld. Gáva.
Gobul, ld. *Genbul*.
 Gocelinus m. 395.
Gocholcus, ld. Gottfried.
Godefridus, *Godofredus*, *Gaufredus*, zobori apát 43. 46. 93. 916. Ld. még: Gottfried.
Godus (*Sena* fia) 857.
Gogorz, szölluműves 202.
 Gola fia: Márk 179.
Golgoa (*Glogovica*), hn. (Pozsega vm.) 893.
Golgonicha, (*Glogovnica*), hn. (Körös vm.) 806. 1147.
Golgouch, *Golguch*, ld. Galgóc.
Golombuk, ld. Galambok.
 Golop, *Glup*, (abaujvári várföld volt) 1177.
 Gologa, ld. Galsa.
Golou, ld. Gyalu.
 Gombás, *Gumbas*, hn. 481.
Gomilane, hn. (Busanban) 923.
Gomur, ld. Gömör.
 Gora, *Gorra*, *Guora*, hn. 193. 231. 389. —i vár 727.
 —, *Gorra* vm. 258. 284-6. 344. 572. —i civilisek 250. —i hat ng. 258. 284-6. 572. 1081-2. —i isp. ld. Chak; Moys.
 —i templomos praepceptor 727.
Gordis a, hn. (? helyesen: szn.) 1231.
Gordon fia: *Beley* 877.
Gordova, (*Grdjevac*), *Gorduua*, *Kordua*, hn. (a mai Belovár-Körös vm.) 816. —i kerület, ispánság 875. 881.
Gordus, „*curvus*”, szn. 1117.
 —, (*Tusk* fia) 1112.
Gorica, *Goricha*, *Gorichia*, *Goriza*, *Guerche*, hn. 254. 351. 1333-4.
 —, *Goriza* vm. 253. —i isp. ld.: *Boncelaus*; István.
 —i István és fiai 351. 709-10.
 —i szent-király-jobbágyfiai 570.
Gormoth, ld. Gyarmat.
Gorok, ld. Gyarak.
Gorzura, ld. *Cursola*.
Gosila, hn. 39.
 Gostović, *Guztowyg*, hn. (Körös vm.) 1566. 1573.
Gostue, szn. 286.
 Gosztola, *Gostolia*, hn. (Zalavm.) 632.
Gothonc, ld. Gadóc.
Gothsaldus, zágrábi ppk. 84.
Gotselmus, szn. 60.
 Gottfried, *Gotfredus*, *Godefridus*, *Guthfrydus*, *Gocholcus*, *Buchfridus*, aradi prép. kanc. 217-9. 222-7.
 —, bouilloni, hg. 34.
 —, *Gothfrid*, *Gotfrith*, német jótevő vitéz 85. 117.
 Gotthard, *Gotthard*, pristaldus 290.
 —, *Gotthardus*, szn. 1156.
 —, *Gotthard(us)*, zágrábi ppk. 217. 222-3. 227-30. 234-7. 240. 248-50. 253-55. 258-9. 261-2. 269. 270. 272. 281-4. 286. 289-90. 295.
 Goun, ld. Gyón.
Gourin, ld. Győr.
 Gozd hegy 944.
 Gölnic, *Gylnych*, f. 832.
 Gölnicbánya, *Gylnychbanya*, hn. (Szepes vm.) 832.
 Gömör vm. 744. 970. 1048. —i isp. ld.: Miklós. —i vár, *Gomur*, 179. 303. 432. 813. 869. —i vjb. 970.
 Gönyő, *Geney*, *Gynu*, *Gunu*, *Guenu*, *Gueneu*, hn. (Győr vm.) 384. 396. 403. 422. 756.
 Görgő, *Gyrgow*, hn. (Szepes vm.) 1242. 1249.
 —, *Gurgeu*, *Sergeo*, hn. (Torna mtt.) 1378. *Valószínűleg ez értendő még:* 813. 818. 874.
 Görögország 129. 256. 382. 592. 936.
Grab (Egyed fia) 699.
 — isp. 27.
 —i mon. (A mai Szerém vm.) 927.
 —i prép. ld. *Myhedcus*.
Graba, pristaldus 29.
Grabarka, árok 927.
Grabes, hn. 673.
Grabrouch, patak 927.
Grachyc, hegy 576.
Gradich, hegy, 926.
Gradihna, vjb. 927.
Gradista, hn. (Gerzence vm.) 1138.
Gradistya, *Gradista*, vár (Pozsega vm.) 927.
Gradyz, hegy 862.
Graduch, hegy, 927.
Grahova, hn. 957.
Granna földje 1229.
Graznich, hn. 1700.
Greben, hn. (Körös vm.) 567.
 — vár, (Körös vm.) 247.
Grebenar, likai várföld 1336.
Grebs, hn. 468. 607.
 Gréc, *Grech*, hegy. (Zágráb városban) 723. 1079. 1228. 1477. 1504. 1519.
 —i civilek, vendégnépek 862. 1187. 1211. 1493.
Gregor, jb. 202.
Greiacopotoka, f. 926.

Griacou, terra —, 926.
Grisogo fia: Izsó 1156.
Grobosa fia: Gergely isp. 1285.
Gron, ld. *Garam*.
Gvanda, hn. (*Pest* vm.) 1486.
Guarinus de Monte Acuto, johan-
 nita-m. 328-9.
Gubanus, szn. 201.
Gubas, camar-i, szn. 1326. 1358.
Gubasel-csata 236.
Guchulinus, ld. *Guncellinus*.
Guchun (? *Duchun*?) hn. 1274.
Gudca, hn. 162. 356.
Guechke, ld. *Gecske*.
Guedeck, hn. 1683.
Guedeuch, patak 927.
Guepsa, szent-kir.-jobbágya 336.
Guerche, ld. *Gorica*.
Guerti, hn. 102.
Guertla, hn. (a barsi várhoz tart.) 227.
Guertolth, ld. *Gyirót*.
Guersenicha, Guenzencha, ld. *Ger-*
zence.
Guerthoa, (*Gortva*), hn. (*Gömör*
 vm.) 676.
Gueth, Guech, ld. *Gét*.
Gueztanche, ld. *Somorja*.
Gueztered, hn. (a zalai vár földje
 volt) 1396.
Guffich Pál 40.
Gwg, bakonyi isp. 21.
Gug (*Chak* fia), Csák nb. 1343.
Gwg fia: *Cozmach* 1307.
Gug isp. fia: János isp. 1208.
Gug, hn. (*Nyitra* vm.) 290.
Guybarth, ld. *Gebárt*.
Guido, Seruido, Wydo, vegliai co-
 mes 249. 401. 713-4. 944-5. — fiai
 713-4. 944-5.
Guillermus, ld. *Vilmos*.
Gukes, ld. *Gyökös*.
Gula, ld. *Gyula*.
Guler, ld. *Gellér*.
Gulz, hn. 873.
Gumba, hn. 1328.
Gumbas, ld. *Gombás*.
Gumes, ld. *Ghymes*.
Gumulch, hn. (a szolgagyőri vár-
 e volt) 1691.
Guncellinus, Guncellus, Guchuli-
nus, Gunzulinus, spalatoj érs.
 567. 570. 572. 574. 576.
Gunter fia: *Leusták* 1156.
Guntheros (*Ayan* fia) 463.
Gunu, Gunew, ld. *Gönyő*.
Gwozd erdő 945.
Gurbuse (*Mico* fia) 1199.
Gurdon pristaldus 247.
Gureche (*Duba* fia) 1274.
Gurg (*Chach* fia) 824.
 — fia: *Miklós* isp. 691.
 — fia: *Petizlo* 1006.
 —, hn. 1486.
Gurgeu, ld. *Görgő*.
Gurgis, hn. (? helyesen: szn.) 1231.
Gurgus, szn. 130.; 721.; 1487.
Guri, ld. *Gyüre*.
Gurk, szn. 113.
Gurka isp. nemzetsége 968.
Gurke, (*Hudina* rokona) 805. 829.

Gurkud (*Leusták* fia) 1156.
Gurmou, hn. (*Nyitra* vm.) 290.
Gurwey fia: Péter 621.
Guruzlou vjb. (*Danych* fia) 1402.
Gusue, meta —, 694.
Gusuen, tárnok 202.
Gút, Guth, hn. (*Fejér* vm.) 1007.
Guth fia: *István* isp. 1679.
Gwth isp. 27.
Gutha (*András* fia), szent-kir.-job-
 bágyfia 1042. 1120.
Gút-Keled, Guthkeled, Guthkelad
 ng. 1007. 1679
Guug fia: János 1283.
Gvvg, hn. 502.
Guugh, (*János* fia) 1283.
Guza, mosoni villicus 1597.
Guzke, ld. *Gecske*.
Guztowyg, ld. *Gostović*.

Gy

Gyalán, Gylan, hn. (*Tolna*, ma:
 Somogy vm.) 924.
Gyaloka, Gyoloka, hn. (*Sopron*
 vm.) 1701.
Gyalu, Golou, hn. (*Kolozs* vm.) 831.
Gyarak, Girok, Gyrok, Gorok, hn.
 (*Nyitra* vm.) a) 290. b) 854.
Gyarmat, Gormoth, hn. (*Hont*
 vm.) 836.
 —, *Gyormoth*, hn. 763.
 —i (*de Gormoth*) *Gergely* isp. 1729.
Gyeke, Gyeka, hn. (*Kolozs* vm.)
 441.
Gyékényes, Gykynus, hn. (*Zala*
 vm.) 1072.
Gyerk, Gerky, hn. (*Hont* vm.) 1355.
Gyewche fia: *Iwachym* pristaldus
 237.
Gyirót, Gerolt, Gherolth, Guertolth
 hn. (*Sopron* vm.) 85. 117. 1741.
Gyisznó, Gisnav, Giznouu, hn.
 (*Somogy* vm.) 12-3.
Gyog, ld. Gyugy.
Gyón, Goun, hn. (*Fejér* vm.) 60.
Gyökös, Gukes, hn. (*Hont* vm.) 1661.
Győr, Gewr, Geur, ng. 310. 741.
 1133.
 —, *Geurin, Gourin, Jauryana civitas,*
Jaurinum, Jeurinum, hn. 5. 76.
 396. 448. 758-9. 998. 1011. 1093.
 1237. 1421. 1483-4. 1597. —i
 egyh. 409. 712. 768. 1010. —i fő-
 esperesek és kanonokok 1035.
 —i házhely 717. 967a. —i híd
 236. —i kanonok *ld.*: *Ananias;*
András; Babus; Ector; Weren-
herth. —i kápt. 483. 1154. 1208.
 1258. 1273. 1290. 1437. 1454.
 1514a. 1534. 1614. —i kápt. okl.
 682. 972. 1157. 1308. 1485. 1505.
 1653. —i prép. *ld.* *Bulesu.* —i ppk.
 437. *Ld. még:* *Amade; Ambrus;*
Artolph; Benedek; Dénes; Far-
kas; Gergely; Gervasius; György;
Izbe; Kozma; Mykud; Pál; Pé-
ter; Ugrin; Zacheus. —i vám-
 szedők 1040.
 —i egyházmegyei papság 1035.

—i isp. 1040. 1237. 1506. 1520. *Ld. még:*
Buzad; Detrik; Hedrik; Kor-
nél; Lőrinc; Miklós; Mörice;
Pós; Simon. —i parochialis co-
 mes 1423.
 — megyei birtokok 1126.
 — vára 245. — népei 671. —i vár-
 szolgák 139. 255.
György (*Ambrus* fia), szn. 130.
 — (*Bálint* fia) 992.
 — (*Balog Miklós* fia) 1459.
 —, barsi isp. 110.
 — (*Brezwal* fia) vjb. 1116.
 — (*Bwd* fia) jb. 1174.
 —, curialis comes 53.
 — (*Devecher* fia) 782.
 —, (*Dezső* fia), Győr nb. 1133.
 — (*Dezső* fia) a kir. étektfogók
 kancellárja 1641.
 — fia: *Dénes* 1610. 1641.
 — fia: *Johanka* 722.
 — fia: Péter 850. (P.) 974.
 — fia: *Román*, (*Pöschalusi*) 370.
 — és fiai, soproni várszolgák 524.
 —, győri ppk. 43-4. 50.
 — (*Ibrahim* fia), *Hont-Pázmán* nb.
 1523.
 — isp. 62. 66.
 — isp. fia: *Sándor* m. 815.
 — isp., köveskúti 1363.
 — isp. (*Lukács* isp. fia) 1089.
 — isp. testv.: *Tyba* 1363.
 —, kikeresztelkedett zsidó 1235.
 —, körösi isp. 997.
 — (*Maladyn* fia), *dubicai* vjb. 1184.
 —, nemes, *Osl* nb. 658.
 — (*Olper* fia) 1029a. 1134. 1173.
 —, szn. 577.
 —, zalai isp. 734.
 — (*Zeztup* fia), *dubicai* vjb. 1184.
Győrvár, Györgyvár, Geruar, hn.
 (*Vas* vm.) 1058. 1509.
Gyuge fia: *Amade* 1523.
 — (*Pynk* fia) 1453.
Gyugy, Gyog, hn. (*Somogy* vm.)
 394.
Gyula, Yula isp. 457.
 — (*Jula*) isp. fia: *Gergely* 1396.
 —, *Jula*, (*Kán* nb.) vajda 193-4.
 Vajda és gyulafehérvári isp. 195.
 Udvarisp. csanádi isp. 197-8. 204-6.
 Udvarisp., nyitrai isp. 210. Bod-
 rogi isp. 222-5. 227-30. 233-7. 240-4.
 246-50. 254-5. 258-62. 270. Ud-
 varisp. bácsi isp. 272. 6. 280-1.
 284. 286. Bán, vasvári isp. 282-3.
 Vajda, szolnoki isp. 289-91. 295.
 Nádor, soproni isp. 298-9. Ná-
 dor 303-9. 314. 316. 20. 322-6.
 328-37. 338-9. 345-6. 351. Bán, szol-
 noki isp. 354. Bodrogi és szol-
 noki isp. 357-8. 362. Király-
 női főajtónálló, bodrogi isp.
 364. Királynői udvarisp. 365. 9.
 371. Nádor, bodrogi isp. 382-3.
 386. 568. 393-5. 401-3. Nádor,
 szepesi isp. 406. 426. Nádor bod-
 rogi isp. 407-9. Nádor soproni
 isp. 410-1. 420. 422. 429. Sop-
 ronisp. 439-443. Királynői

udvarisp. bodrogi isp. 448. Bán, soproni isp. 449. Soproni isp. 467. Bán, (szlavón bán): 603. 529. 537. 691. 954.
 —, *Jula* (Kán nb. Gyula fia) főpohárnok 383. 386. Főpohárnok és mosoni isp. 440-3. Bodrogi isp. 529.
 —, *Jula*, (Káta nb.) 1213. 1218.
 —, *Jula* m. 1039.
 —, *Gula*, nádor 23.
 —, *Jula* (Rátold testv. Rátót nb.) nyitrai isp. 295. Udvarisp., kevei isp. 354. 357. 362. Mosoni isp. 369. Bihari isp. 383. 386. Vasvári isp. 573-4. Vajda 586. 591-3. 595 6. Udvarbíró, csanádi isp. 608. Udvarbíró, kevei isp. 637. Udvarbíró 655.
 Gyulafehérvár, *Alba*, hn. 831. — egyh. 556.
 Gyurk unokája 843.
 Gyurke, szn. 824.
 Gyurko özvegye és fiai 1060.
 Gyüre, *Guri*, *Jure*, *Jwre*, ng. 1087. 1531. 1537.
 —, szn. 1537.

H

Haaco, hn. 721.
Hada, kir. serviens 1176. 1188.
 Hahót, *Haholdus*, *Hohold* isp. 536. 551b. 615. 632. 1209. Vasvári isp. 1607. Fia: — m. isp. 1087. 1232. 1458. 1537.
 — ng. 536. 1537.
 Hahóti (*de Hoholth*) kolostor, (Zala vm.) 536. — egyh. 32.
Hayk fiai: *Hurubina* és *Crupech* hospesek 1351. 1354.
Haymo ld. *Heymo*.
 Hájó, *Hewyo*, hn. (Bihar vm.) 901.
Hala (*Cosma* fia) vjb. 1147.
Halaldi, szn. 81.
Halales, szállóműves 202.
Haland, jb. 202.
Halapoul, hn. (? helyesen: szn.) 1231.
Halastó, *Holostou*, hn. (Vas vm.) 1607.
Halász, hn. (*Szabolcs* vm.) 808.
 —, *Halaz*, hn. (*Zólyom* vm.) 1008.
Halász(i), hn. (Nógrád vm.) 801.
Halcha (Farkas atyja) 569.
Haleta földje 1055.
Halics 302. —i hg., ld. Ratiszló.
 — vára 608.
Halmaj, *Holmoy*, hn. (Heves vm.) 529.
 Hangony, *Hongun*, hn. (Gömör vm.) 303.
Hanno, borsvai isp. 295.
 Hantai egyh. 667.
Har hn. 1210.
Haradicha, ld. Hradist.
Harangozo, hn. 71.
Harastuicha, ld. Hrastovica.
 Haraszt, *Horasty*, hn. (Győr vm.) 530.
Harcha-i johannita mon. 637.

Harcku hospes 414.
 Harina, *Herina*, hn. (*Doboka* vm. ma: Beszterce-Naszód) 831.
 Harka, hn. (Sopron vm.) 1162.
Harkan, ld. Hartján.
Harmelh fia: *Corrad* 795.
 Harsány, *Harsan*, hn. (Baranya vm.) 904. (*Nyitra* vm.) 1580. (Valkó vm.) 765.
Harszoc, hn. 853.
 Hartján, *Harkan*, hn. (Pest vm.) 1741.
Hasay, hn. (Varsány, Varsánd, bihari várföld volt, a mai Arad vm.) 529.
Hauch, szn. 460.
Hector, *Ector*, győri örkanonok 1629.
 —, Hektor, isp. 216. 448. 476.
 — (Péter fia) 1319.
 — (Privartus fia) Tomaj nb. 947. 953.
 Hecse, *Hecce*, *Hecche*, hn. (Győr vm.) 120. 387. 1581.
 Hedrik, győri isp. 393.
 —, honti isp. (Dénes fia) Héder nb. 1614.
 Hedvig vágása (? valósz. *Hellyhwagasa* = Haligóc) hn. (Szepes vm.) 1735.
Hedus, szolga (*sulga*) 202.
Heem, (*Calmanus* fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
 Hegykő, *Igku*, hn. (Sopron vm.) 1294.
 Hegymagosi (*de Hygmogos*) udvarnokok, (Zala vm.) 1086.
Heyder, szent-kir. jobbágyfia 1120.
 Heidrik, Henrik, nádor 101. 104.
 —, soproni isp. 60.
 —, Heindrik, Heyderik, Hendricus, Henrik, udvarisp. 78. 80-82. 84-7. Isp. 72.
 Heiligenkreuz, (Szentkereszt), hn. (Ausztria) 159. 200. 206. 233. 332-3. 342. 385. 458. 470. 507. 594. 615. 682. 695. 834. 1093. *Ld.* Szentkereszt alatt is!
Heym (*Bodun* fia) 1052.
 — fiai, zalai várjobbágyok 1155.
 —, udvarnok-jb. 617.
Heymo, kanc. 568.
 —, *Hemo*, *Haymo*, váci ppk. 762. 769. 805. 823. 853. 950. 957 60. 979. 1011. 1017-18.
 —, vjb. 1588.
Heimor, jb. 202.
Heymuth, hn. (= Arnótfalva, Szepes vm.) 933.
Heyreh, hn. 634. 787.
Helbrung (Sol isp. lánya) 371.
Helya, ld. Marosillye.
Helyas, (görgei Jordanus fia) 1242. 1249.
Helumba sziget 535.
Helus, győri várszolga 139.
Hemyruh (szelecsényi) fiai: Kozma és Péter 588. 1207.
Hench, *abus*, szn. 1359.
 —, nagyszombati bíró 1130.
Henche isp. 174.
 —, hn. (Baranya vm.) 1403.
 Hendrik, bodrogi isp. 102.
 — isp. 237.
Hene, pristaldus 307.
 —, zólyomi kertőr (?) 1127.
 —, ld. Henye.
Heney, ld. Henye.
Henel kamaraisp. fiai: *Wluelinus* (*Wluen*), *Oltmanus* és *Neklinus* (*Nekkul*) zsidók 1439. 1577.
 Henrik (*Aenz* isp. fia), Héder nb. 274.
 — (II.) angol kir. 149.
 — centurio 72.
 — curialis comes 873.
 — (V.) császár 38.
 — (Dávid apát testv.) 72.
 — fia: Jakab isp. 1614.
 —, garamszentbenedeki apát 54.
 —, Héder nb. „Nagy“, bán 761. Vasvári isp. 781. 783. 787. 823. Somogyi isp. 853. 950. 957-60. Országbíró, somogyi isp. 1011. Somogyi isp. 1058. 1111-7. Országbíró 1156. Országbíró, somogyi isp. 1223. 1265. 1388. Nádor 1281. 1294. — és pozsonyi isp. 1273. 1311. 1372. Szlavón bán 1532. 1551. 1577. Nádor 1583. (Szlavón) bán 1614. 1644. — notarius: Péter m. 1673.
 — isp. (Miklós fia) 1682.
 — isp., Szalók nb. 291.
 —, vegliai comes 361.
 — (*Zouch* fia) 575.
Ld. még: *Hedrik*, *Heidrik*, *Hendrik*, *Herricus*.
 Henye, *Hene*, *Heney*, hn. (Zala vm.) 119. 425. 1716.
 Herbordus (*Guza* veje) 1597. 1705.
 — isp. Osl nb. (Osl fia) 658. 882. 1010. 1296. 1372. 1502. 1557.
 — (*Leustachus* fia) 1387-8. — fia: Miklós 1388.
 — m. (Miklós isp. fia) 1697.
Herceg, udvarnok 202.
Herch fia: *Herch* 1352.
 —, pristaldus 284. 286.
Hercheg fia: Imre 1460.
Hercules, pécsi kanonok 130.
 — vasvári prép. 322.
Herd, szn. 277.
Herebertus, topuszkói apát 570.
Herina, ld. Harina.
Herman, pécsi maior 130.
 Hermán, ng. 1041. 1045. 1509. 1643. 1672.
 — nb. Antolcus isp. 1045.
 — nb. Dees isp. 1041.
Hermann (Lentenk isp. testv.) 733.
Hermann (*Ruthker* fia) 835.
 Hermannus, a német lovagrend mestere 380.
Hermanus comes, esztergomi civis 1292-3.
 Hermány, ld. Szászhermány.
Hermo, szolnok isp. 169.
 Hernád, *Hornad*, *Honorad*, *Horrad*, *Corrad*, f. 832. 933. 995. 1061. 1349. 1559.

- Herne*, szn. 767.
Hernoch, ld. Chrenóc.
Herrandus (Dénes fia) Héder nb. 1033., főlovász. trencsényi isp. 1290. 1294. 1372. 1466. 1485. Főlovász., mosoni isp. 1577. 1588. 1597. 1644. Fia: Domonkos 1588. 1644.
 —, (Miklós fia, Szák nb.) 924.
Herricus isp. (Miklós isp. fia) 1592
Herseg, szolga 202.
Hertenig, Csém nb. serviens 783.
Hertvid, *Hertuidus*, veszprémi kanonok 81.
Heruynus, *Herruinus* (*Rudguer—Luduger* isp. fia) 352. 381.
Heruseu (?), hn. 956.
Hetény, *Heten*, *Hethen*, *Hetyn*, hn. (Komárom vm.) 810. 1201. 1404. 1487.
 —i Lőrinc fiai 1538-9.
Hetes, *Hethys*, hn. (Somogy vm.) 1387-8.
Hetezer, hn. 523. 603.
Hettfehelly, hn. 364.
Hetze, temesi isp. 295.
Hevesi isp. ld. Lőrinc főpohárnokm.
Hewyo, ld. Hájó.
Heulgies, palus, 202.
Hibbe, *Hyba*, *Hybe*, hn. (Liptóban) 659. 1449.
Hybe f. (Liptóban) 1618.
Hidegkút, *Frigidus fons*, hn. (Sáros vm.) 273.
 —, *Hydegkwth*, *Frigidus fons*, *Frigidus puteus*, hn. 1494. 1497-8. 1500.
Hidvég, *Hydweg*, hn. (Hont vm.) 969.
 —, *Hydueg*, hn. 1195 6.
Hydusd, víz 237.
Hiduste, hn. 202.
Hygmogus, ld. Hegymagos.
Hilta, *Leustachius* felesége 368.
Hind, *Hymd*, hn. (Nyitra vm.) 1580.
Hippolytus, *Ipolit* (*Baran* fia) 276.
 — (*Ypoitus*) fia: *Gothardus*, *pristaldus* 290.
 — fia: *Lukács* 227.
 —, *Ipolitus* isp., *ilie-i*, 1570.
 —, (*Mohor* neposa), *Vaja* nb. 698. 1328.
 —, nyitrai kanonok 818.
 —, váci ppk. 84. 86.
 — vjb. 704.
 — (*wasardi Chuda* fia) 1278.
Hyrce isp. 307.
Hyrenouch, *Hornouc*, ld. Chrenóc.
Hyrychou, ld. Hricsó.
Hytynk, szn. 1184.
Hytlen isp. 1021.
Hyuan, szn. 99. 219.
Hobyeg, jb. 202.
Hoda, ld. Huda.
Hodina, ld. *Hudina*.
Hodos, f. 202.
 —, hn. (Liptóban) 482. 1301.
Hodra f. ld. Odra.
Hodun, (*Adalbert* testv.) 83.
Hoholdus, *Hoholth*, ld. Hahót
- Holata*, zólyomi kertőr (?) 1127.
Holmfalu, hn. 656.
Holmohugh, palus 202.
Holmoy, ld. Halmaj.
Holog, hn. 691.
Hologus, hn. (?) 1021.
Holoscegh, hn. 1025.
Holostou, ld. Halastó.
Homorb, hn. ? f. ? 202.
Homuspotoc, hn. 595.
Hongassa, hn. 202.
Hongun (= *Balatonfőkajár*), hn. (Veszprém vm.) 60.
Hongun, hn. 293.
Hongun, ld. *Hangony*.
Honorius (III.) pápa 355. 404-5. 419. 421. 425. 434. 532.
Hont (*Hunth*) fiai: *Péter* és *Dezső* (*Ders*) 1676.
 —, *Hunt* isp. 471.; 1295.
 — isp. fia: *Gergely* 1007.
Hont (*Hunth*) vár, 475. 612. 627. 654. 749. 763. 793-4. 836. 884. 967. 1103. 1127. 1245. 1263. 1355. 1478. 1558. 1661.
Hont vm. 352. 381. 388. 844a. 870. 894. 1048. —i esperes: *László* m. 1355. —i hadnagy *ld.* *Boleszló*. —i isp., *ld.*: *Hedrik*; *Germán*; *Lukács*; *Péter*. —i kerület 388. —i várjobbágyok 352. 971. 1263. 1478. 1558.
Honti (*Hunthy-i*) *Bolezlaus* 1676.
Hont-Pázmán ng., *Hontpaznan*, 428. 903. 1295. 1513. 1523.
Horasty, ld. *Haraszti*.
Horka, *Hurka*, hn. (Nyitra vm.) 843.
Hornad, *Honorad* f. ld. *Hernád*.
Hornouc, ld. *Hyrenouch*.
Horogis, *curifer* 202.
Horom, hn. 657.
Horosnik, terra —, 926.
Horosth, hn. (*Körös* vm.) 769.
Horostuncha, ld. *Hrastelnica*.
Horsouch, *Horsowch*, hn. (*Pozsega* vm.) 927. 936.
Horváti (*Huruath-i*) *Péter* 1676.
Horvatin (*Tholomerius* fia) 1440.
Horvátország 250. 254. 1095.
Hosszúmező, *Hozzywmezew*, hn. 1593.
Hofyn, zólyomi kertőr (?) 1127.
Hotszlow, szn. 493.
Houf, hn. (Akkor Moson vm.) 1708.
Hough, kőfaragó 1299.
Hovran, szn. 1668.
Hoznucha, ld. *Husznica*.
Hoztyna, *hospes* 704. 1277.
Hozug, szn. 219.
Hrabur (*Wacik* fia), *Dobák* nb. 1245.
Hradecz, hn. (Nyitra vm.) 56.
Hradist, *Haradicha*, hn. (Nyitra vm.) 1305.
Hraschyne, hn. 195. (P.)
Hrastelnica, *Horostuncha*, hn. (a mai Zágráb vm.) 366.
Hrastovica, *Harastuicha*, hn. (a mai Zágráb vm.) 1713.
Hricsó, *Hrichou*, *Hyrychou*, hn. és
- vár (*Trencsén* vm.) 1023. 1451. 1510.
Hualus, *goricai*, szn. 1333-4.
Huda, *Hoda*, szn. 62. 142.
Hudina, *Huduna* isp. 805. 829. 875. 1106. 1285.
 —, szn. 574.
 — háza 1284.
Hudkonth (isp.) 400. 516.
Hugel, *udvarnok-jb.* 617.
Hugó, *kevei* isp. 281. 284. 286.
 —, *notarius* 102.
Hugrinus, ld. *Ugrinus*.
Hukec (= *Füles* és *Malomháza*), hn. (Sopron vm.) 159.
Hulda (*Farkas* nagybátyja) 569.
Huluoodi, hn. 12.
Humorok, *villa* (*Zaránd* vm.) 202.
Hun, *Una* f. 1391.
Hunta ng. 633.
Hurbuchan, hn. (Szana vm.) 1372.
Hurgosceg-i *Péter* 633.
Hurhida, *civitas* 3.
Hurka, ld. *Horka*.
Huroz *nemes* 26.
Hurozkw, ld. *Oroszkó*.
Hurt, hn. 921. 1262.
Hurubina, *Rubina* (*Hayk* fia) 1351. 1354.
Hurusun *falu* 143.
Hwsan, hn. (a honti váré volt) 967.
Husueh, *szolga* 1286.
Husznica, *Hoznucha*, hn. (Trencsén vm.) 939.
Huzywegues, f. 1405.

I (J, Y)

- Jaac* fia: *Myke* 1672.
Jacapus fia: *Péter* 1238.
Jácint fia: *Scepus* 1345.
Jácint, *szőregi* (*zeurug-i*) *apát* 666.
Jacob, *szolga* 202.
 —, *zólyomi* *kir.* *kertőr* (?) 1127.
Jacobsa, *serviens*, *Csém* nb. 783
Jacov, ld. *Jákó*.
Jadra, *Jadera*, ld. *Zára*.
Jajca, *Jajca* *vára* 25.
Ják, *Chak*, (*Ebed* fia), *Ják* nb. 1514a. 1526. 1532-3. 1536.
 — fia: *Myka* 1526.
 —, *Jaku* ng. 370. 1210. 1526.
 —, *Jaku*, *serviens*, *Ják* nb. 370.
 —, *Jaku*, hn. (*Vas* vm.) 370.
Jakab (*Albert* fia), 1054.
 — (*Albert* fia), *turóci* *jobbágyfiú* 1318.
 —, *aragoniai* *kir.* 537.
 —, *bakonybéli* *apát* 1075. 1214.
 — *bán* fia: *Jakab* 1076.
 — (*borsodi*) *isp.* 41. 51.; 295.
 — (*Bulchu* fia) 1447.
 —, *corbaviai* *comes* 923. 1722.
 — *esztergomi* *keresztes-m.* 992. 1203.
 — fia: *András* 1443.
 — fia: *Jaxa* 878.
 — fia, *Mohor* *neposa* 778.
 — fia: *Péter* 778.
 —, *hajcsár* 202.
 — („hebegő“, *Balbus*) *öldje* 237.

- isp. (Ambrus testv.), Németi nb. 774.
 — isp. fiai: István és Bertalan 1210.
 — isp. (Henrik fia), Héder nb. 1614.
 — kir. káplán 927.
 — királynői jb. (*Zochyu* fia) 435.
 — m., kir. kardhordó 1364.
 — m. (Mihály m. fia) 1689.
 — (*Ombud* fia) 686.
 — (*Onth* fia) 182. (P.)
 — (*Osl* fia) 1294.
 — pápai követ, vál. praenestei ppk. 500-1. 504-8. 513. 522. 599. 526. 604.
 — (Paulinus isp. testv.) 317-8.
 — (*Ponith* fia), Hahót nb. 1652.
 — provincialis 839.
 — szn. 1146.
 — szolga 1286.
 — tárnok 1595.
 — trencsényi isp. 1551.
 — turóci jb. 1065.
 — Túrje-falusi, szn. 263.
 — váci ppk. 281-4. 286. 289-91. 295. 299. 303. 307-9. 314. 316-20. 322. 6. 328-39. 345-6. 351. 354. 357-8. 362. 364. 366. 9. Nyitrai ppk. 406. 425. 451. 588. 486. 510. 529.
 —, vasvári centurio 174.
 — (*Wruz* fia) 1380.
 — zágrábi kanonok 988.
 — *Jakabus*, (*Zubuzlou* fia) 1701.
 Jákó, *Jakow*, (*Byrs* fia) 1389.
 — fia: Farkas 1491.
 — fia: Mihály („akkori“) *segusti* isp. 807. Isp. 948. 979.
 — földemesi, Hont-Pázmán nb. 1245.
 — isp. fia: Gergely 402.
 — isp. fiai 909.
 — isp. fiai: Mihály és *Mogh* isp. 837.
 — (István comes fia) 958.
 — (István fia), Hont-Pázmán nb. 1586.
 — udvarnokisp. 625.
 — *Jacov*, zólyomi isp. 740. 814. 894. 1354.
Jamnetnorouich, nemes, tanú 40.
Jan, (Miklós fia) 832.
 —, szn. 1435.
Jandin comes 44.
Janina loqua, hn. 162. 356.
Jank (*Sudrun* fia) 1351. 1354.
 —, szn. 970.; 1224.
 János (Ambrus fia) 819.
 — (Andronyk fia) 521.
 —, (Antal isp. fia) 1505.
 —, bajvivó (János fia) 1287.
 —, bajvivó (Rodus fia) 889.
 — (*Beche* fia) 182.
 —, Béla hg. népeinek ispánja 1362.
 —, Béla királyfi notarius 567.
 — (*Belyd* fia) 1294.
 —, (Bene fia) 1499.
 — (*Beriwoy* fia) 1284.
 — (*Berizlaus* fia) vjb. 1111.
 —, bolgár fejedelem 212.
 —, boszniai (volt) ppk. 1236.
 — (*Both* fia) pristaldus 529.
 — (*Bothos* fia) 785.
 — (*Chekteu* fia) 1153.
 — (Ciriacus prép. nagybátyja) 325.
 — comes, (Farkas fia), *bugathi* 1401.
 —, *currijer* 202.
 —, csajági 1214.
 — (Csák nb. Miklós fia) 1007. 1437.
 —, csanádi vál. ppk. 172. 174. *Csanádi* ppk. 182-5. 193. Kalocsai érs. 197-8. 204-6. 210. 217-9. 222. *Esztergomi* érs. 222-30. 233-7. 240-4. 246-50. 253-5. 258-62. 269-70. 272-6. 280-4. 286. 289. 290-1. 294-5. 298-300. 303-9. 314. 316-20. 322-6. 328-39. 345-7. 349-51. 353-4. 356. 8. 362-8. 370-1. 374. 377-83. 386. 490. 832.
 —, fehérvári isp. 354. Nyitrai isp. 357.
 — fia: Kelemen 1437.
 — fia: László 1523.
 — fia: Miklós, zekeneyi, 1020.
 — fia: *Myxa* 1348. 1389. 1434.
 — fia: *Mortunus* 1052.
 — fia: Saul 645.
 — fiai: Péter és *Guugh* 1283.
 — fiai: Péter és János 773. 1029. 1038.
 —, Iván, főlovászm. (Béla királyfi-nál) 574. 576-7.
 —, *Galicus*, 1313.
 — (Gergely veje) 998.
 —, (görgei Jordanus fia) 1242. 1249.
 —, (*Guug* fia) 1283.
 — (Henrik curialis comes testv.) 873.
 — (János fia) 773. 1029. 1038.
 —, jászói prép. 1345. 1398.
 — isp. 72. 77. 81.
 — isp. (*Calmer* fia) 117.
 — isp. fia: Apa 1178.
 — isp. és fia: *Chaba* 1156.
 — isp. fia: *Selke* 1671.
 — isp. (*Gug* isp. fia) 1208.
 — isp. (*Izsép* fia), Bó nb. 1145. 1570. 1622.
 — isp. (*Kamin* isp. testv.) 499.
 — isp. (Márton fia) 1502.
 — kenézsége 853.
 — (Konstantin fia) 439.
 —, krasznai isp. 106. Bihari isp. 112. Pozsonyi isp. 136. 173.
 —, latin vendég 210. 223. — fiai: Korrard és Dániel 595.
 —, *litteratus de Tornallya* 1746.
 — (Lőrinc fia) 1672.
 — (Máté fia) 931.
 — m. pozsegai praepceptor 936.
 — m. veszprémi kanonok 1509.
 — nádor 41. 43-4.
 — (Namzallo fia) 932. 1023. 1510.
 — officialis, (az esztergomi érsek officialisa) 1487.
 — (*Olup* rokona) 1176a.
 — (*Onth* fia) 182. (P.)
 —, pápai káplán 208.
 —, pécsi ppk. 69. 72.
 —, pilisi apát 1011.
 — (Pongrác fia) 1219.
 — prép. 645. Pozsonyi prép. 650.
 — pristaldus 529.
 — (Privartus fia) Tomaj nb. 947. 953.
 — ppk. 77.
 — (Simon bán fia) 1028.
 —, soproni isp. 289-91. 295. Bán 298-9.
 —, a szekszárdi apátság jobbágya 656.
 —, szn. 278.; 529.
 —, szerémi ppk. 1577. 1644.
 — (*Szoch* fia) 1441.
 —, szolga, 202.
 — szőlőműves 202.
 — (Tamás notarius testv.) 1433. 1445. 1541. 1543. 1598.
 — (*Tybus* fia), notarius 59. 61-2. 66. 71. Kanc. (*Woth* fia) 63.
 —, titeli kanonok 648.
 —, toplicai apát 727.
 —, traui ppk. 44.
 —, turóci várnagy 1298.
 —, varasdi isp. 1543.
 —, vegliai 713-4.
 —, veszprémi ppk. 21. 105-6. 107.(?) 119. 126. 131. 136. 138. 146. (148. vál.) 155. 187.
 — (*Woywoda* fia), a telki mon. patronusa 1038.
 — (*Wolkan* fia) vjb. 1117.
 —, (*Woth* fia), ld.: Tybus fia.
 — (*Urcund* fia) vjb. 1588.
 — (*Zetk* fia) 785.
 —, *zotmarsi* főesperes 1313.
 —, ld. még: Calojohannes.
 Jánosd, *Janosd*, hn. (Bihar vm.) 207.
 Jánoslovagok, ld.: Johanniták.
Janus fia: Tamás 529.
 — isp. 448.
 — szn. 57.
 — várszolga 1355.
Jardan, szőlőműves 202.
 Járdán, (Jordán földje), *Jardan*, *Jordan*, hn. (Turócban) 908. 1202. 1302. 1498.
 Jardani András 1068.
 Jardanusp. (Arnold szepesi isp. fia) 1105. *Ld.* még: Jordan.
 Jarosló (Jaroslav), *Yrislov*, *Iroslo*, *Ytoslov* vár 502. 608. 1076. 1403.
Jarsen, jb. 202.
 Jászói egyh. (Abaúj vm.) 1062. 1322. 1345. 1569. — prép. 946. *Ld.* még: Albert; Benedek; János; P. — prépostság 1094. 1110.
 Jató, *Jatho*, hn. (Nyitra vm.) 802.
Jaurinum, *Jeurinum*. *ld.* Győr.
Jaus (? valósz. Jób) váci ppk. 133.
Jaxa, al-bán 769.
 — fia: Péter 1511.
 — (Jakab fia) 878.
 —, körösi várszolga, 574.
Jaztrabarcka-i (jaskai) vendégnépek (Podgoria vm.) 1136.
Ibrachin fia: *Banko* 1364.
Ibrahun fiai: *Paznan* és György 1523.
Ibrehart, ld.: Eberhard.
Ibur, Gyüre nb. 1537.
 —, kir. udvarnokjb. 617.
 Iconiumi szultán 355.
Jechy, hn. 1183.
Jeke, szn. 1464.
Yelsceuch, patak 927.

- Jene, hn. (Gömör vm.) 303.
 Jenő, hn. (Bihar vm.) 631.
 —, *Jeneu*, hn. (a mai Arad vm.) 202.
 —, *Inev*, *Ineu*, hn. (a nyitrai váré volt) 834.
 —, *Jeneu*, *Yneu*, hn. (Pest vm.) 852. 1540. 1734.
 —, *Jenev*, hn. (Veszprém vm.) 1392.
 —, *Yeneu*, *Jeneu*, hn. 423. 822.
 —, *Yneu*, hn. 534.
 Jeremiás fia: *Salatiel* 156.
 Jereznice f. 693. *Ld.* még: Jezer-nica.
 Jernye, *Jerne*, hn. (Sáros vm.) 1312.
 Jeromos isp. 81.
 Jeruzsálemi templom 100.
 Yesesin, hn. (a trencsényi várhoz tartozott) 1022.
 Yezdres, abai vjb. 971.
 Jezernaluchka, hn. 1490.
 Jezernica f. 1129.
 Igal, *Igol*, hn. (Somogy vm.) 13. 1548.
 Igalia, hn. (*Doboka vm.*) 592.
 Igerchich, szn. 1410.
 Yginig fiai: Gergely és *Enoc* 640.
 Igku, *ld.* Hegykő.
 Igmánd, *Wigman*, ng. 512. 538.
 —, hn. 1148.
 Ygme'eech, hn. 322.
 Igrich-i iocuiatorok 1047.
 Iharus fia 1030.
 — fia: Gergely 1622.
 Ihoa(n), jb. 202.
 Yiner, hn. (a bánai ispánsághoz tartozott) (Vinér? Fejér vm.) 433a.
 Iklod, hn. 347.
 Ikva, *Icoa*, f. 809.
 Ilareus (*Joka* fia) 1464.
 Ilarius, baccifer 644. (P.)
 Ilarius fiai: Miklós és Marcellus 1668.
 Ilarus fia: Marcell, *thobol*-i 1595.
 Ilka, hn. (Jóka? Pozsony vm.) 705.
 —i Bereyn, vjb. 1102.
 Ilares (*Antalius* fia) 1471.
 Illerus, kir. udvarnokjb. 617.
 Illés, *ld.* Éliás.
 Illésfalva, *Vrsi*, hn. (Szepes vm.) 1365.
 Yllev (*Bogizlaus* fia) 1121.
 Illuynus m. (Tamás fia) 1055.
 Illwss, *Iluz*, hn. (Nyitra vm.) 55. 799.
 Ilmerius fia: *Ylmerius* 1121.
 Ilmur, *ld.* Ürmény.
 Ilona királyné 63.
 Ilosva, *Iloswa*, hn. (Kraszna, ma: Szilágy vm.) 347.
 Ylov patak 927.
 Ylouch, hn. (Nyitra vm.) 608.
 Ilsoa, hn. 1117.
 Ilswa, *Ilswa* (Jolsva?) 1195 6.
 Imre fiai: Tamás, Benedek, Márton 1633.
 — (*Hercheg* fia) 1460.
 — (*Ilmerius* fia) 1560-1.
 — kir. 223. 225. 230. 236. 248. 250. 263. 272. 279. 295. 308. 316-7. 332-3. 351-2. 408. 463. 467. 471. 552. 626. 690. 1529. — okl. 233. 269. 280. 325. 362. 392. 476. 709. -10. 1083. 1259.
 —, kisebb udvarisp. 94.
 —, szn. 1447.
 — (Tamás fia) 1294.
 Imulna vize 927.
 Yna (*Legus* fia) 620.
 Ynam, tanú neve 73.
 Ince fia: Tamás, Szemerc nb. 857.
 — (III.) pápa 187. 208. 209. 212. 294. 302. 311. 355. 425. 532. 611.
 — (IV.) pápa 817. 839. 846. 933b. 991. 1015.
 Inco isp. *ld.* Junk.
 Indruh prép. fia: Kozma 1156.
 Ine, szn. 917.
 Ineu, *Yneu*, *ld.* Jenő.
 Ingenet (Péter fia) 1186.
 Iniz, jb. 202.
 Inse, hn. (a mosoni váré volt) 1588. 1644.
 Insula (Otok), hn. (Zágráb vm.) 339.
 Inus, jb. 202.
 Joachim, *Iwachinus*, Béla hg. pohár-nokmestere 1366.
 — (*Joahun*), (*Cupan* fia) 1006.
 — fia: Benedek 1599.
 — jb. 202.
 — (Ivan fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
 —, *Iwachyn*, pristaldus 129.
 — pristaldus, Gyewche fia 237. 292.
 —, *Iwachin*, szebeni isp. (*Beche* — *Gecse* — isp. fia), Türje nb. 880. 926. 1527. — fiai Fülöp, zágrábi ppk. (esztergomi érs.) és Tamás (karakói) isp. *ld.* ott!
 —, *Ivachin*, *Iwachin*, szn. 183.; 914.
 —, szlavón bán 750.
 Joan, *ld.* Iván és Ivány.
 Joanca, *ld.* Ivánka.
 Joanus, kir. udvarnokjb. 617.
 Jób, esztergomi érs. 139-40. 142-3. 146. 148. 151-2. 154-5. 157. 159. 172-5. 182-5. 188-9. 193-9. 204-6. 209.
 — m. budai prép. 968.
 — m. (Záh nb.) székesfehérvári prép. alkanc. 957-9. Pécsi vál. ppk. alkanc. 973. Pécsi ppk. 1011. 1193. 1223. 1282. 1577. 1644.
 — (Simon fia) 664.
 —, váci ppk. 136.
 Jobe pristaldus 309.
 Jochun, jb. 202.
 Jog, jb. 202.
 Johan, szn. 237.
 Johanka, *ld.* Ivánka.
 Johanniták 111. 130. 155. 230. 300. 327-31. 355. 537. 637. 639. 764. 853. 929. 1108. 1203. — esztergomi rendháza 132. 1203. (egyh.:) 1230. — mestere, *ld.* Guarinus; Rembaldus.
 Joka fiai: *Theber*, Éliás, *Ilareus* 1464.
 Jolánta, *ld.* Yoles.
 Jolen, *calis*-i hgnő 1604.
 Yoles, *Joleth*, *Jo'anitha* (II. András lánya) 537. 540-1.
 Yoles, Jolánta királyné (II. András neje) 321-2. 336. 353. 357. 435. 528. 540. 549.
 Jónás fia: Tamás 347.
 — (Pál — Paulis? — fia) 394.
 — vjb. 1501.
 Jorche fia: Péter pristaldus 570.
 Jordan, *Jordanus* (*Boch* fia) 1394. 1418.
 — fia: Aba m. 1265.
 — isp. fiai: Arnoldus, János, *Helyas* 1242. 1249.
 — isp. vci: *Kunch* isp. 1061.
 —, szn. 873.
 —, szolga (*sulga*) 202.
 — (Tamás fia) 1090.
 —, *ld.* Járdán, *Jardanus*.
 József, béli apát 22.
 Ipoeh, *Ipoehc*, *Ypoeh*, bácsi isp. 197-8. 204-6. Bán, bácsi isp. 210. Isp. 214. 269. Vajda 303. 307. 309. 314.
 Ipolit, *Ipolitus*, *ld.* Hippolytus
 Ipolthloka (= Földvár), hn. (Baranya vm.) 398.
 Ipoly, *Ypul*, *Ipul* f. 641. 1238. 1508.
 Ipolytő, *Ipultu*, hn. 560.
 Ireg, hn. (Somogy vm.) 116.
 Ireg, *Irug*, hn. (Tolna vm.) 1357.
 Ireneus bán 874.
 Irev, hn. 775.
 Irislaus fia: Iván isp. 943.
 Yrislov, *Iroslo*, *ld.* Jarosló.
 Irnurd fia: Detrik, „nagy“, 950.
 Yrus falu 1154.
 Isan, nemes 999.
 Isaw (Ézsau), soproni várszolga, (György fia) 524.
 Ysdan (Zsadány? Zemplén vm.) 411.
 Isep, *Isip*, *Ysip*, *ld.* Izsép.
 Isombar, hajítógépész 1299.
 István (Achilles fia) 785.
 — (Adorján fia) 90.
 —, alsó-kocsói, (Csépán fia) 1291.
 —, aranyműves 884.
 —, aranyműves, (szepesi) 1324. 1349. 1380a.
 —, baranyai isp. 155.
 — (Belus bán fia) 1432.
 — (*Berivoy* fia) 1284.
 — (Berthold fia) 593.
 — (*Beze* fia) 1372.
 — bodrogi isp. 148.
 —, bozóki prép. 1295.
 — (*Brondez* fia), Vesztkény nb. 1443.
 — (*Cepk* fia) 1277.
 —, (*Cheka* fia) 1392.
 —, *chernasi*, (István fia) 1159.
 — (*Chernuk* fia) 218.
 — (*Chom* fia) 1600.
 —, clericus 279.; 636.
 — comes, almai 774.
 — comes, (Bobonig testv.) 351. 709-10. 725. 1083.
 — comes (brebiri) 402. Fiai: Stephco és Jákó 958.
 — comes, *ilmeri* (ürményi) 802.
 — comes (*Rubert* fia) 1718.

- , (Csák fia, Csák nb.) szörényi bán 734. (Bán 1195 6. 1333.) Csanádi isp. 1164. Királynői udvarbíró, vasvári isp. 1397. 1514a. Királynői udvarbíró, pozsonyi isp. 1532. 1551. 1574 5. 1577. 1604. 1644. Pozsonyi isp. 1561. 1631 2. 1648.
- , csanádi vál. ppk. 84. 102. Csanádi ppk. 105. 111. Marosi vál. ppk. 112-3. Marosi ppk. 123. Ppk. 116.
- (Csépan bán fia) 364. 672.
- , Dem nb. 1146.
- , esztergomi érs. 27. *Ld. még: István kanc.*
- , fehérvári kanonok 493. 675.
- fia: *Cuplen*, zalai vjb. 1006.
- fia: Csépan nádor *ld. Csépan.*
- fia: *Merge*, 997.
- fia: Mihály 1219.
- fia: Mike comes 1442.
- fia: Ovári Konrád (*Corraldus, Corradus*) *Ld. Konrád.*
- fia: Benes, Pál, Bereck 1183.
- fia: Simon, Stephk, Salamon, István 940.
- (File bán fia) 939.
- , főesperes 712.
- földje 1021.
- , főpohárnokm. 471. 484. bihari isp. 501-8. 510. 528-9. 537. Főpohárnok, bihari isp. 538.
- , Gút-Keled nb., főlovászmester 721. 723. Főlovászm. és orbászi isp. 734. 744. 762. 769. 781. 787. 805. Kir. udvarbíró, volt főlovászm. 807-8. Udvarbíró, nyitrai (és orbászi) isp. 815. 823. Nádor 853. 856. Szlavón bán 879. 891-2. 926. 931. 943. 950. 957-60. 963. 979. 996. 1006-7. 1011. 1070. 1081-4. 1147. 1223. 1388. (Volt szlavón bán 1366. 1573. Bán 1123-4. 1333.) Stájerország kapitánya 1089. 1106. 1136. 1140. 1142. 1460. Szlavón bán, Stájerország kapitánya 1057. 1187. 1199.
- hg. dajkája 754.
- , honti vjb. 1558.
- (Jakab isp. fia) 1210.
- (Jan testv.) 1435.
- (Isip fia) 1532.
- isp. 81.; 1295.
- isp. (*Ders* fia) 1622.
- isp. fia: Saul, *ld. Saul.*
- isp. (*Guth* fia), Gút-Keled nb. 1679.
- isp., Káta nb. 527.
- isp. (*Macharias* testv.) 1246.
- isp. (németi) fia: Balázs és *Ugudinus* 1507.
- isp., szepesi várnagy 1242. 1249. 1297.
- isp. *tolchusa*i 1045.
- , kalocsai érs. (Bancsa nb.) 1577. 1644.
- , kamara-m 1578.
- , kanc. 103. *Ld. még: István m.*
- , kanc., bácsi prép. Bancsa nb. 637. 647. Titeli prép., kanc. 655. 674.
- Váci ppk. 706. 709. 715 6. 718. — és vál. esztergomi érs. 719. 721. 723. 726. 734. 840. Esztergomi érs. 762. 769. 781. 787. 805. 823. 827. 853-4. 884. 895. 902. 905. 957-60. 979. 1203. Esztergomi érs., praenestei ppk. bíbornok 978. 1125. 1450.
- (Kázmér isp. fia), *ld. Csépan.*
- kir. (I., Szent) 22. 29. 43. 66. 76. 108. 177. 212. 279. 282. 524a. 601. 687. 1001. 1012. 1233. 1267. 1341. 1547. 1654. — okl. 26-7. 33. 42. 93. 311. 425. 446. 544. 611. 619. 838. 1169. 1423. 1506. 1520.
- (II.) kir. 57. 70. 76. — okl. 345.
- (III.) kir. 168. 189. 254. — okl. 147. 159a. 367. 617. 803. 845. 960. 1680.
- (IV.) kir. 104.
- (V.) mint hg. és ifj. kir. 684. 689. 698. 779. 882. 904. 907. 941. 1188. 1244. 1270. 1303. 1317. 1327-8. 1345-6. 1372. 1374. 1393. 1407. 1438. 1481. 1502-3. 1527. 1530. 1532. 1540. 1547. — okl. 1212. 1379.
- kir. szabadjai (előkelői) 108.
- , kir. kürtös 1029a.
- , *lapuch*-i nemes 1376.
- , (*Leek* fia) 1648.
- (Leusták fia) 1156.
- (Lothardus fia) 1638.
- (Márton bán testv.) 1586.
- m., kanc. 401. Kanc. pápai subdiaconus 407-9. Kanc. aradi prép. 410-1. Kanc. zágrábi vál. ppk. 420. 422. 426. Zágrábi prép. kanc. 432. Zágrábi ppk. 572. 574. 576 9. 440-3. 449. 451-2. 456. 461-2. 471. 499. 501-8. 510-2. 528-9. 537-8. 608. 637. 674. 715 6. 719. 721. 723. 726. 734. 762. 769. 781. 787. 805. 823. 840. 853.
- m. (Máté m. fia) 1706.
- (Miklós bán fia) 567.
- (Miklós isp. fia) 1357.
- (Miklós veje) 658.
- (*Myske* isp. fia) 105.
- (Mór fia) Győr nb. 236. 277. (?) 682.
- (*Mortunus* testv.) vjb. 1113.
- (*Nicolotus* fia) 190. 192. *Gorizchasi* (*goriza*-i) comes 253. 709. — fia: Bobonig és István 351. 709-10. 1083.
- (Omodeus fia) 1608-9.
- (Pál isp. fia), Geregye nb. 1084
- (*Pazmanius* fia) 1562.
- , pécsi ppk. 27.
- , (Péter fia) 133.
- , pristaldus, komáromi 463.
- , pristaldus, poki (?) 689. Patoki 684.
- (*Rodus* fia) 889.
- , somogyi curialis comes 1476.
- , soproni isp. 185.
- , szn. 202.; 454.; 459a.; 1041.; 1427.
- (Tamás fia), Monoszló nb. 1606.
- (Tamás notarius testv.) 1433. 1543.
- (*Temer* fia) 967.
- , tengermelléki bán 737. 959. 1336.
- , varasdi isp. 155.
- , vjb. 1041.; 1263.
- , veszprémi főesperes 21.
- , veszprémi ppk. 3.
- (*Vydus* fia) 1592.
- (Vince fia) 480.
- (*Wratizlaus* comes testv.) 248.
- , zágrábi ppk. 247. 307-9. 314. 316. -20. 322 6. 328-39. 345-7. 351. 353. -4. 357-8. 362. 364-71. 377-81. 383. 386. 393-5. 402-3. 406-11. 567-9. *Ld. még: István m. kanc.*
- , zalai apát 33.
- , zalai isp. 147.
- (*Zouch* fia) 575.
- Ysumpnit* vjb. (*Draso* fia) 1138.
- Iswna*, szn. (*terra* —) 237.
- Iszak* (?) hn. (Szepes vm.) 1349. Italia 622.
- Iteböi (*itubuy*-i) prép. *ld. Mihály.*
- Itemerius* fia: Imre 1560 1.
- Itimerius*, (*Wahud* fia) 1496.
- Ytoslov*, *ld. Jarosló.*
- Iwachinus*, *ld. Joachim.*
- Iuad*, *currier* 202.
- Iván (*Atanas* fia) 1052.
- , Ioan, Benedek érs. tárnokmestere 998.
- (*Beriwoy* fia) 1284.
- , (Budune testv.) 577.
- , Ioan, (Chuna fia), Ják nb. 1526.
- (csornai István testv.) 1159.
- fia: Benedek, Joachim 1523.
- főlovászm. *ld. János.*
- isp. (Irislaus fia) 943.
- (*Kenz* isp. fia) 369.
- , kir. serviens 894.
- (László fia), zágrábi várszolga 577.
- , *Iwan*, locsmáni vitéz 420.
- , *Iwan*, m. 828.
- , Ioan, mézadó 202.
- , Ioan, (Péter fia) zalai vjb. 1006.
- , a szekszárdi apátság jobbágya 656.
- , szn. 1166.
- , *Juan*, szolga (*sulga*) 202.
- (*Wokow* fia) 1334.
- , *Iwan*, *zulu*-i nemes 1450.
- , *ld. még János alatt is!*
- Iwanch* comes, Hont-Pázmán nb. 428.
- Iuanch* fia: *Preusa* isp. 1329.
- Iwanch* jb. 1174.
- Iwansfalu*, (Tolna vm.) 656.
- Ivánka (Ananias isp. fia), Balog nb. 293.
- , *Johanka* (Balázs fia) 303.
- , (*Dubruzlou* testv.) 1546.
- fia: András, *ld. András.*
- fia: László 646.
- fia: *Mocha* és *Kemen* 1523.
- , *Johanka* (György fia) 722.
- , *Iwanka* isp. 947.
- , *Joanca* isp. (Abrahám fia, Zsádány nb.) 927.

— isp. (*Damana* fia) 1419.
 — isp. (*Domonkos* fia) 1417.
 —, (*Iwanch* isp. fia), *Hont-Pázmán* nb. 428.
 —, (*Ivánka* fia), *Szemere* nb. 857.
 —, *Iwanca* „*Kopasz*“, szn. 937. tus róci jobbágyfiú 1202. 1302.
 — (*Leek* fia) 1648.
 —, *locsmáni* isp. 117.
 —, *Ivanca*, m. 433.; 1214.
 —, *Ioanca*, officialis 1610.
 —, *oszlányi officialis* 1019.
 —, *pozsonyi* vjb. 1102.
 —, szn. 371.
 —, *Joanka* (*Tiborc* fia) *Veszékény* nb. 1443.
Ivánka, hn. (*Nyitra* vm.) 802.
Iwans (*Namazlo* fia) 896.
Iwanus, a *szeleszárdi apátság* jobbágya 656.
Ywanz, (*Henrik curialis comes* testv.) 873.
Ivány (*Ivánka*), *Ioan*, hn. (*Pozsony* vm.) 242.
Juche isp. 1726.
Juda (*Otho* fia) 529.
Judás apost. 32.
Yuhol, hn. 236.
Jula, ld. *Gyula*.
Julian isp. 72. 86.
 — fia: *Butka* isp. 881.
Juna, szolga 202.
Jund, *Vnd*, isp. 700.854.
June (*Dénes nádor* fia) *Tomaj* nb. 953.
Junk, *Inco*, isp. (*Izsák* fia) 762. 1432. 1511.
Junus, szn. 1337.
Ivo, *garamszentbenedeki apát* 241.
Jura fia: *Abraam*, *zalai* vjb. 1006.
Jure, ld. *Gyüre*.
Jurény, *Juren*, *Yuren*, hn. (*Győr* vm.) 1154. 1386.
Jurgu, *szőlőműves* 202.
Jurk fia: *Brasan*, vjb. 1402.
 — kir. tárnok 1582.
Jurke fiai: *Péter* és *Karachinus* 1098.
Jurko, kir. megbízott 1154.
 —, (*Otyoz bán* fia) 1119.
 —, *pécsi* prép. 1218. 1261.
Jursa, *Juruse*, *rovistyei* isp. 1329. 1432.
Justa, jb. 202.
Justinianus *István*, *velencei követ* 770.
Justus *egri* ppk. ld. *Lambert*.
Iwud (*Germanus* testv.) 955.
Juvenin, villa 202.
Izbeg, *győri* ppk. 78. 81. 85.
Izbugya, ld. *Zbugya*.
Izdench, ld. *Zdenci*.
Izdeten, ld. *Zétény*.
Izmaeliták 500. 604.
Izsa, *Ysa*, hn. (*Komárom* vm.) 1711.
Izsák (*Abrahám* fia) *Aba* nb. 1322. 1345. 1569.
 — fia: *Jaxa* *albán* 769.
 — fia: *Junk* (*Inco*) isp. 762. 1432. 1511.
 —, *Gyüre* nb. 1537.

— *Isaach*, *Ysaac*, isp. 37.
 — (*Kelemenus bán* fia) *Csanád* nb. 872. 1126.
 — (*Miklós* isp. fia, *Csák* nb.) isp. 473. 4. 477. 597. 503. 531. 547. 686.
 —, *Ysac*, *nemes*, *Salamon* nb. 705.
 —, *Ysaac* (*Petcu* fia) 53.
 —, szn. 26.
Izsép, *Ysip*, *borsodi* vjb. 691.
 — fia: *János* (isp.) 1145. 1570. 1622.
 —, *Isip* fiai: *István* és *testvérei* 1522.
 —, *Iseph* isp. 578.
 —, *sokoródi* 1393. 1530. 1532.
 —, *Isep*, hn. 1261. 1283.
Izsó (*Grisogo* fia) 1156.
 —, *Isou*, *perjel* 822.
 —, *Isow*, (*Preyglow* fia) 1077.

K

(Lásd C alatt is!)

Kaal, szn. 279.
 —, hn. (*Moson* vm.) 1399.
Kachet (*Kačić*) ng. 376.
Kachow fia: *Dees* isp. 1643.
Kacil, ld. *Kecöl*.
Kadarkalász, *Kadarkaluz* ng. 892.
Kaetiv, hn. (*Ujvár* vm.) 906.
Kajár, *Kuiar*, *Koyar*, *Quoyar*, hn. (*Veszprém* vm.) 60. (*Győr* vm.): 675. 1589-90.
Kaifás, *főpohárnok* 77.
Kayl fia: *Péter*, 499.
Kakas(falva), *Kokos*, hn. (*Nyitra* vm.) 1638.
Kakat, *Cokot*, *Kokat*, hn. (*Esztergom* vm.) 86. 300.
Kakonya, hn. (*Somogy* vm.) 1585.
Kál, *Cal*, hn. (*Sopron* vm.) 528.
 —, *Kalu*, hn. (*Zala* vm.) 116. 183.
Kalán (*Baár* —), *Kolan* ng. 1164. 1108. 1486.
 —, *Kalanus*, ld. *Calanus*.
Kalanguerusy, hn. (*Csongrád* vm.) 1486.
Kalenda, *Calanda*, *veszprémi* ppk. 182-4. 204-5. 217-9. 222-3. 225. 227. 30. 233-7. 240-2. 248. 250.
Kalianus, *zalai* isp. 1244. *Cim* nélkül: 1309-10. 1340.
Kálmán hg., *halicsi* (— *ruthén* —) kir.; *szlavón* (*dalmát-horvát*) hg. 294. 302. 438. 451. 587. 593. 596. 480. 512. 529. 634. 637. 665. 711. 711b. 716. 719. 721-2. 725. 728. 762. 765. 771. 782. 785. 787. 823. 900. 981. 1039. 1062. 1094. 1239. 1275. 1527.
 — kir. 50-1. 70. 76. 407. — okl. 69. 79. 113. 436. 916. 1214. 1434.
Kalocsai cgyh. 104. 712. — érs. 125. 187. 257. 294. 324. 421. 434. 1346. 1438. *Ld.* még: *András*; *Benedek*; *Berthold*; *Chemna*; *Estoras* *Albert*; *János*; *István*; *Mikó*; *Pál*; *Péter*; *Saul*; *Simon*; *Smaragdus*; *Tamás*; *Ugrin*. — érsekség 265. 268. — ppség 27. — prép. 1155. *Ld.* még: *Felician*; *R.* — ppk. *Ld.* *Dezső*; *Fulbert*; *Pál*.

Kaluzd, hn. (*Veszprém* vm.) 116.
Kamana, ld. *Kemnye*.
Kamar, ld. *Komárváros*.
Kamarcha ng. 769.
Kamari, víz 1405.
Kamarun, ld. *Komárom*.
Kamesnica, *Kemesnice*, hn. (*Körös* vm.) 365.
Kamin fia: *Lőrinc marescalcus*, *győri* isp. 1223.
 — isp. 499. *Ld.* még: *Kemin*.
Kamnati, ld. *Komjáti*.
Kampnath, *Kis* —, hn. 874.
Kancellár, (kir.) *ld.*: *Adorján*; *Albert*; *Barnabás*; *Benedek*; *Bulcsu*; *Calanus*; *Cletus*; *Cornellius*; *Dezső*; *Fülöp*; *Gottfried*; *Heymo*; *János*; *István*; *Katapán*; *Kenesa*; *Mátyás*; *Mihály*; *P.*; *Péter*; *Róbert*; *Saul*; *Tamás*; *Ugrin*; *Zlaudus*.
Kanizsa, *Kenesna* f. 629. 633.
 —, *Kanysa*, *Kenese*, hn. (*Zala* vm.) 1342-3. —i mon. 1126. —i *szentkereszt-egyh.* 1358.
Káp, ld. *Wruuskap*.
Kaparusko (?), hn. 1368.
Kapi, *Capi*, hn. (*Győr* vm.) 245.
Kaplyon, *Coplon*, *Cuplon* ng. 471. 527. 646.
Kapolcs, *Copulch*, hn. (*Zala* vm.) 644. (P.)
Kápolna, *Kapulna*, hn. (*Pozsony* vm.) 1724.
Kapoly, *Copul*, hn. (*Somogy* vm.) 81. 349. 626.
Kapornak, *Copernuch*, hn. (*Zala* vm.) 274. —i (*Kopornuk*) *apátság* 98. 1160.
Kapornok, *Kapurnuk*, f. 1743.
Kapos, f. 1446.
Kapronca, *Copryvnicia*, hn. (*Sáros* vm.) 864.
Kapu (*Copuu*-)vár (*Sopron* vm.) 101.
Karachin, jb. 202.
Karachinus (*Jurke* fia) 1098.
Karachun, *udvarnok*jb. 617.
Karád, *Karadi*, hn. (*Somogy* vm.) 67.
Karaka, ld. *Kerka*.
Karako, ld. *Krakkó*.
Karakói (*Crocou*, *Kracov*) isp. *Ld.*: *Sol*; *Tamás*. — kerület 85. — vár 317. 1575.
Karassó, *Krasu*, f. 1667.
Karuz dux 926.
Karazna, ld. *Kraszna*.
Karchalag, *Karchulag*, ld. *Kirchschlag*.
Káresa, *Karacha*, *Karcha*, *Karchan*, *Korcha*, *Karasha*, *Corcha*, hn. (*Pozsony* vm.) 299. 989. 1052. 1286. — falusi *Mortunus özvegye* 1052. — falusi *szentkirály* *jobbágyfiai* 1042. 1120. — falusi *várszolgák* 677. 1109. —i föld 1109. —i *nemesek* 562. —i *várjobbágyok* 989.
 —, *Karacha*, f. (*Zemplén* vm.) 1007.
Karina, hn. 40.
Karinthiai hgnő 1335.

Karka, *ld.* Kerka.
 Karniolai dominium (Krajna) 1335.
 Karosi (Korus) várnép, (Zala vm.) 1009.
 Karthauziak 651.
 Karul, Reynoldus fia 1366.
 Kasmark, *ld.* Késmárk.
 Kassai hospesek 906.
 Kasudi, *jb.* 202.
 Káta, *Katha* ng. 527. 1213. 1218.
 Kafa, udvarnok 202.
 Katalin (Jákó neje) 911. 913.
 Katapán, *Cathapanus*, fehérvári prép. 63. Fehérvári prép., alkanc. 151. Fehérvári prép., kanc. 152. 154-5. 157. 159. 169. Egri vál. ppk. kanc. 172. Egri ppk. kanc. 173-7. 179. Egri ppk. 182-5. 189. 193-5. 206. 218. 222-3. 225. 228. -30. 233-7. 240-4. 246-50. 253-5. 258-62. 269-70. 272-6. 281-4. 286. 289-91. 295. 298-9. 303-9. 874.
Katha (Erzsébet unokája), 1513.
 Kaza, *szn.* 734.
 Kazawar, *hn.* (*Szolnok* vm.) 901.
 Kazeg, *hn.* (likai várföld volt) 1336.
 Kázmér, fehérvári isp. 805.
 — (Gergely fia) 646.
 — *hg.* fia: Lynzzyk 1481.
 — *isp.* 27.
 — *isp.* fia: Csépán (István) 1502-3.
 — *isp.* fiai: Péter és Konrád 293.
 — *isp.* (Zlaudus testv.) 1168.
 — (Pongrác fia) Hont-Pázmán nb. 683.
 —, veszprémi prép. 644. (P.) 1607.
 —, *ld.* Kisfalud.
 Kazsok, Kosuk, *hn.* (Somogy vm.) 1502.
 Kean, Kán ng. *ld.*: Gyula.
 Keche, *ld.* Ketye.
 Kechele fiai: Chanad és Tamás 1126.
 Kechkech *hn.* 824.
 Kecöl, *Kacil*, *hn.* (Sopron vm.) 101.
 Kécs, *Keych*, *hn.* (Sopron vm.) 1315.
 Keedhel-i egyh. (= Borsmonostor) 1576.
 Keekemen ng. 680.
 Keer *ld.* Kér.
 Keykus erdő 471.
 Keymuk, *ld.* Kemlek.
 Kelchei, *ld.* Kölse.
 Keled, (Csépán fia) Gút Keled nb. 931.
 — fia: Keled 1672.
 —, (Kelad) fiai: Farkas és Kelad 1536.
 —, Hahót nb. 536.
 — (Péter fia) 808.
 —, *ld.* még: Cletus.
 Kelemen, aradi isp. 295.
 — (János fia) 1437.
 — (III.) pápa 425.
 — (IV.) pápa 1438. 1455. 1482.
 — ppk. 12.
 Kelemenus bán fia: Pongrác isp. (Csanád nb.) 847. 872. — fiai: Pongrác, Chumur, Izsák, Elek 1126.
 Kelenföld, *Kreynfeld*, *hn.* 1617.

Kelenye, *Kelena*, *hn.* (Hont vm.) 1245.
 Keltukeu, *hn.* (Komárom vm.) 1539.
 Kelye, *jb.* 202.
 Kemeche, *Kemenche*, mon. (Csanád vm.) 1126.
 Kemey villa, máskép: Ellen 202.
 Kemen fia: Lőrinc, *ld.* Lőrinc.
 —, (Ivánka fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
 Kemenchke, *hn.* (a Kulpa mtt.) 1333-4.
 Kemenyich, *hn.* 193.
 Kemennaburda, *hn.* 927.
 Kemerew, *ld.* Kömörö.
 Kemesnice, *ld.* Kamešnica.
 Kemin, *Kemen* isp. (Ebed fia), Ják nb. 514a. 1526. 1532-3. 1536. 1672.
 —, nyitrai isp. 529. 538.
 Kemlek, *Keymuk*, *Kemluc*, *Kem-nuk*, *hn.* 365. 878. — *i* isp.: Mik-lós m. 1366. 1408. — vára 744. 1408. 1433. 1444-5.
 Kemnye, (Kimle), *Kamana*, *hn.* (Moson vm.) 255.
 Kendchapa, *ld.* Csepin.
 Kene (KneGINEC), *Khene*, *hn.* (Varasd vm.) 247.
 Kenesa, kanc. 126.
 Kenese, *Kenesna*, *ld.* Kanizsa.
 Kenesepola, *hn.* 721.
 Kenesius, keresztes lovag 1441.
 Kenez, sokoródi 1532.
 Kenézi híd 236.
 Kengel, víz 202.
 Kengelu, f. 20.
 Kengerec, *hn.* 116.
 Kenys, *ld.* Kinizs.
 Kenz isp. 369.
 Kér, *Keer*, *hn.* (Bihar vm.) 901.
 —, *Keer*, *hn.* (Nyitra vm.) 834. 1628.
 —, *Keer*, *hn.* 555.
 Kera, *hn.* 1486.
 Kerc, *Kerch*, mon. (a mai Fogaras vm.) 395.
 Kerc-i (Kyrch) oláhok 977.
 Kércs, *Kerch*, *hn.* (Abaúj vm.) 1345.
 Kerd, *hn.* 884. 967.
 Kereky, *hn.* 382.
 Kerekthow 133.
 Keremer (Ratk fia) 1361.
 Kerepes, *hn.* (Pest vm.) 77.
 Keresztúr, *Cristur*, *hn.* (valósz. Gasramszentkereszt, Bars vm.) 628.
 Keryskyn, *ld.* Köröskény.
 Kerka, *Karaka*, *Karka*, f. 1155. 1337.
 Kerne, *hn.* (a nyitrai váré volt) 886.
 Kerselci Pribchwal, *szn.* 986.
 Kertfew, *hn.* 202.
 Kerthel, *hn.* 12.
 Kerushy, *ld.* Köröshegy.
 Keschew, *ld.* Keszi.
 Kese isp. 633.
 Késmárk, *Kasmark*, *hn.* (Szepes vm.) 1636.
 Keso, veszprémi kanonok 81.
 Keszi, *Kezew*, *hn.* (Gömör vm.) 498.
 —, (Keszö, Kiskeszzi), *Keseu*, *Kezyv*, *hn.* (Hont vm.) 884. 967. *Ld.* még Kőkeszi.

—, *Kescew*, *Kezu*, *hn.* (Komárom vm.) a) 732. *Ld.* még: Kiskeszzi. b) (Kurtakeszi) 1180.
 —, *Kezu*, *Kezw*, *hn.* (Nyitra vm.) 1674. 1679.
 —, (Duna —), *Kezv*, *hn.* (Pest vm.) 1029. 1038.
 —, *Kesceh*, *hn.* (Veszprém vm.?) 116.
 —, (Gyula —), *Keschew*, *hn.* (Zala vm.) 135. — *i* udvarnokok 1086.
 Keteli udvarnokok 467.
 Ketenteu, *Keletui*, *hn.* (Abaúj vm.) 499. 946.
 Keth Be'cz, *ld.* Belic.
 Kethelaka, *hn.* (Veszprém vm.) 1655. 6.
 Ketye, *Keche*, *hn.* (Somogy vm.) 927.
 Keve (Sciget fia) 142.
 Kevei isp. *ld.*: Achilles; Balázs; Bánk; Calojohannes; Gyula; Hugó; Lőrinc; Marcell; Márton; Miklós; Poth.
 Kevy, *ld.* Kövi.
 Keurcha, halastó 222.
 Keurus, *Kewres*, *ld.* Körös.
 Keurusag, *hn.* 927.
 Kezekuthy (?) *hn.* (Pest vm.) 1069.
 Keztelen, *hn.* (Nyitra vm.) 764.
 Khun-i Baan, *szn.* 56.
 Kyal (Kál?), *hn.* (Sopron vm.) 279.
 Kílian, *jb.* 202.
 Kylianus, a királyné tárnokainak ispánja 935-6.
 Kyngve, *Cyng*e, (Kunigunda), krakói (és sandomiri) hgnő 1604. 1687.
 Kinizs, *Kynis*, ng. 1094. 1110. 1345.
 —, *Kenys*, *hn.* (Abaúj vm.) 819.
 Királyfalu, *ld.* Ujhely.
 Királyudvar, *Curia regis*, (Königs-hof), *hn.* (Moson vm.) 200. 594. 615. 1093.
 Kirchsschlag, *Kryslag*, *Kurchulas*, *Karchulag*, *Korsalach*, *Karcha ag*, *hn.* 968. 1055. 1290. 1403. 1666.
 Kisfalud, *Kysfolud*, *hn.* (Baranya vm.) 439.
 —, *Cazmer*, *Ferteud*, *Kysfalud*, *hn.* (Sopron vm.) 474. 531. 552. 566. 686. 1437.
 Kiskallos, *Kyuskolud*, *hn.* (Zala vm.) 1380.
 Kiskeszzi, *Kyskezu*, *hn.* (Komárom vm.) 1695.
 Kiskomárom, *Albu curia*, *hn.* (Zala vm.) 1079-80. 1347.
 Kysmayus, *Kus-Moys*, *hn.* (Turócban) 1023. 1510.
 Kyssid, *echy*-i udvarnok, 761.
 Kisszelepcsény, *ld.* Szelepcsény.
 Kysthupuncz, *d.* Toporc.
 Kyus *Gersenche*, *hn.* 1161.
 Kyuskolud, *ld.* Kiskallos.
 Kyzer (? valósz. Hizér), *hn.* (Bars vm.) 1712.
 Kyzun, *ld.* Kúszén.
 Klenovnik, *Clonik*, *hn.* (Varasd vm.) 779.
 Kletus, *ld.* Cletus,

- Klissza, *Chlich, Clych, Clitia*, hn., vár 719. 736-7. 881. 901.
 Klokočevac, *Klokocheuch*, hn. (*Rovistyje* vm.) 1329.
Klokoche, hn. 570.
Klunyec, hn. 56.
Knez, hn. 12. (P.)
 Knin, hn. 92. 228. —i ppk. *ld.*: Anastasius; Micus.
 Knyezsic, *Knesech*, hn. (Bars vm.) 20.
Koachi, ld. Kovácsi.
Koazeg, ld. Kóvárszeg.
Koasth, Kuazthi, Quazdi, vár 774. 1507. —i várjobbágyok 1501. 1535.
Kobula, víz 237.
Kocha, zólyomi kir. kertőr (?) 1127.
Kochobur, pristaldus 568.
Koyzlo, pecér 1381.
Kokat, ld. Kakat.
Kokos, ld. Kakasfalva.
Kokot, comore-i, Zelk fia 1115.
Koksó, Koxo, hn. (Abaúj vm.) 1291.
Kokuzarma, hn. 12.
Kol, libertinus 1540.
Kolbin, hn. 1749.
Kolcsó, Kulchua, hn. (Szepes vm.) 1359.
Kolnuk, ld. Csolnok.
 Kolozs vm. 831. —i isp. *ld.*: Gallus; Pázmán; Tamás.
 Kolozsmonostori apátság 17. — egyh. 1338.
 Komarnica, *Camarniza*, hn. 193.
 Komárom, *Kamarun*, hn. 463. 786. 999. 1000. 1246. 1439. 1487. 1577. — vára 538. 732. 810. 1118. 1439. 1577. —i vjb. 1180. —i várnép 662. 1487. — vm. 810. 903. 924. —i isp. 1506. 1520. *Ld.* még: Miklós; Tekus.
 Komárváros, *Camar, Kamar*, hn. (Zala vm.) 336. 1326. 1358. 1380.
 Komjáti, *Kamnat*, hn. (Nyitra vm.) 1090.
Komlokereku, hn. (?) (Zaránd vm.) 202.
 Komlós, *Cumlous*, hn. (Sáros vm.) 955. 1227. 1260.
 Komor, *Comor, Kumur*, hn. (*Zagoriában*) 1119. 1543.
 Kompold isp. 1428.
Konch, ld. Kunch.
Koncha, kún, szn. 1417.
Konchi, (Péter fia) 133.
Konyzka, hn. (Rovistyje vm.) 1492.
 Konrad, Korrard, (Albeus isp. fia), (Szák nb.) királynői pohárnokm. 684. 689. m. 924. — (*Brondez* fia) Veszékény nb. 1443. —, *Corardus*, Győr nb. (valósz. Péter fia) 741. — (*Harmeth* fia), *treun-i* 795. 1527. —, *Corrad* hg. 767. —, Korrard, (János fia) 595. —, *Corlardus*, isp. (Christianus fia) 602. — (Kázmér fia), Balog nb. 293. —, *Corradus*, kir. 1137. —, *Conradus*, a király jobbágya 120. —, német kir. (vál.) 707. —, *Corraldus, Corradus, Corradus*, óvári, m. (István fia, Győr nb.) 682. 1158. 1195. 6. 1321. 1327. 1372. 1528-9. 1588. 1686. 1693. 1705. 1708. 1721. Borsodi isp. 1133. —, *Corradus*, szn. 1182. Konstanca, cseh királyné, (IV. Béla nővére) 679. 865. —, halicsi és ladoméri hgnő, (IV. Béla lánya) 1604. — királyné (Imre kir. neje), 198. 362. Konstantin fia: János 439. — m., székesfehérvári dékán 876. — minister 27. —, *Constantinus*, szn. 57. Konstantinápoly 129. 322. *Konzka*, hn. (Hont vm.) 1295. Kóny, *Con* hn. (Győr vm.) 442. *Koos, ld.* Kos. Kopács, *Chopoch, Kopach*, hn. (Baranya vm.) 271. 280a. 1693. *Kopesh*, szn. 1464. *Kopornuk, ld.* Kapornak. Koprivna, *Coprina*, hn. (*Pozsega* vm.) 936. *Koptipanus*, budai prép. alkanc. 374. Korbávia, *Corbavia, Corbauia, Chorbauia*, parochia 103. —i comes, *ld.* Jakab; Slauogost. —i ppség 228. —i ppk. *ld.* Márton. *Korcha, ld.* Karcsa. *Kordua, ld.* Gordova. Korkó, *Corkoy*, hn. (Vas vm.) 1058. *Korath* fia: Benedek dux 362. Kormód, *Kormo*, hn. (Tolna vm.) 71. Kornél, győri isp. 128. 152. — isp. 422. *Koroch (Wruz* fia) 1380. Koros, *Corus*, hn. (Nyitra vm.) 94. *Korpas* fiai: *Zagrab, Mentha, Lőrinc* 498. Korpona, *Curpuna*, hn. 793. —i hospesek 793. 1013. 1449. —i számszok 648. *Korsalach, ld.* Kirchsschlag. *Korus* (Bod fia) 55. — fiai: *Betlem, Echa* 55. —, *ld.* Karos. *Koruska*, hn. 1444-5. Kos, (Koska), *Cos, Koos*, hn. (a mai Verőce vm., egykor a valkói várhoz tartozott), 1190. 1667. *Koscut*, kir. serviens 577. Kostajnica, *Coztanicha*, hn. (Dubica vm.) 1184. *Kosuk, ld.* Kazsok. Kosztolány, *Costulan*, hn. (Nyitra vm.) 280b. 307. *Kothoi* (kutjevoi) apát és konvent 936. Kovácsi, *Koachi*, hn. 1017-8. Kóvárszeg, *Koazeg, Kuarzeg*, hn. (Hont vm.) 763. 1720. *Kouka-i Lőrinc* fia: Egyed m. 1017-8. *Koxo, ld.* Koksó. *Koz*, szn. 734. Kozárvár, *Kozur*, hn. (Szolnok vm.) 558. *Kozlan*, hn. 1420. Kozma (*Buken* isp. fia) 1319. — fia: Demeter 927. — (*Cosma*) fia: Hala 1147. — fia: Leustachius 1156. —, győri ppk. 353-4. 357-8. 362. 364. 366-7. 369. 371. 378-81. 409. — (*Hemyruh* fia) 1207. — (*Indruh* fia) 1156. —, jb. 202. — isp. 37. 46. —, *Cosmas* isp. (*Mych* bán testv.) *koazna-i* 1265. — isp. (Sándor fia), Hont-Pázmán nb. 820. 1091-2. —, pecér 1381. —, ppk. 23. 27. —, *sys-i*, szn. 1658. —, szn. 1229. —, szentkir. jobbágya 336. —, tihanyi apát 26. —, valkói isp. 567-8. — vjb. 927. —, *villa Cosme*, 230. Kozmadamján, *Cusmadomian*, hn. (Zala vm.) 183. Köbölkút, *Cubulcuth*, hn. (Esztergom vm.) 849. Kökeszi, *Kukesu, Kúkezü*, hn. (Hont vm.) 59. 749. Kölcse, *Kelchei*, hn. (Szatmár vm.) 133. Kölked, *Kewlked*, hn. (Vas vm.) 364. Kömlő, *Kumleu*, hn. (Heves vm.) 1738. Kömlőd, *Kumleud*, hn. 1502. Kömörő, *Kemerew*, hn. (Szatmár vm.) 133. Königshof, *ld.* Királyudvar. Köpösd, *Kupusd*, hn. (Nyitra vm.) 1544-5. Kőrös, *Keurus*, f. 1526. Körmend, *Curmend*, f. 1041. —, *Curmend, Kurmend*, hn. (Vas vm.) 1041. 1641. 1643. —i vendégnépek 786. Körös, *Keurus, Kewres; Crisius, Crys* f. 20. 176. 182. 202. —, *Kris*, vár 394. 1511. — népei 1573. — vm. 769. 997. —i isp. 1598. *Ld.* még: Carachinus; György; Petco. —i vendégnépek 996. várszolga 574. Köröshegy, *Kerushyg*, hn. (Somogy vm.) 1357. Köröskény, *Keryskyn*, hn. (Nyitra vm.) 688. Körtvély, *Kwrtwel*, hn. (Tolna vm.) 71. Körtvélyes, *Kurtues* (helyesen: *Kurtueles*), hn. (Szepes vm.) 995. —i (*Qurtuelus*) rév (Csongrád vm.) 1486. Körtvélyi (*de Kurtuely*) *Benus*, szn. 1156. Kőszeg, *Kwszug*, vár 882. —i mon. 87. Köved, *Kued*, bánai várbirtok volt (Komárom vm.) 863. Kövesd, *Cuest*, hn. (Zala vm.) 13. 115.

Köveskút, *Kueskuth*, hn. (Vas vm.) 1363.
 —, *Kueskut*, hn. 12.
 Kövi, *Kuuy*, *Kevy*, hn. (Gömör vm.) 744. 813.
 Középfalu, *Kuzepfolu*, hn. (Zala vm.) 1072.
Kracov ld. Karakó.
 Krakkó, *Karako*, hn. (Erdély, Fehér vm.) 226. 424. 638.
 Krakói hgnó, ld. Kyngve.
 Krassó, *Crasu* vm. 461. —i isp. 1054. *Ld.* még: Gergely; Sebus; Weyteh. —i vár 853.
Krasu, ld. Karassó.
 Kraszna, *Karazna*, f. 347.
 —, vm. 901. 1216. —i isp. *ld.* János; Vilmos.
 Kres, szn. 1410.
 Kreuzburg, *Crucpurg*, vár 391.
 Krig, hn. (Szepes vm.) 1735.
 Kris, ld. Körös.
 Kryslag, ld. Kirchsschlag.
 Krispin, ld. Crispinus.
 Kristóf (Rera?) *pristaldus* 471.
 — (Tamás notarius testv.) 1433. 1543.
 Krisztina, (Adalbert unokahúga) 83.
 Krompach, *Krumpach*, hn. (Szepes vm.) 832.
Krupech, hospes 1351. 1354.
Kwachfalua, hn. 71.
 Kubra, hn. (Trencsén vm.) 1466.
Kuca, *pristaldus* 29.
Kucha, hn. 56.
 Kucsera (?), *Cutera*, hn. 937.
Kued, ld. Köved.
Kuer, hn. 781.
Kueskuth, ld. Köveskút.
Kuiar (Oboncus comes testv.) 58.
 —, *ld.* Kajár.
Kulchey isp. Szentemágócs nb. 133.
Kulchua, ld. Kolcsó.
Kulesod, *Colchud*, *Kulchud*, *Kwlchud*, hn. (Győr vm.) 948. 979. 1483.
 Kuldó, *Kuldu*, hn. (Fejér vm.) 1612.
Kvles, a szekszárdi apátság jobbágya 656.
Kwleser, hn. 207.
 Kulin bán 208.
 Kulpin, *Kurpee*, hn. (Bács vm.) 1739.
Kwlthekw, hn. 94. V. ö. *Keltukeu*.
Kumleu, ld. Kömlő.
Kumleud, ld. Kömlőd.
Kumlouzorm, hn. 236.
Kumur, ld. Komor.
 Kun, *Kwn*, hn. (Gömör vm.) 1746.
Kuna, Hologfalusi, szn. 691.
Kunch isp. 1061.
 —, *Konch*, nagyszombati villicus 1544-5. 1571-2.
Kund vezér 25.
Kundurmart, hn. (Doboka vm.) 592.
 Kunigunda (Béla hg. neje) 1455.
 Kúnok 1241. 1246. — szabadságai 465.
Kwpan, szn. 99. 219.
Kupusd, ld. Köpösd.

Kurchulas, ld. Kirchsschlag.
Kurcite, hn. (Vas vm.) 237.
 Kurd, hn. (Tolna vm.) 1357.
Kurla fiai: *Wylkina*, *Mark* és *Miren* 1411.
Kurpee, ld. Kulpin.
Kurt, ld. Kürt.
Kwrtwel, ld. Körtvély.
Kurtues, ld. Körtvélyes.
Kuru-i Fülöp m. 1162.
Kuscen, ld. Kűszén.
Kusmoys, ld. *Kysmayus*.
Kwszug, ld. Kőszeg.
Kutas, *Chutus*, hn. (Somogy vm.) 72.
Kutha, hn. (Nyitra vm.?) 1523.
Kuueshug, hn. (Vas vm.) 237.
Kuuy, ld. Kövi.
Kuzen, hn. 1220.
Kuzmench, hn. (Halicsban) 608.
Kűkezű, ld. Kőkeszi.
 Kürt, *Kurt*, hn. (Hont vm.) 59.
 —, *Kurth*, hn. (Pozsony vm.) 1513.
 Kűszén, *Cuzin*, *Kuscen*, *Kyzun*, *Kuzyn*, *Quizun*, *Wywar*, hn. (Vas vm.) 87. 274. 1339-40. 1362.

L

Lábatlan, hn. (Esztergom vm.) 1563.
Labena, *Lavena*, hn. 39. 228.
Laborch f. 911.
Laczy, jb. 202.
Ladisca völgy 1021.
 Lodomér, Lodomér, trencsényi isp. 704.
 —, váradi ppk. 1577. 1644., *Esztergomi* érs. 1716.
 —, Lodomér, hn. 608.
Laga, hn. (Körös vm.) 394. 806.
 Lagosta, *Langursta*, sziget 361.
 Lajos (VII.) francia kir. 95.
Lama, ld. *Chama*.
 Lambert, *Lampert*, (Ayan fia) 463.
 — (bodrogi) isp. 51. 54. 59. 60.
 —, (Csépnán fia), *keych-i* serviens 1315.
 —, *Lambertus*, dux 24.
 —, *Lampert*, egri ppk. Hont-Pázmán nb. 853. 874. 950. 957-8. (*Justus*: 959.) 960. 979. 1011. 1080. 1223. 1372. 1577. 1644.
 — fia: Tamás 722.
 —, *Lampert*, Hont-Pázmán nb. 903. 925.
 — isp. fia: Miklós 59.
 — isp., Moys somogyi isp. officialis 1287.
 — isp., 491.
 —, *Lampert*(h) (István testv.) 279.
 —, *Lampert*, (*Nogus* fia) 972.
 —, nyitrai isp. 157. 159.
 — *pristaldus* 318.
Lamocz, hn. 40.
Lampna f. 1097.
Lampredius, szn. 147.
Lampridius, scardonai ppk. 103.
Lanceretus, *Lanchretus*, *Lancredus* isp. (Buzad fia) Hahót nb. 536. 1006. 1101. 1119.

Lanch, hn. 98.
Landigh vár, 901.
 Landstrass, *Landestrost*, hn. (Krajsna) 1198.
Langursta, ld. Lagosta.
 Lánzsér, *Lanser*, vár, (Sopron vm.) 1327. 1372.
 Lápa, hn. (Somogy vm.) 13.
 Lapsa, hn. (Vas vm.) a) 218. b) 1004.
 Lapsanovich Márton, iobanogovi, 40.
Lapuch, hn. 1376.
Lasna, ld. Lazina.
Laspotoc f. 694.
 Laszkarisz Tódor 355.
Laszkefalu, hn. 56.
 Laszkóc, *Lazkouch*, hn. (Turócban) 693. 1688.
 László, (Aba nb. Demeter testv.) 529.
 —, (Aladár testv.) Gút-Keled nb. 931.
 —, (*Bothos* fia) 785.
 —, (*chapa-i* Cletus fia) 758. 1107. 1190. 1213. 1218. 1667.
 —, (corbaviai Jakab comes fia) 923. 1722.
 —, (*Cunta* fia) 1304. 1579.
 —, Csanád nb. (Pongrác fia) 1084.
 —, dux 63.
 —, erdélyi vajda, Kán nb. ifj. 1502. 1532.
 — fia: Iván, várszolga 577.
 — földje 1021.
 — hg. (IV. László) 1328.
 —, (János fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
 — isp. 1066.
 —, (Ivánka fia) 646.
 — (Kán nb.) főlovászn. 329. Főlovászm. pozsegi isp. 358. 366. Vasvári isp. 393. Udvarisp. nyitrai isp. 406. 410-1. 420. 422. 426. 449. (Békési: 407. 409.) Udvarisp. bácsi isp. 440-3. 448. 451. 456. 461-2. Mosoni isp. 484. 501-8. 511-2. 523. 528. Udvarisp. bakonyi isp. 529. 537. Udvarbíró, bácsi (?) isp. 538. Udvarbíró 499. 534. 605. Somogyi isp. 670. Aludvarbíró (?) 721. Nádor, somogyi isp. 726. 734. 744. 759. 762. 769. 781. 787. 805. 840. Szlavón bán, hg. 803. 823. Bácsi isp. 1028.
 — kir. (I. Szent) 57. 66. 77. 93. 102. 176-7. 188. 205. 323. 1009. 1267.
 — okl. 283. 396. 544. 610. 1240. 1554. 1655. 6.
 — kir. neje: Adulheith 205. 1009.
 —, kir. serviens 1176. 1188.
 —, (*Lonia* fia) 824.
 —, (Márton pap testv.) 821.
 — m. 567.
 — m. honti esperes, udvari notarius 1347. 1355. Esztergomi főesperes 1438.
 — m. titeli prép. 1723.
 —, (*Reynoldus* fia) 1366.
 —, ruthén 348. 350. 490.
 —, szn. 1719.

- , (*Wachod* = *Wahud* fia) 1189. 1496.
 —, (*Vetuk* fia), csanádi isp. 528-9.
 —, (*Vorank* fia), zalai vjb. 1006.
 —, *Laztay*, *Laztey*, hn. (Sopron vm.) 408. 415. 469. 607. 1534. 1557.
Lafamas, udvarnok 202.
Latybar, hn. 1486.
Latibor, (*Porsu* fia) 1064.
Latina villa —, (Voldorf. A mai Nagyküküllő vm.) 595.
Lauren, jb. 520., 1050.
Laurenta, ld.: Lórinte.
Laurente (Lórinte?) hn. 129.
Laurynus — *Lauren* — fia: Bogomerius 1360. 1559. 1611. 1618. 1640.
 Lázár apát 12.
Lazych f. 1021.
Lazina, *Lasna*, hn. (Zágráb vm.) 360. 366.
Lazkouch, ld. Laszkóc.
Laztay, ld.: László.
Lébény, *Libyn*, *Lybun*, hn. (Moson vm.) 236. 1657. —i mon. 1321. 1372. 1529.
Leek fiai: Ivánka és István 1648.
Leel, hn. 1486.
Lég, *Leg*, *Legu*, hn. (a Csallóközben) 705. 1645.
Lege, (*Crisius* fia) 1219.
 — fia: *Azya* 1219.
Legen, szolga (*sulga*) 202.
 —, hn. (*Csongrád* vm.) 1486.
Legénd, *Leguend*, hn. 439.
Legene (*Liganoc* = *Riganóc*, Zala vm.) 1232.
Legforus, *Zegforus* vajda 183. 185. 188.
Leginthov, *Leguentou*, *Leguentov*, *Legvontov*, hn. (Moson vm.) 332-3. 342. 385. 458. 594. 615. 1093.
Legir szn. 497.
Legus, mansio neve 620.
Lekv, (*Moch* fia) 812.
Leleszi mon. 295. — mon. kegyurasága 980.
Lelóc, *Lelevch*, hn. (Nyitra vm.) 486. 1019.
Lemecha, *Lemeche*, hn. 1420. 1748.
Lénárt, *Leonardus*, byllei, vjb. 1588. —, szn. 1318.; 1653.
 —, szepesi serviens 1353.
Lendeger, (*Zuthten* fia) 1157.
Lenged, hn. (*Abaúj* vm.) 158.
Lengend, ld.: Lengyénd.
Lenguardus fia: ld. *Genbul*.
Lenguer, szn. 260.
Lengyelország 263. 766-7. 1105. 1401. 1559.
Lengyénd, *Lengend*, *Lenge'd*, hn. (nógrádi várföld volt, ma: *Hesves* vm.) 315. 589. 694.
Lentenk isp. 733.
Leo, armeniai kir. 355.
 —, (*Curey* fia) 1659.
 —, pápai követ 212.
 —, *Rusia* hercege 995.
Leonardus, ld. Lénárt.
Leontius, szőregi apát 868.
Lepled, hn. (Somogy vm.) 1621-2.
Lepold, *pristaldus* 102.
Lepoldus, szn. 1725.
Leppoldus és társai, szerémi pénzverőtisztek 998. *Id. még: Lipoldus*, *Lyuppoldus*.
Leschina, *plantatio* 1749.
Lescu, *currijer* 202.
Lesnissa, hn. (a pozsegai várhoz tartozott) 252-3.
Lesnou, hn. (Gerzence vm.) 1143.
Lesse, szőlőműves 202.
Leszko, lengyel hg. 302.
Leszna, *Lezna*, hn. (Zemplén vm.) 1025.
Leta, jb. 202.
Letánfalva, *Lethon*, hn. (Szepes vm.) 933.
Letkési (*Lethkes*) szekeresek 1262.
Letnuk, hn. (Baranya vm.) 1403.
letro comes 293.
Leu, (*Leuka* fia) 1388.
Leuca, főasztalnok, pozsonyi isp. 60.
 —, *gumbasi*, 1485.
Leucha, (*Budune* testv.) 577.
 —, ld.: Lőcse.
Leveld (Lőd), *Lueld*, hn. (Veszprém vm.) 1565.
Leupusdorf, hn. (Vas vm.? Lipótfalva) 679.
Leurenta, ld. Lórinte.
Leussa, veszprémi kanonok 174.
Leustach(ius) (*Bohnia* fia) 843.
 —, comes, *copulchai* 1408.
 —, (*Eleud* fia) 766.
 — fia: *Alcol bodun* 441.
 — fia: *András* 971.
 — fia: *Herbordus* 1388.
 — (*Leustah*) fia: *Pete* 310.
 — fia: *Péter* (isp.) 667. 1307.
 — fiai: *Gurkud* és *István* 1156.
 —, (*Gunter* fia) 1156.
 —, (*István* testv.) 1638.
 —, (*Kozma* fia) 1156.
 —, szn. 368.
 —, *Szemere* nb. 857. 863.
 — szigete 560.
 — vajda 592.
Lezsbuch, hn. 1111.
Lezkouech, hn. 1745.
Libele, *Luhela*, f. 1300. 1635.
Libyn, *Lybun*, ld.: Lébény.
Licçe, ld. Lika.
Licc, *Lincha*, hn. (Gömör vm.) 744.
Ligvánd, *Nyguan*, hn. (Sopron vm.) 583.
Lika, *Lycá*, *Licçe*, zsupánság. vár 44. 1336.
Likarch, mérei, szn. 1446.
Likava, *Likova*, hn. (Liptóban) 1276.
Lilata, serviens 106.
Lincha, ld. Lice.
Lindva, *Lyndua*, *Lyndwa*, hn. (Vas vm.) 237. 292.
Lyndwa (*Lendva*) vize 237.
Lynioy vajda 853.
Lynznyk (Kázmér hg. fia) 1481.
Lipce (Németlipce), *Lypche*, hn. (Liptóban) 1344.
 —, *Lipche*, (valószínűleg Németlipce) 1709.
 — (*Zólyomlipce*), *Lyppcha*, *Lipcha*, hn. (*Zólyom* vm.) 1059. 1194. 1332.
 — (valószínűleg *Zólyomlipce*), *Lypcha*, *Lypche*, hn. 1346-7. 1450. 1525. 1530. 1568-9. 1610.
Lipig, hn. (Gerzence vm.) 1141.
Lipnik, *Fellyupnik*, hn. (Szepes vm.) 1735.
Lyponuk, hn. (Gömör vm.) 1282.
Lipouch hegy 943.
Lipovnok, *Lipolnuk*, hn. (Nyitra vm.) 799.
Lippoldus, mosoni civis 1399.
Lyprich, víz 237.
Liptó, *Lypto*, *Lyptou*, terület, 460. 482. 836. 948. 979. 1152. 1313. 1360. 1559.
 —ierdő 1096. —i hospesek 1344. —i jobbágyfiak 1300. —i isp. 1276. 1449. —i nemesek 1301. —i népek 1152. 1452. 1670. —i vár 1313.
Liptóvár, *Lyptouwar* 1276. 1564.
Lyptovia, hn. 431.
Liptóújvár, 1299.
Lisnoanoga, hn. 927.
Lyter fia: *Lyter* 828.
Litér, *Lyuter*, hn. (Veszprém vm.) 1430. 1447.
Lithouch, kir. bíró 52.
Lythwa Márton. (*Magius* fia) 1291.
Lytkaz, hn. 834.
Lytua föld 853.
Lyuky, ld.: Lüki.
Lyuppoldus, (*Trusleph* testv.) 1264.
Lizka-olozoy, ld.: Olaszliszka.
Lizkochpotoka, f. 926.
Lizkoua, hn. (?) 133.
Lob, szn. 165. 592.
Lohor, *Lobur*, hn. (Varasd vm.) 779.
Lobsa, f. 927.
Lócs, *Louch*, hn. (Sopron vm.) 658.
Locsmánd, *Lucman*, *Luchman*, *Lushman*, hn. (Sopron vm.) 85. 117. 144. 420. 1741. Comitatus 117. 1327. 1372. —i szabad udvarnokok 1465.
Locz, hn. 802.
Lodomer(ius), ld.: Lodomér.
Loysta, hn. 602.
Lók, *Loyk*, hn. (Somogy vm.) 1133.
 —, *Louku*, *Louqu*, hn. (Sopron vm.) 382. 583.
Lokouch, hn. 1113. 1117.
Lom vára 1668.
Lombardok 622.
Lompért, *Lomperth*, hn. (a mai Szilágy vm.) 347.
Lona isp. 546.
Lonia fia: László 824.
Lonja, *Lona*, f. 1606.
Loprec, szn. 555.
Lóránt, *Roland(us)*, Csém nb. serviens 783.

- , *gunodai* 1597.
 —, *Rolandus, Rorandus, Rátót* nb. Főpohárnokm. 709. Főasztalnokm. 715 6. 718-9. 721. 762. 979. Főasztalnokm., nyitrai isp. 723. 726. 734. 744. (Nádor 761.) Főasztalnokm. soproni isp. 769. 781. 787. 805. 809. 823. Kir. udvarbíró 853. 1073. Nádor, pozsonyi isp. 893. 950. 957-60. 982. 1011. Nádor 1056. 1063. 1084. (Nádor soproni isp. 1058.) Nádor, pozsonyi isp. 1102. 1109. 1151. Volt országbíró, nádor 1170. Nádor, pozsonyi isp. 1216. 1220. 1223. 1388. Szlavón bán 1294. 1333. 1336. 1376. 1408. 1448. 1461. 1492. 1502. 1532. — nádor okl. 989-90. 1145. — nádor és Vince, nyitrai ppk. okl. 1120.
 —, szn. 1434.
 —, *Lorandus*, zihigi, kir. megbízott 1048.
 Lórév, *Lureu, Portus equorum*, hn. (a Csepelszigeten) 1227. 1345. 1533.
Losaba, madi, szn. 1256.
 Losonc, *Losunch, Luchunoch*, hn. (Nógrád vm.) 857. 1696.
 Lothardus fia: István 1638.
 — m. (*Omodeus* fia) Gút-Keled nb. 1286. 1405. 1614.
 Lotharingiai hg.: Gottfried 34.
Lothur, f. 602.
Lotiba, szállóműves 202.
 Lovas, *Luos*, hn. (Zala vm.) 116.
Louch, ld. Lócs.
Loudan, nógrádi vjb. 636.
Louku, Louqu, ld. Lók.
Lounatewe, Lounarewe, hn. 1161.
Lőcse, Leucha, hn. (Szepes vm.) 1349.
 —, *Leucha, Leuche*, f. 1349. 1380a.
 Lőrinc, *Aba* nb. (Péter fia), soproni isp. 1162. Főasztalnok, soproni isp. 1223. 1327. 1372. 1463. 1576-7. 1601. 1614-5. 1644.
 —, (Adám fia), udvarbíró, zalai isp. 1372.
 —, Besenyő-falusi villicus 998. — fia: Demeter 998.
 —, (*Chemu* fia) 1126.
 —, csanádi ppk. 43.
 —, Dem nb. 1146.
 —, esztergomi érs. 41. 43-4. 46.
 —, fehérvári isp. 608. (640.) Bihari isp. 637. Szabolcsi isp. 663-4.
 — fia: János 1672.
 — fia: Lőrinc, Becse-Gergely nb. 1178.
 — fia: Márton 1058.
 — fiai, Arnold unokái 1201.
 — fiai: Rubinus és Pál vjb. 1588.
 —, főpohárnok, a lovászok isp. 674.
 —, *frankauillai* 411.
 — (hetényi) fiai 1538-9.
 — isp. 101. Udvarisp. 105-8. 110-2. 116-7. 120. 123.
 — isp. 174. 185.
 — isp. fia: Apa 963.
 — isp. fia: Sándor 975.
 — káplán 27. 66.
 —, (*Kemen* fia) 761. Udvarbíró, mosoni isp. 1393. 1403. Isp., udvarbíró 1458. Nádor, somogyi isp. 1532. 1551. 1577. 1614. 1644 5.
 —, (*Korpas* fia) 498.
 — m. 567.
 — m., keresztes 1441.
 — m., szenternci prép., Becse-Gergely nb. 1178.
 —, (Miklós isp. fia, Csák nb.) 477.
 —, (*Mykus* fia) 546.
 —, *Moyz* nb. 439.
 —, (*Ochuz* fia) főpohárnokm. 334. Főpohárnokm. hevesi (? kevei htt.) isp. 364. Főpohárnokm. kevei isp. 365-6. Újvári isp. 383. 386. 395. 402.
 —, pécsi kanonok 130.
 —, Rád nb. 935 6.
 —, szn. 57.; 273.; 1434.
 —, titeli kanonok 66. 396.
 — vajda 719. 733-4. 744. 781. 787. 853. 1665. Vajda, valkói isp. 942. 950. 957-60. 977.
 —, vasvári és soproni isp. 279.
 Lőrinte, *Laurenta, Leurenta*, hn. (Veszprém vm.) 183. 1214.
Lubó, Lubou, hn. (Nyitra vm.) 1339-40. 1390. 1414.
Luchynichai Pál fia: Lukács 1745.
Luchman, ld.: Locsmánd.
Luchuchku (Luck) vár 608.
Luchunoch, ld.: Losonc.
Lucia, Rado nádor neje 14.
Lucuin, a bambergi ppk. udvarispánja 243.
Ludány, Ludan, hn. (Nógrád vm.) 921. 964. (?)
 —, *Ludan*, hn. (Nyitra vm.) 843.
Luder, hn. 787.
Ludugarus, szn. 1234.
Luduger (Rudguer) isp. fia: *Heruy-nus* 352. 381.
Ludugeris fia: Bees m. 1420.
Lueld, ld. Leveld.
Lugas, Lugaas, hn. (Vas vm.) 167. (P.)
Luhela, ld.: Libele.
Luk, hn. 974.
 Lukács, (Amade fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
 —, bakonyi isp. 487.
 —, (*Beche* fia) 182.
 —, egri vál. ppk. 84. 87. Ppk. 86. Esztergomi érs. 91-2. 101. 105. 107-8. 116. 118. 120. 126. 129. 131. 148.
 —, elefánti 1156.
 —, (Erden testv.) 1490.
 — fia: Nagy Demeter 563.
 — főpohárnokm., barsi isp. 451. 461-2. Szörényi bán 599. Pozsonyi isp. 538. Mosoni isp. 608. 637. 674.
 —, (Fülöp fia) 1282.
 —, győri prépost 712.
 —, (*Hippolytus* fia) 227.
 —, honti isp. 627. 654.
 — a) isp. 107-8. 110. Nyitrai isp. 112. Isp. 117. 120. b) 644. (P.)
 — isp. fia: György isp. 1089.
 — isp. fia: Márk isp. 804.
 —, libertinus 1540.
 —, (*luchynichai* Pál fia) 1745.
 —, presbyter 147.
 —, szn. 219.
 —, vjb. 1588.
Lulla, Lula, hn. (Somogy vm.) 349. 626.
Lunchetu, hn. (Gerzence vm.) 1144.
Luos, ld. Lovas.
Lupa, hn. 12.
Lupniczka, hn. (Lomnica? Nyitra vm.) 56.
Luprech(t)zaza, ld.: Beregszász.
Lureu, ld. Lórév.
Lusa, hn. (*Zala* vm.) 785.
Lustah, hn. (Somogy vm.) 262.
Luthar, szn. 129.
Lutovic isp. 12.
Lüki, Lyuky, hn. (Nyitra vm.) 799.

M

- Macek, Machich, Muchek, villicatus*, hn. (Rovistye vm.) 480. 1662-3.
Macelinus, váci ppk. 63.
Macha m. stabularius 1147.
 —, vjb. 1613.
Machala, hn. (Komárom vm.) 1539.
Machareus (Macharias) isp. fia: Tamás, ld. Tamás.
Macharius, dömösi prép. 84.
 —, *Muchia*, esztergomi érs. 69. 72. 73. 76.
 —, *Marcharius*, (pécsi) ppk. 63. 101-2. 105. 107. 111. 116. 119. 120. 123. 130. 146.
 —, szolnoki isp. 154-5.
Machula, ld. Mocsolád.
Macov isp. 863.
Macra, (Mokra), hegy, (Zaránd vm.) 182.
Mácsa, Macha, hn. (Szatmár vm.) 133.
 Macsó-kerületi birtokok 1126.
Mad, Mod, hn. (Pozsony vm.) 1256.
Mada, szolga 202.
Madocsa, Madocha, hn. (Tolna vm.) 71.
 —i (*Madacha*) halászóhely 1214.
 —i (*Modocha*) mon. 71. 1650.
Magasi, Mogos, hn. (Vas vm.) 22.
Magdolna, (Márton isp. neje) 75.
Magiug, szn. 43.
Maglóca, Mog'ocha, hn. (Sopron vm.) 377.
Magnold(us) isp. 54.
Magnus fia: lyptoviai Miklós 431.
Magus, szolga (*sulga*) 202.
Magyar(?) Modor, hn. (Pozsony vm.) 705.
Magyarfalu, Mogiorfolu, Mogorfolu, hn. (Liptóiban) 460. 659.
Magyari, Mogorey, hn. (Somogy vm.) 1570.
Magyar kapu, porta... Hungarica 882-3.

- Mahal*, szn. 57.
Maharias fia: *Maharias* 1485.
Maynhart, *Mainharth*, *Meinarth*, *Meinhart*, *Meynharth*, *Menharth*, hn. (Sopron vm.) 159. 191. 408. 415. 418. 420. 469. 607. 1557.
Makouicha vár, (Sáros vm.) 940.
Maladechwet (*Bodich* fia) vjb. 1147.
Maladik, *Mladik*, ruthén, szn. 1100. 1495.
Maladyn fia: György 1184.
Malducus, a *Kachet*-ok vezére 376.
Malsa fia: Miklós 807.
Mályinka, *Malyn*, hn. (Borsod vm.) 1021.
Manases, zagoriai (Izágábi) ppk. 43.
Mánd, *Mand*, hn. (Szatmár vm.) 133.
Mandeu, hn. 1503.
Mandus, jb. 202.
Manfred biboros 118.
Manyslov, *Monyslov*, ld. Monoszló.
Mánya, *Manya*, hn. (a galgóci várhoz tartozott) 907. 1088.
Maradek fia: Pál 133.
Maradich, tárnok 486.
Máramaros, hn. 185.
Maran, (mérei *Likarch* fia) 1446.
Marcel, jb. 202.
Marcell(us) (*Benedek* fia) 893.
 —, *Cyngé* hgnő *serviense* 1687.
 —, *esztergomi* érs. 51. 54.
 —, fia: *Gallus* 1345.
 —, *honti* vjb. 1558.
 —, (*Ilarius* fia) 1668.
 —, isp. 1726.
 —, (isp.) fia: *Sándor* 976. 1179. 1637.
 —, isp., *Tétény* nb. 449.
 —, *kamaraisp.* 502.
 —, (*Moch* fia) *abaúji* vjb. 1031.
 —, (*modori*), *szolgagyőri* vjb. 551a. 965. — fiai 551a. 965. 978. 1180.
 —, (*paghai*), szn. 809.
 —, *prépost* 130.
 —, *soproni* isp. 223-4. *Csanádi* isp. 227. *Udvarisp.*, *csanádi* isp. 228. *Soproni* isp. 233. (*Bihari* isp. 234.) *Soproni* isp. 235-7. 240. *Bácsi* isp. 242-4. 246. (*Váci*) 247-50. *Udvarisp.*, *kevei* isp. 258-62. 269. *Isz.* 272. 280.
 —, szn. 293.; 633.; 1485.
 —, *thoboli*, (*Ilarus* fia) 1595.
 —, (*Wacik* fia), *Dobák* nb. 1245.
 —, *váci* ppk. 43-4.
Marcellusról nevezett vár 933.
Marchamagyar, hn. (*Pozsony* vm.) 650.
Marcharius, ld. *Machareus*.
Marchegg, *Marchyk*, hn. 1278.
Marchrand, *újvári* isp. *Aba* nb. 827.
Marcus, ld. *Márk*.
Margat, hn. 330.
Margit asszony 82.
 —, asszony, IV. *Béla* leánya 1225. 1518. 1540. 1542.
 —, *dajka* 754.
 —, *szolgályné* 1286.
Margitfalva, *Szent-Margitha*, hn. (*Szepes* vm.) 1735.
Margitsziget, ld. *Nyulak* szigete.
- Marhardus* isp. 1166.
Mária királyné 734. 760. 914. 1243. 1252. 1302a. 1374. 1405. 1487. 1509. 1527. 1617. 1674.
Maria, hn. (*Marinci*, *Valkó* vm.) 722.
Marienbrunn, hn. 1198.
Marino, *traui* követ 737.
Marinus de Biasio *Cernota*, szn. 941.
Márk, *Marcus*, (*Artun* fia) 1443.
 —, *bajvivó* 927.
 —, (*Batha* testv.) 866.
 —, a *dominikánusok* főnöke 501.
 —, fia: *Péter* 949.
 —, fiai: *Máté* és *Wyd* 972.
 —, (*Gola* fia) 179.
 —, isp. 44. 51.
 —, isp. (*Borochun* fia) 727.
 —, isp. fia: *Botyz* isp. 1407.
 —, isp. fia: *Miklós* m. 1604.
 —, isp. (*Lukács* isp. fia) 804.
 —, *körösi* várszolga 1573.
 —, (*Kurla* fia) 1411.
 —, *liptói*, szn. 1587.
 —, m. *veszprémi* dékán 1502.
 —, (*Péc* nb.) 675.
 —, *pristaldus* (*gvvg*-i) 502.
 —, *rovistyei* isp. 1432.
 —, *Marcus*, szn. 43.
 —, szn. 57.
 —, *szolgagyőri* isp. 1578a. 1579.
 —, (*Wokow* fia) 1334.
 —, (*Marcus*) *völgye* 1021.
 —, *zárai* ppk. 44.
Markeb fia: *Péter* 1676.
Markys, (*Zoym* fia) 1607.
Markv, (*Aba* fia) 859.
Marmogna, szn. 37. (P.)
Marócsai (*moroucha*-i) isp. ld. *Abraham*. — vár 1251.
Maros folyó 321. 324. 380. 467. 556. 1126.
Marosi (*Morisanae* eccl.) ppk. 10.
 —, ld. még: *István*.
Marosillyc, *Helya*, hn. 1486.
Marót, *Morouth*, hn. (*Bars* vm.) 1712.
 —, *Morouth*, hn. (*Hont* vm.) 59. 1649.
Marowche, hn. 195. (P.)
Marouit, szn. 130.
Martin, ld. *Márton*.
Martirius, *Martyrius*, *veszprémi* ppk. 73. *Egri* ppk. 78. *Esztergomi* érs. 80. 82-4. 86-7. 94. 155.
Márton, (*Achilles* fia, *Choc* nb.?) 785.
 —, (*Artuna* fia, *Ják* nb.) 1210. 1526.
 —, (*Berizlaus* fia), vjb. 1111.
 —, *bodrogi* főesperes 396.
 —, (*Borych* fia), *nádori* *pristaldus* 439.
 —, (*borsai*), *pozsonyi* vjb. 1102.
 —, (*Brezwal* fia), vjb. 1116.
 —, (*Budiwoy* fia) 1537.
 —, (*Bulchu* fia) 1447.
 —, *comes*, *pristaldus* 326.
 —, *corbaviai* ppk. 567. 570. 572. 576.
 —, *Csém* nb., *serviens* 783.
 —, *Martun*, (*Dragus* fia), *serviens* 789.
- , *egri* ppk. 69.
 —, érs. 85.
 —, *fehértvári* isp. 383. 386.
 —, fia 722.
 —, fia: *András* *pristaldus* 223.
 —, fia: *Motmerius* 988.
 —, fia: *Tamás* 1466.
 —, fiai: *István*, *Csépán* és *Myke*, *honti* *várjobbágyok* 1263.
 —, (*frankauillai* *Lőrinc* testv.) 411.
 —, *garygi* 1467.
 —, (*Gergely* fia), *turóci* *jobbágyfiú* 1202. 1498.
 —, (*Hont-Pázmán* nb., *Woya* fia) *comes* 258. *Bán* 275-6. 281. 284. 286. 289. 325. 711c. 818. 823. 1586. *Felesége* 818. 844a.
 —, (*Imre* fia), *turóci* *jobbágyfiú* 1633.
 —, isp. 12.; 74.
 —, isp. fia: *Balad* 889.
 —, isp. fia: *Márton* isp. (*Ják* nb.) 1210.
 —, isp. (*Mihály* vjb. fia) 1581.
 —, isp. (*Tusk* fia) 1112. 1114. 1144.
 —, (*Kaplyon* nb.) *vasvári* isp. 205-6. 218-9. 223. 227.
 —, *kevei* isp. 241. 248. *Újvári* isp. 242. 250. *Udvarisp.*, *csanádi* isp. 289. 291. 295. (Lehet, hogy azonos *Márton* bánnal.)
 —, (*Lőrinc* fia) 1058.
 —, m., isp. (*Zlaudus* ppk. testv.) *Kaplyon* nb. 1168. 1502-3. — fiai: *János* isp., *Márton* és *Myke* 1502.
 —, m. (*Tamás* fia) 448. 476. 483. 530.
 —, *Martin*, *mézadó* 202.
 —, (*Mihály* fia), *újvári* isp. 380. *Mosoni* isp. 393. 395.
 —, (*Mykus* fia) 546.
 —, (*Mortunus* testv.) *somogyi* vjb. 1113.
 —, (*Nana* fia) 988.
 —, (*Nezdese* fia), *varasdi* vjb. 877.
 —, *ondi* 1532.
 —, *pap* 821.
 —, (*Sándor* fia) 759.
 —, *spalato* *comes* 103.
 —, szn. 82.; 608.; 1337.
 —, *szolnoki* isp. 194-5.
 —, (*Tamás* fia), *pristaldus* 503.
 —, *turóci* *hospes* 1350.
 —, *vasvári* isp. 298.
 —, *vasvári* isp. 569. *Bán* 570.
 —, *vékei*, szn. 811. 1431. (P.)
 —, (*Vnga* fia, *Szemere* nb.) 857.
 —, *zalai* isp. 63.; 709.
 —, *zempléni* isp. 295.
 —, (*Zeura* fia) 921.
 —, (*Zuerd* fia) 964.
Marton, *Mortun*, hn. (*Pozsony* vm.) 976. 1179. 1637.
Martonfalva, hn. ld. *Nagymarton*.
Martonos, (*Adulf* fia) 521.
 —, *Mortunus*, (*Chenke* fia), vjb. 1113.
 —, *Mortunus*, (*Dobyn* fia), *zamari* *hospes* 1277.
 —, fia: *Bolizlaus* 1099.
 —, fiai, *jobbágyok* 407.
 —, *Mortunus*, (*János* fia) 1052.
 —, *Mortunus*, szn. 870.; 1146.; 1419.

- Matai Visa Márton 25.
 Máté, besenyő 1616.
 —, clericus 281.
 —, (Csaba fia) 984.
 —, (Csák nb.) Főasztalnokm. temesi isp. 608. 637. Főasztalnokm. 655. 699. Főasztalnokm. nyitrai isp. 674. 709. Tárnokm. nyitrai isp. 715-6. Tárnokm. 718-9. 721. 749. 766. 812. Tárnokm. soproni isp. 723. Tárnokm. pozsonyi isp. 726. 734. 744. 762. 769. 781. 787. 805. 823. 840. Volt: 1245.
 — fia: János 931.
 — fia: Pál 439.; 540.
 —, fiai: Fülöp és Detrik isp. 744.
 —, fiai: Mátyás és Máté 1098.
 —, honti vjb. 971.
 —, (Márk fia) 972.
 —, m. fia: István m. 1706.
 —, (Pyka fia) 811.
 —, szn. 130.; 870.
 —, trencsényi vjb. 844.
 —, veszprémi ppk. 43-4. 73.
 —, újvári isp. 63.
 Mátéfalva, hn. 471.
 Math fia: *Cosswth*, turóci nemes 1356.
 Mathei, trencsényi vjb. 855.
 Mátra-hegység 315.
 Matus, pécsi vendég 130.
 Mátyás, (Achilleus fia) 1195.
 —, az esztergomi érs. udvarisp. 662.
 —, jb. 202.
 —, kancellár, zágrábi prép. 572-80. 582 7. 589-97. 599-602. 607-8. 610-11. 614. Váci ppk. 637. 647. 668. 1223. Váci ppk., esztergomi vál. érs. 674.
 —, *Mastia*, kir. jobbágyfiú 908.
 —, (Máté fia) 1098.
 —, (Mátyás fia) 761.
 —, m. szepesi prép. Herman nb. 551. 819. 850. (P.) 890. 910. 1045. 1177. 1182. 1239. 1248.
 —, Péc nb. nemes 675.
 —, pécsi kanonok 130.
 —, (Snethe fia) 887.
 —, a szekszárdi apátság jobbágya 656.
 —, szn. 49.
 —, (Wyd fia) 529.
 Mauog, szőlőműves 202.
 Mauruchhida, ld. Mórighida.
 Maurus, ld. Mór.
 Maza, hn. 151.
 Mazar, hn. 228.
 Mechk fia *Mechk*, turóci hospes 1350.
 —, (Vzda fia), turóci jobbágyfiú 1049.
 Medekus potoka, f. 1668.
 Medened, curifer 202.
 Medeuch, hn. 1024.
 Mediasmaiele, hn., hegy (Sáros vm.) 273.
 Medjurače, Megeriza, Wyschust, Wiscuz, Wizguz, Wyzkuz, hn. (Somogy, ma: Belovár-Kőrös vm.) 805. 829. 875. 1106. 1285.
 Medleki *Sebritus* isp. 1118. 1429.
 Medwe vár (Zágráb vm.) 941a.
 Medur (Maldúr?), hn. (Szepes vm.) 1735.
 Meffrik, szn. 784.
 Megag, víz 1405.
 Megeriza, ld. Medjurače.
 Megyer, Meger, hn. (Győr vm.) 1483.
 —, Meger, hn. (Pest vm.) 1741.
 —, Mghyer, hn. (Zaránd vm.) 202.
 —i rév 77.
 Meinhart, Menharth, ld. Maynhart.
 Meynharth (= Mannersdorf), hn. (Moson vm. ma: Ausztria) 1708.
 Mekuyn, hn. (Dubica vm.) 1083.
 Melchisedech, tanú neve 73.
 Melchmolad, hn. 1290.
 Meler f. 20.
 Melith, szn. 399.
 Melléte, Melete, hn. (Gömör vm.) 432.
 Mentha, (Korpas fia) 498.
 Menyhárt, Menhardus isp. 1007.
 — isp. (Aba nb.) 1031.
 Mequerec, hn. 202.
 Meraniai hg. 1335.
 Mercurius, bán, somogyi isp. 217-9. 222. Pozsonyi isp. 223. 225. 227.
 —, erdélyi princeps 43.
 Mere comes 309.
 Mére (Mérő), Merey, hn. (Somogy vm.) 1446.
 Merenye, (Mernye), hn. (Somogy vm.) 1697.
 —, Merena, hn. (Zala vm.) 205. 1009.
 Meréte, Merethe, hn. (Veszprém vm.) 119.
 Merge, (István fia) 997.
 Mergen fia: Chakan, kir. serviens 574.
 Merke, Merka, hn. (Somogy vm.) 1145.
 Merrisa, (Wido fia) szn. 111.
 Merse, (Benedek isp. fia) 1194. 1312.
 Mert fia: Dénes 928.
 Mesteri, halastó 133.
 Meszes, Mesces, hn. (Zemplén vm.) 1045.
 Meszesi (in *Meches*) mon. 107.
 Meszes-kapu 107.
 Metse, hn. 1069.
 Mezluk, ld. Myluk.
 Mezősomlyó, *Mezeusumlu*, hn. 81.
 Mghyer, ld. Megyer.
 Mica, ld. Mika.
 Mich bán 1265.
 Mycha, szn. 364.
 Michadeus, jb. 202.
 Michail, (Acenz isp. fia), Héder nb. 274.
 Michal, szn. 202.
 — hn. ld. Mihályi.
 Michel, (Miluan fia) 1090.
 Michosi (michouosi, myho-si) Albert, szn. 190. 709-10.
 Michud, a praecok ispánja 107.
 Mico, Micou, ld. Mikó.
 Micodinus, Micud, Mikud, Mykud, győri ppk. 133. 136. 138. 146.
 Micu, budai prépost 77.
 Mycula, turóci jobbágyfiú 1497.
 Micus, jb. 202.
 Micus, Michus, knini ppk. 570. 572. 576.
 —, *peturwasarai* isp. 866.
 Micusa, szolgál (sulga) 202.
 Mycuta, szn. 1025.
 Micxa, Kinizs nb. 1094. 1110. 1345.
 Micske, Michsa, Mychsa, Myhcha, Myhse, Myxcha, hn. (Sopron vm.) 159. 191. 408. 415. 418. 420. 469. 523. 603. 607. 1557.
 Mies Eger, f. 133.
 Miga, jb. 202.
 Mihály, (Ábrahám fia), serviens 456. 591.
 —, (Apa fia), főlovászm. 406. 420. 426. 471. 484. 501-8. 510 2. 528-9. 530. 537. Főasztalnokm. 538. Rólandóci isp. 756. (?)
 — bán 569.
 —, (Benedek fia) 893.
 —, Mich, bihar(várad)i isp. 242. 249-50.
 —, capellanus 24.
 —, (Chom fia) 1600.
 —, (Chumou fia) 410.
 —, fia: András vjb. 474.
 —, fia: *Dedalch*, Hont-Pázmán nb. 1523.
 —, fia: Márton isp. 1581. ld. még: Márton, újvári isp.
 —, horvathi 1692.
 —, (Jákó fia) 948. Segesdi isp. 807. Isp. 837. 979.
 — isp. 187.
 — isp. (*Buzad* atyjafia), Hahót nb. királynői főetekiogó 657. Varasdi isp. 779 80. Isp. 877. 889. 1101. 1119. Isp. 536.
 —, (István fia) 1219.
 —, itebői prép. 662.
 —, (Kacsics nb.) vajda 241. 243-4. 246 8. 253-5. 258 62. 269-70. 380. 441. Bán 272-4.
 —, kancellár 471.
 —, m. 1626.
 —, m. fehérvári prép. 501.
 —, m. fia: Jakab m. 1689.
 —, m. fiai: Jakab, Pál, Mihály 1551.
 —, m. (Simon fia) 1323. 1361. 1479-80.
 —, (Mog fia, Csanád nb.) 633.
 —, (Opud fia), az ifj. kir. főpohárnoka 586. 590 3. 595-6. Fehérvári isp. 502. 528 9.
 —, pécsi vendég 130.
 —, (Péter fia, Csák nb.) 1605.
 —, (Poos notarius testv.) 1489.
 —, sárosi isp. 1003. 1025. 1186.
 —, scardonai ppk. 180.
 —, Mykka, somogyi isp. 572. 575 6.
 —, szn. 1224.; 1297.; 1485.
 —, szolgál 202.
 —, szolgagyőri vjb. 1581.
 —, Tétény nb. 449.
 —, (Tódor fia) 1126.
 —, trencsényi isp. 157. 159.
 —, váradi vál. ppk. 84.
 —, (Wros fia) 1682.
 —, zanaí isp. 1177.
 —, zólyomi isp. 1008. 1022. 1051. 1416. 1425. 1453. (*Zomlin*-i isp.

- 1466.) 1564. 1645. Szepesi isp. 1304-5. 1359. 1365. 1380a. Zólyomi és szepesi isp. 1224. 1559. 1634-5. Mihályi hegye 1021.
- Mihályi, *Michal, Mychaly, Mihal*, hn. (Sopron vm.) 172. 397. 531. 566. 597.
- Mihályi, *Mihali*, hn. (Valkó vm.) 828.
- Myhedeus*, *grabai* prép. 694.
- Mika, *Mica*, aludvarbíró 1524.
- , *Mica barbatus*, szn. 613.
- , *Micha, Myke*, bihari isp., *magister cubiculariorum* 172. Bihari isp. 173-5. 182. Udvarisp. bihari isp. 183. Bihari isp. 184. Nádor, bácsi isp. 185. 188. Nádor, bihari isp. 189. 193-6. 199.
- , *Mica, Micha, Mike*, bihari isp. 272-3. 275-6. 281. 284. 286. 289-91. 295. 298-9. 353. (Bochoni isp. 356.) Bihari: 357. 364. 366. 369. Nyitrai isp. 393.
- , *camarai*, szn. 1326.
- fia: Csépán, *ld.* Csépán bán.
- , *Myke*, honti vjb. 1263.
- , *Myka*, (Ják fia), Ják nb. 1210. 1526. 1672.
- (*Myke*) isp. fia: Detrik, zólyomi isp. 1332.
- (*Mike*) isp. (István fia) 1442.
- *Myke*, (Márton fia) Kaplyon nb. 1502.
- , *Myke*, székesfehérvári éneklős kanonok 1595. 1655-6.
- , *Mica, Myka*, szn. 202.; 1154.
- , *Mica*, szolga (*sulga*) 202.
- , *Mike*, (*Voclochok* fia), 811. 1431. (P.)
- Mykeus* pap 1348.
- Miklós, (Abrahám isp. testv.) 724. 823.
- , (András fia) 1606.
- , *baccifer* 644. (P.)
- , bácsi isp. 380. 484.
- , (Balog Miklós fia) 1459.
- bán fia: András isp. 931. 980.
- bán fia: István 567.
- bán, volt ujjvári isp. 273.
- bán, zalai isp. 183-4.
- , (Barc — *Baroch, Borch, Bors, Borz, Boz, Burich* — fia), Szák nb. udvarisp. kevei isp. 234-5. 237. 240. 249. 253-5. Kevei isp. 236. 244. 247. Pozsonyi isp. 258-62. 269-70. 272-4. Királynői udvarisp. győri isp. 280. Nádor, csanádi isp. 282-3. Nádor, bodrogói isp. 289-91. 295. Bodrogói isp. 298-9. Nádor, soproni isp. 353-4. 356-8. 362. 364. (szepesi!) 365-71. 377-8. 381. Királynői udvarisp. soproni isp. 382-3. 386. 393-5. 402-3. 406-9. Királynői udvarisp. pozsonyi isp. 410-1. Királynői udvarisp. 420. 422. 426. Nádor 163. 429. 454. 517. 624. 832. Főlovászm. 440-3. 448. 451. 456. Főlovászm. soproni isp. 461-2. Királynői udvarisp. bíró 499. Soproni isp. 501-8. 510-2. 523-4. Cím nélkül: 603. 613. 1372. Fia: Herrandus 924.
- , (Bastinus fia) 1490.
- , (Bertalan fia), Ják nb. 1526.
- , (*Botiz* testv.) 1501.
- , (Buda fia) 433a.
- , csanádi isp. 223. Bihari: 229-30. 241. 248.
- , csongrádi isp. 647.
- , *Dem* nb. 1146.
- , (Dénes fia) 1420.
- , (Dénes nádor fia), Tomaj nb. 1696.
- , (Detrik fia) 518. 836.
- , domonkosrendi lector 1730.
- , egri prép. 789.
- , (*Eymereh* fia) 1215.
- , esztergomi érs. 133. 136. 138. Ppk. 119.
- , esztergomi örkanonok 895. 905.
- , (Farkas isp. fia) 1214. 1507.
- fia: Aba 1195.
- fia: *Bechend* isp. 739. 844. 849. 855.
- fia: *Bense* 1492.
- fia: *Elec* 1191. 1208.
- fia: Herrandus 924.
- fia: *Jan* 832.
- fia: Pál isp. 73.
- fiai: Henrik, Miklós isp. 1682.
- , (File bán fia) 939.
- , főasztalnokm., *ld.* Balog Miklós.
- főlovászm., (Wech unokája) Zovárd nb. 1563.
- , gömöri isp. (*Gurg* fia) 691.
- , győri isp. Osl nb. 658.
- , Gyüre nb. 1537.
- , Hahót nb. 536.
- , (Herbordus fia) 1388.
- , (Ilarius fia) 1668.
- isp. 51. 54.; 415.; 878.
- isp. alországbíró 705. 1145. 1238.
- isp. fia: Herbordus m. 1697.
- isp. fiai: Abrahám és Miklós 823.
- isp. fiai: Miklós m. és István 1357.
- isp., *guedechi* 1683.
- isp., nádasdi 667.
- isp. (Pál fia) 102.
- isp. (Péter fia) 1614.
- isp. (*Sup* testv.) 1193.
- isp. (Tódor fia) 934.
- isp. (*Tump* testv.) 690. 837.
- , kápolnaisp. 77. 82. 84. 90.
- , kir. serviens 577.
- , (Lambert fia) 59.
- , libertinus 1540.
- , (liptói Márk fia) 1587.
- , (*lyptouia*-i, szn. 431.
- , (*Malsa* fia) 807.
- , (mérsei *Likarch* fia) 1446.
- , (*Merse* testv.) 1312.
- m. kemleki isp. 1366. 1408. 1433.
- m. (Márk fia) 1604.
- m. (Miklós isp. fia) 1357.
- m. (Ugrin fia) 1739.
- , (*Myc* isp. fia) 1626.
- , (Miklós isp. fia) 823.
- , (Mojs testv.), fchérvári isp. 289. 291. 295.
- , mosoni isp. 464.
- , nádor, nyitrai isp. 217. Nádor, ujjvári isp. 218-9. Nyitrai isp.
223. 228. Szolnoki isp. 230. (= Barc fia Miklós?)
- , (*Namazlo* fia) 896.
- nemes, Salamon nb. 705.
- , nógrádi főesperes 979.
- , nyitrai ppk. 987. 1011.
- , (*Obichk* fia) 763.
- , ollári 1525.
- , (Pál fia), Bejc nb. 1451.
- , (Pál isp. fia) Geregye nb. 1084.
- , (Péter fia), pécsi kanonok 130. — ppk. 12.; 718.
- , (*Sathamar* fia) Osl nb. 658.
- a) soproni isp. 174. Bihari: 185. Ujjvári: 206.
- b) soproni isp. 276. 281. 284. 286. —, szántó, szn. 202.
- , szatmári isp. 133.
- , szebeni prép., alkanc. 677. 689. 704-5.
- , a szigeti zárda officialisa 1518.
- , *Miclous*, szőlőműves 202.
- , tárnokm. (Miklós fia) 471. 484. Tárnokm. pozsonyi isp. 501-8. 510-2. 523. 528-9. 537. Tárnokm. 538. 830.
- , (*Tpuz* fia) 982. 990. 1102.
- , vajda a) 196. 199. b) 282-3.
- , váradi ppk. 102.
- a) vasvári isp. 237. 281. 286. Isp. 292. b) Vasvári isp. 853. 950. 957-60. 1058. 1173.
- , (Welk fia) 1485.
- , (Ugrin testv., Csák nb. Kisfaludy-ág) isp. 270. 459. 461. 473. 477. 494. 503. 531. 540. 548. 641. 1683. Komáromi isp. 295. Bihari isp. 441. 449. Csanádi isp. 383. 386. 393. 397. 403. Cím nélkül: 853. 1007. Fia: János 1007. 1437. Fia: Lőrinc 477. Fia: Izsák; *ld.* ott!
- , zalai isp. 853.
- , zekenyei, (János fia) 1020.
- , (*Zochud* fia) 886.
- Mikó, (Dobrina fia) 1046. 1174.
- , (*Dubruzlou* testv.) 1546.
- , (*Mikou*) fia: Detrik, szepesi isp. *ld.* Detrik.
- , (*Mico*) fia: *Gurbuse* 1199.
- , (*Mykou*) fia: *Mykou* 1551.
- , *Myco* isp. 659.; 920.; 1019.
- , *Myco* isp. fiai: Péter, *Egnoch* és Miklós 1626.
- , (*Mykou*) isp. fiai: Péter, *Othouch*, *Mykou* 1551.
- , *Micho*, *Mico*, *Micu*, kalocsai (bácsi) érs. 84-7. 101-2. 104. 108.
- , *Mykou*, (*Mykus* fia) 546.
- , *Mycou*, Rátót nb. 383.
- , *Micou*, *sarusdi* isp. (Detrik fia) 848. Isp. 866.
- , *Mykou*, szn. 1311.
- , (Tiborc fia) 971.
- , *zemeredi*, 1676.
- , *Myko*, *Mykov*, *Mykou*, *Mycou*, zólyomi isp. 870. 897. 899. 910. 930. 938. 964. 969. 971. 1023. 1129. 1367. 1604.
- Mikol*, bilsai, szn. 1166.

- Mykola*, (Demeter testv.) Aba nb. 529.
 —, (*Dvor* fia), turóci jobbágyfiú 729.
Mikola, *Nichola*, hn. (Szatmár vm.) 309.
 —, *Micola*, hn. (Valkó vm.) 722. 900.
Mykola, hn. 871.
Mikud bán 1666.
 —, *Mykud*, *Micud* győri ppk. ld. *Micodinus*.
Mykus, (*Bwd* testv.), jb. 1174.
Mikus fia: *Weyteh*, kir. serviens 894.
Mykus fiai: Márton, *Buck*, Lőrinc, *Olap*, *Mykou*, 546.
Milaj, *Myloy*, hn. (Szepes vm.) 1061.
Milath, (*Bosin* fia) 897.
Mylath, pecér 1381.
Mylech, szn. 1224.
Miley, hn. (Pozsony vm.) 270.
Milota, hn. (Szatmár vm.) 133.
Mylozt, (*Byhis* fia) 1351. 1354.
Milozt, *dehteri* pohárnok 973.
Miluan fia: *Michel*, Hont-Pázmán nb. 1090.
Milvan fia: Tamás, szt.kir. jobzbágyfia 1042.
Miluan, kir. serviens 577.
Myluk, *Mezhluk*, hn. 1322. 1345. 1569.
 Mindenszentek egyháza 276. — mon. 138.
 Minen vára 1666.
Miraccha, hn. 162. 356.
Miren, (*Kurla* fia) 1411.
Mirizlaus, *goricha* i terrigena 576.
Myrizlaus, szn. 1333.
Miroslou, trencsényi vjb. 844. 855.
 Mirót (*Miroht*, *Miruht*) tó 455. 629. 633.
Myruzlaus, rovistyei isp. 1432.
Misca, vasvári isp. 289-91. 295. Isp. 390.
Mischla, hn. (*Pest* vm.) 1486.
Myska isp. (Péter ikonomus testv.) 298.
Miska, szn. 412.
Myske isp. fia: István 105.
Misleny, *Myslen*, hn. (Baranya vm.) 1507.
Mytscheleth, szepesi jobbágyfiú 1060.
Mixa, Csém nb. serviens 783.
Myxa, János fia 1348. 1389. 1434.
Mixa, (Muik fia) pozsonyi vjb. 1102.
 —, *Mixe*, (*Obulgan* fia) 557. 598.
Myxcha, ld. *Micske*.
Mladen hospes 1351.
Mladik, ld. *Maladik*.
Moc, szállóműves 202.
Moch, (*Baas* fia), Kaplyon nb. 646.
 — fia: *Lekv*. pozsonyi vjb. 812.
 — fia: Marcellus, abaúji vjb. 1031.
 —, *Moche*, *Mog*, *Mogh*, *Mogy*, *Mohe*, *Mok*, udvarisp. 139. 142-4. 146. Nyitrai isp. 147. Nádor 148. Nádor, bácsi isp. 152. 154. 5. 157. 173-5. 182-4. Bodrogi isp. 218-9. Nádor, soproni isp. 222. Nádor, bihari isp. 223-5. 227. Bihari isp. 228. Pozsonyi isp. 234-5. 237. 240-2. 244. 247-50. 253-5.
Mocha, (Ivánka fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
Mochko, (*Wilkosa* fia) 997.
Mochorial, (helyesebben: *Mocho-rias*), mosoni vjb. 244.
Mochwarka fia: Péter, honti vjb. 1478.
Mocro, hn. 960.
Mocs, *Moch*, hn. (Esztergom vm.) 1539.
 Mocsolád, *Machula*, hn. (Somogy vm.) 1697. (P.)
Mod isp. Csém nb. 783.
Mod, hn. ld. *Mad*.
Modach, (*Rodun* fia), serviens 930. 937.
 Modestus ppk. 7. 9.
Modocha, ld. *Madocsa*.
Modor, hn. (Pozsony vm.) 94.
 —, ld. *Magyar*.
 —i Marcellus, szolgagyőri vjb. 551a. 965. 978.
Modoros, szállóműves 202.
Modrus, *Modoros*, *Modros*, *Modrus*, *Modruz*, comitatus, terra 154. 353. 401. 713-4. 944-5.
 —, *parochia* *Modrusse* 103.
Modurc, (*Muik* fia), vjb. 1102.
Modustu, jb. 202.
Mog fia: Mihály, Csanád nb. 633.
Mogd, bolondóci várszolga 866.
Mogh isp. (Jákó fia) 837.
Mogh, kir. kiküldött 1471.
Mogy, jb. 202.
Moglocha, ld. *Maglóca*.
Mogor ng. 685.
Mogorey, ld. *Magyari*.
Mogorfolu, ld. *Magyarfalu*.
Mogorovich János 681.
Mogorovich ng. 986.
Mogos, ld. *Magasi*.
Mogris, jb. 202.
Mogyor, szt. kir. jobbágya 336.
Mogyorós, *Monyaros*, hn. (Esztergom vm.) 1744.
Moha fia: Péter, Kaplyon nb. 527.
 —, hn. (Fejér vm.) 876.
Mohaly, *Mohal*, hn. (Doboka vm.) 592.
Mohol fia: Detrik serviens 898.
Mohor neposa, Jakab fia 778.
 — neposa: *Ipolitus* 698. 1328.
Mohud, (Márton bán testv.) 1586.
Moys, Alberti-falusi 494.
 — isp. 46.
 — isp. fia: Sándor 518.
 —, (*Jula* testv.) 329.
 —, *Mois*, *Moyus*, m. (Moys nádor fia) 816. 968. Főlovászm. 950. 957. 60. Főlovászm. *goroai* isp. 1011. Gorai isp. 1081. Főasztalnokm. 1133. Béla hg. tárnokm. somogyi és varasdi isp. 1247. 1357. 1368. 1393. Somogyi isp. 1287. Somogyi és bihari isp. 1402. Somogyi és varasdi isp. 1468-9. 1548.
 — nádor lánya 1164. 1486.
 —, (*Pexa* fia) 529.
 —, *Mayus*, vasvári isp. 241. 243-4. 246. 8. 250. 281. Nádor 449. 451. 2. Nádor, bihari isp. 456. 461-3. 467. 597. 499. Volt nádor 1164.
 Fia: Moys, ld. feljebb!
 —, (*zug-i*) fia: *Boduk* 1523.
Moysa, hn. 116.
Moyz ng. 439.
 Moyzmonostori apát 439.
Mokian fia: *Becha* 1007.
Mokvd, Salamon nb. 146.
Molibog, szn. 574.
Momad, hn. (Baranya vm.) 1459.
Momolk, jb. 202.
 Monaj, *Monaykeddi*, hn. (Abaúj vm.) 1094. 1110.
Mondou, jb. 202.
 Monor, hn. (Nyitra vm.) 290.
 Monora, *Monera*, hn. (Erdélyben, a mai Alsó-Fehér vm.) 220.
Monorous, hn. 1296.
 Monoszló, *Manyslov*, *Monyslov*, *Monuzlo*, hn. (a mai Belovár-Körös vm.) 467. 1606.
Mons mellis, ld. Szászhermány.
Mons s. Petri, ld. Szentpéter.
 Montecassinói mon. kiváltságai 2.
Monthus, szn. 1491.
Monyaros, ld. *Mogyorós*.
 Monyorókerék, hn. (Vas vm.) 364.
Mopad, jb. 202.
 Mór, *Maurus*, Győr nb. mosoni isp. 197-8. 206. Fia: István, ld. ott!
 —, *Mour*, Győr nb. 682.
 —, pécsi ppk. 12. 14.
 Morava, *Morowa* f. 471.
 Móric fia: Bertalan 759.
 —, főasztalnokm. (Pok nb.) 501-8. 511-2. 528. Főasztalnokm. mosoni isp. 529. 537. Pristaldus és beiktató 358. 393. Fia: Móric, ld. alább!
 — isp. 1437.
 — m. 1027.
 — m. testvére: Péter 538.
 —, (Móric fia, Pok nb.) főpohárnokm. 715. 6. 721. 723. Főpohárnokm. győri isp. 734. 744. 762. 769. 781. 787. 805. Főpohárnokm. 823. 827. Főasztalnokm. nyitrai isp. 849. 853. 858-9. Tárnokm. (?) 1084. Királynői udvarbíró, nyitrai isp. 1151. 1216. 1223. Nyitrai isp. 1278. Tárnokm. 1294. 1331. 1362. 1372. 1532. 1614. 1644. Tárnokm. baranyai isp. 1502. 1577.
 —, (Pál plebánus testv.) 801.
 Mórichida, hn. (Győr vm.) 722.
 —i (*Mauruchhida*) mon. 1330-1.
Morigine, hn. 960.
Morothwa, víz 133.
 Morotva, *Mortua*, hn. (Csanád vm.) 262.
Moroucha, ld. *Marócsa*.
Morouth, ld. *Marót*.
Mortis, hn. 12.
Mortun fia: *Turda* 608.

- Mortun*, (*Vzda* fia), turóci jobbágyfiú 1049.
 — falu, (Nagymarton?) 1475.
 —, *ld.* Marton.
Mortund, hn. (*Hont* vm.) 767.
Mortunus, *ld.* Martonos.
Morva, *Morawa*, f. 1265. 1463. 1562. 1638.
 Morvaország 1024. 1033.
Morus, hn. (*Somogy* vm.) 386.
Morust, udvarnok 202.
 Moson, hn. 385. —i civis: Lippoldus 1399. —i házak 385. 458. —i polgárok 61.
 —i comes parochialis 1290. —i erdőörök 470. —i isp. 342. *Ld.* még: Bagin; Batiz; Benedek; Csák; Demeter; Gyula; Herrandus; László; Lőrinc; Lukács; Márton; Miklós; Mór; Móric; Pósa; Poth; Tiborc; Tódor; Sándor. —i vár 206. 240. 255. 342. 732. 976. 1179. 1373. 1399. 1528. 1689. —i várjobbágyok 244. 1308. 1485. 1588. —i várnép 667.
 — megyei birtokok 1126.
Mossa, jb. 202.
Mothmer, *Motmer*, *Mutmer* 57.; 131. — anyja 573. 861.
Motmerius isp. özvegye 988.
 —, (Márton fia) 988.
Mouy hídja 919.
Mour, *ld.* Mór.
 — fia: *Kesceei* Domonkos 1685.
Mousa, hn. 1486.
Moxad, szőlőműves 202.
Muchek, *ld.* Macek.
Muchia, *ld.* Macharius.
Mugurchs falu (a soproni váré volt) 358.
Muhor, *ld.* Mohor.
Muhlsa, hn. (Sopron vm.) 459a. 593.
Muhul, (Damianus testv.) 1021.
Muik fiai: *Modurc* és *Mixa*, pozsonyi várjobbágyok 1102.
Muncu, sn. (*terra* —) 237.
 Munkács, hn. (Bereg vm.) 1379.
Munos, szőlőműves 202.
 Mura f. 301. 901. 1006. —, hn. 336.
 Muraközi népek 204. — birtokok 579.
Murula, hn. 44.
Musyna, hn. 1548.
Muterinus, sn. 579.
Muthna erdő 1354.
Muthnaturch, hn. (Turócbán) 1516. 1551.
Mutmerius szepesi prép. 1339. 40. 1421. 1584.
 Muzsaj, (Muzsaly), hn. (Borsova várához tartozott, Bereg vm.) 497.
- N**
- Nádas, *Nadas*, hn. (a nyitrai várához tartozott) 486.
 Nádas(d), *Nadosd*, hn. (a honti várához tartozott) 1558.
 Nádasd, *Nadosfh*, *Nados*, hn. (Szepes vm.) 1181-2. 1377.
 —, *Nadosf*, hn. (Veszprém vm.) 667.
 —, (Nádasfalva), hn. (Liptóban) 1611. 1640.
Nadatheleke, hn. 202.
Nadizlaus, sn. 325.
 Nádor, *ld.*: Ampodinus; Arnold; Bánk; Belus; Benedek; Csépán; Dénes; Ézsau; Fanzal; Farkas; Gyula; Henrik; János; István; László; Lóránt; Lőrinc; Mika; Miklós; Moch; Moys; Péter; Poth; Rado; Saul; Tamás; Tódor; Zache.
Nadoshaczya, hn. (?) 202.
Nagkwth, kút neve 1021.
 Nagydísznód, *Riuétel*, hn. (Nagy-szeben mtt.) 210.
 Nagyécs, *Nagy-Ech*, hn. (Győr vm.) 1483. *Ld.* még: Écs.
 Nagyér, *Noger*, víz 1405.
 Nagyfalu, hn. (Szabolcs vm.) 808.
 —, *Nogfolu*, *Nogffalw*, hn. (Kraszna, ma: Szilágy vm.) 733. 901.
 Nagyhalom, *Nogholm*, hn. (Fejér vm.?) 368.
 Nagymarton, Martonfalva, hn. (Sopron vm.) 197-8. 362. 463.
 Nagy-sziget, *ld.* Csepelsziget.
 Nagyszombat, *Tyrna*, *Tyrnavia*, *Sumbothel*, *Zumbothel*, hn. (Pozsony vm.) 647. 791. 1544-5. 1571-2. 1639. —i apácák 679. 865. 1130. 1424. —i bíró 1130. —i vendégek 791.
 Nagytelek, *Naghtelek*, hn. (Fejér vm.) 71.
 Nagyvárad, *ld.* váradi.
Nahachycha, hegy 832.
 Namazlo fiai: Tamás, *Iwans*, Bertalan. Miklós 896.
 Namzallo (Namazlo, *Namzalo*, *Namzolou*, *Ramzolan*) fia: János 932. 1023. 1298. 1510.
 Nana fia: Márton 988.
 — fia: *Nana* (Nána-Beszter nb.) 1478a. 1650.
 — fia: Pósa, udvarisp. 380.
 —, főlovász m. 12.
 — isp. (Pósa fia), Baár-Kalán nb. 984. 1108. 1164. 1193. 1486.
 —, kir. lovász (Nána-Beszter nb.) 502. m. 1478a.
 —, veszprémi ppk. 53. 54. 67. 73. Pécsi ppk. 60.
 —, hn. (Esztergom vm.) 86.
 Nána-Beszter ng. 1478a. 1650.
Nanas, szőlőműves 202.
 Naprágy, *Neproad*, hn. (Gömör vm.) 1021.
Narad fia: *Buna* ministerialis 482.
 — isp. 158. 1275.
 —, *ld.* Nyárad.
Narhyd, *ld.* Nyárhíd.
Narhod, hn. 202.
 Nafa fia: Gergely 1025.
 Natk, (hibásan: Mark), sn. 466.
Navalyad, sn. 1025.
Nauoyuelge, völgy neve (Gömör vm.) 1021.
Necharasta, hn. 927.
Nedul, (Farkas testv.) 569.
Nege, a szekszárdi apátság szabad jobbágya 656.
Negyvnd, *Negewen*, *Neguen*, hn. (Győr vm.) 948. 979. 1483.
 Nekse (Našice), *Nekcha*, *Nekche*, hn. (a mai Verőce vm.) 954. 1667. 1723.
Neklinus, *Nekkul*, (*Henel* fia) 1439. 1577.
Nekv, *ld.* Nyék.
Nel, várszolga-mansio neve 580.
Nela, szolga (*sulga*) 202.
 Nemcsic, *Nemchich*, hn. (Nyitra vm.) 1417.
Nemel, sn. 130.
 —, szőlőműves 202.
 Német lovagrend 261. 275. 380. 764.
 Németh, hn. (*Veszprém* vm.) 515.
 Németi, *Nempty*, hn. (Baranya vm.) 1507.
 —, *Nemety*, hn. (Hont vm.) 1099. 1103.
 Németország 247. 263. 279. 505. 608. 656.
Nempti, hn. (Vas vm.) 1058.
Nemti, hn. 466.
Nemus, hn. 1225.
Nena m. 1577.
 Nénye, *Nena*, hn. (Hont vm.) 59. 749.
Neproad, *ld.* Naprágy.
Nergues, hn. 938.
Neste, *ld.* Nyésta.
Nesuld, *ld.* Fertőfőszombathely.
Neweg (= Fertőszentmiklós), hn. (Sopron vm.) 439a. 445.
Neuegi Benedek 1567.
Newer, várszolga 743.
Neuka, *Nevka*, vajda 353-4. 356-8. 362. 364. 366.
Nezdese fia: Márton, varasdi vjb. 877.
Nezdezuboya, hn. (?) 694.
Nezdyn, hn. (Karakóhoz és Vasvárhoz tartozott) 1574. 5.
Nezdinus, sn. 47. 436.
 Nezsider, *ld.* Fertőfőszombathely.
Nichola, *ld.* Mikola.
 Nick, *Nykch*, *Nikh*, hn. (Vas vm.) 1514a. 1532.
 Nicolynus, esztergomi prép. 475.
Niged, szőlőműves 202.
Nyguan, *ld.* Ligvánd.
 Nikolinus m. clericus 727.
 Nylos, hn. (Somogy vm.) 927.
Nymhyr, sn. 970.
Nyn, *Ninu*, *ld.* Nyim.
 Ninoszláv, *Nynyzlaus*, *Nyurzlaus*, boszniai bán 771. 881.
Nysk föld(je?) 1021.
Nitra, jb. 202.
 Nyweg völgy, (Zala vm.) 1280.
Nyvr, hn. (Esztergom vm.) 914.
Nodu'k, (Tholomerius fia) 1440.
Noe, hn. (Abaúj vm.) 819. 1094. 1110.
 Noé, hn. (*Fejér* vm.) 1592.
Nog, (*Nogus* fia) 972.
Noger, *ld.* Nagyér.
Nogholm, *ld.* Nagyhalom.
 Nógrád vm. 612. 749. 857. 863. 1048.
 —i isp. 895. *Ld.* még: Dirs;

Slauiz. —i kir. bírák 636. —i vár 315. 694. 801. 895. 1014. —vjb. 636
Nogud, hn. 1420.
Nogus fiai: Chone, Lampert, Nog és Ochuz 972.
Nogus, hn. 1225.
Nogythupuncz, ld. Toporc.
Nolch, kir. udvarnokjb. 617.
Nolcz, *echysi* udvarnok 761.
Nomoy, hn. (Zagoria vidékén) 783.
Nona vár 881.
 —vrs. 217. 849.
Nonai kápt. 986. —ppk. 772. *Ld.* még: Rodanus; Sámson. —i ppkéség 171. 228.
Nonaiak, 750. 772.
Nopocmezte ng. 922.
Norsa, szn. (terra —) 237.
Nosk fiai: *Sadok* és Balázs 1226.
Nosk, trencsényi vjb. 1226.
Noszlop, *Nosztoph*, *Noztup*, hn. (Veszprém vm.) 60. 563. 609.
Nova villa, ld. Ujfalu.
Novák, *Nouac*, hn. (Moson vm., a győri várhoz tartozott) 255.
Novak, *Noak*, hn. (a mai Verőce vm.) 1039. —i zsupánság 1039.
Novigrad, *parochia Novigradi* 103.
Novo, *Nouo*, hn. 162. 356.
Novum praedium 140.
Noztroy, hn. 236.
Noztup, ld. Noszlop
Nuak, hn. (Pozsega vm.) 927.
Nwl, ld.: Nyulfalu.
Nulos, ld.: Nyulas.
Numfy, jb. 202.
Numhiu, jb. 202.
Nuqucz, szőlőműves 202.

Ny

Nyárád, *Narad*, hn. (Baranya vm.) 28. 151.
 —, *Narad*, hn. (Szerém vm.) 621.
Nyárhíd, *Narhyd*, hn. (Nyitra vm.) 136. 374. 807. 1416.
Nyarus Curnug, hn. (Zemplén vm.) 338.
Nyék, *Nyek*, hn. (Fejér vm.) 919.
 —, *Nekv*, hn. (Pozsony vm.) 812.
Nyésta, *Neste*, hn. (Abaúj vm.) 1094. 1110.
Nyim, *Nyn*, *Ninu*, hn. (Somogy vm.) 116. 298.
Nyitra f. 290. 374. 1416. 1628.
 —, hn. 4. 43. 94. 649. 731-2. 1728.
 —i civisek 885. —i egyh. 94. 136.
 —i hospesek 863a. —i kanonok, ld. Hippolytus. —i kápt. 791. 855. 863a. 1095. 1207. 1395. 1457. 1472. 3. 1578a. 1579. —i kápt. okl. 885. 1024. 1046. 1156. 1174. 1304. 5. 1419. 1562. —i ppk., 1524. 1580. *Ld.* még: Adám; Eberhard; Jakab; Miklós; Vince.
 —vm. 374. 490. 749. 799. 807. —i isp. 1264. 1506. 1520. *Ld.* még: Arnold; Balduin; Benedek; Csák; Dénes; Domonkos; Erney; Gyula; János; István; Kemin; Lambert; László; Lóránt; Lukács; Máté;

Mike; Miklós; Moch; Móric; Péter; Samodyn; Sebus; Tamás; Weyteh.
 —i vár 4. 270. 307. 486. 690. 764. 791. 834. 856. 858. 883. 885. 1066. 1092. 1183. 1278. 1304-5. 1309. 1373. 1579. 1628. 1638. 1658.
 —i várjobbágyok 66. 396. 610. 1066.
Nyitvica hn. 56.
Nyulak szigete, (Margitsziget), *Insula leporum*, 744. 822. 991. 1225. 1353. 1478a. 1481. Nyúlszigeti apácák 1043-4. 1486. 1613. 1647. 1690. 1. — egyh. 1478a. 1535. 1542. — mon. (prémontrei) 822. — zárda (kolostor) 1269. 1271. 1501. 1512. 1518. 1540. 1567. 1591. 1612. 1650.
Nyulas, *Nulos*, hn. (Győr vm.) 62. 1308.
Nyulfalu, *Nwl*, *Nuul*, hn. (Győr vm.) 678. 1483.

O, Ő

Obichk fia: Miklós 763.
Oblanch, ld. Ablanc.
Oboncus comes 58.
Oboni, ld. Abony.
Obozt f. 926.
Obrad, szn. 958.
Obridi, jb. 202.
Obris, *Obrys*, *Obres*, hn. 877. 1257.
Obud, turóci jb. 1065.
Ó-Buda, hn. 1446-7. 1647. —i konvent (?) 1320. —i polgárok 747.
Obulgan fia: *Mixe* (*Mixa*) 557. 598.
Obus, szn. 130.
 —, szolga (*sulga*) 202.
Obusk, turóci jb. 1065.
Ochuz, *Ochiuz*, *Ochyz*, *Ochiz*, *Ocuz*, *Ogyz*, *Ogyuz*, fehérvári isp. 197-8. 204. Zalai isp. 218. 223. Pozsonyi isp. 228. Veszprémi isp. 229. Vasvári isp. 230. Soproni isp. 241-4. 246-50. 254. 258. 269-70. 272. Bán, somogyi isp. 289-90. Bán 291. 310. Udvarisp. bácsi isp. 298-9. Udvarisp. 303-8. 314. 316-20. 322-6. 328-33. 336. 338-9. 345-7. Királynői udvarisp. 334-5. 337. 351. Királynői udvarisp. és bodrogi isp. 354. Királynői udvarisp. bán, varasdi isp. 357. Bán 358. Bán, királynői udvarisp. 362. Bán 364-71. 377-8. 381. 515. 823. 832. 1244. 1286. (Akkori szlavón bán 357.) Királynői udvarisp., bodrogi isp. 440-3. 449. Királynői udvarisp. 451-2. Fia: *Ochuz* m. 779. *Ld.* még: Jurko; Lőrinc.
 —, idb. (*Ochuz* apja) 365.
 —, (*Nogus* fia) 972.
Oclych, *Oclinch* vára 725. 943.
Ocokur, hn. (?) 133.
Ocol, ld. Akol.
Oderisius, montecassinói apát 31.
Odo, (*Bethleem* ppk. fia) 80.
Odola, *Odolla*, (*Borich* fia, *Borich* bán unokája) 253. 893.

Odolphus, ld. Adolf.
Odorin, *Edelin*, *Odorim*, *Odorin* hn. és f. (Szepes vm.) 1349. 1380a.
Odra, *Hodra*, *Odera*, f. 193. 1606.
Odra, hn. (Zágráb vm.) 325. 1411.
Odussa, *currifer*, 202.
Ogiuz, (Bánd fia) 50. (P.)
Ohaj, hn. 802.
Oiwduor, ld. Ujudvar.
Oyufoluu, ld. Ujfalu.
Okány, *Wkan*, hn. (Bihar vm.) 901.
Okolicsna, *Okolichna*, hn. (Liptóiban) 897.899.
Okolto, víz 1405.
Okulman, hn. (a nyitrai vár földje) 834.
Okur (= Osztróminsztent), hn. (Baranya vm.) 100a. 138.
Oláhok, *Olaci*, 926. 977. 1303.
Olaszfalva, *Olozfalva*, hn. 1205.
Olaszi, (Bodrog —) *Vlozy*, *Oloz*, hn. (Zemplén vm.) 850. 979. 1172.
Olaszi, *Oloscy*, hn. (Liptóiban) 1564.
Olaszi (Szepes —), *Olazy*, hn. (Szepes vm.) 832.
Olaszi (ollassyi) vendégnépck 742.
Olaszka, *Olozka*, hn. (Vas vm.) 1058.
Olaszliszka, *Lizkaoloz*, hn. (Zemplén vm.) 890.
Olfa, hn. (az ábrahám mon. birtoka) 1357.
Olfeld, hn. 1290.
 —, zsupánság 771.
Olguersenicha, hn. (Gerzence vm.) 1137.
Olgya, *Ouga*, hn. (a Csallóközben) 1102.
Olhohma (?), hn. 1368.
Oliver, *Oliuerius*, királynői tárnokm., gerzencei isp. 1288.9. Királynői tárnokm. 1577.
 — m. 914.
 —, *Oliverius*, szn. 202.
 —, szerémi ppk. 979. 1011. 1131.
Ollár, hn. (Zala vm.) 1525.
Olmas, ld. Almás.
Olnus, jb. 202.
Olozka, ld. Olaszka.
Olpar, ld. Alpár.
Olper fia: György 1029a. 1134. 1173.
Olquereie (?) 202.
Olsauapathaka, f. 832.
Olt, *Olth* f. 380. 602. 853.
Olthuman fia: András 972.
Oltmanus, (*Henel* fia) 1439. 1577.
Oltumanus, (*Petrus* fia) 968.
Oluar, ld. Óvár.
Olwar, hn. (Nógrád vm.) 1491.
Olup, *Alap*, (*Mykus* fia) 546.
 —, szn. 1176a.
 —, hn. (Csongrád vm.) 1486.
Ombud fia: Jakab 686.
 — fia: Tamás, pozsonyi szent-kir. jobbágyfia 1120. — és Demon 1042.
 —, szn. 108. *Ld.* még: *Ampodinus*. *Ampod*.
Omburteleke (Ombuzteleke?), hn. (*Doboka* vm.) 165. 592.

- Omodeus, Omode, ld. Amade.*
Omodias, kir. udvarnokjb. 617.
Ompudinus, ld. Ampodinus.
Onch, ld. Onth.
Önd, Ound, hn. (Zemplén vm.) 850.
Onda, (Legus fia) 620.
Onduch, hn. 236.
Ondurnik, veszprémi dékán 21.
Ondus, a szekszárdi apátság szabad jobbágya 656.
Onor, Onur, hn. (Nyitra vm.) 799.
Onth, Becse-Gergely nb. 559.
 — isp. fiai: János, Jakab, Onth, (Becse-Gergely nb.) 182. (P.)
Ó-Pest, Vetus Pest, hn. 1225.
Oplid, hn. (Apold?) 595.
OPOCHS, (Catlu testv.) 368.
Opoy, ld. Apaj.
Opold, hn. (nyitrai várföld) 834.
Opos, szn. 30.
Opour, ld. Apor.
Ops isp. 1568.
Opud fia Mihály, ld. Mihály.
Opus, az udvarnokok isp. 57.
Opuz, ld. Apoc.
Oranasvinc, ld. Aranyosvinc.
Orassag, jb. 202.
Orbán (III.) pápa okl. 1203.
 — (IV.) pápa 1346. 1373-4. 1406.
 —, (Pobrad fia) 1660.
 —, szn. 1224.
 —, *Urbanus, tamatsi (?) isp.* 1748.
 —, *vecsei nemes* 1553.
Orbász, Vrba megye 1198. 1625. — i isp. ld.: Csák; István.
Orbona (Obrovnica), Vrbona, hn. (Somogy, ma: Belovar—Körös vm.) 769.
Orchius dux 2. Ld. még: Vrzius isp.
Orcirad, várszolga 743.
Oresya, hn. (Szlavónia) 575.
Orez, ld. Uros.
Oryawycha, hn. (Pozsega vm.) 1128.
Orywa, hn. (Pozsega vm.) 758.
Orman, jb. 202.
Orod, udvarnok 202.
Orodinum, ld. Arad.
Oronos, ld. Aranyos.
Oronos winch, ld. Aranyosvinc.
Oroszkői (hurozkwi) cella 26.
Oroszlánosi (orozlanusi) mon. 1126.
Oroszország 263. 278. 411. 456. 763. 882-3. 1227.
Oroszvár, Wruszwar, hn. (Moson vm.) 1485. 1644.
Orox hegy 202.
Oroz, szn. 115.
Orsiniak, Ursiniak 190. 351.
Ortolphus, ld. Artolph.
Osbert, kir. familiaris 95.
Osl, Oslu isp. 293a. (?) 444. Fiai: Belud, Benedek, Herbordus, Osl Tamás. Ld. czeke az illető neveknel!
 —, *Oslu, (Osl fia)* 358. 377. Soproni isp. 538. Bán 674. Isp. 409. 630. 658. Fiai: Jakab és Osl 1294. Özvegye 1080. 1258.
Ostrog, Ostrohe, hn. 39. 228.
Oszlány, Ozlan, hn. (Bars vm.) 1019.
Oszlár, Vzlar, hn. (Pest vm.) 1225.
Osztrák hg. 80. 538. 743. 820. 882-3. 901. 928. 957. 1091. 1511.
Osztrákok 976.
Osztromindszenti mon. ld.: Okur.
Oszuszká, Ozus, hn. (Nyitra vm.) 1365.
Otakár, Otokár, cseh kir. 1260a. 1265. 1278. 1388. 1562. 1664.
Othmár, barsi isp. 54.
 —, szn. 414.; 940a.; 1318.
Otho fia: Juda 529.
Othouch, (Mykou fia) 1551.
Otmar, szőlőműves 202.
Otmich szölleje 1114.
Otochur, pristaldus 567.
Otoc sciget, hn. (a Muraközben) 579.
Otons, jb. 202.
Otos, mézadó 202.
Otrmarius fia: András, kir. serviens 1183.
Otrogla, hn. (?) 133.
Othroc, nemes 1128.
Ottó, passai ppk. 1241.
Óvár, Oluar, hn. (Bars vm.) 660.
 —, *Ovwar, hn. (Vas vm.)* 783.
 —, *Owar, vár, (Moson vm.)* 1372.
 —i *Konrád, ld.: Konrád.*
Ouga, ld. Olgya.
Ound, ld. And és Ond.
Ozyagh, ld. Aszuágy.
Ozlan, ld. Oszlány.
Ozlar, hn. 968.
Ozophev, ld. Aszófő.
Ozor, hn. (Trencsén vm.) 493.
Ozora, Wosora, Vozora, terra, zsupátság 421. 771.
Ozoran, hn. (Gömör vm.) 432.
Oztar, hn. (Komárom vm.) 667.
Ozur comes 1200.
Ozus, ld. Oszuszká.
Ökörd, V'kurd, hn. (Pest vm.) 1225.
Örkény, Eurken, hn. (Győr vm.) 1204.
Örményes, (Örvényes), Eurmenes, hn. (Zala vm.) 13. 386.
Örs, Vrs, hn. (Esztergom vm.) 903. 925.
 —, *Wrs, hn. (Heves vm.)* 1428.
 —, *Vrs, hn. (Komárom vm.)* 1118. 1429. —falusi Márk 972.
 —, *Vrsu, hn. (Zala vm.)* 53.
Örvény, Eurem, Eurim, hn. 23. 396.

P

- P. egri prép.* 129.
 —, *fehérvári prép. kanc.* 129.
 —, *jászói prép.* 946.
 —, a *johanniták magyarországi priorja* 327.
Paad, ld. Pád.
Paca, villa 202.
Pacas, szn. 130.
Pacas, kir. serviens 412.
Pach, hn. (Zala vm.) 1560-1.
Pacha, hn. (Somogy vm.) 927.
Pacsa, Pacha, hn. (Zala vm.) 1098.
Pacsai (pacha-i) kápolna, (Zala vm.) 8.
Pácsony, Pachun, hn. (Vas vm.) 410.
Pád, Paad, hn. (Hunyad vm.) 1719.
Padány, Padan, hn. (Pozsony vm.) 1464.
Padar, ld. Podár.
Pades, patak 927.
Pagha, ld. Pakha.
Pago sziget 760.
 — vrs. 760.
Pagraach, ld. Podgorács.
Pagran, ld. Pográny.
Páka, hn. (Pozsony vm.) 1513.
Pakha, Pagha, hn. (Sopron vm.) 185. 809.
Pakráci (pucrch-i) kamara 1123.
Pakus, hn. (Pok része, Győr vm.) 530.
Pál, (Banana — Burene — fia) 1189. 1496.
 —, (Borich fia) 1221.
 —, *clericus* 1098.
 —, *csanádi isp.* 357. 364.
 —, „*de Kala de Nogfolu*“, vjb. 1588.
 —, *echyi udvarnok* 761.
 —, (Egyed testv.) 579.
 —, *az esztergomi egyh. jobbágya* 299.
 —, *felsőgerendi nemes* 1026.
 — *fia: Bensa* 686.
 — *fia: Demeter* 1426.
 — *fia: Donk isp.* 1487.
 — *fia: Miklós* 1451.
 — *fia: Pál, mosoni vjb.* 1485.
 — *fia: Pál, Veszkény nb.* 1443.
 — *fia: Zeech* 1286.
 —, (Fyoch testv.) 1074.
 —, *Geregye nb. (Eachy, Ekch, Sech fia), fehérvári isp.* 674. 723. 1607. Udvarisp. fehérvári isp. 709. 718. Szolnoki isp. 823. 853. Udvarisp. (országbíró), zalai isp. 901. 950. 954. 957 60. 1058. Országbíró 926. 1006. 1047. Isp. 1072. 1084. 1146. 1195-6. Okl. 1047. — fiai: Miklós és István 1084.
 —, (György fia), *soproni várszolga* 524.
 —, *győri ppk.* 62-3. 66. *Csanádi ppk.* 69.
 —, *Gyüre nb.* 1537.
 — *isp.* 54.; 76.
 — *isp. (Miklós fia)* 73.
 —, (István fia) 1183.
 —, *kalocsai ppk.* 43.
 —, *kalocsai vál. érs.* 147-8.
 —, *kuazth-i vjb.* 1535.
 —, *libertinus* 1286.
 —, (Lőrinc fia) *mosoni vjb.* 1588.
 —, (Maradek fia) 133.
 —, (Máté fia) 439. 540.
 — *m., kir. ensifer* 1551.
 — *m., pozsonyi prép. alkanc.* 1212. 1214-5. 1217. 1239-40. 1244-6. 1249-50. Fehérvári vál. prép. alkanc. 1225-26. 1265-7. 1270-2. 1275. 1278. 1287. 1289-90. Fehérvári prép. alkanc. 872. 934.
 —, *minorita szerzetes* 1455.

- pap 632.
 —, pápai plébános 801.
 —, (*Pasca* fia) 1479-80.
 — pécsi prép. 1660.
 —, (*Pousa* fia) varasdi vjb. 877.
 —, pozsonyi prép. 1109.
 — prép. notarius 128. Erdélyi ppk. 130.
 — ppk. (arbei) 44.
 —, (*Ryhter* fia) 1458.
 —, soproni vjb 172.
 —, Szák (*Chaak*) nb. 100a. 138.
 —, szántó 202.
 —, szn. 970. 1146.
 —, (Tamás notarius testv.) 1433. 1543.
 — vajda, (Péter fia) 365. 367 9. 371. 378. 381.
 —, veszprémi ppk. 69. 73.
 —, veszprémi ppk. 1169. 1372. 1502. 1525. 1530. 1532. 1551. 1570. 1577. 1617. 1644. 1647.
 —, (*Wolther* fia) 848.
 —, (*Zemeke* fia) 1204.
 —, *zundia*-i, pristaldus 293. (P.)
Palahta, ld. *Palojta*.
Palasa, f. 990.
Palást, *Palasth*, hn. (Hont vm.) 17. 6.
Palatha, hn. 979.
Páld, *Pauli*, hn. (Hont vm.) 59.
Palichna, (Palešnik), hn. 1111.
Palkonya, *Polcona*, hn. (Borsod vm.) 815.
Pálmonostora, (— *monustora*), hn. (*Fejér* vm.) 1742.
Palojta, *Palahta*, hn. (Hont vm.) 749.
Paloucha, hn. 1611. 1640.
Paloznak, *Polosnuc*, *Poloznuc*, *Poloznuc*, *Polusnuc*, hn. (Zala vm.) 320. 340. 383. 386. 584. 620. 667. 1653. —i udvarnokok 667.
Palugya, *Polugia*, hn. (Liptóban) 836.
Pályi, *Paly*, hn. (Heves vm.) 918. 947.
Pamlén, (*Zeghen* fia) 1582.
Panih, *Ponith*, *Ponyth* isp. (Arnold fia, Hahót nb.) 536. 1030. 1212. 1393. 1514a. 1515. 1525. 1530. 1532-4. 1585. 1610. 1652.
 — fia: Jakab 1652.
Pankota, *Pankotha*, hn. (Zaránd vm.) 202.
Pann (Nemes), *Poonh*, hn. (Nyitra vm.) 660.
Pannonhalmi (szentmártoni) apát 181. 451. 624. 633. 670. 1168. 1185. 1364. *Ld.* még: Anastasius; Balázs; Bonifác; Dávid; Deda; Favus; Rafael; Uros. — apátság 76. 88. 109. 311. 368. 429-30. 451. 454. 464. 513-4. 517. 610. 629. 635. 643. 649. 652. 1086. 1149. 1240. 1306-10. 1370. 1382. 1505. 1619. — egyh. 61-2. 67. 72-3. 78. 80. 82-3. 120. 163. 259. 283. 384. 396. 403. 425. 506. 526. 605. 623. 625. 1191. 1316 7. 1339-40. 1390. 1474. 1594. — egyh. népei 687. 796. 1506. 1520. — mon. 2. 26. 29. 52. 66. 128. 152. 282. 422. 435. 455. 472. 532. 1010. 1179. 1375. 1419. 1550. 1654.
Panus isp. 632.
Panyit, *Ponith*, hn. (Gömör vm.) 869.
Pápai udvarnokok 1489.
Papsoka, *Poposka*, hn. (Zala vm.) 13.
Paptelke, *Popteleke*, hn. (*Doboka* vm.) 592.
Papuc, patak 927.
Parasne, ld. *Peresznye*.
Pardeu, hn. 822.
Parduch, hn. 1403.
Paris m. (Sándor fia) 1647.
 —, szn. 205.
Párizs, hn. 153.
Parna, hn. (Pozsony vm.) 791.
Pasca fiai: Pongrác isp. és Pál 1479-80.
 — isp. 606.
Passau ppk. *Ld.* Ottó.
Pásztó (Ipoly), *Pasztuh*, hn. (Hont vm.) 59.
Pata, *Patha*, hn. (Heves vm.) 529.
Patak, *Potok*, hn. 1233.
 —, *Potuk*, hn. (Sopron vm.) 833.
 —, *Potok*, *Pathak*, hn. (Zemplén vm.) 521. 890. 979. 1172.
 —i vendégnépek 194.
Patas, *Potos*, hn. (Győr vm.) 1691.
Pathbanteluk föld, (*Bars* vm.) 1712.
Patony, *Potun*, hn. (Pozsony vm.) 1582. 1645.
Patroh, hn. 497.
Pátroha, *Patroh*, hn. (Szabolcs vm.) 1727.
Patvaróc, *Potworich*, *Pothworch*, hn. (Nyitra vm.) 1339-40. 1419.
Pawa, vjb. 1501.
Paul, szn. 202.; 620.
Pauli, ld. Páld.
Paulyk, (*Sudrun* fia), 1351. 1354.
Paulinus isp. 317-8.
Paulus, ld. Pál.
Pausa, ld. Pósa.
Pazanduk, *Puzadnuk*, hn. (Pilis vm.) 581. 822.
Pázmán, *Poznan* dux 2.
 — fia: Farkas 110.
 — (*Pazmanius*) fia: István 1562.
 — (*Paznanus*) fia: *Paznanus* 1531.
 —, *Paznan*, (*Ibrahim* fia), Hont-Pázmán nb. 1523.
 —, *Paznan*, *Poznan*, tolnai isp. 155. Kolozsi isp. 194-5.
Péc, *Pech* ng. 675.
Peca, szőlőműves 202.
Pechsa, *Pechse*, ld. Péter.
Pecli fia: Eustachius 81.
Pecur vize 927.
Pécs, *Peuche*, hn. 27. 138. —i Benedek m. a kir. clericusa 1039. —i egyh. 14. 544. —i kanonok, ld. Hercules; Lőrinc; Mátyás; Miklós. —i kápt. 1213. 1283. —i kápt. okl. 758. 1164. —i prép. *ld.* Jurko; Pál; Péter. —i ppk. 160. 294. *Ld.* még: Achilles; Antal; Antimius; Bertalan; Bonipertus; Calanus; János; Jób; István; Macharius; Mór; Nana; Simon. —i ppkség 5. 15. 27. 151. 544.
Pécsely, *Pechel*, *Pechul*, *Peschul*, *Pichil*, hn. (Zala vm.) 13. 340. 383. 386. 584.
Pécsváradi apát 1205. *Ld.* még: Beatus; Gaufredus; Péter. — apátság 446. — hospesek 1205. — konvent 1501. — mon. 6. 93. — polgárok 1205.
Pedur fia: András 225.
Peech, pozsonyi várszolga 990.
Pél hegy 927.
Pél, *Peel*, hn. (Somogy vm.) 927.
Pelharazta, berek 646.
Pelsőc, *Plyseuch*, hn. (Zólyom vm.) 1097.
Pély, *Pei*, hn. (Borsod vm.) 157. —, *Peel*, hn. (Heves vm.) 529.
Pemlad, hospes 1351.
Penchy, *villa* —, 133.
Penige, *meta* —, 133.
Peno vár, (Morvaorsz.) 1290.
Pentek, jb. 202.
Peprile fia: *Supk* 1277.
 —, hospes 704.
Pér, *Pyr*, hn. (Hont vm.) 894.
Perchinus, *Perynus*, *Pertlinus*, *Prenchulus* isp. (zágrábi kamaraisp.) 1085. 1228. 1251. 1662-3.
Perecse, *Pereche*, hn. (Abaúj vm.) 1345. 1398.
Pered, *Purud*, hn. (Pozsony vm.) 948. 979.
Peregrinus de Bolas, szn. 537.
Perekw, *Moyz* nb. 439.
 —, hn. (fehérvári várföld volt) 640.
Peresznye, *Parasne*, *Prezyna*, *Prezine*, *Prezing*, *Prezne*, *Prezscina*, *Prusing*, hn. (Sopron vm.) 159. 408. 415. 418. 469. 607. 1557.
Percszteg, *Perezteg*, hn. (Vas vm.) 1575.
Periese, hn. (Nyitra vm.) 807.
Peristhan (Borostyán) vár (Vas vm.) 901.
Perlasz, *Prelaz*, hn. (Gömör vm.) 1282.
Pernai telepések 727.
Pernai vendégnépek 576.
Pernou, ld. Pornó.
Pertlinus isp. ld. *Perchinus*.
Pertold, ld. Berthold.
Perun falu (Pandorf?) (Moson vm.) 1399.
Perwolff, hn. (Vas vm.) 364.
Pesa, *Pessa*, ld. Pösc.
Peschul, ld. Pécsely.
Pest, hn. 77. 117. 672. 781. 1070. —i egyh. 1043. —i hajósok réve 1734. —i plébános, *ld.*: Akos. —i polgárok 492. —i szaracénok 321. —i vám 316. —i vár vásárvámja 1043-4. —i vendégnépek 346. 781. 841.
Pestechuk vár 963.

- Pet*, a szekszárdi apátság szabad jobbágya 656.
- Peta*, szőlőműves 202.
- , vespriemi vál. ppk. 84.
- Petco*, körösi isp. 573.
- Petcu*, *Barancha*-falusi 467.
- fia: Ysaac 53.
- Pete*, (Gergely fia) 646.
- , (Leustah fia) 310.
- m. (*Pethe* fia) 646.
- Pefend*, hn. (a szolgagyőri várhoz tartozott) 1691.
- Péter, absar(us)i (osszerói) ppk. 44.
- , (*Acus* fia) 527.
- , (Adorján fia), moci nemes 1539.
- , (Ambrus fia) 819.
- , (András fia), pozsonyi vjb. 1102.
- , barsi isp. 84.
- , (Behar fia), lipthói nemes 1301.
- , (Berizlaus fia), vjb. 1111.
- , *Peder* bíró, „kopasz” 29.
- , borsodi vjb. 691.
- , budai prép. 54.
- , (*Chuque* fia), pozsonyi vjb. 812.
- , ciszterci apát 137.
- , ciszterci szerzetes 137.
- , comes palatinus 24.
- , crapunai isp. 567.
- , csécsényi, Győr nb. 1133.
- , (Csépán fia), kőfaragó 1197.
- , (Dániel fia) 1163.
- , dékán 130.; 852.
- , Dem nb. 1146.
- , (Deme fia) 870.
- , doge 327.
- , egri ppk. 105. 130. 133. 136. 138. 148. 152. 155. 157. 159. 169.
- , (Egyed fia) 1342-3.
- , (*Endus* fia), Győr nb. 442.
- , az esztergomi keresztetek mesztere 1457. 1538-9.
- , (*Ethuruch* vjb. fia) 989.
- , fehérvári prép. alkanc. 464.
- , fehérvári prép. kanc. 190. 197-8. 204 6. 210.
- fia: András 1672.
- fia: Dénes 1146.
- fia: Endre isp. 777.
- fia: *Fulcumar* 97.
- fia: Hektor 1319.
- fia: *Joan*, zalai vjb. 1006.
- fia: Keled 808.
- fia: Lőrinc, *ld.* Lőrinc, Aba nb.
- fia: Mihály, Csák nb. 1605.
- fia: Miklós isp. 1614.
- fia: Pál vajda, *ld.* Pál.
- fia: Péter 1606.
- fia: Tódor 1539.
- fiai: *Ade*, *Ingenet*, Ambrus 1186.
- fiai: István és Konchi 133.
- , (Fila prép. testv.) Miskolc nb. 722. 778. 787. 900. 981.
- , (*Gurwey* fia) 621.
- , (György fia), Aba nb. 850. (P.) 974.
- , győri ppk. 60.
- , (*Pechsa*), győri vál. ppk. 217. Győri ppk. 219. 222-4. 227-30. 233-7. 240-4. 246 50. 253-5. 258-9. 261-2. 269-70. 272. 281. 284. 286. 289-91. 295. 298 9. 303 9. 314. 316-20. 322-6. 328-39. 345 6. 351. 409.
- , Gyüre nb. 1537.
- , (*Hemyruh* fia) 1207.
- , honti isp. 1516. 1551.
- , honti vjb. 971.
- , (Hudina rokona) 805. 829.
- , (*Hunth* fia) Hont-Pázmán nb. 1676.
- , huruathi, 1676.
- , (*Jacapus* fia) 1238.
- , (János fia) 773.; 1029. 1038.; 1256.; 1283.
- , (*Jaxa* fia) 1511.
- , ikononius 298.
- , *Peter*, jb. 202.
- isp. 37.; 338.; 1282.; 1554.
- isp. (Benedek érs. rokona) 998.
- isp. fia: Domonkos isp.. Csák nb. 698.
- isp. fia: *Edeuch* 1023.
- isp., István hg. tárnokmestere 716.
- isp., László hg. magistere 72 3.
- isp. (Leustach fia), Szák nb. 667. 1307.
- isp., *lyca*-i 986. 1336.
- isp. neje: Agnes 909. 911-2.
- isp. (*Osle* isp. testv.) 567.
- isp. (*Protasius* fia) 970.
- isp. (*Pud* fia) 456.
- , (*Jurke* fia), nemes 1098.
- , (*Kayl* fia) 499.
- , kalocsai érs. 151.
- , (Kázmér isp. fia), Balog nb. 293.
- , kir. kürtös 1029a.
- , kir. serviens 574.
- , (kopasz), zalai vjb. 1270.
- , (*Legus* fia) 620.
- , libertinus 1540.
- , (Marcell testv. Tétény nb.) tesmesi isp. 366. Királynői udvarisp. 456. 462. Ujvári isp. 499. Nyitrai isp. 501-8. 510.
- , (Márk fia) 949.
- , (*Markeb* fia) 1676.
- , (mérei *Likarch* fia) 1446.
- m. 1690.
- m., csázmai prép. 1333. 1622.
- m., Henrik bán notarius 1673.
- m., vasvári prép. 1041.
- m., zágrábi főesperes 1140. 1142. 1211.
- , (*Myco* isp. fia) 1626.
- , minister 27.
- , (*Mochwrka* fia), honti vjb. 1478.
- , (*Moha* fia), Kaplyon nb. 527.
- , (Móric m. testv.) 538.
- , nemes 325.
- , (*Petry*) nemzetsége 680.
- , orvos 988.
- , (Osl nb.) 658.
- , pécsi prép. 439.
- , pécsváradi apát 93.
- , pilisi isp. 576.
- , praedialista 1289.
- , pristaldus (*Jorche* fia) 570.
- , *purcravius* 1074.
- , rétei, vjb. 1102.
- , (*Ryhter* fia) 1458.
- , soproni civis 1601. 1615.
- , spalatói érs. 103. 138.
- , (Stras testv.) 303.
- , szn. 278.; 293.; 496.; 1719.
- , szolga 1286.
- , (*Temer* fia) 967.
- , titeli prép. 84.
- , (*Turoy* fia), pozsonyi isp. (?) 157. 159. Bihari isp. 169. Udvarisp. szolnoki isp. 173. 175. (Soproni isp.? 193-5.) Szolnoki isp. 228. A királyné udvarisp., csanádi isp. 229-30. 233-37. 240. A királyné udvarisp. bácsi isp. 253. Bácsi isp. 254-5. 258-62. 269-70.
- , udvarisp. 119. 135. 138.
- , vespriemi ppk. 60. 62-3. 66. 73.
- , (*Vnga* fia), Szemere nb. 857.
- , (*Vrkund* fia) 1258.
- , zalavári apát 7. 8.
- , (*Zeghen* fia), csallóközi nemes 1582.
- , (*Zobuslo* isp. fia) 909. 911-3.
- , zólyomi isp. 1555 6.
- , (*Zvechl* fia) 1383.
- , *zulu*-i nemes 1450.
- Peterd*, *Peturd*, hn. (*Baranya* vm.) 1517.
- , *Peturd*, hn. (Veszprém vm.) 1306-7.
- Pétermonostora, *Peturmonustura*, (Csongrád vm.?) 1178.
- , *Peturmonustora*, (*Fejér* vm.) 1742.
- Pétervárad, *Petur Warad*, hn. 615-ó.
- i mon. *ld.* *vkurda* mon.
- Pétervására, *Peturwasara*, hn. 866.
- i isp. *ld.*: Micus.
- Petessa*, jb. 202.
- Peteu*, szolgagyőri vjb. 1165.
- Pethes*, minister 27.
- Pethna*, hn. (*Pozsega* vm.) 893.
- Petizlo*, (*Gurg* fia), zalai vjb. 1006.
- Petk*, *Petko*, „kopasz”, 769. 777.
- Petko*, (*Wlchk* fia), Kamarcha nb. 769.
- Petlend, hn. (Sopron vm.) 503. 547.
- Petlenna*, hn. (a gerzencei várhoz tartozott) 1288 9.
- Petons*, jb. 202.
- Petouia*, *ld.* *Pettau*.
- Petra*, hn. 12.
- Petre*, a kuazthi vár jobbágya 1501. 1535.
- , praedialista 1289.
- Petrethe*, *ld.* Pötréte.
- Petrinai vendégnépek 721. 725. 727. 1136.
- Petrona* fia: Bere 877.
- Petronella, (Fülöp isp. neje) 911. 913.
- Petrus* fia: Oltumanus 968.
- , szn. 403.
- Pettau*, *Petouia*, hn. 779. 1185. —i Frigyes 608. 1071.
- Pettho*, szn. (nemzetség neve?) 1146.
- Petur*, mézadó 202.
- , szn. 219.

- , szőlőműves 202.
Peturagatue, víz 1405.
Petur-Boltchard, hn. (Abaúj vm.) 946. *Ld.* még: Bocsárd.
Peturd, *ld.* Peterd.
Peturka, *zulu-i* nemes 1450.
Petur —, *ld.*: Péter—
Petus földje 1021.
—, *jb.* 202.
— *isp.* 23.
—, nemes serviens 146.
—, *szn.* 130.
—, *terra* —, 1021.
—, (*Wratizlaus comes testv.*) 248.
Peucec, *jb.* 202.
Peuche, *ld.* Pécs.
Pexa *fia*: Moys 529.
Pezath, birtok 853.
Pharo sziget ld. Fara.
Phile, Phila, ld. Fila.
Philipi villa, hn. (Fülöp, Szatmár vm.) 133.
Phylkey, *szn.* 1568.
Phinta, clericus 52.
Pyanchuch, hn. 1119.
Pica, *jb.* 202.
Pichil, ld. Pécsely.
Pyka *fiai*: András és Máté 811.
Pikud, Pykud asszony 1306 7.
Pilegrim apát 834.
Pylip, ld. Fülöp.
Pilis, hn. (Pilis vm.) 1649. — *i* apát, *ld.* János. — *i* apátság 509. 1011. — *i* egyh. 258. — *i* erdő 1223. — *i* *isp. ld.*: Fülöp; Péter. — *i* ispánság 1223.
Pince, Pinche, hn. (Zala vm.) 1072.
Pynk *fiai*: Gyuge és Suth 1453.
Pyr, ld. Pér.
Pirbizlaus, kir. serviens 577.
Pirillo vár 1058.
Pyrimus, *szn.* 1464.
Pyrin, hospes 873.
Pyuk, *szn.* 940a.
Plachotinauas, hn. (Korbaviában) 1722.
Placidus m. 472.
Plan, ld. Polány.
Plas, halászhely 23.
Plase, parochia *Plasi* 103.
Platna, hn. (Hont vm.) 59.
Plevnya, hn. 56.
Plyseuch, ld. Pelsóc.
Plitvica, Plutuycha, f. 1366.
Plyzka, ld. Pölöske.
Ploschyn f. 1360.
Pobor, „kopasz”, *szn.* 761.
—, a praecok ispánja 1265. 1616.
Pobrad *fia*: Orbán 1660.
Pochym, hn. (Abaúj vm.) 1094. 1110.
Počitelj, Pochitel, Pochotil, hn. 986. 1336.
Pocoy, hn. (a zagoriai várhoz tartozott) 892.
Pocus, kir. udvarnok *jb.* 617.
Pocsaj, Pochej, hn. (Abaúj vm.) 1094. 1110.
Podár, Padar, hn. (Veszprém vm., de a soproni várhoz tartozott) 684. 689.
Podgorács, Pagraach, hn. (a mai Verőce vm.) 1723.
Podgoria, Podgorye, hn. 986.
—, *Podogoria*, hn. (Zágráb vm.) 193.
—, vár 1684.
— *vm.* 1136. — *i* ispánok 790. — *i* várjobbágyok és várnép 1136.
Pogona, hn. 476.
Pográny, Pagan, hn. (Nyitra vm.) 348. 350. 490.
Poya, hn. 1025.
Pok, Puk ng. 1629-30.
—, *Puky, Puku*, hn. (Győr vm.) 358. 393. 689.
Póka (Poucha) fia: Sceme, István bán serviense 1199.
—, *Pouca*, (György veje) 1235.
—, *Pouka*, pristaldus 395.
—, *Pouca, pungarth-i* 1672.
—, *Pouka*, *szn.* 1146.
Pola, hn. 360. 366.
Polány, Plan, Pulan, hn. (Veszprém vm.) 97. 119.
Polcona, ld. Palkonya.
Poley vize 1405.
Polko, Polku, *szn.* 460. 659.
Polonia, hn. 316.
Polosnuc, Poloznuc, ld. Paloznak.
Polstraw vár 1071.
Polugia, ld. Palugya.
Pomagh, hn. (a honti várhoz tartozott) 793.
Ponet, pécsi kanonok 130.
Pongrác *fia*: János 1219.
— *fia*: Kázmér 683.
— *fiai*: László és Tamás 1084.
—, Henrik *isp. officialisa* 1111 2. 1115 7.
— *isp.* 105. Veszprémi *isp.* 106. Temesi *isp.* 128.
— *isp.* (*Kelemenus* bán *fia*) Csanád nb. 847. 872. 1126.
— *isp.* (*Pasca* *fia*) 1479-80.
—, *vasvári* *vjb.* 281.
Ponith, ld. Panith és *Panyit.*
Pontius de Cruce, a templomosok mestere 353.
Poonh, ld. Pann.
Poos, ld. Pös.
Pop földje 927.
Poposka, ld. Papsoka.
Poprád f. 243. 835. 1105. 1242. 1249. 1407. 1559.
Popz, ld. Papz.
Por, *szn.* 928.
Porcus centurio 43.
Poret, villa — 230.
Pornó, Pernou, hn. (Vas vm.) 364. 504.
Porno sziget (insula) 364.
Poroszló, Porozlou, hn. (Heves vm.) 874.
Porson *jb.* 520. 1050.
Porsu *fia*: *Latibor* 1064.
Portugal kir. 669.
Porva, Porowa, hn. (Veszprém vm.) 1317. 1423.
Pös, Puus, Apor nb. 1602. 1627.
—, *Pous*, (Csák nb.) bácsi *isp.* 574. 576-7. Tárnokm. (Béla királyfi-
nál), *fehértári* *isp.* 580. Tárnokm. 582-6. 589-93. 595-6. 599 602. Tárnokm. bácsi *isp.* 608.
— *fia*: *Agabit* 1435.
— *fia*: *Gergely* 1682.
—, *győri* *isp.* 364. *Bihari* *isp.* 394. 402.
—, *jb.* 202.
—, m. 523. 603.
—, m., *zalai* *isp.* 478.
—, *provisor* 130.
—, *udvari notarius* 1489.
Pósa, Pousa, (Bala *fia)* 1046. 1174.
— *bán* 303-9. 823.
—, *boroni* *isp.* 1672.
—, *borsodi* *isp.* 377.
—, *boszniai* *ppk.* 853. 979. 1011. 1577. 1644.
—, (*Chemper* *testv.*) 850. (P.)
— *comes* *fia*: *Nana* *comes*, *Baár-Kalán* nb. 984. 1108. 1164. 1486.
— (*Povsa*) *fia*: *Coch* 1356.
— *fia*: *Csépán* 1526.
— *fia*: *Pál* *vjb.* 877.
—, *jb.* 202.
— *isp.* (*Botus* *fia*), *Szák* nb. 382. 582-3.
—, *kereky-i* 382.
—, (*Nana* *fia*), *Baár-Kalán* nb. *udvarisp.* 380.
—, *pécsi vendég* 130.
—, *pristaldus* 290.
—, *pristaldus*, (*Gervasius* *fia*) 133.
—, *serviens* 789.
—, *serviens*, *Ják* nb. 370.
—, (*Soulum* *fia*), *főlovászm.* (Béla királyfi-nál) 582 6. 589-93. 595-6. 600-2. *Vajda* 580. 608. 637. 674.
—, *szabad udvarnok* 143.
—, *szn.* 1445.
—, *szolga*, (*sulga*) 202.
—, *Pausa*, *tárnokm.* *mosoni* *isp.* 60.
—, *tengődi* 1214.
—, *trencsényi* *vjb.* 704. 739.
—, *Pausa*, *vasvári* *isp.* 572. 575. Tárnokm. (Béla királyfi-nál) 574. 576 7.
Posony, hn. (Somogy vm.) 1548.
Possedaria, hn. 162. 356. 959.
Pota, *udvarnok* 202.
Poteribafye, hn. (*Korbávia*) 1722.
Poteus, terra Potey 926.
Poth, Phot, Poch, Poht, Potho, Potto, Győr nb., *mosoni* *isp.* 185. 196. 199. *Temesi* *isp.* 206. *Mosoni* *isp.* 223-5. 233 7. 240. (*Pozsonyi* *isp.* 230. 234.) *Nádor*, *mosoni* *isp.* 241-50. 253 5. 258-9. 260-2. 269-70. 280a. *Volt nádor*: 271. 322. 682. *Kevei* *isp.* 282-3. *Mosoni* *isp.* 289. 291. 295. 298. *Ispán*: 234 5. 310. 332 3. — *lányai* 1195 6.
— *István*, *szn.* 761.
Potlond, hn. (*Somogy vm.*) 927.
Potochinus, ld. Bothochin.
Potok, hn. (a mai Zágráb vm.) 721. *Ld.* *Patak* *alatt* *is!*
Potol, Putul, hn. (*Somogy vm.*) 927.
Potos, ld. Patas.
Potuh, hospes 1351.

Potun, Id. Patony.
Potworich, Id. Patvaróc.
Pous, Id. Pös.
Pousa, Id. Pósa.
Poznan, Id. Pázmán.
Pozobuch, dubicai vjb. 1184.
Pozva, Puzba, hn. (Zala vm.) 1072.
Pozsega vár 253. 434. 1374.
 — vm. 893. 927. 935. 936.
 —i comitissa 927. 936.
 —i isp. *Id. László.*
 —i kápt. 927. 936. — okl. 893.
Pozsony, Posonium, hn. 104. 369. 649.
 909. 972. 1042. 1303. 1435. 6. —i kápt. 825. 1256. 1645. —i kápt. okl. 1052. 1368. 1513. —i prép. *Id. János; Pál; Smaragdus* —i vár 234. 299. 318. 337. 369. 673. 732. 812. 834. 976. 982. 990. 1056. 1091. 1179. 1373. 1632. 1648.
 — vm. 645. 791. 820. 834. 989. 1042. —i isp. 319. 1264. 1506. 1520. 1654. *Id. még: András; Bánk; Buzad; Demeter; Dénes; Édus; Henrik; János; István; Leuca; Loránt; Lukács; Máté; Mercurius; Miklós; Moch; Ochuz; Péter; Poth; Smaragdus; Tamás; Tibor; Wanlegun.* —i vámharmad 2. 62. 282. —i vámok tizede 177. —i várköldök 982. —i várjobbágyok 66. 169. 396. 610. 812. 1102. 1109. 1220. 1648. —i szent kir. jobbágyai 685. —i várszolgák 108. 990.
Pölöske, Plyzka f. 32.
Pöse, Pesa, Pessa ng. 370. 416.
 —, *Pesa, hn. (Vas vm.) 370.*
Pöstyén, Pusthen, hn. (Nyitra vm.) 802.
Pötréte, Petrethe, hn. (Zala vm.) 1641.
Praenestei ppk. 642.
Prannaius m., királynői udvarbíró 1066.
Prapratniza, hn. 941.
Praudaviz, Id. Prodawyz.
Prázsmár, Tartilleri, hn. (Brassó mtt.) 674.
Prebouch, Id. Pribóc.
Prebul, Id. Pribel.
Preca, insertor 12.
Predemých, hn. (a eszernicei ke- rületben) 1402.
Preeszek, hn. 56.
Prehod, f. 1500.
Preysl, turóci jb. 1065.
Preyzlow fia: Isow 1077.
Prelaku, Id. Pevlaka.
Prelaz, Id. Perlasz.
Prelsa isp. 997.
Premysl, trencsényi vjb. 1226.
Prémontrei rend 948. — szerzetesek 833. 860. 979. 992. 1416.
Prench, Princh, Prinz isp. (Renoldus fia) 804. 1342-3. 1352. 1413.
Prencholus, Id. Perchinus.
Preucel, impergi kapitány 928.
Prevlaka, Prelaku, Preulacu, hn. (Zágráb vm.) 339. 564.

Preusa isp. (Juanch fia) 1329.
Prezde bán 1039.
Prezyna, Prezne, Id. Peresznye.
Preznicha, (Presčno?) hn. (a kem- leki várhoz tartozott) 1408.
Priazo, hn. (Zala vm.) 1470-1.
Priba fiai 790.
Pribel, Prybel, Prebul, hn. (Hont vm.) 794. 1295.
Pribenuk, körösi várszolga 1573.
Pribk, körösi várszolga 1573.
Pribóc, Prebouch, hn. (Turóchan) 543.
Pridislaus, szn. 1234.
Primogenitus, aradi prép. 84.
Princh, Id. Prench.
Pritice, hn. 247. 567.
Privartus fiai: János, Privartus, Hector, (Tomaj nb.) 947. 953.
 —, Gút-Keled nb. 931.
 —, *Priuarthus, isp. 850. (P.)*
Probezlaus isp. 1055.
Procopius ppk. 37.
Prodancu, villa —, 230.
Prodancus fia: Desiuoy comes 217.
Prodanus, zágrábi ppk. 131. 140.
Prodawyz, Praudaviz, hn. (a somo- gyi váré volt, a Dráván túl) 795. 1527.
Protasius fia: Péter isp. 970.
Prunegmezey, hn. 881.
Pruscing, Id. Peresznye.
Pruska, Pruska, hn. (Trencsén vm.) 766.
Pruzlou, hn. (a zagoriai várhoz tar- tozott) 892.
P(rzemysl) örgróf 973.
Psarjevo, Pzer, hn. (Zágráb vm.) 568.
Puca, currijer 202.
Puchuna, szn. 779.
Pucyn, hn. (soproni várbirtok volt) 732.
Pucruch, Id. Pakrác.
Pud fia: Péter isp. 456.
 —, pástor 133.
Pudas, hegy 202.
Pued isp. (Artolph fia) Aba nb. 1554.
Pughyna, hn. (Sopron vm.) 1475.
Puk, Puky, Puku, Id. Pok.
Pwke fia: Sándor 967.
Pwker f. 164. (P.) 440.
Pukur, (Peker), hn. (Gerzence vm.) 1144. —i Benedek isp. 449.
Pukurtu, hn. (Gerzence vm.) 1161.
Pulan, Id. Polány.
Punak, (Bosin fia) 897.
Purud, Id. Pered.
Pusthen, Id. Pöstyén.
Putalo, hn. 39.
Putul, Id. Potol.
Putuuueizee, hn. 12.
Puus, Id. Pös.
Puzada, hn. (Pozsega vm.) 936.
Puzadnuk, Id. Pazanduk.
Puzbu, Id. Pozva.
Püspöki, Pispuki, (a Tisza mtt.) 1486.
Püspökvár 966.
Pzer, Id. Psarjevo.

Q

Qrud, hn. (?) 202.
Quazdi, Id. Koasth.
Qucus, jb. 202.
Queig, jb. 202.
Queissi, jb. 202.
Queletde, bácsi isp. 43.
Quenez, hegy 1559.
Queus, szőlőműves 202.
Queztev, hn. (a banai és a szolgál- győri várhoz tartozott) 1118.
Quincian, (Ciriacus prép. testv.) 325.
Quinquenus, esztergomi érs. 71.
Quiquinik, hn. 339.
Quizun, Id. Kűszén.
Quodykor, (Bothos fia) 785.
Quoyar, Id. Kajár.
Qurtuelus, Id. Körtvélyes.

R

R. kalocsai prép. 209.
Raak, szn. 1410.
 —, turóci jb. 1065.
Raassasey, hajcsár 202.
Rába f. 236. 786.
Rábai erdőőrök 1463.
Rábaköz 409. 686.
Rábaszentmihály, Rabay, hn. (Győr vm.) 530.
Rábca, Rabcha, Rabucha, f. 236. 597. 630. 1171. —i malmok 503.
Raccha, terra — 1021.
Racessan, hn. 253.
Rachlov, pap 844. 855.
Racsa (Raca), Raccha, hn. (a mai Belovár-Körös vm.) 1548.
Racsic, Rachich, hn. (Nyitra vm.) 608. 1658.
Rád, Raad ng. 935-6.
 —, *Raad, Rad, hn. (Somogy vm.) 67. 480.*
 — völgye 279.
Rada, szőlőműves 202.
 —, hn. (Zala vm.) 1369.
Radh, hn. (a nyitrai várhoz tartoz- zott) 834.
Radych (Rédics?), hn. (Zala vm.) 551b.
Radila, trencsényi várszolga 743.
Radislaus, Radislov, Id. Ratiszló.
Rado nádor 14.
Radon isp. 543.
Rados, almissai nemes 1200.
Radosloulauas, hn. 923.
Radván, Radauan, hn. (Baranya, ma: Verőce vm.) 1723.
Raduanus, baranyai hospes 1667.
Radvány, Rodowan, hn. (Komárom vm.) 1538-9.
 —, *Radwana, hn. (Zólyom vm.) 1383.*
Radula, szn. 40.
Radulf fia: Compurdinus isp. 205.
Radumy, Radun, pristaldus 400. 516.
Radus, udvari szolga 570.
Ratael, budai prép. 84.
 —, pannonhalmi apát 80. 83.
Ragály, Rogas (helyesen: Rogal), hn. (Gömör vm.) 303.
Raghahyda, hid 1405.

- Ragud*, mézadó 202.
Ragyóc, *Redyolcz*, hn. (Szepes vm.) 1248.
Rajcsány, *Reichany*, hn. (Nyitra vm.) 799.
Rajka, *Reugen*, *Royka*, hn. (Moson vm.) 1290. 1529. 1644.
Raymundus de Pignano, szn. 331.
Rajnald, *Id. Rénald*.
Rakas, hn. (Nyitra vm.) 56.
Rakathya, hn. (Szatmár vm.) 133.
Rakatya, hn. (Somogy vm.) 1585.
Rákó(c), *Rakouch*, hn. (Turócbán) 784.
Rákus, *Rakus*, hn. (Sopron vm.) 768. 1010.
Rákosi csata 756.
Rámai patarenusok 634.
Rambald, *Id. Rembaldus*.
Ramk fia: *Wokow* 1334.
Rams, *Id. Romosz*.
Ramzolan, *Id. Namzallo*.
Raphain, *Raphayl*, *Rophoin*, vajda 316. 318-9. 320. 322-6. 328-39. 345-6. 351.
Raschoh, trencsényi várszolga 743.
Rascia, országnév, 456.
Raselon, a dékánnak szolgált 202.
Rasinja, *Razina*, *Razna*, hn. (*Zala*, ma: *Varasd* vm.) 882. 926.
Ráskai Demeter, a királyné főpohárnok-mestere 246.
Ratchu, hn. 583.
Ratha, (*Sdzilo* fia), 1183.
Ratiszló (*Radislov*) fia: *Pousa*, trencsényi vjb. 739.
 — (*Ratiszlav*, *Rasztiszlav*), *Radislaus*, *Ratislaus*, *Rectislaus*, *Rozicizlaus*, *Rozyslaus*, halicsi hg., szlavón bán 853. Halicsi hg. 946. Halicsi hg., Machou ura 1011. Halicsi hg. 1226. 1403. 1406.
Ratk (garityi) fiai: *Wolkey* és *Kerezer*; unokatestvérei: *Borokun* és *Farkas* 1323. 1361.
Rátka, *Ratka*, hn. (Abaúj vm.) 946.
Ratkfelde, hn. (Garity) 1361.
Rátold, *Ratholt* isp. 329.
 — (*Rátót*), somogyi isp. 205.
Rátót (*Ratolt*) ng. 383.
Ratun, hn. (a nyitrai várhoz tartozott) 690. 837.
Ravazd, *Roz*, hn. (Győr vm.) 61.
Ravennai egyh. 524a. 601. —i hg. 10. —i mon. 10.
Rauosti, szőlőműves 202.
Raxovag, *Id. Rozvágy*.
Razina, *Rachina*, f. 926.
 —, *Id. Rasinja*.
Razlaus, (*Turda* fia) 927.
Razlou, *Moyz* nb. 439.
Razlou, (*Walen* fia) 1593.
Razna, *Id. Rasinja*.
Rebec, *Rebuch*, hn. (Somogy vm.) 927.
Rebucze, *Reucha*, hn. 400. 516.
Rec, szőlőműves 202.
Rechk, turóci, szn. 1500.
Rechkou földje 1197.
Rechun, várszolga 1215.
Redabanus prép., capellae magister 138.
Rede, szn. 129.
Redyolcz, *Id. Ragyóc*.
Rednald, *Id. Rénald*.
Regiane, hn. 681.
Reginald(us), *Regnaldus*, *Reinoldus*, *Reinolt*, *Reynoldus*, *Rennoldus*, *Rénold*, *Id. Rénald*.
Regke, szn. 1359.
Regnen, villa 202.
Regun, várszolga 1215.
Reichany, *Id. Rajcsány*.
Rékas, *Ruecos*, hn. (*Baranya* vm.) 439.
Rema, *currifer* 202.
Rembaldus (*carumbai*, *karompai*), templomostester 542. 658.
 —, *Rambaldus*, (*voczoni*), johannita mester 485. 637. 929. Maior praecceptor 853. 904. 1221. Frater 1016.
Remeg, *Caracha-falvi*, szn. 677.
 — fia: *Éliás* 1256.
Remigius fia: *Bertalan* 1052. — isp. 1109.
Rénald (*Rénold*), billyei, vjb. 1588.
 —, *Rednald(us)*, curialis comes 71.
 —, *Reinoldus*, (*Ebed* fia), *Ják* nb. 1210. 1514a. 1526. 1532-3.
 —, *Rajnald*, *Reginald(us)*, *Regnald(us)*, *Reynald(us)*, *Reinold(us)*, *Renald(us)*, erdélyi vál. ppk. 380. Erdélyi ppk. 383. 386. 393. 395. 407-10. 420. 422. 426. 440-3. 448-9. 451. 456. 461-2. 471. 484. 501-8. 510-12. 528-9. 537-8. 608. 637. 674. (Bernát: 406.!)
 — (*Reynoldus*) fiai: *Karul* és *László* 1366.
 —, *Kennaldus*, (*Germanus* testv.) 955.
 —, *Regnald(us)*, *Reynaldus* isp. 644. (P.) 804.
 — (*Renoldus*) isp. fia: *Prench* isp. *Id. Prench*.
 —, *Reynoldus* m. 1212.
 —, *Reinolt*, (*Pertolt* fia) 365.
 —, *Regnaldus*, szn. 549a.
 —, *Renoldus*, szn. 1028. 1066.
 —, *Renoldus*, veszprémi isp. 647.
Rend, hn. (*Baranya* vm.) 1403.
Rendwey, hn. (a nógrádi várhoz tartozott) 895. 905.
Rengeusaar, mocsár 1388.
Répcse, *Rebcha* f. 1526.
Repen, *Id. Rippény*.
Reroldus, (*Dénes* fia) 1076.
Ressa, szőlőműves 202.
Resul, német vitéz 1584.
Réte, *Rethe*, hn. (*Pozsony* vm.) 1102.
Réthe, hn. 1067.
Réti, *Rethi*, hn. (*Győr* vm.) 255.
Reucha, *Id. Rebucze*.
Reuchna, patak 460.
Reugen, *Id. Rajka*.
Rexit, pozsonyi vjb. 1220.
Rezycha, hn. 963.
Richard, aradi prép. 202.
Richnó, *Ryhno*, hn. (*Szepes* vm.) 832.
Richwald, hn. (*Szepes* vm.) 1735.
Rycolph, (*Ruthker* fia) 835.
 —, *Rikolphus* isp. 1349.
Rigómező, hn. 40.
Rigou, szőlőműves 202.
Ryhter fiai: *Péter* és *Pál* 1458.
Rimóc, *Rimouch*, hn. (*Nógrád* vm.) 582.
Rynaldus, szn. 1297.
Rippény, *Repen*, hn. (*Nyitra* vm.) 843.
Ryssa, serviens 277.
Ryucha, *Id. Rovistye*.
Riuétel, *Id. Nagydisznód*.
Róbert, esztergomi prép. 43.
 —, *Robertus*, *Robertus*, *Rubertus*, *Rudbertus*, fehérvári prép. kanc. 228-30. 233-7. 240. 249. Veszprémi vál. ppk. 244. 247. Veszprémi ppk. 253-5. 258-62. 269-70. 272-6. 281. 284. 286. 289-91. 293. 295. 298-9. 303-9. 314. 316-20. 322-6. 328-39. 345-7. 351. 353-4. 356-8. 362. 364-71. 377-83. 386. 393-5. 401-3. 406-11. 420. 422. 426. 574. 577. 429. 832. Esztergomi ér. 440-3. 448-9. 451-2. 456. 461-2. 471. 597. 484-5. 489-90. 492. 499. 501-8. 510-2. 522. 528-9. 535. 537-8. 608. 626. 637. 832.
 — fia: *Stephco* (*Stepk*) 789. 1001.
 — isp. (*Abel* fia) 1001.
 —, a kir. serviensek nemzetségéből 970.
Robertus de Gozlaria, *spatarius* 24.
Rochoncha, patak 927.
Rocta, mocsár 694.
Rodanus, nonai ppk. 103.
Rodina, hn. (*Vas* vm.) 237.
 — mon. (*Pozsega* vm.) 927.
Rodoanch (*Radovanci*), hn. (*Pozsega* vm.) 927.
Rodolf, *Rodolphus*, barsi isp. 295.
Rodos, terra —, 365.
Rodowan, *Id. Radvány*.
Rodvey, *Agha* nb. 789.
Rodun fiai: *Tamás*, *Modach*, *Tóbiás* 930.
 —, serviens 930.
Rodus fiai: *István* és *János* 889.
 —, jb. 202.
 —, kir. serviens 577.
Roeca, hn. 102.
Rogus, *Id. Ragály*.
Rogierus, szicíliai kir. 83.
Rogovo, *Rogoua*, *Rogowa*, hn. (*Dalmácia*ban) 112. 189. 254.
Rohcha, a szekszárdi apátság szabadjobbágya 656.
Rohocha, hn. 1195-6.
Rohosnycha, hn. (*Bars* vm.) 1712.
Royka, *Id. Rajka*.
Rokolány, *Rokolyan*, hn. (*Zala* vm.) 1369. —i kápolna 8.
Rokonuc, (*Rakovec*), hn. (*Körös* vm.) 823.
Rolandus, *Rorandus*, *Id. Lóránt*.
Róma város 179. 1243. —i zsinat 294.
Roman, (*György* fia), *Pesa* nb. 370.
 —, ruthén hg. 926.
Romanus, gyóntató 839.
Romhány (*Kis* és *Nagy*), *Ruhman*, hn. (*Nógrád* vm.) 636.

Romosz, *Rams*, hn. (Szászváros mtt.) 226.
Rompa, mézadó 202.
Ronaldus, (*Wyronc* m. fia) 717. 967a.
Ronka, *Runka*, hn. (Komárom vm.) 1505.
 Roro vár 538.
 Roszlosnya, *Ruzyzna*, hn. (Gömör vm.) 1192-3.
 Rovistye (Rojcsa, Rovisçe), *Ryucha*, *Ryuche*, *Ryuice*, vm. 1662. —i ispánok 1432. *Ld.* még: *Jursa*; *Márk*; *Myruzlaus*. —i praedialisok 1448. 1492.
 —i vár 1663. — várjobbágyok 1432.
Roz, *ld.* *Ravazd*.
Rozyslaus, *Rocizlaus*, *ld.* *Ratiszló*.
Rozvág (*Rozvád*), *Raxovag*, *Rozwog*, hn. (Trencsén vm.) 270. 1156. (?)
 —, *Kozuad*, hn. (Zemplén vm.) 1186.
 Röjtökör, *Ruhtukeuri*, hn. (Sopron vm.) 393. 443. 450. 746.
Rubay fia: *Chama* (*Lama*) 1523.
Ruben isp. 101. 104-5. 108. 110-11. *Pristaldus* 117. 123.
Rubert isp. fia: *István* comes 1718.
 Rubertus, *ld.* *Róbert*.
Rubyna, *ld.* *Hurubina*.
Rubinus, baromi, szn. 1435.
 —, (*Lörinc* fia) vjb. 1588.
Ruča, *Rucha*, hn. (Zágráb vm.) 339.
Ruch, *Ruh* isp. 761. 1467-9.
 —, hn. (*Valkó* vm.) 981.
Rudbert(us), *ld.* *Róbert*.
Rudguer, *ld.* *Luduger*.
Rudlep, szn. 130.
Rudnepathaka, 832.
Rudnó, *Rudna*, hn. (Nyitra vm.) 56.
Ruecos, *ld.* *Rékas*.
Rugach fiai: *Don* és *Barnabás* 748.
Ruhman, *ld.* *Romhány*.
Ruhtukeuri, *ld.* *Röjtökör*.
Rum, *Rwm*, *Ruum*, hn. (Vas vm.) 934. 1362.
Runchy, jb. 202.
Runka, *ld.* *Ronka*.
Ruoz, a szekszárdi apátság szabad jobbágya 656.
Rupov, hn. (Nyitra vm.) 1305.
Ruscia, *Ruchia* országnév, 467. 502.
Russa (*Ruča*?) hn. 360. 366.
Ruszka, *Ruzka*, hn. (Zemplén vm.) 338.
 Ruthénck 901.
 Ruthenia 166. 1105. 1559.
Ruthker fiai 835.
 Ruttka, *Ruthk*, hn. (Turócbán) 1704.
Ruzyzna, *ld.* *Roszlosnya*.

S

S. bokon-i apát 1214.
S. géti (*guechi*) apát 1261.
Saag, *ld.* *Ság*.
Saagh, *ld.* *Felsőság*.
Saap, *ld.* *Sáp*.
Saar, erdő 85.
 —, hn. (Komárom vm.) 1641.
 —, hn. 109. *Ld.* még: *Sár*.
 —, nádas 1583.

Saarsumlu hegy, (*Baranya* vm.) 904.
Sabya, hn. 789.
Sadok, (*Seradok*?), kir. serviens 1226.
Sadrek, pecér 1381.
Ság, *Saag*, hn. (Győr vm.) 678.
 —, *Saag*, *Sagv*, hn. (Hont vm.) 475. 627. 629. 654. 791. 818. 1586. —i mon. 711c. 818. 1478. 1508. 1586. 1596. —i prep. 1491. —i prep. és konvent 1676.
 —, hn. (*Nyitra* vm.) 1095.
 —, hn. (*Somogy* vm.) 13.
Sagin, *ld.* *Bagin*.
Sagud isp. 1281. 1311.
Sah (= *Bükkösd*), hn. (Vas vm.) 1363.
Sayna, *ld.* *Chemma*.
 Saint-Gillesről nevezett mon. 24.
 Sajó f. 1286. —i ütközet 740. 744. 898. 904. 926. 957. 987. 1076. 1091. 1286. 1372. 1507. 1570.
Sakalon, jb. 202.
Sala, föld, terület, birtok, hn. (a *Vág* és *Holtvág* mtt.) 66. 396. 610. 625. 655. 948. 979. 1553. 1651.
 —, hn. 111.
 —, *ld.* *Zala*.
Salach ng. 1410.
Salaysa, hn. (*Sopron* vm.) 658.
Salamon, (*Albert* fia) 1054.
 — fia: *Demeter* 1232. 1460.
 — fia: *Feltou* 371.
 — fia: *Simon*, 1402.
 — fiai: *Saul* és *Saulus*, padányi tárnokok 1464.
 —, (*Gallus* fia), „*Hungarus*“ 1402.
 —, (*István* fia) 940.
 — kir. 15. 19.
 —, *litéri* 1430. 1447.
 —, *nemes* 347.
 —, *Salomon*, *Solomon*, ng. 146. 705. 1645.
 —, szn. 919.
 —, tárnokm. *bácsi* isp. 289. 291. (m. 293.) 295. 301. *Bán*, *zalai* isp. 383. 386. 407-8. *Bán* 567. 393. 5. 402-3. 409. 499b. 512. 1552. *Bán*, *volt országbíró* 439. *Neje* 512. 787.
 —, *veszkényi*, *Veszkény* nb. 1443.
Salan, *ld.* *Arki-csalán*.
Salatiel, (*Jeremiás* fia), szn. 156.
Salman, szn. 1224.
Salmar, *ld.* *Solymár*.
Saloch, *ld.* *Szalacs*.
Salona, *Scolun*, hn. 326. 1094. —i egyh. 64. 228. —i kápolnák 103. —i mon. 92. —i f. 70. 228.
Sama fia: *Benedek* isp. 1194.
 —, *ld.* *Chemma*.
Samboch, *ld.* *Zsámbok*.
Samobor, *Zomobur*, *Zumbur*, hn. (*Zágráb* vm.) 725. 1136.
Sámod, *Samud*, hn. (*Baranya* vm.) 1164. 1486.
Samodyn, *nyitrai* isp. 136.
Sámson, (*Devecher* fia) 782.
 — fia: *Tamás* 128.
 —, *káplán* 27.
 —, *nonai* ppk. 750. 772. 1622.

Samthou, *Samto*, *Samtov*, *ld.* *Szántó* és *Szántód*.
Samud, (*Dénes* nádor fia) *Tomaj* nb. 953.
 — fia: *Benedek*, *ld.* *Benedek*.
Samudi szőlőműves 202.
Samudi, *tanu* neve 57.
Sanad fia: *Stoyzlou* 141. 696.
Sancir, jb. 202.
Sancta villa, hn. 1667.
Sancti spiritus monasterium (*Dénesmonostora*) 202.
Sancti Viti villa, hn. 1024.
Sandomiri hgnő, *ld.* *Kyngve*.
Sándor, (*agar-i* *Zoch* fia) 1095.
 —, (*Andurka* fia), vjb. 1485. 1588.
 —, a *bolgár* cár testv. 608.
 —, *hozóki* apát 66. (P.) 1295.
 —, (*Chibirianus* fia) 819.
 — comes, *chlich-i* zsupán 736-7.
 —, (*Deninius* isp. fia) 1131.
 —, *erdélyi* prep. 327.
 — fia: *Belud* 1505.
 — fia: *Budou* isp. 1417.
 — fia: *Kozma* isp. 820. 1091-2.
 — fia: *Márton* 759.
 — fia: *Paris* m. 1647.
 — fia: *Sándor*, *Apor* nb. 1505. 1627.
 —, *főpohárnokm.* (*Tamás* isp. fia, *Hont-Pázmán* nb.) 308. 335. 529. 537. *Főlovászm.* 538. *Isp.* 225. 305. 334. 471.
 —, *Sandur*, (*Gergely* fia), *Ják* nb. 1526.
 — isp. 72.; 236.; 533.; 764.
 — isp., (*Demeter* isp. fia, *Aba* nb.) 840. 954.
 — isp. fia: *Sándor*, (*Moyus* testv.) 1368. 1548.
 —, (*István* testv.) 1592.
 —, *kardhordó*, (*Moys* isp. fia) 518.
 —, (*Lörinc* isp. fia) 975.
 —, (*Marcellus* fia) 976. 1179. 1637.
 — m. (*György* isp. fia) 815.
 — m. *vicebán*, *zágrábi* isp. okl. 1087.
 —, *mosoni* isp. 228-9. *Somogyi* isp. 248. 250. 281. 284. 286. *Ujvári* isp. 291. 295.
 — (III.) *pápa* 95. 118.
 —, (*Poth* nádor testv.) 1529.
 —, (*Pwke* fia) 967.
 —, *serviens* 946.
 —, *szanai* isp. 1133. 1218.
 —, *Sandur*, szn. 569.
 —, *Szemere* nb. 857. 863.
 —, *várad* ppk. 354. 357-8. 362. 364-71. 377-81. 383. 386. 393-4. 401-2. 406-11. 420. 422. 426. 440-3. 448-9. 451-2. 456. 461-2.
Sándor monostora 1131.
Sank, (*Farkas* testv.) 569.
Santhus, *türjei* prep. 1397.
Santus fia: *Péter* jb. 1476.
Sáp, *Saap*, hn. (*Pozsony* vm.) 1056.
Sápi (*saap-i*) *Boto*, (*Pousa* fia), vjb. 1056. 1102.
Sar isp. 57.
Sár, *Saar*, *Sar*, f. (*Lajta*;) 615. 1093. 1686. (*Sárvíz*?) 1272. (*Séd*;) 514. 623.

—, *Saar*, hn. (Veszprém vm.) 1447.
Sar, hn. 236.
 Saracen(us) comes fia: Domaldus 256.
Sarfew, hn. 141.
 Sárffő, *Sarfeu*, f. 1220.
 Sárkány, *Sarkan*, hn. (Esztergom vm.) 849.
 Sárlos, *Sarlos*, hn. (Baranya vm.) 15.
Sarol m. 741.
Sarolyan, ld. Zsarolyán.
 Sáros, *Sarus*, hn. (Sáros vm.) 874. 937-8.
 —, *Saris*, hn. (Zaránd vm.) 202.
 —, *Saurus*, provincia 832.
 — vm. 898. —i isp. 979. 1227. 1260.
 Ld. még: Cyprianus; Mihály; Tekus. —i kir. birtok 917.
 —i vár 1233. —i várnagy, ld. Tekus m
 Sárosd, *Sarusd*, hn. 848.
 Sárpatok, *Sarpotoc*, hn. (a mai Nagyküküllő vm.) 595.
Sarwar-i mon. 931.
Sarud, ld. Frankó.
Sarus, hn. 1486.
Sarusd-i isp., ld. Mikó.
 Sásóny, *Sason*, *Sassun*, *Sasun*, hn. (Moson vm.) 236. 682. 1529.
 Sasvári (de Saswar) főesperes: Miklós 895. 905.
Sath, kir. udvarnokjb. 617.
Sathamar fia: Miklós nemes 658.
Saul, *Saulus*, aradi isp. 674.
 —, (bihari) isp. 37. 43-4.
 — comes 309.
 — felsőgerendi nemes 1026.
 — fia: Buhtus vjb. 1102.
 —, (Győr nb.) kanc. 137. 147. (Protonotarius, István isp. fia 138.)
 Csanádi ppk. 151. (Vál. 148.) Kaslocsaí érs. 152. 154-5. 157. 159. 169. 172-5. 182-5. 188. 9. 193. 6. 199. 236.
 —, (János fia) 645.
 —, jb. és curifer 202.
 —, lórintei, szn. 1214.
 — m., soproni főesperes 1133.
 — nádor, bácsi isp. 60.
 —, notator 53.
 —, székesfehérvári kanonok 1507.
 —, szn. 650.
 —, (Tamás fia), Szemere nb. 857.
 —, *villa Saul*, 133.
Saulfelde, hn. (Baranya vm.) 1721.
Saunik comes 44.
Sazlov, szn. 369.
Sbanca, *Subanca*, *praedium* —, 202.
Sbima fia: Zerzowoy vjb. 169.
Scak, *Schak*, ld. Csák.
Scarandi, szőlőműves 202.
Scardona, hn. 853. —i ppk. ld. Lampridius; Mihály. —i ppség 171. 228.
Scebehleb, ld. Szebelléb.
Scegen, libertinus 1540.
Sekas, ld. Székás.
Scelch, ld. Szőc.
Scelchan, ld. Szolcsány.
Scelech, ld. Szlécs.
Scelemen hegy 927.
Scelen, ld. Szelény.

Scely, ld. Szeli.
Scelna, hn. 102.
Scelouigna, pristaldus 256.
Scelu, ld. Scesv.
Sceme, (*Poucha* fia), serviens 1199.
Scemeyn m. aranyműves 734.
Scemes, szn. 444.
Scemscu, jb. 202.
Scemura, *Scemera*, ng. ld. Szemere.
Scen, ld. Zengg.
Scenz, *Scents*, ld. Szentz. (*Scenge-roulth* = Szentgrót; *Scentyurg* = Szentgyörgy stb.)
Scena, ld. Szina.
Scenna patak 927.
Scenthamagus, ld. Szentc-Mágócs.
Scento, hn. 260.
Scep, hn. 300.
Sceplok, *Scyplak*, ld. Széplak.
Scepredas, ld. Szecbedrázs.
Scepus, (Jácint fia) 1345.
 —, *Scypus*, ld. Szepes.
Scesv, *Scelu*, isp. 107-8.
Scet, (víz?) 202.
Sceud, szolga (*sulga*) 202.
Sceulend, jb. 202.
Sceuleus, ld. Szöllős.
Sceun, *Sceuri*, ld. Szőny.
Scezu, hn. 671.
Schegzen isp. 761.
Schemel, ld. Szemely.
S(chinella), vegliai comes 361.
 Schönwald, *Senwaldt*, hn. (Szepes vm.) 1735.
Scibinik, ld. Sebenico.
Scibislou, vjb. 926.
Scycheu, likai várföld 1336.
Sciget, szolga, és fiai: Kevc, Ab. Egyed és Buus 142.
Scily, (hn.?) 202.
Scilipche, ld. Szelepcsény.
Scilovas, ld. Szilvás.
Scymina hegy (Szepes vm.) 1105.
Scyna, ld. Szina.
Scinefalva, ld. Színye.
Scines asszony 72. 1370.
Scyngata, ld. Cinkota.
Scyplak, ld. Széplak.
Scirac, Salamon nb. szn. 705.
Scyrniac patak 927.
Scitech, ld. Sziszek.
Sclovin fia: Gergely 103.
Scloouan, ld. Szlován.
Scoaka, ld. Száka.
Scolasche, ld. Szalacs.
Scolun, ld. Salona.
Sconnuk, jb. 202.
Scranefelde, hn. (Garityban) 1116.
Scrcmerius, zalai isp. 568.
Scrtremen, (Vzda fia), turóci jobbágyfiú 1049.
Scuezla, hn. 1133.
Sculwata, udvarnok 78.
Scuminihoresta, hn. 202.
Sczolouna, *Zolona* (= Slanje), hn. (zalai várbirtok volt, Körös vm.) 880. (?) 926.
Sdik fia: Bank, kir. serviens 1183.
Sdzilo fia: Ratha, kir. serviens 1183.

Sebenico, *Scibinik*, hn. 256. 359. 367.
 —iak 891. —iak kiváltságai 113. 960. —i comes 960. Ld. még: Dániel. —i polgárok 367. 803.
 Sebes, *Sebis*, *Sebus*, isp. (Tamás fia, Hont-Pázmán nb.) főpohárnokm. 242. 270. 290. 306-8. 314. 319. 329. 335. 471. Nyitrai isp. 511-2. — fia: Abrahám isp. 1286. 1405. — lánya: Berbur 1286.
 —, *Sebus* isp. 655.
 —, *Sebus*, krassói isp. 295.
 — m. 280b.
 —, *Sebus*, hn. 621.
 —, *Sebus*, hn. (Sopron vm.) 62.
 —i székelyek 977.
 Sebespatak f. 133.
 Sebestyén, (Behar fia), lipitói nemes 1301.
 — érs. 2.
 —, *Sebestien*, jb. 202.
 —, lipitói jobbágyfiú 1300.
 —, (*Zolat* fia), szolgagyőri várszolga 1549.
Sebret fia: Farkas vjb. 1141.
 —, *Sebridus*, *Sebritus* isp., medleki 1118. 1132. 1429. 1584.
 —, szántói, szn. 809.
Seca, szőlőműves 202.
Secad, jb. 202.
Secak, hn. (Szepes vm.) 1078.
Sech (helyesen: *Eech*) fia: Pál isp. ld. Pál, Geregye nb.
Secutelek, hn. (Zaránd vm.) 202.
Sedan, ld. Zsidány.
Seg, *Seghwar*, ld. Esegvár.
Segesd, *Segusd*, *Segusdynam*, *Seguest*, hn. (Somogy vm.) 727. 777. 785. 1371. 1617. 1675.
 —i isp. ld. Mihály.
 —i plebános 927.
Segisto, tó 12.
Segrepathaka f. 832.
Sehtyr, ld. Söjtör.
Seyna, ld. Szenna.
Seywredus, *Seueridus*, *Sewerit*, (fejérs-megyei isp.) 853. 1029. 1038. 1180.
Sela, jb. 202.
Selepchen, ld. Szelepcsény.
Selin, (Zelin), hn. (a mai Zágráb vm.) 339.
Selyz, ld. Zselic.
Selke, (János isp. fia) 1671.
Sella, minister 27.
 Selmebányai bányászok 1678.
Selu, hn. (Nyitra vm.) 94.
Sem, (Achilles fia) 785.
 Semberi nemesek 1103.
Semel fia: Behar, szn. 482. 1301.
Semen, jb. 202.
 Sempetei comitatus 1264. — isp. ld. Zemere. — vár (*Sempety*) 740. 948.
Sena fia: Godus, Szemere nb. 857.
 —, (Tamás fia), Szemere nb. 857.
Sencural, ld. Szentkirály.
Seneslaus, oláh vajda 853.
Senta, jb. 202.
Sentz, ld. Szentz.
Sentu, szőlőműves 202.

- Senwaldt*, ld. Schönwald.
Senus, jb. 202.
Sepene, hn. (a veszprémi váré volt) 1666.
Sepsc, *Srebsa*, hn. (Baranya vm.) 439.
Seraphin, capellanus 24.
Seraphin(us) érs. 73.
 —, (*Ethuruch* vjb. fia) 989.
 — isp. 236.
 —, pristaldus 612.
Serechirmuz, szn. 499.
Seredahel, ld. Szerdahely.
Serefeel, *Serefel*, (Cunta fia) 1207. 1304-5. 1579.
Serefyl fia: András, ld. András.
Seremnapataka, f. 1426.
Sergeö, ld. Görgö.
Sergius isp. 51.
Seryd, a) szőlőműves, b) szolgál (sulga) 202.
Seris, szőlőműves 202.
Sernovicha, hn. (Turócbán) 1496.
Seruido, ld. Guido.
Seta, praedium 133.
Seth, ld. Gét.
Seud, szn. 608.
Seueridus, *Sewerit*, ld. *Seywredus*.
Sevislau, (Bosin fia) 897.
Seunicha f. 1360.
Seunichareu, hn. 1360.
Seureg, hn. (Nyitra vm.) 290.
Seza, fehérvári isp. 112.
Syc, szőlőműves 202.
Syd, kir. udvarnokjb. 617.
Sydan, ld. Zsidány.
Sydov isp. 775.
Sidouina villa 230.
Sigeddin, ld. Szeged.
Sigindinus, zagoriai (I zágrábi) ppk 37.
Sygra, hn. 1611. 1640.
 —, ld. Zscgra.
Sigunafuga, hn. (?) 202.
Sykardus m., udvari protonotarius 860.
Syke, Apor nb. 1405. 1602. 1627.
Sykisd fia: Demeter m. ld. Demeter, (Aba nb.)
 Siklósi mon. 138.
Sylag völgy 927.
Sylk, hn. (Bars vm.) 1712.
Sylna, ld. Zsolna.
Sylwan, ld. Szilva.
Silvester, Csém nb. serviens 783.
Simak, szőlőműves 202.
Symaragdus, ld. Smaragdus.
Simeon, udvari szolga 570.
Symia, zempléni vjb. 521.
Symigium, ld. Somogy.
Simon, agarysi, szn. 1193.
 —, (András fia), Kaplyon nb. 646.
 — bán (Mihály bán testv.) Kaacsics nb. 441. 1028. 1066. Fia: János 1028.
 —, bébesi, szn. 1396.
 —, berkez-i, és fia: Jób 664.
 —, esurgói keresztestőnök 1412.
 —, erdélyi ppk. 43.
 —, esztergomi isp. 84.
 —, (*Ethuruch* vjb. fia) 989.
 — fia: Dénes, 462.
 — fia: Fulcus 827.
 —, főasztalnokm. szabolcsi isp. 295. Vajda 298-9.
 —, (Gabrianus fia) 1442.
 —, jb. 202.
 — isp., spanyol, aragoniai, bajóti, „Latinus“, „Gallicus“ (I), 567. 393. 443. 463. 495. 538. 731-2. 746. 787. 800a. 933b. 1290. Győri isp. 485. 528.
 — isp. (Tamás isp. fia) 1275.
 —, (István fia) 940.
 —, kalocsai érs. 60.
 — m. fia: Mihály 1323. 1361. 1479-80.
 — m., veszprémi kanonok 126.
 —, minister 27.
 —, pécsi ppk. 42-4. 51. 54.
 —, (Salamon fia) 1402.
 —, szn. 174.; 1434.
 —, (szentjánosí Vyda fia) 1095.
 —, (Tamás fia) 694.
 —, (Temer fia) 967.
 —, váradi ppk. 197-8. 204. 206. 210. 217-8. 223. 227-30. 234. 236-7. 240. -4. 246-50. 253-5. 258-62. 269-70. 272-3. 276. 281-4. 286. 289-91. 295. 298-9. 303-6. 308-9. 314. 316-20. 322-6. 328-37. 338-9. 345-6. 351. Csanádi ppk. 347.
 — vjb. (komáromi) 1180.
Symum fia: Tamás isp. 144.
Symvn, hn. 859.
Symuna, komáromi vjb. 1180.
Simus, szolgál (sulga) 202.
Synk fia: Detrik, zólyomi isp. 460. 486.
Synke, (Gabrianus fia) 1442.
Syra, ld. Zsira.
Syrenine, ld. *Srenina*.
Sirnonicha, hn. 1461.
Sysou, ld. Csicsó.
Sitina, (*Dechluk* fia) 693.
Sitoua, *Sitouua*, *Sytwa*, ld. Zsitva.
Sixtus, bihari (váradi) ppk. 43-4.
Syxtus isp. fia: Demeter, ld. Demeter, Aba nb.
Sixtus m., esztergomi olvasó kanonok 1201. 1404. Komáromi főesperes 1486a. 1487. Esztergomi scholasticus 1538-9.
 —, szn. 371.
 —, zulu-i nemes 1450.
 Skalich Bertalan, likai 1391.
 — Fülöp, likai 1391.
Slauiz, nógrádi isp. 41.
Slauogost, (*Albus*), iupanus 147. Corbaviai comes 162. 356.
Slauogostus, possedarii, szn. 959.
Slobiduta, út 926.
Slouinia, iupanus 147.
Smaragd(us), isp. 111. 113.
 —, *Symaragdus* m., pozsonyi prép. 988. 1015. Alkanc. 995. Fehérvári vál. prép. alkanc. 1023. 1031-3. 1041. 1044. 1051-2. 1054. 1058. 1066. 1082. 1086-92. 1098-1100. 1129. Fehérvári prépost, alkanc. 618. 760. 832. 893. 1024. 1031. 1046. 1059. 1061-2. 1074-8. 1083. 1097. 1102-18. 1120. 1122-7. 1130. 1136-39. 1141-6. 1251. Fehérvári prép., kalocsai vál. érs., alkanc. 1147-9. 1152-3. 1154-5. 1157-9. 1161-2. 1164. 1168-73. 1177. 1205-6. Kalocsai vál. érs., alkanc. 1178-80. 1182-4. 1186-8. 1190. 1193. 1197-1200. 1205-6. Kalocsai érs. 1055. 1223. 1372. 1393. 1502. 1530. 1532. Volt alkanc. 1218.
 —, szn. 329.
 —, udvarisp., szolnoki isp. 217-9. 222-4. Vajda 227. Bihari isp. 235-7. 240. Pozsonyi isp. 289-91. 295. 298-9. 353-4. 357. 362. 364. 366. 369-71. 377. Bácsi isp. 382.
Smina, *Zimina*, zsupa, 39. 228.
Snethe fia: Mátyás 887.
Só, *Soy*, *Sou*, terra, zsupánság 421. 771.
Soczanon, hn. 202.
Sód, *Soud*, hn. (Csongrád vm.) 1486.
Sodan, ld. Zsidány.
Soysa, hegy 927.
Sók, *Suk*, hn. (Nyitra vm.) 764.
Sokaria fia: Doboz 932.
Soki Demeter 1653.
Sokoródiak (*de Succurod*, *Sucurod*, *Sukuroud*, 1393. 1532. 1534.
Sokoru-i szőlőművesek (Győr vm.) 979. 1483.
Sol isp. 278. 371.
 —, karakói isp. 218.
Solassi, jb. 202.
Solmos, víz 927.
Solon, jb. 202.
Solumusmezew, hn. 202.
Sóly, *Betreg*, hn. (Veszprém vm.) 372.
Solymár, *Salmar*, *Solomar*, hn. (Pilis vm.) hn. 1069. 1486.
Sólyomos, *Solumus*, hn. (Turócbán) 948. 979.
 —, *Solumus* erdő 658.
Som, curifer 202.
Soma, ld. Chemma.
Somak, jb. 202.
Somogy, *Symigium*, hn. 33.
 — vm. 429. 473. 626. 805. 816. 829. 927. 1055. 1311. —i curialis comes, ld. István. —i isp. 1311. 1387. 1506. 1520. *Ld.* még: Arnold; Csépan; Dénes; Henrik; László (Kán nb.); Lőrinc; Mercurius bán; Mihály; Moys; Oehuz; Rátolt; Sándor; Thebald. —i ispánság tizedei 2. 525. — vm. vámharmada 62.
 Somogyi kerület 394. — konvent, mon. ld. Somogyvári. — tizedek. 451. 525. 643. — vár 578. 795. 1309. 1358. — várhadnagy, ld. Barnabás, —i várjobbágyságok 102. 454. 1402. — várszolgák 464. 1476. — vár vámja 1149. — vásárvám 12. — udvarnokok 454.
 Somogyvári apát 32. 1185. — apátság 24. — egyh. 32. — (somogyi) konvent 1265. 1387-8. 1570. — mon. 1384. — vásárvám 12.
Somorja (Pusztá-), *Gueztenche*, hn. (Moson vm.) 1689,

- Sompos*, jb. 202.
Somws, szn. 99. 219.
Soncor, szőlőműves 202.
Sonkád, hn. (Szatmár vm.) 133.
Sonkolyos, *Sunculus*, hn. (Bihar vm.) 1084.
Sool, hn. 3.
Sopyn, jb. 520. 1050.
Soponya, *Suppuna*, hn. (Fejér vm.) 412.
Sopos, jb. 202.
Sopron, hn. 233. 469. 507. 522. 768. 1010. 1074. 1642. —i civisek 1642. —i főesperes, *ld.* *Saulus* m. —i házak s torony 1074. —i polgárság 768. 1010. —i vendégnépek 1702.
— vár 101. 191. 235. 279. 409. 443. 511. 528. 682. 685. 689. 732. 833. 929. 1162. 1315. 1373. 1615. — ostroma 744. —i várbeliek 929. —i városjobbágyok 60. 172. 279. 444-5. 474. 597. 1475. —i várszolgák 101. 524.
— vm. 459a. 461. 809. —i erdőörök 470. —i isp. 397. 418. 1162. *Ld.* még: *Abrahám*; *András*; *Arnold*; *Benedek*; *Buzad*; *Csák*; *Csépán*; *Dénes*; *Fila*; *Gyula*; *Heidrik*; *János*; *István*; *Loránd*; *Lőrinc*; *Marcellus*; *Máté*; *Miklós*; *Moch*; *Ochuz*; *Osl*; *Péter*; *Tamás*.
Soproni határ 1171. 1327.
Sopuc, *ld.* *Csopak*.
Sopudh, *ld.* *Csopod*.
Sornouca f. 1494.
Soronius, cisztercita szerzetes 137.
Sóskút, *Souskuth*, *Sovskuth*, hn. (Fejér vm.) 502. 1478a. 1650.
Sotmos, jb. 202.
Sowala, *ld.* *Zavalyaszeg*.
Sowl víz 1447.
Soulum fia: *Pósa*, *ld.* *Pósa*, főlovászm.
Soucha (Szonta?), föld. (Bács vm.) 222. 467. —i vár 222. *Ld.* még: *Szond*.
Sous, szolga (*sulga*) 202.
Söjtör, *Sehtyr*, hn. (Zala vm.) 1212.
Spalato, vrs. 51. 69. 228-9. 256. 326. 359. 780. 1137. —iak 68. 79. 186. 232. 751. 788. —i comes, *ld.* *Márton*. —i egyh. 64. 70. 776. —i érs. 359. *Ld.* még: *Bernát*; *Crescentius*; *Gaudius*; *Guncellinus*; *Péter*; *Ugrin*. —i érsekség 39. 103. 228. —i kápt. 171. —i polgárok 881.
Spiguen isp. 27.
Srebsa, *ld.* *Sepse*.
Srenina, *Syrenine*, hn. 39. 91. 228.
Subanus, esztergomi isp. 128.
Stahin (Stein) vára, (Krajna) 608.
Stájerország 1024. —i hadjárat 1033. 1166. 1290. (P.)
Stájerország kapitánya, *ld.* *István* (Gút-Keled nb.)
Stanch, *Sthanch*, hn. 523. 603.
Stanymir, archipresbyter 960.
Stara, hn. 66.
Starduna, sziget 1316.
Stark, szn. 1704.
*Starowsan*i *Pruticheuch* Iván, szn. 986.
Stegiundi, káplán 27.
Stegun, kir. udvarnokjb. 617.
Stelach, *ld.* *Szlécs*.
Sten, *ld.* *Zengg*.
Stenk, lipitói jobbágyfiú 1300.
Stepan, szőlőműves 202.
Stepco, nemes 999.
Stephan, artifex 202.
Stephco, comes, (István comes fia) 958.
—, *Stepk*, m. (Róbert fia) 789. 1001.
Stephk, Gyüre nb. 1537.
—, (István fia) 940.
Stermech, f. 926.
Sterusz, *Ceteruch*, *Cheteruch*, hn. (Nyitra vm.) 1304-5.
Stesus, jb. 202.
Sthanch, *ld.* *Stanch*.
Stoyanus Miklós, szn. 1718.
Stoysa, pecér 1381.
Stoyzlou, (*Sanad* fia) 141.
Stolez, hn. (Dalmácia) 39.
Stopnicha, hn. 1461.
Stopnik, f. 926.
Stracin, *ld.* *Sztracin*.
Stras (Péter testv.) 303.
Stremen, turóci hospes 1350.
Strisceuch patak 927.
Strisin, halászhely 23.
Strizmer, szn. 248.
Strochona, szn. 216a.
Stroycha vár 963.
Stroyka, hn. 979.
Strugar, *Stugar*, *ld.* *Esztergály*.
Stumey (Scymij?), hn. 764.
Stupich ng. 986.
Stupna, hn. (Gerzence vm.) 1137.
Suat, hn. (Csongrád vm.) 1486.
Suban bán 140.
Subislaus fia: *Bogomir* 792.
Sucapotok, patak 927.
Succurod, *Sucurod*, *Sukuroud*, *ld.* *Sokoródiak*.
Suchan, *ld.* *Szucsány*.
Suda, capellae magister 101. 107.
Sudan ng. *ld.* *Zsadány*.
Sudegna, szn. 102.
Suden, hn. 1055.
Sudyn, hn. 1548.
Sudrun fiai: *Jank* és *Paulyk* 1351. 1354.
Sudumiriza, hn. 39.
Sudureg, víz 927.
Sudurman, bolondóci várszolga 866.
Suey, veszprémi várföld 1666.
Suenye, *ld.* *Zsemenye*.
Suennimir, *Suinimir* *ld.* *Zvoimir*.
Suerdlaz, hn. 162. 356.
Sueta, *ld.* *Süvéte*.
Suga, szőlőműves 202.
Sugou, a szekszárdi apátság szabad jobbágya 656.
Suk, *ld.* *Sók*.
Sukuro, *ld.* *Sokoru*.
Sukuroud, *ld.* *Sokoródiak*.
Sul, *ld.* *Süly*.
Sulemer, *currifera* 202.
Sulgavevr, *ld.* *Szolgageör*.
Suluk, vjb. 1501.
Sumbotheil, *ld.* *Fertőfőszombathely*.
Sumbothel, *ld.* *Nagyszombat*.
Sumugfalu, *Sumugy*, *ld.* *Szepessüme*.
Sumuld, *ld.* *Szomód*.
Sunculus, *ld.* *Sonkolyos*.
Sup isp. 773. 1193.
Supch, *ld.* *Zsupapáti*.
Supk, (*Peprile* fia) 1277.
—, szn. 938.
—, (*Wacik* fia) *Dobák* nb. 1245.
Suppuna, *ld.* *Soponya*.
Súr, *Sur*, hn. (Pozsony vm.) 1102.
Surány, (*Nagy*), hn. (Nyitra vm.) 374.
Susa, (hibásan: *Tussa*), hn. (Gömör vm.) 303.
Susoy, hn. 927.
Suth, (*Pynk* fia) 1453.
Suutsa, víz 1405.
Suze, *Guze*, szn. 1705.
Süly, *Sul*, hn. (Pest vm.) 1225.
Süvéte, *Sueta*, hn. (Gömör vm.) 1282.

Sz

Szabar, *Zobor*, hn. (Zala vm.) 666.
Szabolcs, *Zobolch*, hn. (Bihar vm.) 1084.
Szabolesi isp. *ld.* *Lőrinc*; *Simon*.
Szák, *Chaak*, *Zach* ng. 138. 667.
Száka, *Scoaka*, hn. (Sopron vm.) 159.
Szakállas (Apáca —), *Zolunfazas calus*, hn. (Komárom vm.) 1542.
Szakolca, *Zaculca*, *Zokolcha*, hn. (Nyitra vm.) 335. 1092.
Szalacs, *Saloch*, *Scolasche*, *Zolacha*, *Zolocha*, hn. (Bihar vm.) 329-31. 484. 509.
Szalah, hn. 957.
Szalatnya, *Zalathna*, hn. (Nógrád vm.) 1450.
Szalkai (*Zalka*) vendégtelpepek (Hont vm.) 967.
Szalmád, *Zalamad*, hn. (Sopron vm.) 60.
Szálók, *Zalok*, *Zolouc* ng. 138. 291.
—, *Zolok*, hn. (Szepes vm.) 948.
Szamos f. 133.
Szana, *Zana*, vm. 1372. —i isp. 1177. *Ld.* még: *Mihály*; *Sándor*.
Szántó, *Zamto*, hn. (Bars vm.?) 90.
—, *Samto*, hn. (Fejér vm.) 195.
—, *Zanhow*, hn. (Hont vm.) 1649.
—, *Zamtou*, hn. (Komárom vm.) 1165.
—, *Szamtou*, hn. (Sopron vm.) 809.
—, *Samtov*, *Zamtov*, *Zantov*, hn. (Zala vm.) 661. 1168. 1502.
Szántód, *Samthou*, hn. (Somogy vm.) 262.
Szaracénok 500.
Szarakad, *Zarakad*, hn. (Vas vm.) 1058.
Szaránd, *Zarand*, hn. (Bihar vm.) 207.
Szarvad, *Zarwad*, hn. (Szolnok, ma: Szilágy vm.) 1733.
Szászdi (*de Zuzty*) mon. 1554.

- Szászhermány, *Mons mellis*, hn. (Brassó mtt.) 674.
- Szászváros, *Waras*, hn. (a mai Husnyad vm.) 413.
- Szász(város), *Zazwaros*, hn. (Pozsony vm.) 705.
- Szatmár, *Zotmar*, hn. 645.
- , *Zathmar*, *Zothmar*, hn. (Szatmár vm.) 309. 462. 928. —i vendégnépek 462.
- vm. 928. —i isp. *ld.* Miklós.
- i vár 470a. 471.
- Száva, *Zoa*, hn. (Győr vm.) 476. 483.
- , *Zaua*, *Zowa*, f. 14. 193. 1161. 1606.
- Szávaszentdemeter (Mitrovica), apátság (Szerém vm.) 455. —i apát 629. 633. mon. 14.
- Százd, *Zazd*, hn. (Hont vm.) 1263.
- Szebedrázs, *Scepredas*, hn. (Nyitra vm.) 837.
- Szebeléb (Szebelléb), *Scebehleb*, *Zbehleb*, *Zebheleb*, *Zuyhplip*, hn. (Hont vm.) 352. 381. 388. 491. 519.
- Szebeni egyh. 395.
- isp. *ld.*: Joachim.
- prép. *ld.*: Dezső; Miklós alkanc.; Tamás kanc.
- Szebenye, *Zebehne*, hn. (Abaúj vm.) 819.
- Szécsény, *Zychan*, hn. (Nógrád vm.) 582.
- Szécsényi (*de Zechen*) Fulkus, szn. 1048.
- Szécsöd, *Zechud*, hn. (Vas vm.) 218.
- Szedelchen*, hn. (Nyitra vm.) 799.
- Szeg, *Zug*, hn. (Nyitra vm.) 1523.
- Szeged, *Sigeddin*, *Szegedinum*, *Zegedinum*, hn. (Csongrád vm.) 30. 136. 324. 664.
- i vendégnépek 868.
- Szék, *Zek*, (ma: Sztatvin), hn. (Szepes vm.) 832.
- , *Zek*, terület, (a mai Háromszék vm.) 977.
- Székás, *Scekas*, *Zekos*, hn. (Sopron vm.) 1443. 1463.
- Szekeső (Duna), *Zekchew*, hn. (Baranya vm.) 984.
- , *Zaksw*, hn. 122.
- , *Zwkchu*, hn. (Sáros vm.) 864.
- Szekeres, *Zekeres*, hn. (Szatmár vm.) 133.
- Székesfehérvár, *Alba*, *Alba regia*, hn. (Fejér vm.) 3. 8. 14. 131. 140. 747. 756. 806. 809. 847. 1221. —i egyh. 122. 155. 159a. 240. 730. 1012. 1620. —i kanonok, *ld.* Ákos; Felicián; Myke; Saul; Tamás; Zlaudus. —i kápt. 451. 525. 643. 774. 876. 975. 1191. 1210. 1214. 1430. 1447. 1502. 3. —i kápt. okl. 911. 913. 1151. 1216. 1307. 1342-3. —i keresztetek 114. 264. 876. —i latinok 368. —i polgárok 619. 885. 919. —i prép. 919. *ld.* még: Benedek; Demeter; Farkas; Felicián; Jób; Katapán; Mihály; Pál; Péter; Róbert; Smaragdus; Tamás. —i ütközet 104. —i vendégnépek 11. 346. 429.
- Szekszárdi apát 398. — apátság jobbágyai 656. — mon. 16. 1517.
- Szelecsény, (?) *Scelecen*, *Zeleden*, hn. 588. 1207.
- Szelény, *Scelen*, hn. (Hont vm.) 1692.
- Szelepcsény, *Scylypche*, *Selepchen*, *Zelepchen*, hn. (Bars vm.) 110. 533. 845. 1046. 1174.
- Szeli, *Scely*, hn. (Pozsony vm.) 834.
- Szemelnye (= Smilno), *Zemelnye*, hn. (Sáros vm.) 940.
- Szemely, *Schemel*, hn. (Baranya vm.) 1486.
- Szemere, *Scemera*, *Scemura* ng. 857. 863.
- Szemerédi (*de Zemered*) Miklós, szn. 1676.
- Szena, *Seyna*, hn. (Nógrád vm.) 920. 1626.
- Szenográd, *Zeuerag*, (helyesen: *Zenerag*), hn. (Hont vm.) 59.
- Szent Adalbert (esztergomi) egyháza 86. 148. 902.
- Adrianus (Hadrianus) egyháza 33. mon. 7.
- András monostora 1175.
- Anianus egyh. 12. 50. — tihanyi monostora 23. 262.
- Benedek ereklyéi 31. — pécsvárad radi mon. 93.
- Bertalan egyh. 92.
- Demeter, föld 1406.
- Demeter, *ld.* Szávaszentdemeter.
- Domnius egyháza 91-2.
- Egyed kápolnája 819.
- Egyed szigete 1140. 1142. 1211.
- Egyed tiszteletére emelt (sós mogyvári) apátság 24. 31. — Egyed egyh. 32.
- Emerám egyh. kanonokjai 4. — nyitrai egyh. 94.
- ernei prép. *ld.*: Lőrinc.
- Erzsébet egyh. 948. 1724.
- Eustachius kápolnája 1559.
- Szentföld 294. 312. 321-3. 325-6. 328-30. 340. 354. 358. 365. 373. 382-3. 432. 554. 1694. —i hadjárat 149.
- Szentgotthárdi egyh. 281. — mon. 174. 296. 364. 505. 672. 1509.
- Szent Grisogonus mon. 720.
- Szentgrót (Zala), *Scentgerolth*, *Scengeroulth*, hn. (Zala vm.) 1598. 1740.
- Szentgyörgy, hn. (Heves vm.) 918.
- Szentgyörgy, *Scentyurg*, *Sengurg*, *Zengurg*, hn. (Pozsony vm.) 242. 306. 1286.
- Szent-György-falva, 228.
- Szent Hadrianus, *ld.* Szent Adrianus.
- Háromság mon. 100a. 138.
- helenai szerzetesek 371.
- Jakab kápolnája 464. 623.
- Szent János egyháza 1198.
- János földje 1213.
- János mon. (dalmátfehérvári) 112. 189. 254.
- Szent János, hn. (?) a Dunánál, 1393.
- Szentjánosi Vyda fia: Simon 1095.
- Szent Imre-kápolna 1317.
- Szentjobb apátság 124. — mon. 121. 1680.
- Szent István (esztergomi) egyháza 902.
- István mon. 92.
- István kir. *ld.* István.
- István székesfehérvári egyh. 155.
- Szentiván, *Scent Iwan*, föld 1218.
- , *Vrukang*, hn. (Győr vm.) 1505.
- (Vasas-), *Scen Iwan*, hn. (Doboka vm.) 824.
- Szentkereszt, *villa Sancte crucis*, hn. 1667.
- , *ld.* Heiligenkreuz.
- Szent kereszt egyh., kápolnája 487. 697.
- Szentkirály, *Sencural*, hn. (Zaránd vm.) 202.
- Szentkirály-jobbágyfiai 743. 955. 1042. 1120.
- Szent Kozma és Damián mon. 254.
- Szentkút, *Scentkut*, hn. (Vas vm.) 174. 1033.
- Szent László kir. *ld.* László.
- László-szigete 1234.
- Lázár rendje 1118.
- Lélek-egyháza 605.
- Lőrinc-egyháza 199. 1446.
- Margit-egyháza 63. Hahóti: 32.
- Pornói 364. Kanizsai: 1343. Lébényi 1657.
- Margit-kolostor, hahóti 536.
- Szent-Margitha*, *ld.* Margitfalva.
- Szentmáriahegye, *ld.* Borsmonostor.
- Szentmáriaszigete, *Scenthmaria-zygete*, 535.
- Szent Mária, *ld.* Szűz Mária.
- Szent Márton egyháza, monostora, szentmártoni apát, monostor, *ld.* Pannonhalma alatt.
- Márton földje, (Valkó vm.) 900.
- Márton földje, (Waska mtt. a mai Verőce vm.) 1016. 1034.
- Márton földje 1221.
- Szentmárton, *Zenthmarton*, hn. (Moson vm.?) 1705.
- , hn. (zágrábi várföld volt) 239a. 250. 267.
- Szent Mihaljur* vár 179.
- Szent Mihály-egyháza 1062.
- Mihály-egyh. (budai szigeti) 423.
- Mihály-hegy 395.
- Mihály-monostor kegyurasága 1002.
- Mihály (vasvári) egyháza 322.
- Mihály (veszprémi) egyháza 106. 116. 126. 204-5. 371. — monostora 53.
- Szentmihály, *Scentmihal*, hn. (a mai Verőce vm.) 1723.
- Szent Miklós egyh. 194. 1450. 1657.
- Miklós kápolnája 26. 84.
- Miklós szigete 389.
- Szentmiklós, *Scenthmyklous*, hn. (Torda vm.) 1707.
- Szentmiklós(falva), hn. (Moson vm.) 236.

Szekely 926.

- Szent Moyses mon. 92.
 — Móric (bakonybéli) monostora 9. 22. 57. 60. 484.
 — Pantaleon monostora 1385.
 Szent Péter egyh. 82. Clobici: 359
 Clobuchichi: 228.
 Szentpéter, *Mons s. Petri*, hn. (Brassó mtt.) 674.
 Szent sír rendháza 1039. 1147. — sír rendje 213. 230. 273. 394. — sír szerzetesei 755. 806.
 Szenttrinitás, *Senthtrinitas*, hn. (Somogy vm.) 1585.
 Szent Vencel (egyháza) 237.
 — Vid falva, *villa s. Viti* 1024.
 — Vitalis területe 228. Egyh. 359.
 — Zoerard 94.
 Szente-Mágócs, *Scenthmagus* ng. 800.
 Szepes, *Scepus, Scypus* vm. 910. 933. 1377. 1559. 1618.
 Szepesi apát (savnik) 873. 1618. *Ld.* még: Albert.
 — cisztercita mon. 711b. 1239.
 — egyh. (Szt. Márton-egyh.) 890. 910. 933.
 — föld 243. 315. 835. 1687.
 — földre hívott népek 1105.
 — hospesek 1186.
 — (? *in terra Scipiensi*) váмок ti zede 177.
 — jobbágyfiak 1060.
 — jobbágyok 1078.
 — Jordanus isp. veje: *Kunch* isp. 1061.
 — isp. 933. 1061. 1105. 1436. *Ld.* még: Arnold; Dénes; Detrik; Gyula; Mihály.
 — kápt. 1242. 1249.
 — kerület (*ambitus, districtus*) 995. 1061. 1106. 1275. 1407.
 — nemesek 745.
 — plébánosok 565.
 — prep. 933. 1177. *Ld.* még: Adolf; Benedek; Mátvás; Mutmerius.
 — szászok 1005. 1377.
 — vár 910. 933.
 — várnagy, *ld.* István isp.
 Szepessüveg, *Sumugy*, hn. (Szepes vm.) 1717. —i (*Sumug-falusi*) szászok és pecérek 1005.
 Széplak, *Sceplak*, hn. (Kolozs vm.) 441.
 —, *Scyplak*, hn. (Sopron vm.) 1294.
 Szeptenc (újfalú), *Szeptencz*, (a szövegben utánakövetkező *Vjfalú* valósz. hozzákapcsolandó), hn. (Nyitra vm.) 799.
 Szerafin. *ld.* Seraphinus.
 Szerbia 212.
 Szerdahely (Vág), *Seredahel*, hn. (Nyitra vm.) 1339-40.
 Szerém vm. 847. —i isp. *ld.* Fyl.
 — megyei birtokok 1126.
 Szerémi pénzverőtisztek 998.
 Szerémi ppk. *ld.* János; Olivér.
 Szerencse, *Zerenche*, hn. (Zala vm.) 1740.
 Szerenke, *Zurunca*, hn. (Somogy vm.), 454.
 Sziget, *Zygeth*, hn. 1121.
 —, *ld.* Csepelsziget.
 Szigeti apácák, zárda, *ld.*: nyúl-szigeti apácák, zárda.
 Szilágysomlyó, *Wathasomlyowa*, hn. (Kraszna, ma: Szilágy vm.) 1150 -1. 1216.
 Szilva, *Silwan*, hn. (Sáros vm.) 985. 1003.
 Szilvás, *Scilovas*, hn. (Szolnok, ma: Szilágy vm.) 527.
 —, hn. 802.
 Szina (?), *Zyna* f. 848.
 Szina, *Scena, Scina, Scyna*, hn. (Abaúj vm.) 499. 906. —i vensdégnepek 946. 1031.
 Szinye, *Zynna* f. 917.
 Szinye, *Scinefalva, Zynna*, hn. (Sáros vm.) 917. 1312.
 Sziszek, *Scitech*, hn. (Zágráb vm.) 325.
 Szalkai mon. (Trencsén vm.) 644.
 Szklabinya, *Zklabonya*, hn. (Turócban) 729.
 Szlavón hg. 351. *Ld.* még: Béla; Dénes; Kálmán; László. — hgség 401.
 Szlavónia 263. 288. 575. 1714. —i falvak 956. —i lázadók 744.
 Szlécs, *Scelech, Stelach*, hn. (Liptó.) 948. 979.
 Szlován, *Sclouuan*, hn. (Turócban) 1497.
 Szobozló fia: Ambrús 686.
 — fia: Bogomerius, *ld.* Bogomerius.
 — (*Zubuslo*) fia: Péter 909. 911-3.
 —, *Zubuzlo, Zwbuzlo*, (Simon testv.) 664. 1434.
 —, *Zubuzlo, szn.* 48.
 —, *Zubozlaus*, ungi vjb. 1348.
 —, *Zubuzlou*, völcseji, fia: Jakab 1701.
 — (Szebeszló), *Zobozlo*, hn. (Turócban) 466.
 Szobotist, *Zobodycha*, hn. (Nyitra vm.) 951-2.
 Szoch fia: János 1441.
 Szocóc, *Zoczowcz*, hn. (Turócban) 1197.
 Szolcsány, *Scelchan*, hn. (Nyitra vm.) 807.
 Szolgagyöri (*de Sulgagevr*) jobbágyok 588. — isp. *ld.* Berstrandus; Erney; Márk, — ispánság (*comitatus de Zulgageuri*) 620. — népek 854. — solymárok stb. 849. — vár 472. 717. 730. 764. 884. 967a. 978. 1118. 1171. 1180. 1215. 1271. 1405. 1579. 1612. 1691. — várjobbágyok 551a. 965. 978. 1165. 1268-9. 1581. — várnép 396. 662. — várszolgák 383-4. 423. 743. 822. 1549. — tárnokok 1690.
 Szolnok, *Zonuk*, (*Ayanduk* fia) 1296. — fiai: András és Adorján 1074. 1296.
 —, *Zonuk*, babóti polgár 1074.
 —, *Zounuc*, hn. (a bodrogi várhoz tartozott) 1131.
 —, *Zonuk*, hn. (Szolnok vm.) 901.
 Szolnok megye 527. 831. 901. —i isp. *ld.*: Ampudinus; Boris; Csák; Dees; Dénes; Fulco; Gyula; Hermo; Macharius; Márton; Miklós; Pál; Péter; Smaragdus; Tiborc.
 Szolnoki vár 166. 558.
 — várjobbágyok és várnép 534.
 Szombathely, *Zumbathel*, (ma Szobotica a Muraközben) hn. 1119.
 —, *ld.* Fertőfőszombathely.
 Szomód, *Sumold*, hn. (Komárom vm.) 523. 603.
 Szond (Szonta), *Zund*, hn. (Bács vm.) 167. *Ld.* még: Soucha.
 Szovát, *Zoac*, hn. (Sopron vm.) 409.
 Szóc, *Scelch, Zelch*, hn. (Zala vm.) a) 1155. b) 1502.
 Szöllős, *Zeuleus*, hn. (Bodrog várához tartozott) 1054.
 —, *Sceuleus*, hn. (Komárom vm.) 1201.
 —, *Zeuleus*, hn. (Nyitra vm.) 290. 314.
 —, *Zeuleus*, hn. (Vas vm.) 145. 680.
 —, *Sceuleus, Zölös*, hn. (Veszprém vm.) a) 123. b) 238.
 —, *Zeules, Zeulos*, hn. (Zala vm.) 13. 386.
 — (?), *Zeles*, hn. (Baranya vm.) 130.
 Szőlősmegyér, *Zeuleusmejer*, hn. (Győr vm.) 1483.
 Szőny, *Sceun, Sceuri (tévesen!)*, hn. (Komárom vm.) 903. 925.
 Szőregi apát 666. 868.
 Szörény, *Zeuren, Zeurin*, 642. 853. —i bán, *ld.* István; Oslu.
 Sztracin, *Stracin*, hn. (Nógrád vm.) 612.
 Szücs(a), *Zudchan*, hn. (Trencsén vm.) 792.
 Szucsány, *Zuchan*, hn. (Nyitra vm.) 1658.
 —, *Suchan*, hn. (Turócban) 1604.
 Szúd, *Zyud, Zud, Zuud*, hn. (Hont vm.) 763. 1103. 1127.
 Szuhogy (?), *Zymhud*, hn. (Borsod vm.) 457.
 Szurch, *ld.* Zsurk.
 Szücs, *Zelch*, hn. (Veszprém vm.) 60.
 Szűz Mária győri egyh. 409. — pesti egyh. 1043. — szigeti egyh. és kolostora, *ld.* Nyulak-szigete.

T, Ty

- T, titeli prep. 129.
 T, veszprémi prep. 129.
Tauruk, ld. Tavarnok.
Taath, ld. Tát.
Taca, szolga (*sulga*) 202.
Tacianus, szn. 83.
 Tádé, *Tadeus*, szn. 767.
Tadeuka fia: *Tadeuka* 1502.
 —, *Thadeuka*, nemes 1167.
 —, *ld.* Tátika.
Takach fiai 1511.
 Taksony, *Taxond*, hn. (Pozsony vm.) 1648.

- Talnok*, hn. (Szatmár vm.) 133.
Talud, hn. (Zala vm.) 116.
Tamánd, *Taman*, hn. (Zaránd vm.) 1178.
Tamás, alkanc. 241-4. 246-8. 250. Veszprémi prép. kanc. 253-5. 258-62. 269. Szebeni és veszprémi prép. kanc. 270. 272-3. Szebeni prép. kanc. 280. Fehérvári prép. kanc. 274-6. 281-6. 289-291. 295. 298-300. 303-9. 314. Egri vál. ppk. 316-20. 322-6. 328-35. Egri ppk. 336-7. 339. 351. 353-4. 358. 362. 364-71. 377-83. 386. 393-5. 402-3. 406. Esztergomi érs. 407-9.
 —, (Ananias isp. fia), Balog nb. 293.
 —, (*Antalius* fia), kir. serviens 1471.
 —, bán fia: Gergely (Monoszló nb.) 1054. 1479.
 —, (Botch fia) 315. 589.
 —, budai prép. 747.
 —, comes capellae 647. 674.
 —, comes fia: Simon comes 1275.
 —, (*Draso* fia), vjb. 1138.
 —, egri ppk. 832.
 —, esztergomi prép. 488.
 —, fehérvári isp. a) 37. 41. 43. b) 136. 138. Nádor 139. 142-4. 146.
 —, fehérvári vál. prép. alkanc. (Háshót nb.) 980. 1018. Kalocsai érs. 1131.
 —, fia: Farkas 851.
 —, fia: Jordán 1090.
 —, fia: Márton m. *Id.* Márton.
 —, fia: Márton, (pristaldus) 503. 530.
 —, fia: Saul 857.
 —, fia: Sebes, *Id.* Sebes isp.
 —, fia: *Sena*, Szemere nb. 857.
 —, fiai: András és *Illuyus* 1055.
 —, fiai: Simon, Endre Benche 694.
 —, fiai: Tamás és Imre, Osl nb. 1294.
 —, fiai: Tamás és István 1606.
 —, garamszentbenedeki apát 345-6.
 —, a garamszentbenedeki egyh. jobbágya 1046. 1174.
 —, *herusueu-* (?) isp. 956.
 —, (Ják nb.) 1526.
 —, (*Janus* fia) 529.
 —, (Imre fia), turóci jobbágyfiú 1633.
 —, (Ince fia), Szemere nb. 857.
 —, (Joachim fia, Fülöp zágrábi ppk. testv. Türje nb.) 880. Karakói isp. 926. Isp. 1527.
 —, jb. 202.
 —, (Jónás fia) 347.
 —, isp. (Aba fia), Aba nb. 807. 858.
 —, isp. fia: Dénes 1659.
 —, isp. fia: Sándor, *Id.* Sándor, főpohárnokm.
 —, isp. fia: Simon 1275.
 —, isp. fiai: Tamás és Bertalan 823.
 —, isp. (Fila prép. testv. Miskolc nb.) 722. 778. 787. 900. 981.
 —, isp. (*Symum* fia) 144.
 —, (*Kechele* fia) Csanád nb. 1126.
 —, kir. jobbágyfiú 908.
 —, kolozsi isp. 128.
 —, (Lampert fia) 722.
 —, (Machareus — Macharias — isp. fia, Monoszló nb.) 222. Bán 356.
 Valkói isp. 360. 366. Isp. 467. Volt bán 596.
 —, magister capellae 102.
 —, (Márton fia), vasvári nemes 1466.
 —, m. kir. ajtónálló 979. 1276. 1347. 1629-30.
 —, m., kir. notarius (utóbb notarius specialis) 1433. 1445. 1541. 1543. Udvari notarius, veszprémi főesperes 1598.
 —, (Milvan fia), szentkir. jobbágyfia 1042. 1120.
 —, (Mod fia), Csém nb. 783.
 —, nádor, a) 102. b) *Id.*: Tamás, fehérvári isp.
 —, nádor („volt“) 1617.
 —, (*Namazlo* fia) 896.
 —, nyitrai isp. Hont-Pázmán nb. 234. 304. Isp. 308. 335. 470a. 471.
 —, (Ombud fia), szentkir. jobbágyfia 1042. 1120.
 —, (*Oslu* isp. fia) 439a. 445. 888.
 —, (Pongrác fia) Csanád nb. 1084.
 —, Rád nb. 936.
 —, (*Rodun* fia), kir. serviens 930. 937.
 —, (Sámson fia) 128.
 —, soproni isp. 196. Pozsonyi isp. 197-8. 204. 206.
 —, székesfehérvári kanonok 188. 193.
 —, szn. 165. 592.; 245.
 —, (Tamás fia) 1294.
 —, (Tamás fia) Monoszló nb. 1606.
 —, turóci 1202.
 —, (*vlozyai*, olaszi) fia: Egyed 850.
 —, (*Wratizlaus* comes testv.) 248.
 —, (*Zah* fia) 128.
Tamásfalva, *Thamasy*, hn. (Szepes vm.) 49. 1275. 1436.
Tamási, *Tamasy*, hn. (Nógrád vm.) 857.
 —, *Thamasi*, hn. (Veszprém vm.) 1306-7.
Tápé, *Thapey*, hn. (Csongrád vm.) 868.
Tapolca, *Topulcha*, *Topulza*, hn. (Zala vm.) 135. 554. 1694.
Tapolcsány, *Tepolchen*, *Tupulchan*, hn. (Nyitra vm.) 608. 802.
Tapula, *Id.* Topolyán.
Tarány, *Tarany*, hn. (Nyitra vm.) 802.
Tarcand, mansio neve 202.
Tardona, *Turduna*, hn. (Borsod vm.) 691.
Tardos, *Turdos*, hn. (Ma Komárom vm.) 317-8.
Tarian, tanu neve 130.
Tarján, *Tarian*, *Tharian*, hn. (Győr vm.) 61. 1483. —i (*tyrian-i*) szőlőművesek 678.
Tarkő, *Torkueley*, hn. (Sáros vm.) 898.
Tarna, *Turnua*, hn. (Ung vm.) 913.
Tarnó(c), *Tarnouc*, *Tarnouch*, *Tarnouk*, hn. (Turócban) 1100. 1495. 1516. 1551.
Tarnóca, *Turnoucha*, hn. (Somogy vm.) 927.
Tartilleri, *Id.* Prázmár.
- Tas*, (Nyirtass), *Thos*, hn. (Szabolcs vm.) 1727.
Tasnád, *Tusnad*, hn. (*Szolnok*, ma: Szilágy vm.) 831.
Tát, *Taat*, *Taath*, hn. (Esztergom vm.) 132. 1230. 1744.
Tat, (Péntekhely?), hn. (Somogy vm.) 81.
Tata, udvarnok 202.
 —, *Tatha*, hn. (Komárom vm.) 1246. 1341. —i mon. 1341. —i malom 1577.
Tatar, szn. 133.
Tatárok 706-7. 886. 926. 1024. 1153. 1183. 1286.
Tátika, *Tadeuka*, hegy 1502.
 —, *Thadeuka*, vár 1167-8. 1503.
Tavarnok, *Taarnuk*, hn. (Nyitra vm.) 608.
Taxond, *Id.* Taksony.
Teca, a) hajesár, b) szőlőműves 202.
Techa, *Teha*, *Thehanus*, zsidó, 443. 450. 495. 731.
Tecsa, jb. 202.
Tecu, jb. 202.
Tecus, *Id.* Tekus.
Tecusa, szőlőműves 202.
Tehno, hn. (Gerzence vm.) 1138.
Teka, udvarnok 1465.
Tekeu, a szekszárdi apátság szabad jobbágya 656.
Tekus, *Thetus* isp. 784. 970. 1048.
 —, *Tecus*, *Tetus*, komáromi isp. 756. 799. 801-2. 810.
 —, m., sárosi várnagy 1312.
 —, *Tecus*, *Tegus*, sárosi isp. 864. 906. 917.
Telegd, hn. (Bihar vm.) 1084.
Telekes, *Telcus*, hn. (Vas vm.) 1041.
Teleki, *Telky*, hn. (Somogy vm.) 1441.
Telketuu, víz 1405.
Telky falu 156.
Telki (*de Telky*) mon. 1038.
Temer fiai: Simon, István, Péter 967.
Temerd, *Id.* Tömörd.
Temes f. 1126.
 —, hn. (Töttös, Somogy vm.) 100a. 138.
 —, vm. 461. 847. —i birtokok 1126. —i isp. *Id.*: Dénes; Gyletus; Hetze; Máté; Péter; Pongrác; Poth. —i vár 270.
Templomos rend, templomosok 173. 230. 250-1. 253. 258. 267. 341. 353. 355. 442. 537. 542. 658. 764. 983. 1646.
Tenca, szőlőműves 202.
Tencus, hn. 866.
Tengőd, *Tengurd*, *Thenguld*, hn. (Tolna vm.) 1214. 1357.
Tepla, hn. (Liptó) 1425.
Teplicska, *Toplucha*, hn. (Trencsén vm.) 1516. 1551.
Tepolchen, *Id.* Tapolcsány.
Terbegec, *Trebogof*, hn. (Hont vm.) 1245.
Terebes, hn. (Szatmár vm.) 928.
Terian, hn. (a szolgagyőri várhoz tartozott) 717. 967a.

- Terjén (Kethely), *Teryen*, hn. (Kozmárom vm.) 924.
Termanus, szn. 1182.
 Ternye, *Therne*, hn. (Sáros vm.) 1233.
 Terpec (Terchezd?), *Terpech*, hn. (Somogy vm.) 1145.
 Terpény, *Terpen*, hn. (Hont vm.) 1295.
Tersa, szolga 202.
 Tés, *Thes*, hn. (Veszprém vm.) 60.
 Tét, *Theth* ng. 442.
 —, *Tech*, *Teth*, hn. (Győr vm.) 1629-30.
Teta, jb. 202.
 Tétény, *Tetun*, *Thethen* ng. 440. 449.
Tetus, ld. *Tekus*.
 —, udvarnok 202.
Tewel, hn. a pozsonyi várhoz tartozott 369.
 Teupolo Jakab doge 770.
Thabor fia: Gergely 398.
Thadeuka, ld. *Tadeuka*.
Thamar, banai civis 1661.
Thapey, ld. Tápé.
Thapolcha (*Toplica*), f. 164. (P.) 440.
 Thebald, Theobald, (somogyi) isp. 43-4.
Theber, (*Joka* fia) 1464.
Theca, hn. 852.
Thehanus, ld. *Techa*.
 Thelenai (tolnai) rév 12.
Thembes, ld. Tömpös.
Thementé víz 773.
Thena, ld. Tönye.
Thenguld, ld. Tengőd.
 Theobald(us), topuszkói apát 284 5.
Therne, ld. Ternye.
Thes, ld. Tés.
Thescench, szn. 1727.
Thetus isp. ld. *Tekus*.
Thin, hn. (Dalmácia) 254.
Thywald, mellétei, szn. 432.
Thywoch, (Pál plébános testv.) 801.
Thywodor, Salamon nb. nemes 705.
Thobol, hn. (Bihar vm.) 1595.
Thohna, villa —, 237.
Thole, kir. serviens 577.
Tholimir fia: likai Péter comes 986.
 Tholomerius, gerzencei praedialis 1440.
Tholus m. 1023.
Thomoy isp. 9.
Thortol, *Tortol*, havas 1105. 1407. 1559.
Thos, ld. Tas.
Thota, *Tota* asszony 198. 362.
Thothpataka, f. 1353.
Thugomerich ng. 986.
Thul, hn. (Csongrád vm.) 1486.
Thuna, serviens, Ják nb. 370.
Thuross isp. 93.
Thusnappya (?), hn. (Nógrád vm.) 636.
Tyba, (*Chak* fia) 953. 1437.
 —, Dobák nb. 749.
 —, (György isp. testv.) 1363.
 —, szn. 937.
 —, (*Tyba* fia), Gút-Keled nb. 931.
 —, *Thyba*, (Tódor fia) 1145.
 —, Tomaj nb. 310.
 Tiborc, (Egyed fia) 988. 1342-3.
 —, fehérvári isp. 173. Szolnoki isp. 185. Bodrogi isp. 193 9. 204. 206. 210. A királyné udvarispánja, fehérvári isp. 223. Fehérvári isp. 224. 228. Mosoni isp. 282-3. Ujvári isp. 298. Pozsonyi isp. 380.
 — fia: Joanka 1443.
 — fia: Mikó 971.
 —, *Tyburc* isp. szigeti monostora 316.
 — m. 1250.
 — m., a kir. orvosa 1137.
 —, szn. 873.
 —, szepesi, szn. 1394. 1418.
 —, vjb. (Gábor testv.) 1139.
Tybus (*Woth*) fia: János, ld. János notarius.
 Tihany, *Thichon* hegy 262.
 —i apát, ld. Kozma.
 —i apátság 13. 478. 499a. 508. —i egyház 12. 50. 115. 262. —i mon. 23. 26. 262.
 —i sziget 13. 26. 478.
Tyka, hn. 866.
Tykud, hn. (Somogy vm.) 1624. *Ld.* még: *Tyukod*.
 Tilaj, *Tyloj*, hn. (Borsod vm.) 1568.
 —i nemesek földje (Vas vm.) 1058.
Tyloh, víz 1405.
 Timár, hn. (Szabolcs vm.) 808.
 Timót, *Thimotheus*, káplán, 27.
 —, szn. 650.
 —, zágrábi ppk. 1577. 1623-5. 1644. 1660.
Tyna, ld. Tönye.
Tyrna, *Tyrnavia*, ld. Nagyszombat.
 Tisza, *Ticia*, *Tycia*, *Tiza*, f. 20. 133. 411. 629. 633. 874. 1007. 1126. 1146. 1486. —i révvám 20.
 Titeli kanonok, ld.: *Lörinc*. — prép. ld.: István; László; Macharius; Péter; T.
Tywa, pap 1145.
Tyuan, hospes 1351.
Tywan, lipői nemes 1564.
 Tóbiás m., (bogudi), zágrábi prép. 1335.
 —, (*Rodun* fia) 930.
Tobul, *Twbul* vára 917. 1025.
Toca, szolga (*sulga*) 202.
Tod, jb. 202.
 Tódor, acaroni keresztes 275.
 —, (*Artun* fia) 1443.
 —, bihari isp. 410-1. Mosoni isp. 573. Ujvári isp. 502.
 —, bodrogi isp. 183. 185. 188.
 —, (*Budik* fia), bolondóci vjb. 816a.
 —, (*Chataber* fia), somogyi várszolga 1476.
 — fia: Gergely 235.
 — fia: Miklós isp. 934.
 — fiai: Mihály és Weytch 1126.
 — fiai: Tódor és Thyba 1145.
 — nádor, (*Wetich* fia) 380.
 —, (Péter fia), 1539.
 —, pristaldus, Apoc nb. 235.
 —, (Tódor fia) 1145.
Togodou, jb. 202.
 Tok, szőlőmunkás 202.
*Tolchua*i István isp. 1045.
Tolmach, *Tulmach*, hn. 690. 837.
 Tolna vm. 924. —i isp. 1506. 1520.
 — *Ld.* még: Pázmán.
 Tolnai vásárám 93.
Tolnauar, hn. (Tolna vm.) 13.
Tolomerius fia: Farkas 1432.
Tolooy falu 337.
Tolord, szolga (*sulga*) 202.
Tolus, (Farkas fia) 1451.
*Tolzconth*i ng. (*de Tolzconth*) 1070.
 Tomaj, *Thomay*, *Tumoy* ng. 310. 947.
 —, (Lesencez), *Tumoy*, hn. (Zala vm.) 310.
Tompa, szőlőműves 202.
Tompee, szn. (*terra* —) 237.
Toplica, *Toplissa*, ld. Varasdteplie.
 —, *Topliz*, ld. Topuszkó.
Toplicha, f. 1394. 1418.
 —, hn. (a somogyi vár birtoka volt — Garityban) 665.
 —, hn. 1424.
Toplucha, ld. Teplicska.
Topolan, meta —, 133.
 Topolyán, *Tapula*, hn. (Zemplén vm.) 911.
 Toporc, *Kysthupuncz*, *Nogythupuncz*, hn. (Szepes vm.) 1735.
Topoz, Ják nb. szn. 370.
Topulcha, *Topulza*, ld. Tapolca.
 Topuszkó (Topusko), *Toplica*, *Topliz*, *Topolzka*, *Topuscha*, hn. (a mai Zágráb vm.) 258. 266. 284-8. 343 4. 389. 417. 572. 727. 1234. 1410. 1700. —i apát, ld. Herezbertus; János.
Tord, hn. (Sopron vm.) 1315.
Torkueley, ld. Tarkó.
 Tormos, hn. (Nyitra vm.) 4.
 Torna, hn. (a tornai districtusban) 1378.
 —, hn. 1291.
Tornava, hn. 742.
Tornon, hn. 370.
Tornoua, *Tornua*, *Turnoa*, hn. (*Zala* vm., a Muraközben) 785. 1006. 1119.
Tornua, ld. Apácasomlyó.
Torrente, *De* —, apát, 720.
Tortol, ld. *Thortol*.
Torwoy, hn. (Vas vm.?) 1041.
Toruory, hn. 1041.
 Tósok, *Tousuk*, hn. (Veszprém vm.) 13.
Tota, ld. *Thota*.
Totar, nemes 325.
 Tótréde (Réde), *Tothrada*, hn. (Veszprém vm.) 1364.
Totu, szolga (*sulga*) 202.
Tow, *caput* —, 919.
Towtoloy, hn. (Szolnok vm.) 901.
 Töbörzsök, *Tuburchuk*, hn. (Fejér vm.) 1616.
 Tömörd, *Temerd*, hn. (Vas vm.) 1673.
 Tömpös, (*Thembes*) szigeti mon. 1126.
 Tönye, *Thena*, *Tyna*, *Tunyug*, *Tunug*, hn. (Pozsony vm., a szolga-

győri várhoz tartozott) 1268-9. 1271. 1405.
 Török, *Turch*, hn. (Somogy vm.) 262.
Trpuz (Tpuch) fia: Miklós vjb. 990. 1102.
Tra torony 1071.
Trau, Traguria, hn. 51. 113. 341. 359. 713-6. 780. —iak 41. 79. 134. 170. 297. 736-8. 751. 757. 788. 879. 891. 961. —i egyh. 438. —i ppk. *ld.*: János; Treguanus. —i ppkség 228.
 — vára 881.
Trebogost, Id. Terbegeg.
Trebosztó, Turbuztoui, hn. (Turócban) 1516. 1551.
Treguan(us), Treghuanus, traui ppk. 438. 715-6.
Trencsén, Treinchen, hn. 43.
 — vm. 644. 766. 855. 939. 1023. 1277. 1551. —i isp. *ld.*: Baas; Benedek; Bogomerius; Herrandus; Jakab; Ladamér; Mihály.
Trencsényi vár 270. 493. 644. 704. 743. 1022. 1226. 1235. — várjobbágyok 739. 844. 855. — várszolgák 743.
Trepc isp. 644. (P.)
Trepk, hn. 699.
Treun-i Corradus 1527.
Tril, hn. 256.
Tristanus isp., Ják nb. 1210. 1526.
 — testvérei: Tamás és Mihály 1526.
Trystanus, (Trisztán), (Tiborc m. testv.) 1137.
Trist(i)an(us), (Buzad bán fia) 536.
Trnova, f. (Turócban) 1298.
Troceil, (Wratizlaus comes testv.) 248.
Trubi (de Trub) Miklós 179.
Trugulov patak 927.
Trusleph szn. 1264.
Tubul, Tubus, szn. 293. 303.
Twbul vár, *ld.* *Tobul*.
Turburchuk, Id. Töbörzsök.
Tverdomesztic, Twordemecz, hn. (Nyitra vm.) 802.
Tugari, hn. 39.
Tuled, mosoni vjb. 1588.
Tulmach, Tolmach, hn. 690. 837.
Tumoy, Id. Tomaj.
Tump, (Miklós isp. testv.) 690. 837.
Tumpa, a szekszárdi apátság szabadjobbágya 656.
Tumpoch, udvarnok 1465.
Tunyg, Tunug, Id. Tönye.
Tunig, hn. 766.
Tupco, szn. 113.
Tupulchan, Id. Tapolesány.
Túr, hn. (Szatmár vm.) 133.
Turapola rét 1618.
Turba, hn. 1486.
Turbe, villa —, 230.
Turbuztoui, Id. Trebosztó.
Turch, Id. Török.
Turchy, hn. 414.
Turda, curriifer 202.
 — fia: *Ruzlaus* 927.
 —, (*Mortun* fia) 608.

—, hn. 540. 549.
Turdos, Id. Tardos.
Turdozlaus, kir. serviens 574.
Turduna, Id. Tardona.
Ture, hn. 1420.
Turia f. 1198.
Turle, Id. Türje.
Turmoch, hn. 1553.
Turnoa, Id. Tornoua.
Turnoucha, Id. Tarnóca.
Turnoucha patak 927.
Turnouk, Id. Tarnó(c).
Turnua, Id. Tarna.
Turóc, Thuroch, f. 693. 814. 1197. 1298. 1500.
 —, provincia 784.
 —, *terra Thuruch* 843.
 —, *Turuch*, terület 948. 1023. 1152. 1202.
 —, *Thuruch, Turul*, vár 734. 907. 948. 979. 987. 1298. —i vármagy 1298.
Turóci (de Turul) ágostonrendi szerzetesek 1172.
 — birtokok, földek 916. 1688.
 — hospesek 1350.
 — jobbágyok 1065.
 — jobbágyfiak 729. 896. 908. 1049. 1068. 1189. 1197. 1202. 1302. 1318. 1494. 1496. 9. 1633.
 — kir. birtok 1100.
 — kir. népek 1152.
 — konvent okl. 1356.
 — mon. 1483. 1488. 1553. 1651. 1658.
 — nemesek 1356.
 — prép. 1484. 1602. 1627. *ld.* még: Albert; Dániel. — prép. okl. 1636.
Turoy fia Péter, *ld.* Péter.
Tursoy sziget 1089.
Turul isp. 320. 554. 586. 1694.
Turus, szn. 130.
Turz-i vám 136.
Tusk fia: *Gordus* 1112.
Tusk fia: Márton isp. 1112. 1114. Vjb. 1144.
Tusnad, Id. Tasnád.
Tussa, Id. Susa.
Türje, Churla, ng. 1527.
 —, *Turle*, hn. (Zala vm.) 263. —i (*gerleu-i*) egyh. 860. —i (*ghurle-i*) mon. 1397. —i prép. *ld.* *Santhus*.
Tyukod, Tykud, hn. (Szatmár vm.) 133.

U, (V, W), Ű

Vác, *Wacia*, hn. (Pest vm.) 59. —i egyh. 187. —i gyűlés 1048. —i kápt. 1267. —i ppk. 712. *ld.* még: Bereck; Boleszló; Fülöp; Heymo; Hippolytus; Jaskab; Jaus; Jób; István; Maceelinus; Marcell; Mátyás. —i ppkség 63.
Wachod fia: László 1189.
Wacik, Wachyk (Dobák nb.) 749.
 Fiai: Marcellus, Bater, Supk és Hrabur 1245.

Vadkerti (*uodkerti*) jobbágyok 1048.
Vág, Wag f. 20. 43. 66. 460. 883. 948. 993. 1024. 1304. 1360. 1542. 1553. 1559. 1688.
 — folyó vámjá 979.
Vag, hn. 655.
Waga, (*Crisius* fia) 1219.
Waga-i Damianus 1220.
Vági székelyek, Siculi de Wagh 1677.
Vágköz 732.
Wahud fiai: László, Gergely, Itimerius, Benedek 1496.
Vajk, Woyk, Woyku, hn. (Nyitra vm.) 700. 854.
Vajka, Vayka, hn. (Pozsony vm.) 146.
Vajszló, Woyzlou, Woyzlow, hn. (Baranya vm.) 774. 1535.
Wakya, Id. Bachia.
Vál, W'aal, hn. (Fejér vm.) 1617.
Walcodrug, zalai vjb. 1006.
Walen fia: *Razlou* 1593.
Walentinus, Id. Bálint.
Walfer isp. 87.
Valkó, Wolko, hn. (a mai Szilágy vm.) 901.
 —, *Walkou* vár 765. 840. 1190.
 —, *Wlcou, Wolcou, Wolkou* vm. 306. 357. 606. 771. 828. 900. —i isp. *ld.*: Enard; Kozma; Lőrinc; Tamás.
Valkóc, Walkaz, hn. (Bars vm.) 964.
Vallis Vinaria, Id. Vinodol.
Walterstorph vára (Ausztria) 968.
Walterus isp. 1600.
 —, kamaraisp. 1439. Isp. 1577.
Walter(us), Valterus, Waltherus, Walterius, Galterus, ppk. 54. 86. Váradi ppk. 63. Erdélyi ppk. 84.
Vámos, Vamus, hn. (Veszprém vm.) 390.
Wanlegen, szn. 862.
Wanleginus, zágrábi comes 250.
Wanlegun, pozsonyi isp. 108.
Ványa, Wania, hn. 1676.
Varad, mézadó 202.
Váradi (nagyváradi) egyh. 176. 207. 1259. — kápt. 1084. 1150. 1216. — ppk. *ld.* Benedek; Elvinus; Ladamér; Mihály; Miklós; Sándor; Simon; Sixtus; Walterus; Vince; Zozimas.
Warang, Id. Várong.
Waranik, szn. 721.
Waras, Id. Szászváros.
 (Váras)balogd (Pfingsmark), *Warasbolog*, hn. (Moson vm.) 1689. *ld.* Balogd alatt is!
Varasd, Vorosd, Worosd, Worost, Gaurastin, hn. (Varasd vm.) 193. 779. 926. 1166. 1270. 1659. —i vendégnépek 247. 567. 728. 1089. — vm. 956. 1241. —i isp. 956. 1101. *ld.* még: András; Belee; Ecoy; Erney; János; István; Mihály; Moys; Ochuz; Zakariás.
Varasdi vár 795. 889. 1543 — vjb. 877.
Varasdteplie (Varaždinske Toplice),

- Toplica, Toplissa*, hn. (Varasd vm.) 131. 573. 988.
- Warassuklou* (= Székudvar), hn. (Bihari várföld volt, a mai Arad vm.) 529.
- Warast*, hn. (Somogy vm.) 927.
- Warda*, hn. 102.
- Warheg*, hegy 941a.
- Várkony, *Varkun, Warkun*, hn. (Pozsony vm.) 1286. 1405.
- Várna, *Warna*, hn. (Trencsén vm.) 1516. 1551.
- Warnold, ld. Vernolt.*
- Várong, *Warang*, hn. (Tolna vm.) 924.
- Varou*, szőlőműves 202.
- Warou*, hn. (Zala vm.) 1325-6.
- Varsád, *Vorsad*, hn. (Tolna vm.) 16.
- Varsány, *Wosyan*, hn. (Fejér, ma: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.) 1613.
- , *Wossian*, hn. (Vas vm.) 174.
- Varsányi (*vossyan-i*) *Bos*, szn. 1157.
- Wartow*, halászhely 868.
- Wasaard*, szn. 139.
- Vasafornio*, hn. (?) 202.
- Wasard*, hn. (Nyitra vm.) 290.
- Wasard-i Chuda* fia: Hippolytus 1278.
- Vásárút, hn. (Pozsony vm.) 825.
- Vasas-Szent-Péter monostora 10.
- Wasca*, notarius 131.
- Wasech, Wasuch, ld. Vazsec.*
- Vashegy 6. 93.
- Wask*, szn. 1224.
- Vaska (Vaška), *Vasca, Wasca, Waska, Vuaska*, hn. (a mai Verőce vm.) 193. 878-80. 1016. 1030. 1034-8. 1660. —i (püspöki) jobbágyok 1034.
- Wasna* mocsár 1024.
- Wassa*, szőlőműves 202.
- Vas vm. 934. 1126. —i isp. 296. 504-5. 1173. *Ld. még:* Abrahám; András; Balduin; Benedek; Buzad; Demeter; Egyed; Erney; Fulco; Gyula; Hahót; Henrik; István; László; Lőrinc; Márton; Miklós; Misca; Moys; Ochuz; Pósa; Vgudi. —i parochialis comes 1423. —i udvarnokmansiók 680.
- Vasvár, *Woswar, Castrum Ferreum*, hn. 504-5. 839. 1058. 1509. —i egyh. 322. 410. —i kápt. 1004. 1020. 1072. 1362. 1442. 1526. 1574-5. —i kápt. okl. 1672. —i malom 174. —i prep. *ld.* Hercules; Péter.
- Vasvári vár 219. 237. 292. 370. 410. 505. 555. 934. 1041. 1058. 1362-3. 1373. 1397. 1575. 1643. — vjb. 281. 1599.
- Vászoly, *Wasul, Vazul*, hn. (Zala vm.) 13. 340. 383. 584.
- Vata, *Wafa, Vota*, hn. (Pozsony vm.) 705. 1645.
- Vatatzész, *Battacius* császár 642. 701.
- Vatha*, notarius 126.
- , szn. 219.
- Wathasomlyowa, ld. Szilágysomlyó.*
- Vazsec, *Wasech, Wasuch*, f. (Liptósbán) 1559. 1618.
- Vázsony (Tóts), *Wesun* hn. (Veszprém vm.) 512.
- Ubald m. 187.
- Udvard, *Vduorch, Wduorch, Vdworch*, hn. 948. 979. 1553.
- , *Wduord, Wdword*, hn. (Komárom vm.) 447. 453. 585. 1118. 1132. 1429. 1584.
- Udvári, *Vduory*, hn. (Zala vm.) 13. 386.
- , hn. (a Vág mtt.) 66.
- Udvarnok, *Vduornuc, Uduornuk*, hn. (Nyitra vm.) 858. 1658.
- , *Vduornuk*, hn. (Pozsony vm.) 1583.
- , *Wdwornuk*, hn. (Sopron vm.) 1642.
- Vduorch*, hn. 1121. *Ld. még:* Udvard.
- Vdus*, (*Jurk* testv.) 1582.
- Veca*, jb. 202.
- Wecherinus*, vjb. 1161.
- Vécse (?), *Weyche*, hn. (Zemplén vm.) 338.
- Vecsei (*wecches-i*) Bertalan isp. 1553. 1674. — Orbán 553.
- Vederej, jb. 202.
- Vega* fia: *Zoyzlo*, szentkir. jobbágyfia 1042.
- Wegezlou* fiai 407.
- Veglia, Wegla, Weglia*, hn. sziget. 249. 361. 401. 713 4. 944-5. 1243. 1252-3. —i ppk. *ld.* Domonkos.
- Wehle*, hn. 102.
- Weyceh, Weyteh, Veytih*, csanádi isp. 183. Udvarisp., nyitrai isp. 185. 188. Udvarisp., krassói isp. 189.
- Weyche, ld. Vécse.*
- Weyk*, hn. (Baranya vm.) 439.
- Weyka, Veyke. ld. Véke.*
- Weimir*, halászhely 23.
- Weyteh*, libertinus 1540.
- , (*Mikus* fia) 894.
- , (Tódor fia) 1126.
- Weythe* Péter 521.
- Veyzhe*, halászhely 1054.
- Véke, *Weyka, Veyke*, hn. (Zemplén vm.) 811. 1431. (P.)
- Velascus, pápai poenitentiarius 1346.
- Welch*, (*Dedach* fia) 1067.
- Welchek, ld. Vöclchok.*
- Welcheta* fiai 407.
- Welchete*, szn. 1117.
- Welchiac* patak 927.
- Welchich* fia: Fulkumar 877.
- Welchuta*, hospes 414.
- Velek* dux 420.
- Welen*, hn. 101.
- Velence, hn. 9. 763. 1251. —i doge 35-6. 437. 770. —i ick 712. 849. 881. —i kereskedők 437. —i köztársaság 770.
- Welezlaus, Velizlaus*, szn. 1085. 1251.
- Welica, Welike* f. 927. 1663.
- Velika, Welica*, hn. (Pozsega vm.) 927.
- , *Velica, Welyke*, hn. (Varasd vm.) 779. 1119.
- Welk* fia: Miklós 1485.
- Welmer*, víz 237.
- Velpch*, Apor nb. 1602. 1627.
- Vendeg*, udvarnok 202.
- Wendeg*, hn. (Turócbán) 814.
- Vendegh*, szn. 139.
- Vendégi, *Wendegy*, hn. (a tornai districtusban) 1378.
- Vendek*, szolga 1286.
- Vének, *Wenik*, hn. (Győr vm.) 1382.
- Weniuer*, (*Sol* isp. lánya) 371.
- Vép, *Wepy*, hn. (Vas vm.) 145. 680.
- Veperd, *Wepur*, hn. (Sopron vm.) 382.
- Verbel*, mansio neve 202.
- Verbic, *Werbyce, Werbuce, Wrbicha* hn. (Liptó) 897. 899. 1516. 1551. 1604.
- Verblen*, zágrábi ppk. 69.
- Verőce, *Wrbeuch*, hn. (Ugocsa vm.) 949.
- Verebuna*, hn. 1450.
- Werenherth*, győri kanonok 1033.
- Weresalma, ld. Vörösalma.*
- Veresvíz, f. 1407.
- Weretk*, zágrábi várszolga 289.
- Verh*, hn. 957.
- Wernelius, banai civis 1661.
- Vernolt, Wernolt, Warnold* isp. 62. 66. 76.
- Verőce, *Vereucha, Wereucha, Wereuche, Vereuche, Wereuzha*, hn. (a mai Verőce vm.) 665. 723-5. 765. 1348.
- Vérteshegyi mon. 73.
- Werth*, hn. (a banai, ill. a komáromi várhoz tartozott; ma Vért, Komárom vm.) 1118. 1246. 1429.
- Vertus, Wertus*, hn. a) (Somogy vm.) 578. 1624. b) 60.
- Vervize* f. 1058.
- Wesscel*, hn. (*Doboka* vm.) 165. 592.
- Wesun, ld. Vázsony.*
- Veszékeny, *Vezeken*, hn. (Sopron vm.) 1443. 1463.
- Veszprém, *Wesprem*, civitas 3.
- , *Besprem*, hn. (Veszprém vm.) 1. 21. 515. —i apáca-mon. *ld.*: Veszprémvölgy. —i dékán. *ld.* Ondurnik. —i egyh. 21. 106. 116. 183. 204-5. 320. 337. 340. 371-2. 383. 386. 412. 553-4. 586. 620. 1009. 1168-9. 1280. 1532. 1617. 1653. 1694. —i kanonokok. *ld.*: Brigido; Hertvid; Leussa; Simon. —i kápt. 478. 667. 860. 1053. 1219. 1392. 1430. 1447. 1503. 1531. —i kápt. okl. 1075. —i prep. *ld.* Favus; Fulcerius; Kázsmér; T.; Tamás. —i ppk. 337. 657. 1036. 1167-9. 1476. 1565. *Ld. még:* Almarius; Bertalan; János; István; Kalenda; Martirius; Máté; Nana; Pál; Peta; Péter; Róbert; Zlaudus. —i ppk. népek 368. —i ppk. 3. 544. 1009. 1502. 1685.
- Veszprémi (egyházmegyei) *esperesek és kanonokok* 1036. — pap. ság 1036.

Veszprémi isp. 1506. 1520. *Ld.* még: Benedic; Ochuz; Pongrác; Réznald; Zahu. — ispánság 390. — parochialis comes 1423. — udvarnokok 454.
 Veszprémi vár 1364. 1666. 1716. — vjb. 1364. — várnép 624. 671.
 Veszprém(völgy)i apácák 1214. 1675. — apáca-mon. 1. 42.
 Veterinichi, hn. (*Zára megye*) 681.
 Wetich fia: Tódor nádor 380.
 Wetislou-i várszolgák 743.
 Vetuk fia: László, csanádi isp. 528-9.
 Weza, csanádi isp. 112.
 Wezeken, hn. (*Hont vm.*) 1608. —, *ld.* Veszvény.
 Vezekény, *Wezeken*, (*Bars vm.*) 1712.
 Vezteu, erdő 133.
 Wezueres, hn. (*Liptóban?*) 1360.
 Ug, hn. (*Veszprém vm.*) 97.
 Ugarin comes 44.
 Ugocsai isp. 590. — kir. birtok 1267.
 Ugra (Vugrovec), hn. (*Zágráb vm.*) 193.
 Ugrin, *Vgrinus*, (*Artun* fia) 1443. —, *Vglinus*, *Ugrinus*, *Vgrinus*, *Vgrynus*, *Vgrinus*, (*Csák nb. Kisfaludy-ág*), zágrábi vál. ppk. 140. Győri ppk. 148. 151-2. 155. 172-5. 182-5. 187-9. 193-9. 204-6. Győri ppk. és esztergomi vál. érs. 210. Esztergomi érs. (volt) 433a. 552. Testv. Miklós isp., *ld.* Miklós, Ugrin testv. — *Wgrinus* (*Csák nb. Ujlaky-ág*) fia: Miklós m. 1739. — *Hugrinus*, *Huguerinus*, *Ugolinus*, *Ugrinus*, *Wgrinus*, (*Csák nb. Ujlaky-ág*), kanc. 315. 317-20. 322-6. 328-39. 345-7. 351. Kalocsai vál. érs., kanc. 352-3. 356. Kalocsai érs. 354. 357-8. 362. 364-71. 377-83. 386. 393-5. 398. 401-3. 406-11. 420. 422. 426. 574. 576-7. 440-3. 448-9. 451-2. 455-6. 467. 591. 597. 471. 603. Kalocsai érs. kanc. 461-2. 484. 499. 501-8. 510-2. 522-3. 528-9. 537-8. Kalocsai érs. 608. 637. 674. 832. —, *Ugolinus*, (*Csák nb. Ujlaky-ág. II.*), spatatói vál. érs. 776. — (*Ugrinus*, Ugron) isp. vérteshegy monostora 73.
 Ugroug, hn. 1194.
 Ugudi, vasvári isp. 41.
 Ugudinus m. 1708.
 Ugudinus, (németi István fia) 1507.
 Ujbécs, *Wybech*, hn. (*Pest vm.*) 1591.
 Vica, *Widcha*, *Vidza*, hn. (*Sopron vm.*) 101. 630.
 Wycap, *Wychap*, hn. (*Trencsén vm.*) 739. 844. 855.
 Wycha, *ld.* Vitya.
 Wichap, hn. (a nyitrai várhoz tartozott) 856. 1163.
 Wyd comes fia: Leustachius comes 1408.

Wyd fia: Mátyás 529.
 Vid, jb. 202.
 Wyd, (Márk fia) 972.
 Wyd, Thugomerich nb., kir. megbízott 986.
 Vida fia: Bocholerius 1058. —, jb. 202. —, szn. 1337.; 1564.
 Vyda (szentjánosi) fia: Simon 1095.
 Vida, terra *Vida* 1453.
 Vidafelde, hn. (*Liptóban*) 1564.
 Vydas, turóci nemes 1129. Jobbágyfiú 1494.
 Widcha, *Vidza*, *ld.* Vica.
 Viden prép. 26.
 Widhor, hn. (*Valkó vm.*) 357.
 Vido, comes (magister) capellae 116-7. 120. 123.
 Wido, (*Dobica* fia) 111. — fia: *Merrisa* 111. —, *Vid(us)* isp. 111. 130. —, pristaldus 101.
 Wydo, *ld.* Guido.
 Wydus fiai: István és Sándor 1592.
 Widuse, terra *Widuse* 365.
 Ujfalu, *Nova villa*, (*Baranya vm.*) 15. —, *Nova villa*, hn. (*Győr vm.?*) 1382. —, *Nova villa*, *Oyufoluu*, hn. (*Liptóban*) 518. 836. —, *Vyfolu*, hn. (*Ujvár vm.*) 1312.
 Vjfalu, *ld.* Szeptencújfalu.
 Vigánt, *Wygant*, hn. (*Zala vm.*) 644. (P.)
 Wigman, *ld.* Igmánd.
 Vihadna rét 1618.
 Ujhely, *Vyhel*, hn. (*Nyitra vm.*) 1339-40. 1419. — polgárai 993.
 Wyhugh sziget 1234.
 Új-Kochma, hn. (*Sáros vm.*) 246.
 Vilcina, *Wulcina*, erdélyi ppk. 111. 113.
 Vilek, jb. 202.
 Vilibaldus (paloznaki) özvegye 1653.
 Wylkina, (*Kurla* fia) 1411.
 Wyllam, banai civis 1661.
 Willam, a darócok centuriója 1421.
 Wyllam, horvathi Mihály veje 1692.
 Vilmos, *Guilelmus*, ciszterci prior 137. —, *Guillermus*, *Vaylermus*, *Wylhalms*, *Wilhelmus*, *Villermus*, erdélyi ppk. 210. 217. 222. 226-30. 234-7. 240. 243-4. 246. 248-9. 253-5. 258-62. 269-70. 272-3. 275. 281-4. 286. 289-90. 295. 299. 303-9. 314. 316-20. 322-6. 328-39. 345-6. 351. 353-4. 357-8. 362. (364: *Volfgang*). 365-8. —, *Guillermus*, johannita-praeceptor 1502-3. —, *Willermus*, a királyné vitéze 301. —, *Villemus*, krasznai isp. 709. Főlovászm. 715-6.
 Wylmos nógrádi vjb. 315.
 Wyhuinus, kamaraisp. 1271. *Ld.* *Wluelinus*-t is!

Vince fia: István 480. — isp., sebesi székely 977. —, nyitrai főesperes 915-6. —, nyitrai ppk. 1056. 1091-2. 1109. 1577. 1644. — prép. 722. — prép., váradi vál. ppk. 769. 781. 787. Váradi ppk. 823. 853. 950. 957-60. 979. 1011. —, szn. 263.; 480.
 Wynch, *Wynchy*, *ld.* Alvinc, Felvinc.
 Vincha, szőlőműves 1172.
 Vindornya, *Vindurna*, hn. (*Zala vm.*) 60.
 Vink, jb. 202.
 Vinna, *Winna*, hn. (*Ung vm.*) 913.
 Vinodol, *Wynadol*, *Wynodol*, *Valis Vinaria*, hn., terra, parochia, comitatus 103. 401. 713-4. 944-5. 1253-5.
 Viodol, jb. 202.
 Virbica, *Uirbiza*, *Virbiza*, hn. 112. 189. 254.
 Wirmile, hn. 336.
 Wyrunc fia: Ronald 717. 967a.
 Vis, jb. 202.
 Visa Márton, matai 25.
 Wisa, (*Vica?*), hn. (*Sopron vm.*) 833.
 Wisarahel, (*Vásárhely*), hn. (*Csongrád vm.*) 1486.
 Wisawiz, patak 927.
 Wiscuz, *Wyschust*, *Wyzkuz*, *ld.* Medjurače.
 Visegrad, *Wsagrad*, civitas 3. —, *Wysegrad*, hn. (*Turócban*) 1688.
 Visegrádi vám 1175. — vár 1455.
 Visk, *Wysk*, hn. (*Hont vm.*) 1478.
 Wysobur fia: Germanus, újvári scrvilis 955. 1227. 1260.
 Visobur, (*Ompud* fia), bolondóci vjb. 816a.
 Viss, *Wys*, hn. (*Szabolcs vm.*) 663-4.
 Wysumery, villa —, 230.
 Wysunguth, (dozmáti András fia) 1238.
 Visz (?), hn. 1368.
 Vit isp. 12.
 Vitalis, gőmöri vjb. 970.
 Vitalis isp. 644. (P.)
 Vitalis Mihály doge 35-6.
 Vitalius, jb. 202.
 Vitenyéd, *Wythened*, hn. (*Zala vm.*) 860.
 Vitéz, *Wytaz*, hn. (*Moson vm.*) 1657.
 Wythezpathaka f. 832.
 Vithko, pecér 1381.
 Vithuhu, hn. (*Ittebc?*) 363.
 Vitimerius, (Bere fia) 1257.
 Witk, szn. 995.
 Wytka, esztergomi dékán 1457.
 Witku isp. 1524.
 Vitya, *Wycha*, hn. (*Somogy vm.*) 623. 1265. — falusi várjobbágyok 454.
 Ujvár, *Wywar*, *ld.* Kűszén.

- Ujvár megye, *comitatus de Vywar*, *Novi castrii*, 906. 1312.
 Ujvár vára (Sáros vm.) 246.
 Ujvári isp. *Id. Ant*; Bánk; Benedek; Dénes; Ech; Lőrinc; Marchrand; Márton; Máté; Miklós; Péter; Sándor; Tiborc; Tódor.
 Ujvári vár 529.
 Ujudvar, *Oiwduor*, hn. (Zala vm.) 155. —i keresztesek 1352. 1471.
 —, *Vyvdur*, hn. (Zagoria) 1461.
 Vizlou fia: *Dachun*, jb. 407.
Vyzlaus, a garamszent-benedeki egyh. jobbágya 1046. 1174.
Vyzmich hn. (a Dráva mtt.) 657.
Wyzoga, hegy 1021.
Vizoka, hn. 1421.
Wkan, *Id. Okány*.
Vkurd, *Id. Okörd*.
Vkurd-i (pétervári) mon. 621.
Wlcan, udvari szolga 570.
Wlche, szn. 1445.
Wlchey, *Id. Völcese*.
Wlcheta, (*Devecher* fia) 782.
Wlchk fia: *Petco*, Kamarcha nb. 769.
Wlchuk fia: *Wlchuk*, zalai vjb. 1006.
Wlco nemzetsége 927.
Vicos, curriifer 202.
Wleaz, udvari szolga 570.
Wlk, (*Devecher* fia) 782.
Wlkyna, dubicai vjb. 1184.
Wlkoy, hn. 551b.
Wlkosa fia: *Mochko* 997.
Vlozy, *Id. Olaszi*.
 Ulrik, pristaldus 256.
 — (*trutmannesdorf-i*) fiai 470.
 —, *wuluelinsdorf-i*, szn. 470.
Wluelinus, *Wluen*, (Henel kamaras isp. fia) 1439. 1577. *Ld. még: Wyluinus*.
Wmand, vendégtelepes 614.
Vnd, *Id. Jund*.
Vnga fiai: Péter és Márton, *Szcmere* nb. 857.
 Ungi isp. *Id. Benedek*; Gergely.
 — várjobbágyok 1348.
Vngyney, hn. (Ujjenő?, Pilis vm.?) 992.
Vnuca, szolga, (*sulga*), és jb. 202.
Woch, Grabes-falusi, szn. 673.
Vochan isp. 37.
Wochv, pozsonyi polgár 740.
Voclochok (Welchek) fia: Mike 811. 1431. (P.)
Voda, curriifer 202.
Vodicsa, *Wodicha*, *Vodichan*, *Wodychan*, *Vodichen*, terra, domini-um, 190. 192. 253. 351. 709. 1083.
Uodkert, *Id. Vadkert*.
Woffa isp. fiai: Csanád isp. Barla-bás és Füföp 1126.
Vogrysa, szn. 1070.
Woya, *Id. Waia*.
Woya fia: Márton, *Id. Márton*.
Voya fia: *Vozlow* 1356.
Woiavoda, kamarás 568.
Woyk ng. 164. (P.) 440.
Woyk, *Woyku*, *Id. Vajk*.
Woyla, hn. (a krassói várhoz tartozott) 853.
Woyun, (Dobrina fia), a garamszent-benedeki egyh. jobbágya 1046.
Voinc, *Vonic*, tengermelléki bán 574. 577.
Woynych, nemes 999.
Voyos f. 222.
Voislaus, lipitói nemes, (Behar fia) 1301.
Woitteh isp. 12.
Voyun, (*Vyzlov* fia), a garamszent-benedeki egyh. jobbágya 1174.
Woywoda, a telki mon. patronusa 1038.
Vozlow, turóci nemes, (*Voya* fia) 1356.
Woyzlow, hn. *Id. Vajszló*.
Wokow fiai: Iván és Márk 1334.
Wolcan fia 1114.
Wolck, (*Zobislaus* fia) 1231.
Wolcoyn, (*Bodich* fia) zágrábi vjb. 1147.
Wolcozlow, wolpot 877.
Wolfer, egri ppk. 43.
 — isp. 90.
 —, *villa Wolfer* 237.
Volfgangus, *Id. Farkas*, fehérvári prép.
Volfgang, erdélyi ppk. *Id. Vilmos*.
Wolkan fia: János vjb. 1117.
Wolkey, (*Ratk* fia) 1361.
Wolko, *Wolkou*, *Id. Valkó*.
Wollfram, (Tamás testv.) 1466.
Wolther fia: Pál 848.
Wopak, víz 926.
Vorank fia: László, zalai vjb. 1006.
Worbouch, hn. (Vrbovec, Kőrös vm.) 762.
Vorosd, *Id. Varasd*.
Vorsad, *Id. Varsad*.
Wosyan, *Id. Varsány*.
Vosod, szn. 81.; 202.
Wosora, *Vozora*, *Id. Ozora*.
Vosos, szn. 81.
 —, zempléni vjb. 811.
Wossian, *Id. Varsány*.
Wosun, hn. 1486.
Vota, *Id. Vata*.
Votos, szőlőműves 202.
Völcese, *Vlchey*, hn. (Sopron vm.) 1701.
 Vörös Gergely, pristaldus 78.
 Vörösalma, *Weresalma*, hn. (Sáros vm.) 898.
 Vörs, *Wrs*, hn. (Somogy vm.) 1266.
Vra, *serviens* 985. 1003.
Wrabrech, hn. (? helyesen: szn.) 1231.
 Uraj, *Wroy*, hn. (Gömör vm.) 303.
 —, *Vraj*, hn. (Vas vm.) 370.
Wraksao, hn. (? helyesen: szn.) 1231.
Wranch, udvari szolga 570.
Wratizlaus comes 248.
Vratotus, hn. 223.
Urbanus, *Id. Orbán*.
Wrbeuch, *Id. Verbóc*.
Wrbicha, *Id. Verbic*.
Vrbona, *Id. Orbona*.
Vrbouicze, hn. 195. (P.)
Wrchou isp. 499.
Urcund fia: János vjb. 1588.
Wrdugbarazdaya, árok neve 1667.
Urias, *Id. Uros*.
Wrych föld 1076.
Vrka, kir. tárnok, (*Baas* fia) 1608. 9.
Vrkund fia: Péter 1258.
Vrman, f. 1164.
Wroch, (*Chektau* centurio fia) 1153.
Vrodi, hn. 67.
Vros, bíró 57.
Wros fia: Mihály 1682.
Uros, *Vros*, *Wros*, *Urias*, *Vrias*, *Orez*, pannonhalmi, volt tihanyi apát 238. 262. 282. 283. 368. 384. 387. 396. 403. 425. 430. 454-5. 513-4. 517. 532. 610-1. 655. 1505.
Vros, szn. 467.
Vros, *Wros*, szerb kir. 1604-5.
Vrs, *Wrs*, *Vrsu*, *Id. Vörs* és *Örs*.
Vrsi, *Id. Illésfalva*.
Vrsiniak, *Id. Orsiniak*.
Vrukang, *Id. Szentiván*.
Vrunned, jb. 202.
Wruuskap, hn. (a nyitrai várhoz tartozott) 1276.
Wruz fiai: Budue, Jakab és Koroch 1380.
Vruz, *Wruz*, zalai szent-kir. jobbágya 336. 1380.
Wruzwar, *Id. Oroszvár*.
Vrzius isp. 9. *Ld. még: Orchius dux*.
Us, (György fia) várszolga 524.
Vsa, hn. 860.
Wsagrad, *Id. Visegrád*.
Vsod, szolga (*sulga*) 202.
Wsol, *Id. Uzsal*.
Wssod, szőlőműves 202.
Wstychernewz, *Id. Crnec*.
Vsum, szolga (*sulga*) 202.
Wtha, szn. 325.
Vthadi, szőlőműves 202.
Vticellensis (?) apát 137.
Vtled, szőlőműves 202.
Vulchuk, terra —, 926.
Vulcina comes 438.
Wulcina, *Id. Vilcina*.
Wz, honti vjb. 1558.
Vzda fiai: Mechk, Setremen, Morstun és Drahmel, turóci jobbágyfiak ill. hospesek 1049. 1350.
Vzda, turóci szn. 814.
Vzlar, hn. (*Somogy vm.*) 1548.
 —, *Id. Oszlár*.
Vzma, gerzencei vjb. 1143.
Vztugar, *Id. Esztergály*.
 Uzsal, *Wsol*, hu. (Veszprém vm.) 1489.
 Urmény, *Ilmer*, *Ilmur*, hn. (Nyitra vm.) 802. 883.

Z

- Zabrag*, hn. (Gömör vm.) 1021.
Zabroud-i vendégnépek 1099.
Zaburna, hn. 1117.
Zacchun, hn. 162. 356.
Zach ng. *Id. Szák*.
Zacha Károly 56.
Zachara, *Id. Zahora*.

- Zache*, comes palatii 12.
Zacheus, győri ppk. 69. 72. 76.
 —, szn. 53.
 —, szőlőműves 202.
Zachia, pristaldus 476.
Zachit, ld. *Zasit*.
Zachu, szőlőműves 202.
Zaculcza, ld. Szakolca.
Zadany, ld. Zsadány.
Zadur, borsodi vjb. 691.
Zadus, (Bors fia), kir. megbízott 1676.
Zagoria, *Zagaria*, *Zegeria*, *Zegueria*, terület, vm. 783. 851. 1461. 1543. —i ppk. ld. Manases; Sigindinus.
Zagoriai vár, 892. 1287.
Zagrab, (*Korpas* fia) 498.
Zágráb, hn. 193. 324. 554. 706. 862. 1493. 1504. —i domonkosrendű konvent 941a. —i egyh. 102. 131. 178. 184. 188. 193. 323. 325. 365. 578. 966. 1455. 1623. 1713. —i kanonokok 131. 140. 324. ld. még: Benedek; Gergely; Jakab. —i kápt. 325. 564. 573. 727. 861-2. 877. 988. 1087. 1184. 1603. —i kápt. okl. 889. 1001. 1085. 1087. 1663. —i prép. ld. Ciriacus; Fila; Mátyás; Tóbiás m. —i ppk. 188. 1694. ld. még: Bernaldus; Domonkos; Fülöp; Gothsaldus; Gotthard; István; Manases; Prodanus; Sigindinus; Timót; Verblen; Ugrin. —i ppség 193. 323. 544. —i vendégtelpek 723.
Zágrábi halászkok 467.
Zágrábi isp. ld. *Bachia*; *Fábián*; *Sándor*; *Vanleginus*.
Zágrábi vár 239a. 250. 365. 568. 577. — várjobbágyok 1057. 1147. — várszolgá 289.
Zagrabuch patak 927.
Zah fia: *Brondez* 1443.
 — fia: *Tamás* 128.
Zahora, *Zachara*, hn. (Hont vm.) 612.
Zahu, veszprémi isp. 205.
Zahudi, szn. 81.
Zahurch, hn. (Nyitra vm.) 1304-5.
Zakariás fiai, birtokosok 927.
 —, szn. 202.
 —, varasdi isp. 247. 567.
Zaksw, ld. Szekeső.
Zala, *Sala*, *Zola*, hn. (vm.?) 126. 277. 788.
 — vár 129. 263. 291. 320. 778-9. 926. 1244. 1326. 1380. 1396. 1541. 1561. 1641. —i vár civisei 106. —i várjobbágyok 926. 1006. 1009. 1098. 1155. 1270. 1442.
 — vm. 549a. 644. (P.) 711. 785. 804. 830. 882. 1014. 1610. 1743. —i isp. 1506. ld. még: Arnold; Bánk; Benedek; Bogomerius; Csák; Dénes; Egyed; G.; Gecha; György; István; Kalianus; Lőrinc; Márton; Miklós; Ochuz; Pál; Pös; Salamon; Scremerius. —i örök 281. 1176. —i parochialis comes 55. 1423. —i várnép 711.
Zalacska, *Zaluchka*, hn. (Ung vm.) 913.
Zalai sziget 7. 8. —i egyh. 33.
Zalak, hn. (ma: Sorkitótfalu és Kápolnás, Vas vm.) 1643.
Zalamad, ld. Szalmád.
Zalanka, ld. Zlaudus.
Zalat, hn. (Zágráb vm.) 576.
Zalathna, ld. Szalatnya.
Zalatynnik f. 1468-9.
Zalavár, *Zalawar*, *Zalawari*, hn. (Zala vm.) 8. 1371. 1397. —i apát 1027. ld. még: Balázs; István; Péter. —i egyh. kiváltsági 8. —i konvent 1380. 1460. 1652. —i mon. 1369. 1371.
Zalaudus, ld. Zlaudus.
Zalka, ld. Szalka.
Zálnok, *Zonuk*, hn. (*Szolnok*, ma: Szilágy vm.) 901.
Zalok, ld. Szalók.
Zamárdi, *Zamard*, hn. (Somogy vm.) 116. 473.
Zamaróc, *Zamar*, hn. (Trencsén vm.) 704. 1277.
Zamto, *Zamto*, *Zanthow*, ld. Szántó.
Zana, ld. Szana.
Zánka, hn. (Zala vm.) 1286.
Zanosan, hn. (Turócbán) 821.
Zaphyrus, *echy-i* udvarnok 761.
Zapolsycha, hn. (Gerzence vm.) 1161.
Zára, *Jadera*, *Jadra*, hn. 40. 45. 212. 720. 770. 849. 926. —iak 171. —i apácakolostor 37. —i comes, ld. Damianus. —i érsekség 180. —i mon. 720. —i polgárok 719. —i ppk. ld.: Gergely; Márk. —, kerület 681.
Zarakad, ld. Szarakad.
Zaram, hn. (Szaránd? Bihar vm.) 901.
Zarand, ld. Szaránd.
Zaránd vm. 461.
 —i vár 494.
Zaratka f. 657.
Zarwad, ld. Szarvad.
Zascc, szn. 85.
Zasit, *Zachit* isp. 77. 86.
Zathmar, ld. Szatmár.
Zathu, hn. (Bács vm.) 448.
Zavalya(szeg), *Sowala*, föld és halas (piscina), (*Valkó* vm.) 467.
Zavar, *Zouor*, hn. (Pozsony vm.) 1102.
Zazd, ld. Százd.
Zazyn, *sember-i* nemes 1103.
Zazty, ld. Szászdi.
Zazwaros, ld. Szász(város).
Zazus, hn. (Pozsony vm.) 1405.
Zbehleb, ld. Szebelléb.
Zbugya, hn. (Zemplén—Ung vm.) (Izbugya, ma: Zemplén vm.) 1750.
Zczorna, hn. 59.
Zdelia, hn. (a zágrábi egyh. birtoka) 193.
Zdenci, *Ezdench*, *Izdench*, *Yzdench*, *Zdenc*, hn. (Somogy, ma: Be-

lovár—Körös vm.) 550. 782. 816. 1116. 1548.
Zebheleb, ld. Szebelléb.
Zebhele, ld. Szebenye.
Zechi Mikó, szn. 744.
Zechud, ld. Szecsőd.
Zederyes, hn. (Baranya vm.) 1459.
Zeech, (Pál fia) 1286.
Zegen, szn. 81.
Zegene, hn. (Varasd vm.) 926.
Zegenefeie, hn. (Varasd vm.) 926.
Zegeria, *Zegueria*, ld. Zagoria.
Zegforus, ld. Legforus.
Zeghen fiai: Pamlen és Péter, csallóközi nemesek 1582.
Zeyhanus, kún hg. 1054.
Zek, ld. Szék.
Zekchew, ld. Szekeső.
Zekenew völgy 1021.
Zekenyei Miklós, (János fia) 1020.
Zekeres, ld. Szekeres.
Zekos, ld. Székás.
Zela, ld. Zelle.
Zelch, ld. Szöc és Szücs.
Zelcheni Mátyás fia: Gergely isp. 749.
Zelco, pristaldus 247. 567.
Zele atyja: Lona isp. 546.
Zeleden, ld. Szelecsény.
Zelepchen, ld. Szelepcsény.
Zeles, ld. Szöllös.
Zeleu, ld. Zellő.
Zeus, hegy 202.
Zelina, *Zeline*, hn. (Zágráb vm.) 140. 193.
Zelk fia: *comore-i Kokot*, vjb. 1115.
Zelle, *Zela*, *Zyla*, hn. (Nyitra vm.) 764. 1715. (?)
Zellő, *Zeue*, *Zelev*, *Zelw*, *Zulu*, hn. (Nógrád vm.) 895. 905. 1450.
Zelniche, hn. (Liptóban) 1096.
Zelusbic, hn. (Sopron vm.) 583.
Zemefelde, hn. (Varasd vm.) 1366.
Zemeke fia: Pál 1204.
Zemelnye, ld. Szemelnye.
Zemere, *camar-i*, szn. 1326. 1358.
 —, semptei isp. 128.
Zemlen, *Zemlyen*, ld. Zemplén.
Zemper, artifex 202.
Zemplén vm. 1007. 1045. —i isp. ld. Márton.
Zempléni (zemlen-i, zemlyen-i) vár 338. 850. 1186. — vjb. 521. 811.
Zenese fia: *Cistien* 926.
Zengg (Zeng), *Scen*, *Scennia*, *Sten*, vár és vrs. 353. 1252-5. 1646. —i ppk. 425. —i püspökség 228.
Zengurg, ld. Szentgyörgy.
Zenthai mon. 309.
Zenthlewkhi vár 942.
Zepregna, pharoi és brazzai zsupán 718.
Zequi, kir. és udvarnoki föld 1152.
Zerdahely, hn. (Nógrád vm.) 1014.
Zeremlyen, hn. 28.
Zerenche, ld. Szerencse.
Zeres fiai: Miklós és Tump 690. 837.
Zernouniza, hn. (Zrnovnica, Zengg mtt.) 376.

- Zerus* (Géres?) hn. (a zempléni várhoz tartozott) 1186.
Zerzowoy, pozsonyi vjb. 169.
Zétény, Izdethen, hn. (Zemplén vm.) 521.
Zetina, ld. Cetina.
Zetk fia: János 785.
Zetkou, szn. 1709.
Zeuerag, ld. Szenográd.
Zeueren, szabad udvarnok 143.
Zeules, Zeulus, ld. Szöllős.
Zeuleusmeger, ld. Szöllősmegyer.
Zeura fia: Márton 921.
Zeuren, Zeurin, ld. Szőrény.
Zeurug, Zewrewg, ld. Szőreg.
Zeztup fia: György, dubicai vjb. 1184.
Zychan, ld. Szécsény.
Zyda, várszolga 299.
Zyger, hn. (Zala vm.) 1460.
Zygeth, ld. Sziget.
Zyla föld 1715.
Zilah, Zylac, hn. (Szolnok. ma: Szilágy vm.) 831.
Zilukuf, hn. 12.
Zymhud, ld. Szenhogy.
Zimina, ld. Smina.
Zyna, ld. Szina.
Zynna, ld. Szinye.
Zyrak, ld. Cirák.
Zirci apátság 160.
Ziseria, (Čučerje), hn. (Zágráb vm.) 193.
Zyud, ld. Szúd.
Zizna, villa *Zizna*, 133.
Zizo fia: Bogdanus 147.
Zklabonya, ld. Szklabinya.
Zkrad vára, (Skrad) 1391.
Zlabech, udvari szolga 570.
Zlayna-i Wilkosa fia: Mochko 1253.
Zlaudus, Zalaudus, (Kaplyon nb.) fehérvári olvasó-kanonok, kanc. 433a. Olvasó-kanonok 661. Veszprémi ppk. 823. 853. 950. 957-60. 979. 1011. 1036. 1167-8. 1203. 1223. 1280. 1502-3. 1617.
Zlogonje, Zlogona, hn. (Varasd vm.) 779.
Zlonik, baranyai hospes 1667.
Zlonyin, hn. (Körös vm.) 762.
Zoa, ld. Száva.
Zoac, ld. Szovát.
Zobislaus fia: *Wolck* 1231.
Zobodycha, ld. Szobotist.
Zobolch, ld. Szaboles.
Zobor, ld. Szabar.
 — (Zoborhegy), *Zubur*, hn. (Nyitra vm.) 136. —i apát 916. 1658. *Ld.* még: Favus; Godefridus. —i apát turóci falvai 979. —i apátság 46. 915 6. —i egyh. 141. —i mon. 43.
Zobozlo, ld. Szoboszló.
Zoch fia: Sándor 1095.
Zochyd, Zochud isp. (Cunta fia) 1207. 1304. 1578a. 1579.
Zochyu fia: Jakab, királynői jb. 435.
Zocho, szn. 914
Zochud fia: Miklós, nemes 886.
Zoczowcz, ld. Szocóc.
Zohodol, hn. (Varasd vm.) 926.
Zoym fia: *Markys* 1607.
Zoyzlo, Zoyzlou, (Vega fia), szentkir. jobbágyfia 1042. 1120.
Zok László, turóci 1453.
Zola, ld. Zala.
Zolacha, Zolocha, ld. Szalacs.
Zolat fia: Sebestyén. szolgagyőri várszolga 1549.
Zolioc pristaldus 29.
Zoloyna, szn. 402.
Zolok, Zolouc, ld. Szalók.
Zolona, ld. Szolouna.
Zolonapotoka, f. 926.
Zolonta, hn. (a pozsonyi várhoz tartozott) 732.
Zolougoz fia: *Damasa* 1052.
Zoluntazacalus, ld. Szakállas.
Zólyom, Zoulum, hn. (Zólyom vm.) 1008. —i hospesek 1008. 1051. 1367.
 —, *Zolim, Zoln, Zolon, Zolum, Zolun, Zoulum, Zowlum, Zowolun*, terület, (kir. birtok) 296. 457. 482. 488. 493. 622. 626-8. 642-3. 686. 691. 751. 792. 836-7. 857-8. 861-2. 930. 1191. 1241. 1276. 1523-4. 1527-9. 1618. —i „custodes hortus” 1127. —i kir. erdők őre 1097. —i népek 752. 1051.
 — vm. 1013. —i isp. 414. 628: 897. *Ld.* még: Detrik; Jákó; Mihály; Mikó; Péter.
Zólyomi vár 1051. 1688.
Zomar, szn. 325.
Zombat, serviens 985. 1003.
Zomobur, ld. Samobor.
Zomus, hn. (Szolnok vm.) 901.
Zonuc, Zounuc, ld. Szolnok.
Zonuk, ld. Zálnok.
Zoryan, udvari szolga 570.
Zothmar, ld. Szatmár.
Zotumart, hn. 629. 633.
Zowa, ld. Száva.
Zovány, Zwan, hn. (Kraszna, ma: Szilágy vm.) 901.
Zouch fiai: István és Henrik 575.
Zouor, ld. Zavar.
Zourad, trencsényi vjb. 844. 855.
Zozimas, Zozimus, váradi ppk. 1372. 1456.
Zrinhaus, hn. 1403.
Ztanizlaus, baranyai hospes 1667.
Zwan, ld. Zovány.
Zubur, ld. Zobor.
Zubuzlou, Zubozlaus, ld. Szoboszló.
Zuchan, ld. Szucsány.
Zud, Zuud, ld. Szúd.
Zwdan, ld. Zsadány.
Zudchan, ld. Szucsá.
Zwechl fiai: Geched és Péter 1383.
Zuerd fia: Márton 964.
Zwerk, hn. 1705.
Zug, ld. Szég.
Zuyhplip, ld. Szebelléb.
Zwkchu, ld. Szekeső.
Zulgageur(i), ld. Szolgagyőr.
Zulu, ld. Zellő.
Zumbathel, ld. Szombathely.
Zumbothel, ld. Fertőfőszombathely és Nagyszombat.
Zumbur, ld. Samobor.
Zumus hegy 694.
Zund, ld. Szond.
Zundia-i Pál 293.
Zuntar, hospes 1351.
Zwodna, hn. 1745.
Zvoimir, Suennimir, Suinimir, horvát (dalmát) kir. 40. 112. 189. 254.
Zwplych föld 1076.
Zurunca, ld. Szerenke.
Zustomel, kir. kertőr (?) 1127.
Zuthten fia: *Lendeger* 1157.

Zs

- Zsadány, Sudan* ng. 927. 1385.
 —, *Zwdan*, hn. (Bihar vm.) 901.
 —, *Zadany*, hn. (Zemplén vm.) 1726.
Zsámbok, Samboch, hn. (Pilis vm.) 1206.
Zsarolyán, Sarolyan, lacus, 133.
Zsegra, Sygra, hn. (Szepes vm.) 832.
Zselic, Selyz, in *Silisio*, hn. (Somogy vm.) 1594. —i Szt. Jakab-egyh. 741. —i mon. 1158.
Zsemenye, Suenye, (Baranya vm.) 15.
Zsidány, Sedan, Sydan, Šodan, hn. (Sopron vm.) 511. 600. 616. 1032.
Zsira, Syra, hn. (Vas vm.) 1465.
Zsitva, Sitoua, Sitouua, Syltwa, f. 20. 94. 110. 907. 1088.
Zsófia, (Lampert neje) 59.
Zsolna, Sylna, hn. (Trencsén vm.) 1516. 1551.
Zsup(apáti), Supch, hn. (Abaúj vm.) 1345.
Zsurk, Szurch, hn. (Szabolcs vm.) 214. 269.

